BEJÁRAT
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM FŐKAPUJÁN
(HŐSÖK TERE)

A

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

MEGHÍVJA ÖNT A

VELENCEI RAJZOK

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

1960 FEBRUÁR 6-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

BERNÁTH AURÉL

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

MEGHÍVÓ

Fk. Bíró Károly 337 m Föv. Ny.-Ipari V. 1. tel.

Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
Budapest, VII. Kertész u 36. Tel: 426-145.

1572/1951.

M E G H I V Ó

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége folyó hó 20-án, csütörtökön este 6 órakor a Művészeti Szövetségek Háza II.em. nagytermében /Bp. VII. Kertész u 36./ ankétot rendez a Szövetség folyóiratának, a Szabad Művészetnek eddig végzett munkájáról és feladatairól.

Az ankéton SZEGI PÁL ismerteti a SZABAD MŰVÉSZET szerkesztőségének másfélesztendős munkáját.

A Szövetség szakosztályainak felkérésére

BERNÁTH AUREL

PELBÁRT OSZKÁR

dr. VEGVÁRI LAJOS

mondanak kritikát a Szövetség lapja által végzett munkáról.

Kérjük a Kartársat, hogy a fontos problémákat tárgyaló ankéton feltétlenül jelenjen meg és hozzászólásával segitse eredményesebbé tenni az értekezlet munkáját.

Budapest, 1951. szeptember 15.

Kartársi üdvözlettel:

Váli Zoltán s.k.
titkár.

KÉSZPÉNZZEL FIZETVE

Bernáth Aurél.
Bp. Klotild u 4.

MEGHIVÓ

A Múzeumok és Műemlékek Országos Központja és az Állami Rippl-Rónai Múzeum Kaposvár

1951. szeptember 30.-án délelőtt 11 órakor

nyitja meg az ötéves terv keretében ujjárendezett kaposvári Múzeum állandó régészeti-, várostörténeti-, néprajzi- és képzőművészeti kiállitását.

A kiállitást a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja nevében Bernáth Aurél Kossuth-dijas festőművész nyitja meg és a megye dolgozóinak nevében a Megyei Tanács elnöke, Polonyi József veszi át.

F. k.: Benke Valéria — 830 Minőségi nyomda — Fv.: Draschitz R.

meghívó nem másolható

A kulturális kapcsolatok elmélyítése a népek között kedvező feltételeket teremt a népek kölcsönös megértésére.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS BÉKETANÁCS, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
ÉS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
meghivja Önt

LEONARDO da VINCI

születésének 500. évfordulója alkalmából

1952 április 15-én, kedden délután fél 6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében (V., Akadémia-u. 2.)
megtartandó

EMLÉKÜNNEPÉLYRE

Az ünnepség műsora:

1. Elnöki megnyitó Bernáth Aurél
2. Kardos Tibor, az Eötvös Loránd Tudományegyetem olasz nyelv- és irodalomtanárának beszéde
3. Cezare Negri-Milanese (élt 1550 körül): Pass'e mezzo
   Leonardo Vinci (1690—1730): Largo (eredetileg fuvolára és lantra írt mű)
   D. Scarlatti (1685—1757): Szonáta D-dur.
   Előadja: Hernádi Lajos zongoraművész
4. Thomaso Antonio Vitali (1665—1750 körül): Ciacona
   Nicolo Paganini (1782—1840): Capriccio.
   Előadja: Garay György hegedűművész,
   zongorán kísér: Bánhalmi György
5. Olasz madrigálok a XVI. századból.
   Előadja: Forrai Miklós kamarakórusa

F. k.: Vízy Ottó

Globus nyomda

A
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

II. MÓDSZERTANI ÉS ELMÉLETI KONFERENCIÁJA

1963. október hó 24—25-én

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
100-AS TERME

A konferencia résztvevői számára
a Művészettörténeti Dokumentációs Központ
október 25-én délután kirándulást szervez
RÁCKEVE műemlékeinek megtekintésére

Vezető:
Kampis Antal

AZ ELŐADÁSOK RENDJE:

október 24-én 9 órakor

Vayer Lajos
MEGNYITÓ

Dávid Katalin
A MODERN MŰVÉSZET
KOMPOZÍCIÓS TÖREKVÉSEI

Bernáth Aurél
A MŰVÉSZET SORSKÉRDÉSEI
MEGJEGYZÉSEK JEAN CASSOU
CIKKÉHEZ

október 24-én 14 órakor

Kampis Antal
SZÁZADUNK MŰVÉSZETÉNEK
HAGYOMÁNYAI

Kunszt György
A MODERN ÉPITÉSZET FŐBB JELLEMZŐI

október 25-én 9 órakor

Köpeczi Béla
AZ EGZISZTENCIALIZMUS ÉRTÉKELÉSE

Németh Lajos
A MODERN KÉPZŐMŰVÉSZET
ESZTÉTIKAI PROBLÉMÁI

Felelős kiadó: Árvai János 4.2 MNOSz 4604 51427 — Aurora-nyomda

MEGHÍVÓ

A MAGYAR ÍRÓK SZÖVETSÉGE BÉKEBIZOTTSÁGA, A MAGYAR SZINHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI SZÖVETSÉG BÉKEBIZOTTSÁGA, A ZENEMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE BÉKEBIZOTTSÁGA ÉS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE BÉKEBIZOTTSÁGA meghivja Önt a Művészeti Szövetségek Házában 1951. március 30-án délután fél 4 órakor rendezendő

BÉKEGYŰLÉSRE

melyen a Béke Világtanács berlini határozatát vitatjuk meg.

NAPIREND:

Elnököl és a megnyitó beszédet mondja: KODÁLY ZOLTÁN, Kossuth-díjas zeneszerző

Felszólalnak: VERES PÉTER, Kossuth-díjas iró

BERNÁTH AURÉL, Kossuth-díjas festőművész

SZABOLCSI BENCE, Kossuth-díjas zenetörténész

TOLNAI KLÁRI, Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze

PARRAGI GYÖRGY, Kossuth-díjas ujságiró és mások

Pontos megjelenést kérünk ☆ Belépés csak meghivóval

A MEGNYITÓ ÜNNEPSÉG UTÁN,
DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR
AZ EGRY JÓZSEF EMLÉKMÚZEUM
BARÁTI KÖRE
TALÁLKOZÓT RENDEZ
A BADACSONYTOMAJI
EGRY JÓZSEF MŰVELŐDÉSI HÁZBAN

VMMI Hny., Keszthely

MEGHÍVÓ

Benedek Elekné
Kossuth-díjas festőművésznő.

A

BADACSONYI

EGRY JÓZSEF EMLÉKMÚZEUM

MEGNYITÁSÁRA

1973 AUGUSZTUS 8

VESZPRÉM MEGYE MÚZEUMI
IGAZGATÓSÁGA

MEGHÍVJA ÖNT

AZ

EGRY JÓZSEF EMLÉKMÚZEUM

(BADACSONY, EGRY-SÉTÁNY 12)

MEGNYITÁSÁRA

1973 AUGUSZTUS 8-ÁN, SZERDÁN

DÉLUTÁN 4 ÓRÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MONDANAK:

BERNÁTH AURÉL

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

ÉS

PAP JÁNOS

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TAGJA,
A VESZPRÉM MEGYEI PÁRTBIZOTTSÁG
ELSŐ TITKÁRA

KÖZREMŰKÖDNEK:

A VESZPRÉMI PETŐFI SZÍNHÁZ
MŰVÉSZEI

kérjük, fordítson!

BUDAPESTI TÁRSASKÖR
V. Szent István körút 1 Telefon: 125-215

Bernáth Aurél festőművész

úrnak — úrnőnek

BUDAPEST

Klotild-u 4

Budapest, 1948. január hó

MEGHIVÓ

BUDAPESTI TÁRSASKÖR

1948. február hó 4-én (szerda) este 8 órakor
az 1948-as forradalom centenáriuma alkalmából

megnyitó

ÜNNEPI ESTET

tart, amelynek programmja:

Parragi György előadása:
1948. és Kossuth

Gobbi Hilda: költemények

Somlay Artur: költemények

A kör Tagjait, hozzátartozóit és barátait szeretettel meghivjuk

Bognár József
elnök

Lengyel Lajos dr.
ü. v. elnök

Kérjük, hogy a vacsorára való jelentkezést helybiztositás céljából február 2-ig a Kör titkárságához eljuttatni sziveskedjék.

Háznagyok

BUDAPESTI TÁRSASKÖR

II.—III. havi programmja

1948. február 21. Művészest. Gobbi Hilda rendezése:
a „Jászai Mari Otthon" javára

1948. március 3. Bognár József előadása

1948. március 17. Beér János dr. előadása

1948. március 31. Bernáth Aurél előadása

*

A centenáriumi előadások mindenkor vacsora keretében pontosan 8 órakor kezdődnek

*

Farkas Mihály dr.
háznagy

Gábori Bertalan dr.
főtitkár

MEGHÍVÓ

A HAZAFIAS NÉPFRONT ORSZÁGOS TANÁCSA
ÉS A FŐVÁROSI TANÁCS TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
1963. NOVEMBER 9-ÉN, (SZOMBATON) DÉLELŐTT 11 ÓRÁRA

Ferenczy Károly
síremlékének avatására

A KEREPESI TEMETŐBEN (KOSSUTH MAUZÓLEUM MELLETT)

EMLÉKBESZÉDET MOND:

Bernáth Aurél
KOSSUTH DÍJAS, ÉRDEMES MŰVÉSZ

PJ 631919

Meghívó

A VI. KER. TANÁCS NÉPMŰVELÉSI OSZTÁLYA
ÉS A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
10. SZ. KERÜLETI KÖNYVTÁRA
ÍRÓ-OLVASÓ TALÁLKOZÓT RENDEZ
1961. JÚNIUS 1-ÉN, CSÜTÖRTÖK DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR
(VI. KER. TANÁCS EÖTVÖS U. 3. MOZITEREM)

BERNÁTH AURÉL

ÍRÓ

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

TALÁLKOZIK KERÜLETÜNK OLVASÓIVAL
AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉT ALKALMÁBÓL

jún 2-51 - jún 4-51

Közl. Ny

A

MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

a vidéken élő képzőművészek kiállításának

MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

BERNÁTH AURÉL

KOSSUTH-DÍJAS, ÉRDEMES MŰVÉSZ,
A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK
ELNÖKE

1954 NOVEMBER 20. 12 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM, NAGYMEZŐ-UTCA 8

MINŐSÉGI-NY. 11828 FK. SZURDI MÁRTA

MEGHÍVÓ

A MAGYAR ESZTÉTIKAI TÁRSASÁG
1937 FEBRUÁR 16-ÁN (KEDDEN) DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR
A FÉSZEK-KLUB ELŐADÓTERMÉBEN (VII., KERTÉSZ-UTCA
36. I. E.) TARTANDÓ

ELŐADÓ-ÜLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Bernáth Aurél: **A kompozició sorsa az újabb festészetben.**

Belépőjegy nincs. — Vendégeket szívesen látunk.

MITROVICS GYULA
elnök.

„ÉLET" IRODALMI ÉS NYOMDA RT.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Bernáth C. Miklós

úrnak
úrnőnek

Jankovits fürdőtelep

~~BUDAPEST~~,

~~ker.~~, ~~-utca~~ ~~-tér~~ sz

Balatonboglár mellett

A KULTURKAPCSOLATOK INTÉZETE

ÉS

AZ ORSZÁGOS SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

MEGHÍVJA ÖNT

a Csehszlovák Képzőművészeti Kiállítás

1954 JÚNIUS 12-ÉN DÉLI 12 ÓRAKOR TARTANDÓ

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA

AZ ÚJ MAGYAR KÉPTÁRBAN

(V, EGYETEM-U. 16)

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

BERNÁTH AURÉL,

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK ELNÖKE,
KOSSUTH-DIJAS ÉRDEMES MŰVÉSZ

ÜNNEPI BESZÉDET MOND:

DR. FRANTIŠEK PEŤAS,
A CSEHSZLOVÁK KÉPZŐMŰVÉSZ SZÖVETSÉG
KÉPVISELŐJE

VLADIMIR HÚSKA,
A CSEHSZLOVÁK NAGYKÖVETSÉG
MÁSODTITKÁRA

Fk. Dr. Laki István 6732 Minőségi nyomda, Fv. Dravchitz R.

Ø Bernáth Ágoston

1879/80. I. vendéglátogató
kül. Jászó Ujfalubán (Abaúj
m.) 1852 aug. 6. 1875-ben a
műegyetem 2-ik egyetemes osztályát
végezte. Rajztanárjelölt.

1879/80 II. vendégl.

Gernovits Péter II. 211.

A Magyar Tudományos Akadémia
Régészeti Intézete
és a Képző- és
Iparművészeti Lektorátus
szíves tudomására hozza, hogy

Bernáth Aurél

„A TÖRTÉNELEM"

című seccója

környezetének falborítási munkái
befejezést nyertek, s így
a festmény megtekintésére
szívesen látjuk.

Budapest I., Úri utca 49.
(Kapu alatt jobbra, I. em. lépcsőház.)

Megtekinthető 1968. július 15—28. között
minden nap 8—18 óráig,
ezután szombat és vasárnap kivételével,
munkanapokon.

F.k.: Ormos Tibor - 7780 Révai

BERNA'TH AURÉL

Bernáth Aurél

szintén kiállító.

Personal Use
Only

Koffán Károly felvétele

A történelem – a festő szemével

Bernáth Aurél seccója a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetében

Új, nagyméretű műalkotással gazdagodott Budapest. A Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének előcsarnokában (I. Úri utca 49.) elkészült Bernáth Aurél 45 négyzetméteres seccója, amely „A történelem" címet kapta. A festő a műhöz írt eligazítójában a következőket mondja a falképről:

„Az európai történelmet akartam érzékeltetni: négy nagy csoport, négy szellemi áramlat népesíti be a kép színpadát, a görög-rómaié, a kereszténységé, a polgárságé és az új kor csoportjáé. A kép tervezésének megindulásakor úgy láttam, hogy a történelem végnélküli mérete nehéz eligazodást biztosíthat a nézőnek, ha nem kapaszkodhat meg a művészetben már képpé formált jelenetekben, ami a történelmet mindnyájunk számára mindig is érzékletessé tette. A történelem nagyjai, az eszmék harcai, a polgárság típusai képekben, képek által nyertek eleven megfogalmazást és emlékeztetőt. Így tehát kölcsönkértem a művészettörténet közismert alkotásainak motívumait, de nem másoltam azokat, hanem úgy bántam velük, mintha azok saját leleményemből születtek volna. Tehát festő módján újraalkottam őket, így próbáltam megkönnyíteni az eligazodást."

Ez tehát a mű alapgondolata. A koronként csoportosított kép motívumaiban az európai művészettörténet számos jól ismert alkotását ismerhetjük fel. Ezek egymásmellettisége és egymásutánisága adja az európai történelem lényegét és folyamatát. A kép baloldalán a görög-római kultúra mitológiájának kialakulását, Nagy Sándor és Dareios csatáját látjuk. (Motívumait a festő remek pompéi freskóktól és mozaikoktól kölcsönözte s egy jellegzetes bernáthi sziklás táj előterében mesteri könnyedséggel olvasztotta egységes és mozgalmas jelenetbe.)

Ezt követi jobbfelé a falkép legdrámaibb, központi része: hegyes táj fölött felhők gomolyognak, az égen az éjszaka baljós sötétsége sűrűsödik, ezt töri át Quercino Aurorájának fénythozó szekere. Alul ismerős alakok népesítik be a teret: szárnyas angyalok, szelíd Máriák, kegyetlen Juditok és szűzi Jusztiniák, mintegy jelezve a középkor befelé fordult világából a reneszánsz derűsebb, bizakodóbb szemléletével a történelem új korba fordulását. A falkép jobb oldala felé haladva jellegzetes képmotívumok izgalmas csoportjaiban érzékeljük a legújabb kor történelmét, a forradalmak tüzében kikovácsolódó új osztályok feltűnését és hatalomátvételét.

Így, szavakban elmondva, a falkép józan és hűvös logikával felépített kompozíciónak tűnik, ám az érzékeny szemű néző gyorsan felismeri, hogy egy mély és bensőséges szubjektív-lírai vallomással áll szemben. A 70 éves művész most a festő eszközeivel mondja el és összegezi mindazt, amit hosszú évek során a tollal való bánásban is, mesteri értékű önéletrajzi kötetekben és tanulmányokban fektetett le a jelen és a jövő számára.

A festő visszatekint a megtett útra, élményeiről vall, amelyek saját fejlődését és művészi kibontakozását is meghatározták, tiszteletét és háláját fejezi ki a mesterek iránt, akiknek sorában ott találjuk az angyali fra Angelicót, Giorgionét, Grecót, Caravaggiót, Dürert, Morettót, Dosso Dossit (Kirkéjében könnyen felismerhetjük Marilinek, a festő lányának szeretettel megfestett portréját). Ezután a modern európai művészet olyan kimagasló alakjait idézte elénk, mint Delacroix, Manet, Szinyei-Merse, Cézanne, Gauguin. Rajtuk keresztül jutunk a kép jobb alsó sarkában megidézett máig, ahol — Somogyi József Olvasztárának és saját „Aratóünnepre menő lány"-ának szimbolikus jelentésű együttese mellett — mintegy a falkép szignumaként, látjuk magának a dolgozó festőnek alakját, szerszámaival körülvéve. Az előtte levő állványon éppen festi az Archeológiai Intézet két munkatársának portréját, valamint két tanítványának szénnel felvázolt tanulmányfejét. Ők segítettek a Mesternek a festés körüli tennivalókban. A festő által kölcsönvett motívumok, képek, figurák — amelyek önmagukban is szimbolikus tartalmakat és gondolatokat képviselnek — színeikkel és formáikkal harmonikusan illeszkednek a kompozícióba, szerves és egységes egésszé válnak. A festő formailag hármas tagolással bontja fel a 4,5×10 méteres képmezőt, olyanformán, hogy mindenekelőtt a központi rész izgalmas fény- és árnyjátéka, a színek intenzitása köti le a néző figyelmét. Innen fokozatosan vezeti azt tovább a képelemek mesteri csoportosításával, lágyabb, villózóbb színekkel és fényekkel a kép szélsőbb felületei felé, hogy végül is szabad folyást engedjen az egyes részletekben való elmerülésre, a nem egyszer súlyos küzdelmek és töprengések árán kialakított, másutt bravúros frisseséggel megfestett részletek vizuális örömeibe.

Kitűnő karmesternek bizonyult Bernáth Aurél, e hatalmas, bonyolult kompozíció megfogalmazásában és levezetésében. Úgy keveri, modulálja monstre zenekarának hangszíneit, erősségi fokozatait, ahogyan csak a legkiválóbbak tudják. Valóban, úgy érezzük magunkat a kép tüzetes megszemlélése után, mintha egy ragyogó koncert élményével gazdagodtunk volna, s ennek ünnepi, emelkedett hangulatát visszük magunkkal az élet hétköznapjainak színesítésére.

Péter Imre

A falkép záróakkordja, a dolgozó festő alakjával (Sándor Géza felvétele)

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél: A munkásmozgalom kezdete – Le commencement du mouvement ouvrier
Начало рабочего движения

MŰVÉSZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pedig nem kötelező mély drámai színekbe öltöztetni a képet ahhoz, hogy a történelmi mű mondanivalója hiánytalanul kifejezhető legyen. Tanúsítja ezt Sarkantyú Simonnak *A szekszárdi direktórium kivégzése* című alkotása is — de talán még inkább Vati Józsefnek *Kommunisták kivégzése 1919-ben* című képe. Érdemes ezt kicsit közelebbről is szemügyre venni, mert koncentráltságával, látszólagos eszköztelenségével leginkább közelíti meg a fent említett példaképeket. Két szembenéző férfi áll előttünk: az egyik bekötött szemmel várja sorsát, a másik kezével ingének kivágását markolja s így néz szembe önként vállalt sorsával. A halálba való belenyugvó, illetve öntudatos szembenézés árnyalt megkülönböztetése a két férfi azonos és mégis kétféle magatartását tükrözi. A férfiak mögötti háttér rózsaszín-vöröses — ez anélkül, hogy naturalisztikus részletezésbe süllyedne, a téglafalat jelzi, ugyanakkor mély szimbólumot is hordoz: a kivégzendők által képviselt igazságra utal. A szembenállók nem láthatók a képen, de a két kommunista által képviselt igazság természetesen vezet elítélésükhöz. Így a nyugalom érzete, mely a két kommunistából árad, mély drámaiságot is hordoz: az életnek és az élet elmúlásának feszültségét, az igaz ügynek és a kegyetlen elnyomásnak drámai ellentétét. A kompozíció egésze: a színek kiegyensúlyozottsága csak úgy, mint a két figura nyugodt függőlegese egyaránt a végtelen nyugalom, magabiztosság gondolatát sugallja, az ügy igazába vetett hitet sugározza. Így Vati Józsefnek a gondos koncentrálással, a kompozíció átgondolt megoldásával sikerült maradéktalanul tolmácsolnia mondanivalóját — minden akadémikus formába öltöztetés nélkül.

E néhány példa — kiemelkedő művek e az út, melyen történ ben hozott maradandó eredményeket. Az eszmei tisztázómunka a dogmatikus hurrá-optimizmus túlzásai e festészet alkotásait is eltorzították. A történeti festészet műfaja biztos ítéletet követel múlt és jelen eseményeiben egyaránt; s a forma kialakításában a mondanivaló és a művész egyéni stílusának kettős feltétele kell, hogy döntsön. A közvetlen hagyományoknak, az egyes művészek régebbi munkásságának teljes semmibevétele nem eredményezhet maradandó művet. A Negyvennyolcas zászlók átadása, a Partizánok, A szekszárdi direktórium kivégzése, a Kommunisták kivégzése 1919-ben ilyen vagy amolyan módon kapcsolódik az előzményekhez, szervesen épül bele alkotója életművébe — s ha nem is mentesek a hibáktól, eszmei mondanivalójuk tisztázott és egyértelmű; ez emeli ki őket az ez időben készült történeti képek sorából.

A történeti festészetnek a Tanácsköztársaság 40. évfordulója tiszteletére rendezett kiállítás idején tapasztalt fellendülése az utóbbi évek során alábbhagyott. Születtek ugyan grafikai lapok, egyes sorozatok, de inkább kereskedelmi meggondolásból s maradandó művet nem igen eredményeztek. Pedig lenne művészeinknek mit mondani: a történészeknek az utóbbi évek során végzett hatalmas tisztázó munkája jelentősen megkönnyíti az alkotómunkát is. I. Istvántól Kossuthig és Kun Béláig bőségesen van mit elmondani: mai életünk összefüggései is érthetőbbé válnak, ha történelmünket világosan látjuk.

Láncz Sándor

Domanovszky György: A negyvennyolcas zászlók átadása – La remise des drapeaux de la guerre de liberté de 1848
Передача знамен освободительной войны 1848 года

Pesti Hirlap 1935. április 10., szerda.

Meier-Graefe a magyar művészetről.

A *Neue Züricher Zeitung* most ideérkezett számában Meier-Graefe megszólal a magyar művészetről irt két tárcájában. Mikor a mult év őszén Budapesten járt s a Lipótvárosi Casinóban Renoir-ról előadást tartott, ugy mellesleg jelezte, hogy nagy művészi élményekkel gazdagon távozik el közülünk.

Azóta vártuk a visszhangot.

Hogy ezt megérthessük, emlékeznünk kell arra, hogy Meier-Graefe tetőtől talpig benne él egy művészeti világszemléletben és abból, ha akarna, sem tudna kibontakozni. De nem akar, oly hatalmas emlékeket, oly lélekbemarkoló hatásokat köszönhet az impresszionista nagymestereknek, hogy — már, csak hálából is — az ő szemükkel látja a világot. Minden más művészeti jelenséget ebből a nézőpontból ítél meg. Azt, ami ettől, ha csak hajszálnyira is, eltér, ugy kikerüli, attól ugy elfordul, mintha Isten tudja, milyen bűnös cselekedet volna nem impresszionista művészetet csinálni. Ilyen elfogultság páratlanul áll a művészet történetében. Ez az elfogultság igen sok, előtte figyelemre se méltatott értékekkel ismertette meg a világot, de ez az elfogultság sok — különben igen becses — értéket le is becsül. Jogosulatlanul és igazságtalanul.

Meier-Graefe ezzel nem törődik.

Megy a maga utján és hirdeti a maga igazságát. Igy Munkácsyról ma is — noha látta 1914-ben az Ernst-Muzeumban rendezett nagy Munkácsy-kiállitást — ugyanazt hirdeti, amit fejlődéstörténete második kiadásában egyszer már megirt. Csak azokat a vázlatokat, illetve tanulmányokat ismeri el, azok festői értékeit becsüli, melyek alapján Munkácsy nagy alkotásait festette. Dicséri azokat, mint Wolfner Gyulát, kik Munkácsy ilyetén értékeit gyüjtik és nagy elismeréssel szól Petrovics Elekről, aki ilyen dokumentumok szép sorát egyesitette a Szépművészeti Muzeumban. Ha ilyen műveiből egy kiállitást rendeznének, Munkácsy hirnevét fel lehetne ujitani, — igy véli.

Az impresszionista kulturán nevelkedett szem számára ez a felfogás tökéletesen természetes. Neki nem a kifejezés tartalma, csak a formája a fontos. Hogy ha ez a két elem szorosan egybeolvad, s igy ha az ész és a szem egyformán gyönyörködhet, hogy tehát ekkor a művészet jelentősen gazdagabb lesz, mint a puszta, tárgytalan festészet szemléleténél, ezt Meier-Graefe soha el nem ismeri. A *siralomház* előkészitő tanulmánya, a busuló betyárral, neki jóval érdekesebb, mint maga a sok nézővel meggazdagodott kép, a remek karakterekkel, a mély lélekábrázolással.

Nagyon egyoldalu és Munkácsy művészi jelentőségét alaposan lekicsinylő nézet ez, bár, sajnos, ujabban sok a társa, követője, visszhangja.

A budapesti tartózkodás eredményét második tárcájából ismerjük meg. Ott néhány festőt, szobrászt emel ki, főleg egyetlen egyet, akiről már berlini kiállitása alkalmából nagy elismeréssel irt a *Frankfurter Zeitungban*, Bernáth Aurélt, aki mellett csak Rudnay (korai müveivel), Egry, Szőnyi és Czobel nevét emliti — a festők közül és Medgyessyt a szobrászok közül.

Kétségtelen, hogy Bernáth Aurél a fiatal nemzedék legjelesebb tehetsége és az a jellemzés, melyet Meier-Graefe ad róla, tökéletesen illik is rá. Valóban ő Cezanne-t tovább fejleszti, még pedig két irányban, folytatja mint lirikus és lelke finom érzéseiben megtalálja Cezanne tudákos matematikájának ellensulyát, másrészt uj kompoziciós alakitást keres, hogy Cezanne naturalista csökevényeit tulhaladja, s a képszerünek zárt formáját kiépitse. A mostani nemzeti kiállitáson látható művei Meier-Graefe e szavait szinte elevenen igazolják. Minden sulytalanságuk mellett, alakjai tökélesen szilárdak, a maguk lábán állanak és mégis lehelletszerüen könnyedek. E látszólagos ellentétet a festői előadással, az ecsetkezelés könnyedségével éri el, — ahogy ezt Meier-Graefe is kiemeli.

Cikkében Meier-Graefe folyton azon csodálkozik, hogy ez a Balkánhoz oly közelfekvő város, ez a Pest, hogy tudott ily magas művészi kulturát kitermelni, egy csomó fiatal művész révén, akik, noha összetartanak, egymást nem utánozzák, akik ugyan szemmel tartják az európai művészeti áramlatokat, de megőrzik magyar egyéniségüket, nem egy közülük más nyelven, mint magyarul nem is tud. Azt gondolja, hogy néhány kitünő magángyüjteményen, a báró Herzog, br. Hatvany, br. Kohner, néhai Nenosgyüjtemény remekművein fejlesztették izlésüket, aztán akadt müpártolójuk, egy okos gyüjtő, Früchter Lajos személyében, jött irójuk, Artinger Imre, ki *Ars Hungarica* cimü vállalatában ismerteti alkotásaikat.

Petrovics Elek szerepét különösen kiemeli, mert a legfiatalabb nemzedéknek is helyt adott a muzeumban, már pedig ugy a multat és a jelent egyformán megértő muzeumvezető igazán nagy ritkaság.

Mindezek révén történt aztán, gondolja Meier-Graefe, hogy a balkáni szomszédságot a magyarok legyürték.

Eddig az iró.

Kétségkivül egyoldalu szempont, s idehaza nem fog általános tetszést kiváltani, noha sok igazat mondott és nem egy megfigyelése halytálló. Csakhogy a mai magyar művészet nem csupán Bernáth Aurél művészetére hivatkozhatik büszkén. Még az sem igaz, hogy csak az ő szükebb környezetében lehet megtalálni az igazi magyar értékeket. Mindegy, az a fő, hogy a svájci lap megnyitotta hasábjait a magyar művészet ismertetése előtt is, az érdeklődés fel van keltve. Ez Meier-Graefe igazi érdeme.

Dr. Lázár Béla.

Sir John Simon beszé a sikertelen

Németország nem hajlandó aláírni a k egyezményt szüks

London, ápr. 9. Az alsóházban Winterton képviselő kérdezte, hogy megváltozott-e a viszony az angol és német légi haderő elsőosztályu repülőgépeinek száma között.

Sir Philip Sassoon légügyi alállamtitkár: Vala mennyi tényező számbavételével azt hisszük, hogy az angol légi haderőnek még bizonyos fölénye van, de *a német haderő oly iramban fejlődik, hogy az angol kormánynak sulyos aggodalmakat okoz.* A helyzetet a leggondosabban kell majd figyelni, hogy terveinket módosithassuk, ha a körülmények kivánják.

Az interpelláló képviselő további kérdésére kijelentette az alállamtitkár, hogy pontos adatokat nagyon nehéz szerezni. Hitler szerint a német légi haderő számbelileg egyenlő az angollal, de az elsőosztályu gépek száma csak egyik tényező a hadászati értékek meghatározásánál.

Bower képviselő: Honnan szerezte az angol kormány helytelen értesülését? Nincs-e légi attasénk Berlinben és az nem adta-e meg a szükséges felvilágositásokat?

Sir Philip Sassoon: Az attasé minden tőle telhető felvilágositást megadott.

Ugyancsak Winterton kérdésére kijelentette a légügyi alállamtitkár, hogy közérdekből nem közölheti az angol és német elsőosztályu repülőgépek közti arányt, csak annyit mondhat, hogy *Anglia a jövő pénzügyi évben több mint ezer elsőosztályu hadirepülőgépet rendel.*

Sandys képviselő: Némely félreértés eloszlatása érdekében hajlandó-e az angol kormány közölni a német kormánnyal, hogy semmi szin alatt nem lehet szó arról, hogy a gyarmatok kezelésére vonatkozó népszövetségi megbizatásokat Németországnak engedik át.

MacDonald miniszterelnök: Nincs ok feltenni, hogy a német kormány ilyen tévhitben lenne. Mind a mostani, mind az előző kormányok többször leszögezték ebben a kérdésben álláspontjukat.

Sir John Simon beszámolója.

Sir John Simon külügyminiszter *Lansbury* kérdésére hosszabb irásbeli beszámolót olvasott fel az ő és *Eden* lordpecsétőr európai körutjáról.

— Látogatásunk célja — mondotta Simon — kizárólag anyagszerzés volt a stresai értekezlet számára. Ezért a többi állam nyilatkozatainak ismertetésére szoritkozom és nem nyilatkozhatom kormányunk álláspontjáról.

Hitler közölte, hogy

Németország nem hajlandó olyan keleti egyezményt aláirni, amely Németországot kölcsönös segélyre kötelezné, főként nem hajlandó segélynyujtó egyezményt kötni Szovjetoroszországgal.

Másrészt pártolja a keleteurópai kérdésekben érdekelt államok között kötendő támadástkizáró egyezményeket oly szakasszal, amely közös tanácskozásra kötelezne, ha támadás fenyeget. *Hitler a jelenlegi körülmények között nem hajlandó Litvániával bárminő támadástkizáró egyezményt kötni.* Ha ilyen egyezmény ellenére ellenségeskedés törne ki két szerződő hatalom között, akkor a többi szerződő hatalom kö-

---

hogy a halál már akkor . . . Most izgatott, a próbák, a szünetlen munka hetek óta, a megfeszitett akarat a sikerért, ez mind hozzájárul, hogy sötéten lássa a helyzetet. Jani meg fog gyógyulni. Jani nem fog . . . nem fog . . . annyiszor elképzelték, hogy lesz, ha majd elveheti feleségül. Együtt járták a várost, meg-megállottak a kirakatok előtt, összeszámolták, mennyit kell gyüjtsenek, hogy a legszükségesebbet megvehessék. És most, hogy meg volna rá a lehetőség . . .

A rendező feléje fordul:

— Itt vagy? Jó. Mingyárt te jössz. Lámpaláz? — teszi hozzá jóindulatulag. A lány mosolyogva bólint.

— Kicsit.

Lámpaláz. Igen, az is van. Valami forró, szédült érzés, mely inkább viszi, mintsem gátolja. Ez jó, ez meleg, ez nem engedi felülkerekedni azt a másik érzést, amely hidegen, keményen, kérlelhetetlenül dübörög ott lent, egészen mélyen, azt a másikat, amely folyton csak egyet mond, azt, hogy: „Vége . . . vége . . . "

A fehér, zöld, sárga pillangó-lányok most köréje huzódnak.

— Te, igaz, hogy az öreg kegyelmes meghivott ma estére? Na, neked most már jó! Tiz évet adnék az életemből, ha a helyedben lehetnék! A prima pukkad, ugy kell neki! Eleget komiszkodott mindenkivel, hadd lássa, hogy nem ő az egyedüli! Te, itt van egy sürgöny, az öltözőbe hozták, bontsd fel!

A lány hirtelen, görcsös mozdulattal kap utána, de ebben a pillanatban megszólal a csengő. Mindenki készenlétben. A táncosnő leejti kinyujtott kezét:

— Majd . . . majd azután. Add oda az ügyelőnek. Ő elteszi nekem. Most . . . nincs erre idő.

[illegible] koronája ma már együtt zúg az elmúlt idők törzsökös, tekintélyes tanújával.

Ám lombkoronájuk alatt megváltozott az élet. És megváltoztak az emberek is. A Képzőművészeti Akadémia, majd a Képzőművészeti Főiskola alakulása, fejlődése újabb meg újabb fejezetekkel tarkította az Epreskert krónikáját. Az egykori Benczur-pavilon földszintjén ma Pátzay Pál és Somogyi József mesterek műtermeit találjuk, az emeleten, a hajdani Szőnyi-ateliében, Bernáth Aurél osztálya dolgozik. A Lotz-pavilon négy műterme szobrász- és festőművész-képzősök csoportjainak adott hajlékot, a nevezetes Stroblműterem oszlopsoros homlokzata mögött Mikus Sándor és Szabó Iván foglalkozik a szobrásznövendékekkel.

A régmúlt és a közelmúlt maradandó és múlékony emlékei között az új művész-ifjúság próbálkozásai fehérlenek és tarkállanak. A műtermekben, a kanyargó kis utakon, a csarnokok előtt, a padokon, a gyepen csupa sugárzó, lelkes fiatal leány és fiú.

Álljatok össze, fogjatok össze, fiatalok, szeressétek és fiatalítsátok magatokhoz a vénülő Epreskertet.

BÉKÉS ISTVÁN

. Tavaly – ugyancsak a Co-
rdenben –, ő vitte sikerre
g ultramodern művét, a Mó-
ron című operát. A másik ér-
magyar vonatkozású. Az elő-
rmestere és betanítója, akár-
Schönberg-műé, Solti György
Éj királynője rendkívül igényes
pedig Geszty Szilvia énekelte
sikerrel.

királynője (Geszty Szilvia) és

díszszemléjén történt,

VILÁ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

DÉLMAGYARORSZÁG

1965 NOV 12

1021

Kitüntették Bernáth Aurélt

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművésznek, a Magyar Népköztársaság kiváló művészének, a képzőművészet területén kifejtett munkássága elismeréséül, 70. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetést Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át.

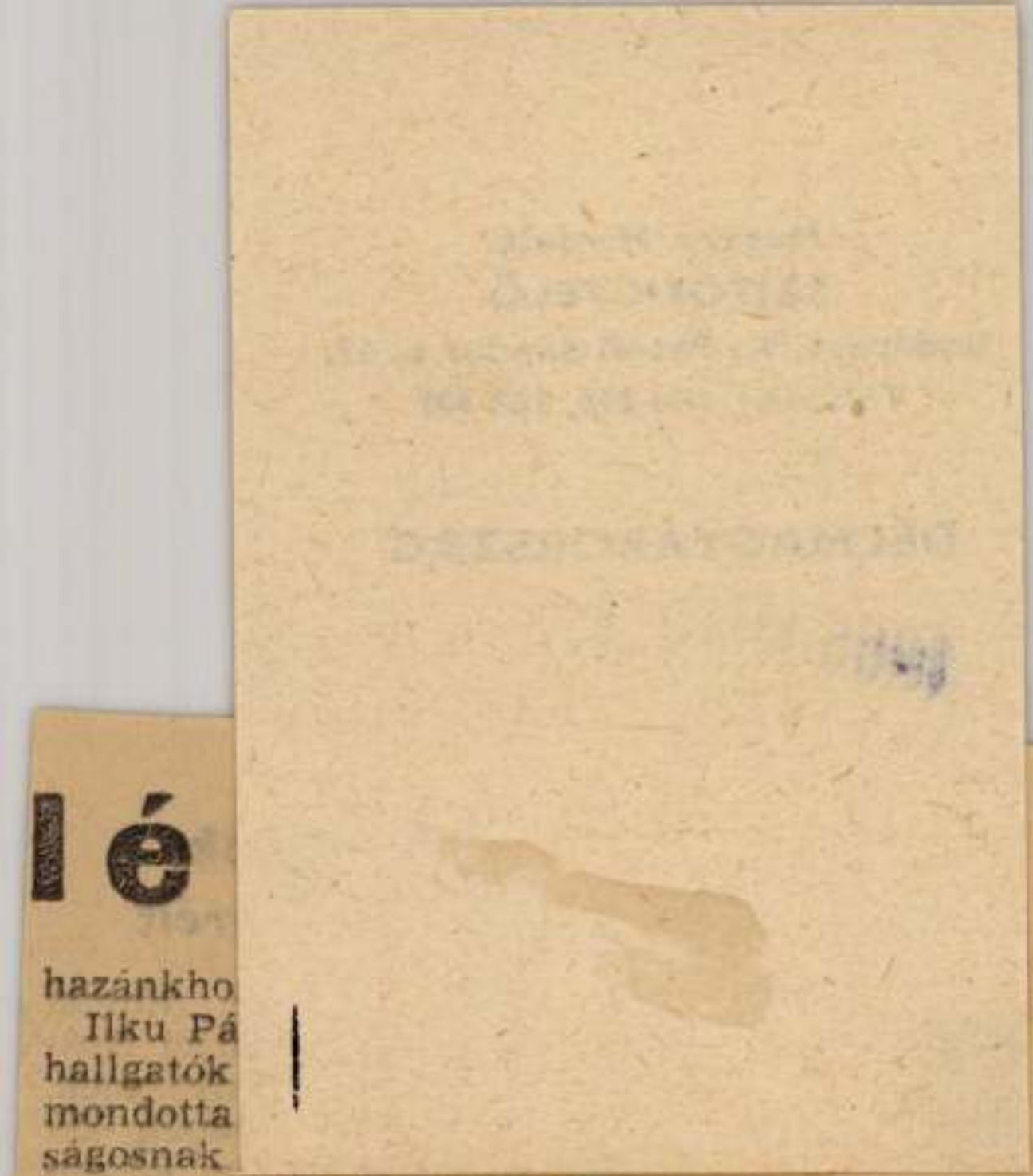

hazánkho
Ilku Pá
hallgatók
mondotta
ságosnak
tuáció tervszerű megszervezését a nappali, valamint az esti és levelező tagozatok között, oly módon, hogy azokat a fiatalokat, akik a nappali tagozaton mások helyét elfoglalják, de magatartásukkal rossz példát mutatnak, tanulmányaikat elhanyagol-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

ESTI HIRLAP

1965 JUN 22

1021

Újdonságok a kiscelli kastélyban

Több új szerzeménnyel gazdagodott a Kiscelli úti kastélymúzeum sok száz olajfestményből és több ezer grafikából álló gyűjteménye. A mai magyar festőművészetet leggazdagabban reprezentáló budapesti kiállításon látható *Bernáth Aurélnak* egyik legszebb alkotása, a „Hegedűművésznő" című olajfestmény, és *Barcsay Jenő* „Aszszonyok" című szénnel rajzolt kartonja. E karton alapján készült a művész monumentális alkotása, a miskolci műegyetem mozaik faliképe. Kiállították *Domanovszky Endre* gobelinterveit és olajcsendéleteit, *Hincz Gyula* több rézkarcát, *Kmetty János*, „Műterem önarcképpel" című olajfestményét, és *Czóbel Béla* „Lila csendélet"-ét is. (MTI)

mány, illetve az AASZ [illegible] *Imberték között.*

Az alkotmányos kormány máris jelezte, hogy hamarosan átnyújtja az ellenjavaslatokat a politikai rendezésre vonatkozó előző AASZ-indítványra.

„Tárgyalásaink célja az, hogy megvédelmezzük azokat az alapelveket, amelyekért a dominiki nép harcolt" — jelentette ki *Jottin Cury*, az alkotmányos kormány külügyminisztere. *Az ellenjavaslaton* márcsak az utolsó simításokat végzik.

---

részvételével

tivál Vichyben

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

Hajdubiharmegyei Népujság

1965 NOV 12

Bernáth Aurél kitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművésznek, a Magyar Népköztársaság kiváló művészének — a képzőművészet területén kifejtett munkássága elismeréséül — 70. születésnapja alkalmából a Munkaérdemrend aranyfokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetést Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át. Jelen volt a kitüntetés átadásánál Kiss Károly, az Elnöki Tanács titkára és Aczél György, a művelődésügyi miniszter első helyettese.

(MTI)

Ezt követően Kovács István elvtárs elmondotta, hogy új vonás jelentkezett a fejlett ka-

Felszólalások

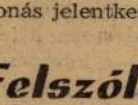

Koro
a vá
közej

Évek óta rendszeresen vis idényben koromfelhő terjeng a járdákat, a háztetőket, já cenben a Tóthfalusi tér körn lakóknak is évenként vissza megyei Közegészségügyi és Já téri székházában vagy az Al

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

1954 JUN 15

Lud Bratislava

Výstava čs. výtvarného umenia v Budapešti

Budapešť (čtk) — V sobotu 12. júna otvorili v Budapešti výstavu československého výtvarného umenia, ktorá mala veľký úspech v Moskve, v Leningrade a vo Varšave. Na otvorení výstavy, na ktorej prehovoril predseda Maďarskej spoločnosti výtvarného umenia Aurel Bernath a československý chargé d'affaires Vladimír Húska, zúčastnili sa predseda Národného zhromaždenia Sándor Rónai, minister zahraničných vecí János Boldoczki, minister ľudovej kultúry J. Darvas a ďalší členovia maďarskej vlády.

a Žilina vymenili po jednom účastní
vi, niekoľko zápasov sa neodohralo vi
nespôsobilého ihriska a ďalšie zápa
boli z rozličných dôvodov odložené.

Pred zohratím všetkých zbývajú
zápasov jarnej polovičky možno už s
ro s určitosťou tvrdiť, že vedúce m
stvá Slovan Bratislava ÚNV „B", C
Trenčín, Iskra Púchov Makyta, Lo
motíva Zvolen, Slavoj Nitra, Tatran
šov „B" a Lokomotíva Košice I. budú
nými majstrami. Nevyjasnená situáci

Bernáth Aurél, festő

megemlékezés pozsonyi
kiállításáról

Bernáth Aurél

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Szabad Nép

1956 OKT 21.

Megnyílt Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítása

Szombaton az Ernst Múzeumban ünnepélyesen megnyitották *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének gyűjteményes kiállítását. A megnyitó ünnepségen megjelent *Kállai Gyula*, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége kulturális osztályának vezetője, *Darabos Iván* és *Mihályfi Ernő* népművelési miniszterhelyettes, továbbá társadalmi és művészeti életünk számos kiváló képviselője, a budapesti diplomáciai testület több vezetője és tagja.

A kiállítást *Végvári Lajos* művészettörténész nyitotta meg. (MTI)

Ondrovi

Kedves Barátom!

Engedje meg, hogy így szólítsam. Igaz, személyesen nem ismerjük egymást: hanem azért két okom is van rá, hogy barátomnak nevezzem. Az egyik ok? Úgy fordult hozzám, mint kommunista íróhoz: az is

pekét ... Látta
maga húzta az ekét s a bor
remjen a föld. Láttam ta
éhségtől támolyogva írta fe
betűit. Semmi se volt nehé
... ha akkor, pár év

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

1956 OKT 19

Népszava

Bernáth Aurél

610

— **Bernáth Aurél** Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének gyűjteményes kiállítását csütörtök délután az Ernst Múzeumban bemutatták a sajtó képviselőinek. A sajtófogadáson Végvári Lajos művészettörténész mondott tájékoztatót. A kiállítást október 20-án, szombaton 10 órakor Csók István Kossuth-díjas kiváló művész nyitja meg.

szak

Ar
lág
gépé
lít
de
helyzetét, könnyen irányítható. A próbarepülés során mintegy három méter magasságból vetőmagvakat hintett szét a szántóföldön. A repülő mezőgazdasági gép vetésen kívül

Bernáth Aurél

BERNÁTH AURÉL 80 ÉVES

Kortársak: körülbelül egykorúak vagyunk B. A.-val, egyidőben indultunk is különféle pályánkon, egyikünk vidékről, a másik Budapestről. Útjaink hol összefutottak, hol eltértek egymástól; a sors tréfája, hogy nem idehaza, idegenben — Bécsben — ismertük meg egymást, majd egy kis bajorországi faluban kötöttünk barátságot. Ezután is kanyarogtunk, ki erre, ki arra; B. A. Berlin, én Párizs felé, míg nagy kitérőkkel, átalutakon is botladozva végül haza nem értünk, erről, arról, telephelyünkre, hazánkba.

Vándorútjainkra elsősorban a remény menesztett, nemcsak külső körülmények kényszere. Szűk volt — vagy annak véltük — itthoni környezetünk, s abban reménykedtünk, hogy idegenben nemcsak többet kaphatunk, de adhatunk is a világnak. B. A.-nak ez első nekifutásra sikerült, Berlinbe érve már rövid idő múlva kiállításon bemutathatta képeit.

Hogy odakint mesterségbeli tudása mennyire s mivel gyarapodott, nem tudom megítélni, ömaga mondhatná meg. Idehaza jó mesterei voltak, Thorma, Réti István, mások; de hisz külföldre nem is ecsetfogó keze továbbnevelésére ment — arra itthon is módja lett volna —, hanem, tudásra mohó elme, világot látni és tanulni. Más észjárású, vérmérsékletű embereket megfigyelni és elsajátítani, bőrközelből, hogy jól megértse őket, más színű, formájú tájakat tapasztalni, melyek talán megfelelnek itthon ki nem elégíthető titkos vágyainak. A lélek bármily intenzív, extenzivitásra is vágyik. A nyíló szárnyú képzeletnek pedig, hogy felszállni tudjon, elrugaszkodásához vastag földi anyagra van szüksége.

„Igyekezzünk megérteni egymást" — írtam egy alkalommal, B. A. egy kiállítása kapcsán, ennek egyik fontos tanulságaképpen. „E vad világban, melyben élünk, ez egyetlen menedékünk. A ragtapaszok és kötések helyett, melyekkel sérüléseinket takarjuk, jobb védelem volna, ha megismernők egymást, de mondhatnám úgyis: önmagunkat, erényeinket és hibáinkat. Ez több elnézésre tanítana mások, nagyobb szigorra magunk iránt, végeredményben arra, hogy lehet jobb szívvel elviselni, ami ránk méretett. A művészet talán-talán segítségünkre tud ebben lenni."

De nem elegen tudják B. A. tisztelői közül, hogy a művész nemcsak ecsetet, tollat is forgat kezében és semmivel sem alacsonyabb szinten, mint a festő. Ecset és toll csereforgalma mind a két szakma vagyonát gyarapítja. B. A. legkiválóbb mai íróink közé sorolandó. Kétkötetes önéletrajza, tanulmánykötetei olyan szépírói érettségről s kézügyességről vallanak, amelyeket bármelyikünk elfogadhatna cserébe saját tudásáért, novellái közül pedig egyikmásik, például a „Koós-Krenner-rék egy napja" nemcsak kitűnő műnek minősíthető, hanem példaképe annak, hogy festői és írói érzékenységnek együtteséből milyen remekművek forrhatnak ki.

Képzőművészetben csak működvelő. tárgyi tudásom kevés annak megítélésére, melyik művész miben kiváló, s miben érdemesebb vagy érdemtelenebb a másiknál. Egy életműnek számtalan bejárata van — majdnem azt mondanám, minden látogató számára külön ajtó, amelyen csak ő fér át —, s ezt megtalálni az ő dolga és magánügye. A magam részéről azt hiszem, B. A. művének egyik nagy erénye, hogy — ha eltekintünk a szakmabeli viszályoktól — összebékíti az embereket. Összebékíti, sőt kibékíti őket. Életműveknek, mint említettem, nincs kulcsuk, mellyel mindenki számára megnyithatni őket, vagyis ki-ki maga kell megkeresse a mű megfejtését. Elárulom a magamét: számomra B. A. egy szép világot teremtett. Mondhatnám úgyis: egy harmonikus világot, ha nem tudnám, hogy összhangzat milyen különféle elemek súlyos ütközéséből is kifejlődhetik. B. A. világának vezető szólama azonban a szépség, minden szolgálójával, kik serényen gyülekezve azon munkálkodnak, hogy elviselhetővé tegyék világunkat. Elsősorban az arányérzéket nevezném meg, mely a jelenségek közül kiválasztja azokat, mik egymáshoz illenek. Illenek mondanivalóban, formában, színben. Megnevezném a rendkívüli művészi tapintatot, mely az előttünk álló műből kizárt minden elemet, mely világának szelíd dallamát megzavarhatná. Ne keressünk benne drámai, zord összeütközéseket: a művész szerencsés keze elhihetővé tud tenni egy oly földtekét, amelyen békében meg tudnánk élni egymással és egymás mellett. Nevezzük meg továbbá a tökéletes egyensúlyérzéket, mely ennek a világnak az alkatrészeit oly türelemmel illesztette egymáshoz, hogy bárhonnét nézzük, nem billen meg.

B. A. egy szép világot teremtett, mondtam. Tegyem hozzá, a jobb érthetőség kedvéért, hogy egy költői világot, melynek tüzeit édeni líra éleszti. Ha képeit nézem, mintha egy versgyűjteményen járnék végig, ezért is oly kedves és megható szívemnek. Egy szeretetreméltó, kitűnő jellem, egy nagy egyéniség házában vendégeskedtem.

*

A magam még hátralevő éveitől azt kérem, életem végéig tudjak dolgozni. Nyolcvanadik születésnapjára B. A.-nak is ezt kívánom.

Déry Tibor

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 15. XIX. évf
46.sz. 3. lap.

TISZTSÉGEKRŐL, NEM HIVATALOSAN

Nem tartja-
ha önt hivatalno

Új sorozatot indítunk az Élet és Irodalom hasábjain, melyben állami tisztviselőket, vezető hivatalnokokat, „nyilatkozó embereket" szeretnénk megszólaltatni mindazokról a személyes, szubjektív kérdésekről, melyek hivatásukkal kapcsolatosak, de a dolgok természete szerint legtöbbször kimaradnak a hivatalos nyilatkozatokból. A vezetés megtanulható és megtanulhatatlan műhelytitkait szeretnénk ismertté tenni. A tanácsok huszonöt éves fennállásának jubileuma elegendő ok rá, hogy a sorozatot a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályának vezetőjével, dr. Mezei Gyulával kezdjük.

— Pedagógus vagyok. Legszívesebben tanárnak mondom magam. Annak ellenére, hogy csaknem egy évtizede kaptam azt a megtisztelő megbízatást: vegyek részt a főváros oktatásügyének, majd művelődésügyének irányításában. Ha már megkérdezte, megmondom: jobban szeretem a köztisztviselői elnevezést, mert ebben jobban érzem munkánk lényegét: a közösség érdekeinek szolgálatát. A hivatalnoki névhez a közvéleményben ma még sok pejoratív jelentés tapad. A „hivatalnoki munkastílust" sokan azonosítják a bürokratikus, csak a papírokkal törődő ügyintézéssel, a hivatalnokban pedig csak a végrehajtással törődő, mások fejével gondolkodó, nemegyszer a közösségtől elszakadt embert látnak. Én a hivatalnoki-köztisztségviselői hivatást nagyra tartom. Szívesen hinném, hogy nincs messze az idő, melyben az alkotó tehetségek sem kerülik a hivatalnoki széket, melyben helyet foglalnak azok az álmodók is, akik a képzelet hatalmának kimeríthetetlen energiatelepeit rákapcsolják a mindennapi élet energiahálózatára. Mért ne mondhatná valaki büszkén, hogy hivatalnok — köztisztségviselő —, ha *valóban* az?

— Több mint harmincezer dolgozója van annak a „nagyvállalatnak", melyet a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályának neveznek. Ide tartozik a budapesti alsó- és középfokú oktatás, a közművelődés és a művészet számtalan területe. Ezerháromszáz intézményben csaknem félmillió embert formálnak. Milyen szerepe van önnek, mint a művelődésügyi főosztály vezetőjének, Budapest művelődésének irányításában? Úgy értem: lehet-e irányítani egy ilyen óriási és összetett mechanizmust?

— Nevetséges lenne az a hivatalnok, aki elhinné magáról, hogy ő egy ilyen sokrétű, összetett és szerteágazó mechanizmust, mint a főváros alsó- és középfokú oktatása, közművelődése és művészete, egyedül tudna irányítani. A főváros művelődéspolitikájában is az ország művelődéspolitikájának kell tükröződni. Budapest művelődéspolitikájának alapvető kérdéseit pedig a főváros vezető testületei határozzák meg. Ők gondoskodnak arról kell tudnia a vezetőnek. A túlinformáltság éppen annyira gátolja a munkát, mint az információhiány.

— Láthatja-e ön egyáltalán a főváros művelődésügyét a maga teljességében?

— A fűszál is eltakarhatja az eget, ha nagyon közel tartják a szemhez. Szó sincs róla, hogy teljes részletességében látni akarnám azt a területet, melyet irányítanom kell. De a legfőbb, a leglényegesebb dolgok szemtávolságát úgy választom meg, hogy a maga teljességében lássam a kérdést, melyben döntést kell hozni. Ha valahol nem vesznek fel egy gyereket egy szakközépiskolába, arról nem kell tudnom. Ám, ha jelenséggé válik az eset, ha az egyediben általános tünet nyilvánul meg: kell, hogy a tudomásomra jusson. Az egyedi igazságtalanságokat nem az én dolgom orvosolni. De olyan körülményeket kell teremtenem az általam irányított intézményekben, hogy ne fordulhassanak elő egyedi igazságtalanságok sem.

Látótávolság

— Hadd kérdezzem meg akkor: a számtalan tennivaló közül melyek vannak az ön szemében jelenleg látótávolságnyira?

— Látom a színházaink vezetőit legjobban foglalkoztató gondokat, műsorpolitikai erőfeszítéseiket. Örömmel látom, hogy több a mai életünk valóságát bemutató szocialista elkötelezettségű színdarab, hogy otthont kapnak lassacskán a szocialista országok szerzői. Elégedetlenül látom, hogy kevés a dolgozó emberek mindennapos gondjait visszatükröző, igazán művészi alkotás. Belátom: rendezőink keresik az új, modern megoldásokat, melyeknek gátat szab színházaink elavult technikai felszerelése. Látnom kell, miben és mennyire idegesíti színházainkat a budapesti és vidéki színházi élet mesterséges szembeállítása. Fontosnak kell lát-

1963

1021

A „szégyenkiállítás"

1936-ban érdekes kiállítás nyilt meg Münchenben. „Entartete Kunst" (elfajzott művészet) volt a címe, s Göbbels propagandaminisztériuma rendezte. Azokat a képeket mutatták be ezen a „szégyenkiállításon", amelyeket a nácik „az úgynevezett humanizmus ócska lim-lomjának" tekintettek, s amelyeknek — mondották — nincs helyük egy harcra kész, harcolni készülő nemzet emlékezetében.

A múzeumfosztogató nácik az összehordott képek egy részét a kiállítás után elégették, más részét egy luzerni képkereskedőnek jó pénzért eladták, aki nagy árverésen adta tovább a képeket, hiszen remekművek voltak; a német és a francia művészet legkiválóbb mestereinek alkotásai. (Hogy csak néhány közismert nevet említsünk a művészek közül: Picasso, Bracque, Gaugin, Kokoschka, Käthe Kollwitz, Chagall, Delacroix, Cézanne, Archipenko, — s egy magyar nevet is láttunk a listán, Bernáth Aurélét.)

Egy párizsi műtörténész és kiállításrendező az elmúlt évben hosszas munkával felkutatta, kikhez, milyen gyűjteményekbe kerültek a luzerni árverésen elkelt művek, kölcsönkérte őket s a volt francia királyi kastély, a Tuilleriák fedett teraszán kiállítást rendezett belőlük.

A tárlat nemrég nyílt meg s ez most a francia főváros egyik legérdekesebb látványossága.

Elsősorban a remekművek vonzák ide az embereket. De valami más is, ami talán még tanulságosabb, megragadóbb ezúttal, mint maga a művészi élmény.

A képek sorsa.

Kir kanonok, Dijon polgármestere ezt írta a kiállítás vendégkönyvébe: „Sajnálom, hogy a mai bonni politikusok nem tekintik meg ezt a tárlatot. Sokat tanulhatnának belőle..."

— s — n.

Az utcákon felszedett
és tehergépkocsik

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

l a Vöröshadsereg útján
lóval a Romkertnél
rral" a Köztársaság úton

Harmincnyolc rakodómunkás és a 17 tehergépkocsi egész éjjel műszakot tartott. Megtudtam, hogy sokszáz társadalmi munkás áldozta fel szabadidejét és segített délután a hóeltakarításban. Köztük voltak a középiskolák és az ipari tanulóintézetek fiataljai és a lelkes kiskatonák.

Lapátos csoport

köbméter havat hánytak bele a tehergépkocsikba. Igaz, hogy amit hatvan ember egy órai munkával felfeszegetett délelőtt a Piac-téren, azt a jégréteget — vagy 10 méter hosszan az úttest-szélességében — egy „cserebogár" percek alatt elintézte.

Reggel

bizonyosan csodálkoztak a járókelők, hogy hová tünt el az

Svéja 40.

104

népművelés

X. ÉVF. 1

AZ ORSZÁGOS NÉPMŰVELÉSI TANÁCS FOLYÓIRATA

ÁRA 3,50 Ft

A VII. MISKOLCI ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ANYAGÁBÓL:

1.

Új filmszínházat kap Túrkeve

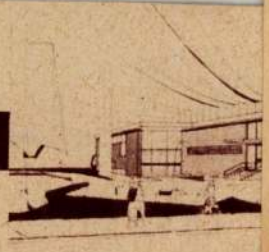

Ez lesz az ország legelső, már eredetileg széles vászonra tervezett mozija.

Nagy eseménye e filmszínház építése az alföldi parasztváros életének. Eddig egy ósdi, deszkából összetákolt hajdani kiállítási pavilonban volt a város mozija, amely már a biztonsági előírásoknak sem felelt meg.

A modern épület tágas előcsarnokkal, kényelmes ülésekkel készült, benne színházi előadás vagy bármilyen nagyobb társadalmi esemény is rendezhető. Az új létesítmény építészeti terveit Fekete Ferenc és Kurucz József, a gépészeti terveket Solymosi Antal — mindhárman az ÉM Középülettervező Vállalat munkatársai — készítették.

V. O.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1983
NÉPMŰVELÉS

A TARTALOMBÓL

DR. BODNÁR FERENC: „... A szocialista forradalom teljes győzelmé-

MUNKAJOGI TANÁCSADÁS

Társasági tánc-oktatók össztánc óráinak beszámítása és díjazás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

LOBOGÓ
1963 NOV 10.

1021

NOVEMBER 13.

SZOMBAT

SZANISZLÓ

HETVEN ÉVVEL ezelőtt, 1895-ben ezen a napon született Bernáth Aurél Kossuth- és Munkácsy-díjas festő és művészeti író, érdemes művész, főiskolai tanár. Posztimpresszionista tájképei a magány hangulatát, alakos képei a leegyszerűsített látvány szépségét kutatják, a művész tartózkodó egyéniségének átköltésében. Újabb művei közül kiemelkedik a földalatti egyik állomására szánt freskóterve.

ATHENAEUM NYOMDA
BUDAPEST
ROTÁCIÓS MÉLYNYOMÁS

FELELŐS VEZETŐ:
SOPRONI BÉLA
IGAZGATÓ

INDEX 25 817

Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A címlapon:

Választ az ország

Fotó: Farkas Tamás

A hátlapon:

Jelenet a Zabriskie Point c. filmből

Cikkünk a 19. oldalon

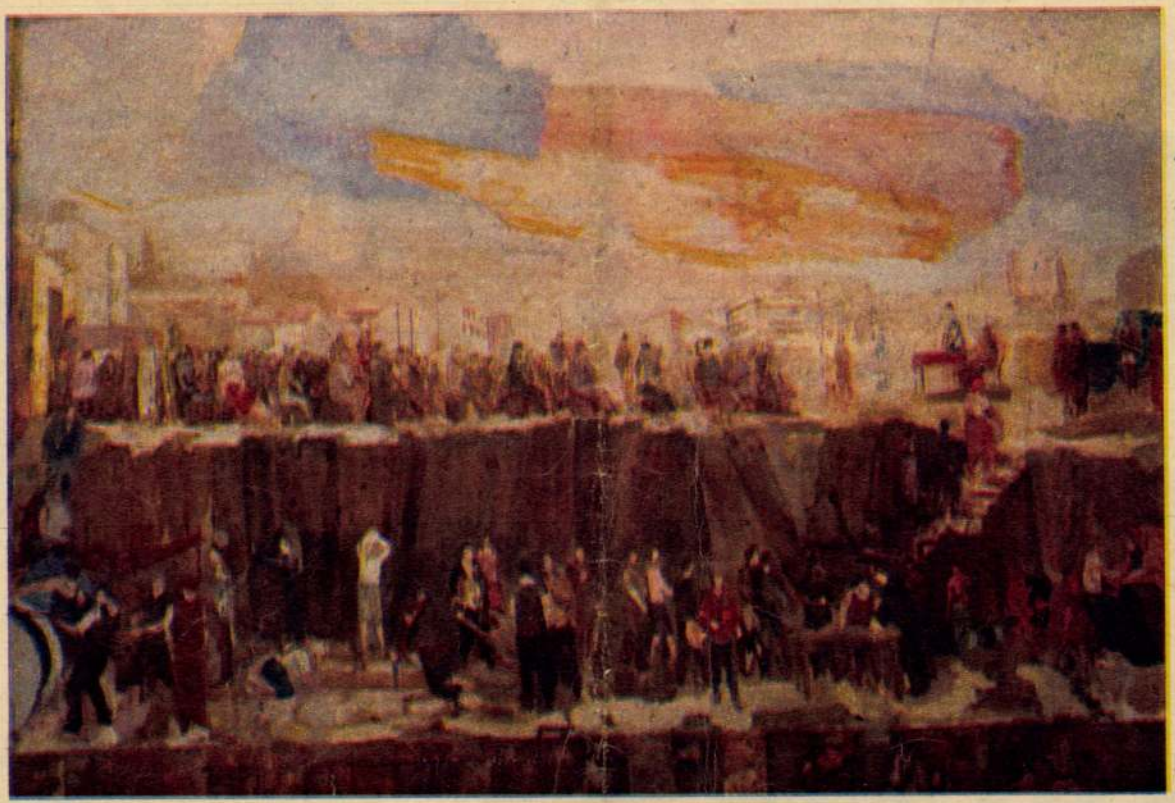

BERNÁTH AURÉL: MUNKÁS-ÁLLAM (FRESKÓTERV)

Tükör
1971. ápr. 27.

BERNÁTH AURÉL

síti meg a magyar nép. Ahogy mondotta: *„És bízunk abban is, hogy a választást követően népünk töretlenül halad előre történelmi útján, felépül a szocialista Magyarország és boldog nemzedékek igazi otthona, hazája lesz. Ennek a kölcsönös bizalomnak a jegyében jutottunk idáig, mint ahogy következetes politikánkkal, kölcsönös bizalommal, összefogással, együttes munkával és harccal tudunk előrehaladni a jövőben is."*

BÁCSKAI LÁSZLÓ

FOTÓ: VIGOVSZKI FERENC (MTI)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

Bernáth Aurél

1968 JUL 17

1021 MAGYAR HÍRLAP

Bernáth Aurél-falkép a Várban

Kétévi munka után elkészült és hétfőn bemutatták *Bernáth Aurél* Történelem című falképét az Úri utca 49. számú ház lépcsőfeljárójában. A nagyméretű seccót a művész a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének megbízásából készítette. Témája az európai történelem. E hatalmas témakört egyetlen képbe sűríteni szinte megoldhatalan feladat, ez késztette Bernáth Aurélt az egyetlen lehetséges megoldásra, a különböző korokra jellemző művészeti alkotások adaptálására. Így sorakoznak egymás mellé seccóján a pompei freskórészlet *El Greco* ismert képe, *Szinyei Merse Pál* Majálisa, *Somogyi József* Martinász szobrának festett mása.

MAGYAR HÍRLAP

A külkereskedelmi illemkódex sz

A külföldi kér
a találn

Vevőszolgálat... piackutatás — divatos fogalmak manapság. E fogalmakhoz sorolható az a feltételezés is, hogy a külkereskedelmi vállalatok *minden eszközzel igyekeznek megtartani régi vásárlóikat és újakat szerezni.* A valóság korántsem ilyen egyértelmű. Olykor kutatni sem kell a piacot, a vevő „házhoz jön"

„Már érezni az új életet ebben a szoborban"

Dolgozók között a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Alig két hete nyílt meg a *II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás* és ez alatt a rövid idő alatt közel 90 ezer látogató tekintette meg. A dolgozók elgyönyörködtek a képek és szobrok, a színek és az ábrázolás, a téma és a festési, megrajzolási formák sokaságában. *De nemcsak gyönyörködtek — bíráltak is.* Elmondották, kifejtették véleményüket. Bizonyos, hogy képzőművészeink számára nagy tanulságul szolgálhat, ha egy-egy vasárnap délelőtt (az elmúlt vasárnap 21 ezer látogatója volt a kiállításnak) a Műcsarnok termeiben meghallgatják azoknak a megjegyzéseit alkotásaikról, akikhez szólnak: *a dolgozók figyelemreméltó kritikáját.*

Vita a Dunapartról

Néhány évvel ezelőtt még elképzelhetetlen látvány fogadja a látogatót. A gyárak, üzemek dolgozói, fejkendős parasztasszonyok, iskolásfiúk és lányok egy-egy kép vagy szobor előtt csoportokat alkotnak. A nézők között gyakran heves viták alakulnak ki és ezekben a vitákban képzőművészetünk szinte minden problémája felmerül.

Így például felmerült a *sematizmus* problémája kitűnő festőnk, *Bernáth* Aurél egyik képe előtt. A nagyszerű mesterségbeli tudással és finom színekkel megfestett *„Budai Dunapart"* című képnek sok a nézője.

— Nagyon szépek a színek — mondja elismerően egy idősebb férfi. — Szép, szép — bólogatnak körülötte többen.

— Nem vonom kétségbe — szól közbe *Galambos* Tibor, a Continental Szalagszövőgyár dolgozója — csakhogy ez nem a Dunapart... Én tudniillik a Dunaparton lakom, eléggé ismerem...

A megjegyzés nagy felháborodást kelt. — Hiszen a vak is látja, mondja valaki —, hogy ez itt a képen a Duna. Mi más volna? Nézze a víz kékjét.

— Víznek víz, de nem a Duna — tart ki álláspontja mellett Galambos elvtárs —, hanem állóvíz, mert a folyóvízben nem úgy tükröződnek a házak, ahogy a képen.

Az érv — úgy látszik — meggyőző volt. A körülállók elgondolkodnak. Aztán rövid vita után megegyeznek abban, *hogy a kép festői szépségét csak emelte volna, ha a „Duna valóban a Duna lenne" és „nem csak kék víz".*

„Ilyennek képzelem..."

Hogyan ábrázolják képzőművészeink *Sztálin* elvtársat? Ez volt annak a beszélgetésnek a problémája, amely *Mikus* Sándor *Sztálin*-szobra előtt zajlott le.

— Él és valószerű — mondja egy fiatal asszony, *Patakiné* elvtársnő.

— Talán maga látta *Sztálin* elvtársat? — kérdezi valaki mosolyogva.

— Hát a szobrász biztos, hogy látta? — vág vissza a fiatal asszony. — És mégis úgy érzem, nagyon jó a szobor, mert olyannak ábrázolja *Sztálin* elvtársat, ahogyan bennünk él... Ilyen kedves, meleg mosolyú lehet az arca. Ilyen nyugodt a mozdulata... Ilyennek képzelem.

Konecsni György festőművészek közös alkotásához, amely Dózsa seregének hajnali átkelését ábrázolja a Tiszán. Osztatlan tetszést arat a hatalmas, művészi kép.

Örömmel fedezik fel a dolgozók, hogy a képek témáit illetően nagy a változatosság. A csendéletek közül *Vidovszky* Béla finoman kidolgozott, festőileg valóságot ábrázoló képe ragadja meg a dolgozókat legjobban.

— Igen valószerű... — mondják

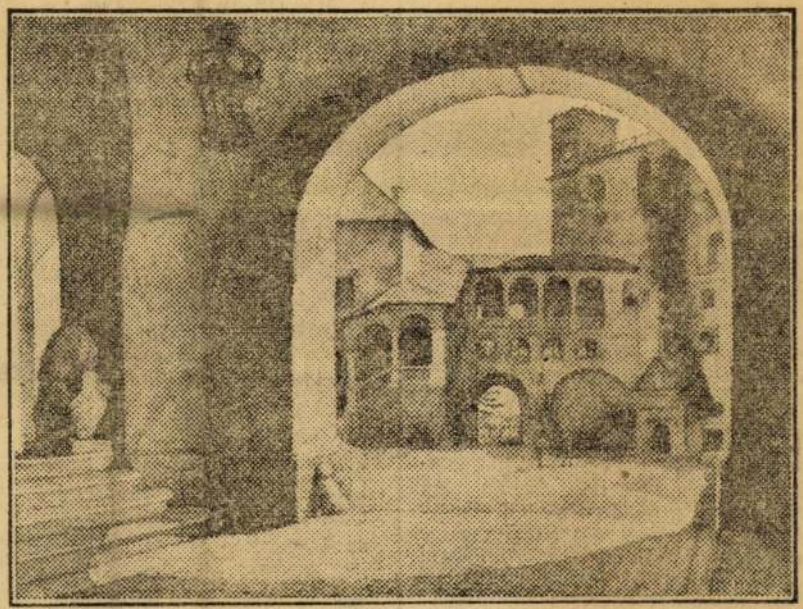

Vidovszky Béla: „A sárospataki Rákóczi-vár udvara" c. festménye.

Tatabányai bányászok állnak *Poór* Bertalan és művészbrigádja *„Urak országából — dolgozók hazája"* című festménye előtt.

— Ragasztott a bajszuk — jegyzi meg egyikük a kép bajuszos alakjaira célozva. — Van olyan figura, amelyiknek nincs is lába...

Vannak, akik védik a képet s így mondják: „Megértjük, hogy mit akar a kép mondani. *A felszabadult dolgozók Rákosi elvtárs körül a parlamentben.* Igen, urak országából dolgozók hazája lett a mi hazánk!..."

De több a kifogás: „Úgy látszik, a festők többet törődtek a parlament kupolatermének a megfestésével, mint a dolgozók ábrázolásával... Arcukon nem tükröződik semmi... *Pedig milyen nagy érzés Rákosi elvtárssal beszélgetni... Rákosi elvtárs sem ilyen a valóságban..."*

A valóságot keresik a dolgozók

Nemcsak történelmünk haladó hagyományai iránti tisztelet, hanem az emberábrázolás nagyszerűsége is vonzza a látogatókat *Kádár* György és *A valóságot keresik a dolgozók képekben, szobrokban egyaránt. Mindennapi életüket, munkájukat, törekvéseiket és vágyaikat hiven tükröző festményeket, szobrokat akarnak látni.*

Egész csoport áll *Somogyi* Árpád „Agronómuslány"-a előtt.

Imre Imréné telefonműszerész elmerülten nézi. — Mi tetszik a szobron? — kérdezzük.

— Az, hogy látom: fiatal parasztlányt ábrázol a szobrász, aki agronómus lett. Alakjában, mozdulatában látom, hogy valamikor talán a mezőn kapált, ásott, de már érezni benne új életét... *Azt, hogy tanult, öntudatos lett.* Felszabadult öröm sugárzik róla. Bájos, nőies és mégis lendületes... Hát ezért tetszik... Amit számomra mond a szobor, az maga az igazság.

Ilyen szemmel nézik dolgozóink a műalkotásokat. A dolgozó nép igényeinek ad kifejezést minden egyes megjegyzés: *egyre tökéletesebb, a valóságot, új életünket ábrázoló műveket vár művészeitől.*

(Cs. Gy.)

ETBŐL

a,
tekezletre

nek ellenére azonban nem osztottak
e sem előadónak, sem ellenőrnek —
le nem osztottak be tanulni sem. Nem
beszéltek még velem arról, mi a cél-
uk ezzel az elvtársaknak — de úgy
ondolom, mindenképen helytelen, ha
ppen az oktatási felelős nem is ta-
ul, nem is tanít. Ezt akarom elmon-
lani a kerületi pártértekezleten.

Bán Gábor gépészmérnök

Fiatal ember, huszonötéves. Az *Elektromos Művek* kábelosztályán
olgozik. A vállalat pártértekezlete
negválasztotta a választmányba és
üldöttnek is a kerületi pártértekez-
etre.

— Okvetlenül el akarom majd mon-
lani a küldöttértekezleten — kezdi —,
ogy *pártszervezetünk hibás a fiatal*
műszaki értelmiségiekkel való foglal-
kozás elhanyagolásában. Nálunk tizen-
öt mérnök dolgozik, heten fiatalok, ide
számítva azt a két elvtársat, aki most
ár esti műszaki főiskolára. A mérnö-
kök között összesen három párttag és
egy tagjelölt van. *Hogy nincs több,*
ebben látom én a pártszervezet hibá-
ját. De a pártszervezet hibája az is,
hogy több fiatal mérnök van közöt-
tünk, aki még nem látja tisztán, nem
érti meg, mi a feladata népi demokrá-
ciánkban. *Oka ennek a DISZ gyenge*
munkája is: a fiatal mérnökök közül
a legtöbben DISZ-tagok ugyan, de
DISZ-munkát, *rendszeres társadalmi*
munkát úgyszólván csak a párttagok
végeznek. Ezt akarom majd elmondani
és hozzáteszem: *azt várjuk a pártvá-*
lasztmánytól, hogy segítse elő a mű-
szakiakkal való jobb foglalkozást ná-
lunk, az Elektromos Műveknél is.

Fontos és jelentős mondanivalóval készül mindhárom elvtárs a XIII. kerületi küldöttértekezletre. Amit elmondanak, az nagy segítséget nyújt majd az új választmány jó munkájához. És minél többen lesznek Budapest valamennyi kerületének küldöttértekezletén, akik hozzájuk hasonlóan bátran, keményen és segítő szándékkal bírálnak, annál nagyobb segítséget adnak a kerületi választmányok jó munkájához.

LENTÉS?
et
szolgálatában

ható napi középhőmérséklet kiszámí-
tásánál ezeknek *középarányosait* ve-
szik, de tekintettel arra, hogy a vár-

A KERÜLETI KÜLDÖTTÉ

A mai nappal a vezetőségek újjáválasztásának fontos állomásához értünk. Budapest többezer üzemében, hivatalában befejezték az alapszervezeti vezetőségek és a nagyüzemi pártválasztmányok újjáválasztását — most száz és száz küldött megválasztja Budapest huszonkét kerületében a kerület politikai vezérkarát, a választmányt.

Nemcsak a főváros kommunistái, hanem egész dolgozó népe a maga ügyének tekintette és munkájával, javaslataival résztvett a vezetőségválasztások eddigi menetében. Párttagok és pártonkívüli dolgozók tudták, megtisztelő, felelősségteljes feladattal bízták meg az üzemek és hivatalok legjobbjait, akik a pártszervezetek élére kerültek. Azt várják tőlük, hogy méltóak legyenek a bizalomra és győzelemre vezessék a terv teljesítéséért folytatott harcukat.

A kerületi pártszervezet — a kerület szíve és agya. A kerületi küldöttértekezletek részvevői felelősségük tudatában készülnek az értekezletre, tudják, hogy annak sikerétől függ Budapest egy-egy városrészének fejlődése.

A Budapesti Pártválasztmány legutóbbi ülésén tárgyalta a Politikai Bizottság nagyjelentőségű határozatát, amely megállapítja: az üzemek pártbizottságai felelősek a terv teljesítéséért. A budapesti pártszervezetek legfontosabb tennivalója tehát: a politikai és felvilágosító munka a terv teljesítéséért és túlteljesítéséért. A kerületi és üzemi pártbizottságok felelnek a földalatti felépítéséért, a Boráros-téri híd mielőbbi elkészítéséért, új gépek, gyárak kultúrházak, lakások építéséért.

A II. kongresszuson elfogadott módosított szervezeti szabályzat az üzemi pártszervezetek kötelességévé tette a termelés ellenőrzését. Üzemeink dolgozói úgy tudják teljesíteni tervüket és javítani a munkafegyelmet, ha üz
ko
A
v
s
v
m
ny
fel
ta
ve
ért az export-szállításban éppúgy felelős a VIII. kerületi pártbizottság is, mint a Keltex tervlemaradásáért az év első három negyedében a XI. kerületi pártbizottság. Felelősek a kerületi pártbizottságok azért, hogy a Lánggyárban minél több turbinát termeljenek, hogy az üzemek közötti együttműködés megjavuljon, hogy a Ganz Villany szerszámkészítő műhelyében kevesebben késsenek.

A kerület politikai vezérkara elsősorban a hozzátartozó üzemek tervteljesítéséért felel, de felelős mindazért, ami a kerületben történik. A XIII. kerület új választmánya éppúgy felel a Rákosi Mátyás-kultúrház munkájáért, mint a III. kerületi pártbizottság azért, hogy a Margit-kórházban megfelelően kezeljék a betegeket.

A küldöttek feladata lesz, hogy feltárják az értekezleten a kerület kommunistáinak, pártonkívüli dolgozóinak a termelőmunka megjavítását célzó javaslatait, észrevételeit, bírálatait és segítséget nyujtsanak az új választmánynak a kerület sokrétű problémáinak megoldásában.

A kerületi küldöttértekezlettől azt várják a kerület dolgozói, hogy fizikai dolgozókból, műszaki értelmiségiekből, az arra legméltóbb fiatalokból, dolgozó nőkből, a kerületi kommunisták legjobbjaiból hazánk és szép Budapestünk iránti szeretettől áthatott olyan harci vezérkart válasszon, amely harcra mozgósít és győzelemre vezet a terv teljesítéséért.

A minisztertanács határozata

Megjelent:
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat és Fogszolgálat
Budapest, VI. Dózsa Ház-u. 1.
Tel.: 227-651 és 227-483.
VILÁGOSSÁG
1951 NOV 17

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

Közgazdász

1956 FEB 29

Bernáth

Jókai-n

Új magyar képzőművészet

A Magyar Képtár épületében, a Károlyi-palotában, megnyílt az *Új magyar képzőművészet* című kiállítás. Kissé hézagos képgyűjteményen keresztül a rendezőség a magyar festészet tízéves fejlődését kívánja bemutatni. A kiállítás jellege kettős: egyrészt a Szépművészeti Múzeum magyar anyagának — ami a két világháború közti képekkel befejeződik — akarja folytatását adni állandó jellegű kiállítás keretében, másrészt a megalakítandó Nemzeti Galéria csírája akar lenni, amely majd ma élő festőink minden jelentősebb képét fel fogja ölelni.

A kiállítás festészetünket fejlődésében mutatja be, éppen ezért idősebb festőink (*Bernáth, Szőnyi, Csók*) háború előtti képeiből is elénk ad egyet-kettőt. Ugyanezen okból a háború utáni formalista utánzatokat is képviseli néhány festmény, hiszen sok nagy festőnk is átment a formalista vivódáson.

A kiállításnak még egy érdekessége van: az ország ajándékát jelképezi a Szépművészeti Múzeum 50. születésnapjára.

... ablakat — és a villamos elindult. A kalauznő csak most vette észre a szerény fiatalasszonyt — s elkiáltotta magát:

— Egy ülőhelyet kérnék!

Sehol senki, aki felállna és átadná a helyét! Egy harminc év körüli asszony odanézett. látta, hogy egy idős bácsi is ül — lehetett vagy hetven éves —, gondolta, így neki semmi kötelezettsége nincs — és érdeklődve leste az ide sem látszó Dunát.

Több idős néni nyugtalanul fészkelődött a helyén — mintha latolgatná, átadja a helyét vagy ne.

— Kérem, adjanak át egy ülőhelyet a kismamának! — ismételte meg erősebben a kalauznő.

Az idős nénik most már megmozdultak. Öregesen felemelkedtek — de a hetvenkörüli bácsi, aki csak most figyelt fel a „kismamára", korához nem illő gyorsasággal

Bernáth Aurél

MAGYAR TÁJAK
A NEMZETI SZALÓNBAN

Bernáth Aurél: Pusztai országút

Boldizsár István: Vasárnap délután

Iványi Grünwald Béla: Gémeskút

Szőnyi István: Csendes Duna

1933. „Magyarország" dec. 24.

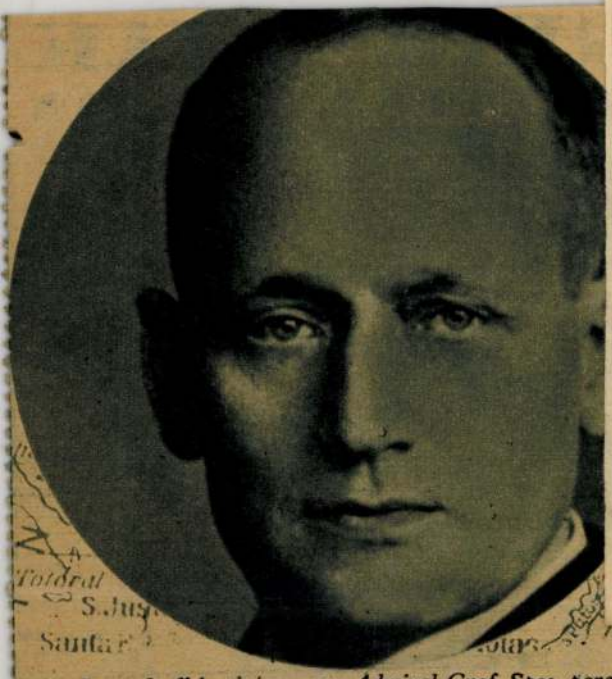

Langsdorff kapitány, az Admiral Graf Spee parancsnoka, aki hajója elsüllyesztése után Buenos Airesben öngyilkos lett

Az angol »Achilles« könnyű cirkáló, a laplatai ütközet egyik résztvevője

Chypre, Brise d'Or, Danse, Volant fougère, L'Origan, Extra, stb., valamint az újdonság **HONOR** a legkényesebb ízlést is kielégítő rendkívül tartós illatú kölnivizek.

LAVENDER

Egy rádióműsorszám illusztrációja

A rádió gyermekkara énekel, vezényel: Bottka Valéria és Csányi László.

Pályaválasztás

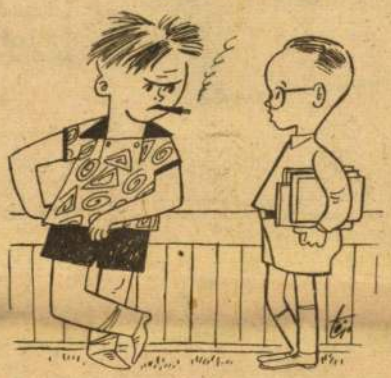

– Te mi leszel, ha felnősz?
– Orvos. És te?
– Én huligán.

Őszinte filmkritika

Pesti pillanatkép

Pusztai Pál rajza

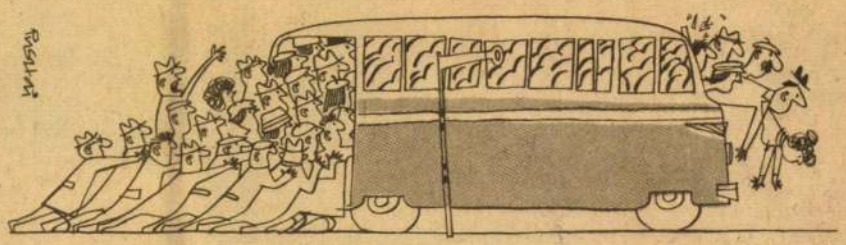

– Belül üres! Nyomjuk meg! Hó-rukk!

Ezt olvastuk

Egy kis statisztika

Az általános iskolák nyolcadik osztályos tanulói részére szolgáló egészségtan könyvben az alább következő sajátságos statisztikát olvastuk:

„Száz 1866-ban született magyar ember közül csak negyven érte meg az 52. életévet, az 1920-ban születettek közül viszont már 92 haladta meg ezt a kort."

Tekintve, hogy az 1920-ban születettek majd csak 1972-ben lesznek 52 évesek, fenti adatot egy kicsit elhamarkodottnak tartjuk. Reméljük azonban, hogy az élet a tankönyvet igazolni fogja.

Milyen nyelven tárgyaltak?

A rádió is, a sajtó is jelentette, hogy az osztrák ökölvívó szövetség javaslatára a jövő évtől kezdve megrendezik a négy B-betűs főváros ökölvívó csapatainak küzdelmét. Ez a négy város: Bécs, Bratislava, Budapest és Belgrád. Mi csak arra vagyunk kíváncsiak, milyen nyelven folytak a tárgyalások, hiszen ez a négy város magyarul: *Bécs, Pozsony, Budapest és Belgrád*, németül: *Wien, Pressburg, Budapest, Belgrad*, az államok saját nyelvein pedig *Wien, Bratislava, Budapest, Beograd*. Szóval a négy B betű sehogyan sem stimmel.

Mi történt a Markó utcában?

„Féltékeny férj gyilkos merénylete a bíróság előtt" – olvassuk ezt a címet az Esti Hírlapban, s megdöbbenünk azon, hogy egy férj éppen a bíróság tárgyaló termét választotta ki elvetemült gaztette színhelyéül. A cikk elolvasása után némileg megnyugodtunk: csak a gaztett tárgyalása folyt a bíróság előtt. Nagy különbség!

Ritka elefánt

Azt írja a Népszabadság *„Csúcsteljesítmények az állatvilágban"* című cikkében, hogy *„az elefántoknál a 30 000 kilogrammos testsúly sem ritka"*. Nos, háromszáz mázsás elefánt valóban a ritkaságok közé tartozik, ekkora elefántot még a legöregebb Afrika-vadászok sem láttak, ilyen nagyra csak egy elefantiázisban szenvedő elefánt nőhet.

Dr. Árgus

Ludas Matyi emlékkönyvébe

A festmény legyen egyértelmű. Már amennyire lehet. Én legalább is mindig törekedtem arra, hogy a néző ugyanazt érezze, mint amit én kifejezni akartam. De vannak meglepetések.

Fiatal festő korombán egyik rokonom, nyilván inkább művészettámogatási indítékból vett egy képet tőlem.

Napnyugtát ábrázolt. Szemben az alacsony horizont fölött a nap korongja egyértelműen sütött, ugyancsak ilyennek ítéltem azt a lombos két fát, amelyek a kép jobb- és baloldalán lombozatukkal az ég felületébe rajzolódtak. A szembe jövő vakító világítás miatt természetesen a fák lombjai feketén terültek el az égen, csak a körvonalaik adtak szeszélyes sárga kontúrt.

A kép a rokonnál falra került. A következő vasárnap ebédre voltam hozzá hivatalos.

– No, ideakasztottam a képedet – szólt s megálltunk alatta nézegetni. Majd egy idő múlva így szólt: – Szép, szép a képed, Aurélkám, de azért meg kell mondanom, hogy az egyik biciklistát nem tudom teljesen kivenni.

– Mit, biciklistát? – hördültem fel – hol látsz te itt biciklistát?

A rokon rémülten nézett rám.

– Hát nem..., hát itt nem biciklisták vannak? – s tette ujját a fák koronáját körülszaladó sárga fényjelenségre.

– Bicikliták az égben? – nyöszörögtem.

– Az égben... Hát ez ég?! – szólt csodálkozva a rokon.

Bernáth Aurél

Hátha valaki nem ismeri...

Mottó: Nincsenek régi viccek, csak öreg emberek vannak. Egy újszülöttnek minden vicc új.

Pistikét rajtakapja a csősz, amint egy almafa tetején ülve egy hatalmas almát szorongat a kezében és rászól:

– Mit csinálsz ott azzal az almával, te bitang?

– Ott lent a földön találtam – feleli Pistike – vissza akarom akasztani.

*

A kávéházban a vendég feladja a rendelést a pincérnek:

– Hozzon egy csésze kávét hab nélkül.

– Tessék talán föl nélkül rendelni, mert a hab kifogyott.

Ára: 1 forint

XV. évfolyam 49. szám. 1959. December 8.

Ludas Matyi

Szür-Szabó József rajza

Az Alföld iparosítása után

— Ejnye, ez a betyár már megint elkésett!

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél

VÁZLAT

Bernáth Aurél rajza a Pesti Napló számára

„Pesti Napló" 1938. máj. 1.

2071 kilogramm árut gyá
már csak 1811-et. A mu
9-ik kimutatás szerint né
árak ellenben tovább em
indexe (1914 = 100) 1937
mult hónapban pedig már
költségei 1930-hoz viszony
dásé pedig 100-ra emelke
között a munkabérek eme
ménnyel és *éppen azok a*
láttak kívánságaik telje
legtöbbet, a termelés csök
ségel· meanövekedése kö

Daladier kormányrai
ciális és a pénzügyi baj
meg, azonban lehetővé te
atmoszférában kezdjenek
ciós tervek megvalósítás
után jó hatást keltett a
és nyugodtabb politikája
színűtlenné teszi, hogy a
milliárdos terhét most
éledni kezdő francia ma
ges ugyanis, hogy ez év

Az angol költség

A párizsi tőzsdén ész
színűség szerint szintén
javuláshoz hasonló tüne
ban az angol-olasz megegyezés után. Kisse
vetlenítette a *Cityt*, hogy a 928 millió fontos ál-
lami kiadások fedezésére hiányzik mintegy 15—20
millió és egyelőre semmi sem szivárgott ki arról,
hogy *milyen úton-módon akarja a kormány ezt az*
összeget előteremteni? A mult hét elején a *Cityben*
arról beszéltek és a szaklapok arról írtak, hogy
a kormány értékpapír-adó kivetésével akarja fe-
dezni a hiányt. A hét vége felé azonban meg-
nyugodtak a kedélyek, mert kiderült, hogy a
pénzügyminiszter valószínűleg nem bántja a va-
gyont, hanem a *fogyasztási adó és egyes élvezeti*
cikkek vámjának felemelésével akar célhoz jutni.
A sör, bor, likőrök, dohánynemüek, automobil és
a petróleum adójának emeléséről beszélnek. Hír
szerint nagy mértékben felemelik a külföldről

Az ipari termelés csökkenése és a világgazdasági helyzet bizonytalansága látszólag *csak az autoritárius országokat nem érinti.* Ugy *Németországban*, mint *Itáliában* és a *Szovietköztársaságban* a termelés tömege még mindig emelkedik. Multkor már beszámoltunk a német és olasz eredményekről. Oroszország ipari termelése, éppúgy mint a másik két autoritáriusan kormányzott nagyhatalomé, *jórészt háborús jellegű.* A hatalmas birodalom közel húsz éve azon dolgozik, hogy *sikerrel védekezhessen, vagy sikerrel támadhasson.* Ezt a célt az úi orosz ötéves terv is szem előtt tartja. A *Szovietköztársaság* az elmult két évtizedben óriási hadiipart teremtett és a londoni

SZÁGOS TÁRLAT

de Barthánál is érződik, hogy festményei formarendje a Balaton tükrének varázsos fény- és színjátékából vonattatott el, az egymásba játszó színek mélyén érződik az eredendő impresszionisztikus-kolorisztikus tájélmény.

Domanovszky útját a fiatalok közül a legtehetségesebben Klimó Károly járja. Az idősebb generáció tagjai közül érett csendéletekkel szerepel Fónyi Géza; és életműve egyik legszebb darabjával, a drámai hangú „Rekviem"-mel az eddig lírai kismesternek ismert Miháltz Pál.

A rendezőség külön terembe gyűjtötte az úgynevezett „alföldi festészet" utódirányának tekinthető „hódmezővásárhelyi iskola" képviselőit, illetve a velük rokontörekvésűeket. Annál is érdekesebb ez a terem, mert a fiatalokkal együtt látható Kohán Györgynek és Kurucz Dezsőnek néhány képe is, az ő művészetük köti ugyanis össze az „alföldi iskola" első generációját a hódmezővásárhelyi iskolával. A tavaly elhunyt Kohán György harsány koloritú, drámai képei az expresszionizmus késő termékének minősíthetők, míg Kurucz Dezsőre a tárgyias pontosság és szükszavúság a jellemző. A mai fiatalok inkább az ő útját folytatják. E fiatalok közül Németh József, Szalay Ferenc és Fejér Csaba a legérdekesebbek. Némethet a mitikus hang, a lapidáris, dekoratív stílus foglalkoztatja, és stílusa egyre tisztultabb, egyszerűbb anélkül, hogy szimplifikálna. Szalay Ferenc irónikusan naiv, tudatosan használja fel a neoprimitivizmus megoldásait és ötvözi a régi parasztművészet realista szellemével (Esküvő). Fejér Csaba ökonomikusan fogja össze koloritját, egyszerű motívumaiban a pszichikai elmélyedésre törekszik. Ebben leginkább Kokas Ignác (Néma ház) és a mostani kiállításon kitűnően szereplő Somogyi János (Vízparton, Busózók) rokona, akinek lírai kolorizmusa mögött töprengő, szemlélődő attitűd rejlik.

E negyedik évtizede felé közeledő generáció legnagyobb formátumú művésze kétségkívül Kondor Béla, aki egyaránt kimagasló művekkel szerepel a festészeti és a grafikai anyagban; „Nő gitárral" című olajpasztelljén az egybemontírozott, átszellemült arcok, a tragikus jelentést sugalló kezek a modern művészetben ugyancsak ritka pszichikai érzékenységről vallanak, anélkül, hogy a mű illusztratív vagy elvontan gondolati lenne.

Kondor mellett e generáció tehetséges képviselője még a kubizmus és az orfizmus elemeit egyéni módon újjáélesztő Gerzson Pál, a naiv mesevilágot teremtő, artisztikus Berki Viola, a konstruktív szellemű piktúra és az organikus festészet között egyensúlyt kereső Deim Pál. A német romantika emlékét éleszti a szakmailag kitűnően felkészült Patay László. A még fiatalabbak között Lakner László a legígéretesebb. „Tanulmány egy cigarettázóhoz" című olajképe a pop art egyéni értelmezéséből fakadt, montázsszerű és asszociatív, ugyanakkor festőileg is bravúros. A „Tanulmány elölről és hátulról" című, rézkarc és lino vegyestechnikával készített grafikája pedig belső ritmusával, a pozitív-negatív formák, a sötét-világos lüktető ütemével hat.

Eddigi országos tárlatainknak általában a grafika volt a legerősebb része. A mostanin jellegtelenebb a grafikai anyag. Ez elsősorban annak a következménye, hogy nemrég rendezték meg a Nemzeti Galériában a „Magyar Grafika Tíz Éve" című kiállítást, és jelenleg is több grafikai kiállítás szerepel külföldön. Ennek ellenére, Hincz, Kondor és Lakner említett grafikái mellett, található még néhány kiemelkedő értékű grafikai lap. (Gross Arnold, Stettner Béla, Csohány Kálmán, Konstantin László.) Az avantgarde szellemű grafikai törekvések legkvalitásosabb képviselője Pásztor Gábor, akinek színes cinkmaratásain a meditáció és a szabad asszociáció alakítja a plasztikai szimbólumok dekoratív formarendjét.

Annak ellenére, hogy – mint jeleztük – számos jelentős művészünk nem vesz részt a kiállításon, a XI. országos tárlat is mutatja, hogy a kortárs magyar képzőművészet a forrás állapotában van. Az eredmények nem annyira iskola- és stílusteremtő atmoszféra szülöttei, hanem inkább egyéniek, gyakran egymástól, szellemében és formájában, erősen eltérőek. E kiállítás is tanúsítja azonban, hogy mindinkább defenzívába szorult az impresszionisztikus látványfestés, és mindjobban polgárjogot nyer a motívumok szuverén átírása, akár a szürrealizmus, a konstruktív-kubizmus vagy az absztrakció felé hajló módon történjék is.

A kiállítás azonban inkább csak sejteti az új körvonalakat, az általánosításra nem ad elég tényanyagot. Ezért érdeme elsősorban az, hogy falat és teret adott néhány valóban értékes mű bemutatására.

Kondor Béla: A tengerész álma

Berki Viola: Régi orosz város

Patay László: Virágos rét

FOTÓ: LANGER KLÁRA

Németh József: Fiú gereblyével

„ILYEN A NÉGER ÉLETE"

Martin Luther King, az orvul meggyilkolt Nobel-békedíjas amerikai néger vezető beszédeiben gyakran idézte kedvelt néger költője, Paul Laurence Dunbar költeményeit. Rejtvényünk most e költő fenti című verséből idéz négy sort: függőleges 18., vízszintes 1., függ 1., 72., vízsz. 78. és 31. sz. sorok.

Beküldendő az idézet május 14-ig.

VÍZSZINTES:

14. Brazília katonai pucscsal eltávolított, volt államelnöke, (Joas) 15. Visegrád nevezetessége — névelővel. 16. Jó étvágyú. 17. Hajótat — tengerészeti nyelven. 19. Az Olasz Kommunista Párt főtitkára. (Luigi) 20. A Balaton folyója. 21. Német személyes névmás. 23. AE. 24. Angol igen! 25. ZKN. 26. Zárónyílás. 29. ÖRO. 30. Orbók Attila. 35. Simon Lajos. 36. Női név — fordítva. 37. Ennek alapján ítélkezik a bíróság. 38. Alma-..., Kazahsztán fővárosa. 40. Angol realista írónő (Jane, 1775—1817). 42. Község Komárom megye tatai járásában. 44. Idea. 45. Tagadószó — ford. 47. Indiai uralkodó és államszervező, államvallássá tette a buddhizmust (i. e. 274—232). 48. Irán pénzegysége. 49. Íráshoz szükséges — régiesen. 51. Betűvetés. 52. ÖFN. 53. Legendáshírű cigányprímás volt. (Imre) 55. ENI. 56. Alkotás. 57. Ettől a vizsgától szurkolnak az egyetemre készülők. 58. YR. 60. Kafka nemrégiben magyarul is megjelent regénye. 62. Franciaország kelta őslakói. 64. Sziget az Ióni tengerben, az Odüsszeusz legendában nagy szerepe van — fon. 65. Község a Dunakanyarban. 67. YRE. 69. Becézett női név. 71. Övé — franciául. 73. Mexikó Csendes-óceáni tartománya. 76. A görög mitológia nimfája, Apolló szerelmese. 81. SY. 82. Mátka. 83. Trinitrotoluol. 84. Idegen szóösszetételekben: új. 85. Azonos magánhangzók. 86. L. 38. sz. vízsz. 88. AIO. 89. Testrész. 90. Az ő birtokában. 92. Növényzet botanikai neve. 95. Európai főváros 96. YI.

FÜGGŐLEGES:

2. A középkor legfőbb építészeti stílusa. 3. Alaszka nagy folyója. 4. SLE. 5. Peer Gynt anyja. 6. Ritka bélyeg jelzése. 7. Időhatározó. 8. Enni — angolul. 9. GV. 10. Amerikai egyetemi város. (2. kockába —') 11. Latin prepozíció. 12. »Fenn az..., nincsen kas«. 13. Világhírű amerikai kómikus. (Will) 22. Fogoly. 23. Régi magyar űrmérték. 27. Azonos mássalhangzók. 28. Kérdezni — angolul. 31. Község a Duna és a Tisza összefolyásánál. 32. Disznót vágat. 33. Hon. 34.... Dürer Albrecht, magyar eredetű, nagy német képzőművész (1471—1528). 36. Osztrák színművész, a Burgtheater igazgatója volt, (Raoul, 1890—) 39. Szerelem — olaszul. 41. Sűrűn előforduló árokparti gyomnövény. 43. Község Békés megye sarkadi járásában. 45. Lesújtó véleménnyel van róla. 46. A mechanika egyik ága: szilárdságtan. 49. Értéktelen hamisítvány. 50. Távol-keleti pálmafajta. 53. ... culpa. 54. L. 69. vízsz. sz. 59. Ipari műanyag. 61. Szövetfajta (utolsó kockába — ék.) 63. Királyok esznek belőle. 66. Hazáját szerető nő. 68. Ghana fővárosa. 70. Nagy francia impresszionista festő (Edouard, 1832—1883). 74. Recepteken: egyforma arányban. 75. A fényerősség amerikai egysége (fotó). 76. Becézett angol férfinév. 77. PNO. 79.... Calvino, olasz író. 80. A teázás ideje. (2 szó) 87. Mind — angolul. 89. Vízi rágcsáló, értékes prémmel. 91. Pára! 92. FS. 93. Az okozat szülője. 94. Rt német megfelelője. 95. BN.

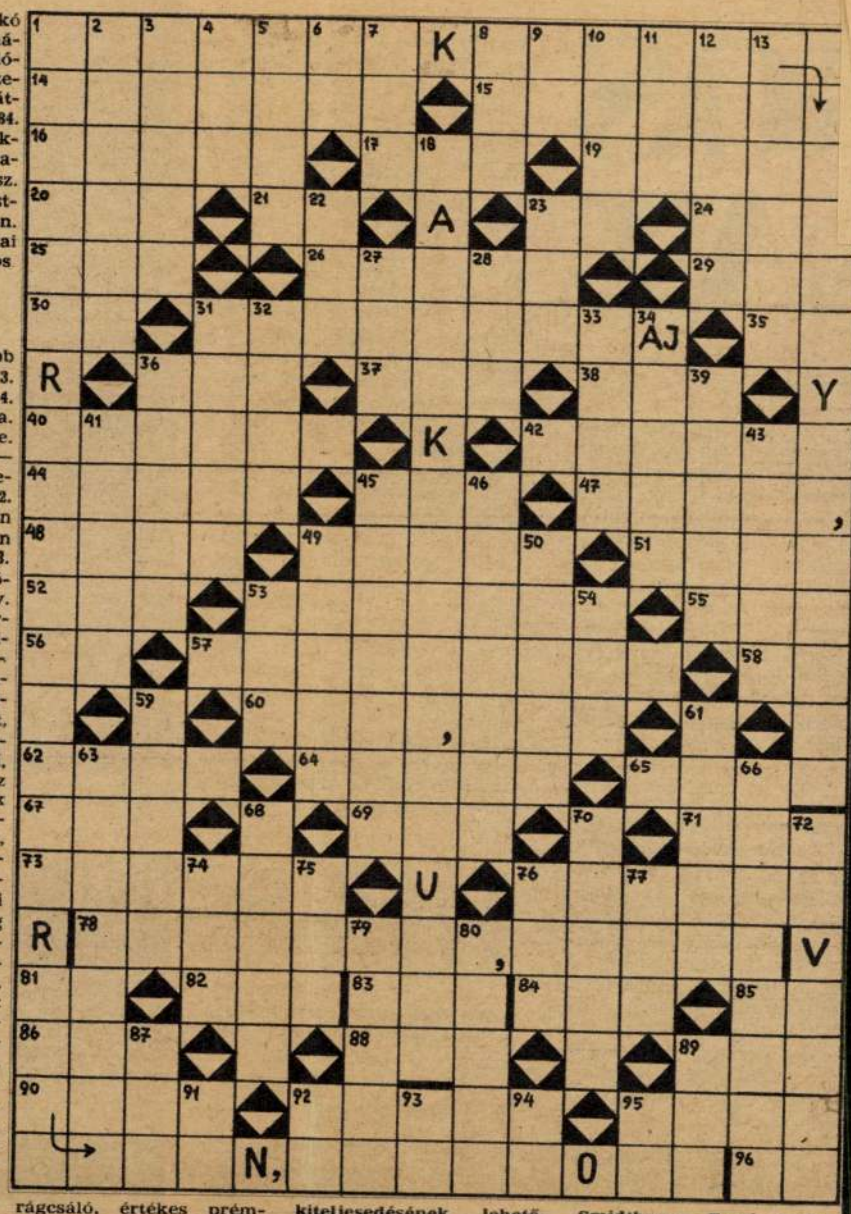

Címzés: Tükör szerkesztősége, Bp. 8. pf. 5. szám. »Rejtvény«.

A 17. számban közölt rejtvény megfejtése: .. az egyéniség torzulás nélküli kiteljesedésének lehetőségét. Hogy az ember az lehessen, aki valójában: önmaga.
(Gyurkó László: Lenin, október)

Könyvjutalmat nyertek:

Dr. Menténi O., Kerényi Ö.-né, Michler K., Vasskó G.-né, Ipacs J., Pados K., Smidtbauer F.-né budapesti, valamint Kiss I.-né, Erdős L. Bősze Zs. Sarkady S.-né, Kovács M., Schill R., Hankó Z., Mátékó Zs., dr. Aczél L., Luczi J., Katona F.-né, Horváth Z. vidéki megfejtőink.

3 SPORTKÉRDÉS 3 VÁLASZ 100 TOTÓSZELVÉNY

TIPPELJEN A TÜKÖR -BEN

(Az itt közölt Pécsi Bányász—Komló és a Cagliari—Internazionale szerepel a 19. heti totószelvényen is.) 1, 2 vagy x? Töltse ki a szelvényt, vágja ki, ragassza rá egy levelezőlapra és küldje be lapunknak. (Tükör, Bp. VIII., Gyulai Pál u. 14. sz.)
Beküldési határidő: május 11, déli 12 óra. Sorsolással döntjük el, hogy a helyes megfejtők közül ki kapja a 100 totószelvényt.
Tippversenyünk harmincharmadik fordulójának eredményét és a szerencsés megfejtő nevét május 21-i számunkban közöljük.

100

A TIPPVERSENY HARMINCHARMADIK FORDULÓJÁNAK 3 KERDÉSE:

Szovjetunió — Magyarország	Pécsi Bányász — Komló	Cagliari — Internazionale

KIVÁGANDÓ

100

A tippverseny harmincegyedik fordulójára 566 megfejtés érkezett. A helyes megfejtés:

x 1 1

Telitalálatot értek el: Endrődi I., Zalaszentmihály; Papp L., Veszprém; Móritz Gy., Bp. XIII., Alig u.; Bihari L.-né, Keszthely; Jambrich P., Salgótarján; Szilágyi Gy., Bp. XVIII., Szinyei M. u.; Marczi K., Bp. I., Ostrom u.; Fauszt I., Bp. XII., Pihenő u.; Vágfalvy B., Bp. IX., Bokréta u.; Vass U., Bp. VI., Székely u.; Galambos S., Szolnok; dr. Joó T., Vác; Berényi I., Szeged; Szántai Kiss J., Bp. VII., Hernád u.; Hollós L. Bp. XVIII., Jókai u.; Vajay J., Szolnok; Csontos F., Bp. IV., Kossuth u.; Polgár J., Bp. IV., Újkórház u.; Henits R.-né, Szentpéterfa; Nagy I., Kazincbarcika; Busi A., Bp. XIII., Váci u.; Miskolczi E., Bp. IX., Üllői u.; Karszky J.-né, Miskolc. A sorsolás után a 100 db totószelvényt Csontos Ferenc (Budapest IV., Kossuth u. 9.) nyerte. A nyereményt postán elküldtük.

Jenei Ferenc magyar mester, amellyel a magyar versenyzők már sok sikert értek el.

Királyindiai védelem

Bárczay L. — R. Bogdanovics
Sarajevo, 1968.

1. d2—d4	**Hg8—f6**
2. c2—c4	**g7—g6**
3. Hb1—c3	**Ff8—g7**
4. e2—e4	**d7—d6**
5. Hg1—e2!?	**e7—e5**
6. d4—d5	**c7—c5?**

Egy Forintos—Bogdanovics, Sarajevo, 1965 játszmában c6 sem vált be. A centrum lezárása még rosszabb, hiszen világos királyszárnyi támadásra törekszik. Jobb 6. —, 0—0 7. Hg3, He8! 8. h4, f5! Daszkalov—Bobekov, Szófia, 1960.

7. He2—g3	**Hb8—d7**
8. Ff1—e2	**a7—a6**
9. 0—0	**h7—h5**

Ez a szárnyi demonstráció hatástalan.

10. Fc1—g5!	**Hd7—f8**
11. Vd1—d2	**Hf8—h7**
12. f2—f4!	**Hh7×g5**
13. f4×g5	**Hf6—h7**
14. h2—h4	**0—0**

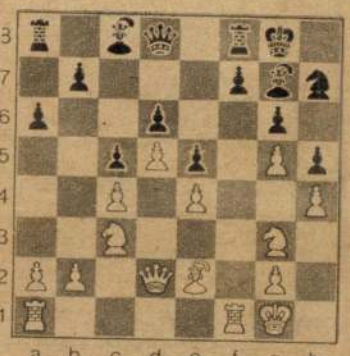

15. Fe2×h5!!	**g6×h5**
16. Hg3—f5!	**Bf8—e8**
17. Vd2—e2	**Fc8×f5**
18. Bf1×f5	**Hh7—f8**

A tisztáldozat után sötét királyszárnya meggyengült. A huszár g6-ra tart, de ez sem segít.

19. Ve2×h5	**Hf8—g6**
20. Ba1—f1	**Be8—f8**
21. g2—g3	**Hg6—e7**
22. Bf5—f6!	**He7—g6**

22. —, Ff6:? 23. gf: után a matt g7-en védhetetlen.

23. Bf6—f3	**Hg6—h8**
24. Hc3—d1!	**.....**

Ennek a huszárnak a beavatkozása g4-en vagy f5-ön eldönti a küzdelmet.

24.	**Vd8—e8**
25. Bf3—f6!	**Hh8—g6**
26. Hd1—e3	**Hg6—f4**

Sötét megunja a passzív védekezést, ellenjátéka azonban a tiszt visszaáldozása után is kevés.

27. g3×f4	**e5×f4**
28. He3—g4!	**.....**

Erősebb, mint 28. B6f4:, Fd4!

28.	**Ve8×e4**
29. Bf6×f4	**Fg7—d4†**
30. Kg1—h2	**Ve4—c2†**
31. Kh2—h3	**Vc2—g6**
32. Hg4—h6†	**Kg8—g7**

és sötét egyidejűleg feladta, mert 33. Bf7:†-ra azonnal veszít.

1965 NOV 13

Születésnapi látogatás

1021 a 70 éves Bernáth Aurélnál

Bernáth Aurél ma 70 éves. Ez a 70 év a XX. század eddig eltelt idejét is jelenti. A tudományban: az atomkor jöttét, a művészetekben: vajúdást és sok szép születést. Ez a 70 esztendő »soha nem volt« korszakot jelent, mélységeivel és magasságaival, távolságaival.

1.

A festőtől kérdezzem: miért lett író? Az írótól kérdezzem: miért lett festő? Vagy az embertől kérdezzem: miképpen viseli el e két szenvedély erős szorítását?

— Nem megy együtt a kettő. Amikor festek, írni szeretnék, amikor írok, festeni. Mikor már elég éles eszem volt, hogy egy kicsit okosan éljek, megpróbáltam mindenféle módszert. Egy hétig festettem, egy hétig írtam. Délelőtt festettem, délután írtam. Egyik sem volt jó. Most negyedévig üzöm az egyik mesterséget, aztán elveszem a másikat. Most festészeti rohamban élek. Tegnap fejeztem be egy nyári képemet, s gondolom, a jövő héten már újra írni fogok.

— Melyik szenvedély kezdődött előbb?

— Életem elején verseket írtam. A verseket noteszben őriztem, nadrágom hátsó zsebébe dugva. Tizenhárom éves lehettem, amikor nyáron egy nagyon öreg barátom elvitt vitorlázni. Hirtelen szélben a csónak feldőlt és mi a vízben találtuk magunkat. Levetkőztem anyaszült meztelenre, mondtam, hogy kiúszok, de az öreg nem engedett, messzire volt a part. A csónakba kapaszkodva sokáig vártunk, végül is kimentettek bennünket — mert hát itt vagyok —, de a verseim odavesztek. Ez a veszteség nagy hatással lehetett rám, mert később a középiskolában már a szomszédaimat rajzolgattam.

— Mikor nyúlt ismét a tollhoz?

— A lehetőség hol lefojtott, hol szabadon lebegő állapotban volt meg bennem. A harmincas évek közepe felé tört felszínre ismét. Először nem szépirodalommal, hanem művészetelméleti kérdésekkel foglalkoztam.

— Miért?

— Mióta az eszemet tudom, annyi soha-nem-volt művészeti probléma adódott, s ebben állást kellett foglalnom, így vagy úgy. Nem mehet el ezek mellett a kérdések mellett egyetlen festő sem, reflexió nélkül. Akár úgy, hogy maga is absztrakt művész lesz, ami a dolog egyszerűbb oldala, mert akkor a szíve nyugodt és úgy érzi, hogy halad a korral, tehát azt érzi, hogy a helyén van. Vagy nem tart az absztraktokkal, s ezt az követi, hogy szakadatlan párbeszédben van a világgal és a festészettel. A történtek mellett nem lehet közömbös magatartással elmenni. Az egész európai művészet sorsa forog kockán. Ezek késztettek írásra és mentségül talán annyit legyen szabad megemlítenem, hogy sohasem láttam ellenségemnek az általam bíráltakat, hanem az őszinte kíváncsiság és felelősségérzet hajtott a megfogalmazásra. Majd, húsz év előtt az a körülmény, hogy tanár lettem. A hallgató kérdez, hogy mi erről a véleményem, s a tanárnak felelni kell.

— S a szépirodalom vonzásának kezdete?

— Először természetleírásokkal próbálkoztam, majd megírtam visszaemlékezéseim első részét. Ennek egy fejezetét megmutattam Babits Mihálynak, aki azonnal közölte a *Nyugatban*.

— A festészetnek és az irodalomnak mennyi köze van egymáshoz?

— »Te úgy írsz, mint ahogy festesz«, mondták nekem. »A szemed gyakorlatozott festés közben. A látást ki kell fejezni.« S ez igaz is. A festészetnél meg kell nézni, amit az ember megfest. Számomra a táj épp oly fontos írás közben, mint egy szereplő lelkivilága. Más kérdés az, hogy ez használ-e egy írói felfogásnak.

2.

— Mi a véleménye a mostani képzőművészeti kritikáról, vagy a kritika színvonaláról?

A képzőművészeti kritikának hazánkban az a legnagyobb baja, hogy a kritikusok legtöbbje nem döntötte el, miképpen kezelje az absztrakt művészetet. Tudjuk, hogy a mi társadalmunk a természetelvű festészet barátja. Ritka az olyan művészeti kritika, amelynek mélyéből ne érződne ki, hogy írója az absztrakt művészet barátja és csak fegyelemből próbál rendet tenni a természetelvű festészetben.

— Ön mit nevez absztrakt művészetnek?

Tollával emberi alakot vázol egy papírra.

— A barokk festő ilyen vonallal rajzolná a vállat. Így fejezi ki kora művészetének szellemét.

A papírlapra most kusza vonalak kerülnek. Az emberarc alig sejthetően bomlik ki a vonalak mögül.

— Az absztrakt művészetben nincs fegyelem az alakításban. Abban, hogy itt a nyak vonala hová kerül, oly végtelen szabadsága van a festőnek, amilyen szabadságot a művészet nem vehet igénybe.

(Bernáth Aurél nemcsak a nonfiguratív festészetet nevezi »absztrakt« művészetnek.)

— Ön azt mondja, hogy művészeti íróink nagy része barátja az absztrakt művészetnek. Mi a magyarázata ennek?

— A művészeti bírálatban eleve pozitív előjelűnek számít az, ha valakit egy »haladóbb« vonalhoz tartozónak tartanak. Így tehát, a legtöbb kritikus a természet-elvű művészetet inkább kegyes jóindulattal kezeli, s nem a szent hozzáállás tiszta kritikájával. Ez a habozás, ez a bizonytalanság nem szül jó vért. Hosszúlátra nem lehet gyümölcsöző. Egy kritikusnak ugyanúgy, ahogy a festőnek, nem szabad megalkudni. Tiszta kategóriák nélkül sem festeni, sem írni nem lehet.

— Kritikusaink nagy része bizonyára becsüli és tiszteli a reneszánsz művészetet. Ugyanígy, becsülheti a XX. század modern festészetét is. Ez, véleményem szerint nem jelent bizonytalanságot.

— Nem jelentene, ha a természetelvű művészet és az absztrakt művészet egy anyától származnának. Dönteni kell, le kell tenni a garast, vagy így, vagy úgy.

3.

— A modern irodalom formabontó próbálkozásairól mi a véleménye?

— Amíg egy absztrakt festő naponta kipróbálhatja elképzelését, s így képet tud alkotni saját magáról, a regényíró ezt nem teheti meg, a regényíráshoz idő kell. Tehát főleg a versben kap teret a próbálkozás.

— Ez a próbálkozás sikerrel járhat?

— A legfontosabb: értem-e azt, amit a festő vagy a költő akar. Néhol majdnem ugyanazokat a problémákat látom, ha szabad így mondanom, az absztrakt versekben is, mint a festészetben, ahol egyes képelemeket nyugodtan kicserélhetnénk mással anélkül, hogy az absztrakt ábrán megrendülés következne be. Pedig az ábrázolás az irodalomban épp oly sorsdöntő, mint a festészetben. De visszatérek arra, hogy a költészetben csak azt tudom magamévá tenni, amit értek. Elhiszem Mallarméről azt, amit idestova két-három generáció tart a költészetéről, de én a versei közül csak azokat szeretem, amelyeket értek. Nem fáradozom azzal, hogy fellapozzam azoknak a francia esztétikusoknak a műveit, akik Mallarmé verseinek két-három értelmét is felfedezni vélik. Én az acélos egyértelműséget jobban szeretem, mint a kétes vagy több értelmű megfogalmazást. Ebben nagyobb erőt is látok, a világos beszédhez nagyobb erő is szükségeltetik.

— Az emberi érzések bonyolultsága gyakran lehetetlenné teszi a világos beszédet.

— Nagyon jól tudom azt, hogy a kifejezésre törő érzelemvilág egyes elemei a megszületésükkor, kimondásukkor nem mindig pontosan körülírható állapotban lehetnek. De én rendkívül nagyra becsülöm azt az írót, aki még ilyen esetekben is a legnagyobb pontosságra törekszik. Nincs szebb, mint a tiszta beszéd.

— Ismeri Kafkát?

— Ismerem, de nem olvasom. Vagyok annyira pesszimista, és depresszív, hogy ilyen luxust ne engedjek meg magamnak. Egyszerűen irtózom tőle.

— Mit jelent ez az irtózás?

— Kafka művészetét a nyomott lelkivilág kényszerképzetei magyarázzák. Megóvom magamat a rokonlélek képzelgéseitől. Számomra a derű jelenti a legtöbbet, »csak a derűs órákat számolom«.

— Mi óvta meg attól, hogy művészete is közeledjék a »rokonlélek« művészetéhez?

— A festészetem derűs. De nem azért, mert én nyomott kedélyű vagyok.

— A derű védekezés?

— Mint egy mágnes vonz ki a nyomott közérzetből a derű, a fény, a jó szó. A leghálásabb hallgatója vagyok a derűs beszédnek. Mégsem hinném azt — bármilyen ellentmondásnak is látszik —, hogy az imént elmondott lelki státusz nem ezt szuggerálná, nem ezt magyarázná. Ami a léleknek effajta működését velem megértetné, az hálára kötelezne. De azt sohasem éreztem, hogy a képeim és írásaim világa nem az én világom. A derű gyógyszere a léleknek, sajátos öngyógyszere, amit kitermel.

— A gyógyszer mindig a belső védekezést segíti. Oda lyukadtunk ki, hogy a derű a védekezés egyik formája. De más fajta társadalomban a szorongás megfojthatja a derűt.

— Ebben a társadalomban élek.

4.

— Mi a véleménye a most felnőtt festőnemzedék tehetségéről és útjáról?

— Húsz éve tanítok a főiskolán. Kénytelen vagyok a legmagasabb mértékkel mérni. Magától értetődő az, hogy ha az európai művészetnek olyan közállapotai vannak, mint amilyenek vannak, a növendékeim az évek hosszú során éppen úgy keresztül mentek azokon a válságokon, mint ahogy minden festő. Maga a tanítás is belekerült a legnagyobb válságba. A tanítás alapkérdéseiben épp oly eleven probléma, hogy merre menjen a festészet, mint a közélet területén. Természetes az, hogy egy fiatalember mindig a legújabbat akarja, és az is természetes, hogy az absztrakt művészet az ifjúságra is megtette a maga hatását. A fiatalok legszívesebben máról holnapra otthagyták volna a nehéz stúdiumokat. Annyit talán elmondhatok, hogy az volt a véleményem, ha egy fiatalember a tradicionális festői disciplinával indul az életbe, akkor is haszna lesz belőle, ha netán később absztrakt művésszé válik. Az egész európai művésznevelés a legnagyobb válsággal küzd. Végigjártam a párizsi, a londoni művészeti iskolákat, hogy informálódjak arról, az adott, még-sosem-volt helyzetben miként nevelik a fiatalságot. Azt láttam, hogy mind Párizsban, mind Londonban a természetelvű művészet tudásanyagának elsajátítása kötelező. Csak egy londoni főiskolán láttam, hogy a harmadik évtől kezdve szabadjára engedik a növendékeket. Nekem az a véleményem, hogy hallgatóim nem iskolai kényszerből, vagy az én rábeszélésemre igyekeznek elsajátítani a tradicionális követelményeket. Nem tudom, jól ítélem-e meg, de az az érzésem, hogy a fiatalság körében az absztrakt művészet iránti vonzódás csökkent. S örömmel látom azt, hogy művészeti életünkben számos növendékem kitűnő képességekkel szervesedett be. És viszik a szót.

5.

Beszélgetésünk során azokat a kérdéseket érintettük, amelyek az írót és a festőt egyformán foglalkoztatják. A művészet XX. századi nagy perében Bernáth Aurél mindig hite és lelkiismerete szerint tanúskodott, életműve töretlenül tárja elénk hovatartozását, szándékait.

Kevés embernek jutott osztályrészül, hogy egyforma szépséggel és tisztasággal tudjon szólni az irodalom és a festészet nyelvén. Bernáth Aurélnak ez megadatott.

Születésnapján, mi mást kívánhatnánk: járja tovább ezt a két párhuzamos, egyfelé vezető utat olyan derűvel, olyan acélos egyértelműséggel, mint eddig.

Kristóf Attila

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓTICKELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

közgyűlés anács foglalkozik i helyzettel

totta a fehér telepesek függetlenségét, azonnal összeült a közgyűlés 4. számú bizottsága. A gyámsági, illetve önkormányzattal nem rendelkező területekkel foglalkozó bizottság elé terjesztették sürgős jelzéssel *47 ország határozati javaslatát, amely elítéli a függetlenség egyoldalú kikiáltását*, javasolja a Biztonsági Tanácsnak, hogy *sürgősen vitassa meg* a Dél-Rhodesiában előállott helyzetet. Az angol kormánynak azt tanácsolja a javaslat, *hajtsa végre* a közgyűlés és a Biztonsági Tanács *korábbi határozatait*, amelyek szerint hatályon kívül kell helyezni az 1961. évi fajvédő alkotmányt, új alkotmányozó gyűlést kell összehívni az általános szavazójog alapján, szabadon kell bocsátani a politikai foglyokat.

Azimov szovjet küldött több szocialista ország nevében *teljes támogatásáról biztosította* a 47 afro—ázsiai ország határozati javaslatát. Ezt 101 szavazattal 2 (Portugália és a Dél-afrikai Köztársaság) ellenében el is fogadták, Franciaország formai okokból tartózkodott a szavazástól. Az angol küldöttség nem vett részt a szavazáson.

Fél órával később *összeült a közgyűlés*, amely 107 szavazattal 2 ellen, egy tartózkodással *megerősítette* a 4. számú bizottságban elfogadott határozatot.

Stewart beszéde

New Yorkból jelenti az *MTI:* A Biztonsági Tanács pénteken, magyar idő szerint 17.00 órakor összeült, hogy megvitassa

szervezet valamennyi tagállama *léptessen életbe rendszabályokat* annak érdekében, hogy *»a salisburyi törvénytelen kormányt meggyőzzék: a világon sehol sincsenek barátai«*. Kérte továbbá, hogy az ENSZ-tagállamok *ne ismerjék el* a rhodesiai rendszert, *léptessenek életbe pénzügyi rendszabályokat*, tiltsák meg a Rhodesiába irányuló tőkekivitelt, végül pedig állítsák le a Rhodesiából származó dohány és cukor behozatalát.

Mindemellett a brit külügyminiszter világosan értésre adta, hogy kormánya nem szándékozik ezeknél az intézkedéseknél messzebbre menni.

Stewart beszédében megállapította még, hogy Rhodesia *egyetlen törvényes kormánya ezután is a brit kormány*, amely egyúttal felelős a rend fenntartásáért.

A brit külügyminiszter beszédének elhangzása után *Quaison-Sackey* ghanai külügyminiszter emelkedett szólásra. A rhodesiai fejleményekért *teljes mértékben az angol kormányt kárhoztatta*. Emlékeztetett arra, hogy Nagy-Britannia 1962 óta következetesen szabotálja a közgyűlés és a Biztonsági Tanács Rhodesiára vonatkozó határozatait.

A ghanai külügyminiszter a független afrikai államok nevében követelte, hogy a Biztonsági Tanács *hozzon erélyes határozatokat* a rhodesiai fajgyűlölők ellen.

Farra jordániai delegátus indítványozta, a tanács még a vita lezárása előtt fogadjon el *közbeeső határozatot*, amely felszólítaná az összes államokat, hogy *ne ismerjék el* a Smith-rendszert.

vezett D-zóna peremén pér
ken *egész napon át tartot*
a súlyos harcok a dél-viet
mi szabadságharcosok és
amerikai gyalogos hados
katonái között. Nyugati
ügynökségek jelentései sz
a még tartó harcokban *mind*
két fél súlyos veszteségeket
szenvedett és a szabadságharcosok két páncélozott csapatszállító gépkocsit erősen megrongáltak.

Az amerikai légierő gépei pénteken összesen *489 bevetést hajtottak végre*, beavatkozva a dél-vietnami szárazföldi harcokba. Guam-szigetéről felszállt *B—52-es* stratégiai bombázók pénteken két ízben intéztek támadást egy Saigontól mintegy 70 kilométerre északnyugatra elterülő erdőség ellen. Az amerikai légierő szóvivője pénteken bejelentette, hogy a közeljövőben számos B—52-es bombázót *átalakítanak* és így azok az eddigi 17 tonna helyett 27 tonna

morandumot
ben *elítéli* az amerikaiak vietnami intervencióját.

Egy fiatal anya, a 24 éves Celene *Jankowski* szerda este az Indiana állambeli South Bendben *meggyújtotta ruháit*, szintén *tűzhalállal tiltakozva* a vietnami háború ellen. Kijelentette: *»Az egész világ problémái az én problémáim«*. Egyik szomszédja észrevette az égő ruhájú asszonyt, segítségére sietett, a tüzet elolította, a fiatalasszonyt *kórházba szállították*, állapota nem életveszélyes. Celene Jankowski már a negyedik, aki az Egyesült Államokban *élő fáklyává akarta változtatni magát a vietnami háború elleni tiltakozásul.*

Schröder Párizsba érkezett

Párizsból jelenti az *MTI:* Gerhard *Schröder* nyugatnémet külügyminiszter pénteken délelőtt karl *Carstens* külügyi államtitkár kíséretében Bonnból *Párizsba érkezett.*

A nyugatnémet külügyminiszter *két napot tölt* a francia fővárosban, hogy megbeszéléseket folytasson Couve *de Murville* francia külügyminiszterrel.

A francia és a nyugatnémet külügyminiszter pénteken *csak kétórás megbeszélést tartott*, holott az egész napot a tárgyalásoknak kellett volna szentelniük. Bizonytalan, hogy a szombatra kitűzött *újabb találkozót egyáltalán megtartják-e.*

A *Reuter* közli azt az értesülését, hogy Schröder nyugatnémet külügyminiszter repülőgépe *készenlétben áll*, a nyugatnémet államférfi szombaton *bármelyik pillanatban útnak indulhat hazájába.*

Jugoszláviában elégedettek az olasz miniszterelnök látogatásával

Belgrádból jelenti az *MTI:* Aldo *Moro* olasz miniszterelnök, aki Petar *Sztambolics* jugoszláv kormányfő meghívására tartózkodik Jugoszláviában, pénteken délelőtt Zágrábból *rövid pihenőre* Dubrovnikba utazott. Aldo Moro elutazása előtt sajtóértekezleten tájékoztatta az újságírókat jugoszláviai látogatásának eredményeiről.

Jugoszláviában *elégedettek* az olasz miniszterelnök látogatásával. A tárgyalások természetesen nem hozhattak látványos eredményeket. A nemzetközi helyzet aktuális kérdéseinek megvitatásakor kitűnt, hogy a nézetek *nem fedik egymást*. Olaszország a NATO tagja, és továbbra is az a szándéka — hangoztatta Aldo Moro is —, hogy *hű maradjon a szövetséghez.*

Belgrádban rámutatnak: az aktuális nemzetközi események értékelésében mutatkozó különbség olyan tény, amelyre *eleve számítani lehetett.* A két fél tárgyalásai mégis *hasznosak voltak*, egyrészt hozzájárultak egymás álláspontjának jobb megismeréséhez, másrészt *új lendületet adtak* a jugoszláv —olasz kapcsolatok fejlődésének. A két Adria menti szomszéd ország viszonyának elmélyítése azonban *túlnő* Olaszország és Jugoszlávia határain, mert a különböző társadalmi rendszerű országok *békés egymás mellett élésének gyakorlati példáját szolgáltatta.*

*

Aldo Moro olasz miniszterelnök pénteken *visszaérkezett* az olasz fővárosba ötnapos hivatalos jugoszláviai látogatásáról.

Nenni a szociáldemokratákkal való egyesülés útján

Rómából jelenti az *MTI:* Az Olasz Szocialista Párt kongresszusának pénteki ülésen szólalt fel Pietro *Nenni*, a kormány elnökhelyettese, a párt (többségi) jobbszárnyának vezére.

A beszéd alapvetően *két téma* körül mozgott: 1. a szocialisták *részvétele*, tevékenységük a középbal kormányban; 2. a szocialista és a szociáldemokrata párt *egyesülése.*

Nenni megismételte ismert álláspontját, hogy tudniillik szerinte a középbal formuláján kívül nincs más lehetséges alternatíva.

Nenni beszédének második részében sürgette a pártot, hogy *haladjon minél gyorsabban a szociáldemokratákkal való egyesülés felé.* Ismételten visszautasította a párbeszédet a kommunistákkal, azt állítva, hogy a kommunista párt egységjavaslatainak nincs reális alapjuk.

Végül *külpolitikai kérdésekről* szólt. Üdvözölte azt a tényt, hogy a kormány — a politikai kereteket fenntartva ugyan —, de *pozitív lépéseket tesz*, hogy megjavítsa Olaszország kapcsolatait az *el nem kötelezett és a kommunista kormányzatú országokkal is*, ugyanakkor megállapította, hogy a *békés együttélés* jelenlegi veszélyeztetettsége az eddiginél hatékonyabb akciót követel meg az olasz diplomácia részéről.

Nincs újabb nyom a Ben Barka ügyben

24 órás sztrájk Marokkóban

Párizsból jelenti az *MTI:* Két hete, hogy *Ben Barkát* fényes nappal *elrabolták* Párizsban. Mind ez ideig *nem sikerült megállapítani*, hogy a marokkói ellenzéki politikus *életben van-e vagy sem.*

A Ben Barka ügy sok részletét még *homály fedi*, a nyomozás eddigi eredménye alapján azonban már kirajzolódik a titokzatos bűntény lefolyása és háttere. A rendőrség megállapította, hogy Ben Barkát *francia gengszterek rabolták el, a marokkói titkosszolgálat megbízásából.* A banditák október 29-én, pénteken *adták át áldozatukat* a marokkói titkosszolgálat embereinek, *Boucheseiche* nevű főnökük Párizs környéki villájában. Ettől a pillanattól kezdve *nyoma veszett* Ben Barkának.

Bebizonyosodott az is, *Oufkir* rendőrtábornok, marokkói belügyminiszter másnap Párizsba érkezett és Antoine *Lopeznek*, Ben Barka *egyik elrablójának házában szállt meg.*

Boucheseiche még a bűncselekmény után Casablancába szökött, ahol nyilvánosháza van.

Marokkóban a szakszervezetek péntekre *24 órás általános sztrájkot hirdettek. II. Hasszán* király tervezett párizsi látogatását *elhalasztották* és a francia földművelésügyi miniszter sem utazott Rabatba, ahol pénteken kellett volna elhelyeznie a francia támogatással épülő mezőgazdasági főiskola alapkövét.

◇ *(Djakarta, AP) Subandrio* külügyminiszter pénteken újságírók előtt kijelentette, hogy Indonézia és a Kínai Népköztársaság megállapodott rövid ideje stagnáló kereskedelmi kapcsolatainak felelevenítésében.

◇ *(Fort Gordon, AP) Eisenhower* szívbántalmairól pénteken az orvosok megállapították, hogy a 75 éves volt elnököt szívroham érte pár nappal ezelőtt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JUN 15

Képes Újság

Bernáth Aurél

MŰVÉSZTELEP

A Zala megyei egervári várkastélyban harminc fiatal képzőművész számára művésztelepet létesítenek. Az új művésztelep vezetésére Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművészt kérték fel.

TELEX

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR H

1968 JUN 23

Bernáth Aurél

KÉT NYÁRI MŰVÉSZTELEPET nyitottak meg szombaton. A villányi szőlőhegyen felavatták az ifjú képzőművészek részére létesített alkotóházat. Június 22-től július 15-ig ugyancsak fiatal művészek dolgoznak az egervári várban. Munkájukat Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész irányítja és az Egerváron készült művekből a telep bezárása után kiállítást rendeznek.

1024

nap, holnap, holnap...

A nővér tünődött kis ideig, majd vont a vállán.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1968 JUN 23

MAGYAR NEMZET

Június 23

Szombaton művésztelep nyílt meg a Zala megyei Egervár várkastélyában. A nyáron 30 fiatal képzőművész dolgozik és tanul a telepen, Bernáth Aurél irányításával.

Nyíregyházán 150 ...

képest a *Magyar Nemzet* közreműködése. A Hazafias Népfront lapja a Művészeti Fórum összejövetelei előtt *vitacikkeket* tesz közzé (vagy lapunk valamelyik művészeti kritiká-

1968 ÁPR 14
1021

4 XI. országos képzőművészeti kiállítás

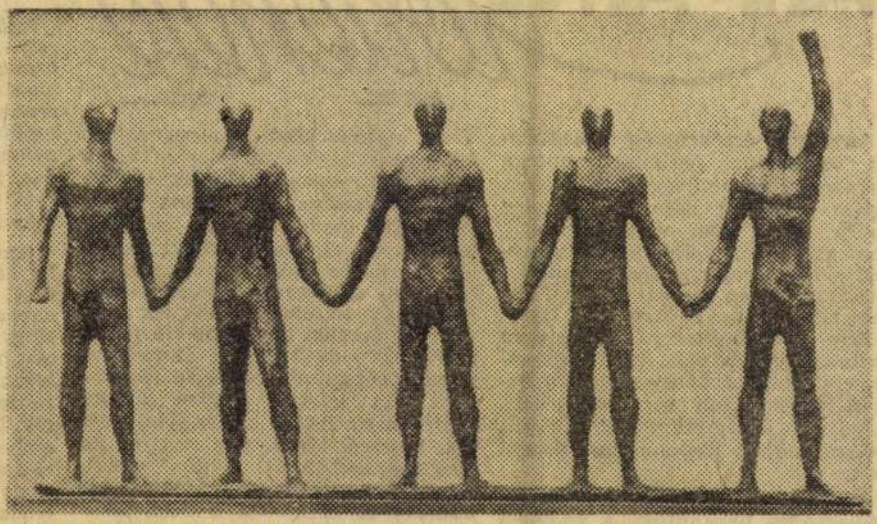

Szabó Iván: Forradalmi etűd *(Gonda György felvétele)*

A Műcsarnok központi aulájában szombaton megnyílt a 11. nemzeti képzőművészeti kiállítás. Az ünnepi megnyitón megjelent a kulturális élet számos vezetője, közöttük dr. Orbán László, a művelődésügyi miniszter első helyettese.

Az időről időre megrendezett nagy országos tárlatok célja mindig az volt, hogy átfogó képet adjanak a képzőművészeti alkotómunka egy rövid szakaszáról, pontosan arról, amely a legutóbbi óta telt el. Az idők során az alkalom ünnepélyessége, a reprezentálás igyekezete egyre inkább átadja helyét a szerényebb külsőségekkel járó józan felmérésnek. A Műcsarnokban megrendezett jelenlegi kiállítás nem óhajt több lenni, mint tükör, amely torzítás nélkül mutatja a valóságos képet.

Ami azonban benne látszik, az eléggé tárgyilagos. Nincsenek már »hangsúlyos« termek és »hangsúlytalanok«, a kiállítás rendezői nem igyekeznek előre megfogalmazott ítéleteket sugallni a nézőknek, utóbbiakat pedig nem érik sem nagy csalódások, sem nagy meglepetések.

A kiállítás 360 művész 750 művét tartalmazza — mintegy harmadrészét a beküldötteknek —, szemléletben »a látványtól a látomásig« terjed a sor.

Már az első teremben is ennek jegyében történt a rendezés. Az örvendetes frisseséggel alkotó tekintélyes mesterek: *Czóbel, Bernáth, Domanovszky* mellett itt van a halk szavú, de mindig megújulásra kész *Miháltz Pál* is. A szobrászok közül pedig elsősorban *Ferenczy Béni* alkotásai és *Schaár Erzsébet* nagyszerű Benedek Marcell-portréja emelkedik ki. Az új generáció merészebb, látomásos stílusát *Kondor Béla* képei szólaltatják meg, a lírait a tragikusan korán elhunyt *Zilahy György*. A következő terem a viszonylag egységet alkotó hódmezővásárhelyi iskolát mutatja. Klasszikusnak számító festői, *Kurucz, Szalai, Németh* mellé méltán áll *Fejér Csaba*. Igazi tragédiát sugalmaznak a búcsúzó *Kohán György* alkonyi képei. Az egészséges humort a tehetséges *Ligeti Erika* szobra képviseli.

A monumentális művek terme próbára teszi a néző képzelőerejét. A tágas térbe szánt monumentális plasztikákat nehéz a zsúfolt környezettől függetlenül látni. A mozaik-kartonok pedig — így *Barcsay* kartonja a Nemzeti Színház előcsarnokához és *Kádár György* terve az Egressy úti technikum számára — csak halvány fogalmat adnak a nemes anyagból kivitelezett, kész mű jóval gazdagabb hatásáról.

Az oldalaktermek sem hagyják lankadni a figyelmet. A kialakult stílusú művészek *(Szántó Piroska, Kling György, Pirk János, Udvardi Erzsébet)* egy-egy kiemelkedően szép műve váltakozik olyanokkal, amelyeken a kísérletek izgalma érződik *(Vigh Tamás:* Angyal, *Varga Imre:* A la recherche, *Kiss Nagy András:* Április 15, *Meszes Tóth Gyula* portréi). Öröm látni, ha keveset is, néhány érdekes eredeti egyéniség, *Anna Margit, Berki Viola, Gálambos Tamás* műveiből.

A grafikák a Nemzeti Galéria kiállítása után is tudnak újat nyújtani. *(Pásztor Gábor* színes grafikái például több technikai eszköz ellenére is egységesebbek, mint az egyszínűek.) Ugyanitt más műfajokból is látható egy-egy szép alkotás.

Végül is mi hiányzik a kiállításról? Sajnálattal kell nélkülözni például *Bálint Endre, Martyn Ferenc, Orosz János* képeit vagy olyan fiatalokét, akik pedig sikerrel szerepeltek éppen a közelmúltban *(Major János, Karátson Gábor).* És hiányzik a zsűri munkájából is valami: a nagyobb szigor a bántóan epigon művekkel szemben.

A XI. kiállítás tükrében végül is olyan kép látható, amely problémáival együtt is jobb és biztatóbb, mint amilyet az előző mutatott, és világosan mutatja a fokozatos felfrissülés folyamatát, amely az új vonások szórványos megjelenésétől lassan az egész kép átalakulásához vezet.

Havas Lujza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
NÉPSZAVA

Vajda Sándor:

APÁM története

Anyámtól érzékenységet, képzeletet örököltem. Apámtól a munka szeretetét, a tétlenség gyűlöletét. Apám alkatilag nem volt boldog ember. Arról nem volt szó, hogy boldogtalan lett volna, ahhoz hiányzott a lelki megrendülés, a képzelete is. Egy életen át azt hittem, engem nem szeret. Ez nem volt így.

Erre akkor jöttem rá, mikor nem dacoskodhattam vele, nem feleselhettem. Sokszor hónapokig nem beszélt velem, rám sem hederített, szóra sem érdemesített. Ez így volt akkor rendjén. Kapcsolatunk semmi volt.

Amikor a frontról háromnapi szabadságra hazajöttem, a szabóval télikabátjából a bundabélést kivetette, nekem adta. Katonáktól pénzt vettem fel a harctéren, nem kis összegeket, kifizette.

Ifjúságáról majdnem soha nem beszélt, hányatott, kalandos, szegény ifjúságáról. Talán restellte vagy azt hitte, tekintélyén esik csorba.

Hosszú nyomozást folytattam. A nyomozás, felderítés lehetőségei korlátozottak. Szinte egyetlen tanúra építettem. Nagynénémre. Anyám húgára. És elmosódott, pontatlan, bizonytalan emlékekre. Hallomásos mlékekre. Azokra a ritka esetekre, mikor apám ifjúságát emlegette.

Apám nem volt italos ember, bár előfordult, hogy felhevülve jött haza, nem gyakran, ilyenkor beihatott. És kedve nagyon változékony volt. Legtöbbnyire szúrós, vad, morózus, átcsapva a vad indulatig. ritkán feloldódó, családias, meghitt percei olyan gyérek voltak, hogy csak erőltetve tudok ezekre emlékezni.

Utálta a semmi embereket, akik sohasem fogtak szerszámot a kezükbe, nem ismerték a munkát. Apám szakmájában fogalom volt, és mester lett nagy gyárakban. Legkorábban kelt a családban, akár vert a hó, kavargott a nyúlós köd, égetett a füstölgő hideg (mert a hideg éget). Igényes volt öltözködésére. Ha ingén egy redőt talált, képes volt poklot csinálni. A nehéz munkát szerette, megfogta. Nem számított neki, hogy kínlódás, gürcölés. Neki nem volt az. Olyan virtus volt, ami nem tudatos, hanem szenvedély, öröm. És hogy virtus, arról fogalma sem volt.

Láttam őt dolgozni. Lebegő fehér köpenyben. Soha még embert nem láttam így dolgozni. Pedig erre már nem volt szükség. A mester volt. Henyélhetett volna, magát kímélve. Erről nem volt szó. Mikor a mérnök jött, szalmaszőke osztrák, katonatiszti származék, államhivatalnokkatona feudális családból, apám sohasem dolgozott. Ezt osztálytudatnak nevezném. Zsebre tett kézzel

Vívta csatáját a szappantengerrel, a felcsapó hullámokkal, tölcsérekkel, a tüzes, maró gőzzel, golyószerűen felszökő szappannal. A betonon lúg és vízmoszat, tócsa, kifutott szappan ingoványa. Szétesett a bakancs, a lúg ollózta egyenletes darabokra. A folyékony szappan gömbölyű lyukakat vájt a kezünkön, és a vér nem pirosan, feketén bugyogott elő a szétnyílt bőrrongyok közül. Gumikesztyűvel próbáltunk védekezni. (Egyébként nem szívtuk mellre, rá sem rántottunk.) Apám kezén soha nem volt kesztyű. Megvetette az ilyet. És ami megdöbbentett. A gőz, tépett, mint a sarki hideg, lefejtette ajkunkról és orrunkról a bőrt, tetováltа arcunkat hosszú, vékony vágásokkal, fülünket meglágyította, szétpuhította, apámat nem tudta megtámadni.

Makulátlan és gondozott maradt, bőrszegélyes sapkában, vasalt, szirmfehér köpönyegben, kicsi, sárgásbarna szeme egykedvűen nézett. Ha hazajött, finom, mámorító illattal telt meg a lakás. Mámorító, ami olyan távol állt egyéniségétől, ridegségétől. Sohasem láttam mámorosnak, de szerettem volna! Vaskosságban elragadtatónak, tütüsen elérzékenyülten kedvesnek, valamilyen titkos kellemtől lenyűgözőnek. Nem volt így soha az életében lenyűgöző, mámortól felragyogva, mámortól bájt sugározva. Másképp volt lenyűgöző. Megfogalmazhatatlan, hideg idegenségével, indulattól elsápadva, falfehéren, rozsda pillák alatt sárgásbarna szemével, nem piros, feltűnően halvány ajakkal. Az indulattól felforrva.

Féltem tőle. Nem elképzelhetetlen, néha ő éntőlem. Apám fia voltam. Az ő fia. Szénfekete hajú, barna bőrű fiú voltam, ebben anyámra ütöttem. Ha az öreg meg akart bántani, rám nézett kis, fény nélküli, barna szemével, azt mondta — cigány. Németül mondta — der Zigeuner.

Szerette a húsleveseket. Anyám aranysárga húsleveseit. Én is szerettem. Forró, csillagos pontokkal, ringatódzó holdas karikákkal, benne a zsíros hús, marhahús. És anyám töltött hala. Kemény, tömör, feszes kocsonyával. Csak úgy reszketett, megfagyva. A hal volt az előétel ünnepekkor.

Kevés idillikus (a szón meghökkenek) családi estékre emlékszem. Az ebédlőasztal körül. Sokszor sírhatnékom volt. Épp nekiláttam anyám húslevesének, belemerve kanalamat gyűrűdző, olvasztott aranyába, mikor apám szidni kezdett.

Gyermekkor és sarjadó ifjúságom így elbukott, tört alá a mélybe, így lett nyomorult, kiszolgáltatott, elhullott. Anyámat is boldogtalanná téve. Kicsi mamámat. A magam hibáit

1967 SZEP 16.

1021

Bernáth Auréltól a presszókig

TÍZÉVES A MEDGYESSY-TEREM

Korszerűség és ízlés jellemzi a Medgyessy-terem áruit és a környezetet

Debrecenben naponta száz, meg száz ember áll meg a Képcsarnok Vállalat bemutató termének hatalmas ablakai előtt, és legalább ennyien fordulnak meg a helyiségben is, ahol a legkorszerűbb ízlés szerint készített, művészi értékű dísztárgyakat, textíliákat, bútorokat és képzőművészeti alkotásokat, kisplasztikát, grafikát, olajfestményeket láthatnak és vásárolhatnak.

Tíz év óta a terem vezetője dr. Kallós Sándorné, sőt a létrehozás gondolatát is ő vetette fel.

— 1957 nyarán nagyon tetszettek nekem a Képcsarnok Vállalat bemutató termei Budapesten. Megkerestem a vállalat igazgatóját és elmondtam neki, hogy Debrecenben is nagyon jó lenne egy ilyen bemutatóterem. Még akkor ősszel meg is kaptuk az első kollekciót. A városi tanács azonnal felkarolta az ügyet. Megfelelő helyiség akkor még ugyan nem volt, a városi tanács épületében kaptunk ideiglenes szállást. Karácsonykor pedig az Ady művelődési ház klubhelyiségében rendeztünk kiállítást iparművészeti tárgyakból és neves festőművészek alkotásaiból. Ez a terem sok látogatót és vevőt vonzott, s végül is szűknek bizonyult. Problémánkon ismét a városi tanács segített, kaptunk egy kicsike telket a Vörös Hadsereg útja és a Hatvan utca sarkán, ahol a Képzőművészeti Alap Képcsarnokai (akkor még ez volt a Képcsarnok Vállalat elnevezése), felépítette kiállító helyiségünket 1958 őszére. A kis szalont a nagy debreceni szobrászművészről ekkor neveztük el Medgyessy-teremnek.

A terem elnevezése ugyan túlzás volt, de azért sok szép és emlékezetes tárlatnak lett színhelye. Kis kamara-kiállításaink megnyitóján alig fért be a közönség, sőt az is megtörtént, hogy kiszorult az utcára. 1965 őszén aztán valóban megfelelő, reprezentatív, a jelenlegi véglegesnek tekinthető helyiségbe költözhettünk.

A legjelentősebb kiállítások közül az olvasó emlékezetébe idézzük Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész, Holló László Kossuth-díjas festőművész, Félegyházi László Munkácsy-díjas festőművész, Veress Géza Munkácsy-díjas festőművész, Menyhárt József, Józsa János, Bíró Lajos, Móré Mihály, Tilless Béla, Madarász Gyula, Bíró Ferenc, Dienes János festőművészek kiállításait, melyek megrendezésére a Medgyessy-terem biztosított lehetőséget. Ezen kívül iparművészeti, lakberendezési kiállítások egész sorát rendezték az eltelt tíz év alatt a Medgyessy-teremben.

— Nemcsak a bemutatóteremben folyik a képzőművészeti alkotások bemutatása — folytatja a beszélgetést Kallós Sándorné —, hanem a vidéki lakosságot szervezők keresik fel, ahol a mai magyar képzőművészet reprezentáns alkotásait mutatják be. Ez igen nehéz és felelősségteljes népművelési munka. Még ma is igen gyakran kell megküzdeni a kispolgári előítéletekkel és ízlésmaradványokkal. A már felsorolt kiállításokon kívül vidéki művelődési otthonokban és Debrecenben a Megyei Művelődési Házzal közösen üzemi tárlatokon tájékoztatjuk a közönséget a képzőművészet mai helyzetéről, és arról, hogy mit vásárolhatnak meg a Medgyessy-teremben. A vendéglátó iparral karöltve állandó presszótárlatot rendezünk az Aranybika presszójában. A tíz év alatt közel nyolcezer festményt és mintegy 25 ezer sokszorosított grafikát vagyis színvonalas művészi alkotásokat adtunk el az igényes vásárló közönségnek.

A Medgyessy-terem ma már jelentős és nélkülözhetetlen tényezője Debrecen kulturális életének, és annyira részévé vált a városnak, hogy ha nem lenne, létre kellene hozni. A következő tíz év pedig zökkenőmentesebb és talán az elmúltnál is eredményekben gazdagabb lesz.

Magyari Vilmos

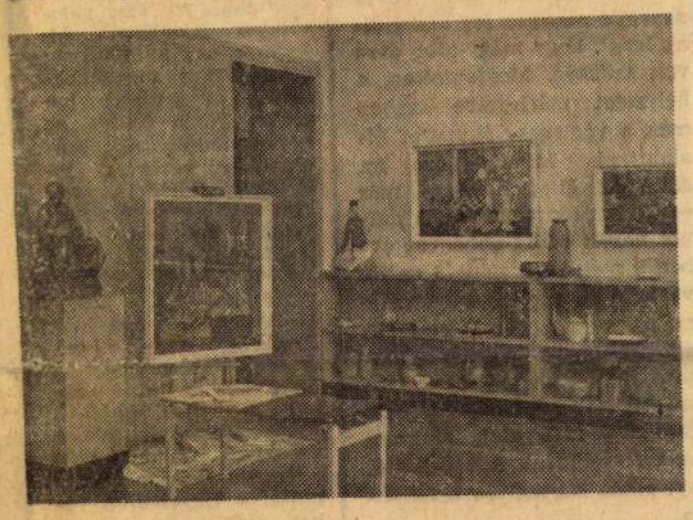

Dísztárgyak, kerámiák festmények a Medgyessy-teremben

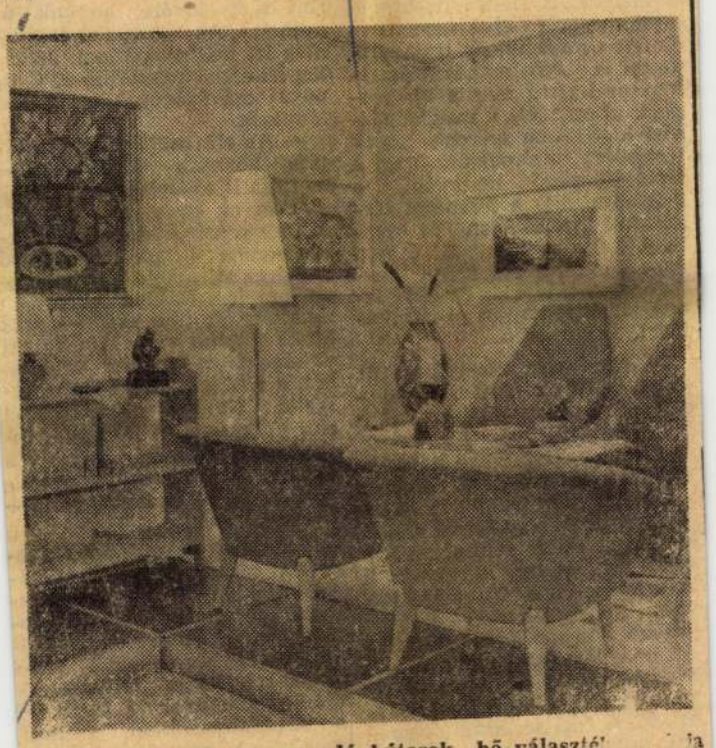

Szép és kellemes vonalú bútorok bő választ[illegible] állandóan a vásárlókat a Medgyessy-teremben

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

IZONYÍT

tálló. A juhászatunk viszont most is aranyérmes kost adott a mezőgazdasági kiállításra. A férőhelyeket itt is bővíteni kell, de erre meg is van a lehetőség. Természetesen a szarvasmarha-tenyésztésre is gondot fordítunk, s a közeljövő legfontosabb célkitűzése a tejtermelés mellett a hizlalás marad. Jelenleg is mintegy 200—250 hízómarhát értékesítünk.

A szövetkezet elnöke arra a kérdésre, hogy melyik ágazat ad többet, a növénytermesztés-e vagy az állattenyésztés, azt válaszolja: ma még a növénytermesztés többet produkál pénzben. Ez a fogalmazás azt jelenti: már nem sokáig, mert az állattenyésztés pénzben számított évi bevételi összege meg fogja haladni a növénytermesztését. A szántóföldeken folyó termelésnek már ma is az az elsődleges feladata, hogy az állattenyésztést kiszolgálja, s ezen túl csak az árutermelés a feladata. Az állattenyésztés kellő munkaalkalmat tud biztosítani a szövetkezet tagjainak akkor is, ha a növénytermesztés elsősorban takarmányt fog termelni.

Erdemes vele foglalkozni

Persze mindez nem egyik napról a másikra fog kialakulni, lehet, hogy még több évre van szükség. Megfontoltan, a helyzetet mérlegelve szabad csak a végleges állapotot kialakítani. Mindenesetre az, amit az állattenyésztés már eddig is produkált — 9,5 milliót hozott eddig ebben az évben s még több mint 3 millió várható — nagyon figyelemre méltó, s azt bizonyítja: az állattenyésztés nagyon fontos, nélkülözhetetlen ága a szövetkezeti gazdálkodásnak. Érdemes ráfigyelni, érdemes vele foglalkozni. A böszörményi példa ezt méltán bizonyítja.

Boda László

Mindenki tud róla

A tanácsok üléseire a tanácstagok érdekeltek, általában jó időben megkapják a meghívót, már napokkal előbb tudják, hogy miről folyik majd a vita, van idejük felkészülni rá. Kell is, hiszen a tanácstagnak a saját körzetében is tájékozódnia kell, hogy az ott szerzett tapasztalatokat mondhassa el a tanács ülésén. Darvason is megkapják a meghívókat a tanácstagok, de még ennél többet is tesznek.

Egy-két héttel a tanács ülésének időpontja előtt a községi tanács hirdetőtábláján olvashatják a falu lakói, hogy miről is lesz szó a következő tanácsülésen. Sőt a tanácsülés előtti napokban a hangosbemondó is felhívja a figyelmet, ismerteti a napirendi pontokat.

Jó ez azért, mert a község lakói is pontosan tudhatják, mikor milyen őket érintő kérdésről tárgyal a tanács, s így van lehetőségük arra, hogy a körzetük tanácstagját felkeresve, elmondják neki, ha van valamilyen probléma. Alkalmas ez a módszer arra, hogy megakadályozzák a gyakori panaszt: későn hallva az egyes döntésekről, már olyankor kérik a tanácstag segítségét, amikor a határozattá emelkedett terveken nem lehet változtatni. Akár költségvetésről, községfejlesztésről, akár kisebb jelentőségű kérdésekről van szó, mindenképpen úgy jó, ha a község lakói akkor jelentkezhetnek észrevételeikkel, javaslataikkal, amikor még a tanács kellően megfontolva figyelembe veheti azokat.

MÁV, PKP, SZSZ

Vasutasok nemzetközi versenye

A MÁV Debreceni Igazgatóságában az eddigi legnagyobbszabású, legeredményesebb verseny indult a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának méltó megünneplésére. Az igazgatóság dolgozói elsősorban a záhonyi körzetben végeznek nagy munkát. A Szovjetunió Államvasutai az államközi szerződésnek megfelelően hatalmas tömegű árut küldenek a Szovjetunióból. Itt naponta több mint húszezer tonna hazánkba érkező áru belföldi továbbításáról kell gondoskodni. A határforgalom zökkenőmentesebb lebonyolítását segíti a debreceni és a lvovi vasútigazgatóság, illetve Záhony körzete, Eperjeske és Csap, illetve Batyevo vasutasainak versenye.

A határforgalmi munkaverseny szerződés értelmében a két nagy körzet dolgozói javítják a személyszállító vonat menetrendszerinti közlekedését, csökkentik a kocsik tartózkodásának idejét, betartják a határforgalmi egyezményben rögzített vonatösszeállítás előírásait. Kölcsönösen vállalták, hogy a november 7-ig esedékes szállítási tervet 102 százalékra teljesítik.

Határforgalmi munkaverseny szerződést kötött Biharkeresztes és Biharpüspöki (Episcopia Bihor) állomás kollektívája. Ennek értelmében rendszeresen tanácskozik a két állomás főnöksége, a kocsik átvételénél, illetve átadásánál egymás munkáját kölcsönösen segítik. A nemzetközi személyszállító vonatok pontos indítása érdekében kollektívan együttdolgoznak a CFR és a MÁV beosztottai. A számadásokat úgy készítik el és olyan időben adják át az átvevő vasútnak, hogy ez a vonat átvételét, illetve átadását ne késleltesse. Nyírábrány és Érmihályfalva (Valea lui Mihai) állomások komplexszerződést kötöttek az eredményesebb munka érdekében. Az 50. évforduló tiszteletére indult nemes verseny értelmében a vonattervezést előzetes kölcsönös tájékoztatás alapján végzik. Naponta négy alkalommal megbeszélik, milyen áru van a határállomáson. Itt tehát úgyszólván állandó a kapcsolat a CFR és a MÁV dolgozói között. Kellő időben történő igénybejelentés esetén mindkét vasút a rendkívüli vonatokhoz is biztosít mozdonyt. A két határállomás kollektívája teljes szívvel küzd a jó végrehajtásért. Ennek eredményeként Nyírábrány állomás „Szocialista szolgálati hely" kitüntetést nyert el és igazgatói elismerést kapott. Javult a nemzetközi vagonparkhoz (OPW) tartozó kocsik kihasználtsága, lényegesen kevesebb kocsi felhasználásával több árut továbbítottak, mint a korábbi időszakban.

Nemes, szép, baráti kapcsolatot épített ki már korábban Debrecen állomás és a PKP, a lengyel államvasútak Katowice állomásának kollektívája. Amint azt Czeglédi Sándortól, a debreceni csomópont szakszervezeti bizottságának titkárától megtudtuk, a legutóbbi termelési tanácskozáson a dolgozók azt javasolták, a nagy október tiszteletére versenyezzenek a testvérállomás, Katowice beosztottaival. A felhívásra válaszolva Kozi-

Közös érdem

PORTRÉ EGY BRIGÁDVEZETŐRŐL ÉS BRIGÁDJÁRÓL

többek között a megyei vadászújság felelős szerkesztője. És vadásznyelven szólva — az üzemben is akad egy-két „trófea", mely Bíró Lajos nevéhez is fűződik. A Derkovits-brigád ötször nyerte el a szocialista címet, s megkapta a bronzplakettet is. Jutalmat is számtalanszor kapott már a kis csoport. Legutóbb a mezőgazdasági kiállításon szereplő gépek festéséért jutalmazták meg a festő—fényező csoportot, a brigádot. Ezt a feladatot társadalmi munkában és kiválóan oldották meg. S ő sem panaszkodhat: egy ízben kiválódolgozó-oklevelet és két ízben jelvényt kapott jó munkájáért.

— Nem volt könnyű az út idáig, a 10 év alatt, mióta a gyárban vagyok — emlékezik a brigádvezető. — Kezdetben alig volt szakmunkás a festőműhelyben: mindössze ketten voltunk, én és Tumbász Pista. Faluról jött fiatalokat adtak mellénk, őket tanítottuk a szakmára. Heten kezdtük a brigádalapítást: Tumbász István, Nagy Ferenc, Balázsi Sándor, Faragó János, Kertész András, Kovács Ferenc és én. Ma már 21-en vagyunk a brigádban, a festőműhely létszáma 30. A régi segédmunkásokból, szakképzetlen brigádalapítókból azóta kiváló szakmunkások lettek.

A brigád tehát sokat fejlődött, munkakörülményeik azonban keveset. Szűk és elégégé egészségtelen műhelyekben dolgoznak, s a tervek szerint csak jövőre kapnak új műhelyt. Az ez évi feladatokat még itt kell megoldani. Jelenleg az exportra kerülő SPC típusú csávázógépeket festik, fényezik.

— Az elkészült gépek utoljára hozzánk kerülnek — mondja Bíró Lajos. — Rajtunk csattan az ostor, nekünk kell a leggyorsaban dolgozni. Szerencsére a brigád nagyszerű emberekből áll, jó a munkafegyelem is. Nálunk nincs „én munkám, te munkád" — csak közös munka van. Ha valaki valami miatt kiesik a munkából, a többiek dolgoznak helyette. Nagyon ritkán fordul elő, hogy valakit dorgálni, fegyelmezni kell. Bár kemény a norma, 10 éve mindig megcsináljuk, sőt túl is teljesítjük 1—2 százalékkal.

S amint a brigádnapló bizonyítja: terven felüli vállalásaik is kiemelkedőek. A jubileumi versenyben 40 000 forint értékű anyagmegtakarítást vállaltak — ebből közel 20 000-ret már teljesítettek. Takarékoskodnak a festékkel, a segédanyagokkal, szerszámokkal. A szerszámok felújítására például saját újításuk van. A vállalt 400 óra társadalmi munkából is már ledol-

május 6.

Magyar Nemzet

Százhúsz festmény a tavaszi művészeti aukción

Lezárult a Bizományi Áruház Vállalat *tavaszi művészeti aukciójának felvételi ideje.* Az aukcióra 120 festményt vettek fel, amelynek együttes kikiáltási értéke *300 ezer forint.* A legmagasabban értékelt kép egy nálunk még kevesek által ismert fiatal francia festő, P. L. *Kerouedan* műve. A művész egyik alkotása, amelyet 1957-ben a Grand Palais-ban rendezett kiállításon *aranyéremmel tüntettek ki,* a Szépművészeti Múzeum tulajdona. Számra gazdagabb a múltkorinál *az antik képek gyűjteménye.* Szerepel majd az aukción *Zichy* Mihály két vízfestménye. *Székely* Bertalan, *Mészöly* Géza több tájképe. *Lotz* Károly, *Rippl-Rónai* József, *Mednyánszky* László, *Vaszary* János, *Glatz* Oszkár, *Fényes* Adolf, *Rudnay* Gyula, *Egry* József és más neves festők több műve. Ma élő művészeink közül *Bernáth* Aurél, *Barcsay* Jenő, *Orbán* Dezső, *Czóbel* Béla, *Hincz* Gyula műveivel találkozunk majd az aukción.

Magyar Nemzet

NIKA

— **Radnóti békemenet** indul vasárnap délelőtt Győrből mintegy ötezer fiatal részvételével a költő és mártírtársai kivégzésének színhelyére, a Győr melletti Abda község határáig. Itt ünnepélyesen leleplezik a Radnóti-emlékoszlopot, amelyet Győr megye KISZ-fiataljai állítottak a mártír költő emlékére. A demonstráción részt vesz Vas, Komárom, Veszprém és Nógrád megye kiszistáinak több száz főnyi küldöttsége, valamint a Nácizmus Üldözötteinek Szervezete küldöttsége is.

OS JEL

koszorújában; a nádas öblöket, az eldugott halásztanyákat s a nekilendülő fürdőélet színes motívumait: Füred kikötőjét, színházát, a vitorlásokat, a vízre állított kabinokat, a strandok tarkaságát. A Balatont tájképfestők tették a művészet tárgyává. A sort Petrich generális naiv, apró vízfestményei kezdik, Ligeti, Telepi, Brodszky, Molnár, Keleti, Mészöly klasszicizáló, romantikus majd realista olajfestményei folytatják, s a modernek legnagyobbjainak: Szinyeinek, Csóknak, Iványi-Grünwaldnak, Vasnak, Bernáthnak, Barthá-

Tihany 1966. július 14

adt el, részben
ú újságíró és a
esztő volt, akitől
funkciójában is

. Az ő esetében
séről. Sokkal in-
ghonosodásának
ztelgés ide vagy
ség látja igazán

URBÁN ERNŐ

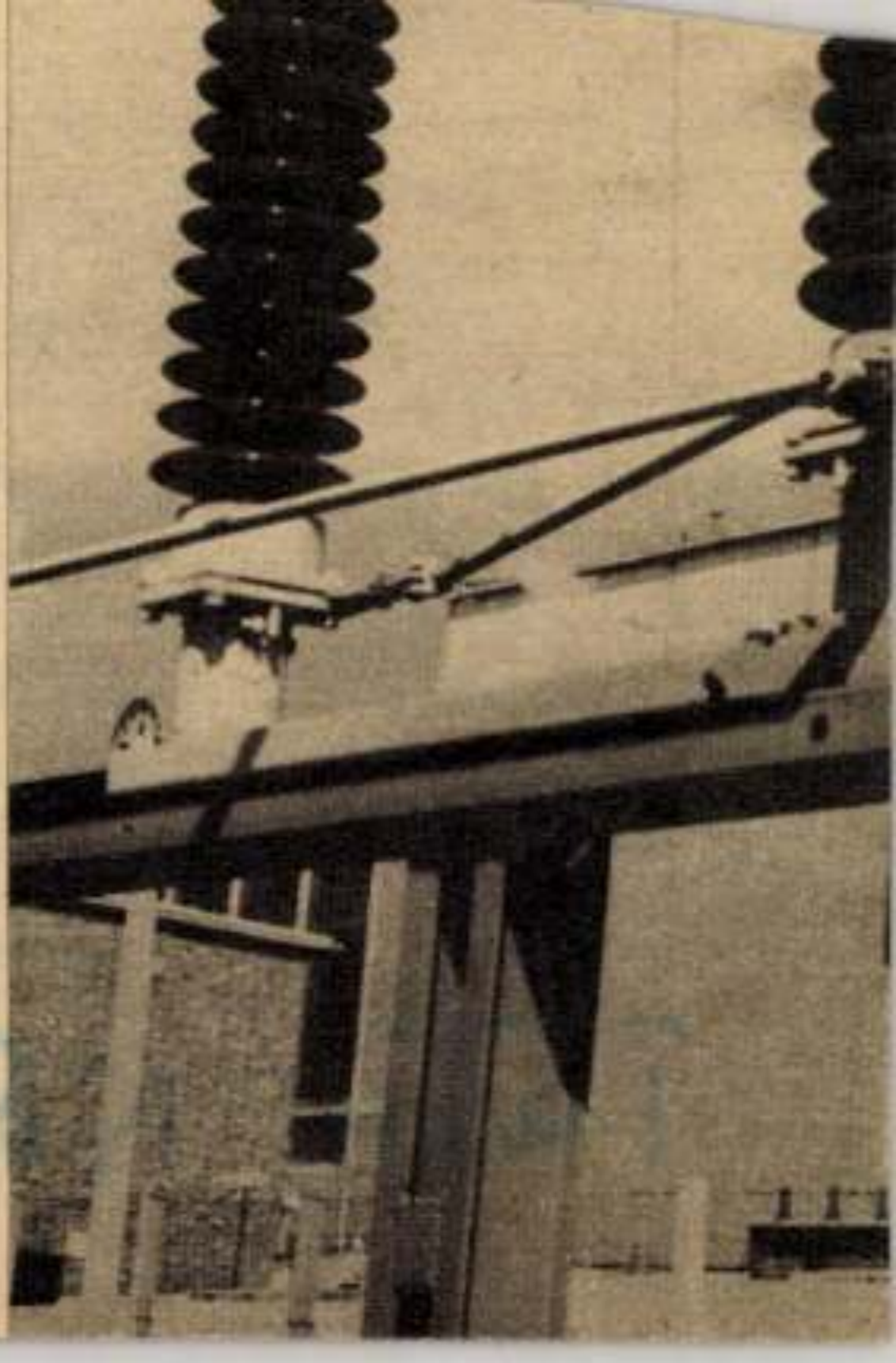

Könyvtáravatás Marcaliban

Augusztus 20-án felavatták a *Marcali Járási Könyvtár* új épületét, melynek fényképei borítólapunkon láthatók. A marcali könyvtáravatás azért jelentőségteljes, mert az országban ez az első olyan, könyvtári célra épített járási könyvtár, amelynél *megalkuvás nélkül* valósult meg a szabadpolcos térelrendezés minden követelménye: A könyvtár olvasószolgálati része egyetlen, nagy (260 m²-es) tér. Akár felnőtt-, akár gyermekolvasó lép a könyvtárba, ugyanannál a kölcsönzőpultnál intézheti el a beiratkozás és a kölcsönzés formaságait, majd a felnőttek balra, a gyerekek jobbra mehetnek a saját részlegükbe. A kettőt nem választja el merev fal egymástól, hanem csak a bútorok elrendezése különíti el a gyermekrészleget. Ez a fajta térelrendezés és a közös kölcsönzőpult a könyvtárosok gazdaságos munkaidőbeosztását is lehetővé teszi. A földszintes épületben az olvasószolgálati térhez hátul a 60 m² alapterületű tápraktár (ez az iroda is) csatlakozik, valamint a mellékhelyiségek és a kazánház. Külön meg kell említeni a könyvtár kellemes, *vonzó környezetét:* a nagy szabad térségben fekvő könyvtár környékét 150 000 Ft-os költséggel parkosították az avatás idejére, útjait pihenőpadokkal látták el.

A könyvtár épülete 1 250 000 Ft-ba került — ennek az összegnek tekintélyes részét a szövetkezetek fedezték a könyvtár régi helyének megváltása fejében —, a bútorzat 250 000 Ft-ba. (Az egész építészeti együttest *Kampis Miklós*, a megyei tervező vállalat mérnöke tervezte.) A járás 31 községe is hozzájárult a járási könyvtár építéséhez a községfejlesztési alapból: eleinte nem nagy lelkesedéssel, majd — az eredmény láttán — szívesen, átérezve, hogy valóban *az egész járás előrehaladását szolgálja* az új intézmény.

A könyvtár már néhány hónapja fogad olvasókat. Az avatást azonban, melyen a könyvtár *Berzsenyi Dániel* nevét vette fel, a tanács — nagyon helyesen — a község nagy ünnepévé tette, az augusztus 20-i ünnepség részévé. A megyei pártbizottság titkárán és az avatóbeszédet mondó osztályvezető helyettesen, valamint a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetőjén kívül ott láttuk az avatáson a járási tanács és a községi tanács *teljes vezetőségét*, és a helyi társadalmi szervezetek vezetőit. A községekbe 150 meghívót küldtek ki. Meghívták a község nagy szülöttét, *Bernáth Aurél* festőművészt és írót is, aki, noha az avatásban nem volt szerepe, szívesen vett részt az ünnepségen, s a járási, községi vezetőkkel és könyvtárosokkal beszélgetve, a kellemes meglepetés hangján nyilatkozott az új intézményről, valamint a község gyors, nagyarányú fejlődéséről. Reméljük, hogy Marcali ezzel a meghívással új szokást teremtett.

(—ő—a)

A KÖNYVTÁROS
1967
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ezekhez csak a Sajtófigyelőn

A gyűjtéssel összefüggő kérdés, hc Sajtó-
figyelő megküld illetve — házi figyel olgoz-
zunk-e, ami valamilyen formában ka keket
gyűjtsünk-e vagy mindent, tehát a L teket,
amelyekben csak megemlítenek valami tokat,
amelyekben lényegesnek tűnő tényeke setleg
húsz vagy ötven év múlva mi lesz lé ma-
radva, kétségtelenül lényeges az, hogy lékek
Gyára hány országnak szállít rádiót va gárdi
szülőotthon tetejére költözött egy gólyapár. Vitathatatlan: egzakt módon nem lehet meghatározni, hogy mit érdemes gyűjteni, és mit nem, de valamilyen módon mégis rostálni kell. Évenként 3500—4000 cikket kell rendeznünk és raktároznunk. Ez nagy anyagi áldozatot követel, nem szabad tehát felesleges munkát végeznünk.

Hasonló módon figyelmen kívül kell hagynunk azokat a cikkeket is, amelyekben csak megemlítik az illető területet. Például az aratással kapcsolatos cikkek közül az ilyen keveset mondókat: „Jelenleg raktározási nehézségekkel küzdenek Baranya, Veszprém, Győr, Vas, Hajdú és Fejér megyében." Vagy a vasúti közlekedés nehézségeit elemző nagyobb cikket, ha Fejér megyéről csak annyit mond, hogy felújítják a vasutat Székesfehérvár és Nagykanizsa között. Valamilyen módon határt kell szabni a cikkáradatnak. Ki kell tehát dolgozni a gyűjtés szempontjait, hogy ne végezzünk felesleges munkát.

A másik kérdés az, hogy hány példányban őrizzük meg a lapkivágatokat. Az országos jelentőségű eseményeket ugyanis közli a 23 napilap és néhány hetilap is. Például a finn delegáció Fejér megyében történt látogatásáról legalább 10—15 lapban jelent meg közlemény és valamennyit meg is küldte a Sajtófigyelő a megyei könyvtárnak. Nyilvánvaló, hogy nincs szükség belőlük egy példánynál többre.

Az anyag elrendezésének módjait illetően többféle gyakorlat alakult ki:

Házi figyelés esetén a cikkeket kicédulázzák, és annyi cédulát sokszorosítanak, amennnyi éppen szükséges, majd a tárgy, hely, esetleg szerzők szerint is rendezik a cédulákat. A cikkeket nem vágják ki, csak feltüntetik a katalógus-cédulán a lelőhelyet. Ennek az eljárásnak előnye, hogy az olvasó akár tárgy, akár helységek szerint keresi az anyagot, mindenhogyan együtt találja a katalógusban. Hátránya azonban, hogy csak a könyvtárban meglevő és bekötött hírlap- és folyóirat anyag áll az érdeklődők rendelkezésére. Még nagyobb hátránya, hogy az egy helységre vonatkozó cikkanyagot esetleg 20—30 különböző hírlapkötegből kell előkeresni. (Sokszor egy kötetben csak egy cikk van, és a fellapozás után veszi észre az olvasó, hogy az számára nem mond semmit.) Ha pedig egy nagy üzemről vagy helységről van szó, esetleg több száz cikk adatát kell kiírni a katalógusból.

Ha a könyvtár előfizeti a lapkivágatokat, az elrendezésre az alábbi módszerek kínálkoznak:

r. Bernát Aurél.

MAGYAR NEMZET

1951 NOV 20.

276

Nagyarányú vásárlások a Képzőművészeti Kiállításon

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon számos festmény mellett látható a jelzés, amely arról tesz tanúságot, hogy valamelyik közületünk megvásárolta azt. Sokat vásárolt a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja: többek között *Benedek* Jenő »Partizánok«, *Bernát* Aurél: »Budai Dunapart«, *Udvari* Pál: »Csepel«, *Boros* Géza: »Habarcskeverők«, *Dobroszláv* Lajos: »Pataki halászat« és *P. Bak* János: »Dunántúli táj« című festményét, *Bencze* László koreai rajzsorozatát, *Kerényi* Jenő Hunyadi János szoborlejét.

Sok képet vett meg a Fővárosi Képtár, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezete, az Építőipari Dolgozó Szakszervezete, a Nyomda- é Papíripari Dolgozók Szakszerve zete, a honvédelmi minisztérium a földművelésügyi minisztérium A DISZ külügyi osztálya a Bu dapesten vendégszereplő Kín Népi Együttes művészeit *Brezn* József: »Kollegisták« című fes ményével és *Kisfaludi Stró* Zsigmond: »Szabadságért, b kéért« című bronzszobrával ajá dékozta meg.

A II. Magyar Képzőművésze Kiállításon eddig 67 festmény szobrot és grafikai művet vás roltak meg a kiállító művésze től háromszázezer forint érté ben.

10

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

Bernáth Aurél

1966 SZEP 15.

1021

Remekművek között

Magyar mesterek műveiből rendeztek kiállítást a tatabányai Népházban. Pontosabban: századunk jórészt ma is élő magyar mestereinek festményei, kisplasztikái, érmei láthatók ezen a kiállításon. A pontos fogalmazásra mind a katalógusban, mind a plakátokon már csak azért is szükség lett volna, mert hiszen az egyrészt immár önmagukban is művészettörténeti értékű remekművek ilyen pompás felvonultatása, mai képzőművészetünk reprezentálása igen hasznos és szükséges törekvés — fölösleges hát titkolni maiságát. Ugyanakkor ez a bemutató nagyszerűen illik a Népház képzőművészeti kiállítási programjába, melynek határozottan kitapintható törekvése, hogy a művészeti ízlésnevelés terén nagy részt vállaljon magára Tatabányán.

A magyar mesterek kiállítása kellemes meglepetést jelent azoknak is, akik kellő ismeretanyaggal rendelkeznek a képzőművészeti alkotások elmélyültebb élvezéséhez, s azok számára is, akik csupán most szánják rá magukat, hogy a festészet, szobrászat vonzó szépségeit megízleljék. Ismerős nevekkel találkozunk a tárlaton, — hogy csak néhányat említsünk közülük: Bernáth Aurél, Domanovszky Endre, Kádár György, Kohán György, vagy a szobrászok közül Borsos Miklós, Makrisz Agamemnon, Medgyessy Ferenc, Somogyi József, Pátzay Pál, Vedres Márk. És találkozunk ismerős alkotásokkal is, olyanokkal, melyek már kitörülhetetlenül beivódtak emlékezetünkbe. Elég csupán az égre emelt öklű, kilenc alakos szoborcsoportra, a megrendítő Mauthausen-emlékműre, a paraszti-ősi ihletésű Guggoló mosdó nőre, a tetterős, diadalmas munkásságot egy figurába foglaló Martinászra vagy a történelmünk egyik homéroszát idéző Dózsára hivatkoznunk.

Ismerős művekkel és mesterekkel találkozni azonban nem azt jelenti, hogy újat már nem kaphatunk. Sőt, egy-egy részlet újabb szépségeinek felfedezése nyomán még jobban megértjük és befogadjuk a műalkotás egészét. Makrisz Agamemnon Mauthausen-szoborcsoportjának figurái első pillantásra például azonosságukkal, egységükkel kapnak meg. Kiderül azonban, hogy az egyformán jellegtelen arcok és az egyforma emberi tartás mögött ott van az egyén is. Így találkozunk a koncentrációs táborban egyéniségüktől megfosztott egyének egységes tiltakozásával. Medgyessy szobrának kompozíciós zártságában pedig ott rejtezik a mozdulat emberi szemérmessége.

Valóban remekművek ezek. Érdemes azonban felfigyelni arra, hogy a határozott állásfoglalás inkább a szobrokban tükröződik. A festmények pazar színpompájában, artisztikus megkomponáltságában is élvezzük a művészetet. Az élet eleven lüktetése azonban mintha itt-ott háttérbe szorulna. Persze, jól tudjuk, hogy egy válogatás, s különösen, ha ilyen kisméretű kiállításról van szó, nem adhat teljességet.

Végül is csak örömmel üdvözölhetjük a magyar mesterek műveiből rendezett kiállítást. Élményt jelent ez a kitekintés megyénk képzőművészeti életében. De ugyanez a gondolat sugallja azt is, hogy lehetett volna egy-két megyénkben élő és dolgozó rangos képzőművésznek is helyet biztosítani ezen a kiállításon.

— jenkei —

Vita a pártmunka stílusáról

Az új gazdasági mechanizmus politikai előkészítése

Mostanában az új gazdasági mechanizmus fogalma nemcsak a gazdasági szakfolyóiratok és újságok, hanem a társadalom különböző rétegeihez tartozó emberek szókincsébe is belopta magát. Beszélnek, vitatkoznak róla, magyarázzák. Tudják, hogy ez a fogalom valami változást jelent, hogy ezáltal készülünk előre lépni egyet, ha nem is értik meg teljesen ennek a változásnak mibenlétét, összes kihatásait, ha a kifejezés még homályos is.

Nem szakkérdéseket vetek fel, hiszen azok sora szinte végtelen. A gazdasági problémák egymásba kapcsolódnak, az egyik megváltozása magával hozza a másik változását a kivitelezés sikere mindannyiunk érdeke, és valamennyiünkön múlik. A pártszervezeteknek az a feladatuk, hogy a sikert az emberek gondolkozásának alakításával készítsék elő és biztosítsák.

A gazdasági irányítási módszerek reformja önmagában nem csodaszer, és különösen nem szabad azt várni, hogy az egyébként is fennálló nehézségek, feszültségek vagy aránytalanságok egycsapásra megszünnek. A reform a lehetőséget adja meg az előrehaladásunkat akadályozó tényezők fokozatos elhárítására, az egyensúly kialakításának előfeltételeit teremti meg.

Sokan kívánják, hogy a reform bevezetésével valamiféle garanciát is kapjanak a minél előbb élvezhető előnyökre és előrehaladásra. A garancia azonban — mint említettem — mi vagyunk, a megvalósítás sikere önmagunkon múlik. Az egyes dolgozóknak és a termelő kollektíváknak is meg kell találniok az új viszonyok között azt a területet, ahol a képességeiknek legmegfelelőbb munkát folytathatják, képzettebbnek és rugalmasabbnak lennie.

A reform megszünteti azt a kényelmes helyzetet, amit a részletes előírások, beszámoltatások és ezzel a felelősség könnyű áthárítása jelentett sokak számára. Nem is örül mindenki ennek a nagyobb önállóságnak. Most a legtöbb kérdésben a helyes és a gyors döntés felelőssége egyedül saját vállukon fog nyugodni.

Mi, gazdasági vezetők különösen nagy segítséget látunk abban, hogy a párt segítséget nyújt a vezetők továbbképzésében, szorgalmazza az új szemlélet kialakítását, segít felkészíteni a gazdasági vezetést az új feladatok megoldására és gazdasági átalakulásunk élére olyan szakértő élgárdát állít, amely a legalkalmasabb a feladatok megoldására.

Végezetül még egy dologra szeretnék kitérni. Az új gazdasági mechanizmusra való átállás nem megy máról-holnapra. Az átmeneti időszak éveket jelenthet, de ez az átmenet nem külön korszak, ez már maga a reform, attól kezdve, hogy 1968 évi

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 DEC 23

MAGYAR NEMZET

Tíz magyar grafikusművész munkája szerepel Új-Delhiben az V. nemzetközi képzőművészeti kiállításon. A Delhi Statesman című lap a tárlatról megjelentetett cikkében értékeli a magyar művészek munkáit, amelyek közül Bernáth Aurél, Hincz Gyula és Szász Endre lapjai nyerték meg legjobban a közönség tetszését. A kiállítás anyagát a jövő évben még hat indiai városban mutatják be.

Számos fontos kérdés szerepelt az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének idei programjában. Erről és a jövő évi tervekről beszélgetünk dr. *Gazdag* Imrével, a szakszervezet titkárával.

— Az idén volt a nagy ma-

Bernáth Aurél

MEGHÍVÓ

A HUSZADIK SZÁZAD MAGYAR MŰVÉSZETE
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSSOROZAT KERETÉBEN
TARTANDÓ ELŐADÁSOK

NÉMETH LAJOS:

GRESHAM ÉS KÖRE
október 18-án délután 6 órakor

MOLNÁR ZSUZSA:

BERNÁTH AURÉL MŰVÉSZETE
október 25-én délután 6 órakor

1967

F.k.: Fitz Jenő — 67.6595 FMNYV.

Bernáth Aurél

MEGHÍVÓ

A HUSZADIK SZÁZAD MAGYAR MÜVÉSZETE
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSSOROZAT KERETÉBEN
TARTANDÓ ELŐADÁSOK

NÉMETH LAJOS:

GRESHAM ÉS KÖRE
október 18-án délután 6 órakor

MOLNÁR ZSUZSA:

BERNÁTH AURÉL MÜVÉSZETE
október 25-én délután 6 órakor

1967

F.k.: Fitz Jenő — 67.6595 FMNYV.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 1

NÉPSZABADSÁG

Bernáth Aurél

*

SIKERREL SZEREPELNEK az új-delhi nemzetközi képzőművészeti kiállításon a magyar grafikusművészek. A Delhi Statesman című lap elismerően méltatja Bernáth Aurél, Hincz Gyula és Szász Endre munkásságát.

*

tókönyv írójának rendelkezésére.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1961. OKT. 20.

Bernáthkiállítás 1021

KIÁLLÍTÁS:

Gresham és köre

A huszadik század magyar művészete című kiállítássorozat keretében október 22-én nyílik meg a székesfehérvári Csók István Képtárban a Gresham és köre című kiállítás. A kiállítás megnyitását megelőzően ugyancsak e sorozat keretében előadásokra kerül sor. Október 18-án Németh Lajos tart előadást Gresham és köre címmel, október 25-én Molnár Zsuzsa előadására kerül sor, Bernáth Aurél művészete címmel. A múzeum ugyancsak a huszadik század magyar művészete című kiállítássorozat egyik eseményeként október 22-én délután hangversenyt rendez a Weiner és Bartók műveiből.

A Gresham és köre című kiállítást vasárnap fél 12 órakor Marosi Ernő művészettörténész nyitja meg.

Tari-
fa

ját

Tarifaszolgálatunk a feladóállomási áron vásárolt faanyagok fuvardíját fizető vállalatok megbízása alapján

a fuvarleveleket felülvizsgálja,

különbözetek visszatérítését

a visszatérített fuvardíjat

tanácsokkal szolgál.

OLGÁLAT az 1968. január 1-től

bás alapján

1021

TÁJÉKOZTATÓ A TELEVÍZIÓ MŰSORAIRÓL

1967. OKTÓBER 10-TŐL DECEMBER 31-IG

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 50. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ MŰSOROK

Borisz Lavrenyov: Leszámolás

TV-játék

A kettőshatalom idején vagyunk, az 1917-es Oroszországban. Berszenyev sorhajókapitány, orosz patrióta, eddig együtt haladt matrózaival az emberi élet, a forradalom igazságának kiharcolásában. Közeledik a döntő pillanat: a proletariátus utolsó rohama a hatalomért. Berszenyev veje, von Stube hadnagy, az ellenforradalmárokkal tart, kockáztatva ezzel, hogy feleségének, Berszenyev lányának emberi megbecsülését is elveszíti. A hajóbizottság bolsevik vezetője, Godun matróz szereti az asszonyt. Egy ellenforradalmi összeesküvés, amely azt célozza, hogy a Hajnal cirkáló megsemmisítésével megfosszák a bolsevikokat a felkelésben legfontosabbnak szánt ütőkártyájuktól, a cirkálótól, közvetlenül a hajón tartózkodó kapitány életét is fenyegeti. A kapitány nem tudja, hogy az összeesküvők egyik vezetője saját veje. Tatyána az utolsó pillanatban tudja meg, mi készül. Felrohan a hajóra. A matrózok között még szítják a belső ellentéteket az ott meglapuló anarchisták. Berszenyev abba a látszatba kerül, mintha ő, tekintélyével fedezte volna az ellenforradalmár von Stube aknamunkáját. Godun bizalma meginog a parancsnokban. Berszenyev nem hajlandó tisztázni magát. Godunt azonban forradalmi bölcsessége, minden fájdalma ellenére megmenti az elhamarkodott ítélkezéstől. A Hajnal elindul, hogy a Néva hídjánál leadja a történelmi ágyúlövést, meghirdetve vele egy új korszak hajnalát. Különösen aktuálisan hat, az orosz forradalom erőinek hű és drámai ábrázolása mellett, a darab fő gondolata: a forradalmak az egész emberiség közös ügye, amelyet az egész nép, minden társadalmi réteg szoros összefogásával kell megvalósítani. *(November 7-én, kedden.)*

Forradalom és művészet

A műsorban archív-filmek segítségével idézzük fel a forradalom előtti, alatti és utáni Oroszország társadalmának mindennapi életét, majd a művészet különféle ágaiban született legrangosabb korabeli alkotások bemutatásával illusztráljuk azt a nagy jelentőségű változást, amely a forradalom hatására a szovjet művészetben bekövetkezett. *(November 1-én, szerdán: időtartam: 30 perc.)*

Ki mit tud a Szovjetunióról?

Az Ifjúsági Magazin és a Magyar Ifjúság pályázatán díjat nyert fiatalok vetélkedője a Szovjetunió irodalmáról, művészetéről, a szovjet tudomány és technika eredményeiről. A műsor sok ötletet adhat a kluboknak hasonló jellegű házi vetélkedők megrendezésére. *(Október 15-én, vasárnap délelőtt; időtartam: 90 perc.)*

Világirodalmi Magazin

A műsor a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal, illetve annak kisugárzó hatásával foglalkozik. A szocialista forradalom problematikáját világítja meg Nagy Lajos: Anya című írása, John Reed; Tíz nap, amely megrengette a világot című művének részletei, vagy Pogogyin: A Kreml toronyórája c. darabjának egy részlete és Solohov: A nagycsaládú ember c. írásának dramatizálása, míg más művek szinte napjainkig kísérik a forradalom kisugárzását, világot, embereket formáló erejét, hatását. (Hemingway: Ötödik hadoszlop; Vercors: A cáfolat.) *(Október 29-én, vasárnap; időtartam: 100 perc.)*

NAGY Lajos: Anya = Nagy L. 1919. Május. Bp. 1950. 237—241. l.

POGOGYIN: A Kreml toronyórája. = Pogogyin: Három dráma. Bp. 1959. 228 l.

REED, J.: Tíz nap, amely megrengette a világot. Bp. 1957. 285 l.

SOLOHOV, M.: A nagycsaládú ember. = Solohov, M.: Idegen vér. (Elbeszélések.) Bp. 1957. 5—16. l.

Gorkij: Malva

Irodalmi képeskönyv

Egy Gorkij életéről szóló rövid filmösszeállítás után mutatjuk be az író egyik legszebb elbeszéléséből készült TV-játékot, melynek témája egy öreg és egy fiatal muzsik közötti harc a megélhetésért, a nőért és a földért. *(November 2-án, csütörtökön; időtartama: 70 perc.)*

GORKIJ, M.: Malva. = Gorkij, M.: Válog. művei. 1. köt. Elbeszélések. Bp. 1951. 314—360. l.

GORGIJ, M.: Kisregények. — Az Artamonovok. Bp. 1963. 709 l. (Gorkij művei 13.)

Lenin. (Barbusse, Wells, Ludwig, *Gorkij*, Rolland írásai.) Bp. 1959. 151 l.

A tűz csiholója

Az Ady-vers címe mögött 50 év legszebb versei állnak a forradalomtól napjainkig. Bevezetőt mond: Simon István. *(November 5-én, vasárnap; időtartam: 30 perc.)*

KARDOS László: A szovjet költészet antológiája. 2. kiad. Bp. 1955. 1—2. köt.

JOVÁNOVICS Miklós: Szovjet költők antológiája. Bp. 1960. 343 l. (A világirodalom gyöngyszemei.)

PÓR Judit: Mai orosz líra. Bp. 1962. 127 l.

HAVAS Ervin: A tűz virágai. Antológia a Nagy Honvédő Háború költészetéből. Bev. és életrajzok: E. Fehér Pál. Bp. 1962. 252 l.

A TV Irodalmi Klubja

Az évforduló alkalmából a vetélkedő témája a szovjet irodalom lesz. A kétórás műsort elsősorban az irodalombarát-köröknek, kluboknak ajánljuk. *(November 9-én, csütörtökön; időtartam: 120 perc.)*

Monitor

„Holnap megbukik!..."
A népszerű külpolitikai sorozat e száma a fiatal szovjet hatalom megalakulásának nemzetközi visszhangjával és hatásával foglalkozik. *(November 12-én, vasárnap; időtartam: 25 perc.)*

Molnár Erik-emlékműsor

A film a nagy műveltségű marxista tudósnak, államférfinak és embernek kíván tisztelegni születésének 73-ik évfordulóján. Molnár Erik munkássága rendkívül széles területet ölel fel. A magyar gazdaságtörténet, a politikai gazdaságtan, a marxista filozófia legfontosabb kérdéseit egyaránt magas, tudományos szinten művelő, mindig újat kutató elmét veszítettük el benne. *(December 16-án, szombaton; időtartam: 40 perc.)*

SZÍNHÁZI KÖZVETÍTÉSEK

Taar Ferenc: Örök harag

Dráma. Közvetítés a Győri Kisfaludy Színházból.

Az író, a debreceni Csokonai Színház igazgatója, sokat foglalkozott a tanyavilág feltérképezésével. A darab lényegében a Veréb utcai csata című hangjáték folytatása, amely Prágában nagydíjat nyert. Az író szabálytalan riportnak nevezi. Parasztokról szól, akik új közösségi életformában élnek és azt kutatja, hogyan válik a tegnap még individualista beállítottságú parasztember közösségi emberré. *(Október 10-én, kedden.)*

H. Barta Lajos: Kiáltás

Dráma. Közvetítés a Budapesti Katona József Színházból.

A fiatal író a Magyar Nemzet munkatársa, ez a drámája az Országos Drámapályázat egyik fődíját nyerte el. Az elmúlt esztendőben Nyíregyháza közelében apagyilkosság történt, a dráma ezt az eseményt dolgozza fel. Nyomozati jegyzőkönyvek, tanúvallomások, levéltári adatok és ötvenkét Szabolcs-Szatmár megyei lakos előadása alapján igyekszik a szerző tisztázni a gyilkosság hátterét, vizsgálni a megye múltját és jelenét. Bizonyítja a dráma, hogy a társadalomból kiszakadt vagy vele szemben álló embernek törvényszerűen el kell buknia. *(November 21-én, szombaton.)*

H. BARTA Lajos: Kiáltás. (Oratórium és elbeszélések.) Bp. 1967. 167 l.
DEMETER Imre: Kiáltás. (Kritika.) = Magyar Nemzet. 1967. márc. 12. 10. l.
H. BARTA Lajos: Munkásarcok. Bp. 1961. 119 l. (Hétköznapok.)

Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása

Dráma. Közvetítés a Debreceni Csokonai Színházból.

Korunk egyik legnagyobb élő írója, Dürrenmatt így írt erről a drámáról: Egy világot jelenítek meg — és tegyük hozzá, ez a világ a kapitalista társadalom. Klara Zachanassian, az öreg hölgy, visszatér Güllenbe, szülővárosába. Itt nőtt fel és itt tették tönkre, itt került bordélyházba. Klára most visszatér, hogy egy milliárdért megvásárolja az igazságot. Az igazság az, hogy Ill tette őt tönkre, valakinek meg kell ölnie Illt. „A világ ringyót csinált belőlem, most én csinálok bordélyházat a világból", mondja az öreg hölgy. És mert ismeri társadalmát, amelyben minden megvásárolható, biztosra megy. Illt a város közreműködésével megölik. *(December 5-én, kedden.)*

TV-JÁTÉKOK

Cserhalmi Imre: Úton

A tv-dráma aktuális, égetően izgalmas társadalmi problémával foglalkozik. A sárhelyi textilüzembe új igazgató érkezik a minisztériumból. Lakatos Kálmán a magas hőfokon élő, az újfajta gazdasági vezető alakját megtestesítő mérnökigazgató. A gyárban elhanyagolt állapotokat talál. A régi igazgató látszatra nagyon népszerű ember volt, állandóan a gyár területén mászkált — de hozzánemértése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy most, amikor az általa röviden csak csodaszerként emlegetett új, termelékenyebb gépek végre megérkeznek, a munkások és a vezetés teljesen felkészületlenek. A munkásoknak és a népgazdaságnak egyaránt érdeke, hogy az új gépeket minél hamarabb beállítsák. De Lakatosnak addig meg kell küzdenie a vidékies, laza munkafegyelemmel, elődjének, Gut bácsinak emlékével, a szakképzetlenséggel — és a régi vezetők közül egyeseknek nem mindig tisztességes ellenakcióival. Lakatos konfliktusai átmenetiek, de nagyon fájdalmas konfliktusok. Többen otthagyják, és nagy kérdés: lesz-e ereje kitartani az áskálódókkal és megnemértőkkel szemben, amíg igaza bebizonyosodik. Van. De a harc felőröli egy időre az idegzetét. Lakatos összeomlása a darab végén arra figyelmeztet, hogy az újat egy ember is hatékonyan elő tudja mozdítani, de az új gazdasági, termelési, emberi célok igazi megvalósításának útja: ha mindenki egyformán harcol az újért, és nem vár arra, hogy csak más hozzon érte áldozatokat. *(Október 15-én, vasárnap.)*

Murray Schisgal: A gépírók

Murray Schisgal, a fiatal amerikai drámaíró néhány éve tűnt fel A gépírók és A tigris című egyfelvonásos darabjaival, amelyek egycsapásra megalapozták írói hírnevét. Schisgal teljes fegyverzetben lép a nyilvánosság elé, mindent tud, amit a színházról tudni kell, fölényes biztonsággal mozgatja hőseit, hangja friss, egyéni. A bemutatásra kerülő A gépírók című egyfelvonásosa bravúrosan szerkesztett darab. Két kishivatalnok életét mutatja be egyetlen napba sűrítve. Egy férfi és egy nő kezdi előttünk a napot egy hatalmas irodaház egyik emeletén. Tervekkel gazdagon, csodát várón, fiatalon kezdik a munkát, és mire eltelik a nap, két szürkehajú ember lép ki az iroda ajtaján, megtagadva igazi vágyaikat és terveiket. A nap végére, öregségükre elfogadtatták magukkal mindazt, ami ellen fiatalon oly hevesen tiltakoztak, és nem nagyon emlékeznek már arra, mit is akartak tulajdonképpen. Egyetlen értelmetlen sivár napként telt el az életük. A darab két főszereplője Törőcsik Mari és Szabó Gyula. *(November 19-én, vasárnap.)*

SCHISGAL, Gépírók. = Nagyvilág. 1966. 6. sz. 870—885. l.
Az amerikai irodalom a 20. században. (Szerk. Kardos László, Sükösd Mihály.) Bp. 1962. 517 l., 22 t.
(OSZTOVITS Levente: Nem félünk a farkastól. Modern amerikai drámák. (Utószó: — —.) Bp. 1966. 1—2. köt.

Csehov: Platonov szerelmei

Csehov első színművéből írta ezt a televíziós játékot Kiss Károly. Maga Csehov még címet sem adott ennek a sokáig publikálatlan drámai műnek. Csupán filológusok ismerték a torzó mivoltában is remek tragikomédiát. A régi Oroszország egyik távoli kormányzóságában, Vojnicevka községben vagyunk, valamikor a nyolcvanas évek elején. Estélyt rendez a helybeli földbirtokos, Vajnicev tábornok fiatal özvegye, Anna Petrovna. Ennek az estélynek nem sok értelme van, mégis megrendezik, hogy őrizzék a régi gazdagság látszatát. A vendégek már egy kicsit a jövendő gazda biztonságával mulatoznak, iszogatnak itt, jórészt újgazdagok: kupecek, uzsorások, megtollasodott parasztok. De itt vannak a régi gazdák is: a néhai tábornok dologtalan fia, újdonsült feleségével, aki messziről került ide, de máris elkívánkozik... sehogy sem viselheti el az áporodott légkört, s a tétlen magányt... S itt van Platonov, a tanító, aki világmegváltó eszmékért és új nevelési elvekért lobogott hajdan, azután idesodródva, s ideházasodva szépen belesüllyedt és beleszokott az álmos orosz vidék egyhangú delíriumába. A századvégi Oroszország vidéki életéről szomorúan igaz képet fest az a korai Csehov-dráma, melynek tragikomikus alakjai a sivár

és sáros valóságból menekülve vágynak valami körvonalazatlan emberibb jövőbe... A dráma végén Platonov ostoba halála a fizetség a sok könnyelműen elrontott emberi életért — de ez a halál sem megoldás senki számára... *(December 14-én, csütörtökön.)*

FILMEK

Úr és kutya

Magyarul beszélő nyugatnémet film

Thomas Mann novellájának filmváltozata. A történetben maga az író van megszemélyesítve, aki kutyájával erdei sétát tesz, s gondolatait egy hang — az író hangja — mondja a képsorok alá. A kutya és a gazdája közötti megértés, barátság finoman árnyalt, szinte lírai ábrázolásából is érezzük a nagy realista regényíró humánumát és művészetét, aki az élet apró dolgainak is tud örülni, és megtalálja bennük a szépet. *(Október 26-án, csütörtökön.)*

MANN, Th.: Úr és kutya. = Mann, Th.: Novellák. Bp. 1966. 330—410. l.

HALÁSZ Előd: Th. Mann. Bp. 1959. 103 l. (Irodalomtörténeti kiskönyvtár.)

Tiszta tavak

Magyarul beszélő szovjet film

Négy fiatalról szóló líra. A fiatalok tiszta elképzeléseit, vágyait, ábrándjait elmossa a háború, amely mint annyi millió embernek, nekik is szörnyű tragédiát okoz. Az egyébként is kitűnő film értékeit növeli a kiválóan elkészített szinkron. *(November 5-én, vasárnap.)*

Front mögött

Magyarul beszélő lengyel film

A három epizód mindegyike a háború utolsó, illetve a béke első napján játszódik. A nagyon szépen, líraian feldolgozott történetek azt példázzák, hogy az igazi emberi érzéseket a háború sem tudja kiirtani. *(December 6-án, szerdán.)*

Woyzeck

Magyarul beszélő nyugatnémet film

Georg Büchner drámájának tv-játék változata a porosz militarizmus által meggyötört, testileg és lelkileg megnyomorított közkatonáról, akit az embertelenség előbb gyilkossá tesz, majd a halálba hajszol. *(December 17-én, vasárnap.)*

BÜCHNER, G.: Woyzeck. = Büchner, G.: Danton halála. Válogatott írások. Bp. 1955. 135—162. l.

FRANK László: Georg Büchner születésének 150. évfordulójára. = Élet és Irodalom. 1963. 42. sz. 12. l.

Don Quijote

Francia kisjátékfilmsorozat

Cervantes ismert regényének tizenkét részből álló kiválóan sikerült filmváltozata. A sorozat bizonyára a regény iránt is fel fogja kelteni az érdeklődést, amelyre ajánlatos a könyvtáraknak felkészülni. A filmek a negyedév során szombaton este kerülnek bemutatásra, közvetlenül a tv-híradó első kiadása előtt. Egy-egy rész időtartama 25 perc.

CERVANTES (SAAVEDRA, M. d.): Az elmés nemes Don Quijote de la Mancha. (4. kiad.) Bp. 1966. 413 l. (Diákkönyvtár.)

FRANK, B.: Cervantes. (Életrajzi regény.) 2. kiad. Bp.

HEGEDŰS Géza: Cervantesről. = Nagyvilág. 1966. 12. sz. 1863—1866. l.

KÁRPÁTI Aurél: Cervantes, a búsképű lovag. = Kárpáti A.: Tegnaptól máig. Válogatott irodalmi tanulmányok. Bp. 1961. 262—267. l.

Cervantes. = (Pelejtei Tibor): Eseménynaptár. 1966. 2. sz. 11—12. l. és mellékletek 13—18. l.

IRODALOMBARÁT-KÖRÖK, KLUBOK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

Nagyvilág est

Jelentős világirodalmi folyóiratunk műhelymunkájába ad betekintést ez a műsor, ezúttal azonban nem csevegés formájában, hanem úgy, hogy elsősorban művek kerülnek képernyőre, olyanok, amelyek az elmúlt években emlékezetes élményt szereztek az olvasóknak, és sokszor a televíziónézőknek is. Dramatizálások és versek elevenednek meg, egy-egy részterület szerkesztője vezeti be röviden a műveket, s ad ízelítőt a szerkesztői munka folyamatából. (Néhány mű: Saroyan: Gaston, Pitschmann: A drezdai váróterem, Nicolaj: éljen az ifjú pár stb.) Ezen kívül a legújabb versek mintegy előzetes ízelítőként kerülnek képernyőre. *(Október 11-én, szerdán; időtartam: 100 perc.)*

Ady Endre-est

Emlékműsor a költő születésének 90. évfordulója alkalmából. Bevezetőt mond: Garay Gábor. *(November 22-én, szerdán; időtartam: 30 perc.)*

KÉPZŐMŰVÉSZETI MŰSOROK

A felismeréstől a megismerésig

A vetélkedő-sorozat valamennyi adásában egy-egy műalkotás kerül részletes elemzésre játékos formában, a nézők aktív részvételével. *(Október 14-én és dec. 23-án, szombaton; időtartam 60 perc.)*

Michelangelo és kora

A hatrészes filmsorozatban egykorú festmények és metszetek segítségével elevenedik meg a XVI. századi Itália regényes világa, és ebből a színes történelmi háttérből szinte fokról fokra bontakozik ki a szemünk előtt a reneszansz kor művész-óriásának páratlanul gazdag művészete. *(November 25—december 30-ig minden szombaton; egy-egy adás időtartama: 20 perc.)*

LYKA Károly: Michelangelo. 1475—1564. Bp. 1962. 26 l. 27 t. (A művészet kiskönyvtára.)

SCHULZ, K.: Kőbe zárt fájdalom. Michelangelo B. életregénye. Bp. 1963. 590 l.

ESZLÁRY Éva: Michelangelo és kora. Bp. 1960. 55 l. (Művészettörténet 30.)

KARDOS Tibor: Szemtől szembe Michelangelóval. Emlékezés halála 400 éves fordulója alkalmából. = Nagyvilág. 1964. 6. sz. 900—908. l.

Zichy Mihály nyomában

A szovjet—magyar koprodukcióban készülő film a neves múltszázadi magyar festőművész, Zichy Mihály életútját követi végig, a szülőfalutól Pesten, Bécsen, Péterváron át Grúziáig, ahol a mai napig úgyszólván nemzeti hősként tisztelik a helyi függetlenségi mozgalmakban kifejtett fontos tevékenysége miatt. A filmben a főművek mellett bemutatásra kerülnek olyan Zichy rajzok is, amelyek mind ez ideig nem szerepeltek egyetlen róla szóló művészettörténeti szakmunkában sem. *(December 10-én, vasárnap; időtartam: 40 perc.)*

Történelem — képekben

A film főszereplője Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész legújabb alkotása: az Akadémia Történeti Intézetének Úri utcai székházát díszítő freskó. A nagyméretű faliképen sajátos átfogalmazásban újjászületnek a különböző történeti korok kiemelkedő művészeti alkotásai, utalva az emberi kultúra fejlődésének megszakítatlan folyamatosságára. A művész alkotói hitvallását a neves író-baráttal, Keresztury Dezsővel folytatott beszélgetésből ismerjük meg. *(December 25-én, hétfőn; időtartam: 30 perc.)*

ISMERETTERJESZTŐ MŰSOROK

Századunk

— Földindulás I. (Az oroszországi forradalmak előzményei és a februári forradalom.) *(Október 22-én, vasárnap; időtartam: 50 perc.)*

— Földindulás II. (Az oroszországi események Lenin hazatérésétől 1917. november 7-ig.) *(Október 31-én, kedden; időtartam: 50 perc.)*

— „Cattaro — 1918". (A cattarói felkelés és a háború utolsó évei.) *(December 17-én, vasárnap; időtartam: 60 perc.)*

KRUPSZKAJA, N. K.: Visszaemlékezések Leninre. Bp. 1959. 490 l.

SOLOHOV, M.: Csendes Don. Bp. 1965. 1554 l.

TOLSZTOJ, A. Ny.: Golgota. Bp. 1964. 1—2. köt.

SZERAFIMOVICS, A.: Vasáradat. Bp. 1949. 193 l.

FEGYIN, K.: A diadalmas esztendő. Bp. 1948. 330 l.

FURMANOV, D. A.: Csapajev. Bp. 1961. 273 l., 16 t.

JAKOVLEV, A.: Kegyetlen éjszaka. Kisregények. Bp. 1966. 399 l.

LEBEGYENKO, A.: Szemtől szembe. Bp. 1958. 351 l.

IVANOV, V.: Színes szelek. Bp. 1960. 397 l.

VISNYEVSZKIJ, D.: A hetvenkettedik nap. Bp. 1964. 306 l.

A labrador pálcától I.—II.—III.

A tudományok haladásának érdekes fejleménye, hogy egyre szorosabb kapcsolat alakul ki a műszaki és a társadalomtudományok között. A híradástechnika, a modern hírközlés problémáinak vizsgálatából egy új tudomány született, az információ-elmélet. Az információ-elmélet fogalmat mind gyakrabban vizsgálják társadalmi, társadalomlélektani jelenségek vizsgálatánál is. A három adásból álló sorozat ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. Az első adásból megismerjük az információ-elmélet néhány alapfogalmát: mi az információ? s mértékegysége, a bit? A második adásban egy érdekes kísérletet látunk: hogyan terjed a „hír"? milyen társadalomlélektani jelenségek befolyásolják a terjedését? A harmadik adásban megismerjük a modern társadalom ún. „információs rendszerét", a tömegkommunikációs eszközök (rádió, televízió) szerepét. *(November 4-én, 11-én és 18-án, szombaton; időtartam: 30 perc.)*

Lakótelep és társadalom

Eddigi lakótelepeink létrejötte egy hatalmas társadalmi kísérlet eredményességét igazolja. A népesség életmódjára gyakorolt hatásának vizsgálatát hazánkban először az urbanistákkal együtt végezték el szociológusaink. A városépítészek nevében dr. Granasztói Pál, a szociológusok részéről Szelényi Iván számol be a nézőknek: a társadalmi kísérlet milyen eredményekkel járt, mi az „új" lakótelepeinkben, milyen az új életforma, és hogyan jön létre? milyen módszerrel dolgoztak a szociológusok. A televízió munka közben mutat be két olyan tudományt, mely első alkalommal működött ilyen szorosan együtt a társadalom fejlesztésének tudományos megalapozása érdekében. *(November 25-én és december 2-án, szombaton; időtartam: 35 perc.)*

A tenger enciklopédiája

A tízrészes, egyenként ötven perces olasz tv-filmsorozat a tengerkutatás legfrissebb eredményeit mutatja be. A kitűnően sikerült, látványos és izgalmas filmsorozat-

ból ebben a ne
a következők:
A nagy halásza
nya, Kaland a t
ber 12-én, 26-án
időtartam: 50 per

MEZŐGAZ

A sorozat vasárn
után jelentkezik,
sorozat témái a kö

— A mezőgazdaság és áruforgalom *(November 26-án.)*
— Hogyan bővíthető a tsz-ek tevékenységi köre *(December 3-án.)*
— Szövetkezeti alapok *(December 10-én.)*
— A munka díjazása a tsz-ekben *(December 17-én.)*

IFJÚSÁGI ÉS GYERMEKKLUBOKNAK AJÁNLJUK

Szovjet fiatalok

Hosszabb látogatásra hívta meg ez év nyarán a Komszomol Központi Bizottsága a népi demokratikus országok ifjúsági sajtóinak képviselőit. A „hosszabb" vonatkozik az utazás időtartamára is, de elsősorban az útvonalat jellemzi. A meghívottak ugyanis Moszkván, Leningrádon kívül ellátogattak a Szovjetunió távolabbi tájaira is. Utazásuk során eljutottak egész a Csendes-óceánig, átrándultak Szachalin szigetére, s meglátogatták Novoszibirszket is. Tallin, az Észt SzSzK fővárosa és a földrengésektől sokat szenvedett Taskent jelzik útjuknak további irányait. Az érdekes, látnivalókban gazdag utazásban részt vett a Magyar Televízió munkatársa, Molnár Miklós operatőr is. Útjának legérdekesebb részleteiről négy adásban számolunk be a negyedév folyamán. *(Október 18-án, 25-én; november 1-én és november 8-án, szerdán; időtartam: 20—20 perc.)*

Radar

Ezt a címet viseli majd a TV ifjúsági rovatának új műsora, mely eredetét a „Riporter Kerestetik"-hez vezeti vissza. Ennek a nagysikerű sorozatnak ugyanis volt egy negyedórája, melyben a riporter jelöltek a hozzájuk érkezett panaszokat, problémákat tartalmazó levelekre válaszoltak. A műsor e részének külön nagy visszhangja volt, utána számos levél érkezett a szerkesztőséghez, melyek írói újabb és újabb problémák megoldásához kérték az ifjú riporterek segítségét. Akkor nem tudtunk eleget tenni levélíróink kérésének, s ezért a tartozásunkat szeretnénk törleszteni újonnan meginduló műsorunkkal. Reméljük természetesen azt is, hogy nem csak a problémák megoldásához nyújtunk majd segítséget, hanem — most már változatosabb formai megoldásokkal — érdekes műsort is adunk a TV fiatal és idősebb nézőinek. *(Október 24-én, kedden, november 23-án, csütörtökön és december 19-én kedden; időtartam: 25—25 perc.)*

Bábfesztivál

A Magyar Televízió ifjúsági osztálya, a Magyar Úttörők Szövetsége, a Művelődésügyi Minisztérium és a Népművelési Intézet „Játsszunk bábszínházat" címmel megrendezi a Gyermekbábosok Országos Fesztiválját, amelyről négy adásban adunk közvetítést. Az együttesek műsorában rövid jelenetek, mesék, vers és népdalfeldolgozások szerepelnek. *(November 23-án, december 3-án, 10-én és 17-én, vasárnap délelőtt; időtartam: 60—60 perc.)*

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy az esetleges műsorváltozásokat ellenőrizzék a Rádió és Televízió Újságban. A tájékoztatóra vonatkozó észrevételeiket, javaslataikat a következő címre küldjék. Népművelési Intézet Felnőttnevelési Osztálya (Budapest, I., Corvin tér 8.)

Népművelési Intézet **Magyar Televízió** **Könyvtártudományi és Módszertani Központ**

67.1242 Egyetemi Nyomda, Budapest

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1021

Rembrandt: A szent család

KARÁCSONYI GYERTYÁK, FÉN

híres festményeken

Múzeumokat töltenek be festmények, melyeknek témája, tárgya, ihletője: a karácsony. A XVIII. század végén, a francia forradalom korszakalkotó győzelme új eszméket, újszerű képzőművészetet teremtett a tárgyban, a témában, a kifejezésben egyaránt. 18 évszázadon át a képzőművészetek ihlető forrása az egyház, a biblia volt, s egyik kedvelt költői téma, a karácsony, Jézus születésének ábrázolása a remekművek hosszú sorát hagyta ránk örökségül. A forradalmak megőrizték, átmentették a mai nemzedék számára a karácsony eszméjének lényegét: a családi ünnep meghittségét, a béke gondolatát, a megajándékozás örömét, a szünidőt a gyermekeknek, a pihenést a felnőtteknek, s korkülönbség nélkül a szeretet intenzív gyakorlását. Mindezt a telékesített, gyertyafényes karácsonyfa és az alája tett ajándékok jelképezik.

Minden nép, minden ország saját hagyományai, szokásai, éghajlati viszonyai szerint ünnepli meg a karácsonyt. Nagy olasz festők képein, freskóin például hiába is keresnők a karácsonyfát, ami a germán népek találmánya. S milyen más világot tükröz egy orosz ikon, mint például a tragikus életű, legnagyobb mesterek egyikének, a hollandus Rembrandtnak a leningrádi Ermitázsban őrzött remeke: A szent család.

A leydeni születésű Rembrandt (Harmensz van Rijn) csodálatos alkotása a látomás és a valóság utolérhetetlen összefonódása. Egy aranybarna fényben sejtelmesen megvilágított istálló közepén alszik a kisded egyszerű, veszszőből font bölcsőben. Bizonyára ilyenbe fektették a XVII. századi Hollandiában az egyszerű nép újszülötteit is. A fiatal, csaknem gyermek Mária is népi típus; csodálat, meghatottság, aggódás, anyai öröm sűrűsödik mozdulatában, tekintetében. Minden anya átélte az érzelmeknek ezt a skáláját, amit Rembrandt a rajz és a meleg, aranyló színekfények eszközével örökérvényűen kifejezett.

A magyar képzőművészet történetének lapjait is sok kiváló karácsonyi festmény díszíti. A nagybányai iskola egyik alapítójának, Réti Istvánnak „Bohémek karácsonya idegenben" című (1893) műve jóval többet mesél a koráról, mint amit ábrázol. Három fiatal embert látunk egy szegényes szobában; petróleumlámpa veti rájuk szegényes fényét. Még karácsonyfájuk sincs e fiatal „bohémeknek". Festők? szobrászok? írók? – hús-vérből való emberek és egyben jelképek. Jelképei azoknak a századvégi és századeleji magyar művészeknek, akik a hazai művészet megújításáért, a művelődésért, a tanulásért indultak el külföldi vándorútra, vállalva a koplalást, a nélkülözést.

Másik nagy mesterünk, Rippl-Rónai József „Karácsony"-a (1902) a művész kaposvári otthonának légkörét, a századforduló szecessziójának stílusát őrzi, erőteljes színekkel, nagy foltokba foglalt, érzékeny körvonalú formákkal. Az írásba menekülő fiatal nő a mester francia származású feleségét, Lazarine-t ábrázolja, a másik, feketeruhás, indulásra kész asszony Rippl-Rónai édesanyja. A filodendron élénkzöldje, a karácsonyfa színpompája, a fotel narancssárgái, a lilák igazat adnak Petrovics Eleknek, aki ezt írta: „Az élet édes tarkasága vesz körül, ha Rippl-Rónai képei közé lépünk."

„Züzü karácsonya" (1914) Csók István ismert alkotása derűs világba vezet. Az egyetlen, drága, komolykodó kislányt elhalmozták ajándékokkal, s Csók István a legszebb színeket tette ecsetjére

Bernáth Aurél: Karácsony

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397
Bernáth Aurél
NŐK LAPJA
1964 DEC 26.

YEK

a kedveshangulatú karácsony megörökítésére.

Egyik legkiválóbb élő művészünk, Bernáth Aurél, látszólag kevés eszközzel előadott, meghitt festményével kívánunk olvasóinknak kellemes ünnepeket. A szürke szín költőisége, a mi kedves Duna-partunk jól ismert párás szürkesége döntő élménye ennek a Bernáth-festménynek. Ez is egy művészotthon egy szobája, ahová a messzeségből betekintenek a budai hegyek; az ablakpárkányon két galamb kucorog, az asztalon parányi karácsonyfa, mellette váza szegfűkkel, zöld és sárga citromokkal, s a közelben népi korsó: benne az ecsetek a művész szerszámai oly biztosan állanak, mint ahogy a mű maradéktalanul kifejezi mindazt, amit Bernáth Aurél költői rímekbe szedve el akart mondani a karácsonyról.

Dutka Mária

Rippl-Rónai József: Karácsony

Réti István: Bohémek karácsonya idegenben

Csók István: Züzü karácsonya

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPSZABADSÁG

Bernáth Aurél festőművész

1972 MAR 16

1021

Ünnepség a budapesti Petőfi-szobornál

Márványtáblát avattak a 30 év előtti antifasiszta tüntetés emlékére

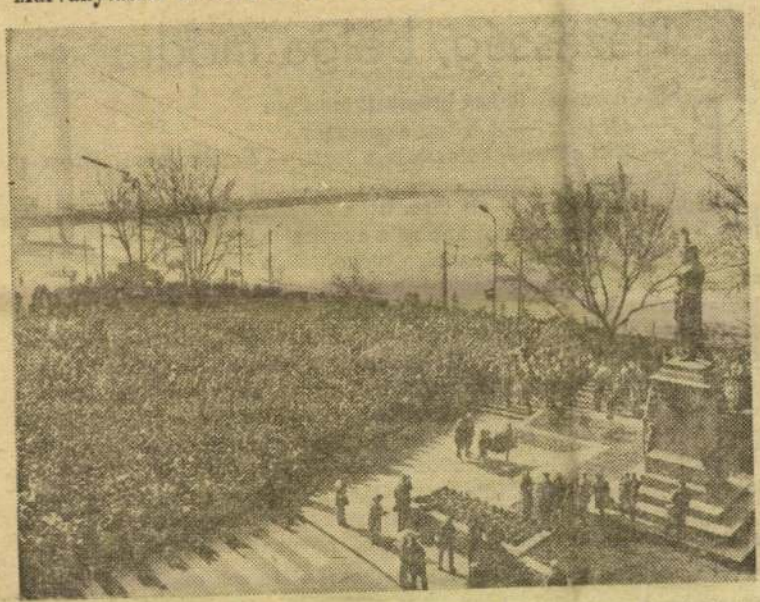

(Bánhalmi János felvétele.)

Az 1848-as szabadságharc hőseire emlékezve — s egyúttal a 30 évvel ezelőtti antifasiszta, háborúellenes tüntetés évfordulója alkalmából — szerdán *nagyszabású ünnepséget* rendezett a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség budapesti bizottsága és a Hazafias Népfront budapesti bizottsága a *Március 15. téri Petőfi-szobornál*. Az ünnepségen ott voltak az 1942. március 15-i antifasiszta tüntetés részvevői is; közöttük a háborúellenes akciót szervező Történelmi Emlékbizottság egykori tagjai: *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművész, *Darvas József* Kossuth-díjas író, a Magyar Írók Szövetségének elnöke, *Pátzay Pál* Kossuth-díjas szobrászművész, *Somogyi Miklós* nyugdíjas, a SZOT volt elnöke.

A Himnusz hangjai után *Koncz Gábor* színművész *Petőfi Föltámadott a tenger* című versét szavalta el. *Dr. Trautmann Rezső*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének tagja, a HNF budapesti bizottságának elnöke köszöntötte a megjelenteket. *Szücs Istvánné*, a KISZ központi bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet, majd Darvas József emlékezett vissza a 30 év előtti antifasiszta tüntetésre.

Beszéde végeztével az egykori Történelmi Emlékbizottság tagjai nevében ünnepélyesen átadta a főváros lakosságának a Petőfi-szobor melletti épület falán elhelyezett *márványtáblát*, amely a harminc évvel ezelőtti antifasiszta és háborúellenes tüntetés emlékét hirdeti.

A társadalmi és a tömegszervezetek képviselői a Petőfi-szobornál és a márványtáblánál elhelyezték a megemlékezés virágait.

A felavatott márványtáblánál a Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága nevében *Nagy Richárd* titkár és *dr. Perényi Imre*, a budapesti bizottság tagja koszorúzott.

Megemlékezés volt tegnap a *Múzeumkertben*, a Parlament előtti *Kossuth-szobornál*; s szerte az országban mindenütt elhelyezték a kegyelet virágait a 48-as emlékművekre.

Brüsszeli levél

Házasság, belga módra

Belga házaspár ül egy brüsszeli moziban.

— *Jól látsz?* — kérdezi az asszony.

— *Kitűnően* — válaszolja a férfi. — *Éppen nem látom a flamand feliratot.*

Ez másutt esetleg jó (?) vicc, itt, a brüsszeli moziban viszont jó hely. Bővebb magyarázatot kap róla az ember, ha megfigyeli, hogy a brüsszeli pályaudvaron mennyire mogorvák a flamand taxisofőrök, ha franciául szólnak hozzájuk — a franciául beszélők meg akkor, ha flamand utas nyitja ki kocsijuk ajtaját.

Ki nem olvasott, hallott volna már a flamand—vallon ellentétekről?! Ha nem is szakértője Belgium e két csoportja olykor súlyos konfliktusokban kirobbanó problémájának, annyit mindenképpen tud, hogy a két nyelv — egyrészről a flamand, másrészről a vallonok beszélte francia — mennyi kulturális bonyodalmat, apró bosszúságot, vagy éppen mulatságot okoz. Hány külföldi autós tévedt már el Belgiumban, mert nem tudta, hogy Gand és Gent, Anvers és Antwerpen Liège és Luik, Mons és Bergen ugyanaz a város, csak éppen az útjelző táblák hol francia, hol flamand nevét tüntetik fel...

Nemzetközi értekezletet, olyat, ahol a világ sok népének küldöttei tanácskoznak, manapság már elképzelni sem lehet jól működő szinkrontolmácsolás nélkül. Nemzetközi értekezletnek ez már megszokott, természetes képe. De az, hogy ugyanazon ország népe küldötteinek tanácskozásán is állandóan fordítani kell: alighanem csak Belgiumban fordul elő. Bármennyire nem volt számomra sem új a belgiumi nyelvi-nemzetiségi probléma, mégis meghökkentett, amikor a Belga Kommunista Párt kongresszusán napokon át tanúja voltam egy ilyen kétnyelvű tanácskozásnak. Az a bizonyos apró fülhallgató nemcsak a külföldi vendégek, hanem valamennyi hazai küldött asztalán is ott volt. A franciául elhangzó referátumot sokan flamandul hallgatták. Volt, amikor a flamandul beszélő elnök franciául felszólaló küldöttnek adta meg a szót és viszont. Igencsak egyedülálló belga sajátosság az is, hogy a kongresszus a párt központi lapja élére két főszerkesztőt választott: egyet a francia, egyet a flamand nyelvű kiadásnak.

Az igazság azonban az, hogy a kommunista pártban ez tényleg csak nyelvi különbözőség okozta szükségszerűség. Egyszerűen abból fakad, hogy a párt egyazon ország egyazon osztályérdekű, egyazon célú fiait tömöríti, akik történetesen két különböző nyelvet beszélnek. „*Két nyelven mondjuk, de ugyanazt értjük*" — szokták mondani a lényeget kifejezően. Belgium valamennyi politikai pártja közül azonban valóban egyedül a kommunista párt az, ahol csak a nyelvi különbözőségekről, nem pedig nyelvi szembenállásról, vagy éppen nemzetiségi ellentétekről van szó. Vannak elég jelentős politikai pártok, amelyek kifejezetten nyelvi-nemzetiségi alapon szervezkednek. Az ellentétek fokozódását egyébként az is jól tükrözi, hogy a legutóbbi választásokon ezek a pártok majdnem megduplázták szavazataik számát. De azokat a pártokat is, amelyek — mint például a kormánykoalíciót alkotó keresztényszocialista és szocialista párt — az ellentétek felett állónak vallják magukat, nyelvi-nemzetiségi ellentétek marcangolják, és gyakorlatilag ennek megfelelően frakciókra tagolódnak. Nagyrészt ez volt az oka annak,

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Bernáth Aurél

ZALAI HÍRLAP

Zalaegerszeg

1984 AUG 19

1027

— **Vasárnap szakmai bemutatóval** zárult az idei egervári művésztelep, amelyet az utolsó napokban Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész is meglátogatott. A későbbiek során a nagyközönség számára is bemutatják a telep ifjú művészeinek Egervár és a zalai táj ihlette munkáit.

Bernáth Aurél festő

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 JUL 23

NAPLÓ
Veszprém

MEGNYÍLT A NYÁRI MŰVÉSZTELEP

fiatal festők és szobrászok részére a Zalaegerszeg melletti egervári várkastélyban kedden délelőtt. A Zala megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik.

Meglehetősen szeszélyesen és a vártnál gyengébben szerepelt a veszprémi NB. II-es egyetemi csapat a tavaszi idényben. Ez nemcsak a mi

KERTÉSZET A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

1021

Árubemutató és művészeti alkotások az erfurti nemzetközi kertészeti kiállításon

A kiállítás anyagának egy részlete.
(Mikó László felvétele.)

Az idei *erfurti nemzetközi kertészeti kiállítás* megnyitójának magyar anyagát csütörtökön mutatták be a szakembereknek az országos mezőgazdasági kiállítás területén. Az április 16-i kapunyitáskor a *640 négyzetméternyi magyar pavilonban* két kiállítást is rendeznek. A TERIMPEX és más külkereskedelmi vállalatok zöldség- és gyümölcskonzerveket, mélyhűtött készítményeket, gyümölcsleveket, szörpöket mutatnak be. A másik bemutató címe: *Kertészet a mai magyar képzőművészetben.* A festmények (Bernáth Aurél, Kmetty János, Fónyi Géza és mások művei) mind kertészeti témájúak, a kerámiák pedig virágok, gyümölcsök elhelyezésére is szolgáló iparművészeti alkotások.

Az erfurti nemzetközi kertészeti kiállítás első — ugyancsak április közepén kezdődő — *eredménybemutatóján* 45 üzemünk vesz részt. A fél évig nyitva tartó kiállítás magyar pavilonjában öt alkalommal rendeznek 9—9 napos bemutatókat különböző témakörökből. Ezenkívül a TECHNOIMPEX részt vesz *a kertészeti gépek és eszközök bemutatóján*, s az állami gazdaságok és tsz-ek pedig a kiállításnak mind *a hat eredménybemutatóján* szerepelnek.

1956. március 11, pén

Longo

Közös erő az

(Római tudósítónk tele tése.)

Nagy érdeklődéssel várt politikai vita zajlott le szerda éjjel az olasz televízióban. Az olasz politikai pártok főtitkárai 5—5 percet kaptak, hogy kifejtsék véleményüket a következő két kérdésről: *Hogyan értékeli az ön pártja a legutóbbi kormányválságot; mi a véleménye a kormány új programjáról?*

Ismeretes, hogy az olasz kormányválság 33 napig tartott (a leghosszabb volt Itália háború utáni történetében), de ebből a 33 napos válságból 31 napot igényelt a személyi marakodások, a torzsalkodások és az intrikák tisztázása, jobbanmondva elkenése. A politikai kérdésekre, a kormány programjára a koalíciós pártok *mindössze 2 napot szántak.*

Ilyen helyzetben az olasz közvélemény őszinte szót várt a televízióban, elsősorban a kormánypártok főtitkáraitól. Várakozásában azonban csalódott. Az országot vezető Olasz Kereszténydemokrata Párt főtitkára, *Rumor* a képernyő előtt nem tudott mást mondani, mint frázisokat és üres szavakat a demokráciáról, a szabadságról és a békéről. Aligha lehet megnyilatkozásnak nevezni a kormányban részt vevő szociá demokrata párt főtitkárának nyilatkozatát sem: ő ugyanis a állította, hogy a második Mor kormány nem azért bukott me mert gyenge volt és mert teh tetlennek bizonyult a monopo tőke támadásával szemben, am nek jellegzetes tünetei voltak tőkekiszöktetés, a beruházáso leállítása, a legfontosabb ipar ágak válságba juttatása, másf millió munkás elbocsátása.

Az előbbieknél sokkal figye lemreméltóbb volt az ugyancsa kormányerőt képviselő Olas Szocialista Párt helyettes főtitká rának a nyilatkozata. Szerint „a kormányválság megoldásá egyáltalán nem lehet a legjobb nak nevezni". Mondataiból kide rült, hogy az olasz szocialisták

tevékenységet és manőverei szocialisták mégis bentmaradtak a kormányban — mondotta párt helyettes főtitkára —, mer állítólag „nem volt más megoldás".

Hogy mennyire van és volt más megoldás, arra világos példa *Luigi Longo* elvtársnak, az Olasz Kommunista Párt főtitkárának a televízióban elmondott rövid beszéde.

— A kormányválság megoldásának módja — mondotta Longo — bebizonyította, hogy *a középbal megbukott.* Abból nem maradt más, csak a neve, ez azonban ma már egész más tartalmat takar, mint azelőtt. A kormányválság *lényegében általános jobbratolódással végződött.*

— A mai kormány — folytatta Longo — teljesen képtelen pozitívan megoldani az ország problémáit. *Ezért az Olasz Kommunista Párt szembe helyezkedik Moro kormányával,* és felhívja az ország baloldali demokratikus erőit, hogy egyesüljenek, és közös erővel döntsék meg a kormányt majd hívjanak létre egy új politikát.

Hasonló értelemben nyilatkozott *Vecchietti*, a Proletár Egység

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFICXELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

● Két portréfilmet is láthattunk a két ünnepnapon. Kun Zsuzsa, a táncosnő, arcképét Horváth Ádám rajzolta meg finom, gondosan megválasztott eszközökkel; a légiesen könnyed és ugyanakkor kifejező táncok, szerepek mellett megmutatta a mindennapos, kemény munkát, a gyakorlást, az izzasztó, fárasztó próbákat a korlát mellett, amelyek mind benne vannak a művészi teljesítményben. Megmutatta a balerina átalakulását a színpadra lépés pillanatában; hiteles képet rajzolt a művészről, és ezzel közelebb jutottunk az emberhez is. Egészen más jellegű volt az a portréfilm, amely Bernáth Aurél festőművész karakterisztikus vonásait igyekezett megmutatni. A festő képekben vallott önmagáról, és az őt körülvevő világról: a valóság és az alkotó által újjáteremtett való összevetése révén juthatott a néző közelebb a művész sajátos világához.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1967 DEC 27.

Színek, formák — és a valóság

Jegyzetek a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról

Katasztrofális lenne, ha a képzőművészeti alkotások megítélésében kritikusnak, műértőnek és „műnemértőnek" megegyezne a véleménye. De nem egyezik. Szerencsére. Vélemény pedig van, mindenféle látószögből. Az alkotás — ha már a nyilvánosság elé került — mindenkié. Prédája annak is, aki a színekbe-formákba próbálja „beleérezni" azt, amit a művész kifejezni akart, és annak is, aki a képekbe, szobrokba nem óhajt beleérezni semmit, csupán az élet, a világ művészi ihletű és értékű kifejezését keresi bennük.

Divat nálunk mostanában, bizonyos körökben, hogy a „műértési" csak a kiválasztott keveseknek tartják fenn, s az „alacsony színvonalon álló tömeget" képtelennek vélik a képzőművészeti alkotások megértésére, élvezésére. De így van-e valójában? Inkább fordított jelenségnek vagyunk tanúi. Az a művészet ugyanis, amely elveszti tömegbázisát, amely az élet mozgásáról, tényleges problémáiról nem mond semmit (vagy csak nagyon áttételesen), arisztokratikussá, sterillé válik, és végső soron társadalmon kívüli, csak egy szűk réteghez, kevesekhez szóló tenyészet lesz.

Az élet naturális (vagy ilyenné torzított) ábrázolását tízegynéhány évvel ezelőtt egy rosszul értelmezett kultúrpolitika kérte számon. Ettől már — az egészséges fejlődés jegyében — távol vagyunk. De sajnos ahhoz sem vagyunk közel, hogy mai valóságunk talaján gazdag tartalmú, egészséges érzelemvilágú, formájában eleven, sokszínű, s — fő vonásaiban — félreérthetetlenül a szocializmust szolgáló művészet virágozzék. Hogy pontosan hol tartunk, s mit kapunk a képzőművészettől, azt az országos tárlatok mutatják legerőteljesebben, jelenleg a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.

A Műcsarnok tíz termében több mint hétszáz alkotást láthat a közönség. (Négyszáznál több a festmény és a grafika, s meghaladja a kétszázat a szobrok, domborművek száma.) A mennyiség imponáló, a látvány nyugtalanító. Hol kezdje a feltérképezést az egyszerű látogató?

Aki kicsit is érdeklődéssel figyeli a képzőművészeti életet, a kiállításokat, ismerős nevekkel találkozik: *Hincz, Domanovszky, Bernáth, Czóbel, Barcsay, Fónyi, Kondor,* majd később *Kohán, Kurucz, Szurcsik, Hézső, Patay, Sarkantyú, Ridovics* stb. (festők); *Pátzay, Somogyi, Mikus, Tar, Kiss István, Ferenczy, Vigh, Makrisz Agamemnon, Schaár Erzsébet, Konyorcsik, Borsos, Vilt, idős és ifjú Szabó István, Farkas Aladár, Megyeri Barna, Szabó Iván* stb. (szobrászok).

A nevek felsorolása jelez ugyan valamit a kiállítás rangjáról, minőségéről, de nem mond meg mindent. Az alkotásoknak kell beszélniük.

Talán nem jogtalan igény ha a képzőművészektől a mai életünk jelenségeit, a mindennapok örömét, gondjait, fényét és árnyékát, az egyén és a közösség küzdelmét a boldogabb holnapért, e harc drámáját, hullámait, s mindenekelőtt erkölcsi, emberi igazságát, értelmét kérjük számon. Azt is elismerve, hogy ezen belül sokféle formai megoldás, szubjektív erejű reagálás lehetséges, úgy érezzük, hogy a bemutatott művek ezt az igényt nem elégítik ki.

Messzire vezetne — és nem is célunk — a különböző irányzatok, törekvések művészi-formai vetületeinek elemzése. De amit a „hozzánemértő" szeme is észrevesz: a kiállítást leginkább hangulatok, tűnődések, mesék, az „általános emberi"-ben feloldott belső megsejtések uralják; kevés a tisztán ejtett, világosan kimondott szó. Kevés az olyan alkotás, amely az ember energiáit mozgósítja, s több, ami töprengésre késztet, leszerel.

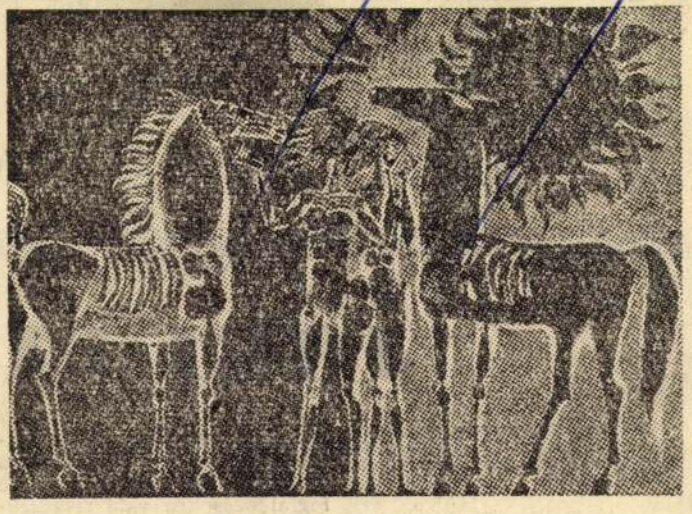

Konstantin László: Nappal és éjszaka

Az ábrázolt világ középpontjában nem az ember áll, különösen ha a festészeti anyagot nézzük. Nagy részt ismeretlen — a lelkünkben leselkedő belső, s a világban, a természetben megbújt, megsejtett külső — hatalmak uralkodnak itt, elriasztva, menekülésre késztetve, védekezésre szorítva a velük szemben tehetetlen embert. S ezt az érzést a színek harmóniája, a művészi kompozíció, a formai tökély sem feledteti. (Bartha: Befagyott Balaton, Apály; Lóránt: Bányászsors: Szurcsik: Vihar; Nagy B. István: Város; Patay: Verekedők, Menekülő; Dezső: Vasgyár; Sugár: Ceres stb.)

De igaztalanok lennénk, ha mást nem látnánk meg a kiállításból, s itt elsősorban a grafikákra és a szobrokra gondolunk. A bejáratnál azonnal szembetűnik néhány szobor: Kürtösök, Madách *(Vigh Tamás)*; Bartók *(Makrisz Agamemnon)*; Joliot Curie *(Konyorcsik János)*. És a többiek: *Kiss István, Borsos Miklós, Kamotsay István, Lessenyei Márta, Pátzay Pál, Schaár Erzsébet, Somogyi József, ifj. Szabó István* stb., nagyon szépen megformált, erőteljes szobrai.

Más dolog ismertetni valamit, véleményt mondani róla, és megint más birtokba venni. A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás esetében kinek-kinek az utóbbit kell tennie. Magam is szeretnék elkerülni mindenféle egyoldalúságot. A Műcsarnok várja látogatóit, a művészek várják a közönség hangját. Lehet, hogy szubjektív vélemény, de azt hiszem, nagy szükségük van erre.

Cserjés János

Az *Advani-Oerlikon Electrodas Private Limited* is csak odáig jutott el, hogy telexen sürgette a céget érdeklő huzalokra vonatkozó ajánlatokat.

A következtetés, a tanulság ezek után egyszerű. Nekünk Indiában meg kell küzdenünk a nyugati világgal. Olyan kapzetőképességű réztermék legyártására — a Csepeli Fémműtől.

Elmondta:
Dr. Stefán Mihály
Lejegyezte:
Weidinger László

(A fotókat dr. Stefán Mihály készítette.)

újításkivitelezés, közreműködői igénybejelentés nélkül nem is lehet teljes, Csarankó — a bérkifizetés után — még ezt is „elintézte". Közreműködőként *Ambrus Márton* építészt nevezte meg. Az igénybejelentés jogosságáért felelős társadalmi aktíva Ambrus feplőket. Csarankó. Világéletében kemény embernek tartotta a környezete. Nemigen ment a szomszédba egy-két szidalomért, sosem volt a „kesztyűs kéz" finom, módszerbeli fogásainak híve... Beosztottjainak nagy része félt tőle. Pár százért, vagy szónylag enyhe volt az ítélet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
CSEPEL
1968MAJ24

JOGI TANÁCSOK

Milyen kedvezmények illetik meg a gépipari technikum levelező tagozatán továbbtanuló dolgozókat?

A továbbtanuló dolgozókat megillető kedvezményeket a munkaügyi miniszter 15/1967. (XI. 18.) számú rendelete szabályozza. A rendelet szerinti kedvezmények a következő csoportokba foglalhatók össze:

1) kedvező munkabeosztás;
2) tanulmányi munkaidőkedvezmény;
a) tanulmányi szabadság;
b) szabadnap, ill. szabad idő;
3) költségtérítés.

A 2. és 3. pont alatti kedvezmények iskolatípusonként differenciáltak. Valamennyi iskolatípusnál — így a gépipari technikumnál is — alkalmazandó az 1. pont szerinti azon kedvezmény, miszerint az esti vagy levelező tagozaton továbbtanuló dolgozó tanulmányainak ideje alatt nem foglalkoztatható olyan munkaidőbeosztással, illetve nem kötelezhető olyan éjszakai és túlmunkára, amely akadályozza őt a vizsgákra és a kötelező foglalkozásokra való felkészülésben, illetve az azokon való részvételben. A középfokú tecnikumban — így a gépipari technikumban is — levelező tagozaton továbbtanuló dolgozókat tanévenként 15 munkanap *tanulmányi szabadság* illeti meg. A tanulmányi szabadság a dolgozónak járó alap- és pótszabadságon felül jár, és a vizsgák letétele után már nem adható ki. Ha a dolgozó munkaviszonya 1 évnél rövidebb, határozott időre szól, csak annyi tanulmányi szabadság adható ki részére, mint amennyi a vállalatnál munkaviszonyban töltött idővel arányos, Ha a dolgozó munkahelyet változtat, a korábbi munkáltatónál még igénybe nem vett tanulmányi szabadságát az új munkahelyén kapja meg.

A tanulmányi szabadságon felül a középfokú technikum levelező tagozatán továbbtanuló dolgozónak is jár a vizsgákon való megjelenés céljából olyan mértékű *szabad idő*, amely az azokon való részvételt biztosítja. A tanulmányi szabadság és a szabad idő teljes tartamára akkor illeti meg a dolgozót átlagkereset, ha

a) a munkakörére jogszabály vagy kollektív szerződés által előírt szakképzettséget szerzi meg, vagy

b) a vállalattal tanulmányi szerződést kötött.

Az előbbi két eseten kívül csak 6 nap tanulmányi szabadság után jár az átlagkereset. Az ezt meghaladó tanulmányi szabadság, illetve munkaidő-kedvezmény (szabad idő) csak nem fizetett szabad időként jár. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetben azonban — egyéni elbírálás alapján — a vállalat akkor is megadhatja egészben vagy részben az átlagkeresettel történő térítést, ha az a), illetve b) pont alatti feltétel nem áll fenn.

A tanulmányi szabadságon és szabad időn felül — további kedvezményként — az előbbiek szerinti feltételek fennállása esetén, a középfokú technikum levelező hallgatóit is évente maximum 10 alkalommal megilleti a kötelező foglalkozásokra és vizsgákra való utazáshoz szükséges teljes költség, de csak akkor, ha a munkahely az oktatási intézmény székhelyétől 50 km-nél távolabb fekszik, és ha a dolgozó átlagkeresete a havi 1600 Ft-ot nem éri el. Havi 1600—2200 Ft közötti átlagkereset esetén a dolgozó az utazási költség fele összegének megtérítésére jogosult.

Azokat a dolgozókat, akik már az 1967/68-as tanévben is továbbtanultak, az adott iskolatípus befejezéséig, az előírt feltételek hiányában is megilleti az átlagkereset a tanulmányi kedvezmények teljes tartamára.

Miért nem kapható...?

HAT FORINTOS OLAJOS HALKONZERV. Van annak már vagy két hónapja is, hogy utoljára el tudtam csípni az éjjel-nappal közértben.

HAT FORINTOS TEJKONZERV. A tej nyáron nehezen tárolható, különösen, ha nincs a háznál jégszekrény. Ezt a minőséget sokan jobban kedveljük, a forgalomban levő 5,20-as tejkonzervnél. Szeretnénk vásárolni ismét belőle.

PASZTŐRTEJ DÉLUTÁN. Kora reggel gyakran nem kapunk kannatejet, csak pasztőrt, viszont, különösen melegebb időben, délután csak kannatejet mérnek és pasztőrt nem. A magyarázat többnyire az, hogy a bolt nem úgy rendel, ahogy a vevők igénylik.

PUHÁRA FŐZHETŐ MIRELIT-BORSÓ. 9.80-as mirelit-zöldborsót lehet kapni, de... Mindig azt hiszem, csak a legutóbbi csomag volt kemény, olyan kemény, hogy hiába főztem, nem volt ehető. Újra és újra próbálkoztam, de most már kezdem hinni: nincs forgalomban puhára főzhető mirelit-zöldborsó...

V. L

F.

A XI. magyar képzőművészeti kiállítás

1971

Az egy hete megnyílt XI. tárlat hiányérzetet kelt: éppen azt nem nyújtja, ami a X. erénye volt, hogy képet adna az országban dolgozó sok száz művész különböző törekvéséről, egyéni látás- és kifejezésmódjáról — természetesen a legjobb alkotásaik bemutatásával.

Látszólag ellentmond ennek a megállapításnak az, hogy a budapesti Műcsarnok tíz termében szám szerint sok művész (360) meglehetősen sok (750) munkája várja a látogatókat. (Megyénket *Cziráki Lajos* Kitömött madarak című képe, *Egyed Emma* három és *Renner Kálmán* négy plakettje képviseli.) De elég csak a legkézzelfoghatóbb bizonyítékot megemlítenem a „látszólagos" igazolására. Gondolok most arra a nagyon sok grafikára, ami az év, évek folyamán megjelenik művészeti és politikai folyóirataink, napilapjainkban — a könyvillusztrációkat nem is említve. Nyilvánvaló, hogy a kiállítás szám szerinti arányokat tekintve lényegesen korlátozott menynyiséget hivatott bemutatni. De az már feltűnő, hogy milyen óriási az eltérés az „élő", napi termés és a tárlaton látható anyag arculata között. *Kondor Béla*, *Gross Andor*, *Csohány Kálmán* magas kultúrájú, sajátos alkotásai kétségkívül reprezentálják a műfaj nevükhöz fűződő rangját — de sehogy sem tudom elképzelni a magyar grafikát 1968-ban például *Szász Endre* nélkül, sokkal több fiatal tehetség törekvéseinek mellőzésével.

Az átütőerő hiányzik a festményekből is: az ember keresgél — teremről teremre haladva, szeretne hosszan eldőzni egy-egy kép előtt, de nem kap vonzást. *Kmetty*, *Czóbel*, *Bernáth Aurél*. *Domanovszky* munkái a megszokott, biztonságos, mesteri szinttel fogadják a látogatót a főfalon, de már *Bartha Lászlónak* is sokkal szebb, izgalmasabb vásznait láthattuk évekkel ezelőtt is önálló és alkalmi tárlatokon. *Kohán György* három, nagyméretű képe is csak felhívja magára a figyelmet, de mondanivalója helyett inkább csak erőteljes színfoltjai maradnak meg a néző emlékezetében. Kifejező, lírai töltésű viszont *Lóránt János* Bányászsors című kompozíciója; letisztult, szép kép *Udvardy Erzsébet* Requiemje (grafikái is kimagaslóak), *Gábor Marianne* Kikötője; jó *Demjén Attila* enyhén romantikus Duray Tibor-portréja — de ez a néhány említett alkotás sehogyan sincs arányban a túlnyomórészt középszerű kép sokaságával. Egymásutánjuk inkább kifárasztja a nézőt, semhogy élménnyel ajándékozná meg — hangulatot, érzéseket, gondolatokat ébresztene.

Színvonalasabb — de nem változatosabb — a szoboranyag. Érdekes, hogy három Madách-portré találkozott a műcsarnokban. Az előtérben *Vigh Tamásé*, majd *id. Szabó Istváné*, és a legsikerültebb: *Varga Imre* egész alakos, zárt, leegyszerűsített rézszobra.

Elegáns, kiforrott alkotás *Schaár Erzsébet* Ülő lány című figurája, s végtelen egyszerűségével egyetemes élményt sugall Halott katonák című, reliefszerű kisplasztikája. *Nagy Sándor* Alföldi anya és tömbszerű Anya-szobra erőt, életszeretetet áraszt. *Makrisz Agamemnon* Bartók-, *Pátzay Pál* és Kazinczy-portréja, *Borsos Miklós* Derkovits-feje, *Vigh Tamás* Leninje — karakteres, ihletett alkotások. De hozzá kell tennem ehhez a megállapításhoz is, hogy úgy tetszik, mesterségesen leszűkített világú ez a szobor is.

Mintha nem is létezne forrongás, keresés, kísérletezés a magyar festő- és szobrászművészek műhelyeiben; mintha nem volna nonfiguratív és egyéb — gyűjtő szóval — absztrakt törekvés. (Legfeljebb *Varga Imre* kisplasztikái sejtetnek valamit a modernebb látás és ábrázolásmódból, *Segesdi György* hegesztett lemezszobra így magányosan szinte kuriózumként hat, s ezáltal félrevezető funkciót kap.)

Kérdéses, mennyiben ösztönző hatású ez a válogatás a képzőművészet további fejlődésére, melynek — mint minden művészetnek — örökös öntörvénye a mát, sőt a holnapot tükrözni mindig új és mindig megújuló eszközökkel.

M. I.

Miképpen sikerült a C
családnak helytállnia?
dulásuk a munkav
Tavaly két versenyt
tek meg a gyárban. A
a szokásos brigád-, n
üzemverseny, de nem
szokott formában. I
volt az előző eszt
képest a Cardo B
ban a munkaverse
és év végi érték
már nem tetszetős
vállalásokat válta
a gyári közösség
kaidő jó kihasz
termelékenység növelése
megfogalmazott vállalásokat
csakis egy-egy gazdasági
időszak pontos felmérése
után lehet elemző módon el-
bírálni.

Sokszor nehéz volt a dön-
tés, és fejtörést okozott a
szakszervezet meg a vállalat
vezetőinek. Mindkét alka-
lommal egy-egy pontnyi kü-
lönbség mutatkozott az első
három helyezett közösség
munkája, teljesítménye kö-
zött. Félévkor is, év végén is
tartotta első helyét a fű-
részáru szabászüzem, amely-
nek dolgozói a szocialista
üzem címet is elérték.

Vezetnek az anyagtakaré-
kosságban is a fűrészáru-
szabászat dolgozói. A győri
bútorgyárban az anyagárak
az összköltségek több mint
kétharmadát alkotják. Ha
valamivel lehet példás mó-
don takarékoskodni, akkor
az anyaggal igen! Tavaly az
1966. évihez mérten 2,5 mil-
lió forinttal csökkentették a
Cardo-család tagjai az
anyagkiadásokat. Nagy gon-
dot fordítanak az anyagok
szakszerű kezelésére, meg-
óvására, a hulladékok csök-
kentésére.

Külön nehézséget okozott
a vállalat szakszervezeti és
gazdasági vezetőinek tavaly
a brigádokban kimagasló
egyéni eredményt elérők ju-
talmazása. Követendő módja
az anyagi és erkölcsi elisme-
résnek a Cardoé: a művezе-
tők és főművezetők javasla-
tára immár második eszten-
deje 80 000 forintot osztanak
szét a legigyekvőbbek kö-
zött.

Az emberi törekvések és a
szorgalom csakis a velük
megfelelően párosított tech-
nikai feltételekkel válnak
gyümölcsöző egységgé.
Ahhoz, hogy a győri Cardo
Bútorgyár 1967. évi eredmé-
nyei alapján 22 napi fizetés-
nek megfelelő nyereségré-
szesedést oszthatott, sok köze
volt a gondosan szerkesztett
műszaki intézkedési tervek-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1968 ÁPR 2 41

...gy
...se
...n-
...ok
...o-
...tot
...an,
...ási
...ed-
...vén
...tak
...sta-
41, ta-
...történt:
856-ro... ...kkent a
miattuk kiesett ... ...nkanapok
száma. A termelékenység —
egy dolgozó egy napi teljes
termelésének értéke — 1966-
ban 446,24, tavaly 480,53 fo-
rint volt.

Április 29-én kerül sor a
győri Cardo Bútorgyár él-
üzemavató ünnepségére.

(Kulcsár)

658

A győ... idegenforga...

A győri városházán kedden
délelőtt kedves vendégeket
fogadtak a városi és a me-
gyei tanács vezetői. Az Or-
szágos Műemléki Felügyelő-
ség vezérkarának kétnapos
látogatása kezdődött meg ez-
zel. A vendégek között volt
Merényi Ferenc igazgató, *dr.
Dercsényi Dezső* professzor,
tudományos igazgatóhelyet-
tes, *dr. Barcza Géza* osztály-
vezető és *Kriszt György* te-
rületi előadó.

A vendégeket a város és
a megye vezetői megismer-
tették a közeljövő terveivel.
Győr műemléki vonatko-
zásban az ország harmadik
városa. Több mint kétszáz
műemlék, műemlék-jellegű
és városképi jelleggel bíró
épülete van.

Fontos idegenforgalmi és
városi érdek, hogy a jövő-
ben még gyorsabban, szer-
vezetebben történjék a hely-
reállítási munka. Ezért a vé-
dett területekre részletes
rendezési és rekonstrukciós
tervet készítenek el. Ez a
terv a helyreállítás, a forgal-
mi rendezés, a kommunális
ellátottság mellett az útbur-
kolatok végleges kialakítá-
sát, a terek rendezését, va-
lamint a díszkivilágítást is
tartalmazza.

Kánikula — Hóolvadás

Árhullám

Bernáth Aurél
1021

SOMOGYI NÉPLAP

A művész három arca

Ábrahám-hegyi villájában látogattuk meg Somogy nagy szülöttét, Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművészt. A hetvenhárom éves Európa-hírű mesterről beszélgetés közben készült portrésorozat három darabját mutatjuk be olvasóinknak.

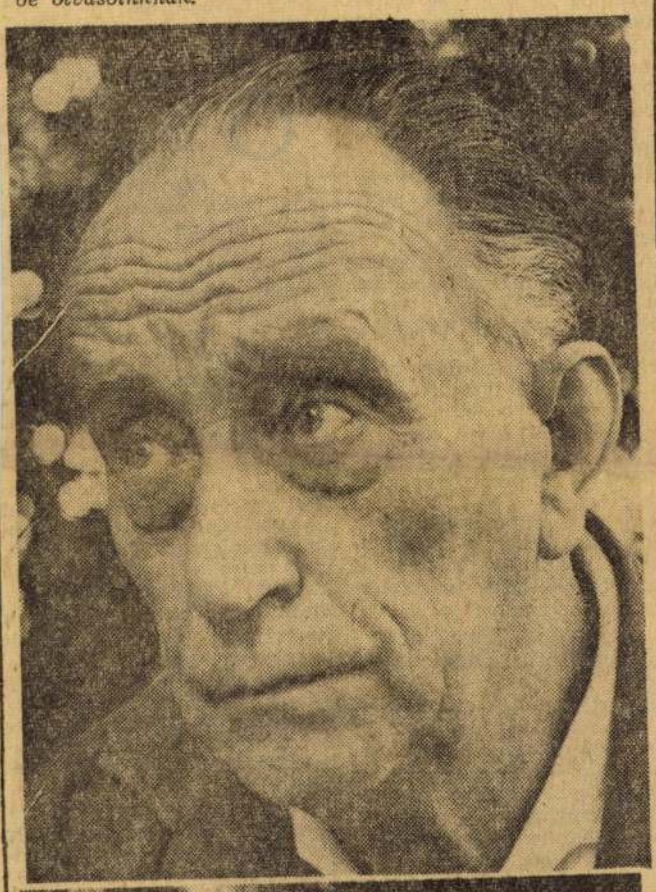

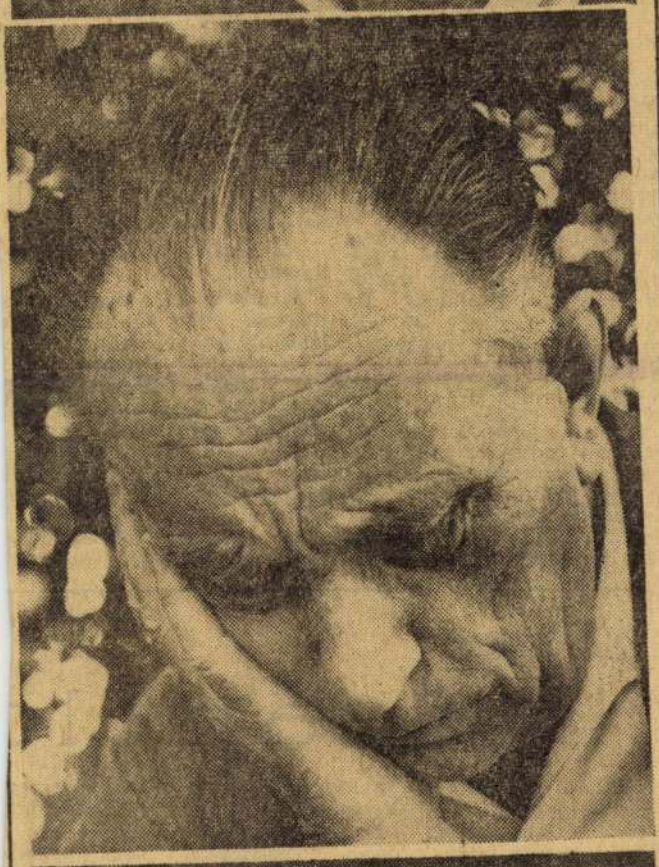

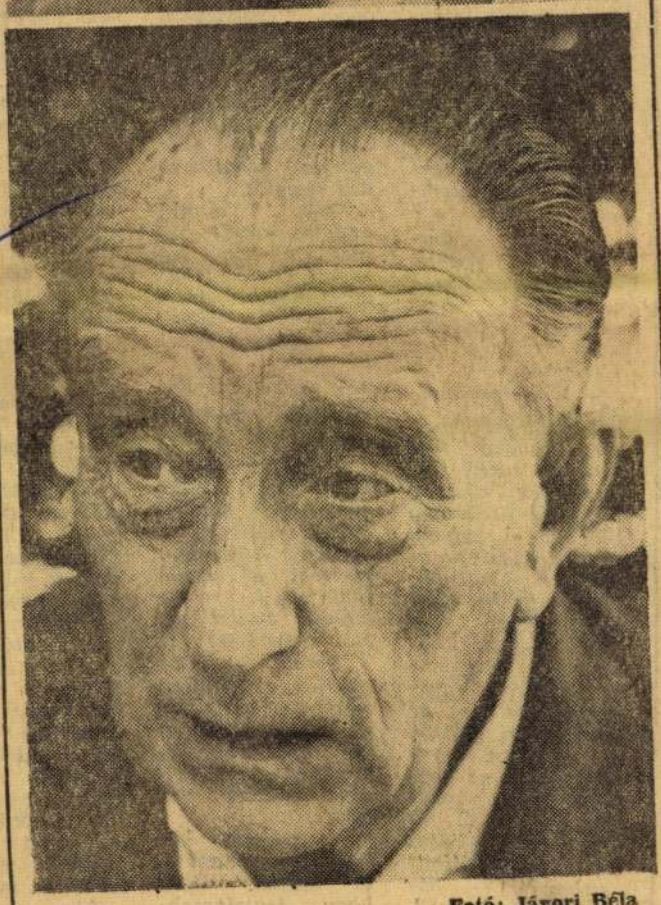

Fotó: Jávori Béla

1968 AUG 19
Somogy megyei Napló
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dávid József:

ELJE

Azt írja az Édes: mit szólnék ahhoz, ha ő férjhez menne? Van a faluban egy igen jóravaló özvegyember. Talán még emlékszem is rá. Egy bizonyos Kő Antal nevezetű. Ott lakik a Kakas-domb alatt. Darabka szőlője, fél háza is van. De ami a legfőbb, nyugdíjképes tsz-gazda. Már kétszer is járt nálunk. De ő — mármint az édesanyám — csak elküldözgeti, mondván: a fiam tudja ezt... Hát mondanám meg, hogy mi legyen?

Azonnal expressz levelet küldtem, amiben áldásom adtam rájuk.

Három nap múlva jött a válasz:

Ha tehetem, menjek haza. Akkor Kő Antal tiszteletét tenné nálunk.

Derültem egy kicsit, de aztán elröstelltem magam és gyorsan táviratot küldtem: vasárnap otthon leszek.

Anyám az állomáson várt.

Reszkető kézel csimpaszkodott a nyakamba, s még ki sem bontakoztunk az ölelésből, máris mondta:

— Ugye, édes fiam... azért... nem vetel meg, hogy vénségemre...

Szerettem volna ölbe kapni és dalolva, fütyülve szaladni vele végig a falun, hogy lássák: az én édesanyám nem is 68 éves, hanem egy viruló arcú kis menyasszony. Hogy a fekete delinkendője tulajdonképpen hófehér fátyol.

— Majd megismered. Derék ember. Ángyod is azt mondja, jól járnék vele. Megcsinál az mindent. A nyáron szőlőt is oltott nekem. Megreperálta a kaput, a disznóólat... hiszen tudod, hogy pocsékba volt a ház körül minden. Megfizettem én neki. Kínáltam egy kis borral. Hát csak megült... Mondogatta a sorsát, én meg az enyémet. No, jó; jó. Félre ne értsd... Igaz, hogy mondtad, menjek. Hívtatok. De ugye, mit is csinálnék én abban a városban? Itt szeretek én lenni csak a hegy alatt. Aztán hát Antal is mehetne... Nagy gyerekei vannak... Ki erre, ki arra. Azt mondja: amíg a kezét fel tudja emelni, nem szorul ő egyik gyerekére sem. De még azután is meglesz, mert ugye, most nyugdíjat fog kapni... nekem is küldik azt a 260 forintot. Meg a kis szőlő... Ez, az, valahogy megleljük...

— Hát én enek csak örülni tudok, édesanyám — mondtam őszinte lelkesedéssel ahogy hazaértünk.

Repdesett körülöttem, és szaladt a kamrába, pincébe. Terítette az asztalt.

Önkéntelenül is édesapámra gondoltam, akit jószerint nem is ismertem, mert négyéves sem voltam, mikor elvitte tőlünk a halál. Anyám éppen gyerekágyas volt a harmadik húgommal. Később többször is férjhez mehetett volna, hiszen jó dolgos és szép asszony volt, de nem! Az ő gyerekeit nem lökdösse mostoha. Negyvenhárom évig hordta az özvegységet. Mi meg — amikor keservesen fölnevelt — csak szétrebbentünk, mint a kitollasodott madarak a fészekből. Pedig hogy fogadtam én is: nőjek csak meg, édes. Majd aranyba, bársonyba öltöztetem én. Mosolygott. Tudta ő jól, hogy mire a magunk gazdái leszünk, legföljebb egy kartonszoknya ha lesz abból a bársonyból. Aranynak meg ott lesznek az unokák.

— Talán csak nincs valami bajod? — töltött a poharamba, s ijedten pislogott. Könnyes lett a szeme. Kötényéhez kapott, aztán mintha csak védekezne:

— A jázminbokor már megint kiszáradt a sírján. Pedig azt szerette, szegény, nyugodjon. A tavasszal rózsafát ültettem. Már virított is a nyáron. Mert ugye, locsolgatom... ne félj... azért kijárogatok én majd oda.

Hirtelen elhallgatott. Kopogtak az ajtón.

Úgy elpirult, mint egy hajadon. Kezét a szájához kanta, majd kötényén igazgatott, s riadtan nézett rám.

Hangosan mondtam, hogy szabad!

Bizony én már meg nem is mertem volna Kő Antalt, ak kezet szorított velem. Amiko anyám helyet mutatott neki karos ládán, kérdezte, hog vagyok. Én meg mintha csa megnémultam volna.

Dühös voltam magamra mert a vonatban szépen el gondoltam, hogy kedveser melegen fogom köszönteni kérőt, dicsérem okos elhatáro zását, meg efféléket, de mint

Tabi László:

Szánalo

Etuska hirtelen az orrom alá tartotta a jobb kezét. Öt lilavörös, cinegetojás nagyságú és formájú foltot láttam. Higgadtabban szemügyre véve, könnyűszerrel megállapíthattam, hogy Etuska körmeivel állok szemben.

— Szép? — kérdezte, s hangjában annyi vidámság csengett, hogy azonnal megéreztem: csak igennel felelhetek.

— Nem! — mondtam határozottan.

A világért sem akarom azzal áltatni az olvasót, hogy az őszinteség bajnoka vagyok. Azt azonban határozottan állíthatom, hogy bizonyos helyzetekben képtelen vagyok fülleníeni. A szánalom például gyakorta térít le az igazmondás útjáról. A félelem, vagy akárcsak az opportunizmus sohasem. Sőt. Ha az igazmondás — mint a fent említett esetben is — bátorságot igényel, valósággal szenvedélyemmé válik. Már sokak bátságát vesztettem el emiatt.

— Ez nem szép? — kiáltott fel Etuska, s hangjába a diadalmas vidámság helyett imár gúnyos felháborodás vegyült.

Nem voltunk annyira közeli ismerősök, hogy szó nélkül faképnél hagyott volna. Ezért nyugalmat erőltetett magára s ezt kérdezte:

— Nem mondaná meg, hogy miért nem szép?

— Szívesen, Etuska. Azért, mert nem tetszik nekem. Természetellenes. Feltűnő. A magam részéről a köröm fehérjét is reklamálom tisztelettel. Hol a fehérje?

Persze, hiába akartam tréfára fordítani a dolgot, a »nem«, amelyet oly kegyetlenül kimondtam, elejét vette minden tréfának.

— Maga különc... — mondta, de láttam rajta, hogy legszívesebben félkeg nek mondott Már ezt nem hagytan mindent leh mondani, de

— Úgy... ha én külön gyok, akkor a férfiak ki zed része. Ne merek férfit, nek az ilyen karmok tets Miska ba kedves, ízlése ber egyébkén legjobb c apa, már golt a m amikor a fe végre lemos körmeit.

— Szegény szony...

— Én Misk náltam. De csak, Etu Köztudomású, maguk, nők, más számár tözködnek és más számára a körmüket Miért vise nek úgy, m érdekelné kat a mi vé nyünk? M csak használ lila körömla mi majd bos kodunk miatt az élet megy vább.

1021 Bernáth Aurél

FESTŐK, SZOBRÁSZOK EMLÉKEZNEK

Festőknek és szobrászoknak, természetszerűleg, az ecset és a véső a kifejező eszközük s nem a toll. A szó azonban egyetemes, ők sem mondhattak le róla, s ha mélyebben akarjuk megismerni művészetüket, mi sem mondhatunk le arról, hogy meghallgassuk szóban-írásban tett vallomásukat magukról, művészetükről, korukról. Már akiét persze módunkban áll.

Nemegyszer pár hevenyészett sor a művész naplójából, vagy egy leveléből elegendő, hogy valamely ceruzavázlata egyszeriben megelevenedjék és élettel teljék meg, vagy hogy egy gazdag-díszű sótartó, mely mellett azonban figyelmetlenül haladnánk el a múzeumban, mert maga a műfaj érdektelen számunkra, hirtelen beszélni kezdjen és érdekessé, sokatmondóvá váljék.

Gondolom, művészek nyilvánosságra szánt vagy csupán személyes célú írásai kiadásának és olvasásának az a legfőbb haszna, hogy hozzásegítenek a műélvezethez szinte nélkülözhetetlen emberi kapcsolat létrehozásához. De más hasznuk is van. Szándékosan vagy akaratlanul felvázolják a művek köré a kort, melyben születtek, a körülményeket, melyek közt a művész létrehozta őket, alkotóik törekvéseit, gondolatait, szándékát és megvalósításáért folytatott küzdelmét az anyaggal és saját tehetségével. Segítségükkel nemegyszer végigkövethetjük az alkotót teljes művészi útján, fejlődésén, s életművébe helyezhetjük azt a néhány képet, plasztikát, amelyet szerencsénk volt látni tőle, hiszen eredetiben, még ha sokat utazunk is, ritkán ismerkedhetünk meg teljes anyagával.

Ezek a vallomások megformálásukat tekintve igen különbözőek. Némely képzőművész a tollnak is mestere volt, életéről szépirodalmilag is kiemelkedően értékes műveket írt, mint például *Cellini*, aki önéletrajzában — a fordító és értő Füsi József szavaival — „művészeténél becsesebb anyagot hagyományozott a világirodalomnak", pedig csak mint szobrászt és ötvösművészt igyekezett benne önmagát igazolni.

„Élete, amiképpen ő maga megírta Firenzében" érdekfeszítőbb olvasmány minden regénynél — s tanulmánynál is —, melyet e korról az olasz reneszánsznak a barokkba és az élet megújhódásának zsarnokságokba fúló idejéről bárki bármikor írt.

Nem tudhatni törekedett-e Cellini irodalmiságra, bizonyára igen; művész volt, aki nem csupán szobrai és ötvösmunkái szépségére adott, de írói stílusára is. Ez azonban nem érződik könyvén, olyan természetesen és közvetlenül ír, mint ahogy beszélhetett. Elsősorban magát akarta megmutatni, minden szépítgetés nélkül olyannak, amilyen volt, nyilván, mert hallatlanul érdekesnek találta és kimondhatatlanul szerette önmagát. Valóban rendkívül színes és minden nyersesége ellenére is vonzó, a művészetért élő-haló egyéniség volt, egy — a korábban élt reneszánsz óriásoktól árnyékba borított — művészileg szürke, ám tehetséges kalandorok számára gazdag lehetőséget nyújtó korban. Nem éppen rossz értelemben maga is kalandor, aki egyszerre járja be a világpolitikailag legizgalmasabb utakat és városokat, Firenzét, Rómát, Párizst, a fejedelmi, királyi és pápai udvarokat és a sikátorokat, dolgozik, öl, szeretkezik, pénzt szerez és szór el, formálja a világot és egyidőben a maga benső tájait is bejárja: erkölcsi tökélyre törekszik, mindig többre és többre, az elérhetetlenre, dicsőségre és halhatatlanságra, hogy Michelangelóval és Donatellóval kerüljön egy sorba, amit végül is elér — nem a firenzei Loggia dei Lanzi boltívei alatt álló Perseusával, hanem könyvével, amely korának tökéletes és „természetes" lenyomata.

Bernáth Aurél eddig két kötetet kitevő emlékezései (reméljük, hamarosan továbbiak követik őket), hasonlóképpen művészi lenyomatai századunk első harmadának, és a kitűnő festő fejlődésének. Sok mindenben különböznek Cellini önéletírásától — más kor és más lelkialkat hozta létre őket —, érdekességben azonban nem. A kort, a vidéki magyar úrivilágot, mely gyermekkorában élő kövületként állandósultnak látszott, könyörtelen éleslátással kívülről és kivetettként szemléli, sok humorral és fanyar iróniával, mégsem minden nosztalgia nélkül langy-meleg otthonossága és őszi színei iránt; érdekes megfigyelni, hogy ezek a színek — a belsők, az érzelmi-gondolatiak éppúgy, mint a táj külső színei — miként térnek vissza később festészetében, s lehelik magukból egyszerre az otthonosság és az elmúlás érzetét. Már csak ezért a felfedezésért is, hogy honnan kerülnek a festő vásznaira ezek a ragyogásukban is fájdalmas színek, érdemes elolvasni memoárjait. De azért is, mert megismerhetjük belőlük a századelő forrongó művészi világát, a különböző, többnyire rövidéletű s mind újabbat és újabbat szülő izmusokét, melyek közt Bernáth maga is évekig, s meglehetősen terméketlenül tévelygett, míg visszatért a *számára* úgylátszik egyedül üdvözítő természethű festészethez. S még valamit: mi minden rejtezik egy képben: élmény, érzés és gondolat, s mennyi gyötrő vívódás árán jön létre vagy módosul alkotás közben egy színárnyalata, ecsetvonása.

Gauguin ugyancsak a nagy nyilvánosság számára írta a *Noa noát*, és mivel kevésbé bízott írói vénájában, mint festői tehetségében, végleges formába öntéséhez egy költő és újságíró barátja segítségét is igénybe vette. Cellinihez hasonlóan ő is önigazolásnak szánta könyvecskéjét: lássák, miért menekült a „romlott európai civilizációból" a „romlatlan vademberek" közé. Sajnos azonban azt kellett tapasztalnia, hogy a gyarmatosítók már Tahitit is gyógyíthatatlanul megrontották.

Írása a mi szempontunkból nem túl jelentős, bár amiről beszél — első Tahitin tartózkodásának epizódjai — nem érdektelenek. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint könyvecskéjének eredetiben és más nyelveken megjelent számos kiadása. Hanem festészetéről, képeinek és faragványainak keletkezéséről úgyszólván említést sem tesz, s amit a maorik ősi hitvilágáról és mitoszairól ír — ezek erős hatással voltak művészetére — jobbára másodkézből szerzett, nem mindig hiteles s gyakorta félreértett anyag. Könyvecskéje mindennek ellenére ad némi hátteret festészetének, s növeli képeinek megértését.

A művészettörténet forrásai sorozat kötetei nem a nagyközönségnek szánt írásokat, hanem naplókat, magánleveleket tartalmaznak, melyek csupán íróik halála után kerültek nyilvánosságra.

Delacroix és *Mednyánszky* naplója, illetve *Van Goghnak* öccséhez írott levelei irodalmi szempontból és természetesen forrásanyagként is merőben más megítélés alá esnek, mint az előbb említett memoárok. Olykor nem olyan „olvasmányosak", nemegyszer vázlatosak és pongyolák, többnyire nem adnak összefüggő és hiánytalan életrajzot és teljességre igényt tartó korképet. Tárgyilagosságra sem törekszenek, hanem magától értetődően szubjektívek és pillanatképek. Varázsuk azonban éppen bizalmas szubjektivitásukban és a tovatűnő percnek szánt voltukban rejlik, hitelesség-értékük hasonlóképp. Ezek a tulajdonságaik nem csupán kárpótolnak művészi hiányaikért, hanem bizonyos szempontból a műnek szánt vallomások fölé helyezik őket. Félelmetesen izgalmasak. Olvasásuk közben olyan érzés fogja el az embert, mintha titokban önmagát lesné meg. Kínnal és szégyennel vegyes érzés ez, de van benne nagyszerű is, nem csupán a külső valóságot, valamely elmúlt korét és halott művészét ismerhetjük meg általa, hanem önmagunk titkolt belső valóságát is.

Delacroix huszonhárom éves volt, mikor belekezdett naplója írásába, az utolsó feljegyzések pedig 1863-ból, halála évéből származnak. Lényegében tehát egész életén végigvezet, s mindent megtudunk tőle, amit magáról, környezetéről és koráról megörökíteni érdemesnek tartott. Nagyon sokat, lévén nem csupán kitűnő festő, hanem élesszemű megfigyelő és józan eszű kommentátor is, aki sok érdekes embert ismert. Önmagát szintén elég jól ismerte és meglehetősen őszinte is volt magához. Valamivel mégis többet tudunk meg róla, mint amennyit elárulni szándékozott, méghozzá véleményei — önmaga előtt észrevétlen maradt, vagy jelentéktelennek ítélt, valójában nagyon jelentős — változásaiból.

Véleménye ugyanis mindenről volt, kora politikai és társadalmi eseményeiről: forradalmakról, államcsínyekről és restaurációkról; művészetről, hitről, erkölcsről; a képzőművészetekről, irodalomról, zenéről; és emberekről — jelentékenyekről és jelentéktelenekről egyaránt, önmagáról is —, s véleménye gyakorta helyes volt, olykor téves, de sohasem megkövesedett.

Mednyánszky László naplója közel sem olyan széles perspektívájú, mint Delacroix-é, nem is ölel fel ahhoz hasonló hosszú időszakot. Eléggé későn 1892-ben, immár negyven évesen látott neki a feljegyzéseknek s 1917-ben, két évvel halála előtt abbahagyta őket. Kidolgozatlan, gyakran sebtiben odavetett mondatok, félmondatok, szavak. Ceruzavázlatok. Viszont frissek és bensőségesek és annyira őszinték, amennyire csak ember önmagához lehet.

Ez az őszinteség adja értéküket? Igen, mert egy jobbra törő, a szenvedés iránt rendkívül fogékony, az elesetteket, a félrevetetteket szerető ember őszintesége, és egy igen nagy művészé, aki nem megismerkedni akar önmagával, hanem aki magát, s azt a viszonyt, amely a világgal összekapcsolja, akarja megismerni, aki emberi és művészi útját keresi szenvedő szenvedéllyel.

Milyen lelki problémákat rejtenek és tárnak fel a tájak és alakok s természeti jelenségek, a napfény, a pára, a köd, a színek és árnyalatok, egy fa göcsörtös törzse, egy ember görnyedt háta, a szikláról lezuhanó víz és minden, amit mi csupán látványnak hiszünk — tőle, naplójából és — persze — festészetéből tudhatjuk meg.

Van Gogh leveleiből ugyanez tárul föl: a festői látvány vagy inkább látomás lényegére döbbentenek rá, a tárgyakkal, színekkel, vonalakkal és festői modorral kifejezett tartalomra. Mellékesen a semmiféle megalkuvásra és konformizmusra nem hajlandó művész egyszeriségében is rendkívül jellemző életútját és sorsát szintén megismerhetjük belőlük. Leveleinek értékét pontosságuk, az igazsághoz való sokszor aprólékosnak tűnő hűségük, ellenőrizhető, de önmagukból is nyilvánvaló hitelességük adja meg. Bizonyos tekintetben még többet is nyújtanak egy naplónál; ön-

magának az ember nem számol be olyan részletesen anyagi dolgairól, bajairól, mint Vincent az öccsének, akitől segítséget vár (és mindig kap is), már pedig az anyagi gondok — az pl. hogy egy ágyat kell vennie, vagy nincs pénze modellra stb. — remekül tükrözik és kifejezik az ember életét, méghozzá szőröstül-bőröstül-lelkestül, körülbelül olyan hatásfokkal és erővel, ahogy egy festmény, mely végeredményben mindig csak a dolgok szemnek szóló vetülete, a valóság szellemi mélyét is visszaadhatja. Mi módon? Hogyan lényegülhetnek át a tárgyak és ábrázolt személyek a festészetben gondolati-érzelmi tartalom-hordozókká? Éppen ez az, amit Van Gogh leveleiből megtudhatunk.

A művészettörténet forrásai a sorozatcím után ítélve művészettörténészekhez szólna, valójában a művészet iránt érdeklődők számára készül. Anyaguk gondosan válogatott, bőséges, de a széles olvasóközönség számára unalmas ismétlésektől megrostált. Jó áttekintést nyújtó bevezetők illesztik be koruk összképébe és a művészettörténeti folytonosságba, s alapos jegyzetanyag egészíti ki őket. Szedésük azonban annyira apró és szemrontó, mintha kiadójuk, a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata nem olvasásra szánta volna, hanem csupán egy feladatot kívánt volna kipipálni velük.

Zolnay Vilmos

kézikönyvtár

VERSANTOLÓGIÁK A KÉZIKÖNYVTÁRBAN

Hiba lenne, ha a kétezredik év felé rohanó korunkban, amikor az új tudományos-technikai forradalom egymásra torlódó perceit éljük, csupán Az atomkor enciklopédiája s a tudomány más összefoglaló művei, a rendszerező lexikonok és a minden tudás tárházát, intellektuális forrását összegyűjtő szakkönyv-sorozatok kapnának helyet kézikönyvtáraink polcain.

Az alábbiakban ismertetendő versgyűjteményeknek egészen köznapian praktikus hasznuk is van: ha a kézikönyvtár állandóan kínálkozó polcaira helyezzük őket, megkönnyítjük az irodalmi műsorok összeállításán dolgozók munkáját, segítséget adunk a diákoknak a dolgozatírásokra való felkészülésben, előadások megszerkesztésében, hiszen olyan művek ezek, amelyek összefoglaló áttekintést nyújtanak egy, a világirodalomban „öröknek" tekinthető témáról, ember és természet kapcsolatáról, illetve hazai költészetünk jelen állapotáról. Kezdjük lapozni előbb az utóbbit!

Szép versek, 1967. — Hagyománnyá vált, hogy a költészet napján, minden év április 11-én, József Attila születésének évfordulóján a magyar irodalom jelesei leteszik egy esztendő verstermésének javát a versbarátok asztalára; nem bemutatkozásként — hiszen e kötet íróit országos elismerés, Kossuth-díjak, József Attila-díjak vagy még a Babitsék által adományozott Baumgarten-díjak díszítik —, inkább seregszemleképp: írók és olvasók ünnepi találkozására nyújt alkalmat e gyűjtemény. A személyes ismerkedés varázsát — a verseken túl — biztosítják a kötetet bevezető fotók s a könyv táblájáin sorakozó aláírások — micsoda autogram-gyűjtemény! —, s örömteli játék a fényképekről ránknéző arcok és az összegyűjtött versek böngésző összehasonlítása: a nyolcvan év tapasztalatait szemében hordó Kassák kérdő tekintetére költeményei adják a választ, Ladányi mosolyával versei perlekednek.

Tanulságos ennek a kötetnek a forgatása, hiszen kettős törésű optikán pillanthatunk bele mai líránk elevenségébe. Azt jelzi a könyv, hogy *mi termett a magyar*

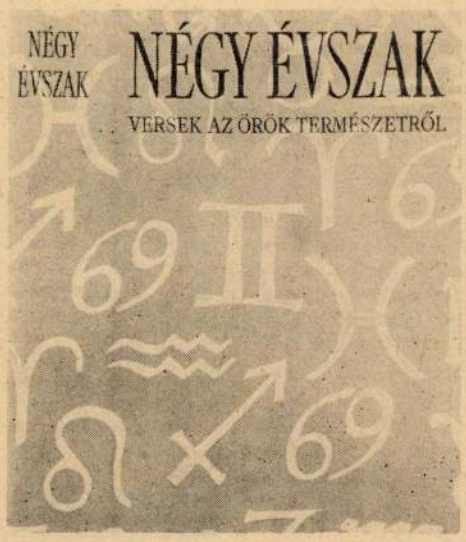

Helikonon 1967-ben, s jelzi azt is, *mit tartunk költészetünk csúcsainak* az évezred utolsó harmadának kezdő évében. (Bárcsak volna ilyen „esztendős termést betakarító" antológia 1847-ből, 1867-ből, 1917-ből s évről évre! Micsoda tanulságokat nyújthatna az irodalomtörténésznek az ilyen lírai „merítőhálóba" összefogott, a kort reprezentáló vers-halom! Hány Petőfi-vers lett volna az 1847-esben, hány Vajda-mű a kiegyezés évében, hány Ady és hány Gyóni Géza, Szabolcska írás a Nagy Forradalom esztendejében kiadott kötetben? Vizsgázhatna a kor itész-gárdája, a kötet szerkesztőbizottsága: menynyire vette észre élő nagyjait!) Vizsga számunkra is ez a gyűjtemény: hol jelöljük meg hazai, mai líránk élvonalát, kiket látunk az első sorban. Ebben az antológiában — talán úgy módosítanám a címet — a *legszebb versek* vannak az 1967-es esztendő terméséből, hetvenöt költő kétszáznyolcvanegy verse. Volt honnan s miből válogatni, hiszen hét irodalmi folyóiratunk (Alföld, Jelenkor, Kortárs, Látóhatár, Napjaink, Tiszatáj, Új Írás) és központi irodalmi hetilapunk (Élet és Irodalom) 1967-ben 1598 költeményt közölt 301 költőtől.* Ha ezt a statisztikát kiegészítjük egy másikkal, még nagyobb — meglepően és elgondolkoztatóan nagy! — számra találunk: „Nagyvonalú, de nem túlzott számítás szerint évente húszezer magyar vers jelenik meg... Pesten és vidéken és külföldön, havi és heti- és napilapokban, rádióban is irodalmi színpadokon, antológiákban és önálló kötetekben *évente hét-nyolcszáz magyar költő húszezer új verse* jut el az olvasókhoz..."** Bon
napi átlagra:
magyar vers
Ki tudna eliga
ben? Kinek l
akár csak a
másfélezer vers
hogy évente eg
szakértő kezek
legként, jelenté
vasó elé tegyék.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

S most nyomban egy kitérőt, azok miatt, akik nem szeretik az antológiák „mások által rostált" anyagát, akik gyanakodnak a versgyűjteményekre, mert szerkesztői „félrehallások" aggályai élnek bennük. Hibátlan ez a válogatás? Nincs kihagyható s nincs kimaradt költő a tartalomjegyzék ábécéjében? Nyilván van ilyen is, olyan is. Különböző „nagyságrendű" és szerepű alkotók műveire lapozhatunk rá? Bizonyára. Hiszen az esztendő két nagy halottja, az immár — fájdalom! — lezárt életművű nyolcvanéves Áprily és Kassák mellett ott a pályájának kezdetén járó Bella István neve, aki most 1967-ben annyi idős, amennyi Áprily és Kassák az első világháború kitörésének, az „apostoli magyar király" hadüzenetének, a szarajevói nyitánynak évében volt! Ötvennél több esztendő, világháborúk, forradalmak és ellenforradalmak — szűkebb területünkön: irodalomtörténeti korszakok — szakadékai választják el egymástól az e kötetben szereplő legidősebbeket és legfiatalabbakat; nem csodálható hát, ha különböző dallamok különféle parafrázisait hallja ki a sorokból az olvasó. Ez a sokszínűség csak akkor lenne zavaró, ha kaotikus egyveleggé, áttekinthetetlen ködösséggé fakulna. Ám ha lapozgatjuk a kötetet, nagyon is pontosan kirajzolódnak egy *közéleti ihletésű líránk* az erőterei. Versek búcsúztatják Che Guevarát (Csoóri Sándor, Soós Zoltán), idézik Vietnamot (Hidas Antal, Weöres Sándor) Kubát (Váci Mihály), Indonéziát (Gereblyés László), Athént (Képes Géza), felmérik világunkat a Moldva folyó hídjától (Garai Gábor) az Oszakai dokkig (Gergely Ágnes), a Viñales völgyi paradicsomtól (Váci) az Aberfani meddőhányó tragédiájáig (Kassák). Magasra emelik kultúránk múltjának legnagyobbjait, zászlóként: Csokonait (Csoóri), Arany Jánost (Juhász Ferenc), felvonul előttünk a közelmúlt legjelesebbjeinek serege, Radnóti (Mezei András), Füst Milán (Weöres), Tamási Áron (Mátyás Ferenc), „Kassák holdkoronásan" (Tornay József), megidéztetik Kodály (Csorba Győző, Tóth Eszter), Egri József (Bárdosi Németh János), Lorca (Nagy László), Hemingway (Rákos Sándor, Zelk Zoltán), s visszatér a leg-

* Élet és Irodalom, 1968/14. 3. l.

** Új Írás, 1968/4. 106. l.

1021

Bernáth Aurél festőművész

Epreskert

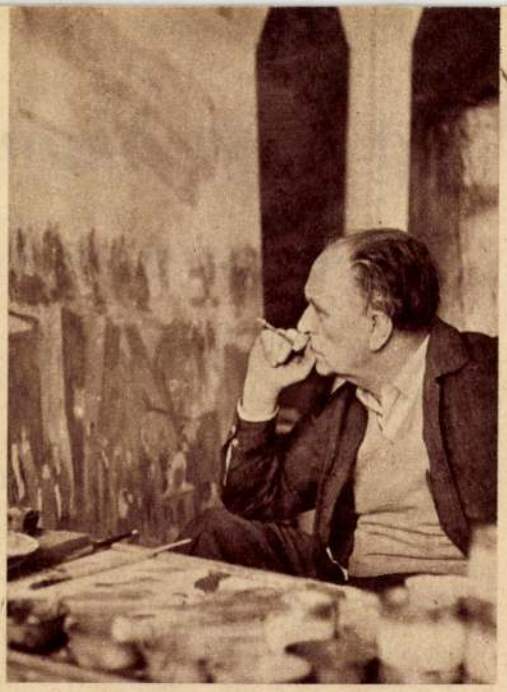

Bernáth Aurél munka közben

Pátzay Pál

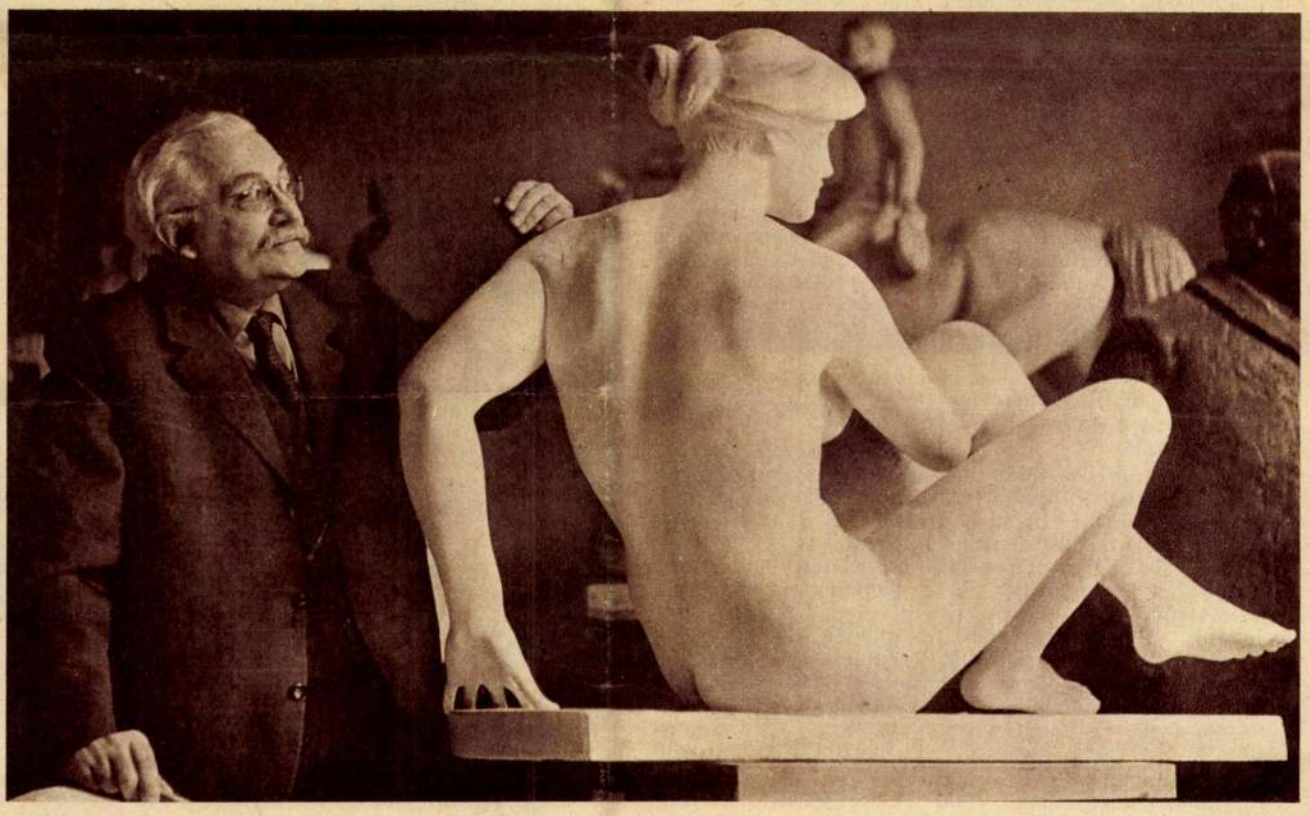

A Munkácsy, a Szondy, a Bajza, a Kmetty — e négy utca határol egy csendes kertet a hatodik kerületben: az Epreskertet, amely közel egy évszázada otthona a magyar képzőművészet jeleseinek.

Az Epreskert a Képzőművészeti Főiskola — múlt századi nevén: a a Mintarajziskola, Rajztanoda — szerves része. Székely Bertalan volt első jelentős tanára, később igazgatója. A nyolcvanas évektől Lotz Károly, Benczur Gyula és Stróbl Alajos mesteriskolát alapítottak, ahol olyan művészek bontottak szárnyakat, mint Fényes Adolf, Kernstok Károly, Kisfaludy Stróbl Zsigmond.

A századforduló után Ferenczy Károlyt hívták meg a főiskolához. Ő is sokat tett az intézmény felvirágzásáért. Halála után (1917) Lyka Károly és Réti István megvalósította az iskolai rajztanárok és az alkotóművészek együttes képzését. Ez annak idején jelentős tett volt. Réti István ott is lakott az Epreskertben. Pátzay Pál mai műtermében. Ez idő tájt lett igazgató Szinyei Merse Pál.

Majd újabb művészek bontakoznak ki a romantikus környezetben. Közülük nem egy tanár lett ugyanott: Vaszary, Csók, Szőnyi, Aba Novák és mások. A második világháború végén egyedül Kisfaludy Stróbl Zsigmond maradt a tanárok közül. A felszabadulás után meghívták Pátzay Pált, Bernáth Aurélt, Ferenczy Bénit.

Jelenleg négy szobrász-osztály működik, illetve tanul az Epreskertben, Pátzay Pál, Mikus Sándor, Somogyi József és Szabó Iván vezetésével. A festészeti tanszék jelenleg két osztályos, Bernáth Aurél és Szentiványi Lajos irányításával.

Írta és fényképezte:
Selmeczi Tóth János

Ha az a bizonyos Daguerre Úr...

Kiállítás a 130 éves fototechnikáról

1839-ben, amikor bejelentették a fényképezés feltalálását, leglelkesebb csodálói sem sejtették, mi mindent jelent majd az emberiségnek.

Az emberrel majdnem egyidős az a törekvés, hogy maradandóan rögzítse mindazt, ami körülötte történik. Rajzolt korommal a barlangok falára, karcolt agyagba és viaszba, vésett kőbe, festett fára, vászonra. A ma embere csak hálás lehet mindezekért, hiszen enélkül sokkal kevesebbet tudnánk a régmúlt időkről.

Az idők folyamán az ábrázolás fáradságos munkáját igyekeztek könnyebbé tenni. Ezt szolgálta pl. a camera obscura — a „sötét szoba". A „Közhasznú események tára" 1831-ben így ír erről: „Így neveztetik vagy egy egészen bezárt szoba, amellybe a világosság csak egy kis kerek nyíláson eshetik be, vagy egy, a világosságtudomány reguláji szerént készült szekrény, mellyben külső tárgyak kisebbedve látszanak. Ilyen setét kamera részént mulatságul szolgál, részént hasznát lehet venni a tájrajzolásban, melly által hamar és könnyen megyen, csak hogy az egyébbiránt hű színezet sápadtabb".

A fotográfia feltalálásához vezető út jelentős állomása 1727, midőn *J. H. Schulze* felfedezte, hogy az ezüst sói fényérzékenyek, és ezzel először mutatta ki a fény kémiai hatását.

A camera obscura adta lehetőségek és Schulze megállapításai azonban csak 1839-ben találkoztak. Ekkor röpítették világgá a hírt, hogy a francia *L. J. M. Daguerre* (1787—1851) párizsi díszletfestő tovább folytatva honfitársa, *J. N. Niépce* (1765—1833) kísérleteit — tartósan rögzített fényképet állított elő. A *dagerrotípia* nem volt sokszorosítható. Csupán egyetlen olyan pozitív kép keletkezett a fémlapon, mely tükörképét adta az ábrázoltnak (a bal oldal a jobb oldallal felcserélve jelentkezett). A kép a legfinomabb részleteket is a valósághoz híven mutatta, s éppen ezt csodálták rajta. Sokan azt jósolták, hogy a „fényírás" el fogja venni a rajz és a festés művészeinek kenyerét. A fogadtatás nem volt egyöntetűen lelkes.

A „Leipziger Anzeiger" című tekintélyes német újság egyenesen istenkáromlásnak tartotta annak még a gondolatát is, hogy valaki megpróbálja az „isten által teremtett valóság" rögzítését. *„Ha az a bizonyos Daguerre úr, ott Párizsban, százszor állítja, hogy gépével az emberi ábrázatot ezüstlapon tudja megrögzíteni, akkor ez százszor is alávaló hazugság, mely nem érdemli meg, hogy az optika komoly német tudósai ettől a vakmerő állítástól félrevezettessék magukat."*

A francia kormány életjáradékot biztosít a feltalálónak, becsületrenddel tünteti ki, megváltja és az emberiségnek ajándékozza a találmányt. Bárki, akinek megvoltak az eszközei, és megtanulta az eljárást, készíthetett fényképfelvételeket. A fotográfia gyorsan elterjedt a világon.

Azóta 130 év telt el. Az idő azokat igazolta, akik a találmány jelentőségét felismerték. Ma már az egykori $^1/_4$—$^1/_2$ órás expozíciók helyett — amikoris a szenvedő alany mozdulatlanságát kényelmetlen rögzítőszerkezet biztosította — a pillanat ezredrésze alatt rögzíthetjük az eseményeket.

1. Daguerre

2. J. N. Niépce

3. Egy hajdani fényképezőgép

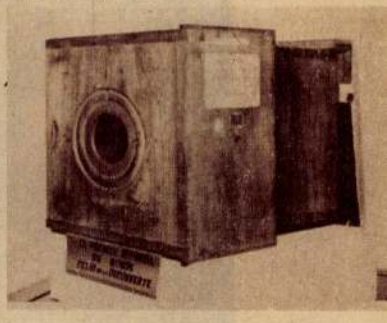

Nem tudhatjuk, hány millióan fényképeznek hivatásból vagy kedvtelésből ma szerte a világon. Bárki megörökítheti a látható világot, az embereket, a szépet, újra és újra felidézheti élményeit. Óriási szerepe van a fotónak a könyv, a sajtó illusztrálásában, az iparban, a tudományban.

A fejlődés állomásairól tájékoztat „A fényképezés 130 éve" című kiállítás. Az érdeklődő a múlt vívmányai mellett a ma eredményeit is láthatja, megismerkedhet a fotográfia felhasználásának különféle területeivel és azzal is, hogy a művészi kifejezés lehetőségeinek bővülése mennyire összefügg a technikai fejlődéssel.

A rendező bizottság — mely a Magyar Fotóművészek Szövetsége, a Népművelési Intézet, a Műszaki Múzeum, az Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, a Budapesti Fotóklub, az OFOTÉRT és a FOTÓ szerkesztőségének képviselőiből tevődött össze — munkájának eredményeként hazánkban első ízben mutatják be ezt a fotótörténeti-technikai anyagot. Az 1939-től 1945-ig terjedő történeti rész meggyőzően bizonyítja: meg kell teremtenünk a *magyar fotótörténeti múzeumot!*

Bence Pál

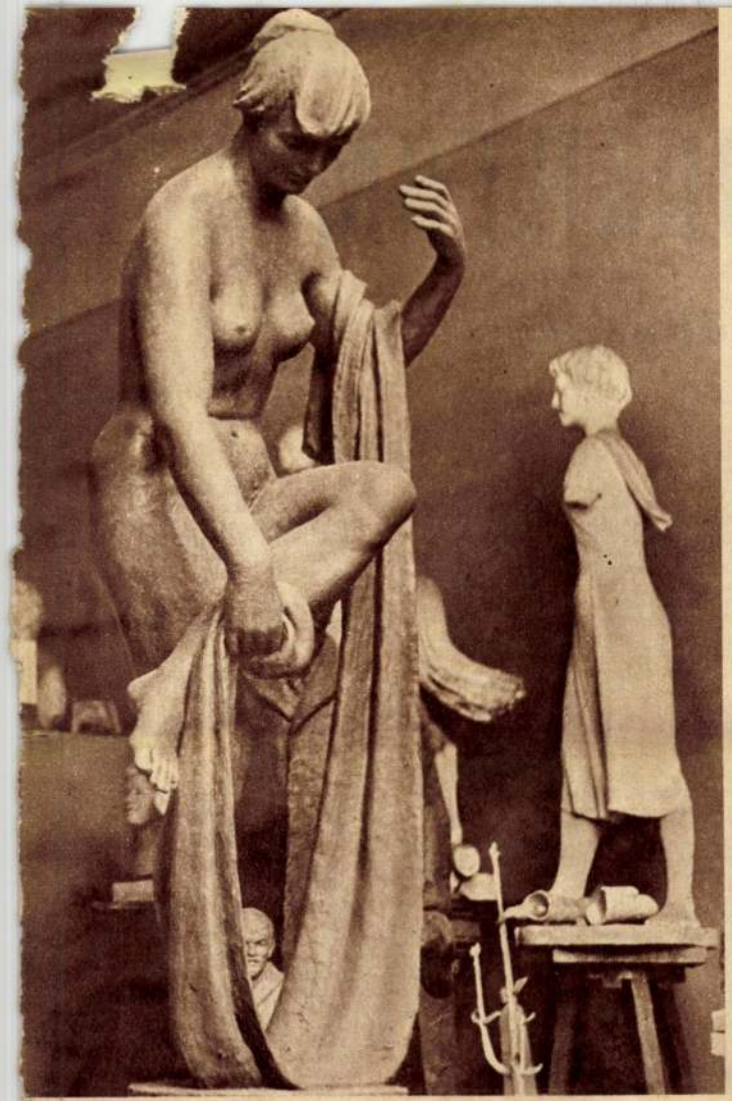

Műteremrészlet

A Kodály-portré előtt

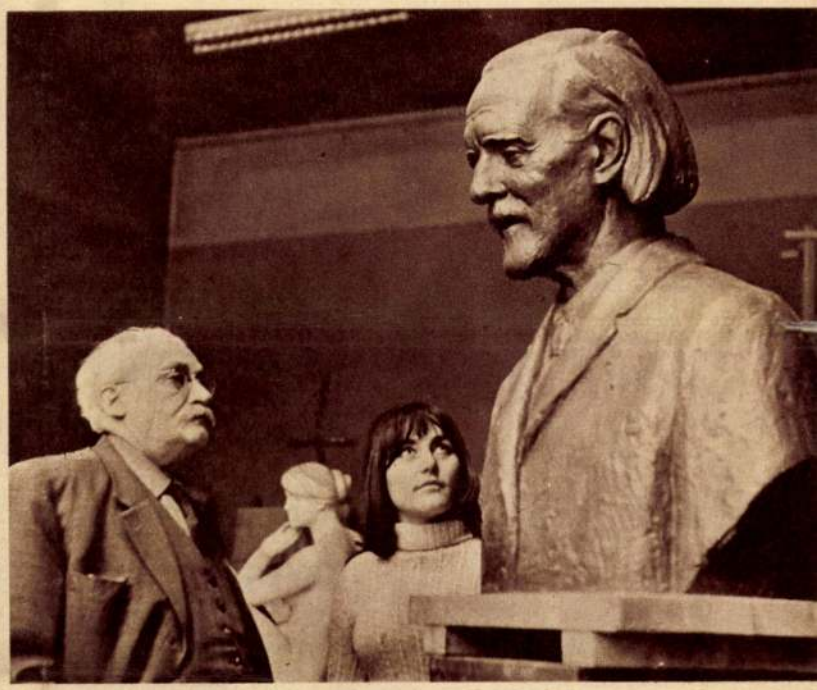

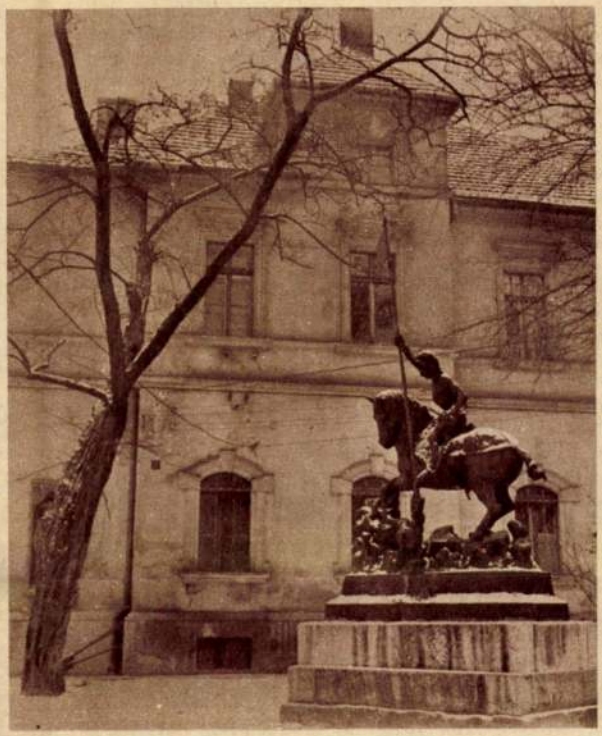

A Szent György-szobor az Epreskertben

Pihenő, munka közben

mit olvassunk?

JUBILE

könyvek

1969 MAR
NEPMUVELES
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A három nagy jubileum (az 1918. októberi polgári demokratikus forradalom, a KMP 1918. november 24-i megalakulása, 1919. március 21., a Tanácsköztársaság) emlékének nagyszabású programmal adózik a magyar könyvkiadás is Az első kiadványok már megjelentek a **Kossuth Kiadónál.**

Az **„Ötvenéves a Párt"** (írta és szerkesztette Csatári Dániel és Esti Béla, képanyagát válogatta Stemler Gyuláné és Ambrus József) egy évszázad magyar munkásmozgalmát mutatja be egyetlen nem túl terjedelmes kötetben. A hasonló típusú „A harcban nem szabad megállni" című régebbi kiadványtól elsősorban a méltó kiállítás különbözteti meg, de sikerrel értékesíti az újabb kutatásokat, tárgyi és képi dokumentumokat is. A személyi és tárgyi dokumentumokat jól elegyíti; nemcsak a mozgalom híres embereivel, hanem közkatonáival is találkozunk a kötet lapjain. A szerzők Julius Fučik szavait választották irányelvül: „Egy szép napon a ma multtá válik. Beszélni fognak róla, mint nagy időkről. beszélni fognak névtelen hőseiről. akik történelmet alakítottak. Szeretném. hogyha tudnátok: a hősök nem voltak névtelenek. Emberek voltak. névvel, vágyakkal és reményekkel. És köztük a legutolsó fájdalma sem volt kisebb az első áldozatánál, akinek nevét majd megőrzik. Szeretném, ha valamennyien közel éreznétek őket magatokhoz, mint ismerős embereket, rokonokat, mint saját magatokat!" Hát mégha valóban (akár egy részletesebb képaláírás erejéig) kilépnének a névtelenségből a kötet olyan megragadó képeinek alakjai, mint a „Kitoloncolásra ítélt szocialisták" a 90-es évekből, az 1918-as Katonatanács", A „Vörös Újságot terjesztő csepeli munkásflatalok", „A csepeli direktórium", vagy az „1937-ben sztrájkoló pécsi bányászok, akik a sztrájk befejeztével feljönnek a tárnából".

Bár a gyűjtemény címének megfelelően elsősorban a kommunisták félévszázados harcairól szól, azért nagy teret szentel az előzményeknek is. Az Általános Munkásegylet első pesti, 1860. augusztus 22-i népgyűléséről készült rajz nyitja meg a képek sorát, az utolsók pedig a munkásmozgalom és veteránjai hagyományait ápoló aktusokról tudósítanak.

A **„Rengj csak, Föld"** című szöveggyűjtemény sokszempontú válogatás. Érdekességét fokozza, hogy nemcsak azok írásaiból merít, akik „rengették" a földet, hanem azokéból is, akik alatt rengett. A könyv a februári és októberi orosz forradalmak magyarországi hatását, az 1918-as magyar polgári forradalom történetét, a KMP megalakulását és a szocialista forradalom érlelődését tükröző irodalomból nyújt szemelvényeket. Összeállítója Remete László, akinek a nevéhez több hasonló, sikeres válogatás („Így látták a kortársak", „Irodalom-forradalom") fűződik. A cikkek, versek, memoárrészletek, sajtóbeszámolók közé írott magyarázatai többet adnak egyszerű összekötőszövegnél: szilárd történelmi vázát képezik a könyvnek. Az összeállító nehezen hozzáférhető, régen megjelent vagy ritkán fellelhető forrásokhoz is folyamodott lehetőség szerint.

A hatalmas rendezőnek nevezett háború utolsó éveinek főleg költői dokumentumai nyitják meg a szemelvények sorát, hogy azután fölhangozzék a tömegek hangja, amelybe — egyelőre elég osztatlanul — minden ellenzéki politikai erő szava belevegyül. Elég példának említeni Lovászy Mártonnak „Az orosz forradalomról" írott cikkét. Az orosz forradalom arra kényszerítette a szociáldemokrata vezéreket. hogy végre komolyan vegyék saját jelszavaikat. ahogy ez különösen Buchinger és Kunfi írásaiból tűnik ki. Buchinger sokat idézett „Küzdelem a szocializmusért" c. könyvében olvashatjuk a történelmi jelentőségű jelenetet: Garami Ernőnél a Népszava szerkesztőségében megjelenik Károlyi Mihály és Eszterházy Móric. Az érlelődő válságot drámai erővel visszhangozza Ady Endre „Nóták piros ősszel" című verse.

A második orosz forradalom híveinek kezdetben még mindig elég osztatlan a tábora, elsősorban a békéért folytatott harca miatt. legjelentősebb mégis az a hatása, hogy november 25-én hatalmas tömegeket mozgat meg. Az eseményekről a Népszava részletes beszámolóját olvashatjuk. Az utcán, a gyárakban a nagy januári tömegsztrájk idején minden egyértelmű, de mint Buchinger és Garami írásai tükrözik, az SZDP a maga választójogi reformterveivel már elmarad mögöttük.

A következő szemelvények a forradalmi válság tudatos alakítóit mutatják be. Így Sallai Imre írása a Korvin Ottó vezette antimilitaristák csoportját s az Oroszországban megindult Szociális Forradalom című lapot. A következő írás érdekesen reprezentálja Károlyit, aki a végső hónapjait élő magyar parlamentben már radikális forradalmárként lép fel. interpellál az 1918. június 20-án a MÁVAG sztrájkolóira leadott sortűz miatt.

Az októberi forradalom előkészületeinek eseménydús napjait sok résztvevő világítja meg. Az ellentáborból Windischgrätz Lajos herceg és József főherceg, másrészt számos jótollú publicista, mint Benda Jenő és Várkonyi Titusz. De miért hiányoznak Károlyi Mihály „Egy egész világ ellen" című művének idevágó részei?

A polgári forradalom időszakát is számos írás dokumentálja; a feszülő osztályellentéteket és mind élesebb politikai harcokat.

Nagy jelentőségű, érdekes, gazdag anyagú a KMP megalakulásáról szóló fejezet. Kun Béla, Lukács György, Szántó Béla, Vágó Béla írásai mellett érdekes a Buchinger Manó emlékirataiból közölt részlet is; ez arról vall, milyen vegyes érzések töltötték el őt és társait az új munkáspárt megalakulásakor. Az új párt törekvései hamar visszhangra leltek. Ezt bizonyítják a többi között Hirossik János „Naplótöredék"-ei, de a polgári közvélemény még nem tudta hová tenni őket, amit például Roboz Imre Látogatás a bolsevikieknél című írása is jól tükröz.

Még ízelítőt is nehéz nyújtani ebből a sok műfajt magába olvasztó könyvből, melyben a történelem műhelytitkai éppúgy szerephez jutnak, mint a deklarációk és a tömegmozgalmak sodró erejű leírásai.

Gáliczky Éva

A SOMOGYI GYŰJTEMÉNY

Az előttünk járó nemzedékek példát mutattak a népzenei, a néprajzi, a nyelvjárási és más értékek gyűjtésében. Örvendetes, hogy állami és pártéletünk megyei és városi vezetői a legtöbb vidéken keresik-kutatják a lehetőségeket hagyományaink megmentésére.

Követésre méltó a somogyiaknak az a kezdeményezése, hogy a gyűjtők toborzásával egyidőben gyakorlati segítséget is kívánnak adni a Megyei Könyvtár most megindúló MÓDSZERTANI SOROZATÁval. Az első füzetet (KIRÁLY LAJOS: ÚTMUTATÓ A SZEMÉLYNÉV-MONOGRÁFIÁK KÉSZÍTÉSÉHEZ. Kiadta a Megyei Könyvtár, Kaposvár, 1968.) a személynév-gyűjtésnek szentelték. Király Lajos helyesen mutat rá, hogy a névtan önálló tudomány, ugyanakkor igyekszik olyan adattárat is adni, amelyet haszonnal forgatnak más tudományok művelői is. Kár, hogy gyűjtési útbaigazítójához nem szerkesztett cédulamintát, szemléltetve a nevek kijegyzésének módját. Hasznos a füzet végén található bibliográfia is; ebből csupán egy gyakorlati jellegű forrásművet hiányolunk: Papp Lászlónak a „Szinkron anyagú névtárak készítése" című 1966-os tanulmányát.

A 2. füzet „SZEMPONTOK A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG ÉS A FELSZABADULÁS EMLÉKEZÉSANYAGÁNAK GYŰJTÉSÉHEZ" címmel jelent meg ANDRÁSSY ANTAL tollából. Olyan gyakorlati útbaigazítást ad, amely lehetővé teszi, hogy még a tanulóifjúság érdeklődő részét is bekapcsolhassuk a KISZ által is meghirdetett pályamunkák készítésébe.

Lehet, hogy a szerző az elaprózás veszélyétől félt, amikor egy-egy téma alá besorolta, de nem sorszámozta az alkérdéseket, pedig így szélesebb körben használható lett volna munkája. Feltétlenül érdemes lenne ezt a kérdőfüzetet továbbfejleszteni azon módszer szerint, amelyet Végh József és munkatársai követtek a paraszti gazdálkodás ismeretanyagának és szókincsének összegyűjtésében.

Dr. Ördög Ferenc

Együtt politizálva

Az alkotó erők kibontakoztatásáért

Megtartották a Hazafias Népfront megyei küldöttértekezletét

Jelentős esemény színhelye volt tegnap délelőtt a megyei tanács nagyterme. A Hazafias Népfront Somogy megyei bizottsága számolt be négyéves munkájáról a megye minden részéből összegyűlt küldötteknek.

Az elnökségben helyet foglalt *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke, a Hazafias Népfront Országos Elnökségének tagja, megyénk országgyűlési képviselője, *Németh Ferenc*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a megyei pártbizottság első titkára, *Kocsis László*, a megyei pártbizottság osztályvezetője, *Fábri István*, a megyei tanács elnökhelyettese, *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművész, *Eck Gyula*, a Szabad Föld főszerkesztője, *Varga Károly*, a Hazafias Népfront megyei titkára, *Stier Sándor*, a KISZ megyei bizottságának első titkára, *Klenovics Imre*, az SZMT vezető titkára, *Sebestyén József* apátplébános, általános püspöki helynök, *dr. Kanyar József*, a Megyei Levéltár igazgatója, *Dubovai Géza* evangélikus esperes, *dr. Kiss József*, a MESZÖV elnöke, *Kosztolánczi Jánosné* országgyűlési képviselő, a Kaposvári Ruhagyár dolgozója, *Sándor Lajosné*, a mezőgazdasági szakközépiskola igazgatója, *Nánási Imréné dr.* megyei bíró, *dr. Balogh Ágnes* SZTK-főorvos, *Kovács István* honvédezredes, *Melicz Lajos* konzervgyári munkás, *Kadlicskó József* tsz-tag, *Csaba László* kiskereskedő, *Szentgyörgyi Mária*, a Pamutfonó-ipari Vállalat Kaposvári Gyárának munkásnője, *Horváth Lászlóné* jákói háziasszony.

Az ülést Kocsis László, a Hazafias Népfront megyei bizottságának elnöke nyitotta meg, köszöntötte a jelenlévőket, majd javaslatot tett a tanácskozás napirendjére. Ezután Varga Károly, a Hazafias Népfront megyei titkára számolt be Somogy megye népfrontmozgalmának négyéves tevékenységéről és a jövő feladatairól:

Jó ügyet: a szocializmus, a demokrácia és megyénk ügyét szolgáljuk

Varga Károly előadói beszéde

— A Hazafias Népfront IV. kongresszusa megkülönböztetett figyelmet fordított a szocialista demokrácia fejlesztésének kérdéseire. Kezdeti eredményekről adhatunk számot ma a tisztelt küldöttértekezletnek. A népfrontrendezvények a lakosság fórumai lettek, ahol bátran elmondhatták véleményüket. Mind többen tesznek javaslatot a gondok megoldására is. A módosított választási törvény, az új tanácstörvény és az alkotmánymódosítás számos feladatot adott a mozgalomnak. A dolgozókat tájékoztatták a törvények változásairól, mert a benne biztosított lehetőségekkel csak megfelelő informáltság birtokában tudnak élni. Tovább nő a népfront szerepe a tanáccsal való kapcsolat alakításában is. Somogy megyében ennek már tradíciója van. Jelentős helyet kapott a város- és községpolitika is a népfrontbizottságok munkájában. Cél, hogy az egészséges lokálpatriotizmusra alapozva még több ember vegyen részt a munkahely, a lakóhely szebbé tételében, a fejlesztési célok megvalósításában. Ez a munka elképzelhetetlen megfelelő tájékoztatás nélkül. Az elmúlt évek bizonyítják, hogy mindazokhoz a munkákhoz, amelyekről a lakosságot megfelelően tájékoztatták, amelyekhez mellé állnak egyértelműsítették, megkapták a segítséget. A népfrontmozgalom tevékeny részese volt annak, hogy 161 millió forint értékű társadalmi munkával segítette Somogy lakossága a tervezettnél több járda, út, villany, bölcsőde, iskola, orvosi rendelő építését, utcasorok virágosítását, fásítását.

A tanácsválasztások alkalmával módunkban volt megismerni a lakosság kommunális igényeit. Világossá vált, hogy azok meghaladják a megye anyagi lehetőségeit. Merjük szélesebb körben kimondani: »nem lehet többet«. Ha ez népszerűtlen is, de igaz, és esetleg jobb munkára, a helyi lehetőségek jobb kihasználására ösztönöz. Csak úgy lehet a közélet igazi segítője a népfront, ha nemcsak a követel oldalt veszi figyelembe, hanem a tartozik oldalt is. Nélkülözhetetlen, hogy megyénk lakói ismerjék a gazdasági egyensúly helyreállításának feladatait, annak hatását életünkre, gazdálkodásunkra. Lássák, hogy a szocializmusban is vannak érdekkülönbségek, amelyeket megismerésük után föl lehet oldani. Népfrontfeladat, hogy fórumot biztosítsunk a vitáknak, ahol ütközhetnek az érdekek, ahol megtárgyalhatják azok feloldásának módját. Széles körű a népfrontbizottságok művelődéspolitikai tevékenysége is. Kiterjed az Olvasó Népért-mozgalomra, a pályaválasztási munkára, a falu művelődési tervének készítésére, a népfrontestek, nemzeti ünnepek megszervezésére, a honismereti munkára, a szülői munkaközösségek tevékenységére.

— Négyéves eredményeink arra ösztönöznek bennünket, hogy folytassuk tovább a társadalmi és politikai ismeretek terjesztését. Továbbra sem csökkenthetjük a békemunkát, az agitációt. Tenniváló van bőven. Munkát, cselekvést vár tőlünk a megye lakossága. Lelkesítsen bennünket az a tudat, hogy jó ügyet, falunk, szülőföldünk, megyénk, hazánk felvirágoztatását, a béke, a demokrácia, a szocializmus ügyét szolgáljuk — fejezte be a beszámolót Varga Károly.

A népfrontmunka sokrétűségét, sokoldalúságát híven és igen kifejezően tükrözte a beszámoló után kibontakozó vita. Az első felszólaló *dr. Kanyar József*, a levéltár igazgatója, a mozgalom egy sajátos feladatára irányította a figyelmet. A magyar nyelv, a történelmi tudat ápolásának fontosságát hangoztatta, példákkal illusztrálta, hogy milyen lényeges a mai kor emberének a feladatok meghatározásánál körültekintően, jól ismerni az adott tájegység múltját. *Kocsis Ferenc* balatonbogláti küldött községük népfrontbizottságának jól bevált, hasznos munkamódszereiről szólt, míg *Végh Péter* nemesdédi pedagógus a mezőgazdasági szakismeretek, a mezőgazdasági szakkörök hasznosságát, szervezésük fontosságát saját községük példájával bizonyította. Valójában ehhez a gondolatkörhöz kapcsolódott *Horváth István* bedegkéri tsz-tagnak a felszólalása, aki a falu lakóinak tudatformálásában fontos szerepet tulajdonított a politikai és a szakmai továbbképzésnek. A vita első felében kért szót *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke, a Hazafias Népfront Országos Elnökségének tagja.

(Folytatás a 3. oldalon.)

az 1972. évi állami költségvetés tervezete is napirenden szerepelt.

A kormány beszámolójában Pham Van Dong miniszterelnök egyebek közt megállapította, hogy a VDK ipari termelése 1971-ben az előző évhez képest 14 százalékkal növekedett, a beruházások értéke pedig 13 százalékkal haladta meg az 1970. évi szintet.

A nemzetgyűlés hatnapos

...nyed az amerikai expedíciós hadsereg létszáma. Az elmúlt héten 6900 amerikai katonát vontak ki, és napi átlagban ezer katona tér haza. A csökkentés nem terjed ki a 7. flotta repülőgép-anyahajóin szolgálatot teljesítő 15 000 személyre, valamint a légierő thaiföldi támaszpontjain állomásozó 32 000 katonára és tisztre. Ezeket az összlétszámban sem tüntetik fel.

Belfast — ismét bomba

Ulsterben ismét bombák robbannak. Képünkön egy nagy belfasti buszgarázs a detonáció után.

(Telefotó: AP—MTI—KS)

...sen oktatnak ki másokat jogokról, igazságról, törvényességről.

Alighanem sokan lesznek, akik arra a hírre, hogy megkezdődött Angela Davis pere felkapják a fejüket. Ezt a hírt ugyanis csaknem egy hónapja már hallották, olvasták. Csakhogy az a több mint három hete kelt jelentés még a tárgyalás fontos, de mégiscsak formai részének kezdetéről adott hírt, a tizenkét tagú esküdtszék kiválasztásáról.

Az amerikai eljárási tempóra ez önmagában is jellemző: húszegynéhány nap kellett »a tizenkét dühös ember« kiválasztásához. Ez az akció bővelkedett furcsa közjátékokban. Még az Angela iránti szimpátiával aligha gyanúsítható, ismert jobboldali kommentátorok is különösnek tartották, hogy az esküdtek közül az eljárás során kiszűrték az egyetlen színes bőrűt. Igy most színfehér testület dönt majd arról, ami az egész per során a legfonto-

...nagy az eljárás végül is egyoldalasik ... az idei elnökválasztási kampány nekilendülésével. ...ost, amikor még a politikával különben nem foglalkozó tömegek is jobban odafigyelnek, nem árt reflektorfényben tartani egy olyan pert, amelynek vádlottja egyszerre néger és kommunista.

Mint külsőségeiben is erre utal a színjáték. A bírósági épületet három és fél méter magas vaskerítéssel vették körül, különleges berendezések vizsgálják a belépőket és detektívek serege ül a rejtett kamerák előtt. Mindezt azért tervezték így, hogy a közvéleménynek az sugallják: valamiféle veszélyes vádlottról van szó, akivel kapcsolatban nem árt az óvatosság.

A választási kampány dobpergésében élő hivatalos Amerika annyit márt elért, hogy a szavazók odafigyeljenek a perre. De mi lesz, ha az eredmény éppen az ellenkezője lesz annak, amit a szervezők akartak?

Salvadorban minden csendes

Kétszáz halott, sok sebesült

Salvadorban vasárnap kihirdették a statáriumot.

Erre feltehetőleg azért volt szükség, hogy katonai bíróság ítélkezhessen a szombati államcsínykísérlet polgári vezetője, *Napoleon Duarte* kereszténydemokrata politikus fölött. Az országban különben nyugalom van; az élet — mint a hírszolgálati irodák jelentik — visszatért normális kerékvágásába.

A kormány közölte, hogy *Benjamin Mejia* ezredes, a lázadó katonák vezetője és Napoleon Duarte fogságban van. Mindkettejükre halálos ítélet vár, hacsak a hadbíróság »nem talál enyhítő körülményeket«.

Feltűnően nagy a szombati puccskísérlet halálos és sebesült áldozatainak száma. Százötven-kétszáz halottról és ezernyi sebesültről beszélnek.

Fidel Sanchez Hernandez, Napoleon Duartét vádolta a lázadás kirobbantásával. Szemére vetette, hogy erőszakkal próbálta eltávolítani őt, valamint megválasztott utódját, *Artur Armando Molina* ezredest, aki a tervek szerint július 1-én lépne hivatalba.

Napoleon Duarte szombaton arra szólította fel az ország lakosságát, hogy csatlakozzék a felkeléshez, s akadályozza meg a kormány katonai ellenakcióját. A lakosság javarésze azonban passzivan szemlélte az eseményeket, s *Fidel Torres* hadügyminiszter, a kormányhoz hű alakulatok élén órák leforgása alatt kiszabadította az elnököt, s leverte a lázadókat.

Ötéves terv fő arányai

LEMP KB plénuma

Edward Gierek elnökletével tegnap Varsóban összeült a LEMP Központi Bizottságának plénuma. A kibővített ülés napirendjén két pont szerepelt:

1. Az 1971—1975-ös lengyel ötéves terv fő arányai, feladatai és problémái.

2. Tájékoztató a szejm-választások lefolyásáról és eredményeiről.

Az első napirendi pontról a politikai bizottság vitaindító referátumát *Piotr Jaroszewicz* miniszterelnök terjesztette elő.

...ték nyereményjegyzéke

Szám:	Sorozat:	Nyeremény:
26037	I—VI.	100,—
26048	I—VI.	100,—
26540	I—VI.	100,—
26608	II.	1000,—
26608	I—VI.	100,—
26634	VI.	1000,—
26634	I—VI.	100,—
26695	I—VI.	100,—
26736	I—VI.	100,—
26791	I—VI.	500,—
26884	I—VI.	200,—
26899	V.	1000,—
26899	I—VI.	100,—
26926	I—VI.	100,—
27245	II.	1000,—
27245	I—VI.	100,—
27516	I—VI.	200,—
28021	I—VI.	200,—
28023	I—VI.	200,—
28476	I—VI.	200,—
28534	III.	5000,—
28534	I—VI.	100,—
28676	I—VI.	100,—
29215	I—VI.	100,—
29382	I—VI.	100,—
29486	I—VI.	100,—
29626	I—VI.	100,—
29974	I—VI.	200,—
30668	I—VI.	200,—
31295	I—VI.	100,—
31426	I—VI.	100,—
31728	IV.	5000,—
31728	I—VI.	100,—
31890	I—VI.	100,—
31950	I—VI.	200,—
31995	V.	5000,—
31995	I—VI.	100,—
32153	I—VI.	100,—
32164	I—VI.	100,—
32413	I—VI.	100,—
32859	I—VI.	100,—
32959	I.	2000,—
32959	I—VI.	100,—
33473	VI.	1000,—
33473	I—VI.	100,—
33926	V.	Zsiguli
33926	I—VI.	100,—
33940	I—VI.	100,—
34446	I—VI.	100,—
34606	I—VI.	100,—
34770	I—VI.	200,—
35099	I—VI.	200,—
35693	I—VI.	100,—
35779	I—VI.	100,—
35840	I—VI.	500,—
36163	I—VI.	200,—
36767	I—VI.	100,—
37127	I—VI.	100,—
37523	I.	1000,—
37523	I—VI.	100,—
37570	I—VI.	100,—
38020	I—VI.	500,—
38553	I—VI.	100,—
38911	I—VI.	100,—
39396	II.	2000,—
39396	I—VI.	100,—
39617	I—VI.	100,—
39773	I—VI.	100,—
39798	I—VI.	200,—
40743	I—VI.	200,—
41032	I—VI.	100,—
41704	I—VI.	100,—
42782	I—VI.	200,—
43040	I—VI.	100,—
43109	I—VI.	100,—
44322	I—VI.	100,—
44397	V.	1000,—
44397	I—VI.	100,—
44745	I—VI.	100,—
45444	I—VI.	200,—
45728	I—VI.	100,—
45759	I—VI.	200,—
45771	IV.	1000,—
457771	I—VI.	100,—
45988	IV.	2000,—
45988	I—VI.	100,—
46052	I—VI.	200,—
46419	I—VI.	100,—
46513	I—VI.	200,—
46665	I—VI.	100,—
46820	I—VI.	100,—
47112	I—VI.	100,—
47452	I—VI.	100,—
47487	I—VI.	200,—
47738	I—VI.	100,—
47843	I—VI.	100,—
47940	I—VI.	100,—
47968	I—VI.	500,—
49315	I—VI.	200,—
49337	I—VI.	100,—
49436	I—VI.	100,—
49888	I—VI.	200,—

A nyertes sorsjegyek beváltási rendje:

A 100—5000 forint értékkel kihúzott nyertes sorsjegyek egyben vásárlási utalványként szolgálnak és a nyereményösszeg erejéig vidéken bármelyik állami áruházban, vagy földművesszövetkezeti üzletben; Budapesten a Lottó áruházban (VII., Rákóczi út 36.), vásárlásra felhasználhatók.

A főnyereményt nyert sorsjegyek nyereményutalványát a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (Budapest, VI., Népköztársaság útja 101.) szolgáltatja ki a sorsjegy bemutatójának.

A nyertes sorsjegyek 1972. április 10-től május 20-ig válthatók be. Elveszett, megsemmisült, vagy beváltási határidő után bemutatott sorsjegy alapján semmilyen igény nem támasztható.

Budapest, 1972. március 26.

Szerencse tárgysorsjáték szervező bizottsága

14 millió Máltának

Mintoff máltai miniszterelnök és *Carrington* brit hadügyminiszter *Luns* NATO-főtitkár jelenlétében vasárnap aláírta az új brit—máltai katonai egyezményt, amely további hét évre meghosszabbítja a máltai támaszpontok angol bérletét. A megállapodás értelmében Nagy-Britannia és a NATO együttesen évi 14 millió fontot fog fizetni a támaszpontok bérletét.

Mintoff elmondotta: Nagy-Britanniától biztosítékokat kapott arra vonatkozóan, hogy »a máltai támaszpontokat nem használják fel egyetlen arab ország ellen sem«. Amennyiben ezt a »rendkívül fontos elvet megsértenék, a megállapodás érvényét veszti«.

A Bizományi Áruházban elől yösen vásárolhat motorkerékpárt!

1000 Ft fölött OTP-részletre is.

Pannónia, Danuvia, Jawa és különböző kismotorok nagy választékban.

BÁV

Kaposvár, Irányi Dániel u. 19. (a bútorboltunkban).

(405731)

Ülésezett a Hazafias Népfront megyei küldöttértekezlete

Losonczi Pál felszólalása

Bevezető szavaiban Losonczi Pál a közelgő kongresszust méltatta, és részletesen elemezte a most folyó, a kongresszust megelőző tevékenységet.

— Népfrontmozgalmunk céljai tiszták és világosak — mondotta. — Helyességüket immár történelmi tapasztalatok igazolják. Feladatai nem ideiglenesek, nemcsak a választások lebonyolítására szorítkoznak, hanem mindennapi életünk politikai és társadalmi kérdéseinek megoldására. Ez a mozgalom megjárta és sikerrel elősegítette szocialista fejlődésünk valamennyi szakaszát, s a legutóbbi kori történelem során a legszélesebb tömegmozgalommá vált. A párt szövetségi politikája a népfrontmozgalom keretében valósult meg.

Losonczi elvtárs a továbbiakban arról szólt, hogy a mozgalom fő célja a béke, a biztonság, a jobb, a szebb, a tartalmasabb élet, s ez a cél egybeesik minden honpolgár személyes érdekével. Ezért alakul ki hazánkban a különböző társadalmi rétegek között egyre tartalmasabb, egyre elmélyültebb együttműködés, ezért válik a népfrontmozgalom életünk nélkülözhetetlen tevékenységévé. Például ecsetelte, milyen hatalmas kezdeményező, javaslattevő szerepe van a népfrontnak. Somogyban éppúgy, mint az ország más területén, számottevő erőket képes megmozgatni, ha közérdekről van szó.

— A tervezésnél is érdemes számba vennünk — mondotta a továbbiakban —, hogy sok minden létrehozható, ha az eszmecserék, az elképzelések mellett van egy nagy erő, a társadalmi alkotók szándéka és tettrekészsége.

A falu társadalmában végbement és végbemenő változásokban fontos hivatást töltött és tölt be a mozgalom. Ezért hangsúlyozta Losonczi elvtárs, hogy alapvető, nélkülözhetetlen a népfrontszervezetek és a szövetkezetek politikai együttműködése. Az együttműködés során mindkét fél a maga munkáját végzi, csak a cél közös: a parasztság kulturáltabb életmódjának elősegítése.

— A további tennivalókat az V. kongresszus hivatott meghatározni — folytatta a szónok —, de már most is látható, hogy a következő esztendőkben tovább növekszik a népfront közéleti szerepe, mozgalmi tevékenysége. Hatóköre bővült az élet minden területén, munkánkat magasabb szinten folytatjuk a szocialista társadalom teljes felépítéséért.

Utalt Losonczi elvtárs az utóbbi években végbement, az államigazgatási munka javítására, korszerűsítésére irányuló tevékenységre, hangoztatta, hogy az új tanácstörvény, és az ezen alapuló jogszabályok csak lehetőséget biztosítanak a helyi politika, a helyi erőforrások jobb kihasználására, a munka elvégzése a helyi szervekre vár. Kiemelte, hogy előrehaladásunk egyik kulcskérdése a szocialista demokrácia továbbfejlesztése. A demokrácia nem hivatalos szólam, hanem a mindennapi élet gyakorlati kérdése.

Hazánk belpolitikai helyzetéről szólva az Elnöki Tanács elnöke elmondta, hogy társadalmunk fejlődése töretlen és kiegyensúlyozott. A béke és a törvények biztosítják a nyugodt, alkotó munkát.

— Társadalmunk élő, dinamikusan fejlődő közösség — hangoztatta —, ezért társadalmunk alaptörvényét, alkotmányunkat sem tekinthetjük holt paragrafusoknak. Szükség van az alkotmánymódosításra, hogy az elmúlt két évtized vívmányait alaptörvényünkben rögzíthessük.

Országépítő munkánkkal összefüggésben beszéde végén Losonczi elvtárs a szabadság és a béke világméretű harcával foglalkozott. Rávilágított arra, hogy szocializmust építő népünk erejéhez és lehetőségéhez mérten kiveszi részét a népek egységéért, a világ haladó erőinek összefogásáért folytatott harcból.

— Engedjék meg, hogy befejezésül sok sikert, eredményes munkát kívánjak mindazoknak, akik e tanácskozásról hazatérve a dolgos hétköznapokon jó szóval, önkéntesen vállalt munkával is hitet tesznek szocialista jövőnk mellett — fejezte be hozzászólását az Elnöki Tanács elnöke.

Az értékes, sok gondolatot ébresztő felszólalást további vita követte. *Stadler József*, a SOMBER főmérnöke a város- és községpolitikai bizottság eredményes négy évéről adott számot a küldötteknek, *Király Lajos* munkás pedig a munkásosztály szerepéről szólt a népfrontmozgalomban. Utalt arra, hogy az 1963. évi 87-ről 140-re emelkedett a munkások száma a különböző népfrontbizottságokban, így már a választott testület tagjainak egyharmada munkás — s ez igen figyelemreméltó eredmény.

Bernáth Aurél festőművész a lakóhelyek, a falvak célszerűbb, szebb rendszerezésére, rendezésére hívta fel a figyelmet, *Sebestyén József* püspöki helynök, kaposvári apátplébános pedig a katolikus papi békemozgalom jelentőségéről, hivatásáról szólt. *Bodrogi Sándorné* buzsáki pedagógus a hátrányos helyzetben levő gyerekekkel való fokozott törődésre, *Kovács István* ezredes pedig a tartalmasabb hazafias nevelésre hívta fel a figyelmet.

Ezután emelkedett szólásra *Németh Ferenc*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a megyei pártbizottság első titkára.

Németh Ferenc hozzászólása

Bevezető szavaiban Németh Ferenc, a megyei pártbizottság nevében elismerését és köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik a népfrontmozgalomban szerényen, de nem egyszer áldozatokat is vállalva, alkotóan munkálkodtak a megye fejlődéséért. Valamennyien részesei azoknak az eredményeknek, melyeket Somogy magáénak vallhat, s ebben a munkában valóban részt vett a megye valamennyi jóakaratú dolgozója.

— Azt kérem — mondotta —, hogy a negyedik ötéves tervünk teljesítése érdekében erősítsük tovább ezt a gyümölcsöző együttműködést. Még soha nem volt a megyének olyan nagy horderejű gazdaságpolitikai fejlesztési feladata, mint jelenleg. A harmadik ötéves terv során tíz-, most tizenötmilliárd forintot fordítunk fejlesztésre. A két szám önmagában is utal arra, hogy az eddiginél nagyobb összefogásra, egységre van szükség.

Németh elvtárs a továbbiakban a megye fejlődését körvonalazta. Utalt az iparosodás sokoldalú hatására, és az ezzel kapcsolatos sokrétű és bizonyos vonásokban újszerű feladatokra. Kérte a tanácsi, a helyiipar, a termelőszövetkezetek támogatását a további iparfejlesztésekhez, elsősorban azokban a tájkörzetekben, ahol még nem raktuk le az ipar alapjait. Ezután mezőgazdaságunk fejlődéséről szólt.

— Örömmel közölhetem — idézzük szavait —, hogy a mezőgazdaság a szocialista átszervezés óta, de kivált a gazdasági reform bevezetésétől, dinamikusan fejlődik, akkor is, ha egyes helyeken beruházási nehézségekkel, pénzteleséggel küzdenek. Dicséret illeti a megye szorgalmas, dolgos parasztságát azért, hogy a múlt esztendőben csaknem tíz százalékkal növelte az árutermelést, s ha nem is ugrásszerűen, de javulnak falvainkban az életkörülmények.

Felszólalása további részében az idős parasztemberek gondjairól, a velük való törődésről szólt a megyei pártbizottság első titkára. Bírálta azokat az üzemeket, melyek az öregekről való gondoskodást az államra kívánják ruházni, s kérte, hogy a népfrontmozgalomban tevékenykedők is segítsenek küzdeni e téves nézet ellen. Ezután a fiatalság problémáival foglalkozott Németh elvtárs.

— Törődjünk érdemben a fiatalokkal — mondta többek között —, bízzunk jobban bennük, és kövessünk el mindent szocialista tudatunk formálásáért.

Ennél a gondolatsornál utalt arra a nagy eredményre, hogy megszűnt a megyében az elvándorlás, és némileg javult a természetes szaporulat is. Elmondta azt is, hogy ennek ellenére nem lehetünk elégedettek, nagy erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy az itt élő emberek megtalálják boldogulásukat, és a főiskolákon, egyetemeken tanuló somogyi fiatalok többsége visszajöjjön a megyébe dolgozni.

Németh elvtárs beszéde végén környezetvédelmünk fontosságáról szólt, majd a megye minden dolgozójának sok sikert kívánt az ismert megyefejlesztési program maradéktalan valóra váltásához.

Kertész Rezső kaposvári körzeti népfrontbizottsági elnök a város keleti munkásnegyedének fejlődését méltatta felszólalásában, *Fábri István*, a megyei tanács elnökhelyettese pedig adatokkal, tényekkel tárta a küldöttek elé a megye dinamikus fejlődését. *Klenovics Imre*, az SZMT vezető titkára a szakszervezetek és a népfrontszervezetek hatékonyabb, céltudatosabb együttműködésének fontosságát hangsúlyozta. *Honfi Istvánné*, a Vöröskereszt megyei titkára a sokoldalú tevékenységen belül a tisztasági és a térítésmentes véradó mozgalom, *Weisz Zoltán*, a megyei KISZ-bizottság titkára pedig a KISZ-fiatalok szerepéről szólt. *Dr. Albert Áron* mosdósi főorvos tömören summázta — ami tulajdonképpen minden hozzászólásban benne volt — alkotó építőmunkánkat csak békében folytathatjuk, és kifejezte az emberiségnek azt a reményét, hogy a XX. századot úgy jegyzik talán majd egyszer, mint a világbéke megteremtésének századát.

Varga Károly válaszadása és Kocsis László zárszava után — mivel a megyei bizottság, elnökség megbízatása lejárt, *dr. Kiss József*, a MESZÖV elnöke vette át az ülés vezetését, majd a küldöttgyűlés megválasztotta a Hazafias Népfront 81 tagú új megyei bizottságát és a kongresszusi küldötteket. Somogy megyét huszonnyolc küldött képviseli majd a Hazafias Népfront V. kongresszusán: *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke, *Németh Ferenc*, a megyei pártbizottság első titkára, *Böhm József*, a megyei tanács elnöke, *Kocsis László*, a megyei pártbizottság osztályvezetője, *Varga Károly*, a népfront megyei bizottságának titkára, *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművész, *dr. Balogh Ágnes* főorvos, *Eck Gyula* újságíró, *Fajcsi Teréz*, a Kaposvári Villamossági Gyár munkása, *Heizler Tibor* felsőmocsoládi tsz-tag, *Huber Jolán* fonyódi agrármérnök, *Jakab Sándor* csurgói kollégiumi igazgató, *Jovánczai István*, az igali tsz elnöke, *Jüngling György* lakatos, *dr. Kanyar József*, a levéltár igazgatója, *Máthés József* hácsi kovács, *Noé Imréné* nagyatádi munkás, *Nyári Pál*, a tótújfalui tsz elnöke, *Palkó Ferencné*, a Kaposvári Ruhagyár munkása, *Rádics Ferenc* kelevízi kisiparos, *Sándor Lajosné*, a mezőgazdasági szakközépiskola igazgatója, *Sebestyén József* apátplébános, *Stadler József* építészmérnök, *Szabó Ferenc* kaposvári munkás, *Szabó József* marcali munkás, *Tatay Ágota*, a siófoki KISZ-bizottság munkatársa, *Vodnyánszky Béláné*, a kötcsei tsz dolgozója.

Az újonnan megválasztott megyei bizottság nyomban megtartotta első ülését, és megválasztotta a tisztségviselőket. A Hazafias Népfront megyei elnöke ismét *Kocsis László*, a megyei pártbizottság propaganda- és művelődési osztályának vezetője lett. A hat alelnöki tisztet *Fábri István*, a megyei tanács elnökhelyettese, *dr. Balogh Ágnes*, az SZTK főorvosa, *Kisiván Imre*, az Állami Építőipari Vállalat villanyszerelője, *Rózsa István* kálmáncsai tszelnök, *Sándor Lajosné*, a mezőgazdasági szakközépiskola igazgatója, *Szabados Dezső*, az állami gazdaságok megyei főosztályvezetője tölti be. Titkárnak ismét *Varga Károlyt* választották meg. Az elnökség tagjai még: *dr. Csapláros Imre* ügyvéd, *Eitler Györgyné* fonómunkás, *dr. Kanyar József*, a levéltár igazgatója, *dr. Kiss József*, a MESZÖV elnöke, *Pusztai Ferenc*, az SZMT titkára, *Stadler József*, a SOMBER főmérnöke, *Szita Ferenc*, a megyei könyvtár igazgatóhelyettese, *Tóth Sándor* attalai tsz-tag, *Vecsési Sándorné*, a Kaposvári Ruhagyár varrónője és *Weisz Zoltán*, a megyei KISZ-bizottság titkára.

A választások után ünnepélyes pillanatok következtek: Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke átnyújtotta a Munka Érdemrend ezüst fokozatát Sebestyén József apátplébánosnak kiemelkedő közéleti és társadalmi tevékenységéért.

Az újonnan választott tisztségviselők nevében Kocsis László mondott köszönetet a bizalomért, s utalt arra, hogy ez a bizalom a még eredményesebb, a még odaadóbb munkára kötelez.

MAI KOMMENTÁRUNK

Előrehaladásunk biztosítéka

Régi tapasztalat, hogy az olvasó nem szereti a hosszú cikkeket, közleményeket. A vasárnapi lapokban két vagy három oldalon közölt módosított alkotmány tervezetének teljes szövege azonban a kivételek közé tartozik, s a tegnapi gyors közvélemény-kutatásomból is kitűnt, hogy a legtöbb család már vasárnap elolvasta, sőt alaposan áttanulmányozta a Magyar Népköztársaság alaptörvényét. S ehhez mindjárt hozzátenném, hogy jogos állampolgári büszkeséggel, mivel a teljes szöveg nyilvánosságra hozatala híven tükrözi az ország politikai légkörét, a kiteljesedő szocialista demokráciát.

Az emberek többsége nemcsak augusztus 20-án emlékezik meg az alkotmányról, hanem sokszor hivatkozik vagy egy-egy fejezetére, vagy a szellemére az év más részeiben is. S ezt a természetes érdeklődést még tovább fokozta, hogy az emberek rendszeresen értesültek arról, milyen stádiumban van a módosítás előkészítése, hallották, milyen gondosan, minden szakember, tömegszervezet és -mozgalom bevonásával fogalmazzák meg az átfogó módosításokat. S most, amikor a párt javaslatára az egész nép elé tárták a tervezetet, mindenki lemérhette, megfelel-e annak a követelménynek, melyet a X. kongresszus határozott meg, tükrözi-e az elmúlt két évtizedben végbement változásokat.

Aki az utolsó betűig elolvasta a módosított alkotmányt, azzal a jóleső érzéssel fejezhette be, hogy pontosan rögzíti a két évtized országépítő munkájának minden eredményét és vívmányát. Hűen tükrözi, hogy létrejöttek és megszilárdultak a szocializmus alapjai hazánkban, s most már a szocializmus teljes felépítésén munkálkodik országunk népe. Ez azért nagyon fontos minden magyar ember számára, mert ahogy az alkotmány bevezetője is megfogalmazza: »Az alkomtány, mint a Magyar Népköztársaság alaptörvénye, biztositja eddigi eredményeinket és további előrehaladásunkat a szocializmus útján.«

A teljes szöveg tanulmányozását megkönnyitette, hogy az újságok dőlt betükkel közölték az elvi jelentőségű módosításokat. S ezekben nemcsak a teljes mondatoknak, bekezdéseknek, hanem egy-egy szóhasználatnak is nagy a jelentősége. Azt hiszem, elég például azt kiemelni, hogy a módosítás az ország minden lakosát állampolgárként jelöli meg, míg a most érvényben levő alkotmányban még csupán a városok és falvak dolgozóiról esik szó. Így természetes az a módosítás is: »Minden állampolgárnak joga van arra, hogy részt vegyen a közügyek intézésében; kötelessége, hogy közmegbízatását lelkiismeretesen teljesítse. Az állampolgárok az állami és a társadalmi szervezeteknek közérdekű javaslatot tehetnek. Ezeket érdemben el kell bírálni.«

Bizonyos, hogy hazánk közvéleménye nagy érdeklődéssel és a módosított alkotmány tervezetének ismeretében kíséri figyelemmel az országgyűlés legközelebbi ülésszakát, amelyen törvénnyé emelik a módosítást. A szocialista fejlődés alapvető biztosítékának, egyben politikai fegyvernek szokták nevezni az alkotmányunkat, s most már elmondhatjuk, hogy a további harcunkhoz még pontosabb és tökéletesebb lesz ez a fegyverünk.

L. G.

SOMOGYI NÉPLAP
1972 MÁR 28
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

NB III... NB III...

Megcsappant a K. Rákóczi előnye

Siófok nyerte északnyugat somogyi rangadóját

A második tavaszi fordulóban az NB III Délnyugati csoport újabb rangadóját kísérte a legnagyobb figyelem. A PEAC—K. Rákóczi mérkőzésre több száz kaposvári szurkoló rándult át vasárnap délután, hogy győzelemre buzdítsa a somogyi együttest. A nézők azonban csalódottan távoztak Pécsújhegyről. Enerváltan, rosszul játszott a PEAC elleni találkozón a Rákóczi. Egy kapushiba csak betetőzte a bajt, a Rákóczi vereséget szenvedett, s ezzel bizony megcsappant előnye a bajnoki táblázaton. A kaposváriak szerencséje, hogy az ellenlábas Pécsi Helyiipar is pontot vesztett.

Fülöp (fehér mezben), a K. Vasas apró termetű csatára vasárnap elemében volt. A fürge balszélső (most ezen a poszton játszott) mesterhármast ért el, három gólt rúgott a Máza-Szászvár hálójába. Ez volt az első. A kapus vetődik, de a labda már a hálóban van.

Múlt heti gyengébb játéka után szinte ugrásszerűen feljavult a Kaposvári Vasas, amely lelépte a Máza-Szászvárt. Ezzel a kaposváriak javították pozíciójukon, viszont a tavaly még NB II-es Bányász együttes nehéz helyzetbe került. Dicséretes módon küzd a kiesés elkerüléséért a Barcsi SC. A fiatal barcsi csapat erejéből bravúrra is futotta. Ennek számít a dombóvári döntetlen. Balszerencsés mérkőzésen a már-már győztesnek látszó Lábodi MEDOSZ végül is vereséget szenvedett a nagymányoki oroszlánbarlangban.

Somogyi rangadóra került sor az NB III Északnyugati csoportjában, ahol a Siófoki Bányász biztosan nyert. Az átszervezett kapolyi csapat jóval gyengébbnek látszik, mint az őszi együttes, s ha a folytatásban nem javul fel, akkor sajnos kiesési gondjaik lesznek.

DÉLNYUGATI CSOPORT

Pécsi EAC — K. Rákóczi 1:0 (1:0)

Pécsújhegy, 1000 néző. Vezette: Köő.

PEAC: Bánk — Kunos, Patonai, Szigetvári, Papp, Pichler, Kovács, Hermann, Füle, Bálint, Harasztia (Csordás). Edző: Kertész Tibor. K. Rákóczi: Siklósi — Kiss, Bali, Balogh, Márton (Szabó), Savanyó, Pintér, Nagy, Horváth (Farkas), Szöllősi, Laczkovics. Edző. Váradi Lajos.

37. perc: Sorozatos pécsi támadások végén a 16-ossal egy magasságból, jobb oldalról rúghatott egyszerű szabadot a PEAC. Füle labdája Hermann fejére szállt, aki csúsztatva fejelt kapura. Siklósi vetődve csak leütni tudta a labdát, s a befutó Pichlernek már nem jelentett különösebb gondot a gólszerzés. 1:0.

A rangadó színvonal tekintetében elmaradt a várakozástól. A pécsiek végig kezükben tartották a játék irányítását, s a Rákóczi annyira beszorult, hogy az egyetemisták az első félidőben akár további két-három gólt is rúghattak volna. Szünet után húsz percen át a K. Rákóczi adott ízelítőt tudásából. Igaz, hogy csak a pécsi 16-osig. A kaposvári csatárok nem tették különösebben próbára Bánk kapust. Húsz perc múltán a meddő kaposvári fölényt ismét a hazai támadások váltották fel, az utolsó negyedórában pedig a Rákóczi mintha már beletörődött volna a vereségbe, annak ellenére, hogy volt néhány biztató próbálkozása.

A PEAC győzelme a látottak alapján teljesen megérdemelt, sőt nagyobb arányban is nyerhetett volna az egyetemista csapat. A K. Rákóczi enervált játéka a nagy számú kaposvári szurkolók, de a szakvezetők számára is csaknem érthetetlen. A PEAC-ból Patonai, Pichler, Füle és Bálint játéka emelkedett ki. A K. Rákócziban Savanyó végig,. Kiss és Bali időnként jeleskedett. Olykor szép dolgokat láttunk a hosszú szünet után ismét csatasorba álló Nagytól is. A többiek sok hibával játszottak.

K. Vasas — Máza-Szászvár 4:1 (3:1)

Kaposvár, 800 néző. Vezette: Schneider.

Vasas: Szabó — Marosi, Matán, Bali, Csupor, Máli, Molnár S. (Molnár D.), Fábián, Burcsa, Herbel, Fülöp. Edző: Zag József. Máza-Szászvár: Csongor — Jónás, Róth, Bocz, Német, Korom, Szalai, Nagy II., Kővári, Nagy I., Czebei. Edző: Sztepán Tibor.

15. perc: Burcsa, Fábián, Fülöp adogatás után Fülöp három méterről megszerezte a vezetést a Vasasnak. 1:0.

23. perc: Kővári átadását Czebei a bal felső sarokba vágta. 1:1.

24. perc: Az ellentámadásnál Fülöp került jó helyzetbe, s még föl sem ocsúdtak a vendégek, amikor ismét vezetést szerzett. 2:1.

45. perc: Fülöp kapott jó labdát, lefutotta a védőket, s a kimozduló kapus mellett berúgta a harmadikat. 3:1.

54. perc: 17 méterre a szászvári kaputól szabadot rúgott a Vasas, Burcsa okosan legurította a labdát Herbelnek, aki a bal alsó sarokba lőtt. 4:1.

Szünet előtt jó iramú, fordulatos mérkőzést látott a szép számú közönség. A Vasas ekkor jobb csatárjátékával megérdemelten jutott előnyhöz. Szünet után viszont a Máza-Szászvár támadott többet. A Vasas védekezni kényszerült, de ezt jól csinálták a kaposváriak. Jók: Marosi, Fábián, Fülöp, ill. Bocz, Czebei.

Nagymányok — Lábod 3:2 (0:2)

Nagymányok, 600 néző. V.: Bartók.

Nagymányok: Márkus — Bíró, Széles, Antal, Kóka, Hódosi (Nádasdi), Pataki, Bíró, Petz, Farkas, Németh (Szőts). Edző: Kovács Péter. Lábod: Márkus (Palaits) — Németh, Hadi, Wirth, Filiszár, Koczka, Csalódi, Luczek, Novák, Fülöp Gy., Borzas. Edző: Hász László.

15. perc: Fülöp Gy. két csel után a kifutó kapus mellett a hálóba gurított. 0:1.

29. perc: Novák ügyesen, Széles lába között gurította el a labdát, s a kapuból kiinduló kapuvédő mellett megszerezte a MEDOSZ második gólját. 0:2.

61. perc: Egy alapvonalról belőtt labda a lábodi Márkus keze mellett gurult el, s a befutó Farkas akadálytalanul lőtt a hálóba. 1:2. Óriási kapushiba.

67. perc: Szőts a kapunak háttal állva célozta meg a hálót, a gólvonalon álló Márkus a labda mellé ütött. Igy lett 2:2.

83. perc: Óriási erővel támadtak a hazaiak, Farkas beadása a sok láb között Filiszáréról a lábodi hálóba pattant. Öngól. 3:2.

Hatvan percen át uralta a pályát, s nagy fölényben játszott a lábodi csapat. A MEDOSZ kapusának két elemi hibája végül is döntőnek bizonyult. Filiszár öngólja pedig végleg megpecsételte a MEDOSZ sorsát. Jók: Márkus, Széles, Farkas, Kóka, ill. Hadi, Filiszár, Koczka.

Dombóvár — Barcs 0:0

Dombóvár, 400 néző. V.: Turai.

Dombóvár: Bancsi — Bartók, Tapaszti, Szíjártó, Végvári, Kovács (Havasi), Mikolics (Riesovics), Sonkoly, Szőcs, Varga, Barta. Edző: Lendvai Miklós. Barcs: Tóth — Kiss, Karsai, Semsi, Winkler, Szokol, Horváth, Mácsovics (Pintér), Otartics (Speivla), Gyergyák, Kertész. Edző: Szóvári György.

Az első húsz percben a barcsi csapat támadott többet, s meglepte ellenfelét. Két abszolút helyzetet hibáztak el ebben az időben az ideges barcsi csatárok. Később változatos lett a mérkőzés, amelyben végig jó volt az iram, helyenként keménnyé is vált a találkozó. A döntetlen megfelel a látottaknak. Jók: Végvári, Barta, ill. Karsai, Kiss, Szokol, Kertész.

* * *

További eredmények a Délnyugati csoportban: Sz. Volán—Pécsi Porcelán 0:0, Pécsi BTC—Mohács 3:1, Bonyhád—Steinmetz 0:1, Szekszárd—Pécsi Helyiipar 1:1.

ÉSZAKNYUGATI CSOPORT

Siófok — Kapoly 2:0 (2:0)

Kapoly, 400 néző. V.: Szollősi.

Siófok: Málics — Horváth II., Szilágyi, Horváth I., Meggyes, Babán, Bujtor, Schádl, Kapitány, Erdei, Soós. Edző: Papp Gyula. Kapoly: Dobos — Szabó, Csáki, Molnár, Dobián, Johann, Kovács, Puha, Sós, Kátai, Vránicz. Edző: Kálmán Ferenc.

17. perc: Erdei futotta le a hazai védőket, és biztosan lőtt a hálóba. 1:0.

25. perc: A korábbi gól nyomán megzavarodott a kapolyi védelem. Bujtor kihasználta ezt, és a hálóba lőtt. 2:0.

Az NB III Északnyugati csoport somogyi rangadóján az bizonyosodott be, hogy a Siófok sokkal jobban felkészült, rutinosabb csapat, mint a kapolyi. A hazaiak lelkesen küzdöttek, de a két gyors gól az első félidőben mintha kedvüket szegte volna. Ha a Siófok nem fékez le, nagyobb arányban is győzhetett volna. Jók: Málics, Szilágyi, Erdei, Babán. A kapolyi csapatban nem akadt kiemelkedő teljesítmény.

* * *

További eredmények az Északnyugati csoportban: Tata—Sopron 0:0, MOFÉM Vértes SC (Pusztavám) 3:0, Petőháza—Fertőd 0:0, KÖFÉM—MOTIM TE 7:3, Bábolna—Rákóczi SE 3:3, Komáromi O.—Gy. Elektromos 0:2, Győrszentiván—Sárisáp 1:1.

Tovább nőtt a Szekszá

Sorsdöntő lehet a Táncsics SE

A labdarúgó NB II. Nyugati csoportjában a héten folytatódtak a meglepetések. Hogy mennyire kialakulatlanok a formák, azt a Pápai Textiles esete ékesen bizonyítja. Egy héttel korábban súlyos vereséget szenvedett Kaposváron, most otthon 5:0-ra nyert. A keresztbeverések meg a Szekszárdi Dózsa hazai győzelme azt jelenti, hogy tovább nőtt a Szekszárdi Dózsa előnye. A nyugati csoport éllovasa már 4 ponttal és jobb gólkülönbséggel vezet. Érik a szekszárdiak bajnoksága.

Meglepetésszámba megy a Pécsi Ércbányász nagykanizsai veresége is. A labdarúgó MNK-ban feltűnő sikereket elért uránvárosi csapat a bajnokságban bizony gyengélkedik. Két hete még titkos esélyesnek számított, most pedig 6. a bajnoki táblázaton.

»Kiesési rangadóra« került sor Almásfüzitőn. A sereghaza' Timfölgyár együttese a Kaposvári Táncsics SE-vel találkozott, és győzött a Timföld. Ezzel a vereségével a K. Táncsics ismét nehéz helyzetbe került. Ha az együttes el akarja kerülni a kiesést, akkor az ilyen meccseken — amikor kiesőjelöltekkel áll szemben az együttes, — még idegenben sem szabad veszíteni.

Az NB II Nyugati csoport állása:

1.	Szekszárd	17	10	5	2	26:10	25
2.	Pápa	17	8	5	4	38:19	21
3.	Gy. Dózsa	17	9	2	6	26:20	20
4.	Fűzfő	17	7	6	4	22:16	20
5.	Z. Dózsa	17	7	6	4	25:26	20
6.	P. Ércbányász	17	7	4	6	19:14	18
7.	B. Vegyész	17	6	6	5	19:18	18
8.	Savaria	17	7	3	7	25:26	17
9.	Nagykanizsa	17	7	3	7	19:21	17
10.	PVSK	17	7	2	8	23:23	16
11.	Ajka	17	5	6	6	14:23	16
12.	Bauxitb.	17	5	5	7	23:21	15
13.	KOMÉP	17	5	4	8	13:19	14
14.	K. Táncsics	17	5	3	9	22:24	13
15.	Sz.-fehérvári MÁV	17	4	4	9	17:25	12
16.	Almásfüzitő	17	5	—	12	13:29	10

SPORT

Almásfüzitő—K. Táncsics SE 1:0 (0:0)

Almásfüzitő, 300 néző. Vezette: Ruzsa.

Almásfüzitő: Dóczi — Varga, Háklár, Simon I., Simon II., Nagy Gy., Kocsis, Lázár, Fekete, Hiba, Tóth. Edző: Paulik Ferenc. Kaposvár: György — Németh, Szebeni, Kaufmann, Róth, Vágó, Lipták, Angyal, Preisinger (Jáger), Korom (Lukácsi), Ur. Edző: Tóth József.

A találkozó alig háromszáz nézőt vonzott. Ez is azt mutatja, hogy Almásfüzitőn már feladták. De úgy fest, csak a szurkolók. A hazai csapat nagy becsvággyal vetette magát a küzdelembe. Játékába ugyan elég sok hiba csúszott, de így is tartós fölényt harcolt ki. A Táncsics csak védekezett. Szórványos támadásai veszélytelenek voltak.

Szünet után sem változott a kép. A hazaiak erőtlen támadásait egy ideig még fel tudták tartóztatni a kemény kaposvári védők. A 73. percben azonban eldőlt a mérkőzés sorsa. *Fekete megtalálta a rést György hálójába. 1:0.*

A gól után pillanatokra feljött a kaposvári csapat, de a hazaiak jól megszervezték védelmüket. Az eredmény nem változott.

Mérsékelt szinten mozgott az alsó régióban tanyázó két csapat találkozója. A timföldgyári együttes a Pápa fölötti győzelem után tartott a Táncsicstól. Hamarosan kiderült, hogy fölöslegesen. Enerváltan, szétesően játszott a kaposvári csapat, amelynek támadósora még csak pillanatokra sem tudta bizonyítani, hogy miként tudott az előző héten 4 gólt rúgni. Mindkét együttes sok hibával játszott. Az Almásfüzitő talán kevesebbel, ezért is érdemelte meg a győzelmet. Jók: Simon I., Simon II., Nagy Gy., Fekete. A kaposvári csapatból Németh és Vágó játéka dicsérhető.

* * *

További eredmények az NB II. Nyugati csoportjában: Szekszárdi Dózsa—KOMÉP (Tatabánya) 2:1, (1:0), Bauxitbányász—PVSK 4:0 (1:0), Pápai Textiles—Ajkai Bányász 5:0 (1:0), Nagykanizsai Olajbányász—Pécsi Ércbányász 2:1 (1:0), Győri Dózsa—Savaria Cipőgyár 2:1 (2:0), Székesfehérvári MÁV Előre—Zalaegerszegi Dózsa 3:1 (2:0), Fűzfői AK—Bakony Vegyész 0:0.

KOSÁRLABDA NB I

Kikapott a Csepel

100 pontot dobtak a bajaiak a Táncsicsnak

A szombat-vasárnapi kosárlabda NB I-es fordulóban a legnagyobb meglepetés az élen álló Csepel csapatát érte. A csepeliek egy héttel korábban biztosan verték a sokszoros bajnok Bp. Honvédot. Úgy fest, ez a győzelem sokat kivett a piros-kék együttesből, vagy talán a rangadó után túl nagy volt az önbizalma a csepeli csapatnak. Vasárnap a Városmajorban a Budapesti SE váratlanul legyőzte az éllovast.

A Táncsics SE ez alkalommal Baján szerepelt. Tudtuk, hogy esélytelen a bajai találkozón. A Bácska Posztó együttese meg sem állt a 100 pontig. A kaposváriak egy pillanatig sem voltak versenyben.

BAJAI BÁCSKA POSZTÓ—K. TÁNCSICS 100:63 (57:36)

Baja, 300 néző. V.: Kapusi és Kardos.

Ezen a mérkőzésen is döntő volt a testmagasság, amely a hazaiak javára billentette a mérleget. No meg az sem volt kétséges, hogy a nagy múltú bajai együttes tudásban fölötte áll a nagy igyekezettel játszó Táncsicsnak. Ld.: Kovács 24, Iván 24, Rátkai 20, ill. Galváts 17, Pakot 16.

További eredmények: Csőszerelő—Oroszlány 89:56, Budapesti SE—Csepel 59:51, MAFC—Soproni MAFC 84:82 (a főiskolás rangadón a Sportcsarnokban kis híján a soproniak nyertek), Bp. Honvéd—Vasas Izzó 107:62, Videoton—SZEOL 65:61, Ganz-MÁVAG—Kecskemét 70:63.

A kosárlabda NB I állása:

1.	Csepel	12	11	1	934:715	23
2.	Bp. Honvéd	12	11	1	1088:836	23
3.	MAFC	12	8	4	858:799	20
4.	Sopron	12	8	4	1031:917	20
5.	Baja	11	8	3	858:755	19
6.	Ganz-MÁVAG	11	8	3	731:709	19
7.	BSE	12	6	6	823:807	18
8.	Csőszerelő	13	3	10	859:998	16
9.	Kecskemét	11	4	7	711:736	15
10.	K. Táncsics	11	4	7	686:852	15
11.	Videoton	12	3	9	782:856	15
12.	Vasas Izzó	11	3	8	697:754	14
13.	Oroszlány	11	3	8	766:946	14
14.	SZEOL	11	1	10	782:908	12

Kaposvári győzelem a vidéki asztalitenisz rangadón

K. Vasas — Pécsi Ércbányász 16:9

Nagy érdeklődéstől kísérve, Kaposváron játszották az asztalitenisz NB I férfi csapatok vidéki rangadóját, a hagyományos Kaposvári Vasas—Pécsi Ércbányász találkozót. Igen jól kezdtek a kaposvári versenyzők, az első sorozat után 5:0-ra vezettek. Ebben a részben Péter például a pécsi Balázst, Ivusza Horváth doktort győzte le. A továbbiakban 8:3-ra szépítettek a vendégek, majd 9:8 lett! Az uránvárosiak lendülete azonban megtört, mert ezt követően sorrendben hét mérkőzést nyertek a kaposvári versenyzők, akik közül különösen Péter Aladár volt elemében.

Gy.: Péter 4, Séra, Balázs, Szálinger, Ivusza 3—3, ill. dr. Horváth 4, Balázs 3, Szederkényi és Szeifert.

Ez volt a Kaposvári Vasas első idei győzelme.

Meglepetések a labdarúgás második vonalában

Immár harmadik döntetlenjét játszotta a Szegedi EOL, az NB I B bajnokság éllovasa. Nincs könnyű dolguk tehát a bajnokjelölteknek a második vonalban sem, s úgy fest, változatlanul nagy a tülekedés az NB I-be jutásért. Négy bajnokesélyessel feltétlenül számolni kell. Jelen pillanatban tavaszi döntetlensorozata ellenére is a Szegedi EOL áll a bajnoki táblázat élén. Ismét helyet cserélt a ZTE meg a Dunaújváros. Újra a zalaegerszegiek állnak a feljutást jelentő második helyen. A verseny azonban még nincs lefutva. Kecskeméten ugyan vereséget szenvedett a Debreceni VSC, de ez korántsem jelenti azt, hogy labdarúgói lemondtak az NB I-be jutásról.

Lassacskán alul is kikristályosodik a kép. A Pécsi Bányász vereséget szenvedett Pécsújhegyen a Pénzügyőr csapatától, ezzel rendkívül nehéz helyzetbe került. Öt pontnyira leszakadt a megmenekülést jelentő helytől a jobb sorsra érdemes pécsi csapat.

Szolnoki MTE—Dorogi AC 2:0, Pénzügyőr—Pécsi Bányász 2:0, Zalaegerszegi TE—MÁV-DAC 3:0, Kecskemét—Debreceni VSC 2:1, Volán SC—Szállítók 4:1, Ózd—Békéscsaba 1:0, Oroszlány—SZEOL 1:1, Dunaújváros—Várpalota 0:0, Bp. Spartacus—Ganz-MÁVAG 2:1.

A labdarúgó NB I/B állása:

1.	SZEOL	21	13	5	3	45:24	31
2.	ZTE	21	12	6	3	43:17	30
3.	Dunaújváros	21	11	8	2	26:11	30
4.	Debrecen	21	11	6	4	22:11	28
5.	MÁV DAC	21	8	10	3	31:21	26
6.	Bp. Spartacus	21	8	8	5	24:23	24
7.	Kecskemét	21	8	6	7	39:30	22
8.	Békéscsaba	21	7	8	6	28:25	22
9.	Dorog	21	6	9	6	21:20	21
10.	Oroszlány	21	6	8	7	32:30	20
11.	Szolnok	21	6	6	9	25:28	18
12.	Várpalota	21	5	8	8	16:25	18
13.	Volán	21	5	7	9	27:34	17
14.	Pénzügyőr	21	4	8	9	18:30	16
15.	Szállítók	21	5	6	10	22:38	16
16.	Ózd	21	5	5	11	18:33	15
17.	Ganz-MÁVAG	21	3	7	11	15:29	13
18.	P. Bányász	21	3	5	13	16:41	11

TOTÓ

A totó 13+1 találatos szelvénye: x, 2, 1, 2, 1, 1, 1, 1, 2, x, 1, 2, 1, +1.

13 és 13+1 találatos szelvény nem volt. 12 találatot 28 fogadó ért el, nyereményük egyenként 47 436 forint. 11 találata 317 fogadónak volt, nyereményük egyenként 1676 forint. 10 találata 2951 fogadónak volt, nyereményük egyenként 270 forint. A 14. hétre átvitt jutalomösszeg 750 259 forint.

Bernáth Aurél

SZET

Téli tárlat

Székesfehérváron

Országos jellegű *Téli tárlatot* rendezett a Képzőművészek Szövetsége Székesfehérváron. A kiállítás célja — mint *Vayer* Lajos professzor, a szövetség alelnöke a katalógus előszavában írja — nem pontos anatómiai keresztmetszet adása, hanem körültekintés »múló napjaink pillanatnyi állomásain«. Ha *sokan hiányoznak* is, mégis seregszemleféle a két helyre tagozódó téli tárlat; egyik része a *Csók István teremben*, a másik az *István király Múzeum* II. emeletén látható, s tulajdonképpen két önálló kiállításnak tekinthető. A kiállítók között zömmel művésztelepek tagjai szerepelnek, s ez határozza meg nagyjából a kiállítás arculatát, mely a szakmai felkészültséget illetően s egyébként sem marad a nyugati kiállítások színvonala mögött. Ezzel nem mondtunk sokat, csupán a képzőművészetek világhelyzetére kívántunk utalni.

Sok fiatal művész munkáját láthatjuk most Székesfehérváron. Igaz, hogy ezek a reményteljes ifjak lassanként férfivá serdülnek, s kinőnek a Derkovits-ösztöndíj erkölcsi és anyagi védőszárnyai alól; kezükben a stafétabottal érett művészszámba kell hát őket vennünk, ha még a gyermekesség jelei fel-feltűnnek is vásznaikon. Mert nem lehet másnak, mint a *homo ludens* félreértésének betudni azt, ahogy a jó képességgel, jó ízléssel megáldott fiatal festő elpepecsel nagyméretű szürrealista vásznán, és óvodai szlöjdmunkára emlékeztető, virtuóz felületi csemegét traktál elénk.

Végignézve a kiállítást, úgy látjuk, mintha a derékhadat alkotó felnőtt fiatalok itt szereplő csoportjára az volna a jellemző, hogy nagyon is, és kizárólag a szemükön át nézik a valóságot, az életet. Megpillantanak valamit, ami jó témának ígérkezik, s függetlenül attól, van-e eszmei mondanivalójuk, meggyőződésük, amit a témán keresztül vizuális eszközökkel kifejezhetnek, fejlett szakmai tudással, a festékek, a vakarások, s mindenfajta új technikák bravúros ismeretében vászonra teszik.

»A múló napok pillanatnyi állomásain« szerettünk volna legalább névjegy formájában találkozni beérkezett, vezető mestereinkkel. *Bernáth* Aurél egy finom londoni tájjal, *Kmetty* János két remek új művével vesz részt az együttesben, a *többieket hiába kerestük.*

Egy ilyen népes kiállításon, mint a Téli tárlat, *a zsűri is főszerepet* visz. Vajon a zsűrire hárítható-e az a tény, hogy a kiállításnak gyászos a hangulata, az összbenyomása vagy őszinte életérzések nyilvánulnak meg? Különösen a Csók-terem vált ezúttal »siralomházzá«, ahogy az egyik látogató megjegyezte. Bánatos, munkában elgyötört, sírba kívánkozó parasztasszonyok, elhagyott, néptelen, kietlen falusi utcák, udvarok, trolimegállónál zsúfolódó tömegek, Dali-módra búcsúzkodó, tragédiát sejtető fiatalok, gyászoló asszonyok, egy nagyméretű, a praeffaelita Szent családok hangulatát árasztó jámbor kompozíció, kulisszaszerű tengerparti és balatoni tájak, nagyjából ez a Téli tárlat tematikája. Képmásokkal is találkozunk, de milyen szenvtelenül, az érdeklődésnek legcsekélyebb kifejezése nélkül néznek e fiatal modellek a világba. Szín sincs rajtuk. Az attikai só ízét csupán egy fiatal festőnő borzas, szellemes elevenséggel festett »*Modell*« című festményében éreztük.

A *szakmai felkészültség* magas színvonalat és kísérletezési szándékot mutat, ami főleg a technika fejlesztésére és nem általános formai újításra törekszik. Ezeket a legtöbb esetben hibátlanul festett képeket látva az jut eszünkbe, bárha ne volna annyira fiataljaink kisujjában a technika! De ha már így van, hozzátehetjük, hogy a rajzolási készség, az ecset, a spachtli, a vakarókés, a műanyagtempera stb. rutinja még nem minden.

Goethe azt tartotta, hogy az egyéniség piramisát a legmagasabb csúcsig kell fejleszteni. A táguló-fejlődő egyéniségek hiányát érezzük férfiasodó fiataljaink itt kiállított munkáinak legtöbbjében, s megrekedést egy nem is rokonszenves provincializmusban. A festő vizuális típusú ember, érzékeny szemén át észleli a valóságot, de füle is kell hogy legyen, ha meg akarja hallani belső sugallatait. Érzésünk szerint e fiatalok szeme nincs eléggé felnyitva. Csak egy kis résen, s egy irányba néznek, az élet nehézségeit, a bánatot látják és nem törődnek a színekkel.

Leningrádtól és Moszkvától Londonig, Itáliát és hazánkat is beleértve sokat lehet a művésznek tanulnia. A nagy mesterek többnyire nagy emberek is voltak, és kivétel nélkül nagy egyéniségek. Ők maguk is megdolgoztak azért, hogy egyéniségük piramisát magasra emeljék. Alkotásaikba beletették lelkűket, érzés és gondolatvilágukat, világszemléletüket. Ha a férfiasodó fiatalok kinyitják a szemüket és egyúttal a szívüket is a remekművek előtt, a remekművek is megnyitják lelkűket előttük. Rengeteget kell tanulni, tapasztalni, felismerni, elmélkedni ahhoz, hogy valaki megérdemelje a művész rangját.

Mindezt azért is szükségesnek tartottuk elmondani, mert a Téli tárlaton végigvonul *az indulattalanság* vezérmotívuma. A vásznakon, néhány kivétellel, a valóság kivágatai bizonyos hűvösséggel jelennek meg. A művészek *a konstatálásra* szorítkoznak. Ez pedig elszomorító jelenség. Mert, ha *tetszik*, vagy *nem tetszik* valami, ha *felháborít*, vagy *elérzékenyít*, miért ne lehetne annak kifejezést adni? Hiszen a még teljesen el nem emberteleníett nyugati nonfiguratívok is kifejeznek érzelmeket indulatokat, sőt szenvedélyeket is. Elég, ha a tragikus véget ért Nicolas de Staël szuggesztív színtömbjeire és színfoltjaira gondolunk. De nálunk *néhány fiatalt, sajnos, Salvador Dali igézett meg*, aki a *Weltwoche* egyik októberi számának adott zavaros, különcködő nyilatkozatában maga is bevallja, hogy *saját műveit olykor ő sem érti.*

Dutka Mária

---

működését
üvészeti Lektorátus

engedélyezését, és e művek árának megállapítását.

Az új intézmény működésével jelentősen megváltozik a képzőművészeti alkotások elbírálása, s remélhető, hogy a nagyközönség és az alkotó művészek számára egyaránt előnyös lesz tevékenysége.

Magyar Nemzet 1964

Személyiség és pszichológia

A gazdasági építőmunka folyamán a társadalmi fejlődés gazdasági alapjának megteremtésében, a társadalmi fejlődés irányának meghatározásában a legfontosabb tényező az ember. Az ember, aki elképzel, tervez, egyeztet, irányít, végrehajt és amikor kitűzött céljához ér, újabb, még messzebbre tekintő elképzelések alapján kezdi újra gazdasági, társadalmi alkotó munkáját. Az ember, aki maga is fejlődik, változik közben és változnak elképzelései, igényei is. Az emberrel foglalkozó tudományoknak, különösen pedig a lélektannak hatalmas feladatai vannak az embernek a társadalmi viszonyokhoz való tudatos alkalmazkodása, tekintetében.

Dr. *Bartha* Lajos, a Tudományos Akadémia Gyermeklélektani Intézetének igazgatója a nemrégen megtartott pszichológiai nagygyűlésen érdekes előadást tartott erről a problémáról. Azt elemezte, hogy a társadalmi kapcsolatok az embert születése pillanatától végigkísérik életén és ezeken keresztül a pszichológiai hatások döntő módon befolyásolják,

milyen emberré válik.

Az izgalmas kérdés: mi az, ami egy személyiséget azzá tesz, ami, mennyi az öröklött tényező, és milyen környezeti, társadalmi behatások járultak hozzá egyéniséggé formálódásához? Mi erősítheti, mi zavarhatja meg egy ember töretlen fejlődését?

Az embernek már legelső, csecsemőkori kapcsolatai is társadalmi jellegűek. Amint világrajött, alkalmazkodnia kell azokhoz a hatásokhoz, amelyek a szülők, a többi felnőtt, a testvérek részéről érik. Az egészséges lelkialkatú ember a család körében legkisebb korban megszerezte az úgynevezett érzelmi biztonságot. Ez annak tudata, hogy szeretik, még ha kifogásolnak is valamit rajta, még ha büntetik is. Annak tudata, hogy nincsen egyedül a világban, hogy szülei minden körülmények között mellette állnak, segítik, támogatják. Hogy feltétlenül hozzájuk tartozik. A kisgyermek számára egész életére kiható kapcsolat az, amely anyjához fűzi, maradandóak az otthoni környezetben nyert »magatartási« minták, a szülők, a családtagok egymáshoz való kapcsolatának példája. A családban kialakult (bár legtöbbször ki sem mondott), de szüntelenül érzékelhető etikai, érzelmi követelmények mindennél jobban formálják a gyermek jellemét, kihatnak egész egyéniségének harmóniájára, későbbi eszményképeire.

Ezek a »magatartási« minták társadalmunk számos rétegében még vajúdóban vannak. A régi, kispolgári hagyományok sokszor már értéküket vesztették, de mint üres formák még élnek tovább. A szocialista társadalomtudomány és lélektan feladata az is, hogy ott, ahol szükség van rá, segítséget adjon

az új normák,

az érzelmi és szekszuális élet kialakításához szükséges új erkölcsi szemléleti alap létrehozásához.

Az ember egyéniségének kialakulására másik döntő fontosságú hely az oktatási intézmények, a legalacsonyabbtól a legmagasabb fokig. A szocialista iskolarendszernek minden szakaszában — tehát a bölcsődétől egészen az egyetemig — az a célja, hogy a gyermek egyéniségének, képességeinek sokoldalú kifejlesztéséhez a legjobb feltételeket biztosítsa. A legelső és a legalsó állomás a bölcsőde. Ezt sem tekinthetjük kizárólag egészségügyi intézménynek, mert — a családtól eltekintve — itt kapja a gyermek az első impulzusokat a társadalomba való beilleszkedésre. Személyiségének fejlődéséhez nagyban hozzájárulnak azok az élmények is, amelyek itt érik. Szólnak-e a gondozónők a gyermekhez, vagy némán, beszélgetés nélkül, kötelességszerűen teljesítik kötelességüket? Hogyan adagolják a szeretetet, vannak-e kedvenc és elhanyagolt gyerekek?

A pszichológiai szempontok még jobban előtérbe kerülnek az óvodában. Az eredményes óvodai nevelés feltétele, hogy a gyermek ismerje azokat a tárgyakat, amelyekkel foglalkozik, hogy a tárgyak jól megfeleljenek a célnak, hogy elfoglaltsága örömet okozzon, hogy jó együttes tevékenységre képes közösség alakuljon ki. Az óvodai nevelőknek fel kell ismerniük a gyermek társadalmi-közösségi szempontból pozitív tulajdonságait és ezeket erősíteniük, míg a negatív tulajdonságait gyengíteniük kell. Lélektani ismeretekkel nem rendelkező óvónő aligha felelhet meg ezeknek az egyáltalában nem könnyű feladatoknak.

Az iskolai oktatásnál

a lélektani igények

igen sokrétűek. A gyermek személyiségének körvonalai ekkorra már meglehetősen kialakultak. A gyermek a társadalomnak, illetve az iskolának a pedagógus által közvetített követelményeit akkor fogja könnyen elfogadni, ha a nevelő személyiségét is elfogadja. Sovány eredmény lesz azonban, ha csak formálisan fogadja el és tesz eleget az iskolai követelményeknek; ezek tartalmát is meg kell értenie és érzelmileg magáévá kell tennie. Nevelőnk körében pedig sajnos még nem mindenütt ismerték fel kellően azt a lélektani szempontot: elfogadja-e vajon az *iskola* a gyermek személyiségét? Milyen helyet, milyen feladatot juttat neki a közösségben, mennyire számol adottságaival, igényeivel? Ellenkező esetben ugyanis a gyermek könnyen elveszti érdeklődését, munkakedvét.

Sajnos, pedagógusaink nagy része nem részesült kellő pszichológiai képzésben. Sok olyan nehézség merült fel az oktató munkában, amit a tanulók életkori sajátosságainak, az oktatás pszichológiai törvényszerűségeinek, növendékek személyiségének ismeretei nélkül nem győzhet le a pedagógus. Ezenkívül ismerniük kell azt az embereszményt is, amelynek kialakítására törekszenek. A személyiség fejlesztését időnként túlságosan általános célkitűzések szellemében, túlságosan személyteler normák alapján kívánják megvalósítani.

A nevelési terv

helyes kezdeményezés a tekintetben, hogy az ifjúságban olyan képességeket fejlesszünk ki, amelyek a társadalom szempontjából lényegesek. Sok felmérő és egyeztető munkára van azonban még szükség ahhoz, hogy az iskola egész követelmény-rendszerét a társadalomban való elhelyezkedés szemszögéből egyeztessék a képességek kifejlesztésének metodikájával.

Számos pszichológiai és társadalmi problémát vet fel a pályaválasztás kérdése is. Rendkívül érdekesen veti fel Bartha, hogy az ifjúnál az értelmi, erkölcsi, akarati tényezők részben kitágulnak, amikor az egész társadalomban való elhelyezkedés problémájával kerül szembe, részben beszűkülnek, mert minden tudását, lelkesedését egy bizonyos hivatás szolgálatába kell állítania. A hivatásra nevelést kell tehát betetőznie a helyes pályaválasztásnak. Ezért szükség lenne országos pályaválasztási tanácsadóra; ki kellene terjeszteni a

pályaalkalmassági vizsgálatokat

Bernáth Aurél
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1
ÉLET ÉS IRODALOM
1964 ÁPR 4
13

Az 1964. évi művészeti kitüntetések és díjak

Április 2-án Kállai Gyula, a Minisztertanács első elnökhelyettese ünnepélyesen kiosztotta az 1964-es kiváló és érdemes művész kitüntetéseket, Ilku Pál művelődésügyi miniszter pedig a művészeti és irodalmi díjakat.

KÍVÁLÓ MŰVÉSZ

FODOR JÁNOS, az Állami Operaház magánénekese
SIMÁNDY JÓZSEF, az Állami Operaház magánénekese
KISS MANYI, a Madách Színház tagja
BERNÁTH AURÉL, festőművész
HARTAI FERENC, az Állami Operaház zenekarának szólóművésze

ÉRDEMES MŰVÉSZ

BARCSAY JENŐ festőművész
HOLLÓ LÁSZLÓ festőművész
KERÉNYI JENŐ szobrászművész
RÁTONYI RÓBERT, a Fővárosi Operettszínház tagja
KISS FERENC, a Szegedi Nemzeti Színház tagja
SÁNDOR BÖSKE, az Állami Déryné Színház tagja
DEÁK SÁNDOR, a Vígszínház tagja
DAJBUKÁT ILONA, a Madách Színház tagja
PALÁNKAY KLÁRA, az Állami Operaház magánénekese
PETRI ENDRE zongoraművész
RUBÁNYI VILMOS karmester, a Debreceni Csokonai Színház zenei vezetője
HERMANN LIPÓT festőművész
HINCZ GYULA festőművész
FENYŐ EMIL színművész

JÓZSEF ATTILA-DÍJ

I. fokozat:

CSANÁDI IMRÉNEK „Ördögök szekerén" című versesköteteért.
KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMILNEK „Párbeszéd a sorssal" című regényéért.
MÁKAI IMRE műfordítónak az orosz és szovjet irodalom kiemelkedő színvonalú fordításáért.
SZABOLCSI MIKLÓS irodalomtörténésznek, a „Fiatal életek indulója" című József Attila pályakezdését feldolgozó munkájáért.
SZÜDI GYÖRGYNEK „Magunk törvénye" című versesköteteért.

II. fokozat:

SÁNTA FERENCNEK „Húsz óra" című regényéért.
SZABÓ ISTVÁNNAK „Varázslat kertje" című novellásköteteért.
TÓTH DEZSŐNEK a mai irodalommal foglalkozó kritikusi munkásságáért.

III. fokozat:

MEZEI ANDRÁSNAK „Múlandóság sebei" című kötetéért.
RÓNA TIBORNAK rádiókabarékért.
SOMOGYI TÓTH SÁNDORNAK „Gyerektükör" című kisregényéért.

JÁSZAI MARI-DÍJ

I. fokozat:

A THÁLIA SZÍNHÁZ TÁRSULATÁNAK a mai drámai művek újszerű, bátor tolmácsolásáért.
HORVÁTH TERINEK, a Thália Színház tagjának a „Rozsdatemető" Pék Mária szerepében nyújtott kimagasló alakításáért.
KAZÁN ISTVÁN főrendezőnek, a József Attila Színház tagjának, rendezői munkásságáért.
SIMON TIBORNAK, az artistapályán elért kimagasló eredményeiért.
TÖRÖCSIK MARINAK, a Nemzeti Színház tagjának, színházi alakításaiért.

II. fokozat:

BÉKÉS ITALÁNAK, a Madách Színház tagjának, eredményes művészi munkájáért.
CSELÉNYI JÓZSEFNEK, a Vígszínház tagjának, kiemelkedő díszlettervezői munkásságáért.
DR. CSERÉS MIKLÓSNAK, a Magyar Rádió rendezőjének, rádiórendezői munkássága elismeréséül.
HEGEDÜS ÁGNESNEK, a Szolnoki Szigligeti Színház tagjának, az új magyar darabok női főszerepeiben nyújtott alakításáért.
IVÁNYI JÓZSEFNEK, a Pécsi Nemzeti Színház tagjának, színészi alakításaiért.
LÓRÁND HANNÁNAK, a Miskolci Nemzeti Színház tagjának, a „Szent Johanna" címszerepében nyújtott alakításáért.
SALLAY KORNÉLIÁNAK, az Állami Déryné Színház tagjának, művészi alakításaiért.
VARGHA IRÉNNEK, a Miskolci Nemzeti Színház tagjának, eredményes művészi munkájáért.

III. fokozat:

CSORBA ISTVÁNNAK, a Fővárosi Operettszínház tagjának, operettekben nyújtott alakításaiért.
DÉGI ISTVÁNNAK, a Debreceni Csokonai Színház tagjának színészi alakításaiért.
KOVÁCS MÁRIÁNAK, az Egri Gárdonyi Géza Színház tagjának, színészi munkássága elismeréséül.
RIMANÓCZY YVONNENAK, az Állami Déryné Színház tagjának, jelmeztervezői munkásságáért.

BALÁZS BÉLA-DÍJ

I. fokozat:

HERSKÓ JÁNOS jelentős társadalmi problematikát tartalmazó „Párbeszéd" című filmjéért, a filmművészképzés új rendszere kialakításában végzett kimagasló tevékenységéért.

II. fokozat:

CSŐKE JÓZSEF rendezőnek, a filmhíradók és a sportfilmek színvonalának emeléséért.
SZABÓ ÁRPÁDNAK, több díjat nyert kisfilm operatőri munkájáért.

III. fokozat:

BOKOR PÉTERNEK, a Televízió rendezőjének, dokumentumfilmek rendezéséért.
KERÉNYI ZOLTÁNNAK több évtizedes filmvágói munkásságáért.

MUNKÁCSY MIHÁLY-DÍJ

I. fokozat:

KOHÁN GYÖRGY festőművésznek, az országos tárlatokon bemutatott festményeiért.
MOLNÁR BÉLA iparművésznek, a textilművészet különböző műfajaiban elért eredményeiért.
PAPP GÁBOR grafikusművésznek, politikai plakátjaiért.

II. fokozat:

GERGELY ISTVÁN belső építésznek, a külföldi kereskedelmi kiállítások rendezéséért.
GORKA LÍVIA iparművésznek, magas színvonalú kerámiaműveiért.
SEGESDI GYÖRGY szobrászművésznek, munkásságáért, különös tekintettel Fidel Castro-szobráért.
ZALA TIBOR grafikusművésznek, politikai plakátjaiért.

III. fokozat:

CSOHÁNY KÁLMÁN grafikusművésznek, könyvillusztrációiért.
DARVAS ÁRPÁD grafikusművésznek, politikai plakátjaiért.
ENGELSZ JÓZSEF ötvösművésznek, értékes díszítő munkáiért.
FOKY OTTÓ bábtervező iparművésznek, filmbábuk tervezésében elért eredményeiért.
OROSZ JÁNOS festőművésznek, az 1963. évben megrendezett önálló kiállításán bemutatott műveiért.
PÉCSI LÁSZLÓ textiltervező iparművésznek, a művészi textiltervezés terén kifejtett munkásságáért.

LISZT FERENC-DÍJ

I. fokozat:

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ BALETTKARÁNAK hazai és külföldi sikeres szereplésükért.
KOMLÓSSY ERZSÉBETNEK, az Állami Operaház magánénekesének, művészi érdemeiért, különös tekintettel a „Sámson és Delila" női főszerepéért.
KOVÁCS BÉLÁNAK, klarinétművésznek, az Állami Operaház zenekari tagjának, jelentős hazai és külföldi sikereiért.
PALÓCZ LÁSZLÓNAK, az Állami Operaház magánéneke ének, művészi érdemeiért, különös tekintettel az „Igor herceg" és a „Háry János" címszerepeiért.

II. fokozat:

BORBÉLY GYULÁNAK, az Állami Operaház karmesterének művészi munkásságáért.
SIPEKI LEVENTÉNEK, az Állami Operaház balettművészének, kiemelkedő művészi teljesítményeiért.
UGRAI KLOTILDNAK, az Állami Operaház balettművésznőjének, a „Diótörő", a „Hattyúk tava" vezető szerepeiben nyújtott teljesítményeiért.
TURIÁN VILMÁNAK, a Szegedi Nemzeti Színház operatársulata magánénekesnőjének, a vidéki operakultúra fejlesztését szolgáló munkásságáért.

III. fokozat:

BRETUS MÁRIÁNAK és **TÓTH SÁNDORNAK**, a Pécsi Balettegyüttes szólótáncosainak, kiemelkedő művészi munkájuk elismeréséül.
MARSAY MAGDÁNAK, a Debreceni Csokonai Színház operatársulata tagjának, a vidéki operakultúra fejlesztésében elért eredményeiért.

ERKEL FERENC-DÍJ

I. fokozat:

FÉNYES SZABOLCS zeneszerzőnek, a könnyűzene és táncdalok terén elért eredményeiért.
MIHÁLY ANDRÁS zeneszerzőnek, a Zeneművészeti Főiskola tanárának, III. szimfóniájáért.

II. fokozat:

FORRAI GÁBORNAK, az Állami Operaház díszlettervezőjének, díszlettervezői munkásságáért.
LENDVAY KAMILLÓ zeneszerzőnek, az Állami Bábszínház karmesterének, hegedűversenyéért.

19

A emelték. Embermagasságú, egészen közönséges, fehér kő-építmény.

A leveleket éjszaka hozták. Az övét is.

A hegy mögött már vörös volt a nap.

Ő semmit sem látott belőle.

Porfelleg kavargott a völgy felett.

Karját a feje köré emelte, a földhöz lapult, és szuszogott. A földnek csípős-kesernyés füstszaga volt, és érezte a reszketését az arcán.

Tűzmagú földgejzírek szökkentek magasba. Millió és millió göröngy záporozott alá belőlük, rögök huppantak, acél surrogott.

Hirtelen csend lett. Olyan iszonyatos csend, hogy ijedtében fölkapta a fejét. Sisakja szegélyéről por szitált, egy pillanatra fátyol-finom függönyt vont az arca elé. Megrázta magát, mint kutya fürdés után, és lassan féltérdre emelkedett. Agya még kábult volt, süket — szeme azonban már a messzibe leskelt. „Jönnek . . " morogta, de még semmit sem látott, és újra dörmögte: „Most jönnek . . "

A szája kiszáradt, por csikorgott a foga között. Kulacs hevert mellette — nem tudta kié, s azt sem, hogy hogyan került oda. Lecsavarta tetejéről a kupakot. Az első kortyintással megöblítette száját, s undorral kiköpte. Aztán mohón ivott. A víz kissé állott volt, de jól esett.

A távolból monoton zaj zúgott közelebb és közelebb.

Elvette ajkáról a kulacsot, fejét csöppet oldalt hajtotta, úgy fülelt. „Már jönnek . . ." — gondolta, elhajította a kulacsot és felordított:

— Jönnek!!! — egyetlen ugrással termett a löveg mellett, beidegzett mozdulattal rántotta föl a zárat, csak azután pillantott körül.

A rádiós a készülékére borult ültében, kezét furcsán oldalvást nyújtotta. Mellette a fiatal juhar tövében egy katona hevert hason, mintha a hangyák járását figyelné — karja a feje alatt, — szeme nyitva, hidegen, mereven dermedt a fűszálak közé. Arrébb a hadnagy, úgy fetrengett a földön, mint a kígyó tekergőzik, és halkan nyöszörgött. A másik ágyú körül is testek, mozdulatlanul — az ágyu csöve a földbe fúródott, talpa az égnek állt, — aztán egy láb. Csak egy láb. Vadonatúj kurtaszárú utász-csizma rajta — fényes zsíros fekete bőrét belepte a por, de vasalásán megcsillant a nap —, a hosszú tizedesé, fölismerte azonnal. Német csizma volt, és tegnap erősen megnézte, amikor a tizedes a járást próbálta benne. Nagyon megtetszett neki az a csizma, irigyelte érte a gazdáját.

Lihegett.

A motorok dohogása egyre kivehetőbben, mind erősebben hallatszott.

Elkapta pillantását a csizmás lábról, a hegyoldalra meredt. Tudta: onnan. És azt is: mindjárt.

A tüdeje zihált.

Gránátot emelt ki a rakaszból. Úgy tetszett hosszú, lehetetlenül hosszú ideig bajlódik vele, pedig másodpercek múltak el csupán.

Szemközt a lankáról, emberek ereszkedtek alá. Csukaszürke ruhás emberek, mintha a földből elevenedtek volna ki. Kényelmesen jöttek — nem sietve, és nem is túlságosan lassan: közelebb majd rohanásba lendültek.

A hadnagy nyöszörgött.

Nem nézett a hadnagyra, nem tudott ránézni — és tudta, hogy az a száját harapdálja vergődésében.

Oldalt egy géppuska tatatázott. Kettő is felelt rá szemből.

Az ágyu fölé hajolt, odairányozta a hegyszögletre a szikla elé.

Szisszenő füttyenések húz fölött. Valami az ágyu lem Aztán újra pendült az acél,

Még egy gránátot készíte ügyébe, és még egyet. Közber készte folyvást, ott a szikla

Amikor az első iromba sz dult a szikla mögül, s megto

---

ez a számhoz hosz-
ú ideje a rövidételű
vérbefojtott első
agyar proletárfor-
n képzete társul.
lences forradalom...
lencesek . . . — szok-
lt mondani.
ekben a napokban
zetet társít e két-
szám: most 19 esz-

tendős a felszabadult ország. Akik ott voltunk bölcsőjénél, akik láttuk első lépteit, botladozásait, akik féltettük és reszkettünk érte, akik csaknem halálos betegségbe döntöttük, aztán riadtan virrasztottunk kórházi ágyánál, akik hittünk abban, hogy szervezete erős és ellenálló — most kicsit büszkén és kicsit szégyenkezve nézhetünk rá: hogy megnőtt, hogy megizmosodott, micsoda erők feszülnek benne, mi minden jóra lesz még képes, ha igazi felnőtt válik majd belőle!

A ma élő magyar nemzedék idős és felnőtt része két háború rémületeinek nyomait viseli idegsejtjei mélyén. És két ellenforradalom tanulságait is agyuk emléket őrző zugaiban.

Aztán vannak fiatalabb korosztályokhoz tartozók: ők, mint gyermekek kapták az első háborús sokkot és ifjúként vagy tapasztalatlan felnőttként kellett eligazodniok jó és rossz között, forradalom és ellenforradalom igazságai és áligazságai között. A fiam a legóvóbb óvóhelyen, az anyaméhben bújt még, mikor az első légitámadás érte Budapestet, aztán kisgyermekként nyilas veszedelemmel és gyújtóbombával kellett ártatlanul-értetlenül szembenéznie — az ő korosztálya nem őriz-e még mindig valami nyomasztó terhet a szabadulás előéletéből?

De itt vannak az igazi fiatalok, a 19 évesnél fiatalabbak is, akik egy merőben más világban tették első lépéseiket, mint bátyjaik és nénjeik, mint apjuk és anyjuk. A lányom, kit a szabadság ihletett az életre, s ki most lépett tizennyolcadik évébe, nevetve érkezett közénk; az ő korosztálya és a még fiatalabbak, akiktől visszhangoznak az uszodák és a sportpályák, akik lármásan csi-

vitelnek villamoson, utcán, akik messzehangzón zsinatolnak az iskolai szünetekben, akik megtöltik az irodalmi esték nézőtereit, akik többségükben oly fogékonyak jóra és igazra, akik oly figyelően és kritikusan lesik a felnőttek szavait meg cselekedeteit — ők, a 19 éves szabadság évről-évre sorjázó korosztályai hordozzák ma még gondtalan szívükben a szocializmus kiegyensúlyozott és tiszta igazságait.

És hozzájuk zárkóznak fel majd a többiek, a még fiatalabbak, akik — erről szól már hetek óta az aggódó vita lapunkban — néhány éven át, szerencsére csak átmenetileg, kevesebben kopogtattak bebocsátásért az új életbe. Ahogy a legkisebbek is felserdülnek, ahogy a mai kamaszok megfelnőttesednek — mindez együtt halad majd azzal, hogy szocialista életünk és még ma is sok gyermekbetegséggel, kamaszbajjal veszkődő 19 éves szabadságunk tovább erősödik. És ők, a fiatalok, akiknek száma egyre nő majd, viszik tovább azt, amit mi kezdtünk és buktatókon át folytattunk.

Nem hiszem, hogy az ő útjukról sikerül minden rögöt elseperni, nem, de ők erősebbek lesznek nálunk, mert ők egy más világba születtek, jobb az útravalójuk; ők a szocializmus teljes felépítésének korszakába lépő társadalomban gyermekek és megvalósult — elsősorban az ő kezük munkájával megvalósuló — szocializmusban lesznek felnőttek.

Nekik nincsenek háborús emlékeik, s azt akarjuk, hogy ne is legyenek. Ahogy most 19 esztendeje a Szovjetunió űzte el innen az apokalipszis lovasait, s ahogy 19 éven át a Szovjetunióval kötött szövetségünk őrizte meg nékünk is a békét és tette lehetővé szocialista fejlődésünket — úgy most is

— ÁRA: 1.50 Ft —

1987 MAR 29.
1021

Magyar Nemzet

Ma 25 éve

1942. március 29-én nyílt meg a Szabadság és Nép kiállítás

Csaknem egy emberöltő kellett ahhoz, hogy felmérjük a magyar antifasiszta mozgalom valóságos súlyát és jelentőségét. A Történelmi Emlékbizottság március 15-i demonstrációjának 25 éves fordulóján ősz hajú, megrendült, egykori ifjúság találkozott. Ma mindnyájan a szocializmus építésének politikai, gazdasági és kulturális posztjain állnak s ha őszülve is, de fáradhatatlanul munkálják azt a művet, amelyre életüket tették. A régi vakmerőkből, sajnos, nagyon sokan hiányoznak, a fasiszta barbárság áldozataiként pusztultak el.

Két hétre a Petőfi-szobornál 1942-ben lezajlott hitvallás után *megnyílt az a nagy képzőművészeti kiállítás*, amelyen először fogtak össze sikeresen az antifasiszta művészek, hogy festmények, rajzok, szobrok nyelvén mondják el tiltakozásukat a náci uralom és a háború ellen. A kiállítók névsora ékes bizonyíték a népfront szélesebb kibontakozása mellett s a kezdeményező *Szocialista Képzőművészek Csoportja* tagjai mellett *Ámos* Imre, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Gádor* István, *Kádár* Béla, *Kmetty* János, *Perlrott Csaba* Vilmos, *Szőnyi* István és mások, nem szocialista, de antifasiszta művészek vettek részt. A *Népszavában*, sőt, plakátokon meghirdetett *freskópályázatra* 80 mű érkezett és a Magdolna utcai Vasas-ház nagy előadótermének egyharmadát szinte tapétaszerűen fedték az egységes méretű (70×100 centiméteres) kompozíciók. Semmi más feltétel nem volt, csak annyi, hogy *a tervek a szabadság és nép eszméjét fejezzék ki.*

A kiállítás nagyobb része grafikai és kisplasztikai anyagból állt össze, gazdagon és változatosan mind a megjelenést, mind a tartalmat illetően. A meghívott zsűri tagja volt a többi között *Petrovich* Elek, a Szépművészeti Múzeum volt igazgatója, *Mihályfi* Ernő, a *Független Magyarország* szerkesztője. A freskóterv-pályázat *első díját Bernáth Aurél nyerte és* valamivel később kiadhattak néhány kisebb díjat is.

A kiállítás az egész város, az egész ország érdeklődésének középpontjába került. Ez egyben azt is jelenti, hogy a reakció is élénken érdeklődött és a nyílas sajtó teljes hangerővel zúgott a »kihívó próbálkozás« ellen. Parlamenti interpellációkban háborogtak a náci zsoldosok s végül — a hivatalos szolgalelkűség nagyobb dicsőségére — a bratislavai *Grenzbote* című fasiszta újság felhördülésére a belügyminiszter a *megnyitó után harmadnapra betiltotta a kiállítást.* A rendőrség megszállta a Vasas-házat, jegyzőkönyvezett, elkobzott és letartóztatott. *László* János munkásművész, a Csoport akkori elnöke és *Goldman* György szobrász, a Csoport szellemi vezére került lakat alá — akkor még — rövid időre. A kiállítással egyidejűleg jelent meg a Csoport szép kiadványa *»18 művész, 48 rajz«* címmel s címlapján az okos-pártos tipográfia következtében a két szám eggyé lett; 1848 s ez a függetlenség gondolatát szuggerálta. A köteteket kimentették a rendőrség elől és terjesztése még nagyobb erővel és sikerrel folyt, csakúgy, mint a *Pátzay* Pál készítette Petőfi-plakett példányaié.

Ezekután a Szocialista Képzőművészek Csoportjának ilyen nagy arányú megnyilatkozásra nem adatott alkalom, de a *Népszava* 1942. április 18-i számában a művészet szabadsága tárgyában szóra bírtak több jeles polgári művészt. Részt vettek a *Hont* Ferenc és *Szendrő* Ferenc által rendezett színházi előadásokban, például a máig felejthetetlen, munkásszínjátszókkal előadott *Bánk bán* nagyon érdekes díszleteinek tervezésével és festésével.

A kiállítás és a színházi és zenei produkciók hatalmas sikere, ébresztő hatása megriasztotta a háborúba sodort nemzet áruló vezetőit. Váratlanul lepte meg őket az a hatalmas erő, amelyet a munkáskultúra és a szimpatizánsok kiállása együttesen képviselt. *Bokros Birman* Dezső: *Független Magyarországért* című bronz domborműve a munkás, paraszt, értelmiség összefogására hívott fel félreérthetetlenül. Bernáth Aurél díjnyertes freskótervén egy géniusz-szerű nőalak a világosság felé vezeti a háború tüzéből-kormából menekülőket. Vagyis: a művészek java érezte, tudta és kifejezte a nemzet valóságos gondolatát, óhaját, szándékát, mert az egybeesett a többség érdekével, a kor alapvető humanizmusával. Az osztályharcos művészekből az össznemzeti érdekek képviselői lettek, felemelték az árulással meggyalázott zászlót, ahogy azt a kor parancsa diktálta.

A kommunisták illegális pártja vezette a nemzetet függetlenségi harcában. Nagy részt vállaltak ebből a művészek, a 25 év előtti kiállítás szervezői és részvevői. Nagy volt az áldozat is, amit hoztak, a Csoport legjobbjai börtönökben és büntető táborokban pusztultak el. A Szocialista Képzőművészek Csoportja 1962-ben és 1964-ben rendezett retrospektív kiállításáról *a legfontosabb művek egy része a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményeibe került*, hogy megfelelő helyen és módon képviselje a két világháború közötti művészet egyértelműen progresszív vonalát.

Kmetty János, aki a Csoportnak a legnehezebb években is atyai barátja volt, egy, a felszabadulás után nem sokkal később adott nyilatkozatában éppen a rezisztens művészetről szól: »A művészeti ellenállás fontos szerve volt a KÚT (Képzőművészek Új Társasága.) Ezt az is bizonyítja, hogy betiltását követelte 1943-ban az akkori képviselőház. De az *ellenállás magvát a Szocialista Képzőművészek Társasága alkotta.* Ez tette lehetővé, hogy Derkovits, Dési Huber és Nagy István a nyilvánosság elé léphettek szocialista művészetükkel. Ezek a művészek jelentik a tradíciót arra, hogy a múlt értékeit és művészetünk célkitűzéseit helyes irányba tereljük.«

A Csoport művészei nem csupán a társadalmi haladással egybeeső s azt erősítő művészi haladás hívei voltak, de a kezdeti hagyománytagadás után a magyar művészet hagyományait tekintették művészetük — s nem kevésbé a művészet propagandájának — alapjául. Jó művészek és jó hazafiak voltak, akik valóban szép műveket tettek le az egyetemes kultúra asztalára.

Oelmacher Anna

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

eform vezérlő motívuma:

ezés és a piac ális kapcsolata

gyminiszter az új gazdasági mechanizmusról

majd a külkereskedelemről beszélt a pénzügyminiszter. *Az iparvállalatok exportjogával* kapcsolatban megemlítette, hogy a fő koncepció: *elősegíteni a termelés és a külkereskedelmi forgalom egységét, összhangját.* Előadása végén dr. Timár Mátyás a tanácsok költségvetési gazdálkodásáról beszélt, kiemelve azt a lényeges változtatást, hogy a régebbi gyakorlattal szemben a jövőben öt évre előre felmérik a tanácsok bevételi forrásait, s ehhez igazodva kell — a nagyobb önállóság jegyében — ellátni feladataikat a tanácsapparátus helyi szerveinek.

Előadása után a pénzügyminiszter válaszolt a feltett kérdésekre. A tanácskozást az elnöklő dr. Vajda Imre professzor zárta be.

Bolgár kormányküldöttség érkezett Budapestre

Tano *Colov-nak*, a Minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével hétfőn délután bolgár kormányküldöttség érkezett hazánkba, amely részt vesz a magyar—bolgár gazdasági együttműködési bizottság hetedik ülésszakán.

A delegáció fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Apró* Antal, a Minisztertanács elnökhelyettese, valamint az Országos Tervhivatal több vezető munkatársa. Ott volt Vaszil *Bogdanov*, Bulgária budapesti nagykövete és az Intranszmas magyar—bolgár társaság több munkatársa.

Megkezdődött az úttörővezetők második országos konferenciája

Kedden a néphadsereg központi klubjában megkezdődött az úttörővezetők második országos konferenciája.

Kárpáti Sándor, a KISZ központi bizottsága tikárának, az Úttörőszövetség elnökének megnyitója után *Cseterki* Lajos, az MSZMP Központi Bizottságának nevében köszöntötte a konferenciát, majd kijelentette:

— *Nálunk becsületes, szorgalmasan tanuló, munkaszerető ifjúság nevelődik. Ennek a nemzedéknek a szívében már elültettük a szocializmus eszméjét. Erre az ifjúságra bátran építhetjük népi demokráciánk jövőjét. Azt akarjuk, hogy népünk minden tehetséges gyermeke megfelelő tudást és olyan képzettséget szerezzen, amelyre társadalmunknak szüksége van.* Nem szabad megengednünk, hogy bárki is vitássá, kérdésessé tegye oktatási reformunk alapelveit. *A reform következetes végrehajtásáért kell harcolnunk.*

— Nem szabad elfelejteni, hogy *diákjaink legfontosabb munkája a tanulás.* Ez azonban csak akkor éri el célját, ha közben a gyerek megérti, hogy a társadalom javára végzett munka minden ember szent kötelessége.

Cseterki Lajos a továbbiakban a *hazafias nevelés kérdéseivel foglalkozott*, majd hangsúlyozta: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója nagyszerű alkalmat ad a szocializmus gondolatának terjesztéséhez.

Ezután *Szabó* Ferenc, az Úttörőszövetség országos elnökségének titkára tartott vitaindító előadást a kisdobosok és úttörők világnézeti, erkölcsi nevelésének időszerű kérdéseiről.

Az egész magyar szakaszon apad a Tisza

Ivóvízhiány a Bodrog menti falvakban

A Bodrog mentén, Sárospatakon az áradás közvetlen veszélye elmúlt, mégis problémát okoz a víz — de most már az *ivóvíz hiánya.* A feltörő talajvíz ugyanis a helység mélyebb utcáiban elöntötte és beszennyezte a kutakat. Hasonló a *készültségben*, s már túlhaladták a harmadfokú készültség eddigi maximumát. A lakott helyek környékén továbbra is erőteljesen védekeznek. Kőtelek alatt, a Tisza jobb partján, továbbá Szolnok Almássykertvárosában *szorítógátaka-*

Kedden a Külügyminisztériumban dr. *Ustor* Endre nagykövet, a Külügyminisztérium nemzetközi jogi osztályának vezetője és *Ahmed Abdel Wahab Selim* tanácsos, az EAK budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője kicserélték a Magyar Népköztársaság és az Egyesült Arab Köztársaság kormánya között aláírt hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmény, műszaki-tudományos együttműködési egyezmény és idegenforgalmi egyezmény megerősítő okiratait. A megerősítő okiratok kicserélésénél jelen volt *Szarka* Károly külügyminiszter-helyettes, dr. *Vitéz* András, az Országos Idegenforgalmi Hivatal vezetője, valamint a Külügyminisztérium, a Külkereskedelmi Minisztérium és a TESCO Vállalat több vezető munkatársa. Ott volt Ali *el Kordy*, az EAK budapesti nagykövetségének első titkára.

Népfrontküldöttség Mongóliában

A Mongol—Magyar Baráti Társaság meghívására a Mongol Népköztársaságba utazott a Hazafias Népfront delegációja: *Nánási* László, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének tagja, és *Csóka* János, a Hazafias Népfront Fejér megyei bizottságának titkára. A küldöttséget a Ferihegyi repülőtéren *Harmati* Sándor, a Hazafias Népfront titkára, valamint a Külügyminisztérium munkatársai búcsúztatták. Az elutazásnál jelen volt *Bat-Ocsirin Dasceren*, a Mongol Népköztársaság budapesti nagykövetségének másodtitkára.

/ 1021

Nápolyt látni...

Tenger, kút, árkád ✦ Nem Gulácsy
Kiállítás a Nemzeti Galériában

A cilinderes, lakktopánós úr százharmincnégy éve ül a gázlámpa alatt. Páholynyitogató. Lába keresztbevetve, könyöke egy kisszekrényre támaszkodik, a felvonás végét várja. Időtlen időkig így fog ülni a soha ki nem hunyó gázlámpa alatt — *Barabás Miklós így örökítette meg őt annak idején Velencében.*

PÁHOLYNYITOGATÓ

A *Nemzeti Galéria* földszinti termeiben hetvenöt művész 225 alkotása idézi fel, hogyan hatott a XIX. századtól egészen napjainkig Itália a magyar festőkre. Kiállításaink történetében ez a nagyszabású tárlat az első, amely összefoglalja az olasz égbolt, az olasz tenger, táj festőszemmel látott szépségeit, az itáliai színek — nemkülönben az itáliai művészet ihlető varázsát. Helyszűke miatt nem kerülhetett minden, a tárgykör szerint idetartozó műalkotás bemutatásra, de azért a *Páholynyitogató* festőjétől egészen *Csontváryig* és *id. Markó Károlytól Bernáth Aurélig* felvonul a magyar festészet színe-java. Az élő festészetet harminc művész képviseli.

Hajnali derengésben kéklő tenger. Tengeröböl alkonyati párában. Tenger déli verőfényben, teliholdas éjszakán, őszi napsütésben, tenger végtelen nyugalomban és tajtékos haraggal. Aztán napszítta parti sziklák, hegyek és tavak — a színhatásoktól megbabonázott festők ugyanazt, de mindig másképpen fogalmazott elragadtatásai. A régi és mai Itália természetesen nemcsak sugárzó kékségével üzen a művészek ecsetjén. Megjelennek a füstös, nyílt-tűzhelyű olasz parasztkonyhák, a kisvárosok sötét, nyirkos udvarai, borongós árkádok, szűk, boltíves lépcsőházak, komor börtönfalak és a kikötők szegénynegyedei — Róma, Nápoly, Firenze, Velence, Capri, Taormina, Pisa és még egy sor város, tájrészlet, úgy, ahogy Benczúr, Szinnyei, Mészöly, Gulácsy, Vaszary, Mednyánszky vagy Egry, Csók, Szőnyi, Hincz és mások látták.

ÍGÉRET FÖLDJE

A kiállítás rendezője: *dr. Bodnár Éva* néhány érdekességgel is szolgál.

— *Kevesen tudják, hogy a múlt század festői számára — Lyka Károly szavai szerint — az ígéret földjét jelentő Itália művészetére a magyar piktúra is hatott. Nevezetesen az idősebb Markó Károly. Olaszországi tartózkodása idején iskolát teremtett, sokkal markánsabb volt, mint a korabeli olasz festők. Egy egész művésznemzedék tartozott követői közé.*

Közben abba a terembe kalauzol, ahol a *Gulácsyk* is láthatók. Egy kisméretű vászon előtt megállunk. Zöldesszürke tónusban tartott udvarrészlet, középen kút, a kútnak támaszkodva fiatal férfi, valamilyen pengetős hangszerrel. Jellegzetes Gulácsy-mű.

— *Első pillanatban én is azt hittem* — világosít fel vezetőm —, *azonban nemcsak, hogy nem Gulácsy, rádadásul nem is festőművész alkotása. Ezt a képet egy szobrász festette. Címe: Velencei börtönudvar, készült 1928-ban, festője — Borsos Miklós.*

KITÖRT A VEZÚV

Az első teremben búcsúzóul még egyszer odahajlok egy finom kis Barabás-képhez. A füstölgő Vezúv látható rajta.

— *Ez a kis remekmű a véletlen ajándéka.* Barabás Miklós 1835 tavaszán Nápolyban volt, de a húsvétot Rómában akarta tölteni, hogy része legyen az ünneplő főváros látványosságaiban. Elnézte az időt, s lekésett a Rómába induló kocsiról. Rendkívül csalódottan indult szállására — *másnap kitört a Vezúv.* Az elmulasztott látványért képzeletet felülmúló kárpótlást kapott.

A Magyar festők Itáliában kiállítás május végéig várja a látogatókat.

(nóti)

KÖLTÉSZET HÉTKÖZNAP

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ESTI HIRLAP
1967 ÁPR 10

XII. évfolyam, 83. szám

1967. április 10. hétfő

...i Hirlap

...TIKAI NAPILAP

...i Gyula ...adta

Tanácskozás a Budapesti Pártbizottságon

A budapesti párt- és tanácsi vezetők ma közös érte-

...ka-el...

Hu... beszám... k...

A hazatérő Humphr... denütt tüntetők fogadták. ... takozók élőképben mutatt... namiakkal.

• BRÜSSZEL

Hubert H. Humphrey amerikai alelnök ma reggel repülőgépen útra kelt az Egyesült Államok felé, **befejezvén nyugat-európai körútját, amelynek csaknem minden állomáshelyén heves Amerika-ellenes tüntetések fogadták.**

...epség ...dzsában

...k beszéde

kambodzsai kormány képviselőinek a szovjet kormány ajándékát:

szovjet katonai és szállítórepülőgépeket, valamint légelhárító ágyúkat.

A szovjet kormány ezzel az ajándékával a kambodzsai fegyveres erők jobb felszerelését kívánja elősegíteni.

Az ünnepségen jelen volt *Szihanuk* államfő, a kambodzsai kormány több tagja, és számos magas rangú katonatiszt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 ÁPR 24

1021

Elfogadható lakásdísz a giccs helyett

Nagy művészek reprodukciós kiállítása Egerben

Évekkel ezelőtt a rádió, a televízió, az újságok, a kereskedelem csaknem karmesteri rendítésre — nagyon jogosulatlan! — kampányt indított a giccs ellen. Műsorok hangzottak el elmefuttatások röpdentek szét rádióból, lapok hasábjairól, fogalmazták a giccs tartalmát, formáit, káros hatásait. A kampány eredménye nem mindig volt egyértelműen pozitív, mert a giccsnek van talaja ma is: az emberek igényét annyi és olyannyira általános fertőzés után a művészet felé felemeli a vásári falvédők, a mázolt csendéletek, a „cukros" szobrocskák után — nem könnyű feladat.

Ebben is ízlésformáló küzdelemben most egy új módszerrel találkoztunk. Az egri Szakszervezeti Székház olvasótermében nagy festőművészek alkotásairól készült reprodukciókat állítottak ki. Félszáz hazai és külföldi festő — művészettörténet halhatatlanjai — reprodukciókban jelennek meg a paravánokon. Monet, Cézanne, Van Gogh, Velasquez, Coreggio, Gauguin, El Greco, Delacroix, Goya, Raffaelo Santi és Dürer alkotásai mellett ott találhatók Lotz Károly, Mészöly, Rippl—Rónai, Vaszary, Iványi—Grünwald, Csók, Aba, Novák, Csontváry Kosztka Tivadar, Hollósy Simon, Torma, Tornyai, Szőnyi, Bernáth Aurél, Rudnay, Munkácsy képei is — reprodukciókban. A kiállításon a reprodukciók meg is vásárolhatók.

A vasárnap óta tartó kiállítás jelentős forgalmat bonyolított le és főképp azok a kispénzű emberek vásároltak a reprodukciókból, akiknek nincsen pénzük eredeti művészi alkotások megvásárlására, de szeretik a szépet, még akkor is, ha azt csak „árnyék-kiadásban" kaphatják.

Ez a kiállítás lehetne még hatékonyabb; fokozná az érdeklődést és a vásárlókedvet az is, ha az egyes reprodukciók alá a megfelelő katalógus-adatokat oda illesztenék. Nem jelentene ez nagyobb fáradságot, hiszen a reprodukciók hátsó oldalán a művész és a mű minden fontosabb adata olvasható. Említjük ezt a katalógus-igényt annál inkább, mert tudjuk, hogy ez a kiállítás Egerben, majd Gyöngyösön hosszabb ideig vándorol üzemről üzemre és nyilvánosságot kap más helységekben is. Ha a közönséget ízlésben nevelni akarjuk, szerény eszközökkel is gazdagítani kívánjuk a lakások hangulatát, akkor a kiállítást úgy kell megrendezni, hogy a látogatók ne a műveket érintő kérdőjelekkel távozzanak a reprodukciók mellől.

A kiállítás vasárnap estig marad Egerben.

(r. a.)

Szovjet vendégek lát
Újlőrincfalván és E

Tegnap utaztak el Egerből a tbiliszi geológiai intézet harmincöt tagú geológus küldöttségének tagjai. Az uzsgorodi sofőr Budapestnek, majd Győr —Sopronnak irányítja ma az új formájú autóbusz kormánykerekét.

A vendégek Debrecenből érkeztek megyénkbe — *Oravecz József*, a megyei tanács művelődési osztályának előadója kísérte őket — autóbuszuk szerdán délután öt óra előtt néhány perccel állt meg megyénk legkisebb községe, Újlőrincfalva tanácsháza előtt. A társasgépkocsiból kiszálló szovjet embereket a falu vezetői üdvözölték, s a gyerekek üde tavaszi virágokkal kedveskedtek a napsütötte Grúziából jött geológusoknak. A feldíszített mozihelyiségben együtt foglaltak helyet a falu lakóival. *Kovács Lajosnak*, a községi tanács elnökének üdvözlése után pedig első útjuk a község felszabadítása közben hősi halált halt szovjet katonák emlékművéhez vezetett.

A vendégek ezután a falu iskolás gyerekeinek társaságában

kandidátus először látog
országra, a hely
jes fogadtatása mély benyomásokat tett bennük.

— Vannak nagyon jó magyar barátaim — mondta az intézet vezetője —, nem ismeretlen számomra ez az ország, de a vendéglátók szeretete, kedvessége, minden várakozáson felüli volt. Sok szovjet testvérem harcolt Magyarország felszabadításáért, a hősi halottak emlékét kegyelettel őrző újlőrincfalviak nemes gesztusukért őszinte tiszteletünket váltották ki. A mostani találkozást legszebb emlékeim között őrzöm...

A termelőszövetkezetet meglátogató szovjet vendégek ezután közös nagygyűlésen vettek részt a község felnőtt lakosaival, ahol *Szabó Sándor*, a járási pártbizottság munkatársa mondott beszédet, majd *Gegecsiori Salva Grigorevics*, a geológuscsoport vezetője szólalt fel.

A vendégeket ezután vacsorán látták vendégül a község vezetői, ahol Bede Benjámin

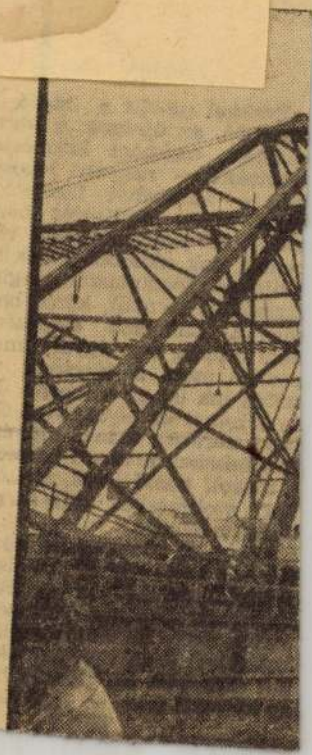

Huszonöt éve alakult a Történelmi Emlékbizottság

1942. március 1-én a Népszava olvasói különösnek ható felhívást olvashattak. A történelmi hagyományok ápolására „az országban mindenütt gondozatlanul kallódó ereklyék összegyűjtésére" országos társadalmi megmozdulást hirdettek: „Álljanak sorainkba mindazok, akik tisztán őrzik magukban a történelmi hagyományt, és hiszik, hogy e nagyszerű örökség ápolása és elmélyítése fontos nemzeti feladat." — Aláírva: „A Magyar Történelmi Emlékbizottság" és huszonnyolc név. Ismert baloldali politikusok, újságírók, írók, művészek, mint *Bajcsy-Zsilinszky Endre, Kállai Gyula, Szakasits Árpád, Mihályfi Ernő, Tildy Zoltán, Illyés Gyula, Pátzay Pál, Szőnyi István, Veres Péter, Darvas József, Bernáth Aurél* és mások.

Az egyszerű újságolvasó valószínűleg meghökkent. Az ország több mint fél éve, hogy részese Hitler bűnös és őrült háborújának. A német fasiszta csapatok elszenvedték már első nagy vereségüket Moszkva alatt. Az antifasiszta demokratikus országok szövetségi szerződése és az angolok Magyarország elleni hadüzenete széjjelzúzta a kettős politikában reménykedő csoportok illúzióit. Már nem lehetett eltitkolni a magyar csapatok első nagy bűnös akcióját, nemzeti szégyenünket, a „Hideg napok"-at, az újvidéki és zsallyai tömegvérengzést, amelynek több mint háromezer áldozata volt. Ilyen vérzivataros időkben minden haladó ember előtt köztiszteletben álló férfiak „ereklyegyűjtéssel" foglalkoznak, múzeumot szerveznek?

A kudarcok és a felháborodás hulláma megbuktatta a Bárdossy-kormányt. Utóda, Kállay Miklós — akit közvetlen környezete is politikai sviháknak, gátlástalan kalandornak tartott — fő feladatául tűzte, hogy a háború folytatásához szükséges egységet megteremtse és a függetlenségért, demokráciáért és békéért küzdő erők egységét megbontsa.

A Magyar Történelmi Emlékbizottság nem múzeumalapítással foglalkozott. Része, illetve legális fedőszerve a kommunisták által kezdeményezett széles körű függetlenségi mozgalomnak. Így ír erről az illegális Szabad Nép 1942 márciusi száma:

„Minden mozgalom a kenyérért, földért, szabadságért, az ország függetlenségéért erősíti a gátat a labanctörekvésekkel és a Bárdossy-klikk kapitulációs politikájával szemben. A munkásság mozgalmai így válnak mind hatalmasabb tényezővé a nemzeti szabadságharcnak, 1848 eszméinek megvalósításáért."

A Történelmi Emlékbizottságot a legszélesebb értelmiségi összefogás jellemezte. A budapesti rendőrfőkapitány helyettesének jelentése így látja ennek a lényegét: *„A bizottság éppen azért alakult meg politikailag heterogén elemekből, hogy ezzel is demonstrálja a függetlenség és szabadság kérdésének, politikai pártok és mozgalmakon való felülállását és egységes magyar követelés jellegét."* Távolabbi perspektívában a bizottság résztvevői talán nem értettek mindenben egyet, ideológiai különbségek is fennállottak, de valami lényegesben azért találkoztak. *Szekfű Gyula* szavaiból érthetjük ezt meg, aki így írt a Népszava emlékezetes karácsonyi számában: *„... A magyar munkássággal, akárcsak a magyar parasztsággal, nem voltak soha kapcsolataim, viszont ami a marxizmus tanelveit illeti, ezekkel szemben elfoglalt álláspontomat sohasem tartottam titokban... Nagy elemi csapások idején, felhőszakadás után, árvízveszedelemben senki sem tud négy fal között maradni... Ilyen viharban élünk ma is... Azt hiszem, a szabadság dolgában megérthetjük egymást, még ha különböző pontokról indulunk is el".*

Az értelmiség feladatává vált, hogy leleplezze az uralkodó rendszer magyarkodásának, „hazafias" szólamainak hazug voltát. Megmutassa, hogy a magyar nép történelmi hagyományainak legdicsőbb szakaszaiban — elsősorban 1848-ban — hogyan küzdöttek a nép és vezetői együtt a szabadságért, függetlenségért, demokráciáért, a gazdasági és társadalmi haladásért. Az írott szóval, az előadó- és képzőművészet eszközeivel próbálták felébreszteni a nemzet lelkiismeretét.

Az értelmiség részvétele a közös nagy feladatban igen sokoldalú volt. A munkáskórusok és munkásszínjátszók előadásaiban, majd a *Hont Ferenc* által rendezett vigadói és zeneakadémiai irodalmi esteken valóban a művészek színe-java vállalt szerepet. Olyan művészek fémjelzik ezeket az előadásokat, mint *Ascher Oszkár, Basilides Mária, Bánki Zsuzsa, Baló Elemér, Gobbi Hilda, Gábor Miklós, Gellért Endre, Hont Erzsébet, Horváth Ferenc, Major Tamás, Medgyasszai Vilma* és sokan-sokan mások.

Hogy nemcsak egyszerű művészi produkcióról volt itt szó, jelzi például *Kállai Gyula* cikke a Népszavában az 1941 decemberi Petőfi-estről, amelynek bevezetőjét Móricz Zsigmond tartotta. *„Igaza van Móricz Zsigmondnak — írja Kállai —, amikor a bevezető tanulmányában Petőfiről azt mondja: Korlátlan benne a szabadságvágy, s ezt a korlátlanságot követeli a nép számára is".* Petőfi élete Móricz Zsigmond szerint: *„egyetlen harc egyetlen eszme érdekében... megszüntetni a jogtalan és oktalan rabságot, amiben emberek millióit fekütdték."*

A magyar kultúra olyan értékei nyertek új megvilágítást, mint *Bartók, Kodály, Ady és József Attila.*

A szocialista és rokonszenvező képzőművészek is a maguk eszközeivel tárták fel a kor égető problémáit. A Vasas Székházban rendezett kiállításon olyan nevekkel találkozunk, mint *Bán Béla, Berda Ernő, Bokros-Birmann Dezső, Derkovits Gyula, Dési-Huber István, Farkas Aladár, Fenyő A. Endre, Goldmann György, Háy Károly László, B. Juhász Pál, Kender György, Kurucz D. István, Mészáros László, Ránki-Roxi József, Sugár Andor* és mások. *Pátzay Pál* Petőfi-emlékplakettjét, a Történelmi Emlékbizottság bocsátotta ki és az emlékezetes március 15-i tüntetés előtt már tízezres példányban díszítette a kabátok hajtókáit.

A bizottság kiadásában jelent meg 1942 márciusában egy „Petőfi útján" című tanulmánykötet, amelynek írói ismét a legkülönbözőbb szemszögből tettek hitet Petőfi eszméi mellett.

A mozgalom csúcspontja az 1942. március 15-i tüntetés előkészítése volt. Erre nemcsak a párt mozgósította tömegeit, hanem a Magyar Nemzeten, Kis Újságon és Népszaván keresztül a Történelmi Emlékbizottság is felhívást bocsátott ki. A világháború viszonyai között páratlan erejű tüntetés élén ott haladtak a bizottság vezetői is és tették le az emlékezés koszorúit Petőfi szobrára.

A tömegek és az összefogás erejétől megrémült uralkodó osztály terrorral válaszolt. A fő csapást a pártra mérte, letartóztatva annak mintegy 600 harcosát és vezetőjét.

A terror megrémítette a szövetségeseket — így a Történelmi Emlékbizottság rövid fennállása után megszűnt. Megszűnt, hogy későbbi időben új keretekben éledjen újjá.

Nehéz volna felsorolni is azt a sokrétű és széles körű tevékenységet, amelyet az értelmiség legjobbjai a rövid néhány hónap alatt tettek. Tetteik már a történelem részei és így vonhatjuk le a következtetést: azért csatlakoztak a párt népfrontpolitikájához, mert felismerték, hogy a nemzet sorsdöntő kérdéseiben akkor is a párt mutatta a helyes utat.

Dr. Szemere Vera
történész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Világ proletárjai, egyesüljetek!

NÉPÚJSÁG

SZÁM

mindannak,
mberek életét

dányi választási gyűlésen

Ifjú választók a hallgatóság között.

korábban, mosógépből, kályhából tervben 250—260 milliárdot forkétszer annyit. A kommunális el- dítunk. Az ipari termelés látottság ismertetése után a IX. pártkongresszus határozatainak megfelelő agrárintézkedésekről beszélt, majd a harmadik ötéves terv fő célkitűzéseiről tájékoztatta a gyűlés hallgatóságát. Egyebek közt megemlítette, hogy 19—21 százalékkal növekedik a nemzeti jövedelem s ennek megfelelően 18—20 %-kal a fogyasztói alap. Beruházásra a harmadik ötéves 32—36 százalékkal, a mezőgazdasági 13—15 százalékkal nő. A szövetkezeti gazdaságok termelés- és jövedelemnövekedését szolgálják a IX. kongresszus határozata alapján hozott agrárpolitikai intézkedések. Többek közt a hitelrendezés, a szövetkezetek területi szövetségei, a garantált díjazás bevezetése, a tsz-nyugdíjrendszer.

Céljaink megvalósulásához fegyelmezett munkára van szükség

Frank Ferenc elvtárs a harmadik ötéves terv célkitűzéseinek ismertetése után rámutatott, hogy ezek megvalósulásához fegyelmezett munkára van szükség. Szocialista társadalomban élünk s el-

okra is emlékeznek.

osztani csak azt lehet, amit megtermelünk. Ezután pedig ecsetelte, milyen volt a régi, a tőkés társadalmi rendszerben a választás. Kik voltak akkoriban a képviselők? Tőkések, földbirtokosok, bankárok. Mit képviseltek? Saját érdekeiket. Ezért egyik oldalon volt a fényűzés, a másik oldalon meg a munkanélküliség, a szegénység. Ez a népelnyomó politikából fakadt. Ma pedig? Pártunk politikáját, a népfront programját vallják mindazok, akiket a választópolgárok jelöltek országgyűlési képviselőknek, megyei, járási és községi tanácstagoknak. A jelölőgyűléseken a felszólalók egyetértettek ezzel a politikával, amely forrása mindannak, ami jobbá, szebbé teszi az emberek életét. Ezek alapján kérjük a választópolgárokat, hogy március 19-én szavazzanak erre a politikára, válasszák meg jelöltjeiket — fejezte be Frank Ferenc elvtárs, majd a népfrontbizottság helyi képviselője a választói gyűlést berekesztette.

—el.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1968 MÁJ 25

Országos jelentőségű kezdeményezés is lehet

Beszélgetés Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművésszel, az egervári művésztelep vezetőjével

A Zala megyei Tanács vb művelődési osztálya a Népművelési Intézettel és az Országos Pedagógiai Intézettel karöltve július 15-től 29-ig ismét megrendezi az egervari művésztelepet. A művésztelep vezetésére a rendező szervek az ismert, európai hírű, Kossuth-díjas festőművészt, Bernáth Aurélt kérték fel. Ebből az alkalomból látogattunk el a művész otthonába, hogy érdeklődjünk a művésztelepi munkára vonatkozó elképzeléseiről, ilyenirányú eddigi tapasztalatairól.

— Művész úr! Milyen érzéssel fogadta a felkérést a telep vezetésére?

— Örülök, hogy Zalában is otthonra talált a képzőművészet, s különösen örülök az egervári művésztelep létrehozásának, amely nagy segítséget adhat az ott élő művészeknek. A művészi életben nagy jelentőségűek a hasonló telepek. Emlékszem nagybányai éveimre, nagy horderejű festői feladatok megoldása dőlt el akkor ott elmeletileg, a beszélgetések, viták során. A gyakorlat persze más, a problémák, a vásznon oldódnak meg véglegesen. Ennek előkészítését viszont mégis csak a nézetek megvitatása, kicserélése jelenti. A művésztelepi munka nemcsak testközelbe hozza a festői problémákat, hanem intimmé is teszi az együttlétet. Kialakítja és ébren tartja a vetélkedési szellemet, s ez lüktetést, elevenséget visz egy telep életébe. De még talán ennél is fontosabbnak, jelentősebbnek tartom a kritikai szellem kialakulását. A fiatal festő, vagy szobrász, ha dadogva is, de véleményt mond társai alkotásairól, és így gyakorlatot szerez a mű megítélésében. De hozzászokik a bírálatokhoz is. És ha már kritikai szellemről beszélünk, hadd tegyem hozzá, hogy ma éppen ezt a kérdést tartom rendkívül fontosnak. A fiatal művésznek feltétlenül kell a baráti szó, a támogatás, a jószándékú bírálat, hogy kialakíthassa egyéni stílusát. Szerencsére nálunk kedvezőek a feltételek és adottságok. Büszkék lehetünk az elmúlt időszak eredményeire is, amelyek mindenben különböznek a 30-as évek művészetétől.

— Milyen szerepe volt ebben a művésztelepeknek?

— Sajátos színt jelentenek a magyar művészet összképében, eleven erőként működnek. A művésztelepeknek mindig van helyi jelentőségük, s ezt az elhivatottságukat környezetükben teljesítik is. A nagybányai művésztelepnek — megintcsak ezt hozom fel példaként — a város életében, kultúrájában óriási nevelő hatása volt. Profilt adott a városnak, s történelmet is. Ugyanakkor bármelyik várost nézem — ahol ilyen létesítmény van — mindenhol megbecsülik, sajátjuknak érzik, összeforrnak vele. Bizonyára így lesz ez Zalában is.

— Ismeri már a várat és környékét?

— Bár jártam Zalában — több évig éltem Keszthelyen, s egy ízben Zalaegerszegen magánúton vizsgáztam is — még nem ismerem az egervári várat és környékét. Csak elbeszélésekből alkothattam róla képet. Rövidesen személyesen is ellátogatok arra vidékre, hogy a helyszínen is tájékozódjak.

— Milyen jövőt lát a művésztelep előtt?

— Tudom, hogy városuk, Zalaegerszeg ma milyen hallatlan tempóban fejlődik. Ehhez a fejlődéshez szerintem a művelődés, a kulturálódás feltételeinek megteremtése is elengedhetetlenül szükséges. Ezért tartom jelentős lépésnek a művésztelep létrehozását. Biztosra veszem, hogy pár éven belül Zala megye szép környezetében is otthonossá lesznek művészeink, s a megyei tanács által is felkarolt és minden támogatást élvező kezdeményezés bizonyára hamarosan országos jelentőségre is szert tesz.

Sz. L.

egből seregge nőtt az irodabb nemzedék betűéhsége is aid a gyarapodás. Az ünnem nő együtt az olvasók tá-ne inkább. Szükségszerű ez

ből, közszükségleti cikké vált nyér-irodalom a köztereket irodalom másfajta ünneplést lődje.

nagunkat. ma is csak a kigújabb statisztikai felmérés *ántegy 60 százaléka egyáltae*lepülése van az országnak, - úgyszólván nem vásárolnak épes városokban is arcunkba érő gond: találkozunk-e csak csiholói a tűznek, a szóra ltalán csak azokkal is, akik *Sok helyen nem jöttek még ok*, amelyekben értelmes terral töltekezhetnek meg a tűz solódnak az erők.

: *réteg-ügyből mégiscsak or-*Bizonyosan ennek a ténynek it eléggé, ha az elmúlt évek- a könyvhét ellaposodik, s ki- a kényszeredettség jegyei. ég, ha csak annyira tekintjük mat, amennyire máris az. ja a tüzet — az író sem önszóban nagyobb lánggal adben, haladó, kezdő és leendő n szíve fókuszába gyűjtött — *mmá az Ünnepi Könyvhetet.*

Lázár Tibor:

FIGU

Átmentem az asztalok között,
s tompán zsongott a presszó:
rémhíreket rotyogtak, s kozmás ügyeket
vakartak ócska kispolgárok,
és néhány dologkerülő pimasz ribanc
szemezett, s csendben jóhírükre vigyáztak
anyjuk nélkül a gimnazista lányok.
A jólértesültek egymás füléhez hajoltak,
s elmondták ki, kivel, hol mit csinált,
hogy a szocializmus nem épül valami szépen,
hiába hajtják a proletárt.
Két konyak után a kis dicsekvő
elköpi, a főnöke hogy zabált,
mert együtt voltak kiküldetésen,
s áténekelték a délutánt.
Átmentem az asztalok között,
közönyük vágott, szemük pattogott,
s felszúrtak gúny-rajzszegükkel
a falra, mint egy papírlapot,
de a papíron ők a figurák,
zsírpacnis foltok, tudatos buták.

Könyvheti újdonságok

Mindig kissé túlfűtött, szorongó, kicsit rezignált — mégis bizakodó, nyugtalan költészete a fasizmus, a háború árnyékában bontakozott ki. A háború előtti két ciklus és a felszabadulás élményét oly nagy erővel ábrázoló harmadik számos verse maradandó ültői dokumentuma marad nek az esztendőknek —

GYŰJTŐLENCSE

(Darvas József)

Szociográfikus pontosság és lényegig hatoló írói látás teszi nagyhatásúvá Darvas József riportjait, publicisztikáit. A gyűjtemény nagyobbik része a felszabadulás előtt íródott, dokumentum-értékű, a har-

Harminc éve nem jelent meg nálunk hasonló kiadvány, s ez az első olyan lexikonunk, amely már a régi magyar mesterek munkásságát, életművét is megismerteti az olvasókkal. A most megjelent negyedik záró kötet, mintegy 4000 címszavában R—Z-ig foglalja összesze öt világrész művészetének történetét az őskortól egészen napjainkig.

Bernáth Aurel

1963 FEB –

egymással: a jó és a rossz. „S ha a gonosz győz, a szíven találva — Halálba hervad ember és paránta" (Kosztolányi fordítása). A Montague és Capulet család ádáz gyűlölsége a rossz állandó diadala volt és a legfrissebben is három ember halálát okozta, akik közül kettőnek gyilkosa maga Romeo. Ennyi gyűlölségnek és erőszaknak meg kell hogy érlelődjék a tragikus gyümölcse. Ezt Shakespeare sokkal helyesebben érezte, mint szentimentális utódai, akik szívesebben látták volna (esetleg látnák még ma is) a rokonszenves fiatal szerelmesek felhőtlen boldogságát.

A Vígszínház kitűnő előadásban hozta színre a darabot, bár Várkonyi Zoltán rendezése a tavalyi korszerűbb (és ugyanakkor sokkal shakespearibb) „Minden jó, ha a vége jó" előadáshoz képest bizonyos mértékig visszakanyarodást jelent a konzervatívabb, látványos szcenírozáshoz. De mentségéül szolgál az érzelmes, romantikus téma. Latinovits Zoltán Rómeója az előadás legörvendetesebb meglepetése. A legnagyobb elődökhöz képest is újat tudott hozni a szertelen, rajongó és a bajban körmét rágó és síró kamasz érzékeltetésével. Méltó párja Ruttkai Éva érzékeny és hitelesen tizennégy éves Juliája. Kiemelkedő alakítás még Sulyok Mária dajkája. Kitűnő rendezői trouvaille, hogy Capulet részegen jön be, mikor Juliát gorombán házasságra akarja kényszeríteni. Így egyszeriben megmagyarázódik a szövegben mindig indokolatlannak érzett hangváltása lányával szemben.

Mészöly Dezső fordítása jól gördülő és hitelesnek érzett szöveg. De azért sok helyen fájt a szívünk Kosztolányi játékos megoldásai után. És nem tudni, nem lett volna-e helyesebb és kegyeletteljesebb az ő szövegét csupán kijavítani, amennyiben pontatlan, vagy túl „kosztolányis" lenne egy-két helyen.

(Doromby Károly)

1021

KÉPZŐMŰVÉSZET. *Bernáth Aurél: A Múzsa körül.* Bernáth Aurél, a kiváló festőművész válogatott művészeti írásainak gyűjteménye ez a karácsonyra kiadott, finom papírra nyomott, gazdagon illusztrált kötet. (Szépirodalmi Kiadó, 1962.) Bernáth *Kor és pálya* című önéletrajzi ciklusának előző két darabja (az *Így éltünk Pannóniában* és az *Utak Pannóniából*, szépirodalmi eszközökkel rajzolta meg a szerző életútját és művészi fejlődését-vívódásait a 20-as évek derekáig, — az új kötetben — amely a festő művészetelméleti munkásságát, a jelenkori művészet döntőnek érzett kérdéseiről, a művészet sorsáról való gondolatait tartalmazza — a tanulmányíró és esszéista Bernáth veszi át a szót. Bernáth előző írói munkáinak kritikusai — *Rónay* György s mások — rámutattak stílusa árnyaltságára, finom előkelőségére, hűvös fegyelmezettségére, kor- és jellemfestő képességére, okfejtésének élvezetességére, szerkesztésének arányosságára, — egyszóval magasrendű íráskultúrájára. Az új könyvet is ugyanez az írói minőség jellemzi.

A kötet élén hét nagyobb tanulmány áll. Nagyon szépen, ihletetten ír Bernáth *Szinyei*ről és *Ferenczy* Károlyról, akiket szellemi ősei között tisztel, szeretettel idézi fel „a város peremén" élő munkás-festő: *Nagy Balogh* János tiszta, puritán alakját és szerény, bensőséges életművét, kitűnő portrét ad *Petrovics* Elekről, a Szépművészeti Múzeum egykori főigazgatójáról, az érdemes művészeti íróról. Nem marad el az említettek mögött a *Benczúr*-tanulmány sem. „A szellem kvalitása és a formálás ereje teszi a művészt. Benczúrnál az elsővel volt baj... Ahogyan például Madame Dubarryt ábrázolja, az önmegtartóztatásnak oly hiányát árulja el, ami túl megy minden határon. Oly világ tárul itt fel, mint amilyen egy lakáj titkos álmaiban lehet. Ahogy egy hadvezért lát, divatjamúlt történelemkönyvek kongó pátosza jut eszünkbe." Kemény szavak, de igaz szavak, s minthogy a „kongó pátoszú" és „a szellem kvalitásait" nélkülöző festészet Benczúrral nem múlt el, szükség van erre a nyílt, érdes, mégha kegyetlennek és kegyeletlennek tűnő beszédre. A *Szabó Lőrinc*-visszaemlékezés is emlékezetes része Bernáth könyvének. Sajnos, nem mondhatjuk el ezt a *Csók* Istvánhoz írott levélről. Ez az írás, a maga kissé erőltetett könnyedségével és kedélyességével (szóba kerül benne a 12 találatos totószelvény, a joghurt, a szódabikarbóna, a száztíz éves életkor elérése, a matuzsálemi korú művész fiatalosságának emlegetése, a kávéfőző kisasszony piros arca) kiríi a kötetből, s Csók emberi-művészi arcképe sem lesz általa telje-

sebb. Az a kevéske érdemleges pedig, amit Bernáth elmond Csókról, nem egyszer sántikál. Hogy Csók művészetében a „mélységnek" nagy szerepe lenne, ennek inkább az ellenkezőjét lehetne állítani, s hogy „életműve beleszervesedett a nép életébe", ez is túlzás. (Sajnos, nagyon kevés olyan festőnk és olyan műalkotásunk van, akiről és amelyről nyugodt lélekkel azt mondhatnánk, hogy „beleszervesedett a nép életébe". A képzőművészeti kultúra általános színvonala nálunk még nem tart itt.)

Nagyon érdekesek és tartalmasak Bernáth kép-elemzései, egy-egy műalkotáshoz fűzött kommentárjai. Nehezen feledhető, amit *Giorgioné*-ról, *Chardin*-ről, *Michelangelo*-ról, *Tintoretto*-ról, *Courbet*-ról, *Manet*-ról ír. Ezek a kis, egy-két lapos írások — azon túlmenően, hogy behatolnak nagy klasszikus művek legbensejébe — vallomásai egy olyan művésznek, aki mestersége elméleti kérdésein szakadatlanul tűnődik. Amikor „kedvenceiről" ír, hangja átforrósodik, — így amikor az „Utolsó itélet"-ről beszél: „Elmenni innen? Miért? S hová? Innen, e kép alól?... Hisz ott vagy, ahol lenned kell... hisz itt a te hazád!... Elmondhatatlan mű. Olyan, mint maga a világ." Jellemző azonban Bernáthra, hogy mi az, ami mellett említetlen elmegy. Ferenczy Károly „Háromkirályok" című mesterművéről írott — különben igen szép — méltatása csupán a festmény formai gazdagságára terjed ki. Pedig még egy olyan (Bernáthnál összehasonlíthatatlanul kevésbé elmélyült) művészeti kritikus, mint *Lázár* Béla is észrevette, hogy „a három mágust ábrázoló kép jelentősége Máté evangéliumában (2, 9) gyökeredzik". Ha ezt nem vesszük figyelembe, a mű elveszíti „minden mélyebb emberi jelentőségét és puszta színjátékká szegényedne." (Lázár B.: Kis írások nagy művészekről.)

Azt hisszük, a magyar művészettörténetírás hálás lesz Bernáthnak azért a két tanulmányért, amely ismét ráirányítja a figyelmet a két háború közötti időszak olyan számottevő festőire, mint a debreceni *Hrabéczy* Ernő és a pécsi *Mattyasovszky—Zsolnay* László. Hrabéczynek a könyvben reprodukált „A festő" című műve komor, nagyerejű látomás. (Sajnáljuk különben, hogy Bernáth a közelmúltnak és a jelenkornak oly kevés magyar művészéről ír. Pedig *Írások a művészetről* című, 1947-ben megjelent könyvében érdekes gondolatai és megjegyzései voltak *Mednyánszky*ról, *Fényes Adolf*ról, *Derkovits*ról. Ezek az írások — amelyek bizonyos fenntartásokkal szemlélik e három művészt — az új kötetben nem kaptak helyet.)

Bernáth könyvének jelentős része foglalkozik az absztrakt festészettel. Ismeretes, hogy Bernáth pályája kezdetén maga is közel állott a non-figuratív kifejezésmódhoz, később azonban teljesen szembefordult az absztrakcióval. Álláspontja szerint „a festészet és a természet" (mármint a *látott* természet) „szétválaszthatatlanok". Az absztrakt művészet alkotásai (ha komolyan veendő művekről van szó) nem tartalmatlanok, de tartalmuk „könnyű fajsúlyú". Az absztrakt művészet helyét Bernáth „az igazi, a tradicionális művészet és az iparművészet *között*" látja. Küzd a nonfiguratív piktúra ellen az eszmék síkján, mert „a festészet hagyományos fejlődésében s így kultúrális tekintetben komoly zavart okozott az absztrakt művészet". Bár „önzetlen nekifeszülés és komolyság mutatkozik részükről, s nem volt pezsdítő hatás nélkül ez a nagy mozgalom, mely sok tanulsággal szolgált", mégis: „a szellem elsekélyesítése" következik Bernáth szerint munkásságukból. Így foglalhatnánk össze Bernáth Aurélnak e kérdésben vallott nézeteit.

Az absztrakt művészet ügye szövevényes kérdéskomplexum, amely körül több mint ötven éve szenvedélyes viták zajlanak, s nyilván e polémiák még jódarabig folyni fognak. E bonyolult vitaanyagból mi csupán néhány pontot érintünk, ahol nem tudunk teljes mértékben egyetérteni Bernáthtal. Először is arra szeretnénk rámutatni, hogy a nonfiguratív festészet felmutatott néhány igen kimagasló egyéniséget (*Kandinszkij*, *Mondrian*, *Pollock*, a francia egyházművész *Manessier* stb.), akiknek esetében „a szellem elsekélyesítéséről" nehezen lehet beszélni. Az ő eredményeiket, életművüket avval dezavuálni, hogy mit csinálnak egyes mai divatos, feltűnést hajszoló festők, akik fröcsköléssel s hasonló módokon hozzák létre képeiket, — nem igazságos. (Ami különben az új festési módokat illeti: valamikor a spahtli — Spachtel, Spatel — használata is ellenkezést váltott ki, ma már senki sem kifogásolja.) Általában, amikor az

absztraktokról van szó. Bernáth a higgadt érvelés talajáról türelmetlen pamflett-stílusba csúszik át, s az argumentációt némelykor önkényes szentenciák váltják fel. Így pl. kijelenti: „Az esztétikai kategóriák addig tágulhatnak, amíg azok szemszögéből Tizian még festőnek számítható." Bernáth e mondatával azt sejteti, hogy a non-figuratívok elvitatják Tizian festő-voltát... Tudtommal azonban ilyesmit komolyan senki sem állított, s még a művészeti hagyományok, a klasszikus múlt, a múzeumok ellen oly hangosan handabandázó futuristák is kijelentették, hogy *Giotto* volt az első futurista festő, s hogy az archaikus művészet, a ravennai mozaikok stb. az új művészet ősei. Tehát: néhány polgárbőszítő dadaistán kívül a legmodernebb, „legelrugaszkodottabb" törekvések sem tagadták meg szőröstül-bőröstül a múlt művészetét...

Bernáth könyve egyik helyén azt írja, hogy „egy *Mondrian* nevű festő" eljutott a „nihilig, a semmitmondásig". Bernáth önéletrajzának második kötetében is voltak hasonló kijelentések: „*Greco* harmadrendű", „*Chagallt* elviselhetetlennek tartom", az orosz *El Lissitzkij* „művészeti deklarációja példátlanul silány", *Kassák* Lajos a képzőművészetnek „olyan utat mutatott, amelyen az biztosan összetörte volna magát", stb. Természetesen senki nem kívánja kétségbe vonni Bernáth jogát mindehhez, — a művészeti krónikák évszázadok óta teli vannak epés megjegyzésekkel, hogy mit mondott ez a festő amarról a kollégájáról... Tartani lehet azonban attól, hogy — Bernáth kiérdemelt művészeti tekintélyét felhasználva — egy új akadémizmus igazolást fog a maga középszerű, szegényes esztétikája számára keresni és találni ezekben az ingerült és ellentmondást nem tűrő kitételekben. De térjünk vissza Mondrianra, azaz „a Mondrian nevű festőre"... *Kállai* Ernő így ír a konstruktivizmus atyjáról — akit Bernáth semmitmondó művésznek nevez — egyik könyvében: „Sok Mondrian-képpel találkoztam már. Nem egyszer hagytak közömbösen. De akadt közöttük olyan is, mely nyugalmat, roppant erőt és szilárd egyensúlyt, felsőbbséges szellemi harmóniát és szent komolyságot éreztem." S ezután elmondja Kállai, hogy egy bázeli műgyűjtőnél *Renoir, Cézanne, Manet, Matisse, Picasso* alkotásai között mennyire megállotta helyét Mondrian egyik kompozíciója.

Bernáth könyve előszavában arra hivatkozik, hogy „*Léger* megírta halála előtt, hogy tévedett". Léger e kijelentését nem ismerem, nem gondolnám azonban, hogy egész nagyszabású és nagyjelentőségű életművét tagadta volna meg, s ha mégis: ez csak egy depressziós órában történhetett... A Biot-i Léger-múzeum anyaga a francia festészet büszkesége, s — *Apollinaire*, Blaise *Cendrars* után — Ilja *Ehrenburg* is kifejezte csodálatát e mester iránt: „Léger képeivel jó festészetet művelt". (Ehrenburg: Emberek, évek, életem.) *Chirico* is öregkorára új utakra tért, — írja Bernáth. De bár ne tette volna (ezt már mi tesszük hozzá)... *Németh* Lajos s mások azt állapítják meg korunk művészeti életéről írott munkáikban, hogy milyen fáradtak, milyen ernyedtek az egykori „metafizikus" festő mai munkái.

Bernáth — az absztrakció nyugateurópai eluralkodásáról szólva — mindenért a műkereskedelem „goebbelsi ügyességgel dolgozó kapitányait" teszi felelőssé. A non-figurációt azonban a század elejének hatalmas intellektuális válsága szülte, s nem a műkereskedelem. Az absztrakt művészet bölcsőjénél nem galériatulajdonosok állottak, ők csak jóval később kapcsolódtak be, hogy azután megnyergeljék és anyagilag buzgón kiaknázzák az új művészeti áramlatot. Sőt kezdetben a műkereskedelem ellenállást tanúsított az „elvont" művészettel szemben, hiszen a természetelvű „árut", „portékát" értékesíteni, forgalombahozni a 10-es, 20-as, 30-as években sokkal könnyebb és kockázatmentesebb volt.

Bizonyára feltűnést fog kelteni Bernáth másfél évtized előtti *Csontváry*-tanulmányának újra-közlése. Ennek a — szerintünk igen egyoldalú — fejtegetésnek lényege az, hogy a művésznek van három (!) értékes, egészséges, maradandó műve, — a többi pedig a felbomló, lelkibeteg agyvelő terméke, amelyekkel nem annyira a műtörténészeknek és esztétáknak, mint inkább az elmegyógyászoknak kell foglalkozniok. Dr. *Pertorini* Rezső debreceni ideggyógyászfőorvos „Adatok Csontváry Kosztka Tivadar festőművész patográfiájához" című dolgozatában azonban más — Bernáthtal egészen ellentétes — konklúzió-

hoz jut el: „Csontváry alkotásmódjában komoly [illegible]elyült, gondos munka, magasfokú ihletettség szerepelnek, a patológiás tünetek az alkotás minden mozzanatában szerepet játszanak, *de ezt nem akadályozzák*, csak alakítják." (*Pszichológiai Tanulmányok*, Bp., 1962.) Hasonló felfogást képviselt e sorok írója is Csontváryval foglalkozó tanulmányában. („Vigilia", 1959. szeptember.) A Csontváry-kérdés tisztázódása, nyugvópontra kerülése azonban most már hamarosan meg fog történni, amint napvilágot lát *Németh* Lajos részletes Csontváry-monográfiája. S akkor remélhetőleg el fog dőlni a per, hogy a tébolyult elme szertelensége-e „A fohászkodó Üdvözítő", a „Marokkói tanító", az „Athéni éjszakai sétakocsikázás", a „Hídon átvonuló társaság" (amint azt Bernáth állítja) vagy munkásságának zöme és java „a lelki összeszedettség csodája", — mint azt nemrégiben *Pilinszky* János, a költő megfogalmazta. („Csontváry olvasásakor", Új Ember, 1962. december 16-i szám.)

A könyv, amelyről — pro és kontra — jó darabig sok szó fog esni a művészek és a művészet iránt érdeklődők között, kivitelezését tekintve a legigényesebb bibliofil kívánalmait is kielégíti. Azonban teoretikus műről lévén szó, célszerű lett volna *névmutató* függesztése a kötet végére.

* * *

Új könyv Picasso korai éveiről. A művészeti kiadványairól előnyösen ismert csehszlovák könyvkiadó — az *Artia* — Picasso fiatalkori alkotásairól magyar nyelvű kötetet adott közre. A közel 30 színes reprodukciót tartalmazó könyvnek (szövegét J. *Padrta* prágai műtörténész írta) igen megörültünk. A szövegben előrehaladva azonban kedvünk egyre romlott. A könyv ugyanis megnyirbált és *elrettentően rossz* fordítása a „Picasso — Unbekannte Gemälde und Zeichnungen" című (ugyancsak Artia) kiadványnak. Padrta szövegének német változata kerekded, logikus és igen intelligens írás, — mindezek az értékek azonban *Barton* Antónia pongyola, magyartalan és a Padrta-tanulmányból lényeges láncszemeket elhagyó fordításában teljesen veszendőbe mentek.

A német kiadás például tartalmaz egy igen érdekes beszélgetést dr. *Kramar*-ral, aki 1910 körül Párizsban élt, ott kapcsolatba került *Apollinaire*-rel, Max *Jacob*-bal, *Braque*-kal, *Derain*-nel, Picassóval, s e kör festő-tagjaitól számos jelentős festményt vásárolt. („Csodálatos Picasso-képeket láttam nála, a kubista korszak elejéről", — jegyezte fel *Ehrenburg* a Kramar-gyűjtemény megtekintése után.) A magyar kiadásból azonban Kramar-nak a századelő párizsi művészeti életéről szóló, sok jellemző adatot, emléket tartalmazó nyilatkozata *teljesen hiányzik*, s a magyar szöveg következetesen hibásan közli Apollinaire s Derain nevét. Fájlaljuk, hogy gondatlanságból, figyelmetlenségből ilyen hibák és hiányosságok zavarják az egyébként nyomdatechnikailag igen sikerült könyv olvasóját. Pedig magyar nyelvű, *jó* Picasso-könyvekre nagy szükség lenne, hiszen amilyen gazdag a külföldi Picasso-irodalom, olyan szegény a miénk... *(Dévényi Iván)*

ZENEI JEGYZETEK. (A Magyar Kamarazenekar Hangversenye.) Úgy tűnik, hogy az utóbbi években nemcsak az elmúlt évszázadok intimebb kamarazenélése érte meg reneszánszát, hanem e korok zenekari előadó módszere is: a karmester helyett a kamaraegyüttes primáriusa veszi át az irányító és összehangoló szerepét, az ő keze alatt formálódik ki a darab végső karaktere. Szerte a világon nagy népszerűségnek örvendenek az ilyen kamaraegyüttesek — leghíresebb és legkiválóbb az I Musici di Roma együttes — s nem kis büszkeséggel mondhatjuk el, hogy igen rangos helyet foglal el közöttük a Tátrai Vilmos vezette Magyar Kamarazenekar. A külföldi kritikusok szinte minden vendégszereplésük után elismeréssel szólnak hiteles előadói stílusokról és szépen kimunkált előadásmódjáról. Most is külföldi vendégszereplésről érkezett haza a zenekar s már műsoruk első számából, Vivaldi d-moll concerto grossojából is megértettük, miért szeretik ismét annyi elismerést.

A L'Estro armonico *sorozat tizenegyedik darabja a d-moll versenymű, amelyet Johann Sebastian Bach is átdolgozott orgonára. Ebben a sorozatban gyűjtötte össze Vivaldi fiatalságának szerinte legértékesebb szerzeményeit. Valamennyit III. Ferdinánd toszkániai nagyhercegnek ajánlotta, s nemcsak a herceg*

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JAN 26.

ZALAI HIRLAP

Ma nyitják a Magyar festők a XX. században című kiállítást Nagykanizsán

1021

A Képzőművészeti Alap és a nagykanizsai Thúry György múzeum közös rendezésében ma délelőtt 11 órakor Magyar festők a XX. században címmel kiállítást nyitnak. A múzeum földszinti helyiségeiben megrendezett kiállításon megnyitó beszédet Burján Kálmán, a városi tanács művelődésügyi osztályvezetője mond.

A mintegy 120 műből álló kiállításon a többi között Medvány, Szőnyi, Bernáth Aurél, Ék Sándor legjobb alkotásainak művészi reprodukcióival ismerkedhet a közönség. A kiállításon több művész alkotásainak a reprodukcióiból vásárolni is lehet.

A kiállítás február végéig lesz nyitva. Megtekinthető minden kedden, csütörtökön, szombaton 15—19, szerdán, pénteken, vasárnap 10—14 óra között. Belépődíj nincs.

nyánszki, Csontvári, Domanovszky, Rippl-Rónai, Csók Ist-

melegedő.

— *Kell a gáz.. nem fázhat...*

Favágók

Térdig érő hób utat a favágók. E hátú munkás, vállár nyi teher. Helyet t

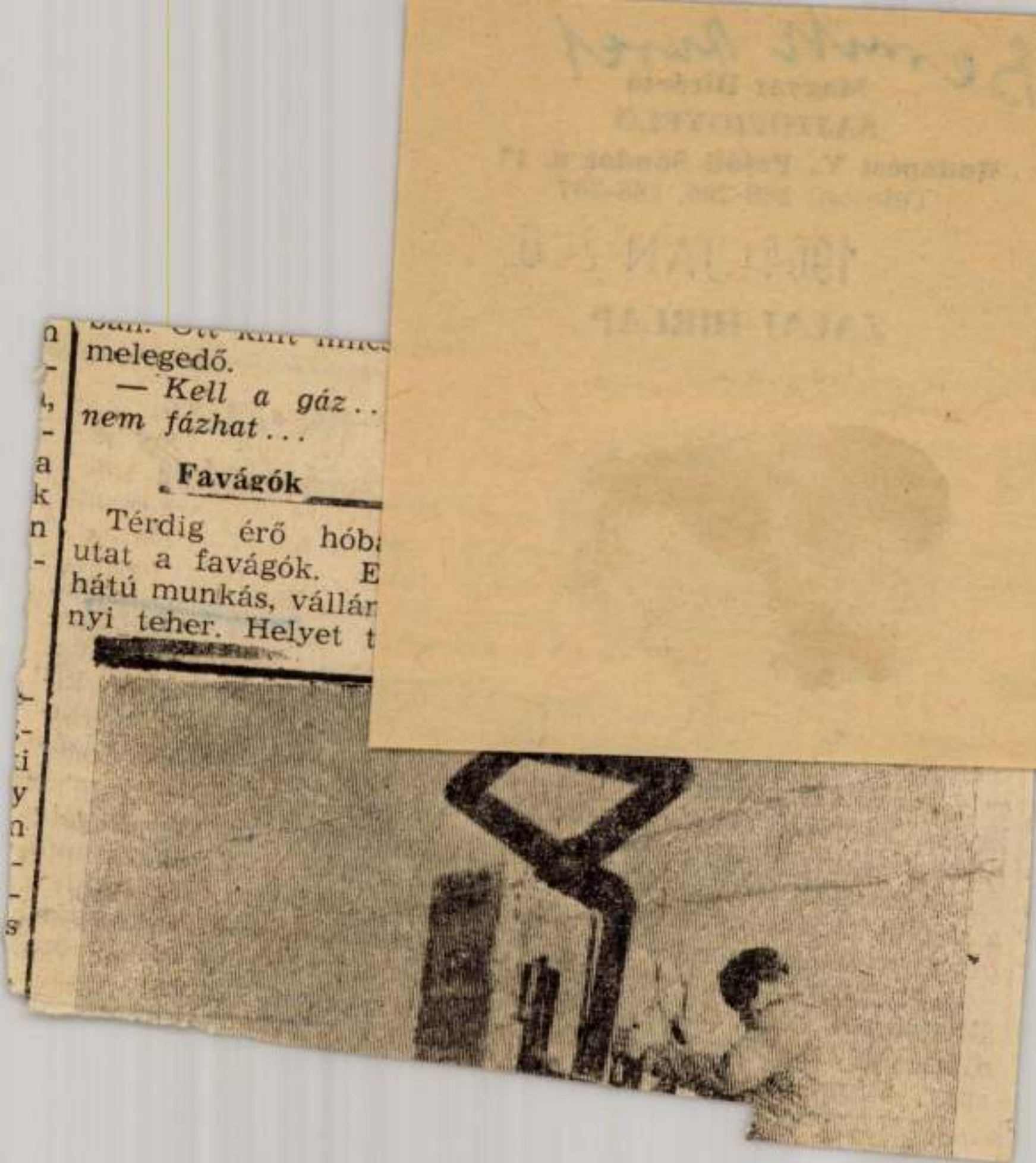

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1963 JUL 25

*Rippl-Rónai József, Iványi-Grünwald Béla, Bernáth Aurél műveiből rendezett kiállítást a kaposvári múzeum. A tárlaton szereplő festmények, rajzok szemet-lelket gyönyörködtetőek. A mű alkotóját, címét feltüntető cédulák azonban erősen kifogásolhatóak. A szegény látogató szinte belefúrja tekintetét a papírba, s még mindig nem tudja kisilabizálni, hogy mit gépeltek rá. Igen, igen, mert gépelték, csupa nagy betűkkel a címeket. A szalag nem fogott egyenletesen, látszanak is, nem is egyes betűk. Hát bizony kár volt takarékoskodni a feliratokon. Ha a múzeum megrajzoltatja valakivel a címeket (persze jóval nagyobb betűkkel!), nem tör borsot a festményeket megtekintők orra alá. Mert ezeket a gépelteket még közelről **sem lehet** elolvasni, hát még néhány lépésről!*

S. G.

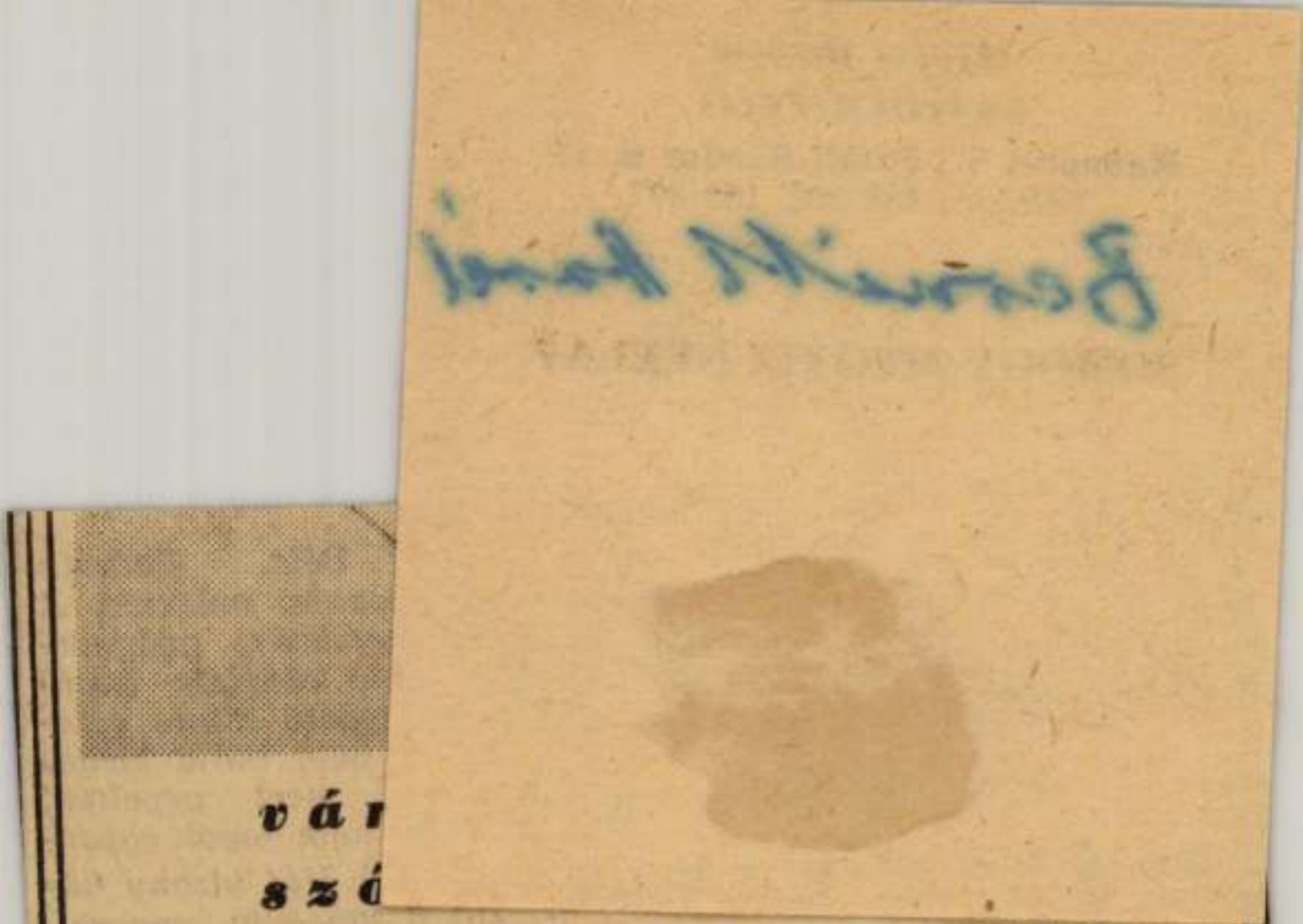

vár

szó

Csoportos étkeztetést előzetes bejelentés alapján vállalunk.

(3780)

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 DEC 5

NAPLÓ

December 5

Magyar grafikai és kisplasztikai kiállítás nyílt pénteken a bukaresti Simu Képtárban. A tárlaton a többi között, Bernáth Aurél, Czóbel Béla, Hincz Gyula, Kádár György, Szász Endre és Würtz Ádám grafikáit, Bokros Birmann Dezső, Ferenczy Béni, Kerényi Jenő, Mikus Sándor, Pátzay Pál kisplasztikáit mutatják be.

A

— az idegenforgalomért

De szimbolikus értelmet kapott az első idegenforgalmi kollokvium színhelyének megválasztása azért is, mert kifejezte, hogy *hazánkban az idegenforgalom további fejlődését a nagyobbrészt eddig sponta-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1963 JUN 30

— **Rippl-Rónai József negyvenket** festményét, Bernáth Aurél és Iványi-Grünwald Béla tizenhárom alkotását mutatja be vasárnaptól a Rippl-Rónai Múzeum képtára.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

ESTI HÍRLAP
1962 MÁJ 21

□ KOMÁROM MEGYEI képzőművészek tavaszi tárlata nyílik vasárnap délelőtt a tatai Kuny Domokos Múzeumban.

□ BERNÁTH AURÉL festőművész képeiből kiállítás készül Londonban az ottani Guggenheim Galéria termeiben.

Samuel Lewis

Bernáth Aurél festő

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1964 JUL 25

ESTI HÍRLAP

Budapest

MŰVÉSZTELEP

A Zalaegerszeg melletti várkastélyban megnyílt a fiatal festők és szobrászok nyári művésztelepe. Az alkotótábor a megyei tanács anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működik.

1021

LAPZÁ

Bernáth Aurél fotó

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP HÍRADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1963 JUL 23

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

MŰVÉSZTELEP. A Zalaegerszeg melletti egervári várkastélyban kedden délelőtt megnyílt a fiatal festők és szobrászok nyári művésztelepe. A Zala Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország [illegible]n részéből érkezett 30 [illegible]képzőművész egy hónapig tartózkodik.

Fiú egyéni: 1. Görbe

Bernáth Aurél festő

MAGYAR HÍRMONDÓ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 23

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

— **Nyári művésztelep.** A Zalaegerszeg melletti várkastélyban kedden délelőtt megnyílt a fiatal festők és szobrászok nyári művésztelepe. A Zala megyei tanács végrehajtó bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik.

1021

Bernáth Aurél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 FEB 13
MAGYAR HÍRLAP
Budapest

Dokumentációs kiállítás

1021 Az élet megindulása a felszabadult Budapesten

Csütörtökön a Budapesti Történeti Múzeumban ünnepélyesen megnyitották a főváros felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából rendezett *Az élet megindulása a felszabadult Budapesten* című kiállítást. Részt vett a megnyitáson a szabad Budapest első polgármestere, *dr. Csorba János* is.

Kelemen Lajos, a fővárosi tanács vb-elnökhelyettese megnyitó szavaiban idézte a romhalmazzá vált főváros szinte reménytelen képét, majd arról a hősies, áldozatos munkáról szólt, amellyel Budapest valóra váltotta az illegalitásból kilépő Magyar Kommunista Párt jelszavát: *Lesz magyar újjászületés!*

A megjelentek ezután *Tarjányi Sándornak*, a Budapesti Történeti Múzeum főigazgatójának és munkatársainak kalauzolásával megtekintették a kiállítást, amely az egykorú plakátokon és más dokumentumokon kívül ismert művészek — *Bernáth Aurél, Ék Sándor, Hincz Gyula, Szönyi István, Zádor István* és mások — nagy események ihlette alkotásaiból ad képet a 25 év előtti, immár történelemmé vált időkről.

kiprobált, marxista—leninista elcsa
— Éljen a Szovjetunió és a M
Népköztársaság, a szocialista köz
valamennyi országa, népeink örö
megbonthatatlan barátsága!

A nagy tapssal fogadott beszéd ut
V. Grisin átadta a moszkvai párth
ságnak és a városi tanácsnak az évf
ló alkalmából a budapesti pártbizo
hoz és a fővárosi tanácshoz intézett
lét, valamint a moszkvai pártbizott
városi tanács ajándékaként *B. Rił*
kovnak a moszkvai Vörös teret áb
festményét.

Az elnöklő Sarlós István köszönetet
mondott az üdvözletért és az ajándékért
a két fővárost, Moszkvát és Budapestet
összekötő barátságról szólt.

Ezután felcsendült az Internacionálé,
majd ünnepi műsor következett.

nak tagja, a fővárosi néptanács végre-
hajtó bizottságának elnöke; *Ion Ionita* vezérezredes, a fegyveres erők minisztere, az RKP végrehajtó bizottságának póttagja; *Corneliu Manescu* külügyminiszter; ***Vasile Vlad*, az RKP KB póttagja, a**

HAJDU BÉLA:

NÉHÁNY GONDOLAT
a III. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállításról

III.

A humánum fogalma alá tartozik minden időben mindaz, ami örökké jellemezni fogja az emberi embert; a szülői szeretet, a tiszta szerelem, a barátság érzése, az otthon szeretete, a békevágy, az alkotó akarat, a hazaszeretet, emberszeretet és közösségi érzés.

Ki mehetne el érzéketlenül Bernáth Aurél Olvasó nők, vagy Kati néni arcképe című művei előtt? A »Kati néni« amellett, hogy szívigh atóan kedves az öreg »házhoztartozó« jellemrajz erejű portréja, tevékenykedése és környezete, mint pasztellkép újszerűen bravúros munka: egy lényegében grafikai eszköznek megtévesztően festői hatású kezelése. Az »Olvasó nők« az otthon melegét varázsolja elénk, akárcsak, más fogalmazásban, Miháltz Pál meghitt légkört árasztó Otthon című életképe, vagy Ősz Dénes Műteremben című olaj tempera enteriőrje. A művész — milyen kedves vonás ez — sokszor úgy dédelgeti alkotó otthonát, műtermét, mintha valami élőlény lenne, aki tudatosan segíti őt az alkotásban. Ősz Dénes még írásban is odabigyeszti képére, mennyire szereti ezt a tíz éve lelkével összeforrt segítőtársát. És ugyanilyen szeretettel dédelgeti műtermét Czóbel Béla is. Megjegyzendő, sokszor egy-egy műterembelső többet mond a művész lélekivilágáról, mint sok más képe.

Egyik legmegragadóbb alkotásnak érzem Farkas Aladár Kohásztanuló című szobrát. Mennyi szeretettel formálta meg a művész ennek a kedves kamasznak öntudatot sugárzó figuráját! Minden benne van, amiért az ilyen »tanulókat«, az ilyen fiatalokat szeretnünk kell és a megbecsülés legmagasabb fokára kell emelnünk.

Sok erő van Raszler Károly Csapolás, és Kovácsműhelyben c. grafikáiban, amelyek a statikus és szokványos üzemi képekkel szemben mozgalmasságukkal fejezik ki a munkásosztály lendületes célbatörését.

Szentiványi Lajos Építők című kompozíciója nyerte el a városi tanács nagydíját. Nem program-mű ez, de az alakok, különösen a nőalakok mozgásában, magatartásában és a kép légkörében félreismerhetetlenül jellegzetes mai élet vibrál. Szentiványi művészetében nem veszünk észre odairányuló törekvést, hogy pótolja szocialista művészetünk temérdek nélkülözött »hiánycikkét«, de ennek a művének javára írnám azt is, hogy könnyed impresszionista ábrázolási módszerével tágabb teret ad a mozgalmasság érzékeltetésének, mint az évekig uralkodó nehézkes naturalista festői módszerek, amelyek lezárt formákhoz kötötték a művészi mondanivalót és a néző képzeletét.

Mindamellett hangsúlyoznunk kell, hogy a szocialista művészet — szándékosan mellőzöm a »szocialista-realista« kifejezést, amely sokakban téves elképzeléseket ébreszt — nem formakérdés, hanem elsősorban és mindenekelőtt eszmei kérdés. Ezért nem lehet iránymutatónak tekinteni az impresszionista festői módszert sem, mégkevésbé azt a szín- és formabontó túlhajtását, amely a vonalat, a zárt formákat kitagadja a piktúrából. Hiszen a vonalak játékának roppant kifejező erejét sohasem nélkülözheti a képzőművészet az elszegényülés, a degenerálódás veszedelme nélkül.

*

De nézzünk tovább körül a termekben. Két kép viseli azt a címet: Esszpreszóban. Egyiket Breznay József, a másikat a miskolci Vati József festette. Breznay párizsi presszójának franciásan laza foltokkal, vonalakkal könnyedén odavetett alakjai — a rikítóan hangsúlyozott, szalmakalapszerű széktámlák között — a könnyűpénzű burzsoázia lebzselő figurái. A festő azonban nyilván a hogyant helyezi előtérbe, a mit-tel szemben. Máskép állunk Vati József kompozíciójával, amelyből érezzük, hogy a »mit és a »hogyan« egyforma szenvedélyességgel forrósodik művé. Ha Vati történetesen költő lenne, talán izzó hangú verset írna arról a csicsi-csári kalapú, rút kerítőnőről és lejtőre siklott fiatal leány-áldozatáról, akiket itt a színek erejével emel ki a normálisan ábrázolt mellékalakok közül. A kép festői megfogalmazása kelthet némi hiányérzetet, de a mondanivaló és a kifejezés együttszárnyalása mégiscsak az elhivatott művész belső fűtöttségéről bizonykodik. Ennek a belső fűtöttségnek a heve csap felénk Melegedők és már említett Anya gyermekével című műveiből is. Mindenképpen indokolt a tárlaton elért többszörös sikere. (Díjat is nyert, a fővárosi tanács is vásárolt tőle képet.) Vati dolgozik és lelkesedik hivatásáért.

Elmondhatjuk ezt a Művésztelep legfiatalabb művészéről, Tóth Imréről is. Rá azonban jellemző még, hogy ösztönösség, belső ütközések és külső szellemi ráhatások tekervényessé teszik egyéni kibontakozásának útját. De fiatal és benne is lobog a Tűz. Erről tanúskodnak tavalyi és idei festői kompozíciói.

Feledi Gyula az a borsodi művész, akitől első megmutatkozásai nyomán talán a legtöbbet vártunk. Ő az, akiről úgy érezzük, hogy intellektusa, kultúráltsága merészen áttöri mindenfajta provincialista szemlélet gátjait és a művészet eszközeivel rá tud tapintani a haladás nagy összefüggéseinek jelenségeire. És most mégis azt érezzük, hogy a tárlatainkon megmutatott művei nem azok az igazi Feledi-művek — amiket várunk tőle. Feledi többet ígért. Lehet, hogy tele a tarsolya, de az utóbbi tárlatokon ez nem világlott ki.

Nem mehetünk el érdektelenül Csabai Kálmán, Imreh Zsigmond és még több borsodi művész munkái mellett sem. Csabai Napsütéses miskolci utcája, ez a színdús plener kép talán egyike a művész legigazabban élményből fakadó műveinek. Kifortottabban idézi azt a Csabait, aki fiatalon, mint piktúránk nagy ígérete éppen friss hatású plenerjeivel tűnt fel. Imreh Zsigmond, aki sok pasztelljével már nem lep meg, mindig hoz azért meglepetést is. Ezúttal ilyen kellemes meglepetés például Miskolci határ című műve, amely rokonszínek árnyalataival csodálatosan gazdag képet tár a néző elé.

Grafikai műveikkel méltán keltenek érdeklődést Lukovszky László és Seres János. Kunt Ernő szokott merészségével szélesíti a maga útját. Tovább sorolhatnánk a részben már említett borsodi művészeket, akik műveik szakmai színvonalával, egyik-másik mű eszmei mondanivalójával derekasan állják meg helyüket az országos kiállításon, és szereplésükkel azt igazolják, hogy Miskolc és Borsod megye máris rendelkezik azokkal a képzőművészeti erőkkel, amelyekkel Miskolcon létre lehet hozni egy erős képzőművészeti központot.

(Folytatjuk.)

IX., Ferenc körút 36. (Üllői útnál.) 3651

Konyhabútort kisiparostól, fizetési kedvezménnyel. Budapest, Üllői u. 5. (Kálvin térnél). 3771

Tetőcserép 600 darab, új, eladó. Csokonai utca folytatása, Farkaséknál (Martintelep). 3857

Fél hálószoba bútor eladó. Vörösmarty u. 22. hátsó épület. 11539

Új tangóharmónika, 96-os, eladó. Érdeklődni: Selyemréti Diákotthon I. em. 50. sz. 11553

Elcserélném egyszoba-konyhás lakásomat kettőszobás összkomfortosért megegyezéssel. Széchenyi u. 31. Vass. 11552

Elcserélném lillafüredi egyszoba összkomfortos honvédségi lakásomat hasonló miskolci, honvédségi v. rendőrségiért. Érdeklődni: Rudas L. 24. sz. Gyenge. 11550

Gumicsizmák és gumitalpú cipők szakszerű javítását vállalom. Bozsik cipész, Petőfi-tér 8. 11548

Eladó 2x1 szoba, konyha, spejzos, kis családi ház, 28.000-ért, cserével beköltözhető. Érdeklődni Gyula u. 6. sz. alatt. 11546

Eladó perzsaláb bunda középtermetre. Érdeklődni: Bacsó Béla u. 12. alatt az üzletben. 11551

Gyönyörű dióháló eladó. Hadirokkant utca 16.

A Szénbányászati Földkotró Vállalat kőműveseket keres jó fizetéssel. Jelentkezés: Hadirokkantak útja 48/b. 3864

Használt sezlon eladó. Reményi utca 11. sz. 3863

Sajószögedi földművesszövetkezet ruházati és vasműszaki boltja megnyílt, kérjük a vásárló közönség pártfogását. A vezetőség. 3862

Néprádiót, superrádiót, villanygramafont, hibásat is veszek. Feld, Széchenyi u. 36. 3860

Gyakorlott fejőgulyásokat azonnal felvesz újtanyai tehenészetébe az Ongai Állami Gazdaság. Vasútállomás: Ongaujfalu. 3858

Aszfaltutépítő Vállalat Sajópart, egy bérelszámoló nő részére bútorozott szobát keres azonnalra. Telefon 15—564. 11415

Gépkocsikhoz radiátor rendszerű fűtőberendezést minden tipushoz készít Szebessy, Szeles u. 22. 11519

Segédmunkásokat és kubikosokat utépítési munkákhoz felveszünk. Miskolci Mélyépítő Vállalat, Miskolc, Széchenyi u. 19. sz. félemelet.

Kőműveseket és férfi segédmunkásokat felveszünk, munkásszállást biztosítunk. Miskolci Építőipari Vállalat Miskolc, Széchenyi u. 8. 11491

Jókarban lévő modern konyhabútor, egy ablakra való klöpli függöny, 2 torontáli összkötő eladó Tárkányi u 5. 11512

Eladó 3 lámpás Orion rádió. Teréz u. 13. 11516

Zongora körpáncélos eladó. Megtekinthető vasárnap is. Széchenyi u. 91. Fényképésznél. 11515

Eladó 4.5 f. kondenzoros nagyítógép. Vasgyár. Batthyány-sor 34/2. 11514

Rendes fiatalasszonyt takarítani felveszek. Álmos u. 17. 11510

Külföldi sztreptomycin, 10 gramm, eladó. Arany János u. 68. sz. 11495

Értelmiségi, dolgozó házaspár albérleti bútorozott, vagy butorozatlan szobát keres. Címeket „gyermektelen" jeligére a kiadóba, Széchenyi u. 23. 11505

Eladó 2x3 szobás, fürdőszobás részben beköltözhető ház. Arany János u. 58. sz. 11502

38 éves középmagas, barna iparos férfi 20—30 évig leány, vagy 1—2 gyermekes asszony ismeretségét keresi házasság céljából. Csak teljes című levélre válaszolok. „Örök szeretet 11500" jeligére a kiadóba kérek. Széchenyi u. 23. 11500

Kombináltszekrény szép, modern nagyméretű, igényesnek eladó. Bottyán János u. 4. 11498

Eladó szoba-konyhás, kamrás ház és 400 négyszögöl házhely. Hejőcsaba, Bónistelep Pöltenberg Ernő u. 29. szám. 11494

Gyermekágy eladó. Vöröshadsereg u. 2. sz. 11490

1 kat. hold szántó a felsőzsolcai határban, Ongához közel, eladó, vagy bérbeadó. Miskolc, Lévay József u. 28. sz. 11483

Teljesen új kisméretű asztaltűzhely és tó kukoricadaráló eladó. Gábor Áron u. 2/a. 3839

100 családi sütemény, bor, sör, disznóölések receptjeit megküldi konzervmester, Budapest, XIV., Fürész u. 55/a. 3843

Finomlelkű, komoly, barna, csinos özvegyasszony megismerkedne 40—50 éves diplomással. Leveleket „Tanárnő 11477" jeligére a kiadóba. Széchenyi u. 23. 11477

Eladó zománcos tűzhely és zománcos Etna kályha. Bulcsu u. 12. 11473

Számológép és tabulátoros táskaírógép hosszabb időre bérbeadó. Telefon: 16—734. 11472

Idős házaspár égrenyiló szobát keres költségmegtérítéssel. Ugyanott idősebb házvezetőnőt családtagként felveszek. Sweidel József u. 39. 11470

Fáj a lába? Manikürt, pedikürt, tyúkszemvágást vállalok. Bizony Ákos u. 4. 11469

Fiatal házaspár bútorozott szobát keres, Vasgyár és Diósgyőr közötti részen. Leveleket: Miskolc-Tapolca, Kőbánya 12. sz. özv. Tóth Kálmánné.

250-es Puch motorkerékpár jó állapotban, generálozva betegség miatt sürgősen eladó. Kisgyőr, Papp Gyuláné. 11460

Sötét dió hálószobabútor, sodronyos és összecsukhatós vaságy eladó. Rózsa utca 5/a. 11459

Méhcsaládok eladók Kazincbarcikán, „J" épület, ötös lépcső, földszint 1. ajtó. 3832

Azonnal beköltözhető családiház eladó, Martintelep, Laborc u. 18. 11433

Bútorozott szoba kiadó 1 férfi részére. Glósz-kitérő, Fém u. 2. 11430

Eladó kb. 230 cm magas gyönyörű fehér leander. Petőfi u. 102. Marczisák. 11537

Gyönyörű dió hálószoba és kombináltszekrények, fizetési kedvezménnyel eladó. Szőke asztalosnál, Ujpest, Ősz utca 41. Címet megőrizni! 3774

ESZAKMAGYARORSZAG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Borsod megyei bizottságának lapja.

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság.

Szerkesztőség: Miskolc, Tanácsháztér 2.

A szerkesztőség telefonszámai: 16—046, 16—049.

Kiadóhivatal: Miskolc Széchenyi u. 23.

Kiadóhivatal telefonja: 16-213.

Készült a Borsodmegyei Nyomdában. Felelős vezető: Csellő János.

kos sikerrel végződött. Vajon, amikor megkezdődött a bajnokság, azzal indult útnak a csapat, hogy bajnokságot nyer? Nem! Bentmaradni és kialakítani a jövő csapatát — ez a cél! A saját megállapításaink igazolására hadd idézzük a Magyar Labdarugás hivatalos számát, ahol a DVTK játékosok az ország tíz legjobbja közül a következő helyezést érték el. Tóth nem jutott a legjobb tíz közé, Werner az ország második jobbhátvéde, Szigeti szintén az élcsoportban van, míg Kakuszi nem jutott a legjobb tíz közé. Pál, mint jobbfedezet, a nyolcadik helyezést érte el. Török szintén nem jutott el a legjobb tíz közé, Iván a jobbszélsők közül a negyedik, Csányi a tizedik a jobbösszekötők közül, Papp, mint középcsatár a negyedik helyen van, Fekete, mint balösszekötő negyedik, Matisz a balszélsők között 5—6 helyezést ért el. Nos, ezek az értékelések a hivatalos lapban jelentek meg.

A DVTK vezetősége, mint ahogy már említettük, nem bajnokságot akar nyerni a csapattal. Az edző a jövő csapatának a kialakításán fáradozik. A vezetőség egyik legfőbb gondja a jó védelem. Nos, ezt a feladatot nagyjából el is végezték. Éppen ezért nem lehet Szigetit előre vinni. A fedezetek adva vannak.

A csatársor kialakítása még nem mondható késznek, mint ahogy az egész csapat sem.

A fiatalítás megoldottnak látszik, hiszen a régi csapatból mindössze négy játékos szerepel, míg a többiek most kerültek az egyesülethez és hat mérkőzés után nem lehet azt kívánni, hogy mindenki hiba nélkül szerepeljen. A szerkesztőség ezért kitart eredeti álláspontja mellett és bizalommal támogatja a vezetőséget és az edzőt, Teleki Pált.

Képzeljék el a szurkolók, mi lenne, ha a csapat vezetősége a különböző kívánalmaknak eleget tenne. Minden héten más összeállításban játszana a csapat. Vannak személyek, akik nevekhez ragaszkodnak.

A vezetőség úgy látja, sem a nevek, sem a korhatár nem számít, hanem mindig az, aki a legpéldamutatóbb magatartást tanusítja, becsülettel helytáll a munkában, tiszteletteI viseltetik játékostársai és vezetői iránt és minden igyekezetével a célt szolgálja: a szocialista sportot.

Diósgyőrben — mint ahogy erről már a központi lapok is megemlékeztek, az Északmagyarország is írt róla — sok edzőt „elfogyasztottak." Nos, mi nem já-

18.00: Hírek, tudósítások.
18.10:
18.35:
18.40:

DÉRY
Nov. 13-
MŰVE
a szerá
nos vité

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
1959 NOV 1 6.

Körülbelül
egy „dupla"
áráért
DUPLA nyerési
eséllyel játszol!

P. H. 936. II. 25.

A KUT kiállitása a Nemzeti Szalonban.

A *Képzőművészek Uj Társasága* elsősorban fiataljai számára rendezte ezt a kiállitást. A társaság „nagyjai" — mintegy védőséget vállalva — megelégesznek egyetlen teremmel, az elsővel és inkább csak művészi névjegyüket adják le: *Bernáth Aurél, Berény Róbert, Czóbel Béla, Egry József, Farkas István, Márffy Ödön, Nagy István, Szőnyi István* nagyrészt régebbi, már kiállitott müveikkel szerepelnek, a főfalon pedig, gyászfátyolos koszoruval jelölve, a KUT felejthetetlen *Derkovits Gyulájának* egyik legszebb festményét látjuk.

A „középfiatalságot" *Bornemissza Géza, Barcsay Jenő, Perlrott Csaba Vilmos, Szobotka Imre, Lehel Mária, Pajzs Goebel Jenő, Kádár Béla, Bene Géza* képviselik, nem tulságosan jelentős munkákkal.

A fiatalok már valamivel érdekesebbek, bár egyetlen igazi nagy igéretet sem látunk soraikban, beteljesedésről nem is szólva. A legérdekesebb és legcéltudatosabb egyéniség közöttük *Dési Huber István*, erősen szociális tartalmu, de határozott festőiségü munkáival, körülbelül hasonló egyéniség, csak más festői eszközökkel *Fenyő A. Endre. Diener Dénes Rezső* vibrálóan szines francia tája, *Göllner Miklós* erős tájhangulatu hajnali Balatonja, *Körmendy András* két friss képe mellett elsősorban *Hincz Gyula, Halápy János, H. Mattioni Eszter, B. Pollatschek Lili, Gráber Margit, Patkó Károly, Novotny E. Róbert,* ilosvai *Varga István* egy-egy festménye keltette föl figyelmünket.

Mintha ezuttal is több frisseség volna a szobrászati részben. *Csorba Gézától* egy szép és erőteljes *Hün ijászt* látunk, *Medgyessy Ferenc* néhány kitünő feje, *Vedres Márk* érdekes formaproblémáju aktja, *Vilt Tibor* arcképtanulmánya mellett feltünnek *Szandai Sándor, Szomor László, Molnár László, H. Takács Julia, Csucs Ferenc* jó plasztikái. **P. J.**

P. H. 936. II. 25.

szám..... Pénztári szám.....

ıtalvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

ıltal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted] *fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

1935.

Bernáth Aurél
to Münich

Magyarország
1935 IV. 5.

Meier-Graefe ünnepli a magyar művészetet

Talán ép a sok külső ellenállás bontakoztatta ki modern festőink és szobrászaink tehetségét

Zürich, április 4.

(A Magyarország alkalmi tudósítójától.) *Meier-Graefe*, a világhírű művészettörténész, tudvalevőleg nemrég *Budapesten* járt. Nagy érdeklődéssel figyelte a magyar művészi életet és elutazása előtt kijelentette, hogy a jövőben behatóan foglalkozni fog a magyar művészettel. Ezt az igéretet részben máris valóra váltotta. A *Neue Zürcher Zeitungban* cikksorozatot közöl »*Művészet Magyarországon*« címmel. A cikksorozatnak különösen érdekes része az, amely a jelenkorral foglalkozik.

Elmondja, hogy nemrég egy tucat jelentékeny *magyar festőt és szobrászt* ismert meg. Számukat *meglepően nagy tömegnek* tartja korunkban. Megemlíti *Bernáth* Aurél, *Egry, Szőnyi, Czóbel, Rudnay, Medgyessy, Pátzay* és *Beck* nevét.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../B.....ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

SÁG 937. IV. 4.

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél ujabb festményei

Bernáth Aurél minden ujabb kiállítása megannyi meglepés. Mindenik egy-egy ujabb fejlődési foka a művész pályájának. Bár szegényes a motivumkincse és minden fordulóján körülbelül ugyanazokat a képtárgyakat festi meg ujra, mégsem ismétlés az, ami ecsetje alól kikerül, hanem a régi motivum megujhodása. Mig régebben rajza csaknem teljesen feloldódott szinelben, ujabban egyre jobban kialakitja a motivumot. Rajzban egyre közelebb kerül a valósághoz, de anélkül, hogy képei azért valóságszerübbé válnának.

Ez éppen a szóval alig megmagyarázható sajátossága a bernáthi művészetnek: az, hogy témáit a legprózaibb valóságból metszi ki, s képei mégis sokkal inkább költemények, vagy költői látomások, semmint természetábrázolások. Minden kiállitásán ugyanazt a csodálkozást érezzük, amit a mostanin (a *Fränkel Galériában)* egy-egy olyan festménye előtt, mint az „Elvira", „A festő munka közben", a „Pihenők", a „Férfi karbatett kézzel" stb. cimü előtt. Milyen hétköznapi alakok, jelenetek, környezetek! A kép egésze mégis csupa sejtelmes suhogás: mögötte egy álmodozó lélek érzik, meseszövő képzelet, álomgombolyitó, valami más világról való szinek idézője. Képeinek a szinhangulat a lényege: ami mögötte van, ami a szinekből kiütközik, a forma — az teljesen mellékes. A nézö szemnek, azaz hogy a látási szenzációt tudatra ébresztő értelemnek eszébe sem jut fennakadnia a szinekbe rejtett rajz bizonytalanságain, sőt hibázásain, az egyes alakok kifejezéstelenségén, az arcok ürességén és egyéb különösségeken. Minden feloldódik és eltünik a festmény egészében, a szinhangulat büvöletében.

A kiállitás legnagyobb méretü darabja a „Balkon" cimü festmény. Nyilván a Lago Maggiore partjáról hazahozott emlék. A szük erkélysarokban három alak szorul összse: egy sárgaruhás nő borul egy rózsaszinruhás nő nyakába, s mellettük a sarokban egy fiatalember áll. A villa sarkán tul kéken viharzik az ég és a láthatatlan viz. Ennyi a hatalmas méretü festmény tárgya. De az alakok ruhájának minden gyürődése, a gyürődésekben megbujó fényreflexek, a háttér mélységes kéksége, benne az apró foltok villanásai együttvéve csodálatos viziónak a részei és költői álomnaka az összetevői.

Hová fejlődhetnék ez a szinbüvölő művészet, ha megtalálná az önmagához méltó tárgyat? Ha a prózai valóság motivumai helyett a mesék világára vetitené csodás szineit? Puvis de Chavannes müvészetére gondolunk, melyben a forma és a szin egymást annyira kiegésziti.

Hogy hová fejlődhetnék Bernáth művészete, arról némi fogalmat ád a kiállitás egy képtémája, amelyet három változatban festett meg a művész. „Éjszaka" a cime és egy szerelmespár a szereplője. Fönn, a láthatatlan égen valami csodás jelenség mutatkozott, mert a nő felemelt karja fölfelé mutat és a férfi feje követi mozdulatával. A két alak idealizálatlan, stilizálatlan ábrázolás, valóságfestés, mint Bernáth egyéb képein. De az éjszakai ég, a mély árnyékba borult kék levegő s a két emberalaknak akaratlan elszakadása a földtől, vágyódásával az egek magassága felé fordulása, megragadó összehangzása formának és szinnek. A lét

megkívánt sokféle felszerelési tárgyat. Ezekről ad felvilágositást a Párisi Nagy Áruház mai lapunkban megjelent hirdetése. Itt is megemlitjük a főattrakciókat: a 79 pengős kerékpárt, felszereléssel, a 3.38-as kerékpár-köpenyt, az 1.98-as hőpalackot, az 1.92-es turistalábast, a 96 filléres aluminiumcsajkát és a 22 filléres só- és paprikaszórót. Turista- és sportruházati cikkeket is felsorol az áruház hirdetése: kapható turistaing már 1.98-ért, 1.38-ért turistaharisnya, 96-ért turistabot és 96 fillérért hátizsák, viharkabát 15.40-ért, sportnadrág 7.80-ért és sportcipő 19.50-ért. Természetesen a fentebb felsorolt cikkekből bő választék van más árakban és minőségekben. A turistazsákot már az áruházban is meg lehet tölteni minden jóval: friss szalámival, csokoládéval, asztali borral, sajttal, vajjal, gyümölccsel. Cserkészek, diákok, turisták és a természetet kedvelő hölgyek és urak, mielőtt utra kelnek, felszerelésüket és hideg ebédjüket szerezzék be az áruházban.

— **Döntő pillanat.** Mindnyájunk életében döntő pillanat lehet az az időpont, melyben megvesszük a legujabb m. kir. osztálysorsjátékra érvényes, nagy nyerési esélyt nyujtó sorsjegyet. Török A. és Társa Bankház Rt. (Budapest, IV., Szervita-tér 3) a közelmultban érdekes körlevelet küldött olvasóink cimére. A nyereményhuzások már szombaton, április 10-én kezdődnek, ezért ajánlatos a rendelést a Török Bankháznál azonnal eszközölni. Az elérhető legnagyobb nyeremény hétszázezer pengő. Sorsjegyárak: egész 28, fél 14, negyed 7 pengő.

— **Elfogtak egy klubtolvajt.** A Hungária Evezős Egylet margitszigeti klubjában néhány nap előtt egy aranyóra eltünt. A jelenlevő tagok maguk kinálták fel személyi motozásukat, amelynek során egy előkelő MÁV tisztviselő fiánál, az egyik tagnál, megtalálták az órát. Kiderült, hogy a fiatalember egyetemi hallgatóként szerepelt az egyesületben, pedig csak hetedik gimnazista volt. A megtévedt fiatalkoru gyereket átadták a rendőrségnek, ahonnan a gyermekbiróságra vitték.

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél képei

Néhány év és nagy idő telt el azóta, hogy *Bernáth* Aurél az expressionizmus zászlóvivői közt szerepel — s akkor azok is, akik mérhetetlen távolságban álltak ettől az iránytól, szíves készséggel ismerték el róla egyénileg, hogy nem mindennapi vizionárius erő és festői képzelet szólítja a legelső sorba. Ma régen megváltozott formában sokféle fejlődési állomáson át s még egyre továbbtörően igazolja a régi megállapítást. Most, hogy egyre pozitívabb, valóságosabb a pitktúrája, most, hogy már látomásai kigöngyölődtek az imbolygó bizonytalanságból — ez a gazdag valóság ebben a viziókészségben elméletek és elvontságok helyett, valami mély eszmei és érzelmi hasonlatot kapott. Ezt a lirát s gondolatvilágot talán legjobban fejezi ki a *Fränkl* szalonban most látható képei között egy éjszakai sorozat, vagy a „*Felolvasás*" dramatikus lendülete. Egy mély hatású tájkép gyönyörű színei mögött tiszta festőiségbe öltözött igazi költészet, egy női portré s a dolgozó festő tiszta ábrázolásába is valami különös magasságba törekvés — mind együtt egy jelentőségben és megjelenésben nem hétköznapi egyéniség — igazi művész megragadó ereje.

Magyar Hírlap
1937 IV. 4

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1022

1962 DEC

Bernáth Aurel: Genri tó

C

GYAKOR

zunk a vetítés alk
i felvonása végén 2
egyes gépészek sz
kség arra, hogy a
filmraktár úgyis ellát minden felvonás
lással, lyukasztással csak a filmet rongálják meg. Nem be-
l, hogy vetítéskor rossz hatást kelt a nézőben, amikor látja,
replő arca, vagy a szeme nem látszik rendesen. A filmraktár
, hogy a jövőben egyes gépészek ne alkalmazzák a házi vál-

laboratórium ossza egyenlően el a felvonásokat, mert előfor-
eset, hogy egy-egy felvonás alig fér el a dobozban, az utolsó
dig annyi, mint egy előzetes. (Példa: „Elcserélt randevú" című
tudom a filmstúdiók miért alkalmazzák azt a módszert, hogy
ak a külföldi („A francia nő és a szerelem"), hanem már

Bernáth Aurél

festőművész

— **Berény Róbert kiállítása.** *Bernáth Aurél* után *Berény Róbert* szerepel a *Mária Valéria-utcai Szalon* kiállítási sorozatában. Nem véletlen ez az egymásután. — Bernáth és Berény teljesen rokonegyéniségei festőművészetünknek. Mindketten eljutottak az önmaguk maradéktalan, tiszta kifejezéséig és ez a kifejezés mindkettőjüknél egyformán erős, érdekes és jelentős. Ugy Berény, mint Bernáth a természet dolgainak végleges egyszerüségü kimondására törekszenek a festőiség nyelvén, de amig Bernáth a maga belső képére szellemiti át a természetélményt, addig Berény a festői élményt testesiti meg a természetben. Bernáthot el tudjuk képzelni természet nélkül is, valami teljesen spirituális légkörben gyökerezve, Berényt nem. Innen van, hogy Berény festői talaja a magyar naturalizmus, Nagybánya, Ferenczy Károly naturalizmusa, sőt *öreg parasztasszony* cimü festményének erőteljes és egyszerü bensőségéről *Hollósy Simon* is eszünkbejut. Ez, persze, nem tudatos, inkább vérmérsékleti rokonság. Érdekes megfigyelni, hogy Berény valamennyi képe egyetlen színakkord — szürke, zöld, testszin és barnásvörös — változata. De ezek a változatok sohasem egyformák. *A Borus ég a tarló felett* remek fény- és levegőköltemenye, a *Gordonkamüvésznő* klasszikus szükszavusága, a *Könyöklő* tökéletes szin- és mozdulatkompoziciója, a *Hazamenő munkások* vagy a *Ház fenyves tövében* komor természetereje mindig más és mindig teljesebb muzsikában zenditik ki ezt az akkordot. *(f. j.)*

Pest. Hirlap

1935 XII. 1

	Bevételi		Kiadás	
	Pengő		Pengő	
sen				
	Le a bevételt			
	Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193 ..... cheque száma .....

A főpénztár:

1963 JUN 28.

Mi teszi a művészetet művészetté?

Bernáth Aurél szerzői estje a művész klubban

A „szerzői estek" már meghonosodtak nálunk. Költők, írók, kritikusok látogatnak el hozzánk, hogy a művész klub baráti összejövetelein alkalmat adjanak a kötetlen beszélgetésre. Közvetlen, igen bátor, igen őszinte hangú beszélgetések részesei voltunk most is, amikor a József Attila-díjas *Váci Mihály* után művészeti életünk egyik legmegbecsültebb tekintélye — az irodalomban is maradandót alkotó — Kossuth-díjas festőművész: *Bernáth Aurél* válaszolt a hozzáintézett kérdésekre.

Az absztrakt művészetek értékelésével kapcsolatos állásfoglalások élesen különböznek. Mi okozza, hogy még a neves művészek véleménye sem egyöntetű? Egyesek teljesen elvetik az absztrakciót, mások a mai kor formanyelvének tartják, követik, rajongnak érte. Mi hát az igazi művészet? Az-e, ami körül a műkereskedelem lármát csap?

Megnyugtató volt Bernáth Auréltól hallani, hogy *a művészet minél távolabb kerül a [illegible], a természet ábrázolásától, annál kevesebb lehetősége van a gazdag megjelenítésre.* A művészetet minden korban az tette azzá, hogy *kifejezett valamit.* És a kifejezettet ma is le tudjuk olvasni. A teljes absztrakcióig eljutott alkotó — képviselje bármilyen szenvedélyesen is az általa vélt irányzatot — *nem nyújthat sem kora, sem az utókor számára leolvashatót.* Utolsó állomása az ilyenfajta „művészetnek", amikor a neofiguratív felé csúszva lényegében már nem ábrázol semmit. Ilyen művészetek láttára ébred föl a szigorú, jól odafigyelni tudó emberek, kritikusok humora, akik a tartalmatlan „kompozíciók" megtekintése után mentőkért és tűzoltókért telefonálnak.

Tavalyi, velencei élményeit idézve a tartalmatlan absztrakciót mint hazugságot, mint mesterségbeli képtelenséget, betegséget leplezte le Bernáth Aurél.. Megtudtuk tőle, hogy *ez a betegség veszedelmesen terjed, kikezdi még az igazi tehetséges művészetet is.* Természetesen helytelen volna azt gondolni, hogy a legmodernebb irányzatok képviselői kivétel nélkül fittyet hánynak a tartalomra. Igy például *Picassoról* — még nagy érdeklődést kiváltó nyilatkozata után sem mondhatja senki, hogy *műveiből hiányoznék a festői tartalom.* Más kérdés, hogy szembefordulhat — egy rendkívül leleményes, kísérletező pályán — szinte naponta szembe is fordul önmagával. De nem teszi ezt a „klasszikusok tartása" nélkül. *Nem hazudtolja meg az originális kísérletezőt, aki a festészetet a hagyományos keretek közül emelte ki, de anélkül, hogy végérvényesen szakított volna vele.*

Az igazi művészet *nem hazudik.* A hozzászólók: *Bakács Tibor, Éri Istvánné, Felföldy László és Gulyás Jenő* is a valóság művészi ábrázolásának szükségességét hangoztatták. Arra a kérdésre, hogy a földhözragadt naturalizmus követése, a fotografikus látásmód elkerülése nélkül ez a valóság-ábrázolás hogyan lehetséges, Bernáth Aurél az elmondottakon kívül a Monológgal is válaszolt. A valósághoz, a vízhez kapcsolódásának történetét

színházunk Jászai-díjas művésznője: *Spányik Éva* olvasta föl. *„Egy kis kacsausztató is elég volt, csak víz legyen."* Könyvében ezzel a sorral állítja elénk gyermekkorát a későbbi nagy művész, a Balatonnak nemcsak festészetben, hanem írásban is mesteri megörökítője. Fiatalkori képei — megtudtuk — tele voltak ezüsttel. Erről a színről emlékezve írja: *„Ha jelképet kellene választanom magamnak, akkor az ezüstnyárfát választanám..."* És a valóságot választotta. Felismerhető fákat, arcunkkal rokonarcú embereket látunk a vásznain. Le tudjuk olvasni, szeretni, érteni tudjuk, amit kifejeznek. Akár avatottak vagyunk, akár nem, a gazdag életmű előtt nem érezzük magunkat becsapottnak. Nem állunk előtte tanácstalanul és idegenül.

Cserhát József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NAPLÓ

...esüljetek!

...APLÓ

...MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

ÁRA 60 FILLÉR — Péntek, 1963. június 28.

...asztották ...ság népi ülnökeit

Veszprém megyei Tanács

...st ...é- ...ss ...cs ...n ...m ...i- ...g- ...a ...ei ...k ...i- ...n ...-

pasztalatait. A beszámolót beterjesztő dr. Hardy Zoltán elvtárs, a megyei tanács vb. titkára hangsúlyozta, hogy *a tanácstagok az elmúlt félévben a jelölőgyűléseken elhangzott javaslatokra, kérdésekre alapozták munkájukat.* Ezután járásonként részletesen értékelték a jelölőgyűléseken elhangzott javaslatok sorsát.

A vitában felszólalt Kiss Károly elvtárs és három fontos teendőre hívta fel a tanácstagok figyelmét. Mint mondotta, népgazdaságunk egyenletes fejlődésének biztosítéka: *a mezőgazdasági, építőipari, szén- és tüzelőanyag termelési terv teljesítése.* Ezekre figyelmet kell fordítaniuk

A televízió közvetítést ad Hruscsov elvtárs berlini tartózkodásáról

Az NDK televíziója június 28-án, pénteken délután több ízben helyszíni közvetítést ad Nyikita Szergejevics Hruscsov Berlinbe érkezéséről és azt követő programjairól. A közvetítéseket a magyar televízió is átveszi. Az első közvetítés 13,50 órakor kezdődik, a további időpontokat a közvetítés során közlik. (MTI)

Csütör... zetközi nőkongress... ságban folytatta munkáját. A b... zottságok, amelyek reggel kezdték az ülést, sorrendben a következő kérdésekkel foglalkoznak: a nők a békéért, a leszerelésért és a népek közötti barátságért; a nők a nemzeti függetlenségért; a nők társadalmi és családi jogai; a gyermekek és az ifjúság egészsége, nevelése és oktatása. Az ötödik bizottság a nemzetközi demokratikus nőszövetség programját, a hatodik bizottság pedig a kongresszus általános okmányát dolgozza ki. (MTI)

Nigériai delegáció érkezett hazánkba

Incze Jenő külkereskedelmi miniszter meghívására Z. R. Idipcharima kereskedelmi és iparügyi miniszter vezetésével háromtagú nigériai delegáció érkezett csütörtökön hazánkba.

Lemaradt megyénk a széna betakarításban

A Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatója az időszerű nyári munkákról

Az utóbbi hetek időjárása ked-

...ek, ...a- ...y- ...a- ...te ...s- ...k- ...k- ...e-

...a- ...y ...a ...a

...ek ...A ...ét ...á-

rással szárították meg, s ezzel általában jó minőségű szénát nyertek. Néhány megye — elsősorban

Heves, Borsod, Szabolcs és Veszprém — gazdaságaiban a már rendelkezésre álló szárító ventillátoroknak csak kis része dolgozik,

míg Szolnok, Békés és Győr megyében az új berendezéseknek 94 százalékát használják.

A legközelebbi tennivalók közé tartozik, hogy a szemterméssel együtt a szalmát is gondosan betakarítsák. Ahol az adottságok kedvezőek, a felszántott gabonaföldeken termesszenek másodvetésű takarmányféléket. A veszteségmentes gabonabetakarítás érdekében a lehető legteljesebben ki kell használni a gépeket.

A jól szervezett és szakszerű munka nemcsak az idei aratást segíti,

hanem a tapasztalatok szerint nagymértékben előmozdítja a jövő évi jobb termést is: a letakarított tarlók azonnali megművelésével ugyanis a gazdaságok megalapozhatják az őszi kenyérgabona-vetések sikerét. (MTI)

...aszai

...ban nem ...m, ké- ...e a régi ...s alig ... bevéte- ... konkur- ...a kap- ...pel, és ...zá tola- ... berkek- ... kemény ... a sza- ...ek. Az ...n akadt ...y elné- ...e köze- ... kékre

— Mivel szállítja, ha odébb kell menni?

— Speciális kocsim és két pár (!) lovam van! Persze, drága mulatság. A lovak sokat megesznek a haszonból.

A körhintás elhallgat, sejthetőleg lótartási költségszámításokba mélyed. Aztán megszólal:

— Gondolkodom is azon, hogy valahogy venni kellene egy ócskavasnak szánt traktort. Az ember megreperálná és milyen

1962 NOV 24

/ 1021 / 46 Bernáth Aurél

Biennale, Velence, 1962

III.

A 31. Biennale nem tükrözi a világ képzőművészetének egészét. A statisztika egyáltalán nem perdöntő: az Argentínától Izraelig és Japánig eluralkodó továbbfejlesztett tassizmus, az „informale", s leánygyermeke, a Neo-Dada nem *egyetemes* Nyugaton sem. A világot foglalkoztató problémákra érkezik konstruktív válasz ott is, legfeljebb a Biennale szervező bizottsága és a nagyhatású Alberto Giacometti mellett Alfred Manessiert, Giuseppe Capogrossit, Ennio Morlottit, Aldo Calót és Umberto Milanit díjazó zsüri nem vesz róla tudomást. (Manessier a kétmillió lírás nagydíj mellé a liturgikus művészet nagydíját — egymillió lírát — is megnyerte. Majdnem ötmillió lírát juttattak a vallásos témákra!) Holott lett volna díjazásra érdemes nevesebb művész éppen elég. Guttuso — aki az utóbbi időben mintha kissé önmaga ismétlésébe merült volna — szerepelt már a múltkori Beinnalén, de díjat nem kapott; Picasso nem is szerepelt. Ez idén a külföldiek közül Redon és Gorky anyagát részletesen kiállították, de Rivera vagy a börtönben szenvedő Siqueiros képeivel nem lehetett találkozni. Kuba festészete — pedig érdekesen ötvözi a párizsi és mexikói hagyományokat — nem szerepel a világkiállításon. Az elszomorító helyzet az, hogy sem a nyugati képzőművészet (ismert okokból), sem a szocialista országok képzőművészete (ismeretlen okokból) nem tartja számon eléggé és főleg nem tartja számon *összességében* mindazt, amit a XX. században napjainkig a haladó válaszokat kereső és adó alkotók teremtettek; mert ha számon tartaná, a divatos „menekülő" irányzatok nem uralkodnának sem a Biennalén, sem másutt a terepen. De ez a jogos és helyes arányok dokumentálásának csak egyik összetevője. A másik: a szocialista országok művészeinek produkciójától függ. Hogyan sikerül meghozniok azt, amit mindenütt annyira várnak: az új világ örömhírét, a tevékeny ember bajokon felülkerekedő bizakodását, az igazabb, tisztább, emberibb kor ígéretét? Ez a kérdés a Biennalén minduntalan felvetődik és kétszeresen is hangsúlyozza nemzetközi felelősségünket.

A magyar pavilon

A magyar pavillon jó helyen fekszik, mindjárt a központi mellett, s a kiállítás egyetlen hídjánál: mögötte vezet át az út a Rio dei Giardini-n az osztrák, jugoszláv, arab, lengyel, román és görög pavillonokhoz, valamint a főleg üvegárukban igen színvonalas iparművészeti kiállításhoz. A magyar zászló derűsen villan elő a zöld fák közül, az épület maga — korábbi tévedésem kellemes helyreigazításaként — tiszta és ápolt; egy kicsit „magyarosch" stílusban épült, buboskemencét idézve az ember emlékezetébe, dehát ez elődeink balfogása volt. A teremőr széttárja karjait: a katalógus kifogyott; utolsó napoknál tartunk, a pavillonok többségében ugyanez a helyzet. Aztán mégis előhalász egyet és hamisítatlan olasz nagylelkűséggel átnyújtja: a Kossuth-nyomda szép produktuma világosan és áttekinthetően tájékoztat, egyenest kedvet csinál a képek megszemléléséhez.

A magyar pavillonban 83 kiállított mű van, közöttük *Bernáth Aurél* 19 festménnyel és akvarellel jelentős részt foglal el. Láthatóan a korai korszakok bemutatására törekszik: 1927—1932 közöttről 10, 1938—1943 időszakából 3, a felszabadulás utánról pedig csak 2 alkotás (1949, 1954) szerepel. *Kmetty János* 8 művet állított ki, ebből 7 született 1913—1940 között, 1 pedig 1950-ben. *Kurucz D. Istvánnak* három 1944-es, egy 1957-es, három 1960-as és egy 1961-es képe látható. A fiatal nemzedéket *Kokas Ignác, Ridovics László* és *Vecsési Sándor* képviseli négy, három, illetve négy akvarellel. *Gádor István* 17 terrakottával, *Somogyi József* pedig egy szoborral képviselteti magát. Az 1962-es Biennale magyar anyagát *Martyn Ferenc* 13 tollrajza egészíti ki. Ennyivel mentünk Velencébe.

A katalógus értékelések

A reprezentatív célokat szolgáló válogatás bírálata szakavatott műkritikusokra vár; s mivel ezek az értékelések mind ez ideig késnek, egyedül *Vayer Lajos* professzor katalógus-előszavára támaszkodhatik a magyar látogató. „Akárcsak az utóbbi évek velencei Biennaléin — mondja a bevezető —, ez alkalommal is két célt követtünk a magyar pavillon anyagának kiválogatásában. Egyrészről sorban be akarjuk mutatni azokat a mestereket, akik XX. századi művészetünk különféle korszakait jelzik, műveikkel dokumentálván azt, hogy művészetünk egyidejűségben van a modern fejlődéssel és másrészről példákkal akarjuk illusztrálni az új utak keresését korunk művészeinél, a művek megfelelő válogatásával bizonyítván a szocialista kultúra közös célja felé haladó realizmusunk irányzatainak sokféleségét." A Biennale központi nagy katalógusában ugyanezekkel a szavakkal találkozhatunk, legfeljebb a „realizmusunk" kifejezést a „magyar realizmus" helyettesíti, s ez olyan árnyalati különbözet, hogy csak a filológusokat érdekelheti. Az előszó ezután az egyes kiállító művészek jelentőségét taglalja, végül megemlíti, hogy mind ez ideig *Márffy, Egry, Kmetty, Czóbel, Szőnyi, Bernáth, Derkovits, Hincz, Domanovszky, Szentiványi* valamint *Ferenczy Béni, Medgyessy, Mikus, Kerényi, Somogyi, Kovács Margit* és *Gádor* életútját mutattuk be és „az elkövetkező Biennalékon egyre határozottabban a fiatal művészek művének bemutatására szentelhetjük magunkat".

A retrospektív szándék

Nem itt van a helye annak, hogy a kétévenként megmutatkozó retrospektív szándék kérdését elemezzük. Az idei magyar anyag összbenyomása azonban az, hogy a színvonalas *történeti* anyag mellett kevés az utalás a *jelenre*. A múlt bemutatásának ilyen aránya nem szerencsés. A Biennale elsősorban a jelenkori művészet fóruma, kevés visszatekintő kiállítás van, s ha van, jobbára nemzetközi jelentőségű mesternek szentelik. Vagy: kapcsolatban vannak a legaktuálisabb problémákkal (például Redon, Gorky), és valamilyen irányban befolyásolni akarják az éppen folyó vitát. Nekünk is számot kell vetni ezzel: a magyar festészet történetének megismertetésére (még ha a XX. századról van is szó) nem ez a legalkalmasabb fórum, ezt kifejezetten ilyen szándékú kiállításoknak és kiadványoknak kellene elvégezniök. Derkovits 1960-as kiállítása viszont éppen azért volt sikeres, mert egy nyitott kérdésre adott *művekkel* választ, nevezetesen *a forradalmi világnézet és a korabeli modern kifejezési eszközök magasfokú szintézis-lehetőségéről* győzhette meg a kételkedőket. A látogató egy szocialista ország pavillonjában ma is éppen ilyesmire kíváncsi: erre a legaktuálisabb problémára keres feleletet.

Az idei magyar anyagból azonban ilyen feleletet nem kap. A máról, a ma emberének világából kiállításunk keveset árul el. Rendezésére eleve defenzív tartás nyomja rá a bélyegét: a haladó magyar *polgári* festészet múltbéli értékeit szélesen bemutatjuk ugyan, de az új törekvéseknek — s ami ezzel együtt jár: a forradalmi mondani valónak — nem jut hely. Világosan kell fogalmazni: a magyar pavillon egyfajta sajátos realizmus-koncepció alapján a hangsúlyt a tartalomról a formára teszi, olyan anyagot mutat be, mely alkalmas arra, hogy elfedje a mai magyar képzőművészet sokszínűségét és ideológiai bizonytalanságból vagy elmaradottságból ezzel alatta marad a magyar szocialista képzőművészet színvonalának.

Elkésve...

Egyáltalán nem lehetne azt állítani, hogy külföldi barátaink vagy rokonszenvezőink részéről egyöntetű elismeres érte a magyar pavillont. Oka ennek egyrészt a visszatekintő anyag túlzott aránya és a jelenkori magyar festészet bemutatásának leszűkítése, a „semleges" témák keresése. Bernáth és Kmetty anyaga a világ valamennyi kiállítóhelyiségében megállja a helyét, de *korabeli* termékeket egybegyűjtő felvonulásra nyilvánvalóan húsz-harminc évvel korábban kellett volna küldeni őket. Kurucz D. István egyéni formanyelve érdekes színfolt, de nyilvánvalóan nem reprezentálhatja, nem is akarja reprezentálni egyedül a mai magyar festészetet. S a fiatalok? Kokas Ignác akvarelljeinek címe: *Dunántúli táj, Domboldal, Fekete-tenger, Tengerpart;* Ridovicsé: *Nap, Udvar verandával, Naplemente;* Vecsésié: *Mezei út, Vidéki udvar, Udvar gémeskúttal, Istálló*... Volt a művészet történetében néhány tájkép, mely forradalmasította a festészetet, de ezek a képek nem tartoznak ezek közé. „Ó, rutin, kátrányelkű festék! Hiszen ez itt vén kocsi — nem kép" — kiálthatna fel az ember Jevtusenkóval. Valami bágyadtcsöndes és elkésett impresszionizmus árad ezekről a képekről. Ennyiben igazán karakterisztikusak: hazai festményeink nagy átlagát képviselik idegenben, azt a receptív, csak leíró, konstatáló magatartást, mely az élet apró örömeivel megtelik, szellemi horizontja szűk, gesztusa túlfinomult, nyelve túlérett... ez lenne a „magyar realizmus"? (És még inkább: a magyar szocialista realizmus?) Az örökség kérdése megoldatlan képzőművészeti életünkben, mint ahogy megoldatlan az általános esztétikai fogalomzavar problematikája is.

A szocialista realizmus tiszta jelentése

Nem, mindaddig nem sikerül a magyar képzőművészet ügyét problémáitól megszabadítani, amíg a rosszindulatúan több oldalról lejáratott fogalmaknak nem adunk legalább hozzávetőlegesen tiszta jelentést. Például amíg nem vesszük végre tudomásul, hogy a szocialista realizmus nem egyetlen stílusirányzat (mondjuk a múlt századi életképfestészet vagy az utó-impresszionizmus) privilégiuma, nem valamiféle Prokrustes-ágy, hanem korszakos áramlat, mely egyesít magában minden alkotóművészt, aki az adott kor legfontosabb kérdéseire reagál és azokra pozitív választ tud és akar adni szocialista meggyőződése alapján aki a valóságot a „tükrözés" néven ismert aktív folyamatban tárja fel. Szakítanunk kell a megcsontosodott nézetekkel, a beszűkítő tendenciákkal, a tartalom kérdését formai vagy tematikai kritériumok alapján megítélő vulgarizmussal, a tartalom és forma kérdésének antidialektikus felfogásával. Realista művészeten pedig értsünk a szó eredeti jelentése szerint *valóságot kifejező* művészetet, s ezt ne keverjük össze a „realizmus" nevű *stílusirányzattal*, mert a kettő nem ugyanaz, s különösen nem ugyanaz ma. Elismerem, hogy minden nagyon egyszerű volt, amikor a „realizmus és antirealizmus harcának" tézise alapján lehetett ítélkezni, dehát erről a tételről már jó pár éve bebizonyosodott, hogy nem igaz és használhatatlan; elismerem azt is, hogy sokkal bonyolultabb a kritika dolga, fáradságosabb a zsűri munkája, ha úgy gondolkozik, hogy van szocialista és polgári művészet, s e meggyőződés alapján kell állást foglalnia. De mi lenne, ha egyszerű formalizmussá süllyedne le a szocialista realizmus kérdése? (Vagyis: ami realista *stílusú* — esetleg némi szemhunyással impresszionisztikus —, az automatikusan szocialista mű; ami pedig nem az, az antirealista, *tehát* reakciós?) Ha stílus alapján osztályoznánk, Camus-t kellene a magunkénak mondanunk és nem Aragont. Az „Ocskay brigadéros" szerzőjét és nem Brechtet. És soha nem tudnánk megérteni, hogy Picasso miért a mi művészünk. A revizionizmus ostoba elméletekkel, a dogmatizmus ostoba gyakorlattal akarta a szocialista realizmus fogalmát kompromittálni: itt az ideje, hogy *nyílt* eszmecserében minden torzítástól megtisztítva magasba emeljük zászlaját.

Sem nyugat-imádat, sem vulgarizmus

Mert a magyar képzőművészet, mely e század elején igen előkelő helyen állt a világon, beláthatatlan jelentőségű eredményeket érhetne el, ha fejlődését nem gátolnák a különféle polgári és kispolgári nézetek, ha nem zavarná meg az értelmetlen és tájékozatlan nyugat-imádat éppúgy, mint a történetietlen és a közérthetőség fogalmát félretevő vulgarizmus. Nagy károkat okoz a szocialista művészet ügyének, aki ezekkel a problémákkal szemben behúnyja a szemét. Nemzetközi szerepünkről gyakorta és könnyen megfeledkezünk, pedig éppen most, a polgári festészet erős válságának idején, egy nyilvánvaló úttévesztés periódusában többszörösen is fontos lenne, ha a kivezető utat mi tudnánk megmutatni; mi, akik meg vagyunk győződve arról, hogy lehetséges a problémák másmilyen megválaszolása és feloldása is, mint az „informale" és a Neo-Dada mögött megbúvó filozófiáé. Csakhogy ehhez pontosan az szükségeltetik, ami a magyar pavillon anyagából az idei Biennalén hiányzott. Olyan jó lenne hinni, hogy az elkövetkező években a korszerű (azaz szocialista) világnézet talaján korszerű, világos, céltudatos és igaz közlési formát választó művek serege születik, s ennek legjavát már ott láthatjuk az 1964-es Biennalén is.

Szabó György

SZÉKELY MAGDA:

Eső

Zuhogott szakadatlanul,
hullott a tetőkre, falakra,
örök esőben ragyogott
a szeretők fedetlen arca.

És kapualjtól kapualjig,
padtól padig, heteken át,
fölöttük ég nehezedett,
testükön ázott nagykabát.

Az üres erdők, a hidak,
és minden utca velük ázott,
köröskörül emeletek,
fűtött falak, száraz lakások.

Nekik csak a végállomások,
csak a lakatlan ligetek,
csak a lehulló ragyogás,
csak az eső, csak a hideg.

A kályha mind kihűl bizony,
s kihűl az emberek lakása,
de fennmarad, akár a hold,
fedetlen arcuk ragyogása.

NYERGES ANDRÁS:

Szavak

Korán engedtél a szavakhoz,
nem vigyáztál rám, istenem,
ostobaságok közé hajszolsz,
mert erőm még nem ismerem.

kimunkált, precíz szenvedések,
perzselő, szép hasonlatok
lángoló ingében, míg égek:
kínomról csak hazudhatok!

Nem hiszem már, ha tenyeremben
vörös napként kigyúl a rózsa —
így az igazra telhetetlen
szívem a valót hazudtolja.

Ha korán játszani nem engedsz,
enyém lehetne minden álom —
most mind egyre csak nehezebb lesz
naponként túlélnem halálom.

Én nem könyörgök. Ne kegyelmezz,
és ne adj könnyű igazat!
Haragot adj a küzdelemhez,
míg fel nem falnak a szavak.

Egy megtörtént „Steinbeck-eset"

JOHN STEINBECK, az „Érik a gyümölcs" és más remekek írója, Nobel-díjat kapott. Nagyon és régóta megérdemelten.

De velem néhány nappal ezelőtt megtörtént egy „Steinbeck-eset". Ezt mondom el itt hűségesen és semmit sem elhallgatóan, kivéve a „Steinbeck-hős" teljes nevét. (Mivelhogy a hős nős s az eset egyik jelentéktelenebb részlete feldulhatná családi békéjét.)

A megtörtént „Steinbeck-eset" a következő:

Felszálltam Solymáron a Pestre menő 64-es autóbuszra. Pest belvárosáig szóló négyforintos átszállójegyet váltottam. Aztán leültem háttal a kalauznőnek. Körülbelül nyolcan-tizen ültek a kocsiban. Alig ülök le, hallom, hogy egy férfi nagyhangon így szól a kalauznőhöz:

„Nekem négyforintos átszállójegy kellene, de bizony, csak három forintom és hetven fillérem van."

„Akkor nem adhatok négyforintos jegyet!" — szól a kalauznő.

Kiveszek a zsebemből harminc fillért, odamegyek a kalauznőhöz, átadom neki s szólok: „Adjon neki — a férfire mutatok — négyforintos átszállójegyet." Visszaülük a helyemre.

E pillanatban hallom, amint a férfi dübörgő hangon szól:

„Kérem, nekem van négy forintom. Százasom is van!"

Hátrafordulok. A férfi kihúz egy százast a zsebéből és, az utasok ámulata közben folytata:

„Csak látni akartam, van-e az emberek között, aki segít!" A továbbiakat nem akarom idézni, mert engem magasztalgatott fel jónéhány mondatban, az ismeretlen segítőt, aki most szégyenkezve ültem ott a magasztalások áradatában és az utasok pillantásainak kereszttüzében.

A KALAUZNŐ most visszaadta nekem a harminc filléremet és átszállójegyet adott a Steinbeck-figurának, aki, újabb áradozások közepette, mellém telepedett s aztán így szólt nagyhangon, tovább is az utasok figyelmének középpontjában: „Ön most a hűvösvölgyi eszpresszóban velem fog feketézni és borozni. Meghívom." Csak most vettem észre, hogy a Steinbeck-figura be van csípve. Csak becsípve! nem berúgva! Ugynevezett enyhe „spicce" volt. Mondom neki: „Sajnos, nem mehetek feketézni és borozni önnel, mert dolgom van és a Hűvösvölgyben azonnal át kell szállnom az 56-os autóbuszba. De adja meg a nevét és címét, meglátogatom majd és akkor majd feketézhetünk."

Leírta egy papírra nevét és címét. Nevének csak kezdőbetűit írhatom ide: P. I.

Aztán tovább szórakoztatta a most már zsúfolt autóbusz utazóközönségét.

Egyszerre elhallgat és aztán messzeszálló hangon mondja nekem:

„Én nagyon szeretem a nőket." Harsogó kacagás az autóbuszban.

Mondom neki halk hangon: „Az szép magától!" Ő egy mellette álló nőre mutat és szól: „Ezzel a nővel szeretnék megismerkedni!" Most immár engem is kerekébe fogott a derű s mondom neki súgva: „Adja át a helyét annak a nőnek és akkor majd én megismertetem önöket egymással." Megtörténik. A nő elfoglalja a helyet mellettem. Szólok hozzá, ígéretemhez képest, halkan: „Kérem, ez az ember nagyon szeretne megismerkedni önnel!" Rámutatok a férfira. A nő harsányan felkacag s szól, hangosan: „Nekem férjem van és gyermekeim vannak!" A férfi szól: „Sebaj!" Égbetörő kacagás az autóbuszban. A férfi és a nő közötti további kacagtató párbeszéd után a nő a megállóhelyén kiszáll. Egy másik nő ül mellém. A Steinbeck-férfi állva marad tovább is. Előbbi helyén. Akkor hallom, hogy erősen köhög és akkor veszem észre, hogy a patyolatfehér ingének két legfelső gombja hiányzik. (Nyakkendője nem volt.)

Mondom neki: „Haza kell mennie! Fel kell varratnia két hiányzó inggombját! Az inge tárva-nyitva! Azért köhög."

„Hja, kérem — mondja ő —, annak története van."

„Története?" — mondom. — „Mi?"

„Megcsókoltam egy nőt és az leszakította mindkét inggombomat. Nem tudom, mit mondjak majd otthon a feleségemnek." Az autóbuszban most már hasukat fogják az utasok a kacagástól.

A MULATSÁG FOLYIK tovább ebben a medencében, mígcsak Hűvösvölgybe nem érünk. Ott a férfi magával akar engem ragadni az eszpresszóba. Szerencsém van. Az eszpresszót éppen tatarozzák.

Én pedig egy óvatlan pillanatban megugrom és felugrok az 56-os autóbuszba.

★

AKI OLVASOTT VALAMIT Steinbecktől, gondolom, igazat fog nekem adni: ez egy hamisítatlan Steinbeck-figura és egy hamisítatlan Steinbeck-történet.

Elküldöm ezt a Steinbeck-figurát és ezt a Steinbeck-történetet az Élet és Irodalom útján Steinbecknek. Meglehet, hogy majd egy Steinbeck-kisregény támad belőle. Én ez esetben semmiesetre sem fogok plágium-pert indítani, hanem ellenkezőleg: örvendezni fogok, ha így lesz. Mert hisz ez egy „Steinbeck-eset", nem az én „esetem".

Gömöri Jenő Tamás

A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL

KÉRY LÁSZLÓ:

Londoni esték — londoni színházak

Londonban a neonfények napközben is világítanak. Borúsabb, ködösebb időben a kivilágítás egészen feltűnővé válik. Este már-már tombolásba csap át ez a ragyogvareklámozás, amelyet a londoniak annyira megszoktak, hogy észre sem veszik, az idegennek viszont hamarosan beleszédül a feje. A fények ordítása egy pillanatra sem hagyja feledni: vásárban járunk, Madách londoni színe ez, legújabb rendezésben.

Nyolc estém van Londonban, ebből hatot színházban töltök. A West End fényei közt ott égnek a színházak lámpái is, de azt mondhatni: viszonylag szerényen. A Haymarket, a Shaftesbury Avenue, a Charing Cross Road, a Drury Lane és a Strand elsősorban mégiscsak a szórakoztató ipar, s nem a színházak otthona. Az új angol dráma nem innen indult el, hanem az East End munkáskörnyezetéből: a Theatre Workshopból, meg a chelsea-i művésztanyák szomszédságából: a Royal Courtból. A Hableány a Themze-part raktárai közt húzódik meg, s az Old Vic is elbújt a Waterloo-i pályaudvar háta mögé.

Mindig egészen fiatalok közt ülök — ez már

az olcsó hely

előnye. Felindultan tapsolnak Brechtnek, híven figyelnek Shakespeare szavára, mintha életükben most hallanák először.

Az előadások gyors üteműek, a jelenetek szinte egymás sarkára hágnak, a felvonáshatárok leomlottak. Általában egy szünetet tartanak, s a háromórás játékidőt nem lépik túl. Mindez persze összefügg a színpad újfajta — vagy nagyon is ősi — szerkezetével. Elhagyják az előfüggönyt, takarékosan bánnak a díszletekkel, a játék tere mélyen belenyúlik a nézőtérbe.

Így van ez például a stratford-on-avoni társulat *Troilus és Cressida*-előadásán, az Aldwychben. A színpad közepén nyolcszögletű keretbe foglalt, cirkuszi porondra emlékeztető homokpálya, de még ennek egy része is elébeugrik a hiányzó előfüggöny vonalának. A homok, amelyre a szükséghez mérten állatbőröket vagy szőnyegeket terítenek, szinte fehéren izzik a reflektorok sugarában, s a játék első felében vidámságot, a másodikban kopár reménytelenséget fejez ki. A csatajelenetek ezen a hullámos talajon — porfelhőt utánzó füst és világítási hatások segédletével — egészen filmszerűek. S a porond keltette cirkuszi képzet is helyénvaló olyan darabban, amelyben nagy szerepe van a szatirikus komikumnak. Keserű kifakadás ez a mű a háború és a csalárd szerelem alantasságai ellen. Az előadás láthatóan igyekezett a keservet ellensúlyozni s elegendő vidámságot tudott kibontani magából a darabból. A színészek közül a Pandarust játszó Max Adrian és Cressida alakítója, Dorothy Tutin tűnt föl a legjobbnak, de valójában az együttes egészét és Peter Hall rendezőt illeti meg a dicséret.

A velencei kalmár előadása az Old Vicben sokkal gyengébbnek bizonyult. A színészi játék a jelentéktelen és a középszerű közt ingadozott. Shylock megszemélyesítője — Lee Montague — képtelen volt kellő mélységet és súlyt adni ennek a talányos, bonyolult figurának. A nők valamivel jobbak voltak a férfiaknál. Sheila Allen (Portia) megérdemelt sikert aratott a gondosan kimunkált tárgyalási jelenetben, de különösen a gyűrű-komédia juttatta igazán elemébe, a Nerissát alakító Rosalind Knighttal együtt. Az előadás játékmódja és díszletezése meglehetősen

maradi felfogást

tükrözött, az éjszakai hangulatokat pedig a Piccadilly Circus fényreklámjainak stílusában tolmácsolták. A közönség szinte felszisszent a giccses velencei hold láttán. Az V. felvonás elején kék és fehér izzólámpák százai „varázsoltak" a hátsó színfalra valami rémlátomás-szerű tejutat. Ilyen háttér előtt hangzott el a világirodalom egyik legszebb szerelmi párbeszéde. Nem csoda, ha Lorenzo szavaira — „A hold világít: ilyen éjszakán..." — a nézők harsány nevetéssel válaszoltak.

A Mermaid Színház Sean O'Casey-ciklusában játsszák az *Eke és csillagokat*. A cím az ír felkelők zászlajára utal, s a zárófelvonás 1916-ban, a „húsvéti felkelés" idején játszódik. A népi játékok humora, az ír forradalom pátosza, az egyéni boldogság és a forradalmár-hazafiúi önfeláldozás ütközésének tragikuma együttesen kiváló drámát eredményez, amellyel talán a magyar közönségnél is újabb szerencsét lehetne próbálni

O'Casey megkedveltetése

érdekében.

A Royal Court Brechtet tűzte műsorra, nem teljes darabbal, hanem egyveleg-szerű válogatással. Két nő és három férfi ül a színpadon, félkörívben elhelyezett székeken. Versek, szongok, tanulmányokból, cikkekből vett idézetek, drámarészletek hangzanak el felváltva, hol egyik, hol másik szereplő lép előre, vagy kettőnként adnak elő egy-egy párjelenetet. Brecht nemcsak a háttér hatalmas portréján van jelen (daróczubbony, szivar, rejtelmes mosoly), a hozzáértésről tanúskodó összeállítás — Tábori György munkája — az író szellemét is sikeresen megidézi, s a forradalmár sas körmeit csak enyhén nyirbálja meg. A színészek értik a brechti mondanivalónak súlyát is, fanyar és pengeszerűen metsző humorát is. Az előadás nagy vonzereje — Brecht után — Lotte Lenya, Kurt Weill özvegye, a *Koldusopera* első előadásainak Kocsma Jennyje. Rekedtes hang, egyszerű stílus — s a szongok élnek, meghatnak, agitálnak.

Halljuk magát Brechtet is, hanglemezről. A Bicska Maxiról szóló kintorna-dalt énekli. De akad itt másfajta

„kintorna"

is. Brecht felel az Amerika-ellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság kérdéseire. Idő: 1947.

— Mi a foglalkozása?

— Drámaíró — hangzik a válasz, majd némi gondolkozás után: — És költő.

— Hol van jelenleg alkalmazásban?

Az 1962-es londoni közönség nagy hahotával jutalmazza a hivatalos bornirtság önkéntelen humorát.

— Brecht úr, megfelel a valóságnak, hogy ön írt egypár rendkívül forradalmi verset, színdarabot és más effélét?

Hát bizony írt egypárat. S mint angol lányok és fiatalemberek csillogó szeméből is látni: nem hiába.

A Vaudeville Színház Arnold Wesker legújabb darabját, a *Chips with Everything*et játssza. Eredetileg ez is Royal Court-előadás volt. A cselekmény az angol légierők egyik kiképzőtáborába vezet. A katonai drill, az őrmesteri durvaság, a tiszti korlátoltság szatirikus bemutatása azonban nem cél itt, hanem eszköz, noha az író, a rendező — John Dexter — meg a színészek nagy figyelemmel, igen hatásosan dolgozzák ki a darabnak ezt a szintjét. Pontosság, gyorsaság, hirtelen átmenetek, filmszerű átvágások egyik képből a másikba, párhuzamok és kontrasztok „kiugratása" — ezek a rendezés meg a játékstílus technikájának legfőbb vonásai. Híressé vált a szénlopás jelenete: a jól elgondolt, precizen végrehajtott, finoman összehangolt cselekvés nagyon hatásos színpadi példázata.

A lopást — amelynek az adott összefüggésben, mondanunk sem kell, csakis pozitív jelentősége van — egy gazdag fiú szervezi meg, aki valamiképp helyet és hivatást akar magának találni proletár katonatársai között. A darab a munkásosztály ügye mellett agitál, de úgy tünteti föl a dolgot, hogy

a mai angol proletariátust

öntudatlanság, homályban való tapogatózás, műveltséghiány nyomasztja-nyomorítja — ennek a gondolatnak egyébként Wesker más darabjaiban is központi szerepe van — s a szimpatizáns polgárfiúnak éppen az lehetne a feladata, hogy ezeken a bajokon enyhítsen. Természetesen a helyzet ilyen beállítása hamis, és ezt a darab végig megsinyli. Sokkal igazabb, amit Wesker az uralkodó osztályról mond. Thompson, a munkásokhoz vonzódó polgárfiú lázadóként fordul szembe apjával, osztályával, a légierő tisztjeivel. Elmegy egészen a parancs megtagadásáig. Wesker ezen a ponton túllép a felszín realizmusán s a mélyebb, rejtőzködőbb valóságot igyekszik megközelíteni. Azt akarja megmutatni: hogyan védekezik *ma* az angol burzsoázia, a polgári demokrácia az ilyen lázadók ellen? A válasz világosan megfogalmazódik a darabban. Egy fiatal tiszt fejti ki a makacskodó, tiszti iskolától vonakodó Thompsonnak, hogy hasztalan lázadozik, szitkozódik. „Meghallgatunk, eltűrjük, hogy mások is meghallgassanak, de nem mutatunk sértődöttséget. Sőt inkább helyeslünk neked, bókolunk bátorságodhoz és idealizmusodhoz, de — egyik fülünkön be, másikon ki. Meghallgatunk, de nem halljuk, amit mondasz, barátkozunk veled, de nem érünk hozzád egy ujjal sem, helyeslünk, de nem teszünk semmit. Eltűrni annyi, mint figyelmen kívül hagyni, Thompson. Ugye, nem akarsz komolyan altiszt lenni?"

Thompson még ellenáll egy darabig, de az utolsó jelenetben magára ölti a tiszti uniformist, s ő olvassa föl azt a parancsot, amely kijelöli bajtársai számára az alantas beosztásokat. Végül nem saját osztályát, hanem a proletariátust árulja el. A polgári berendezkedés erőszak alkalmazása nélkül, „békés" eszközökkel, az „egyik fülünkön be, másikon ki" módszerével győzi le a lázadót. Weskernek persze eszében sincs azt állítani, hogy a burzsoázia *csakis* ezzel a metódussal dolgozik — a kiképzőtábor bőséges lehetőséget nyújt az erőszak egészen nyers alkalmazásának bemutatására is —, de az író célja *éppen ennek* a módszernek, a polgári „türelem" mibenlétének leleplezése volt.

Az új angol drámának hazai közönségünk nem látja még legértékesebb színeit, legtisztább fényeit. Érvényesül e tekintetben is némi félrevezető reklám-ragyogás, színházaink részéről pedig bizonyos magyarázható, de nem menthető vonzalom a könnyebb siker, a nyugati polgári közönség szentesítette stílus, szemléletmód és tematika iránt. Pedig

az új angol dráma

— csakúgy, mint az újabb angol regénytermés — legjava, változó szinten és mértékben, a valóságot igyekszik megközelíteni, az egyszerű emberek életét, problémáit, vágyait megragadni, a világot népi és humanista szemszögből ábrázolni. Osborne-t, aki kétségtelenül a legtehetségesebbek közé tartozik, de szemléletileg talán a legtétovább, valamelyest már ismerjük. Wesker, Behan, Arden, Kops és a náluk is fiatalabb, demokratikus igényű drámaírók teljesítménye azonban sokkal több figyelmet érdemel, mint amennyire eddig méltattuk.

Láng Judit rajza

D. NACAGDORDZS, az új mongol költészet legnagyobb tehetsége 1906-ban született. Küzdelmes gyermekkor után már ifjúkorában kedvelt költője lett felszabadult népének, több versét mindjárt megírásuk után népdalokként énekelték. És ezen nincs semmi csodálnivaló, hiszen Nacagdordzs versei, bár tárgykörükben sokszor teljesen modernek, hangban és ritmikában a nép énekeit követik. Verselésére — mint a népköltészet verselésére is — jellemző a soronként meghatározott hangsúlyos és a meghatározatlan számú hangsúlytalan szótagok váltakozása és a sorkezdő alliteráció, amely legtöbbször már sorkezdő rímrendszer formájában jelentkezik, mivel nemcsak egyes hangok, hanem egész hangcsoportok, sokszor egész szótagok is összecsengenek a sorok élén. A sorvégi rímek csaknem teljességgel hiányzanak.

Nacagdordzs fiatalon végezte be életét, a börtön szenvedései után a betegség, hamar, már 31 éves korában elpusztították. Gazdag, színes, erőteljes hangú költészet maradt utána — ezt jószerint még csak most rendezik és adják ki végleges formában, bár verses és prózai műveinek egy kötete már 1955-ben megjelent. November 19-én délután a Magyar Írók Szövetsége bensőséges ünnepségen emlékezett meg a nagy mongol költőről, halálának 25. évfordulója alkalmából.

D. NACAGDORDZS:

A szabadság óhajtása

Bízó vágyam végtelen,
Bilincses börtön fogva tart.
Birkózom a bajjal: óhajtásom
Benn reked a falakon belül.

Férfi vagyok, ifjú még,
Félig sem tettem meg, amit bírnék:
Fékek fogják szabadságom,
Félénk lett a szándékom.

Kimérték, hol járhatok,
Kísérőm: szuronyos katona;
Keveset s ritkán szólhatok,
Kicsiségért is szidalom ér.

Fogoly vadként, kit rács mögé zártak,
Folyamból kiszakadt halként,
Fuldokolva, pusztulásra szánva,
Folyton szabadságra szomjazom.

Hálóba hullt madárként,
Halálra ítélt őzgidaként,
Ha hét lakattal zárnak is el:
Holtomiglan a szabadulást várom.

Szomjú, fiatal életemet
Szuronyok hegyére tűzték:
Szigorú fegyveres őreim
Szidnak, űzve döfködnek.

Törekvésem, szabadságom
Töltött puska torkában:
Türelmet kérve, ha elmaradok kissé,
Tüstént a závárt csattogtatják.

Fertelmes kín: szabadság nélkül,
Felesleges vagyok a világon.
Fel sem érhetik, kik odakint élnek:
Fényes éj alatt mily nagy kincs az élet!

Lebeghet a vízben élő hal,
Le is, fel is úszhat, kedve szerint.
Lennék én is vizek lakója:
Lubickolnék tóban, tengerben.

Ablakomon túl a pacsirta
Aranyos fényben vidáman repdes —
Arra gondolok: ha kis madár lennék,
Akkor most vele játszanék együtt.

Börtön küszöbét mikor lépem át?
Boldog és szabad emberek közé
Bűvös világba, napfényes körbe
Bíráim vajon mikor engednek ki?

Szomorú sorsomat a mi hatalmunk
Szánni fogja-é, megkegyelmez-é majd?
Szabad hazám szépséges földjén
Szabad lesz végre szabadon járnom?

KÉPES GÉZA fordítása

Megjelent Párizsban

Albert Camus posthumus könyve

A Nobel-díjas *Albert Camus* posthumus könyvéről, a *Carnets*-ről (Jegyzetek) ír a *Les Nouvelles Litteraires*. A posthumus könyvek gyakran tartogatnak meglepetést s megjelenésük után felvetődik a kérdés, vajon, ha alkotója élne, hozzájárulna-e gondosan őrzött, esetleg titokban fiókja mélyére süllyesztett kézirata kiadásához. A „Carnets" nem okozott csalódást Camus tisztelőinek. Jóllehet a könyv nem vezet ismeretlen tájakra és témája sem új vagy különleges, hozzájárult a nagy francia íróról alkotott kép kiegészítéséhez. A „Carnets" tulajdonképpen mozaikok összessége, apró képek Algírról, Oránról, Párizsról, Lyonról, rövid villanások, eszmefuttatások életről, halálról, örömről, bánatról és a háború soha el nem múló gyűlöletéről, amely egyébként is Camus minden művének vezérfonala. A könyvet Albert Camus felesége, *René Char* és az író legjobb barátja, *Jean Grenier* rendezte sajtó alá.

Román lapok a magyar íróküldöttségről

A romániai irodalmi lapok nagy figyelemmel foglalkoznak a nemrég ottjárt magyar íróküldöttséggel. Legutóbb a Román Írószövetség lapja, a Gazeta Literara közölt terjedelmes interjút Dobozy Imrével, az íróküldöttség vezetőjével.

Varsóban tartják jövőre az európai írók kongresszusát

Az európai írók szövetségének igazgató bizottsága Rómában elhatározta, hogy az európai írók kongresszusát jövő év májusában Varsóban rendezik meg. Az ülésen a szövetség dísztagjává választották *Bertrand Russelt*.

Le Corbusier gyüjteményes kiállítása

A modern művészetek párizsi múzeumában nagyszabású kiállítás mutatja be Le Corbusier életművét. Tervrajzain kívül az építészet forradalmárának kevésbé ismert festményeit is kiállították. A megnyitás előtt Le Corbusier interjút adott a *Le Figaro Littéraire* munkatársának, s visszaemlékezett pályakezdésére, amikor a kritikusok még „a francia építészet sírásójának" nevezték. Mai világhíréről így nyilatkozott: „Ha minden újságot megvennék, amelyben rólam írnak, tönkremennék anyagilag."

Balzac teljes életműve magyarul

Lapunk legutóbbi száma cikket közölt *Rónay György* tollából, „Balzac birodalmában" címmel. A balzaci életmű, amelynek világot magában foglaló gazdagsága előtt e cikk tiszteleg, csak most válik teljes egészében hozzáférhetővé a magyar olvasók számára. A Helikon Könyvkiadó — a magyar könyvkiadás történetében először — olyan Balzac-sorozat kiadására vállalkozott, amely az író teljes életművét magában foglalja. A sorozat első kötete már megjelent.

Armand Lanoux kitüntetése

Armand Lanoux, az ismert haladó francia író, akinek nálunk a nagysikerű *Watrin őrnagy* és a *Mit játszanak a hóhér gyermekei* című regényei jelentek meg, a régebben már elnyert Interallié- és Populista-díj után most megkapta a Szajna megyei törvényhatósági bizottság Nagydíját egész életműéért, de különösen *Párizs élettana* című könyvéért. (Itt jegyezzük meg, hogy jövőre megjelenik az író *Régi szép szerelmek* című műve az Európa Kiadónál. A Párizsban tavaly megjelent regényes korrajz a század elejének társasági életéről nagy sikert aratott Franciaországban.)

Kuo Mo-zso köszöntése

Kou Mo-zso 70. születésnapján a Magyar Írók Szövetsége táviratban köszöntötte.

„Születésnapja alkalmából fogadja a magyar írók jókívánságait, jó egészséget és még hosszú évekig tartó sikeres alkotómunkát kívánunk a kínai és a nemzetközi szociálista kultúra felvirágzása érdekében" — hangzik az üdvözlet.

Az Írószövetség hírei

A fiatal írók munkaközössége november 28-án (szerdán) délután 4 órai kezdettel az Írószövetség Klubjában (VI., Bajza u. 18. I. em.) vitát rendez Csanády János *Hegyélen* című kötetéről. Bevezeti *Fenyő István*. ★

A Magyar Írók Szövetsége és a Vörös Csillag Traktorgyár november 29-én, csütörtökön este 7 órakor a Vörös Csillag Művelődési Házban (XXI., Marx u. 48—50.) irodalmi estet rendez a gyár szocialista brigádjainak tiszteletére. Az estet megnyitja *Tormási János*, a gyár igazgatója. Bevezetőt mond *Darvas József*. A műsorban szerepel: *Kassák Lajos, Palotai Boris, Papp László, F. Rácz Kálmán, Cs. Szabó Béla, Szakonyi Károly* és *Vas István*. ★

A Magyar Írók Szövetsége táviratban köszöntötte születésnapján a 75 éves Arnold Zweiget.

Élet és Irodalom

A MAGYAR ÍROK SZÖVETSÉGE HETILAPJA

Főszerkesztő: DOBOZY IMRE

Szerkesztő: NEMES GYÖRGY

Szerkesztőség: Budapest, V., Nádor u. 31. Telefon: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat, Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Külföldiek részére a KULTURA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat — Előfizetés negyedévre Ft. 18.—, félévre Ft. 36.— Megjelenik minden pénteken.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!

1021

Gondolatok

egy kiállítással kapcsolatban

Megyénk abban a szerencsés helyzetben van, hogy a képzőművészet — közügy. Tárlataink látogatottak, az alkotások kedveltek, a művészek közmegbecsülésnek örvendenek. Miben sem mérhető ez le jobban, minthogy egy-egy új alkotó jelentkezése, egy már ismert művész önálló kiállítása, vagy új stíluseleme, a közönség egy-egy összefoglaló bemutatkozásról alkotott benyomása szóbeszéd tárgyává válik. Természetes az, hogy a helyi, egyéni vagy csoportos jelentkezések nem adják teljes képét a magyar képzőművészetnek, különösen *ma* nem, amikor képzőművészetünkben sokoldalúan mutatkoznak meg nemes hagyományok és modern törekvések. Következésképpen: a *rész* értéke is csak az *egészben* domborodik ki. Ez ezen keresztül attól, amit az képvisel: a közösségtől. A nagy, nemzeti kiállítás ezért mindig számvetés, felmérés, alkalom a közösség és a művészet találkozására.

Ezzel — úgy vélem — kellően indokoltnak látszik a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás megrendezése is. A termeket járva az a szemlélődő első benyomása, hogy a kitűzött célt a rendezés kiválóan — eddig sohasem tapasztalt mértékben — követte. A meglevő anyaggal a tárlat rendezői, *Szabó* Iván szobrászművész érdemes művész és *Somos* Miklós festőművész úgy tudtak gazdálkodni, hogy világos, érthető és tiszta képét adták mai képzőművészetünknek. Szinte „kézzelfoghatóan" mutatták ki a meglevő és élő szellemi köröket, a rokonságokat, s e

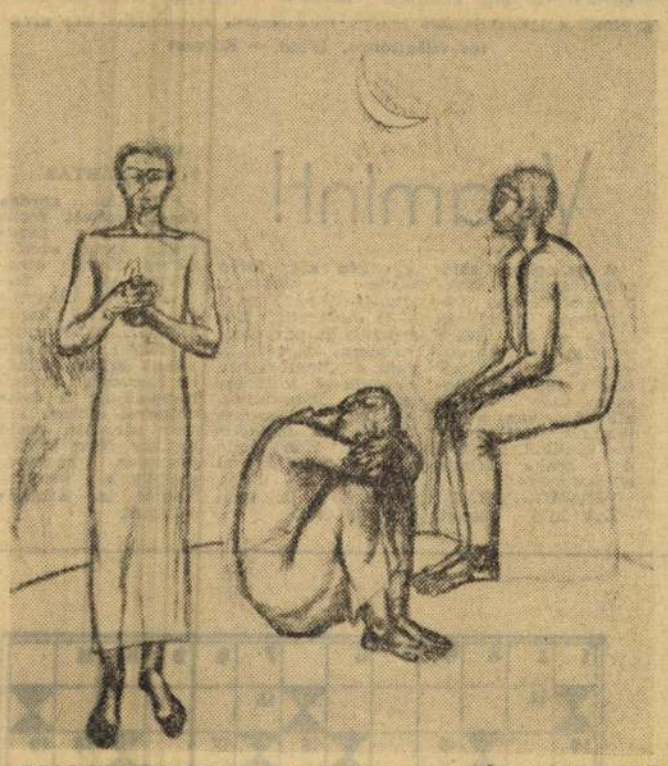

SZALAY FERENC: A SZEGEDI BELVÁROSI TEMETŐ RAVATALOZÓ TRIPTICHONJA KARTONJÁNAK EGY RÉSZLETE

indokolja a periódikusan — legutóbb három évvel ezelőtt — megrendezett országos kiállításokat, valamint azt, amit a Magyar Képzőművészek Szövetsége így rögzít írásban: „... itt folyhatnak a művek között az igazi viták, itt mutatkozhatnak meg az összetartó erők, a bontakozó iskolák, a közös törekvések, a stílusrokonságok, s ha van, művészeink egyéni karaktere. Ám a szakmai tapasztalatokon túl, a nagy nemzeti tárlatok megrendezése képzőművészetünk etikai kötelessége is. Festészetünk, szobrászatunk, grafikánk nagy támogatást kap az államtól, s rokonítással együtt az embert, mely táblaképekben, szobrokban, domborművekben, érmékben, rajzokban és gobelinekben él. Talán mondanunk sem kell, hogy *ez* a rendezői koncepció milyen nagymértékben *segíti* ennek az összefoglaló jellegű nemzeti tárlat látogatóinak tájékozódását, a művek megértését, egyes irányzatok értékelését és képzőművészetünk egész mai helyzetének felmérését, valamint egyéni értékelését.

Gondolni sem lehet arra, hogy e cikk terjedelmén belül felmérhessük a XI. országos kiállítás *teljes* anyagát, eszmei-politikai mondanivalóját, egyeseket elemzően dicsérjünk vagy elmarasztaljunk. A Műcsarnok tizenegy nagy termében háromszáz művész hétszázötven alkotása — a beküldött művek mintegy harmadrésze — látható. Végignézni mintegy 250 festményt, 200 szobrot és csaknem feleannyi érmét, valamint 200 grafikát önmagában is fizikai és szellemi megterhelést jelent, bármennyire is segít a már említett — és eléggé nem dicsérhető — rendezési elv. Annyit azonban summázottan megállapíthatunk, hogy *meglepetéseket nem tartalmaz* a mostani kiállítás anyaga. Viszont szembetűnően csökkent a posztimpresszionista dömping, fokozódott az előadás gondossága, a művesség tért hódított és megjelent az az új nemzedék, amely *önálló* látásmódja révén alakítja ki saját művészetét, és vázolja fel a jövő távlatát. A rendkívül becsületes és művészi értékű alkotások mellett azonban fellelhetők — a zsűri engedményein nyugvó — gyengébb alkotások is.

Külön kell szólni a grafikai anyag aránylag gyengébb színvonaláról, ami azonban könnyen megmagyarázható: grafikusaink miskolci és Nemzeti Galéria-i szereplései után sok újat ide felvonultatni nemigen tudtak. Feltehető a kérdés: *nem lett volna célszerű erre az időpontra rögzíteni a grafikusok nagy seregszemléjét is?*

Az összkép jó, tükrözi az utóbbi évek eredményeit, problémáit. De megnyugtató a kép a jövő szempontjából is; a felfrissülés, a nemes szándék, a megújulás útján elindult képzőművészetünk.

Vitán felül áll, hogy legnagyobb örömünk a vásárhelyi iskola helyi, az ország más vidékein, valamint Budapesten lakó tagjainak e kiállításon való szereplésében tellett. Ismét a rendezésre kell utalnunk. Jó volt érzékelni, hogy végre az ország színe előtt kimondta: *van egy szellemi magatartás — a vásárhelyi!* És ami talán még fokozza az örömet, hogy ezt a művésztársak és a látogatók egyaránt megértik és méltányolják. Az a bizonyos második terem, ahol a vásárhelyiek sorakoznak, hangulatot teremtő és erőt sugárzó. Elképzelhetetlen, hogy *Kohán* György alkonyt sugalmazó, megrendítően szép vásznai ne idézzék fel a közelmúlt tragédiáját. Körülötte soraloznak a többiek, a vásárhelyi iskola *„klasszikusnak számító festői"* (Népszava, 1968. ápr. 14. sz.): *Németh* József, *Szalay* Ferenc, *Kurucz D.* István, Németh Ikon-ihletésű *„Pásztor"*-a, *„Gereblyés"*-e és a valamivel korábbi *„Itatás"*-a ezúttal sem téveszti hatását. *Szalay* Ferenc *„Esküvő"*-je, egy ravatalozó triptichon-jának színes vázlata és kartonjának részlete kimunkált alkotások. *Kurucz D.* István két műve summázása alföldi képeinek. Mellettük *Fejér* Csaba színkultúrája méltán áll helyt. *Erdős* Péter egyik legnagyobb képe látható ezen a tárlaton. *Hézső* Ferenc „Köszörűs"-e új elemeket tartalmaz eddigi munkásságával szemben. Fülöp Erzsébet egyik legjobb képével szerepel. *V. Bazsonyi* Arany, *Csizmadia* Zoltán, *Patay* László, *Somos* Miklós, *Szurcsik* János, *Vecsési* Sándor — csak a legjelentősebbek említve — bizonyítják a vásárhelyi realizmus értékét. (Külön említendő azok szerepeltetése, akik egykoron az alap megteremtésén dolgoztak: *Frank* Frigyes, *Vén* Emil, és a szobrász *Rubleczky* Géza vagy akik később csatlakoztak a fiatalokhoz: *Gábor* Móricz, *Novotny* E. Róbert.)

SZABÓ IVÁN: FORRADALMI ETÜD

A szobrászok közül *Szabó* Iván öt szobra az alkotó erejének teljében levő mestert mutatja. *Kamotsay* István két munkája szintén feljegyzésre méltó. És mellettük ott sorakoznak mindazok, akik az utóbbi tíz-tizenöt év alatt végeztek a főiskolán, s valamennyien megfordultak Vásárhelyen. De nem *csak* megfordultak, hanem merítettek is belőle. Hogy ezúttal csak a szobrászokról szóljunk — hiszen a festők ismertebbek — íme egy sem értékelő, sem rangsoroló vázlatos névsor: *Szabó* Gábor, *Rétfalvi* Sándor, *Tóth* Béla, *Németh* Mihály, *Ligeti* Erika, *Veszprémi* Imre, *Ács* József, *Péter* Zsuzsa, *Borbás* Tibor, *Meszlényi* János, *Pató* Róza, *Cáti* Gábor, *Rácz* Edit, *Konyorcsik* János, *Simon* Ferenc, *Szölössy* Enikő. Közülük számosan a legszorosabb kapcsolatot tartják Hódmezővásárhely szellemével, amit a legjobban az bizonyít, hogy állandó lakói a művésztelepnek, kiállítói az őszi tárlatnak, mások ugyan távolabb kerültek tőle, de őrzik az itt kapott sugallatot.

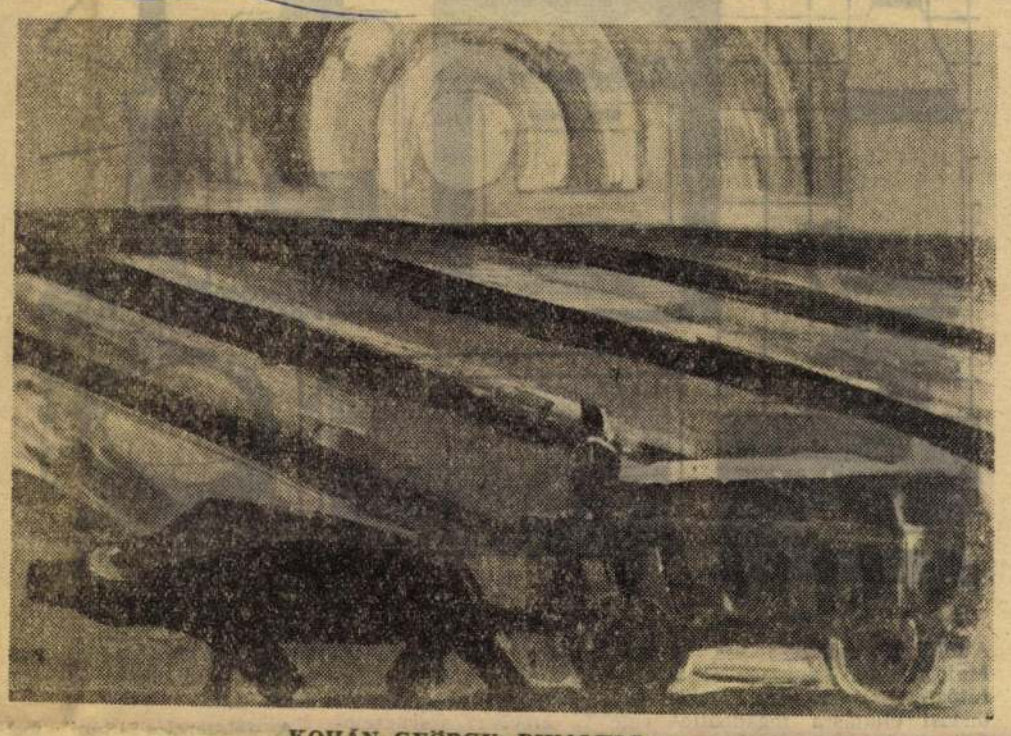

KOHÁN GYÖRGY: BIVALYOS

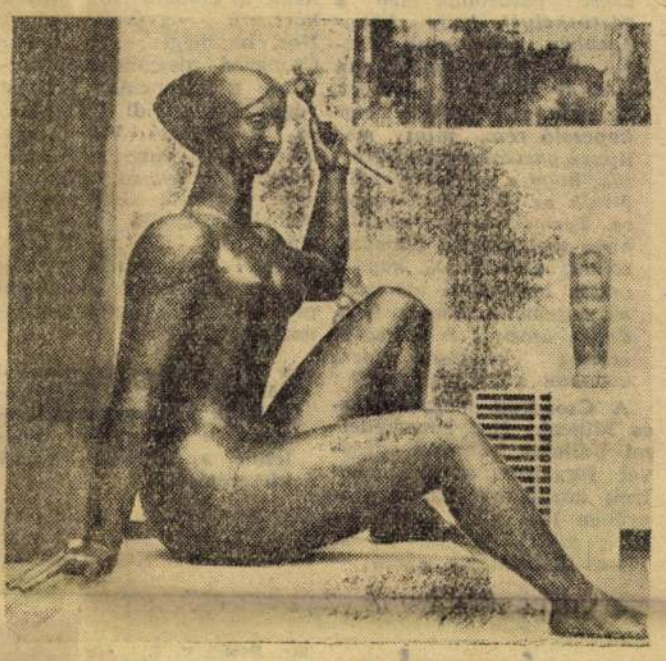

KAMOTSAY ISTVÁN: NŐ TAVIRÓZSÁVAL

A Szegedről ismert nevek közül *Tóth* Sándor kilenc érmével, *Stefánics* Edit domborítás-zománccal szerepel.

Rövid e számadás a nagy anyaghoz képest. Nagy nevű mesterek (Barcsay, Bernáth, Boross, Czobel, Domanovszky, Kádár, Kántor és így tovább, majd Borsos, Búza, Ferenczy, Kiss, Makrisz, Pátzay és hányan még!) és kiváló alkotások megemlítésére sem jutott hely. Mindössze arra, hogy a *miénket* mutassuk be a nagy *egészben*, helyüket a mai magyar képzőművészetben, ahol immár kellő tisztelet és megbecsülés övezi őket. Bizonyítják ezt azok az alkotások, amelyek a tárlaton szerepelnek, s amelyekből egy kis csokorra valót bemutatunk.

SZABÓ ENDRE

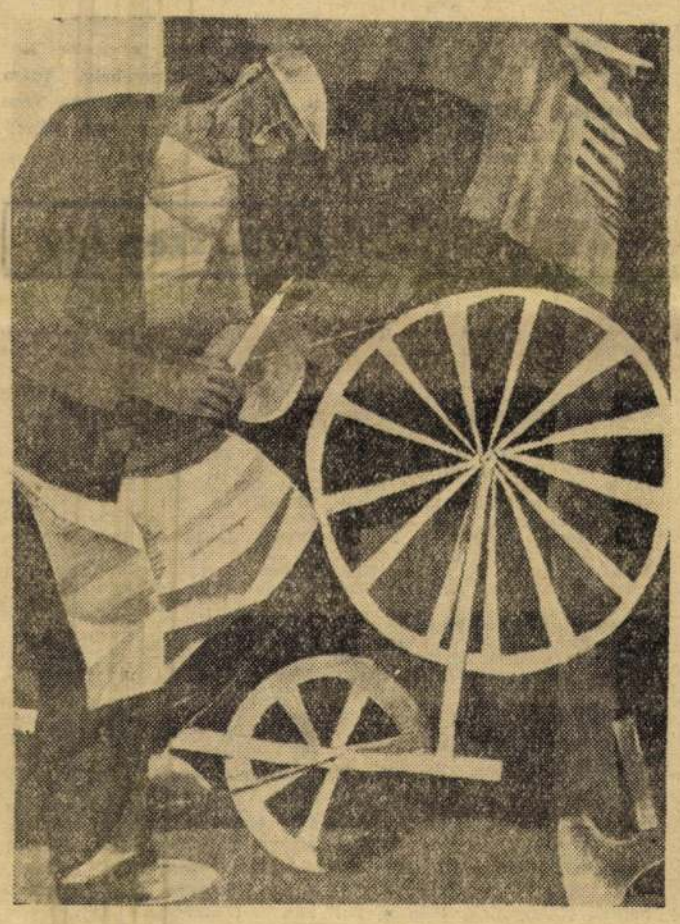

HÉZSŐ FERENC: KÖSZÖRŰS

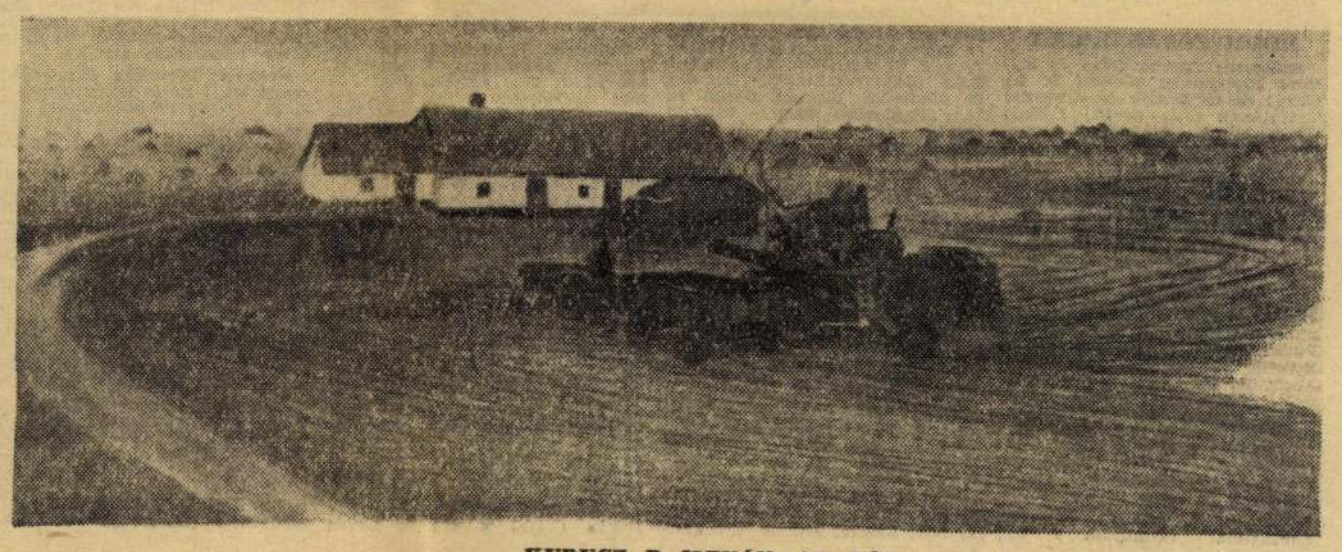

KURUCZ D. ISTVÁN: ARATÁS

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1968 APR 21
Telefon: 188-296; 188-307
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető

Gázfűtés – akadályokkal

AZ ENERGIAHORDOZÓK között a gáz, különösen a földgáz — kalóriaértékre vonatkoztatott alacsony fajlagos beruházási igénye miatt — az egyik leggazdaságosabb tüzelőnk.

A Szeged környékén feltárt szénhidrogénkincs hasznosításával kapcsolatos feladatokat a közelmúltban vitatta meg a Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága. Az olajmező gáza ma már nagy mennyiségben jut el vezetékeken Szegedre és Hódmezővásárhelyre. A két városban tavaly mintegy 24 millió köbméter földgázt használtak fel a fogyasztók. Az idén előreláthatóan már az 50 millió köbmétert is meghaladja az üzemek és a lakosság fogyasztása Szegeden és Hódmezővásárhelyen. Március végén már Vásárhelyen is megkezdték a háztartások számára a földgázszolgáltatást. Tavaly csak az Alföldi Porcelángyár és a Majolikagyár kapta az olcsó fűtőanyagot. A városi háztartási ellátásra fogadóállomás és hozzá csatlakozóan több mint 12 ezer méteres vezetékhálózat épült. Bővül az üzemi hálózat: rövidesen rákapcsolják a Mérleggyárat, a Divat Kötöttárugyárat is. A város évi gázfelhasználását több mint 20 millió köbméterre tervezik.

A tanácsok tervei szerint

1970-ig Csongrádot és Szentest is bekapcsolják a földgázvezeték-hálózatba.

Később lehetővé válik Makó földgázellátása is. Mód van rá, hogy a vezetékrendszerek melletti községekbe szintén bevezessék a földgázt.

CSONGRÁD MEGYÉBEN érthetően nagy az érdeklődés a gázfűtés iránt és sokan szívesen vállalják fűtőberendezéseik gázfűtésre történő átállításának költségeit. Több ezer háztartásban van palackos gázzal működtethető tűzhely. Általában a gáztüzelés gyorsabb elterjedése — készülékprobléma is.

Tavaly Csongrád megyében közel 10 ezer gáztűzhelyet vásároltak, 17 százalékkal többet, mint 1966-ban. Mégis általános tapasztalat volt, hogy az újabb fogyasztók bekapcsolását akadályozta a szükséges tüzelőberendezések hiánya. Megyénk lakói sürgették, hogy az ipar mielőbb nagyobb mértékben térjen át a gázkészülékek gyártására. A Csongrád megyei Vas- és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat vezetői szerint

ma már minden igényt ki tudnak elégíteni.

Ezzel az igénykielégítéssel azonban nincsenek megelégedve a fogyasztók. Erről tanúskodik Martonosi Andrásné vásárhelyi tanácstag levele is, amelyet szerkesztőségünkhöz küldött.

„A tanácstagi fogadóórán a környékbeli háziasszonyok panaszolták, hogy az általuk vásárolt M 102-es típusú magyar gyártmányú tűzhely nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Formailag szép, de a sütőtér használhatatlan. Sokan azért vásárolták meg a gáztűzhelyet, hogy könnyebben süthessenek tésztát. A tűzhelyen ugyan van első és második fokozat, de nincs alsó és felső lángkapcsoló rész, mint más típusú gáztűzhelyeken. Kérjük, hogy a panaszt továbbítsák az illetékesek részére. Természetesen várjuk, hogy segítsenek a panaszosokon; a vásárlók kaptak ugyan használati utasítást, söt sütemény recepteket is, de az utasítás és a recept szerint készített tészta azonban ehetetlen volt."

A Csongrád megyei Vas- és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat közreműködésével forgalmazott gáztűzhelyek közül ma már a megyében 11 fajta ismeretes. Ezek közül például az M 102-es háromfajta gázra — városira, propán-butánra és földgázra — készült. Ahány készülék, annyi használati utasítás. Valamennyihez adnak kis kézikönyvet és hozzá minőségi bizonyítványt, jótállási bizonylatot, amelyek alapján elvégezhető a garanciális javítás.

A KÉSZÜLÉK élettartamát illetően még nem rendelkeznek tapasztalattal a vásárhelyiek, hiszen csak néhány hete használják azokat. Ezzel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy míg egy Kalorkályha 4—5 évig üzemeltethető,

a gáztűzhely 20 évig is használható, ha a készüléket az előírásoknak megfelelően használják.

A készüléket kizárólag csak az arra jogosult szakvállalattal szabad felszereltetni, illetve üzembe helyeztetni. Más esetben a készülék működéséért nem vállalnak felelősséget, és könnyen veszélybe kerülhet emberek élete is.

A felszerelés utáni üzemeltetésre is aprólékos utasítást kapnak a vásárlók. A kézikönyvben még azt is leírták, hogyan kell meggyújtani a gázt, vagy a sütőégőt tartaléklángra kapcsolni. A szakemberek azt mondják, ha a fogyasztó pontosan betartja a használati utasítást, nem lehet különösebb probléma a Zománcipari Művek korszerű gyártmányaival. Nos, ha mégis van, akkor Csongrád megyében forduljanak a garanciális javítást végző Dél-alföldi Gázgyártó és Szolgáltató Vállalathoz, amelynek címe: Szeged, Pulcz utca 44., és kirendeltsége működik Hódmezővásárhelyen Hódtó utca 22. szám alatt. Ha a DÉGÁZ szerelői sem tudnák megoldani a problémát, akkor segít a gyár vándorszervizszolgálata. Mivel

a készülékeket garanciával adták el, a vásárlók követelhetik pontos beszabályozását, s ha gyári hibás lenne a készülék, annak kicserélését.

Ugyancsak ez a vállalat látja el a CARPATI I. román és a KG—91, KG—92-es lengyel gyártmányú gáztűzhelyek garanciális javítását is.

A Gázgyártó és Szolgáltató Vállalat a vásárlók, illetve a fogyasztók segítségére siet. Rövidesen külön tanácsadó füzetet jelentet meg, amely részletes leírását adja annak, hogyan kell működtetni a gáztűzhelyeket, vízmelegítőket, hősugárzókat, a kémény nélküli gázkonvektorokat, fűtőkályhákat.

MÉG AZ IDÉN újabb készülékekkel gazdagodik a gázszolgáltatás. A családi és társasházak fűtési gondjainak, a soklakásos bérházak melegvíz-ellátásának gazdaságos megoldására az Építéstudományi Intézet dolgozói újfajta gázkazánt szerkesztettek. A most befejeződő fűtési idényben több budapesti családi és társasházban 11 kazánt próbáltak ki sikerrel. A csupán gáztűzhely nagyságú kazánokban felmelegített víz — ugyanúgy, mint a központi fűtés esetén — a csőhálózat és a radiátorok közvetítésével fűti a lakást. S miután automatikus vezérlésűek, ősztől tavaszig hozzájuk sem kell nyúlniok a lakóknak. Az újfajta kazánok sorozatgyártására az Orosházi Vas- és Kályhaipari Vállalat rendezkedik be Gyomán épülő új üzemében. Az idén 500, jövőre már mintegy 1000 kazánt szállít a lakásépítőknek.

Csongrád megyében megkezdődött a korszerűtlen tüzelés alkonya. De hogy gyorsabb legyen a korszerűbb, egészségesebb és olcsóbb gázfűtésre való átállás, fontos minden akadály elhárítása. A jelek szerint a készülékprobléma megoldása is...

CSALÁDI KÖRBEN

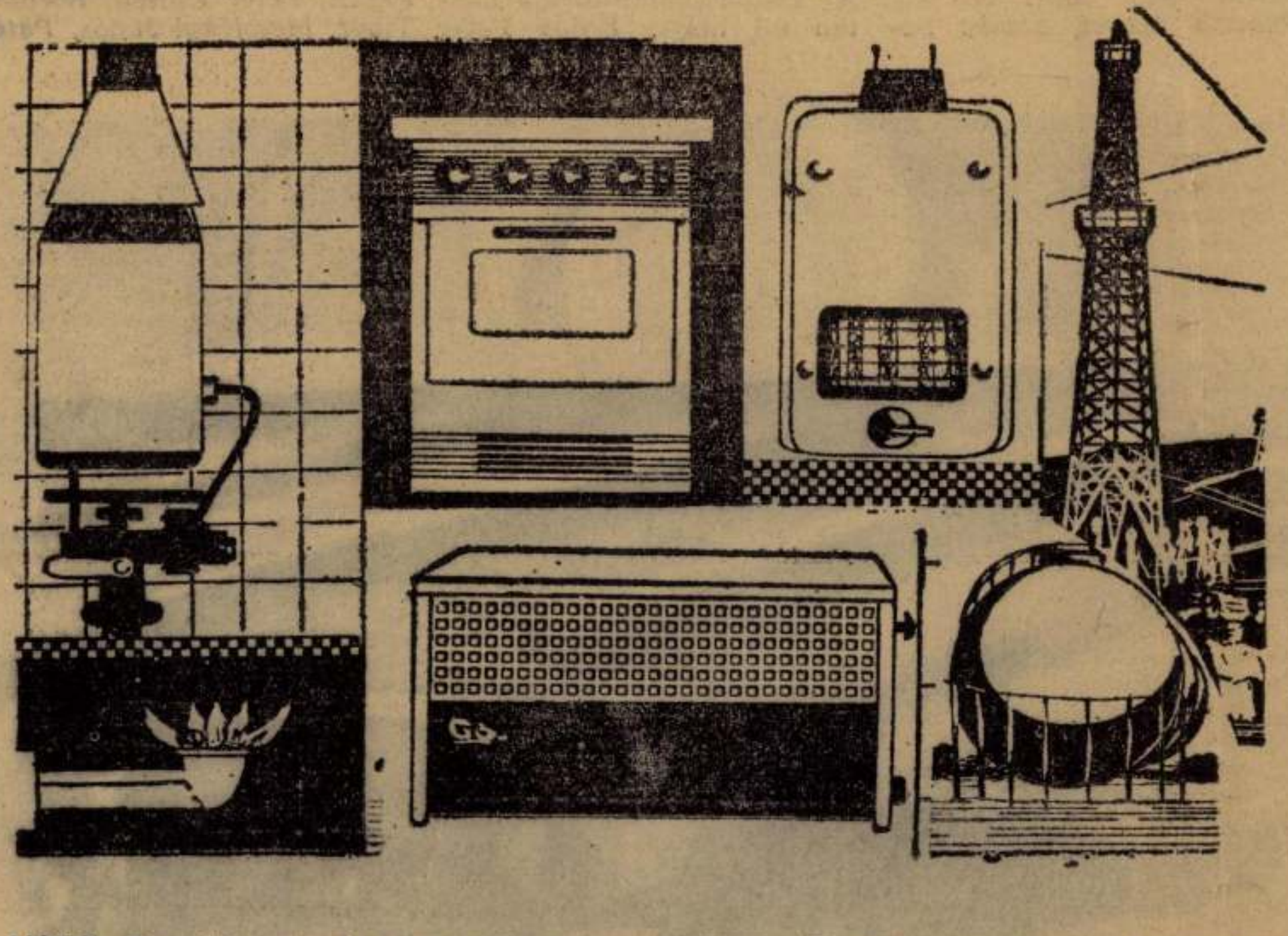

M…
lakás

A modern lakásvilágítás követelménye, hogy az otthon fényigényének kielégítése mellett megfelelő hangulatot is adjon. A Világítástechnikai Vállalat és a Kerámia Iparművész HTSZ közös rendezésében több kiállítást rendeztek, amelyeken felhívták a figyelmet a lakásvilágítás helyes megolására. Képünkön: két divatos világítótest. (Foto — Kácsor)

Vitamint!

A piacokon, zöldséget áruló boltokban bőségesen vásárolható paraj és sóska — a tavasz vitamin tartalmú növényei. A szervezetnek a téli táplálkozása után nagy szüksége van a vitaminra. Két receptet közlünk a paraj és a sóska ízletes elkészítésére:

VITAMIN-PARAJ

Egy kiló parajt, gyengén sós, forró vízbe dobunk, amelyben pár perc alatt összeesik. Leszűrjük és pár deka habosra forrósított vajban megforgatva ráütünk 2 tojássárgáját, megsózzuk, könnyedén összekeverjük és melegen tálaljuk. Hús mellé sült burgonyával köretként, de külön fogyasztva is, vitamindús étel.

HIDEG SÓSKAMÁRTÁS

Fél kiló apróra vágott sóskát forró zsíron addig párolunk, amíg szétfő. Kevés liszttel meghintve vízzel feleresztjük, felforraljuk és 2—3 kanál tejföllel elkeverjük. A tűzről levett sóskához ezután állandó keverés mellett hozzáadjuk 2 tojás cukorral simára kevert sárgáját, majd amikor félig kihűlt, óvatosan hozzávegyítjük a kemény habját is. Kihűtve tálaljuk.

Fővárosok

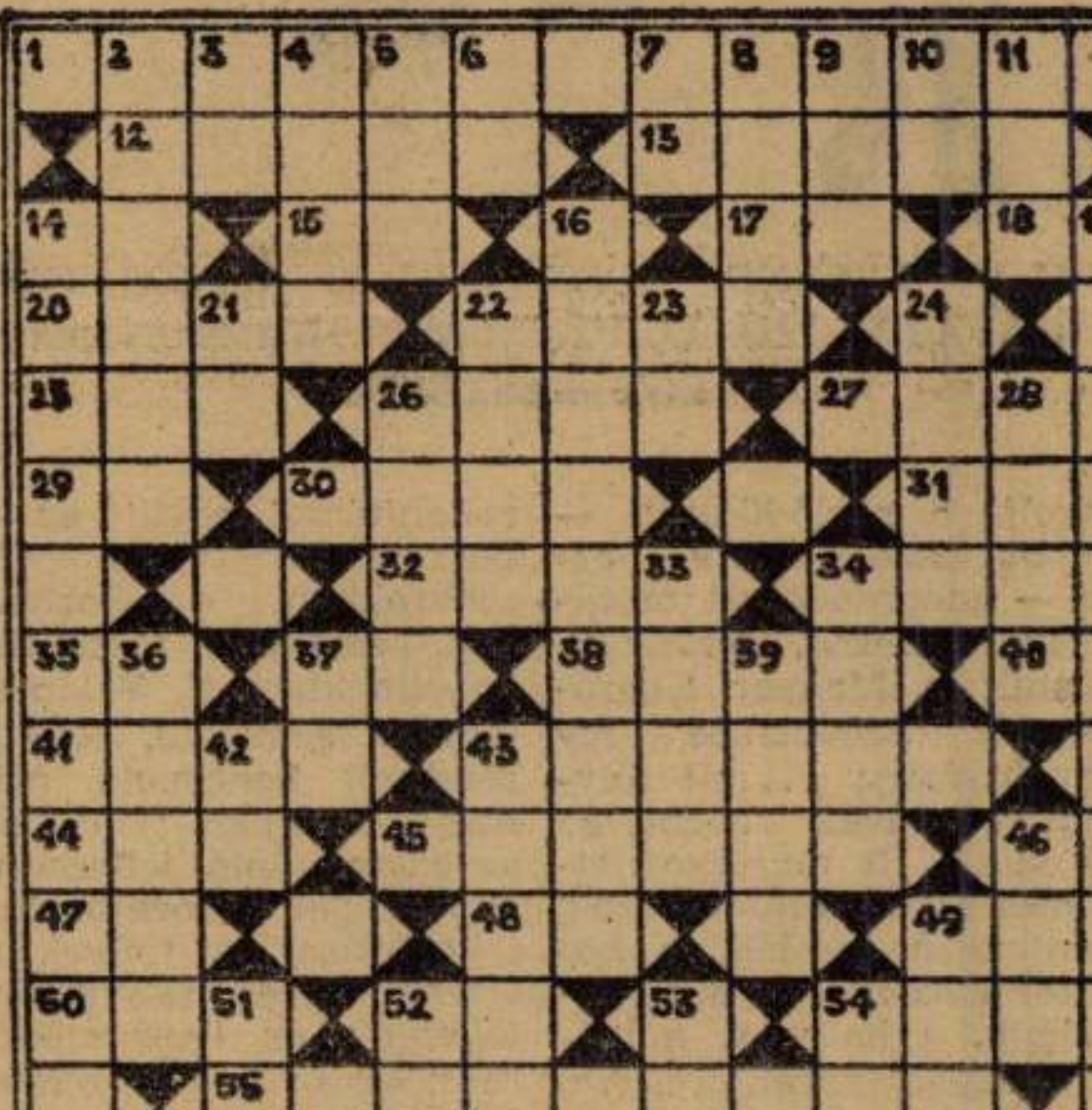

VÍZSZINTES: 1. **Kongó fővárosa** (Z. B.: L. D. — utolsó kocka üres). 12. **India fővárosa.** 13. Ez évit. 14. Kötőszó. 15. Személynévmás. 17. Lángol (ék. h.). 18. Kas része. 20. Nem szórakoztat téged. 22. Pókszabású, inkább csak mikroszkóppal tanulmányozható állat. 25. Azonos betűk. 26. Csehszlovák határállomás. 27. **Svájc fővárosa.** 29. NK. 30. Kisfiú. 31. Jövendőmondó. 32. Füzet. 34. **Peru fővárosa.** 35. Hangtalanul esd. 37. Neves filmszínésznő névbetűi. 38. Háló anagrammája. 40. Rangjelzés. 41. Azonos betűk. 43. **Szovjetunió fővárosa** (3. kockába kettős betű!) 44. Síkít közepe. 45. Csizmafajta. 46. Feltételes kötőszó. 47. Egyiptomi napisten. 48. R. M. 49. Vissza: hangszer. 50. Izomban van. 52. Biztatószó. 54. **Norvégia fővárosa.** 55. **Portugália fővárosa** (Z. B.: I. Z. B.).

FÜGGŐLEGES: 2. Boldog, gazdag vidékek. 3. O. E. 4. Takaró. 5. Hon anagrammája. 6. Kínai hosszmérték. 7. Vissza: papírmérték. 8. Eszme. 9. Felsőfok ragja. 10. Mint 6-os. 11. Női név. 14. **Argentína fővárosa.** (Z. B.: O. S.) 16. **Svédország fővárosa.** Z. B.: S. 19. **Salvador fővárosa.** (Z. B.: A. V. R.) 21. OE. 22. A lakat. 23. Körülbelül. 24. Pumpolja. 26. Vissza: almafajta. 28. **Olaszország fővárosa.** 33. Szunnyad (utolsó betű nélkül!) 34. Vulkánból tör ki. 36. **Szenegál fővárosa.** 37. A vízsz. 14. párja. 39. Zokni része. 42. A. I. 43. A Tiszába ömlik. 46. Kérdőszó. 49. B. S. N. 51. Gyilkol. 52. Nagy Sándor. 53. Idegen igen. 54. Azonos betűk.

Beküldendő: Vízsz. 1, 12, 27, 34, 43, 54, 55, függ. 14, 16, 19, 28, 36.

Beküldési határidő: 1968. április 25. Cím: Csongrád megyei Hírlap szerkesztősége, Szeged, Sajtóház. A borítékon kérjük feltüntetni: „Keresztrejtvény". A könyvjutalmakat postán küldjük el.

Április 14-i számunkban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Az öntözés, a kalács, hímes tojás, a sonkát, a húsvéti bárány, nyuszika.

Könyvjutalmat nyertek: Kővári Emese (Hmv.-hely, Ádám u. 4.), Badár Edit (Szentes, Tóth J. u. 11.) és Arany Ilona (Hmv.-hely, Jókai u. 152.).

18. szelvény

Családi események

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

Született: Csorba Géza és Katona Ibolykának (Cserei u. 8.) Géza; Zélics László és Horesnyi Teréziának (Fűz u. 18.) Ildikó; Czuczi Zoltán és Muladi Erzsébetnek (Csalogány u. 24.) Attila; Szabó János és Spóré Annának (Hóvirág u. 11.) Anikó; Jaksa Lajos és Nagy Évának (Kard u. 3.) Lajos; Kónya Imre és Nagy Saroltának (Ág u. 11.) Katalin; Imre Lajos és Bordás Juliannának (Kenyeretéglás) Lajos; Molnár István és Szilágyi Évának (Kazinczy u. 11.) Zsolt; Farkas Miklós és Lőkös Magdolnának (Dózsa György u. 70.) Paula; Balázs Mihály és Moldvai Évának (Petőfi u. 29.) Róbert; Nagy István és Fenesi Margitnak (Tanya 723.) István; Bereczki Sándor és Lázár Sárának (Kutasi út 58.) Zita; Makó András és Barát Katalinnak (Pál u. 48.) András nevű gyermeke.

Házasságot kötött: Hódi Lajos (Tuhutum u. 18.) és Hegedűs Zsuzsanna (Tuhutum u. 8.); Kopcsik Sándor (Klauzál u. 147.) és Mészáros-Szuharevszki Ibolya (Vörös Hadsereg u. 48.); Nagy Béla (Bajcsy-Zsilinszky u. 40.) és Maczelka Katalin (Béke u. 30.); Vajdovich Imre (Szántó Kovács János u. 5.) és Tóth Veronika (Szentes, Dózsa köz 1.); Keresztes Kálmán (Makó, Deák Ferenc u. 53.) és Zentai Etelka (Szántó Kovács János u. 7.); Csikós László (Szántó Kovács János u. 39.) és Pál Terézia (Észak u. 63.); Balázs László (Csík u. 15.) és Apró Eszter (Csík u. 15.); Száraz-Nagy János (Rárósi u. 23.) és Majlát Judit (Damjanich u. 96.).

Meghalt: Mihály Antalné Forrai Lídia (Észak u. 89.); Ambruzs Antal (Észak u. 33.); Katona János (Lévai u. 44.); Baranyi Jánosné Kis Rozália (Szántó Kovács János u. 98.); Szepesi István (Székkutas, Kossuth u. 36.); Orbán Ferencné Komjáty Erzsébet (Gorzsa tanya 192.); Mészáros István (Tanya 1073.); Német Ferenc (Lumumba u. 10.); Bányai Mihály (György u. 21.); Laszlai Mihály (Székkutas, Petőfi u. 7.); Misán János (Tanya 1222.); Diószegi Ernőné Kis Julianna (Bartók Béla u. 1/a.); Herczeg József (Tükör u. 40.).

MAKÓ

Született: Ramotai István és Lengyel Margitnak (Maroslele, Szegfű u. 27.) Ágnes; Jani József és Kardos Irénnek (Apátfalva, Szegfű u. 10.) Ildikó; Beke Mihály és Tóth Erzsébetnek (Apátfalva, Hunyadi u. 21/A) Andrea; Jó József és Debreceni Etelkának (Nagycsillag u. 55.) Anikó; Kukucska András és Badó Erzsébetnek (Hunyadi u. F 2.) András; Hugyecz Mihály és Bíró Rozáliának (Királyhegyesi u. 37.) Rozália; Bócsa Pál és Rója Rozáliának (Csanádpalota, Fürst Sándor u. 1.) Tibor; Szebenyi Sándor és Barta Máriának (Móra Ferenc u. 82.) Sándor; Somogyi János és Horváth Etelkának (Köztársaság tér 10.) Ágnes; Börcsök Imre és Molnár Máriának (Ambrózfalva, Petőfi u. 15.) Márta; Erdei István és Borbás Máriának (Damjanich u. 2.) István; Patai József és Sisák Máriának (Nagylak, Balatán 2.) Tibor nevű gyermeke.

Házasságot kötött: Petrovits István (Tátra u. 44.) és Lovas Erzsébet (Tátra u. 44.); Szabó József (Besenyszög, Árpád u. 27.) és Kurunczi Terézia (Almási u. 22.); Neparáczki János (Kossuth u. 10.) és Kovács Mária (Kossuth u. 10.); Megyesi István (Bajza u. 67.) és Lánc Anna (Szabadság tér 4.).

Meghalt: Matyelka János (Járandó 2/1.); Fejes Ilona (Sírkert u. 30.); Nagy Péterné Dobra Mária (Battonya, Tanya 32.); Szilágyi Istvánné Báló Terézia (Tompa u. 15.); Nagy Rozália (Beloiannisz u. 116.); Gyulai Ferenc (Bercsényi u. 23.); Búza Pálné Gardi Mária (Földeák, Tanya 145.); Nagy Ferencné Bencze Viktória (Kossuth u. 47.); Varga József (Nap u. 5.); Jó Józsefné Barta Viktória (Dózsa György u. 25.); Lőrincz Istvánné Banyó Viktória (Lónyai u. 9/a); Imre Mihályné Nagy Anna (Apátfalva, Templom u. 260.).

SZENTES

Született: Gergely Ferenc és Szabó Erzsébetnek (József A. u. 8.) Zsolt; Szabó András és Rácz Ilonának (Tóth J. u. 1.) Andrea; Kocsis Dezső és Ocskó Margitnak (Gyalog u. 1 a) Gabriella; Hajdú Imre és Illés Erzsébetnek (Bercsényi u. 108.) Imre; Szabó Zoltán és Koncz Teréziának (Hámán K. u. 1.) Tünde; Bibók Jenő és Paksi Annának (Kígyó u. 6/a) Krisztina; Bíró Imre és Szalánczi Etelkának (Klauzál u. 2.) Etelka nevű gyermeke.

Házasságot kötött: Öze Antal (Petrovics u. 22.) és Szerencse Etelka (Petrovics u. 22.); Sipos Sándor (Gergely u. 10.) és Markos Ibolya (Gergely u. 10.); Fazekas József (Sáfrán u. 20.) és Nagy Anna (Borza u. 12.); Orosz Árpád (Vecseri u. 3.) és Késmárki Klára (Magyarszállás, Tanya 194.).

Meghalt: Szűle Istvánné Lédeczi Eszter (Páva u. 5.); Bori Sándorné Veszely Margit (Dózsa u. 60.); Andrékó Albert (Szent László 6.); Kormány Imre (Nagyhegy 54.).

CSONGRÁD

Született: Kósa Sándor és Vincze Margitnak (Kossuth tér 2.) Sándor; Száraz Béla és Tánczos Erzsébetnek (József u. 12.) Irén; Forgó Antal és Pozsár Etelkának (Bokros III., 185.) János; Veres Pál és Forgó Erzsébetnek (Csanytelek, Béla u. 25.) Anna; Szabó Mihály és Nagy Irénnek (Csanytelek, Oláh-állás 1.) Tünde nevű gyermeke.

Házasságot kötött: Horváth-Varga Ferenc (Felgyő III., Tanya 28.) és Szabó Mária Franciska (Géza u. 9.); Juhász István (Csanytelek, Táncsics M. u. 20.) és Tricskó Mária (Bocskai u. 31.); Gulyás Sándor (Mindszent, Thököly u. 39.) és Pap Margit (Justh Gy. u. 34.); Túri László (Vasút u. 3.) és Pereze Mária Magdolna (Tanya 611.); Szilaj-Varga László István (Kereszt u. 11.) és Lantos Julianna (Karinthy F. u. 1.); Oláh István János (Alma u. 11.) és Balogh Erzsébet (Bokros, I., Tanya 6.); Bőkúti József (Pozsonyi u. 3.) és Boda Erzsébet (Eötvös u. 4.); Füri István (József Attila u. 14.) és Urbanyiczki Anna (József Attila u. 14.); Horváth István (Tompa u. 19.) és Benedek Margit (Névtelen u. 28.).

Meghalt: Herédi Sándorné Kővágó Eszter (Radnóti M. u. 8.); Török István (Nagy Ferenc u. 5.); Kerekes Jánosné Szivák Margit (Árvíz u. 18.); Felföldi Johanna (Jegenye u. 34.); Justin Anna (Alsóváros 95.); Szappanos Sándor (Tolbuhin u. 19.).

Bernáth Aurél

1968. IV. 25. 19.05

Képről képre TV /6/

1021

- Milyen is lehet egy ors ágos tárlat egy héttel a megnyitás előtt? Nos, ilyen. Mire ezek a felvételek a képernyőre kerülnek, már több mint egy hete nyitvaáll a közönség előtt a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás, sőt kedves nézőink közül bizonyára már soakn meg is tekintették. Mivel azonban arra a nagy jelentőségü képzőművészeti eseményre még visszaszeretnénk térni egy későbbi adásunkban, ezért jobbnak láttuk ha az előkészületi munkálatok utolsószakaszában kalauzoljuk végig nézőinket a Műcsarnok teremsorán. Kisérejük meg egyuttal közös erővel kinyomozni, hogy vajon milyen elvek szerint rendezőthetett el ez az óriási anyag a rendelkeésre álló területen.

Kezdjük talán a vizsgálódást abaloldali kisebb teremsoron. Ez szemmel láthatóan a grafikák birodalma. Rajtuk kivül csupán egy-két zománckép nyert elhelyezést itt, továbbá kisplasztikák és érmek. A tulsó oldal kabinetsora a kisérletezőké. Különféle stilusirányzatok váltják itt egymást. Az egyazon stiluskörbe tartozó müvek k jól felismerhető együtteseket alkotnak.

A középső nagyteremsort tulnyomórészt az éles, kialakult profilus mesterek munkái töltik meg. Külön terem jutott az u.n. Alföldi iskola képviselőinek. Ég egy kis izelitő az első nagyteremből. Bernáth Aurél, Czobel Béla, Ferenczy Béni protrészobra és Kmetty János önarcképe. Hinz Gyula

Bernáth Aurél

1021

1968. IV. 25. 19.05

Képről képre TV /6/

- Milyen is lehet egy ors ágos tárlat egy héttel a megnyitás előtt? Nos, ilyen. Mire ezek a felvételek a képernyőre kerülnek, már több mint egy hete nyitvaáll a közönség előtt a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás, sőt kedves nézőink közül bizonyára már soakn meg is tekintették. Mivel azonban arra a nagy jelentőségű képzőművészeti eseményre még vissza szeretnénk térni egy későbbi adásunkban, ezért jobbnak láttuk ha az előkészületi munkálatok utolsószakaszában kalauzoljuk végig nézőinket a Műcsarnok teremsorán.

Kiséreljük meg egyúttal közös erővel kinyomozni, hogy vajon milyen elvek szerint rendezőthetett el ez az óriási anyag a rendelkezésre álló területen.

Kezdjük talán a vizsgálódást abaloldali kisebb teremsoron. Ez szemmel láthatóan a grafikák birodalma. Hajtuk kívül csupán egy-két zománcképnyert elhelyezést itt, továbbá kisplasztikák és érmek. A tulsó oldal kabinetsora a kisérletezőké. Különféle stilusirányzatok váltják itt egymást. Az egyazon stiluskörbe tartozó művek k jól felismerhető együtteseket alkotnak.

A középső nagyteremsort tulnyomórészt az éles, kialakult profilus mesterek munkái töltik meg. Külön terem jutott az u.n. Alföldi iskola képviselőinek. És egy kis izelítő az első nagyteremből. Bernáth Aurél, Czobel Béla, Ferenczy Béni protrészobra és Kmetty János önarcképe. Hinz Gyula

gobelinje. Perányi Jenő lovasszobra. Egyelőre elégi is lesz talán ennyi izelitőnek a kiállitásból. Hiszen egy ilyen hiradás, bármilyen hosszura nyuljék is, sohasem pótolhatja, legfeljebb bevezetheti azt az élményt, amelyet csakis az eredeti mütárgyakkal szemben állva nyerhetünk.

gobelinje. Perányi Jánó lovasszobra. Egyelőre elégi is lesz talán ennyi izelitőnek a kiállitásból. Hiszen egy ilyen hiradás, bármilyen hosszura nyuljék is, sohasem pótolhatja, legfeljebb bevezetheti azt az élményt, amelyet csakis az eredeti műtárgyakkal szemben állva nyerhetünk.

Bernáth Auréll festőművész

1021

1972. III.27. 12.00. /6/ V.

Déli krónika

- A Somogy megyei népfront értekezletről Csák Elemér tudósitását hallják.

- A megyeháza nagyteremből jelentkezem, ahol 9 órakor kezdődött meg, és most még jelenleg is tart, a Hazafias Népfront küldöttértekezlete. Többszáz résztvevő, tömött, foghijnélküli széksorok, figyelő arcok. Ennek a karzatról jól látszik a tanácskozás szinhelye. Jobbra tőlem az elnökségben foglal helyet az Elnöki TAnács elnöke, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének tagja. Németh Ferenc a párt központix bizottságának tagja, a megyei pártbizottság elsőtitkára Fábri István a Somogy megyei tanács elnökhelyettese, és többek között ugyancsak az elnökségben ül, Bernáth Auréll festőművész, aki akárcsak mint Losonczi Pál a megye szülötte. És hajdan a közjónak emelt megyeháza tanácstermében itt ülnek Somogy minden társadalmi osztályának, és rétegének képviselői, hogy rá értékeljék az eddigi munkát, és meghatározzák a további feladatokat Az értekezletet KOCSIS László a népfront megyei elnöke nyitotta meg, majd az irásbeli beszámolóhoz VARGA Károly titkár füzött szóbeli kiegészitést. Elmondta, hogy a megye eredményének elérésében jelentős része volt a népfrontmozgalomnak is. Ezután részletesen foglalkozott az alkotmányjogi, a közéleti, a város, és községpolitikai, a gazdaságpolitikai,valamint a művelődéspolitikai feladatok végrehajtásában. A beszámoló után megkezdődött a vita. A felszólalók között volt délelőtt Losonczi Pál

1021

Dunaújvárosi Olvasó Szemelyi

- 2 -

1972. XII.27. 12.00. /6/ V.

Déli krónika

- A Somogy megyei népfront értekezletről Csák Elemér tudósitását hallják.

- A megyeháza nagyterméből jelentkezes, ahol 9 órakor kezdődött meg, és most még jelenleg is tart, a Hazafias Népfront küldött-értekezlete. Többezés résztvevő, tömött, fogbijnélküli szék-sorok, figyelő arcok. Ennek a karsztról jól látszik a tanácskozás szinhelye. Jobbra tőlem az elnökségben foglal helyet az Elnöki Tanács elnöke, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének tagja. Németh Ferenc a párt központi bizottságának tagja, a megyei pártbizottság elsőtitkára Fábri István a Somogy megyei tanács elnökhelyettese, és többek között ugyancsak az elnökségben ül, Sernáth Aurél festőművész, aki akácsak mint Losonczi Pál a megye szülötte. És hajdan a közjónak emelt megyeháza tanácstermében itt Ülnek Somogy minden társadalmi osztályának, és rétegének képviselői, hogy rá értékeljék az eddigi munkát, és meghatározzák a további feladatokat Az értekezletek KOCSIS László a népfront megyei elnöke nyitotta meg, majd az irásbeli beszámolóhoz VARGA Károly titkár fűzött szóbeli kiegészitést. Elmondta, hogy a megye eredményének elérésében jelentős része volt a népfrontmozgalomnak is. Ezután részletesen foglalkozott az alkotmányjogi, a közéleti, a város, és községpolitikai, a gazdaságpolitikai, valamint a művelődéspolitikai feladatok végrehajtásában. A beszámoló után megkezdődött a vita. A felszólalók között volt délelőtt Losonczi Pál

az Elnöki Tanács elnöke is, és hangsúlyozta, hogy a népfront legujabbkori történelmünk csaknem 3 évtized alatt a legszélesebb tömegmozgalommá vált. Végleg, és egyértelmüen tisztázódott. A párt szövetségi politikája a népfrontmozgalom keretében valósul meg. A Hazafias Népfront politikai tömörülés, amelyben a párt részvételéve, és vezetésével együtt munkálkodnak hazánk legfontosabb társadalmi szervezetei, és tömegszervezetei. Másrészt a legszélesebb tömegmozgalom, amelynek keretében megvalósul a társadalom két alapvető osztályának, és rétegének, és valamennyi állampolgárának összefogása a szocializmus teljes felépitésére. Mondta Losonczi Pál, majd részletesebben szólt a Népfrontnak a parasztság körében betöltött hivatásáról, alkotmánymódositás szükségességéről, és a közelgő népfront kongresszus feladatairól. A Somogy megyei népfrontértekezelet a vita után megválasztja az új tagjait és a megyeiküldötteket a népfront V. kongresszusára. A tanácskozás, amelyről az Esti krónikában részletesebben is beszámolunk várhatóan a délutáni órákban ér véget.

1021

Bernáth Aurél

VI.22. 19.oo Szl.

äEsti krónika.I.

- Néhány mai vidéki kulturális eseményről kaptunk hireket. Győrött ma végetért az első országos zenei nevelési konferencia melyen magyar és külföldi zenepedagógusok egy hét alatt 2o szakmai előadást és számos közös zenei programot hallgattak meg. A tegnapi zárókoncert után a hangverseny mintegy 6oo résztvevője énekszóval vonult végig a város korzóján, majd a Városi Tanács épülete elött rögtönzött kórus-hangversenyt adtak a késő esti órákban. A hirtelen összeverődött hallgatóság meglepetésére és örömére. /

A villányi szőlőhegy festői környezetében ma alkotóházat avattak, fiatal képzőmüvészek számára. A müvész-telepet a siklósi járási tanács és a KISZ bizottság egy elhanyagolt villából hozta létre, 3oo ezer Ft-os költséggel és jelentős társadalmi munkával. Az egész éven át müködő telep fenntartásához a járás

üzemei,intézményei, termelőszövetkezetei ezer Ft-os részjegyek vásárlásával járulnak hozzá.

Ugyancsak müvész-telep nyilt ma a Zala megyei Egerváron a várkastélyban. Julius közepéig 3o fiatal képzőművész dolgozik és tanul a telepen, Bernáth Aurél Kossuth-dijas festőművész irányitásával. Az ott készült müvekből kiállitást rendeznek a telep bezárásakor.

B E R N Á T H.

I. M e i e r - G r a e f e

kritikája a Frankfurter Zeitung 1931 november 29-iki számában.

Az idei berlini tél,amelytől féltünk,nagyon reményteljesen köszöntött be a müvészetbe.Első az uj seccessió,most a meglepetés a Hartberg galériában a festő:Bernáth Aurél,egy név, akit meg kell jegyezni,aki nekünk régen ismerős lenne,ha Párisból és nem Magyarországból származna.Sok távolság Európában még mindig óriási.Csak az ostoba dolog jön mindig szélvészgyorsasággal hozzánk.

Egy festő,aki nemcsak igér,hanem 36 évével már igen sokat realizált is.Az ember mindenütt keresné csak nem a magyaroknál:legfeljebb népének zenei tehetségéhez lehet valami kapcsolatot találni,annak dacára,hogy képeinek igen gyengéd csengése épenséggel távolmarad a rapszódiák tüzes szenvedélyétől.A francia müvészet -amely a budapestieknek szép magán gyüjtemény az és egy ragyogóan vezetett muzeum által ismerőssé lett, valószinüleg hatással vetak rá - de egyike sem az aktuális hirességeknek,nem Picassó,nem,Braque,inkább Bonnard,de hasztalanul is keresne az ember képrepr-ható kapcsolatokat hozzá.Egy egészen önálló szellem.Azért mondom Bonnard-t,hogy egy hasonló idegállapotot és egy rokon érzékenységet nevezzek meg.Bernáth viziója szükebb és kevésbé paradox.Ő is szeret egyszerü,lehetőleg banális enteriőröket.Hotelszobának ablaksarka mósdóval és tükörrel gyakran jelenik meg egyszer üresen,fehér a fehérben,odalehelt vonásokkal,pasztell /Fruchter gyüjtemény Budapest/.Éppen egy magyar! A fehér egy gyengéd dallamot énekel.Kivül egy fehér madár száll és viszi a levegőben.Gulyás,paprika hol maradtok?Éppen egy magyarnak kellett ezt a diszkrét valóságot,ezt az odalehelt

melódiát,ezt a kulisszanélküli romantikát hotelszékből,mosdót és fehér madarat,idegvégződéses romantikát megtalálni.Olajképei gyengédek,mint pasztelljei,de azért nem kell üvegszerüséget képzelni.Minden zeng,nem is zenghetne ebből a formából erősebben. 31 képe között egy sincs,amelyik csak festmény és nem egy megnyilatkozás lenne,amelyhez csatlakozni érezzük magunkat,mert valami történik,amelyben szeretne résztvenni az ember.Vannak megoldatlanságok,amelyek a jövőre várnak.Némelykor leágár egy jelenetet, amely magában is elég lenne,hozzá egy második is társul,amely nyugtalanitja a képet.Bernáth nem rendelkezik mindig a müvészeknek azzal a bölcsességével,amit Bonnard olyan szuverénül uralt, ott is tovább álmodik ahol abba kellene hagyni,nem tud megválni a melódiától.Akkor is követi őt az ember és nem találja fontosnak a kompoziciós szabály megsértését a varázs mellett.

Némelykor saját alakját állitja be a hotelszobába. Tipusa a fiatalkori Munchra emlékeztet.Ugyanaz a klasszikus arckifejezés.Mongoloktól származtatják.Egy arisztokrata,mint Munch,ugyanaz a magas homlok,egyenes orr,ugyanaz az ideges tekintet,ugyanaz a hallgatás.Munch robosztusabb volt.Szeretném hinni,hogy Bernáth a finomságán biztosabban uralkodik és hogy határos erővel ökonomikusabban tud gazdálkodni. Meg kell várnunk hogy fejlődik majd tovább.Éppen a vizió kötetlenségének kellene,hogy perspektivákat adhat.Sokkal emberbarátibb mint Munch,inkább Bonnardhoz tartozik,egy jobb európai. Tájképei nem a magányosságot ecsetelik,hanem ápoltak,hozzáférhetők szinhelyei.Vizióit az ember alakithatónak képzelheti, alkalmasak arra,hogy idővel nehezebb sulyokat is elviseljenek.

A kép,amelyet a zenétől hozta az emlékbe összehasonlitottam össze,egy hölgy portréja,fekete ruhában,hegedüvel a kezében.A hegedüt az

asztalnak támasztja. A kép tónusai hasonlitanak egy stradivárius barna tónusaihoz. A barna a sárga okkertól a velencei vörösig megy. Gazdagon hangolt feketéje a ruhának pedig a G-hur. Ugy zeng az egész kép, mint egy tompitott Stradivarius.

Eddig a magyar festészetből csak Munkácsy nagyszabásu fekete képeit és a Leibl-barát Szinnyeit ismertük, aki az impresszionizmus felületes reflekszét hozta hazájába; a fiatalabbak~~ból~~ ~~csak~~ körül még Rippl Rónait. Ez a Bernáth Aurél a jövőben mint hazájának egy reprezentánsa ~~fég érvényesülni~~ lehet. Van még ilyen rangu festő Budapesten? Ezzel az eggyel ~~ugy~~ bevonul Magyarország a modern müvésznépek közé, mint egykor Norvégia ra Munch-alt. ~~és nekünk erre figy [illegible]~~. akikre nekünk fel kell figyelnünk

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
1972 MAR 15

Bernáth Aurél festőművész

1021.

Így történt...

1942. március 15-ének krónikájából

1942 tavaszán a magyar politikai élet egész levegőjében érződött, hogy egy más március következik. Még a polgári ellenzéki pártok is fölismerték, hogy ez a március 15-e más lesz, mint a többi. A Történelmi Emlékbizottság február végi felhívásának nyomán, a Kommunisták Magyarországi Pártja felvilágosító és mozgósító munkájának eredményeként a munkásság már hetekkel korábban készült március 15-e méltó megünneplésére. A párt röpcédulái és a Szabad Nép márciusi száma a munkásosztályt 1848 forradalmi örökösének nevezte, és szabadságharcra buzdított a németek és hazai bérenceik ellen.

Pátzay Pál Petőfi-plakettje.

A szakszervezetek, a munkás kulturális és sportegyesületek aktivistáit a kommunisták agitációs, valamint szervező munkájának eredményeként áthatotta a forradalmi március tüze. Az üzemekben koszorúkra gyűjtöttek, zászlókat, jelszavas táblákat, Petőfi-, Táncsics-, Kossuth- és Ady-képeket készítettek.

A jobboldal is érezte, hogy válaszúthoz érkezett. Ezt mutatja, hogy a szociáldemokrata Peyer és a kisgazdapárti Nagy Ferenc szembefordult a készülődéssel. A Történelmi Emlékbizottság tagjai közül többnek az volt a fő gondja, hogy időben visszavonja aláírását a kiáltvány alól. (A Történelmi Emlékbizottság, mint ismeretes, a KMP kezdeményezésére alakult meg, s zömében a nemzeti eszméhez, a függetlenségi gondolathoz a későbbiek során is hű maradt politikusokból, írókból, tudósokból, újságírókból állt.)

A március 14-én este a Vigadóban tartott forró hangulatú Petőfi-est már előszele volt a másnapi tüntetésnek. Az ünnep délutánján a munkások szervezeteikben találkoztak, és onnan vonultak a Petőfi tér környéki utcákba. Miután a Történelmi Emlékbizottság tagjai a szobor felé indultak, a környező utcákból némán, ünnepélyesen megindult a tömeg is. A Petőfi-szobor talapzatára az ipari munkások nevében Katona János bőripari munkás és Somogyi Miklós építőmunkás, a Független Kisgazdapárt részéről Bajcsy-Zsilinszky Endre, a Nemzeti Parasztpárt nevében Kovács Imre, a haladó értelmiség megbízásából Bernáth Aurél festőművész helyezett el koszorút.

A terv eredetileg az volt, hogy a Petőfi-szobornál csak néma tüntetés lesz. Utána a tömeg a Kossuth-szoborhoz vonult volna, hogy ott bontsa ki transzparenseit, emelje magasba jelszavas tábláit, tüntessen a háború ellen. A Petőfi téren azonban a hangulat már olyan parázslóvá vált, hogy elég volt egyetlen kiáltás: »Le a háborúval!« — s kirobbant a viharos erejű tüntetés. Egy másodperc alatt előkerültek a transzparensek, a jelszavas táblák, a magyar szabadságharc hőseinek arcképei. Az egész tér egy csapásra zászlódíszbe öltözött, és elemi erővel zúgtak a jelszavak: »Vesszen Hitler!«, »Vesszen a háború!«, »Különbékét!«, »Munkásegység!«, »Munkás—paraszt szövetség!«, »Éljen a független, szabad, demokratikus Magyarország!«.

A tüntető menet ezután elindult a Kossuth szobor felé. A Történelmi Emlékbizottság jobboldali tagjai — gróf Desewffy Gyula és Kovács Imre — kiálltak a sorból. A tömeget, melyhez menetközben sok utcai járókelő is csatlakozott, ekkor már a kommunisták vezették...

Amikor a nyolc-tízezer főnyi menet a fővárosi főkapitányság épülete elé ért, riadóautós rendőrök álltak útját. Az épületből gumibotos rendőrök rohantak elő. A rendőrroham a tüntetőket a mellékutcába szorította; több száz tüntetőt a főkapitányság épületébe terelték. A rendőrök a Kommunisták Magyarországi Pártjának tagjait keresték. A tüntetők adatait följegyezték és — a politikai priuszosok kivételével — mindenkit elbocsátottak; az igazoltatott kommunistákat azonban több rendőrkopó is követte. A jobboldali szociáldemokraták is hozzásegítették Horthy politikai rendőrségét, hogy a kommunisták nyomára vezessék őket és — a baloldali szociáldemokratákkal együtt — kiszolgáltassák a rendőrségnek.

A tüntetés számos, messze mutató politikai és történelmi tanulsággal szolgált. Így a jobboldali szociáldemokratákról ismét bebizonyosodott, hogy kritikus helyzetben cserbenhagyják a munkásosztályt, a dolgozó népet, és a horthysta reakció oldalára állnak. Az is Peyernek és társainak lelkén szárad, hogy szándékosan leszűkítették az emlékezetes tüntetés munkás tömegbázisát.

A harminc évvel ezelőtti nagyszabású tüntetés akkor zajlott le, amikor szerte Európában náci csizmák koppantak, hazafiakkal teltek meg a börtönök, spiclik és besúgók leselkedtek mindenütt. Elég volt egy bíráló megjegyzés, s az elégedetlenkedő máris internáló táborban találta magát. Ennek tükrében különösen nagy jelentőségű az 1942. március 15-i tüntetés, annak demonstrálása, hogy a Horthy-fasizmus sem tudta kiírtani a magyar nép forradalmi szellemét, s népünk legjobbjaiban elevenen élt a forradalom és a szabadságharc eszménye. A nagy tüntetés bebizonyította, hogy e tömegeknek volt hivatott szervezőjük és vezetőjük: a Kommunisták Magyarországi Pártja. Az is bebizonyosodott, hogy a kommunisták és az ellenzéki pártok közötti ideológiai különbség nem lehet akadálya a függetlenségi harc közös frontja kialakításának.

Így vált a harminc év előtti nagy tüntetés a népfrontmozgalom, a nemzeti összefogás történelmi példájává, az antifasiszta és háborúellenes nemzeti összefogás erőforrásává.

B. B.

A Pápát fogadja va
a Táncsics SI

Vasárnap az NB II-ben is megkezdik a csapatok a harcot a bajnoki pontokért. Megyeszékhelyünk egyetlen NB II-es csapata, a fiatal játékosokkal teletűzdelt Táncsics az őszi forduló után nagyon nehéz helyzetbe került, hiszen a sereghajtók között tanyázik. Az előkészületi mérkőzéseken is vegyes benyomást keltett az NB II-es csapat, ebből azonban messzemenő következtetést nem szabad levonni. A szurkolók és a vezetők továbbra is azt vallják, hogy a fiatal gárda képes helytállni az NB II Nyugati csoportjában.

SPORT

Március 19-én nehéz ellenfelet kap a csapat. Ekkor a pápai tizenegy látogat Kaposvárra. A pápai labdarúgóknak általában jól megy Kaposváron, és nem egyszer verték már hazai pályán is a kaposvári csapatokat. Az őszi mérkőzésen 4:1-re a Pápa nyert, ezért a visszavágás vágya is fűti majd a kaposvári pirosfehéreket.

Az első fordulóban még a következő mérkőzések lesznek a Nyugati csoportban: KOMÉP—Székesfehérvár, Zalaegerszegi Dózsa—Nagykanizsai Bányász, Pécsi Ércbányász—Bauxitbányász, PVSK—Fűzfő, Bakony Vegyész—Almásfüzitő, Ajka—Győri Dózsa, Savaria—Szekszárd.

A sorsolás szeszélye folytán a tavaszi fordulóban ugyanakkor játszik hazai pályán a Táncsics SE, amikor a K. Rákóczi. A két csapat vezetői megegyeztek, hogy a tavaszi bajnokság olyan fordulóiban, amikor a két csapat egy napon szerepel Kaposváron, a mérkőzéseket közösen rendezik meg. Csupán az első forduló a kivétel, amikor a Táncsics—Pápa mérkőzést még a Vasutas-pályán bonyolítják le. (A pápaiak kérésére ugyanis kora délután kezdik ezt a találkozót.)

KOSÁRLABDA

A Székesfehé
a Sió

Hat csapat részvételével került lebonyolításra első ízben

Így sportolnak Somogymeggyesen

Az elmúlt öthat évben rendre sikeres idényt zártak a somogymeggyesi sportolók. Beérett a gyümölcse a megkezdett munkának. A községben működő pedagógusok, a sportkör vezetőivel összefogva, jelentős nevelő és szakmai munkát végeztek Az utánpótlás nevelését az iskolában kezdték meg. Fölismerték annak jelentőségét, hogy a sport megszerettetését az iskoláskorban kell kezdeni.

A Somogymeggyesi Tsz Sportkör labdarúgócsapata.

A tanulók azóta is rendszeres támogatást kapnak a sportkör vezetőitől, biztosítják részükre a pálya és felszerelések használatát. Igy elérték azt, hogy szakosztályaiknak nincs utánpótlás-gondjuk, a fiatalok már a sport szeretetétől fűtve kerülnek a sportkörbe. Jelentős munkát végeztek ifj. Czene József, Mátyás Ilona, Komáromi Margit, Fonyódi Tibor és Váradi László nevelők. Közülük már csak az utóbbi van az iskolánál, ő folytatja tovább a megkezdett munkát. A tanulók rendszeresen részt vesznek az úttörőolimpia versenyein. Az elmúlt ősszel kézilabdában és kispá-

lyát, magas- és távolugróhelyet alakítottak ki. Jelenleg folynak az asztalitenisz- és sakkbajnokságok az egyes őrsök között.

De nemcsak az iskolások, hanem a felnőtt sportolók is szorgalmasan és derekasan dolgoznak. Jelenleg labdarúgó, asztalitenisz, röplabda szakosztály és tömegsport csoport működik. Labdarúgóink évek óta a volt tabi járási, majd pedig a siófoki járási bajnokság élvonalába tartoznak. A csapat fiatal, lelkes játékosokból áll, akik határtalan akarattal küzdenek a sportkör színeiért. A szakosztályban a felnőtt csapat mellett ifjúsági is szerepel.

Az asztaliteniszezők a megyei bajnokság egyik balatoni csoportjában szerepelnek, s

női játékosok közül többen szerepeltek más sportkörök NB-s csapataiban.

A járás színeiben többször részt vettek versenyzőik a megyei döntőben is. A sportkör kilenc éve lényegében ugyanazon vezetőség irányítása alatt áll. Jó munkájukat dicsérik a sportbeli eredmények mellett a létesítmények, az anyagi feltételek megteremtése. A vezetőségben párt-, tömegszervezeti és gazdasági vezetők is vannak, akik jelentősen segítik a munkát.

Költségvetésük 20 000 forint körül mozog. 1969-ben 40 000 forint volt. A pénz a tagdíjakból, a pártoló tagok díjaiból, a mérkőzések és egyéb rendezvények bevételeiből, valamint a községi tanácstól kapott támogatásból tevődik

Bernáth Aurél

— **Bernáth Aurél kiállítása.** Huszonötéves festői pályájának fejlődéstörténetét és legszebb eredményeit mutatja be *Bernáth Aurél* nagyszabású kiállításán, amely vasárnap nyílt meg gróf *Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézetében.* Amig ez a nagy festőnk, kezdő éveinek pillanatnyi impresszionizmusa és rövid „nagybányai" korszaka után, a huszas évek kezdetének berlini tárgyilagosságából kiindulva eljutott addig, hogy egészen különálló szigetét jelentse a magyar festőművészetnek, lezajlott a művészettörténetnek egy egész korszaka. Ez a korszak a legtöbb festőn rajtahagyta a maga jegyét és csak az annyira *igazi* egyéniség óvhatta meg magát teljesen a kor és a művészi világnézetek befolyásától, csak az annyira *vérbeli* festő találhatta meg önmagát olyan egyedülállóan, ahogy azt Bernáth Aurélnál látjuk. A képszerkezet, a tér problémáinak alapos kitanulmányozása után eljutott a festőiségnek addig a fokáig, ahol már csak a szin uralkodik képein, de a szinek alatt, láthatatlanul is érezhetőn és elevenül él a rajz, a mesteri egyensulyu kompozició. Bernáth a legfestőibb festőnk. Ő tudja, hogy *abszolut* szin nincsen, az ő szinei ezer árnyalat vibrálásából sugárzanak össze, mint a zenei hang, ezért hat minden képe, de különösen legutóbbi éveinek néhány pazar szinkölteménye, a muzsika zengésével, — az ő „tónusai" a szó igazi értelmében is tónusok. Svájci tájai, a hegy, égbolt, levegő és viz gyöngyházszerüen irizáló szinjátékával, felejthetetlenek, *Koncert* cimü nagy kompoziciójának barnás, szürkés, vöröses légkörében mintha egy alig elhalt melódia hullámai ringanának, a *Balkon* levegőjében, figuráiban pedig a messzeségeknek, a megfoghatatlannak az a nosztalgiája él, amely Bernáth művészetének lelki alaphangja. Ő az a festőnk, aki — a másik kaposvári, *Rippl-Rónai* mellett — már régen világhirü volna, ha történetesen franciának születik. *(f. j.)*

P. H. 1939. X. 27

P. H. 1939. X. 2

básu bemutató volt az I. kerületben a városi leánygimnázium előtt. A bemutatót végignézték gróf *Teleki Pálné*, a miniszterelnök felesége, *Imrédy Bélánné*

1021

Bernáth Aurél

BERNÁTH AURÉL

A szú és a diófaág

Újra itt vagyok a tó felett a kis kerti házikómban. Valamikor fáskamra volt, de átalakíttattam. Külsejére nádborítás került, belül a deszkafalakat pedig fehérre meszeltettem, kivéve az építményt összetartó gerendákat. Ezeket meghagytam eredeti nyerseségükben. Így a kis építmény belül nagyon beszédes e gerendák vízszintes, függőleges, átlós vonulataival.

A házikó tóra néző déli oldalára egy kis ablakot vágattam, föléje náddal borított eresz kiugrással. Ilyen eresz került a szobácska ajtaja fölé is. Ez is náddal fedett, s ez lehetővé teszi az ajtó nyitvatartását, ami a meleg nyarak idején jó szolgálatnak nevezhető. Ilyen jó szolgálatot tesz a közelben álló nagy diófa is, mert hatalmas árnyékával beborítja az egész kis építményt.

A szoba bútorzata egy félarasznyi vastag nyersfa asztal, durván ácsolt egyszerű lábakkal, egy szék és egy heverő. Az asztal rusztikussága jellegében azonos a szoba gerenda-architektúrájával, zömök és mord. Mintha azt mondaná: – rendben van, ellátom szolgálatomat, de lírai következtetésekre nem vagyok alkalmas. Korát nem tudom, lehet százéves is. S ez bizony sok. Gyalult, festékhez soha nem jutott felületét ezernyi apró szú-vájat, alagút tarkítja, s ez gyötrelmes benyomást kelt. Ha teljes szélcsend van odakint, és ha éppen figyelmemnek erre ideje van, hallom az asztallap vastag tömegéből kiszivárgó vékonyka szúpercegést. S ez valami különös melankóliára késztet, ahogy a szú mindenkor a mulandóságra figyelmeztet. Miért? Nem tudom. De ahogy a csendes házikómban hallhatóvá válik, önkéntelenül élesre kattan a figyelmem és azt érzem, hogy valamit tenni kellene a közelgő halál ellen. S mivel rendszerint azonnyomban azt is átélem, hogy ez ellen semmit se tehetek, csak a figyelmem élessége marad meg. És ilyenkor mint az elmúlásra komolyan figyelmeztetett ülök az asztal mellett, azzal a nem lebecsülhető előnnyel, hogy az életről világos tudatom támadt.

A szú percegése és konok ritmusa éppúgy szeleteli az időt, mint az óra ketyegése. Bámulatos kitartásuk van a szorgos munka folyamán. Honnan veszik az erőt a kemény tölgyfához?! Egy fél- sőt egy centiméter hosszú és egy-két milliméternyi széles, vízszintes árkok elkészülte után merül le vájatuk a mélybe. Ez a mélység sohse több egy centiméternél. Ennyire futja erejükből. Csak a fát eszik. Ott halnak meg a mélyben?

A pusztítás kis angyalai ők! Crrr...Crrr – így szól kapargatásuk hangja. Az idő, a pusztítás kis bérencei ők! Crrr – hallom, hallgatom őket.

De kint süt a nap.

A közelben álló kisebbik diófa egyik vékony ágát, húsz jól kifejlett levéllel, közvetlen az ablakom (inkább: ablakocskám) elé eresztette. Már a legkisebb szél is meg tudja mozgatni a kis ágat, s így az ablakom kivágásában – ha ezt mint egy színpad nyílását tekintem – eleven mozgás köti le a figyelmemet.

A napsütésben fürdő levelek kadmium sárgával itatott zöldje, jól látható erezetük, s a mozgástól beszédes árnyékfoltjaik, szobám szúpercegéstől áthangolt közérzetét csodálatosan átperdítik bizakodóvá. Mintha ez a diófaág most született volna itt előttem, kedves lengésével, változó árny-fény játékával. A törzsétől függetlenül, önállósodva, kimondottan a kedvemért kandikál be az ablakon – legalábbis ezt hiszem. Mintha még kérdezné is kedélyem állapotát!

Beszédes ez a pár levél, kis göcsörtös ágacskáikkal. Mint egy kis külön együttes él a háttérben álló tömör lombkoronák zsizsergése előtt. Azok ott hátul másról beszélnek, mint ez a kis ág itt elöl, húsz levelével. Egyik legközelebbi levele a legmozgékonyabb. Fiatalos buzgalom tölti el az integetését, és így beszéde teljesen különbözik társaiétól. Azok – így mondhatnám – egy csapatban beszélnek, mozognak, de merevek. Ez pedig lapja felével billeg is. Kedves ez a mozgás, és ha az egész együttest kapom szememre, úgy hat, mintha ő volna a szószólója az ágnak.

Sokáig nézem ezt a hajladozást és billegést, de aztán egy hozzám legközelebb függő hatalmas levélre irányul figyelmem. Szorosan az ablakom előtt van. Csónak alakú a teste, a dereka hajlított. Ő az egyetlen, aki teljes szélességével néz be a szobámba. Valami tompa, megkövült érdeklődés látszik rajta. Különösen feltűnik ez, ha a többi levél vidám mozgását nézem. Ez alig mozdul, akkor is csak föl-le pár centiméternyit. A felém néző hatalmas lapja így feszült és erőszakos, sőt gonosz jelenlétet sugall.

Egy ideig állom a figyelmét, bár egy és mást eszembe juttat szuggesztiója. Azt például, hogy közeledik a halál.

De mért éppen ezt dobta tudatomba? És mért beszél olyan hangsúlyozottan? Mért néz rám ilyen széles szemmel? Miféle erőszak ez?

De talan eltúlzom ezt a gonosz nézést! – gondolom magamban. Jól tudom, ha a kocsányát két ujjam közé venném, parányi billentéssel kettétörhetném. Így aztán a földre hullna. De rögtön azt gondolom: ne lássuk a világot ilyen egyszerűnek. Mért kellene a levél beszédétől megszabadulnom? Mondja csak el azt, amit mondani akar! A teste gonosz e hírnöknek – csak föl-le jár után. Így tán az az igazság, hogy nem is igen tudnék megszabadulni szuggesztiójától. Mondanivalója bennem ül mélyen, s minden próbálkozás eltávolítására csak a felületen mozog. Föl-le jár. Testének egyharmada ezenközben eltűnik az ablak mögött. S ettől még erősebb a beszéde.

Megértem talán az öngyilkosságra? – kérdem magamtól.

Hess! – mondom a gondolatnak és a két csirkének, akik a nyitott ajtó előtt bekandikáltak a faházikómba. Formás két jószág! Félrefordítják kis fejüket, megszemlélnek, de nem jönnek be. Két lépést még tesznek, makognak valamit, majd odábbállnak.

1971 DEC 4

FÖLDES ANNA:

Önarckép — öt kötetben

„Festő írjon a pemzlijével! Elmondhat azzal minden mondanivalót!" — tiltakozott az irodalmi kísértés ellen Rippl-Rónai. „Nem megy együtt a kettő. Amikor festek, írni szeretnék, amikor írok, festeni" — panaszolta néhány éve, festői és írói sikerei teljében Bernáth Aurél. S hozzátette, hogy két szenvedélyének összeegyeztetésére pályája során többféle módszert kísérletezett ki. Délelőtt festett, délután írt, azután egy hetet a tollnak, egyet az ecsetnek szánt, míg végül is negyedéves alkotóciklusokra bontotta az esztendőt. Műhelytitkokkal nemcsak, hogy nem illik, de nem is lehet vitatkozni. Hiszen a recenzens hiába sorolja, hogy igenis a művészettörténet nem egy író-festőt ismert, sőt Michelangelo szonettjeit is számontartjuk, s hogy Bernáth Aurél, a poszt-impresszionista iskola klasszikussá érett mestere, freskóiban, képeiben, portréiban is *ír* — elbeszél és jellemez, önéletírásának egyes szakaszaiban pedig — emberről, tájról, színről szólva — *fest;* a gyötrő és gyönyörűséges ambivalencia akkor is megmarad. És talán nem is csak az alkotók tudatában. Mert hogyan magyaráznánk másként, hogy amikor igyekvő elő- és utószóíróknak helyük van az Irodalmi lexikonban, Bernáth Aurél, akinek szépírói kvalitásaira már Babits Mihály is felfigyelt — kimaradt a sorból? (Babits közölte elsőnek a Nyugatban Bernáth mester önéletírásának egy részletét.) És bármilyen különös, érthető ez, hiszen a közvélemény a kettős művészi teljesítményt nyújtó alkotóknál elkerülhetetlenül — rangsorol. Csakhogy vannak, érdekes módon az utóbbi időben egyre többen, akik gyakran ősz fejjel, szívós szenvedéllyel törekszenek a kritikai mérleg hagyományszentelte egyensúlyának kibillentésére.

Bernáth Aurél csak azért nem sorolható ezek közé, mert ő már szinte gyerekként megostromolta verseivel a Parnasszust, és egész életében készenlétben tartotta az ecset mellett a tollat is.

Legújabb kötete a *Gólyáról, Helgáról, Halálról* — a Kor és pálya címen trilógiának szánt számadás ötödik szakasza. Az öt kötet sem jellegében, sem szerkezetében nem követi a művész-önéletrajzok kialakult hagyományát. Kronológiája szabálytalan, s az élményadó nyitány, az Így éltünk Pannóniában regény íve sem folytatódik: a korba ágyazott életregény cselekményszálát már régen kiszorították az alkotói gondok és művészetelméleti problémák. Az ötödik kötet talán éppen ezért meglepetés: ezúttal ismét „a lírikus világú prózáé" a szó.

A negyedszázad terméséből való, témában és hangvételben is eltérő írásokat valójában más sem fűzi egy szálra, mint ennek a világnak a festő-tengelye. Valószínűleg ez magyarázza, hogy a könyv propagandája, sőt fülszövege is — novellaskötetet igér. Pedig Bernáth Aurél kötetének nincs szüksége kölcsöncégérre. Aki egyszer — vagy éppen négyszer — belekóstolt már a festő szövegének borába, azt anélkül is vonzza. Aki pedig először ismerkedik az író Bernáth Auréllal, abban kár később be nem teljesülő várakozást ébreszteni, hiszen olvasás közben maga is rájön, hogy a kötetben nem kevesebbet, csak mást kapott. Novellák helyett — egy életrajz színesen ragyogó tükörcserepeit, amelyek közül némelyikbe belefér a világ, másik csak egy-egy szint, motívumot őriz. Való igaz, hogy a tükör — a Kor és pálya négy kötetének íve — teljesebb képet ad a mesterről, a világgal való alkotó küzdelméről, ars picturájáról, a korról és a pályáról. De az is igaz, amivel a jó barát Déry Tibor nyugtatta a mestert, hogy az epilógusba gyűjtött cserepeket is vétek lett volna kallódni hagyni.

Annál is inkább, mert Bernáth Aurél legfestőibb írói erénye, a megfigyelés gyakorlatában izmosodott láttatás tehetsége, itt is tündöklően szép példákat sorjáztat. Csak festő érzékelheti így a férfi szemszögéből szétszaladó ötágú ránc tekintet-szikráztató szúrósságát, egy közönséges gólya testrészeinek művészi összhangját, az eget hasító seregélycsapat utóvédjének magányos röptét, az ablakkeret mögött hullámzó tenger Bernáth-képekről ismerős látványát. S ha az olvasót elringatná e festői próza költői szépsége, Bernáth nem egyszer kész a dráma, sőt a tragédia kardjával kettéhasítani az idill függönyét, hogy figyelmeztessen modelljei emberpróbáló terhére. Nemcsak ott és akkor realista, ahol a vérévé vált festői munkafolyamatot ábrázolja, hanem akkor is, amikor bonyolult emberi kapcsolatokról szól. (Koós Krennerék egy napja.) Szólhatnánk a művész egyébként nem túlságosan jelentős anekdotáinak művészettörténeti forrásértékéről, a végső kérdésekről való meditációinak szenvedélyes szubjektivitásáról, de engedtessék meg, hogy arról szóljunk, ami számunkra a kötet meglepetése volt — a Marili novellákról. Nemcsak az apai szeretet és féltés lírája teljesedett itt ki, hanem egy ennél bonyolultabb életérzés analízise. Bernáth Aurél előtt, úgy hiszem, kevesen mertek, tudtak erről az érzelmekre indító témakörről — az *apa születésének* lélektani folyamatáról — ilyen tárgyilagosan és mégis költőien írni. A személyes fűtöttségű élmény itt olyan általános örök emberi szférába ér, amit csak a gyereklélek legnagyobb felfedezőinek sikerült megközelíteni, meghódítani.

Bernáth tolla, önéletírásának epilógusa után elmondhatjuk, becsülettel szolgálta ecsetjét; mióta elindult Pannóniából, s megjárta a Múzsa udvarát, szélesre tárta olvasói előtt festői világát, s látni tanította őket. Képeket, tájakat nézni és a teljes életet.

BERNÁTH ÁRPÁL
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

ET

SÍKSOMLYÓ PE

váltó üttes ábalt sulat lám- ide- szóló ak. na- ímű, kból ekor ztán ke- nt, a kár- yba- t és eszí- ágá- csoható Ve- etele neg- a. A fe- l a fi- eszt az elő- ibb, nelő

története. Műfajára nézve iskoladráma. Diákok adták elő, s előadásaikban a jezsuita latin nyelvű iskoladrámák fennkölt csillogását diákos szertelenség, profán és groteszk hangvétel váltotta fel.

S bármennyire furcsának tetszik is, sok jelenetben a mai diákok komolyabban veszik Krisztus bibliai történetét, mint csíksomlyói kollégáik. Néha olyan érzésünk támad, mintha bigott jezsuita színjátszók játszanának el egy csíksomlyói passiót. Különösen az utolsó jelenetekben, a keresztrefeszítés perceiben kerekedik felül a „bűnbánatra indítás" pátosza; még Júdás, a Gonosz is szívhezszólóan hegedüli a betlehemi dalt, melyet idáig csak fülsértő disszonanciával játszott.

Ruszt József számos rendezői ötlete és a színészek együttes játéka is azokban a jelenetekben érvényesül, amelyekben vérbeli, egészséges diákhumor kérdőjelezi meg a bibliai mesét. Az előadás legjobban megoldott része a paradicsomi szín: a bumfordi-bájos Ádám és Éva mintha Jean Effel rajz-könyvéből lépett volna elő. Kerekre tágult szemmel csodálkoznak rá a világra,

... nem emberi maga az égő szemű Krisztus sem. Alkalmazkodniuk kell ahhoz a színlapon is hirdetett felfogáshoz, mely szerint a megfeszítés jelképe minden későbbi konstrukciós pernek, mikor „gyakran bűnösnek tűntek a tömegek előtt a progresszív jövő, a társadalmi haladás szószólói". Csakhogy ennek bemutatására a bibliai történet nem alkalmas. Tudták ezt már a jezsuita rend színjátszói is, akik az eredeti történet szó szerinti — patetikus — eljátszásával éppen ellenkező eredmény elérésére törekedtek; és tisztában voltak ezzel a csíksomlyói diákok is, mikor a bibliai mese groteszk és játékos megkérdőjelezésével hoztak létre aktuális előadást.

A pesti egyetemisták két évszázaddal későbbi passiójátéka erényeiben és tévedéseiben egyaránt a csíksomlyói diákok igazát bizonyítja.

Báron György

TALÁLKOZÁSOK ÖDÖN VON HORVÁTH-TAL

1971. december 9-én volna hetven esztendős Ödön von Horváth, magyar származású író.

A kilencszázhuszas esztendőben, a bécsi magyar tollforgató emigránsok akkori tanyáján, a Kaffee Museumban ismerkedtem meg a tizenkilenc esztendős Horváth Ödönnel. A pincér Herr von Horváthnak szólította, vendéglátóm pedig mosolyogva megnyugtatott; nem szélhámos, a „von" kijár neki, mert nemesember.

Apja magyar származású osztrák diplomata, s annak különböző állomáshelyein, Velencében, Rómóban, Belgrádban és Pozsonyban nevelkedett. A világháború alatt Budapesten járt középiskolába, a klerikális Rákóczianumba; a forradalom idején az intézet diáktanácsának tagja volt, s családja ezért jónak látta tizenkilencben Bécsbe meneszteni.

A bécsi egyetemen germanisztikát és filozófiát hallgatott. A Kaffee Museumban odasodródott Robert Musil és Franz Theodor Csokor törzsasztalához; a két író már az ifjú diák zsengéiben észrevette tehetségét.

Horváth csak néhány esztendeig maradt Bécsben, családjával a bajor fővárosba költözött, a nagytekintélyű müncheni Simplicissimus-

írót a „Kasimir és Karoline" bemutatója után a legnagyobb német irodalmi díjjal, a Kleist Preissel tüntették ki. A zsüri elnöke, Carl Zuckmayer tekintélye latbavetésével állt ki mellette, a jobboldal pedig tombolt dühében. Horváth antifasiszta cikkei a nácizmus előtérbe nyomulásával egyre szenvedélyesebbek lettek, teljes névaláírással pellengérezte ki a leendő Führert, Goebbels a „Guruló fejek" című cikkében többek között a zsidóbérencnek aposztrofált Ödön von Horváth fejét is követelte.

Horváth nem várta meg Berlinben a hitleri hatalomátvételt; Budapestre, majd Bécsbe utazott. 1938-ban az Anschluss éjszakája őt is váratlanul érte. Rövidesen kereste a Gestapo, de Horváth már a bécsi holt Duna-ág menti Lobauban rejtőzködött egy kertész kunyhójában, s később jó emberei átcsempészték a csehszlovák határon.

A cseh fővárosban találkoztam vele újra. Itt mutatta meg legújabb darabját az emigránsok tragikus sorsát ábrázoló *„Hin und Her"*-t (ide-oda), Havliček, a darab főszereplője két ellentétes rendszerű országot összekötő hídon szeretne átmenni útlevél nélkül ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HÍRLAP
Bernáth Aurél
1963 JUL 7.

„Művészparadicsom lehet Egervár"

1021

Bernáth Aurél látogatása az egervári művésztelepen

KEDVES VENDÉGE volt a hét második felében a néhány napja életrehívott egervári művésztelepnek: Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész látogatott Zalaegerszegre és a várostól néhány kilométerre fekvő várkastélyba. Tanítványai egervári indulását megtekinteni érkezett az idős mester, hiszen a művésztelep húszegynéhány fiatalja jórészt az ő neveltje volt a Képzőművészeti Főiskolán, s ezek az ifjú tehetségek ma is Bernáth Aurélt, a magyar képzőművészet korszakos egyéniségét tekintik mesterüknek.

A rövid látogatást követően — reméljük, hamarosan ismét és hosszabb időre üdvözölhetjük majd Zalában Bernáth Aurélt — megkérdeztük a mestert, hogy mit tapasztalt az induló művésztelepen?

— *Művészparadicsom ez a várkastély* — mondotta, emlékeibe merülve. — *Csodálatos és megható a megye vezetőinek gondoskodása fiataljainkról. — Ha én így kezdhettem volna annak idején Nagybányán! Fillér nélküli szegény ördögként érkeztem akkor, arra a hajdani művésztelepre, teljesen bizonytalan egzisztencia voltam. Nem tud-*

— Régen nyomasztó érzés volt kezdőnek lenni...

tam, mit eszem majd vacsorára, csak tehetségemben bízhattam. Az pedig bizony szánalmas érv volt az akkori közfelfogás előtt.

NEVETVE-SZOMORKODVA idézi, hogy még hordárnak sem fogadták fel, pedig akkoriban a MÁV volt az egyetlen biztos pont a magafajta nincstelenek számára. Végül egy tanárember irgalmából lehetett megtűrt tagja a telepnek, s bizony, nagyon is rögös úton haladva kellett megküzdenie az elismerésért.

— *Itt? Rőfnyi kolbász, vaj és más jófélék várták a szemem láttára is péntek reggel a fiatalokat, egészen kigömbölyödnek majd* — mosolyog. — *Persze, tudják, hogy ez ma már természetes dolog rendünk jóvoltából, de azt is érezniük kell, hogy e gondtalan telepi alkotási lehetőségért valahol nagyon keményen megdolgoznak.*

Örökifjú arc, akárcsak művészete. Féltő gonddal beszél a telep tagjairól, erről a művészcsaládról, mert hiszen köreikben ritkán tapasztalható áldozatkész segítséggel támogatja neveltjei első próbálkozásait. A gondos apa, az értő mester módjára, aki akkor boldog, ha

— Rőfnyi kolbász, vaj és más jófélék!

minél több új szépséget teremtenek a köré sereglő ifjak. S a fiatalok is érzik és értékelik ezt a mindenfajta konzervativizmustól, klikkeskedéstől mentes, szeretetteljes segítséget: amíg nem honosult meg a Főiskolán a növendékek tanáronkénti „felosztásának" a gyakorlata, bizony, sokszor szűknek bizonyultak körülötte a műtermi falak...

DÚS LÁSZLÓ és Tenk László mellett főként egy művésztelepi vendégről, a komlói Torbó Gyuláról, volt főiskolai tanítványáról beszél sok szeretettel, példájával illusztrálva a telep teremtette ösztönző lehetőséget.

— *Megszállottként dolgozik ez a fiatalember* — mondja. — *Másfél hét alatt is több mint harminc képet festett! Érzi, hogy itt nem csupán lehet, de kell is dolgozni, s jól kell dolgozni. Odahaza, Baranyában évek óta nem rangsorolják a képeit. Nem értem, miért... Néhány olyan remek munkát láttam tőle máris, ami feltétlenül kiállítást és rangos méltatást érdemel. Egyébként mindannyian biztató tehetségek.*

Ilyen ideális feltételek között előbb-utóbb remekművek is születhetnek e fiatalok jóvoltából, véli. Persze, nem lehet türelmetlenül, egyik napról a másikra csodát várni ettől az induló, útkereső művészteleptől. Ahogy a tehetségek rendre utat törnek maguknak, ez a telep is néhány év múlva rangos centrum lehet a többi, hazai művésztelep között. A munka gyümölcse feltétlenül beérik majd, s itt komoly alkotómunka folyik. A megye, a vá-

— Előbb-utóbb érvényesül a tehetségük.
(Kiss Ferenc felvételei)

ros és a magyar művészeti élet hasznára.

A VÁROS! Valaha, gimnazistaként járt itt egyszer már, s mint mondja, az emlékébe rögződött, akkori — ma is éles — képek után most egyre-másra kapkodta a fejét a gyönyörű mai valóság láttán. Az egykori vidéki porfészekből szép, festő vásznára kívánkozó, korszerűsödő város lett, igazi kultúrcentrum. S az is a művésztelep majdani feladata, hogy a maga eszközeivel is szolgálja e vendégszerető város és a megye további céljait.

Az idő elszaladt, Bernáth Aurél péntek délután indult vissza első egervári látogatásáról a fővárosba, ahol nagy munka várja az idős mestert. Impozáns, nyolcvan kvadrátméteres nagyságú freskó tervein dolgozik, amely az országépítés lendületét örökíti meg nemsokára egyik budapesti középületünkben.

Azzal búcsúzott: a mielőbbi viszontlátásra! Reméljük, még sokszor köszönthetjük majd a magyar képzőművészet e nagy öregét megyénkben.

„Maupassant valójában nem is regényeiben mondta el látomását a korról. Ő másként összegezett: egymásba fogózkodó novelláinak teljességében. Tizenkilenc kötet novellája: felzúgó erdő. A leghatalmasabb keresztmetszetek közé tartozik a nagy összefoglalásokat kedvelő francia irodalomban is."

cán felhangzott csizmájuk
ütemes dobbanása. Ablakombó
tem a bevonulást.

Csak jöttek, végtelen sorok
tömegben, s ahogyan így mere
gépiesen mozogtak, teljesen e
mák voltak valamennyien. A

(Folytatás a 7. oldalról.)

ra szerint — gondoljunk csak például a meglehetősen színtelen virágkarneválra — *hiányzott a felelős szakember* a Napok önzetlen, jószándékú és sokszor tucatnyi ember helyett munkálkodó szervezői közül. Olyan *függetlenített szakemberre* gondolunk, aki a legjobb értelemben járatos egy-egy ilyen rendezvénysorozat lebonyolításának bizony távolról sem problémamentes ügyeiben. Ezen viszont lehet segíteni, s a közkeletű, szomszédságbeli példák is igazolják, hogy *nagyon is megtérül* az ilyesfajta, látszólag fölösleges „személyi beruházás". Egy ilyen szakember — több járatossággal és természetesen hosszútávon dolgozva — talán még a sokszor tétlen szemlélődőket, kihasználatlan tartalékainkat: az üzemeket is képes lenne bevonni a Napok műsorába, révükön is gazdagítva, színesítve és nem utolsó sorban olcsóbbá téve a majdani, új Göcseji Napokat.

Nincs tehát egyetlen értelmes érv sem a Napok „ellen", ha csak nem akarok valami homályos kényelmességet emlegetni — de hiszen

Könyvespolc

Sötét portré

A KÖZELMÚLT jelentős könyvsikerének bizonyult a *Magyar Történelmi Társulat* és a *Kossuth Könyvkiadó* közös vállalkozásában megjelent *Páter Zadravecz titkos naplója* című memoárkötet. Sajátos könyvsiker ez! Nem *a szerző szándékai szerinti* „siker" követte e könyv megjelenését, mint amilyen élményt jelentett *Kropotkin* avagy *Károlyi Mihályné* emlékirataiknak közreadása. Itt, ezúttal *visszájára fordult* a hírhedt szerző szándéka, s amolyan *negatív élmény* részesei lehettünk a „titkos napló" olvasása közben, hiszen alkotója a magyar fehérterror egyik „oszlopos" egyénisége, megintcsak a lehető *legsötétebb* értelemben.

KÜLÖNÖSEN aktuális olvasni ezt a könyvet mostanában, amikor a *Magyar Tanácsköztársaság* kikiáltásának 50 éves jubileumát készülünk méltóképp megünnepelni. A kegyelethez hozzátartozik ugyanis az egykorú események *pontos* ismerete, s abban nagy szolgálatot tehet ez a szomorú, szégyenteljes eseményeket felidéző könyv is. Zadravecz a *frankhamisítási pert* követő mellőztetése éveiben bosszúért lihegve, gátlástalanul rántotta le a leplet korábbi cinkostársairól, akik „ejtették". *Horthyról*, *Csernoch* hercegprímásról, *Bethlen Istvánról*, és a „keresztény kurzus" más vezetőiről. *Aprólékosan* leírva rekatolizációs ténykedését, az irredentizmus támogatásaszervezése körüli „érdemeit", a királykérdésben elfoglalt álláspontját, a titkos társaságok történetét és más, a horthysta rezsim szempontjából oly fontos eseményt.

Jellemző, hogy *mi* lelkesítette ezt a torz lelkű ellenforradalmár püspököt, aki *mindent elárult* a türelmetlen, jezsuita szellemű rekatolizáció eszméjén kívül. Írásában a fehérterror bilincseibe szorított magyar néptömegekről olyan *illuzionista*, „cukormázas" képet fest —, ha *egyáltalán szóbakerül* könyve lapjain az igazi magyarság —, mintha netán a *kozmoszból* érkező jövevények, s nem éppen ezek a *néptömegek* harcoltak volna végig két forradalmat a fehérterror előtt. Ilyen szempontból *hűséges kézikönyve* a rezsimnek ez a „titkos napló", ám ha többnyire elvakítja is a személyes gyűlölet, annál *többet* és *jellemzőbbet* mond a korai magyar fasizmus urainak és törekvéseinek *igazi* arcáról, a hivalkodó, s az általános nyomorral mit sem törődő egyházi pompáról, az egész országot behálózó, élet-halál uraiként uralkodó *titkos társaságokról* és a horthyék kalandor, nemzetvesztő politikájáról.

S ez a gyűlölettől csepegő vallomás — „becses" történelmi forrásként — igazán „hiteles kézből" származik, a rezsim egyik *szülőatyjától*, hiszen Zadravecz *végigkísérte* a Horthy-korszak első évtizedét, *Szegedtől* a frankhamisítási perig az *első vonalban* haladva. A szegedi ellenforradalmárok között — első egyházi emberként — beszentelte a tiszti hordák, a *Prónay*, az *Ostenburg* és egyéb hírhedt, népgyilkos különítmények zászlait, demagóg módon *Kossuth* 1848-as beszédének színhelyéről, a *Klauzál* téri palota erkélyéről hintve szét irredenta „hitvallásában" az *ellenforradalom mételyét*. Tagja és alapítója volt az Ex-nek, az *Etelközi Szövetség* nevű titkos fehérterrorista szervezet „Vezéri Tanácsának", amely évekig a legprominensebb ellenforradalmárok gyülekezőhelye volt. A húszas évek elején *nem akadt* olyan jelentősebb esemény a terror szorításában nyögő országban, amiben ne játszott volna szerepet.

BUKÁSÁNAK oka — hálószobatitkoktól kezdve az ellenforradalmi rendszer belső torzsalkodásáig mindenről beszél könyvében — a rezsim *konszolidálódási* törekvéseiben keresendő. 1925-ben bethlenéknek már „szalonképes' 'politikusokra volt szükségük a külpolitikai elszigeteltség felszámolásához és ezért sorra „menesztették" a kompromittált szegedi és dunántúli hóhérokat, *prónayékat*, továbbá a *királypártiakat* és a szélsőséges *fajvédőket*, mint például *Gömbös* és társait. Zadravecz országos felzúdulást keltő, *türelmetlen katolicizmusa* miatt is „szálka" volt a rezsim szemében, hiszen *Róma* érdekeit sohasem tudta egyeztetni a nem kis mértékben református ellenforradalmárokból álló országvezetés elképzeléseivel. Ez a *kétarcúság* okozta vesztét, s hogy mindehhez kellemetlenül szélsőséges irredentizmust hirdetett, lépten-nyomon *kompromittálva* gazdáit. A frankhamisítási perbe is az irredentizmus vitte, no meg *a személyes nyerészkedés vágya*, s amikor a világraszóló botrány kipattant, menesztení kellett az *Antant-nyomásra* bíróság ele állított *pénzhamisító püspököt*. Ezek után *könnyű szívvel* váltak meg tőle horthyék. Még kétszer lépett színre: előbb a *Szovjetunió* elleni *rablóháború* idején, s azután — jellemző módon — az *1956-os ellenforradalom* napjaiban is újra feltámadt ez a prominens fasiszta.

KÖNYVE — a *Prónay-naplóhoz* hasonlóan — a *legszomorúbb* dokumentumok egyike, amit valaha is ránkhagyott a történelem. Persze, *tudjuk hová tenni* a papagálycifraságú, ám farkaserkölcsű világ Zadravecz-féle portréját.

ói üzenetek

V. Z., Nagykanizsa: Köszönjük tájékoztatását ,amelyet Kerezsi Géza munkásságáról küldött. Alkalom adtán felkeressük „pártfogoltját", s ha ideje engedi, ehhez az Ön segítségét is igénybe vesszük majd.

B. I., Zalaegerszeg: „Módunk és kapacitásunk engedi", tehát válaszolunk. „Szeretni csak egyet lehet" című „verse" nem tudjuk miért kapta éppen ezt a címet. Vitatkozhatnánk még azzal is, hogy egyáltalán vers-e, amit bírálatra küldött hozzánk, avagy gondolatok, néhol rendezetlen egymásutánja. Képei zavarosak ,gondolatai nem egészen tiszták, rímei erőltetettek, s egyéb furcsaságok is akadnak a „műben". Nem biztathatjuk.

Mit egyen a bébi

TANÁCSKOZÁS A LEGKISEBBEKNEK KÉSZÜLŐ KONZERVEKRŐL • A MAGYAR IPAR SIKERE

A századfordulón a csecsemők kilenctven százaléka legalább háromhónapos koráig anyatejet kapott — ma, különösen Európában és Észak-Amerikában, a csecsemők 50—60 százaléka egyáltalán nem szopik, s *a többi is legfeljebb csak egy-kéthónapos koráig.* A korábbihoz képest alaposan megváltozott a szemléletmód:

a szakemberek a szoptatással kombinált mesterséges táplálást a csecsemő fejlődése szempontjából előnyösebbnek tartják.

Tudományos étrendet lehet összeállítani, amelyben megfelelő a biológiai hatóanyagok aránya; könnyebb dolga van az orvosnak, higiénikusabb és nem utolsósorban tehermentesíti az anyát, kíméli egészségét és erejét. Ezekben a megállapításokban egyetértenek a világ gyermekgyógyászai, de nagyok a különbségek a mesterséges táplálás mértékét és módját illetően. Az USA-ban például *tíznapos* kortól borsó- és sárgarépapüré adagolását ajánlják, a *tizenhetedik* naptól pedig húsos pürével dúsított főzelékféléket. *Európában — hazánkban is — a gyermekgyógyászok, a húsos, pürés főzeléket csak öt-hat hónapos kortól javasolják.*

A KGST Élelmiszeripari Állandó Bizottságának legutóbbi ülésén *a bébikonzervekről* tárgyaltak Potsdamban. Ma délután a hazai szakemberek előtt *dr. Kardos Ernő, dr. Balla Ferenc és dr. Csöngei István* számol be tapasztalatairól, a baráti országok eredményeiről. Ismertették:

hazánk előkelő helyet foglal el a szocialista országok között a bébikonzervek és tápszerek gyártásában: tizenhét féle kitűnő minőségű bébiételt készül és kerül az üzletekbe.

A szocialista országok közül *csak a magyar konzervipar exportál ilyen termékeket,* ebben az esztendőben például 6200 mázsát a Szovjetunióba. Három éve létesült Budapesten az a speciális üzem, amelyben a bébiételek gyártását megkezdték. Nyersanyagként *első osztályú zöldborsót, sárgarépát, burgonyát, parajt, válogatott növendékmarhahúst és májat, elsőrendű vajat, tejet és gyümölcsöket* használnak fel. A készítményeket törzskönyvezik, s ez garantálja az állandó minőséget, a meghatározott összetételt. A magyar bébikonzervek a KGST-tanácskozáson sikert arattak, s elhangzott olyan javaslat is, hogy kezdődjék meg a szocialista országok között a gyermekkonzervcsere.

Kozmetikázzák Tihanyt

A Nemzetközi Természetvédelmi Unió nyilvántartásában is szereplő Balaton menti táj- és természetvédelmi területeket az idén tovább szépítik. Tihanyban az egész félszigetre kiterjedő komplex regionális tervnek megfelelően, a táj jellegéhez és esztétikai igényeihez igazítják a gazdálkodási terveket is. A félszigetet nagy részét a Badacsonyi Állami Gazdaság átvette a gyógynövénytermelő vállalattól. A félsziget „lila foltjait" — az idegenforgalmi látványosságnak számító, illatos levendulatáblákat — továbbra is megtartják.

Lapuló aknák, hajó- és hídroncsok

FELTÉRKÉPEZIK A DUNA MEDRÉT KIEMELIK A WOTANT ÉS A DÖMÖST

Százhalombattánál, a Duna alatt átfutó olajvezeték mellett nemrég *félmázsás beélesített aknát találtak, és ártalmatlanná tették.* A *Roncskiemelők Építésvezetőségén* felmérés készült valamennyi elsüllyedt hajót és aknát rejtő területről. A *Dunán, Vének* magasságában, német motoros hadihajó pihen 6—7 méter mélységben: 1944-ben futott aknára. *Gönyü* felett van a *Krems* gőzös, és tőle 200 méternyire a motoros *Wotan.* Néhány kilométerrel távolabb a *Vojvoda Misics* utasszállító hajó: 1200 hadifogollyal futott aknára. *Budapesten,* a Déli-összekötőhíd alatt fekszik egy jugoszláv uszály. Mohács környékén süllyedt el a *Kölked,* amelyet a mai napig sem sikerült megtalálni. A *Tiszán, Kiskörénél,* két gőzös pihen, a *Dömös I.* és a *Hortobágy, Tiszafüredné*l pedig egy uszály. Akna rejtőzik a *Drávában Barcsnál, ahol még ebben a hónapban megkezdik a „maradványos terület" semlegesítését. A Balatonba süllyedt hajók roncsainak nagy részét és a tóba zuhant repülőgépeket már kiemelték.*

A roncskiemelő brigádok több száz töltetet robbantanak fel a vízben. Ezután kezdik meg egy, a háborúban lebombázott vasúti híd roncsainak kiemelését. Még az idén sor kerül a „veterán" roncsok kiemelésére is. A Duna Bizottság határozata értelmében valamennyi roncsot ki kell emelni a folyamból. Remélhető hát, hogy néhány év múlva teljesen tiszta lesz a folyók medre.

Új Petőfi-múzeum

Március 15-én nyílik meg az *ostffyasszonyfai Petőfi-emlékmúzeum,* amelynek anyaga most ritka könyvcsemegével, egy Arany János előszavával megjelent Petőfi-kötettel gazdagodott. A kemenesalji falu a múzeumon kívül szobrot is avat az évfordulón, annak a nyárnak az emlékére, amelyet ott töltött a költő.

Nem huhog a pagát-uhu...

FELTÁMADÓBAN A TAROKK?

(Szertartásos, feszes etikettet követő, szórakoztató és szellemes kártyajáték. Jókai, Gyulai Pál, Mikszáth, Kossuth Lajos szívesen játszotta. Ma már alig ismerik.)

HELYSORSOLÁS

A négy fiatal jogász — régen is a jogászok üzték a legsikeresebben ezt a játékot — még diákkorában tanult meg tarokkozni. Egy nehezebb vizsga után elhatározták, hogy kártyatanfolyamot szerveznek, s minden valamirevaló, ismertebb kártyajátékot megtanulnak. Beszereztek három vagy négy kártyacsomagot, s tüzetesen áttanulmányozták a szakirodalmat, de a bridzs, a póker és a kanaszta iránt elapadt az érdeklődésük, csak a tarokk mellett tartottak ki.

Nem vált fékezhetetlen szenvedélyükké a játék. Most is csak kéthetenként, havonta egyszer ülnek össze, hogy a helysorsolás után — ez is a szertartásossághoz tartozik — kioszszák ezeket a furcsa, nagy alakú kártyalapokat. Az érdeklődő, aki megpróbálja nyomon követni a pergő játszmákat, zavarodottan hallgathatja a rejtélyes, mágikus szavakat: *„centrum, kismadár, nagymadár, pagát-uhu".* Mik ezek?

— Bemondások, pontosabban *az illusztrált* tarokkjáték bemondásai. A tarokknak ugyanis két változata van. Jókaiék még csak a színtelenebb, úgynevezett húszashívásos, vagy Paskievics-féle tarokkot ismerték. A harmincas évek óta azonban — két kártyareformer kezdeményezése nyomán — elterjedt az illusztrált tarokk. Ez a változat — a négyes tarokk „magasiskolája" — rejtélyesnek ható bemondásaival érdekesebbé, színesebbé tette a játékot.

KI A „POLGÁRMESTER"

— Mit szeretnek a tarokkban?

— *A legszebb, legváltozatosabb, legszellemesebb magyar kártyajátéknak tartjuk.* A többé-kevésbé minden kártyajátékra jellemző kockázatvállalásnak, kombinálókészségnek, játékosságnak itt még nagyobb a szerepe.

— A tarokkjáték legnagyobb eseménye?

— *A XXI-fogás. Szenvedő hősének a „polgármester" címet adományozza a tarokkhagyomány.* Addig viseli ezt a titulust, amíg egy másik játékosnak el nem fogják a XXI-esét.

És, hogy ebből a tájékozott nagyközönség is értsen valamit, hozzáteszik:

— A XXI-fogás olyan, mint egy piros redurchmarsch szubkontrázva az ultiban...

A. L.

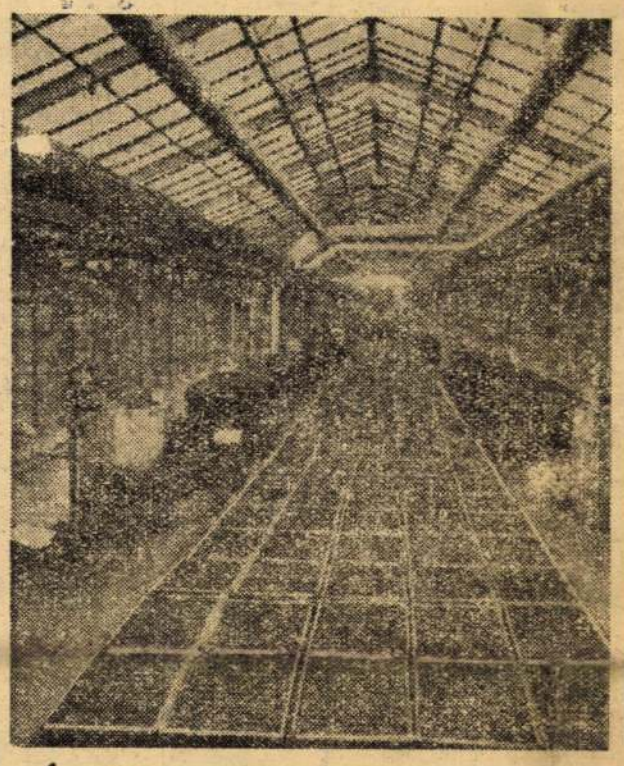

Áprilisban: paprikaszüret

Tízezer négyzetméteres hollandi üvegházat avattak fel a Kertészeti Kutató Intézet budatétényi telepén. A berendezések automatikusan szellőztetnek, öntöznek és melegítik a növényeket. Az új üvegházban a százezer tő paprika- és paradicsompalántáról áprilisban szednek először exportra. Képünkön: kiültetésre alkalmas paradicsompalánták.

(MTI — Kácsor felv.)

Kalapvásár

Bolyongásaim-barangolásaim közben gyakran eltűnődtem: ugyan, hogy-mint viselkednének ma a régiek, s főként, mit művelnének hasonló helyzetben a népköltészet s a nevezetes irodalmi művek alakjai? Petőfi Pató Pálja, vagy Mikszáth Kálmán *Kaszát vásárló parasztja?* Múltkoriban összeakadtam a nagy palóc kiskun párjával, a kecskeméti vásárban. Ott állt az egyik sátor előtt: amolyan jó ötvenes, szélmarta arcú, kurta bajuszú parasztember. Mellé szegődtem.

Hirtelenjében azt hittem: bábszínházba keveredtem. Töménteleg fejet véltem látni egymás hegyén-hátán, mígnem kis időre megvilágosodott: kalapok sorjáztak alul meg fölül, a polcokon, akár a tyúkok az ól létráján. Pörge, pántlikás Kossuth-kalpag, széles karimájú kiskún fejfödő, hetyke bárányból-kucsma, keskeny, szegett szélű pásztorkalap, a rátarti nagykun süveg atyafija, bár inkább kócsög formájúnak tetszett, s levitézlett cilinder pusztai ősének, ám a vásári pult mögött sürgölődő, gömbölyű mosolyú kínyázó erőst bizonygatta: pásztornak való.

— Ebben büszke a gulyás! — dicsérte pergő nyelvvel portékáját. A vevő a vállát vonogatta:

— Nem vagyok én gulyás!

— Igazsága van, kecskeméti embörre Petőfi-kalap illik! — s máris penderült a fejfedők vásározó lánya az egyik pörgével. — Itt a messzilátó — kínálta a hordozható álló tükröt, amelyhez hasonlót sem ennek előtte, sem azóta nem láttam.

Az én emberem hol feltette, hol levette a férfiúhatalom hajdani jelvényét:

— Könnyű... — fitymálta — nem emberre való. Inkább csak legényre.

A kalapos kicserélte:

— Ezt magának csináltam!

— Aztán, mondja, ezért ugyan ki áll jót?

— Édesapám lánya! — hangzott a kurta, ám önérzetes válasz.

— Márhogy maga, kedves? — vonta össze szemöldökét az ember. — Mióta csinálnak kisasszonyok emberre való kalapot? Hát, ekkorát fordult a világ?

— Édesapám reám testálta a mesterséget.

— Akkor hol a firma?

— Ehol ni! — pattant a férfiúkoponyák ékességének mívese, s hozta a legszebb, a legkívánatosabb, magas tetejű nagykun kalapot, s mutatta a izzasztóra nyomtatott cégjelzést: Herpai. Büszkébben, mint a velszi herceg udvari szállítója koronás védjegyét. Eközben kitudódott: nőágra szállt a tudomány titka: Herpai Éva a kun-kalapos dinasztia ez idő szerinti utolsó sarja. S, ahogy apjától tanulta: avatott mozdulattal illesztette a rangos kobakfedőt a tapasztalt vásárló fejére, igazítgatja, dörzsölgette a karimáját, s mutatja az álló tükörben:

— Ez az igazi nagykun kalap!

— Csakhogy én kiskun vagyok, méghozzá nyakvágói!

— A kunsági mind összetart. De, ha nem tetszik, vigye ezt a széles karimás kiskun kalapot. Varázskalap ez, menyecske bolondító —, s máris puhította a Petőfi-fejdísz karimáját, formázta, nyomkodta, s tette volna a vasfejű kiskun koponyájára, ám emberünk félretólta:

— Azt adja! Amazt, a kurucsüveg formáját.

Végre megegyeztek.

Kettesben ballagtunk tovább. Délfelé a motorkerékpáros pavilonhoz sodródtunk. Sahin Tóth ugyancsak komázott a Panni-motorokkal:

— Éppen ilyen magánhajtó kéne nékem... Mit kóstál?

Megmondták. A nyakvágói szövetkezeti paraszt ezúttal nem nyakaskodott. Nem válogatott, nem alkudozott: a pultra olvasta a vásárra hozott süldők árát. Nem állhattam szó nélkül:

— Na, itt aztán nem vesztegette az időt.

Sahin Tóth megbökte a nagykun kalap karimáját:

— A kalaphoz értek. A motorhoz még alig. Meg aztán: ezen kívül a firma. Ezért az állam áll jót.

Koroda Miklós

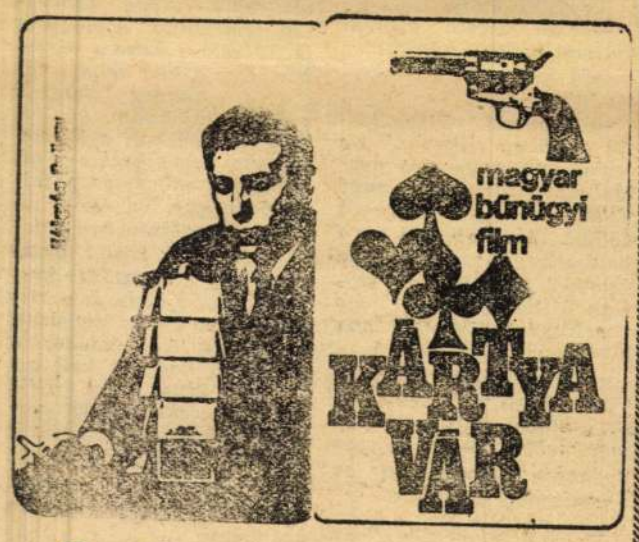

Rendezte: Hintsch György

Bemutató: február 22.

KIRÁNDULÁSRA, SPORTRA

PRAKTIKUS VISELET

az osztrák nylonanorák

650 FORINT

LUXUS

ÁRUHÁZ-BÓL

BERNÁTH ARÉL

1868

ADATOK BUDAPESTRŐL

• 10862 új lakás
• A gázfűtésről
• Több utas, kevesebb jármű

Budapesten tavaly 10 862 lakás épült, 1274-gyel több, mint egy évvel azelőtt; állami erőforrásból 6238, magánerőből pedig 4624. Az állami erőből épített lakások 57,4 százaléka lakótelepeken került tető alá, *csak Kelenföldön 1680 lakást adtak át az 1-es számú házgyár termékeiből.*

Az új lakások nagysága lényegesen kedvezőbb az eddigiekénél,

az egyszobások aránya az előző évi 18 százalékról 14 százalékra csökkent, a három- és több szobásoké viszont 16,7 százalékról *25,7 százalékra emelkedett.* Településrendezés, illetve az elavulás miatt 1967-ben 1295 lakást kellett lebontani. A házkezelési igazgatóságok kevesebb épületfelújítást végeztek, mint egy évvel korábban, s a felhasznált összeg — *994,2 millió forint* — mindössze 4 százalékkal volt több, mint 1966-ban.

A közműszolgáltatás a tervekben meghatározott mértékben javult ugyan, de különösen a csúcsforgalmi időszakokban, tavaly sem volt zavartalan. A termelt víz — *255 millió köbméter* — 3 százalékkal, s a gáz — *448 millió köbméter* — 9 százalékkal volt több, mint 1966-ban.

Mivel a nyári csúcsfogyasztáskor fellépő vízhiányt elsősorban a csőhálózat kapacitásának gyengesége okozza, 1967-ben a befejezett beruházások zöme a csőhálózat vízszállító készségének fokozását szolgálta.

Márciusban fejezték be a városligeti csőfektetést, amely a pesti kerületek biztonságosabb vízellátását segítette elő.

Elkészült a kőbányai felsőövezetek és a Rákosok vízszolgáltatását javító csővezeték is, és a tervezettnél korábban, 1968 januárjában át is adták rendeltetésének. A terv szerint készül a délpesti, 6 kilométer hosszú főnyomócső is. A víztermelő kapacitás növelésére épített nagy felszíni vízmű második szakasza 1967 augusztusában ideiglenesen megkezdte működését, de a tervezés hibái miatt az év végére sem tudták teljesen üzembe helyezni.

Városi gázból 447 millió 819 ezer köbmétert, földgázból pedig 313 millió 34 ezer köbmétert kapott a lakosság. A kőbányai gázgyár bővítésére 1967-ben 56 millió forintot használtak fel, s 1968 elején a tervezett teljes kapacitás több mint 60 százaléka üzembe is lépett.

A fővárosban befejezték a gázkészülékek felülvizsgálatát; kicseréltek mintegy 23 000 hibás készüléket.

A jelentős fejlesztés ellenére a gázfűtési kéréseket 1967-ben sem lehetett hiánytalanul teljesíteni, a tervezett 10 000 helyett csupán 8500 háztartásba kapcsolták be a fűtést, s ezzel a gázzal fűtött budapesti lakások száma *20 ezerre emelkedett.* Ugyanakkor azonban az igénylők száma is majdnem 20 ezerre nőtt, s közülük az idén csak 7000 kérelmet teljesíthetnek.

A személyi szolgáltatások között *mind nagyobb a Fővárosi Patyolat Vállalat jelentősége:* 1967-ben 14 943,8 tonna ruha mosását vállalták, 7 százalékkal többet, mint 1966-ban, s 20 százalékkal többet, mint 1965-ben.

A helyi közlekedés 1967-ben sem javult, *az utasforgalom állandóan emelkedik.* Ezt a megnövekedett utasforgalmat viszont 1967-ben

kevesebb járművel, s alig több férőhellyel bonyolították le.

Budapesten a múlt év végén 1798 villamoskocsi, 226 trolibusz és 1265 autóbusz közlekedett, 8 villamossal több, 13 trolibusszal és 31 autóbusszal kevesebb, mint 1966-ban. Tovább csökkent a taxik igénybevétele: *8,4 millió fuvart bonyolítottak le, 2 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel ezelőtt.* A múlt év végén 1299 taxi járta a pesti utcákat, 59-cel kevesebb, mint 1966-ban. Mivel azonban a taxiállomány két évvel ezelőtt jelentősen — 176 kocsival — gyarapodott, a tavalyi állomány a múlt évi csökkenés ellenére is elérte az 1970-re tervezett szintet.

A főváros 1967-ben *700 millió forintot fordított a közlekedésre,* 25 százalékkal többet, mint egy évvel előbb. Az összeg mintegy 46 százalékát a metró építésére költötték.

h. gy.

ABSZTRAKT HUMOR

Elvált.

MINDENJÁRÓ RÖNTGENAUTÓ

Bármilyen viszontagságos tereppel megbirkózik a Labor Műszeripari Művek új röntgenautója, amelyet a Szovjetunió megrendelésére gyártanak az esztergomi üzemben. A gyárban egyébként az áruválaszték bővítése során újabban olyan Germicid-lámpákat is gyártanak, amelyekkel az állattenyésztés hozamát növelhetik: a kísérletek bebizonyították, hogy a besugárzott állatok fejlődése lényegesen erőteljesebb, mint enélkül. És ugyancsak a mezőgazdaságnak: talajsómeghatározó tranzisztoros készüléket gyártanak, amely megfelelő támpontot nyújt a legcélszerűbb művelési ág, illetve talajjavító módszerek kiválasztásához.

MEGJEGYEZZÜK

Van aki karcsún szereti

Ahogy elkészült a várpalota kupolája, egy tekintélyes író cikket írt, hogy *túl karcsú az új kupola.* Azután felépült az első toronyszálló, s egy neves író cikket írt, hogy nem jól helyezték el, *két hegy között nem szoktak tornyot építeni.* Izlésekről nem szabad és nem is kell vitatkozni. Van, aki kupolában is a karcsút szereti, van, ki a teltet. Bonyolultabb kérdés a toronyszálló elhelyezése. Valóban, ez szokatlan megoldás.

Feltehető, hogy a jövőben is lesznek, akiknek nem tetszik majd a *Mathias Rex* szálló, vagy nem értenek egyet azzal, hogy a régi városfalon belül újabb tornyot, *húszemeletes városházát* építsenek. S csak jó, ha ezt kifejtik. Minden pesti ember joga, hogy helyeselje a tanács egy-egy döntését, vagy nem, hogy tetszen, vagy ne tetszen az új szálló, vagy az új áruház. S az is természetes, hogy a legtöbb ember csak az új épületek megnyitása után mondja el véleményét. Ez is tanulságos lehet. De mennyivel hasznosabb lesz, ha a pesti ember még *időben kifejti, pontosabban kifejtheti véleményét.*

A várospolitikai élet legérdekesebb részét alkotják a városrendezési, építészeti viták. De, hogyan zajlik le a legtöbb vita? Valaha régen megjelent egy hír: az *Otthon Áruház* mellett lesz az *új nagyáruház.* Azután évek múlva megjelent egy újabb hír, hogy a *Bajcsy-Zsilinszky úton* helyezik el. Azután megjelent egy hír és egy kép, hogy a Városháza mellett lesz. Majd újabb hír közölte, hogy ott lesz ugyan, de nem olyan lesz, mint a képen volt. Azután szűkebb körben megvitatják a tervet, többször is, majd felépítik. A nyitás után megjelennek az ünneplő cikkek, majd elhangzik több vélemény, hogy nem itt kellett volna felépíteni és nem így. S a pesti ember örömébe cseppnyi üröm vegyül: „Milliókat költöttünk az építkezésre..., szép, szép, de mennyivel szebb lett volna, ha jobban meggondolják..."

Vajon elérhetetlen volna, hogy amikor már határozott elhelyezési és kiviteli elképzelések vannak, akkor *közszemlére tegyék egy-egy fontosabb építkezés tervét* — a Műcsarnokban, vagy akár egy-egy aluljáróban —, *s széles körben megvitatnánk.* Nem gondolunk népszavazásra. Szavazással nem lehet eldönteni, hogy milyen legyen az új áruház, vagy az új városháza. De az időben jól megrendezett vita feltétlenül gyümölcsöző lehet. Közelebbről *bemutatja a tanács városrendezési munkáját, megismerteti, hogy mit és miért határoztak, s meggyőzi a döntés helyességéről a pestieket.*

S ha közben elhangzik egy-egy tanulságos javaslat, s módosítják a tervet — az is csak hasznos lehet.

Aczél

Múzsája: a Duna

BESZÉLGETÉS A PRO ARTE ARANYÉRMES BERNÁTH AURÉLLAL

A távolban összeolvadó fénypontok, az esti Buda lámpái. A Duna fölött három emeletnyi magasságban, hosszú műterem-szobájában fekszik a festő. Jobbról mellette, az ablakban ülő leány gipszfigurája, rádió, könnyen elérhető gombokkal, ágy mellé tolt telefonkészülék, kéziratok és egy könyv: Füst Milán drámái.

A REGÉNY

Ide hozták néhány napja a főváros aranyérmét, a *Pro arte-t Bernáth Aurélnak.* Törött lába nem engedte a Városház utcai ünnepségre. A díj, a város aranyérme, nemcsak a Várbeli, Uri utcai negyvenöt négyzetméteres freskó alkotóját köszöntötte, hanem azokét a festményekét is, amelyek témája ez a gyorsan és állandóan növekedő város. *Ötven olajfestmény, negyven akvarell* Budapestről — a legtöbbről a művész nem is tudja már, hol s merre van.

Próbálnám megrajzolni tollal a Kossuth-díjas festő portréját, de csak villanásokra telik. Az ágy mellett egyik tanítványa ül, s egy látogató Debrecenből. A művész a könyvéről beszél, a regény ötödik fejezetéről, amelyen az ágyban dolgozik. Mindennap, kihagyás nélkül, ír. (Feladat ez, amelyet maga elé állított, s amelyen az erejét is méri.)

RÉGI SZERELEM

Valami mégis nagyon hiányzik. Az ablak, ahonnan hosszan és kifogyhatatlanul lehet nézni a várost, a budai hegyeket, s főképp a Dunát, szorgalmasan igyekvő uszályaival, kékes áradatával.

— *Nekem a témák végtelen forrása a folyó. Ahányszor nézem, mindig új és más témát szolgáltat.*

A mester örök és régi szerelme a víz. A Balaton, a Duna.

Főleg a Duna, amely reggel csöndes folyó, este meg fényekben fürdő tengeri kikötő. Az ablakból szereti festeni a folyót. Egyébként is, ha Budapestet járja, a város más területét festi, bekérezkedik idegen lakásokba, s az ablakból dolgozik.

A mester 73 éves. Amíg meg nem csúszott a jégen a házuk előtt, s gipszbe nem tették a lábát, frissnek érezte magát.

— Ugy érzem — mondja, most újra megy a festés.

A FRESKÓ

Odafönn, a Várban két évig dolgozott, amíg az Uri utcai *Régészeti Intézet* előcsarnokának falán megjelent a freskó. *„Az európai történelmet akartam érzékeltetni: négy nagy csoport, négy szellemi áramlat népesíti be a kép színpadát, a görög-rómaié, a kereszténységé, a polgárságé és új korunk csoportjáé".* Nem kímélte magát, sokszor szombaton és vasárnap is dolgozott. A pihenés rövid kocsiút volt: szeret autózni, vezetni, — ez kikapcsolódást jelent.

Betegágyában is mindig foglalt. Barátai, ismerősei keresik, személyesen vagy telefonon. Míg nála voltam, sokszor csengett a telefon. A legkedvesebb hívást — azt hiszem — ez jelentette számára:

— *Mester, megnyertem a pályázatot. Mikor mehetnék föl?*

— *Holnap este várlak, fiam.*

A zárkózott, nehezen oldódó művész tanítványai között gyakran tréfál, nevet. Utazásairól, régi élményeiről mesél. A Főiskoláról visszajárnak hozzá.

Kósa Csaba

FŰTŐ KERESTETIK

— Az ördög látott ilyet, mindegyik csak pokolgépműszerész akar lenni!...

BÁNAT

— Nekünk már jól menne a sorunk — suttogta az öregasszony, pedig csak ketten voltunk a szobában —, megvan mindenünk, ami kell. Hiszen nem sok kell már a magunkféle öregembereknek. Ruházatra nemigen kell költeni, a kenyérnek valót is megkapjuk minden esztendőben, az uramnak meg nekem már csak a nyugalom kell. Amikor véglegesen kiöregedtünk a munkából, magunkhoz vettük a legkisebb fiamat, feleségét, meg a gyereket. Ők gondoskodnak rólunk a házért. Nem panaszkodhatom egyikre sem. Néha ugyan összekoccanunk, de ez az egy fedél alatt élő embereknél elkerülhetetlen. A fiam szorgalmas ember, örökösen tesz-vesz a ház körül valamit, még vasárnap sem látják lustálkodni. A menyem tiszta, ügyes asszony, tud bánni a pénzzel. Mióta itt vannak, vadonatúj drótkerítést húztak a ház meg a kert körül, vettek televíziót, meg nagyon szép rádiót, mind a két szobában kicserélték a bútorokat, sok pénzt adtak az orvosnak is, mert két esztendeje nagyon beteg voltam.

Nem tudtam elképzelni, hogy miért kellett mindezt suttogni. Hiszen csupa jó, csupa dicséretes dolgot mondott a fiáról is, a menyéről is.

— De azért bánatom is van — fogta még egy árnyalattal halkabbra szavait az öregasszony.

— Csak nem a gyerekkel van baj? — kérdeztem, hiszen addig a gyerekről szó sem esett.

— A gyerek? Olyan kisfiú az, hogy ritkaság. Ha csokit kap, vagy más nyalánkságot, meg nem enné nélkülem, meg a nagyapja nélkül. Ha elküldöm a boltba, azt se tudja, hogyan ugorjon. Szóval, igen szófogadó, ha tovább is így nevelik, sok örömük lesz benne.

— Akkor hát mi lehet az a bánat? — kérdezem kíváncsian, mind türelmetlenebbül, mert nagyon gyanúsan megremegett az öregasszony hangja.

— Az a bánatom, hogy ebben a házban már alig van valami, ami az enyém volt, amit én szereztem. Ott, a szelon helyén két igen jó diófa ágy volt. Igaz, már lepattogzott róla a festék, de azért még nem felelt volna két ilyen öregembernek. De a menyem erősködött, hogy ő nem tűri tovább a házban a szalmazsákos ágyat. Volt egy jó erős asztalom is, azon, ha akart, vasalt, ha akart, húst vágott az ember, semmi sem ártott annak, erre az üveg tetejű vacakra jóformán még rá se könyökölhetünk. És nézze csak ott az ágy fölött azt a képet! Csak papír meg festék, énszerintem semminek sem hívják. A menyem is fillérekért vette a városban. Ott, a kép helyén vászonra hímzett falvédő volt, én csináltam, amikor még könnyű volt a kezem. Nagyon ügyes kezem volt fiatal koromban, az a falvédő is igen jól sikerült. Most, a padláson van valahol a kacatok között, pedig azon egy kis patak keskeny hídján ment át a kisfiú, és őrangyal vigyázott az életére. Azt mondta a menyem, hogy le kell azt venni a falról, mert majd jön a gyereket meglátogatni a tanító, és meglesz a véleménye az ő ízléséről. Hát, nem maradt semmi, ami az enyém volt, amit én szereztem...

Csak ez az én bánatom, csak ez, különben jól vagyunk, jól megy a sorunk.

Simon Lajos

Ügetőverseny

szerda du. fél 5 órakor

1968 APR 21

XI. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

1021

1. Általános megjegyzések; festészet

KELLEMES ÉS KULTURÁLT az új nemzeti tárlat — ez az első benyomásunk a *Műcsarnokban*, két okból: az anyag kisebb, mint legutóbb, és a rendezés is nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb. A két rendezőművész, *Szabó Iván* és *Somos Miklós* — igen helyesen — szakított a korábbi gyakorlattal: a zsüritől készen kapott anyagból nem választottak ki külön tetszetős „attrakciót", s nem ömlesztették a „maradékot" sem fárasztó kirakóvásárrá az oldaltermekben.

Ámbár, aki közelebbről is szemügyre veszi a tárlatot, hamar tapasztalhatja, hogy a rendezők akarva sem produkálhattak volna valami különleges látványosságot: nemcsak a kiállítás összképe, a kiállított művek külön-külön sem lendülnek túl a megbízható, „kellemes" meg „kulturált" színvonalon; *nemcsak megoldatlan és összecsapott, kiváló alkotás alig akad a Műcsarnok termeiben.* Látszólag pedig minden a helyén van a *XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon*, valamilyen formában minden nálunk élő irányzat képviselteti magát. De műfajok és stílusok, korosztályok és témakörök látszólagos bőségéből sem kerekedik ki igazi gazdagság: mély és tartalmas művek helyett többnyire nívós átlagmunkák uralják a falakat és a pozitamenseket.

Ez pedig olyan kiállítástól, amely a szocialista Magyarország egész művészetét kívánja bemutatni, *nagyon kevés.*

Különösen akkor, ha a legutóbbi országos tárlat óta látott egyéni és csoportkiállítások alapján általában állíthatjuk, hogy festőink, szobrászaink és grafikusaink sokkal többet értenek meg és fejeznek ki korunkból és társadalmunkból annál, amit a Műcsarnokban összegyűjtöttek. Csupán a kiállításról kimaradt művészek neve hosszú listát töltene meg. Csupán a láthatóan nem művelődéspolitikai meggondolásokból kimaradt művészeké. Mert nem stílusok és irányzatok hiányzanak: az irányzatok színvonalas, önálló képviselői maradtak rendre távol, míg igen sok a jelenlevő pótanyag. Hiányzik *Orosz János*, de itt vannak levedlett stílusához máig ragaszkodó utánérzői. Nem látjuk a vezető grafikusok egész sorát, de látunk több teremnyi átlagos grafikát. Az időközben elhunyt, de emlékezésre méltatott kiállítók között hiába keresné a néző *Czimra Gyula* halk, de jelentős festészetét, s ugyancsak hiába *Kassák Lajos* egy-két művét.

Bálint Endre — hogy folytassuk a névsort — alig néhány hónapja figyelmeztetett kiállításával, hogy rezignált humanizmusú, jelentős és igényes festő. Ezt bizonyára tudomásul vették a tárlat összeállítói, mert ha Bálint-képet nem is bocsátottak elénk, néhány fiók-Bálinttal, Bálint-epigonnal jelezték, hogy az *irányzattal* szemben nincs *elvi* kifogásuk. Hasonlót tapasztalunk *Martyn Ferenc* esetében is. A fiatal világfájdalmasok, olcsó eszközökkel riogató álposzimisták sorát fölvezető gyűjteményből bizonyára nem szemléleti okokból maradt ki, hiszen helyet kapott grafikáinak buzgó utánzója az oldaltermekben.

A TÁVOLLEVŐK csonka névsora csak egyik, bár legszembetűnőbb bizonyítéka a hiányos gyűjteménynek. Nem tudjuk ilyen látványosan elsorolni, milyen fontos *művek* hiányoznak a kiállításról, miközben egy sereg művész — *Barcsay Jenőtől Kokas Ignácig, Raszler Károlytól Lakner Lászlóig és Makrisz Agamemnonig* — csak tessék-lássék van jelen a termekben. Mindez — a távolmaradás is — végső elszámoláskor a zsüri és a rendező bizottság számláját terheli. Hiszen az ilyen testületek nemcsak a jelentkező kínálatból választanak vagy nem választanak, hanem — ha komolyan veszik feladatukat — joguk és kötelességük bekérni és kiállításra javasolni műveket, hogy rendezésük koncepcióját megvalósíthassák.

De mi is volt a rendező szervek *koncepciója?* Alighanem ezzel a kérdéssel jutottunk a probléma nyitjáig, mert alaposan végignézve az anyagot, a válogatás és a csoportosítás elméleteinek csak töredékét, s különféle töredékek furcsa keveredését látjuk a kiállításon. Van itt olyan alkotás, amely legfeljebb politikai szándéka, még inkább tematikai törekvése miatt van jelen, noha a művészi értékek aranyalapja szándékait nem fedezi. S van jó néhány — de mennyi! — semmitmondó, közepszerű, politikától szándékosan távol álló, sőt annak ellentmondó mű, amely a maga módján a „tárt kapuk" elméletét kívánja demonstrálni — rosszul.

MAGYARÁZATOT találni nem nehéz. Az első nemzeti kiállítások az ötvenes évek elején a direkt politikai bizonyítás, gyakran a voluntarista látszatbizonyítás jegyében jöttek létre. Később ez a külsődleges eredményekre vezető művelődéspolitika megszűnt, s a nemzeti tárlatok feladata a valóban szocialista tendenciájú képzőművészet, meg a humánus, nívós szövetséges áramlatok bemutatása, minden jószándékú és tartalmas kortárs alkotás reprezentálása lett. Elméletben. Mert gyakorlatban a régi örökség nem szűnt meg (innen egy sereg nagyon középszerű vagy gyenge, s eszméinknek inkább ártó, mintsem használó Lenin-szobor a mostani kiállításon), s a művelődéspolitikával szinkronban levő új koncepció csak részben, tévesen érvényesül (ez az óvatoskodás magyarázata). Évek óta érződik ilyesmi a gyűjtemény rendezésén, évek óta rontja a legnagyobb kiállításnak a tekintélyét. Alighanem ideje lenne végre fölülvizsgálni, következetesen végrehajtani a katalógusban is körvonalazott koncepciót.

Addig ugyanis nem csodálkozhatunk, ha — rátérve most már a művészeti ágak méltatására — a festészeti anyagban nem találni olyan alkotást, amely önmagában egyesítené korunk társadalmi és szellemi feszültségeit, s valamennyire is megfelelne a korszerű szocialista festészet ideáljának.

Annál nagyobb örömmel fedezzük fel az élő mércét, a biztos esztétikai példát egy rokon műfaj kiváló termésében, *Hincz Gyula* nagyméretű és nagyhatású gobelinjében. Diadalmas idomaik között gyenge csecsemőt meg érzékeny hangszert dédelgető kemény-érzékeny asszonyhéroszok, egymást felégető és hűtő vörösek, zöldek, kékek, s kavargó, de kavargásukból biztos, tiszta rendet szülő formák teszik teljessé ezt az alkotást. Olyan diadalmas vizuális egység kerekedik ki a kompozícióból, amely eleve jelentéktelenné degradál maga mellett mindenféle penzumszerű optimizmust vagy hamis világfájdalmat, a maga megküzdött — tehát hiteles — szépségével.

Ezt a művészi-társadalmi teljességet kevesen találják meg s még kevesebben mutatják be a kiállításon. A más stílusban, de hasonló szándékokkal és indulattal megszólaló *Domanovszky Endre* ezúttal csupán a csendéletémán túllendülő *A kék korsó* című vásznával jelzi ezt a képességét, és az ugyancsak foltfestészettel halkan, de lényegeseket szóló *Bartha Lászlót* is inkább intim hangulatok festőjének mutatja a válogatás.

A HUMÁNUM régebbi és újabb forrásaiból is merítő érett mesterek, *Czóbel Béla* és *Barcsay Jenő*, *Bernáth Aurél* és *Kmetty János*, *Fónyi Géza* és *Mihályi Pál* művelnek köszönhető a kiállítás sok szép élménye, de hatalmas erényeik sem pótolhatják a halványan jelentkező derékhad munkáját. Az újabb generáció, az újabb szemlélet nagyon hiányzik a gyűjteményből. *Kokas Ignác* komoly, tépelődő plebejusfestészetét, a hétköznapok emberségét fanyar-szép eszközökkel megjelenítő művészetét ezúttal csak egyetlen mű képviseli a tárlaton. A felfogást — nem a stílust — követi *Vecsési Sándor*, s új, mind jelentősebbé váló képviselője a fiatal *Lóránt János*, akinek művei ugyanesak festői szófukarsággal, kesernyés-kemény groteszkséggel meg pátoszos drámaisággal beszélnek egy érdes, de nagyszerű életről.

Groteszk és drámai ellenpólusa között kavarog legtöbbször *Kondor Béla* szuggesztív, erős festészete is. Tragikuma olykor pesszimizmusba hajló, kivédhetetlen és reménytelen volt *(Király és királyné)*, s groteszkje emiatt olykor a szánalmasan nevetségesbe, vagy a gőgösen cinikusba csapott át *(Nő gitárral)*. De végig megmaradt az a lehetősége — s ezért vitatkoztunk oly gyakran szemléletével —, hogy felvegye az igazi küzdelmet, reménytelen vagy fölényes feladás helyett. S aki a bőséggel bemutatott Kondor-anyagban ráérez például *A tengerész álma* című kompozíció szemérmes, suta lírájára, bátortalan, de szívmelegítően hiteles derűjére, biztos lehet benne, hogy mind biztatóbb szellemi tisztulás nagy tehetségű és etikus termésével találkozott. (Erre utalnak Kondor grafikái is, amelyekről legközelebb szólunk.)

A DRÁMAI GROTESZK másféle, szemléletben, stílusban is új utakat járó, de a világot átfogni akaró, s átfogni képes változata jelentkezik *Lakner László* egyetlen képén. A fiatal tehetséges művész a legdivatosabbnak tartott formai irányzatok javát képes fölhasználni jelentős és igaz tartalmak közlésére; ellentétben néhány kortársával, akik — *Korga György, Kóka Ferenc* — csak látszólag csapódnak az irányzathoz, s kétes értékű eszközökkel hirdetnek hamis pesszimizmust és őszintétlen irracionalizmust.

Éppen a gyász téma- és gondolatkörében alkotott azonban jelentőset *Szalay Ferenc*. A szegedi ravatalozóhoz készített freskóterv csengő színei, tömör szimbólumai a legvigasztalóbb népballadák emberségével beszélnek a halálról, a triptichon a vásárhelyinek nevezett csoport legjobb termése. A stílusában sokféle, szemléletében meglehetősen egységes irányzat egyetlen magabiztos művésze *Kurucz D. István*. Képei úgy idézik az ősi paraszti szellemiséget, hogy semmit sem kell kölcsönözniük a népművészet külsődleges formai elemeiből. Szellemükben van valami rideg-paraszti: egy olyan szemlélet megörökítői, amely más, kevésbé avatott művész munkáiban már-már anakronizmusnak tűnik. Nem véletlen, hogy a vásárhelyi és a rokon festők — *Németh József*, *Szurcsik János*, maga Szalay is — a változás küzdelmes keserveit élik évek óta; *Fejér Csaba* az, aki stílusváltás közben is biztató eredményeket mutat.

Fejér mintha utat keresne most ahhoz a nagyon bátortalanul jelzett, igen gyéren bemutatott csoporthoz, amelyet jobbára „szentendreieknek" neveznek, s amelynek etikus, vívódó polgári humánummal teli festészetére csak egy-egy képpel utalhat *Szántó Piroska* és *Anna Margit*, meg néhány fiatal követő. De ne keressünk erőszakkal irányzatokat ott, ahol az irányzatok elsikkadnak. Örüljünk a néhány, folyamatba be nem illeszthető, de önmagában jelentős műnek, amelyek — mint *Berki Viola, Gábor Marianne* és *Udvardi Erzsébet* képei — határozott nívójukkal erősítik a festészet gyenge kórusát.

MINDEZ NEM SOK, de mindez — említettük — nem is jelenti szerencsére az egész magyar festészetet. Nem jelenti a látszólag jelenlevőket sem. Ez a legfontosabb megjegyeznivalónk. Ami pedig a kellemes összhatást illeti, tény, hogy kevesebb az ömlesztett, semmitmondó anyag, mint legutóbb. De hiányoznak azok a jelentős művek is, amelyek a tizedik tárlaton messze kimagaslottak az átlagból. S ez a tanulság — legközelebb visszatérünk rá — nemcsak a festészetre érvényes.

Rózsa Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZABADSÁG

Bűn és bűnhődés Vásárosd[illegible]bón

A TV-KRIMIJÁTÉKOK és bűnügyi filmek hozzászoktattak bennünket a látványos izgalmakhoz. A bűnözők nem menekülhetnek ugyan az igazságszolgáltatás elől, ám meg kell adni, többnyire érdekes fickók, nem afféle szürke egerek. A bűnözés megvetendő dolog, de — legalábbis a filmeken — a történetek tele vannak agyafúrt ötletekkel, s az izgalmat csak növeli, hogy a tét rendszerint nagy: bankjegykötegekről, százezreket érő ékszerekről van szó. A bravúr, a vakmerőség, a hajsza pergő eseményei, egy kis szerelem (ez elengedhetetlen kelléke a bűnügyi dramaturgiának), olykor még valami rokonszenvfélét is ébreszt a nézőben a „jobb sorsra érdemes" tettes iránt.

Az élet más. Az életben egy középszerű ember, akit a természet még csak vonzó külsővel és jó szellemi képességekkel sem ajándékozott meg, csöndesen, szívósan, kitartóan bűnözhet. Elsikkaszthat — mondjuk — kilencszázezer forintot.

A helyszín se feltétlenül érdekes. Nem fontos, hogy elegáns fürdőhely legyen, fényes portálú bank, esetleg belvárosi export-import cég irodája. Elég mindössze egy kis vidéki, isten háta mögötti egyszemélyes postahivatal kopott környezete. Úgy, ahogy az Vásárosdombón, ebben az apró baranyai faluban történt.

ÖZVEGY MONEK FERENCNÉ három gyermek édesanyja, feddhetetlen előéletű hivatalvezető, aki több mint huszonhat éve volt a posta alkalmazásában, feltehetően öt-hat esztendeje folytatta visszaéléseit, amíg a hullámok végképp összecsaptak a feje felett.

Moneknét az ügyészség minden bizonnyal a társadalmi tulajdon különösen nagy összegű megkárosítása miatt vádolja meg, s ez megfelelő súlyos büntetés kiszabását teszi lehetővé. Perét majd kíváncsi érdeklődés kíséri az eseményektől felkavart faluban, a postai szakmai körökben, az OTP igazgatóságán, s a megyében, ahol az újság már hírt adott leleplezéséről. Bírósági ítélet tesz pontot ügyére, s hosszú, talán igen hosszú időre becsukódik mögötte a börtönajtó. Lefolytatják a gyámügyi eljárást a gyerekek ügyében, érvényesítik a vagyonjogi és kártérítési rendelkezéseket, s a bíróság tömött irattárában egy vaskos iratcsomóval többet őriznek a kiselejtezési határidőig.

Ez a *Monekné* nem volt sem különösen jó, sem különösen rossz ember. Nem élt sem feltűnő luxusban, sem festői nyomor közepette. Nem volt zseniálisan ravasz, akinek nagyszabású tervei vannak a százezrek elsikkasztására, sem pedig olyan ostoba, hogy ne lett volna tisztában bűnének palástolhatatlan voltával. *Monekné* vonata valahol az egyik váltónál letért a pályájáról és attól kezdve ön- és közveszélyes úton haladt tovább.

Kihallgatásán egy sovány, csupa-szeglet arcú, szétzilált figyelmű nőt láttam, akinek szemében a korai öregség félelme bújkált. Haja, amely a rendőrségi cellában tovább nőtt, a választék hosszában hófehér: élesen elütött a korábbi festés vörösesbarna színétől. Tekintete nyugtalanul ugrált egyik tárgyról a másikra, keze hasztalan igyekezett kisimítani szoknyája ráncait. Ahogy ott ült kócosan és fáradtan, olyan volt, mint egy hajnali utazó, aki lekéste a csatlakozást, s már elképzelése sincs arról, hogy miként megy tovább. Semmit nem tagadott, sőt olyan lelkiállapotban vallt, amit az idegorvosok „vallomáskényszer"-nek neveznek, amikor valaki csak úgy tudja feloldani belső feszültségét, ha megosztja környezetével gyötrő gondolatait, s kibeszélheti magát.

A SIKKASZTÁST aránylag egyszerű, sőt primitív módszerrel követte el. A takarékbetéteket csak a tulajdonosok könyvébe vezette be, az ellenőrző nyilvántartási kartonokra nem. S mert a betétek titkosak, az OTP-nek is csak kivételes alkalommal van módjában egybevetni a kartonokat és a betétkönyveket. A betétre befizetett összegek nagy részét lakásán tartotta *Monekné*. Mármost, ha valaki nagyobb összegű pénzt vett ki, vagy megszüntette a betétet, az asszony a rendetlenül egybedobált bankjegycsomókból kiemelte a szükséges összeget és másnap — olykor a kamatokat is elszámolva — kifizette azt. 465 betétkönyv közül 200-nál többel manipulált. Letartóztatásakor a ruhásszekrénybe gyűrve, fehérneművel és iratokkal elkeveredve mintegy 120 ezer forint készpénzt találtak.

Monekné nem is tudta, mennyi pénze van: a szétdúlt bankjegycsomók értéke irreálissá vált tudatában. Pillanatnyi lelkiállapotának megfelelően kivett belőle, vásárolt rajta vagy kivételeket fizetett ki azokból. Utóbb már nem is akarta tudni, hányadán áll. A közelgő leleplezés lidércnyomása elviselhetetlenné tette életét. Aludni már régen nem tudott: még a legerősebb altatószer se tudta elernyeszteni. S ha mégis álomba merült, a bukás képei peregtek le előtte. Hogy elhessegesse jövendő gyalázatának látomásait, mindig vendégeket hívott magához, s úgy intézte, hogy egy percre se maradhasson egyedül. Egy-két év óta szinte sóvárgott a pillanatra, amely véget vet félelmeinek: öngyilkosságra gondolt, de végrehajtani gyáva volt; arra várt, hogy egy váratlan vizsgálat vagy feljelentés úgyis megteszi a magáét. Amikor letartóztatták, valóban nem is próbált tagadni. Úgy szállt be a rendőrségi kocsiba, mint aki mindennel számot vetett. Egy kicsit a *Bűn és bűnhődés* Raszkolnyikovjának gyötrelmeit élte át magában.

A KRIMINALISTÁK tudják azonban, hogy csaknem minden bűnöző — még az is, aki beismeri vétkét — tettének okát nem önmagában, hanem környezetében, vagy éppen körülményeiben keresi. Személyiségének disszociális vonása éppen abban mutatkozik meg, hogy igazolva látja szembefordulását a társadalom törvényeivel. *Monekné* házasságának kudarcaiban leli kisiklásának egyik alapokát. A férj súlyos beteg volt, éveket töltött szanatóriumban, s rokkantan hazakerülve alkoholistává lett. Jövedelmük nem volt elég költekezéseinek fedezésére. *Monekné* most azt vallja, a férj nyúlt először a pénztába. Eleinte még úgy gondolta, hiányt pótolni fogja, később kiderült, hogy ez lehetetlen. Aztán már nem is szólt, ha a férfi pénzt dézsmálta, sőt maga adott néhány százast, csak békesség legyen odahaza. A számszaki vizsgálat azonban azt látszik igazolni, hogy *Monekné* csak az utolsó két-három évben látott a nagyobb arányú sikkasztáshoz. férj halála után...

A bűn persze megteremti a maga „filozófiáját". Az ő állítása szerint a világ „ellenséges" magatartása vitte bűnbe. *Monekné* kihallgató rendőrtisztnek a mondta: *„Igen, kimondottan gyűlöltem az embereket. Komiszak és kíméletlenek voltak hozzám, amióta az eszemet tudom. Senki me nem szánt, mindenki kihasznál még azok is, akiknek az utolsó ingemet is odaadtam volna. Rokonaim gazdag emberek voltak, de soha nem segítettek. Amikor felkerestek bennünket, csak piszkáltak engem. »Ti ketten is keresnetek — mondták —, mint lehetséges hát, hogy semmitek sincs még rendes bútorokat se szereztetek?«* Nem tudtam elviselni, hogy lenézzenek bennünket."

Így volt, avagy sem? Ez is bizonyára azokhoz a féligazságokhoz tartozik, amelyek hamis önigazolásul szolgálnak. *Monekné* pontosan tudta, mikor lépte át a határt, amely cselekedeteiben a jót és a rosszat elválasztotta, s nem is kísérelte meg — legalábbis tettekkel — a visszalépést. Senki nem tud róla azonban, hogy az asszony valóban értett volna az örömszerző életmódhoz, mint más nagyvonalú sikkasztók és szélhámosok értenek hozzá. Mármint az igazi cinikus „életművész" bűnözők. A színes „jópofák" és pimaszul vakmerők, a snájdigok és elegánsan költekezők. Az asszony vett úgyan új bútort, tv-készüléket, szőnyeget, de költekezéseinek nagy pillanatai például az olyan bevásárlások voltak, amikor a kisvárosi boltjában féltucat kardigánt csomagoltatott be magának.. Egyébként a pénz úgy folydogált el a kezéből, mint a víz a lyukas csöbörből. *Monekné* halkan, öröm telenül hordta mind magasabbra azt a dombot, amely bűnét, szégyenét rejtette magában.

AZ IRATOK VIZSGÁLATA még folyik. Több mint kilencszázezer forinthoz nyúlt az évek során, s ebből talán visszatérül 425 ezer forint, mert a kivételek és a megszüntetett könyvekre visszafizetett összeg a házkutatásnál a talált készpénzzel együtt ennyit fedez. A többit alighanem ráírhatjuk a jámbor gyanútlanság számlájára, amely évekig ellenőrizetlenül hagyott valakit, aki egyedül nagy összegű pénzt kezelt.

Özvegy *Monekné* háromgyermekes anya, állami tisztviselő húsz évig becsületesen dolgozott. Ezért lett hivatalvezető. Aztán hat év alatt elérte a maga különös bűnügyi rekordját egy szoli és pedáns hivatalban, s olyan falusi környezetben, ahol az emberek egymás közvetlen közelében élnek.

Rózsa László

HA REGGEL FÉL 9-IG BEADJA,
ESTE FÉL 6-KOR ELKÉSZÍTVE HAZAVIHETI RUHANEMŰIT
expressz felárral a
RUHATISZTÍTÓ KSZ ALÁBBI ÜZLETEIBŐL:

I., Mária tér 4.
II., Mártírok útja 65.
II., Mártírok útja 12.
II., Malinovszkij fasor 25.
II., Frankel Leó út 70.
III., Miklós u. 7/9.
V., Párisi u. 1.
V., Nádor u. 19.
V., Irányi u. 18.
VII., Thököly út 38.
VII., Rottenbiller u. 6.
VII., Landler Jenő u. 19.
VIII., József krt. 72.
IX., Mester u. 33/35.
IX., Tompa u. 19.
X., Üllői út 122.
XII., Márvány u. 36.
XII., Kiss János alt. u. 23.
XIII., Sziget u. 27.
XIII., Váci út 70.
XIII., Váci út 144.
XIII., Fürst Sándor u. 9.
XIII., Hegedűs Gyula u. 1.
XIII., Visegrádi u. 8.
XVIII., Vörös Hadsereg útja 139/B.
XIX., Vörös Hadsereg útja 95.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Bernáth Aurél

1968 MÁJ 1 2
1021

Képek, szobrok között a Műcsarnokban

A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításról eddig megjelent bírálatok és ismertetők általában megelégedéssel nyugtázzák az anyag sokrétűségét, kielégítőnek tartják színvonalát, s bár kimagaslóan értékes műveket nem jegyeztek fel, silány kontármunkát sem találtak a sok száz mű között. A művészkedvelő látogató nagyjából el is fogadhatja ezt az összegezést, legfeljebb saját benyomásaival kiegészítheti, különösen, ha kedvenc festőitől, szobrászaitól is felfedez néhány alkotást. A „modernek" hívei bizonyára örülnek *Gyémánt* László szürnaturalista képének (Blues in the night). *Korga* György Ikonjának, *Lakner* László olajtanulmányának, *Gross* Arnold grafikáinak, de aki a hagyományokat folytató mesterek igényes alkotásait érzi a „fő vonalnak", ugyancsak talál néhány elmélyült, igényes szép munkát, kezdve *Bernáth* Auréltól (Csendélet) *Czóbel* Béláig, *Fónyi* Gézáig.

Vasi művészek alkotásaival, vasi származású, de más országrészben élő festők, szobrászok műveivel, és vasi témákkal is találkozhatunk a Műcsarnokban. Elsőnek *Németh Mihály* sárvári szobrászművészt kell említenünk, márcsak azért is, mivel a kiállítható művek számát tekintve is az elsők közé sorolta Szabó Iván szobrászművész, a tárlat szobrászati anyagának rendezője: a legmagasabb szám egy alkotótól 5 mű, s Németh Mihály öt mészkőszoborral képviseli megyénket, s azt a sajátos alkotói stílust, amely szobraira jellemző. A középső teremsor második termében — tehát az egyik központi helyen — négy egyforma nagyságú (40 cm-es) mészkőszobra főhelyet kapott a két oldalbejáró által határolt fal előtt. Egymástól egyenlő távolságra rögzített állványokon ízléses elrendezésben sorakoznak a *Dunántúl*, az *Alföld*, a *Balaton* és a *Mátra* című jelképes szobrok. A sort két oldalt *Pató Róza* egy-egy portréja (Önportré, vörösmárvány, K. P. portréja, terrakotta) zárja le. A szimmetrikusan elhelyezett szobrok mögötti falmezőt is szabályosan osztották el a képek között: három nagyméretű *Kohán*-festmény (Napkorong, Ház tövéből, Bivalyos) kapott helyet a Németh-szobrok között, két oldalt pedig egy-egy kép *Lóránth János*tól. Ebből a — talán kissé aprólékos — leírásból is kitűnik, hogy a rendezők lelkiismeretesen, nagy gonddal állították összse a rendelkezésükre bocsátott anyagot, s ügyeltek arra, hogy egy-egy művész alkotásai lehetőleg egymás közelében kapjanak helyet. Németh Mihálynak csupán egyik, az előbbieknél jóval nagyobb méretű (115 cm-es) *Nő lanttal* című szobrát kellett a szomszédos teremben kiállítani, ahol egyébként a hasonló nagyságú és jellegű művek anyagához jobban is illett. A második terem érdekességei közül *Péter* Rózsa kisméretű *Derkovits*-szobra, a tavalyi szombathelyi kiállításról ismert *Szurcsik* János Kati című festménye is említést érdemel.

A másik Vas megyében élő művész, aki Németh Mihály mellett ugyancsak szobrászatban képviseli megyénket, *Majthényi Károly*. *Summás* című 26 centiméteres bronzszobra igényes mű, realista felfogásban készült kifejező alkotás. A „modernek" termében *Gyémánt* László, *Korga* György, *Kóka* Ferenc, *Lakner* László képei társaságában a szombathelyi származású *Cs. Kovács László* Csók című kétalakos (égetett fa) szoborkompozíciója látható. *Szabó Iván* rendező a vasi származásúakról szólva elsősorban Németh Mihály alkotásait dicsérte. Úgy tűnt, ez felel meg inkább izlésének, míg Cs. Kovács és általában a modernek iránt tartózkodóbb. Ezért eshetett választása a két évvel ezelőtti kiállításon már bemutatott Csók című szoborra, noha azóta Cs. Kovács műhelyében több új, s tán nem túlzunk: jelentős mű született. A szombathelyi származásúak közül *Ridovics* László a tavaly nálunk is bemutatott Vízparton és Öregasszony című olajképeivel szerepel. Z. *Gács* György ugyan nem vasi származású, de tavaly a múzeumban rendezett kiállításon megnyerte a szombathelyi közönséget. Tőle ezúttal mindössze egy művet — az Anthenor című olajfestményt — mutat be a tárlat.

Vasi vonatkozású anyag több helyen előfordul, ezek közül kettőt feltétlen ki kell emelnünk, az egyik *Borsos* Miklós *Derkovits*-portréja (bronz), a másik *Scholz* Erik nagyméretű temperafestménye, a *Téli Zsennye*, ez a kép ugyancsak a „modernek" termében látható. Zsennye más festőművészeknek is adott témát (*Gulyás* Dénes *Zsennye* c. gouache festménye), s akadt a kiállításon egy *Isis* ólomszobor is, *ifj. Pál* Mihálytól, s ha az „ihlet" nem is szombathelyi, a vasi látogató e kis szobor láttán azonnal az otthoni Isis-szentélyre gondol. S arra is, hogy a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás bár alig adott ízelítőt a megyében zajló képzőművészeti munkáról, hisz két szobrászművészünkön kívül mást nem mutatott be, a vasi származásúak és a vasi témák együttesen kiegészítették a képet.

Bertalan Lajos

Somogyi József: Salgótarjáni emlékműterv (bronz)

LÁNG TIVADAR:

A városfejlesztés — kompromisszum!

Szerencsés gondolat volt a Vas Népe szerkesztőségétől a szálló-környék rendezésének kérdését nyílt vitára bocsátani, mert a hozzászólások egyértelműen megmutatták, menynyire nem egyértelmű még egy épület szerepe, jelentősége s így sorsa sem, nemhogy egy városrészé vagy városé. Ezért nehéz a városépítő szerepe, s különösen nehéz azoké, akik a döntést kimondják.

Mi tehát akkor a tervező zsinórmértéke, ha a — sokszor egymásnak teljesen ellentmondó — szempontokat egymás mellé állítva, valamelyik megoldás mellett elkötelezi magát? Tervezői fantáziája, mely menthetetlenül szubjektív? Gazdasági megfontolások? A közvélemény nehezen megismerhető többsége? Ezek mind szerepet játszhatnak, de végső soron minden kor építészének, városépítőjének legbiztosabb vezetője saját korának parancsa, mely elől kitérni még nyomásra sem lehet. Lehet, hogy — a kor parancsát teljesítve — érzelmeket, tradíciókat sért, lehet, hogy ellenkezést vált ki, de minden kornak joga van ahhoz, hogy a világot saját képére formálja, ha a formálók öntudatukat a haladás büszke érzéséből merítik.

Ezek a megfontolások vezettek bennünket akkor is, mikor Szombathely városközpontjának tervét néhány éve elkészítettük. Legmerészebb álmainkban sem gondoltuk azonban, hogy a terv egyes — igen lényeges — elemei ilyen hamar a megvalósulás állapotába jutnak s ebben kizárólag a megye és a város vezetőié s a város lakóié az érdem. Az Isis szálló, az Otthon Áruház igen fontos állomásai ennek a munkának. A megyei Tervező Irodánál készen állnak a tervek, hogy a Köztársaság tér és az Isis szálló közötti rész korszerű és európai szintű épületekkel gazdagodjék. A városközpont eredeti terve azonban már készítése pillanatában adós maradt a Nagyszálló környékére vonatkozó gondolatokkal, s ezt a hiányt most közösségi munkával kellett pótolni.

Szerencsére még nem késtünk el, még meggondolhatjuk, mit teszünk, de azzal tisztában kell lennünk, hogy az átépítés — műtét, és fájdalommal jár. Ha mindent mérlegre teszünk, azt kell mondanunk, hogy a jelenlegi Nagyszálló nem menthető meg, tehát le kell bontanunk.

Azok, akik könnyű szívvel írták vagy mondták, hogy az épület avult és értéktelen, nem mondták el a teljes igazságot. Igaz, hogy korszerű szálloda még gyökeres és igen költséges átépítés esetén sem lehet belőle; más célra pedig sem jelenlegi állapotában, sem átépítve nem lenne alkalmas. Léptéke, látványa azonban elválaszthatatlan a város megszokott képétől; léte *jelenlegi helyén* megszokásjává, tehát atmoszférát teremtővé vált, s éppen az atmoszférában bontakozik ki egy város egyénisége, s a többi várostól megkülönböztető sajátosságai. Kávéházi ablakai nemcsak osztrák—magyar századfordulói hagyományt idéznek fel, mint egyik hozzászóló írta, hanem chicagoi, New York-i hagyományt is, ahol ez a stílus született. Hatalmas épülettömbje iránymutató, tájékozódást elősegítő, tehát a városszerkezetben elvitathatatlanul fontos szerepe van.

Hogyan lehet ezt az ellentmondást feloldani? Hogyan lehet az épület városképi, hangulati, hagyományokba leszűrődött hatását megmenteni akkor, ha lebontjuk? Mert le kell bontanunk, ha rekonstrukciója nagyságrendben nem sokkal marad el egy új és korszerű szálloda építésétől. A megoldás — szerintem — kézenfekvő: ugyanilyen helyzetű, ugyanilyen hatású, ugyanilyen rendeltetésű épületet kell építenünk a megszokott helyen, tehát a kor nyelvén megfogalmazott szállodát, de *itt*, és ki kell egészítenünk a környék képét is új elemekkel, hogy a feladatot teljesen elvégezzük.

A gyakorlati megvalósítás tehát a Kőszegi utca 10—22. számú épületek lebontásával kezdődhetne. Ezzel mindjárt eltűnnének a városközpontba nem illő, mezővárosi jellegű mély udvaros házak, melyek ma a Kőszegi utca és a közelében futó, vele párhuzamos Alkotmány utca közötti különbséget oly naggyá teszik. Helyükre kerülhetne az új szálloda, talán az itt ábrázolt méretben, kiegészítve a földszinten étteremmel, presszóval, az épület alatti parkolóval, tehát mindazzal, amely a szálloda és környékének életébe hangulatot, mozgást, tozik a mozi elhelyezése a Mártírok tere délnyugati sarkán. Elegendő hely van itt az épületek bontása árán; a mozi és a szálloda-étterem együtt vinne gazdag életet a környék éjszakai életébe, s ezzel a városközpont északi részébe is.

Lehetne természetesen gondolkozni a másik bemutatott megoldáson is, vagyis közvetlenül a jelenlegi szálló helyén építeni fel az újat (2. sz. ábra), de ezt nem tekinthetjük teljes értékű megoldásnak. A szűk térbe ékelődő jelenlegi szállodatömböt akkor helyezték el, amikor még nem volt probléma a motorizáció. Ma már tudjuk, hogy a szálloda, étterem, mozi autóparkolót is igényel, s ennek természetszerű helye maga a Mártírok tere lehetne. A parkolót a szükséges mértékig fásítani is lehet, de a tér, szecessziós vonalú térfalával a múlt hagyományait őrizve, az út tengelyében, de a Kőszegi utca túl-

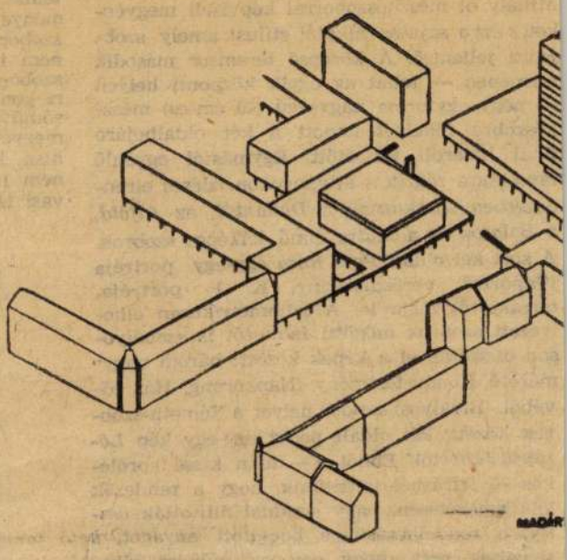

1. számú ábra: Balra az Idegenforgalmi Hivatal, illet sarokkal. s az elképzelés szerint, jobbra fent, az új szá utcában a Mártírok tere bejáratával szemben.

oldalán emelkedő szálloda tömeg kibontakoztatásához is szükséges, s ugyanezt igényli a térre néző leendő mozi is. Az új szálló tehát éppúgy iránymutató, a megszokott helyen az utat már messziről lezáró lehet, de korszerű, a célnak megfelelő épületben, technikai megalkuvások nélkül. E megoldásban jelentkezne a múlt hagyományainak őrzése és a haladás közötti *elkerülhetetlen kompromisszum*, más szóval: a hagyományok alkotó továbbfejlesztése.

A városközpont terve kije-

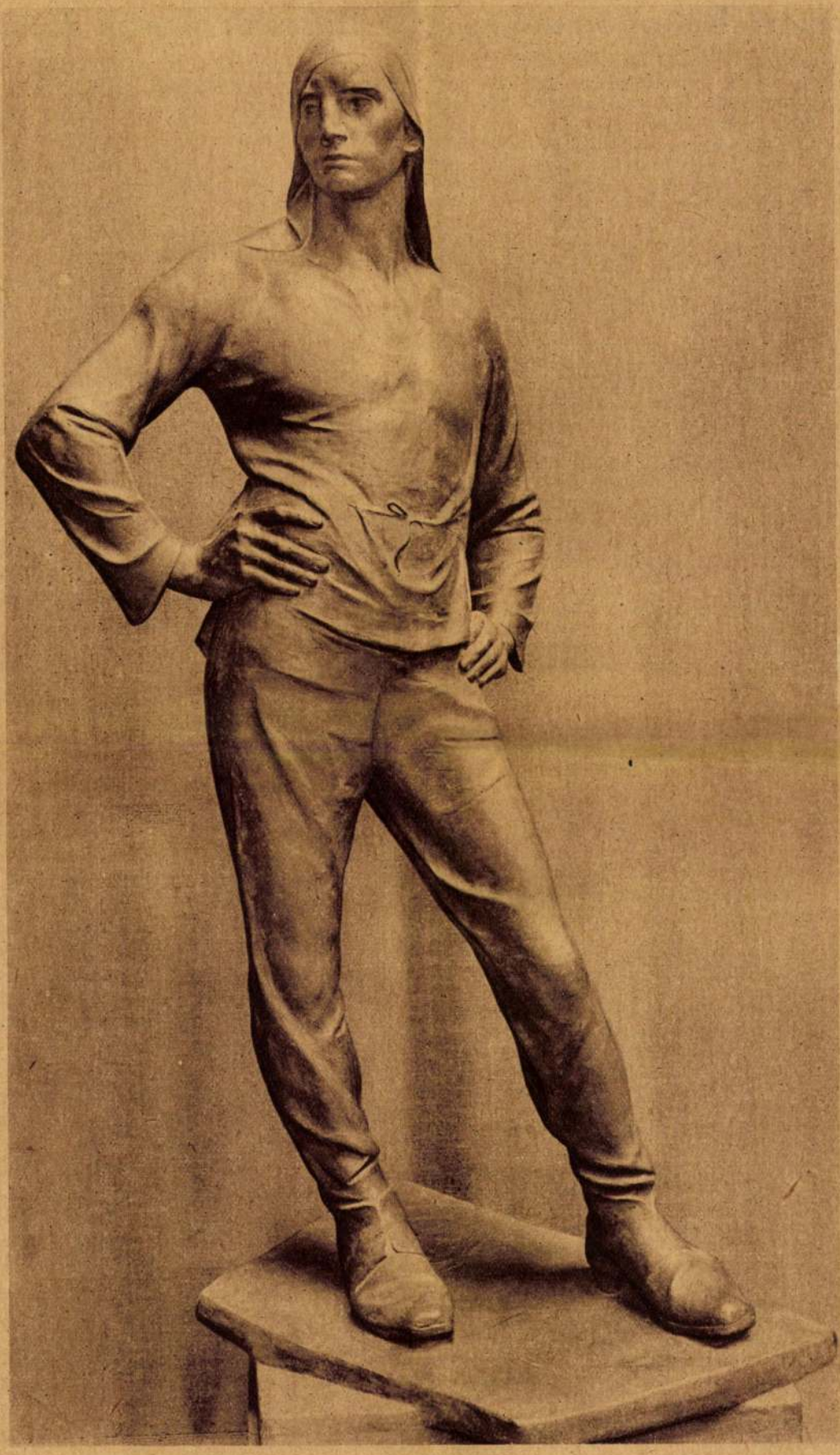

Meunier: Rakodómunkás

Belgiumban, egy Brüsszel közelében lévő kis városban (Etterbeeckben) született és élte gyermekkorát az 1800-as évek derekán (1831-ben született) Meunier Constantin (ejtsd: Mönyé Konstantin). Apja korai halála után a család nyomorba került. A sok nélkülözés a hat gyermek közül a legmélyebben a beteges Constantint érintette. Lehet, hogy ezek a gyermekkori élmények tették őt megértővé a mások szenvedése iránt.

A művészetre bátyja hívta fel figyelmét. Eleinte a szobrászat érdekelte, majd festővé lett. Képeinek tárgya többnyire a szenvedés. Egyszer, már idősebb korában, a belga bányavidéken járt. A szenvedések iránt fogékony lelkét mélyen áthatotta a testi munkásoknak megélhetésükért folytatott küzdelme.

Hősi küzdelmüket eleinte festményein örökítette meg. Majd, mikor úgy érezte, hogy szoborral jobban tudja kifejezni magát, ismét mintázáshoz fogott. Munkásságának ebből a szakaszából való az itt látható szobor. Korában a szobor tárgya is új volt. Hősökként inkább királyokat, hadvezéreket, vagy mondai alakokat mintáztak meg. Meunier az elsők közül való volt, akik a munkásoknak emeltek emléket. Hogy értsük ezt? Úgy igyekezett megmintázni alakjait, hogy a néző ne csupán egy munkás sikerült szobormását lássa benne, hanem, hogy a szobrot szemlélve, érezze át a közösség jólétéért, testi erejével küzdő munkásélet nemes emberi értékeit.

A „Rakodómunkás" c. szobra munkaruhájába öltözött, ereje teljében lévő munkást ábrázol pihenő állásban. Minden külső dísz, a munkával járó erőfeszítés ábrázolása nélkül áll előttünk a zsákhordó és megjelenése mégis ünnepélyesnek hat és sugárzik róla a fizikai munka megkívánta erő és lendület. Hogy érte ezt el vajjon a művész? Megnézte a pihenő munkás mozdulatait, formáit, megfigyelte, melyik a legjellemzőbb mozdulata, milyen formák keltik a nézőben leginkább az erő és a lendület érzését és ezeket a valóságnál erőteljesebben, felfokozottabban mintázta meg. Azt is megfigyelte, hogy ha az egymásután következő, egymásmellett álló formákat nézzük, akkor azokat nem külön-külön látjuk, hanem együttesen. Mint ahogy a lépéseink egymásután következő koppanását egy ritmusba foglaljuk össze, hasonlóképpen a formákat is.

A szoborban rejlő erő, nyugodt méltóság nemcsak a testformák ritmusából adódik, hanem a formák megmintázásának módjából is. Meunier teljes, kerek formákat mintázott. Kerülte a formák közötti mélységek hangsúlyozását, részben ezért hiányzanak a ruharedők és jelentéktelen részletformák. A formaritmusok nyugodt harmóniájának megfelel a kerek, nagy egységeket (alsó lábszár, felső lábszár, mellkas), egy összefoglaló, nem részletező formaalakítása is.

Az egyszerű öltözettel, nyugodt testtartással a művész jelezni kívánta, hogy a hétköznapok munkájának hősét állítja elénk. A nyugodt, nagy formákban, a finom ellentéteket adó formaritmusokban a testi munkás állandó erőfeszítésére utal. A „Rakodómunkás" nem *egy* tett végrehajtására sűríti össze erejét, hanem gépiesen, ugyanazon ritmusban megismétlődő mozdulatok sorára osztja meg.

A szobrot a Szépművészeti Múzeumban, gipsz másolatban, megláthatjátok. Menjetek el alakalomadtán, nézzétek meg. Járjátok körül minden oldalról, az egyes formáit és tömegeit az egésszel összevetve kíséreljétek meg ritmusát magatokévá tenni!

Ujvári Béla

Bernáth Aurél: Reggel

Nyitott ablakból a víz felett tájékra pillantunk. A táj a kép nagy területét foglalja el, a víz pedig a kép egyharmad részét. Az ablak mintegy bekeretezi a vidéket s a nyitott ablakszárnyak függőlegesen, a kép szélén, mintha tárt karjaik közé fognák az asztal lapját a rajta lévő tárgyakkal: nyitott folyóirat, látszólag odavetve, kis vázában virág, asztali villanylámpa súlytalanul összetekeredett fekete zsinórvonalával. Az estéről otthagyott tárgyak. Az ablakpárkány majdnem vízszintes. Éles, feszülő csíkján áttetsző üvegedényben aranyhalak.

Két világ eggyéolvadását látjuk. A szoba zárt világa: az emberalkotta világ kitárul a természet felé. Reggel van. A víztükrön, s a víz felett lebegő láthatatlan párában a fény feloldódik. Nem valami éles, kemény sugárzás ez, hanem inkább tompított terjedés. Ezen keresztül szűrődik szemünkbe a táj. A domboldal, a part a fákkal, a víz, az ég. A reggeli csend és békesség alatt a természet eleven lüktetését érezzük. A felgyűlt természeti erők most készülődnek.

Nézzük még meg, hogy milyen festői eszközökkel, hogyan festette meg mindezt a művész. A képre pillantva azonnal észrevesszük a színek döntő szerepét. Széles, szabad ecsetjárással odafestett színfoltok töltik be a kép felületét. Fehér, árnyalatokkal alig megtört, élesen hasító folt az asztal, az ablakkeret és párkány. Szinte bevágódik a sötéten, melegen szakadozó foltok közé és a lágyabb, fehérrel megtört kékek, szürkék árnyalatába. A tárgyak élesebb, határozottabb formája milyen más hatást kelt, mint a tájék, a víz tükre. Ez mennyire tagolt, felszabadult foltú s az ég tükrözése milyen széles, laza színfoltokat fest a vízfelületre. Síkokban mozgó tömeg a víz. Az aranyhalas edény mennyire beleolvad a víztükörbe. A fák, a vidék laza foltokban mozdul meg szemünkben. Testetlenül, gazdag változatokban. A színeket, a fényt Bernáth mintegy leveszi, leválasztja a tárgyakról s önálló színfoltokká költi át őket a képén. Megfigyelhetjük a közeli és a távoli dolgokat jelző színeket is. Az előtérben meleg színek, éles határú foltok. Barnák, meleg lilák. A tájban távolodván mindinkább hidegednek a színek, lazulnak a foltok, elvesztik határukat. Terjengenek. A kép közepetáján látjuk a legélénkebb színfoltokat. A virág pirosát, az aranyhalak narancssárgáját.

Nos, a kép egyszerűen, de szilárdan rendezett világát színfoltokból alkotta meg a művész. De amint láttuk, fantáziánk mégsem áll meg a színfoltok látásánál. Megéreztük belőlük, hogy a lefestett dolgok egyazon atmoszférában oldódnak fel. A külső világ beárad a szobába. Mai magunk is így látjuk a lét, életünk dolgait nagy egységbe olvadva. Mi magunkat: az embert, a magunkalkotta tárgyakat az ellenünkre élő természettel. A képen jelen van az ember, ha odafestve nem is látjuk őt.

Tóth Géza

MEUNIER CONSTANTIN (belga szobrász, 1831—1905). Rakodómunkás. Bronz. Gipszmásolata a Szépművészeti Múzeumban, Budapesten.

Brigádoknak ajánljuk:

Műcsarnok:

XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Mindjárt elöljáróban csak annyit a kiállításról: végre megnyílt. Szabály szerint ugyanis csak háromévenként kerül megrendezésre, érzésem szerint azonban —, mivelhogy igény van rá — jobb lenne évenként felvonultatni képzőművészetünk legrangosabb élő képviselőinek munkáit. Ennek ellenére elégedettek lehetünk a tárlattal, mert rendezése (Szabó Iván és Somos Miklós munkája) a lehetőségekhez mérten jól megoldódott (ez nem is könnyű feladat; gondoljunk csak arra: a több, mint hétszáz alkotást úgy elhelyezni, hogy a gyakorlott és a gyakorlatlan tárlatlátogató is fedezzen fel valami vezérfonalat a kiállításon), és a kiállított alkotások művészi megfogalmazásáról is a jelzők magas fokán beszélhetünk.

A több, mint hétszáz mű — ezen belül a festmények száma 226, a grafikai lapoké 181, a szobroké és domborműveké 216, öt műnek a kartonjait láthatjuk, csaknem száz érem, két nagy faliszőnyeget pedig eredetiben — megtekintése sem könnyű feladat, őszintén szólva egyszeri látogatás után képtelenség egészében hű képet kapni róla.

Iratlan szabály, hogy az első termet mindig társadalmunk legmegbecsültebb mesterei kapják. Így a festők közül: Domanovszky, Kmetty, Bernáth, Czóbel; a szobrászok közül pedig: Pátzay, az elhunyt Ferenczy Béni, Mikus, Kiss, Kerényi és Somogyi.

A második terem az alföldi festészeté, a vásárhelyi kiállítóké. Kurucz D. István, Berényi Ferenc, Hézső Ferenc, Németh József stb. képe és Tóth Béla, Ligeti Erika, Szabó Iván, Németh Mihály stb. szobrai sorakoznak itt. A harmadikban az „urbánusok": Szinte, Sarkantyú, Nagy, Konfár festményei, és Marton, Varga szobrai kiemelkedőek. A negyedikben a nagy alkotások. (A „nagy" jelzőt itt objektív értelemben használom.) Többnyire állami megrendelésre készült térplasztikák (Vilt Tibor: Madách, Antal Károly: Kőrösi Csoma Sándor), és Barcsay, Eigel, Domanovszky, Szalay és Kádár terveinek a kartonjai. Az ötödik, hatodik és hetedik teremben elhelyezetteket nem lehet ilyen összefoglaló név alá sűríteni, mint az előzőekben levőket. Itt a legújabb avantgarde irányzatot felhasználó Gyémánt és Lakner popart elemeket tartalmazó képeitől a neoklasszicista Medveczkyig csaknem minden fellelhető irányzat képviselője szerepel. A grafikai anyag a szárnyrészben talált elhelyezésre. Az itt kiállító művészek, mint Lenkey, Gacs, Kondor, Stettner, Feledy, Bálványos és Raszler munkáiról nem kell külön beszélni — a kiállított művek nagy részével már találkoztunk a Nemzeti Galéria grafikai seregszemléjén.

Békéssy Gábor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 MÁJ 25
Megafon

lata teljesí
bb hónapo
em történ
8-án az
khánkist

üzemben van,
g Haladás né-
ban vették fel
a vietnami nép

mba ment, ami-
lt állt mögötte.
ett, s több ak-
ány többször is
nignem egyszer

ni munkát!
oz — válaszol-
volt a vélemé-

gyes leszek —

k a partizánok
tán az ellenség

— Tudok!

— Akkor ö
csoportok közö
vetségében, ma
tást, kerületi s

Kieu éjszak
déssel töltötte
továbbította c
alapján az ell
tak ki, készíte
Ezekben *az a*
vett, hősies n
társainak, s r
hogy győzni t
ges csoportok

A platinázó
csoportmegbes
e hős leány ne

Bernáth

LAPKTA
SAJTÓ
Bu

Népakar

1957 JAN 15

610

— **A Műcsarnok** ismét megkezdi a képzőművészeti kiállítások szervezését. Február elején a Nemzeti Szalonban Jean Effel, a világhírű francia karikatúraművész alkotásait mutatják be. Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész kiállítása is újból megnyílik a látogatók előtt.

...DÓ VÁLLALAT
...TIGYELŐ SZOLGÁLAT
...dapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221--285

SZABAD NÓGRÁD SALGÓTARJÁN

Jókai-ny. 5159

1021

Szerda, 1967. október 11.

A Nemzeti Galéria vendégkiállítása a Várban

A *Budapesti Történeti Múzeum kiállítási termeiben*, vagyis a budai Vár legdélibb szárnyában most festmények, grafikák és szobrok sorakoznak. Afféle »előzetes« tárlat ez, mert az új Nemzeti Galéria is a Várban fog megnyílni, nem e déli, hanem a keleti szárnyban. S mivel az egész épületkomplexum kulturális létesítményeket fog majd magába fogadni, a múzeumi hónap eseményeit valóban egy ilyen összevont kiállítás, a jelen eredményeit és a jövő képét megcsillantó tárlat teheti díszessé.

A látogató a Szarvas tér felől, a Ferdinánd-kapun át érkezhet el a Történeti Múzeum épületszárnyához. Impozáló súlyú kőfalak, példás szakszerűséggel restaurált építészeti emlékek között emelkedünk a lépcsőkön egyre feljebb, s a tömör építmények között mindenütt friss pázsit, keskeny víztükör, díszcserjék és zöld árnyékú fák. A múzeum enteriőrjét a tágas arányok, az egyszerű formák és a termeket átsugárzó fény jellemzi. Szinte megilletődötten nyitjuk szét az üvegajtó szárnyait, hogy a Nemzeti Galéria anyagából rendezett kiállításhoz érkezzünk.

A tárlat a *XIX. századi nemzeti művészet* kibontakozásának tanújeleivel kezdődik. Néhány biedermeier kedvességű festmény után máris ennek a művészetnek a sikere, a történelem talajába fogódzó virágzása áll előttünk: *Markó Károly*, *Barabás Miklós* képei, majd *Munkácsy* és *Paál László* nagy lélegzetű kompozíciói. Köztük olyan, a nemzeti romantika eddig nem méltányolt teljesítményei is, mint *Madarász Viktor* vázlata a *Dózsa népéhez* — ez a kis vászon Delacroix szenvedélyét idézi. Munkácsytól a *Siralomház* több változatát, a *Rőzsehordó nőt*, a *Köpülő asszonyt* és egyik fő művét, a *Poros utat* láthatjuk. A plasztikai műfajok képviseletében *Izsó* Miklós táncos terrakottafigurái vonják magukra a figyelmet, tőlük egy sor kompozíció vezet *Beck Ö. Fülöp* korszakot jelző, a Nyugat címlapjára is fölkerült alkotásáig, a Mikes Kelemen emlékéremig. És már itt is vagyunk a XX. századnál. A nagybányaiak föllépését *Hollóssy Simon* és *Ferenczy Károly* képei, az alföldi művészet megszületését pedig *Fényes Adolf* és *Tornyai János* művei jelzik. A plein-air festészet napfényes tónusai után egy röpke ízelítőt kapunk a szecesszió dekoratívabb stílusából is *Rippl-Rónai* pasztelljével, a *Kövezik a kaposi utcát* című kompozícióval.

A kiállítás Adynak egy verssorát tűzte fel címül: »*Nagyobb igaza sohse volt népnek*«, és ez a címválasztás azt ígéri, hogy a tárlat a századfordulót követő forradalmi fellendülés képzőművészeti tükröződését fogja elsősorban bemutatni. Nem kell nagyon keresnünk azokat, akik Ady radikális szellemét képviselték akkor a magyar festészetben. Megnevezte őket már Ady elkeseredett ellenfele, Tisza István gróf, amikor a Nyolcakra a »*festészeti adyzmus*« bélyegét sütötte. A Nyolcak büszkén vállalták ezt a »megbélyegzést«, mint ahogy később is hűek maradtak Ady szelleméhez, a forradalom felé mutató igékhez. *Pór* és *Berény* plakátjai 1919-ben, *Kernstok*nak a Tanácsköztársaság kulturális életében vállalt népbiztosi tiszte csak a végső beteljesítői voltak annak a következetes fejlődésnek, ami egész munkásságukat jellemezte.

Ezt a korszakot, a Nyolcak jelenlétét és harcait, a kiállítás címében megjelölt forradalmi tartalmát azonban *hiába keressük a termekben*. Nincsenek Nyolcak, s *Ady szavai visszhang nélkül bolyonganak a termekben*. Rendezési hiba, vagy művészettörténeti dilettantizmus? Hiszen azt nem feltételezhetjük, hogy a kiállítás szándékosan akarta ellenkezőjére fordítani a címben jelölt gondolatot! A Nyolcak és a forradalom felé vezető művészet helyett *Uitz*nak 1923-ból való *General Ludd* című sorozata és *Derkovits* Dózsa-sorozata kárpótolnak. Derkovitstól néhány főműszámba menő kompozíciója látható még — részben a Galéria raktári anyagából valók, abból a raktárból, ahol a tízes évek haladó festészete is ott van, és ott maradt.

Természetes dolog, hogy a kiállítás ettől a ponttól kezdve tisztázatlanná válik, valahol későn, *Bernáth* 1940-es évekből való képei után felbukkan egy 1907 körüli *Cigány* és egy érett *Czóbel*, és hasonló bukdácsolásban következnek jó, gyenge és gyengébb művek. A látogató csak sajnálkozva haladhat végig a kiállításnak ezen az összecsapott részén, amely a jelenkori magyar művészet profiljának fölrajzolásával is adós maradt. A kijárat mellett kétoldalt két *Ferenczy* Noémi gobelin áll őrt. A haladás gondolatának, s a művészeti igényesség iránti hűségnek a jelképei.

A látogató helyesen teszi, ha ezután megtekinti a Történeti Múzeumnak a budai Vár történetét illusztráló kisebb kamarakiállítását. A XV.-től a XIX. századig kíséri végig ez a tárlat a Vár képének alakulását — az anyag különböző *metszetekből* állt össze, s mind elrendezésük egyszerű tisztasága, mind pedig a világos, érthető közlésre számító válogatás példaszerű.

Perneczky Géza

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

az amerikai emberves

Növekszik a
az izraeliek megs

A külpolitikai helyzet

AZ ELNYOMÁS ÉS ÖNKÉNY ELLEN folyó világméretű harc több frontjáról is izgalmas hírek érkeztek a keddi napon. A forrongó Latin-Amerikában *Uruguay* is csatlakozott azokhoz az országokhoz, melyekben a népi tömegek és a hatalom éles konfliktusban állnak egymással. A tüntetések letörése végett elrendelt ostromállapot súlyos kormányválságot idézett elő. Az uruguayi események jelzik, hogy *a kontinens minden pontján hatalmas vulkanikus erők működnek*, s ha egy helyen erőszakkal visszaszorítják ezeket, feltörnek másutt. Ilyen visszaszorítási kísérletnek vagyunk szemtanúi egy ideje *Bolíviában*, ahol a kormánycsapatok fegyveresen próbálják letörni a partizánmozgalmat. A nyugati hírügynökségek a bolíviai hadsereg köreiből szerzett értesülést közöltek, mely szerint a partizánok soraiban egy fegyveres összetűzés alkalmából *életét vesztette* Che *Guevara* volt kubai miniszter. Halálhírét állítólag a havannai rádió is bemondta. A közelmúltban megrendezett latin-amerikai szolidaritási értekezlet egyik főszereplője volt Guevara, távollétében díszelnökké választották, ezenkívül sok küldött fejezte ki egyetértését az ő koncepciójával, mely szerint a kontinensen *forradalmi helyzet* van és az amerikai imperializmus erejét *vietnami típusú háborúk tucatjaiban* kell felőrölni.

Ami az amerikai erők vietnami felőrlődését illeti, a statisztikai adatokból látható, milyen *rohamosan nőnek az Egyesült Államok ember- és anyagveszteségei*. A mind borsosabb számlának szerepe van abban, hogy a törvényhozás hevesen bírálja a *Johnson*-adminisztráció háborús politikáját. A keddi napon *Nelson* és *Morse* szenátor foglalt állást a vietnami háborúval szemben. Nelson szerint Johnson *eszkalációs politikája teljes kudarcot vallott*. A szenátor támogatásáról biztosította a vietnami békéért küzdő mozgalmat és esztelenségnek nevezte a délkelet-ázsiai konfliktus elmélyítésére irányuló katonai akciókat. Morse arról beszélt, hogy *az egyetlen ésszerű politika a vietnami probléma békés rendezése*, ezt várja kormányától az amerikai nép. Figyelmeztette az Egyesült Államok vezetőit, hogy minél tovább folytatódik a háború, annál több lesz áldozat és annál jobban csökken az Egyesült Államok tekintélye a világ szemében. Az *MTI washingtoni* tudósítójának jelentése szerint olyan erős az ellenzéki hangulat a kormányzópártban, hogy a demokrata vezérkar *kényszerintézkedésekkel* akarja meggátolni »békepárti« küldöttek részvételét a jövő évi elnökjelölő konvención. Több politikus azt javasolta, hogy a megválasztandó delegátusoktól előzetes hűségesküt követeljenek, amiben kötelezik magukat, hogy Johnson újrajelölését fogják támogatni.

Az erősödő tiltakozás ellenére Washington tovább halad az agresszió útján. Erre mutat, hogy *nagy nyomás nehezedik Ceylonra*, aminek — a *TASZSZ* hírmagyarázója szerint — az van a hátterében, hogy a Pentagon el akarja téríteni ezt az országot a katonai semlegességtől és iparkodik bevonni a szervezés alatt álló új ázsiai paktumba. Nem független Washington magatartásától a *közel-keleti helyzet* alakulása sem. Sok jel arra mutat, hogy ebben a térségben is *növekszik a feszültség*. Az izraeliek megszállta területeken erősödik az ellenállás, amit Tel Aviv mind kíméletlenebb terrorral próbál letörni. A bejrúti *Al Anvar* kedden olyan értesülést közölt, hogy Izrael *újabb katonai támadásra készül Egyiptom ellen*, s a sűrűsödő provokációk a Szuezi-csatorna mentén ennek a támadásnak az előkészítését szolgálják. *(Z. T.)*

A vietnami háború amerikai számlája

Megsokszorozódó ember- és anyagveszteségek

Az amerikai haditengerészet gépei hétfőn és kedden Haiphongtól mindössze öt kilométerre dobták le bombaterhüket. Egy amerikai szóvivő szerint a Cat Bi-i repülőtér volt a támadás célpontja.

Miként az *AFP* hanoi tudósítója a VDK sajtójára hivatkozva közli, Dél-Vietnam északi területein egy év leforgása alatt többszörösére emelkedtek az amerikaiak és szövetségeseik veszteségei. Az elmúlt 9 hónap során a Délvietnami Nemzeti Felszabadítási Front fegyveres erői a Saigontól északra levő Nambo körül elterülő tartományokban 42 000 ellenséges katonát tettek harcképtelenné. Ugyanebben az időben 4000 ellenséges katona dezertált.

gei a tavalyi év azonos időszakához képest kétszeresére emelkedtek. Mia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
Bernáth Aurél
1967 NOV 11.

1021

KÉPZŐMŰVÉSZET

A GRESHAM ÉS KÖRE

A XX. század magyar művészete című sorozatunkban a fehérváriak most a Gresham festőinek a képeit állították ki. Mi volt a Gresham? Jelentékeny és tekintélyes képzőművészek társasága a két világháború között, a törzskávéházukról nevezték el így őket.

Noha az egykori Gresham kör festőinek egy része ma is aktív, mégis örvendetes, hogy ez a kiállítás lehetővé teszi ennek a *művészettörténeti* fejezetnek az áttekintését. Márcsak azért is hasznos és szükséges ez, mert a képzőművészeti közvélemény, a sajtó is, általában végletesen szokta megítélni a Greshamet: vannak, akik egyedül üdvözítő hagyománynak tekintik, mások pedig majdhogynem teljesen elvetendőnek tartják.

Egyik ítélettel sem értek egyet. Igaz, hogy a Greshamnek a nagybányai festészetből kiinduló, a finomságokra oly sokat — talán túl sokat — adó látványfestészete nem lehet a hatvanas évek végének a példaképe, felmelegítve még kevésbé. Viszont vannak nemzedékek, melyekben a Gresham a színvonalat, a haladást, a humanizmust jelentette nehéz időkben, egy légkört, egy legendát jelentett. Olyan mesterek csoportja volt ez, akiket a mai fiatal festők közül sokan tiszteltek, és tisztelnek ma is, annak ellenére, hogy a legtöbben — helyesen — elfordultak ettől az irányzattól. De alapot, művészi tartást tőlük kaptak.

A fehérvári kiállítás válogatói tágan értelmezték a Greshamet, igaz, nem is volt ez művészegylet alapszabályokkal, tagdíjjal. Tágan értelmezték a kiállítók névsorát is, és tágan a majdnem negyvenéves időhatárokat. De egy pillanatig sem értelmezték tágan a színvonalat. Nem azzal akartak brillírozni, hogy *mennyit* tudnak hangyaszorgalommal összehordani, számukra inkább az volt a fontos, hogy *mit*. Csupa jó képet, sok remekművet állítottak ki. Nem hódoltak a „steril történetiség" elvének — mely szerint mindenkitől jót, rosszat vegyesen illő kiállítani.

Így hát láttunk egy kitűnő *Bernáth*-sorozatot, közte remek *Sárgakabátos önarcképet*, viszontláttuk *Szőnyi* kompozícióját, az *Esernyőket*, és egy érdekes, tömbös, majdnem dekoratív festményt, az *Anyaságot*. Három, a Greshambe is sorolható művész egykor a *Nyolcak* tagja volt: *Márffy, Czóbel, Berény*. Berénynek a *Szövő nő* című képén akadt meg a szemem, Ferenczy Noémit ábrázolja, aki egyébként mint kiállító is szerepel. *Márffy* hatalmas életművét jól képviseli a válogatás, nemcsak a híres *Csinszka-képpel*. Czóbel régi műveit nézegetve arra gondoltam, hogy mennyire *önmaga* maradt ez a művész, nemcsak stílusában, hanem abban is, hogy festészetének intenzitása ma is eléri az ifjúkori *trouville*-ok szintjét. És itt van *Egry* halknak tűnő balatoni képeivel, hogy etikai iskolát adjon valamennyiünknek, indirekt módon.

A Gresham tág értelmezéséből következett, hogy kiállították *Derkovits* képeit is. A *Mi ketten* méltó helyet kapott, mert hatalmas távlatból nézhető, monumentalitása szabadon érvényesül. Egy festmény (a *Szirakuzai bolond*) képviselte az elfelejtett, még felfedezésre váró *Farkast Istvánt*, ezt az eredeti művészt, ezt a nagy művészt. A tárlat egészétől elütő harsányságot reprezentálta markáns vidámságával *Vass Elemér* két csendélete.

Egyszóval jó kiállítást csináltak a rendezők. Mindenkinek ajánlom, nézze meg. Előítéletek nélkül. (*Csók István képtár, Székesfehérvár.*)

Frank János

örömere, az Aurora [illegible]
nem példatári szemelvények; inkább jeleznek, összegeznek, egy-egy korszak forradalmi élményvilágáról adnak hírt. Pusztán műfaji szempontból a gyűjtemény számos darabja nem is kifejezetten forradalmi vers. Vannak közöttük dalocskák, apró helyzetképek. De ezek is jellemeznek egy-egy kort.

Illetve az egész korszakot. Mert a tér- és időbeli távolságok ellenére is egyetlen központi élménye szinte minden versnek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom. Ide torkollik és innen árad szerte minden érzelem, vágy és akarat. Ide száll Ady sóhaja („Oh, forradalmak, miért késtek?") és ebből a forradalmi élményből fakad a bolgár Rajnov látomása a „bolygóközi járatok"-ról. A szerkesztőnek nem volt és nem is lehetett más célja, mint az, hogy válogatása és csoportosítása a költészet síkján is sugallja egy nagy forradalom történeti fontosságát. Ezt a maga elé tűzött feladatot jól megoldotta.

Jól, de nem hiánytalanul. Sok helyi színt, egyéni hangot kellett feláldoznia, már csak azért is, mert csupán a szocialista országok forradalmi költészetét mutatta be (s nem is valamennyiét). Fájdalmasan hiányzik a tőkésországok s a [illegible] küzdő népek lírá-

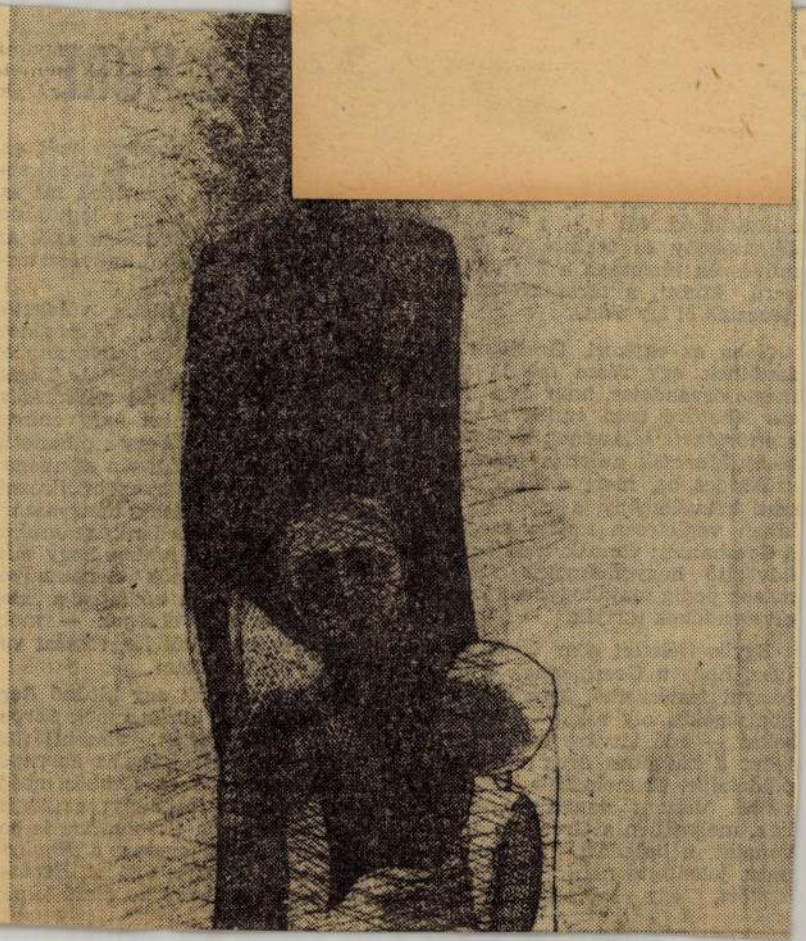

Bernáth Aurél

Depuis 1919 — N°
Sedert

AUXILIAIRE de la PRESSE S. A.
BUREAU voor PERSKNIPSELS N. V.

Quai du Commerce, 18 Handelskaai
BRUXELLES 1 BRUSSEL 1
Tél. 17.43.02

Coupures de presse du monde entier
Knipsels uit de gehele wereld

Extrait de : LA GAZETTE DE LIEGE
Geknipt uit : LIÉGE
Date :
Datum :

1021 7. XII 1964

AU MUSEE DE L'ART WALLON

7 graveurs hongrois contemporains

Mme Debruge, échevin des Beaux-Arts, a procédé samedi après-midi, à l'inauguration de l'exposition des graveurs hongrois contemporains organisée présentement au Musée de l'Art Wallon, par la Ville de Liége en collaboration avec l'ambassade de Hongrie.

Après avoir salué les personnalités présentes, Mme Debruge a rappelé que dix expositions ont, cette année, offert aux amateurs d'art un brillant aperçu de la vie artistique belge et étrangère. Aussi exprima-t-elle sa satisfaction devant cette nouvelle réalisation qui permet de faire plus ample connaissance avec des artistes étrangers de valeur.

L'attaché culturel de l'ambassade de Hongrie présenta ensuite les sept artistes hongrois, dont la présente exposition (ouverte jusqu'au 3 janvier 1965) donne un avant-goût de leurs œuvres. Ils sont tous des dessinateurs, à l'exception du plus âgé d'entre eux, Aurél Bernath, qui, entre les deux guerres mondiales, fut le représentant le plus caractéristique de la peinture hongroise post-impressionniste.

A côté de Aurél Bernath et de Gyula Hinez, connu surtout par ses dessins et ses illustrations de livres, les autres exposants sont ce qu'il est convenu d'appeler des jeunes.

Quelques anées après leur passage à l'Ecole supérieure des Beaux-Arts de Budapest, leurs travaux se sont déjà vu couronner de beaux succès. Nul doute que la présence de quelques-unes de leurs œuvres au Musée de l'Art Wallon ne fera que confirmer, par l'appréciation élogieuse des visiteurs, la valeur de leur talent. Ils ont pour nom : Gyula Feledy, Gabor Gacs, Gabriella Hajnal, Karoly Raszler et Adam Wurtz.

Christian RAY.

que l'on r
d'accroissem
élevés.

Le Brésil,
double de pc
les 23 ans.

Vers le désert

(Suite de la 1re page)

xelles le samedi 21 novembre, a été retardée quelques jours à Algesiras par suite d'un accident ayant endommagé l'un des trois Unimogs.

Le chef de l'expédition, le 1er Sergent-Major Richard Petiniot, est resté auprès du camion endommagé, tandis que M. Pierre Stasse traversait le détroit afin de prendre à Tanger toutes les dispositions nécessaires pour obtenir rapidement la livraison des pièces destinées à la réparation.

Avec l'aide de Monsieur Ludo de Timary, Consul de Belgique à Tanger, ce dernier a pris contact avec Bruxelles où tout a été mis en œuvre pour que le matériel soit amené en un minimum de temps à Algesiras.

M. Baudouin Lagasse de Locht a bien voulu transporter les pièces dans son avion personnel, ce qui a permis une réparation rapide : l'expédition a pu reprendre la route le samedi 28 novembre.

Après avoir fait escale à Casablanca, l'arrêt de Marrakech a été supprimé, et le 30 novembre l'expédition se trouvait à Agadir, prête à entamer la traversée du Sahara.

Le 3 décembre l'expédition a été arrêtée par des nomades dans le Rio de Oro. Aux dernières nouvelles l'expédition aurait pu continuer sa route grâce à l'intervention de méharistes espagnols qui l'ont escortée jusqu'à la frontière de ce territoire.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1962 NOV 13

Megnyílt a VII. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás

VASÁRNAP délben szinte mozogni is alig lehetett a múzeum emeleti termeiben: talán még soha nem gyűlt össze itt annyi ember, mint most, a VII. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás megnyitására. Az 1955 óta évről évre sikeresen megrendezett kiállítás azt bizonyítja, hogy a munkásközönség nemcsak élvezője a szépnek, hanem megfelelő mecénása is ennek a művészetnek. Országosan, vagy nemzetközileg elismert művészek versenyeznek a szereplésért, és ez a verseny sok nagyszerű alkotást eredményez. A zsűri munkája most is nehéz volt, hiszen a beküldött anyagnak alig tizedrésze kerülhetett bemutatásra. A 162 műtárgyból — festmények, grafikák, szobrok, kisplasztikák, gobelinek — álló tárlati anyag mintegy nyolcvan művész munkásságáról ad számot.

A MEGNYITÁSKOR Fekete László, a városi tanács elnöke mondott rövid ünnepi beszédet. Szólt a művészet helyzetéről, a művészek feladatairól, majd azzal a gondolattal fejezte be beszédét, hogy a kiállítás nemcsak a város, hanem az egész magyar képzőművészet ügyét szolgálja. Ezután kiosztották a díjakat. Miskolc Város Tanácsának 8000 forintos nagydíját Bernáth Aurél Kossuth-díjas nyerte el, a megyei tanács 6000 forintos díját Cs. Nagy András, a Lenin Kohászati Művek 5000 forintos díját Feledy Gyula, a DIMÁVAG 5000 forintos díját Orosz János, az Ózdi Kohászati Üzemek 5000 forintos díját Kiss Nagy András, a Borsodi Szénbányászati Tröszt 5000 forintos díját Vati József, az Ózdvidéki Szénbányászati Tröszt 5000 forintos díját Seress János, a Nehézszerszámgépgyár 2000 forintos díját Tóth Imre, a Könnyűgépgyár 2000 forintos díját Nagy Sándor, a Borsodnádasdi Lemezgyár 2000 forintos díját pedig Kohán György kapta. A díjzsűri dicséretben részesítette Kunt Ernőt.

A KIÁLLÍTÁST már a megnyitást követő órákban is több százan nézték meg.

SZÍNHÁZ

16.30 órakor a FÜSZERT-nél (Állomás u. 1. sz.): Az űrkutatás eddigi [illegible] és távlatai. Előadó:

Az eredményhirdetés után kiosztották a képen látható díjakat.

Foto: **Szabados**

...hatalom védelmében...

...alékos tisztek tanácskozása

...honvédelmi tevékenységéről. Ezt a tevékenységet úgyszólván kivétel nélkül támogatta valamennyi társadalmi tömegszervezet: a szakszervezet, a népfront, a tanács, a KISZ. Sok szép eredményről, megnyilatkozásról adhatott számot a referátum. A békéscsabai országos versenyen a sátoraljaújhelyi járás második, az Ózdi Kohászati Üzemek szintén második helyezést ért el. Kiváló munkáról tett tanúbizonyságot a megyei versenyen Sátoraljaújhely, Szerencs, Mezőkövesd, Ózd, Borsodnádasd és Kazincbarcika újabb eszközeivel. A helyi elnökségek több segítséget várnak. Többen elmarasztalták a megyei, a járási tanácsok pénzügyi szerveinek magatartását, mivel nem biztosítják a törvény által megengedett pénzügyi keretek felhasználását.

Többen kérték, hogy jobban foglalkozzanak a tartalékos tisztek személyi problémáinak megoldásával, adjanak több segítséget ahhoz, hogy a tartalékos tisztek tovább gyarapíthassák különböző iskolákban általános mű-

Moderne Hongaarse grafiek

VAN 23 JANUARI TOT 4 FEBRUARI

In ons tweede meinummer, 1964, schreef de heer Vendel Susan, kultureel attaché bij de Hongaarse ambassade :

« Hoewel de zeven hier aanwezige kunstenaars op verre na niet doorsneevertegenwoordigers wensen te zijn van wat Hongarije aan tekenaars heeft voortgebracht, toch kunnen zij gerust doorgaan als dragers van verschillende strekkingen, met bovendien elk hun eigen temperament.

Het artistiek patrimonium, waarvan zij de erfgenamen zijn, is uiterst bont gekleurd, zodat zij slechts gedeeltelijk kunnen gekoppeld worden aan de traditie van de Hongaarse kunst, die zij kennen langs haar voornaamste meesterwerken om. Zij kunen zich niet onttrekken aan de wisselwerking die in de 20ste eeuw de strijd tussen soort en functie oplevert... »

Dit schreef de heer Susan naar aanleiding van een tentoonstelling in de V.T.B.-Hendrik de Braekeleerstudio te Antwerpen, waar zeven moderne Hongaarse kunstenaars met uiterst verfijnd grafisch werk optraden.

Diezelfde kunstenaars tonen nu hun werken te Brussel in de Rik Woutersstudio, van 23 januari tot 4 februari.

Hun namen zijn : Aurel Bernàth, Guyla Hincz, Guyla Feledy, Gàbor Gàcs, Kàroly Raszler, Adam Würtz, Gabriela Hajnal. Elk hebben ze hun eigen sterk uitgesproken persoonlijkheid. We verwijzen naar het artikel van de heer Vendel Susan om ze beter te leren kennen. We verhopen voor deze rasechte kunstenaars hetzelfde sukses te Brussel als dat hen te beurt viel tijdens hun tentoonstelling te Antwerpen. Het is een kennismaking met een der mooiste kunstuitingen van modern Hongarije.

De tentoonstelling wordt geopend op zaterdag, 23 januari, te 16 u.

RITA HOSTIE.

te Brussel

Rik Woutersstudio. V.T.B.-Bondsgebouw, Em. Jacqmainlaan 126. Vrij en kosteloos toegankelijk op werkdagen van 10 tot 13 en van 14 tot 18 u.; op zondag van 10 tot 13 u.

FELIX TIMMERMANS, REN

Lier heeft twee beroemdheden : even meesterlijke toondichter Renaat kende met zijn « Pallieter », geschied « Vlaanderen », dat hij komponeerde ware volksbezit is geworden, was h loopbaan.

Zijn eerste muzikale opleiding Kerkmuziekschool te Mechelen, waa Konservatorium te Antwerpen, in w Roeland » ontstond.

Als operetten-komponist begon « Keizer Karel » (op tekst van Jaak Daarna kwamen de twee dramatisc wat logisch was gebeurde : het kwa

« Mijnheer Pirroen », dat als to Maria » tot opera omgewerkt. Ve kompozitie van dit werk, dat bij zi 28 jaar geleden — een geestdriftig nationaal Vlaams werk met uitzon

Wanneer in het seizoen 1940-1 voerd, schreef Felix Timmermans geschreven voor mijn vriend Rena doordrenkt en overgoten.

Op vrijdag, 12 februari, wordt in de Opera te Gent, deze Vlaamse scheppend genie van Felix Timi eeuwig-jonge 70-jarige Renaat Ver

Depuis 1919 Sedert

No 1021

AUXILIAIRE de la PRESSE S. A.
BUREAU voor PERSKNIPSELS N. V.

Quai du Commerce, 18 Handelskaai
BRUXELLES 1 BRUSSEL 1
T. 12.43.02

Coupures de presse du monde entier

Knipsels uit de gehele wereld

Extrait de :
Gekniptuit : DE AUTOCERIST
Date : ANTWERPEN
Datum : 14. I 1965

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

Magyar Nemzet

1965 SZEP — 3

1021

5

Tisztelt Szerkesztőség!

Egy „kritika" tanulságai

A *Magyar Nemzet* 1965. augusztus 21-i számában Horváth György *»Egy „vásárlási" kiállítás szomorú tanulságai«* címmel bírálatot írt a táblakép festészet fejlesztését szolgáló legutóbbi (második) állami vásárlással egybekötött szakmai bemutatóról.

Örvendetes az a tény, hogy a lap foglalkozik ezzel a problémával. Nagyon hiányoljuk ugyanis az olyan tanulmányokat, cikkeket, melyek elemzik festészetünk mai helyzetét. Bár az halad a maga útján, de annak megítélésében, értékelésében igen eltérőek a vélemények. Hogy milyennek ítélte a cikkíró az említett »kiállítást« — s ezzel együtt lényegében az egész jelenlegi magyar festészetet — egyéni joga. Hogy kevés kivétellel az egészet érdektelennek, átlagosnak, középszerűnek érzi — talán igaza is lehet. — Értékeléséről csak annyit szeretnénk megjegyezni, hogy talán egy kicsit túl sommás, néha sértő, s bizony néha legalább olyan közhelyszerű, mint sok kiállított mű. Hogy mikor következik be az a kritikusi magatartás, amely az értékeket keresi? Az eredményekre érzékeny elsősorban. Észrevételeit nem a csalhatatlan bíró jogával vagy szomorúságával, hanem az igazságért megküzdött ember szenvedélyességével mondja el. Úgy látszik, erre még várni kell.

De most nem vitázni akarunk az elvi értékeléssel, hanem egy-két — sajnálattal tapasztalt — tárgyi tévedést szeretnénk korrigálni. Illetve kiegészíteni a cikket néhány gondolattal, melyek szükségesek a közvélemény objektív tájékoztatásához.

1. Félreértésre adhat okot, ha a közvéleményt úgy tájékoztatják, hogy a képeket a *Képzőművész Szövetséghez* küldik be a festők. A Szövetség ugyan *kezdeményezője* volt ennek az akciónak, de a lebonyolításban, bírálati munkában részt vesznek rajta kívül a *Művelődésügyi Minisztérium Képzőművészeti Osztálya, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus,* a *Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja* képviselői is. E szervek együttesen döntenek a beküldött művek sorsa felett.

2. »A kapott kép nem teljes«, írja a cikk. Ez igaz, csakhogy éppen a név szerint megemlített hiányoltak közül ketten, Bernáth Aurél és Bartha László tagjai voltak a zsürinek. Zsüritag pedig nem küldhet be művet a lefektetett szabályok szerint (egyébként mind a ketten szerepeltek az előző beküldés alkalmával és reméljük, a továbbiakban is részt vesznek), Hincz Gyula mester pedig sajnálatosan vagy tíz éve nem szerepel sehol táblaképpel, semmilyen kiállításon. De ha ezeken kívül valamennyi jelentős mesterünk beküldött volna műveket, akkor sem változott volna meg az összkép. Lévén több száz átlagos, és liberálisan számolva tíz jelentős mesterünk.

Ez egyébként a dolgok természetéből adódik. A világon mindenütt és minden korban így van.

3. Kiegészítésképpen. Az összeg, amit a Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja nagyvonalúan a táblakép festészet fejlesztése céljaira bocsátott — éppen a cikkben is joggal bírált tünetek miatt — nem hozhatja meg egyszerre gyümölcsét. Hiszen az egész akció ez év elejével indult meg. Nyilvánvaló, hogy csak folyamatában, néhány év múlva válhat igazán eredményessé. A megvásárlásra kerülő művek mércéjének fokozatos emelésével, az összeg felhasználásának változatosságával (pályázatok kiírása, megbízások kiadása, stb.) fejleszteni fogjuk a kereteket, melyek között mód nyílik a tehetséges művészek kibontakozására.

4. Táblakép festészetünk fejlődését e kereten belül nem egyedül a vásárlás szolgálja. Legalább annyira fontos része annak a szakmai áttekintés és folyamatos értékelés is. Ebből a célból itt minden beküldött mű kiállításra kerül. Tehát *nem zsürizett*, válogatás nélküli anyagot láthatott a néző. Ezért az említett szürke áradat nem hibája e bemutatónak, csupán velejárója.

A Magyar Képzőművészek Szövetsége
Festő Szakosztály Vezetősége

NAPI KRÓN

Dinnyevásár Debrecenben

A debreceni öreg Csapó utcán délután is áll a dinnyevásár. Halmokban a dinnye. Görög. Főleg akkor, amikor a válogatós vásárló megbolygatja... Akkor igazán görög! »Mék a jaó?« — tűnődik hangosan és debreceni dialektusban a sorbanálló vevők közt valaki, mire az állami kereskedelem helyszini képviselője szójátékkal válaszol: »A MÉK a' jaó!«

Közben megállás nélkül lékel. Ha megsercen a kés alatt a »haj«, akkor nincs baj: égőpirosan villan elő a bele, a megizlelésre nyújtott darab olvad a vásárló szájában s az örömmel csettinthet utána...

Akkor sincs vita, ha kiderül, hogy »tök«. A vevő kereshet, válogathat másikat. Legfeljebb csak a sorbanállók türelmetlenkednek és szidják. A hozzá nem értését, hiszen látnia kellett volna...

Ki hinné, hogy a híres kofák előtt vásárló alig akad? Hja, ők 60 fillérért drágábban árulják a portékájukat és még lékelni sem hajlandók. Esküsznek arra, hogy jó a dinnyéjük. Az egyik ravasz kofa, hogy hitelt adjon annak, amit állít, még nagy táblát is kirakott. Ebből meg ebből a téeszből hozatja az áruját! És kiteszi — referenciaként, reklámként — ezt is: a kertész Gál Ferenc, az

— **Az INTERMETAL** vaskohászati együttműködési szervezet tíznapos tanácskozása a kölcsönös szállítások jegyzőkönyvének aláírásával csütörtökön, Budapesten befejeződött. A megbeszéléseken a hat tagállam megbízottai árucserét bonyolítottak le. Magyarország 40 319 tonna kohászati terméket adott el, s körülbelül ugyanennyit vásárolt.

SZÜRREALISTA

— **Az írástudatlanság elleni harc** szeptember 8-án Teheránban megnyíló világkongresszusára eddig több mint hetven ország jelentette be részvételét. Az UNESCO legújabb statisztikai adatai szerint ma körülbelül 700 millió az írástudatlan felnőttek száma, vagyis a világ felnőtt lakosságának csaknem a fele.

— **HALÁLOS KÖZLEKEDÉSI BALESET** történt a X., Fehér út és Kerepesi út kereszteződésénél. Egy tehergépkocsi vezetője hirtelen fékezett és több gyalogost elütött. A baleset következtében Karmacsi Gábor ötéves kisfiú kórházba szállítás közben meghalt. A mentők a helyszínről három személyt súlyos, másik három személyt könnyű sérüléssel szállítottak kórházba.

— **Új málnafajtát** állított elő a fertődi Növénynemesítési és Növénytermesztési Kutatóintézet kollektívája. Az új málna Hungária néven kapott fajtaelismerést. A szeder és a málna kereszteződéséből származik. Nagyobb gyümölcsöt terem, mint az eddig ismert fajták, nagyobb termőképességű és a szállítást is jobban bírja.

— **ELADTA A RÉSZLETRE VASÁROLT ZONGORÁKAT,** nem fizette a részleteket Apai Endre 42 éves foglalkozás nélküli budapesti lakos és így jogtalanul több, mint százezer forinthoz jutott. A Központi Kerületi Bíróság 19 rendbeli visszaesőként elkövetett csalásért, közveszélyes munkakerülésért öt évi és hathónapi szabadságvesztésre ítélte és elrendelte korábban le nem töltött egyévi és kilenchónapi szabadságvesztés végrehajtását is.

— **Emberölés kísérletéért** csütörtökön a Fővárosi Bíróság hatévi szabadságvesztésre ítélte Erzószi Emil fogtechnikust. Erzószi feleségét baltával fejbesújtotta. A szerencsétlen nő súlyosan megsérült.

— **Mintegy hetven lakás** készült el a békéscsabai OTP-lakótelepén. Több éves távlatban 350 lakást építtet itt az OTP. Most épült fel az első tömb, amelyben 76 család jut két- és négyszobás, egy- és többszintes lakáshoz.

— **Ludas Manyi.** A Kulich Gyula Szabadtéri Színpad Szánthó Dé-

Körtudomású, hogy a nácik a modern képzőmüvéhetet „entartete kunst" (elfajzott művészet) néven emlegették és kitörösítették.

Mert egy magyar lapban hír jelent meg arról, hogy az 1936-ban Münchenben elrettentőpéldaképp bemutatott kiállítás anyagának egy részét a németek jó pénzért Svájcba, egy Luzern-i műkereskedőnek annakidején eladtak. Ezek „az eladott képek között ofen művészek alkotásai szerepeltek, mint Picasso, Braque, Gauguin, Kolowkka, Chagal, Delacroix, Cézanne, Archipenko, – s egy magyar nevét is látták a listán, Bernáth Aurélét".

Egy párizsi műtörténész hosszas munkával felkutatta, mifen gyűjteménybe kerültek a a luzerni műkereskedőtől ezek a képek, s ezeket kölcsönkérte és állítólag jelenleg Parisban a Tuilleriák felett terasszán kiállításon vannak bemutatva.

Tekintettel arra, hogy Bernáth Aurélnak 1923-ban, 1924-ben és 1931-ben Berlinben kiállításai voltak és több képe került eladásra – főleg absztrakt korszaka idejéből – Berlinben és Münchenben, egy képe a Nürnbergi múzeumba is került, nagyon érdekelne bedni vannak e valóban Bernáth képek ezen a kiállításon és mefek azok. Annál inkább érdekelne és minket, mert a pesti 1945-ös ostrom alatt Bernáth Aurél műterme megsemmisült és öszes megléső képe odavesett. Az említett periodusból egyetlen kép se maradt fen, mert ezek Magyarországon sokre kerültek bemutatásra és eladásra.

~~[illegible]~~

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD 25

Bernáth Auréll
1962 MÁJ 6

1021

A IX. magyar képzőművészeti kiállítás

Hosszas előkészület és sok vita után nyílt meg a IX. magyar képzőművészeti kiállítás. Az 1959-ben rendezett VII. után 1960-ban megtartott VIII. kiállítás megmutatta; egy év kevés ahhoz, hogy a nemzeti képzőművészet egészében átfogó jelentőségű új eredmények szülessenek. Ezért a következő nemzeti kiállítást két év múlva, az idén tartották meg. Nem hagyhatjuk szó nélkül azt a tényt, hogy a kiállítás rendezésének, illetve a zsűri döntő munkájának időpontja szinte egybeesett az országszerte nevesen folyó képzőművészeti vitákkal. A katalógus előszava is megemlékezik erről a vitáról, a Művészet májusi száma pedig a kiállításról szólva, úgy jelöli meg azt, mint figyelemreméltó hozzászólást. Arra utal, hogy a vitában most a képzőművészek munkájának eredményei, maguk a művek szólalnak meg. A bíráló bizottság munkájáról szóló cikk pedig megemlékezik a kimaradt művekről és a kimaradt művészekről, s oly jelentőséget tulajdonít a kimaradottaknak, ami még sohasem történt meg országos kiállításról szóló hivatalos megnyilatkozásban.

Mindez azt bizonyítja, hogy a kiállítás a viták, a különböző vélemények és magatartások izzó légkörében nyílt meg.

Már az elmondottakból is szinte következik, hogy a IX. kiállítás nem annyira az előremutató harcos szellemet tükrözi, inkább az eddigi eredmények összefoglalása kíván lenni. S ebben az értelemben számos kiváló alkotásban gyönyörködhetnek a látogatók. A VIII. kiállítás óta valóban kvalitásos művekkel gazdagodott a magyar képzőművészet. Néhány szokványos ábrázolást leszámítva, a világnézeti magatartás megmutatkozása és a szocialista építőmunka megjelenítése kisebb számban mutatkozik közvetlen, hangos formában, inkább elmélyülten, természetesebben.

Festmények és szobrok

A kiállított anyag részletes elemzése nagyobb terjedelmű írást igényelne, hiszen például a szobrok bemutatásához a szabadteret, a Műcsarnok épülete mellett levő kis parkrészt is igénybe vették. Ezért csak röviden, a teljesség igénye nélkül emlékezünk meg a számos figyelemre méltó alkotás egy kis részéről.

Névsor szerint is, de kiválósága miatt is az elsők közt kell említenünk Barcsay Jenő művészetét, mely négy kisméretű festményen mutatkozik meg. Ezek közül háromról — a reprodukciók közlésével — külön cikkben emlékezik meg Láncz Sándor a Művészet-ben. (Szürke falak; Oromfalak; Festőállvány). Az egyszerű, nagyon is hétköznapi témákban is kifejezésre jut a művész nagyszerű tudása és korszerű kifejezésmódja. Helyesen mondja a cikk írója, külföldi példákkal szembe állítva: „itt van a térformálás, mely alkalmas arra, hogy a modern építészet egyenrangú társa legyen — miért nem használjuk fel tapasztalatait?"

Kisfaludi Strobl Zsigmond: H. I. P. veterán mellszobra

Bartha László: Állomás és Alumíniumgyár című olajképei példái az igazán korszerű, modern művészetnek. Impresszionizmus és absztrakció, egyszerűsítés, tömörítés és mindez költő lendülettel egységbe foglalva. Bernáth Auréll, nagy élő klasszikusunk négy festményével bizonyítja, hogy egy hosszú gazdag életpálya után is tud még újat, frisset és valóban — fiatalosat mondani. Előadásmódja éppúgy meglep sűrűkszavú pontosságával (Révfülöpi kikötő) mint a reális ábrázolásban belül is különös lebegéssel megjelenő alakok titokzatosságával (Gyulakeszi). Bod László: Hazafelé munkából című képe megmutatja, hogy az idegen anyag (alumínium fólia) bedolgozása, vagy bármely más technikai fogás is

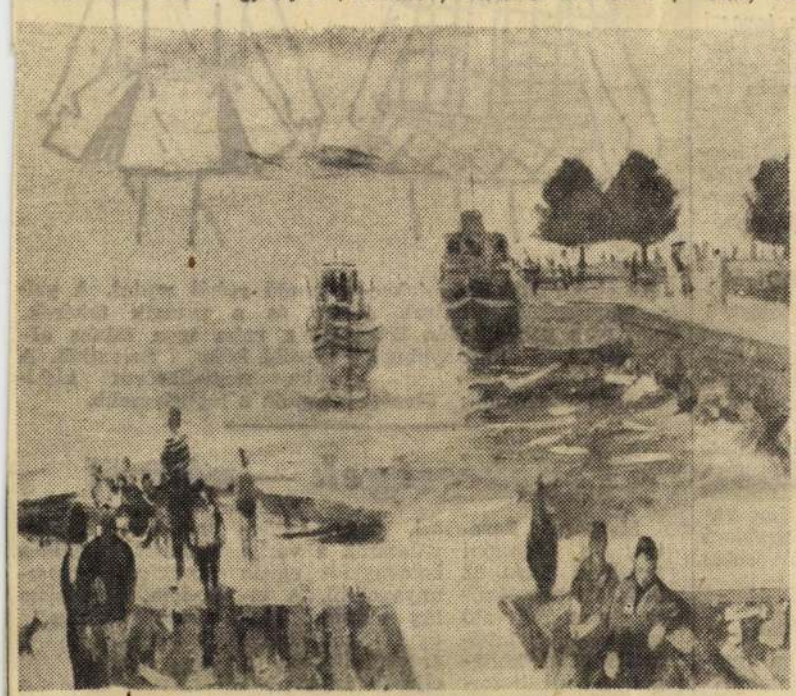

Bernáth Auréll: „Révfülöpi kikötő" c. olajfestménye

művészi kvalitású, haladó mondanivalójú kép születik. Fenyő A. Endre jellegzetes, széles és hosszú ecsetvonásokkal készült festői előadásmódú képei közül a tájképek a jobbak. Káplár Éva egyetlen kiállított művével is (Öregember) komoly tudást árul el. Kmetty János és Kurucz D. István ismert és méltán elismert művészek ezúttal is sajátos egyéni stílusú, értékes munkákkal szerepelnek. Németh József: Töltés mellett című olajképe egy mindennapi témát: teheneket legeltető fiatal lányt ábrázol költői szépséggel. Sylvester Katalin: Csendélet című műve is a figyelemreméltó modern törekvéseknek egyik értékes példája. Tamás Ervin művei közül talán legjobb a Csillések, tetszett. Udvardi Erzsébet olajfestményei közül legszebb a Vízöntő.

A részben szabadtéren kiállított szobrok közül Borsos Miklós már ismert portréja Szabó Lőrincről a kiállítás egyik legelmélyültebb munkája s egyben bravúros szobrászati megoldás is. Kóthai Nándor gipszportréja — Női fej — finom lélekábrázolásával tűnik ki. Makrisz Agamemnon: Mauthauseni emlékműtervén a felemelt karú csoport tiltakozást és a békés jövőbe vetett hitet is igazi szobrászati eszközökkel fejezi ki. A kiállítás egyik legkiválóbb alkotása. Mészáros Dezső két ólomfigurája és Kapáslány című bronzszobra fiatal alkotójuk tehetségéről és értékes művészi egyéniségéről tesz tanúságot. Pátzay Pál Nyár és Mese című bronzszobrai a nagytudású, érett művész biztonságával klasszikus tisztaságban jelenítik meg a témákat. Schaár Erzsébet Tolnai Kláriról készült bronzportréjáról hiányzik a felület „kidolgozása". Érezni, hogy a művész csak egyszerűen abbahagyta a munkát. Pontosan akkor hagyta abba, amikor már mindazt kifejezte a mű, amit a művész mondani akart!

Grafikák és köztéri szobrok, falképek

Kár, hogy ez a kiállítás is — újabb szokás szerint — a grafikához sorolja az aquarelleket s kevés és szinte eldugva látható azokból, ami nem hat biztatóan aquarell festőinkre. Így alig kelt figyelmet például Elesdy István: Halászok Bariban című kitűnő aquarell festménye. A grafikák közt Feledy Gyula: Anya című színes rézkarcát, Kunt Ernő: Művésztelep című fametszetét, Lukovszky László Béke című színes rézkarcát, Németh András: Gondolkodó nő című szénrajzát említjük meg. Nem tudjuk fel sem sorolni a többi értékes műveket, köztük Raszler Károly és mások munkáit.

A szabadtéri szobrok és falképek fényképekkel és makettokkal illusztrálva jelennek meg, ami értékes újszerű megoldás. Minthogy olyan művészeti ágról van szó, amely most kapott nálunk különösen nagy jelentőséget, alaposabb tárgyalás nélkül nem lenne értelme felsorolni az értékes eredményeket.

Változatosak, érdekesek a kerámiamunkák és sok szép gobelintervet is láttunk. A gobelintervek közül legjobban tetszett Hincz Gyula Május 1. című műve. A művész a felszabadult nép májusi ünnepét ábrázolja. Derűs színei, könnyed előadásmódja emberi közvetlenséggel hat.

L. L.

Asszonyoknak

Nagytakarítás

A tavasz napirendre tűzte a háziasszonyoknak ezt a nem éppen kellemes munkáját, de hiába, meg kell csinálni. A mai háziasszony a háztartási gépek segítségével s ügyességgel, jó munkabeosztással jobban megcsinálja, mint a régi háziasszonyok, akik a pincétől a padlásig felforgatták a lakást s abban senki még véletlenül sem találta sem a helyét, sem a holmiját.

A nagytakarítás kétféleképpen végezhető: vagy úgy, hogy az egész lakás egyszerre sorrakerül, vagy úgy, hogy a háziasszony egymás után takarítja az egyes helyiségeket. Az utóbbi célszerűbb, mert a családtagok mindig találnak egy megbolygatatlan helyiséget, viszont így tovább tart a takarítás.

Mindent készítsünk elő a nagytakarításhoz. Egy-két nappal előbb megvizsgáljuk, hogy a kefék, seprők, törlőruhák, a porszívógép, a parkettkefélő gép rendben van-e. Ezeket az eszközöket ma már egyetlen háziasszonynak sem kell nélkülöznie, mert a kölcsönzőből mindig válthat ki háztartási gépeket. Gondoskodni kell *a tisztítószerekről:* szalmiákról, szappanról, szódáról stb., mert nagyon hátráltatja a munkát, ha takarítás közben jövünk rá arra, hogy valamilyen szer vagy eszköz hiányzik. *Minden takarítóeszköz jókarban legyen.* Kopott, rossz eszközökkel nem lehet rendes munkát végezni. Célszerű előkészíteni a nagytakarításhoz szükséges ruházatot is. A hajat mindig kössük le. Ha nem akarjuk, hogy a takarítás „gyászkeretet hagyjon a körmünk alatt, vájjuk a körmöket a takarítás megkezdése előtt lágy szappanba, így nem rakódik alájuk a por.

Először a mennyezetet, a falakat, a kályhákat söpörjük le, tisztítjuk meg, legutoljára a padlót. Ha van mód rá, a falakról az előző napon szedjük le a képeket, hordjuk ki a szobából a dísztárgyakat, tisztítsuk meg őket. A képek hátlapját nyirkos ruhával töröljük le, üvegeit, „Tükör" ablakfényesítővel gyorsan megtisztíthatjuk. Ha nincs ilyen tisztító, ajánlatos a vízbe egy kis szeszt tenni. Az aranyrámákat nyers hagymával dörzsöljük le, de ne töröljük meg, mert az aranyozás megfeketedik.

A mázolt ablakkereteket, ajtókat ne szódával tisztítsuk, hanem *enyhe szappanosvízzel* mossuk le s utána puha ruhával töröljük szárazra. A csillárok üvegjeit langyos alkoholos vagy szappanos vízben átmossuk.

A könyveket a legcélszerűbb porszívó segítségével portalanítani, vagypedig a szabadban a könyvek összecsapkodásával. Ha a könyvek szélei nagyon szürkék, spirituszszal megnedvesített kendővel letörölhetjük.

A gondozott parkettet elég évenként egyszer surolni s újra beereszteni. A parkett rendbentartásához is kitűnő szerek kaphatók a boltokban. Mielőtt azonban bármivel kezelnénk a parkettet, *gondosan töröljük fel,* hogy ne legyen poros.

A kárpitozott bútorokat porszívózzuk vagy vigyázva poroljuk. Elkerülhető a por felszállása, ha a bútorra *tiszta vízbe mártott erősen kicsavart ruhát teszünk.* Kiporolás után a bútort átkeféljük. A lakkozott bútort nem szabad szódával és szappannal mosni, inkább enyhe szalmiák-oldattal tisztítsuk meg. A fényezett bútorokat *nedvesen nem szabad kezelni.* Ha foltosak, akkor egyenlő mennyiségű ecet-, terpentin és lenolaj keverékkel bedörzsöljük s puha ronggyal átfényezzük.

Frissítő ételek tavaszi fáradtság ellen

Ilyenkor gyakori a tavaszi fáradtságnak nevezett bágyadt közérzet. Ennek egyik oka, hogy a tél folyamán kevés vitamint kapott a szervezet. A vitaminpótlást már most tavasszal, meg kell kezdeni. A vitamindús ételek hamarosan átsegítik a szervezetet a tavaszi fáradtságon.

TÖLTÖTT PARAJROLÁD

Fasírozott húst, 1 tojást, 1 áztatott zsemlyét bőségesen adagolt petrezselyemmel összekeverünk. Párolt parajlevelekből többet egymásrafektetünk és ezeket megtöltjük az előbb elkészített masszával. Roládformára göngyölítjük, majd mielőtt sütőbe tesszük, leöntjük vajaskrémmel és sajtreszeléket hintünk rá. Fél órás sütés után tálaljuk.

ZÖLD RÁNTOTTA

Megkevert tojásokba petrezselymet, reszelt citromhéját, új hagyma szárát apróra vágva összekeverünk, majd néhány csepp citromot adunk hozzá és vajban megsütjük rántottának. A kész rántottára még petrezselymet szórhatunk.

FRANCIA GYÜMÖLCSSALÁTA

Banánt, narancsot, füget és datolyát apróra vágunk, majd bőségesen leöntjük citromlével és cukoroldattal. Tálalás előtt, diószagdalékkal megszórjuk.

TAVASZI KOMPÓT

Rebarbarát egészen apróra vágunk, és májusi cseresznyével keverve, megpároljuk cukoroldatban. Amikor puhára pácolódik a keverék, megfürdetjük citromlében és úgy tálaljuk.

Mértékvétel

Nagyon fontos a ruha jó megvarrásához a pontos mértékvétel. Az alábbiakban ismertetjük, hogyan kell mértéket venni.

Nyakbőség: a nyaktőn keresztül körbe mérjük. *Mellbőség:* közvetlen a hónalj alatt a lapockán és a mell legdomborúbb pontjain keresztül lazán mérjük körül a testet. *Derékbőség:* a test derékvonalát szorosan körülmérjük. *Csípőbőség:* a derékvonaltól körülbelül 16—18 centiméterrel lejjebb, a test legdomborúbb pontjain lazán körbe mérjük. *Csípőmélység:* a csípővonalnak a derékvonaltól való távolsága. *Eleje hossza:* a nyakcsúcstól az elején mérve derékig. *Háta hossza:* a legfelső kiálló nyakcsigolyától az öv vonaláig. *Hátszélesség:* a háton karhajlástól karhajlásig mérjük a lapockán keresztül. *Ruha hossza:* a legfelső kiálló nyakcsigolyától az övig, majd folytatólagosan mérjük a ruha aljáig. *Vállszélesség:* a nyakcsúcstól a vállcsúcsig mérjük a váli vonalát. *Felsőkarbőség:* a felsőkart lazán körbemérjük. *Első ujjhossza:* a hónaljtól elől a könyökhajlásig és onnan folyamatosan a kézfejig. *Üléshossza:* az a távolság, amely ülő helyzetben a derékvonal és a szék között van. Oldalt mérjük.

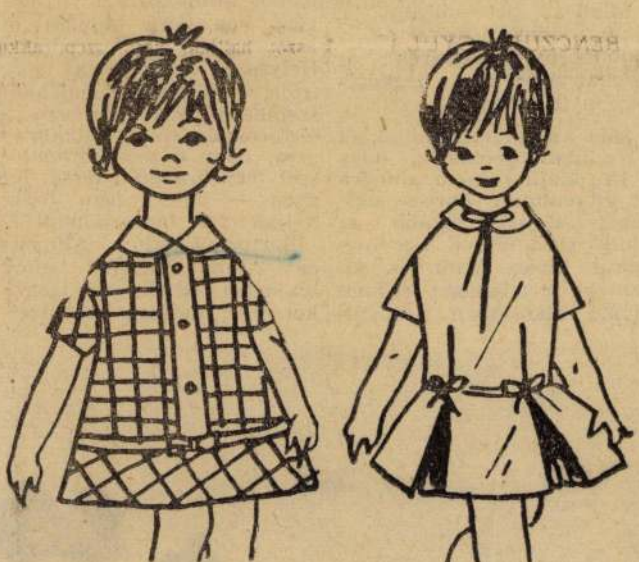

Az első rajz kék-fehérkockás ruhácskát ábrázol. A betét és a gallér fehér. Kéthároméves kislányoknak való.

Második rajzunk divatos vonalú ruhát mutat. A gallér és a masnik fehérek. Ez a ruha igen csinos almazöld könnyű szövetből. A ruha négy-hatéves kislányokon a leghelyesebb.

Érdekességek — nőkről

Margaret Pereira, a londoni Scotland Yard 32 éves tisztviselőnője, akit kiváló nyomozó tevékenységéért kollégái a megtisztelő „Miss Gyilkosság" néven emlegetnek, új eljárást talált, amelynek a tudományos bűnügyi nyomozásban nagy jelentősége van. Miss Pereira eljárása lehetővé teszi, hogy a vérnyomokat analizálni lehessen akkor is, ha azok mindössze gombostűfej nagyságúak. Eddig legalább filléres nagyságú vérnyomokra volt szükség, hogy pontos elemzést, vércsoport meghatározást lehessen végezni. Az eljárás azt is lehetővé teszi, hogy különválasszák a vért a belevegyült egyéb anyagoktól. A világ számos bűnügyi rendőrsége érdeklődik az új eljárás iránt.

★

A Tokióban megjelenő „Nippon News" című lap érdekes hírt közöl az „Elveszett" című rovatban: „A Yokohama és Fudzsivara közötti útvonalon elvesztettem teljesen új gépkocsimat feleségemmel, egy teljes porcelánkészlettel és néhány méter ruhaszövettel együtt. A becsületes megtaláló megtarthatja a kocsit, a porcelánt és a szövetet, de nagyon kérem, hogy a feleségemet, akihez rendkívül ragaszkodom, juttassa vissza hozzám."

★

Az életének nyolcvanötödik évében elhunyt Nancy Chark devenporti szülésznő végrendeletében a következő utasítást adta: „Elvárom, hogy temetésemen a gyászolók közül senki se vegye le a kalapját, kivéve persze, ha nagy forróság lesz. Nem akarom, nogy azok közül a már felnőtt kisgyermekek közül, akiket valamikor én segítettem a világra, valamelyik megfázzék, beteg legyen s esetleg énmiattam meg is haljon."

1962 JUL 24

1021

Mai magyar festészet

Pénteken nyílt meg mai magyar festészetünk alkotásainak egy kisebb kiállítása a Bartók Béla Művelődésházban. Legjobb művészeink néhány alkotását láthatjuk itt, amelyek 1950-től kezdve egy-egy képpel képviselik minden év művészi termését.

Sétáljunk végig a kiállításon, és nézzük meg, mit tartogat számunkra? Az első kép, mely szemünkbe ötlik, *Barcsay Jenő* kompozíciója, mely végtelen egyszerűségével, a fehér házfal, a barna alak és a barna környezet leszűkített színskálájú és mégis kifejező harmóniájával, joggal vonja magára figyelmünket. Továbblépve ismerős művész — *Domanovszky Endre*, a Dunai Vasmű főkapuján látható szép freskó alkotója — nevével találkozunk. Jól megfogott jellegű tanulmányfeje után az 1952-es Mezőgazdasági Kiállításhoz készült öt falképének vázlatát találjuk, amelyeknek tömören, világosan szerkesztett csoportjai éreztetik művészetének monumentalitását, és méltó párjai a Vasmű kapufreskójának. Rögtön utánuk következik *Bernáth Aurélnak* a *Dunaújvárosi kikötő* című képe. A művész a magas partról pompás panorámát ihletett ecsettel viszi a vászonra. A látvány monumentalitását nagyvonalú, a részletektől eltekintő formakezeléssel és nagy, egységes, hangulati képeket jelző színekkel érzékelteti.

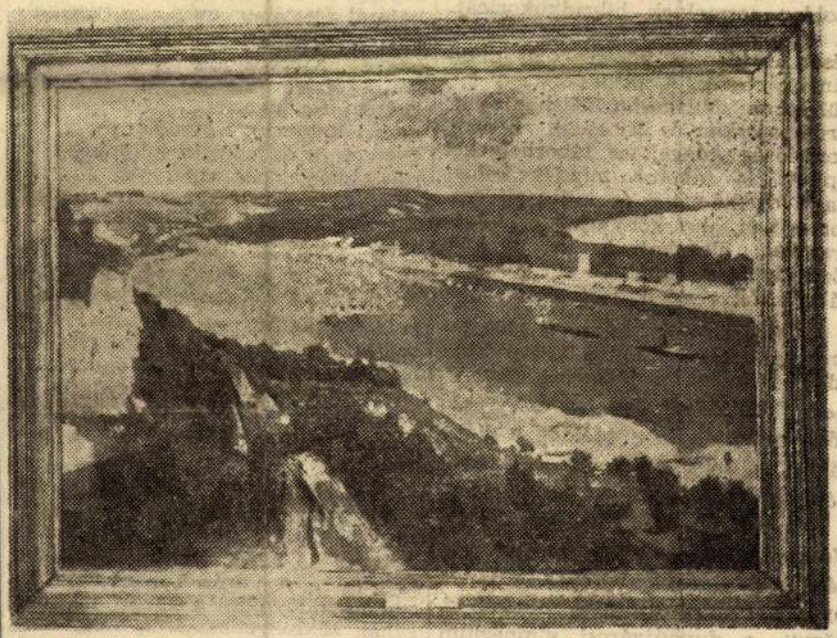

Bernáth Aurél: Dunaújvárosi kikötő (olaj) 1952/26

Pár éve elhúnyt neves festőművészünknek, *Szőnyi Istvánnak* két alakos kompozícióját látjuk, a *Falusiak*-at és a *Szerelmespár*-t. Különösen értékesek ezek a képek azért, mert a művész legtöbb képe tájkép. A Szerelmespár a művészet örök témáját, az érzelmi kapcsolatoktól összefűzött emberpárt ábrázolja. A két alak távolabb áll egymástól, talán épp e pillanatban találkoztak, de mozdulataik, egymást kereső tekintetük pontosan kifejezi érzelmeiket. A Szőnyire jellemző finom, ezüstös színek, amelyek feloldják az éles konturokat és a kompozíciót, a mondanivaló még erősebb kifejezését segítik elő, meghitté teszik az emberi kapcsolatokat.

Kmetty János Újságolvasó-ja ismét egyszerű, világos kompozíciójával, kis méretei ellenére monumentális formáival ragadja meg a látogató figyelmét.

Pór Bertalan Belépés a tsz-be című képének vágtatva ágaskodó lovai és a köztük álló, kantáruknál fogva fékezni akaró emberalakja viszont épp ellenkezőleg, mozgalmas, szinte kirobbanó kompozíciójával hat a nézőkre. Maga a kép szimbólum, azt mutatja be, hogyan győzi le az új világ embere az évszázados előítéleteket.

A belül elhelyezett képeket végignézve, sétáljunk most körül és vegyük szemügyre a többi festményt is. Álljunk meg egy pillanatra *Szalay Ferenc* képe, az *Anya* előtt, amely nemes egyszerűségével, mély érzelmi kifejezésével, sajátos egyéni formaképzésével és színvilágával válik a fiatal nemzedék egyik legérdekesebb képviselőjévé. (Ugyanezt elmondhatjuk *Szurcsik János Kútnál* című képéről is.)

Benedek Jenő 1951-ben készült képe, a *Partizánok*, a hősi múltat, a felszabadulás időszakát idézi, amikor a magyar kommunisták a Vörös Hadsereggel vállvetve harcoltak szabadságunkért.

Szentiványi Lajos A Kossuth híd építése című képével már az újjáépítés hősi küzdelmeinek állít emléket.

Nem vállalkozhatunk itt az összes mű értékelésére, de szeretnénk még megemlíteni (természetesen anélkül, hogy elemzésüktől eltekintve értékük kisebbségét jeleznénk) *Fónyi Géza Műteremsarok*, *Vas Elemér Csokor kakasos kannában*, *Bartha László Ablakban* és *Holló László Fuvarosszekér* című képeit, amelyek szintén a kiállítás szép darabjai.

Örömmel üdvözöljük a kiállítást, mely hozzásegíti a dunaújvárosiakat napjaink festészetének alaposabb megismeréséhez. **Horváth György**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

DUNAÚJVÁROS

Dunaújvárosi lányok a mezőfalvi diáktáborban

A Mezőföld szívében, a mezőfalvi állami gazdaságban az idén 3500 holdon termelnek hibridkukoricát. A kukorica nagy részének címerezését az idén is középiskolás diáklányok végzik. A gazdaság négy kerületében: Világoson, Kishantoson, Erdőmajorban és Sárosdon az ercsi honvédség kényelmes táborhelyeket épített. A táborok mindegyikében nagy ebédlő-sátor és kulturális sátor is van, ahol könyveket és folyóiratokat olvashatnak a lányok. Ezenkívül sportpályák is állnak a táborlakók rendelkezésére.

A címerezésben összesen 1100 leány vesz részt. Mivel a kedvezőtlen időjárás miatt a kukorica címerének kifejlődése késett, ezért később nyitották meg az idén a diáktábort is. Jelenleg a második turnus végzi a címerezést.

A mezőfalvi KISZ táborban Fejér, Veszprém és Szabolcs megyei középiskolás lányok vesznek részt a nyári mezőgazdasági munkában, köztük a dunaújvárosi gimnázium növendékei is. A Magyar Televízió legutóbb filmet is készített a lelkes fiatalok nyári napjairól.

Ismét emberéletet követelt a gondatlanság

A Vasmű főbejáratának homlokzatára az idén már negyedszer került ki a gyászt jelentő fekete lobogó. Ezúttal az acélműben gyászolnak a munkatársak.

Július 21-én 21 óra 15 perckor Radványi Rezső 33 éves villanyszerelő csoportvezető munkaközben halálos balesetet szenvedett. Radványi Rezső a kemencesoron, az egyik berakó darun végzett javítási munkát, s mielőtt elhagyta volna a darut, a hátrafelé futó darumacska a daru oldalához nyomta. A többsebből vérző villanyszerelőt azonnal kórházba szállították, ahol 15 perc múlva belehalt sérüléseibe. Radványi Rezső egy árvát hagyott maga után.

A baleset körülményeinek részletes kivizsgálása folyik.

Hol a legjobb Szúnyogirtásra

Ahol a város egészsége

A Városi Tanács Egészségügyi Osztálya mellett működő közegészségügyi és járványügyi csoport munkájáról általában még az orvos-kollégák sem sokat tudnak. Olyan területe ez az orvostudománynak, melyel egyelőre még az egyetemen is keveset foglalkoznak. Igaz, a gyógyítás tudománya mellett itt a vegyészet és a biológia különböző területeinek alapos ismeretére is szükség van, s a KÖJÁLL-nál dolgozni: speciális képzést kíván.

Dr. Liptai László és dr. Huszár Teréz mondják ezt, amikor a közegészségügyi és járványügyi csoport munkájáról beszélgetünk. Széles, sokrétű feladatot kell a csoportnak megoldani, hiszen különböző, az emberek egészségével összefüggő kísérletektől kezdve a szunyogirtásig, nagyon sok minden tartozik a csoporthoz.

— Kísérleteink közül különösen kettő érdemel különösebb figyelmet — mondja dr. Huszár Teréz. — Az egyik a város zöldség-ellátásával függ össze. A Városi Tanács úgy szeretne gondoskodni a város lakosságának zöldség-ellátásáról, hogy kertészetet létesít. Most mi a város különböző pontjain szennyeződésre érzékeny növényfajtákat helyeztünk el, majd rajtuk keresztül rendszeresen mérni fogjuk a levegő és a talaj szennyeződését. Eddigi tapasztalatok ugyanis azt mutatták, hogy a nagy ipari üzemek mellett termelt zöldség és gyümölcsféle a levegőbe és a talajba került vegyi anyagok miatt élvezhetetlen volt. Mi azt szeretnénk, ha a Városi Tanács kertészete kifogástalan áruval látná el a lakosságot, s ennek érdekében végezzük ezt a kísérletet.

Az emeleti lakók bosszúságával függ össze a másik kísérlet. Pedig, ha jobban a dolog mélyére nézünk, nem egyszerűen arról van szó, hogy már megint az első emeletre kell lemenni a vízért a negyedikről.

— Kevés a víz városunkban. A jövőben ezen a Dunából nyert külszíni vízfejtéssel igyekszünk segíteni. Közben olyan kísérleteket végzünk — hogyan lehet a külszíni vízfejéssel nyert vízhez fluort adagolni. Városunkban az országos átlagnál magasabb a fogszúvasodás. Ennek egyik oka a fluor-szegény vízzel magyarázható. (A fluor a halogén elemek közé tartozó kémiai elem, a fogzománcnak lényeges alkotóeleme, így a víz fluorozása tulajdonképpen a fogzománc védelmével függ össze.) A probléma az, hogy általában 1 liter víz 1 milligrammnál több fluort nem

a nagyon fontos kísérletek kötik le a csoport dolgozóinak munkáját, nagyon tévednek. Az egyik asztalon például pecsétes papírok kis halmaza áll.

— Ezek legutóbbi fagylalt-vizsgálataink laboratóriumi eredményeit tartalmazzák. Az első fagylaltmintákat körülbelül negyedik hete vettük, s szinte valamennyi vendéglátóipari egység fagylaltjával baj volt. —6-tól +6-ig minősítik a fagylaltokat, s bizony bakteorológiailag csak a Hóvirágé volt kifogástalan. A többi üzemé, még az Arany Csillagé is, azt igazolták, hogy nem tartják be a fagylalt készítésénél a szükséges higiéniai előírásokat. A laboratóriumi vizsgálat eredményeiről aztán értesítettük természetesen az üzemeket is, no, meg a Tanács szabálysértési előadóját. Az eredmény: a második minőségellenőrzésnél, július 11-én, már csak a Bistro, az Arany Csillag és egy utcai árus (Terdik Mihályné) fagylaltja nem volt kielégítő minőségű.

A fagylalt minőségének ellenőrzése csak egy a „kis" feladatok közül. Lehetne sorolni még a szétágazó, soksok munkát: az uszoda vizének el-

1021

6 kérdés válasz FELSZABADULÁSUNK 17. ÉVFORDULÓJÁN

KÉRDÉS: *Milyen tanulságot adott a felszabadulás tizenhét éve a Hazafias Népfront munkájához?*

Dr. ORTUTAY GYULA

a Hazafias Népfront főtitkára válaszol:

— Felszabadulásunk ünnepében mindig ott rejtőzködik a diadalmas öröm mögött a fájdalom is. Igen, a fájdalom, hogy a nemzet felszabadulásáért oly keveset tehetett maga a magyar nép. A történészek elemezzék csak az okokat, az érzés megmarad. Az illegális kommunisták a nemzeti egység megvalósulását sürgették, a munkásosztály, a parasztság összefogását, apelláltak az írástudók lelkiismeretére. A felszabadulás megmutatta: ez a nemzeti egység ezernyi szenvedéstől menthette volna meg a magyar népet. Két világháború, két ellenforradalom után ez a tanulság egyre világítóbb. Bennünket is ez a tanulság vezet a Hazafias Népfront munkájában. A szocialista nemzeti egység munkásai vagyunk, kérjük részünket a munka nehezéből is s együtt örvendünk az eredményeken. S ha majd megszületik a szocialista haza, eltűnik a fájdalom utolsó árnyéka is felszabadulásunk ünnepén. Mindnyájunk jó munkája nyomán ez a nap egyre gyorsabban közeledik.

KÉRDÉS: *Milyen eredményeket értünk el felszabadulásunk óta a tudományos kutatás terén?*

(László Gábor felv.)

Dr. RUSZNYÁK ISTVÁN

a Magyar Tudományos Akadémia elnöke válaszol:

— A sok eredmény közül csak egy területen elért eredményekről szeretnék pár szót szólani, a saját területem eredményeiről. Az orvostudomány támogatása 1949-től kezdődően mérföldes léptekkel haladt előre. A felszabadulás előtt az állami támogatás összege szinte nevetséges volt, a professzorok magánpraxisából származó jövedelem egy része fedezte a kutatási költségeket. Ma az állami költségvetésben a kutatás, a kísérletezés jelentős tétel. Döntő lépés volt, hogy a százéves Akadémián a felszabadulás után jött létre először orvosi osztály. Az egyik mérföldes lépést követte a többi: mintegy másfél év múlva teljes kapacitással fog működni a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet. Nagy lépést jelent a távlati tudományos tervek kidolgozása; a tervekben bőven helyt kaptak az orvostudományi kutatások is. Végül megemlítem a baráti országokkal kötött kétoldalú megállapodások továbbfejlesztése céljából összehívott varsói tanácskozást, ahol a napokban megállapodás történt többoldalú egyezmények létesítésére. Egyre jobban fokozódnak a baráti országok, sőt a nyugati államok tudóstársaságaival létesített gyümölcsöző tudományos kapcsolatok. Mindez szocialista politikánk eredménye.

KÉRDÉS: *Milyen műfajban és témában jelentkezett legjobban a felszabadulás gondolata 17 év alatt a magyar irodalomban?*

(Ács Irén felv.)

TAMÁSI ÁRON

válaszol:

— A kérdésnek igen nagy kalapja van. Érdemes volna néhány irodalmi történészre ráborítani. Magam csak gyakorló író lévén, úgy látom, hogy minden műfajban jelentkezett a felszabadulás gondolata, de egyikben sem a legjobban. Téma dolgában az értelmiségi és a paraszti témák vezetnek; s a munkásság életének az ábrázolásával, eme történelmi gondolat tekintetében is, az írók leginkább maradtak adósok.

— Én különben a sorozatos felszabadulások dátumait nemcsak politikai változásnak tekintem, hanem egy új kor kezdetének. Az irodalom jellegét és szerepét is inkább ebbe a tágabb gondolati körbe helyezném. Úgy vélem, hogy a huszonkettedik kongresszus után ez helyes is lenne.

KÉRDÉS: *Mit jelentett a magyar balettművészet számára Magyarország felszabadulása?*

LAKATOS GABRIELLA

Kossuth-díjas balettművész válaszol:

— Balettművészetünk rendkívüli módon fellendült. A magyar operaszínpad olyan művekkel bővült ki, mint a „Diótörő", a „Párizs lángjai", a „Bahcsiszeráji szökőkút", a „Hattyúk tava", „Gisele", „Gajane", a „Rómeó és Júlia". Amellett a legkiválóbb szovjet balettmesterek ismertettek meg bennünket a klasszikus orosz táncművészet hagyományaival. Balettanításunkat is megreformálták. Az úgynevezett Vaganova-iskola nemcsak nálunk, de Nyugaton is tért hódított. A balett látványának gyönyörűsége a népé lett.

KÉRDÉS: *Milyen témai, formai változást hozott az elmúlt tizenhét év a magyar festészetben?*

BERNÁTH AURÉL

festőművész így válaszol:

— Hazánk a felszabadulással kezdődő óriási méretű átalakulása művészetünkre is kihatott. Festészetünk feladatainak jelentékeny része, a múlttal ellentétben, társadalmi jellegű. Így a művészet témaköre is tükrözi a változás jellegét és arcát.

— A formai kérdéseket elsősorban festészetünk tradícióinak az új feladatkörrel való találkozása határozza meg. Másodsorban az európai művészet sokrétű behatása. És hogy utolsónak hagyjam a legfontosabbat, a művészek elképzelése teremti meg az új megfogalmazásokat.

KÉRDÉS: *A szocialista körülmények mennyiben segítették eredményei elérésében?*

(MTI — Mikó felv.)

KÁRPÁTI RUDOLF

tizenötszörös olimpiai és világbajnok kardvívó válaszol:

— Huszonötéves versenyzői múlt áll mögöttem és hogy 1945 óta ilyen eredményeket tudtam elérni, elsősorban a megváltozott körülményeknek köszönhetem. A vívás — idegsport. Egy-egy pillanat kihagyás a győzelmet vagy a vereséget jelentheti. De ha az ember nyugodtan készülhet fel a versenyekre és érzi az iránta megmutatkozó bizalmat, akkor mindig kevesebb ez a kihagyás. Negyvenkét éves vagyok, de még nem hagyom abba a vívást, mert szeretem, s nehéz lenne megválni tőle. Most a tokiói olimpiára készülök.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1962 MÁR 28
ORSZÁG VILÁG

Új nap a sivatag felett

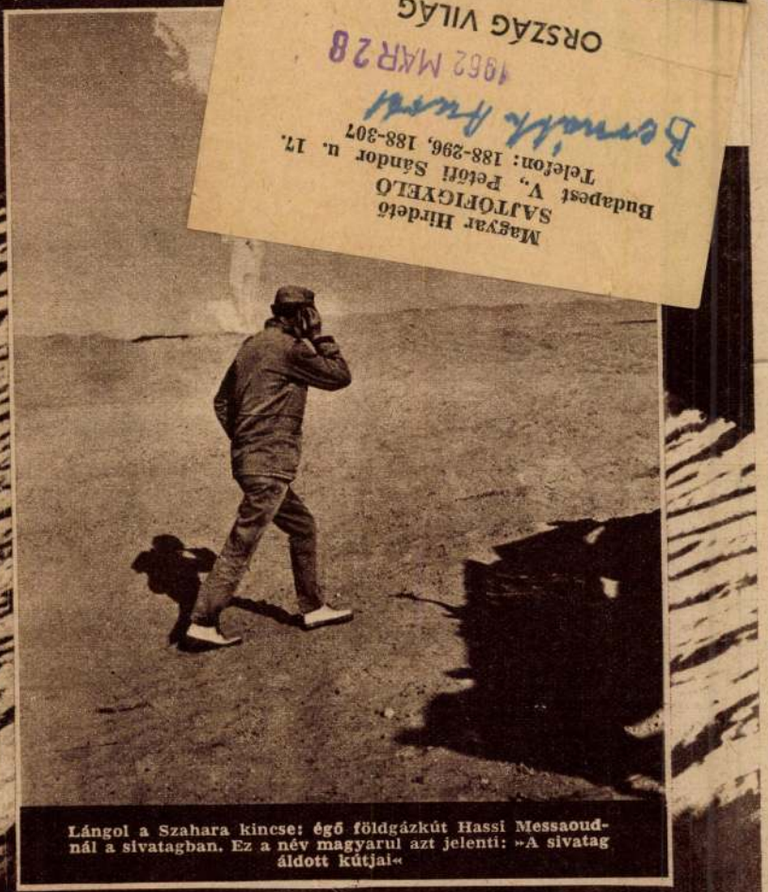

Lángol a Szahara kincse: égő földgázkút Hassi Messaoud-nál a sivatagban. Ez a név magyarul azt jelenti: »A sivatag áldott kútjai«

Akiket a legnagyobb mélységből kell felemelni: anya és gyermeke a Szahara délkeleti részének egyik oázisában

A párizsi Matignon-palota miniszterelnöki dolgozószobájában Debré miniszterelnök gyors, ideges léptekkel járkált fel-alá a halványzöld szőnyegen. A fehér-arany ülőgarnitúra egyik karosszékében Joxe ült, az algériai kormánnyal folytatott tárgyalások főmegbízottja. A másik karosszékben a magas, elegáns, fekete hajú Jean de Broglie herceg, a szaharai ügyek államtitkára. Akkor már órák óta vitatkoztak, s a szobában kékes cigarettafüst terjengett.

— *Akárhogy is lesz* — szólt Debré — *a mi kiinduló pontunk csak a »homoktenger elmélet« lehet. Ez az egyetlen mód arra, hogy megvalósítsuk a Szahara különállását, és elszakítsuk Algériától.*

Broglie közbeszólt:

— *A célban egyetértünk. A nézeteltérés abban van, hogy a mi véleményünk szerint a francia pozíciók meglehetősen gyengék.*

— *Úgy van* — szólt Joxe. — *Az algériai kormány kétségtelenül némi joggal érvel azzal, hogy még mi is egységként kezeltük egész Algériát 1957-ig . . .*

— *Hiszen csak akkor állították fel a szaharai ügyek minisztériumát is* — mondta Broglie.

— *A kormány és a tábornok véleménye mégis az* — válaszolt Debré — *hogy mindent meg kell próbálni. A mi elméletünk szerint a Szahara egy homoktenger és éppen úgy nem lehet egyetlen ország tulajdona — mint a tenger. Azt kell elérni, hogy a Szaharát az összes partmenti országok és Franciaország közösen kormányozzák, s ez új formában biztosítja számunkra a hatalom fenntartását. A kívánságunk az, hogy Önök ezt az álláspontot képviseljék a tárgyalásokon.* — És felállt. Joxe és Broglie herceg összeszedték az iratokat és komoly arccal távoztak.

*

A terület, amelyről ez a három úr vitatkozott, a világ szemében valaha a légiósfilmek álromantikáját jelentette. Magányos, fehérre meszelt erődöket a sivatagban, kalandorokat az őrtoronyban, és kékburnuszos, vadul rohamozó tuaregeket a homokon.

Ez a világ rég letűnt, de a Szahara ma is titokzatos, vad, forró és életveszélyes. Akadnak olyan szörnyűségesen forró területei, amelyeken ma sem kelt még át ember, s a világrésznyi nagyságú sivatag három északdéli országútján még ma is életveszélyes kaland az átkelés. Víz nélkül, árnyékban is csak két-három napig él az ember a Szaharában — árnyék azon-

1962 NOV 30

1021

A friss élmények képei

Ma nyitják meg Bernáth Aurél kiállítását Debrecenben

A legkiválóbb művészeknek sikerül úgy alkotniuk, hogy nemcsak művészetüket élvezzük és csodáljuk, hanem szinte lépést tartunk véleményeikkel részeseivé válunk belső teremtő világuknak. A munkatechnika tökéletes birtoklása, a friss művészi látásmód teszi ennyire élményszerűvé azt a kiállítást, amelyik ma délután hat órakor nyílik meg a debreceni Medgyessy-teremben, Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész kiállítását. Néhány régebbi képe mellett túlnyomórészt azokat az akvarelleket látjuk, amelyek ebben az évben készültek. Ugy tűnik, mintha csupán úti élmények bravúros technikával való folyamatos újraköltéséről lenne szó, pedig e képek többsége többet mond, mint svájci, angliai, ausztriai, olaszországi felvillanó élményeket, amelyek közül egyik feledteti a másikat. Többségük kiforrott, önállóan élő alkotás. Nagyon szépek azok a képek is, amelyeket a művész örök ihletforrása sugallt, a balatoni festmények.

A kiállítás két hétig tart nyitva a Medgyessy-teremben, mindennap fél tíztől, este fél hatig. A ma délutáni megnyitó előadói *dr. Szodoray Lajos* egyetemi tanár és *Menyhárt József* festőművész lesznek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdu-Bihar megyei Napló

Bernáth Aurél

...t, egyesüljetek!

...PLO

...GYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

...épességű

...dtünk meg

...ldanként

alkalmas, jó minőségű, mezőségi vályogtalajon végezte a vetést, és a rendkívül szá...

Mivel fogl...

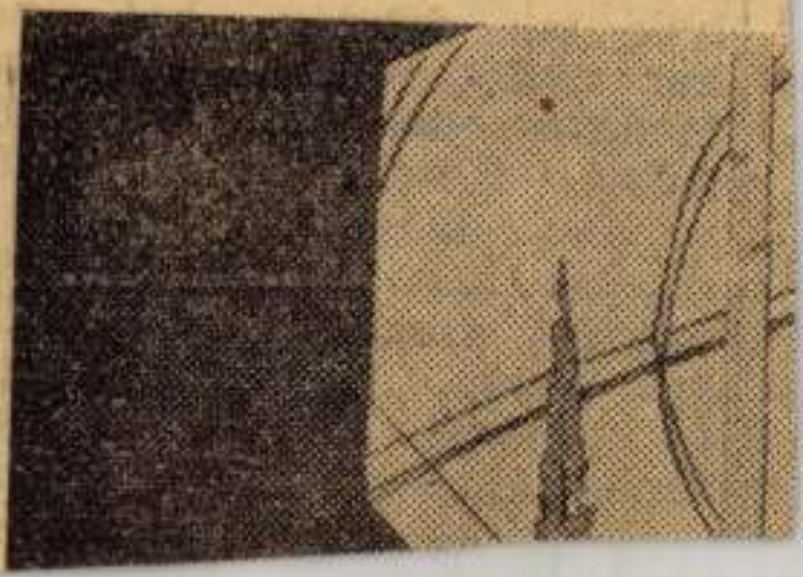

1962 SZEP 2

/1021 K

1962. szeptember 21., péntek KISAL

„Mai festészetünk" kiállítás Sopronban

A Nemzeti Galéria anyagából hozták a képeket, melyek a soproni Festőteremben láthatók. Bár a „mai festészetünk" elnevezés egy kicsit túlzó, mivel a legutóbbi időkből több reprezentatív kép hiányzik a tárlatról, a látogató mégis kap ízelítőt az utóbbi 15 év forradalmi változásairól, a sok helytelen „izmus"-tól elszakadó magyar festészetről, a szocialista realizmus fejlődéséről.

A kiállítás nem lép fel a fejlődés egész bemutatásának igényével. Ezt *Csap Erzsébet* a kiállítás katalógusának előszavában meg is állapítja. Ma művészetünktől szocialista tartalmat kívánunk. A műveknek a szocializmus építését, népünk boldogulását, a világ békéjét kell segíteniük és szolgálniuk. Ez a legdöntőbb, az alapvető, amit művészeinktől megkívánunk. Hogy ezt a feladatot hogyan, milyen műfajban, milyen eszközökkel valósítják meg, ez egyéni dolog.

A kiállításon szereplő művek mindegyike új életünkhöz kapcsolódik. Ezért helyes, ha a vidék, elsősorban a vidéki festők is látják ezt a tárlatot. Segítséget nyújt nekik, megmutatja, hogyan kell a mát látni, és milyen eszközökkel a látottakat kifejezi. Ez nem megnyesése a művészi szabadságnak, inkább iránymutatás.

Nehéz feladatot jelentene minden képről külön-külön méltatást mondani. A harminckilenc képből azokat említjük meg, melyek leginkább megragadtak bennünket. A nagy magyar művész, *Domanovszky* Endre *Csendélet* című képe mérsékelt színhatásaival, pannó vázlatai pedig mozgalmasságukkal tetszettek. *Bernáth* Aurél *Dunaújvárosi kikötője* lágy, lírai színeivel emelkedik ki a képek közül, bár ez az alkotása nem a sajátos Bernáth-stílusra emlékeztet. *Barcsay* Jenő *Kompozíció* című műve a fekete, szürke és fehér színekben való tobzódás. Kicsi a kép, mégis monumentálissá válik a színkeverés következtében. *Szentiványi* Lajos a hídépítők munkáját örökítette meg. A hideg és meleg színek egymás mellé sorakoztatása teszi képét jelentős alkotássá. *Bér* Rudolf *Szilágyiné arcképe* című művénél ragyogóak a színek, merészek az árnyékok. *Bartha* László, akinek gyűjteményes kiállítása ezekben a napokban nyílik meg Párizsban, *Ablakban* című képével szerepel a tárlaton. Bartha egy időben sok absztrakt képet alkotott és ennek nyomait itt is érezzük. Színkomponálásra törekszik és az ábrázolást másodrendű feladatként kezeli. *Szentgyörgyi* Kornél *Harc a monitorokkal* képe mozgalmas, nagyszerű alkotás. Ugyanezt mondhatjuk *Pór* Bertalan *Belépés a tsz-be* és *Benedek* Jenő *Partizánok* című művéről. A kiállítás egyik legszebb darabja *Szőnyi* István *Szerelmesek* című képe. Egyszerű eszközökkel rajzolta meg a rajongó, tiszta érzelmeket. Színeivel is ezt a meleg hatást érzékelteti. *Holló* Lajos *Fuvaros szekér* festménye a sárga és piros élesen vibráló ellentéteivel tűnik fel. *Kmetty* János, *Novotny* Róbert, *Szurcsik* János, *Csernó* Judit, *Szalay* Ferenc, *Bencze* László képei is hű ábrázolói mai életünknek.

Feltétlen nyereség a vidék számára, hogy a Műcsarnok a Nemzeti Galéria legszebb alkotásait bemutatja. A tervek szerint november elején mai grafikai és szobrászművészetünk legszebb darabjait hozza el a Műcsarnok Sopronba.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

Hírek

MA 145 éve szü... ezredes, aki 1860-ban ... bízásából Olaszországban magyar ... szervezett.

130 éve halt meg Walter Scott angol regényíró, a romantikus angol irodalom kiemelkedő alakja.

*

Melegszik az idő

Várható időjárás ma estig: felhőátvonulások, legfeljebb néhány helyen kevés esővel. Mérsékelt, előbb változó irányú, azután délkeletire, délire forduló szél. Az éjszakai lehűlés kissé gyengül. Néhány helyen reggeli köd. A nappali felmelegedés valamivel erősebb lesz.

Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 16—20 fok között.

*

A DUNA vízállása Dunaremeténél csütörtökön 334 centiméter volt.

*

— Műeret készítettek poliészter fonalból a Pestszentlőrinci Szalagszövőgyárban. A Budapesti IV. Sebészeti Klinikán és az Országos Cardiológiai Intézet szívsebészetén már sikerrel alkalmazták a magyar gyártmányú érpótlót, úgy, hogy a

— Szélesvásznúra alakítják a győrszentmártoni Pannónia Filmszínházat. A tatarozási munkák befejezéshez közelednek. A mozit még ez évben átadják. A tanács a mozi környékét rendezi.

— Négyszáz sertés hizlalására kötött szerződést a gyömörei Új Élet Tsz, és ebből 643 ezer forint bevételre számított. A tervek szerint 700 hízott sertést adnak át ebben az évben, ami egymillió forintot jövedelmez a szövetkezetnek.

Vándormadarak — repülőgépen

Egy francia állatvédő egyesület megkönnyíti a vándormadarak visszatérését Európába. Megegyeztek egy légiforgalmi társasággal, hogy a ki nem használt rakodótérben költöző madarakat szállítanak Djakartából Párizsba. Tavasszal hetenként 8000 madár tér vissza Afrikából Európába — repülőgépen.

EGYEI NÉPLAP 1021 1962. május 20.

AMI HAGYOMÁNY — *és ami nem*

— Hozzászólás egy képzőművészeti vitához —

A SZOLNOKI Művésztelep mult évi budapesti kiállítására készült katalógus előszavában Cseh Miklós műtörténész kísérletet tett arra, hogy — ha vázlatosan is — értékelést adjon az immár hatvan éves telep egyes korszakairól. Egy katalógus előszava természetesen nem lehet művészettörténeti tanulmány, de az jogos igény, hogy az előszó író támaszkodjon az eddigi kutatások eredményeire, s jellemző megállapításai — legyenek azok bármily rövidek, tömörek — a tényeken alapuljanak.

Megfelelt-e Cseh Miklós írása ennek a követelménynek? E kérdést nem mi fogalmaztuk meg. A Művészet című folyóirat hasábjain hónapokig vitatkozott erről a szerzővel Kaposvári Gyula. Ehhez a vitához kívánunk néhány megjegyzést fűzni — hangsúlyozottan, nem képzőművészeti, hanem elvi-politikai oldaláról.

Idézzük Cseh Miklós sorait: „Szolnok tragédiájává vált később (Cs. M. nem határozza meg, de feltehetően a 30-as évek végéről, a 40-es évek elejéről van szó. Szerk.) a félgiccsőr tájképgyártók eluralkodása. A Szolnoki Művésztelep — eredeti indulását végképp megtagadva — ellenlábasává vált minden korszerű forradalmi, művészeti törekvésnek, s voltaképpen a rosszemlékű „régi Műcsarnok" művészeti segédcsapatává züllött".

Ezt az állítását Cs. M. a vitában később kibővíti. Megírja, hogy ebben az időben már keresztül-kasul érvényesült a gazdag mecénások, a megyei és városi urak, földbirtokosok, nagypolgárság befolyása a művésztelep életében. Nemcsak az értéktelen képek gyártása, hanem az egész telep közélete igazolja ezt. „Az elegáns garden partyk, a különféle műbohém léhaskodások — írja — persze szórakoztatóak lehettek (és megrendeléseket is hoztak) ám a telep komolyságát, erkölcsi tekintélyét bizony jócskán megtépázták. De pusztán ettől még esetleg nem következett volna be a telep szétzüllése. Nagyobb része van ebben a jobboldali szellem egyre nyíltabb eluralkodásának".

Kaposvári Gyula vitába száll ezekkel a megállapításokkal: „Rosszindulat, vagy a dolgok nem ismerése írathatta a fenti — előszóba kükülönben sem illő, ünnepront szavakat — a 30-as évek vége, a 40-es évek eleje Szolnoki Művésztelepéről". Ellenérveket is hoz igazolásul. Felsorol sok, valóban jelentős művészt, akik az említett időben hosszabb-rövidebb ideig Szolnokon a művésztelepen éltek — mintegy azt jelezvén: hogyan lehet a telep e korszakát úgy jellemezni, mint Cseh Miklós, amikor ilyen rangos művészek is megfordultak ott. Ki is mondja: „Pusztán a nevek felsorolása is... elegendőnek látszik a fenti megállapítás cáfolatául".

A nagy művészek nevének puszta felsorolása nem bizonyíték. Bernáth Aurél, Fényes Adolf, Pátzai, Kerényi és a többi felsoroltak valóban megfordultak Szolnokon, hosszabb, rövidebb ideig. De az ő ma is elismert művészeti rangjuk — „pusztán a nevük felsorolása" — nem cáfolja, hogy rajtuk kívül mások is jártak ott, hogy születtek ott nem kis számban „félgiccsek" és giccsek mázolásából egzisztáló emberek is.

KÜLÖNBSÉGET kell tenni a téma kedvéért lejáró, ideiglenesen ott alkotó művészek és az ott élő törzstagok között.

Nyilván ez utóbbiak emberi, politikai magatartása határozta meg a telep közéleti helyét és szerepét.

Ami a gazdag mecénásokat illeti, K. Gy. szerint befolyásuk nem érvényesülhetett abban, az időben. Sőt még panaszkodik is, mondván: a Szolnoki Művésztelep inkább kelt anyagi támogatást a fővárosban, mint Szolnok urainál. S igazolásul elmondja, hogy a Kultuszminisztérium 1940-ben az egyik épület renoválásához 7.000 pengőt adott. Szinte kívánkozik a kérdés: mi a különbség a feudális-nagytőkés osztály helyi képviselőinek pengői, illetve a kormány által nyújtott pengők között? Egy bizonyos. Nehezen tételezhető fel, hogy a félfasiszta kormány kultuszminisztere a „realizmus fellegvárának emlegetett" K. Gy. szerint — a szerk.) művésztelepet támogatta. Inkább bizonyítja ez a tény is Cs. M. megállapítását a jobboldali szellem eluralkodásáról.

Hogy kinek a befolyása érvényesült a művésztelepen? Maga K. Gy. írja le a vitában, amikor idézi a Szolnok és Vidéke c. lap alapján, hogyan zajlott le 1944-ben a Művészeti Egyesület tisztikarának választása. „Kedden délben tartotta közgyűlését a Szolnoki Művésztelepet fenntartó Művészeti Egyesület a vármegyeháza jobboldali kistermében br. Urbán Gáspár főispán elnöklésével. A közgyűlésen megjelentek a szolnoki festőművészek majdnem teljes számban... Bernáth Aurél javaslatára a Művészeti Egyesület elnökévé ismét br. Urbán Gáspár főispánt és Szabó Ferenc polgármestert választották meg. A tisztikar nagyobbrészt a régi maradt". A javaslattevő Bernáth Aurélt mi is tiszteljük művészetéért, de talán mégsem az a döntő, hogy ki javasol, s annak ma milyen rangja van a magyar festészetben, hanem az a tény, hogy az elnök báró Urbán volt. Elképzelhető, hogy az a művésztelep, — amelynek ilyen vezetői voltak, a realizmus fellegvárának emlegethető? Nem inkább annak van igaza, aki a jobboldali szellem eluralkodását tartja jellemzőnek a telep e korszakában?

A VITA egyes, szerintünk elvi-politikai vonatkozású részleteit nem azért emeljük fel és fűzünk hozzá megjegyzéseket, mintha döntőbíró szerepében óhajtanánk tetszelegni. A művésztelep alapításának közelgő 60. évfordulója jó alkalom, hogy kellő hozzáértéssel megfogalmazzuk a Szolnoki Művésztelep egyes korszakainak marxista értékelését.

A vitázók erre kísérletet tesznek, de Cs. M. hibáját felróható, hogy megállapításait nem támasztotta alá kellő érvekkel, dokumentumokkal. K. Gy. viszont túllő a célon. Az az érzésünk, hogy egészségtelen lokálpatriotizmus vezethette, amikor visszautasítja, sőt kemény szavakkal ostorozza Cs. M. bíráló megjegyzéseit. Bármennyire is a szívünkhöz nő ez a város, és a városnak e kulturális értéke, őrizzük meg a történelem vizsgálatához szükséges objektivitást. Lökjük ki a múlt hagyományai közül azt, ami nem odavaló. És ne fájjon a szívünk érte. A szocialista kultúra magáénak vallja mindazt az értéket, amit a megelőző korokban az ember teremtett, de idegen tőlünk mindaz, ami művészet címén folyt, s ugyanakkor az igazi művészet megcsúfolását eredményezte.

(V. J.)

1962 MÁJ 7 0
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962. május 20.

Nem könny

HORVÁTH Dezső, a Szolnoki Járműjavító lakatosa panasszal jött szerkesztőségünkbe. Felesége, a szandaszőllősi Vörös Mező Termelőszövetkezet tagja. Hatvanöt éven felüli idős nő, s eddig még minden évben megkapta a fél hold háztáji kukoricaföldet, ami most is megilletné. De a szövetkezet elzárkózik előle.

Beszéltünk a szövetkezet elnökével. Új ember ő, most került a közös gazdaság élére. A háztáji szóra ráncok futottak gondterhelt arcára.

— Elvtárs, ha csak lehet elintézzük, de nagyon nehéz ez most. A közösnek szánt kukoricaföldet elöntötte a Tisza. Tagjaink lemondtak az egy hold háztáji járandóságukról, s csak fél holdra tartanak számot. De még így is...

Az a veszély fenyegeti a szandaszöllősi Vörös Mező Termelőszövetkezetet, hogy a háztáji kiosztása után nem marad elegendő takarmányt biztosító, közös művelésű kukoricaföldje. S így igen nagy gondot jelent a háztáji náluk.

A HÁZTÁJI egyébként ott is gond, ahol közel sem járt a Tisza. Kétféleképpen felfogott azonos érdek egyeztetéséről van szó. A szövetkezeti tagok — különösen ahol gyengén zár a tsz — ma is azt tekintik még elsősorban magukénak, azt vélik csak biztosnak, amit háztájiként előre kimérnek nekik. És külön választják a magánérdeket a szövetkezeti érdektől. Jó szóval természetesen megértik, miről van szó. Erre példa a tiszaugi Tiszagyöngye Termelőszövetkezet esete.

A szövetkezet kukoricásának partos része jó termést biztosító föld. A réti rész már sokkal gyengébb. A szövetkezeti gazdák először a partos földhöz ragaszkodtak mondván, hogy nem lehet így megcsorbítani a háztáji járandóságukat a réti föld kiosztásával. A pártszervezet tagjai, a kommunisták beszélgettek a gazdákkal. És megszületett az egyezség anélkül, hogy a szövetkezet is rosszul járt volna, s hogy a gazdák is megsértődhetnének. A háztáji terület felét partos, felét pedig réti földből mérik ki.

Sok szövetkezetünk intenzív sertéstenyésztéshez kezd ebben az esztendőben. Ez jó is. De a takarmány biztosításának nem az a módja, hogy a háztájit csorbítsuk. Különösen az idős, a munkából kiöregedett, munkaképtelen tsz tagok, falusi öregek háztáji járandóságát nem szabad kisebbíteni. Erre féltő gonddal vigyázzanak a szövetkezeti pártszervezetek.

A HÁZTÁJI föld termése, a háztáji jószágállomány takarmányozására szolgál. A háztájiból kikerülő állati termék pedig nagy segítség az ország közellátásában. Nem szabad erről elfeledkezni. Mert vannak szövetkezetek, ahol hajlamosak kimondani: A háztáji föld termése spekulációs célt szolgál. A háztáji kukorica sokszor eltűnik a feketepiacon. Előfordul ilyen is. De a fekete piacolásnak van ellenfele.

Erre a turkevei Vörös Csillag Termelőszövetkezet követendő példát szolgáltatott. Felkeresték a szövetkezeti tagokat, s meggyőzték őket arról, a várható háztáji termésre meg a százalékos művelésből jutó részesedésre szerződjenek a szövetkezeti gazdák. Sőt, nem is elsősorban a termény értékesítésére biztatták a szövetkezeti tagokat. A terményen hizlalt sertést értett ezen. A kommunisták mindent azért tesznek, hogy ezt a társadalmat megvalósítsák. Messze több lesz a javakból, mint valaha is volt; nem a polgári, hanem a kommunista életforma dicsősége lesz ez.

Mert alapvető különbség van a kettő között. Amott a ragyogás mindig árnyékkal jár együtt, a palotasorok csak azért lehetnek, mert nyomortelepek is vannak; cifra öltözködés csak azért lehet, mert rongyosok is vannak; tudósok csak azért lehetnek, mert analfabéták is vannak — gazdagok azért, mert szegények is vannak, urak azért, mert szolgák is vannak. Hogyan lehetne hát polgárinak nevezni azt az életformát, mely a javak bőségét mindenkire kiterjeszti majd?

S vajon hányadán állunk azzal az érvvel, mely szerint a jólét elpuhít? Sántít ez a hivatkozás mindkét lábára. Sántít azért, mert az elkényelmesedésről jelen időben esik szó, a kommunizmus bőségéről pedig jövő időben. Minálunk az olyan családok, amelyekben csak egy keresőé van és sok gyerek, —

jának sértést. A gazdák értettek az okos szóból, s az eredmény az lett, hogy a múlt esztendőben sokkal több hízottsertést adott a turkevei Vörös Csillag a közellátásnak, mint a megelőző esztendőben.

S a sok gond közül még egy. A háztáji meglehetősen jónak mutatkozó jövedelem kiegészítő forrás. Ezért visszsza senki sem utasítja, sőt olyanok is igénylik, akiknek nem jár. A múlt esztendőben állatorvos, rendőr, tanácstisztviselő és más olyan foglalkozású ember birtokolt jogtalanul háztáji földet, akiknek zsebpénzre vagy luxuscélokra kellett. A szövetkezeti vezetők ismerik a törvényes rendelkezéseket. Azokat feltétlenül tartsák be és tartassák be.

A pedagóguso
eszmei-politikai egy

Alapjában véve mindennapi és természetes esemény, hogy egy munkaterület vezető pártmunkásai összeülnek, megbeszélik a feladatokat, kicserélik tapasztalataikat, meghallgatják a magasabb pártszervek tanácsait, javaslatait. A pedagógus pártszervezetek titkárainak tanácskozását azonban nyomatékossá tette, hogy a pedagógusok politikai-emberi problémái, követendő útja volt napirenden.

Tapasztalt pártmunkások jöttek össze, akik mögött sok sikeres munka áll. A pedagógus pártszervezetek jól dolgoztak és jól vizsgáztak például az új iskolatörvény előkészítése idején, majd végrehajtásának eddig eltelt időszakában.

Igen sok szervezeti kérdés, módszertani javaslat hangzott el az értekezleten. Hogyan segítsenek a párt-alapszervezetek, iskolai pártcsoportok a felelős vezetőnek, az iskola igazgatójának a vezetés nehéz munkájában? Hogyan támogassák a KISZ segítőtanárt, vagy az úttörőcsapatvezetőt? Beszéltek arról, hogy az eddig elhanyagolt pártépítéssel is foglalkozzanak most már többet. S ezek a javaslatok, tanácsok nagyon helyesek voltak: a hétköznapok egymásutánjának pártmunkájához adtak nem lebecsülendő segítséget. De a beszámolón is, a hozzá-

A XXXI. VELENCEI KÉPZŐMŰVÉSZETI BIENNÁLÉ UTÁN

A LEGNAGYOBB NEMZETKÖZI MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS kétévenként teszi fel a kérdést, hová jutott és merre tart a nagyvilág festészete, szobrászata, grafikája. A velencei biennálé óriási arányai az idén sem változtak, harminckét nemzet vett részt több száz teremben, több ezer művel. A non-figuratív irányzatok ezúttal is többségben voltak a figuratívokkal szemben, *a legtöbb ország pavilonjában mindkét uralkodó áramlat szóhoz jutott.* Szokás szerint most is jelentős retrospektív kiállítások egészítették ki az élő művészek bemutatkozását. Odilon *Redon*, a francia szimbolizmus ős-festője, a századforduló ugyancsak szimbolista olasz grafikája, Arshile *Gorky*, az amerikai szürrealizmus örmény származású festő-nagysága, két olasz mester, Mario *Sironi* a festő, és Arturo *Martini* a szobrász, a novecento úttörői szolgáltatták ezeknek a történeti érdekű kiállításoknak az anyagát. Mellettük *a második világháború utáni biennálék nagydíjasainak műveiből rendezett kis kiállítás* adott számot a velencei mérce változásairól az utolsó tizenöt esztendő folyamán. A velencei régi és újabb pavilonok között, az idén egy újat is emeltek, a skandináv országok kissé nyomott hatású üveg- és betonpalotáját. A rendezés a külföldi kiállításokon egyre inkább arra irányul, hogy *egy-két művész egész oeuvre-jének vagy újabb műveinek válogatott anyagát mutassák be* és így kevesebbel többet nyújtsanak.

Ebben a keretben mutattuk be a magyar pavilonban mestereinket — mint erről annak idején tájékoztattuk olvasóinkat —, *Bernáth* Aurél életművének legszebb alkotásait, *Gádor* István és *Martyn* Ferenc friss termését, *Kmetty* János és *Kurucz* D. István válogatott anyagát, három fiatal festőnk, *Kokas* Ignác, *Ridovics* László, *Vecsési* Sándor kis akvarell-kollekcióját és *Somogyi* József jelkép-igényű martitász-szobrát. Az egybegyűlt művészek, kritikusok, műértők, kereskedők seregszemléről, a sajtófogadások, díszebédek, hotel-hallok és művész-kávéházak sürgés-forgásáról az ezen a nyáron immár Velencében is jelen volt hazai sajtó színesen és híven számolt be. Ugyancsak az idén végrevalahára több művészünk is megfordult a biennálén — *az ünnepélyes megnyitáson Bernáth és Gádor mester jelent meg* — és kulturális életünk néhány képviselője is végigjárta a végtelennek tűnő termek sorát.

MÉLTATLAN ÁLTALÁNOSÍTÁSOKRA vezetne, ha pár sorban ismertetni vagy pláne, értékelni kívánnám a biennálé panorámáját. Hiszen összes pozitívumával és negatívumával, művészi szándékaival és kereskedelmi indítékaival, az őszinte és mesterkélt problémák felvetésének és megoldásának minden kísérletével arra kell, hogy késztessen: *ne intézzük el könnyű kézzel a látottakat, és ne térjünk kényelmesen napirendre felettük.* Nem egyszer hangoztattuk mi már 1958 óta, amikor először vettünk részt hosszabb szünet után a baráti országokkal együtt a velencei biennálén, hogy több és teljesebb ismeretre van szüksége hazai művészeti kritikánknak, sőt, művészettörténeti irodalmunknak is, ha szocialista művészetünk szolgálatában érdemben és színvonalasan kívánja bírálni a *valóban* dekadenciát jelentő irányzatokat. Hiszen, ha csak az idei biennálé nagydíjasainak oeuvre-jét vesszük közelebbről szemügyre, úgy nyilvánvalóan megmutatkozik, hogy milyen lényeges különbségek választják el egymástól, sőt, fordítják szembe egymással azokat a művészeket, akiket a nemzetközi zsűri, mint példamutatókat kiemelésre érdemesnek tartott. *A bíráló bizottság nagy nevű szakértő tagjai a valóság lényegének és a művészet hivatásának értelmezésében a mi világszemléletünktől többékevésbé egységesen eltérő nézeteket vallanak.*

A FESTÉSZETI NAGYDÍJAT a külföldiek közül a francia Alfred *Manessier* nyerte el — megtetézve az egyházművészeti díjjal is — mint a non-figuratív művészet egyházi érvényesülésének úttörője. Az olaszok számára juttatható festészeti nagydíjat két művész között osztották meg: felét Giuseppe *Capogrossi*, felét Ennio *Morlotti* kapta. Az előbbi végtelen villa- vagy karomszerű jelekből összerótt képeit (melyek finom textilmintákra ihletik a tervezőket), mint a mély értelmű „emblematikus piktúrát" ünneplik. Maga *Argan* római művészettörténész professzor nyilatkoztatta ki ezekről a „jelekről" az „e jelben győzni fogsz" serkentő jóslatát. Capogrossit széles szakadék választja el társától, Morlottitól, akinek képei plasztikus növénymotívumokra utalnak, és így tulajdonképpen nem titkolják ábrázoló jellegüket. Éppen ezért ügyes bírálói úgy mentik meg a figuratív irányzat veszélyes kategóriájába való sorolástól, hogy a „materikus informalizmus" (az anyag problémáit előtérbe helyező formaellenes irányzat) képviselőjévé nyilvánítják.

Az olaszok szobrászati nagydíját ezúttal hasonlóképpen kettéosztottan kapták Aldo *Calo* és Umberto *Milani*. Ez a salamoni ítélet ugyancsak némi ingadozásról tesz tanúságot. Calo, követve *Moore* tanításait, nem szakít lényegében a statika és a három dimenzió szobrászi követelményeivel, és nem retten vissza attól, hogy alakzatait a fáradt, sőt, unalmas mintázás vádjával illessék ugyanazok a túlzó kritikusok, akik viszont Milani műveiben a „szabad szimbolikus szobrászat" remekeit védelmezik.

A SZOBRÁSZATI NAGYDÍJAT a külföldiek közül a svájci Alberto *Giacometti* nyerte, úgy is, mint a modern szobrászat hivatalosan elismert úttörő mestereinek egyike, akit — hogy nálunk ismertebb neveket említsünk — *Moore, Zadkine, Marini* között szokás idézni. Egyébként Giacometti egyik legnagyobb méltatója *Sartre*. Éppen Giacomettinek pózoktól és frázisoktól nem mentes, ám mindenesetre *érdekes, figuratív művészi egyénisége világít rá élesen mind a non-figuratív, mind a figuratív irányzatok válságos helyzetére a kapitalista kultúrában.*

Végül a grafikai művek nagydíjait az olasz Antonio *Virduzzo* és az argentin Antonio *Berni* kapták. Virduzzóról annyit, hogy kiállításának bemutatását Michel *Seuphor* végezte, annak a kis absztrakt festészeti lexikonnak a szerzője, amely idehaza az oly szükséges marxista izmustörténet helyett forog közkézen... Seuphor Virduzzót, a „neogeometrikus absztrakciót" képviselő rutinos grafikust, mint a tér rejtelmes költőjét magasztalja. Berninek a „mi lesz veled emberke" avuló szociális romanticizmusát árasztó festményei helyett bravúros technikájú, óriási színes fametszeteit jutalmazta a zsüri.

Ime, csak az idei nagydíjasok is mennyi fokozatot és milyen árnyalatokat képviselnek abból, amit az izmusok változatos frazeológiája takar, és amelynek oka végeredményben az exisztencializmus válsága. De ennek a történeti ténynek a nagy egész és a kis részletek mélyreható és széleskörű ismerete és ismertetése nélkül való szakadatlan hajtogatása — ha mégoly igaz és helyes is az —, durva egyszerűsítésekre adhat alkalmat. Éppen ezért ismételjük itt újból: *több ismeret és teljesebb tudás kell művészeti íróinknak, hogy azok, akikre mestereink, fiatal művészeink és művésznövendékeink tájékoztatása hárul, ezt a szép kötelességüket jól tudják teljesíteni.* Így vértezhetjük fel a művésznek készülő fiatalokat a Domanovszky mestertől is említett hamis apostolok tanítása ellen is.

NE RIADJUNK VISSZA egy játékos ötlettől: milyen hasznos lenne az utolsó tizenöt év biennálé-nagydíjasainak említett kis kiállítását idehaza is bemutatni! Az itthoni fejekben az ingatag és hézagos ismeretekből kialakult „modern musée imaginaire" gyökeresen átrendeződne és a selejtezés sem maradna el... Hány bálvány dőlne le, menynyi újnak tetsző válnék ódonná, és milyen meglepetést keltene, hogy néhány nagy művész még növekedne jelentőségében. De egyelőre komoly eredménynek kell tartanunk, hogy ez idén számos ifjabb és idősebb művészünknek volt alkalma beletekinteni abba a finoman csiszolt velencei tükörbe, amelyet a nagyvilág művészete kétévenként maga elé tart, és amelyben — elsősorban a szocialista nemzetek kiállításain — a jövő realista művészeinek alakuló vonásai is kirajzolódnak.

Vayer Lajos

ságát homályosítja meg, hanem a költői látomásnak erejét gyöngíti. Mégis, Somlyó költészete ekkor nemcsak a látható világ méretét és összefüggéseinek tudatát tekintve gazdagodott témáiban, hanem tisztult is az új, személyes egyszerűség és a közösségi hang stílusában, amire meggyőző példák kerültek be ez idő terméséből a kötetbe. Maga az 1953-as *Vallomás a békéről* című ciklusnak nagy vállalkozása és helyenként kiemelkedő költőisége is az erősödő új stílusról tanúskodik, ha nem takarja is el a feltűnő egyenetlenségeket. Az *Előhang* — a phenjani pusztulás, gyilkosság tükrében mérve fel a békés budai életkép értelmét — ez időszak egyik legszebb, legmegrázóbb költeménye Somlyó lírájában. Az új ihlet lassan kiforró új költőisége azonban szétbontja, kezdi „kiüresíteni" a régi képalkotást.

A *Jegenyék a parton*-tól (1954—55) *A Csu Ku-Tieni Barlangban*-ig (1957) azután töretlenül ível előre Somlyó költészete: most derül ki, mennyire fontos volt az 1949 és 1953 közti tematikai gazdagodás, a horizont kiszélesedése, az új kíváncsiság. A nagy, egyetemes érdekű tematika most, 1954 után mélyül el igazán, mert a személyes-bensőséges élmény magvából nő ki, annak a megtalált *percnek* méretét, tartalmát tágítja ki, a *minden* lázas életére, amely perc valamikor jelentéstelenül futott el (s fájt a költőnek), később pedig észre sem vétetett (s hiánya lett költészetének).

★

Utóbbi hat-hét esztendejére

a stílus újszerű egysége jellemző. Korábban Somlyó szívesen élt azokkal a költői lehetőségekkel, melyek már az élménytől elszakadt költői képből adódtak. Így lírai képalkotása túl is nőtt az egyszerű életténven, függetlenült is tőle. Most a képszerűség újra meg újra az ihlető valóság-élményből vagy eszméből meríti érvényét, nem szakad el attól. Egyszerűsödés ez, mert a költő hű marad az adott életténvhez vagy eszméhez, ám ugyanakkor a bonyolultabb költőiségnek is alapja. Mert kiderül, hogy az egyszerűnek tetsző jelenség lényege csak a feszülő erőknek, az átmeneteknek, az ellentétek találkozásának felfedezésével érthető meg. A képalkotásnak ehhez kell igazodnia, saját egységének szüntelen újjáteremtésével. Intellektuális és drámai stílus születik így a lírában. A jelenség éles rajza, a pillanatot eltöltő érzés, a tárgyba vagy gondolatba záruló értelem nem mosódik el többé valamely előresiető lelkesség, körvonalakat bontogató borongás vagy tárgyon túli nyugtalanság miatt. A feszültség s a küzdelem is tartalmasabban fejlődik ebben a viszonylag zárt, minden pontján a magvára útaló belső formában.

Filozofikus tartalom feszíti s a feszültséggel építi is a formát — e szemléletmód mai, modern, a mi világunkéból fakadó. Van köztük nem egy igazi remeklés, mint a tökéletes szerkezetű, minden sorával egy hatalmas képet variáló *Kaszált fű*, a „minden egy" leheletfinom rajzolatú képe a *Hajnal*-ban, a *Bartók hallgatása közben* vagy a *Várakozás*. Az ember s a munka, az ember s a természet, az ember s a művészet, az ember s az idő — ősi és mindennapi alapélmények bontják ki bennük kevéssé ismert, a modern ember számára megközelíthető lényegüket. S véletlen-e, hogy éppen ennek az átfogó, filozófikus tartalomnak és új, tárgyias-intellektuális stílusának jegyében hangzik el az *Óda Európához*, vagy a *Kérdés*? Vagy a *Csizmát megint...* keserű tiltakozása a háborút tervezők ellen, vagy a szívetszorító figyelmeztetés az atomhalálra, ahogyan képe a nyári oldott percek hangulatába villan be (*Koszorúvirág*). A közéleti gond, a hazáé s az emberiségé egy áramkörbe kapcsolódik a magánemberéivel s mélyükön a kor kétlelkűségének tudata (*Békeliget*) forrong, meg a percbe, térbe kötöttség alóli szabadulásnak szinte eszelős vágya.

Somlyó lírai alapterméstének leginkább befeléfordulás, a gondolati attitűdbe zárkózás felel meg s ezen a körön belül, mikor a gondolat érzelmileg is gazdagon bomlik ki, lírája valóban intenzívvé mélyül, másrészt azonban, amikor kilép e gyorsan záruló körből, nem annyira a mindennapi élet színes és tágabb hullámverésében keresi a természetének legmegfelelőbb lírai indítékát, hanem a már objektivált és lezárult, csak körülírható kultúrális jelenségekben, mint a *Talizmán* sorozata bizonyítja. Ilyenkor nem a saját gondolatáért küzd meg a költő, hanem az élettől már elkülönült s szinte fölébe emelkedett eszmék vagy művek finom fejtegetésére vállalkozik, tanulságokat vonva le a nagy mintákból ars poeticá-ja számára. Fáradtabb lesz ilyenkor, s bizonyos másodlagosság meg a vele járó míves gond válik jellemzőjévé.

Úgy tetszett azonban, hogy a Luxembourg-kerti pillanat egykori döntését oly tisztán őrző s a szerelem s a nyár gyönyörűségét oly érzékien kimondó *Nyár* című ciklus új versei vezetnek tovább Somlyó költői útján. Perc és örökkévalóság, én és világ lüktető egységének hosszú éveken át érlelt gondolati lírája, a nagyra hivatott emberiség hitében fogant hivatás minden korábbinál átfogóbb s merészebb keresése a *Piero della Francesca*-ban legutóbb megjelent versében: ezt adja most Somlyó lírája, fejlődésének kétszeri emelkedője, az 1947—48-as és az 1954—57-es után a csúcson. Intellektuális líra ez, de egészében nem „másodlagos", akkor sem, ha a költői kifejezés során nagyobb súly esik benne az értelem, a „jelentés" keresésére, mint az elindító közvetlen életmozzanat „leírására". Csak a *Talizmán* néhány, fáradtabb szonettje vall erőltetésről, „míveskedés"-ről). A *Tó fölött, ég alatt* egészében véve nemcsak a negyvenegynéhány évesekre jellemző lassúbb, de gazdag érdeklődésnek bizonyága, nemcsak egy gondolatilag mélyülő világkép lírai tükre, hanem egy még magasabbra törő költészet szilárd alapja.

Szauder József

1962 AUG
ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hírlapkiadó Vállalat
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Germanus Gyula:

MAROKKÓI ÉLMÉNYEK

Bécsi előadóutamról hazatérve kellemes meglepetés fogadott. A marokkói egyetemek rektora, volt oktatásügyi miniszter, Mohamed al-Faasi baráti levélben felkért, hogy a marokkói kormány vendégeként feleségemmel együtt látogassak el Marokkóba és tartsak arab nyelvű előadásokat az arab művelődéstörténelem és irodalom köréből. Örömmel fogadtam a meghívást, mivel a magyar kormányzat is legmesszebbmenően támogatta utamat.

Január végén az Arlberg-expresszen indultunk el Párizsba. Az állomáson régi barátom, Gereblyés László, a párizsi Magyar Intézet igazgatója fogadott és röpített a Quartier Latinben fekvő »Institut hongrois« lakosztályába. Rövid pihenés után csodálattal adóztam eme intézet gazdag könyvtárának, előadótermeinek és kényelmes szobáinak, amelyek bő alkalmat adnak a kutatók munkájára. Itt igazán magukba szívhatják magyar légkörben a franciák kultúráját.

Repültek a napok és a sok látnivaló között pihentető volt Tamás Aladár, az UNESCO magyar képviselője és felesége meghívása, és a kies »bisztrók« kényelmes székein elfogyasztott vacsorák. De hivatásom útján nincs megállás! Az orly-i repülőtéren már várt az *Air France* óriási lökhajtásos gépe és három óra alatt átrepültünk Franciaországon és Spanyolországon. Vágyakozó szemmel néztem nyolcezer méter magasságból Sevillára, Kordovára, Granadára, a középkori arab uralom legendás városaira, azután feltűnt a felhőfoszlányok között a Földközi-tenger, majd Gibraltár sziklavárát oldalról elhagyva, gépünk kilendült az Atlanti-óceán fölé és néhány perc múlva már jelezte a pilóta, hogy közeledünk Rabat városához. Simán siklott le a hatalmas ércmadár a marokkói repülőtérre. *Alwafi Sikilli*, a rabati egyetem főinspektora várt reánk és percek múlva már száguldott velünk Rabat luxusszállodája a Tour Hasszan felé, ahol heteken át élveztük a kormány vendégszeretét.

Marokkó az arab világ egyik legelragadóbb országa. Lakossága berber és arab keverék, de vérét elegyítette a gótok és vandálok s a Spanyolországból kiűzött mórok vérével. Az uralkodó vallás az iszlám, de a franciák gyarmati uralmának emlékeként óriási katolikus székesegyház is mereszti tornyait modernizált gótikus stílusban. A katolikusok mellett százezernyi zsidó él Marokkóban, akiknek ősei a mórokkal együtt menekültek át Afrikába és teljes egyenjogúságot élveznek moszlim honfitársaikkal. A vérkeveredés meglátszik az észak-afrikai arabság feltűnően fehér arcbőrén, és szinte észak-európainak ható vonásaihan, hamvasszőke hajszínében. A francia nyelv az uralkodó nyelv. Bámultam, milyen tökéletes párizsi kiejtéssel beszél mindenki: az egyetemi tanárok, a kereskedők, iparosok, sőt a pincérek is. A marokkói népi tájszólás erősen eltér az egyiptomitól és szíriaitól. Jellegzetessége a sok sziszegő hang. Sokszor megnevettettem újdonsült marokkói barátaimat, amikor cincogásszerű kiejtésüket utánoztam.

A marokkói arabok nem felejtették el történelmük dicső múltját. Nemcsak irodalmukban, népi dalaikban csendül fel Kordova, Sevilla, Granada hangulata, hanem építészeti stílusuk is folytatja a régi hagyományokat: csipkézett bolthajtásokat, a tetővel fedett díszes kapucsarnokokat és a falak feliratoktól ékes, áttört mintázatát. Ilyen stílusban épültek a szállodák, a középületek, sőt az európai élettempó követelte hatalmas bérházak sem zárkózhattak el teljesen ettől az ízléstől. Spanyolországi arab emlék a szökőkutas kert, a virágágyak, amelyek közepén függőhinták kínálják párnázott ágyaikat a pihenni, a szemlélődni kívánóknak. Ilyen volt hotelünk kertje is.

A februári langyos levegőben a rabati utcákat szegélyező fákon piroslott az érett narancs, sárgult a citrom, zöldült az olajbogyó, a hatalmas pálmafák legyezői pedig hűsítő árnyékot nyújtottak. Vízmedencék, csergedező csatornák és mindent elárasztó édes fűszer- és virágillat mámorítóan hatott ránk, kik néhány órával azelőtt Párizs csípős téli levegője elől fűtött helyiségbe menekültünk. Ott igen rövidre szabott szoknyákban fickándozott Párizs bájos női társadalma, kedvesével karonfogva, gyakran csókolózva. Itt — az asszonynép bokáig érő szürke vagy fehér köntösben méltóságteljesen lépegett az utcákon, arcát sűrű fátyol fedi, amiből csak parázsló szeme világít ki. Különösen keveredik az utca képébe a sok autó, amely tolakodóan száguld a festői ruházatú, lassú járású, meggondolt mozdulatú arab férfiak mellett.

A Tour Hasszan szálloda Rabat egyik ékessége. Ez is magán hordja arab stílusát és a luxus minden vívmányát kínálja. Itt tartják az ünnepi fogadásokat s ebédlőjében a világ minden tájáról sereglett politikus, üzletember, tudós és turista élvezi a francia és arab konyhaművészet remekeit. Széles asztalon szemlélésre és válogatásra kiterítve fekszik a pirosra főtt óriási tengeri rák, a véres angol bélszín, a főtt vagy sült poulard, a juhhús tíz féle változata, nyársonsült vagy kemencében érlelt. A rózsaszínű sonka és a francia hizlalt sertéshús tisztes távolságra egy sarokban húzódott meg a nem-moszlim vendégek számára, nehogy a rituálisan készült ételeket jelenlétével megzavarja. Tolókocsin a vendég elé tárják a fogásokat, hogy ízlése szerint válogathasson belőlük. A pincérek ebben a »mintaszállóban« tökéletesítik tudásukat.

A rabati egyetem a város külső negyedében épült óriási pavilon-rendszerű intézmény. Arab stílusban épült előadóterme nagyszámú hallgatóságot tud befogadni. Ebben a teremben tartottam előadásaimat, amiket a rádió is felvett és amelyeken számos miniszter, nagykövet, tudós tanár festői öltözékben és lelkes diákhallgatóság jelent meg. Első előadásom a semita és indo-árja nyelvek fejlődésének gazdaságtársadalmi hátteréről szólt. Ez a beállítás teljesen új volt számukra és az előadás nagy érdeklődést váltott ki. Többi előadásom (hat előadás Rabatban) az új arab irodalom és az amerikai arab irodalomról szólt. Előadásaim nyomán jöttek a meghívások. Az egyetem rektora díszebédet adott tiszteletemre, ahol a kormány vezetői és tudósok voltak jelen. Utolsó előadásomban az egyetemen, Magyarország történelmét és mai kulturális életét ismertettem.

Rabatban hat arab állam tart nagykövetséget: Szaudi-Arábia, Libanon, Líbia, Tunisz, az Egyesült Arab Köztársaság és Irak, Szaudi-Arábia nagykövete, a wahabita *Khair-eddin Zirekli*, megérkezésem hírére a szállóba sietett és testvérként ölelt meg, ami a szállodában a legmagasabb fokra emelte tekintélyemet. Naponta értünk jött gyönyörű kocsiján, hiszen évtizedes barátság fűz ehhez a tudós emberhez, aki esténként Rabat szűk sikátorainak titkaiba vezetett és megajándékozott legújabb műveivel. India nagykövete palotájában többször látott vendégül feleségemmel együtt és meghallgattuk Mahatma Ghandhinak lemezre felvett szózatát az indus néphez. *Ram Csandra Goburdan* nagykövet kérésére magnetofon szalagra mondtam. Rabindranath Tagore-ral való beszélgetéseim egy részét, amit a májusban tartandó Tagore centenáris ünnep alkalmából fognak kisugározni.

Fezbe, a középkori arab kultúra mesébe illő városába vittek át autón rabati előadásaim után. A kitűnő úton száz kilométeres sebességgel száguldanak a kocsik. Pálmafák, cédrusok, narancsligetek, majd dús legelők látványa tárul az utas szeme elé. Nyájak legelnek és estefelé békésen hajtják álomra fejüket a süppedő füvön. Gazdag, vörhenyes föld számos, még eddig fel nem kutatott ásványi kincset rejt. Meknes előtt megállunk a »La vallée heureuse«, »A boldog völgy« néven híressé vált kiránduló helynél, mely szépségével és nevével csalogat. Mimózabokrokból font pihenőágyaival, szökőkutas pázsitberkeivel, galamblövészettel és szórakoztató sportlehetőségeivel kínálja magát. Szívesen időztünk volna itt, ha a kötelesség nem nógat sietésre. Meknessben, a régi épületeiről híres városban, fényképezés céljából rövid időre megálltunk. Sóvárogva néztem végig a tájon, amelyet a távolból az Atlasz-hegység hófedte vonulata keretezett be. E délvidéki hegységben a hó határáig tanyázik a mindinkább ritkább törpe berber oroszlán és leopárd.

Fez volt az afrikai arab hódítás első nagy, kulturális állomása. A bennszülött berber lakosságot nagy küzdelmek árán tudták leigázni és az iszlám hitére áttéríteni. De azóta hűséges moszlimok maradtak. Mulai Idrisz itt alapította ezeregyszáz évvel ezelőtt azt az arab stílusú óriási mecsetiskolát, amely később a spanyolországi arab uralom alatt az európai egyetemek mintája lett. Múlt év októberében ünnepelte a tudós-világ a föld legrégibb egyeteme alapításának évfordulóját.

Fez teljesen a középkori arab városok jellegét őrizte meg.

Magas várfallal van körülvéve és mivel az iszlám egyik szent városának tekintették, keresztények és zsidók nem léphettek be falai közé. Ma Nyugat-Afrika egyik legforgalmasabb kereskedelmi központja, ahonnan karavánok szelik át a sivatagot árukat szállítva Afrika belseje felé. Kézműipara bámulatos: réz, ezüst, aranyfaragás, bútorok, len, gyapot és gyapjú szövészet, káprázatos bőrmunkák, edénygyártás, mind szemünk előtt kel életre a földön kuporodó szorgalmas iparosok keze alól. Festői a bazár szűk sikátoraival, melyben csak gyalog vagy szamárháton tolong a nép, s melynek építkezése a támadások elleni védelemre készült. E szűk sikátorokban tört ki a marokkóiak **szabadságharca a franciák ellen.**

Egyik előadásom után egy palotába voltunk hivatalosak, ahol nagy ünnepségre készültek: a kisded első hajvágására *(akika)*. Legnagyobb csodálkozásomra a család női tagjai, széles alacsony pamlagokon heverve díszes brokátruhákban, csipkemantillákkal borítva és aranyékszerektől bilincselve *fátyol nélkül* fogadtak. Fátyol nélkül, mert rokonnak tekintettek és szemérmesen bár, de kezet nyújtottak. Csodálatos szép arcok, deli termetek, parázsló szemek és kellemesen csengő hangok ejtettek ámulatba, mindezt betetőzte a vacsora: ízletes juhhús, csirke, köles, mazsola, rizs, cukor és ki tudja mi más keverékből álló »kusz-kusz«, amit széles ezüst tálakról pamlagokon kuporodva kézzel ettünk. Pompás vacsora volt ez, amelyen énrajtam kívül csak a család férfitagjai voltak jelen.

Utam utolsó állomása Casablanca, az Atlanti-óceán partján elterülő milliós város volt. Fehéren ízzik, mint neve, pálmaszegélyezte utcáin ezernyi autó, húszemeletes házai az óceán túlsó partjait idézik elénk. Üzleti negyede káprázatos. Ilyen pazar keveréke Afrikának, Európának, Amerikának és az Ázsiából előtörő arab iszlámnak talán nincs is a világon.

Új barátokkal, eredményes gazdag tapasztalatokkal, sikerrel megáldva és újabb könyvzsákmánnyal megrakodva, ragyogó napsugárban repültünk Párizsba, ahonnan kissé fáradtan, de boldogan érkeztünk haza.

A Magyar Nemzet galériája

Reich Károly rajza

AZ EGRI OLAJ ÉS AZ EGRI CSILLAGOK

1

Az életben néha a véletlen fejt meg százados titkokat.

Ugyan honnan sejthettem volna, hogy népgazdaságunk olyan fontos őrhelyén, amilyen a Szent István körúti Országos Kőolaj- és Földgázipari Tröszt, nemegyszer a Bornemissza Gergely nevét emlegetik? S az egyik szoba Dobó várkapitány nevétől hangos? Mármost: hogyan kerül a csizma az asztalra? S miért van az, hogy az élet mindig gazdagabb, mint az ember fantáziája? Nem lehet azt tudni soha, hol találunk egy-egy fénylő fabulát. Olykor olyan szürkének tetsző aktacsomó is, mint »Az egri olaj«, tele van képzeletdús történetekkel.

Levelet hozott a posta *Vadász* Elemér dr. Kossuth-díjas akadémikusunktól, a budapesti tudományegyetem világhírű földtan* tanárától. Azt írja a professzor úr, hogy nem csak Zalában van olajunk, hanem Eger környékén is, ahol már a századik kútból termelünk. Ha azután többet szeretnék hallani az egri olajról, s még valamennyit az egri történelemről is, forduljak *Kertai* Györgyhöz, az Országos Kőolaj- és Földgázipari Trösztt Kossuth-díjas főgeológusához. Kertai sok olyasmit tud, amit *Gárdonyi* Az egri csillagokban leírt ugyan, de olyasmi után is kutatott, amit Gárdonyi nem írt le soha.

Azt már hallottam nemegyszer, hogy geológusaink az egész világon kutatnak. Magyar tudós tárta fel a perzsa olajmezőt, geológusaink baráti segítséget nyújtanak a többi közt Guineában és Mongóliában, ahol vizet, Kínában, ahol olajat keresnek. Bagdadban olajföldtant adnak elő, Vadász Elemér pedig megjárta már a Parnasszust is, nem lanttal ugyan, hanem kalapáccsal, a görögök megbízásából terra rossát, bauxitot keresve.

Arról azonban eddig nem szólt a fáma, hogy geológusaink a levéltárak kapuin is kopogtatnak s kutatnak a századokban.

Ilyen előzmények után kerestem fel azt a geológust, akit nemcsak a föld mélye érdekel, hanem a csillagok szikrázása is. Pontosabban, hogy: mi is történt idestova 409 esztendeje a fényló, őszi egri csillagok alatt?

2

Kertai Györgyöt sorsa két anyagból gyúrta: türelemből és türelmetlenségből. Ha nem tűnik ellentmondásnak: egy türelmes türelmetlen férfival találkozom.

Arcizma sem rándul, mikor beszélgetésünk közben ajtaján már hatodszor kopogtatnak, s angyali türelemmel felel, mikor asztalán nyolcadszor, sőt — megszámláltam —, tizenharmadszor berreg a telefon. Pedig a türelmes ember folytonos, zaklatott türelmetlenségben él. A göcseji Nagylengyelért kapott Kossuth-díjat, miután pedig az Alföldön rengeteg a gáz, meg akarja lelni az Alföld Nagylengyelét, feltevései szerint Alföldünkön is lehetnek még olajmezők. Ez a szenvedély tartja zaklatott állapotban, ez a törekvés üzi-hajtja. S közben *Csiky* Gábor geológus és *Molnár* József geológus mérnök társaságában megtalálták az — egri olajat. Molnár mangánércet kutatott, s e munkája közben bukkant olajnyomokra.

Kertai egyébként 48 éves, 21 esztendeje olajgeológus, 12 éve ad elő kőolajföldtant az egyetemen, a magyar geológia egyik utazó diplomatája, s a 112 éves világhírű Magyar Földtani Társulat elnöke. Bejárt nem egy országot, de ismeri a föld mélyét is, ezeket a rejtett és fekete tájakat, a lengyel, román, csehszlovák olajvidéket, az urali, bakui, baskir olajmezőket. Nemrég Mexicó Cityben tartott előadást a magyar olaj- és földgáztelepek rendszeréről. S nemcsak a föld mélye érdekli, hanem a történelem mélysége is. Nemcsak az Alföld jövője, hanem Eger hősi múltja. Nemcsak az, ami lesz, hanem az is, ami volt. Ez a sokoldalú türelmetlenség szegezte például régi fóliánsokhoz.

Középtermetű, mozgékony és széles bajszú férfi. Néha úgy tűnik, mintha bajsza lobogna, mintegy menekülni készül, el akar repülni az arcról, ahová települt.

Mikor Kanizsán dolgozott, nemcsak a munkája vonzotta, hanem munkájának minden előzménye is. Poros iratok közt kereste ki az alsólendvai nemzetőrség valamikori parancsnokának, annak a Dervalics Kálmán 48-as honvédhadnagynak a feljegyzéseit, aki feírta, hogy Dobriban gyültek össze a nemzetőrök Jellasich feltartóztatására, azután a Mura-hídhoz mentek, »földi szurok«-kal bekenték s felgyújtották. Az első olajnyomok!... A türelmetlen ember azonban szerény is. Megjegyzi, hogy az olaj történetéről valóban sokat *Gyulay* Zoltán professzorunk tud, aki a miskolci egyetemen olajtermelést ad elő. Ő — csak »amatőr«. De olyan amatőr, akit szinte gyermekkora óta érdekel és nyugtalanít egy történelmi hősünk.

— Kicsoda? — kérdem.

— Dobó!

3

Meg Bornemissza. A »Gergő«.

Legfőképpen pedig, hogy mi volt az a híres egri »lapta«, »szurkos csepű«, a félelmetes tűzszerszám, amely »lángot lő, égő olajat pökdös« — s amely végül is az emberek hősiessége mellett eldöntötte az 1552-ös egri várcsatát. Gárdonyi azt írja, hogy »a török olyat nem tudott gyártani«. A török meg azt mondja, hogy »ők hozzá vannak szokva minden hadi szerszámhoz, de pokol-tűzhöz nincsenek hozzászokva«. Mi volt a pokoltűz, amely az egri vár faláról a törökre zúdult, s amelyet nem ismert a kor legnagyobb hadserege? S hogyan is tudta legyőzni és megfutamítani az alig kétezernyi egri hős az ostromlók tízezreit? Szép dolog a legenda, igazában azonban az értelem dolgai szépek. S az emberész mindenre — még századok múltán is — valóságos magyarázatot keres.

Mikor megindult az egri olaj kutatása, a régi gyerekkori érdeklődés lobbant fel Kertaiban. Egymás mellett haladt az olajkibúvások keresése és a történelmi titkok kutatása. A két nyom végül összetalálkozott. Kertai a Magyar Földtani Társulat egri vándorgyűlésén elnöki megnyitójában hatalmas érdeklődés mellett számolt be az 1955-ös egri olajról, s az 1552-es egri tűzgolyóbisról.

Ez a golyóbis »szurok« volt. A történelemből tudjuk, hogy Bornemissza a harc előtt a kistályai, maklári kőbányákban köveket gyűjtött. Az egri csillagokban egyszer azt kérdi: »Van-e még szurok a pincében?« Az a kérdés, ez miféle szurok volt? Közönséges fából égették, mikor a faszénégető boksa alatt egy gödörbe csurgott a fa zsírosnedves része, a szurok? Ezt azonban ismerte a török is, s mégsem ismerte Bornemissza pokoltüzét. Talán fenyőfából égették volna, s a lobbanékony, nagy erejű tűz a kicsurgott gyanta volt? Ez is megőrölt a fóliánsok kutatása során, mert a XVI. században Eger környékén nem volt fenyő, mert ha lett volna, Hyppolit, Mikszáth kis primása miért a messzi Máramarosból hozatott fenyőgerendákat az elpusztult székesegyház újjáépítéséhez?

Minthogy fenyőszurok sem lehetett, marad az utolsó föltevés, hogy külszíni nyomokból származó, kövekbe ágyazódott, szikladarabokból szivárgó olaj volt a Bornemissza pokoltüze. Egertől nem messze, Parád vidékén a Báj-patak völgyében, a Mátra vulkáni tufáiból — ha rásüt a nap — ma is olaj csurog. A recski érchánya repedéseiben pedig petróleum van. A nagybátonyi felszíni andezitdarabkákból olaj szivárog elő. Ha aztán Mekcsey uram, vagy a vén Cecey felgyújtott egy ilyen pokoltüzet, a kő lezúdulva a falakról, ezernyi részre robbant. S azért beszél minden forrás »szurok«-ról, — akár az Országos Levéltárban, egy 1358-as oklevelet böngészve kutatott Kertai, akár a kalocsai Tóth Mike múlt századbeli peklenicai leírását olvasgatta, akár Benkő Ferencnek a köveknek és érceknek »megesmertető jegyeiről« írt 1782-ös munkáját lapozta végig — mert csak 1807-ben jelent meg a kőolaj kifejezés a szurok helyén.

Ezt a szurkot fedezte fel Bornemissza Gergely 1552-ben, ezt a kincset találták meg népgazdaságunk tudósai 1955 és 1961 között.

— Ez természetesen nem több, mint... feltevés — mondja végül a türelmetlen türelmes ember.

Mióta irodájában jártam, a trösztnél, kerülöm azt a kifejezést, hogy »szürke hivatalok...«

Ruffy Péter

SZÉLJEGYZETEK

Bernáth Aurél

önéletrajzának második kötetéhez

„Kor és pálya" az összefoglaló címe *Bernáth* Aurél önéletrajzi ciklusának, amelynek első kötete, az *»Így éltünk Pannóniában«*, néhány évvel ezelőtt jelent meg, második része, az *»Utak Pannóniából«*, pedig az idén. Ez a rész a harmadik kötetet is megígéri.

Kivételesen nagy könyvsiker volt az »Így éltünk Pannóniában«. A gyerekkori emlékek selyemkötésében őrizte egy korszak személyes, lírai dokumentumait, lapjai közé préselve régi jelenetek egy-egy szál virágát, anekdoták holt, de még mindig hímporos pillangóit. A szerző a korszakra, e középúri-hivatalnoki-kispolgári világra, önéletrajzírásra érett, higgadt életkorból pillantott vissza, kétkedőn, de szeretettel. Kétkedőn, mert látta a tarthatatlanságát és a torzulásait, szeretettel, mert saját ifjúságának világa volt. Ettől a kettős fénytöréstől lett az a pannóniai alkony oly mosolygó és vicsorgó egyszerre, olyan vonzó és fenyegető, olyan melankólikusan édes dallamú és fülsértően széthangzó. Az olvasó a múltat a jelenen átszűrve kapta ebben a könyvben, egy nagy festőművész megfogalmazásában, aki saját művészete szokott eszközein kívül igen otthonosan, rokonszenves természetességgel kezeli a tollat is. A könyvben vannak részletek, amelyek mélyen vésődtek az olvasó emlékezetébe: egy vad, elementáris erejű mulatozás leírása például, amely szinte egy törzsi ünnep szilaj és idegen dobszavával dörömbölt az emberen, vagy egy vihar képe abban a drámai festőiségben, ahogyan egy ilyen félelmetes emlék az emberi lélek nagy festővásznán folyvást változó, hullámzó, nyugtalan színeivel megjelenik. Vannak a könyvben jelenetek, amelyek a klasszikus anekdoták tömörségével szóltak az olvasóhoz, szórakoztatva is és mindjárt a saját kritikájukat is kiváltva belőle.

Az »Utak Pannóniából« című második önéletrajzi kötetben, amely Bernáth Aurél életének a nagybányai festőiskolától a nagy és kiforrott műveket érlelő pösztyéni időkig terjedő, a húszas évek derekáig tartó szakaszát öleli fel, a korrajz egy kicsit háttérbe szorul, az anekdotikus pillanatok epikussá szélesednek. Az életrajzi ciklus hangja elmélyül. *

Az „Utak Pannóniából" befelé visznek. Az első kötet lírai környezetrajza felől az önvizsgálódás filozofikus tájai felé. Látszólag kivezetnek a világba, mert a kötet a hazai esztendők után és közben Bernáth Aurél bécsi, berlini tanulóéveiről, olasz-riviérai útjáról is szól. Valójában azonban a szerző belső művészi útkeresésének térképe. Az önéletrajz-író figyelme a világról és a környezetről önmagára terelődik, kívülről csak annyit enged be magához, amennyi serkentést, kételyt, akadályt vagy segítséget a külvilág a művészetének jelent.

Így az első világháború és a forradalmak eseményei, nagy társadalomátalakító erői s az ellenforradalmi zuhanás csak távolról szűrődnek át a lapokra. Az ifjú művész túlságosan el van foglalva a saját érzelmeivel és gondolataival ahhoz, hogy a későbbi memoár-íróra valami tartalmasabb emléket is hagyhasson ebből a korból. A második kötetből ezen a ponton hiányzik leginkább a korrajz, az a lírai, érzékletes korfestés, amely az első kötet erőssége volt.

Igaz, helyette megjelennek a szerző művészetének belső küzdelmeken, meghasonlásokon, csalódásokon és felismeréseken kicsiszolódó, lélektani körvonalai. Felsejlik egy művész individuális fejlődésének története. Ezt a folyamatot Bernáth Aurél kétségtelenül választékos stílusban, igényes formában adja elő. De éppen az írói formakeresés homályosítja el helyenkint a tartalom világosságát. Az első kötet kéklő, lírai páráinak helyére, amelyeken olyan varázslatosan ütöttek át alakok, események s a korról szóló megfigyelések, a második kötetben itt-ott eléggé sűrű gondolati köd telepszik, amelyen az olvasó nem egykönnyen hatol át. Feltűnnek helyenkint keresett asszociációk és arra vallanak, hogy Bernáth Aurél itt-ott irodalmilag túl akarta öltöztetni életrajza mondanivalóit. Túlválogatta szavait s a kerek egészségű, természetes mondatok közé becsúsztak halovány és mesterkélt szépségűek, úgynevezett »irodalmiak«, amelyek menten el is hervasztják magukban az életerős gondolatokat, szobalevegőbe zárva a mezei flórát.

A kor- és az emberi jellemrajz a bécsi és a berlini évekre való visszaemlékezések közben erősödik fel ismét a könyvben. Kész, nagyszerű novellák ugranak elő a kötetből, olyan drámai erővel, mint amilyennel a kötet első felében csak a »Jelenet a pokolból« című fejezetrész él és hat tovább maradandóan az olvasó képzeletére.

*

Kifejezések és gondolatok áradó gazdagságával találkozni persze a könyv halványabb oldalain is. Bernáth Aurél rendkívül eredetien lát íróilag is és egy-egy megjegyzéssel pompásan jellemez embert és hangulatot. Egy nyegle ficsurat lát reggelizni például nagybányai megérkezésekor. *»Raccsolva eszik...«* — írja róla s az olvasó maga előtt látja nemcsak az embert, hanem asztalát is, a ruháját s készen van képzeletében már szinte a sorsával is. Vagy ezt írja egy női alakjáról: *»... mindent át akar melegíteni, amihez hozzáér...«* A félmondat érzékletessége itt is egy egész regényt mond el. Walt Whitmanról, a költészetével való első találkozásakor ez a jellemzés nyomul Bernáth Aurél tolla alá: *»Szívében akkora tágasság volt a befogadásra, mint egy alföldnek«.*

De nemcsak egy-egy mondat, megjegyzés vagy szó ilyen megragadó a könyvben. Vannak olyan gondolatai, amelyek fejezeteket melegítenek át intenzitásukkal. Talán a legszebb, s ami ennél még sokkal több: a legigazabb a könyvben az, amely nemcsak a könyvnek lehetne mottója, hanem életelvnek is megállja a helyét: *»Aki szeretni tud, annak gondja van.«* Ez a gondolat úgy süt át a második köteten, hogy egy egész telet meg lehetne olvasztani az izzásával.

*

Sokat lehetne írni még Bernáth Aurél önéletrajzának második részéről. Meg kellene említeni és értékelni kellene évekig tartó művészi viaskodását az absztrakció démonával, férfias szemérmű önvallomásait találkozásokról és érzelmekről, misztikumba hajló, ifjúkori megdöbbenését a reichenbergi katonakórházban, látomásait álmatlan éjeken. Szólni kellene festői nézeteiről, arról a törekvéséről, hogy memoárjaiban őszintén feltépje emberi és művészi önmagát s arról, hogy ez a már említett »irodalmias« formakeresés miatt hogyan téved mégis pózba néha.

De ezek a sorok csak megjegyzések egy érdekes és gazdag könyv margóján, nem lépnek fel a végső összegezés igényével. Bernáth Aurél még nem fejezte be önéletrajza írását. A harmadik kötet tisztázhatja a második homályait és végső következtetéseit vonhatja le egy kiváló művész és gondolkodó ember életének, úgy, ahogyan a ciklus gyűjtőcíme megígéri a teljes vallomást korról és pályáról.

Mátrai-Betegh Béla

Nemcsak jegyiroda

Csepelen március 15—április 4-e között rendezik a *kulturális napokat.* Ünnepségek, kiállítások, ankétok, hangversenyek, színi előadások egész sorát készíti elő erre az alkalomra a Csepeli Művelődési Bizottság. Először 1958-ban rendeztek ilyen ünnepségeket Csepelen, azóta évről évre nagyobb sikerről, több látogatóról, résztvevőről számoltak be a jelentések. Fokozódik az érdeklődés a kulturális napok iránt, mint ahogy fokozatosan fejlődik Csepelen is az emberek gondolkodása, növekszik tudásvágya, alkotókedve.

A Csepeli Vasmű dolgozói közül jelenleg mintegy ezren járnak az *üzem területén működő* általános iskolákba, hatszázan technikumba és kétszázan főiskolára. *A Vasműben szeptemberben 24 munkásakadémia indult.* Többen többet tanulnak — és ezzel egyidejűleg alakul, fejlődik szórakozási igényük is.

A „komoly" műfajok előnyben

Néhány esztendővel ezelőtt a közönségszervezők 4—5000 jegyet adtak el havonta a Vasműben. Most körülbelül 6000 a havi átlag. A számbeli növekedés önmagában még nem jelent túl sokat. Fontosabb ennél, hogy határozottan változik, a »komoly« műfajok javára billen az eladott jegyek aránya.

Csepelen a Vasműben külön *közönségszervező iroda* működik függetlenített munkatársakkal és társadalmi aktívákkal. Ilyen méretek mellett nem is lehet másképp. Harmincnégyezer dolgozó jegyellátásáról kell gondoskodni. És *nemcsak* az ellátásáról. A mérleg, a »komoly« műfaj fokozódó népszerűsége arról tanúskodik, hogy Csepelen a közönségszervezők is komolyan veszik feladataikat. A siker, a további fejlődés azonban nemcsak rajtuk múlik.

Az elmúlt évadban szervezték Csepelen az első *»teltház«-akciót.* Az idén már több mint húsz alkalommal töltötték meg teljesen a fővárosi színházak nézőterét csepeli dolgozók. A többi között megnézték az Irkucki történetet, a Tányát, a Tartuffe-öt, az Úrhatnám polgárt, a Lysistraté-t, a Különleges világnapot és a Pesti embereket. A Pesti embereknek különösen nagy sikere volt előttük. A közönségszervező iroda vezetője büszkén újságolja, hogy *egy nap alatt elkelt a »teltház«* és a Vasmű különböző üzemeiben összesen 3500 jegyet adtak el *Mesterházi* darabjának előadásaira.

Az ilyen nagyszabású közös színházlátogatások után közvéleménykutatást szoktak tartani az üzemekben. A közönségszervezők megkérdezik a nézőket, hogyan vélekednek a látott színdarabról. Igen érdekes és figyelemre méltó e közvéleménykutatások tanulsága. A válaszok és a tapasztalatok, de már az előzetes érdeklődés aránya is bizonyítja: *a siker titka a csepeli dolgozók között elsősorban a mai téma.*

Még több új barátot a színháznak

A közönségszervező munka mennyiségi és minőségi javulásában jelentős szerepet játszanak a szocialista brigádok kulturális »vállalásai«. A brigádok általában értékes, színvonalas műveket néznek meg és egyúttal *sok új barátot is megnyernek a színház számára,* olyan munkásokat, akik addig nem tartoztak a rendszeres színházlátogatók közé.

Az új barátok, az új színházkedvelők megnyerésére nagy szükség van. Mert bármennyire örülünk, hogy ma már havonta 6000 színházjegy fogy el a Csepeli Vasműben, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy ennek ellenére igen nagy még azoknak a száma, akik nem keresik, nem igénylik a magasabbrendű szórakozás, a kultúra örömét.

Kik ezek? Elsősorban a *bejáró munkások.* A Vasmű dolgozóinak nagy része ugyanis 40 kilométernél nagyobb távolságról jár be az üzembe. Szabad idejüket leköti az utazás, a gyakori kétlaki életmód. Újabban vasárnap délutáni »teltház«-akciók szervezésével próbálnak segíteni ezen a gondon. Áprilisban öt ilyen *vasárnap délutáni színházlátogatást* terveznek. Így a távollakók is még időben hazaérhetnek.

Feltűnően kevés, *még mindig kevés a jegyvásárlók között a fiatal.* Emellett sokan, bennszülött csepeliek, megszokottságból, »kényelemből« kerülik a színházat. Fáradtak a nehéz munkától, könnyű szórakozást keresnek.

A közönségszervezők elsősorban személyes, *baráti beszélgetés* során igyekeznek felhívni az emberek figyelmét az igényesebb színdarabokra. Segítenek maguk a színházak is. Elsősorban azzal, hogy *házhoz jönnek.* A »perem-előadásokat« szívesen megnézik azok is, akik esetleg »lusták« bemenni a városba. Hasznosnak bizonyultak a *munkás—művész találkozók,* noha meg kell mondanunk, sok helyen formális jellegű még ez a kapcsolat.

Kétségtelen azonban, hogy mindennek ellenére sem tesznek még eleget az üzemi közönségszervezés támogatására. Gyakran hiányosan, vagy egyáltalában nem tájékoztatják az üzemi szervezőket, esetleg ők maguk sem tudnak többet a darabról, mint ami a plakáton van. A színházak még mindig nem fordítanak elég gondot az érdekes, színvonalas propagandára.

A SZOT kultúrnevelési osztályán hallottuk, hogy milyen jelentős szervezési eredményeket hozott például, amikor a *Televízió előzetes riportban tájékoztatta nézőit egy-egy színdarab próbáiról.* Természetesen nem reklámra, előzetes dicshimnuszra, hanem tájékoztató, felvilágosító propagandára van szükség.

A közönségszervezés: kulturális nevelőmunka

És ezzel már túlnő a kérdés Csepelen. Annál is inkább, mert a Csepeli Vasmű kivételes helyzetben van, hiszen az országban összesen hat üzemben működnek függetlenített közönségszervezők. A munka oroszlánrészét elfoglalt, önfeláldozó *társadalmi munkások* végzik, akik kevéssé jártasak a drámairodalomban, a zenében, a színházi szakmában.

Ők pedig gyakran »magukra maradnak«. Idejüket leköti az adminisztráció, az elszámolás. Sok üzemben a vezetők sem tekintik fontosnak a közönségszervező munkáját. Úgy gondolják, ez csak lazítja a munkafegyelmet és tulajdonképpen a »színházak anyagi érdekeit szolgálja«.

Az utóbbi hónapokban érdekes kísérleteket, hasznos törekvéseket is láthattunk a közönségszervezés munkájának támogatására. A már említett személyes találkozások, a munkásszállásokra látogató művészcsoportok, a művelődési otthonok műsorfüzeteiben megjelent ismertetők, a szakszervezetek tájékoztatói Csepelen is, másutt is *tartalmasabbá tették a közönségszervező munkát.* Bizonyára ezek a törekvések is hozzájárultak, hogy a különböző műfajok népszerűségének aránya nemcsak Csepelen, hanem országos viszonylatban is előnyösen alakul.

Vilcsek Anna

a darvak dala

Színes szovjet balettfilm

BEMUTATÓ: 1961. március 16.

Bródy Lili:

CSOMAIT KIVIZSGÁLJÁK

I.

— No mi újság? — kérdezte az orvos az ajtóban s karját szórakozottan áttéve Csomai vállán, három lépést tett vele az íróasztal előtti székig. Ott elengedte s míg Csomai elhelyezkedett a széken s arca a várószobában viselt önzetlen derű helyett felvette azt a nyugtalanul fájdalmas kifejezést, amelyet ebben a székben a betegek általában viselni szoktak, az orvos gyorsan beledobálta műszereit a táskájába s kezdte kigombolni a kabátját.

— Így siet, doktor úr? — kérdezte Csomai panaszosan, de ugyanakkor vigyázva arra, hogy hangja megőrizzen némi keveset abból az önzetlenségből, amellyel a várószobában viszonyult sorstársaihoz. A hang tehát kicsit bicsaklott, a panasz részvéttel vegyült; hadd lássa az orvos, hogy őt nemcsak a maga baja foglalkoztatja, de a körzeti orvosok túlterhelt, önfeláldozó életmódja is. Egy csepp politika is vegyült a hangba, bánatos és lemondó keserűség s ennek valami halk, agitatív árnyalata.

— Sok az influenzás — mondta az orvos és a karórájára nézett. Csomai követte a tekintetét; a vastag üveggel födött óralapon legalább hat mutató körözött lassan, gyorsan, előkelő lendülettel.

— Gyönyörű óra — jegyezte meg Csomai s ebben a pillanatban semmi fájdalmat nem érzett. — Németországból tetszett hozni? Szabad megnézni? Aha, ez az, amelyik a napot is mutatja, hogy hanyadika van. Ez igen.

Az orvos egy pillanatig rámeredt az órára, de nem válaszolt. »Már nincs itt a feje«, gondolta Csomai keserűen. Mindenesetre gyorsan átkapcsolt a gyakorlati tennivalók második sebességére.

— Ez a gyomorfájdalom nem múlik, doktor uram — kezdte el a várószobában gondosan átgondolt szöveget. — Nem használ ennek úgylátszik a diéta sem, az az epehajtó sem, amit a múltkor volt szíves felírni. Attól félek, hogy mégiscsak fekély lesz itt, ha ugyan nem rák. Utóbbira azért gyanús nekem a dolog, mert mostanában már étvágyam sincs. Sőt, bizonyos undort érzek az ételektől.

Az orvos kék tekintetében idegesen hajszolt fény rebbent meg.

— Tessék lefeküdni — mondta s kigombolt kabátja lebegett körülötte, mint a medúza koronga, ahogy a díványhoz ment, elvette róla a táskát és a vérnyomásmérőt, helyet csinálva a betegnek. — Megnézzük.

— Megnézné? — Csomai mohón állt fel és vetkőzni kezdett. Csak most nézett az íróasztaltól jobbra állított kis asztal felé, amelynél az írnoknő szokott ülni; úgy látszik, az már elment. Mégiscsak sokat jelent ez, hogy ebben a körzetben az orvos itthon rendel; nem kell rendelőintézetek zsúfolt folyosóin várakozni s a vetkőzésnél nincs közönség. Nem mintha... Csomai teste éppúgy, mint fehérneműje kitűnően volt karbantartva. Valamikor egy nagy belgyógyász professzorhoz járt, ahol titkárnő vette el a vizeletet az előszobában s másik titkárnő sietett be gyorsírásfüzettel, amikor a professzor diktálni kezdte a diétát, a tilos ételeket, a javallt életszabályokat. Csomai nagyot sóhajtott s felhúzva és lehúzva a fel- és lehúzandókat, lefeküdt a díványra.

— Nem az, doktor úr — mondta sziszegve, amikor az orvos melléje ült, s három ujjával megadóan belenyomult a hasába —, nem ott. A vesének nincs baja. A máj sem érzékeny. Ott... kicsit feljebb... ott, ott igen... ott a gyomorszáj körül... lejjebb... no, hát ez az, kérem. Itt fáj.

— Most fáj? — kérdezte az orvos s beletúrt a hájba a gyomorszáj körül.

— Nem nagyon — mondta nyögve Csomai —, nem olyan nagyon... ne tessék olyan erősen nyomni... nem olyan nagyon, ahogy fájni szokott, úgy értem, spontán. Tessék csak ott alatta is megnézni.

Az orvos keze tovább nyomult; elrévedt tekintete a kikopott szőnyegen pihent. Aztán mindjárt fel is állt.

— Tessék felöltözni — mondta s fehér köpenyét immár végképp ledobva, egy szék karfájára telepedett, a legszélére, mint egy fáradt madár az ereszre. — Tessék helyet foglalni.

— Igenis — mondta Csomai, alázatosan öltözködve. — Mit talált, doktor úr?

— Semmit — jelentette ki az orvos készségesen. — A világon semmit. Krónikus gyomorhurut, ez az egész. Tovább kell tartani a diétát. Pépeseket tessék enni, omletteket...

»Szuflét, kompótot«, mondta magában tovább Csomai az ismert szöveget. »Szóval megint az lesz belőle? És a fájdalom csak tartson tovább? Fejlődjön ki a fekély, nőjön a daganat, dögöljön meg a szerencsétlen körzeti paciens, ennyire jut ebből a percből, amennyi egy paciensre jut. És még abból is, én marha, elvettem egy félpercet az óra dicséretére. Hát nem.«

— Doktor úr — szakítja közbe az orvost, aki valóban a kompótnál tart —, doktor úr, én ezt nem bírom tovább. Ez hetek óta tart már, ez a kínlódás a gyomrommal. A fejgörcseimről már nem beszélek, azon úgy látszik nem lehet segíteni. A térdem már megint fáj. A szívem rámegy erre a dologra, doktor úr. Kérem, utaljon be engem valahova kivizsgálásra. Én gyűlölöm a kórházakat, de szerintem, amit muszáj, azt muszáj.

Az orvos elrévedt tekintete megint a szőnyegen pihent. Aztán felnézett Csomaira, de tekintetének csak iránya változott, kifejezése nem. »Keresztülnéz rajtam«, gondolta Csomai és szíve összeszorult, »levegő vagyok neki, mit érdeklem én őt? Talán nem is hallja, amit beszélek.«

— Engem ki kell vizsgálni, doktor úr — ismételte határozottan, emelt hangon. — Kérem, doktor úr, utaljon be engem kivizsgálásra.

A pillanatnyi csöndben hallani lehetett, hogy a szomszéd szobában valaki bekapcsolta a porszívót.

— Tessék? Kérem — mondta az orvos és tekintetét lekapva Csomairól bement az íróasztal mögé. — Tessék. Kérem.

Valamit firkantott egy cédulára és átnyújtotta.

— Hogyhogy? — kérdezte Csomai megrökönyödve s a keze megállt a levegőben. — Beutalt?

— Természetesen — az orvos hangja megint készséges volt, sietős, de készséges. — El tetszik menni, be tetszik feküdni és ott majd kivizsgálják.

S arcán valami mosoly villant fel, oly lassú-gyors, mint azoknak a mutatóknak köröző mozgása a karóráján.

II.

— Merre? — kérdezte a portástól a kis szanatóriumszerű épület erősen kivilágított lépcsőházában. A portás szélesre tárta két karját s arcán ugyanazzal a lassan felderengő, gyorsan eltűnő mosollyal felelte:

— Amerre tetszik. Várják.

Csomai pislogott. A fény erős volt és teljes a csend. Mi van itt, csendkúra? De hiszen délelőtt van, ilyenkor a legnagyobb a lótás-futás a kórházakban. Megindult a néma lépcsőn, aztán újra visszament a portáshoz.

— Mondja csak, kérem, ide vagyok én beutalva? Miféle kórház ez?

Bernáth Aurél
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁJ. 5.
NÉPSZABADSÁG

610

Csehszlovák-magyar képzőművészeti cserekiállítások

Az eddigi képzőművészeti kiállításcserék reprezentatív jellegüknél fogva inkább keresztmetszetét adhatták az illető ország képzőművészetének, de kevéssé engedtek bepillantást az egyes mesterek alkotói munkásságába. Ebben örvendetes változást hoz majd az az elgondolás, amely szerint művészeti intézményeink a jövőben nagyobb lehetőségeket kapnak a külföldi, főként a baráti országok megfelelő intézményeivel való közvetlen kapcsolatok megteremtésére. *Luzicza Lajos*, a Műcsarnok igazgatója, már ilyen értelemben tárgyalt Prágában és Bratislavában a csehszlovák állami szervek és képzőművészeti intézmények képviselőivel. Luzicza Lajos tárgyalásainak eredményéről a következőket mondotta:

— Prágában júniusban Bernáth Aurél műveiből lesz kiállítás, szeptemberben pedig Budapesten rendezünk csoportkiállítást négy-öt kiváló csehszlovák művész alkotásaiból, a csehszlovák—magyar kulturális egyezmény keretében.

Tárgyaltunk kamara-kiállítások kölcsönös cseréjéről, s a tervek szerint még júniusban megrendezzük Budapesten az első csehszlovák kamara-kiállítást, amelyen egy-két prágai művész mutatkozik be, mintegy hatvan alkotásával. (Ily módon lehetőség van a valutáris problémák megoldására is: a művész kísérheti anyagát, a közönség pedig vásárolhat képeket.) Hasonlóan fogadjuk *Hlozsnik* államdíjas grafikusművész anyagát májusban és egy másik bratislavai művészt még a második negyedévben. Mi is szerepelünk kamara-kiállításokkal az esztendő második felében Prágában és Bratislavában.

Jelentős segítséget ad képzőművészeinknek, hogy mintegy száz műalkotásból álló anyagot küldünk ki értékesítési céllal ez idén Csehszlovákiába. Sor kerül tíz művész cseréjére, s megállapodtunk a prágai és bratislavai kiállítási központtal kiadványaink kölcsönös megküldésében is.

Most szerzett tapasztalatainkat hasznosítjuk a többi szomszédos baráti országgal való közvetlen kapcsolatok kiépítésében is.

legalább 18 esztendőr
ség. Az élet rácáfolt
nai kommunisták az
hez alkalmazkodva, n
ták álláspontjukat és
gére befejezték a n
szocialista átalakítását.

Egy bizonyos: erőszakkal, adminisztratív úton ilyen történelmi változást nem lehet elérni. Ötszázmillió paraszt évszázados életmódját parancsra, valami központi kinyilatkoztatásra nem lehet megváltoztatni. A „rejtély" kulcsa a kínai párt bölcsességében és a sajátos kínai viszonyokban rejlik.

Kína parasztságának 65—70 százaléka a felszabadulás előtt szegényparaszt volt. Olyan szegényparasztság, amelynek évről évre meg kellett küzdenie a puszta életbenmaradásáért. Eléggé közismert, hogy egy-egy nagyobb természeti csapás idején milliószámra haltak éhen a kínai parasztok. Ez a szegényparasztság gyakorlatilag földnélküli volt, teljesen kiszolgáltatva a földbirtokosok és a módosabb középparasztok kényekedvének. Így, osztályhelyzeténél fogva a szegényparasztság alkotta a munkások mellett a felszabadító vöröshadsereg legmegbízhatóbb tömegbázisát. Hiszen ez a szegényparasztság a felszabadulással és az azt követő földreformmal új életet kapott. Nem mond ennek ellent az sem, hogy a viszonylag kevés megművelhető föld és a vetkezeti parasztság többsége ro-ként a központi törekvések és elképzelések miatt kevésbé ismerhette meg a szövetkezés alacsonyabb fokozatait, mivel többségük mindjárt a legfejlettebb típusban társult.

Csak amikor a kölcsönös segélycsoportok széles körben elterjedtek, kezdtek hozzá a magasabb típusú társulások megszervezéséhez. Ez a lépcsőfok az úgynevezett *fél-szocialista termelőszövetkezet*. A szövetkezet tagjai földjük, bevitt állatállományuk és munkaeszközeik arányában a részvénytársaságokhoz hasonló részjegyeket kapnak. A munkát már közösen végzik. A szövetkezet jövedelméből a tagság részjegyei és végzett munkája arányában részesül. Hogy a jövedelem mekkora hányadát osztják el a részjegyek és mekkorát a végzett munka szerint, ez a szövetkezeti tagok véleményétől, öntudatától függően, helyenként más és más. Ebben a formában még megtalálhatjuk a magángazdálkodás sajátságait, de már jobban érvényesül a munka szerinti elosztás szocialista elve. Hasonlóan az előző fo

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

Hajdu-Bihar megyei Napló

Megnyitották Bernáth Aurél kiállítását

1021

Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész legújabb művéből pénteken este kiállítás nyílt a debreceni Medgyessy-szalonban.

Bernáth Aurél első debreceni tárlatán néhány régebbi képe mellett azokat az akvarelleit állította ki, amelyek tek, és svájci, angliai, ausztriai, olaszországi felvillanó emlékeit örökítik meg.

A megnyitón, amelyen Menyhárt József festőművész és dr. Szodoray Lajos mondtak bevezetőt, a kiállító művész is megjelent.

A negyedéves fiúk után is vitatkoznak egy-egy szakmai kérdésen

ruhaszekrény, virág stb. is van már.

Elmondják, népszerűek az évfolyamestek. Közkedvelt ilyenkor az „Életünkről” mű-

bejönnek a többi „nemzetköziek”, a három jemeni: Kaid Mohamed, Aziz Mohamed és Musztafa Mohamed.

MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztálya
FIGYELŐSZOLGÁLAT
Budapest, VI. Dózsa György-út 1.
Tel.: 227-951 és 227-955.

Bernáth Aurél.

SZABAD SZÓ
1951 NOV 18

Képzőművészek — a kiállításról

Soha nem tapasztalt, hatalmas érdeklődés nyilvánult meg a Képzőművészeti Kiállítás iránt, amelyen egy esztendő legszebb képzőművészeti alkotásai sorakoztak fel. Képzőművészeink közül megkérdeztük Pátzay Pált, Konecsni Györgyöt és Kádár Györgyöt: mi a véleményük a kiállításról?

PÁTZAY PÁL:

— A tárlat megtekintésekor az ember rendkívül kedvező benyomásokat szerez — mondotta —, különösen, ha a tavalyi kiállításra gondol. A tavalyi kiállítás zavaros volt, mert a művészek, különösen a festők, a témaválasztás területén nem voltak tisztában sem a realizmus, sem a szocializmus problémáival, s ugyanakkor a formalizmusról való hirtelen lemondás mesterségbeli bizonytalanságot okozott. A rendezőség pedig a témák kedvéért sok engedményt tett a mesterségbeli felkészületlenségnek.

— Az idén a kiállítás rendezőinek az volt a szempontja, hogy *a művészi megjelenítés hitelesíti az igazán korszerű tartalmat, azért nagyobb gondot fordított a művészi megjelenítés színvonalára.* Igaz, hogy sokan panaszkodtak is a zsűri szigorúsága miatt. Az eredmény viszont mindenesetre az, hogy így sikerült örömteli emelkedést létrehozni. Öregek, fiatalok egyaránt természetesebben tudják a korszerű tartalmat az izmosabb művészi megjelenítéssel összhangba hozni.

— Ebben igen nagy szerepe van annak, hogy a képzőművészet elvi kérdései azóta sokkal tisztázottabbak. Másrészt a nagyobb igényű megbízatások — amelyekben bőven van része képzőművészeinknek — természetes fejlesztőereje érvényesül. A monumentális művészet iskolája a nagyszabású konkrét feladatok megoldásában rejlik. S amilyen mértékben a konkrét feladatok növekednek, olyan mértékben fog izmosodni a magyar képzőművészet is.

— Jó példa erre, hogy olyan kiváló festő, mint például Bernáth Aurél —, aki eddig intim, lírai festészetet művelt — most, hogy a MÉMOSZ-székház számára nagyméretű, a közelmúlt történetét megjelenítő feladatot kapott, anélkül, hogy a megjelenítés művészi igényéről lemondott volna — igazi, nagyszabású, örömteli alkotást produkált. Vagy a Konecsni—Kádár együttes Dózsa-kompozíciójában találunk jó példát erre. Ez a kompozíció a régi, nagymúltú történeti festészet színvonalát első nekifutásra sikerrel elérte. A szobrászatnál sokkal természetesebb volt ez a fejlődés, hiszen a szobrászat mindenkor feladatokat teljesít. Mégis meglepő, hogy a szobrászfiatalok munkáikban milyen természetesen tudtak kifejezést adni a bonyolultabb tartalmaknak is.

— Összefoglalva úgy látom, hogy a magyar képzőművészet *a reményteljes fejlődés útján van.* És ha igyekezetében, szándékaiban meg nem torpan, a legnagyobbszabású várakozásoknak is meg fog felelni.

KONECSNI GYÖRGY:

— A kiállításon döbbentem rá arra, milyen kár az, hogy nincs öt életem s tíz kezem. Fejlődő életünk annyi témát kínál a festőnek, amire még soha példa nem volt. Feltétlenül párhuzamot kell vonni a tavalyi és az idei kiállítás között, mert az idén már a festők egyéni hajladónságainak megfelelő témákhoz nyúltak, nem úgy, mint tavaly, amikor sokan előráncigált s meg nem felelő módon értelmezett témákat próbáltak kidolgozni. Nyoma sincs már a mostani kiállításon annak a tévhitnek, hogy a csendélet és a tájkép halálraítélt műfaj. Mert ezen a téren igen szép új alkotások születtek. *Kétségkívül a magyar képzőművészet az elmúlt egy év alatt nagyot fejlődött.*

KÁDÁR GYÖRGY:

— Szobrászaink viszonylag kevés alkotással szerepeltek a kiállításon, ennek azonban rendkívül érdekes titka van. A kiállítás megrendezése közben derült ki, hogy népi államunk annyi művészi megrendelést adott szobrászainknak, hogy a kiállításra alig tudtak készülni. Kétségkívül így van ez a festőkkel is. Ez a dinamikus elfoglaltság, amennyire megnehezítette a kiállításra való készülődést, annál hatványozottabb mértékben szolgálta a magyar képzőművészek fejlődését, s ez nyomta rá bélyegét erre a páratlan sikerű kiállításra is. Persze, a kiállításnak vannak hiányosságai is. A grafikai művek iránt hihetetlen igény mutatkozik, s ugyanakkor a kiállítás grafikai része számban és minőségben elmaradt a többi területek mögött. Egy-két műtől eltekintve, a grafika nem szerepel méltóképpen ezen a kiállításon. A kiállítás tehát kihozta a problémákat s megmutatta azt, hol kell a magyar képzőművészet területén meggyorsítani a fejlődést. Egész bizonyos vagyok abban, hogy *a következő képzőművészeti kiállításon a még szebb, még nagyobbméretű fejlődést mérhetjük majd le.*

A béke ellen…

Robert Anthony Ed…

1945-ben Edenről ezt írt… gol történész: »Churchill… ő Anglia legaktívabb hábo… litikusa.«

Régi di… családbo… mazik. … az Eden-… amelynek tagjai a lordi, vagy earli rangra emelkednek, az Auckland családnevet is használja. Az első Auckland lord William Eden Robert korának ismertnevű, rendkívül erőszakos diplomatája volt.

Robert Anthony Eden tehát családi tradicióikat követve került 1923-ban, mint ifjú képviselő az angol alsóházba. Politikai karrierjének döntő fordulatot adott az a házasság, amelyet Churchill lányával kötött. Az após rögtön partfogásába vette vejét. 1935-ben külügyminisztert csinált belőle. A második világháború alatt Eden előbb dominiumügyi, később külügyi tárcát kapott. 1945-től kezdve, amikor Churchill a választásokon megbukott, Eden volt az angol ellenzéki párt parlamenti alvezére. A jelenlegi Churchill-kormányban újra megkapta a külügyminiszteri tárcát.

Eden a törtető, karrierista teljes mértékben apósa befolyása alatt áll. Esküdt ellensége a szabad világ népeinek. Zászlóvivője a szabad nemzetek ellen tervbevett új imperialista háborúnak. Alighogy befejeződtek az angol választások, Eden rögtön megjelent a politikai szinen. Első megbizatásaként az angol ENSZ-küldöttséget vezeti és Párizsban az ENSZ-közgyűlésen képviseli az angol imperializmust.

Scânteia

A román Nagy Nemzetgyűlés Elnöki Tanácsa dekrétumot adott ki, amely Felsőoktatási Bizottság felállítását rendeli el. A dekrétum kimondja, hogy a bizottság felállítását az egyre fokozódó káderszükséglet és a közoktatásügyi minisztérium eddigi hálózatának kiszélesítése tette indokoltá. A törvényerejű rendelet szerint a Felsőoktatási Bizottság a Román Minisztertanács mellett működik majd, hatáskörébe tartoznak az egyetemek, politechnikumok és tanintézetek, amelyeket eddig a közoktatásügyi minisztérium irányított.

l'Humanité

Pleven miniszterelnök a képvi-… legutóbb kijelentette.

Nemzetek Szövetsége közgyűlésének hatodik ülésszaka.

Mit vár a világ dolgozó népe a két szervezet tanácskozásától?

A Béke Világtanács bécsi tanácskozásán negyvennyolc ország képviseletében százkilenc küldött tárgyalta meg napjaink legégetőbb nemzetközi problémáit. A világméretű békemozgalom élharcosai gyűltek össze az osztrák fővárosban, hogy a mai feszült nemzetközi helyzetben megmutassák a kibontakozás egyedüli útját. Pietro *Nenni*, a Béke Világtanács alelnöke beszédében így határozta meg ezt az utat:

»Békés úton kell megoldani minden vitás kérdést. Követeljük az ENSZ-től, hogy szüntessék meg a koreai háborút és Taiwan kínai sziget amerikai megszállását. Követeljük a békeszerződés megkötését az egyesült, demokratikus és demilitarizált Németországgal, követeljük az emberek tömeges irtására alkalmas eszközök eltiltását és a fegyverzetek csökkentését.«

A legidőszerűbb kérdések

Nenni szavaiban összesűrítve megtaláljuk a legidőszerűbb, legégetőbb és *gyors megoldásra váró* nemzetközi problémákat. Ugyanakkor a beszéd egy rendkívül szomorú tényt is megvilágít: azt, hogy az Egyesült Nemzetek Szövetségétől ma már *követelni kell a béke megvédését*, a békét fenyegető veszélyek megszüntetését. Az ENSZ, amelyet 1945-ben éppen az emberek szilárd békevágya hozott létre, hogy a jövőben útját állja egy új háborúnak, ma veszedelmes szakadék szélére került. Az új háború apostolai befészkelték magukat a szervezetbe, különféle ügyrendi mesterkedésekkel, a szavazógépezet erőszakos kiépítésével éppen azoknak az agresszív céloknak megvalósítására akarják felhasználni a szervezetet, amelyek leküzdésére és megakadályozására annakidején létrejött. Maga a békemozgalom is, amely alig kétesztendős mult után a világtörténelem legnagyobb méretű mozgalmává szélesedett, azt mutatja, hogy az emberiség rádöbbent az imperialisták ENSZ-beli mesterkedésének nagy veszedelmére, megszervezett egy olyan mozgalmat, létrehozott egy olyan szervezetet, amely nemcsak passzív védekezésre alkalmas, de aktív tevékenységével meg tudja és meg is akadályozza a háborús uszítók bűnös terveit. A bécsi ülésen többek között Bud-

Bernáth Aurél

* **Képzőművészeti kiállítás Szolnokon.** Szabó Ferenc szolnoki polgármester megnyitotta a művésztelep képzőművészeti kiállítását. A kiállításon Bernáth Aurél, Basilides Barna, Chiovini Ferenc, Gáborjáni Szabó Kálmán, Hollós-Mattioni Eszter, Fényes Adolf, Zádor István, Révész Péter Pál, Szányi Lajos, Vidovszky Béla képei és Borbereki Kovács Zoltán szobrai nagy sikert arattak. A kiállítás egy hétig marad nyitva.

Ujsag 942. IX.11

ózpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Bernáth Aurel
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285
1956 JAN 15
SZABOLCS-SZATMÁRI
NÉPLAP, NYIREGYHÁZA

Látogatás a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Az utóbbi időben már nem feltűnő jelenség, hogy a dolgozók nagy tömegei lepik el a színházakat, a hangversenytermeket. Tudjuk mi ezt vidékiek is, akárhányszor Budapestre felmenve, problémát okoz egy-egy színházi jegy, operajegy vásárlása, különösen akkor, ha ez közvetlenül az előadás napján történik.

Igy van ez a képzőművészeti kiállításokkal kapcsolatban is. Nagyon helyes kezdeményezés az 50 százalékos vasúti kedvezmény bevezetése a kiállítás megtekintésével kapcsolatban. A kiállítás látogatói tapasztalhatták, hogy a vidéki emberek milyen nagy számban látogatják a kiállítást. Jóleső érzés látni, hogy a falusi nénikék, bácsikák megcsodálnak egy-egy műalkotást és hallani megjegyzéseiket a képekkel, szobrokkal kapcsolatban.

A látogatókat legelőször is meglepi a képeknek, szobroknak nagy száma. A szemlélőre ez kissé zavarólag hat. Megállapítható azonban, hogy több a jó kép, mint az előző években. Általában a képek erős Bernáth és Domanovszky hatást mutatnak. Kissé akadémikusnak tűnik fel a képek azonos festési módja. Változatosságot visznek ebbe a monoton összhangba Szőnyi István és Szabó Vladimir erősen egyéni képei. Különösen Szabó Vladimir: „Földosztás" című képe köti le hosszabb időre a szemlélőt. Újszerűség tapasztalható Konecsni György: „Árviz" című képénél is. Kellemetlen Bencze László képeinek tarkasága. Domanovszky Endre alakjai kissé üresen hatnak. Kevés a népi típus a képekben. Gondoljunk Munkácsy alakjaira. Sok a műtermi-izű, erősen komponált kép. Bernáth Aurél képei az idén keményebbek, mint az előző években. Könnyen tapasztalható, hogy a kiállításon látható képeknél erős a szakmai fejlődés, de kevés az élményszerűség és az egyéni meglátás. Művészeinknek még mindig sokkal többet kell tartózkodni a dolgozó nép között. Ne csak a színek, a kompozíció, a kép megcsinálásának módja legyen a cél, hanem a művészi átélés és egyéni meglátás is.

A szobrászoknál sokkal nagyobb előrehaladás tapasztalható.

Vannak még itt is erősen mintázott és komponált szobrok, de sok közöttük a kiváló alkotás. Kiemelkedik Somogyi József Kubikos című szobra, Páczai Pál Sportlovas szobra. Szép továbbá Mészáros Dezső: „Kisleány feje". Monumentális alkotások között is több szép darab látható.

Örvendetes nyiregyházi származású művészek felfedezése a kiállításon. Itt látható Váczi András: „Kállai vasútállomás" című képe, Óvári László: „Szőlőszedő". Tarr László: „Vihar" című képei.

A szobrászok között Nagy Sándor plakettjeit fedezhetjük fel.

A kiállítás nagyszerűsége bármennyire is leköti a szemlélőt, még mindig megállapítható, hogy nagyon sok a fővárosi művész, s arányaiban kevés a vidéki. A vidéki illetékes hatóságoknak több munkalehetőséget, megbizatásokat kell eszközölni a vidéki művészek részére, hogy fejlődésüket nagyobb mértékben elősegítsék, hogy több alkotással vehessenek részt a fővárosi kiállításokon.

DIÓSZEGI BALÁZS.

...ségi titkai Kajati Sándor elvtárs, a nagyhalászi községi pártbizottság titkára. Nem hagyta a lelkiismerete, hogy a pártoktatásban résztvevő hallgatók közül csupán 3-4 elvtárs tanuljon csak. Harcolt azért, hogy a kommunisták megértsék a tanulás jelentőségét. Ma már teljes létszámmal folyik az oktatás a szemináriumokon. Csak így javíthatta meg az agitációs munkát ez a pártbizottság. Hisz olyan elvhű, a célt világosan látó vezető áll az élen, mint Kajati elvtárs, aki buzdító szavával elérte, hogy vasárnaponként 60—80 népnevelő járja a falut és felvilágosító munkát végez az egyénileg dolgozó parasztok között a termelőszövetkezeti gazdálkodás mellett. Az ilyen szívből jövő igazságszerető, elvhű munkának meg is van az eredménye. Csak úgy érhetünk el komoly eredményeket, ha olyan vezetőket nevelünk, akik nem félnek a nehézségektől.

Ezért kell bátran megbízni nehéz feladatokkal a fiatal káderekket, akik a harcban éppen a nehézségek elleni küzdelemben acélozódnak. Igy alakulnak ki a vezetőkben az olyan fontos tulajdonságok szilárd jellem és a zetes célratörés.

Nélkülözhetetle fontos tulajdonság munista vezetőn rénység. A komm zetőnek soha nem szabad kevélynek, önteltnek lenni. Egyszerűnek és szerénynek kell lennie, hisz a kommunistákat ez ékesíti. A kommunisták ebben a tekintetben is különleges anyagból gyúrt emberek. Nem hiába adta útravalóul Kéri Gyuláné elvtársnő a Nyírségi Állami Erdőgazdaság vezetőségválasztó taggyűlésén az új pártvezetőségnek a következőket: *„Most... eszembe jut a Nagy hazafi című film, ahol Kirov elvtársat úgy jellemezték, mint üzemi pártmunkást, s ugyanolyan elvtárs, mint a többi és mégis egy fejjel magasabb. Én arra kérem a pártvezetőséget, hogy ugyanolyan egyszerűek legyenek, mint mi és mégis egy fejjel magasabbak."* Mélyó, találó kifejezése ez annak, hogy most a vezetőségválasztó taggyűléseken a pártagok bíznak vezetőikben, s arra kérik őket, hogy legyenek szerények, egyszerűek, mert nincs szebb az egyszerűségnél. A kommunista vezetőnek olyanná kell vál-

A nőkkel szembeni udvariasság, az idősebbek iránti tisztelet, előzékenység mind olyan jellemvonás, mely a kommunista vezetők tulajdonságai közé tartozik.

Ezeknek a jellemvonásoknak valamennyije igen fontos feltétele annak, hogy a kommunista vezetők megállják helyüket az életben, hogy az emberek között szeretetnek örvendjenek. S mindez igen fontos feltétele annak, hogy a párt befolyása tovább erősödjék a pártonkívüli dolgozók között. A párt állandóan fejleszti a káderekben ezeket a fontos tulajdonságokat. A nemzetközi, de a magyar munkásmozgalomnak is számos kiváló személyisége van olyan, mint Marx, Engels, Lenin, Sztálin és a mi vezetőink, akiktől tanulhatunk elvhűséget, őszinteséget, keménységet, harcedzettséget, szerénységet, példamutatást. A kommunista vezetőkre jellemző kiváló tulajdonságok nélkülözhetetlenek munkánkban.

FARKAS KÁLMÁN.

Bernáth Aurél

A KUT kiállitása

A *Nemzeti Szalon* helyiségeiben szombaton nyilt meg a *Képzőművészek Uj Társaságának* (KUT) kiállitása — nyolcvan művész 180 műve keresi a valóság kifejezését, mégpedig formák és szinek segitségével a formákon és szineken *tuli* valóságét. A munkának az az ereje, amely a falakról árad, elismerésre bir; a festészet muzsái ágyudörgés között sem szünnek meg a festőket sugalmazni. Hogy milyen eredménnyel, ez néha kérdéses, — egyszerü látogatónak és kritikusnak egyaránt ugy tünik fel, mintha az uj irány követői közül sokan a valóság kifejezése kedvéért elszakadnának a valóságtól. De ez csak annyit jelent, hogy a feladat legyőzte azokat, akik alkotóerő hijján kisérelték meg megoldani. Érdekes, hogy e kiállitás plasztikabeli része mennyire biztosabb utakon jár, megoldásai erőteljesebbek, egyenletesebbek. Igaz ugyan, hogy amit adnak, az kisplasztika.

A festők közül a maga modernségével is sugárzó realizmusát három képpel mutatja meg *Bernáth* Aurél. A szelet, a vizet, nyugtalanságot, a növényi életet akarja megragadni pasztelljein *Egry* József. Továbbra is a maga eredeti problémáival küzd kompozicióin *Farkas* István. Megragadó, amit a két *Ferenczy* ad. *Ferenczy* Noémi két gobelinhez való előzetes vázlatát állitotta ki; páratlan fino[illegible] rajtuk a figuralit[illegible] nél nélkülözhetetlen: [illegible] a teljes feketeségen [illegible] ismétlődését. Ugyanilyen finomak és erőteljes [illegible] tiek *Ferenczy* Béni bronzszobrai. *Gádor* István kerámiaival kelt kellemes feltünést; Pécsudvari asszonya erőteljes és magyar, Favágójának mozdulat-megoldása aránytalan. De amit ad, eredeti és sokatigérő. *Hincz* Gyula most temperáit mutatta be; legbátrabban, legnagyobb eréllyel s talán a legnagyobb hittel is ő kisérli meg, hogy szinekkel és formákkal a szinek és formák mögötti viziót mutassa meg; a hőségtől agyonkinzott afrikai táj szinte vakitóan lobog és sugárzik „Menekülés Egyiptomból" cimü képén. Mindig erőteljes és mindig eredeti *Mattioni* Eszter; virágcsendéletéről dusan árad valami, ami ritka principium a formákkal és eszközökkel vivódók között: természetes erejü lebirhatatlan magyarsága. *Márffy* Ödönnel kapcsolatban azok, akik nem szeretik, dekadenciát szoktak emlegetni; mindenesetre érett, sőt tulérett művészet. Amit keres, azt leginkább a „Tó partján" cimü festményében találja meg. Kis márványdarab, de roppant erőteljes, s a maga legjobb arasznyi voltával is monumentálissá tud nőni *Szabó* Iván „Kofája". Azok közül, akik megtalálták utjukat, kitünő még *Szobotka* Imre és *Szőnyi* István; őket kettőjüket is a magyar táj, magyar formák, magyar levegő érdekli. **I. A.**

N.U. 1942. XI. 4.

sége, térhez, falhoz, a színek dadogó vonaglásaihoz és hörgéséhez nem kötött felszabadultsága tudta egész teljességében megszólaltatni azt a „*Requiem aeternam*", örök és fényes nyugalmat, aminek nincsen nyelve és szava. A vergődő emberiség nagy sikoltása ez a mű, melynek komor pompájával, lezárhatatlan világával az abszolut művészet hangján áthömpölyög az örökkévalóság másvilághanyiló kapuján, s a választ rá az isteni irgalom sugárzása adja, mely a tumba körül lobogó gyertyák fényében felszálló tömjénfüstöt szelid kévéjébe fogja. A hangok mély és sötét árkai, hullámzó, hömpölygő kitörései, megrázó elhalkulásai, gyónó, vezeklő alázata s döbbenetes erejü fortissimói, ugy lángolnak fel a kompozició teljességében, mikor a *Dies Irae* felséges himnuszához ér, mintha csak az Utolsó Itélet grandiózus freskójának komoran lángoló palettájáról fordította volna le a zseni a zene nyelvére,

HIREK

Emlékezzünk!

Egymaga jött át az orosz vonalakon

1914 október 26-án éjszaka egy sáros, fáradt gyalogos magyar bolyongott az Ivángorod-környéki orosz vonalak között. Kátyuba jutott szegény *Zavis* Igánc becsületes, hetvenkettes gyalogostizedes, mert mikor kiküldték, hogy összeköttetést létesitsen a többi csapatokkal, oroszoknak nyoma sem volt még a környéken.

De mikor messzire elbolyongott és nem találta meg a csapatokat, s vissza akart térni ezredéhez, közbejöttek az oroszok, akik több lövészárokkal választották el Zavist a társaitól. A tizedes mégsem adta fel a reményt. Egy helyen orosz járőrre bukkant. Egymaga felvette velük a harcot és győzött. A második orosz lövészárkon észrevétlenül átugrott. Az elsőnél megtámadták, de Zavis itt is keresztülvágta magát és a heves tüzelés ellenére is, megérkezett övéihez.

Egész különös bátorságát az arany vitézségi éremmel jutalmazták fölöttesei.

#

A KORMÁNYZÓ JÓVÁHAGYTA HUNYADY FERENC GRÓF VITÉZI TELEKALAPITÁSÁT.

A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a vitéz gróf Hunyady Ferenc által 1939. április 12-én kelt felajánlási okiratban Csoma község határában felajánlott 621 kataszteri hold és 576 négyszögöl kiterjedésü vitézi telket vitézi telekül elfogadta és ugyanakkor vitéz Hunyady Ferenc gróf tartalékos főhadnagy, földbirtokos által eszközölt vitézi telek alapitását megerősitette és az alapitólevelet jóváhagyta.

*

A Magyarság elbeszélését a regényrovat helyén, a tizedik oldalon közöljük.

— **Kinevezés.** A polgármester az V. kerületi városbirói tisztségre Wellmann Sámuel nyugalmazott kir. ügyészségi alelnököt október 1-től kezdődő hatállyal hat évi időtartamra városbirává nevezte ki.

— **Műszaki kinevezések.** A földmüvelésügyi miniszter november 1-ével Goda László kir. főmérnököt a munkácsi m. kir. kultúrmérnöki hivatal, Zorkóczy Zoltán kir. főmérnököt pedig a beregszászi m. kir. folyammérnöki hivatal főnöki teendőinek ellátásával ideiglenesen megbizta.

— **Áthelyezések a fővárosnál.** Szendy Károly polgármester a közszolgálat érdekében dr. Sándor Tibor fogalmazót a polgármesteri XV. ügyosztályhoz, dr. Kürthy Lóránd fogalmazót a III. kerületi elöljárósághoz, Ács Sándor műszaki főtisztet a gondnoki hivatalhoz, dr. Salamonfay Nándor tanácsjegyzőt a XVI. ügyosztályhoz, dr. Záborszky László fogalmazót a XIII. ügyosztályhoz, dr. Szekér Gyula segédfogalmazót a X. kerületi elöljárósághoz, innen dr. Marton Tibor segédfogalmazót a XV. ügyosztályhoz, dr. Horváth Kálmán mérnökgyakornokot a XII. ügyosztályhoz, Harnóczy Hikáde Károly műszaki felügyelőt a IX. kerületi elöljárósághoz, innen Pogány Károly műszaki tisztet a X. kerületi elöljárósághoz, Glósz Lajos mérnököt a II. ügyosztályhoz és végül Szijgyártó Jenő mérnököt az I. kerületi elöljárósághoz helyezte át.

— **Vasárnap lesz a harmincas honvédek ezrednapja.** A volt budapesti 30. honvédgyalogezred tisztikara és legénysége október 29-én, vasárnap tartja szokásos ezrednapját. Délelőtt fél 11-kor szentmise lesz a bencésrendi gimnáziumban a pótzászlóaljparancsnokság volt épületében (Baross-u. 62.), ezután emlékbeszéd, majd a 30-as emléktábla megkoszorúzása. Félegykor bajtársi összejövetel a József-utcai *Cságodi (volt (Putnoki)* féle vendéglőben. Az emlékbizottság ezúton is felkéri a bajtársakat, hogy a szerbiai harcok 25. évfordulóján minél többen jelenjenek meg.

— **Egyévi börtönre ítélte a Kúria Mayer József dr. gyárost.** A Kúria Bolla-tanácsa szerdán tárgyalta Mayer József dr. dúsgazdag szombathelyi téglagyáros és homokbányatulajdonos árdrágító visszaélési pörét. Mayer tavaly ősszel a bányájából kitermelt homok köbméterét egy pengőről 130 fillérre emelte, sőt némely esetben még ennél is drágábban adta el. A szombathelyi törvényszék ezért egyévi börtönre, valamint 2000 pengő pénzbüntetésre ítélte, mellékbüntetésül öt évig tartó politikai jogvesztést állapitott meg és kötelezte a vádlottat, hogy az ítéletet egész terjedelmében hirlapilag tétesse közzé. A Kúria Bolla-tanácsa előtt Kéler Béla dr. koronaügyészhelyettes hangsúlyozta, hogy a vádlottnak az a védekezése, hogy a homok nem közszükségleti cikk, merőben alaptalan, mert ez az áru minden épitkezésnél szükséges, de főként közszükségleti cikk volt árdrágitása idején, amikor országszerte folytak a légvédelmi berendezkedések. A Kúria ezen az alapon az uzsorabiróság ítéletét helybenhagyta.

#

Nyilas esküvő Kőbányán. Vasárnap délután meghatóan szép nyilas esküvő volt a *X., Gergely*-utcai református templomban. *Boday* Margitka és *Soós* Imre nemzetiszocialista testvéreink esküvője. Az egyik tanu *Wirth* Károly, a Nyilaskeresztes Párt országgyülési képviselője volt. Az esküvön zöldinges testvéreink nagyszámmal jelentek meg és résztvett azon *Szendrői-Kovách* Gyula dr. országgyülési képviselő, a Nyilaskeresztes Párt budapesti főkerületvezetője egész tisztikarával is. A fiatal mátkapár az egyházi szertartás után meghatva mondott köszönetet az ünneplésért a megjelent nyilastestvéreknek. *Szendrői-Kovách* Gyula dr. főkerületvezető az esküvő után *Nesz* Ferenc képviselőtestvérrel a VIII. kerület teadélutánján vett részt.

AZ OTI ÉS MABI NYUGDIJASOK CSALÁDIPÓTLÉKA.

A belügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint az OTI és MABI nyugdijasaira, valamint a Magyar Hajózási Betegségi Biztositó Intézet alkalmazottaira és nyugdijasaira alkalmazni kell a közalkalmazottak családi pótlékának felemeléséről szóló rendeletet.

— **A mérki és az ungvári apostoli kormányzóságok egyesítése.** Az Apostoli Szentszék a szatmári püspökségnek magyar impérium alatt volt mérki és a cseh megszállás alól húsz év után az anyaországhoz visszatért ungvári apostoli kormányzóságokat egyesitette és Madarász István kassai püspök joghatósága alá rendelte, aki apostoli kormányzói minőségben intézi ennek az egyházkerületnek főpásztori kormányzását. A kassai püspök pásztorlevelében közli a joghatóság átvételét az apostoli kormányzóság papjaival és ugyanakkor magyar és szlovák nyelven szózatot intéz új híveihez. Az egyházkormányzat újjászervezése az általános helytartók meghallgatásával megtörtént. Az apostoli kormányzó általános helytartója az új adminisztratúra egész területére Hartsár István kassai nagyprépost, az ungvári részé Szvoboda Ferenc apostoli protonotárius, ungvári plebános, a mérki részé Székely Gyula apostoli protonotárius, mérki plebános.

— **A szociális kérdéseket csak az evangélium szellemében lehet megoldani.** Kassáról jelentik: Az Országos Missziós Ifjúság Szikszón tartotta őszi vezetőképző tanfolyamát Madarász István kassai püspök fővédnöksége alatt. Madarász püspök résztvett a tanfolyam záróülésén és ott beszédet mondott. A szociális szeretet — mondotta — nem más, mint az Ur parancsa. A *szociális kérdéseket csak az evangélium szellemében lehet megoldani*, de ehhez a törvényhozás erejére van szükség, mert a *gazdag ember nehezen válik meg a pénzétől.*

— **Honvédelmi szolgáltatásra igénybevett szállító eszközök.** A honvédelmi miniszter rendeletet adott ki, amelyben megengedi, hogy a honvédelmi szolgáltatásként igénybevett szállitóeszközöket tulajdonosaiknak ideiglenes használatra viszaadják. Ha ez a nagy távolság miatt nem lehetséges, az igénybevett lovakat és fogatos járműveket ideiglenes használatra oly igénylőnek kiadhassák, akitől a szállitóeszközt a honvédség részére igénybevették. Gépjárműveket ideiglenes használatra kizárólag tulajdonosainak adják vissza. A tudnivalókat a rendeletről a hivatalos lap csütörtöki száma közli.

— **Észt követet neveztek ki Budapestre.** Tallinból jelentik: Markus volt varsói észt követet kinevezték budapesti észt követté. (MTI)

A Szülők lázadását, amelyet korábban a Nemzeti Színház mutatott be, nagysikerü előadásban újította fel a Nemzeti Színház Kamara Színháza.

Mézesmadzag

Balesetek is voltak a pesti elsötétítések alatt: 800-an ütköztek össze az — elsötétítési szabályokkal.

*

Transzjordánia megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Németországgal. Ugy látszik, nemcsak a jordánok, a transzjordánok se szimpatizálnak a németekkel.

* **Erdélyi József-est a Zeneakadémián.** Október 27-én, pénteken este 8 órakor lesz a Turul Szövetség kulturális szakosztályának első irodalmi estje a Zeneakadémián. Az est programját Erdélyi József költészetének szentelik. Erdélyi költészete a mai magyar irodalomnak legegyénibb, legmagyarabb, legpompázóbb színe. A népies, de mégis modern és izig-vérig nemzeti hangnak olyan megszólaltatója Erdélyi, amilyenek csak a legnagyobbak: Petőfi, Arany voltak. Az Erdélyi-est előadói Hosszú Zoltán, Pásztor János, Udvardy Tibor, Lukács Margit, Kulcsár Irma, Mészáros Erzsébet lesznek. A Gázművek Óhegyi-utcai polgári leányiskola énekkara, Endre Béla, illetve Bartha Ferencné vezényletével Bartók, Farkas, Kerényi müveiből ad elő. Szerepel még két hontmegyei népzenész. Erdélyi költészetét Barsy Dénes méltatja. Az est rendezője ifj. Fitos Vilmos lesz.

*

— **Pályázat tizenhat kezelői állásra.** A polgármester nyilvános pályázatot hirdet Budapest székesfővárosnál a segédhivatali szakon üresedésben lévő tizenhat kezelői állásra, valamint az időközben esetleg megüresedő ugyanilyen állásokra. A pályázat határideje október 30-án, déli 12 órakor jár le.

— **Gyászünnepély az első magyar orvosnő sírjánál.** A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének orvosnői csoportja, Gönczyné Madarász Erzsébet dr. elnök vezetésével kegyeletes ünnepséggel áldozott az első magyar orvosnő, Hugonnay Vilma grófnő emlékének a rákoskereszturi temetőben. Az ünnepi beszédet John Szidónia főorvosnő mondta s beszédében méltatta a kiváló orvosnő érdemeit.

Szennyvíz felhasználásával 20 millió liter tej

Berlinből jelentik: Schleswig-Holstein mezőgazdasági termelését szinte mesébe illő módon: a hamburgi szennyvíz tervszerű kihasználásával akarják hihetetlenül felfokozni. A trágyázásra rendkivül alkalmas szennyvizet 900 km hosszúságú csőhálózaton keresztül kereken 1400 mezőgazdasági telepnek fogják szétosztani. A szennyvíz szétpermetezéséről a mesterséges esőzésre szolgáló készülékek segitségével gondoskodnak majd, több, mint 23.000 hektárnyi területen. A szennyvíznek a földalatti csatornahálózaton keresztül történő szétosztásához évenként 22 millió Kilovattóra áram szükséges. Ennek a hipermodern tervnek a keresztülvitelétől nemcsak a repce, a len, a zab stb. vetemények jelentősége nagyobb hozadékát, hanem a szarvasmarhaállománynak több, mint 7000 darabra való emelkedését és ezzel a tejprodukció terén 20 milliós többtermelést is remélnek. A roppant csatornarendszer kezeléséhez szükséges munkaerőket 60—70-es csoportokba osztva telepitik le Schleswig-Holsteinban. 440 km hosszú gazdasági úthálózat kiépitését is tervbe vették.

Bernáth Aurél kiállitása

Pár nappal ezelőtt „Egy művészeti aukció margójára" címmel megirtuk azt a csodás átváltozást, amely egyik napról a másikra az Ernst Múzeumot Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézetévé varázsolta át. Azt is megirtuk, hogy az Ernst kiállitási helyiség zsidó vezetői továbbra is ott tevékenykednek a magyar kultúráért és igy végeredményben nem a lényeg, hanem a látszat változott meg. Ez a leleplező őszinteségünk mosolyt keltő izgalmat váltott ki a Japán-kávéház, a Wagner-étterem és a Gresham-kávéház magyar művészetért aggódó lúdtalpas rémhirgyüjtői között. Ujra előkerült a zsebekből a notesz, hogy ezt az újabb inzultust a magyar művészet szentsége ellen följegyezzék és a demokrácia győzelme után vádként használhassák föl ellenünk. Ez a jókrosszak elemi iskolás árulkodás játéka, annyira megijesztett bennünket, hogy már eleve védekezni akarunk a vádak ellen. Nemcsak mi vagyunk az egyedüliek, akik csak név változásnak tekintjük a Nagymező-utcai kiállitási helyiség átalakulását, hanem a jól informált az Est is osztja ebbeli vélemányünket. Bernáth Aurélról irt kritikájának első mondatába a gyengébbek kedvéért gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézetének neve mellé zárójelben oda bigyesztette „az Ernst Múzeum"! De védekezésül hozhatjuk föl azt is, hogy ez a kereszténnyé átvedlett kiállitási helyiség legelső művészeti bemutatóját Bernáth Aurállal a lipótvárosi Schöngeistek körülrepdesett festőjével kezdi meg. (Különös véletlen, hogy az azóta már megbukott zsidó Fränkel kiállitási helyiség is, mely a zsidó szellemiségü művészet legfőbb közvetitője volt, első komoly művészi kiállitását 1935-ben Bernáth Aurállal indította el.)

Bernáth Aurélnak most megnyilt gyüjteményes kiállitása kettős célt kiván elérni. Igazolni akarja művészetének irányát és ezen keresztül rehabilitálni szándékozik azt a szellemiséget, amely Párizsban épen úgy megtalálható, mint Londonban, Amerikában és minden olyan népnél, ahol a zsidóság pénzével ráfeküdt a művészetre.

Az önigazolásra bemutatott festmények annak ellenére, hogy 1912-től vannak fölsorakoztatva, nem adnak egészen hü képet Bernáth Aurél művészetének eddigi útjáról. Hiányzik egy igen fontos művészeti ideje, amelyről a katalógusban ezt irja: „Túlságosan megzavarta volna a kiállitás egységét; de szivesebben is bizom ezeknek a képeknek a megitélését egy későbbi korra". Mi épen erre a korszakára volnánk a legkivánesiabbak. Szerettük volna végre eredetiben látni a zsidó Kállai Ernő „ Uj magyar piktura" című könyvében reprodukált expresszionista képeit, amelyek fényt derítenek Bernáth Aurél nem magyar, hanem idegen szellemiségére. Ezek a képek élénk bizonysága lettek volna, annak a külföldről hozott zsidó szellemiségü méregnek, amely viziós lázrohamokat okozott ennél a tehetséges magyar festőnél és képzeletére mind a mai napig bomlasztó hatással van. Kiállított képei közül alig egy-kettőnél érezni a képzelet pillanatnyi tisztaságát. Munkáinak legnagyobb részében az idegen narkotikum romboló hatása mutatkozik. Nem egy képen az emberi alak, olyan mintha oszlásnak induló, hullafoltos lenne, a természet pedig rothadó káposztás kert lenne. Hogy ez a művészeti irány mennyire nem a magyar lélekből fakad, bizonyitja az, hogy a kiállitott képek tulajdonosai egytől-egyig zsidók! A szellemi valóság, amelyet Bernáth Aurél képeiben kiakar fejezni, sajnos nem magyar, hanem teljesen idegen és abban zsidó rajongóinak és a feleségének szellemisége is visszatükröződik. Bernáth Aurélban egy olyan magyar tehetség elvesztését látjuk, akinek feminin lelkiségét a nemzetközi zsidó szellem véglegesen a hatalmába kerítette.

(Vigil)

#

Violaszerelmem...

Violaszerelmem
Lelked cserepébe
Ültetem, hogy szirma
Szerelemestére
Szivedre peregjen.

Almam liliomát
Szemed kék tavába
Plántálom, hogy mosolyt
Hullasson pilládra
Felhőt, hogy ne lással.

Kertem ékessége
Mind néked virágzik,
Tépd le, tűzd szivedre,
Míg a tavasz játszik
Lepkecsókot vélünk.

SZÁMADÓ ERNŐ

— **Japán külkereskedelmét nem érinti a fonttól való elszakadás.** Tokióból jelentik: A szerdai tőzsde megnyitásakor a pénzügyminiszter keddi bejelentésének megfelelően száz yent 23 7/16-od dollárral jegyeztek, míg a font sterlingel szemben a japán pénz jegyzése a korábbi színvonalon egy shilling két pence maradt. Japán körök véleménye szerint a yen függetlenitése a fonttól és a dollárhoz kapcsolása nem fogja károsan befolyásolni Japán külkereskedelmét. Hangsúlyozzák, hogy a japán kivitel ezideig 50 százalékban a font alapján történt és csak 25 százalékban a dollár alapján, míg a behozatal 70 százalékban helyezkedett a font alapjára és 30 százalékban történt dollár-alapon. Az európai háború kitörése óta azonban az amerikai dolláron alapuló ügyletek jelentékenyen emelkedtek.

— **Hősi emlékmű- és Országzászlóavatás.** Nagyszabású ünnepség keretében avatta fel hősi emlékét és Országzászlóját Perbál budakörnyéki község. Az ünnepi beszédet Horváth János dr. főszolgabiró bevezető szavai után József kir. herceg, tábornagy mondotta, majd az EONB nevében Javornitzky Jenő dr. társelnök mondott avatóbeszédet.

Vitézzé avatták a felvidéki minisztert

Jaross Andor felvidéki miniszter csütörtök délelőtt Budapest Székesfőváros Vitézi Székének helyiségében vitéz tiszabeői Hellenbronth Antal ny. tüzérségi tábornok, vitézi törzskapitány, a vitézek főkapitányának helyettese kezébe letette a vitézi esküt. Ugyancsak csütörtökön nyilvánitotta a Vitézi Szék vitézekké a felvidéki miniszter hősi halált halt két testvéröccsét: *Jaross* Kálmánt és *Jaross* Lászlót, akik mindketten 1918-ban estek el a Piave-nél.

#

— **A rozsnyói gyermeküdülőre négyszázezer pengőt irányzott elő a főváros.** *Rozsnyó* városa a fővárosnak telket ajándékozott, amelyen a főváros gyermeküdültetőt fog épittetni. Ez a hely kb. két kilométernyire van Rozsnyótól, egy hosszan elnyuló völgyben. *A völgyet 650—700 méter magas részben fenyves, részben lombos erdő veszi körül.* Az épület kétemeletes lesz, a földszinti étteremhez nagy játszó és étkező terrasz csatlakozik. *Az üdültetőben télen 125, nyáron, amikor a foglalkoztató szobákat is hálótermeknek fogják használni, 180 gyermek helyezhető el. Az előirányozott összeg 400.000 pengő*, amiből az épületre 380.000 pengő, kisebb tereprendezési munkálatokra és a butorzat kiegészitésére 20.000 pengő esik. A terveket a magasépitési ügyosztály a csütörtökön, október 26-án tartandó magasépitési szakbizottság ülésen fogja bemutatni, amely egyszersmind határozni fog a *VIII. kerületi Kun-utcai* központi tüzőrség épitkezésével kapcsolatos föld- és hasontermészetü munkálatok vállalatba adásáról.

— **Megnyitották a protestáns szépmüvészeti kiállitást.** Az Országos Protestáns Napok alkalmából szerdán délben nyilt meg ünnepélyes keretek közt a protestáns szépmüvészeti kiállitás a Szépmüvészeti Múzumban. A kiállitás anyagát a XVII—XIX. század legkiválóbb alkotásaiból válogatták össze. A megnyitón jelen voltak: *Tasnádi Nagy* András igazságügyminiszter, a Bethlen Gábor Szövetség elnöke, *Ravasz* László református püspök, *Józan* Miklós unitárius püspöki vikárius, *Teleki* Tibor gróf koronaőr, *Csánky* Dénes, a Szépmüvészeti Múzeum főigazgatója. A kiállitási bizottság elnöke *Hohenlohe Károly* Egon herceg üdvözölte a kiállitást megnyitó Fáy István kultusz-államtitkárt, aki beszédében hangsúlyozta, hogy a magyar protestántizmus sohasem gondolt arra, hogy elkülönüljön, hanem mindig az lebegett szeme előtt, milyen sokkal tartozik a nemzetnek. Ragaszkodni kell a multhoz és épiteni kell a jövendőt.

— **Külügyi Társaság Szentesen.** Csongrádvármegye Népmüvelési Bizottságának a meghivására Szentesen a városháza nagytermében *Kanász* Nagy Sándor polgármester elnöklésével „külügyi-estet" rendezett a Magyar Külügyi Társaság, amely alkalommal *Eöttevényi Olivér* az „Európai és Európán kivüli külpolitika" cimmel tartott előadást.

Schell Péter báró Kassa új főispánja

A kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére dr. *Borbiró* Ferenc Kassa törvényhatósági jogú, szabadkirályi város főispánját ettől az állásától — saját kérelmére — felmentette és báró *Schell* Péter országmozgósitási kormánybiztost Kassa törvényhatósági jogú, szabadkirályi város főispánjává nevezte ki. A kormányzó *Borbiró* Ferencnek buzgó szolgálatai elismeréséül a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a *csillagot* adományozta.

*

— **Halálozás.** Szendey Béla dr. ügyvéd, m. kir. kormányfőtanácsos, a Magyar Általános Hitelbank ny. igazgatója és felügyelőbizottságának tagja, az Első pestújhelyi takarékpénztár rt. elnöke, a m. kir. Kúria Ügyvédi Tanácsának tagja, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye tb. t. főügyésze, stb. október hó 24-én elhunyt. Temetése e hó 26-án, csütörtökön d. u. 1/4 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

„Oldalcsónak". Kérdésére közöljük, hogy **„Hősi szonettje"** Marconnay Tibornak is nagyon tetszett, ő egyáltalán nem tartja Önt utánzójának, egyébként irásáról részletes levelet irt, melyet, miután az Ön cimét nem ismerjük, a szerkesztőségben vehet át. Marconnay levelét nyomban az Ön hősi szonettjének megjelenése után irta meg s szeretne az Ön munkásságát részleteiben is ismerni s Önnel élénkebb eszmecserét folytatni.

Pygmalion szinpadon és filmen. Érdekes összehasonlitásra lesz alkalma a pesti közönségnek a közeljövőben. Ugyanis, mig a Vigszinházban nagy érdeklődés kiséri a PYGMALION előadásait, az alig pár házzal odébb lévő filmszinház a Shaw-darab új filmváltozatának bemutatójára készül. A filmben Muráti Lili szerepét Wendy Hiller, a férfifőszerepet pedig a nagy angol színész, Leslie Howard játssza. A film-Pygmalion azzal is növeli a Vigszinház előadásával való összehasonlitás érdekességét, hogy maga a nagy G. B. S. elgondolásainak figyelembevételével készült.

A kopaszok légiója megrohamozta a Hunnia-filmgyárat

Már amikor villamosra ültem a Thököly-út egyik megállójánál, feltűnt a kocsiban a sok kopasz ember. Ültek sorban egymás mellett, valamennyien kalap nélkül s látható fitymálással szemlélték egymás kopaszságát. Volt köztük olyan, akinek mondd és írd, összesen négy hajszál ékeskedett a fejebubján, mint valami odaragadt ecsetmaradék és volt olyan, akinek csak hátul, a kabátgallér felett díszlett egy ujjnyi vékony hajkörzet, mintha a gallérnak lett volna enyhe, színehagyott folytatása. A legtöbb kopasz azonban úgynevezett korrekt kopasz volt, még nagyítóüvegen keresztül sem lehetett volna felfedezni fényes koponyáikon egyetlen moszatot sem. Ezek láthatólag lenézték azokat, akiknek rossz sorsuk hagyott valamicske hajmaradványt a tarkójukon s úgy ültek, öntelten, büszke rátartisággal amazok mellett, mintha valami rangbeli különbség tiltotta volna nekik az összebarátkozást.

Nem tudtam mire vélni ennek a sok kopasznak az utazását. Előbb azt hittem, valami kopaszklub tagjai, akik egyik elköltő kopasz társuk temetésére mennek, vagy valami kuruzsló hirdet hajnövesztő csodát a odatartanak. A tekintete egynek sem volt túlságosan barátságos, nem volt bátorságom megszólítani egyiküket sem, hátha akaratlanul is megsértem? Végre is, nem lehet csak úgy odaállni valaki elé azzal, hogy kopaszságodék hova utaznak, úgyebár? A kalauzhoz fordultam, aki súgva, nehogy a kopaszok meghallják, felvilágosított, hogy ma már az ötödik kocsival szállítja a kopaszokat a Hunnia-filmgyár felé, ahol filmezni fognak.

A dolog nagyon érdekelt, már azért is, mert magam is kopasz vagyok s a szolidaritás érzése és a kíváncsiság kettőzött erővel hajtott a kopaszok után, mikor a villamosról leszálltunk a Róna-utcánál.

Többszáz kopasz rohama a kenyéréért

A Hunnia-filmgyár előtt feketélett, helyesebben: világított az utca a kopaszok légiójától. Ennyi kopasz embert egy csomóban látni, még álomnak is sok volna, hát még valóságnak! Kalap persze egynek sem volt a fején itt sem, ami érthető, hiszen a „portékát" nem rejthették véka, illetve kalapalá. Már messziről hallani lehetett, hogy valami hiba eshetett a kréta körül, mert a kopasz légió, hadonászva, idegesen vitatkozott, bebocsáttatást követelt a lezárt kapun. Ilyen hangok szűrődtek át a ködös levegőn, mielőtt még odaértem volna:

— Weisz úr, ne tolakodjon, maga még a világon sem volt, mikor én már kopasz voltam.

— Ha maga azt hiszi, hogy ilyen tökfejjel, mint a magáé, boldogulni fog, nagyon téved.

— Nézze meg ezt a fejet, Sós úr. Mondhatom önnek, hogy ez egy megdicsőült fej, mert soha életemben egyetlen hajszál se volt rajta, úgy nézzen rám, Sós úr. Ha kopaszelőnyökről lehet szó, itt én jöhetek legelőször tekintetbe, mert kimutathatom, hogy nemcsak a nevem kopasz, hanem a hajviselet előttem teljesen ismeretlen fogalom.

— Csak ne hencegjen, Kopasz úr — replikázik a megbántott. — Ha éppen tudni akarja, én is kopasz vagyok kerek ötven esztendeje. Nincs mit hencegni a kopaszságával, olyan kopasz, mint ön, én is vagyok.

Közelebbérve, levettem magam is a kalapot, nehogy érdektelennek tűnjek fel s a kopaszok esetleg rajtam töltsék ki valószínűleg jogos bosszujukat.

— Mi baj, kopasz testvér? — szólítottam meg egy különálló, alacsonytermetű, kis cingár kopaszt, aki felvilágosított a zugolódás okáról.

— Kérem, — mondta — hirdetés jelent meg a lapokban, hogy filmfelvételhez kopaszokat keresnek. Jelentkezzenek a filmgyárban. És íme, tessék odanézni.

— Hová, kopasz testvér?

— Oda a kapura.

A kapura néztem, ekkor vettem észre a kiírást:

„Kopaszfelvétel nincs, a létszám betelt."

Ez volt tehát a zúgolódás oka.

— Kijön ide az ember, kérem — méltatlankodik a cingár kopasz, — és íme, már betelt a létszám. Tessék mondani, hát érdemes kopasznak lenni? Az ember egyetlen-egyszer életében azt reméli, hogy a kopaszságából valami haszon származik s íme, így jár.

Fegyencjelenethez kellenek a kopaszok

Mikor a kopaszok látták, hogy minden lamentálás eredménytelen, kezdtek szétszéledni. Igy azután sikerült bejutnom a kapun s megtudnom pontosan a kopaszáradat eredendő okát. Sipos László rendező adta meg a felvilágosítást a kopaszhelyzetről.

— Egy filmet készítünk, — mondta — melyben Kiss Ferenc egy betörőt játszik. Megúnva a mesterséggel járó vesződelmeket, elhatározza, hogy „nyugalomba vonul". A szenvedély azonban erősebb, mint a jószándék, még egy utolsó betörést kísérel meg, ahol elfogják és fegyházbüntetésre ítélik. Ott azonban teljesen magábaszáll. Ájtatos hívő lesz s ezt a film zárójelenete mutatja be a fegyház templomában. A templom padsoraiban fegyencek ülnek, köztük Kiss Ferenc, a buzgón imádkozó bűnös. Ehhez a jelenethez kellettek a kopasz statiszták, fegyenceknek. Rendszerint színészeket szerepeltetünk a statisztériában is, itt azonban csődöt mondtunk a színészekkel, mert egyikük sem volt hajlandó nullással kopaszra nyiratni a haját. Igy folyamodtunk a hirdetéshez, hogy kopasz emberek jelentkezzenek a filmgyárban, felvételre. Eredetileg huszonöt „fegyencet" akartunk szerződtetni, de miután ilyen rengeteg kopasz jelentkezett, felvettünk nyolcvanat. De valamennyit ki bírná alkalmazni? Már kora reggel megkezdődött a kopaszok tömeges jelentkezése s amint látja, még mindig tart.

— Mennyi a fizetésük?

— Pár pengő. Maximum öt pengőt kapnak fejenkén.

— És be is kell öltözniök? Vagy csak így civilben szerepelnek?

— Szabályos fegyenceruhába kell öltözniök, természetesen. Már itt is vannak a ruhák az egyik fegyintézetből, a börtönőrök ruháival együtt.

Ekkor jön ki az irodából egy hájas, hordóhasú fegyencjelölt, olyan kopasz, mint a telehold. Diadalmas mosoly sugárzik az arcán, jobbra-balra integet gyöngyöző fejével, jelezvén, hogy neki sikerült.

— Ezt az egyet még felvettük, pótkopasznak — mondja a rendező. — A döntő itt már nem is a kopaszság volt, hanem a kövérség, mellyel a fegyház jó kosztját fogjuk dokumentálni. Neki még szerencséje volt, bejutott.

Megy a pótkopasz a kapu felé, ahol ekkor már újabb jelentékeny számú várakozó táplálta a reményt, hogy hátha felveszik? A kövér pótkopasz hetykén félretaszította az útjábaállókat, akik kérdésekkel ostromolták.

— Mehet mindenki haza, — mondta — én voltam az utolsó.

A mellét veregette, ami annyira elkeserítette a körülötte álló kopaszokat, hogy egyikük hatalmasat csattintott tenyerével a pótkopasz fénylő fejére. Ez visszafordult, nyakon akarta ragadni a konkurrenst, mire a közelbenálló kopaszok beleragadtak, mint a darazsak s elkezdték páholni, amúgy istenigazából. A pótkopasz egyideig hősiesen rugkapálózott, végül futásnak eredt. A sarkon megállt, fejébe nyomta kopott félcilinderét s két öklét rázva kiáltotta a támadók felé:

— Megyek a rendőrségre, majd én megmutatom!

Ez az intelem hatott, a kopaszok lassan elszállingóztak, de aznap este bizonyára szomorúan hajtották álomra szegény, csalódott, kopasz fejüket...

n. d.

A légvédelmi gyakorlatok második napján is eredménnyel dolgozott Budapest védelme

Az esti elsötétítés tökéletes volt

Szerdán délután 3 óra tájban újból megszólaltak a fővárosi szirénák. Ezúttal a repülőgépek támadása még intenzivebb volt, mint kedden. A légoltalom is erőteljesebben dolgozott. A feltevés az volt, hogy a gépek különösen három budapesti forgalmi központot igyekeztek megtámadni. A Berlini-téren, mihelyt megszólaltak a szirénák, csodálatos gyorsasággal tüntek el az emberek és a kárjelző osztagok kezdtek munkához.

A Vilmos császár-út torkolatát sárga jelzéssel látták el annak magyarázatául, hogy ez az utcavég gázzal fertőződött. A Berlini-tér más pontjain tüzet és rombolást jeleztek. Percek alatt megérkeztek a tüzoltók, akik két és fél perc alatt lefektették a csöveiket egész a Margithidig, mert a program szerint a téren és környékén megakadt a vízvezetéki szolgáltatás. Két és fél perc alatt ezerkétszáz méter csövet lerakni s a harmadik percben már Dunavizzel árasztani el egy többemeletes házat: ez valóban boszorkányos munka volt.

A mentők is derekasan kivették részüket a munkából. Itt-amott „halott" cserkészfiúk feküdtek. Egyik halott közben felemelkedett, kedélyesen lefényképezte környezetét, aztán ismét kiszenvedett.

A teljes elsötétítés

Este nyolc óra tíz perckor tartották a szerdai második riasztást, melyet a gellérthegyi Citadella környékéről majdnem az egész kormány, számos képviselő- és felsőházi tag, magasrangú katonatisztek, a tüzoltó-, mentő- és egyéb alakulatok parancsnokai, végül a fővárosi sajtó kiküldött munkatársai szemlélték meg.

A holdvilágos estében, a Kelenföld felől párásodó levegőtengerben oly hirtelenül jelent meg egy repülőgép, hogy valóban csak akkor lehetett észrevenni, mikor már majdnem a város fölé érkezett. A szirénák tömege, a harangkongatás pokoli, félelmetes lármájának hatása alatt tüneményes gyorsasággal borult teljes sötétségbe Budapest. Csak egyetlen valaki felejtette el lesötétíteni a szobáját a Vámház-tér környékén s ez majd holnap odacsatlakozhat az eddig eljárás alá vont 750 „légvédelmi mulasztóhoz", akiket különféle kihágások miatt érzékenyen meg fognak büntetni. A Vámháztéri ember nem bujhat ki a bajból, mert távcsöveket rögzítettek a világos ablakra és majd ha jön a reggel, meg lehet állapítani, melyik volt és melyik ablakból jött a renitens fény.

Egyebekben a lesötétítés tökéletesen sikerült. Természetesen a holdvilágban jól látszottak a hidak és a Duna szalagja, de ezzel szemben a gépeket is oly jól lehetett látni, hogy a katonaság fényszórók igénybevétele nélkül látta azokat. Csak két fényszóró dolgozott a perifériákon, de ezekre sem volt szükség.

A kétnapos légvédelmi gyakorlat tanuságaképpen megállapítható, hogy ami embertől kitellik, azt a védelmi szervek, vitéz *Fábry* Dániel dr. parancsnokkal az élükön, megtették a főváros érdekében. Aligha van Európában még egy metropolis, amelynek a *légvédelme külsőleg oly tökéletes legyen, mint a miénk.* Sajnos azonban, az óvóhelyek kérdésének megoldása annál tökéletlenebb s azt is meg kell jegyeznünk, hogy a pesti közönség nem tudja még kellőképpen értékelni a légvédelem fontosságát. Ismételten kérnünk kell, hogy ijesztésül egyszer teljesen váratlan riasztást kell rendezni és külföldi mintára könnyű lisztbombákkal kellene végrehajtani a támadásokat, azonkívül fokozottabb mértékben kellene akár filmen, akár másképpen, de lehetőleg ingyen, érzékeltetni Budapest népével, mit is jelent egy légitámadás, a maga összes szörnyűségeivel, a valóságban...

Az Operaház teljes készültségével vett részt a légvédelmi gyakorlaton, amelyen a légoltalmi parancsnokság részéről *Pécsely* és *Cziegler* ezredesek voltak jelen, míg a kultuszminisztériumot *Emődy* kultuszminisztériumi légoltalmi referens képviselte. Minden a legsimábban, pontosan az előírások szerint zajlott le, a közönség mintaszerűen viselkedett és az előadás minden zavaró momentum nélkül folytatódott.

Kávéházban, étteremben
kérje a MAGYARSÁGOT

Göring a fronton.

HONNAN FAKAD AZ ÁLDÁS?

A kormány szolgálatában álló *Kárpáti Magyar Hirlap* legutóbbi vasárnapi számban öt teljes oldalon és további öt oldal nagyobb részén közli az iparjogosítványaikat visszanyert kárpátaljai iparosok és kereskedők névsorát és hirdetéseit és kéri számukra a *„n. é. vásárlók nb. támogatását".* A lap *„Revizió után"* című vezércikkében is az iparjogosítványok revíziójával foglalkozik és végső konkluzióképen ezt írja: „Adja Isten, hogy elkövetkezhessen az az ideális állapot az iparban és a kereskedelemben, hogy ne legyen többé újabb revízióra szükség! *Ebben a reményben* üdvözöljük szeretettel az iparos- és kereskedő társadalom *hatalmas, új táborát.* Adja a Mindenható, hogy *becsületes munkájuk nyomán áldás fakadjon mindannyiukra és rajtuk keresztül az egész magyar életre".*

Mindjárt a vezércikk alatt jellemzésül az „iparos- és kereskedőtársadalom hatalmas új táborára" — *„Földes Sándor, a Feldman H. és Fia női és úri ruhaüzlet" tulajdonosának* négyhasábos nagy hirdetése következik. Ami pedig ezután, a második oldaltól kezdve a lap hasábjain látható, az egyszerűen — szörnyű! Jellemzésképen itt adjuk a kereskedő és iparosnévsor első oldalának a *zsidóstatisztikáját.* Ezen az oldalon 37 olyan nevet számláltunk össze, amelynek viselője *valószínűleg* magyar vagy rutén, — *87 kétségtelenül zsidó névvel szemben!* Ezeknek legtöbbje ilyen: *Herschkovics* Jeremiás, *Schwartz* Márkusz, *Klein* Ábrahám, *Neumann* Artur, *Weisz* Izrael, *Ganz* Izidor, *Izsákovics* Izidor, *Blum* Ignác, — és így tovább... A további kilenc oldal statisztikája talán még szomorúbb.

Azt akarjuk, hogy ez a minden kommentár nélkül is *súlyos figyelmeztetést* jelentő kis statisztika eljusson olvasóink elé, ezért csak ennyit jegyzünk meg: *nem hisszük, hogy ennek az iparos és kereskedő tábornak a munkája nyomán „áldás fakad az egész magyar életre"!*

Zsidó ne áruljon keresztény kegyszereket

Evről-évre a kegyeleti érzéseikben megbántott keresztények azt látják, hogy a temetőknél, piacokon és általában az üzletekben is a *keresztény kegyszereket többnyire zsidók árusítják.* Nem egy esetben botránkoztatja meg a temetőbe járókat, hogy amikor koszorút, mécsest és egyéb mindszenti tárgyakat kívánnak az elhunytjaik sírjára helyezni, azokat a temetőknél a *származásukat le nem tagadható és a kereszténységtől igen távol álló egyének árusítják.* Ugyanezek az egyének lepik el búcsúk alkalmával a vásárokat és ezek árusítják karácsony előtt a *karácsonyfát,* a *szentképet,* a *keresztet,* a *rózsafüzért,* a *karácsonyi* és *husvéti levelezőlapokat,* általában majdnem minden *kegyszert* és a keresztény vallással kapcsolatos összes kegytárgyakat, sőt még az *imakönyveket* is.

Most, hogy a *Halottak* napja és Mindszentek előestéjén adunk hangot ismételten, mint ahogy tettük már annyiszor, hogy a *közigazgatási hatóság ebben az ügyben sürgősen intézkedjék.* Pestkörnyék keresztény lakossága, most soronkívül felhívja vitéz dr. Endre László alispán figyelmét, hogy *Pestkörnyéken, ahol legnagyobbrészt zsidók soraiból kerülnek ki a kegyszerárusok, a legsürgősebben szabályozza a* kegytárgyakkal való kereskedést.

Valutázott-e Széchenyiné Bachruch Margit

A büntető törvényszék *Vályi—Nagy* tanácsa szerdán folytatta *Széchenyi* Bálintné grófné, született *Bachruch* Margit és társainak valutapörében a bünügyi főtárgyalást. Szerdán *Forgács* Béla dr. ügyvéd kihallgatása folytatódott. Az ügyvéd úgy vallott, hogy meggyőződése szerint gróf *Széchenyiné* 63.000 pengője *Padovetznénál* a harmadik vádlottnál van. Az ő elgondolása szerint ugyanis *Padovetzné* „azért van benn ebben az ügyben", mert ismeri gróf Gatterburg viselt dolgait, amelyekkel a hírlapok is foglalkoztak és tudja azt, hogy Padovetznénak gróf Gatterburggal üzleti ügyei voltak. Forgács állandóan azt hangoztatta, hogy semmiféle valutabűncselekményt nem követett el. Amikor az elnök ezzel szemben elébe tárta, hogy vádlott-társai vallomásai, valamint más adatok szerint is elkövette a terhére rótt bűncselekményt: Forgács ügyvéd kijelentette, úgy látszik, szövetkeztek ellene, hogy ebbe az ügybe belekeverjék.

Padovetz Udó Vilmosné, szintén ártatlanságát hangoztatta. Védekezésében elmondotta, hogy *Forgács* Bélát, *Preisz* Gyula és *Vass* Gáspár utján ismerte meg és az ügyvéd valutaügyekről kezdett vele beszélni. Egy alkalommal Forgács eldicsekedett vele, hogy egy fényképezőgép lencséje alá elrejtett 1000 angol fontos csekket hozott Budapestre. A grófnétől valuta vásárlásokra kapott megbizásokról vallott még, majd *Széchenyi* grófné és a vádlott szembesítésére került a sor. *Padovetzné* elmondta még, hogy egyik szálloda halljában adta át *Forgács* megbizottjának, egy olasz férfinek a 63.000 pengőt és várta ezért az 1400 fontot. Eközben telefonhoz hívták és egy férfihang erélyesen közölte vele, hogy más napon kaphatja csak meg a fontokat.

Forgács Béla tiltakozott az állítás ellen. A tárgyalást csütörtökön folytatják.

Kivel beszélt Füles?

1.

Mindig tiszteltem az öreg embereket. Már fiatal koromban sejtettem, hogy van valami titkuk; mert nem lehet véletlen, hogy éppen ők a természet kedvencei. Most is, amikor a Belvárosi kávéházban megpillantom a híres öregurat, áhítatféle fog el és álmélkodva kísérem a tekintetemmel. Aztán ráköszönök. Örvendezve veregeti a hátam; meghív asztalához. Közben kiszámítom: már elmúlt nyolcvanöt esztendős.

Ősz haja már titkul ugyan, de a hullámos, fehér tincs most is a homlokába hull költői módon, anogy egykoron Ady Endrének, vagy Móra Ferencnek. Az elmaradhatatlan pipa is elő kerül s az a diákos, ugrató félmosoly is, mely ott derül minden régi fényképen és karikatúrán, amit róla készítettek.

Valaha nagy vadász volt.

— Mostanában nem igen kerül vállamra a puska; inkább csak sétálgatok —, elnéz, majd, mintha kedvére valót látna hirtelen, megcsillan a szeme.

— Hanem ötvenöt, vagy hatvan évvel ezelőtt, mikor fiatal színész voltam Kolozsvárott, nagyvadra is szívesen mentünk: disznóra, medvére. Remek mulatság volt. A rengeteg erdő, ropogó hó; vadászvacsorák.

Kicsit rekedt hangja, szavainak súlya, egyetlen mondata a legízesebb parasztfigurákat idézi fel:

— Gárdonyi Géza, színművében, A borban . . .

— Ismerte Gárdonyit?

— Ismertem hát. Csöndes, pipa- és adomakedvelő ember volt. Szeretett kvaterkázva elüldögélni a diófája alatt —, s meginti a »vén gazember« selma mosolyával néz körül.

Megtömi a pipáját. Illat és füst száll.

— Te csak pipálj, Ladányi —, gondolom szeretettel, míg búcsúzunk.

2.

— Régebben is írt?

— Egyszer-kétszer talán, de nem többször — tiltakozik bűnbánattal. — Író barátaim néha rávettek, hogy írjam meg életem valamely izesebb emlékét, vagy történetét.

— S az a néhány próbálkozás, kis karcolat megjelent valahol?

— Meg. A Nyugatban.

Csodálkozva és elismerően bólogatok. Mert aki a Nyugatban megjelent, azt az irodalmárok nyomban íróvá avatták. Lehet, hogy írásaiban is azt érzékelték az »öregek«, amit most én is megsejtettem, mikor körülnéztem itt. Hogy a dunántúli tájnak, kivált nyáridőn, különös fénye van. A napsugárnak s a szelídkéknek valami fátyolos keveréke, melytől a Balaton körül hamvas lesz a vidék, mint az érett gyümölcs. Mintha pasztell- és olajképeit, vagy akár színes rajzait is ezek a hamvas, üde fények járnák át, még azokat a vásznakat is, melyek nem tájat mutatnak, hanem egy enteriőrt, mint például a Fleinerék szalonját. Pedig az ugyancsak ifjúkori mű.

— Ja így van, nem éltem hiába. Talán ez az, amit akartam — mondja elmerengve a vászon- és festékszagú, terpentin-illatú műteremben, ahol most lassan elterpeszkedik a téli alkony. Csak egy-egy sárga, piros folt, vagy harsányabb zöld világít a képeken.

— Gyermek- és ifjúkorom színei ezek, hiszen Marcaliban születtem, ahol apám ügyvéd volt. Sokat csatangoltam a Balaton partjain, aztán Kaposvárra kerültem, ahol Rippl-Rónai Ödön volt első mesterem, majd Nagybányára . . .

De ezt az időt nemcsak képei rögzítik, megírta könyvben is, mégpedig remekül. Olyan színesen s megjelenítő erővel és gondos stilusban, hogy a hivatásos írók elcsodálkoznak. Még emlékszem a címlapjára. Kék ecsetrajz volt. Gedeont ábrázolta, a kecskét . . .

(Bernáth Aurél)

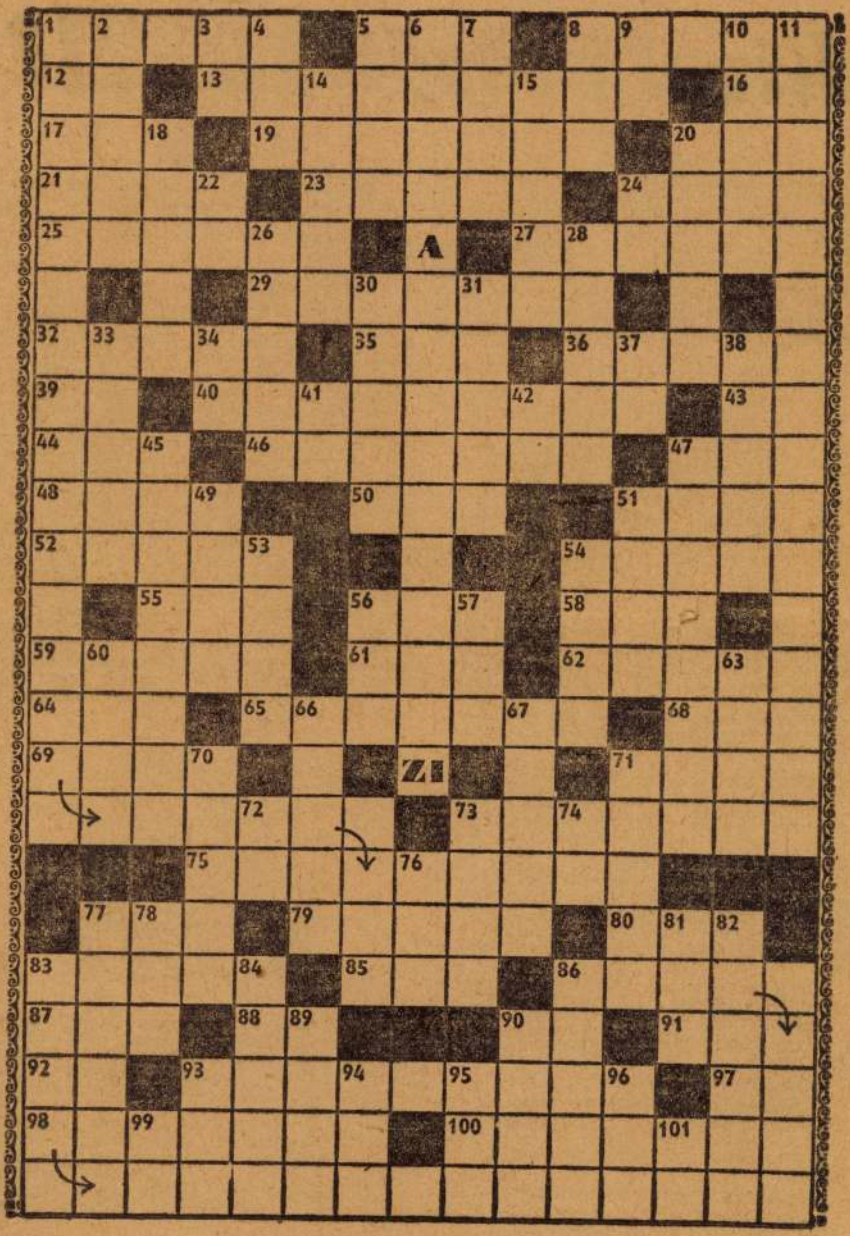
A
Z

— **A kompozíció sorsa a festészetben.** *(Bernáth Aurél előadása.)* Bernáth Aurél »A kompozíció sorsa az újabb festészetben« címen tartott előadást az Esztétikai Társaság keddi felolvasó ülésén. Rámutatott arra, hogy a kompozíció fogalma a mult század naturalizmusa által indokolatlanul sajátítódott ki. Igyekezett tehát a kompozícióra annak nyelvtani és régi értelmezése irányában formulát találni. Igy a kompozíció két legfontosabb ismérvéül az eszményi magatartást és a fokozásképességet jelölte meg. Ez a fogalommegtisztító munkát azért véli az előadó fontosnak, mert a kompozícióképesség a stílusok ideatartalmának fokmérője. Rámutatott továbbá arra, hogy a szellemi áramnak bizonyos bősége szükséges ahhoz, hogy a festészet kompozíciót tudjon teremteni. A naturalizmus például a csökkent ideatartalom következtében kompozícióalkotásra képtelen volt. Kimutatta, hogy a naturalizmusban éppen azért nincs kompozíció, mert a képeknek nagy az önmagukra visszamutató jellegük, miáltal az eszményi magatartás csökkent és a fokozás lehetősége megszűnt. Az impresszionizmus közvetítésével kezd szerinte ismét út nyílni a kompozícióhoz, s *Cézanne*-ban látja az első festőt, aki ahhoz újra el is jutott. Azután *Renoir* festészetének szentel még *Bernáth* ilyen szempontból egy hosszabb fejezetet. Végül a közelmult magyar festészetének pár pontjára mutatott rá, *Szinyei-re, Rippl-Rónaira*, ezeknek főleg korai munkáira, továbbá *Ferenczy* festészetére, mely a kompozíció újból való jelentkezése szempontjából különösen figyelemreméltó.

munkanélküli élharcosok is csatlakozzanak.

13 interpellációt jegyeztek be szerdára a Házban. Nem éppen szerencsés szám: a babonásak azt sejtik, hogy az összes válaszokat tudomásul fogják venni.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Svájcban poloska ellen is lehet biztosítást kötni.« »De csak bizonyára »irtó« drága feltételek mellett.«

Mindenben első a Pesti Napló

XI. Pius pápa egyik kápolnájában imádkozott kedden

Vatikánváros, február 16.

XI. Pius pápát dél[illegible] ellátott

MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztály
FIGYELŐSZOLGÁLAT
Budapest, VI. Dalszinház-u. 1.
Tel.: 227-651 és 227-488.
MAGYAR NEMZET
Bernáth Aurél
1951 DEC 1

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás problémái

276

III.

EGYIK LEGNAGYOBB művészünknek, *Bernáth* Aurélnak a tárlaton szereplő képei is azt bizonyítják, hogy képzőművészeink óriási lépést tettek előre a nagyméretű képek megoldását illetően. *»A munkásmozgalom kezdete az építőiparban«* és a *»MEMOSZ előtti tüntetés 1930-ban«* c. hatalmas panneauk-ról van szó elsősorban. Bernáth Aurélnak ilyen témák és ilyen méretek felé való fordulása olyan eredménye képzőművészetünknek, amelyiknek elemzéséhez több tanulmányra volna szükség. A magányos művész, a magányos ember mély és sokszor valóban arisztokratikus mondanivalójának nagy ábrázolója itt már a közösség mondanivalójának nagy művészeként jelenik meg. Tagadhatatlan az, hogy vannak még képein ma is olyan részletek, amelyek nem érnek el a szívünkig. A kiállításon van még két másik képe. *»Reggel a vitorlázók táborában«* és *»Budai Dunapart«*. A vitorlázók táborának tompa, szinte kietlen szürkéi és zöldei — bármennyire is elismerjük ennek a képnek artisztikus voltát, magas művészi színvonalát — még vissza-visszajárnak. A dunaparti alkonyat líraian meleg, bensőséges szépségét még mindig áthatja valami félálomszerű látomás-tájék távoli bűvölete. Helyenként még ez is vissza-visszatér a nagy képek egy-egy részletén. A színekkel való állandó és széles legátójáték (s főként az állandó hangfogó) olykor még bizonytalan messzeségek hűvös lehelletével lehel ránk. A képek egésze azonban azt bizonyítja, hogy Bernáth Aurél óriásit lépett előre, hatalmas mértékben kiszélesedett művészetének kifejező és megjelenítő ereje. (Különösen az »illegális összejövetelre« vonatkozik ez.)

Bernáth Aurél mellett meg kell említeni *Bán* Béla *»Sztrájk 1930«* és *»Első szabad május 1.«*, *Szentiványi* Lajos *»Újjáépítés 1945«* és *»Sztahanovista munkamódszer-átadás«* c. műveit, *Pór* Bertalan és művészbrigádja (*Scholz* E. és *Ujváry* L.) méreteiben impozáns kompozícióját, az *»Urak országából dolgozók hazáját«*, *Imre* István *»Felszállás előtt«* c. művét és *Benedek* Jenő festményeit. Ezekben a munkákban rengeteg értéket találunk. Bán Béla »Szabad május 1.« c. kompozíciójának tömegmozgató és összefogó erőfeszítése, a meleg színekkel való bensőséges munkálkodás, Szentiványi Lajos egy-egy típusának kitűnő megjelenítése, a Pór-kollektíva és Imre István mély és nagy pátosszal telített eszmei mondanivalót kifejező szándéka mind-mind olyan érték, amelyik az egyre gazdagabbá váló, új magyar képzőművészet útját jelzi. Ezeket az eredményeket, ezeknek őszinteségét és jelentőségét senki le nem tagadhatja. A tagadás itt egyenlő volna a bűnös felelőtlenséggel. De ugyanilyen felelőtlenség volna a hibák elhallgatása is. Ezeknél a műveknél ugyanis, már — éppen a részlethibák következtében — problematikussá válik a nagy méret.

KEZDJÜK talán a legjellemzőbbel, Benedek Jenővel. Már a Honvédkiállítással kapcsolatban megemlítettük azt, hogy úgy látszik, mintha Benedek megtalálta volna a helyes utat. A kiállításon szereplő új képei azonban ismét sok kétséggel töltenek el bennünket. Két nagyméretű festményéről, a *»Rákosi elvtárs Turkevén«*-ről és a *»Tanács első üléséről«* van szó. Dicsérendő az, hogy Benedek mindkét képen nemcsak, hogy embereket, hanem olyan kitűnő típusokat ábrázol, akiknek tipikus volta éppen meleg emberségüktől válik hitelessé. A baj nem is itt van, hanem a megvalósításban. Benedek kemény küzdelmet folytat a »tér-rel«. Ezért van az, hogy a fény beállított csoportjai keményekszinte azt mondhatnók: félbevágottak, nem érezzük, hogy az arcoknak a térben befelé is van folytatásuk. Legszembetűnőbb ez Rákosi Mátyás alakján: olyan mintha a háttér sárgás falára ráfestette volna Benedek. (Ez bizonyítja, hogy a térdimenziós bizonytalanság kompozicionális hibát, végső fokon eszmei hibát jelent.) Benedek Jenő képeinek belső terét, túl a bizonytalanságon, valami sajátságos »térnélküliség« jellemzi. Ez nemcsak a »Tanács első ülésének« vörös drapériával leterített asztalára az előtérben kettémetszett fotójára, hanem a képekre általában vonatkozik. Nem véletlen aztán az

ken elakadnak, elfulladnak. Nem kétséges, hogy így aztán a nagy méret és a megvalósítás szöges ellentétbe kerül egymással. Hiába jók a típusok, elvész a teszültség, s a valóság nem valóság többé. Vajjon tudja-e ezt Benedek Jenő? A képein érezhető őszinte küzdelem azt mutatja hogy nagyon is jól tudja. Nagy erényei és komoly küzdelme biztosíték arra, hogy nemcsak küzdeni, de győzni is fog.

A PÓR-KOLLEKTIVA művén a háttér befejezettsége, primérvolta elbillenti a kompozíciót. A központi alakok, sokszor bántóan felszínes megmunkálása csak fokozza ezt az egyensúlytalanságot. Szentiványi Lajosnál a kompozicionális hibákon, atomizálódó, önálló életet kezdő részleteken túl, élő, eleven, friss arcok váltakoznak egészen merev, élettelen fejekkel. (Formalista sematizmus is van a világon, amelyik bizony még olyan nagytehetségű művészeket is megkísért, mint Szentiványi.) Bán Bélánál a küzdelemnek ismét más formája van. Az első benyomása az embernek az ő Mémosz-képei előtt, hogy színes, ízléses vattacsomók vibrálnak szétszórva a vászonfelületen. Ugyanakkor valami jellegzetes, elpuhító, elerőtlenítő párafátyol lebeg a képeken. A »Sztrájk 1930« alakjain, félreérthetetlenül érzik a munkásmozgalom hősei ábrázolásának nagy művészi szándéka. A mozdulatok azonban proletkultosan dagályosak lesznek, az ellenség karikatúrává nevetségesedik — s mindezt puha villogás és interieur-légkört árasztó ködfátyol veszi körül. Mintha csak valami sok hangból összetett állandó, egyenértékű zúgás zavarná az embert. De mintha ez béklyózná le a lényeget kimondani szándékozó dallamokat is. Imre István a másik végletet képviseli. A téma és a méretek szinte szuggerálják a gyönyörű sztálini mondást. »Szárnyaljatok magasabbra, sebesebben és messzebbre!« De ez csak a méretekben és a témában van meg. Imre Istvánnak okvetlenül mérlegre kell tennie saját alkotó módszerét ahhoz, hogy a sztálini mondásnak ne kívülről, a néző hozzáadott ereje és repülőink szeretete által adjon hitelt képeinek, hanem a megvalósítás és a méretek egyensúlya, a minimálisra redukált hibákkal rendelkező hősköltemény tegye élményünkké, erősítse meg bennünk a sztálini mondás nagyszerűségét és a honvédségünk irányában táplált szeretet tüzét.

Képzőművészetünk milliók hatalmas páthoszát hőskölteményekbe foglaló nagy epikájának problémája ez. Erre hívják fel figyelmünket a nagyméretű képeknek nemcsak kiváló erényei, hanem élesen jelentkező hibái is.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás tematikus gazdagodásáról már elég szó esett. Nézzük meg most közelebbről ezt a problémát az emberábrázolás tükrében. A skála igen széles. Induljunk el pl. egy olyan képtől, mint *Csáki* Maronyák Józsefnek Mikus Sándorról készült portréja — amelyikről nem nehéz megállapitani, hogy a felszabadulás óta keletkezett hasonló művek közül a legjobbak legjavához tartozik. Csáki Maronyáknak ez a portréja új, nagy eredménye a jellemábrázolás egyik fajtájának. Innen aztán hosszú sort indíthatunk, képek, szobrok és grafikák sokaságát említhetjük fel. *Berény* Róbert *»Műteremlátogatásá«*-tól *Szentgyörgyi* Kornél: *»Este a stadionban«* c. képéig. *Szőnyi* István kis méreteiben is monumentális *»Freskóterv«*-étől *Barcsay* Jenő csodálatos grafikáiig, *Rozs* János ízes *»Vörös őr«*-jeitől *Bencze* László *»Fiatal híradóstisztjé«*-ig — és folytathatjuk a felsorolást művek százain át. Ez a mindennemű értékítélettől messze álló felsorolás már magában véve is meggyőz az ember képzőművészetünkben való jelentkezésének színességéről, sokrétűségéről és nagy gazdagságáról. Ha ehhez még hozzávesszük pl. *Burghard* Rezső csendéletét, *Hincz* Gyula műteremcsendéletét, *Rozs* János *»Vasmű«*-jét, vagy *Medveczky* Jenő és *Vidovszky* Béla csendéleteit és a kiállítás tájképeit, akkor azonnal nyilvánvalóvá válik: mennyire nem lehet ilyen szűkre szabott keretek között áttekinteni az emberábrázolással kapcsolatban felszínre kerülő problémákat. Kétségtelen az, hogy a problémák egyik oldalát Csáki Maronyák Mikus-portréja, a másik oldalt pedig *Mikus* Sándor monumentális *Sztálin-szobra* jelenti.

bennünket? Bármily különösen hangzik is: a szobor magyar jellege ez. Ez a probléma felvetődött már Pór Bertalan tavalyi, Kossuth-díjjal kitüntetett Sztálin-portréjánál is. Az elmúlt évben, a kínai kiállításon láthattunk Sztálin-arcképeket. Ezeknek a portréknak volt egy érdekes és azonnal szembeötlő jellemvonásuk. Hűségesek, hitelesek voltak ezek az ábrázolások és talán éppen ennek következtében az is bennük volt: *ahogyan a kínai nép látja, ismeri és szereti Sztálint*. Mikus szobrának monumentalitása is valahol ezen a ponton válik sajátossá és ugyanakkor lelkünkből lelkezetten közvetlenné: az van benne, ahogyan a magyar dolgozó nép milliói látják, érzik és ezeretik Sztálint. A hős ábrázolásának, az ember megjelenítésének olyan művészi foka ez, amelyik csak a népünk legmélyebb érzéseivel és mondanivalóival azonosult művésznek lehet a sajátja.

NEM VÉLETLEN AZ, hogy a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás emberábrázolási problémáit Csáki Maronyák portréja és Mikus Sztálin-szobra irányából közelítettük meg. Az egyikben az ú. n. »objektív valóság« átköltésének adott modellen keresztül történt megjelenítéséről — lényegében a kiállítás modell-problémájáról, a másik oldalon pedig a hős-problémáról van szó. Még Berény Róbert nagy vásznán is van egy olyan érzésünk: beállított modellek bámulnak ránk. (*H. Mattioni* Eszter öregasszony feje pedig mintha húsz esztendővel ezelőtt kezdett volna el a nézőkre tekintgetni.) Miért baj ez? Azért, mert a művészeti alkotások egy csomó, oda nem illő esetlegességgel telnek meg. *A kép nem az, ami* — röviden így lehetne megfogalmazni. Miért nem hisszük *Moldován* István *»Régi munkahelyének«* hitelességében, miért hamis ennek a képnek a hangvétele? Azért, mert *az alakok nem azok, akik* — s főként ezt sem Moldován sem *Zsille* Győző (*»Illegális szeminárium«*) sem az egyik legbosszantóbb kép alkotója, *Winkler* László (*»Ady olvasásakor«*) nem tudja elhitetni velünk. Csáki Maronyáknál, *Jálics* Ernő szobránál (*»Női képmás«*), *Somogyi* Árpád (*»Sarlós lány«*, *»Agronómus-lány«*), *Beck* András (*Lukács György portréja*), *Boross* Miklós, *Kerényi* Jenő, *Vilt* Tibor és *Buzi* Barna egy-egy szobránál miért nincs ilyen problémánk? Bizonyára azért, mert itt nem a modellek »objektív valósága« áll velünk szemben, hanem a jellemzés és lényegsűrítés folyamatának végső eredménye.

Arról a lényegsűrítésről van itt szó, amelyik követelően felvetődött problémája a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításnak. Olyan probléma, amelyiknek megoldása nélkül a modell modell marad, a natura száraz natura, a hősnek szánt hősök pedig vagy nem lesznek hősök, csak jelszavak. Vagy pedig... Itt kell szólnunk a következő észrevételekről. A festmények mondanivalója gyakran nem festőien oldódik meg, hanem irodalmian. Ez baj, mert az is baj, ha az író a festőművészet eszközeivel próbál dolgozni. A szobrok megoldása pedig sokszor irodalmi és festői egyszerre. (*Kiss* István: *»Békét«* című szobra.) Ezek a problémák természetesen ott vannak a dolgozó ember ábrázolásában is. Nem szabad szó nélkül elmennünk olyan figyelemreméltó eredmények mellett, mint pl. *Boross* Géza nagy művészi felkészültséggel, mély és őszinte színkultúrával megalkotott *»Habarcskeverői«*. Tény az, hogy ennek a képnek vannak hibái. Tény, hogy van valami kisipari jelleg benne, de Boross Géza festményét ki kell emelnünk, mert nála éppen a lényegsűrítésnek, a mozgás és formák esetlegességei kiküszöbölésének olyan kvalitásaival találkozunk, amelyek művét ebből a szempontból a kiállítás legjobbjai közé emelik.

Végezetül szólnunk kell *Szőnyi* Istvánnak itt szereplő freskótervéről. Igaz, hogy ez a fél négyzetméternyi mű korántsem tudja érzékeltetni, milyen óriási lehetőségek feszülnek ebben a színes, üde, mesterien és élet teljesen előttünk álló vázlatban. Felvetett kérdéseinknek, a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás problémáinak egy olyan nagy találkozási pontja ez a vázlat (monumentalitás, emberábrázolás, lényegsűrítés stb.), amelyik óriási értékeivel és itt még csak megsejthető veszélyeivel együtt mintegy jelképe le-

Nemzet
Boldizsár Iván.
…tő: Parragi György.
…kiadó Vállalat igazgatója.
…-krt. 9—11. Telefon: 221—285.
…-krt. 9—11. Telefon: 221—285.
… 9—11. Telefon: 221—285, 221—293.
…kkszla száma: 61.080.
… Irodája, V., József nádor-tér 1.
… 180—350.
…at: V., Roosevelt-tér 5—6.
…a 12 Ft, negyedévre 36 Ft.
… Fv.: Soproni Béla.

…ISZTÍTÁS
…EO-COLOR
Tel.: 185—205.

Tető faanyagot vennék, gerendát, szarufákat, deszkát, lécet. Értesítést: VII. Dohány-utca 5. Házfelügyelőhöz.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Bélyeggyűjteményt magas áron vesz gyűjtő. Tel.: 222—990. Unterberger, Wesselényi-utca 35.

Iker-gyermekkocsit mélyet vennék. Tel.: 385—156.

Vashordót, vasdobot félfeneküt is, vásárolok. 355—322. 10—6-ig.

Kokszkályha Unió, 14-es, prima eladó. Telefon: 364—833.

Jókarban lévő gyermek sportkocsit vennék. Teleki P.-u. 26. II. 16.

Háztartásfeloszlatás! Könyvtárlétra, mosó fazék, konyhaedények, lámpák, egyéb háztartási berendezés, egész ágyat borító Laticel matrac, íróasztal, egyéb bútor eladó. Eötvös-u. 19. I. 7.

Märklin vasutat veszek. Tóth Szabadsajtó-út 6. Telefon: 380—073.

Szőllőoltványok! Lugasnak valók is, kettőévesek olcsón rendelhetők. Kiss Szőlőtelep, Abasár.

Használt afrik kilójáért hat forintot, rugóért négy forintot fizetek: Marosán, Jókai-tér nyolc.

Töltőtollát harmincéves szakműhelyemben megjavítom, v. becserélem. Lenin-krt. húsz. Gergely.

Tüzelőért cserébe átmeneti kabátot, már kés festményt, samottos vaskályhát, étkészletet, szobrokat adnék. XVI. Cinkota, Ilona-telep, Szabadság út 37.

Állami Vállalatok és Termelő Szövetkezetek Vezetői!
Budapest, XIII., Petneházy-utca 71. szám alatti Budapesti MÉH-telepen **használt puhafahordók, káposztáshordók, különböző bádegkannák, hordók és edények, papírdobozok és faltkartonok kaphatók.** Népgazdaságunk érdeke, hogy mindaddig, amíg megfelelő **használt göngyöleg** áll rendelkezésre, új anyagot e célra ne vegyünk igénybe. — Mielőtt új anyagot rendelnénk, keressék fel fenti címen telepünket.
Tel.: **200—632.**

Márkás olajfestmények keretezve, fekete női télikabát, férfi felöltő eladó. XII., Dolgos-utca tizenhárom I. 3. (61-essel Állami kórháznál.)

Ffi. karóra „Longines" 1000 Ft eladó. Müller, VII., Akácfa-utca 5. I. 4/a. este 6-tól.

Neves festők képei és operák (énekrezongorára) olcsón eladók. Szent István-körút 7. II. 12. 9—12 ó.-ig, vasárnap is.

Vaskályha eladó, samottos, elzárható, kitűnő állapotban. Damjanich-u. 25/b. II. 16. Jobb lépcsőház.

Tizedesmázsa eladó. Akácfa-utca 51. II. 16.

Märklinvasút, térközjelzőkkel, eladó. Rozics, Múzeum-körút 21. I.

Eladó 280x135 keleti perzsa, női és férfi télikabát. Thék Endre-utca 5. földszint 9. 10-től 5-ig.

Légpuskát, benzinfőzőt vennék. Teleki-tér 3. I. 7. Telefon: 341—860.

Eladó gumi hócipő 35-ös cipőre, prima. Somkuti, József-körút 11.

Hatcsöves Zephirkályha jó állapotban eladó. Megtekinthető: Víg-utca 2. Trafikban.

Kokszkályha automata gyártmány egyes számú eladó. Hermina-út 3. I. 4. Telefon: negyvenkilenc hetven hetvenhat.

Vegyes tüzelésű Zephir-kályha eladó. Kisfaludy-utca 36, fszt. 1. Molnár.

Tizenkettes modern, komoly teás-kávés stb., dohányzó és egyéb ezüst készletek …

Elsőrendű zománcozott kokszkályha, valamint 150 drb új csempe eladó. XI., Elek-utca 8.

Eladó csillár, magyar-perzsa szőnyeg, zsúrkocsi, bútorszövet, kékszövet, drapériák. II., Nyúl-utca 18, földszint 1.

Hat- vagy nyolclyukas prima Zephirkályhát sürgősen vennék. Sztálin-út 6. II. 6. 127—882. Vasárnap délelőtt.

Rosenthal étkészlet, üvegkészlet, egyéb tárgyak eladók. Vasárnap 10—5-ig. IX., Sobieszky János-utca 25/a. II. 6.

„**Tente**" gyermekautó fémből, igényesnek eladó. Jókarban lévő kétkerekű gyermekbiciklit 6 évesnek veszek. Bp. I., Gellérthegy-utca 13. I. Tel.: 160—355. Érdeklődés: d. u. 6-tól, vasárnap kivételével.

Märklin villanyvonat sok felszereléssel eladó. Klotild-u. 16, fszt. 2. Megtekinthető vasárnap 2-től.

Zephir-kályha, villanytűzhely, előszobafal sürgősen eladó. II., Kút-utca 6.

Gyermek sportkocsi eladó. Bertalan-u. 20. I. 258—689.

Nagyteljesítményű „Koch 178-as" samottos fehér zománcozott nikkelezett kályha 1400-ért eladó. — X., Hölgy-utca 24/b.

Tizenkétszemélyes prima ezüstkészlet, Schaffhausen I. W. C. ezüst zsebóra, különleges aktatáska, kókuszszőnyeg, univerzális villanygramofon lemezekkel, vívósisak, vívókabát, tudományos könyvek, ezüst cigarettatárca, ezüstróka, bundagallér privátnak eladó. XI., Vincellér-utca 37. Ruhaszalon. 256—930.

Gázkályha, villanymelegítő eladó. Bástya-utca 18. I. 4. Hétfőn 9—11.

Vaskályha „Calor" töltő, fával, szénnel, koksszal, primán fűthető. Háromtól: Alkotmány négy, II. öt.

110—220 Voltos Bosch 120 lit. Villanyhűtő transzformátorral, üzemben, olcsón eladó. Aggteleki-utca 11. IV. 3. Délután 3—7-ig.

Engedélymentes riasztópisztoly! Támadók, vadak ellen! Mezőőröknek, éjjeli őröknek, vadőröknek nélkülözhetetlen. Negyvennyolc forintért küldi utánvéttel Pálmai János, Kecskemét. Csongrádi-út 44. Lövedék negyven fillér.

Tűzhelyet vennék lehetőleg zománcosat sürgősen. Papírüzlet, Sziget-utca 12. Telefon: 329—080.

Salgótarjáni kályha szén-fafűtésű tökéletes állapotban csövekkel eladó. Gyöngyház-utca 4. I. 1. Hétköznap 2—7-ig.

Nagyobb méretű csempézett tűzhely eladó. Rózsa F.-utca 40/a. fszt. 2. Horváth.

Használt gumiszíjak minden méretben. Dobozi-utca 5. Telefon: 138—279.

Fűrészporkályhát megvételre keresek. Hétköznap: egyszáznyolcvannégy-ötszázhuszonöt. Kossuth Lajos-utca 5. Női szabóság.

Nyolclukas Zephirkályha, szárnyas és üvegezett ajtók, összekötő perzsák, különböző fotelok eladók. Dobozi-utca 5. 138—279.

Zephirkályha olcsón eladó. Bimbó-utca 11. Házfelügyelőnél.

Eladó egy autógeiser. Görgei Arthúr-utca 6. III. 9. Bálint.

Prima negyvenkettes bakancs, Steyer kerékpár eladó. Lánchíd-utca 15. Tóth.

Női télikabát, ezüstróka, bolero, sarokvitrin eladó. Megtekinthető kizárólag vasárnap délelőtt: Miasszonyunk-útja 48.

Märklin villanyvasút felszerelés, O-ás méretű, sínekkel, váltókkal, transzformátorral, eladó. Telefon: 458—259. XI., Edömér-utca 6. II. 2.

Westminster órát vennék. Rónainé, Landler Jenő huszonnégy. 428—062.

Märklin fémépítő 5 …

Lábhajtásos gyermekautó eladó. Jókai-tér 8. II. 3.

Eladók: Waillant autógeyser, faligáz melegítő, fehér zománcozott gáztűzhely 4+2 lámpás Standard rádió lemezjátszó, rádióasztal, bidé, rekamiér, hármasszekrény, fotelok, gardrobszekrény, fehér sublót, szennyespad, kókuszszőnyeg, prima szövet férfiöltönyök, női téli kabátok. Honvéd-utca 18. IV. hat. Vasárnap kettőig, hétköznap öt órától.

Sihi szivattyú komplett nyomáskapcsolóval eladó. Budapest, XV., Tóth István-utca 162.

Gyermekágyat, fürdőkádat, nagyobb légkompresszort hiányosan is veszek. Ráday-utca 25. Telefon: 181—509.

Szabó szabászasztal eladó olcsón. Rákóczi-utca 14. Kispest.

Lencérna toledós ágynemű igényesnek, szép nagy baba, különféle bútordarabok eladók. Arany János 7. Benkő.

ALBÉRLET

Bútorozott szobát keres értelmiségi. Blind, Sas-utca 19. 185—564. Délután 3—6 között.

Bútorozott vagy üres szobát keres mérnök házaspár. Levélértesítést Veres Pálné-utca 30 földszint 2. Gépíróiroda.

Különbejáratú albérleti szobát keres dolgozó nő. Fodor, Lenin-körút 14. földszint 4.

Vidékről idehelyezett élelmiszerüzlet vezetője, keres albérleti üres szobát konyhahasználattal vagy kis teakonyhával. Nagyatádi Földművesszövetkezet élelmiszerüzlet, Ferdinánd-tér.

Egyedülálló fiatal mérnök keres szépen berendezett, lehetőleg gőzfűtéses szobát. Gerlóczy-u. 7. III. Sándor lakás.

Fiatal dolgozó házaspár bútorozott szobát keres. Lehet központi fűtéses is. XIII. Pozsonyi-út 41. Ordódy. Dec. 15-re.

Központi fűtésű, szépen bútorozott utcai szoba vezető állású dolgozónak (kizárólag egy személyre) kiadó. Fürst Sándor-utca 8. első emelet három.

Idősebb házaspár lehetőleg Budán, csendes helyen szép szobát vagy lakrészt keres. Márton. Csaba-utca 24/A. 354—869.

Értelmiségi dolgozó nő bútorozott szobát keres csendes helyen, 180-ig. Értesítést levélileg Bíró Ilda. Garam-u. 34. III. 49.

Idős édesanyám teljes ellátására keresek kellemes otthont. Telefon: délután 6—7 óra között dr. Vargha 181—541.

ÁLLÁS, VÁLLALK.

FÉRFI ÁLLÁS

35 éves vas és fűszeres segéd bármilyen délutáni munkát vállal, naponta 14 órától. Délelőtt gépjárművez. tanfolyamot hallgat. Motorkerékpár vez. jogosítvány és munkakönyv van. „Szor… 11100" jeligére főkiadóba.

ÉPÍTŐGÉPJAVÍTÓ VÁLLALAT,
IX., ker., Soroksári-út 150. állandó munkára felvesz
ESZTERGÁLYOS, GÉPLAKATOS SZAK-MUNKÁSOKAT,
valamint
FÉRFI SEGÉD-MUNKÁSOKAT.

Férfi fizikai dolgozókat keres: Gyógynövény Vállalat, IX. Mihálkovich-u. 18.

Budai, Pasaréti, Zuglói villában lakhatóságért kertgondozást és házmesterséget vállal fiatal, gyermekes, kertészetet értő házaspár. Ajánlatot „Informácioképes, bizalmi állást betöltő" jeligére. XIII. Dózsa György-út 126. Kelemen óráshoz.

Megfelelő gépi felszereléssel felveszünk szövetkezetünkbe tagoknak géplakatos, vas- és fémesztergályos, továbbá műszerész kisiparosokat. Oldalkocsis motorkerékpárral rendelkező előnyben. Gép- és Szerelvénykészítő K. T. Sz., Nagymező-utca 45.

Órakönyvelőt keresek kellő gyakorlattal. Ajánlatokat „Kereskedő 5042" jeligére kérek főkiadóhivatalba.

60 éves nyugdíjas felügyelői pénzbeszedői, raktárkezelői vagy könnyebb fizi…

„Igazolt" jeligére — Hirdetőbe, József-körút 14.

Agilis, tárgyalóképes, műszaki ismeretekkel rendelkező anyagbeszerzőt keresünk azonnalra. Ajánlatokat „Budai gépgyár" jeligére a főkiadóba.

Villanyszereléslanyag árubeszerző és raktárnokot azonnali belépésre felvesz Villamossági Szövetkezet, Pozsonyi-út tíz.

NŐI ÁLLÁS

Gyakorlott gépírónő és irodai adminisztratív munkaerő elhelyezkedne. „Hozzájárulással 11094" főkiad.

PERFEKT
GYORS- és GÉPÍRÓKAT
keresünk azonnalra.
Ajánlatokat önéletrajzzal:
„**Közintézmény**"
jeligére a főkiadóba.

Női munkavállalókat felveszünk gépkezeléshez. Vas- és Fémhulladék Ipari Vállalat, Budapest, X., Jászberényi-út 40.988/hrsz. — Sörgyárral szemben.

Dolgozó orvosházaspár főzőmindenest azonnalra felvesz. — Dob-utca 108. I. 1. T.: 424—921. Jelentkezés este 6 órától.

Lakást, fizetést adok magános nőnek takarításért. Lackó, Dohány 14.

Megbízható alkalmazottat keres kis háztartásba idős házaspár. Verő. Városmajor-utca 55/A.

Keresek budai villába két gyermek mellé teljesen önálló mindenes főzőnőt jó bizonyítványokkal. — Jól megfizetem. Jelentkezés: Dob-u. 108 II. 3. Weisz.

Mindenesfőzőnő felvétetik. Sallai Imre-utca 12/a. V. 1.

Háztartási gyermekszerető alkalmazottat felveszek. Dr. Tardi, Szent István-park 19, V. em.

Idős házaspár könnyű háztartási munkára alkalmazna családtagként intelligens hölgyet. XI., Bartók Béla-út 18. IV. 1.

Főzőmindenest megbízhatót 2 személyhez keresek. Bartók Béla-út 75. II. 1.

Főzőmindenest jó fizetéssel gyermekszeretőt felveszek. Jelentkezés 3 után: és vasárnap VI. Orlai-utca 6. fszt. Gellértnél.

Idősebb, lehetőleg egyedülálló asszonyt keresünk délutánra két apró gyermek mellé. Este héttől kilencig: XI., Bercsényi-u. 36. IV. 5.

Háztartási alkalmazott kétszemélyhez felvétetik. Murányi-utca 25, félem. 1.

Jobb középkorú özvegyasszony bejárónői állást keres. Hársfa-utca 10/b, félemelet négy.

Takarítónőt keresek délelőtti órákra. Fészek-utca 5. Szabó. (Budagyöngyvénél.)

Otthont kereső mindenest jó fizetéssel felvesz Marczinek, XIII., Angyalföldi-út 36. III. 123.

Jólfőző ajánlkozik. Király-utca 25. I. 1/a. ajtó.

Lehetőleg garszonlakás takarítására nagyon megbízható takarítónőmet ajánlom heti két-háromszori bejárásra Belváros környékén. Telefon: 140—741.

OKTATÁS

Német, angol nyelvvizsgára előkészít: Pálné. Pannónia-utca 22. 312—432.

GYORSÍRÓ-GÉPÍRÓ-
ISKOLA, WISKYNÉ
Lenin-körút 104
Nyugatinál
Telefon: **121-184.**
Gyorsírási, gépírási tanfolyamok kezdők és haladók részére.

Tanítok gyorsan elsajátítható női gyermekruha szabást, varrást, modellezést. — Herskovitsné, Lenin-körút 40. I. 5

Kőbaba és babafej készítésre tanítok 315—809.

Jazz zongora tanítást …

Pénzügyi-, üzemgazdasági-, tervelőadóvá garanciával kiképzi könyvszakértő. Rigó-u. 12.

Ferenczy Valér műtermében egy-két tanítványt vállal. Alakrajz, Festés, Rézkarc. Szív-utca 34. IV.

Született angol hölgy órákat ad. Rákóczi-út 7. III. em. 9. Balra.

Balla Piroska gyorsíró és gépíró iskolájában II., Széll Kálmán-tér 11. új tanfolyamok indulnak, 17 éven aluliaknak is. Telefon: 468—461.

Néhány tehetséges zongoranövendéket vállal főiskolai tanár. Értekezés telefonon: 361—936.

GYERMEKGONDOZÁS

Gyermekgondozónőt felveszek kizárólag gyermek mellé 30—50 évesig, jól fizetem. Móricz Zsigmond-körtér négy félemelet négy.

Gyermekszerető családhoz gondozásba adnám 3 éves fiamat. XIV., Czobor-utca 67. Jesze.

Lakásomban kisgyerekeket gondozásba veszek. Nagy Józsefné, XX. ker., Pesterzsébet, Bácska-u. 43.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Jégpálya büffé-ruhatárja bérbeadó. Thököly-út 115.

Rongyos ingeit, fehérneműit újjáalakítom. Monogrammozás. Somlóné, Podmaniczky-utca kilenc. Nyugatinál.

Sportmasszázs, pedikür. Kazinczy 7. I. 2.

Fáj a tyúkszeme? Anticors tyúkszemirtót használjon, biztosan elmulasztja 1 adag 3.80 forint. Nagy drogéria. Budapest, VIII., József-krt. 19.

Kendők, sálak festését nagy gyakorlattal vállalom. Telefon: 161—214.

Férfizokni javítást vállalok. Címet „Olcsó" jeligére Hirdetőbe, József-körút 14.

Zippzár javítás, hócsizma javítás. József körút 20. Műszaki.

Női és férfi fehérneműkészítés a spec. **Ingjavítóműhely.** Szentkirályi-utca 2. Rákóczi-útnál.

Szőnyegjavítás olcsón, művésziesen, tisztítás háznál is. Várlakiné, Rákosszentmihály, Pichler István 108.

Tömegcikkek dukkózója és festője Balogh zománcozó. Vörösmarty-utca negyven. Tel.: 310—059.

TÁRS, PÉNZ

Újdonságot vagy aktuális cikket előállító házi iparossal társulnék, ha a nyersanyag biztosítva van. Központi fekvésű irodámmal, raktárral, telefonnal, tőkével és közreműködéssel. Jelige: „Mechanika 10663" a főkiadóba.

Kertészt felestársat keresek 3 hold kertészetembe, meleg beltelek, felszerelés van. Akinek ez is van, előnyben. Csak szakember és kellő anyagiakkal rendelkezők válaszát kérem. Faragó, Áporka, Pest megye.

VEGYES HIRDETÉS

Szőlőoltványt azonnali szállításra telepemről beszerezheti. Árlap díjtalan. Ifj. Szedmák József. Abasár.

Míg a készlet tart! Őszi-, kajszi-, mandulafa-csemeték eladók. Hegyi faiskola, Érd.

Törzskönyvezett kilenchónapos pulikutya eladó. XIV. Dorozsmai-u. kilenc.

Egyes Märklin vasúti síneket keresek. Halós-utca 16. Zelinka.

2 drb fejőstehén eladó. Ozsvári László, Érd, Györgyliget.

Német vizsla, barna foltos nőstény, hétfőn Lehel-térnél elveszett. Szíves értesítést 139—306-ra kérek.

Egyéves csau-csau kutya olcsón eladó. XIV., Bosnyák-utca 1/a. II. 8.

Gyönyörű háromhónapos törzskönyvezett hím farkaskölykök el…

Moll-Konzertstück mit obligater Flöte (Dömötör) und am Flügel mit Kammerorchester; Beethoven: Waldstein- und kleine A-Dur-Sonate.

Symhonieorchester am 13. Dezember

Festkonzert. Dirigent: Zoltán Sámy.
Mitwirkend: Stefániai und Margit Lászlóffy.

Bach: Weichnachtsoratorium

✝ am 20. Dezember. *Bodó, Basilides, Réthy, Rösler, Kálmán. Dirigent: Lichtenberg.* Karten von 2 bis 6 Pengő.

SPIELPLÄNE DER THEATER FÜR DIE NÄCHSTE WOCHE:

Kön. ung. Opernhaus: Montag: „Don Juan" (Népmüv. Biz. III. bérl.) (1/28). — Dienstag: „Hoffmann meséi" („Hoffmanns Erzählungen" (A-bérlet 9.) (1/28). — Mittwoch: „Faust" (Bérletszünet) (1/28). — Donnerstag: „Álmos"; „Szent fáklya" (Galavorstellung) (Bérletszünet) (1/28). — Freitag: „Karenina Anna" (C-bérlet 10.) (1/28). — Samstag nachmittag (3): „A mosoly országa" („Das Land des Lächelns") (Bérletszünet); abend: „Álmos"; „Szent fáklya" (D-bérlet 9.) (1/28). — Sonntag nachmittag (3): „Carmen" (Bérletszünet); abend: „Elssler Fanny"; „Pesti karnevál"; „Magyar ábrándok" (Bérletszünet) (1/8).

Nationaltheater: Montag und Sonntag: „Szembekötösdi". — Dienstag: „Antigone"; „A tudós nők" (2. Jugendvorstellung) (6). — Mittwoch und Sonntag nachmittag: „Rákóczi". — Donnerstag: „A legboldogabb ember" (P. H. III.) — Freitag: „Othello" (A-bérlet 8.). — Samstag nachmittag: „A nők elmondják"; abend (7): „Bánk bán" (VI. N. Sz. B.) (1/24—1/28).

Lustspieltheater: Allabendlich (8): „Az ismeretlen lány". — Samstag nachmittag (1/24) und Sonntag vormittag (1/211): „Gézenguz" (Kindervorstellung). Sonntag nachmittag (1/24): „A tanitónő".

Ungarisches Theater: Montag, Donnerstag und Sonntag nachmittag: „Rágalom?!". — Dienstag. Mittwoch, Freitag, Samstag und Sonntag: „Lánc". — Samstag nachmittag: Színészek a színészekért (Wohltätigkeisvorstellung der Kövessy-Burg) (1/24—8).

Innerstädter Theater: Allabendlich (8) und Samstag nachmittag (4): („Egy nő, akinek multja van". —Sonnatg nach mittag „A döntö éjszaka". — Sonntag vormittag (11): Kindervorstellung.

Hauptstädtisches Operettentheater: Allabendlich (8) und Sonntag nachmittag (1/24): „Nápolyi kaland".

Stadttheater: Montag: Geschlossen. — Dienstag: Internationale Boxmatch. — Mittwoch nachmittag und abend, Freitag nachmittag und abend: Ungarische Modeschau. — Donnerstag: Orchesterabend unter Felix Weingartner. — Samstag und Sonntag: „Der singende Traum" (Gastspiel Richard Tauber und Ensemble). — Sonntag nachmittag: „Az utolsó Verebély leány" (4—8).

Kammertheater: Montag, Dienstag, Donnerstag, Freitag, Samstag und Sonntag: „Bankett a Kék Szarvasban". — Mittwoch: „Hannele". — Sonntag nachmittag: „Az abbé" (1/24—8).

Theater auf dem Bethlen-tér: Allabendlich (1/29): „Lyon Lea"; Donnerstag und Samstag (1/26) sowie Sonntag (3, 1/26) auch nachmittags.

Theater auf dem Teréz-körut: Allabendlich bis Mittwoch (9): „Pesti kirakat". — Ab Donnerstag: „Maga nevetni fog!" (9). Sonn- und Feiertage auch nachmittags 4 Uhr.

Theater auf der Andrássy-ut: Allabendlich (9): „Ma éjjel szabad vagyok"; Sonntag auch nachmittag 4 Uhr.

Royal-Orpheum: Allabendlich (1/49): Rocasimi mit seinen Löwen und Varietéprogramm, Donnerstag, Samstag und Sonntag auch nachmittags (4).

Komédia-Kabarett: Allabendlich (9): „Mit fogtam az éjjel?!

„Sie werden lach(
Lustige Revue in 25 Bildern
Freitag zum erstenmal im
Theater auf dem Teréz-
Donnerstag abend öffentliche Gen
Diesen Samstag und Sonntag Nachmittags
Telephon: 26—5—54 Telep

Reger, Chopin, Liszt, Dohnányi usw.

Violinabend Juan Manén am 12. Dezember

✝ Der große Spanier spielt Mozart: (Konzert), Bach, Beethoven, Paganini, Laserna, Daquin und eigene Werke. Mitw.: Gisela Turcsik (Gesang).

THEATER
KABARETT – KINO

M. KIR. OPERAHÁZ

Délután:
Bérletszünet.
COPPELIA
Delibes L. balletje 3 képben.
BABATÜNDÉR
(Die Puppenfee)
Bayer József 4 felvonásos balletje.
Kezdete 3 órakor.
Este:
Bérletszünet.
PILLANGÓKISASSZONY
(Madame Butterfly)
Puccini 3 felvonásos dalműve.
Kezdete ½8 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ

Délután:
AZ ARANYEMBER
Jókai Mór 5 felvonásos drámája.
Kezdete ½4 órakor.
Este:
A NŐK ELMONDJÁK
Rachel Crothers 4 felv. vigjátéka.
Kezdete ½8 órakor.

VIGSZINHÁZ

Délelőtt:
(GYERMEKELŐADÁS)
Kezdete fél 11 órakor.
Délután:
A TANITÓNŐ
Bródy Sándor 3 felv. falusi életképe.
Kezdete ½4 órakor.
Este:
AZ ISMERETLEN LÁNY
Molnár Ferenc 3 felv. drámája (7 kép)
Kezdete 8 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ

Délután:
RÁGALOM?!
Edward Wooll 3 felv. szinmüve.
Kezdete ½4 órakor.
Este:
LÁNC
Hatvany Lili 6 képes szinmüve.
Kezdete 8 órakor.

BELVÁROSI SZINHÁZ

Délután:
A DÖNTŐ ÉJSZAKA
[illegible] Adler 4 felv.

FŐVÁROSI OPERETTSZINHAZ

NÁPOLYI KALAND
Békefi—Vadnai—Lajtai operettje 3 felvonásban (4 képben).
Délután fél 4, este 8 órakor.

VÁROSI SZINHÁZ

Délután:
NÁSZÉJSZAKA
Hennequin—Willemetz—Messager operettje 3 felv.
Kezdete 4 órakor.
Este:
A TOROCKÓI MENYASSZONY
Indig Ottó 3 felvonásos vigjátéka.
Kezdete 8 órakor.

KAMARASZINHÁZ

Délután:
AZ ABBÉ
Paul Anthelme szinmüve 3 felvonásban (5 képben).
Kezdete ½4 órakor.
Este:
BANKETT
A KÉK SZARVASBAN
Török Sándor 4 képes szinjátéka.
Kezdete 8 órakor.

ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ

MA ÉJJEL SZABAD VAGYOK
Vaszary János-Szenes Andor-Eisemann Mihály zenés bohózata 3 felv.
Kezdete 9 órakor.
Vasár- és ünnepnap délután 4 órakor.

TERÉZKÖRUTI SZINPAD

PESTI KIRAKAT
Zenés pesti revü 25 képben.
Kezdete 9 órakor.
Vasár- és ünnepnap délután 4 órakor.

BETHLEN-TÉRI SZINPAD

LYON LEA
Bródy Sándor drámája 3 felvonásban
Kezdete fél 9 órakor. Csütörtök, szombat fél 6, vasárnap 3 és fél 6-kor is.

ROYAL ORFEUM

Im *Nemzeti Szalon* präsentiert sich wieder e[illegible] die *Neue Gesellschaft Bildender Künstler*, die *KUT.* [illegible] gar nicht neu, die kampffrohe Gesellschaft. Sie kann [illegible] Jahre zurückschauen, war einst Sezession, hat selbst [illegible] erlebt. Ihre Ausstellungen haben Charakter, auch die jetzige läßt mutige Künstler aufmarschieren. Angelangte und Aufbrechende. Frühlingssturm im Frühwinter. Bei vielen ein

2/XII Pester Lloyd

Verlangen nach neuer Schönheit, bei den Arrivés Gesetztheit, zuweilen konsolidierte — Manier. Das Gesamtbild gefällig, wirkungsvoll. Durchpulst von Glauben und Überzeugung, aber auch viel Verworrenes im Empfinden und in Reflexionen. Nichts von der Öde so vieler Ausstellungen. Vieles in rauher Schale, manches nur Schale. Mut und Übermut, auch Kalkul mit dem Snobbismus, der sich für das Unverstandene begeistert, kurz, Jugend mit und ohne Tugend, so recht eine interessante Kunstschau.

Im ersten Saal Aba *Nováks* „Wanderzirkus". Die volle Intensivität seiner eigenartigen Buntheit. Artistenvolk in Halbdunkel, aus dem brennende Farben hervorleuchten. Stefan *Szönyis* „Donaustrand" gibt Rätsel zu lösen, im Bild zweier Kinder sind sie gelöst. Sein Kolorit hat wieder vollwertiges Silber im Munde. In Edmund *Márffys* Blumenstück ein Verlorensein in Farbenrausch. Seinen alten Gärtner modellierte er mit kräftigen Pinselzügen, die alte Frau mit dem Rosenkranz bemüht sich zugleich um Monumentalität und um Intensivität. Aurel *Bernáth* kommt mit neuen künstlerischen Mitteln. Etwas wie Wiederkehr zur ersten Liebe. Zum Buntstift. In den fünf Pastellbildern kräftige Formenbildung. Die Buntstifte hielten ihn zur Komplettierung an. Aus der keuschen Herbheit zu melodiösem — Helldunkel. Kein Nebeneinander der Farben mehr, sie durchdringen sich jetzt gegenseitig. Und durchdringen auch die Atmosphäre. In einem Gruppenbild, einem rothaarigen Mädchen, zwei Bildnissen dieses Emporquellen einer malerischen Malerei. Rechts und links von seinen Bildern zwei Selbstbildnisse des unlängst dahingegangenen *Derkovits*. Dann Josef *Egrys* Lichtspiele. Eines, „Lichtverschiebung" genannt, darf als absolute Komposition gelten. In den Gobelins der Noemi *Ferenczy* und ihren Aquarellentwürfen macht sich edle Ornamentik mit allereinfachstem Rhythmus geltend. Sie sind halb mystisch und halb — selbstverständlich.

Im zweiten Saal Eugen *Barcsays* Landschaften. Panoramen in straffe Einheit gefaßt. Die Ausdehnung der weiten Gegend von ihren Teilen frei. Was man so „Einheit des Vielen" nennen könnte. Eine philosophische Bezeichnung guter Malerei. Und auch eine wirksame Toneinheit gibt es in den Gemälden, dabei versuchen grelle Farben Mutwillen zu treiben. Die breiten Pinselstriche weisen sie jedoch zurecht. In Andreas *Fenyős* dunkeln Vorstadtbildern ernste malerische Stimmung, in den „Schleppschiffen" der Esther H. *Mattioni* neue, sonnige Visionen der Künstlerin, die für ihre Gesichte erschüttert und auch erschütternd zu ringen pflegt. Stefan *Dési-Hubers* Bauern haben Freskenstil. Auf neuen Wegen wandelt Margarete *Gráber*. Ihre Bilder sind mit Licht und Farbe erfüllt. Der „Bauernjunge" zählt zu den besten Stücken der Ausstellung. *Perlrott-Csaba* formte mit kräftiger Konturführung zwei dralle Frauenakte, verschob in den „Zigeunern" die Akzente ins Monumentale und weiß in einem großen Stilleben sachlich, malerisch, dekorativ zu sein.

Ein Frauenbildnis von Géza *Vörös* hat trotz oder mit seiner modernen Gestaltung Realität. Ein neuzeitliches Bildnis, das — gut getroffen ist. Ganz eigene melodiöse Klänge rauschen in seiner „Dame vor einem Fenster" daher: eine Statue, die sich in das Leben hineinträumt. Und wieder zu Aurel Bernáthscher Art hinüber leitet Stefan *Cserepes'* „Schornsteinmaurer". Géza *Bene*, der feine, bildwerkhafte Akte zu malen weiß, kommt diesmal mit dem Genrebild „Arbeiterfrauen in der Schottergrube". Alltägliches in Märchenzauber versenkt, Erlebnis als Vision und immer vom Hang an das Dekorative berührt. Andreas *Körmendy* hat sich seinen Szönyi gut angesehen, als er die „Badenden Kinder" malte. Die Arrivés haben es den Anstürmenden allzusehr angetan. Armand *Schänberger* stehen auch kubistische Wendungen zur Verfügung. Dabei ist er von farbenfrohester Hingabe.

Im Raum links vom großen Saal Rudolf *Diener-Dénes'* „Spielender Junge" und „Stilleben". Famose Bilder des begabten Malers, der vor kurzem so plötzlich hervorsprengte, dann Géza *Bornemiszas* aus dem Vollen heraus gemalte sonnenhelle Landschaften, Desider *Czigánys* ganz mit Sommerduft und Licht erfüllte südfranzösische Gegenden, Emerich *Szobotkas* prächtige, neue Erkenntnisse der Natur, des „stummen Zeugnisses" des Göttlichen. Drei grüne Landschaften, nicht mehr vom Geometriker, sondern vom Dichter gemalt. Vollwichtig sind zwei Bilder einer neuen Malerin, Marie *Modoks* „Mutterschaft" und „Armes Weib", von warmem Menschentum erfüllt. Sie wirken wie Reste alter großer Wandbilder. Mit großer Energie malte Lilly *Bródy-Pollatschek* ihr Bild einer Frau vor dem Fenster, Anna *Lesznay* klangvolle Strophen, Gouache-Illustrationen mit feinem Stilgefühl und heiterer Phantasie. Judith *Beck* hat Daumiersches Pathos. Die „Frau Nachbarin" und die „Schlafende" weisen auf ihre Fähigkeit zur pathetischen Karikatur hin. Mit einem großen weiblichen Halbakt führt sich Georg *Fenyő* als Lyriker mit Empfinden für das Monumentale ein. In den Farben, in den Harmonien die reine Lyrik, im Rhythmus das Großzügige eines Freskenmalers. In zwei großen Ölgemälden, der „Weinlese" und den „Feldarbeitern" ruht sich Paul *Bor* von seiner Draufgängerei aus und findet sich nach Abschweifungen in die Geometrie und in die kubistische Bildhauerei in der reinen Malerei zurecht. Statt Ochsengespanne mit dem Lineal gezeichnet, malte er moderne Bilder mit dem Pinsel.

Die plastischen Gestaltungen in der Ausstellung befolgen dieselben Tendenzen wie die gemalten. Ladislaus *Szomor*, den wir als erste bemerkt hatten, mit einer modern realistischen Gruppe „Vater, Mutter und Kind", Mark *Vedress*, der beseelte Renaissancebildhauer, mit einem Maillotschen Frauenakt, der einen altägyptischen Kopf trägt, Karl *Cser* mit einer Susanne wie aus dem besten 17. Jahrhundert, Géza *Csorba* mit seinem berühmten Wanderer, der Statue Körösy-Csomas, Oskar *Varga* mit einem schmiegsamen Mädchenakt voll melodiöser Harmonie, Franz *Medgyessy* mit einer voll dekorativer Kraft modellierten Tierskulptur. Büsten und Köpfe im Geiste vereinfachender moderner Plastik, modelliert von Elisabeth *Forgács-Haán*, Elisabeth *Schár*, Maria Gertrud *Douner*, Géza *Hiesz*. Im Vorraum steht die Statue eines „Armen Weibes" von Gabriel *Boda*, vorzüglich die Geschlossenheit der aller Pose baren Figur. Von ihm auch zwei kleine Frauenfiguren ins rein Ornamentale übersetzt. Pathetisch im Ausmaß und in der Geste eine Büste Aba-Nováks, vom Meister der Riesenköpfe Zoltán *Borbereky* und der Oberkörper eines Arbeiters von Georg *Goldmann*. Ihr Gegenteil: ein schmächtiger Mädchenakt, den die Bildhauerin Julie *Halápi-Takács* mit gefühlvollem Realismus formte.

Edmund Gerő.

STADTTHEATER. Am 8., 9. und 10. Dezember, 8 Uhr abend Gastspiel des vollständigen Ensembles des **Theaters an der Wien** mit

Kammersänger RICHADR TAUBER

„Der singende Traum"

Die weltberühmte Operette Richard Taubers zum erstenmal in Budapest.

Hauptdarsteller: **Richard Tauber, Mary Losseff, Fritz Steiner, Sári Gábor, Otto Langer, Oscar Pouché, Ludwig Herold.**

Die Operettensensation der Wiener Theatersaison. Das vollständige Tanz- und Chorpersonal. Dekorationen und Kostüme des Theaters an der Wien. — Karten von 2—12 Pengő an der Theaterkasse und in sämtlichen Vorverkaufsstellen.

Bernáth Aurél

Est,932.Máj.29.

Est

Vasárnap, 1932. május 29.

— **A Nemzeti Szalón tárlata.** Akvarell- és pasztellfestők műveinek szenteli új kiállítását a Nemzeti Szalón. Mind a két műfajnak vannak ma nálunk nagytehetségű művelői, akik az igénytelenebb technikákból ép olyan monumentális kifejezőeszközt teremtettek, mint akár az olajfestésből: legyen elég *Bernáth* Aurél pasztelljeire utalnunk. A kiállítás azonban sajnos nem ezeknek a művészeknek van szentelve: itt a pasztell- és az akvarellfestészet mint műkedvelők vasárnapi mellékfoglalkozása, mint kirándulók szórakozásának hagyományos eszköze nyer bemutatást. Nem akarjuk azt mondani, hogy nincs a kiállításon tíz figyelemreméltó rajz, a nagy többségnek azonban alig van művészi jogosultsága ahoz, hogy nyilvános kiállításon szerepeljen. Mi szükség van erre akkor, kérdezzük, amikor van éppen elég szóhoz jutni nem tudó, kiaknázatlan tehetség Magyarországon? *(G.)*

Bertrèth Autel

Est. 032.Mét.20.

Bernáth Aurél

PH 932 XI/13

— **Az Ernst-muzeum uj kiállitása.** Az Ernst-muzeumban *Bernáth Aurél* és *Mészáros László* kiállitása, mely a szezon legnagyobb művészi eseményei közé tartozott, vasárnap zárul. Az uj kiállitás 20-án nyilik meg és bemutatja *Fényes Adolf* nagy kollekcióját, *Zádor István* rajzait, *Cserepes István* pasztelljeit és *Kontuly Béla* festményeit. Kontuly Béla a római magyar akadémia növendéke volt és idehaza most mutatkozik be először gyüjteményes kiállitással.

Pesti Hirlap 932 XI. 13.

A [illegible] repült és sebessége legalább óránként száz kilométer volt. A falu határában lévő erdőben akadt meg és röpte közben valami *kétszáz tölgyfát kidöntött.* A patak partján álló *vízimalomnak letépte a tetejét,* de a molnárnak és feleségének a rémületen kívüs *más baja nem esett.*

Művészet

Szőnyi és Bernáth Amerikában

(Newyork, április 6.) Két kitünő reprezentáns magyar festő kiállításában gyönyörködött az elökelő meghivott közönség, később a müértők és érdeklödők tekintélyes serege a *Silbermann Galleries* legujabb tárlatán. *Pelényi* János washingtoni követünk és *Ghika* György newyorki fökonzulunk védnöksége alatt *Szőnyi* István és *Bernáth* Aurél tiz, illetve öt olaj-, tempera- és pasztell-képét mutatták be a képkiállitások véget nem érő rengetegében. Felvonultak a védnökökön kivül a legfontosabb tárlatok legfontosabb vendégei, igy dr. Nicholas Murray *Butler,* a Columbia Egyetem elnöke, dr. Paul *Fiala* cseh-szlovák fökonzul, dr. Paul *Schwarz* német konzul, Donald C. *Strachan* őrnagy, Greenough *Townsend,* Miss Louise W. *Chase,* a Brooklyn-muzeum igazgatója, James *Speyer,* Sir Peter *Morton, Griffiths, Linzboth* magyar konzul és a társadalmi, müvészeti élet, valamint a müvásárlók dédelgetett kis csoportjának számos jelentékeny képviselője. Zajlott, zsongott a két terem, a lapok elragadtatott kritikákat irtak, s végül az Amerikai Muzeumok Egyesülete — föleg a kiállitás sikere alapján — ugy döntött, hogy a nyár folyamán a két kiállitó müvészen kivül, *Aba Novák, Márffy, Csánki* Dénes, *Borbereki-Kovács* és még egy-két magyar festő képeit bemutatják a huszonnégy legnagyobb amerikai városban.

O. L.

Megnyilt az
ALPESI FALU
(ANGOL PARK)
Nemzetközi Varieté-műsor
Ujdonság: Az egyes szinpadi számok között a közönség táncol
Elsőrangu konyha Polgári árak
SOVINSZKY JAZZ

jubileuma alkalmából az abban szereplő színészeknek. A szereplők közül az egyik *a képet visszaküldte, csak a rámát tartotta meg.*

Rózsahegyi Kálmán a Budai Szinkörben

«Nyáron majd kipihenem magam» ... — szokta mondani *Rózsahegyi* Kálmán, aki a szezon első estéjétől kezdődően *állandóan* szerepelt, sőt esténként *kétszer* is, vasárnap *négyszer*. A pihenésből azonban *semmi sem* lesz: *Rózsahegyi* Kálmán ma délelőtt aláírta szerződését a nyári szezonra, a *Budai Szinkörben* szinrekerülő *Csárdás* cimü operetthez, amelynek *Honthy* Hanna és *Fejes* Teri lesznek a primadonnái.

Kié lesz a kelengye?

Jelentettük már, hogy a *Metro* felkérésére az *Esti Kurir* keres magyar keresztleányt Jeanette *MacDonaldnak*, aki mint a nemrégen elkészült *Rose-Marie* cimü filmoperett primadonnája babakelengyével kedveskedik pesti helyettese utján annak a kis babynek, aki filmje premierjének időpontjában látja meg először a napvilágot. A babakelengyét, amely *Amerikából* érkezett minták szerint készült, ma már ki is állitották. A *Wamoser-cég váciutcai* kirakatában helyezték el az érkező baby számára készült rengeteg holmit.

Hogy ki kapja a babykelengyét, az persze attól függ, hogy *mikorra tüzik ki a Rose-Marie budapesti premierjét.* Végleges döntés még nincsen, minden valószinüség szerint azonban erre a jövő hét folyamán kerül sor.

* **Főiskolai hangverseny.** A Zeneművészeti Főiskola szerda délutáni növendék-hangversenyén nagy sikerrel szerepelt *Gonda* Lucy, Hegyi Emánuel tehetséges tanitványa, aki Liszt néhány müvét szólaltatta meg, alapos dologbeli tudással; hatásosan. *Blaha* Márta Bach Kromatikus Fantáziáját és Fugáját adta elő, elmélyedően. Volt sikere a három énekes növendéknek, *Ormándlaky* Jolánnak, *Zimmermann* Máriának és *Ecker* Lilinek is. Ügyes hegedüs *Kocsis* László, a gondonka tanszaknak pedig *Gombás* Ferenc vált becsületére.

* **A Fenyő-revütársulat bemutatkozó előadása.** Május 1-én este 9 órakor a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében előadóest lesz, amelynek két fő érdekessége nagy közönséget fog vonzani. Az egyik a *Fenyő-revütársulat* néven szereplő együttes bemutatkozása, a másik egy keskeny filmvetités. A film cime: *Anna révbe jut.* Az est többi szereplői: *Szill* Mária dr. *Herepey* Margit, *Rajna* Mária, *Horvay* Tivadar, *Lehmann* Lotte és *Székely* Klára. Rendezők: *Szill* Mária és *Várnagy* András.

Modern magyar festők kiállítása

A modern kiállításszervező bizottság, amely eddig egyenként mutatta be újtörekvésű művészeink munkáit, most a *Nemzetközi Vásár* hetének idegenforgalmára való tekintettel, csoportkiállítást rendezett modern magyar művészek munkáiból a *Tamás Galériában*. Ügyesen válogatva össze 28 művész 28 képét, mintegy *keresztmetszetét mutatják progresszív művészetünknek.*

Meglepően jól sikerült a vállalkozás. A 28 képből álló kis kollekció olyan nívós, olyan változatos, olyan friss és tanulságos, hogy többet mond sok terjedelmes kiállításnál. Benne van ebben a kis kollekcióban, mint egy csepp vízben a tenger, *a magyar festőművészet utolsó negyedszázadának fejlődése, élete.*

Meg van jelölve a kiindulás pontja az impresszionizmusból: *Csók* István finom hangulatú tájképével, *Matyasovszky, Zsolnay, Rudnay* és *Koszta* képeivel. Utánuk a legkülönbözőbb irányokba ágazik szét a fejlődés, a keresés útja. Mindegyik iránynak van egy-egy jellemző képviselője. *Paizs Goebel* Jenő áll legközelebb az impresszionista mesterekhez, míg vele szemben az ellenkező pólust *Kádár* Béla absztrakcióba hajló dekoratív kompozíciója, *Schönberger* Armand túlélt futurizmusa és *Mattis Teutsch* János suprematista aktja képviseli. Közöttük áll a többi: *Bernáth* Aurél, *Bor* Pál, *Bornemissza* Géza, *Czobel* Béla, *Gadány* Jenő, *Halápy* János, *Kernstok* Károly, *Klie* Zoltán, *Lehel* Mária, *Novotny* Emil Róbert, *Perlrott Csaba* Vilmos, *Simon* György János. Míg aztán a festők egy harmadik, különálló csoportja azt bizonyítja, hogy *a szétágazó törekvések mind egyfelé hajolnak és a látszólagos zavar*, amely két évtizeden át bizonytalanná és idegenkedővé tette a közönség tájékozatlanabb rétegeit, *megszűnőben van.* Határozott jelei mutatkoznak az új egységes stílus kialakulásának.

Berény Róbert leegyszerűsített formákat síkba komponáló dekoratív képe, *Csellényi Walleshausen* Zsigmond egységes derűs színhatású csendélete ép úgy azt bizonyítja, mint *Derkovics* Gyula új eszközökkel készített ragasztott képe, ahol a ragasztás tényleg csak eszköz volt olyan hatások elérésére, amire festékkel meggyőződése szerint nem lett volna képes. Kísérlete nagyszerűen sikerült. *Kmetty* János, *Márffy* Ödön, *Medveczky* Jenő, *Szobotka* Imre és *Waszko* Ödön egymástól különböző művészete is mind egy-egy vonal az új átfogó stílus arcán.

Hosszú idők óta ez az első eset, hogy a különböző, egymással sokszor érthetetlenül harcban álló művészegyesületekbe tömörült *modern művészek együttes kiállítást rendezhetnek.* Ez a *modern kiállítás-szervezőbizottság érdeme*, amely kitűnő szervnek bizonyult arra, hogy áthidaljon minden ellentétet és összefogja az egy célért küzdő művészeket. Ez az egységes felvonulás igen meggyőző és igen nagy szükség volt rá az új művészet érdekében.

(m—l.)

tesse be, az
területeket
állapotukba

— (»Nehéz
totta magát
jelentik: *A*
egyik fáján
találtak. Zse
főszolgabírón
ben közli, h
nánási embe
ezt írja: »Cs
rom miatt
lasztanom, a

— (A bala
nisztertaná
tegnapi szá
népjóléti m
viselők Bizt
alkalmazott
ra meg aka
redi fürdő
tegnap fog
nács, amely
nisztert, ho
natkozólag
kat az érde

— (A Nem
kedvezménye
meg a *buda*
főn hajnaltól
vízumkedvez
ötvenszázalé
kedési vál
jegykedvezm
a vásár iga

lábán a kerék...

Két nap mulva hallottam, hogy az as
szony életveszélyes állapotban van s h
életben marad is, egyik lábát le kell vágn
Huszonnégyéves az asszony. Csinos é
egészséges...

A rendőr ellen megindult a vizsgálat..

über an Lord Rothermere wenden.

Erfolge eines ungarischen Malers in Deutschland. In der Frankfurter Zeitung schreibt Julius *Meier-Graefe* über eine Ausstellung des ungarischen Malers Aurel *Bernáth* in *Berlin* u. a.: Der Berliner Winter, den man fürchtete, läßt sich in der Kunst hoffnungsvoll an. Erst die neue Sezession, jetzt die Überraschung in der Galerie Hartberg, der Maler Aurel *Bernáth*, ein *Name, den man sich merken muß*, der uns längst geläufig wäre, wenn der Mann aus *Paris*, nicht aus *Ungarn* stammte. Viele Entfernungen in Europa sind immer noch riesig. Nur das dumme Zeug kommt immer in Windeseile zu uns. Ein Maler, der nicht nur verspricht, sondern mit seinen 36 Jahren schon viel realisiert hat. Man würde ihn überall, nur nicht bei den Magyaren suchen, kann höchstens zu der Musikbegabung seiner Landsleute eine Beziehung finden, obwohl den sehr zarten Klängen des Bildes die feurige Leidenschaft der Rhapsodien durchaus fern bleibt. Französische Kunst, die den Budapestern durch schöne Sammlungen und ein glänzend geleitetes Museum vertraut ist, wird ihn berührt haben, aber kaum einer der aktuellen Matadore, kein Picasso, kein Braque, eher Bonnard, aber man würde vergeblich nach greifbaren Verbindungen suchen. Ein ganz selbständiger Geist ... Hierauf folgt eine Schilderung der Bilder Bernáths, worauf der deutsche Kunstkritiker seinen Artikel mit den nachstehenden Sätzen beschloß: „Man kannte bisher von ungarischer Malerei zumal die großartigen schwarzen Skizzen *Munkácsys* und den Leibl-Freund *Szinyei*, der einen flüchtigen Reflex des Impressionismus in seine Heimat brachte; von Jüngeren allenfalls *Rippl-Rónai*. Dieser Aurel Bernáth dürfte in Zukunft als ein Repräsentant gelten. *Gibt es noch andere Maler von seiner Klasse in Pest?* Mit diesem einen rückt Ungarn wie einst Norwegen mit Munch in die Reihe der modernen Kunstvölker, auf die wir zu achten haben."

Ein Bild mit ungarischen Motiven im Buckingham-Palast. Aus *London* wird telegraphiert: Die K[illegible]

idee, bereits seit 1915, zu diesem Grundsatz.

Lebhafte Befriedigung wird die Bestimmung auslösen, die dem Autor das ausschließliche Recht sichert, die Veröffentlichung seines Werks mittels Radios zu gestatten. Obwohl die Regierung im einzelnen der heimischen Gesetzgebung des Autors anvertraut wurde, dürfen etwaige Beschränkungen weder das Persönlichkeitsrecht (s. oben) antasten, noch dem Autor das Recht auf entsprechenden Entgelt kürzen. Diese mutige Stellungnahme der Union wird wohl eine Novelle zu unserem Urheberrechtsgesetz v. J. 1921, das entsprechende Bestimmungen noch nicht enthalten konnte, notwendig machen, wie denn auch die übrigen Neuerungen eine gewisse Angleichung von seiten unseres Rechts erheischen.

Patentverletzung. Das Budapester Bezirksgericht hat bei dem Budapester Vertreter der Allgemeinen Österreichischen Glühlampen-A.-G. sämtliche auf Lager befindlichen „Elix"-Lampen in Beschlag genommen. Das Gericht fand den Verdacht für begründet, daß die von der Fabrik hergestellten „Elix"-Glühlampen mit Verletzung fremder Patente fabriziert werden und ordnete deshalb die Beschlagnahme des ganzen bei dem Vertreter der „Elix"-Glühlampen gefundenen Vorrates an. Das Verfahren wird fortgesetzt, weil das Patentgesetz die Beschlagnahme jeder, wo immer vorfindliche Lampe zuläßt, die mit Patentverletzung hergestellt wurde.

Enthaftung. Die Pester isr. Kultusgemeinde hatte gegen den Spitalsbeamten Ludwig *Grosz* eine Strafanzeige erstattet, worauf ihn die Polizei verhaftete. Untersuchungsrichter Dr. Anton *Földy* stellte den Beschuldigten heute auf freien Fuß. Die Untersuchung wird aber fortgesetzt.

KINO FÜR HEUTE:

[illegible] (Di[illegible] Csikósbaroneß [Gretl Thei-
[illegible]entagen:

Bernáth Aurél
Festőművés

Csoportkiállítás az Ernst-múzeum

Az Ernst-múzeum kiállításai közül szezónnyitó őszi tárlatok a legérdekesebb kiállítások ismert nevei, megszokott m problémákat és új eredményeket csa nyujtó képei helyett ilyenkor fiatalokat be, akik túljutottak már az unalomig impresszionista vagy expresszionista ízű lizmuson és valóban modern problémák lalkoznak. E szezóneleji kiállításokon megjelenik egy-két olyan festő, akik addi talában nem, vagy csak a speciálisan m lésű kis közönségréteg előtt voltak ismer akiknek a nagy publikum számára való zése mindig a legnagyobb sikerrel járt.

Az elmult év első kiállításának *Berná* kollekciója volt a nagy eseménye, az ide

Pesti napló
1929 IX 15°

5

első tárlatat — az Ernst-múzeum 105-ik csoportkiállítását — *Medveczky Jenő* műveinek bemutatása teszi érdekessé. Medveczky nagy kompozíciói *(Fiatalok, Koncert, Görög dráma, Család)* új formákat és új színeket hoznak a mai magyar festészetbe: az új klasszicizmus stílusát. A kubizmus tektonikus iskoláján keresztülesve, az európai festészet ismét visszatért az ábrázoláshoz, de nem a tranzitórikus jelenségeket, a mozgást, a fény és levegő életét akarja megjeleníteni, mint az impresszionizmus, hanem a szilárdat, az állandót, mindazt, ami egy szigorúan zárt, képszerű kompozícióba foglalható. Az új klasszicizmus stílusa ma különösen Franciaországban (Picasso, Metzinger, Braque) és Olaszországban (De Chirico, Oppi, Fumi) jelentős és oda kapcsolódnak *Medveczky* törekvései is. Öt is az emberi test megjelenítésének kérdései és ezzel kapcsolatban térábrázolási problémák foglalkoztatják elsősorban. Az emberi test felületéhez az új realizmus hűvösen analizáló, lehetőleg a test állandó, tehát nem organikus, hanem plasztikus tulajdonságait kereső szemmel közeledik. A testek azonban nem teljes, kerek plasztícitásukban, hanem inkább mint reliefek léteznek számára és ennek folytán reliefszerűen formálja meg nagy kompozícióit. Ezeket a kompozíciókat rendkívül biztos tektonikus érzékkel és nagy ökonómiával építi fel s hogy ehez eljutott, abban úgy látszik Hans von Marées művészetének is volt szerepe. Marées befolyása azonban kizárólag kompozíciós elvekben érvényesült. Művészete egyéb síkjaiban Medveczkynek semmi köze Marées romantikus festőiségéhez. Ellenkezőleg, *Medveczky* végső fokon mindenütt klasszikusan nyugodt és konstruáló temperamentum, aki némely képéhez a görög plasztikában, másutt a cinquecento festészetben talál inspiráló élményt. Görögség és renesszánsz azonban nem csak formai élmények voltak számára. A két korszak szelleme tárgyi fantáziáját is megihlette: egyetemesen emberi hangulatok kifejezésére törekvő kompozícióit előszeretettel öltözteti görög maszkba, arcképeit szívesen veszi körül olasz renesszánszrekvizitumokkal. A tárgyaknak ez a történeti stilizálása az egyetlen, amely bizonyos irodalmi ízt ad képeinek. Egyébként azonban portréi rendkívül vonzók és dekoratívak és szuggesztíven jelenítenek meg.

Az emberi test és reliefkompozíció mellett a térábrázolás problémái is erősen foglalkoztatják Medveczkyt. Térstílusa erősen konstruált, a lineáris perspektíva törvényszerűségét erősen kihangsúlyozza egy belső-tér kompozícióin, mint tájképein, amelyeknek érdekessége éppen a természeti erőktől független architektonikus erők megjelenítése.

Domanovszky Endre, a csoport legfiatalabb tagja, hasonló problémákkal foglalkozik, ő is időtől és természettől független realitások ábrázolására és képszerű kompozíció megalkotására törekszik. Ehez legfőképpen az olasz quattrocento és az angol praeraffaelizmus képformái adták az inspirációt. A történeti stílusok kissé talán túlzott felhasználása bizonyos belső ellentmondásokat hozott létre Domanovszkynál, egyes képei formailag túl vannak konstruálva s a színnek csak mint járulékos, dekoratív elemnek van bennük szerepe. *Domanovszky* azonban e stilizáló képein is modern kompozíciós formák felé törekedett és legutolsó képein sikerült is levetkőznie a történeti művészetek ételéséből szerzett motívumokat. *Két testvér* című képén a realisztikus formalátás és a barna-vörös-szürke színskála szerves alkotói a közvetlen és mégis szigorúan épített testplasztikának és kompozíciónak. Ez a képe, mely az olasz poszt-kubista festők, a »*Valori plasztici*« kör törekvéseihez kapcsolja, szintén nem végleges eredmény még, viszont egyike a fiatal festőgeneráció legszebb ígéreteinek.

hasonló problematikájú festő mellett utakon járnak a kiállítás többi résztis *Gézát* a poszt-impresszionizmus színroblémái foglalkoztatják, különösen dekoratív körvonalakba zárt, lírai hanépkompozíciói. A kiállítás egyetlen evője *Hollós—Mattioni Eszter*, a legtumosabb a hat festő közül, ez a temn azonban abban a már szokványossá szionista naturalizmusban jelentkezik, tíluselemeit kevéssé önálló élményké-

l festők Vaszary, Szőnyi, Márffy kk több-kevesebb sikerrel összeállítani, ás grafikusa *Vadász Endre*, akinek Varga Nándor Lajoson átszűrt remnyproblémákat és primitiveskedő ábumokat találni. Ezen teljesen különntötes képelemek kombinálása okozza ainak belső ellentmondásait és kvayenetlenségét. A kiállítás hatodik *Kelemen Emil*, egy sorozat akvarellt

(—r.)

és *Paal* a *Louvre*-ban.

A mai Magyarország külképviseletétől azonban méltán elvárhatjuk, hogy *a diplomáciai hivatás mellett kulturális missziót is teljesítsenek*, olyképpen, hogy összeköttetéseikkel, némi szelíd nyomással egy-egy magyar képzőművészeti alkotásnak a külföld múzeumaiban helyet biztosítani igyekezzenek. Nem kell hozzá boszorkányosság, csak ügyesség, mozgékonyság és a *magyar ügy* (nem is a magyar művészet!) komoly, átható szeretete.

Magyar művészek alkotásai a külföld múzeu-

Bernáth Aurél

N.U
929
IX 25

— **Modern magyar grafika.** A *Tamás-galéria* uj szezonját nyitó kiállitásán a fiatal magyar grafikusgárdát vonultatja fel. A kiállitás anyaga a minősités ellenére grafikán kivül vizfestményeket és tusrajzokat is bemutat, amelyek természetüknél fova sem sorolhatók a grafikai munkák közé. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a grafikai anyagot nem megfelelő változatossággal képviselik a kiállitó müvészek. Sok értéket nyujt a kiálitás, elég, ha rámutatunk arra, hogy a kiállitó müvészek között szerepel *Bernáth* Aurél, *Márfy* Ödön, *Kmetty* János, *Cselényi-Walleshausen* Zsigmond, — a meglepetést még sem ők szolgáltatják, hanem két fiatal. Az egyik *Lahner* Emil, akinek temperáit könnyedén lendülő fantázia és virtuóz szinelképzelés jellemzi. A másik *Martyn* Ferenc, aki szintén sok kvalitást mutat fel. Rajtuk kivül még *Tóth* Sándor sajátos felfogásu akvarellje hat érdekesen. *Zilczer* Gyula, *Bornemissza* Géza, *Farkasházy* Miklós is méltó kiegészitői munkásságuk egy-egy eredményével a kollekciónak. *(K. gy.)*

Bernáth Aurél.

* **Az Ernst-muzeum csoportkiállitása.** Az Ernst-muzeum nagysikerü csoportkiállitása, melyen *Bernáth* Aurél, *Bertalan* Albert, *Feszty* Masa, *Nagy* Sándor, *Rózsaffy* Dezső, *Simon-György* János és *Zilzer* Gyula vesznek részt, vasárnap zárul. A muzeum hozzáfog az uj kiállitásának megrendezéséhez, amelyben egy uj magyar müvészt, *Hubay* Andort mutatja be, aki olaszországi nagy sikerei után most mutatkozik be először a magyar közönségnek. A kiállitáson a Vörösmarty-szobor egyik nagy mestere, *Telcs* Ede is részt fog venni. E hónap 28-án lesz huszonöt éve annak, hogy *Fadrusz* János meghalt, a muzeum ez alkalommal Fadrusz néhány kisebb alkotásának bemutatásával áldoz emlékének.

Magyarság, 1928. Okt. 13.

10

Pernáth Gusel

Darfassag, 1928. Okt. 13.

E

Berliner Tageblatt
Morgen-Ausgabe

KUNST IN UNGARN

Von ERNST KALLAI

Man muss lange Zeit in der grossartigen, aber tragisch zerklüfteten Landschaft der deutschen Kunst gelebt und ihren unerlösten faustischen Drang miterlitten haben, um die schöne, fruchtsüsse Erdenseligkeit der ungarischen Kunst bis zur Neige auszukosten. Es ist die Kunst eines kleinen Binnenlandes, das durch den „Frieden" von Trianon grauenhaft verstümmelt, heute nur von etwas über acht Millionen Menschen bewohnt wird. Die Perspektiven, unter denen sich die bildnerischen Kräfte eines derart engen, rassisch und sprachlich isolierten völkischen Lebensraumes entfalten können, sind natürlich nicht an den gewaltigen Ueberlieferungen und Möglichkeiten der germanischen und romanischen Kulturen zu messen. Auch hat die technische Rüstung der Wirtschaft und des Verkehrs in Ungarn noch lange nicht den westlichen Grad erreicht, bei dem die Maschine zur ernsten Gefahr für die Natur und zur Quelle neuer schöpferischer Spannungen für die Kunst wird. Zudem ist uns jede messianische Pathetik des Wollens durchaus wesensfremd. Wir sind eine Nation der zwanglosen, aber stolzen Menschlichkeit, eine intime Nation gewissermassen, selbst wenn wir uns, wie am St.-Stefanstag etwa, im Glanz unseres tausendjährigen Staatsbewusstseins zeigen. Beileibe nicht untüchtig, aber im Grunde doch viel mehr von der asiatischen Weisheit des Erleidens als von der abendländischen Rastlosigkeit des Handelns beseelt. Wir lassen uns gern vom lieben Gott und der Natur auf Händen tragen — und wer wollte uns diesen Hang zur Bequemlichkeit verargen, der einmal die von Milch und Honig, von Weizen und Wein überquellende, strahlende Mütterlichkeit unserer Heimat („unserer gebärenden Erde" heisst es im Magyarischen) erlebt hat?

Die ungarische Kunst ist reich an Impulsen der Sinnlichkeit und des Gefühls, von denen sie sich pflanzenhaft treiben lässt — pflanzenhaft auch in dem sicheren Instinkt für das Wohlgewachsene, für Takt und Mass. In dieser schmiegsamen Hingabe an die Natur sind alle Schönheiten, aber auch alle Grenzen der ungarischen Kunst gegeben. Ihr sind weder die grossen baugesetzlichen Objektivierungen, noch die abgründigen jenseitstiefen Erschütterungen der Form wesensmöglich. Sie ist und bleibt auch in ihren neuen Erscheinungen eine Kunst der intimen Naturnähe, mit verhältnismässig geringen Graden der Vergeistigung und formalen Verarbeitung. Die Phantasie, mit der unsere jüngeren Maler das gegenständliche Bild der Natur farbig ausserordentlich nuancenreich in Fluss bringen, ist weniger konstruktiver oder visionärer, als vielmehr lyrischer Art.

Diese geringe geistige Spannkraft der Form mag deutschen oder französischen Anschauungen als eine Schwäche erscheinen. Sie ist der Preis, den die ungarische Malerei für ihre köstliche, in weiten Atemzügen frei und ruhig dahinlebende Natürlichkeit bezahlen muss. Ist diese Harmonie den Preis nicht wert in einer Zeit, die so erfüllt ist von Verzerrungen und Verkrampftheiten? Geht man durch die Säle des Museums der schönen Künste in Budapest, in denen die Werke der modernen ungarischen Malerei ausgestellt sind, so meint man in einer glücklichen Bucht zu wandern, mit dem Abglanz ungetrübter Sonnenzeiten im Herzen. Die Welt ist schön — trotz allem.

Die ungarische Malerei hat die entscheidende Selbstbesinnung auf die Quellen und Grenzen ihres Wesens dem Naturalismus und Impressionismus zu verdanken. Diese Richtungen gaben ihr den Mut, sich auf die eigene Landschaft und auf das eigene Temperament zu verlassen. Der lyrische Grundzug des Temperaments liess weder die pedantischen Härten der Gegenstandstreue, noch die kühlen Abstände des reinen Sehens aufkommen. Auf den Gemälden eines Merse von Szinyei, Ferenczy, Fényes, Koszta, Csók, Vaszary und Medwjánszky sind die Gegenstände in ein warmes und dichtes Fluidum von Freilichtfarben gehüllt. Von diesen gefühlsstarken Strömungen der Farbe aus ist der Zusammenhang sowohl mit den schwerblütigen Lokaltonlandschaften eines Munkácsy und Ladislaus von Paál aus der Fontainebleau- und Barbizonzeit wie mit den flächigen Vereinfachungen des Nachimpressionisten Rippl-Rónai deutlich. Unmittelbar an den späten Rippl-Rónai hinwieder sind die jeder stofflichen Schwere entrückten Lichtfarbengespinste der Heutigen, der Egry, Berény, Bernáth, Czóbel, Szönyi, Derkovits, Aba-Novák, Szobotka, Kmetty und Márffy anzureihen.

In diesem naturnahen Lyrismus der Farbe ist eine unverkennbar bodenständige Ueberlieferung des Malerischen am Werke. Die Gabe zu gepflegten Nuancierungen und kühnen Kombinationen der Farbe ist gerade bei den Malern der Nachkriegszeit in einem erstaunlichen Grade entwickelt. Diese Maler sind raffinierte Geniesser und träumerische Schwärmer der Farbe. Sie sehen die Welt stets im sonntäglichen Farbenkleid. Selbst ein von sozialer Bitternis bis zum Rande seiner Seele erfüllter Maler wie der kürzlich verstorbene Derkovits bringt es nicht fertig, auf diesen Kult der schönen Farbe zu verzichten. Dabei wird die beabsichtigte anklägerische Schärfe der Thematik durch den herrlichen Farbenschmelz entkräftet. Die Farbe schmilzt so milde dahin, von Nuance zu Nuance, wie ein Hauch und glüht und leuchtet dennoch wie Feuer.

Es muss aber offen gesagt werden, dass die ungarischen Maler das unersättliche nuancierende Spiel mit der Farbe sehr oft auf Kosten der Festigkeit, Einfachheit und der rhythmischen Ausprägung des Bildgefüges treiben. Es mangelt an strenger Selbstzucht im bildnerischen Denken, an Sparsamkeit der Mittel, an Konzentration. Bezeichnenderweise ist es ein malender Bauersmann: Peter Benedek, ein Autodidakt, dem wir das reinste Gleichgewicht zwischen Linie und Farbe, Fläche und Raum, zwischen Baugesetz und Wachstum der Form zu verdanken haben. Bezeichnenderweise, denn an festem Wirklichkeits- und Ordnungssinn ist der Bauer in Ungarn dem mehr empfindsamen bürgerlichen Gemüt unbedingt überlegen. Die Bilder von Benedek entzücken durch die Genauigkeit und frische Naivität der Angelenke, aber äusserst charakterscharfe Gegenständlichkeit mit reichen ornamentalen Schönheiten der Farbenordnung verbanden. Ganz wunderbare Dinge gab es an Holzschnitzereien von Bauern und Hirten. Figürliche Kleinplastiken, biblische Gestalten, so herb und so innig wie aus der Zeit des Romanischen oder Frühgotischen. Trinkgefässe mit Reliefschmuck, technisch makellose Meisterstücke, erstaunlich in der Reinheit des Stils und in der ausdrucksvollen Beseeltheit der Tier- und Pflanzenornamente.

Seit einem Jahr gibt es eine stetig wachsende Reihe von schönen Monographien über die ungarische Kunst: Ars Hungarica, herausgegeben von Emmerich Artinger (Verlag Bisztrai Farkas Ferencz, Budapest). Zwar ist durch die ungarischen Begleittexte die Orientierung für den deutschen Leser auf die Abbildungen beschränkt. Diese sind aber jedem Band in reichlicher Anzahl (33) und in drucktechnisch einwandfreier Qualität beigegeben, so dass sich von dem Werk der betreffenden Künstler immerhin doch eine erste Anschauung gewinnen lässt. Erschienen sind bisher fünf Bände über die Maler Aurel Bernáth, Josef Egry und Stefan Szönyi, über die Bildteppiche von Noemi Ferenczy und über den Bildhauer Franz Medgyessy. Die Sammlung wird fortgesetzt. Die nächsten Bände über den Maler Julius Derkovits und Béla Czóbel sowie über den Bildhauer Paul Pátzay sind in Vorbereitung.

DIE SCHLÖSSER IN MECKLENBURG-STRELITZ

Die drei historisch bedeutsamsten Schlösser des ehemaligen Grossherzogtums Mecklenburg-Strelitz: Neustrelitz, Mirow und Hohenzieritz, konnten nach jahrelangen Renovierungsarbeiten jetzt als Museen dem Publikumsbesuch zugänglich gemacht werden. Damit sind sie erneut in das Licht eines allgemeinen Interesses getreten, das sie verdienen. Schloss Mirow, in bevorzugter Lage auf der Burginsel am See gleichen Namens, und von Berlin in zweiundeinhalb Stunden zu erreichen, enthält im wesentlichen alles das, was an die Zeit der Strelitzer Herzöge bis etwa 1800 erinnert. Dagegen beschränkt sich Hohenzieritz auf die Erinnerungen an die Königin Luise, die 1810 hier starb. Der Reiz des pietätvoll Gesammelten, das in diesem bescheidenen Schlosssitz einen würdigen Aufbewahrungsort fand, liegt naturgemäss in den persönlichen Dingen, die hier gezeigt werden.

Demgegenüber gewährt das Neustrelitzer Schloss, ein repräsentativer Bau des prunkliebenden 18. Jahrhunderts, einen umfassenden, historisch wie volkskundlich gleich interessanten Ueberblick über die gesamte Regentschaft des Strelitzer Fürsten-

BRIEFMARKEN
u. Sammlungen kaufen u. verkauf.
Philipp Kosack & Co.
Berlin, Burgstrasse 13
Preisliste für Sammler gratis

Inserate
für den jeden Donnerstag erscheinenden Kunstmarkt des „Berliner Tageblatts" werden bis Mittwoch vormittag erbeten

HENDRIK VAN LOON
DER ÜBERWIRKL
in Ganzleinen RM 3.85 / Erhältlich in allen guten Buchha

		19. 9.	18. 9.
Madrid.....	(48,00)	20,20	20,20
Oslo.....	(66,67)	36,62½	36,65
Kopenhagen....	(66,67	32,57½	32,60
Stockholm.....	(66,67	37,60	37,62½
	(95,01)	—	—

heimische und niederländisch-indische Anleihen fest. Deutsche Obligationen konnten ihren Kursstand bei kleinen Umsätzen gleichfalls bessern, allerdings vermochte die Young-Anleihe den Gewinn nicht voll zu behaupten. Auf den übrigen Marktgebieten waren die Kurse ziemlich gehalten. Von Industriewerten konnten Philips etwa 2 pCt. gewinnen, Aku und Unilevers notierten auch etwas höher. Bei Petroleumanteilen waren Königl. Petroleum bei geringen Umsätzen unverändert, Kulturwerte hatten zumeist kleine Kursverluste aufzuweisen. Schiffahrtsanteile fielen durch festere Veranlagung auf, da hier die geplanten Massnahmen der Regierung zur Unterstützung der Schiffahrt anregten.

	19. 9.	18. 9.
5% Nederld. 32	102	101 13/16
4½% - 16	—	100 9/16
4½% - 17	—	—
4% - 31	102 7/16	102 5/16
4% - 16	—	—
7% DRijks 49 (D)	21¾	21½
5½% Dtsch. R.-Anl. 65 (Young)	25	24⅜
6½% Bayr. Sts. Ob. 1945	16½	16
7% Brem. 1935	17¾	18½
6% Prß. Obl. 52	14⅜	14½
7% Drsd. Obl. 45	—	—
6½% Keul. C. 50	13¾	—
7% Dtsch. Rt. Bk.	21⅛	21
7% Dt. Hyp.-Bk. Berlin. Pfdbr.	—	—
7% Dt. Spark. & Gi Frkf. Hyp.-B. Pf.	— 32½	15½ —
7% Prß. Pfdbr. B.	—	31½
7% Pr. Ztr. Bd. K.	31¾	—
7% Sächs. Bd. Pf.	—	—
Amsterd. Bank.	105	105
Ned. Hand. My.	42	42
Rotterd. Bank..	82¾	82½
Koloniale Bank	43	42¾
Ned. Ind. Hdlsb.	69¼	—
Dtsch. Riyksbk.	58¾	—
7% A.R.B.E.D. 51	—	—
7% A. G. F. Brgb. Bl. u. Zk. Obl. 48	28½	—
Bosch $ Obl. 51	37	—
8% Cont. Caout.	—	—

	19. 9.	18. 9.
7% Dt. Kalisynd.	35	34
7% Cont. Gum.	35	36
6% Gelsenk. Gld.	27	27
6% Harp. Bgb.-O	25½	25
6% I. G. Farb. Ob.	—	—
7% Mitteld. Stahl	—	—
7% Rh. Westf. B. C.	—	—
7% Rh.-Elb.-Un.	17	16¾
7% Rh. - Wf. E.	32	32½
7% Siem & Halsk	—	—
6% Siem & Halsk	—	—
7% Verein. Stahl	—	28
6½% Ver. Stahlw.	16¾	17
Wintersh. Obl..	83	83
Alg. Kunstzijde.	34⅝	33¾
van Berkels Pat.	—	—
Calvé Delft. Cert	46⅝	47⅛
Holl. Kunstzijde	—	—
Intern. Viscose	37½	—
Küchenmst. Acc.	—	—
Küchenmst. Uitr.	—	—
Philipsgem. Bez.	218	217
N.V. Unilever Ct.	74	72
Wintershall A.G.	—	33½
Am. Bembg. CyC.	—	—
Am. Bembg. BCrt	—	—
Am. Bembg. Pref.	—	—
Americ. Enka Crt	10½	—
Amer. Glanzst. C.	—	17
Am. Glanzst. 7%	—	—
I. G. Farben Cert.	—	—
Int. Gs. f. Chem. U	—	—
Ougr. Marihay	43½	44

	19. 9.	18. 9.
Polyphon - Werk	7⅝	—
Separator ...	—	—
Nederl. Kab.-Fb.	339¾	339¾
van Gelder	47½	47¼
7% Rh.-Westf. El.	21¾	23
A. N. J. E. M.	197¾	198
Chade ...	—	—
6% Eschweil. 52	39½	—
Boet. Mijnbouw	—	—
Redj. L. Mijnbouw	—	154
Kon. Ned. Petr.	153	150¾
Amst. Rubb. Kult.	98½	97¾
Deli Batavia Rcb.	71¼	73½
Hessa Rubber	46	46⅛
Hol. Amerik. Lin.	—	—
Ned Scheepy Lin.	33¾	34½
Cult Mij Vorsten	18	18
Halsverg. Amstd	168½	169½
Deli - Batav. Mij.	151¼	153½
Deli Maatschap	131	130
Senembah .	131½	—
Kreuger & Toll W	—	—
dto. A. G. B. Ant.	—	—
Muel & C. Winst	—	—
Montecatini ...	157	—
6% Phoenix-Obl.	28	—
6% Siem & Halsk	31¼	31
A. E. G. Cert. v. A	—	—
Associat. Rayon	—	—
Dtsch. Bank Cert	—	—
Societ. de Place	215	213
FordAkt (BlnEm)	—	—
5% AssRayonOb.	38¾	—

Deutsche Reichsschuldbuchforderungen

		19. 9.	17. 9.
2. Fälligkeit	1935.....	31½	31
3. "	1936.....	30½	30
4. "	1940.....	29½	29½
5. "	1941.....	29¾	29
6. "	1942.....	29¾	29

		19. 9.	17. 9.
7. Fälligkeit	1943.....	29½	29
8. "	1944.....	29½	29
9. "	1946.....	29½	29
10. "	1947.....	29½	29
11. "	1948.....	29½	29

FRANKFURTER ABENDBÖRSE

Interesse für Spezialwerte

FRANKFURT, 19. September.

Mangels Anregungen eröffnete die Börse in sehr ruhiger Haltung. Auch der Verlauf war infolge fehlender Orders der Kundschaft sehr still. Die Grundstimmung war jedoch recht freundlich, wenn sich auch das Interesse wieder nur auf wenige Spezialwerte erstreckte. Gesucht blieben A.-G. für Verkehr, Daimler und Farben. An den übrigen Märkten nannte man im allgemeinen die Berliner Schlusskurse. Nur Laurahütte büssten erneut ½ pCt. ein. Am Rentenmarkt gaben Kommunale Umschuldungsanleihe etwas nach. Späte Reichsschuldbuchforderungen und Altbesitzanleihe konnten sich behaupten. — Im Verlaufe konzentrierte sich das Hauptinteresse auf Daimler Motoren, die bei lebhaften Umsätzen besonders im freien Markte auf 51¼ anzogen. Auch Adler Kleyer wurden hierdurch mitgezogen und waren mit etwa 39½—40 nach 39 zu hören. An den übrigen Märkten blieb das Geschäft bei gut behaupteten Kursen gering. Am Rentenmarkt war die weitere Abschwächung der Schweizer Bundesbahnanleihen bemerkenswert. Die 4proz. Anleihe ging um 5½ pCt. auf 187½ pCt. und die 3½proz. auf 174 pCt. zurück. Die übrigen Gebiete des festverzinslichen Marktes lagen still. Nachbörslich nannte man I. G. Farben 145½, Daimler 51⅜—⅝, Altbesitz 98¼.

U. a. wurden folgende Kurse genannt: Accumulat Berlin 180¼ (179½) Aku 64¼—64 (64), Bekula 148¾ (148¼), Cement Heidelberg 120¾ I. G. Chemie 50proz. 133 (134½), Conti Caoutchouc 131 (130½), Daimler Motoren 50¾—⅝—51¼ (50¾), Deutsche Gold- u. Silber-Scheideanstalt 216, Deutsche Linoleum 57¼ (57½), I. G. Farben 145⅛—½ (145), do. do. Bonds 120¾ (120⅜), Gesfürel 112 (112⅜), Th. Goldschmidt 96¼ (96¼), Ph. Holzmann 83 (83⅜), Gebr. Junghans Stamm 60 (60), Rütgerswerke 43 (42¾), Schuckert 96⅛ (95¼), Deutsche Reichsbahn Vz. 111⅝ (111¾), A.-G. für Verkehr 76⅜ (76¼), Norddeutscher Lloyd 29¾ (29¾), 2¼proz. Anatol. I u. II 37¼ 37½), Ablösungsschuld des Deutschen Reiches, Altbesitz 98¼ G. (98¼), Ver. Stahlbonds 79⅝ (79¾), 6proz. Ffm. Hyp. Goldpfandbr. R. 91, Schutzgebietsanleihe von 1908—14 9,20 (9,25), Lissabon Stadtanleihe von 1886 51 (50½), 5proz. Mexikan. abgest. 5¾, 4proz. Mexikan. Gold-Certif. 8, 3proz. Mexikan. Silber abgest. 5, 4proz. Rumänen vereinheitl. Rente 4,10, Bank für Brauindustrie 114¼ (114⅛), Commerz- u. Privatbank 68½ (68¼), DD-Bank 73¾ (73¾), Dresdner Bank 76 (76), Reichsbank 150⅝ (150½), Gelsenkirchener 62 (61¾), Harpener 104½ (104), Kali Aschersleben 129⅝ (129), Klöckner-werke 81¾ (81¾), Mannesmannröhren 74⅛ (74⅞), Mansfeld Bergbau 79 (79⅜), Phönix Bergbau 48 (48), Rhein. Stahl 93 (93⅜), Laurahütte 21½ (21⅝).

*

BERLIN, 19. September. **Dollarbonds - Umtauschobligationen.** 4½proz. AEG-Anleihe, fällig 1948, 78½—79¼, 4½proz. Bewag-Anleihe, fällig 1955, 84⅛—84⅞, 4½proz. BVG (Hochbahn-Dollaranleihe) 80¾—81½, 4¾proz. Deutsche Bau- und Bodenbank-Anleihe 84¾—85½, 4¾proz. Deutsche Landesbankenzentrale 86⅝—87⅜, 4¾proz. Elektrowerke-Anleihe, fällig 1950, 1953, 86⅝—87⅜, 5proz. Essener Steinkohlenbergwerks-Anleihe 90⅛—90¾, 4½proz. Ilseder Hütte-Anleihe 85⅝—86⅜, 4½proz. Rhein.-Westfäl. Elektr.-Anleihe, fällig 1952, 1953, 1955, 84 Geld bis 84⅞, 5proz. do., fällig 1936, 97—97¾, 4¾proz. Ruhrgas A.-G.-Anleihe 85¼—86, 4¾proz. Ruhrwohnungsbau-Anleihe 82⅞—83⅝, 4½proz. Vereinigte Elektr. Westfalen, fällig 1952, Serie A 80½ bis 81½, 4¾proz. Vereinigte Stahlwerke (Rheinelbe-Union), Bds.-Anleihe, Serie A und C, fällig 1951, 81¼—82, 4¾proz. do. Debent.-Anleihe, Serie A, fällig 1947, 81⅛—81⅞ 5proz. Westdeutsche Kaufhof A.-G.-Anleihe 75⅝—76⅜.

(Amerikanische Warenmärkte im Hauptblatt 4. Seite)

Leiter der Handelszeitung: Dr. J. Kastenholz – Vertreter: Bruno Saekel

		19. 9.	18. 9.
Sofina ord.	65,00	66,00	
Sofinette.....	127,00	130,00	
Cockerill.....	430,00	437,00	
Ougrée Marih..	615,00	615,00	

		19. 9.	18. 9.
Wag.-Li priv.		104 00	—
Wag.-Li ord..		105,00	107,00
Chade.		47,30	47,30

		19. 9.	18. 9.
Brazilian Tract		231,00	227,00
Prince Henri ..		870,00	860,00
Young.....		122,00	126,00

ZÜRICH, 19. September. Tendenz ruhig.

	19. 9.	18. 9.
Elektrobank ..	570,00	565,00
Basler Handlsb.	—	—
Eidgenöss. Bank	—	307,00
Schwz. Bankges.	—	306,00
Schwz. Bankver.	455,00	453,00
Schw. Kredit ..	570,00	590,00
SchwNationalbk	—	—
Wiener Bankver.	—	—
Orientbetrieb .	69,00	—
Cont. Linoleum Zürich	81,00	—
J.G.Chem. Basel	453,00	455,00
MotorColumbus	185,00	182,00
Indelec Basel .	—	—
Franco-Suisse .	—	—
Böhler Stahl ..	—	60,00
HispanoAmerica	680,00	682,00
Italo-Argentina	99,00	99,00

	19. 9.	18. 9.
El. Licht u. Kraft	157.00	—
Gesfürel, Berlin	47.00	45,50
Sidro Prior ...	49,00	—
Alum. Ind. Neuh.	—	1897,00
Brown, Bov. & Cie	—	59,00
Elektr. Wk. Lonza	55,50	—
Nestl. Anglo Swiß	713,00	712,00
Sulzer - Untern.	228,00	240,00
A. E. G. Berlin .	12,00	—
J. S. Bemberg, Barmen	58,00	—
Comp. Sevillana	—	—
Steaua Romana	—	—
Svenska Serie B	5,25	5,00
3½% S. B. B. S. A-K	92,40	92,45
4% S. B. B. S. A-K	99,10	99,00
4½% S. B. B. S. A-K	—	—
5% S. B. B. S. A-K	101,75	—

	19. 9.	18. 9.
4½% Eidg A. O. 27	103,40	103,40
5½% Young-Anl.	32,25	32,50
7% Öst. Bundesa.	—	—
7% Ungarn ...	—	—
7% DawesAnl. Fr	—	—
7% DawesAnl. Pl	23,00	—
6% Chad-Bonds	36,75	36,00
7% Bewäg.	—	—
7% Kalisyndikat	32.00	—
BASEL		
ChemFb. Sandoz	54,50	—
Ges. f. chem. Ind.	40,15	—
5½% Young-Anl.	—	—
GENF		
Totis	143,00	—
Nasic	30,00	—

Amsterdam etwas fester

AMSTERDAM, 19. September.

Die Veröffentlichung des Staatshaushalts hat zwar keine besondere Anregung gebracht, hinterliess aber einen günstigen Eindruck. Am Rentenmarkt lagen

Eingeführte Vertreter

die Kaufhäuser, Textil- u. Kurzwaren- sowie Schuhwaren - Geschäfte besuchen, finden durch Mitnahme hochwertiger konkurrenzloser Textilneuheit guten Dauerverdienst.

L. Haltmayr, München 27, Schliessfach 87.

Stellengesuche weibl. Personen

REKLAME-ASSISTENTIN!

ideenreich und vielseitig, mit fotografischer Ausbildung, engl. u. franz. Sprachkenntnissen durch Auslandsreisen, sucht Tätigkeit in Grossverlag oder Unternehmen der Markenartikelindustrie. Zuschriften u. **K. R. 3426** bef. **Westdeutsche Anzeigen GmbH.,** Köln/Rh., Hohestr. 52.

Geldverkehr

Solide Kapitalsanlage

20% Verzinsung nachweisbar! Tätige Beteiligung möglich. Sicherheit vorhanden. Erforderlich 30—40 Mille. Ang. unt. **Gastwirtsmesse N. R. 86957** bef. „Berliner Tageblatt", Neukölln, Nogatstraße 7.

Erfolgreicher Kaufmann

langjähriges Vorstandsmitglied einer Weltfirma, **sucht**

tätige Beteiligung

mit grösserer Kapitaleinlage.

Angebote unter **J. N. 14499** an die **Expedition dieses Blattes, Berlin S.W. 19**

Stellenangebote weibl. Personal

Intelligente, gewandte Direktionssekretärin

von Berliner Großunternehmen zum sofortigen Eintritt bei gutem Gehalt gesucht. Ueber 25 Jahre, arisch. Mit guter Allgemeinbildung, perfekt in Stenographie und Maschineschreiben, mit guten englischen Sprachkenntnissen. Fähig, nach kurzen Anweisungen logisch und korrekt zu arbeiten. Einige statistische Kenntnisse sind erwünscht. Handgeschriebene Angebote mit Lichtbild und Zeugnisabschriften sowie Angabe der Gehaltsansprüche erbeten unter **J. R. 9765** durch **„Berliner Tageblatt", Berlin SW. 19.**

Stellenangebote Männl. Personal

Den Stellungsuchenden wird dringend empfohlen, ihren Bewerbungen auf Anzeigen mit Kennziffer keine Originalzeugnisse beizufügen. Zeugnisabschriften, Lichtbilder usw. sind auf der Rückseite mit Namen und Anschrift des Bewerbers zu versehen, damit Verwechslungen vermieden werden und ordnungsmässige Rücksendung der Bewerbungsunterlagen erfolgen kann.

Grosse konzernfreie Zigarettenfabrik sucht

Betriebsleiter

welcher in der Lage ist, grossen, umfangreichen und vielseitigen Betrieb völlig selbständig zu leiten. Der Gesuchte muss Erfahrungen auf dem Gebiet der Zigarettenherstellung besitzen, in gleichen oder ähnlichen Stellungen bereits tätig gewesen sein, die neuzeitlichen Herstellungsmethoden vollkommen beherrschen, energisch, tüchtig und zuverlässig sein. Angebote mit Zeugnisabschriften, Lebenslauf u. Angabe der Gehaltsansprüche unter **J. O. 14500** an die **Expedition dieses Blattes, Berlin SW. 19.**

Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás

Szombaton délben nyílt meg a *Műcsarnokban* a harmadik *Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás*, amely — az első kettőhöz viszonyítva — határozottan haladást jelent. Ha nem is éri még el egészen kitűzött célját, mindenesetre kezdi megközelíteni azt: teljes és hű beszámolót igyekszik adni a magyar festészet és szobrászat jelen állásáról, legjava értékeiről és szétágazó törekvéseiről. Igaz, néhány kitűnő modern mester még hiányzik a népes együttesből, a baloldali termekben olyan közepes és gyenge munkával találkozunk, amely a zsűri felesleges engedékenységéről tanuskodik s a friss anyag közé helyenként többször kiállított, régebbi darabok is becsúsztak, — egészében az eredmény mégis kielégítő.

Különösebb meglepetéssel ugyan a kiállítás nem szolgál, a felsorakoztatott anyag nagyobb része azonban biztosítja az átlagon felülemelkedő, jó színvonalat, ami igazán örvendetes jelenség. Főkép a képekre vonatkozólag helytálló ez a megállapítás, mert ami a szobrokat illeti, itt mintha visszaesést mutatna a mérleg. Régebbi, epigonszobrászatunk aránytalan túltengése, már pusztán tömegméreteivel meglehetősen elnyomja a mai, korszerű plasztikai művek érvényrejutását, holott tagadhatatlan, hogy modern, fiatal szobrászaink serege és szerepe egyre jelentősebb lesz. Ezen az eltolódáson nem birt segíteni a tapintatos és avatott kezű rendező, *Csánky* Dénes sem, aki pedig a képanyag helyezésénél valóban elismerésre méltó munkát végzett s olykor szinte reménytelennek tetsző feladatokat mesteri bravúrral oldott meg. Vonatkozik ez főkép a vegyes anyag összehangolására, a keverésnek arra a művészi módjára, amellyel a középső és jobboldali termek színes elevenségét, kiegyensúlyozottságát és harmóniáját sikeresen biztosította. Külön is dicséret illeti meg a második *A*-terem stílusos elrendezéséért, amely európai hangjával és előkelő hangulatával első pillantásra megkapja a látogatót. Itt *Bernáth*, *Berény*, *Czóbel*, *Márffy*, *Szőnyi*, *Medveczky*, *Vass* Elemér tónushatásban rokon képeit és *Pátzay* Pál nemes lendületű, nagyobb figurálisát találjuk együtt. De rendkívül szerencsés az első nagyterem alapakkordja is, amelyben *Hatvany*, *Csók*, *Fényes*, *Vaszary*, *Iványi-Grünwald*, *Glatz*, *Mattyasovszky-Zsolnay*, *Koszta*, *Tornyay*, *Magyar-Mannheimer* és *Márk* Lajos művei hangolódnak össze. Ugyancsak szép néhány jobboldali terem megoldása, ahol *Egry*, *Csánky*, *Molnár* C. Pál, *Szobotka*, *Patkó*, *Basilides* Sándor, *Frank* Frigyes, *Vörös* Géza, *Nagy* István és *Perlrott-Csaba* Vilmos vásznai adják meg a vezető szólamot.

A szoborcsarnok kiemelkedő mai értékei: *Medgyessy*, *Csorba*, *Beck* Ö. Fülöp, *Mészáros* és *Vilt*, továbbá *Cserepes* István munkái, a középfolyosón *Gádor* kis figurálisa ötlik szemünkbe, odább pedig *Telcs* Gina, *Halmágyi* és *Beck* András néhány portréja. A többi terem festői részéből elsősorban *Bornemisza* Géza, *Herman* Lipót, *Udvary* Pál, *Boldizsár* István, *Basch* Andor, *Pécsi-Pilch*, *Istokovits*, *Mattioni* Eszter, *Lesznai* Anna, *Bor* Pál, *Kemény* László, *Barcsay*, *Varga*, *Kontuly*, *Einczinger* Ferenc, *B. Vajda* Klára, *Gedő* Lipót és *Lugosi Szabó* Vladimir dolgairól kell elismeréssel megemlékeznünk.

A tegnap művészetét legkifejezőbben *Balló*, *Zala*, *Róna*, *Tóth* István művei képviselik. Tőlük a mához mintegy átmenetet mutatnak: *Ligeti*, *Telcs*, *Szentgyörgyi*, *Dudits*, *Bosznay* és *Szlányi*. **K. A.**

*

Szombat délben nyitották meg ünnepélyes keretek között a Műcsarnokban a *Nemzeti Képzőművészeti Kiállítást*. A kultuszminiszter képviseletében érkező *Tasnády-Nagy* András államtitkárt *Zala* György üdvözölte. Tasnády-Nagy András megnyitó beszédében utalt a kiállításon képviselt *újabb művészi irányokra* és hangsúlyozta, hogy *a megújulásra a művészetek fejlődésében is szükség van*. Épúgy, mint az ojtások nyomán a fa lombja, a művészet is kiszínesedik, gyümölcse ízesebbé válik azoktól az új értékektől, amelyek nem támadják meg gyökerét és így nem gyengítik életerejét, de szebbé teszik a termést.

hogy százszor is megismételhetnek egy kísérletet, míg egy törvényszerűséget megállapítanak és ennek alapján tovább haladhatnak.

Alig fél éve, hogy Magyarországon elsőnek dr. *Darányi* Gyula professzor kezdett foglalkozni az ikerkutatásokkal. Abból indult ki, hogy az egypetéjű ikerpár, amely csaknem tökéletesen egyforma emberpár, *egyformasága folytán eugenikai és pszichológiai szempontból kísérleti anyagul szolgálhat.* Németországban és Amerikában folynak kísérletek annak megállapítására, hogy vajjon azonos körülmények között felnövő ikrek fejlődése *teljesen párhuzamos-e* és milyenek azok a körülmények, amelyek az azonos hajlamú ikreket *különfélévé nevelik?*

Darányi professzor tehát nekilátott, hogy *öröklési és eugenikai szempontból* vizsgálja meg az azonos és különböző körülmények között fejlődő ikreket s kimutassa általuk az örökölhető hajlamok, betegségek, tehetségek stb. feltételeit és a tapasztalatok alapján *meghatározza az ember, a gyermek fejlődésének szempontjából leg kedvezőbb külső és belső feltételeket.*

Az *Egyetemi Közegészségtani Intézetben* az Eszterházy uccában valóban *nyüzsögnek az ikrek.* Darányi professzor tanársegédje, dr. *Simonné dr. Jankovich* Aldélra bízta a munkát, aki az ikerkutatásokat a professzor útmutatásai alapján vezeti, rajta kívül dr. *Somogyi* János asszisztens segédkezik a »futószalag« rendszerű orvosi vizsgálatok lebonyolításában.

Kilencszáz ikerpár kerül vizsgálatra

— Az előkészítő munkálatok nagyon sokáig tartottak, — mondja dr. Jankovich Adél — eddig *kilencszáz ikerpárt írtunk össze és nem vizsgáltunk meg többet harmincnyolcnál.* A tényleges munka alighogy megkezdődött. Az egész országból összeírattuk az ikreket. Így *összeírták a börtönökben az olyan rabokat, akiknek ikertestvérük van,* ami a bűnözés örökletességének vizsgálatánál nagyon fontos, összeírták az ikreket a katonaságnál, rendőrségnél stb. *A rendőrségtől például három rendőrtiszt-ikerpárt kaptunk.*

A laboratórium minden sarkában többékevésbé felöltözött kisebb-nagyobb ikrek tolonganak. Eleinte valósággal szédítő ennyi iker egyszerre, hisz az egyszerű polgár az uccán is megcsodál egy jól sikerült teljesen egyforma »*egypetéjű*« ikret. Itt pedig, ahová néz az ember, *mindenkit két példányban lát.* Két komor szőke, tökéletesen egyforma fiú ül egymás mellett és bámészkodva várják, hogy rájuk kerüljön a sor. Egy másik, akit fivérétől csak rövidre vágott haja különböztet meg, mohón kap a csokoládé után, amelyet az ikrek jutalmul kapnak azért, hogy békésen tűrik a hosszú vizsgálatot. Egyik gyereknek vérnyomását mérik és párja lázas izgalommal figyeli, amint a vérnyomásmérő mutatója remeg. Egy nagy asztalnál az *Íráskutató Intézet* emberei különleges szerkezetekkel vizsgálják az ikrek kezeírását. Vagy tíz ikerpár van most itt, *ez húsz gyerek s ugyanakkor csak tíz arc, tíz test,* — de legalább negyven gyerekre való lármát csapnak.

Az orvosok egész hadserege veszi őket munkába. Lemérik az ikrek vérnyomását, koponyaalkatát, körülírják talpukat, tenyerüket, lemérik mellbőségüket, testmagasságukat, karhosszukat. Az ikrek meglehetősen vígan tűrik az orvosok munkáját, végre egyszer nem »fáj a doktor« és izgatottan figyelik az újszerű játékot.

Ikrek körömágyának nagyított fényképe

Dr. Jankovich Adél tanársegéd megmutatja *az ikrek koponyájának röntgenfelvételeit.* Van valami meghökkentő abban, hogy a fekete árnyfoltoknak legkisebb részletei is milyen tökéletesen egyeznek. Újabb fényképek *az ikrek körömágyának kapilláris ereit ábrázolják erős nagyítás alatt.*

— Az egészséges ember hajszálerei — magyarázza dr. Jankovich Adél — egyszerű hurkok, ezek itt szőlőkacsszerű, megcsavarodott hurkok. Ebből látszik, hogy *az ilyen gyerekek érgörcsre, migrénre, epilepsziára, dadogásra hajlamosak.*

Az asztalon *kartoték* hever az ikrek pontos adataival. Még csak harmincnyolcat vizsgáltak meg tetőtől talpig.

Rechnung tragen, wie den Ansprüchen der Bewohner der inneren Stadtteile. (Lebhafter Applaus rechts.)

Dr. Nikolaus *Vörösváry* (Demokrat) erörterte die Wichtigkeit einer *zweckmäßigen Verkehrspolitik* und bezeichnete die Ausarbeitung eines *einheitlichen Verkehrsprogramms*, sowie die Einführung eines *Einheitstarifs* als überaus notwendig. Die neue Verkehrsordnung auf dem Berlini-tér sei *unhaltbar*, denn sie zwinge das Publikum zu häufigem Umsteigen. Der Redner beantragte, daß eine *einheitliche, zur Benützung sämtlicher städtischen Verkehrsmittel berechtigende Fahrkarte* eingeführt, daß der *III. Bezirk* in den *Autobusverkehr* eingeschaltet und die *Lokalschiffahrt* in den Dienst des öffentlichen Verkehrs eingestellt werde.

Nach den beifällig aufgenommenen Ausführungen Dr. Vörösvárys nahm das Wort das Mitglied der Wolff-Partei Dr. Paul *Cselényi*. Er legte Verwahrung ein gegen die Absicht der Regierung, die *Gewerbebehörde II. Instanz zu verstaatlichen* und dadurch in die Rechte der Autonomien einzugreifen. Unter allgemeiner Zustimmung beantragte er, daß der Munizipalausschuß die Regierung ersuche, *diese Absicht aufzugeben*, und *sämtliche Munizipien des Landes zum Anschluß an diese Aktion auffordere*.

Benjamin *Gál* (Soz.) führte u. a. aus, daß die Kreditaktion zur Unterstützung der Kleingewerbetreibenden und der Kleinkaufleute *unzulänglich* sei und die berechtigten Ansprüche nicht befriedigen könne. Er beantragte, daß *eine entsprechende Summe zu Zwecken der Kreditaktion* gesichert, daß ferner die *obligatorische Altersversicherung der mit weniger als fünf Angestellten arbeitenden Kleingewerbetreibenden und Kleinkaufleute eingeführt werde*.

Alexander *Lévai* (Soz.) forderte eine entsprechende Regelung des Verkehrs auf dem *Baross-tér*, er wünschte ferner, daß die Beszkárt, sobald die bestellten 50 Autobusse geliefert würden, *auf der Rákóczi-ut Autobusfahrten ins Leben rufe*, beantragte auch die Einführung von *Abonnementskarten für einzelne Relationen*.

VI. Budgetkapitel: Finanzwesen.

Karl v. *Wolff* plädierte für eine *Sanierung der Gemeinden*. Viele Gemeinden müßten den Steuerzuschlag erhöhen, um ihre Schuldenlast zu erleichtern. Die *Finanzlage der Hauptstadt sei weniger ungünstig*, das *Defizit* von 5.7 Millionen habe *keine besondere Bedeutung*, doch müsse alles getan werden, um angesichts der Steigerung der Ansprüche eine *Zunahme des Defizits zu verhüten*. Der Staat versuche, *verschiedene Lasten auf die Kommune* überzuwälzen, was dieser die Erfüllung ihrer Aufgaben sehr erschwere. Sehr wichtig sei die *Regelung der Anleihen*. Hiebei müsse *die Spekulation ausgeschaltet* werden. Mit Befriedigung konstatierte *Wolff*, daß die von den Rednern gestellten *Anträge ausnahmslos die Hebung des Wohles der Hauptstadt bezweckten*, und er bat den Bürgermeister, die durchführbaren Anträge, mögen sie *von welcher Seite immer* eingereicht worden sein, zu verwirklichen. (Allgemeine Zustimmung.) Zur *Steuerfrage* übergehend, wies der Redner auf den *stetig sinkenden Anteil der Hauptstadt an dem Ertrag der Umsatzsteuer* hin und schloß seine Ausführungen mit folgendem *Antrag:* Mit Rücksicht darauf, daß infolge gewisser Maßregeln der Regierung *die Steuereinnahmen der Hauptstadt bedeutend zurückgegangen sind* — seit 1930 um mehr als 13 Millionen Pengő jährlich —, so wäre es recht und billig, daß die Regierung die Hauptstadt *für den Ausfall einigermaßen entschädigte*. Die Generalversammlung möge mit dem Ersuchen an die Regierung herantreten, *den Anteil der Hauptstadt an den Umsatzsteuereinnahmen mit jährlich 10 Millionen Pengő festzusetzen* und ihn im Bedarfsfalle *aus dem Umsatzsteuerfonds auf 10 Millionen zu ergänzen*.

Dieser Antrag wurde *auf allen Seiten mit lebhafter Zustimmung* aufgenommen.

Um 9 Uhr wurde die Debatte für kurze Zeit unterbrochen. Nach der Pause waren von den Mitgliedern der *Wolff-Partei* nicht mehr als *vier* anwesend, die übrigen nahmen an dem *Bankett* teil, das die Partei zu Ehren ihres Präsidenten Karl v. *Wolff* anläßlich dessen Namenstages veranstaltete. Mit Ausnahme der Einheits- und der Sozialdemokratischen Partei waren auch die übrigen Parteien sehr schwach vertreten, und der erste Redner nach der Pause, der Sozialist Artur *Blaschkó*, mußte *vor ziemlich leeren Bänken* sprechen. Er hob die *Ungerechtigkeit des Steuersystems* hervor, das die schwach dotierten Angestellten stärker belaste als die bemittelteren Klassen.

Dr. Ludwig *Petracsek* (Einheitspartei) nahm die Gelegenheit wahr, um *das Verhalten seiner Partei bei der Schaffung des neuen hauptstädtischen Gesetzes zu rechtfertigen*. Die Partei habe durch Annahme des Gesetzes *verhindert, daß die Autonomie für die Dauer der Sanierung aufgelöst* werde.

— *Es gibt keine Autonomie mehr!* rief man auf der Linken.

Im weiteren Verlaufe seiner Rede pries Dr. *Petracsek* die *Finanzpolitik* der *Regierung*, die *bedeutende Resultate* aufzuweisen, *alle Werte gesichert und für die Zukunft erhalten* habe. Seine Partei werde alle ihre Kräfte dem Wohle der Hauptstadt weihen. (Applaus rechts.)

Dr. Zoltán *Farkas* (Soz.) sprach sich in Worten der Empörung über die *Rücksichtslosigkeit der Eintreibung der Steuern* aus. Armen Handwerkern werde nicht selten sogar das Werkzeug gepfändet. Der Redner billigte wohl

Hauptstadt sind deren wirtschaftliche, kulturelle und soziale Einrichtungen bekannt. Und wie viele Budapester gibt es, die die Thermalquellen der Hauptstadt nicht kennen und mit Vorliebe ausländische Kurorte aufsuchen, ohne zu wissen, daß sie die gleichen Heilerfolge auch in Budapest erzielen können! Ich wage die Behauptung, daß z. B. bei rheumatischen Leiden die Budapester Heilquellen ebenso heilkräftig sind wie die ausländischen. Es gibt aber auch Ärzte, die sich vielleicht nicht im klaren darüber sind, welche Heilschätze in Budapest existieren. Nach der vor 62 Jahren erfolgten Vereinigung der drei alten Städte in eine Hauptstadt begann eine neue Epoche, eine Epoche der Entwicklung auf allen Gebieten. Heute ist Budapest auch bei den Fremden die große Mode geworden, und freudig kann man feststellen, daß im Jahre 1935 der Fremdenverkehr weit größer war als im vorigen Jahre und daß die Fremden hier die besten Eindrücke gewonnen haben. Im Jahre 1913 konnte die Hauptstadt die 40. Jahreswende ihrer Vereinigung feiern. Damals war Dr. Stefan *Bárczy* Bürgermeister, derselbe Bárczy, dem wir verdanken können, daß Budapest zu einer Weltstadt geworden ist. Bárczy wollte im Jubiläumsjahr eine „Gesellschaft der Freunde Budapests" gründen, aber der Ausbruch des Weltkrieges vereitelte die Verwirklichung dieses Planes. Dann brachen schwere Zeiten über das Land und seine Hauptstadt herein, aber der ungarische Lebenswille und die ungarische Urkraft verzagten nicht und trotz der fast unüberwindlichen Schwierigkeiten hat Budapest der ganzen Welt gezeigt, daß es seinen Platz ausfüllt in dem Kampfe der Nationen. Wie immer sich auch die Ergeignisse in der Welt gestalten mögen, Ungarn und die Hauptstadt werden ihre Position behaupten. Ich habe bereits darauf hingewiesen, daß Budapest heute stark in Mode gekommen ist, aber ich bin auch überzeugt, daß Budapest die Launen der Mode nicht zu fürchten hat. Diese Stadt ist nicht nur in Mode gekommen, man erkennt ihre Werte und ihre Bedeutung daheim und im Auslande in gleicher Weise, und wenn die „Gesellschaft der Freunde Budapests" auch nicht existiert, die Zahl der Freunde Budapests ist in stetem Zunehmen begriffen. Von welchem Gesichtspunkt aus wir die Bedeutung unserer Hauptstadt auch betrachen mögen, mit Freude müssen wir feststellen, daß sie einen hohen Wert in erster Reihe für jene bedeutet, die hier leben ung ihren Beruf ausüben, aber auch für alle, die aus dem Auslande oder aus der Provinz unsere Stadt besuchen. Budapest ist die Hauptstadt eines Landes, das zu studieren sich verlohnt. Um aber die Werte und die große Bedeutung von Budapest auch anderen beizubringen, dazu ist in erster Reihe notwendig, daß wir selbst unsere Hauptstadt, ihre Schönheiten, ihre wirtschaftlichen und kulturellen Werte kennen lernen. Aus diesem Grunde halte ich die Entschließung des Cobdenbundes für hochbedeutsam, denn er hat es sich zur Aufgabe gemacht, Budapest für die Budapester zu entdecken. Der interessante Vortrag wurde mit stürmischem Beifall aufgenommen.

Regulierung der oberen Margareteninsel. Heute vormittag beschloß der *Hauptstädtische Baurat* unter Vorsitz Dr. *Bessenyeys* die Regulierung der oberen Margareteninsel und die Abtragung einiger überflüssigen Baulichkeiten in diesem Teile der Insel. Das ganze Territorium wird in einen *Garten* umgestaltet und auf dem Platze der abzutragenden Trinkhalle ein *Warmwasserbecken* errichtet.

Das Andenken des Magistratsrates Karkas. Das Personal der Bausektion hat seinem vor einigen Jahren verstorbenen Chef, Magistratsrat Rudolf *Karkas*, im Kerepeser Friedhofe ein Grabmal errichtet, das heute im Namen der Angestellten vom technischen Oberrat Ludwig *Friedrich* bekränzt wurde. Kränze trafen noch ein von den alten Mitgliedern des Mac, vom Ungarischen Ingenieur- und Architektenverein u. a.

Lokalnachrichten

Remembrance Sunday. Sonntag, 10. d. M., vormittags 11¼ Uhr findet im Webster-Saale der schottischen Mission (VI., Vörösmarty-ucca 51) ein Gottesdienst (Gedächtnissonntag) statt. Britische Untertanen und ihre Freunde sind willkommen.

Divine Service will be held on Sunday November 10th. at 11.15 a. m. in the Webster Hall of the Scottish Mission, VI., Vörösmarty-ucca 51.

British subjects and friends are cordially invited.

Todesfälle. Kommerzialrat Ingenieur Josef *Ptichta*, Zentraldirektor der Hanf-, Jute- und Textilindustrie-A.-G., ist am 4. d. M. im 70. Lebensjahre gestorben. — Der Apotheker Emmerich v. *Bertalanffy* ist gestern im 58. Lebensjahre gestorben. In dem Verblichenen betrauert Frau Ernst *Garamvölgyi (Gregorovits)*, geb. Blanka v. *Bertalanffy*, Sekretärin des Oberbürgermeisters, den Vater. Das Leichenbegängnis findet morgen, 6. d., nachmittag 4 Uhr, im Farkasréter Friedhof statt. — Der hauptstädtische Konzipist Dr. Stefan *Juhász* ist nach kurzem Leiden gestorben.

Kampf zwischen Einbrecher und Parkwächter. Auf der Budafok-Kelenfölder Villenkolonie bemerkte gestern nacht der Parkwächter Andreas *Fischl*, daß in einer unbewohnten Villa Licht brenne. Nähertretend, gewahrte er

in der Villa einen jungen Mann, der eben einige Gegenstände zusammenpackte. Im selben Moment drehte aber der Einbrecher das elektrische Licht ab und zog einen Revolver. Hierauf feuerte der Parkwächter aus seiner mit Schrot geladenen Flinte einen Schuß ab, der den Einbrecher im Gesichte traf. Dieser brach zusammen und Fischl wollte ihn zu einem in der Nähe wohnenden Arzte bringen. Als sie vor dem Hause des Arztes eintrafen, begann der Einbrecher mit dem Parkwächter zu ringen, worauf dieser den Angreifer mit dem Gewehrkolben niederschlug. Fischl begab sich nun in die Wohnung des Arztes und als beide vor das Haus kamen, war der Einbrecher verschwunden. Die Polizei ersucht den Arzt, bei dem sich der schwerverletzte Einbrecher eventuell melden wird, sofort die Kriminalabteilung der Polizei zu verständigen.

GEDÄCHTNISSCHWÄCHE BEHEBT
KOLAFEE STAATSAPOTHEKE, Alte k. k. Hofapotheke WIEN
BUDAPEST auch bei uns eingeführt: TÖRÖK-APOTHEKE, Király-ucca 12.

Lebensmüde. In der Wohnung ihrer Eltern im Hause Ipar-ucca 11 hat sich die Medizinerin Elvira *Schack* vergiftet. Es wurde an ihr im Rochusspital eine Magenwaschung vorgenommen, worauf sie sich erholte und mitteilte, daß sie wegen eines Familienzwistes ihrem Leben ein Ende bereiten wollte. — Im Hause Luther-ucca 1/b hat sich die Krankenpflegerin Frau Paul *Steunhübel* vergiftet. Sie gab, nachdem sie im Spital behandelt worden war, an, daß sie vor einem Monat entlassen worden sei und seither keine Anstellung habe finden können.

Schwerer Bauunfall. Bei den Bauarbeiten auf der Ecseri-ut wurde der Arbeiter Ladislaus *Tóth* von einer Garnitur der Industriebahn überfahren. Es wurden ihm zwei Rippen gebrochen und das rechte Ohr abgerissen.

MEMORIEREN WIRD ERLEICHTERT DURCH
KOLAFEE STAATSAPOTHEKE, Alte k. k. Hofapotheke WIEN
BUDAPEST auch bei uns eingeführt: HUNNIA-APOTHEKE, Erzsébet-körut 56.

Vorträge. Am 6. d., abend halb 7 Uhr, im Goldmark-Saale (VII., Wesselényi-ucca 7) Veranstaltung des Elternpädagogiums der Pester isr. Kultusgemeinde mit Vortrag des Bürgerschuldirektors Dr. Rafael D. *Fuchs:* „Die Probleme der Erziehung". Anschließend Diskussion. — Am 7. d. abends 6 Uhr medizinische Vortragssitzung der Ärzteschaft der Spitäler der Pester isr. Kultusgemeinde im Bibliothekssaal des Jüdischen Spitals (VI., Szabolcs-ucca 33) mit einem Vortrag des Spezialisten Dr. Wilhelm *Schloß* (Wien): „Die Radium-Therapie und ihre derzeitigen Indikationen"; zur selben Zeit im Ungarischen Elektrotechnischen Verein (V., Honvéd-ucca 22) Elektro- und Maschineningenieur Viktor *Martos:* „Die Anschaffung gebrauchter elektrischer Maschinen" mit einem Hinweis auf die Risken einer solchen Anschaffung und auf die zumeist vorkommenden sichtbaren und verborgenen Fehler; um 7 Uhr abend im Landesverein der Geldinstitutsbeamten (V., Mérleg-ucca 2) Dr. Marzell *Benedek:* „Ästhetische Probleme".

Familiennachricht. Aktiengesellschafts-Filialleiter Franz *Blum* wird sich am 7. d. M. mit Erzsike *Schwandtner* vermählen.

Theater, Kunst und Literatur

Die Aurel Bernáth-Ausstellung.

Die Gemälde Aurel *Bernáths* in der *Fränkel-Galerie* (Mária Valéria-ucca 8) dürfen auch unbeeinflußt von den tiefsinnigen Betrachtungen gefallen, die seine Kunst umschwärmen und verschleiern. Federgeläufigkeit und Neigung zum Übervernünftigen haben Teil an diesen Auslegungen seiner Malerei. Kunstexegetik verliert sich bekanntlich oft ins Luftdreschen. Auch Aurel Bernáth, der leicht Verständliche, der uns nur wenig vorenthält, verdankt seinen Deutern den Ruf, daß sich seine Malerei in eine unbegreiflich-geheimnisvolle Innerlichkeit verliert. Die „inwendige Figur" ist eine alte Forderung der guten Malerei, bereits Dürer hat sie begehrt. Die Exegeten sind es, die Bernáth angedichtet haben, daß seine Bilder nicht das Äußere darstellen wollen, sondern das, was hinter dem Äußeren steckt.

Eigentümlich ist die Beziehung zwischen innen und draußen. „Nichts ist drinnen, nichts ist draußen, denn was innen, das ist draußen." sagt Goethe. Es gibt Philosophen, zugleich Ästhetiker, die da meinen, daß sich das Innere an dem Äußeren gestaltet, andere wieder sind der entgegengesetzten Ansicht. Aurel Bernáth wäre leicht in diesem Zwiespalt irregegangen, wenn sein künstlerisches Klarheitsstreben dem ästhetischen Unklarheitsstreben seiner Deuter gegenüber nicht standgehalten hätte. Die meisten Gemälde in seiner jetzigen Ausstellung zeugen davon, daß er gar nicht unergründlich ist und daß er seelisches Erleben und räumliche Wahrnehmung, Inneres und Äußeres zur Einheit, zu guter Malerei gestalten weiß. Das, was man in seinen Gemälden als geheimnisvolle Verinnerlichung beschönigte, ist bloß Technik, nur Praxis im Dienste guter Wirkung, was der Kunst niemals verübelt werden soll. Kunst geht ja auf den Effekt aus.

Bernáth hielt in seinen Bildern dort inne, wo andere Maler sich erst recht ins Malen hineinlegen: bei einer Art Untermalung, in die er manches, was anscheinend beendet ist, einsetzte. Das gibt den Beschauern und Deutern Anlaß, zu finden, daß die Wahrnehmungen des Künstlers nicht so beschaffen sind, wie die ihrigen. In diesem Abstand oder Unterschied wollte man die unbegreiflich geheimnisvolle inwendige Malerei des Künstlers erkennen.

Die Verborgenheit erregte Interesse, reizte die Neugierde, man freute sich, in Geheimnisse eindringen zu können, Bernáths Bilder kamen in die Mode, Bernáth wurde ein Modemaler im guten Sinne des Wortes. Kunst, Wissenschaft, Literatur, alles Geistige ist ja der Mode unterworfen, die Mode hat jedoch nicht bloß Launen, sondern geht manchmal richtig und tat es auch im Falle Bernáth. In seiner jetzigen Ausstellung ist das bewiesen. Was ein Künstler aus sich selber machen kann, wenn er sich nicht an das Erreichte klammert, zeigt die Reihe neuerer Bilder Bernáths. Er findet sich darein, daß in der Malerei eigentlich alles das Äußere zur Erscheinung bringt. Horribile dictu, es sind da auch breit gemalte, saftig aufgetragene impressionistische Landschaften und figurale Bilder voll Farbenklang zu sehen, melodiöse Malereien voll tieftoniger Buntheit.

In den braun-gelb getönten Buntstiftbildnissen gibt es ein Leuchten, blendende Schattierungen, Lichter und Schatten dekorativ szeniert und Augen, die nicht in die Leere starren, ausspähende Augen, Erscheinungen, die ihr Äußeres zur Schau tragen und sich nicht in das „Innere" verlieren. Flucht aus diesem Inwendigen in die Wirklichkeit, Gemälde, die sich an Fertiggemalte herangearbeitet haben. Ein anderer, ein reiferer Bernáth tritt uns da entgegen, für den die inneren Erkenntnisse selbstverständliche Künstlerereignisse sind, der sie, in sich gekehrt, nicht demonstrativ nach außen kehrt. Noch manches in seiner alten Geheimschrift gibt es in der Ausstellung zu sehen, braun-rot-gelbliche, körperlose Gestalten mit blicklosen Augen und ähnliche Verinnerlichungen.

Famos, wie Bernáth die Buntstifte handhabt, sie zum Sprechen bringt. Als wäre die Pastellmalerei sein eigentliches Gebiet. Er hat für sie eine Fülle von Fertigkeiten entdeckt, differenziert die Farbentöne, bringt Valeurs zur Geltung, verleugnet die alte Art. Und auch an das Braunrotgelb hält er nicht steif und fest. Die „Malerin" in blauem Malerkittel, das Bild „Am Fenster" mit dem köstlichen Stilleben, den Blumen in einer blauen Vase, die „Eisbahn", eine Auseinandersetzung mit dem Impressionismus, sind solche Buntstiftbravouren. Und ins Impressionistische verschoben ist ein kupferrostgrün, bretgemalter „Pappelwald". In einer Variation der Tintorettoschen „Flucht nach Ägypten" wird sein Kolorit sogar melodiös. Van Gogh hat eine Reihe klassischer Malereien umkomponiert und sein Gefühl für die Farbenmelodik zur Entwicklung gebracht. Auch Bernáth führte sein Versuch zur Melodik. Das große warmtönige Gemälde „Im Park" mit den warmblütigen Gestalten, die wie vor einem Photographenapparat eingestellt sind, ist weiche, gefühlvolle Farbenmusik. Die Landschaft im Bild „Rastende Arbeiter" mit den gleitenden Wolken, dem silbergrauen Himmel, den großgefaßten Formen und den satten Farben hätte Magyar-Mannheimer malen können.

Eine Sehnsucht, die nicht Worte hat, sich vielleicht nicht zur Bewußtheit durchringen konnte, nur Gefühl ist, Sehnsucht, das Gedankliche, das eigene und das der Deuter loszuwerden, scheint durch diese interessante Ausstellung zu ziehen. **g—ó.**

Kön. Opernhaus. Als Gastsänger hörte man heute Koloman *Pataky* in einer seiner besten Partien, dem Assad in der *„Königin von Saba"*. Der ausgezeichnete Tenor hatte anfänglich gegen eine leichte Indisposition anzukämpfen, die er aber nach dem ersten Akt überwand, so daß er im weiteren Verlaufe des Abends seine prächtigen Stimmittel voll und ganz zur Geltung bringen konnte. Für den erkrankten Dr. *Palló* war als König Salomo Alexander *Farkas* eingesprungen. Er leistete ebenso wie die Damen *Bodó, Némethy* und *Réthy* sowie die Herren *Komáromy* und *Koréh* Vorzügliches.

Nikolaus Radnai †. Präsidium und Ausschuß des *Vereins Ungarischer Opernfreunde* hielten heute mittag im Beratungssaale des Opernhauses eine Trauersitzung zum Andenken des großen Toten der ungarischen Musik Nikolaus Radnai ab. Seitens der Vereinsleitung gedachte Alfred *Fellner* in ergreifenden Worten der Verdienste des ausgezeichneten Operndirektors und des Verlustes, der durch sein plötzliches Dahinscheiden die ungarische

Pester Lloyd
1935 II/6. Morgenblatt

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

DUNAÚJVÁROS

1993 FEB 26

A „szégyenkiállítás"

1936-ban érdekes kiállítás nyílt meg Münchenben. „Entartete Kunst" (elfajzott művészet) volt a címe, s Göbbels propagandaminisztériuma rendezte. Azokat a képeket mutatták be ezen a „szégyenkiállításon", melyeket a nácik „az úgynevezett humanizmus ócska lim-lomjának" tekintettek, s amelyeknek — mondották — nincs helyük egy harcra kész, harcolni készülő nemzet emlékezetében.

A múzeumfosztogató nácik az összehordott képek egy részét a kiállítás után elégették, más részét egy luzerni képkereskedőnek jó pénzért eladták, aki nagy árverésen adta tovább a képeket, hiszen remekművek voltak; a német és a francia művészet legkiválóbb mestereinek alkotásai. (Hogy csak néhány közismert nevet említsünk a művészek közül: Picasso, Bracque, Gaugin, Kokoschka, Käthe Kollwitz, Chagall, Delacroix, Cezanne, Archipenko, — s egy magyar nevet is láttunk a listán, Bernáth Aurélét.)

Egy párizsi műtörténész és kiállításrendező az elmúlt évben hosszas munkával felkutatta, kikhez, milyen gyűjteményekbe kerültek a luzerni árverésen elkelt művek, kölcsönkérte őket s a volt francia királyi kastély, a Tuileriák fedett terraszán kiállítást rendezett belőlük.

A tárlat nemrég nyílt meg, s ez most a francia főváros egyik legérdekesebb látványossága.

Elsősorban a remekművek vonzzák ide az embereket. De valami más is, ami talán még tanulságosabb, megragadóbb ezúttal, mint maga a művészi élmény.

A képek sorsa.

Kir kanonok, Dijon polgármestere ezt írta a kiállítás vendégkönyvébe: „Sajnálom, hogy a mai bonni politikusok nem tekintik meg ezt a tárlatot. Sokat tanulhatnának belőle..."

—s. —n.

15.30: A megjavult adófelügyelő. 16.0
Tánczene. 16.45: 1000 szó franciául. 16.5
Kamarazene. 17.30: Ismeretterjesztő el
adás. 17.45: Csajkovszkij: Olasz capricci
18.05: Kulturális jegyzet. 18.10: Rádióegy
tem. 19.05: Szövetkezeti gazdatanfolyan
19.25: Rivaldafényben ... 20.20: Lukác
István cimbalmozik. 20.35: A forróvi
tenger felfedezése. 20.45: Élőszóval — mu
zsikával.

TELEVÍZIÓ-MŰSOI

Február 26, kedd: 16.26: Szusztrik
Mjamiik, meg az igazi télapó ... 17.4
A Magyar Hirdető műsora. 18.00: Közé
iskolások filmklubja. 19.00: Látogatás
Állatorvosi Főiskolán. 19.30: TV-híra
19.45: Mezőgazdászok fóruma. 19.50: T
mesekönyve. 19.55: A gyáva. (Csehszlov
film) 21.30: Külpolitikai műsor. 21.50: D
vai Tibor és Dévényi Lajos kétzongor
műsora. 22.05: Hírek. TV-híradó ismétl
se.

Február 27, szerda: 10.00: TV-híradó
métlése. 10.15: Hogyan készül? 10.40:
gyáva. (Csehszlovák film) 12.15: Híre
17.00: Hírek. 17.05: A TV mezőgazdasá
szakmunkás-képző műsora. 18.05: Tan
junk oroszul! 18.25: Üten a sok köz
(Magyar kisfilm) 18.45: TV-világhíra
19.00: A TV mesekönyve. 19.05: Vidé
színházak tv-fesztiválja 1963. Közvetítés
debreceni Csokonai Színházból: Aho
tetszik. Vígjáték. A szünetben bemut
juk a debreceni Csokonai Színházat. K
22.10: Hírek, TV-világhíradó.

Február 28, csütörtök: 17.15: Híre
17.30: Beszélgessünk oroszul, haladókna
17.40: Pallas. A tudomány világából. 18.
Zenekedvelő gyerekek klubja. 18.50: Bo
nár Anna világa. Dokumentumfilm. 19.
TV-híradó. 19.45: A jövő hét műsor
19.50: A TV mesekönyve. 19.55: Anatol
kalapja. (Lengyel film) 21.25: Műkorcs
lyázó VB. Párosok. Közvetítés Corti
d'Ampezzóból. Kb. 23.20: Hírek, TV-h
adó.

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG 1957 Március 15

BERNÁTH AURÉL:
Csupán azt éreztem, valamit tennem kell

Bernáth Aurél, Kossuth-díjas festőművész ezeket mondotta:

— Szekfű Gyula magyarázta el nekem 1942 februárjában, hogy mi lesz a feladata a Történelmi Emlékbizottságnak. Világosan kifejtette, hogy a hitlerizmus elleni harc, a magyar önállóság hangsúlyozása, az antifasiszta erők tömörítése a cél. A Gresham Kávéházban ültem művésztársaimmal, amikor megkaptam a körözvényt, hogy írjam alá, és ezzel vállaljam a Történelmi Emlékbizottság tagságát. Az alakuló ülés egy kávéházban volt, ha jól emlékszem, a Batthyány-örökmécses mögött, a nevére már nem emlékszem. Itt alakultunk meg. Negyvenen-ötvenen lehettünk a különteremben, és sok ismerős arcot láttam a jelenlevők között. Itt kértek fel engem is, hogy vegyek részt a március 15-i koszorúzási ünnepségeken és az értelmiség képviseletében helyezzem el a koszorút. Persze, nem akarom én a magam részéről ezt a tevékenységet valami héroszi tettnek beállítani — nem voltam én hérosz. Csupán azt éreztem, hogy valamit tenni kell, a fasizmus őrületének gátat kell vetni. Élénken él még emlékezetemben a koszorúzási ünnepség. Alighogy megkezdődött az ünnepség, az egybegyűlt több ezer ember átalakult a fasizmus elleni tüntető tömeggé. Mindenhonnan kiáltozások hallatszottak: *„Le a fasizmussal!"*, *„Le a németekkel!"*, *„Békét!"* A rendőrség kardlapokkal lépett közbe, nekiment a tömegnek. Én a dunapartra szorultam ki Bajcsy-Zsilinszkyvel és az emlékbizottság néhány tagjával. Itt húzódtunk meg a rendőri attak elől... A március 15-i ünneplés világosan mutatta, hogy a nemzet féltette magát a német fasizmustól. Emlékeimben mélyen él ez a március 15-e.

Szabó László

patoknak.

Az indonéziai tájékoztatási minisztérium szerdán este rádiófelhívást intézett az ország népéhez, kérve, hogy nyújtson segítséget a kormánynak a Husszein-klikk lázadó tagjainak kézrekerítésében —jelenti az Uj-Kina.

A rádiónyilatkozat elmondja, hogy amikor a kormánycsapatok partraszálltak Bengkalis szigetén, az ott levő százötven katona egyetlen puskalövés nélkül letette a fegyvert.

a lakosság azonnal hűségét nyilvánította a központi kormány iránt

és lelkes fogadtatásban részesítette a központi kormány csapatait.

Az Antara indonéz hírügynökség közli, hogy

Közép-Szumátra több városában a lakosság tüntetett a lázadó kormány ellen.

A hírügynökség szerint ezeket a

Alakuljon leszere

Százhetvenhárom ango

London, március 14. (MTI)

Százhetvenhárom angol képviselő közös javaslatot írt alá és nyújtott be az alsóházban. A javaslat szerint *mondja ki a Ház, hogy méltányolja azokat a súlyos aggodalmakat, amelyeket a hidrogénbomba az angol nemzetnek okoz és sürgősen hangsúlyozza annak szükségességét, hogy létesüljön olyan hatóság, amelyet az ENSZ állítana fel és amelynek feladata lenne: valamennyi atomfegyver és tömegirtó hagyományos fegyver eltiltása hatékony el-*

MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztály
FIGYELŐSZOLGÁLAT
Budapest, VI. Dalszínház-u. 1.
Tel.: 227-651 és 227-488.

MAGYAR NEMZET
Bernáth Aurél.
1951 NOV 2

276

A magyar képzőművészetről, saját fejlődéséről és tanítványáról beszél BERNÁTH AURÉL

Kossuth-díjas festőművész

Szisszenve szalad a szén a hófehér papíron, a szem hunyorítva fotografálja a modellt, hogy azután úgy rögzítse, ahogy ő látja: a művész szemével. Ahány ember, annyiféle rajz kerekedik ebből. A kéz, ez a finom, eres, ideges művészkéz, most ott pihen az asztalon — amely mellett öblös karosszékben ül a művész — és cigaretta után nyúl. Azután beszélni kezd Bernáth Aurél. Beszélni arról,

mennyit fejlődött a magyar képzőművészet

a tavalyi kiállítás óta, hogy érte el ő maga is azt az eredményt, amiről a holnap megnyíló II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon látható két nagy faliképe tanúskodik. A múltnál kezdi, ahonnan elindult és beszél az útról, amely a jövőbe visz.

— Mi, akiknek a munkássága a huszas-harmincas évekre esik sosem számoltunk a múltban azzal, hogy képeink nagy tömegek elé kerülnek, s hogy ezek a tömegek igénylik is képeinket. Biztunk ugyan abban, hogy a képeink által felvetett esztétikai és tartalmi kérdések lassan majd megtalálják az utat a nagyobb tömegekhez és nem mondtunk le arról, hogy minél több ember érthesse és szerethesse képeinket, de bele kellett nyugodnunk egy lépésről-lépésre tért hódító, lassú folyamatba. Tudtuk azt is, hogy a festészet egy új látáskultúra elfogadtatása érdekében is harcol, tehát természetesnek láttuk azt, hogy ez az új látáskultúra csak fokozatosan alakíthatja át a meggyökeresedett régit.

A keze, mellyel közben a halántékát fogta, most a levegőben megáll. Sejteti, hogy gazdája valami fontosat akar mondani. Elérkezett

a múltból a mába.

— Most egyszerre azzal találtuk magunkat szemben, hogy egyrészt feladatokat kell megoldanunk, másrészt azt a látáskultúrát, amelyet képeinkben azelőtt érvényesíteni akartunk, a feladataink természetéhez igazítsuk. Egyes festőknek ez nagyobb feladatot adott stílusuk elvonatkoztatása folytán, mint amilyen máról-holnapra vagy egyáltalán megoldható lett volna számukra. En régebbi festészetemmel nem álltam olyan messzire a természetes ábrázolástól és így könnyebben tudtam ezt a fordulatot áthidalni, megmentve, amennyire lehet, mindazokat a festői értékeket, amelyeket régebbi festészetemben ki tudtam alakítani. Az átmenettel párhuzamosan mindinkább tudatosodott bennem a művész szerepe a szocialista államban, tudatosodott bennem, hogy az a szerepkör, mely a nagy tömeggel való bensőséges kapcsolathoz visz, feladatot is ró rám. Ez a feladat azonban nem a művészetem elárulása és felhígítása, hanem éppen annak az útnak a keresése, amely a legmagasabb igényt próbálja általánossá és közkincsé tenni. Nem tagadom, minden erőmet megfeszítettem ahhoz, hogy a festő szerepkörének a megváltozását a magam módján a legjobban végezzem el.

Sok újat

hozott magával ez a fejlődés...

Nagyot szippant a cigarettából, mélyen leszívja a füstöt és jellegzetes, halk hangján úgy mondja el ezt a művészi átalakulást, mint egy bensőséges vallomást

— Magával hozta ez a fejlődés természetesen azt is, hogy a témaköröm lassanként áthangolódik. Festészetem, mely azelőtt a magábazárkózottság jeleit mutatta, nyíltabb emberekkel és emberi kapcsolatokkal egyre inkább foglalkozó témakörre váltott át.

Most érkeztünk el a kiállításon szereplő két faliképhez, amelyet a MEMOSZ-székház számára készített Bernáth Aurél, akinél a képzőművészek alkotási lehetőségei felől érdeklődünk.

— A kiállításon szereplő két freskóm, Bán Béla és Szentiványi Lajos hasonló méretű két képével együtt, talán a legelső ilyen természetű megrendelés volt a szakmában. A MEMOSZ vezetőségével hónapokig kutattunk művésztársaimmal együtt témák után. Nem volt könnyű munka — az eredményről majd beszél-

jen a közönség és a kritika. Ezek a képek két évig készültek és közben az élet nem állt meg, hanem egyre lüktetőbb tempót diktált. A feladatok egyre szaporodnak és napról-napra több kollégánk jut hasonló természetű megbízáshoz. Ma már ott tartunk, hogy a szobrászok, ahogy arról Medgyessy Ferenc kollégám beszélt a Magyar Nemzet hasábjain, alig győzik a munkát, sőt kihalt műfajok, mint például a mozaik is, újra életre kelnek, hogy díszítsék a készülő földalatti állomásait.

Csernus Tibor, Bernáth Aurél tanítványa szépen szerepel a kiállításon.

Mit mond a mester a tanítványról

Felragyog a szeme, olyanformán, mint amikor egyetlen kislányáról, Mariliről beszél.

— Rendkívüli képességű festőnek tartom és a legnagyobb bizakodással vagyok jövője iránt. Kiállított képe kitűnik főlényes, majdnem szikrázó előadásmódjával, jellemábrázolásával, őszinte egyszerűségével. Öt képet vásárolt tőle az állam, a közületek már eddig és várják őt is azok a nagy feladatok, amelyek minden művészre várnak a jövőben. Csernust érdekli az ember, a lüktető, eleven élet: diplomamunkája is ilyen természetű kompozíció lesz. Nagy örőm nekem, hogy a kiállításon velem együtt szerepelhet.

A kéz, amelyre erős, sárga foltot festett a nikotin, most egy kicsit megpihen a karosszék támláján. Vége a beszélgetésnek. Bernáth megy vissza a tanítványai közé, hogy jó művészeket neveljen a jövő számára.

F. R.

SPORT

Strandli legyőzte Németh Imrét a csepeli bemutatón

Gyengén játszottak a próbán a labdarúgó válogatot

Az OTSB a nagy nemzetközi atlétikai viadal után még Budapesten maradt *finn atlétákat* és a norvég *Strandli* kalapácsvető Európa-bajnokot csütörtökön délutánra Csepelre egy *bemutatóra* hívta meg. A meghívásos versenyről a közönség későn értesült, mégis mintegy 3000 néző gyűlt egybe, amely kitartott a szemerkélő esőben is.

A legnagyobb érdeklődés *Németh* Imre kalapácsvető olimpiai bajnokunk újabb találkozóját kísérte *Strandli* norvég Európa-bajnokkal. Az esős, párás, kissé hideg időjárás a norvég atlétának kedvezett, míg Németh kezében csúszott a kalapács s így nem tudta elérni vasárnapi formáját. Legjobb dobása ismét az első, 56.80 m volt, míg Strandli harmadikra dobta a legnagyobbat, 57.41 m-t. Csermák 5 Bonyhádi 53.74 m-rel követ utánuk. Ez a találkozó is azt zonyította, hogy ma Strandli a mi olimpiai bajnokunk legnagyobb ellenfele.

A meghívásos versenyen egyébként *Béres* 14:28 p-es remek időt futott 5000 méteren, amellyel legyőzte a finn Taipalét (14:39) és Pénzest (14:51.6 p). Igen jól ugrott távolba ismét *Földessy* 732 cm-rel. Valkamat (691) Zaiki is legyőzte (702). A súlydobás-

szolta le újabb próbamérkőzését *labdarúgó válogatott keretünk*. A meghívottak közül azonban távolmaradt Sándor és Börzsei. A válogatottak 2:1 (2:1) arányban győzték le Aspirány és Szusza góljaival a *Dózsa* vegyes csapatát, amelynek gólját Deák lőtte. Válogatottaink nagyon gyengén játszottak, különösen a csatársor.

Pénteken kezdődik a négy nemzet kosárlabda-tornája

Az OTSB az atléták után most a *kosárlabdázók* számára rendez nagyszabású *nemzetközi tornát*, amely három napig tart és azon ligetben Vasas-Salgótarján. Csepelen Csepel-Szombathelyi Lok. mérkőzéseket játsszák. Szegeden a Honvédnél a Sortex vendégszerepel. Diósgyőrbe pedig Győr csapata látogat el.

A MAGYAR NEMZET toto-távirata az utolsó pillanatban.

NB I. csapatok hírei: Bástyában a vasárnap kiállított Sándor ellen az eljárást megszüntették, így a csapat nem változik. Csepelben a sérült Kónya még mindig nem játszhat. Dorogban Csepregi helyet kapnat a csatársorban Klausz helyén. Kinizsiben a sérült Hárit Szabó I. helyettesítheti. Sz. Petőfi nem változtat. Győrben a kiállított Raffait csak megdorgálták es így a csapat nem változik. Dózsában Balogh II. játékára hetekig nem számíthatnak. Fábian, Farsang vagy Molnár játszik helyette, a tokszalagszakadást szenvedett Tóth helyett pedig Várnai. Sortex változatlan. S. Tarjánban Kiss II-t egy hétre eltiltották, Hegyi vagy Zsédely helyettesíti. Szhelyi Lokomotívban Dombai és Czigony játszhat. Honvédban Budai II. sérült, Bárfi játszhat. Sz. Honvéd még nem döntött. Vasasban Szilágyi I. már játszik, jobbösszekötő Mező. D. Győr változatlan.

NB II. csapatok hírei: Tbányában Majtán könnyebben sérült. Pécsi Lok-ban ismét játszik Horváth II. Pécsbányában a sérült Martont Gyurkó helyettesíti. Csillaghegy változatlan. Nkanizsai Lok. a csatársorán javít. Pécsujhegyben két tartalék szerepel az eltiltottak helyén. Győri WM-ben Tóth II. újra játszik. Soproni Lok. változatlan. MÁVAG-ban Ruff sérült, Siklós jobbösszekötő, Hullár jobbfedezet. Szolnoki Lok., Építők, Vác változatlan. Cs. Szikra a csatársorán javít. Dohánygyárban Csepregi meggyógyult. Debr. Lokban Imrit két hétre eltiltották, helyettese Gere. Debr. Honvédben Sebestyén és Borbély játszik. Misk. Építők változatlan. B. Lokban Forró eltiltása lejárt, újra játszik.

ATORNAÉPÍTŐ
ALAT keres
általános
NÖKÖKET,
bá mélyépítési
UNKA-
LETŐKET
ali belépéssel.
elényi-utca 4.

ldről hazatért
gyakorlatú ga-
ester, autósze-
minden típusú
vezető sofőr,
garázs, szállítá-
llalat vezetését
ná. Jelige: „Ga-
ester 22961" fő-
ba.

NÖK. KÉPVISELET
elvállalná kis-
tömegcikkei-
ideki eladását.
ó" jeligére Le-
rt. 2. trafikba.

NŐI ÁLLÁS
es gyermekszе-
hölgy elhe yez-
házvezetőnőnek
nosnál. „Egye-
ló" jeligére fő-
ba.

díjas nő takarí-
és 1 személyre
ra főzésért szo-
világítást, víl-
űzhely használa-
s 200 Ft-ot kap.
s 3 szoba hallal.
onti fűtés. L. K.,
Madách I.-út 11.
. Telefon este 6
226—608.

nosok kertésze-
vezetését, ker-
tben kertészi ál-
vállalok. „Ker-
jeligére levele-
Lenin-krt. 9—11.
ba.

mindenes felvé-
V., Teleki Pál-
19. III. 2.

Villanyszerelőt keres azonnali felvételre: Zuglói Kötöttárugyár, Bpest, XIV. Szugló-utca 83.

Fiatalember elhelyezkedne fizikai munkára is. „Középiskolai végzettség" jelig. Lenin-krt. 2. trafikba.

OKTATÁS

MŰSZAKI RAJZ
GÉPÉSZET,
ÉPÍTÉSZET,
5-én és 7-én
új tanfolyamok!
Bajcsy-Zsil.-út 19/c.
T.: 113—622.

Vasbeton és építési rajzolónak gyorsan átképzem. Okl. építészmérnök, nyolctól—négyig: 146—945.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Írógépelek fordítóknak, szerzőknek. — „Pontosan és olcsón" főkiadóba.

VEGYES HIRDETÉS

Farkaskutya elveszett, megtalálója nagy jutalomban részesül. — Budafoki-út 32/E. — Boday.

Poloskairtás részletre is. Patkányírtás. Egérírtás. Jótállással. Horváth, Király-utca 7. Telefon: 223—821.

Elveszett IV. 015264/5/1/63—47. számú lengyel útlevél, Wieromiej Kornélia névre, kérem a becsületes megtalálót juttassa el címemre: Wieromiej Witoldné, Rákosliget, Sztálin-út 20.

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél gyüjteményes kiállitása

A közepes érdekességü kiállitások után végre *Almásy Teleki* Éva grófnő művészi intézményében egy minden figyelmet megérdemlő bemutatót láthatunk. *Bernáth* Aurél több mint negyedszázad művészi termésének legjelentékenyebb darabjait viszi a közönség elé, hogy mindenki előtt világossá legyen az az ut, amelyen eddig haladt és azok az eredmények, amelyeket eddig elért. Ha az évtizedek folyamán munkásságában láthatunk is stilus-változatosságokat, egyben soha nem került ellentétbe önmagával és ez a szinek áhitatos szeretete. Munkáiban nemcsak vérbeli festőnek tünik fel, hanem elfogult festőnek is, aki a szinekkel szemben mostohán bánik a rajzzal és a kompozicióit is hajlandó feláldozni, ha a szinfoltok érvényesülésének utjába kerül. Akik a festészet tökéletességét abban látják, hogy a szin, a forma és a kompozició egymást harmonikusan egészitik ki, azok meg fogják róni *Bernáth* Aurélt ezért az elfogultságért, mig a szinek rajongói éppen ezért fogják szeretni. Mindenesetre legsikerültebb munkái azok, amelyeknél egyoldaluságát igyekszik korrigálni Figurális képei helyett inkább tájképeiben fejeződik ki leghiánytalanabbul lirai lelkülete. Külön figyelmet érdemelnek mély költészettel felfogott csendéletei. A kiállitás előkelő hangulatával, számos kiváló művészi teljesitményével nemcsak feltünést, hanem *Bernáth* Aurélnak uj tisztelőket is fog szerezni.

(—)

N. U. 1939. X. 22.

N. Ú. 939 X/22

időben az Angol Bank aranykészletének egy részét Kanadába szállittatta, hogyha aranyeladásra kerül a sor, a tengeri szállitást a háboru alatt elkerüljék.

Bernáth Aurél
festőművész

Pesti Napló
1935 XI. 3.

— **Bernáth Aurél kiállítása.** A *Szépművészeti Kiállítások* Mária Valéria uccai helyiségében ma, vasárnap délelőtt nyílik meg *Bernáth* Aurél kiállítása. A két terem szürkés falain szuggesztív erővel zendülnek meg egy borongókedvű, nagy és mély művész gordonkaszó emlékét idéző festői vallomásai. Arcképek, tájak és figurálisok. Ezüstös kék, borvörös, sárga és nedvdús-zöld színekbe elevenedő *víziók*, egy csodálatosan gazdag kolorista éber álmai, amelyek igazabban fejezik ki a valóságot minden naturalista ábrázolásnál, mert a jelenségek mögött megbúvó lényeget mutatják fel. Bernáth — bocsánat a sokszor és méltatlanul kompromittált szóért — *spirituális* művész, aki elsősorban a szellem és a lélek kinyomatát keresi az optikailag érzékelhető külvilág arculatán. Ezt ragadja meg és ezzel ragad el képein, amelyek immár együtt, egyszerre »realizálják« az állandó, tiszta lét zeneiségét és az érzéki valóság egyre változó, szemhez szóló szépségét. A művészen túl ehhez költő is kell. S Bernáth Aurél költő a javából. Áhítatos, elmélyült, komplikáltságában is nagyvonalú, széles skálát megszólaltató lírikus, akinek hangja mindig őszinte, mert csak őszinte átélés bírja szóra. Ezért élmény mindenkor a vele való találkozás is. Most, amikor művészi fejlődésének új távlatait bontja ki előttünk, kiváltkép érezzük ezt. *Parkban* című hatalmas vászna mintha első tétele lenne egy nagyszerű szimfóniának. Kíváncsian várjuk a folytatását. És elbűvölve nézzük legfrissebb, teljesen kiérett és bevégzett mesterműveit. Köztük a *Férfit virággal*, a *Műtermet*, a *Pihenő munkásokat*, a *Téli délutánt*, az *Önarcképet*, a *Vörösruhás nőt*, a *Festőnőt*, az *Ablaknál* című pasztellt, vagy a *Nyárfaerdőt*, amelyek egytől egyig festőjük kivételes talentumának meggyőző bizonyságai. Csupa olyan darab, amely Bernáth Aurél kiállítását az évad kiemelkedő művészi eseményévé avatja. *K. A.*

Fränkel.

Bernáth Aurél
festőművész
gyűjteményes kiállítása

1935. XI. 3–27

Katalogus: 50 fillér.

mát, Jókai Mór, a Petőfi-család, Arany János, herceg Woronieczki Miciszláv és Bakó László sírját, majd — ezidén elsőizben — *Ady* Endre sírját is. A nagy költő sírjára hatalmas babérkoszorút helyeztek. *Kósa* István, a Magyar Nemzeti Diák-

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél kiállítása

Huszonhét év művészi útja vonul végig a szemlélő előtt az Ernst-múzeum új vezetés alatt álló helyiségében, *gróf Almásy-Teleki Éva intézetében*. Bernáth Aurél legegyénibb és szófukarabb művészeink egyike, számára a festészet nem kenyérkereset, még talán hivatásnál is több: *szenvedély és küldetés*. Ő maga katalógusa előszavában önvallomásszerűen emlékezik meg kutatásairól és „tévelygéseiről", a szemlélő azonban egységes képet lát, céltudatos elmélyülést. *Vizionárius* festő, aki az alig érzékelhetőt adja vissza, valami proustí félálomban. A sok szép alkotás között is tovább zeng bennünk a *„Tavasz"*, az *„Országút"* a *Felolvasó"*, a *„Koncert"* és *„Balkon"*. De ki tudna itt válogatni? A képek nagyrésze előre gazdát talál s ez arra mutat, hogy Bernáth Aurél művészetének sok lelkes rajongója és tisztelője akad és nem okoz gondot neki, akad-e vevő műveire.

(d. r.)

Függetlenség 1935. X. 22.

Bernáth Aurél

Est. 1939. X. 21.

Tizenhét esztendő festményei

Bernáth Aurél gyüjteményes kiállítása

Gróf *Almássy Teleki* Éva művészeti intézetében (az Ernst Múzeumban) holnap nyílik meg *Bernáth* Aurél festőművész gyüjteményes kiállítása. Tizenhét esztendő munkáját vonultatja fel *Bernáth* a múzeum összes termeiben. 113 festményt.

— Vajjon volt-e kor, — írja *Bernáth* a kiállítás katalógusának előszavában — mikor nehezebb sorsa lett volna festőnek, mint az utolsó negyedszázadban. Azon, hogy milyen vagyok, már nem tudok változtatni... Jön azonban egy idő, mikor az ember számára a környezet zaja elcsendesedik és csupán arra lesz gondja, hogy azt a helyet, ahol lábát megvetette, miként építheti ki a legjobban...

A termeken végigsétálva, egy öntudatos, fantáziában gazdag, fölényes technikájú, az ecsettel nagyszerűen bánni tudó és jószemű, belső átélésű ember művészetével ismerkedhetünk meg. A régi és az új képek egyaránt egy bizonyos céltudatosság szolgálatában állanak. Minden képen »akar valamit« Bernáth és majdnem minden képen »megvalósítja« az elgondolásait és az akaratát. »Köd« című pasztellje több mint egy tájkép. Érzés és értelem is. Mint ahogy »Vénusz« című vászna fanyar vélemény a nőkkel kapcsolatosan és »Önarckép a gyermekkel« című pasztelje jóság és szép emberi tulajdonságok skálája. Nagyon megkapott bennünket a »Genovai kikötő« precizitása és természetbarát szépsége. Nagyon gyönyörködtünk »Koncert« című festményében is, amelyen a felületes szemlélő talán csak a fények és árnyak játékát, a képrajongó pedig a pompás kompozíciót és a festői erények egész láncolatát fedezheti fel. Egy művész, aki igazán önmagának dolgozik.

Gazdag, tanulságos, sőt látványos kiállítás, amelyet feltétlenül érdemes megnézni.

Kristóf Károly

Est 939 X. 21

a filmet...

A filmet ma muta
az Átrium films

Madách a

E színpadon, ahol

a két jelentős női szerepet *Zilahy* Irén és *Árpád* Margit játsszák. A film végig zeneileg alá van »festve« Beethoven műveiből. *Kerényi* Zoltán és *Pongrácz* Zoltán állítják össze.

Színdarab Semmelweisről

Itt említjük meg, hogy most jelent meg egy *háromfelvonásos dramatizált életrajz Semmelweisről*. Dr. *Schwabach* László a szerzője. A darab érdekesen tárgyalja azt a hősies küzdelmet, amelyet Semmelweis vívott ellenfeleivel.

Bernáth Aurél
festőművész

Est
1935 XI. 3.

— **Bernáth Aurél kiállítása Fränkelnél.** A művészetben nem muszáj és nem lehet mindent megmagyarázni. Akármilyen világosan beszél is a művész rajzával, színeinek ékesszólásával vagy kompozíciójának tisztaságával, mégis marad valami homály a műben, fölötte, vagy körülötte. Vannak aztán nehezen megérthető művészek, akik a miértek egész raját verik fel a nézőben. Bernáth Aurél ezek közé tartozik. Az egyszerű ember, aki mindent meg akar érteni, joggal kér az ő vásznai előtt bizonyos magyarázatokat, de — hiába — az igazi művészetet nem lehet megmagyarázni. Annak igazságát, szépségét, logikáját, erkölcsét, eszmei magját, szóval minden porcikáját érezni kell. Amikor Bernáth Aurél igazán szép új képeit nézzük s nyomunkban kacsázik a tiszteletreméltó nyárspolgári kíváncsi tudásvágy csak azt feleljük neki: »Higgyél ebben a festőben és becsüld őt, mert ez kitűnő és igazi művész. Ha sokáig nézed, magadtól is rá fogsz jönni, hogy miért és akkor már szeretni is fogod.« *(ks.)*

Bernáth Aurél
festőművész

Pesti Hirlap
1935 XI. 3.

— **Bernáth Aurél kiállítása.** *Bernáth Aurél* néhány év előtt látott nagy kiállítása óta, csak szórványosan jelentkezett egy-egy ujabb festményével. Most, a *Mária Valéria-utcai* szalonban, ujra megmutatkozik teljes formátumában ez a nagy művész, nagy festő. Igy is kell őt látnunk, csak a sajátmaga társaságában, mint ahogy társtalan magányossággal áll egész művészetünkben, sőt az egész mai festészetben. Igy kell őt látnunk, mert az a „nagy vonás", amely megnyilatkozik ugyan minden művében, csak ebben a teljes megjelenésben hat ránk ennek a rendkivüli művészetnek igazi szuggesztiójával. Bernáth Aurél ma közelebb áll a természethez, mint valaha, de az az átszellemitő erő, amellyel a természetet látja és érezteti, ép ezért sokkal őszintébb hatásu, mint régebben. Mintha megtalálta volna a művész azt a pontos középutat, amelyen a természetnek és a festői látomásnak képpé kell testesülnie, amelyen az anyag és a szellem egyenrangu jelentőséggel egészitik ki egymást. Ezt érezzük — például — *Téli délután* cimü képén, amelyen nemcsak a külső és belső atmoszféra, a hideg és meleg szinek egysége a probléma, hanem ez a testi-szellemi valóság is . . . A három nőalak kompoziciójában és tónusában egy Giorgione varázsát érezzük. Mindehhez megtalálta Bernáth a kifejezésnek azt az egyszerüségét, amely a legkevesebbel mondja ki a legtöbbet: *Férfi virággal* vagy *Pihenő munkások* cimü vásznai egészen kivételes példái ennek a szükszavu monumentalitásnak. *Parkban* cimü nagy képén, a természetélmény mélysége mellett, kissé levegőtlenre zsufolt kompoziciót kapunk, de annál ragyogóbb szinélményeket ad a két vörösruhás női arckép és az *Ablaknál* cimü pasztell. Bernáth Aurélnak ez a kiállitása nem meglepetés azoknak, akik eddig is benne látták a modern európai festészetnek egyik vezető egyéniségét, mindössze további igazolása ennek a korántsem vakmerő megállapitásnak. *(—f. j.)*

1967 AUG 22

Somogyi Néplap

AZ MSZMP MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

Berzsenyi Dániel nevét vette föl a Marcali Járási Könyvtár

1021

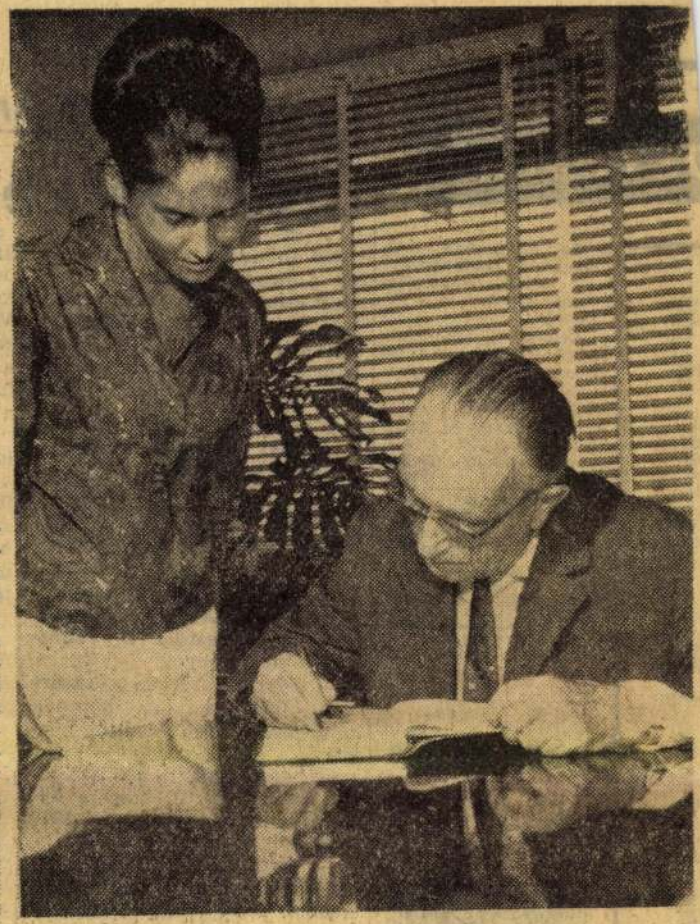

Augusztus 20-án kedves, bensőséges ünnepség színhelye volt a nemrég épült Marcali Járási Könyvtár. Névadó ünnepségét tartották itt a könyvszerető marcaliak a környező községek képviselői és az ország különböző részéről meghívott vendégek. Megjelent az ünnepségen *Illés Dezső*, a megyei pártbizottság titkára, a járás országgyűlési képviselője és *Király Ferenc*, a járási pártbizottság első titkára is.

Ress Zoltán járási tanácselnök üdvözlő szavai után *Honfi István*, a megyei pártbizottság osztályvezető-helyettese mondott avató beszédet.

— *Berzsenyi Dánielnek, a XIX. század eleje egyik nagy magyar költőjének nevét veszi fel a most avatásra kerülő Marcali Járási Könyvtár* — mondta többek között. — *Klasszikus költőnk méltó, a kultúrának e reprezentatív várháza pedig érdemes arra, hogy szűkebb pátriánkban, szép Somogyországban éppen itt működjék ilyen nevű könyvtár. Az olvasásban, a könyv szeretetében legyen példaképünk a könyvtár névadója, Berzsenyi Dániel. Írásos dokumentumok bizonyítják* — mondta —, *hogy nagy elfoglaltsága ellenére is mindig nagy gondot fordított az olvasásra, a tanulásra. Rendszeres kölcsönzője volt az akkori vármegyei nemesi könyvtárnak. Berzsenyi hazájában szerencsére van is kultusza a könyvnek. A járás lakosságának több mint húsz százaléka könyvtári olvasó, és ami külön örvendetes, az olvasók között jelentős számban találunk munkásokat és parasztokat. Erre a járásra is ráillik az az országos mondás: Egyre inkább olvasó néppé válunk* — mondotta, majd így folytatta:

— Ez a könyvtár is ékes bizonyítéka, beszédes tanúságtevője annak, hogy az alkotmányban lefektetett alaptörvény, mely szerint mindenkinek joga van a művelődéshez, eleven valóság. Alkotmányunk nemcsak jogot, hanem lehetőséget is biztosít a művelődéshez. A marcali járásban jelenleg negyvenkét állami könyvtáregység működik, ezenkívül minden községben van iskolakönyvtár, és számos helyen van szakszervezeti könyvtár.

Az ünnepség befejezése után a jelenlevők megtekintették a gyönyörűen berendezett új könyvtárat. Megjelent az ünnepségen *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművész és író, a község szülötte is, s találkozott a marcaliakkal. Bernáth Aurél hosszan elbeszélgetett a járás és a község vezetőivel a jelenlevőkkel, majd kívánságra dedikálta legújabb művét.

W. L.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

A BALATON VASÁRNAPJA

Gyenge vendégjárás

Azt mondják a Balaton-parton augusztus 20-a, az utolsó nagy forgalmú üzletnap minden idényben. Szombaton úgy látszott, hogy az idén is nagyon sok ember tölti a hét végét a Balaton-parton.

A vonatok telt szerelvénnyel érkeztek. A látszat azonban csalt. A szeles idő nem kedvezett a fürdőzőknek, de kirándulni sem sokan indultak el.

Pinczehelyi Károly, a siófoki hajóállomás személyforgalmi osztályvezetője így summázza véleményét.

— Gyenge volt ez a vasárnapi forgalom. A kompok mindössze 43 000 forintot hoztak.

A hétfő reggeli statisztikából az is kiderül, hogy a két komp vasárnap összesen 3176 gépkocsit szállított.

— Ezen a nyáron hétköznap is volt már ennél sokkal erősebb forgalom. S hogy milyen kevés volt a vendég, azt az is jelzi, hogy Siófokon az üdülősoron jó néhány kapura kitették a táblát: szoba kiadó. Vasárnap ugyanis a szállodák sem teltek meg. *Dezsényi Elek*, a Pannónia Vendéglátó Vállalat igazgatója így összegezi a hét vége tapasztalatait.

— Gyengébb volt a forgalom a vártnál, sőt a tavalyinál is. Igaz, hogy összehasonlítani a tavalyival nehéz, hiszen a múlt évben kettős ünnep volt augusztus 20-a. Mindenesetre többet vártunk ettől a naptól.

Délután

egész hűvösre fordult az idő a Balatonon, s amikor megkezdődött a táncdalfesztivál, nagyon kevesen sétáltak már az utcán.

Persze volt, akit a film még a fesztiválnál is jobban érdekelt. A siófoki szabadtéri moziban, szemben a platánfák tetejéről egy tizen-valahány éves fiatalember közvetítette a filmet a földön álló barátainak.

K. I.

Gyorshajtás, gyakorlatlan vezetés

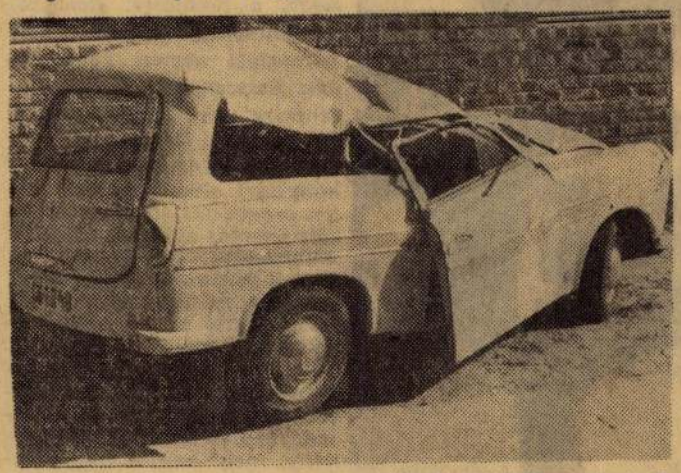

Alig két hónapja vizsgázott gépjárművezetésből Ledényi Ho- [illegible] s máris balesetet okozott. Kaposfőn egy éles, [illegible]

HÍREK

AUGUSZTUS 22
Kedd
Menyhért

Időjárás

Várható időjárás ma estig: Változó mennyiségű felhőzet, legfőljebb szórványosan előforduló átfutó esővel. Az élénk, helyenként erős északi, északkeleti szél kedden fokozatosan mérséklődik. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet ma 20—25 fok között lesz.

A Balaton vizének hőmérséklete tegnap 11 órakor Siófoknál 20 fok volt.

A Nap kél 4.48, nyugszik 18.45 órakor.

A Hold kél 19.56, nyugszik 6.59 órakor.

— Bővítik a nagybajomi kollégiumot. Az általános iskolások és gimnaziták elhelyezésére szolgáló kollégiumot társalgóval s két betegszobával bővítik. A munkálatokat szeptemberben befejezik.

— Megkülönböztetett figyelmesség a tsz-tagokkal szemben. Az igali termálfürdő és a helyi termelőszövetkezet vezetői megállapodtak, hogy a tsz-tagok minden hét csütörtökén a hivatalos zárás után is igénybe vehetik a fürdőt este 9-ig. Így a napi munka után is alkalmuk nyílik a fürdésre nemcsak a helybeli, hanem a környező favak szövetkezeti gazdáinak is.

MŰVELŐDÉS
— szórakozás

MOZIK

Vörös Csillag: A KALÓZKAPITÁNY. Színes, szélesvásznú francia—spanyol—olasz kalandfilm. Korhatár nélkül. Előadás 5, 7, 9 órakor.

Szabad Ifjúság: A BOKSZOLÓ. Lengyel film. Korhatár nélkül. Kísérő műsor: Város a Dunánál. Előadás 4, 6, 8 órakor.

Bartók kertmozi: TÜRELEMJÁTÉK. Magyarul beszélő, szélesvásznú angol film. Korhatár nélkül.

Dózsa kertmozi: BETYÁROK. Szélesvásznú román film. Korhatár nélkül. Kísérő műsor: Szonett.

TELEVÍZIÓ

Budapest

18.05: Faluról falura. A Magyar Hirdető kisfilmje. — 18.15: Sírontúli szerelem. — 18.20: Jazziskola. Gonda János műsora. — 18.45: Új könyvek. — 18.50: Ők is a piacról élnek. Riportműsor. — 19.10: Szibéria. A Magyar Tv kisfilmje. — 19.30: Esti mese. — 19.40: Parabola. — 20.00: Tv-híradó. — 20.20: Selló a pecsétgyűrűn. (Tv-film II. rész.) — 22.00: Tv híradó, 2. kiadás.

Zágráb

18.00: Hírek. — 18.10: Riportműsor. — 18.30: Nagyvilág a képernyőn. — 19.54: Jó éj zakát, gyerekek! — 20.00: Tv-híradó. — 20.38: Dokumentumfilm. — 20.53: Játékfilm. — 22.23: Hírek.

A Magyar Honvédelmi Szövetség létrehozásáról tárgyaltak

A napokban kibővített elnökségi ülést tartott a Magyar Honvédelmi Sportszövetség nagyatádi járási elnöksége.

Bakai János, a KISZ járási bizottságának titkára ismertette a kormány határozatát az MHS megszűnéséről és az új szervezet, a Magyar [illegible] Szövetség létre-

130 ÉVE,

1837. augusztus 22-én felavatták a Pesti Magyar Színházat, amely később a Nemzeti Színház nevet vette föl. Az első nemzeti játékszínt — a bécsi udvar minden akadékoskodása ellenére — lelkesedéstől fűtött, a haladásért síkraszálló hazafiak áldozatkész közadakozásából emelték. Az új intézmény Pest városának nagyrészt német

Jó állapotban levő Danuvia motorkerékpár eladó. Kaposvár, Nagyszeben u. 52. Laczkó. (735)

Legújabb, 353-as típusú Wartburg de Luxe eladó. Kaposvár, Szántó Imre u. 50/b, I. em. 2.

Trabant 601-es 20 500 km-rel 41 000 Ft-ért eladó. Tapolca, Beloiannisz u. 52. (70314)

Wartburg de Luxe CL rendszámú igényesnek eladó. Megtekinthető Somogyzsitfa, Május 1. u. 31. Szombaton délután és vasárnap egész nap. (6311)

Wartburg 900-as jó állapotban olcsón eladó. Kaposvár, Ady E. u. 13. Csaba.

601-es Trabant jó állapotban eladó, motort beszámítok. Folk Jenő, Karád. (88780)

175-ös Jawa prima állapotban eladó. Érdeklődni: Tsz-szerelőműhely, Felsőmocsolád, Császár.

CSERE

Elcserélném kaposvári egyszobás, összkomfortos lakásomat megegyezéssel kétszobás összkomfortosra. Érdeklődni: 17 óráig, Kaposvár, Beloannisz utca 5/e, Birovits.

Elcserélném kétszoba-összkomfortos lakásomat egyszobás-összkomfortosra. Kaposvár, Május 1. u. 40. Szalai (726)

Másfél szobás, központi fűtéses, II. emeleti lakásomat elcserélném egy- vagy kétszobás kertes lakással. Ajánlatokat 88816 számra a Hirdetőbe. (88816)

VEGYES

Keresek 40—50 év közötti nőt vagy gyermektelen házaspárt, akik vállalnák egy idős, magányos ember eltartását ingatlanért vidéken. Leveleket 6307 számra

Három festmény — tíz év munkáiból

Az új Magyar Képtárban kiállítás nyílt a magyar festészet tíz esztendejéről. E kiállítás gazdag képanyagából közöljük az alábbi három festményt.

BERNÁTH AURÉL már kész, kialakult világnézettel és formanyelvvel lépett át új életünk küszöbén. A felszabadulás óta a társadalmi és emberi mondanivaló tekintetében tovább gazdagodott művészete. Aratóünnep című festményéből az anyaföld örökkévaló nyugalma árad.

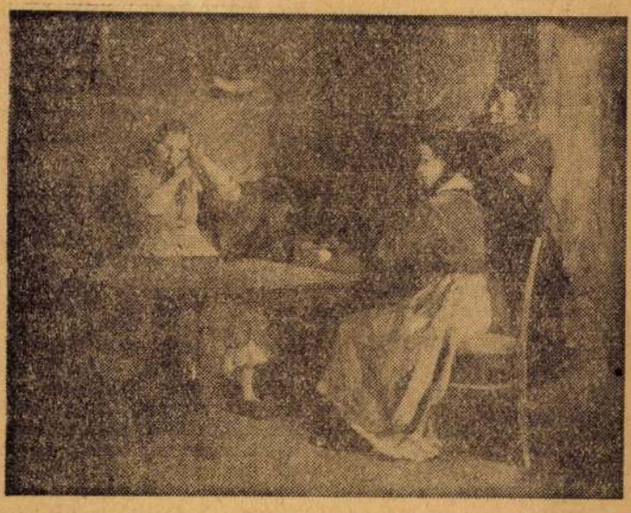

DOMANOVSZKY ENDRE a szépség szerelmese; a szépet, amiről éneke szól, mindenütt és mindenben megleli. Készülődés című festményének kompozíciója valóban klasszikus: a régi mesterek korszerű átértelmezéséből fakad. A figurák és tárgyak elhelyezését a mozdulatok, a vonalak iránya, a színek ritmusa, a fények villódzása határozza meg. Festői nyelvezete szenvedélyes, a sötét és világos színek drámai ellentétére épül.

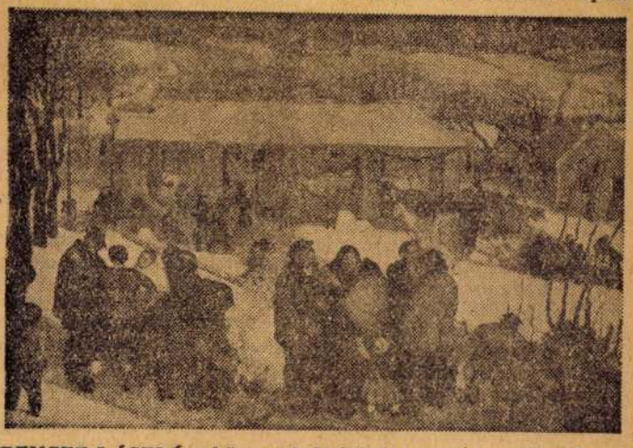

BENCZE LÁSZLÓ a köznapok krónikása, az egyszerű emberek életének ábrázolója. Műveinek szociális tartalma életünk fejlődésével együtt változott. Ünnepi készülődés a tsz-ben című képének erénye a kompozíció bőven ömlő elbeszélő jellege, a csoportokban beszélgető emberek remek jellem-, típusábrázolása

(n. gy.)

1956 MÁR 4

NÉPSZAVA

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
Telefon: 221-651, 221-285

mányos munkatársai *ho*
időn át tanulmányozták,
lyen módszereket, milyen
berendezést használnak
legtermelékenyebb amer
angol s más, számos nyu
külszíni fejtéses bányában
lamint a népi demokráciál
Kiválasztották közülük a
jobbakat, a leghaladóbbak
a szovjet bányaipari tudomány
ezekkel felfegyverkezve indul
majd rohamra a keleti terüle-

ségünk látogatása meg szorosabbra fűzi népeink elszakíthatatlan barátságát.

ány vagy szervezetlenség?

ás oka a Pécsi Szénbányászati Trösztnél?

'röszt januárban 94,9 százalékot
ıy nehezen, az utolsó napokban,
:tte tervét. Az a pécsi tröszt,
nyászat élvonalában haladt, a
Zászló Érdemrendet és a felsza-

ma lanyhult pont' most, amikor
szolóművet s így mind több és
? Nem, ezt nem mondhatjuk. A
ént is termeltek, gyakran két
oztak, hogy az ország széngond-

mát növelni, *ha például nagyobb gondot fordítanának a karbantartásra,* javításra, a kisebb-nagyobb hibájú csillék üzembehelyezésére. *Azután a külszíni szállítópálya mellett is egy sor jó csillét láthatunk kidőlve, mintha nem is lenne rájuk szükség.*

De mindennél fontosabb az üzemben levő csillék forgásának meggyorsítása. Kár volna tagadni, a mozdonyosok jelenleg nem sokat törődnek a csapatok csilleigényével. *Nyugodtan, kényelmesen megvárják, amíg a rendezőn szabályszerűen összegyűl a 30, illetve 50 csille, s csak úgy indulnak el.* Pedig, ha lassan szaporodnak a csillék és főleg kevés van belőlük a munkahelyeken, már 15—20-szal vagy még kevesebbel is elindulhatnának. A csapatok addig is dolgoznának, nem tartaná fel őket az üres csillehiány. Arról nem is szólva, hogy *a fegyelem is laza a mozdonyosok között.* Előfordul, hogy a rendezőn ácsorognak, sőt alszanak akkor is, amikor már elkészült a szerelvényük. Így nem csoda, hogy a vájárok haragszanak a szállítókra, főleg a mozdonyosokra. Ezt a jogos felháborodást az üzemi bizottság bizony leleményesen hasznosíthatná.

Miért van csillehiány?

Megfigyelhető az is, hogy a csillehiány a műszak bizonyos szakjában — úgy a közepetáján — jelentkezik. Azért, mert a csapatok a munkakezdés után körülbelül két-három, sőt négy órával egyszerre kezdenek szenelni. *Addig különböző előkészítő munkát végeznek, amit az éjszakai műszak elmulasztott.* Így egyszerre rövid idő alatt akarja teljesíteni a normáját minden csapat, s persze, hogy nincs elég csille. »Tulajdonképpen az éjszakai előkészítő műszaknak kellene a fát a munkahelyre szállítani, pillérezni, csúszdát átszerelni — mondja *Szlavek Antal vájár,* a szocialista munka hőse — de állandóan félmunkát végeznek. Tán' rövid az éjszaka? Nem, mert ahányszor bejövök éjjel és a körmükre nézek, jut mindenre idő, öt órára végeznek. Ha pedig nem jövök be, reggel, a munkahelytől távol találjuk a fát s nekünk kell a csúszdát is átszerelni. *Az előkészítők vezetője, Géczi János nem tartja kordában embereit, de az üzem vezetői sem nagyon ellenőrzik őket.«*

Megfelelő ellenőrzésre, eredményes éjszakai munkára lenne szükség ahhoz, hogy a csapatok jelentős része már a műszak elején szállíthasson. Ez azonban csak az érem egyik oldala. Mert *a csapatoknak is az eddigieknél sokkal jobban együtt kell működniök a szállítási csúcsok csökkentése érdekében.* Olyan *grafikon szerint* szervezett munkára lenne szükség, amelynél a csapatok a műszak végefelé, ha nincs üres csille, nem tennék le a fejtőkalapácsot, hanem tovább dolgoznának, megfelelő munkahelyet készítenének váltójuknak, hogy azok mindjárt rakodással indulhassanak.

Liberális műszaki vezetés

A műszaki vezetésről szólva még egy dolgot szóvá kell tenni: *nevezetesen a hibák felett szemethunyó, liberális szellemet. Duga Ágoston,* az üzemi bizottság elnöke említette, hogy az egyik alkalommal értetlenül látta, amint *Felső István* öreg, jó szakmunkás a gyámlyukat nem a megfelelő helyre ássa. »Nem lesz ez így jó, Pista bácsi« — mondta, de az öreg egyre azt hajtogatta: »Hogyne lenne, ha beljebb kemény a talp. *Különben is az aknásznak megfelel és pont a szakszervezet gáncsoskodik?«* Nem egy, nem is tíz, hanem sok szabálytalanul átvett munkát lehetne példaként felhozni. *Az üzem vezetői valahogy le is szoktatják az aknászokat a határozott, kemény kiállásról. Neubauer János* csapata például az egyik hónapban »elengedte magát«, nem sokat dolgozott. *Danyi László* aknász a különben jól kereső csapatot elszámolta műszakonként 36 forinttal. A csapat nem is reklamált. A bányamester tette szóvá, hogy Neubaueréket nem lehet ennyivel kifizetni és felemelte műszakkeresetüket.

Még sokféle példát lehetne felhozni a vezetés munkájáról. Olyanokat, hogy *Németh Istvánt és Kókai Szilvesztert* — két vájárt — egy csapatba osztanak, holott az üzemnél 1,1 százalékos létszámtöbblet és — legalábbis a vezetők szerint — jelentős szakmunkáshiány van. Hogy *Papp János vasútjavító csapatának a munkától függetlenül 10 sínszeg a napi »normája«,* vagyis ennyit kapnak ki egy műszakra, mondván, fontos az anyagtakarékosság! De úgy véljük, hogy az eddig elmondottakból is kitűnik: *nem a kapacitással van baj, hanem a vezetés, a szervezés jelenlegi színvonalával.* A pécsi bányászok joggal elvárják vezetőiktől, hogy elsősorban ne pótműszakokkal, hanem a szállítás jó megszervezésével, a vezetés színvonalának emelésével küzdjenek a terv teljesítéséért, a tröszt régi, jó hírnevének öregbítéséért.

Kovács József

Bernáth Aurél

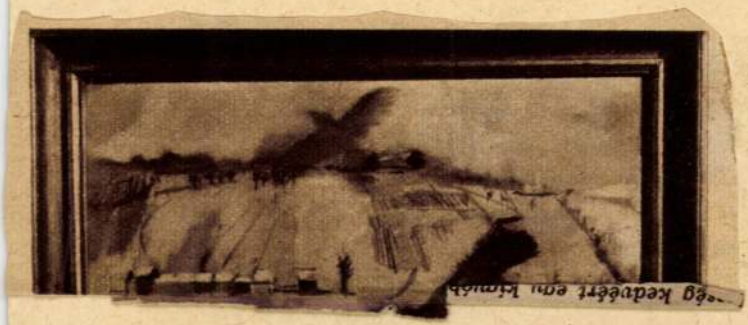

Kis Éndelés Ujzó
1957. I. 14.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szocialista
Művészetért
1968 MÁR

1021

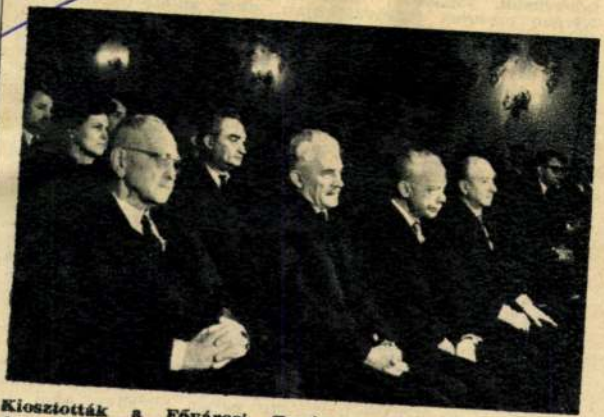

Kioszlották a Fővárosi Tanács aranyérmeit. A Pro Arte-díjat Mesterházi Lajos író (az első sorban jobbról a második) és Bernáth Aurél festőművész kapta meg (MTI)

Bernáth Aurél

lenségek láncolata, mert az önmaga iránti kétely, hiszen csak az igazán rátermett tud magával szemben elérhetetlen nagy igényt támasztani és lehet magas mértéke munkája megítéléséhez". Emiatt a művészetet gyakorlók többsége **nehéz életű ember.** Maga vállalta, de sokszorosan nehéz életű.

Egy vidéki állatorvos barátomat vallattam életéről egyszer, aki elmondta, milyen kegyetlen sora van, ha télen hajnalban, ágyból kiviszik egy nehéz elléshez, ahol az istállóban a szülő tehénnél félmeztelenre levetkőzve kell beavatkoznia. Respektábilis teljesítmény az ilyesmi, elismerem. De az alkotóművész minden munkája (ritka ki-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Auréll

MAGYAR NEMZET
1962 NOV 9

Megnyílt a VII. országos miskolci képzőművészeti kiállítás

Vasárnap nyitották meg a Herman Ottó Múzeumban a VII. országos miskolci képzőművészeti kiállítást. *Plesznivy* Károlynak, a Magyar Képzőművészek Szövetsége titkárának szavai után *Fekete* László, a miskolci városi tanács vb-elnöke mondott megnyitó beszédet, majd átnyújtotta a Borsod megyei s a miskolci nagyüzemek által a legjobb művek jutalmazására alapított díjakat.

Miskolc város tanácsának nyolcezer forintos nagydíját *Bernáth* Auréll Kossuth-díjas érdemes művész nyerte *Svájci tó* című képével. A Borsod megyei tanács hatezer forintos díját *Cs. Nagy* András Derkovits-ösztöndíjas festőművész kapta. Ötezer forintos díjat kapott *Feledy* Gyula, *Orosz* János, *Vatti* József, *Kis Nagy* András és *Seres* János.

A római Galleria Bars kiállítóteremben tegnap magyar festőművész kiállítása nyílt meg. Demjén Attila fiatal, kétszeres Munkácsy-díjas festőművész Itáliában készült műveivel, tájképekkel és portrékkal mutatkozik be az olasz közönségnek. Több képpel illusztrált katalógusához Valerio Mariani, a neves olasz kritikus írt előszót, s kiemeli Demjén kompozíciós készségét, magyar hagyományokból fakadó színességét. A kiállítás ünnepélyes megnyitásán részt vett Száll József, római követünk is.

gyermeké, hanem minden esetben a miénk, felnőtteké. Mert a gyermekben bizonyos életévéig, leginkább 13—14 éves korig még egyáltalán nem, vagy csak nagyon nehezen fejlődik ki az óvatosságra, a körültekintésre való hajlam. A

Külföldi rokonainak, ismerőseinek a legszebb ajándék az

IPAR-MŰVÉSZETI ALKOTÁS

az

IPARMŰVÉSZETI BOLTBÓL

Új címünk:
V., KOSSUTH LAJOS U. 17.
(Astoria mellett)

Magyar Hírlap
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 MAR

MŰVÉSZET

Bernáth Aurél

*

1021

KITÜNTETÉSEK

Pro Arte aranyéremmel tüntette ki a Fővárosi Tanács Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőt, a Magyar Népköztársaság kiváló művészét, a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető mesterét.

Az első ízben kiosztásra került *Pro Urbe* aranyérem kitüntetésében részesült *Dr. Gerevich László* Kossuth-díjas művészettörténész és régész, a Magyar Tudományos Akadémia régészeti kutatócsoportjának igazgatója, a budavári feltárások munkálatainak vezetője.

21

RÉMÉNYI

UTUNK KOLOZSVÁR

1957 JUN 11

A 350 BERNATH AURÉL FESTMÉNYT tartalmazó gyűjteményes kiállítás óriási látogatottságnak örvend az Ernst-múzeumban. A képek egy részét a kiállítás idejére Hollandiából, Svájcból, Belgiumból és a bécsi Nazional Museumtól kérte kölcsön a Műcsarnok. Nyáron Prágában és Berlinben rendeznek Bernáth Aurél kiállítást.

jókai-nyomda 1531

Béke és szabadság

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓÉRDEKELTSÉG SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

is szerzett. Nemcsak
is zenésítette. Több
még kisleány korom-
nyom, Márta Gabrielle

midőn
Szere
akkor
az élet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

Bernáth Aurél

1961 OKT 24.

— Művészeti est a MTESZ klubban. Holnap este hat órai kezdettel Székesfehérvárott a műszaki értelmiség klubjában kerül sor a múzeumi hónap megyei eseménysorozatának legújabb előadására. A klubban Molnár Zsuzsa tart előadást Bernáth Aurél művészetéről.

— Európai ifjúsági kö-

FŰTÉSI IDÉNYRE AZONNALI BELÉPÉSSEL. Jelentkezni lehet: József Attila Gimnázi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Bernáth Aurél

A KÉPERNYŐ ELŐTT

Decemberi tv-előzetes

A decemberi tv-műsor néhány érdekességére szeretnénk másodszor is jelentkező rovatunkban felhívni a kedves olvasók figyelmét.

Színházi közvetítések közül a december 14-én, csütörtökön vetítésre kerülő Csehov-darab, a Plavonov halála ígérkezik érdekesnek.

Igen színes a decemberi *képzőművészeti program*. A hónap végéig játsszák a Michelangelo és kora sorozatot.

December 25-én, hétfőn *„Történelem képekben"* című adás keretében *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművészünk alkotását mutatja be a televízió. Folytatódik a Don Quijote sorozat.

December 17-én a *Voyzeck* című, magyarul beszélő nyugatnémet filmet láthatjuk a képernyőn.

A kedvelt *tengeri filmsorozatot* december 24-én láthatjuk. Ajánlatunkat a Radar december 19-én, kedden este sorra kerülő adásával zárjuk.

Nem hívjuk fel külön kedves olvasóink figyelmét a bizonyos mértékig mindig titokban tartott ünnepi, és különösen a szilveszteri műsorra, hiszen ezeket úgyis megnézzük minden évben.

Az adásokhoz jó szórakozást kíván:

A Járási Művelődési Ház

hatósági enged
Mégpedig az i
200—400 négys
gút, ha pedig a
tása másképpe
legfeljebb 800
azok vásárolhat

Magánc

védelme

A személyi tulajdonban levő földek fokozottabb védelemben részesülnek. Kimondja a jogszabály, hogy az állampolgárok a községek, városok belterületén 1600 négyszögöl nagyságú földterületei *személyi tulajdont képeznek.* Eddig csupán a tsz-tagok háztáji földjét, és az egyéni tulajdonban levő építési telkeket tekintette a jogi rendezés személyi tulajdoni jellegét, mégpedig az egyéni tulajdonban és használatban levő belterületi és zártkerti földekre.

Akiknek ennél nagyobb földterület van tulajdonukban zártkertben, a többletet meghatározott időben eladhatják vagy felajánlhatják, vagy zártkerten kívül csereingatlant, vagy megváltási árat kérhetnek ellenértékként. Ezzel a rendelkezéssel megteremtődött annak lehetősége, hogy *sok munkás és alkalmazott is földhöz juthat a jövőben kertművelés céljából.*

illetményföld adható

társadalmi-gazdasági és politi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK
Bernáth Aurél
1968 FEB 24.

Budapest 1968. február 13-án, felszabadulásának 23. évfordulóján

1021

Budapestért

Kiosztották a Pro Urbe és Pro Arte aranyérmeket

Budapest felszabadulásának 23. évfordulóján, azon a napon, amikor elhallgattak a fegyverek a sokat szenvedett, romos város utcáin, az idén harmadszor került sor a főváros aranyérmének kiosztására.

Az idén először adományozott a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága Pro Urbe kitüntetéseket. Egyikét nyerte el dr. Harrer Ferenc (e lapszámunkban, a most kezdődő Élő múlt sorozatban külön cikket olvashatnak róla).

Pro Arte aranyéremmel tüntették ki Mesterházi Lajos írót, a Budapest című folyóirat főszerkesztőjét, sok budapesti témájú regény, színmű, novella, rádió- és tv-játék, publicisztika szerzőjét, aki műveivel hozzájárult a fővárosi lokálpatriotizmus szellemének ápolásához.

Pro Urbe aranyérmet kapott dr. Gerevich László Kossuth-díjas művészettörténész, aki éveken át a budai Várhegyen folytatott ásatások vezetője volt, s munkásságáról A budai Vár feltárása című művében számolt be.

Ugyancsak a Pro Urbe kitüntetést kapta Lindenmeyer Kálmán, a Vízművek főmérnöke, aki 32 esztendeje dolgozik a vállalatnál, s kimagasló érdemeket szerzett a budapesti vízellátás fejlesztésében.

Munkásságáért s a többi között Művészettörténelem című kompozíciójáért részesült Pro Arte kitüntetésben Bernáth Aurél, a XX. századi magyar képzőművészet egyik legjelentősebb egyénisége.

HONFITÁRSAINKAT KERESSÜK

FEHÉR ALBERT (született 1920. december 18-án Bödeházán, anyja neve Fehér Anna) 1945 december óta állítólag külföldön él. Keresi leánya Budapestről.

KOVÁCS ISTVÁNNÉ született **DÉR ANNA** (született 1925. november 7-én, anyja neve Szűcs Mária) 1956 óta Kanadában, Montrealban lakik. Keresi fia, Gábor Budapestről, mert 1960 óta nem kap hírt édesanyjától.

FRIED SÁNDOR (született Szatmáron 1910-ben, anyja neve Max Eszter) 1948-ban Londonból írt utoljára az őt kereső Irén hugának. Azóta semmi hír nincs felőle.

GYÖRFFY KÁROLY (született Budapesten 1935. július 18-án, anyja neve Kalmár Irén) 1956-ban Svájcba, majd onnan Ausztráliába távozott. Keresi testvére, Erzsébet, aki 1959 óta nem tud róla.

MADACH JENŐ (született Budapesten, 1939. december 6-án) 1957-ben Ausztráliában telepedett le. Keresi testvére Svédországból, akivel 1959-ig kapcsolatban volt.

SZABÓ SÁNDOR (született Debrecenben, 1939. szeptember 29-én, anyja neve Tóth Júlianna) 1957-ben Ausztráliába került. Keresi nővére Debrecenből, akinek 1961-ig Melbourne-ből írt, ahol bútorkészítő cégnél dolgozott.

DÁVID JÓZSEF (született Titelen 1913-ban) 1948-ban kivándorolt Brazíliába, Sao-Paulóba, ahonnan 1949-ben írt utoljára hozzátartozóinak. Felesége neve Nacsa Veronika, lányuk neve Irénke.

LÁNCOS ÁRPÁD (született Aradon 1907-ben, anyja neve Láncos Ilona) 1928-ban külföldre vándorolt. Keresi a budapesti sógora, akinek 1944-ben írt utoljára.

ROSEN JENŐNÉ (született Nagyváradon 1924-ben, apja Fehér Lajos, anyja keresztneve Bianka) az Egyesült Államokban, New Yorkban él. Keresi Rio de Janeiróból nagynénje.

GYÖRGY (anyjuk neve Schrötter Irén) 1956-

TÁVOL ÉS KÖZEL

Az elmúlt hónapban — januárban — a Magyarok Világszövetségéhez érkezett levelekből olvasok néhányat.

Külön-külön is érdekel egy-egy előcsillanó részecske és töredék, de a belőlük összeálló egységes kép izgat igazán. Vajon a világ legkülönbözőbb tájairól érkezett szavakból, színekből szövődve, mi az a fő motívum, az a jellemző összkép, amely kialakul? S vajon, ha régebbi, néhány év előtti mozaikokkal hasonlítjuk össze a mostanit, van-e különbség és miféle? Az értékeléshez lehet objektív módszert választani, lehet a számszerűség, a statisztikai mérés alapján leszűrni az eredményt, de lehet szubjektív alapon is, annak alapján, ami olvasás közben a legnagyobb hatást tette ránk. Nos, ez esetben a statisztikai többlet egyszersmind a legerősebben ható mozzanat, ami mennyiségileg dominál, az keltette a legmélyebb benyomást: éspedig a távolság — mindenféle, földrajzi, érzelmi, gondolati, szemléleti távolság — ellenére, a levelekből a *közelség* szólama bontakozik ki, mint vezérmotívum. Bizonyára nem egy csapásra történt ez, a közelséget megelőzte a közeledési s mind közelebb kerülési folyamat, és e folyamat éppen a Világszövetséghez érkező levelek áramában szinte lépésről lépésre nyomon követhető. De most maradjunk csak ennél a legutóbbi január hónapnál, s annál a melengető érzésnél, amely a levelekből aktív sugárzással jelentkezik: a közelség érzése.

Ezekből a levelekből az tűnik ki, hogy Svédországban vagy Olaszországban, Kanadában vagy Ausztráliában, Franciaországban vagy az Egyesült Államokban élő honfitársaink — közel érzik magukhoz a szülőföldjüket, drága és e kettőnek — a felesége révén szintén köze van életünkhöz, kultúránkhoz. S az is gyakori jelenség, hogy a tájaink, nyelvünk, művészetünk iránti érdeklődés felkeltése túllép a szűkebb családi kereteken. K. E. írja az USA-ból: »A nekem küldött könyvek és folyóiratok hetenként más-más család kezébe kerülnek, s összejövetelünk alkalmával állandó beszédtéma az otthoni fejlődés« . . . V. Gy. Hollandiából arról tudósít, hogy házi kiállítást s filmvetítést rendezett ismerősei számára diafilmekből s magyar népművészeti tárgyakból. »Büszkén, elragadtatással beszéltem mindig hazámról. Éppen ezért igyekeztem minden anyagot összegyűjteni, hogy elbeszélésemet alá is támaszthassam« . . . S íme, van aki a még közelebbi kapcsolat, úgyszólván a bekapcsolódás lehetőségét keresi az őt érdeklő terület hazai berkeibe: »A Kincses Kalendárium 119. oldalán van egy kép, illetve szöveg. „A Népművészet Mestere címmel tüntették ki Braglovits Kálmánt" stb. Külföldi magyaroknak is lehetséges-e ilyen címet adni, vagy van-e lehetőség magyarországi kiállításon, illetve pályázaton részt venni?« — kérdi levelében Ausztriából L. T. minthogy maga is készít fafaragásokat. Akad olyan is, aki tüzetesen tanulmányozza az MVSZ-kiadványokat, kiragad egy-egy cikket, s nem restelli a fáradságot, hogy egyetértését közölje velünk, mint pl. K. J. Franciaországból. Azt írja: »Köszönöm lapjukat, újévi jókívánságaikat s a Kincses Kalendáriumot. Ez utóbbinak 33—34. oldalán levő írás — Bognár József: Érdekközösség — különösen nagyon tetszett. Igazat adok írójának«.

A levelek írói tőlünk, de sokszor egymástól is többezer kilométeres távolcsoporttal voltam édesanyámmal azt a falut meglátogatni. Talán életem végéig nem fogok olyan kedves szeretetben részesülni, mint ott.«

T. J. nyugdíjas bányász hazatért kanadai barátainak küld üdvözletet általunk, D. R. pedig Brazíliából az egész magyar népet üdvözli. »Viszonzom ezúton jókívánságaikat és kívánom, hogy az 1968-as esztendő a magyar népnek boldogságot, eredményes alkotómunkát és haladást hozzon.« Hasonló gondolatok adnak szélesebb távlatot S. I. sorainak Norge-ból: »Dolgozzanak tovább vallási, nemzetiségi és faji különbségek előítélete nélkül a nemzetek nagy családjának egybeforrasztása érdekében«...

Ilyenek a levelek, amelyekbe bekukkantottunk s amelyekbe most bekukkantottak Önök is, kedves olvasóink. Hogy miért ilyenek? Nos, ahhoz, hogy valaki sok ezer kilométeres távolságról tollat fogjon, levelet írjon — nem rokonnak, nem barátnak, hanem úgyszólván személytelenül, egy intézménynek —, ahhoz erős emóció szükséges. Vagy negatív, vagy pozitív töltéssel. Valljuk meg, a múltban nem volt ritka a negatív töltésű indulattal kilőtt levél . . . ez az indulat azonban az idők folyamán legfeljebb kétkedéssé, vitázó kedvvé szelídült. S meg kell mondanunk, mi örültünk a jószándékú vitatkozóknak, akik azzal a céllal közeledtek — mert a vitatkozás is közeledés —, hogy tisztábban lássanak, jobban megismerjenek minket. Ám a megismerésre az utóbbi években örvendetes módon egyre több közvetlen lehetőség nyílt. S ez még közelebb hozta kint élő honfitársainkat, mint például a Kanadában élő P. A.-t, aki ezt írja. »Őszintén szólva otthon tartózkodásunk alatt nagyon kellemes csalódásban volt részünk, mert

1021

BERNÁTH AURÉL

Párbeszéd a régi mesterekkel *

Ismeretségem az egyes régi mesterek nevével a gyermekkorból származik. Michelangelo, Raffael, Tizian neve, a régi polgári világban belekerült néha a társalgás szövegébe. De milyen műveket ismerhettek szüleink tőlük?! Legjobb esetben bérmálási emléklapokra nyomtatott színes Madonna-képet, vagy a gimnáziumi tananyag szürke ábráit. Neveik azonban átplántálódtak a gyermekekre, ha más formában nem, egy átszellemült szép leányarcra talán így mondták: Raffael festhette volna! De Michelangelo és Tizián nevét úgy hoztam magammal a gyermekkor ködéből, mint amelynek eredetét nem lehet felkutatni. Amikor ilyen alaktalan ködképek egy kézbe kapott album segítségével elnyerik látható formáikat, mindjárt nemes patinát kapnak, de az értékítélet, vagy az igazi érzelmi vonzódás mérlegére nemigen kerülnek.

Rippl-Rónai Ödön gyűjteményét előbb ismertem meg, mint a budapesti Szépművészeti Múzeumét, így a modern művészettel hamarabb kerültem kapcsolatba, mint a régivel. Benyomásaimat erről a hatalmas élményről önéletrajzom első kötetében már leírtam. De arról még nem számoltam be, hogy abban az időben Ödön bácsinak egy öreg kép is birtokába jutott, amely egy őszes szakállú, idős embert ábrázolt. Különös izgalmat e kép azáltal keltett, hogy az ábrázolt feje fölött, feltűnő antiqua betűkkel ez állt: TIZIANO PICTOR ET AEQUES. Tizianról festett arckép volt, és így ez lett első találkozásom vele. Emlékszem, szenvedéllyel merültem el arcvonásai nézésében. Egy régi ködképet azonosítottam. Hogy ki festette? Ez Ödön bácsi gondja volt. Vitte is a képet Pestre a szakértők elé, odahaza pedig egy pergament kötésű albumot tett a kép alá, hogy a látogatók beírhassák róla véleményüket. Sok bejegyzés gyűlt össze. Summája a hozzászólásoknak Guercinora gyanakodott. Így ugrott aztán művészettörténeti lelki-tárházamba Guercino olyanként, mint akitől feltehetőleg már eredeti művet láttam. S hogy Ödön bácsi képe valóban Guercino volt-e, attól kezdve szüntelen érdekelt. Olasz útjaimon sohasem mulasztottam el műveit különleges figyelemmel szemlélni. Mondhatnám benső kapcsolatom teremtődött vele, noha igazában sosem lelkesedtem érte. Az egyes műtárgyak és mesterek iránti különleges érdeklődésünket sokszor az ilyen parányi indukcióknak köszönhetjük.

Egy vidéken élő kezdő festő, mint amilyen akkoriban én voltam, művészettörténeti műveltségét képeskönyvek segítségével kezdi megszerezni. De mily silány kivitelű reprodukciók voltak bennük! És mily könnyen képzeli be magának a fiatal festő, hogy könyvek segítségével feltárul előtte az évezredek művészete. Az élő fölényével tekint széjjel a múlt tengernyi ábráján, szeme falja a látottakat, s azt hiszi, gyorsan eligazodik. S ha pár művészettörténeti korszakot meg tud egymástól különböztetni, úgy érzi, mintha már le is gyűrte volna magában azok igazságát és hatóerejét.

A művészettörténeti műveltség ilyen kezdeti megszerzése óhatatlanul felületes lesz. Már csak azért is, mert az eligazodás látszólag alig vesz időt igénybe. Egy fiatal író, ha hasonló körülmények között el akar igazodni az irodalom múltjában, éveket kell olvasással eltöltenie, még akkor is, ha valami szerencsés körülmény folytán eleve tudja, hogy mit vegyen kézbe. De hol van az az önbizalomtól feszülő fiatal író, aki megbízik az iskolák rangsorolásában, vagy akinek tiszta ítéletét a helytelen oktatási módszerek ne zavarták volna össze

* Részlet a szerző készülő emlékiratainak 4. kötetéből.

— legalábbis az én ifjúságom idején. Majdnem általánosítva említhetem meg ezzel kapcsolatban, hogy az én generációmnak érett fejjel kellett önmagának felfedeznie Vörösmartyt, Aranyt, hogy a görög és a római klasszikusokról ne is beszéljek. A fiatal író tehát gyakran önfeje szerint indul el a múlt megismerésében, és a könyvek kásahegyeit kell átrágnia, hogy mértékhez tudjon jutni, ha ilyenre igénye van.

Mit lát tehát egy fiatal festő a múlt művészetéből, ha például Tizian életművének ismeretéhez, egy album áttekintése útján félóra elegendő? Hozzávéve mindehhez azt is, hogy fiatal koromban színes ábrájú könyvek alig kerültek ki a nyomdából. A szürke nyomatok pedig, a maiakhoz viszonyítva, silányak voltak. Nehéz erre felelni, különösen mivel életemben átmentem a műtárgy megismerésének bonyolult, sőt viharos és szakadékos útján. Ahogy egy festő értelme, beleérző képessége, ízlése, történeti tájékozottsága fejlődik, és főleg, ha már alkalma van a múzeumok útján eredeti műtárgyakat nézni, mintha függönyök omlanának le a titkok előtt és csak akkor halad egyre mélyebbre a lényeg irányába. Esetleg kiváló művészettörténészek segítik e folyamat menetét. Mily nagy öröm az, ha egy műtárgy általunk már érteni vélt lényegében egy történész írása mélyebbre tud ásni, s általa átfogóbb szemlélethez jutunk! Ekkor meg már azt hisszük, hogy a mű mélységének, továbbá koráról, alkotójáról való tanúságtevő képességének és a szépség elmélyítésének nincs határa. Mindig beljebb, egyre beljebb kívánunk hatolni e tárnákba s lassan látjuk, csak idő kérdése, hogy a legmélyebbnek vélt szintnél is tovább lehet jutni. A műtárgy megismerésének nincs határa.

A felvázolt megismerési folyamat, legalábbis a festő szellemi alkatának természetéből tekintve, még mindig nem meríti ki a valódi tényállást. Ennyi csak egy ideális, hangulatoktól, előszeretettől nem nyugtalanított, tehát szigorúan tudományos magatartástól várható. De van-e ilyen alkatú festő a világon? Nincs. Sőt, még azt is kérdezhetnénk, van-e ilyen tudós a világon? Mindjárt felelhetünk: nincs. Volt-e a múlt századnak függetlenebb szellemű művészettörténész-tudósa, egyben történet-filozófusa, tehát volt-e tudásánál fogva átfogóbb körültekintéssel rendelkező hozzáértője a művészetnek, mint Jacob Burckhardt? Alig hiszem. S mennyi megállapítását kezdte ki az idő! Raffael imádatát már a múlt század végén megmosolyogták. S hogy felrójuk neki azokat az elismerő szavakat is, amelyeket Böcklinre pazarolt! — hogy csak két példát említsek vele kapcsolatban. Vagy itt van Michelangelo művészettörténeti megítélése. Világunk e zord nagysága a mi korunkban mind ez ideig valahogy átvészelte korának szigorú megítélését. Bár csodálták, de nem szerette senki, nem volt soha festői ideál, de nem martak úgy bele, mint Raffaelbe. Mígnem egy francia esztétikustól nemrég már azt olvastam, hogy egy bizonyos nyugat-afrikai néger-plasztika nagyobb értéke az emberiségnek, mint Michelangelo.

Mindezt csak mellékesen említem, az ítélet korhoz és előszeretethez kötött diktatúrájáról. De milyen véget nem érő a festőlélek hánytorgása az ítélkezés és a hozzáértés oly rögös területén! Mert ha egy független tudóst is láthatólag befolyásol kora érzelemvilága, mennyire ki lehet téve ennek a festő, aki nemcsak az időszerű érzelemvilágra reagál, hanem már saját festői formájának is a foglya. Mit érez műve és a múlt művei elkerülhetetlen szembesítésénél? Hogy tekint vissza a múltra, miként módosul, vagy helyesebben mily módon kényszerül módosulni ítélete? Egyáltalán el tud-e jutni független ítélethez?

A múltban, talán még a századfordulóig is egyszerűbb volt a helyzet. A festő elindult, dolgozott a legjobb tudása szerint, a múlthoz való viszonya természetes volt. Megkereste az érzelemvilágához legközelebb álló ősöket, csodálta, nagy mértékként tisztelte őket. S ha úgy érezte, hogy nem ér fel hozzájuk, saját magában kereste a hibát. A tisztánlátóbbakban pedig, ha felkészültségükben nem maradtak le a régiektől, esetleg átderengett, hogy a koruk

szellemisége silányodott el. Gyorsan meg kell mondanom, hogy ezzel kapcsolatban nem a múlt század akadémikus irányzatának akkoriban világszerte ismert képviselőiről beszélek. Őket a siker oly mértékben elvakította, hogy ilyen önvizsgálódásra teljesen képtelenek voltak, s feltehetjük, hogy álmukban egy tálból ették a cseresznyét Rubens-szel, Tieopoloval. De gondolok itt olyan igaz emberekre is, mint Delacroix, Manet, Cézanne, Van Gogh, vagy akár Szinyei; mindnyájuk mértéke a múltban volt, sűrű múzeumlátogatásaik nem szakmai fogások ellesését célozták, hanem a mérték igényében az örökös ébrenlétet. Idejükben a múlt és a jelen *egy* kultúra volt, több arcú, de egy. Ez a mértékigény még eleven ebben a korban. A kubizmus létrejöttével azonban egyszerre megszűnt a múlttal való kapcsolat. S mindjárt hadd tegyem hozzá, ilyen helyzet a világtörténelemben először állt elő. Nem ismertem személyesen vezető kubista festőket, így tehát nem akarom azt állítani, hogy személy szerint nem találtak kedvükre való festőt az irdatlan méretű múlt történetében. Nem tudom igaz-e, valószínűleg olvastam valahol, hogy Picasso, Pierro della Francescaban talált volna örömet. No de Picasso még a múlt században született, természetelvű múltja is van, úgyhogy rokonszenve Francesca iránt még föltételezhető. Ilyen formában elképzelhetjük ezt kortársairól, illetve forradalmuk szóvivőiről is. De a lényegben, a művészetük lényegében múlttalanok, társtalanok és példátlanok. E szemszögből nézve, forradalmuk — ha fennmarad — a legfüggetlenebb, tehát nem tőről metszett forradalom. Nem szólva most a kubizmus után következett nonfiguratív művészetről. Ők a nagyapa nélküli gyermek csodája.

Nem voltak emiatt nyugtalanok? Nem hitték, hogy valahová kapcsolatuknak kell lenni? — rokoni arcvonást értve ezalatt.

Nem forradalmuk kohója mellett, távol attól, és éppen nálunk, Budapesten rátapintott volna valaki erre a kényes pontra, érezve, hogy származás és kapcsolat nélkül nincs emberi működés? Hogy valaki vagy valami mindig jön valahonnan és valakihez vagy valamihez föltétlenül köze van. Vaszary János — látnoki módon vajon? — jól-rosszul, ez most mindegy, de kétségtelenül ezt az űrt akarta áthidalni, ami itt tátong, amikor a Képzőművészek Új Társasága folyóiratában, a KUT I. évfolyamának 7—8. számában ezt a mondatot írta le: „A kialakuló művészethez több köze van egy lokomotívnak, mint Raffaelnek."

Megdöbbentő mondat, mégha a legjóakaratúbban elemezzük is. Az utóbbi negyven esztendőben sokszor ízlelgettem, nem tudok betelni vele. Monumentális. Sokszor kérdeztem magamban, miféle kor lesz az, amikor Isten, vallás, filozófia, társadalmi eszmények, vagy akár meghitt emberség, mint művészetmozgató erő már nem lesz, s csak a mozdony világát érzékeljük?

De Vaszary legalább a mozdonyt jelenti ki múltnak Raffael helyett.

De íme itt van már Rauschenberg, amerikai POP ART festő, aki Velencében egy újságírónak úgy nyilatkozott, hogy ő csak egy félnapra jött Velencébe, azért, mert egy amerikai filmet akart megnézni. Ezt a közlését nem tudom másképpen értelmezni, minthogy Rauschenberg nyilván ezzel tudtunkra akarta adni, hogy ő a Doge-palotára nem kíváncsi.

Elveszthetí múltját az eljövendő világ? Kialakulhat egy olyan művészet, amelyiknek a múlttal semminemű kapcsolata nincs? Vagy már ki is alakult? A rossz gondolatok nyomasztó emlékekkel társulnak.

A húszas években volt egy német grafikus barátom. Egy kis bajorországi faluban élt és dolgozott. Josef Schönlebernek hívták. A régi német rézmetsző mesterek munkaszeretete, szelleme élt benne. Műhelyében egy hatalmas renaissance szekrényben tárolta műveit. Gyűltek a lapjai. Nemigen kellettek senkinek. Igazi, tőrőlmetszett korszerűtlen művész volt. Egyszer, hogy más világot is lásson, elutazott Szicíliába. Hónapokig volt távol, s rajzolta a majd később rézbe metszendő lapjait. Pár darabot még láttam belőlük. Köves utak, sziklák,

romok, kikötők. Aztán szétváltak útjaink. Pár év múlva levelet kaptam feleségétől. Arról értesített, hogy férje öngyilkos lett. E levélhez egy mellékletet is csatolt, férje barátaihoz intézett búcsúlevelének másolatát. Tettének okát közölte benne.

Levéltáram 1945-ben elpusztult. Írásának két mondatára azonban pontosan emlékszem: „A művészetnek vége van. Ha a hajó süllyed, a kapitánynak a hajóval együtt kell pusztulnia."

Két véglet: Schönleber abba pusztult bele, hogy erősen akarta fogni Schongaue kezét. Rauschenberg élni akar és nem kíváncsi a múltra.

2.

Mielőtt a nagybányai festőiskolába kerültem, Fra Angelico, könyvélmény útján már erősen élhetett bennem, mert a reichenbergi kórházi éjszaka misztikus története egyébként nemigen eshetett volna meg velem. Ezt a történetet az „Utak Pannoniából" című kötetben részletesen leírtam. Ugyancsak még Nagybánya előtt a kaposvári festőbarát: Tucič, egy nagy Velasquez albumhoz jutott, sokat forgattuk együtt, de különös figyelmemet inkább a beírása keltette fel: „Velasquez a világ legnagyobb festője." Ez a beírás nagy hatást tett rám, s ha szívem akkor még Fra Angelico mellett maradt is, később, mikor már bő alkalmam nyílt Velasquez megismerésére, mindig eszembe jutott Tucič tömör fogalmazása. Az idő tájt 1912-t írtunk, s még az európai újabb művészeti áramlatoktól alig érintett vidéki kis magyar festőműhelyek nézetei is divergálni kezdtek a múlttal való egyezkedés terén.

A budapesti Szépművészeti Múzeumot 1915-ben láttam először Nagybányára utaztamban. Az út, a jövőm izgalmai tették? Alig tudom visszaidézni magamba, milyen benyomásokat kaptam falai között. Mégis két kép felmerül valahogy a múltból: Sassetta: *Az oltár előtt térdeplő Aquinoi Szent Tamás* és Filippino Lippi: *Padovai Szent Antal egy szerzetest ajánl be Máriának.* Hogy az utóbbi, ebben az időben nagy benyomást tett rám, onnan tudom ellenőrizni, hogy az első olaszországi utamon Pratoba kerülvén, hosszú gyalogutat tettem Filippino Lippi kisméretű freskója érdekében, amelyik egy ház sarkára festve, nyílt ég alatt szerénykedett. Emlékszem, az ifjúkori benyomás hajtott hozzá.

Nagybányán, mintha kikapcsolták volna a múltat. Mestereim csak a közvetlen feladatokról beszéltek. Könyvtára az iskolának nem volt. Így az ott töltött másfél évet ilyen vonatkozásban egyetlen könyv teszi emlékezetessé. Ehhez úgy jutottam, hogy baráti gesztus két könyv közt hagyott választani: *Michelangelo* és az *Új svájci festészet* között. Az utóbbit választottam. Nyilván azért, mert „új" volt, noha ez az „új" akkor még csak a századforduló körüli törekvéseket foglalhatta egybe: Hodlert, Cuno Amiet-t, Burit, Giacomettit, Stauffer-Bernt. Sokat forgattam a könyvet. Akaratlanul is ez képezett ki a svájci festészet egy korszakának alapos ismerőjévé. A bőséges Hodler reprodukciók kialakulatlan nézeteimet nagy erővel bombázták. Legjobb művének a *Jénai diákok* című freskóját tartottam, de arra is emlékszem, hogy azok a képei, amelyeket a mai osztályozás a szecesszióba sorol, idegenek maradtak számomra, anélkül, hogy akkor meg tudtam volna okolni állásfoglalásomat. Nagybánya, a festőképzés terén kikerülte a szecessziót.

Nagybányáról katonai behívó vitt a csehországi Reichenbergbe. Bécsben, két vonat között, megnéztem a Kunsthistorisches Múzeumot. Ott a helyszínen, még magam számára is meglepő volt a bennem hirtelen kitörő barokk ellenszenv. Mit tudhattam én akkor még a barokkról? Keveset. Az első szembesítésnél tehát még a legformálatlanabb festőösztönök borzolódtak. Egy kedves kaposvári barátnőm kalauzolt a termeken. Micsoda dadogás törhetett ki ott belőlem! Honnan vehettem az érveket, a megfogalmazást, olyan tökéletes

esztétikai műveletlenség állapotában, mint amilyenben lehettem? Ha egy fiatal festő, egy fiatal lány társaságában múzeumban sétál, óhatatlanul magyaráznia kell. Honnan vehettem a szavakat? Mit formálhat ki ott az indulat magából, amikor még a nyelv abc-jét sem ismeri?

Az izgalom azonban hiteles volt. De sietve hozzá kell tennem, hogy ez az ellenszenv akkor főleg Rubens-re összpontosult. Miért éppen őrá? — tünődöm öreg fejjel a jelenség fölött. Egyébként, ahogy ez az életem folyamán kiderült, alig akadt festő kortársam, aki szerette volna Rubenst. Egyszerűen: sok volt nekünk. Az életörömnek az a bősége, ami belőle áradt, visszájára fordult bennünk. Ekkora gondtalanságot megemészthetetlen luxusnak tartottunk. De a tudással való visszaélést is láttuk benne. Képei hatalmas statisztériájának szükségességéről nem tudott meggyőzni bennünket. Az óriási kompozíciókba öncélúan beletömködött figurái, ezek festő-üzemi mozdulatai, viszolygást ébresztettek bennünk. Szűkszívűek voltunk. Tapogatózva mentünk az életen át, tilalomfák között. Tapogatózva egy új eszmény felé, amelynek csak körvonalai sejlettek és érzelmi tartalmából alig volt érzékelhető más, mint a csend, komolyság, meditáció és átható figyelem. Hogy tudtuk volna átérezni *II. Henrik és Medici Katalin esküvőjét*, trónralépését teljes esküvői és királyi pompában, a légben? Vagy Medici Katalin hajón-érkeztét, amint a vitorlás oldalfalát a nájádok örömükben körülenyelgik?! Az eszményítésnek ezt a fokát még neki se hittük el. Nem mintha a festészetnek ilyen rendeltetésében kételkedtünk volna! Nem! A festészet mindenre képes, s ha valaki, akkor Rubens mindent ki tudott fejezni. Mint szegény rokon álldogáltam később a Louvreban e gigantikus megdicsőülés alatt. S mikor a szegény rokon ekkora puffogó pazarlást lát, megnyugszik, hogy szegénységre született.

Rubensről beszélve tovább, így voltam később a berlini *Szent Ceciliával*, az *Andromedával*, így a madridi *Három Gráziával*. Ugyanitt van a *Tejút keletkezése*, s efölött annál inkább el lehetett merengeni, mert Tintorettotól is megismertem közben egy azonos című fogalmazást. Még egy jó madridi példa: *A szerelem kertje*. Vagy Münchenben az *Utolsó ítélet*, és a *Bethlehemi gyermekek leöletése*. De még hányat tudnék felsorolni! Mind egytől-egyik idegenek maradtak számomra. Az ő flamand női típusai nem tudtak összeolvadni feladatai érzelemvilágával. A *Tejút keletkezésénél* ijedten ugrott vissza a képzelet Tintoretto képére, erre a legégibb mitológiára.

Életem folyamán Rubens-szel csak lassan békültem össze. Eleinte tündéri vázlatai kezdtek meggyőzni, majd a bécsi Képtárban a *Viharos tájképe*. Csodás tömörítés e kép. Ami itt gomolygó felhőben, zuhogó árban, roncsolt fatörzsekben, szakadékokban együtt morajlik, valóban elementáris erejű megfogalmazás. Drezdában is van egy hasonló képe, a *Vaddisznóvadászat*. A kutyafalkától üzött vad, a szigonyos férfiak, a lovasok káprázatos jelenetbe állnak össze. Még a fák törzsei is, mintha a vadászat izgalmától csavarodnának! Bámultam nagyszerű portréit, a bécsi *Önarcképét*, így a münchenit is az első feleségével, és *Helene Fourment arcképét*, tollas kalapban, hogy csak párat említsek.

Néhány héttel ezelőtt, Bécsben, újra a *Bundás Vénusz*-a alatt találtam magamat. Visszakísértett egy pillanatra a régi riadalom. Ó, csak ezeket a lábakat tudnám feledni — gondoltam e Vénusz előtt. Hogy tetszthetett neki ilyen női láb?! Tudom, kivonta magát az olasz iskolák hatása alól. Rubens előtt évszázadokra visszamenőleg nem találunk ilyen lábat. Az olaszok nem mertek volna ilyent festeni. De az biztos, hogy ilyen volt Helene Fourment lába. Egybenéztem törzse zsírpárnáival, melle formájával, amelyhez a jobb kar alátámasztása kellett, hogy felvillanó szexualitása ily csattanó legyen. A széles arc, boci szemével, nincs minden varázs nélkül. Nagyétkű nép lánya ez, egy népé, amelyik a nyersebb örömöket kedveli, s az olasz klasszika után kezdi kiterebélyesíteni saját szépségideálját.

3.

Grecot először 1919-ben, az állami tulajdonba vett műkincsek Műcsarnoki Kiállításán láttam. Körülbelül ugyanebben az időben lehetett tagfelvételi kérelmet benyújtani a Művész Szakszervezet irodájában. A kitöltendő kérvényen, többek között arra is kértek választ, hogy melyik öt régi mestert tartom a művészettörténet legnagyobb alakjának. Az öt beírt név közül csak kettőre emlékszem: Giorgionera és Grecora. Grecot akkor már könyvekből, egy-két éve ismerhettem. Keszthelyi kórházi tartózkodásom idején, 1917—18-ban, egy festő barátommal napi témánkhoz tartozott Greco, annyival is inkább, mert barátom festészetét láthatólag is befolyásolta ez a mágikus ős. Az eredeti művekkel való találkozás pedig a felfedezés erejével hatott. Emlékezetem szerint négy vagy öt Greco mű volt az említett kiállításon: *Bűnbánó Magdolna, Szent András apostol, Krisztust megfosztják ruhájától* és az *Olajfák hegye*. Ez utóbbi tette rám a legnagyobb benyomást. Ma már nehéz pontosan megszövegezni akkori emlékeimet, mert hiszen Greco az elkövetkező évtizedekben annyi meditációra, háborgásra indított, hogy az emlékek legalsó rétegét nehéz kibányászni. De jogosan tehetem föl, hogy a földhöz kevéssé kötött fogalmazása lehetett a legnagyobb élmény. A jelenet Krisztus elárulását megelőző órák történetét mondja el. Az elfogató parancsot már kiadták ellene. Éjszaka van, az Olajfák hegyén rejtőznek. Tanítványai szétszóródva alusznak a földön. Közelében csak három látható, ruháikkal takartan. „A szomorúság miatt aludtak el" — közli Szent Lukács. Krisztus várja az elkövetkezendőket, tudja, hogy Judás elárulja, tudja, hogy sorsa beteljesedett. A képen a római katonák kis csoportja fáklyákkal keresi őt. Bal oldalt, fent, megnyílik az ég kárpitja, nappali világosságban angyal jelenik meg, kezében serleggel. És hozza az ég üzenetét, hogy Krisztusnak — képes beszéd szerint — ki kell ürítenie a keserű poharat. Krisztus, kikerülhetetlen sorsára döbbenve, emberi módon reagál, elhárító mozdulatot tesz s így szól: „Múljék el tőlem e keserű pohár."

Erről beszél a kép.

Jól emlékszem, hogy a festményt közelről nézegetve, elámultam a drapériának ilyen laza kezelése láttán, meg azon a gondtalanságon, ahogy a kép központjában elhelyezkedő két hegy-alakulatot kiképezte. Különösen nagy hatást tett rám a Krisztus háta mögötti kúpalakzat. Egyszerűségével, könnyedségével és egyben fantasztikumával. E két kopár hegyvonulat megfestése, a lazuros festésnek ez a suhanó gondtalansága és az anyagszerűségnek emelkedettebb szférába emelése akkor még csábító távlatokat ígért. Ez a lazuros festés nem volt ismeretlen előttem. Itt újra ösztönzőleg hatott, látva, hogy a földi vonzóerőtől való szabadulásnak ez milyen homogén eszköze. Ahhoz, hogy Greco képének, ég és föld közötti lebegését meglássam, nem kellett iskolázott szem. Legnagyobb erényének éppen ezt tartottam, és sejtelmeim is azt mondták, hogy a föld vonzási erejétől valamiképpen szabadulnunk kell. Az 1926-ban újra elindított természetelvű korszakom első művétől, a *Rivierától* kezdve tapogatózva bár, de egyre erőteljesebben alkalmaztam ezt a festési módszert, egészen 1935-ig. Sok kínlódással, mert hamar rájöttem, hogy mivel a föld-színek és az ólomtartalmú fehér nem lévén lazurozhatók, a képfelület egyenetlenségét csak a legnagyobb mesterkedéssel lehet homogén megjelenésűvé összeforrasztani. Akkor úgy tűnt föl előttem, hogy Greco formálási módja kizárólag a lényeg érintésével törődik, tehát a mozdulat legjellemzőbb pillanatára összpontosul a figyelme, s elhanyagol mindent, ami bőbeszédűségre csábíthatná. Tündöklőnek tartottam az angyal megjelenését, ily légiesen csak a szitakötő tud a virágra leszállni. Az angyal arcának negyed profilja, szárnyának szinte hallható suhanása ugyancsak fokozta a gyökre vont beszéd erejét. Nemszólva a megnyílt ég kárpitjáról és ennek szembesítéséről a tömény éjszakával.

Formálási sajátosságának másik oldalaként a fénnyel való szuverén bánásmódja mutatkozott. Lényegretörőnek látszott ebben is, ahogy felvillanásaival a

kompozíció legfőbb tartó elemeit összefűzi, így az öt főfigurát is egymáshoz. Azt hittem akkor, hogy ezek az önkényesen megvilágított részek segítik a képet a földöntúli világba, misztikumba, sőt a misztériumba.

Sokáig hittem ezt így. Pontosan 1937-ig.

Ha 1919-ben az *Olajfák hegye* volt is a legfőbb csodálatom tárgya, ez nem annyit jelentett, hogy a *Bűnbánó Magdolna* háttérbe szorult. Lenyűgözött a grandiózus velencei felfogás. Nem hittem ugyan Magdolna bűnbánó voltában, még kevésbé a könyvön fekvő koponya utalásában, vagy a fölötte szétnyílt és csodásan megfestett kéz „ecce" beszédében, de hittem a festői megjelenítés érzékletességében, bonyolult és mégis oly egységes monumentalitásában, emberi és egyben emberfölöttiségében, a megnyílt ég merész alakításában, a sziklán végigszaladó repkény csodájában.

Baráti köröm már 1918-ban, Keszthelyen beszerzett Grecoról minden beszerezhető könyvet Németországból. Így az egész munkásságát úgyszólván betéve tudtuk. Voltak — azt hittük el nem múló — kedvenceink. Így mindenekelőtt *Mária a felhőkön*, a *Szeplőtlen fogantatás*, *Toledo látképe*, majd a legszertelenebb művei: *Az ötödik pecsét feltörése*, a *Laokoon csoport*. Az elragadtatás nem utolsó helyén, és elég stabil fenségben, a *Fernando Nino de Guevara főinkvizitor arcképe* is ott trónolt.

Grecoról szóló könyvek egyike: Julius Maier-Graefenek *Spanische Reise* című műve volt. Már Rippltől hallottam róla. Ugyancsak az ő közvetítésével jutottak el Ödön bácsihoz és így hozzám is, Nemes Marcellről az egyre szaporodó hírek, hogy ő, a *Spanische Reise* hatása alatt indította meg ügynökeivel hadjáratát a spanyol kolostorok felkutatására, amelyekben a Greco-képek rejteztek. S ugyanezen a postán jött az a hír is, hogy Nemes, a Greco-láz lecsillapodta után hasonló hadjáratba kezd majd Magnasco feltámasztása érdekében. (Ó, ha tudná a világ, hogy szent lelkesültségeit néha milyen erők kormányozzák!) Ám a genovai mester feltámadására nem került sor.

A *Spanische Reise*, rendkívül szellemes, naplószerű útleírás. Graefe, 1908-ban, félesztendeig járja keresztül-kasul Spanyolországot. Itt ismerkedik meg M. B. Cossióval, Greco műveinek legjobb ismerőjével, aki már akkor, 1908-ban megjelentette kutatásai eredményét. Graefe megnéz minden kolostort, templomot, múzeumot, magángyűjteményt. Az első nagy élmény mindjárt madridi tartózkodásának elején, Beruete házában éri. S naplójában erről úgy számol be, hogy Greco minden várakozását fölülmúlta, s *A kufárok kiüzetése a templomból* az emberiség egyik csodája.

A naplófeljegyzések között a barátaihoz írt leveleinek szövegét is közli. Mindjárt az elsőt célszerűnek látom egész terjedelmében bemutatni. Nemcsak azért, mert a Greco-láz elindításáról van szó, hanem mert Graefe könyve, korom esztétikai forradalmának kezdeti elveit is tükrözi. Ezeknek az elveknek alapjául a késői impresszionizmus, elsősorban Cézanne jelentőségének megértése szolgál. Graefe a század első éveiben Párizsban élt, és a német művészettörténészek gárdájában ő az első, aki egész terjedelmében átfogja az impreszszionizmusnak kiteljesedéséhez érkező és ugyanakkor több irányba szakadozó folyamatát, amelyet Cézanne, Van Gogh, Seurat, Renoir és Gauguin életműve példáz. De nemcsak erősszavú méltatójuk ezeknek, hanem ő az első, aki a festészet stiláris szétszakadozottságának árnyoldalára is rámutat, mármint arra, mit jelent az, ha a festészet vallás vagy eszmények hiányában képtelen egységes stílust teremteni.

Graefe levelének közlése előtt még azt is meg kell jegyeznem, hogy ebben csupán első impresszióit közli. Ismertetésre azonban ez látszik mégis a legalkalmasabbnak, mert a felfedezés izgalmát tükrözi és összefoglaló jellegű.

Meier-Graefe levele barátjához:

„Madrid, 1908. április 30.

Kedves Tamás! Mindenesetre köszönöm Neked, hogy hódolatodat nem vonod meg tőlem minden további nélkül, és hogy meg akarsz hallgatni. Igen,

de hol kezdjem? Borzasztó, hogy a levelek oly sokáig vannak úton. A Te kedélyes dolgozószobádba eljutott az enyém, és most ott ülsz védekezésre készen, jócskán elsáncolva könyveid és száz megrögzött ítéleted mögött. A Te válaszod engem az utcán ért el, mialatt cipőmet tisztították, és eközben olvastam felszólításodat, hogy állítsam össze számodra a Velasquez elleni érveimet. Azon fáradoztam, hogy megértsem, mi is az, amit tőlem kívánsz. Tíz nap alatt oly hihetetlen sok történt, hogy alig gondolok már Velasquezre. Tamás, én egy minden képzeletet felülmúló zseniális emberre találtam: Grecora. Egy Rembrandt-közeli emberre, aki úgy hat, mintha kortársunk lenne. Spanyol utam ennek az embernek fog szólni, és ha nem tudnék innen mást vinni magammal, mint őt, ezerszer többet nyerek, mint amennyire valaha számítottam. Te úgyszólván semmit nem tudsz róla. Képzelj magad elé egy Cézanne-t vagy egy Renoir-t, vagy méginkább vedd a summáját minden nagy franciának, és söpörd le róluk a párizsiasságukat, vagy tán úgy is mondhatnám, söpörd le róluk a francia jelleget, mindent, ami egyfajtájú fesztészetnek a velejárója. Ezt pótolhatod a görögséggel, de az Isten szerelmére ne a sematizált antik ízzel! A görögség nála a vér, nem a forma. Ő túlélte az antik kort és a szobrászat mögött fejlesztette ki magát. Festő, nem is tudod elgondolni mennyire festő. A görögökön kívülálló, népétől elkülönült merész önállósággal, akiben a nép legnemesebb jellege új virágot hajt.

Majdnem az ellenpólusa a klasszikus kornak. Tintorettotól származik, és az antik görögséget Michelangelo közvetítésével ismeri meg. Vita Michenlangelóval, Rubens módjára, tökéletesen plasztikamentes. De ahol Rubens hús-orgiáit üli, Greconál egy tökéletesen spiritualizált szépség áll elő: egy szín, amelyik nem hivatkozik a húsra, hogy élő legyen — ily értelemben antik származás. Veszélyes volna, ha őt emiatt testetlennek tartanánk. Éppenúgy nem az, ahogy Degas vagy még kevésbé, ahogy Rembrandt. Elképesztően világos, ily értelemben toronymagasan áll Cézanne fölött. Azt valósítja meg, amit akar, mindent tud és a legmagasabbat akarja. Rembrandt, aki szélesebb és hatalmasabb, hatásában, mégha kismértékben is a legendára támaszkodik. Megfordítja és kényszerít bennünket ezt átértelmezni, és közben túlszárnyalja mindig a megszokott jelentést. De végeredményben szolgálja azt. Greconál minden kezdet és befejezés egyben. Greco, ha lehet még gazdagabb értelmezésű, mert ő nem tragikus, megszabadítja magát ettől. Fest Krisztust a kereszten, Feltámadást, Mária-képeket, a renaissance minden furorjával. De úgy látszik, hogy a furor viszi őt a kereszténységen át az antik világba. El tudod-e képzelni ezt a túlvilági antik világot? Egy egész új görögség ez. Az elsüllyedt fának elsodort magja, mely idegen földrészen rügyezett ki. Erejét a haza hiányából meríti. Gyengesége az ereje. Ez az idegen átlátja a kultúránkat, meghódítja magának és amikor már a csúcson áll, kezd az ősi anyanyelvén dadogva beszélni. Csak hangzásával krisztusi. — Tudod mire gondolok gyakran a képei előtt? a mi Marées-unkra. Te tudod, hogy én Marées-t sose vettem tragikusan. Közvetlen kapcsolatról természetesen szó sincs. Ami ekként hatna, csak közvetve utal Grecora, mert amikor ő itt volt, ahogy többi kortársa, ő sem méltatta Grecot figyelemre. A két hontalannak viszont egy a hite egy belső hazában, a bizakodásban, hogy a fejlődés viharain keresztül nyugalomhoz jutnak majd. Greco misztériuma, ami csak egyszer fordult elő a világtörténelemben, azon a megfoghatatlan körülményen nyugszik, hogy a vihart, ami utána kellett, hogy jöjjön, és ami bennünket még ma is visz, csak a maga számára korbácsolta fel, és ugyanakkor úr tudott fölötte maradni.

Ez az, amit Velasquez-ről Neked írhatok. Talán megérted miért lehetetlen számomra érveimet ellene kiteregetni. De várjunk csak — vajon mit tudsz ezekből a kiszakított utalásokból megérteni?! Lehetséges, hogy cinizmusnak tartod, ha azt mondom, hogy ez az egész Velasquez-probléma számomra már unalmas. Terméketlen dolog sok szót vesztegetni egy olyan dologra, amit egyet-

len pillanat tisztán láttat. A probléma annyira szimpla, hogy nem kell hozzá éles ész és semmi különösen jelentős kritikus-képesség, mert még egy kis adag önállóság mellett is úgy jön az ember önmagának elő, mint egy Don Quichotte, ha ilyennek nekirohan. Ugyanakkor Greconál mindenre szükség van, oly kihívó. Majdnem beképzeljük magunknak, hogy közelében valamilyen magasabb erkölcsi rangra emelkedünk. Az az átkozott különbség itt is, mint mindenütt, ahol azt hisszük, hogy áthidalhatatlan művészi ellentéteket találunk a tisztára emberi kvalitások birodalmában. Elmondhatatlanul nevetséges azt állítani, hogy Greco másképpen festett, mint Velasquez és éppoly nevetséges azt mondani, hogy jobban festett. Szokj le ezekről az iparos-elképzelésekről. Festőkről egyáltalán nem volna szabad művészek társaságában beszélni. Természetesen, Greco jobban fest. Igen, igen, igen, jobban fest. Az sem segít, ha ez lehetetlennek tűnik föl. De ez a tény, ami számodra abból az összehasonlításból származnék, hogy egyik vásznának minden szögletét összeveted a másikéval — mégha ez matematikus pontossággal történne is — nem koppint a kérdés lényegére. És nem hatna-e túlságosan kicsinyesnek, ha életünket ilyen megállapításokkal töltenénk el? Ott kezd érdekes lenni a dolog, ha embereket tudunk felfedezni, nagy elődöket, hősöket. Leibl véletlenül tudott festeni. Marées véletlenül kevésbé tudott festeni és mégis nagyobb. Be kell látnod, hogy túljutni a tehetségen ugyanaz, mint legyőzni a mű anyagi részét. A zseni megteremti azt, amit a tehetségnek a véletlen nyújt. Mindig tud oly jól festeni, amennyire szükséges, hogy kifejezze magát. Velasquez kis ember volt, nagy ügyességgel. Tudott választani. A lehetőségek keretein belül talán a legjobbat találta el. Talán — bár ebben nem vagyok elég biztos. Lehetőségeinek keretei szűkek. Leír dolgokat, melyek előtte már itt voltak, mégha ezeket véletlenül senki sem festette. Mi teremtőket akarunk látni.

Küldök Neked pár fotografiát, mert a mi áldott hazánkban még Greco-reprodukciók sem kaphatók. Bolond dolog ez néha számomra. Képzeld el, túl vagyunk már a 40 éven, anélkül, hogy erről az emberről sejtelmünk lett volna. Vajon ki tudod-e magadat szabadítani a Velasquez-fotográfiák hatása alól, hogy a fotografiák útján Grecot felismerd? Állítom, hogy Velasquez hatásának kilenctizede a nagyszerű fotóknak tudható be, melyek betömik az eredeti művek hiányosságait.

Legyen hát még egy kis türelmed. Most nem tudok írni, Toledóba kell mennem. Ott élt Greco. Minden Greco-művet meg akarok ismerni, amely Spanyolországban fellelhető. Aztán kaphatsz tőlem Velasquezről, a Pradóról és ki tudja még miről kilométeres leveleket. Később talán nyugodtabban is tudok ítélni."

4.

Amikor, sok idő múltán az ember ilyen kérdésről ír, zajosabb akusztikát teremt témájának, mint amilyen a szóban forgó időszakban volt. A Greco-kérdés, még a Graefe-könyv olvasása előtt, ha nem is tételesen, de érzelmileg oly értelemben dőlt el, ahogy Graefe levele ezt vázolja. A festő azonban az ilyen önalakította érzelem-kincstárt jó mélyen raktározza el, nem nézegeti folyton — más dolga van. Csak ha a szemlélődés közben, valamilyen új élménye folytán, a kincstárból fölhall valamiféle csörömpölést, akkor egyszerre fölneszel, mert ott lent az elraktározott tételek nem férnek össze. Megindul egy keserves egyeztetési próba, először a szív, majd az értelem síkján.

Ez történt velem 1928-ban, Londonban, amikor Velasquez ifjúkori műve elé kerültem, a *Jézus Márta és Mária házában* elé.

A kép előterében egy konyhaasztalnál mozsárral a kezében Márta áll. Durcás az arckifejezése. Balra tőle egy öreg ember, ujjával a lány vállát érinti — nyilván a legenda szövegét mondja neki. Mártától jobbra, a konyha falán tükör lóg, általa a szomszéd szobába látunk, ahol Jézus a díványon ül, szavát a földön ülő Mária lesi. A konyhaasztalon, az előtérben csendélet helyezkedik

el. Halak, fokhagyma, tojás. Ezek tartották fogva szememet. Ez a kis csendéletrész a festészet csodája — súgtam le a kincstárba. De hallgatózzunk csak egy pillanatra! Mintha csörömpölést hallanék a kincstár falai között. Mi van itt? Hova is raktároztam el Velasquezt? Mit is mondott róla Graefe? Nézzük csak!

„Velasquez kis ember volt, nagy ügyességgel." Igaz ez? Nem! „Az ő lehetőségeinek keretei szűkek." Igaz ez? Magam is így látom, de vajon lehet-e ezt a kérdést így a kritika területére vonni? Az kétségtelen, hogy a vallás-indítékú művészet, a saját természeténél fogva eleve kikerül a föld vonzóerejéből és így szárnyalóbb beszédre képes, s be tudja vonni témakörébe a lélek metafizikus világát. De az már merőben sorskérdés, hogy ez a lehetőség kinek adatik meg. Velasqueznek nem adatott meg. Ő földközelben szemlélődött. De milyen égbe — vajon nem azonos égbe-e — lehet ezt a földközelít emelni? A kérdés lényege ez! S ahogy én akkor Londonban, azt a csendélet-részletet nézegettem, az volt az érzésem, hogy azok a halak, az a fokhagyma, azok a tojások a mennyben vannak. Nem a repülésük suhanását láttam az ég felé, hanem azt az eszköztelen varázslatot, ahogy a szív a látvány kapcsán oszcillál: földet érez s ugyanabban a pillanatban eget is.

S később, mikor már megismertem Velasquez fontos munkáit, lassan felderengett bennem egy axiomaféle, mely szerint vannak az emberi kultúrának olyan kivételes nagy emlékei, melyek kinőnek stíluskereteikből, kortalanná válnak, mert szépségük és értékük hatalmasabb semhogy stílusuk erejének vizsgáztatása bármiféle értelemben eredményes lehetne.

A londoni Velasquez-kép felfedezése után Graefe levelének Velasquez-Greco szembesítését kezdtem merevnek látni. Fölneszeltem erre a kérdésre, jobban kezdtem ragaszkodni a saját ítéletemhez. De ez a könyv akkor már „korszellemmé" érett, azzá a rejtélyes fluidummá, amely elindítójától már régen függetlenítve kerengett az európai porondon.

Az 1928-ban Velasquezre történt felfigyelésem, mégha visszahatott is a bécsi Képtár Velasquez-gyűjteményének jobb megértésére, mégis a londonihoz hasonlót csak a madridi Prado Múzeum megismerése nyújtott 1939-ben, Genfben, ahová ezt a hatalmas gyűjteményt a spanyol polgárháború elől menekítették. Addigra azonban már végleg módosult Grecóról a véleményem. 1937-ben ugyanis Párizsban egy Greco kiállítást láttam.

S ha itt ezek után róla, a módosult hozzáállásom tükrében kívánok beszámolni, akkor a bírálat hangja itt inkább annak az óhatatlan rokonkeresésnek a következménye, ami minden festőt bizonyos fokig kormányoz. Az ebből fakadó vonzalmak és az ettől függetlenített, objektivitásra törekvő ítéletek sokszor állnak harcban egymással. Hogy Raffaelről, Breughelről, Rembrandtról, az utolsó 100 évben nagyfokú ítélethullámzás következhetett be, ugyancsak arra mutat, hogy egyes korok, az elődökkel való egyezkedésben, az ítélkezés egész fegyvertárát átolajozzák, csiszolják vagy fejlesztik. De hol van az ítélkezési normák fejlődésében megállás? Nyilván nincs, vagy csak akkor lehet, ha a művészet elhagyni kényszerülne létének és felépítésének évezredes tradícióit, ami éppen a XX. században a szemünk előtt történik. Ez esetben persze ősöket keresni reménytelen.

Hogy egy ilyen őshiány riadalom, Cézanne láttán fölmerülhetett Graefeban, valószínűnek tartható.

De hogy most már végre Grecora térjek, Graefe imént közölt levelének egy érzékeny mondatából indulok el: „Greco misztériuma, ami csak egyszer fordult elő a világtörténelemben, azon a megfoghatatlan körülményen nyugszik, hogy azt a vihart, ami utána kellett, hogy jöjjön, és ami bennünket még ma is visz, csak a maga számára korbácsolta föl és ugyanakkor fölötte úr tudott maradni."

Ebben az idézetben elsősorban az érdekes, hogy Graefe, a Greco által fel-

korbácsolt viharról beszél. Arról a viharról pedig nem tesz említést, amiben Greco olaszországi tartózkodása alatt élhetett. Ennek az a magyarázata, hogy azok az újabbkori művészettörténeti kutatások, amelyek a „manierizmus" stílus-kategóriáját fölvázolták, éppen Graefe könyvének megjelenése idején (1910) indultak el és azóta is, napjainkig tartanak. Ma már rendkívül érdekes könyvek teszik szemléletessé azt a vihart, melyet Michelangelo és Raffael kavart föl. Őket ugyanis nem lehetett folytatni. Minden utat elzártak. Látszólag. De mit meg nem kísérel az emberi szellem, ha szorítóba kerül! Az a minden ideget felőrlő kísérletezés, ráduplázás, a renaissance keretek végletes törésezúzása, a meghökkentő fogalmazás keresése, és a szabadjára engedett fantázia, a legkavargóbb, legnyugtalanabb képfelületet eredményezte. A mozgalmat Pontormo (1494), Bronzino (1502) indítja, Beccafumi, Vasari, Rosso, Parmigianino, Niccolo dal'Abbata, Salviati, Daniele de Volterra, Tibaldi, Orsi, Allori és még sokan folytatják. Ez a mozgalom már Greco születése idején (1541) terebélyes lehetett s még inkább az volt mire ő festővé érett. És noha a velencei iskola, amelyen Greco nevelkedett, a művészet genetikus alapjaiban erősen különbözött a római—firenzei iskolától, Tintorettot (1518) mégis megérinti az új idők szele, s ez, Greco kifejlődésekor, az 1560-as években, már javában látható is művein. Greco hosszabb római tartózkodásáról is tudunk, ahol bőven alkalma nyílt az akkori „modern" törekvésekkel megismerkedni. Greco csak 1575-ben költözik Toledóba.

Mindennél érdekesebb a manieristák küzdelmei közben kialakult légkör. Ismerkedjünk meg ezzel is, ha már Grecot a saját korában akarjuk elképzelni. Giuliano Briganti: *Der italienische Manierismus* című műve bő adatokat szolgáltat arról a csorbult lelki állapotról, amely a korra jellemző. „Lelepleződik itt a szimpla kergeség — írja —, a bódult önfitogtatás, majd a vad, majdnem kegyetlen embergyűlölet; vonzódnak a korhadthoz, az asztrológiához, az alchimiához, és sose sikerül nekik a tévútra került erotikájukat leleplezni." Ferucci egy akasztott ember bőrét viseli mellényül, Rosso már egy oszlásnak indult hullát ás ki, Torro az elhaltak végtagjait őrzi ágya alatt, Rustici egy sassal, egy kányával meg egy sündisznóval él együtt, Pontormo olyan házat építtet, amely ólra emlékeztet, senkit se enged be magához és örökös halálfélelemben él. Parmigianino oly hosszú hajat, szakállt ereszt, hogy vademberre emlékeztet, abbahagyja a festészetet és alchimista lesz. „Valójában ők — hogy ismét Brigantit idézzem — egy elszabadult és elnyomott banda volt. Elnyomottak voltak, nemcsak a modoruk mesterségbeli beszűkülése, nemcsak szellemük mértéktelensége, hanem a temperamentumuk és a társadalom szerkezete rejtett és mély tényezőinek aránytalansága miatt is. Az utóbbi nem rendelkezett morális erővel, hogy e tényezőket más célok felé irányítsa, sem hogy azoktól megszabadítsa, hanem olyan klasszikus kultúrával táplálta őket, amely egy már nem létező erővel bíztatott, és éppen a vallásos ideál mélységes krízisén ment át."

A velencei manierizmusnak ehhez a helyzetképhez csak azért van kevés köze, mert a közvetlen hatás beáramlását három tényező nehezítette: az iskola vizuális — és nem eszmei — beállítottsága, Tizian hatalmas erejű földhözkötöttsége, és Tintoretto, Michelangelo-méretű formátuma. Greco, Tintorettótól származik, s őt pedig a manierizmus nem csorbíthatta ki, mert oly hatalmas. Rásandíthatott Michelangelóra, ízlelgethette a manierizmus rejtett ízeit, lehetett forma-tömör, oldhatta a formát, de mindent lebírt, mert ereje — nem lehet másképp mondani — határtalan volt. Amíg a római, firenzei manieristák, műveik eszmei kifejezését csűrték-csavarták, addig Tintoretto, a velencei tradíciók letéteményeseként, a csavarosat, a bizarrt, a túlfeszítettet beágyazza a mindent összemarkoló festői megjelenítésbe. Művéből nem lóg ki a szöveg, mert a festői áradás oly hatalmas, hogy mindent hitelesít.

Greco — szerencséjére — ezzel az örökséggel szállt partra Spanyolország-

ban. Ez akadályozta meg abban, hogy a túlfeszítettség végzetesen különálló életet éljen a képein. A Tintoretto iskola folytatójaként olyan lecke birtokában lehetett, mely szerint a festői áradás még a legextatikusabb fogalmazást is hitelesíteni tudja. Igen, tudja, de csak akkor, ha ez az áradás a megfogalmazás örök frissességéből merít és nem válik receptté. Még világosabb beszéddel: stílus és modor, két különböző dolog.

S ha a Greco kérdésben a modorosság körül kutatgatunk, akkor magunk elé kell képzelnünk útját a *Bűnbánó Magdolnától* a *Laokoon* csoportig. Azt látjuk, hogy a festés szövetében egyre fokozódó egyszerűsítés, elszegényedés folyik, mégpedig nem a lényeg tömörebb kifejezése, hanem a hatásfokozás érdekében. Ez a folyamat az alakítás terén elsősorban a megvilágítás fokozásával, a fényhatásoknak rendkívül öncélú beiktatásával történik. A fényhatásoknak ilyen mértéktelen alkalmazása legtöbbször magával hozza azt, hogy amennyit a kép hatásosságban nő, oly mértékben veszít belső igazságából. Az anyag legyűrése így könnyebb.

Ez a tétel nála természetesen nem ily egyszerű fogalmazásban jelenik meg. Minden hasonló jellegű festészetben számos elem lehet még, amely a fényhatásoknak ezt a veszélyes jellegét más oldalról kendőzi, vagy más értelmet is sző bele. A kontúr ereje, vagy a plasztika természete minden esetben beleszól ebbe az összjátékba, és ezekkel együtt kap módosult értelmet. Elég itt Rembrandt és Ribera egymástól oly messze égtájaira gondolnunk. De Rembrandt legyen, aki ezen a kérdésen nem csúszik el, mint ahogy némileg Ribera, noha fény-árnyék imádata mellett ugyancsak igyekszik tömörnek látszani.

Rembrandt és Ribera azonban földközelben mozognak. Greco nem. Fénymodellálása a késői képein párhuzamos a kontúr és az anyag irrealizálásával. A kontúr a figurákat nem a jellemzés értelmében öleli körül, hanem saiátos ritmikát keres velük. Nagytudású játék ez. Ekként lesz a *Pásztorok imádásánál* az angyalok égi kara balett jellegű, mint ahogy a pásztorok is félreérthetetlenül színpadon mozognak. Vagy a másik híres képén, a *Szt. Móric martiriumán*, milyen azonos taktusra mozognak az előtérben álló római katonák, milyen keresett minden mozdulatuk. S így folytathatnám a felsorolást a legtöbb késői képével kapcsolatban. Mindenütt az igazságtól függetlenül lebegő manierista szépségideál érvényesülése tolul előtérbe, a művek drámai komolysága, elhitető ereje pedig ezzel párhuzamosan csökken.

A képek lebegnek, ez igaz. És nevezhetjük azt a lebegést extatikusnak, misztikusnak, vagy akár gótikusnak — ahogy egyhelyt Graefe teszi —, de azt hiszem, hogy ez inkább olyan magas fokú varázslat, amelynek bűvülete ugyan elkápráztat, de a színházból távoztunkban nem a megrendülés marad emlékünkben, hanem csak a káprázat.

Más oldalról megközelítve ezt a kérdést: művei extázisának nem sok a vallási alapja. Hogy pontos legyek: nem a vallás mozgatja indulatát. A vallási motívum számára éppúgy ürügy, mint ahogy sok elődjénél a renaissanceban ürügy volt. De az ő szenvedélyessége látszólag több tartalmat, áhitatot ragad magával. Mozgatója ennek a tömény ellenreformációs indulat is. Ám az ilyen kihegyezett érzelmek őszinteség-hiánya hamarabb derül ki ott, ahol a bizonykodás hangja az eget veri. A mennybe néző csillogó szemek, a kellemkedésre hajló karok és kezek indítják el az árukodást. Stílusa túlburjánzott a mondanivalóján, s az utódok mindig ilyenkor ütnek az asztalra az igazság érdekében, hogy a stílus a mondanivalóval szétbonthatatlan ötvözetbe forrjon össze. S mivel a spanyol festészetről beszélünk, Velasquez éppen a példa, ahogyan ez a kérdés akkoriban rendeződik. Igaz, Velasquez nem ostromolja az eget, de olyan egyensúlya van a művének, amilyet csak kristálytiszta szellemek tudnak teremteni.

S még valamit. Amit most mondok, nem a lényeghez tartozik, vagy azzal csak nagyon átvitt értelemben csendül össze.

Greco említett párizsi kiállításán, ahol 49 képe szerepelt, csak 10 darab volt — többnyire portrék —, amelyeket több változatban és másolatban nem ismételt meg. *Szt. Ferenc meditációjának* 20, a *Könyörgő Szt. Péternek* 13, a budapesti *Szt. Családnak* 9, a budapesti *Angyali üdvözletnek* 7 másolata ismeretes, hogy csak ezt a párat említsem a Párizsban látottakból. Ezen a kiállításon szerepelt a budapesti *Bűnbánó Magdolnának* egy gyenge változata is.

Egy festőműhely, amely ilyen méretű sokszorosításra vetemedik, ott egészségtelen a légkör.

*

S végül minden nagyrabecsülésem mellett ellent kell mondanom Graefe említett mondata második felének is. Újra idézem: „Greco misztériuma, ami csak egyszer fordult elő a világtörténelemben, azon a megfoghatatlan körülményen nyugszik, hogy azt a vihart, ami utána kellett, hogy jöjjön, és ami bennünket még ma is visz, csak a maga számára korbácsolta föl és ugyanakkor fölötte úr tudott maradni."

Hogy a vihart Greco előtt ki kavarta föl, megpróbáltam elmondani. A Greco utáni viharról pedig nem tudunk, még kevésbé olyanról, amely bennünket még ma is vinne. Greco után Caravaggio, Velasquez jött, tehát egy szorosan földhöz kötött művészet, mert az ő hagyatékával az utódok már nem tudtak mit kezdeni. Itt inkább arról van szó, hogy a Michelangelo, Raffael utáni vihar, Spanyolországban Greco haláláig tartott. Az utódok nem lehettek nála misztikusabbak, exaltáltabbak, spiritualizáltabbak, hacsak nem akartak a tradíciók vágányáról kiugrani, mint ahogy Cézanne után a kubisták tették. A földhöz tértek tehát vissza, csökkent igényekkel az ég ostromát illetően, de heves szenvedéllyel, hogy a földit égiesítsék. Ítéljen vállalkozásuk nagyságáról ki hogyan akar.

Abban sem tudok Graefevel egyetérteni, hogy bennünket ugyanaz a vihar visz, mint Grecot. Most fordított a szélirány. Graefe párizsi tartózkodása idején, tehát a század első éveiben, a naturalizmus-impresszionizmus elspiritualizálódása fejeződött be. Tehát a Caravaggio, Velasquez-szellemiséggel rokon életérzés került választ elé, hogy merre haladjon tovább. Picasso döntött A vihar azóta tart. Cassou, párizsi múzeum-igazgató és vezető francia teoretikus a közelmúltban azt mondta erről a viharról, amit Josef Schönleber 35 évvel ezelőtt: „a művészet meghalt."

*

Visszatérve Grecora: nem kívánok meggyőzni senkit. Ez az írás egy festő vallomása, mit hogyan látott. Ettől függetlenül meg kell mondanom, hogy *Krisztus az Olajfák hegyén* című budapesti képe, amelyben fiatalkoromban oly sok csodát láttam és amiről e fejezet elején beszámoltam, ma már számomra elvesztette varázsát. Üres lett, kihalt. Se a Krisztuson, se az angyalon, se a tanítványokon nem gyullad képzeletem. De ott van mellette a *Bűnbánó Magdolna*, meg a *Szt. Jakab*nak elnevezett önarcképe — azokat csodálom.

Az pedig, hogy ezt a kérdést itt ekkora részletességgel tárgyaltam, annak tudható be, hogy önéletrajzom második kötetében, Grecot egy alkalommal „harmadrangú" festőnek neveztem. Ezt sokan félreértették, kritikákban nehézményezték. Talán érthetőbb leszek, ha a „rang"-ot divatos természettudományos megjelöléssel pótolom: Az ionoszférában számomra három festő áll: Michelangelo, Leonardo, Tintoretto. A sztratoszférában: Giotto, Fra Angelico, Van Eyck, Piero della Francesca, Tizian, Giorgione, Rembrandt. A troposzférában: Raffael, Velasquez, Greco, Breughel, Rubens és így tovább.

Ezt a rangsorolást az objektivitásra törekvő értékelés szülte. Az érzelmi rangsorolást — a festő magánügye lévén — ezek a leírt és a még következő lapok lassanként majd napfényre hozzák, ilyen játékos sorrend felállítása nélkül.

SOMLYÓ GYÖRGY

Mese az igazságról

A mesebeli kőmíves mindenekelőtt az igazságot kereste.

De igazságot nem lehet építeni. Hát házakat épített.

Mikor első kacsalábon forgó kastélyát észre se vették, s átellenben egy csinos nyári lak elkészülte alkalmából hangos dudaszó mellett kitüntették az építőket, ő is szerényen csatlakozott az ünneplőkhöz. És másnap új kastély építéséhez fogott.

Részt vett hetedik palotája felépülte napján is a közelben egy takaros házacska ünnepélyes felavatásán. És másnap megint munkához látott.

Fogta maga-faragta szerszámait, és elkezdte bontani, amit addig emelt. Ugyanolyan gonddal dolgozott, mint annak előtte. Mestersége minden hétszer kipróbált fogását felhasználta. Csak éppen fordítva. Mint mikor visszafelé pergetik a filmet. Most sem tett egyetlen fölösleges mozdulatot sem. S nem volt se éjjele, se nappala.

Mikor végre a hét épületnek immár egyetlen árva köve se állt a szemek útjába, megpihent, mint az Úr a hetedik napon.

És megbékélve érezte szívében, hogy az igazság kilódult mérlege helyrebillent.

Mese a történelemről

A kisfiú, pontosan emlékszem, először nem tudott hova lenni ámulatában, s éppen ezért a szánalomba menekült – mikor a fellibbentett szoknyácskák alól feléje mutatott pucér kis fenekek látványának kíséretében elhangzott az az összetett névszói állítmány, amelynek egyik tagja tökéletesen megfelelt ugyan a valóságnak, a másik azonban kiáltó valótlanságot tartalmazott.

Mert a kisfiú nem volt *büdös*. Inkább jó szagú volt, mint a virágok és a kisgyerekek általában.

Már a száján volt a visszavágás. A gyors gyermeki fegyver, amivel kevésbé sorsdöntő esetekben maga is gondolkodás nélkül élt, a kapásból visszahajított labda: „Ti vagytok a büdösek!"

De mozdulata megállt a félúton, mert hirtelen egész valóját átjárta a felismerés, hogy nemcsak ő nem az, nem rossz szagúak a szemben lakó, Kovácsné nevezetű kovácsné kislányai sem.

Most került szembe először a világtörténelemmel. Itt, a poros, kis falusi utca közepén.

A könny, amely szeméből ebbe a porba hullott, igazán, de igazán nem a harag vagy a sértettség könnye volt.

Azóta is nem szűnő ámulattal és szánalommal nézi mindazokat, akik mezztelen hátsófelük mutatása közben olyasmivé akarják kikiáltani, amivel, tudja, nem azonos.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1972 MÁR 16

Bernáth Aurél festőművész

Ünnepség Budapesten

Az 1848-as szabadságharc hőseire emlékezve — s egyben a 30 évvel ezelőtti antifasiszta, háborúellenes tüntetés évfordulója alkalmából — szerdán nagyszabású ünnepséget rendezett a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Budapesti Bizottsága és a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága a Március 15-e téri Petőfi szobornál. Délelőtt 10 órakor vörös nyakkendős úttörők, kokárdás diákok ezrei állták körül a Petőfi szobrot, s eljöttek emlékezni az 1942. március 15-i antifasiszta tüntetés részvevői is, közöttük a háborúellenes akciót szervező Történelmi Emlékbizottság egykori tagjai: Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész, Darvas József Kossuth-díjas író, a Magyar Írók Szövetségének elnöke, Pátzay Pál Kossuth-díjas szobrászművész, Somogyi Miklós nyugdíjas.

A Himnusz hangjai után Koncz Gábor színművész Petőfi: Föltámadott a tenger című versét szavalta el, majd dr. Trautmann Rezső, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének tagja, a HNF Budapesti Bizottságának elnöke köszöntötte a megjelenteket. Ünnepi beszédet mondott Szűcs Istvánné, a KISZ Központi Bizottságának titkára.

Ezután Darvas József, a Történelmi Emlékbizottság volt tagja emlékezett vissza a 30 év előtti antifasiszta tüntetésre, majd az egykori Történelmi Emlékbizottság nevében ünnepélyesen átadta a főváros lakosságának a Petőfi szobor melletti épület falán elhelyezett márványtáblát.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség hagyományainak megfelelően a Múzeumkertben, a VIII. kerületi KISZ Bizottság rendezésében, a KISZ új tagjai ünnepélyes fogadalmat tettek: méltó utódai akarnak lenni a márciusi ifjaknak és az 1848-as szabadságharc hőseinek. Az ünnepség záróaktusaként a kerületi társadalmi és tömegszervezetek képviselői, az iskolák, tanintézetek küldöttei megkoszorúzták a március 15-i eseményeknek emléket állító márványtáblát.

Demokratikus
a magyar—
működés fontos
nos és Leonyid
i találkozóját.
sítették a test-
pártjaik közötti
pcsolatokat, a
tműködést, s
elvi osztálypo-
. a béke és a
Bizottság meg-
hogy a Magyar
Szocialista Köz-
az új barátsági,
segítségnyúj-

megállapítja: a
ngolt és aktív
és országokban
álpolitika ered-
kilátások arra,
egyenjogú álla-
ésének, együtt-
váljon. A ma-
Varsói Szerző-
stületének 1972.
tát, mely állást
értekezlet mi-
tartalmazza a
rősítésének, va-
özötti kapcsola-
apelveit. A szo-
Magyar Népköz-
hogy haladékta-
értekezlet sok-

nép érdeke az
képező szovjet—
ugatnémet szer-
ptetése. A béke
őszinte hívét
rópai enyhülést
émet jobboldali
szerződések ra-
sára. A ciprusi
országi támasz-
flotta számára
t és nehezítik a
k előrehaladá-

ával, békét ve-
ttan szembehe-
gok, az európai
s haladó erők
ozgalmai, kon-
Pártunk és né-
a a kommunis-
seit, a nyugat-
aladó tömegek
bővítéséért, a
k javításáért.
vánulásokat és
soron az osz-

ai országokban
gresszió csúfos
ilág és az Egye-
ménye is elíté-
tikát, felháború-
ikai kormány
őben hidegvér-
bombázását,

szüntetnie m
get, ki kell
országok ala
kivonásának
nia az ameri
sült Államok
tartania a dé
jogát és meg
avatkozást
genfi egyezm
tani kell a vi
badságjogait.
kormányának

4. A Közel-
népek elleni
célja a terület
erők gyengíté
törekvéseinek
munizmus, a
bontására, irá

Izrael válto
Egyesült Nem
tait és a világ
nyíltan hango
telten fegyver
és Libanon e

A világ ha
az Egyiptomi
haladó arab
imperializmus
népünk szolid
alista erőkkel
Köztársaság
re tett lépése
és igazságos
Tanácsa 1967
rehajtása, az
teljes felszám
köztük a pal
kezési jogána
tartása.

5. A világ
megköveteli
nes akcióegys
ladó erők egy
Pártunk tová
telhetőt, hogy
mus ellen ha
A Központi
sét, hogy a k
továbbá más
tett erőfeszíté
fékezésére,
meghiúsítására
gáló feltételek

A Központ
alkotmány m
elvi kérdései
Népköztársas
dosítását, an
tében több
ment változa
építő munká
hazánk szoci
dését szolgál

A Központ
az alkotmány
lat összhangb
jainkkal, a X.
val segíti

JUN

Az Olvasó népért mozgalom társadalmi elnökségének felhívása

1021

Hívó szóval fordulunk az irodalom munkásaihoz, írókhoz, könyvtárosokhoz, nevelőkhöz, népművelőkhöz, az értő olvasókhoz és mindazokhoz, akik szívükön viselik a magyar nép műveltségét. Mindnyájunk összefogására, egyöntetű cselekvésére van szükség.

Régebben sokszor és magabiztosan hangoztattuk: olvasó nép lettünk. Sok minden igazolta is ezt. Könyvkiadásunk a szemünk előtt nőtt hatalmassá; klasszikus íróink művei az elmúlt húsz esztendőben milliós példányszámon felül jelentek meg, könyvtárhálózatunk immár az egész országot átfogja, a falvaktól az üzemekig, és a könyvtári olvasók megsokasodtak. Mindez kulturális forradalmunk természetes következménye.

Az „olvasó nép" illúzióját mégis el kellett oszlatnunk, hogy tovább tudjunk lépni, hogy szembe tudjunk nézni a reánk váró, új tennivalókkal.

Az eredmények ismeretében indultak meg az olvasásszociológiai vizsgálatok, s ezek olyan adatokat mutattak ki, amelyek komoly számadásra késztetnek bennünket. A különböző felmérések szerint az ország felnőtt lakosságának csupán az egynegyede olvas rendszeresen, ide számítva az iskolás gyerekeket is; egy kis töredék alkalomszerűen, időnként vesz a kezébe könyvet; a nagy többség, a felnőtt lakosság ötvenöt százaléka egyáltalán nem olvas.

Ez a helyzet sürgős és hatékony cselekvésre késztette mindazokat, akik szívükön viselik az irodalom, a kultúra gondját. A társadalmi fejlődésnek olyan szakaszába jutottunk, amikor az előttünk levő nagy feladatok nemcsak igénylik, de megkövetelik, hogy valóban mielőbb „olvasó nép"-pé váljék a magyar nép.

Két irányban kell munkálkodnunk. Egyrészt el kell juttatnunk az irodalmat azokra a „fehér foltok"-ra, ahol egyáltalán nem olvasnak; másrészt a már meghódított területeken is tovább kell lépnünk az ízlés formálásával, az igény növelésével. Több évig, több évtizedig tartó, emberformáló munkára vállalkozunk, amely napról

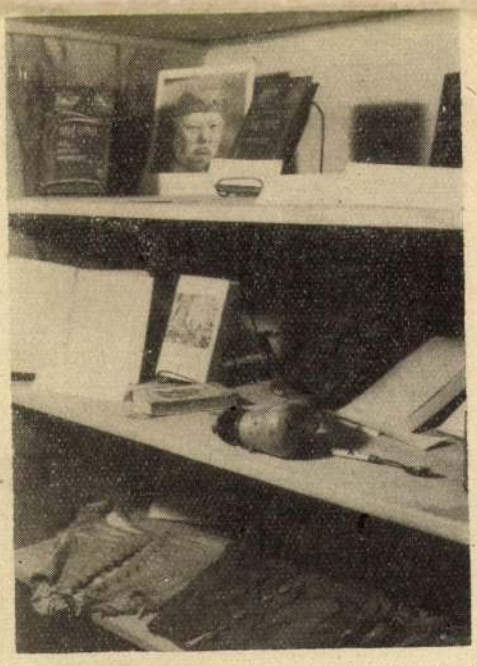

Fábián Zoltán az Írószövetség nevében megkoszorúzza a mezőszentgyörgyi könyvtár falán levő Eötvös Károly emléktáblát. Mellette Kocsis István, aki a mezőszentgyörgyi könyvtár első könyvtárosa volt. Jobb oldali képünkön részlet a könyvtár Eötvös Károly emlékkiállításából (MTI Fotó — Bajkor József felv.)

A tanácsi könyvtárhálózat születésnapja

A napilapok hírt adtak arról, hogy a tanácsi könyvtárhálózat születésének huszadik évfordulóját az *Olvasó népért* mozgalom bensőséges ünnepség rendezésével tette emlékezetessé. 1949. április 4-én kezdte meg működését *Rácz Aranka* vezetésével *Veszprémben* az első körzeti könyvtár, melynek szervező munkája nyomán 1949. április 24-én történt meg *Mezőszentgyörgyön* az első falusi könyvtár felavatása. (Lásd erről *Szalay Károly* cikkét a *Könyvtáros* áprilisi számában.)

Ma az első körzeti könyvtár helyén kitűnő megyei könyvtár, az első falusi népkönyvtár helyén korszerű községi könyvtár működik. Az *Olvasó népért* mozgalom magáénak tekintette a könyvtárak ünnepét, és a *Magyar Írók Szövetségének* kezdeményezésére *Veszprém, valamint Fejér megye Tanácsa* az évforduló alkalmából írókat, régi könyvtárosokat, művelődési munkásokat és újságírókat hívott meg a helyszínen rendezett emlékülésre.

A veszprémi *Eötvös Károly Megyei Könyvtárban* kezdődő összejövetelt *Simon István* Kossuth-díjas író nyitotta meg. *Sallai István* a könyvtárak mai művelődési szerepéről és az ebből adódó feladatokról tartott előadást. A nagyhatású előadáshoz szólva *Sebestyén Géza* megállapította, hogy 1949. április 24-e a hálózati és a letéti elv első hazai megvalósítása révén a korszerű közművelődési könyvtárügy születésnapja.

Az emlékülés résztvevői délután *Mezőszentgyörgyre* utaztak, ahol megkoszorúzták *Eötvös Károly* emléktábláját, majd *Páldy Róbert* emlékező szavai után *Kondor Istvánné* átadta a községi könyvtárnak a Művelődésügyi Minisztérium ajándékát: Nagy Sándor szobrászművész *Kosaras lány* című szobrát. Ezután hangzott el *Bicskey Károly* színművész tolmácsolásában az *Olvasó népért* mozgalom társadalmi elnökségének felhívása. *Fábián Zoltán* a könyv, az olvasás emberformáló szerepéről beszélt, végül a községi tanács *művészi emlékplakettel* ajándékozta meg a könyvtárak első munkatársait.

Lapunk májusi számában olvasható *Kellner Béla* cikke a tanácsi közművelődési könyvtárak húsz évéről. Az alábbiakban a Mezőszentgyörgyön nyilvánosságra hozott nagyhatású felhívás teljes szövegét közöljük.

Sallai István előadása a Veszprémi Megyei Könyvtárban. Az asztalnál Simon István Kossuth-díjas költő és Fábián Zoltán író (MTI Fotó — Bajkor József felv)

napra n[illegible] leleményt és szívósságot követel mindazoktól, akik szolgálatába szegődnek.

A feladat nagysága és fontossága arra ösztönözte az Írószövetséget, hogy mozgalmat indítson az „olvasó népért"; olyan mozgalmat, amely magába öleli a magyar társadalom minden rétegét és minden fontosabb kulturális intézményét. A kezdeményezés mára kibontakozott, s társadalmi, hivatali szervezetek egész sora csatlakozott hozzá. A Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a Kommunista Ifjúsági Szövetség, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa, a Szövetkezetek Országos Szövetsége, a Művelődésügyi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium és a Munkaügyi Minisztérium illetékes főosztályai, intézményei, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, az egész magyar könyvtárhálózat, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése — mind magukévá tették a mozgalom törekvését. Az elkövetkezendő munkához kérjük mi most a segítséget, a szolgálatvállalást. Találja meg a kezdeményezésben és a cselekvésben mindenki a maga feladatát. Az a cél, hogy minden termékenyítő gondolat — bármily szűk körben is fogalmazódjék meg — közös értékké váljék, s az egész nemzet műveltségét gyarapító, közös munkára serkentsen. Bízunk abban, hogy hívó szavunk meghallgatásra és megértésre talál, s elkezdjük szép, de nehéz munkánkat.

Bernáth Aurél
Kossuth-díjas
festőművész

Bugár Jánosné
a Hazafias Népfront
főtitkár helyettese

Darvas József
Kossuth-díjas író

Erdei Ferenc
Kossuth-díjas akadémikus

Fábri Zoltán
Kossuth-díjas filmrendező

Illés Endre
Kossuth-díjas író

Illyés Gyula
Kossuth-díjas költő

Jánossy Lajos
Kossuth-díjas fizikus

Lengyel József
Kossuth-díjas író

Major Tamás
Kossuth-díjas színművész

Nádasdy Kálmán
Kossuth-díjas rendező, a Színház- és Filmművészeti Főiskola
főigazgatója

Veres Péter
Kossuth-díjas író

Virizlay Gyula
a Szakszervezetek Országos
Tanácsának titkára

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából, a Tanácsköztársaság idején kifejtett tevékenysége elismeréséül *Kőhalmi Béla* Kossuth-díjas egyetemi tanárnak; 60. születésnapja alkalmából, eredményes munkássága elismeréséül *Sándor László*nak, az Állami Gorkij Könyvtár igazgatójának a MUNKA ÉRDEMREND arany fokozata; hazánk felszabadulásának 24. évfordulója alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül *Dobos Piroska*nak, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár osztályvezetőjének a MUNKA ÉRDEMREND ezüst fokozata; dr. *Kenéz Ernő*nek, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára osztályvezetőjének és *Németh János*nak, az Országos Széchényi Könyvtár raktárvezetőjének a MUNKA ÉRDEMREND bronz fokozata kitüntetést adományozta.

A művelődésügyi miniszter hazánk felszabadulásának 24. évfordulója alkalmából, eredményes munkája elismeréséül *Kovanecz Ilonának*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola főkönyvtárosának A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT; a Veszprémi Vegyipari Egyetem megalapításának 20. évfordulója alkalmából, eredményes munkája elismeréséül *Straub Gyulánénak*, a Veszprémi Vegyipari Egyetem Könyvtára csoportvezetőjének a KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntetést adományozta.

A MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG 50. évfordulójának tiszteletére április 15-én emlékülést rendezett a Művelődésügyi Minisztérium, amelyen részt vettek a Tanácsköztársaság művelődési munkásai, a baráti államok képviselői s az iskolánkívüli művelődés vezetői és kitüntetett munkatársai. Molnár János miniszterhelyettes bevezető előadása után Dr. Tar Károly a Tanácsköztársaság népműveléséről, Dr. Kovács Máté a könyvtárak, Dr. Gerelyes Ede a múzeumok, B. Lőrincz Zsuzsa pedig a levéltárak területén végzett művelődéspolitikai irányító és szervezőmunka terveiről és eredményeiről tartott előadást. Az emlékülés résztvevői délután megtekintették a Budavári Palotában a Magyar Tanácsköztársaság emlékkiállítást.

Budapest
KÖNYVTÁROS
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

Nyisson utat az eleven gyakorlat

Ma már nálunk nem egy-egy konferenc
nem a felkért előadók szűk körben elfogado
koztatásaihoz fűződik várakozás. Egyre in
szerinti előkészületek előzik meg a fontos,
kálatokba bekapcsolódhatnak — számuk i
eléggé megbízható számításokat végezhetne
ről, eredményeiről. S most nem is csupán a majd elhangzó referátumokra, a vitára, a határozatokra, a konferencia sikerességére gondolok. Hanem arra a társadalmi háttérre, pontosabban: közegre, amelyik — jelen esetben — a közművelődés fejlesztését objektive igényli, és a korábbiaknál feltehetően helyesebb, érettebb elvek és gyakorlat kialakítását lehetővé teszi. Vártam és reméltem, hogy a népművelés különböző viszonylatainak tanulmányozására szervezett témabizottságokban az eddig végzett munka vitathatatlan eredményei mellett szóba kerülnek majd a sikertelenségek, fonákságok is. De várakozásomat meghaladta a konstruktív gondolatok sokasága, helyenként (a vélemények figyelmes összegyűjtése után) azok fegyelmezett rendbe szedése.

Várom ezért már az előkészítő időszaktól, a konferenciától magától, majd a tanácskozást követő időktől annak a tendenciának erősödését, *amelyik az önállóan, alkotó módon gondolkodó és cselekvő, felelős művelődési munkások számának gyarapodását, valamint a népművelés iránt mutatkozó társadalmi érdeklődés fokozódását jelzi.* Várakozásom nemcsak a konferencia szervezőinek eddig is megnyilvánuló demokratikus munkastílusára épül, hanem azokra a *viszonyokra, erőkre,* amelyek ma társadalmunkban munkálnak. A gazdaságirányítás új rendszerének viszonyai között folyó termelés; az alkotó készséget tápláló szocialista demokrácia felé irányuló társadalmi mozgás, a tudományirányítás reformjának feltehetően a közfigyelem körébe kerülése, az oktatás valódi reformja körüli vélemények összetevői annak a közegnek, amelyben a népművelés ügye az előbbiekkel való szerves összefonódás következtében *közéleti témává,* társadalmi jelentőségűvé emelkedik.

Várakozással tekintek egy koncepciózusabb, az általános kulturális politikával szerves összhangot alkotó, és egész művelődéspolitikánk, benne oktatáspolitikánk magasabb elméleti szintre emelkedését is befolyásoló népművelési program elé. Olyan felfogás kialakulását várom, amelyik magas intellektuális szinten képes látni és átfogni népünk művelődésének egész folyamatát, a permanens művelődési folyamat kialakulásának törvényszerűségeit. Nem a népművelés fogalmának definitív meghatározására irányul elméleti igényünk, hanem éppen ellenkezőleg: egy zárt gondolati és pragmatikus rendszer helyett a konferenciának *a gondolkodás tágasságával kell utat nyitnia az igényes művelődéstudományi kutatásokhoz, és az eleven, szellemiségében és cselekvéseiben eleven, alkotó művelődési gyakorlatnak.*

Várom, hogy a konferencia *leszámoljon a népművelési gyakorlatban is helyenként jelentkező türelmetlenséggel, szubjektivizmussal, illuzionizmussal,* amelyik lényegében nem bízik abban a gazdasági-társadalmi viszonyaink fejlődése nyomán kibontakozó és erősödő hajtóerőben, amely a termelő tevékenység és a közéleti aktivitás révén juthat érvényre, hanem voluntarista alapállásból a közművelődés különböző ágaitól közvetlen termelési, társadalmi, nevelési hatást vár. És a konferenciától várom, hogy *visszaszorítsa a tanácstalanság, az elbizonytalanodás, a gondolati és gyakorlati restség helyenként és időnként teret hódító légkörét,* amelyet a kiábrándultság, a gyengeség, az engedékenység áraszt. Az életszínvonal emelésére irányuló reális törekvések, a műszaki-tudományos fejlesztés racionális ütemének kialakítása, az anyagi ösztönzés fejlődő és tökéletesedő módjai, a döntési hatáskörök fokozatos decentralizálása hozzák meg a művelődési mobilitást, teremtik meg azokat a lehetőségeket, amelyeket a közművelődés munkásainak élénk figyelme, eleven reagálása ragadhat meg. A marxista világnézet tisztább látásmódjával, tágultabb világképpel, korszerűbb népművelési szemlélettel felfedhetők azok a szálak, amelyekkel a nép művelődéséért foglalkozásuk és hivatásuk szerint felelős szakemberek *szervesen kötődhetnek a változó világ kulturális dinamikájához,* a szocialista fejlődés emberi relációihoz.

MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 23

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Békéscsaba

Bernáth Aurél

— FIATAL FESTŐK ÉS SZOBRÁSZOK NYÁRI MŰVÉSZTELEPE nyílt meg a Zalaegerszeg melletti Egervári kastélyban. A Zala megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik majd.

mec, m. ...
Ács. A játékvezetői hármas ...
válóan működött.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 23

Bernáth Aurél

PETŐFI NÉPE
Kecskemté

— **A Zalaegerszeg** melletti egervári várkastélyban kedden délelőtt megnyílt a fiatal festők és szobrászok nyári művésztelepe. A Zala megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik.

GÖNGYÖLEGELLÁTÓ vállalat Kecskemét, Rákócziváros 8. szám alatt azonnali belépéssel felvesz hegesztői vizsgával rendelkező géplakatost. 5484

A BÁROMFIIPARI Országos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bernáth Aurél

1196 JUL 23

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

1021

Művésztelep nyílt az egervári várkastélyban

A Zalaegerszeg melletti egervári kastélyban kedden délelőtt megnyílt a fiatal festők és szobrászok nyári művésztelepe. A Zala megyei Tanács végrehajtó bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik. Alkotásaikat kiállításon mutatják majd be a megyeszékhelyen.

ruházáso
Én az
zok" . . .
Akadta
gondolko
közös ne
Legyen
miénk, d
a 8 ho
önköltség
gáltatást
gedménny
szereket,
nyiségben műtrágyát, gépeket a szállításhoz. Ezt a szakszövetkezetben is magkapom, hát legyen, de én a saját pecsenyémet akarom sütögetni ma

rt
a
et

Több m
a mezőga

Berliner Ausstellungen

Aurel Bernáth

Bei Hartberg ist ein ungarischer Maler eingekehrt, eine ungewöhnliche Erscheinung. Vor dieser sensiblen, zartempfindenden Seele tauchen die Dinge der Welt in einer feinen Verschleierung auf. Von fern wird man an Edvard Munch erinnert. Auch Bernáth sucht die Natur visionär, mitunter gespenstisch zu durchleuchten. Das geschieht gewiß nicht elementar, sondern einigermaßen ästhetisch, aber dafür mit eigentümlich gereifter malerischer Kultur. Man ist nicht mit allem einverstanden, doch man grüßt eine künstlerische Persönlichkeit.

Am stärksten ist Bernáth bei landschaftlichen und Stilleben-Motiven. Der winterliche Fischerhafen in seinem Zweiklang von Weiß und kühlem Dunkelblau, in den auch das Möwenvolk eingeordnet wurde, die Parkblicke in ihrer satteren Skala, die Zimmerausschnitte in dem besonders klangvollen Reichtum ihrer zärtlich-hellen Farben, das Stilleben mit der Violine und das mit dem Schachbrett, in einem noblen, grauen Akkord — es sind bemerkenswerte Arbeiten. Tritt die menschliche Figur hinzu, so gibt es Schwankungen; die Gestalten haben oft etwas Körperloses. Eine gewisse Dünnblütigkeit, eine Gefahr des Verblasenen ist überhaupt vorhanden — hier muß Bernáths Selbstkontrolle einsetzen. Aber wie er zu träumen und dies als ein rechter Maler auszudrücken weiß, wie er mit leichten und delikaten Farblagen abseitige Stimmungen beschwört, macht ihn uns wertvoll und interessant.

des langen Weges, der über Raabe und Fontane bis in die Gegenwart führt. Siebenundsiebzig ihrer schönsten Handschriften hat die Preußische Staatsbibliothek anläßlich der Bibliophilen-Versammlung ausgestellt. Zum erstenmal nicht nach bibliographischen, sondern nach ästhetischen Gesichtspunkten geordnet. Wir sehen die byzantinischen Prachthandschriften, die älteste Virgilhandschrift, die Quedlinburger Italafragmente, die ältesten christlichen Buchmalereien und vieles andere mehr. Die Reichsdruckerei hat einen Katalog dieser schönen Ausstellung angefertigt.

—e—

„Der Weibsteufel"

Im Wallnertheater

In der letzten Zeit haben wir es schon oft erlebt, daß die Direktionen des Wallnertheaters kamen und gingen. Der neueste Mann, Max Semmler, führt bessere Namen auf seinen Ankündigungen als seine Vorgänger, sein Repertoire beglückt einstweilen noch nicht. Vorweg genommen und an den Rand geschrieben: Volksstücke in diesem Haus zu zeigen, ist gut; aber, bitte, wir wollen die echten sehen.

Schönherrs brutal gemachtes Drama vom Teufel im Weibe, der alle männlichen Höllenbrüder in die Tasche steckt, inszenierte Martin Gien straff und klar zusammengerafft, wenn man sich auch die ersten drei Akte etwas lebhafter und prägnanter vorstellen kann. Als aber, im vierten Aufzug, das in den Trieben zappelnde Weib dem schlauen Manne die Fäden des Spiels aus den schwachen Händen nahm, und der Muskelprotz vergeblich aus dem Netz, das die beiden über ihn werfen, zu entrinnen versuchte, da war das grobe Stück mit Biegungen und Brechungen packend neu gestaltet.

In Pirchans schlicht gegebener Bauernstube fühlte sich Fritz Richards geld- und liebeslüsterner Schmächling am sichersten.

DÉRY TIBOR:

JEGYZETEK EGY ÉVFORDULÓHOZ

Az emlékezet hálójából egy fiatal férfi lép elém, nyurga, magas termetű, szeme kissé riadt, mozdulatai is, keskeny fehér arca fölött arany sugárzású hajzatot visel. Modora félszeg, hanglejtése csodálkozó, de nemcsak a hanglejtése, maga az egész alakzat: mit?... hogyan?... miért?... kérdezte szüntelenül teste-lelke. Az emlékkép címe: Vidéki fiatalember. Vagy inkább: Fiatal festő. Egyiknek is, másiknak is van jogosultsága, amíg nem találok majd egy harmadikat, jobbat. A kép alsó jobb sarkába önkényem egy felírást illeszt: B. A. pictor 1922.

●

A kép eredetije, Bernáth Aurél 1922-ben, 48 évvel ezelőtt nyílott be hozzám, emigrációm egy bécsi albérleti lakásába; ha jól emlékszem, hóna alatt egy nagy fekete kartonmappával. A mappában rajzok, némelyikről szerzője arany hajkoronájának visszfénye sütött rám, teszem egy felkelő nap korongjáról. Tussrajzban szikrázó bizánci arany: öt perc alatt meg voltam főzve. Akkoriban még tudtam lelkesedni, akkoriban lelkesedésre még találtatott ok vagy ürügy. Huszonhat éves voltam, Aurél egy évvel fiatalabb. Az aranyfény, melynek sugárzásában akkor barátságot kötöttünk, ha ecsetje azóta már el is kerüli, a lélekben már majd egy fél évszázada többé-kevésbé tartósnak bizonyult. A lelkesedés tehát ezúttal jogosult volt, ezt ünnepeljük.

Hogy B. A. miképp került akkor Pannóniából Bécsbe, s Bécsből énhozzám, már nem tudom. Emlékezetem kihagyásosan működik, egész korszakokat nyomtalanul elemészt; talán ezért az az elnéző türelem, mellyel hátrafelé magamat s a világot szemlélem. Ha bécsi éveimet szemügyre veszem, bár áramlásukban lépten-nyomon érezni vélem B. A. jelenlétét, de határozottan még csak egy további jelenésére emlékszem, ennek színhelye is döblingi lakásom volt, Széchenyi egykori elmegyógyintézetének közvetlen szomszédságában. Egy verseskötetemet adtam ki, természetesen saját költségemen, a címlapot Aurél tervezte, kék, fekete s arany — persze, hogy arany! — színekben, s hogy a költséget olcsítsuk, a nyomdában a fedőlapot csak két színűre nyomattam, a harmadiknak, az aranynak a felmázolását egy nagy félkörbe, mely a kék és fekete geometriában nyugodott, a tervező maga vállalta. Kenyérkereső munkája végeztével tehát — egy csontfaragó műhelyben dolgozott — naponta megjelent nálam, soványan s ijedten, s gyártotta az arany dicsfényt ötszáz példányban; az ötszázegyediket fizetségképp most öreg feje köré képzelem.

Gyakoroltam ugyan eleget, mégis milyen nehéz a múlt feltámasztása és csontjainak méltányos összeillesztése! Az ember emlékezete még a gyomránál s a beleinél is önzőbb. A világ százezernyi tünde jelenségéből szigorúan csak azt ragadja meg, ami kedvére s hasznára való. Elnézem a ma hetvenöt éves B. A.-t, ezt a rendkívül határozott s magabiztos egyéniséget, s azt kérdem magamtól, mi lehetett az oka, pontosabban, milyen önös okom lehetett rá, barátságunk első szakaszában, hogy riadt kölyökmozgása mögött nem vettem észre, vagy kihagytam figyelmemből alkatának csontkemény szerkezetét. Szükségem volt valakire, akit pártfogásomba vehetek, magam is pártfogásra szorulón? Nincstelenek voltunk mind a ketten, én egy eltartandó feleség terhével talán még nála is szegényebb, mégis baráti kettősünk ábrája emlékeimben úgy fest, hogy Aurélban csak a segítségre szorulót, magamban csak a segítségre tehetőset láttam: testben-lélekben egy izomkolosszust, egy Herkulest, egy muszáj-Herkulest, ki nem ismer lehetetlent. Az egész emberiség dolgát fogom rendbe tenni, nemhogy egy barátomét, nemhogy a magamét. S amikor Bécsből elköltöztem emigrációm következő állomására, Feldafingba, egy kis bajor faluba, B. A. is abbahagyta Bécsben az esernyőnyélfaragást s útban Berlin felé, egy időre megállapodott nálam. Éppoly riadtan — úgy emlékszem —, s ugyanúgy elcsodálkozva a világon, mint megismerkedésünk első órájában.

Unszolására még megérkezése napján lementünk a tóhoz, jó háromnegyed óra járásnyira a falutól. A partmenti, egykori királyi parkban szelíd őzekkel találkoztunk. B. A. rájuk se köpött, csak a víz érdekelte. Sietett. S mikor leértünk a partra:

— A tenger! — szólt áhítatosan s mérhetetlenül ámuldozva. — A tenger! — s újra: — A tenger!

Látnivaló volt, hogy érzékeny festő-szeme még életében nem észlelt ekkora vizet. Egy életre szóló emléket kanalaz most ki magának a világból, gondoltam, ügyelve, hogy zajt ne csapjak. Ime láthatóvá válik a Múzsa homlokcsókja. Az ihlet magömlésének szent folyamata. Meg voltam hatva.

Csak jóval később derült ki, hogy B. A. tizenöt kilométernyire a Balatontól, Marcaliban született, ennek partjain s vizén töltötte életének nagyobb részét, két évig Keszthelyen járt iskolába, kitűnően evezett, vitorlázott, nautikai tudása messze meghaladta az enyémet. Arról nem is szólva, hogy a Balaton 600 négyzetkilométernyi területével több, mint tízszer nagyobb a kis starenbergi tónál. Min csodálkozott hát oly veszettül, kérdezhetné a köznapi elme.

Ön nem tudja, válaszolnám neki, hogy minden ember életének van egy szakasza, amelyet „az ámuldozás korszakának" neveznek? Sajnos, hat-nyolc-tíz éves korunkban ez többnyire lejár. Boldog az a halandó, aki fogékonyságának készültségi állapotát későbbi éveiben is fenn tudja tartani.

Még ha ez nem kis veszélyekkel jár is, folytatnám. Érzékenységünknek két kapuja van; az egyiket szélesre tárjuk ama vegyes folyam előtt, melyet önkényünk „szépség"-nek nevez, a másikon — hiába zárnók s reteszelnők el — erőszakos hullámaival betör mindaz a világból, amire allergiások vagyunk. Ki úgy védekezik, ahogy tud. Bemenekül finnyásságának legbelsőbb köreibe, s onnét vicsorít ki a világra. Vagy búskomor sóhajokkal adja jelét annak, hogy megtámadtatott, spleent, világfájdalmat, pesszimizmust vonultat fel egyéniségének országhatárain. Más gúnynyal keríti el magát, s annak lövegeivel védi eszményeit. S van, aki oly határozottá öregedik saját világa védelmében, hogy ízlésének pontosan működő automatikája mögött már-már sérthetetlenné válik.

B. A.-nak volt mit megvédenie s van mit megőriznie. Tudjuk, akinek határozott véleményei vannak, annak ellenségei is akadnak. Szinte irigylem értük Aurélt; jóval gyávább lévén nála, nincsenek véleményeim. S nem győzöm csodálni azt az ifjúi hevet és férfias szenvedélyt, amellyel ez az immár hetvenöt éves művész mindenkoron s mindenütt megküzd meggyőződéséért.

Nemcsak művészetében. Ha végigtekintek azon a fél évszázadon, amelynek során néha testközelben, néha országhatárok választóvonalával közöttünk, de többé-kevésbé mindig egymás közelében dolgoztunk s öregedtünk, úgy látom, B. A. minden mozdulatában a komolyság s a lelkiismeretesség nagy igyekezete rugódzott. Kis és nagy mozdulataiban egyaránt. Az egyetlen ember ismerőseim közül, kire, ha levelet bízok, nyugodtan alhatom, a levél a postaládába kerül. Ha telefonüzenetet, az üzenet megérkezik. Ha találkát ad, percre pontos. Ha kutyája van, ez esténként hálaimával köszöni meg a Teremtőnek, hogy B. A.-t jelölte ki gazdájának. Mivel nem bízott meg felesége kézügyességében, egyetlen lányuk születése után maga vette kézbe ennek gyámolítását, maga pólyázta, tette tisztába, legszívesebben maga szoptatta volna meg, ha erre módja van. S még ma is...

Ölben hordtam at a szükséges darabokat egy elhagyott és teljesen visszavadult parcelláról.

Valamikor borospincét gondolhattak el az elakácosodott szőlőföldre, vagy talán egy régi pince lett kőbánya, amikor a lenti faluban elkezdődött a második világháború utáni rajzó építkezés. A sárfalak alá jó volt a kő, az is, amit még az első világháború előtti nyugalomban rakhattak föl itt a hegyen bolthajtásba.

Mint idevándorolt ember, csak találgatom: mi hogyan volt. Az idevalók azt nem tudhatják, hogy a távolabbra is érvényes értékrend szerint, mi hogyan volt. Nem faggattam ki senkit de fölteszem, hogy nem egyezhetnék itt se mindenkivel a tetszés dolgaiban. Lehet, hogy a régi présházak nem érdemelnék ki az olyan emberek védelmét sem, akik pedig nagyon oda illenének az ajtajukba.

Pedig azok a régi, szép présházak! Mintha itt nőttek volna ki a földből? — persze, hogy itt nőttek ki a földből. Legföljebb a mész, a néhány szög és a zsalugáterek zöld festékje származott távolabbról. A kő, a homok, a sár, a szalufa és a nád is: mind idevalósi anyag volt.

Valljuk be: az önellátás nem mindig csak a bájával, néha nyomorúságával is megnyilvánult, de szemet nem szúrt, izléstelenséget nem erőszakolt.

A hegyen, a faluhoz közelebb eső magaslaton egy feszület áll. A helybeliek tudnák a történetét is elmondani. A feszület mellett régi harangláb maradéka, már harang nélkül. S négyszögben a múlt század templomkertjeinek a díszcserjéi.

Mi, városiak, akik bolondériából vagy munkagyógymódos céljainkkal, természet utáni vágyból, vagy egykori falusi voltunk parancsára, kiélhetetlen indulatainkkal, vagy

Olyan, mint a Kari bátyám hidasa — mondom a magam *házáról* is. Több benne a szög, mint a tetű a tyúkkatrocban. Azt hiszem, azt kell hinnem, hogy ezek az istenverte tákolmányaink megszégyenítenének öreg bátyáink előtt, ha föltámadnának, és följönnének. A legsüsübb basa-paraszt *senkiháziak elleni gyűlöletének* is megfelelnénk, a legmaradibb idegenkedésre is okot adnánk a „hidasainkkal", „óljainkkal", a „kalitkáinkkal", a bunkerpincéinkkel.

●

Én tudom, hogy kikerülhetetlen az átmenetiséggel járó zavar. Az átmenet mozgásainak így is örülni kell! A városiak ideszállingózásával nemcsak pénzben, de lokálpatrióta érzelmekben is ötszörösére emelkedett a hely értéke, az újra gondjainkba vett haza ára. A helybeli húsz—negyven szőlősgazdához újak sorakoznak. Ha gondoskodásban versenyképtelenek is talán, de nyugtalan leleményeikkel és újító próbálkozásaikkal nem alábbvalók. Nem több a trehány köztük, mint ahányan a helybeliek között a novát is megtűrik még. Egyelőre hasznos ez a folyamat így is, a bodegás izléstelenségeivel együtt is — ugyanezt a mozgékonyságot a városi albérlők zöldövezetes önállósításában is hajlandó lennék támogatni —, de azon mégis el kellene gondolkodnunk, hogy miképpen tarthatnánk együtt a hegy szellemét.

A termelési módozatokat illetően is gond ez most. Az aktatáskában mégse lehet kivinni buszon egy kerti traktort, műtrágyát se ebédvivő kosárban, szőlőkarót se háton. Ezért én a lazább szervezésű társulások létrehozását is üdvözölném.

Különösen azokra gondolok itt, akik most indulnának venni szőazok talaja is, mint a művelés vagy elhanyagolás alatt álló domboké, oldalaké. A humuszhiány különbségeit rendbe lehetne hozni hamar.

És ha a francia parasztoknak megéri a dombvidéki öntözéses mezőgazdaságot fönntartaniuk, akkor azt is találgathatom bátran, hogy a holnaputánra is jó rendezést nekünk is ilyen föltételekkel kellene elkezdenünk. A dombok alatti lápos mezőn, a tóhoz közeli táblákon mennyi gyötrődést tapasztaltam a belvíz, a vízpára miatt, ami a mélyebb felvésekben kipusztítja a vetéseket, vagy késlelteti a koratavaszi és nyári munkát. Föntt a murván parancsolhatna igazán minden brigadéros. Azt hiszem, hogy kevesebbe kerülne ilyen honfoglalás, akár a téeszeknek, akár a zöldövezetes városi embereknek, mint mondjuk egy dél-amerikai ültetvény foglalása egykor a spanyoloknak. Itt nincs malária, nincs vadállat, nincsenek indián törzsek és nincsen trópusi kín. Akár holnap ki lehet oda menni puska nélkül hat forint tíz fillérért.

●

Magánember persze nem tudja, hogy kiék is egyáltalán azok a kopasz dombok. Kik és mikor fogják azokat — és vajon mivel? — beültetni. Milyen hivatalt kellene rábeszélni, hogy parcelláza őket a város zöldövezetéhez, mert itt a város, és egyre errébb dagad a város, ezzel megemelkedik az ősgyöp értéke is.

Bizony, ha Veres Péter sok javaslatára hallgattunk volna húsz esztendeje! Veres Péter se tudta volna határnevek szerint fölsorolni, hogy hol mit csináljunk, de gondolatába minden jó belefért. A síkvidéki nagyüzemi mezőgazdaság fejlesztését nem késlelteti, ha itt is — másfelé is — a kisüzemi vagy társulásos gyümölcstermesztés nem

lehet hogy nem tehetek róla
de fogam átharapja torkát.
Rámdől. Ki húzhat ki alóla?

hogy leáll azokban az aranytojásokat fölélő esztendőkben, de olyan ütemben indul fejlődésnek, mint általában a második világháború után az európai országokban.

Eper, málna, csemegeszőlő vagonszám teremne itt a semmire se használt területeken vagy birkalegelőkön. Mandula, dió még ma is valami munkával is tonnákban teremne itt. Ha most kezdenénk hozzá a kopasz területek betelepítéséhez, akkor öt és tíz év múlva. Ha meg most sem, akkor majd egyszer, valamikor, de úgy minket is oda sorolnak balga elődeinkhez utódaink.

●

Nem az én dolgom. Az se helyes, hogy az én gondom legyen. A világirodalomban a mai lélektannal és szociológiával, a mai antropológiával, a mai össztudományos szinttel versengő, vagy azokat megelőző irodalmi alkotások születnek az emberről. Szívesebben drámákat írnék én is, és szívesen tudomásul venném csak, ha akár a legkóklerebb gazdasági és üzletemberek lepnék el és gazdagítanák azokat a területeket és kihagyott, kifelejtett lehetőségeket, ahova és amelyekhez írók gondolatai hiába surrannak. A Velencei röghegység — mert annak egyik legnyugatibb területéről beszélek — Dél-Franciaországban vagy Angliában már rég a legkülönfélébb csemegekészítmények címkéin híresedne.

A mai civilizáció szintjén, a mai ipari szinten az ideiglenes bódéinkat tubusokból fújt műanyaghabból kellene rögtönöznünk, nem a darab deszkákból szegezgetnünk — és talán már így is csinálnánk, ha a dolog gyökerét mindjárt másként fogjuk.

És egye a fene a bódékat! A szögezések, fűrészelések hangja így is kukorékolásnak számítható az elvadulásból kivakaródzó szőlőhegyen. A csokoládé készítmény, vagy talán a szilvalekvársajt, amelyben az itt termelt mandula reszelékét eszik az unokáink, így kerül az unokáinkhoz legalább közelebbre, hogy mi, városi bolondok, tengerparti nyaralási költségeinket itt költjük el. Nemcsak indiai vörös és zöld, kék festékekre, de facsemetékre, ribizketövekre, szőlőoltványokra, talajművelésre, trágyára, szerszámokra, és bizony szatyorban kihordott műtrágyára, hogy ennek a Meleghegy környéki napmelegnek az esélyeit legalább fölmutassuk. Amatőr vagy dilettáns módon, színvonalon; bár ezek a jelzők másfelé nem a legrosszabbat idézik föl.

●

Csinálom a szőlőhegyi házhoz a lépcsőt. A beágyazható kövek mellé a saját kertföldemből bányászom a tölteléket. A századelőn forgatták ezt a földet, nem is rosszul, de benthagytak kisebb táskanagyságú köveket is. Ezeket a szőlészek mai elgondolása szerint öklömnyi darabokra kell összetörni, és a forgatás alá szórni, vagy pedig elhordani.

Egyelőre nem vagyok olyan erős pénzzel, hogy gondolataimmal együttműködhessek, de legalább ennek a tudathasadásos kettősségnek az erőhozamát tudnám jól felhasználni!

Sok művészt, írót személyesen is megismertem életemben, a köznapi tehetséget a lángészig befogó ívben. Köztük nagy termékenységű kiváló elmét, de kinek fele művét bátran meddőhányóra lehetett volna vetni. Az ív túlsó végén mézgyűjtő alkatút, ki addig dúsította munkáit, hogy az ihlet olykori fáradékonyságát is le tudta győzni és sohasem szállt saját szintje alá. Volt, aki könnyű kézzel dolgozott, jó egyetértésben önnön természetével, volt, aki munka közben még tréfálkozni is tudott önmagával, más, aki tragikus redőkbe hajtogatta lelkét és arcát, valahányszor munkához ült. Volt, akinek a teremtés szenvedése megizzasztotta homlokát és hónalját. Láttam írót, aki írás közben hangosan elnevette magát egy-egy figurája csínytevésén, s eleven könnyekkel megsiratta balsorsát. B. A. tetőtől talpig komolyságba öltözött. Nemcsak amikor maga dolgozott — ennek ritkán, legföljebb egy-egy percre voltam tanúja, mert szemérmesen takargatta működését —, de minden alkalommal, amikor akár szeme, akár nyelve, tolla művészettel foglalatoskodott. Ilyenkor nem ismert tréfát. Nem volt elnéző. Nem vizsgálandó itt, hogy mikor volt igaza, mikor nem; a teljes odaadás, melyben a művész már-már átlényegül művévé, talán igazolja a szenvedélyt a vádban és a védelemben. Minthogy az igazság egy kígyó, melyet bárhogy markolunk, kicsúszik kezünkből, hajlok arra, hogy embert hűsége szerint becsüljek s ítéljek meg: ki milyen bátran s kitartóan látja el feladatát, melyet születésekor kapott. B. A. nemrég fejezett be egy freskót: két évig dolgozott rajta minden délelőtt, állványokon, létrákon kapaszkodva beteg lábával, végkimerülésig, délutánonként pedig visszatért a tetthelyre, leült a kép alá s két-három óra hosszat nézte. Ismétlem: nézte. Életének példázata lehetne: a vállalt szolgálatra, melyet úgy végez az ember, összegyűjtve minden erejét és komolyságát, ahogy anya szüli a gyermekét.

●

Már most tudjuk, hogy minden anya a maga szülöttét véli a legkülönbnek. Csak e szeretetreméltó elfogultságnak köszönhető, hogy az emberi faj még nem pusztult ki. A művésznek is szüksége van a kegyes öncsalásra, még ha titkolja is. Belsőségeiben azt a meggyőződését hordozza, hogy amit ő tud, azt senki más — és talán igaza is van. Innét büszkesége, mely néha talán a gőg képébe öltözik, innét az az olykor érthetetlennek látszó ellentállása is, mellyel más, szövetidegen művek ellen feszül. Sorolhatnók erre a példákat vég nélkül, irodalomból, képzőművészetből, zenéből, jelentős alkotók dühös acsarkodását egymás ellen, melyet közönségük értetlenül, ámuldozva figyel. Mi baja lehet vele, kérdi, nem sejtve, hogy a más műhelyének becsmérlése titokban ott is folyik — ha másutt nem, a lélek mélyén —, ahonnét a hír még nem jutott el fülébe. Hogy mi baja?... semmi más, mint hogy a kartárs nem azt csinálja, amit ő maga. Pontosabban, hogy nem ugyanabban a világban él s nem azt adja tudtul, aminek meghirdetésére véleménye szerint megbízást kaptak. Még egyszerűbben: hogy sem vér, sem eszme szerint nincsenek rokonságban, tehát hogy értenének a másik nyelvén. De ahol két művész viszonylatából rokoni szálak csíphetők fel, vagyis amikor beszámolóik a világról s önmagukról valahol összecsengnek, ott a befogadás, a megértés, a méltánylás körei hirtelen kitágulnak s kedves öcsénket, bátyánkat egyszeriben keblünkre öleljük.

Persze, kiterjedt a rokonság időn és téren át, Fra Angelicotól, Michelangelotól, Giorgionétól, Tiziantól stb. Chardintől, Courbet-től, Manet-től stb. Szinyei Merséig, Rippl Rónaiig, Berényig stb. terjed, de B. A. köztük is rendet tart, s nem egyforma lelkesedéssel fogadja el minden felajánlásukat a család asztalára. A szakmai tudást ugyan felismeri s méltányolja, de eszméletének képtárába még a legnagyobb mestereknek sem fogadná be minden képét, kényes ízlése csak azt válogatná ki közülük, ami illik világába. Ami megdobogtatja a szívét, mert szülőjének vagy gyermekének a keze nyomát ismeri fel benne. Képzelet-, szín- és formavilágával, értelmével, ami majdnem a sajátja, s mégsem az. Ami folytatja őt azokon a határokon túl, melyeket maga nem tud átlépni. Egyszóval, ami egy lépéssel megtoldja a kardját.

De a rokonságból ki is tagadható, akivel fejlődésünk, értsd változásaink során nem értünk többé egyet. Rembrandtnak a berlini múzeumban függő „Aranysisakos férfi" című képéről:

„Ránézünk s már mondjuk is: csodás" írja B. A. „Egy év múlva újra nézzük, s megint csak azt mondjuk: csodás. De múlnak az évek."

Múlnak hát. S velük együtt elmúlik B. A. „arany" korszaka. Tehát:

„Múlnak az évek. S ha mostanában elém kerül színes reprodukciója, már azt mondom, ezt az aranysisakot elengedtem volna. Nem egyszer meg is teszem, letakarom a kezemmel."

Pontosságában — s kedvességében — majdnem felér egy önéletrajzi fejlődéstörténettel.

Az emberi test hét évenként felújítja minden sejtjét, a központi idegrendszerét is; miért követelnénk hát örökérvényű ítéleteket akár az egyéntől, akár az emberi fajtól? Folyamatosan szembesülni az egyiknek is, a másiknak is a történelmével, legjobb tudásunk szerint meghozni az aznapi ítéletet, félelem s önkímélet nélkül kijavítani magunkat, ahol aznap szükségesnek látszik, ahhoz nagy erkölcsi bátorság kell s az értelem állandó őrtállása munkánk fölött. S az a kíméletet nem ismerő komolyság, amely, mint már mondtuk, B. A. soha le nem vetett munkaruhája.

●

Egyéb is szükségeltetik: az érvelés világos okfejtése. Hogy elsősorban önmagunkkal, majd a világgal is megértessük, hogy jobb kezünk tudja, mit csinál a bal. Gondolataink kifejtéséhez pedig egy kiváló toll ügyvuzgalma. S minél jobb az eszmeteremtő szervünk, a tollnak annál nagyobb ügyességét igényli. A látszat sok buktatója közt találjon rá a lényegre. Azt úgy bányássza ki, hogy ragyogjon. Irányítsa figyelmünket minden rejtőzködő erényére s magyarázza el nekünk, hogy mitől szép a szép, s mitől csorbult ki, ha történetesen csorba esett rajta. A mű eredetére és történetére is figyelmezzen, mert néha épp attól válik érthetővé az eredmény. A szomszédságát is vizsgálja meg, mert a szomszédok tanúvallomásai (és pletykái) is magyarázzák az eseményt. A toll tehát tájékozott, azaz művelt is kell legyen. Ravasz is, lélekbúvár és detektív, hogy a felszín csapdáit kikerülve, felfedje a tett mélyebb indítékait, mert a motívumok határozzák meg végső soron a mű tartalmát is, formáját is. És tegye mindezt oly tetszetős külalakban, hogy az olvasó ne csak megértse, de öröme is teljék a megértésben.

B. A. tolla mindezt tudja. Józűen, okosan, finoman árnyalva, szellemesen, ha kell, néha egy tollrajz határozottságával, de mindig oly festői érzékletesen, hogy látni is vélem, amit megértettem, illetve értem, amit láttam. Újraolvastam most néhány arcképét festőkről, műpártolókról; a sárga irigység evett, annyival jobbak, mint ez, amely itt most róla készül. Így érzek pannóniai könyveinek s nem egy novellájának olvastán is, lelkesülten, de kissé bandzsítva.

Az olvasó nyilván észrevette, hogy nem szólok a festő festészetéről, az író írásairól; az ünnepi köszöntőnek erre nincs helye, szerzőjének elég tudása a méltatáshoz. Egy személyes példát mégis az asztalra tennék annak a bizonyítására, hogy — néha! — mily meggyőző ereje van a költészetnek. Szinte gyerekkorom óta vágyom arra, hogy időnként a Balaton mellett élhessek, legyen ott házam, kertem pihenésre, tünődésre, talán munkára is. Hetven évig a vágy takaréklángon égett. Aztán elolvastam B. A. „Koos Krennerék egy napja" című, a Balaton partján játszódó novelláját, s többé nem álltam ellent. A ház megkerestetett s megvásároltatott, ünnepélyes térdhajtással a Múzsa előtt.

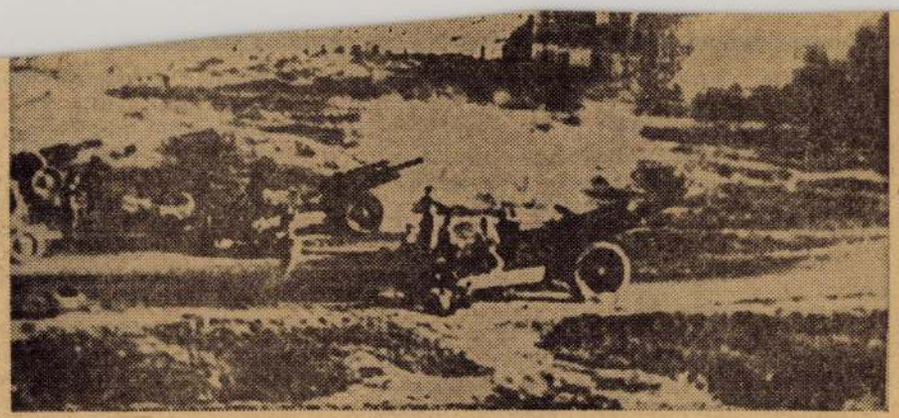

Szerkesztette
és az összekötő szöveget írta:
Roman Wionczek
és Zbigniew Zaluski

Rendező:
ROMAN WIONCZEK

BEMUTATÓ: NOVEMBER 19.

Barabás Tibor:
MICHELANGELO ÉLETE

Bereményi Géza:
A SVÉD KIRÁLY

Fodor József:
EMBEREK ÉS ÁLLOMÁSOK

Hegedüs Géza:
VÁRJ, MADÁR, VÁRJ

Kovai Lőrinc:
HÓDÍTÓK 1–2. kötet

Illés Béla:
HONFOGLALÁS

Lugossy Gyula:
KÖRFORGÁSOK — Kötve: 18,– Ft

Moldova György:
GÁZLÁMPÁK ALATT — Fűzve: 8,80 Ft

Tamás Aladár:
FELLEGES SZÁMKIVETETTSÉG — Kötve: 35,– Ft

Kaphatók és megrendelhetők a
MAGVETŐ KÖNYVESBOLTBAN
Budapest XIII., Szent István körút 26.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM — ORION TV — TELEVÍZIÓ

Bényi László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960

Ó

Június
21

Bényi László festőművész Útiképek címmel a Kultúrkapcsolatok Intézetének kiállítótermében mutatja be külföldi tanulmányútjain festett műveit. A kiállítást ma délután fél hatkor Pogány Ö. Gábor nyitja meg.

dl csak a Német De-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

ESTI HÍRLAP

1967. SZEP 23.

1021

Üvegbe zárt szellemek

KONCERTSOROZAT ÉS SZABÓ LŐRINC KIÁLLÍTÁS A PETŐFI MÚZEUMBAN

Ötletes programmal lepi meg közönségét a *Petőfi Irodalmi Múzeum* a budapesti művészeti hetek alkalmából. A *Filharmóniával* közösen koncertsorozatot indít, melyben a kiállítások témájához kapcsolódva az adott kor szellemét reprezentáló nagy komponisták műveit szólaltatják meg. Az első előadásra *holnap délelőtt 11 órakor* kerül sor a múzeum dísztermében.

ILLATORGONA

Érdeklődésre számot tartó eseménynek igérkezik a múzeum másik újdonsága: a *Szabó Lőrinc költői pályáját bemutató kiállítás*, amelyet október elsején *Illyés Gyula* és *Kardos László* nyit meg; október 8-án pedig a kitűnő kezdeményezés folytatásaként a költő szeretett szerzőit, *Mozartot* és *Wagnert* hallgathatják a látogatók, valamint *Farkas Ferenc* Szabó Lőrinc-megzenésítéseit, a költő leánya, *Gáborjáni Klára* előadóművésznő közreműködésével.

A kiállításon számos rendkívül érdekes, *múzeális értékű első kiadás, kézirat, eddig ismeretlen fénykép* kap helyet, amelyet a költő családja és barátai bocsátottak rendelkezésre. Ott lesz a versben megénekelt híres *illatorgona*, a költő kezeírásával címkézett, 77 üvegcsében lakó „hetvenhét szellem" a világ minden részéből. Az utolsó töltőtoll, szemüveg, s Babits arcképe, amely Szabó Lőrinc íróasztalán állt. A kéziratok közül néhány érdekesség: a verses hitvallás: A Költő és a Földiek, a Búcsú, Majakovszkij- és Horatius-fordítások eredetije. Először kerülnek nagyközönség elé *a kuriózumnak számító fotók:* arckép az ötéves kisfiúról, a költő barátai körében, Egyiptomban, egy szfinx társaságában, a hatéves Lóci fagylaltozás közben; és bemutatják *Gink Károly* csodálatos költő-portréit is. Kiállítják *Rippl-Rónai* és *Bernáth Aurél* Szabó Lőrincről készült festményeit, *Ferenczy Béni* gyönyörű plakettjeit, *Borsos Miklós* szobrát.

MEGSZÓLAL A KÖLTŐ

A gazdag anyagot Piros Tibor grafikusművész ötletes, modern megoldású rendezése teszi még szuggesztívebbé. A szerkesztő *Fehér Erzsébet* és *Parancs János* két eredeti meglepetéssel is szolgál a szép kiállításon: magnószalagról megszólal Szabó Lőrinc, saját versét szavalja, s a múzeumban kapható lesz a költő hét versének kéziratát tartalmazó facsimile-könyvecske.

(bé)

Szilveszterre kapu

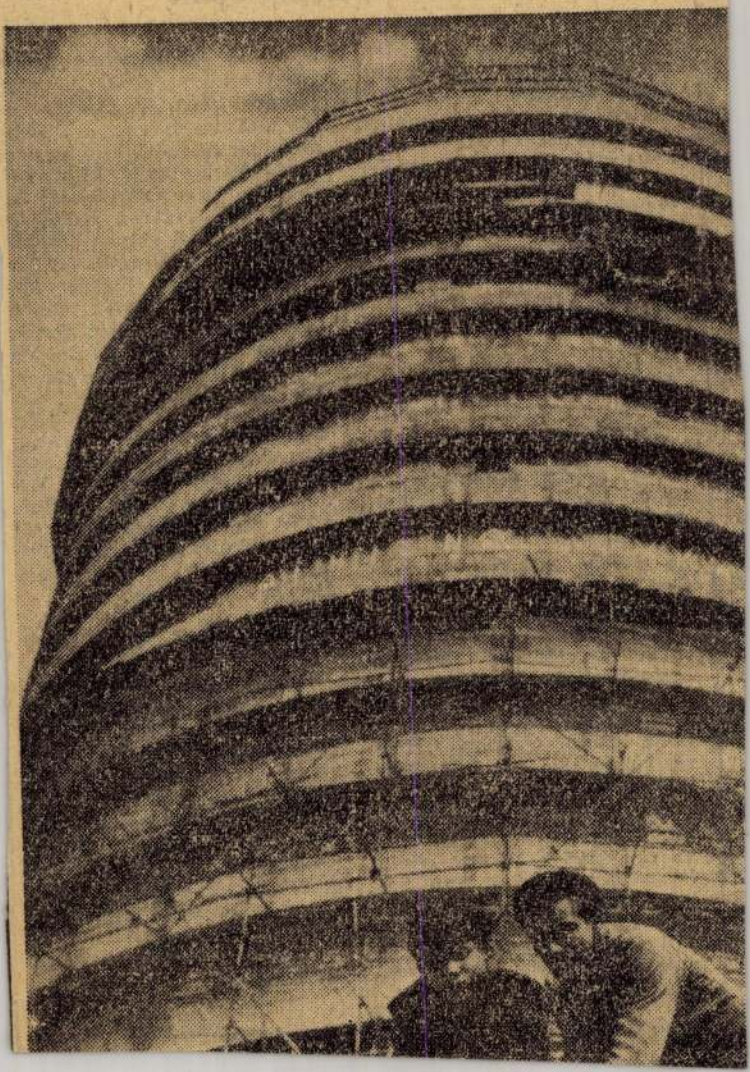

Dr. Forgács Pártos főorvos

121. szám. Budapest, 1955. november 19, szombat.

MAGYAR KÖZLÖNY

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOMJEGYZÉK

Szám:	Tárgy:
	Személyi rész.
1955. évi IV. törvény.	**Az Alkotmány 24. §-a új szövegének megállapításáról.**
65/1955. (XI. 19.) M. T.	A személy- és tehergépkocsik elosztásával kapcsolatos intézkedésekről. Közlemény.

I. Főrész

Személyi rész

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa

Bernáth Aurél festőművésznek, a Képzőművészeti Főiskola festőművészeti főtanszék vezetőjének 60. születésnapja alkalmából, művészeti, tanári és művészetelméleti munkássága elismeréséül

a „MUNKA ÉRDEMREND"

kitüntetést adományozza.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke.

Darabos Iván s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 38. évfordulója alkalmából, az ezévi kiképzési munkában elért kiemelkedő eredményük elismeréséül

Munkácsi Sebestyénnének, a MÖHOSZ Országos Elnökség gazdasági osztályvezetőhelyettesének

a „SZOCIALISTA MUNKÁÉRT ÉRDEMÉREM",

Kovács Lászlónak, a MÖHOSZ Szabolcs megyei elnökség motorosklub vezetőjének,

Mandl Ernőnek, a MÖHOSZ Békés megyei repülőklub vezetőjének,

Dezső Imrének, a MÖHOSZ szentesi járási elnöksége elnökének,

Ráhl Jánosnak, a MÖHOSZ miskolci városi elnöksége elnökének,

Nagy Lajosnak, a MÖHOSZ enyingi járási elnöksége elnökének és

Hajdu Ferencnek, a MÖHOSZ mohácsi járási elnöksége elnökének

a „MUNKA ÉRDEMÉREM"

kitüntetést adományozza.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke.

Darabos Iván s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 38. évfordulója alkalmából, kiváló versenyeredményeik elismeréséül

Gondos Aranka segédóvónőnek (motorversenyző)

a MUNKA ÉRDEMÉREM",

Benkő Rozália honvédtisztnek (motorversenyző)

a „SZOLGÁLATI ÉRDEMÉREM"

kitüntetést adományozza.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke.

Darabos Iván s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 38. évfordulója alkalmából, kiemelkedő társadalmi munkája elismeréséül

Molnár II. Sándor áv. őrmesternek, a KV. MÖHOSZ alapszervezete vezetőségi tagjának

a „SZOLGÁLATI ÉRDEMÉREM"

kitüntetést adományozza.

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke.

Darabos Iván s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára.

Törvény

1955. évi

IV. törvény

az Alkotmány 24. §-a új szövegének megállapításáról.

1. §. Az Országgyűlés a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által az Alkotmány 20. §-ának (5) bekezdése értelmében bemutatott, az Állami Ellenőrzés Minisztériumának felállításáról szóló 1955. évi 27. számú törvényerejű rendeletet tudomásul veszi.

2. §. Az 1. §-nak megfelelően az Alkotmány 24. §-ának új szövege a következő:

„24. §. A Magyar Népköztársaság minisztériumai:

a külügyminisztérium,
a belügyminisztérium,
a honvédelmi minisztérium,
a pénzügyminisztérium,
az igazságügyminisztérium,
a kohó- és gépipari minisztérium,
a szénbányászati minisztérium,
a vegyipari és energiaügyi minisztérium,
a könnyűipari minisztérium,
a város- és községgazdálkodási minisztérium,
a földművelésügyi minisztérium,
az állami gazdaságok minisztériuma,
a külkereskedelmi minisztérium,
a belkereskedelmi minisztérium,
az élelmiszeripari minisztérium,
a begyűjtési minisztérium,
az építésügyi minisztérium,
a közlekedés- és postaügyi minisztérium,
a népművelési minisztérium,
az oktatásügyi minisztérium,
az egészségügyi minisztérium,
az állami ellenőrzés minisztériuma"

Dobi István s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke.

Darabos Iván s. k.,
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára.

Minisztertanácsi rendelet

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 65/1955. (XI. 19.) M. T. számú rendelete

a személy- és tehergépkocsik elosztásával kapcsolatos intézkedésekről.

A Minisztertanács a gépkocsi nyilvántartás kiegészítése érdekében az alábbiakat rendeli:

1. §.

Valamennyi állami, társadalmi és közületi szerv, valamint gépkocsival rendelkező magánszemély a használatában, illetve a tulajdonában lévő személy- és tehergépkocsiállomány műszaki állapotára és számára vonatkozó egyszeri adatszolgáltatást köteles adni.

2. §.

(1) Az adatszolgáltatással kapcsolatos intézkedésekről a közlekedés- és postaügyi miniszter a Központi Statisztikai Hivatal elnökével együtt gondoskodjék.

(2) Az adatszolgáltatást 1955-ben december 31-ig kell elvégezni és a jövőben évenként kell megismételni.

3. §.

Aki az 1. § rendelkezéseit megszegi, azzal szemben az állami statisztikáról szóló 1952. évi VI. törvény büntető rendelkezéseit kell alkalmazni.

4. §.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Hegedüs András s. k., a Minisztertanács elnöke.

II. Főrész

Közlemény

Minisztertanács Titkárságától.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa elrendelte Nagyhegyes (Hajdu-Bihar m., debreceni j.) területéből a Kösélyszeg elnevezésű 3681 k. h. 1582 n. öl nagyságú területrésznek Nádudvar (Hajdu-Bihar m., püspökladányi j.) területéhez való átcsatolását. A területátcsatolás végrehajtása megtörtént.

(Minisztertanács Titkársága. 11—8—9/3/1955. I. szám.)

Szerkeszti: Minisztertanács Titkársága — Kiadja: Magyar Közlöny Lapkiadó Vállalat. Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky-út 78. I.

15630—3 — Vörös Csillag Nyomda, Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky-út 78. — Felelős: Poroszka L.

Televízió

MŰSOR 1962. DECEMBER 24-TŐL 30-IG

24 | HÉTFŐ

(vasárnapnak felel meg)

10.30 Közvetítés a Déryné Színházból
Jókai: A kőszívű ember fiai

16.00 Pereg a mese

18.00 Lámpafénynél

18.50 Látogatás Bernáth Aurélnál

19.25 TV Híradó

19.45 Senki karácsonyfája
TV játék

21.00 A fenyőfa alá

21.40 Hírek — Sporthírek

LONDON

Az Oxford Street egy részlete. Leslie Caron filmnésznő gombnyomására kigyulladtak a karácsonyfák fényei... s az ajándék is ott van a alatt, az üzletekben, csak pénz kell hozzá...

PÁRIZS

Ünnepi hangulatot áraszt a mesterien feldíszített ca. Nyilván a kirakatok is... lesz sietni előttük gyerekkel, asszonnyal — ye, kedves férfi-járókelők?

ien.

Miskolci kiállításról

Szép számmal találkoztunk a kiállításon fővárosi és más tájakról való művészek alkotásaival. *Bernáth Aurél* svájci tájképével elnyerte a megyei tanács nagydíját, *Kurucz D. István* néhány ízes színvilágú paraszti életképet küldött be abból a fajtából, amelyekkel a velencei biennálén nemrég értékes sikert aratott. A puha tónusok lírikusai, *Mihály Pál* és *Jakuba János* festményei,

Népszabadság 1962 dec. 15.

kával, és ami a legfontosabb, *gazdaságosan* gyártották ezt a nagy mennyiségű acélt. Pénteken délelőtt az acélmű 1. számú kemencéjénél *Farkas Lajos* ifjúmunkás, olvasztár nyitott utat az acélfolyamnak, *amely az évi terv befejezését jelentette.*

A martinászok kérik a Kohászati Alapanyagellátó Vállalatot, hogy *az év végéig több ócskavasat adjon, hogy a dunaújvárosi martinászok becsülettel teljesíthessék terven felül vállalt kötelezettségüket is.* (MTI)

Bernáth Aurél:

A százéves Benczúr

(Kiállítás a Szépművészeti Muzeumban)

A mult század utolsó negyede s a századforduló kora nemcsak azért érdekes, mert az impresszionizmus rendkívül jelentős forradalma kezdte aratni gyümölcseit, hanem, mert ugyanabban az időben nagy felkészültségű festők egész csapata munkálkodott, akik világsikereikkel majdnem útját állták ennek a forradalomnak.

Érdekes kor ez. A kereszténység kezdeti korszakáig kell visszamennünk analógiáért, hogy a festészetnek ilyen kettészakadását újra feltalálhassuk, mint amilyen a különféle országok Benczúrjai és az impresszionizmus közt volt. Akkor is a katakombák festői csendben munkálkodtak s igazán a föld alatt feszítették szét a késői római császárság immár üres kongású kolosszális teljesítményeit. A későbbi korok már nem mutatják ezeket a kiáltó ellentéteket iskolaváltásban, nézetben. Ellentétek mindig voltak, de nem volt ily mérhetetlen űr az iskolák között. S ami a fontos, az akkori Benczúrok nem tudták elnyomni az újfajta hangokat, mert a korszaknak tisztább volt az ítélete. Giulio Romano, Giorgio Vasari hatalmas freskói nem homályosították el Rafaelt, Bandinelli nem vette el a levegőt Michelangelótól, Bartholomäus Helst mellett Rembrandt tudott érvényesülni.

A mult században kezdődik ez az áthidalhatatlan ellentét az iskolák között . . . Újra és újra ismételni kell: nem arról volt itt szó, hogy „bár csodállak, ámde nem szeretlek", hanem a teljes negációról. Benczúr majdnem egy évben születik Cézanne-nal s van-e könnyebb dolog, mint elképzelni, hogy mi lehetett kölcsönösen egymásról a véleményük, ha történetesen ismerik egymás munkáit. A teljes tagadásról, a teljes el nem ismerésről van itt szó, mintha nem is egyfajta mesterséget űznének.

A kor nem értette meg Cézanne-t és társait. Cézanne nem kaphatott volna 100 frankot egy képért, mikor Makart, az osztrák Benczúr valamilyen ünnepély alkalmával fehér lovon vonul végig Bécs utcáin, olyan üdvrivalgások közepette, mint amilyen egy diktátornak dukál. Ma már szinte el se tudjuk képzelni a közönség ily széles rétegének és a festészetnek összetalálkozását. Megszédülve a hírnévtől és aranytól, euphoriás csapatként lovagoltak a festők a művészet élén. Egész magatartásuk területenkívüli volt, mintha már nem is lett volna föld a lábuk alatt

Hogyan juthattak ennyire? Hogyan veszthették el józan szemléletüket? Hogyan történhetett meg az, hogy ekkora képességű emberek — mert hisz hihetetlen mesterségbeli tudásuk volt — nélkülözzék azt a parányi mértéktartást, ami, ha megvan, máskép alakulhatott volna művészi sorsuk. Miként lehet az, hogy óriási képességükhöz nem társult több ízlés és művészi önismeret, ami mégis fegyelmezte volna őket valamennyire. Hogy ülhettek fel ennyire a látszatnak? Volt-e vajjon egyetlen nyugtalan éjszakájuk?

Mások voltak ezek, mint a régi korok hasonló típusú festői. Azoknak több volt a művészi belátásuk. Kapcsolataik kortársaikkal szorosabb lévén, azok művészi erkölcsei is jobban fegyelmezték őket. Carracci-ban, Giulio Romano-ban, Helst-ben nagy értékek vannak. Az a körülmény, hogy Piloty, Benczúr, Kaulbach közvetlen környezetében nem volt oly életteljes művészet, ahol lemérhették volna magatartásuk ferdeségét, csak részben mentség, mert hisz például Szinyei, akinek állványa Benczúré mellett állt, átverekedte magát azokon a keserves buktatókon, melyeket a környezet szellemisége állított és itt volt Leibl is, aki ez időben ugyancsak Piloty-növendék.

Ez a környezet valahogy mellékvágányon szaladt. Cornelius, a nazarénusok, Wilhelm Kaulbach teremtette légkörben Benczúr Piloty-tól tanul, aki lényegében hidegebb és még teátrálisabb modorával Németországnak körülbelül ugyanazt jelenti, mint ő nekünk. A nagy festészet a Rajnán túl volt. Egy követe: Courbet egy időben Münchenben tartózkodik, de jelenlétének hatása ezt a környezetet nem tudta kifordítani valójából. A többi kiváló francia csendben élt és messze innen. Zártabb is volt akkor a világ. De a müncheniek önteltek is voltak, igazi akadémikus gőg ült bennük.

Mennyit írjunk a kor,

mennyit a festő számlájára?

Megpróbálhatjuk más oldalról megfogni ezt a nem mindennapi jelenséget, Benczúrt.

Mondják, hogy a mult század vége igaz, boldog aranykor volt. A kiegyezés után az államügyek vitelében mindinkább beálló stabilitás polgári gazdagodást, a plutokráciának feltörekvését és a vállalkozások végtelen sorát eredményezte. A magyar földön kevéssel azelőtt honosodott meg újra a művészet s ez is kezdett terebélyesedni. A kiegyezés után mindjárt két nagyképességű festő: Munkácsy és Benczúr jelentkezett. Ügyszólván minden tradició híjján voltunk — az ország képzőművészeti műveltsége, az akkori kritikákból ítélve, nagyon csekély.

A polgárság gazdagodásának gyorsasága és a termékenyítő művészeti mult hiánya a város építészetében is pontosan leolvasható. Hogy kultúrális elmaradottságunk kiáltó hiányait minél hamarabb betömjék, sem az állam, sem a polgárság nem élt azzal a nyugalommal és megfontoltsággal, ami a régi korok kultúrpolitikusait jellemezte, akik évtizedekben gondolkoztak. „Add Uramisten, de mindjárt", körülbelül ez volt a jelszó. Az efajta történő, optimista és vállalkozó természettel együtt jár az igény a reprezentációra, különösen ott, ahol az errevaló képesség nem volt veleszületett, de az üzletvitelben viszont annál inkább szükség volt rá. De még arisztokráciánk is szívesen nyúlt az efajta festészet után. A képek idézték a régi nagy korok festői magatartását, díszruhák, boglárok, csattok hűsége nem szenvedett a stílus kényszere folytán Amellett a portrék nem voltak rikoltozók. Van bennük valami bölcs mértéktartás és természetesség, mégha át is üt rajtuk a sablon és a fotografia.

Csak a művészet legfőbb igazságától fosztották meg magukat a megrendelők, mert az igazi művészet akkor talán „polgári"-nak hatott s inkább éltek ezzel a színházi világgal, ahol az idealizálás és a reprezentáció a kelléktárból jött elő.

Azt vethetnék ellenem — s most m' az általános európai helyzetről beszélek —, hogy Cézanne és társai nem tudtak, volna megfelelni azoknak a követelményeknek, melyeket a társadalom s az állam ezen a téren támasztott. Mondhatnánk, hogy a reprezentáció bizonyos esetekben helyénvaló.

Ez igaz. Helyes művészeti kultúra azonban a tehetségnek és a feladatnak gazdaságos összeegyeztetése révén érhető csak el. Ha belelovalunk, vagy elcsábítunk festőket igazi képességeikhez nem való feladatokra, abból sem a művészetnek, sem a megrendelőnek haszna nem lesz. Így csak látszólagos eredmények termelődhetnek ki. A gazdaságos összeegyeztetéshez azonban finom belső kultúrára van szükség a megrendelő részéről. Élénk példa lehet arra, amit mondok, a német Marées esete, egy kiváló tehetségé (valamivel idősebb Benczúr-kortárs), akit jó érzékkel olyan reprezentációs feladattal bíztak meg egy nápolyi tudományos intézetben, amelyik tehetségével és saját természetes feladatkörével a legjobb arányban állt.

Amint egy szellemi jelenséget

ilyen tisztán materiális magyarázatokkal próbálunk megközelíteni, rögtön kisiklik kezünkből. A mélyben mégis csak újabb magyarázatok után kutatunk. Nem szabad megfeledkeznünk arról a nagy szerepről, melyet a stílusáramlatok autonom élete jelent. A stílusok haladnak s igyekeznek variációs lehetőségeiket kiélni, feldagadnak, mert magukba szívnak oly tartalmakat, melyek elindulásukkor még nem zavarhatták meg tisztaságukat. A stílus is élő valami. Nem kereszteződhetik korlátlanul. De mivel minden művész átmenteni is akar valamit a multból, mert nevelésével onnan ered — elérkezik egy pillanat, mikor a stílus a sok hozzátevéstől szürkévé, vagy éppen a legelviselhetetlenebb egyveleggé válik. Ilyenkor esik meg, hogy ninesen út tovább s a primitívekre, vagy naturalizmusra van szükség, hogy az egészet újrakezdjék.

Ezek talán azok a pillanatok, mikor a művészet a legszélesebb néprétegekhez talál utat. Amily kívánatos volna ez különben, oly sajnálatos, hogy az efajta összetalálkozás rendszerint olyankor történik meg, mikor az eszmények már felhigultak s amikor a festészet szellemi magatartásába már valamilyen mérgező elem került.

A reakciók ilyenkor annál keményebbek, minél nagyobb képességű festők a szószólói a kifogásolt festői tartalomnak. Az egész müncheni iskola egy fél évszázada a kritika tüzében van. Piloty, Kaulbach, Böcklin (mert hisz lényegében ő is ide tartozik), még Németországban is, ahol hazájuk volt, hitelüket vesztették.

Micsoda küzdelem kellett ezeket a kolosszusokat ledönteni, ezt ma már el sem tudjuk képzelni. Egy kis csapat francia festő végezte el ezt a munkát, mely áthangolta az egész európai felfogást, tisztázta a fogalmakat s újra talpraállította az ősi kategóriákat. S ez a munkájuk annál nehezebb volt, mert egyikük tehetsége se volt oly féktelen, hogy rögtön magával ragadjon. Csendes emberek voltak, tele forradalmi gondokkal, mert hisz a festészet egész látáskultúráját kellett újra teremteniök. Könnyebbségük csupán abban állt, hogy Franciaországban a teátrális felszín alatt a jó festők láncolata sohasem szakadt meg.

A szellem kvalitása, s a formálás ereje

teszi a művészt.

Benczúrnál az elsővel volt baj. Mintha dús vacsora után, mikor már mindenki jóllakott, a háziasszony újra hordani kezdené a zsíros ételeket. Neki minden kevés volt. Fullasztó elrendezések, selymek, csipkék, brokátok hemzsegnek képein. Kispolgári elképzelésű főúri mennyország ez. Ahogy pl. Dubarry-t ábrázolja (a kép jelenleg ki van állítva), az önmegtartóztatásnak oly hiányát árulja el ezen a téren, ami túl megy minden határon. Ez a túlzás megvan a mozdulatok negédességében is. Oly világ tárul itt fel, mint egy kívülálló titkos álmaiban lehet. — Ahogy egy hadvezért lát (Budavár visszafoglalása), divatjamult történelemkönyvek kongó pátosza jut eszünkbe. Mindenen kívül van, mindenre, ami fényes, bámul s mivel rendkívüli a tudása, mindent fensőbbségesen ad elő.

A művésznek a tárgyán belül kell élnie. Ami annyit jelent, hogy a tárgy az ő legszemélyesebb ügye kell hogy legyen, mégha a legtávolabbról is veszi azt. Olyan legyen az, mint a szobája, ahol még sötétben is kiigazodik. Az elképzelésnek, az élménynek otthonossága elengedhetetlen a festő számára. Az emberségének, a szellemének otthonáról van itt szó. S főleg a munkából nem szabad kiderülni, hogy túlságosan respektálja saját elképzelését, mint ahogy valaki önmagát nem dícsérheti. De ő témáin kívül állt s innen van az, hogy nem vette észre a pózokat.

Most ki van állítva például egy turbános önarcképe. Indokolatlan — ez a jelző jut először eszembe. Távolról sem kifogásolok kosztümöt, mellyel a festők gyakorta szerették önarcképeiken ellátni magukat. Rembrandt is megtette ezt. De micsoda nemes szellemnek kell átsütni a festéken, hogy ezt valaki hitelesíteni tudja. Hogy komolyan vegyem a turbánt a fensőbbséges tekintetet, az alak rövidülését, amivel még fokozza a nézőre gyakorolt nyomasztó hatást. Miért tette fel a turbánt? Erre a képnek kell felelnie, úgy, hogy észre se vegyem ezt a rendkívüliséget, ezt a festészeti kelléktárfogást. A szellemnek úgy át kell lelkesítenie a képet, oly parancsolóan, oly egyértelműen hitelesítenie, hogy érezzem: ennek csak így, csak ekként van létjogosultsága. Itt azonban minden a fordítottjára sül el. Kilátszik a bohókás kispolgár, aki maskarába megy s csak a szomszédot akarja meglepni.

Témáit mindig kívülről hozta. Helyesebben: témaválasztásaiban nem volt meg az az inspiratív elem, mely minden jó művészetben meg van. Az az élénk összeköttetés, ami a téma belső beszédének kihallgatásából áll elő, sohse látható képein. Kívülről hozott feladatok, mégha azok a legfortélyosabb módon adatnak is elő, nem tudnak átmelegedni a festő kezén. Benczúr nagy készsége minden nehézséget győzött, csak éppen érzékennyé nem tudta tenni feladatát. Mint egy nagy színházi rendező, sok stílusba s ekként sok kompozíciós rendszerbe tudta beleélni magát. Természetlátása részvétlenül követte, bárhol szedte is az efajta inspirációt.

Természetlátását

többhelyről vette, amíg az benczúrivá alakult. Rubens, Tiepolo, Van Dyck, de a hollandusok és a biedermayer is leolvasható képeiről. A „Vajk megkeresztelése", az Első Magyar Általános Biztosító nagy csoportképe, nővérének kis arcképe (jelenleg nincs kiállítva), nővérének fehérruhás arcképe (14. sz.), Éder Ödönné arcképe (21. sz.). Az erdőben ülő nő (18. sz.), mind más és más szellemű festés. De nem ez a keresés a baj. Hanem, ahol szelleme a kezdeti elfogultságot s jobb mintaképeit levetkezi s a felhangzó tapstól egyre jobban igazolva elmerül a külsőségekben.

Korai dolgai között azonban pár nagyon szép akad. Említettem már nővérének kis arcképét, melyet a magyar festészet legszebb darabjai közé sorolok. Ugyancsak Benczúr Etelkáról készült s már említett fehérruhás arckép s az Éder Ödönné arcképe kiváló alkotások. Nagy tudása ezekben a képekben remekül érvényesül.

A laikus számára

a legizgalmasabb kérdés marad az egész Benczúr-problémában, hogy ily nagy képességű festőnek, aki ily könnyen ábrázol s aki ily nagy feladatokat oldott meg, pár darabra zsugorodjon össze azoknak a képeinek száma, melyeket egy újabb értékelés elfogadhat. Hogy tudás, aminek bővében volt, szorgalom s jó szándék, melyet szintén nem lehet vitássá tenni, ekkorát forduljon értékelésében negyven év alatt.

Fájdalmas és egyben csodálatos jelenségnek tartom ezt magam is.

Ha az ember józan szociológiai és esztétikai mérlegelés világításában valamennyire megoldottnak is látja alakja rejtélyét, még mindig elég ok marad a csodálkozásra a természetnek ily fajtájú pazarlását látva. Még mindig marad elég ok fejtörésre a tehetség fogalmáról, a fejlődésről s a korszellem rejtélyeiről. Mily tehetség lehetett ő az iskolában! Minden magyarázat és elintézés valami kielégületlenséget hagy az emberben, annál inkább, mert a festészet történetében, legalább, ahol ekkora tudás és szerénység volt jelen, ott mindig volt egy jó adag zsenialitás is.

A Benczúrok világát már elődeink döntötték meg, a festők és teoretikusok. A mi generációnk nézete teljesen egyezik az övékével. Két tagasan értelmezett nemzedék áll tehát itt már tanunak arra nézve, hogy a festészetnek más úton kell haladnia s hogy a tudás egymagában nem elég. De arra nézve is, hogy nem vagyunk igazságtalanok. S azt hisszük, hogy az utánunk jövő generációk is osztani fogják nézeteinket.

Ha az előttünk járó nemzedék a benczúri világ szellemi alapjait döntötte meg, számunkra még mindig itt marad az uszálya elleni küzdelem. Hatása ugyanis rendkívüli volt. Nemcsak a szó szoros értelmében vett követőkben, hanem abban a dohos szellemű magatartásban, ami az egész légkört jellemzi. Még azoknál a festőknél is, akik valahonnan az elakadémizált naturalizmusból származnak, kimutatható az az édes máz, mely az ő atelier-romantikájának s fülledt szépségkeresésének terméke.

*

Az „igazi" Benczúr letűnt, mint a ferencjózsefi aranykor. Emlékét inkább azokkal a képekkel ápoljuk, melyek igazak. S ha ezek a képek szerényebbek is méretben és számban, elegendők lesznek ahhoz, hogy tiszteletünket személye s bámulatunkat nagy tudása iránt megőrizzék.

Teljesen lejegyezték a búzakölcsönt

Amint ismeretes, a búzakölcsön jegyzési határidcje január 31-én járt le. Az utolsó napok torlódása folytán a jegyzés eredményére vonatkozó részletes adatok csak most futottak be a pénzügyminisztériumba.

Illetékes helyről azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az eredmény teljesen megfelel a várakozásoknak. Az 5 millió métermázsa búza jelenlegi pénzbeli ellenértékének megfelelő 200 millió pengő névértékű kölcsönt ugyanis százszázalékban lejegyezték és annak ellenértéke február 4-én már be is folyt az államkincstár számlájára.

Több mint százezer pengőt fordít tudományos kutató munkára a Széchenyi Tudományos Társaság

A Széchenyi Tudományos Társaság most tartotta szenátusi ülését, azt követően pedig közgyűlését a Műegyetemen. A szenátusi ülésen a társaság elhunyt elnöke, gróf *Széchenyi* Bertalan helyére dr. *Vámossy* Zoltán nyug. egyetemi tanárt választották meg. Ugyanekkor ügyvezető társelnökké választották dr. *Schimanek* Emil műegyetemi tanárt és főtitkárrá dr. *Misángyi* Vilmos műegyetemi tanárt. A szenátus ülésén 52.000 pengőt szavazott meg tudományos kutatómunkák támogatására, amely kutatások részben az orvosi, részben a mezőgazdasági, illetőleg a technikai tudománykörökhöz tartoznak. A társaság ez évben még további 50.000 pengő kutatósegélyben kívánja részesíteni a magyar tudományos munkát s ezzel lehetővé tenni, hogy az anyagbeszerzés és a kísérleti eszközök beszerzése terén fennálló áremelkedés mellett továbbra is folytatható legyen a kutatómunka, amelyre a társaság fennállása óta több mint másfélmillió pengőt fordított. *(MOT.)*

Vitéz Bodorné Czeke Vilma előadása

A szórványvidék egyik fontos őrhelyén fekvő Szamosújvár Egyesült Női Táborában dr. vitéz *Bodorné Czeke* Vilma, a „Magyar Nő" főszerkesztője előadást tartott a magyar nő szerepéről a belső front kiépítésében.

Rámutatott arra a szerteágazó és bonyolult munkakörre, mely a háború alatti belső fronttartás és építés feladatában az öntudatos magyar nőre vár s a családi tűzhely, az otthon tisztaságának védelmezésében jelölte meg a belső fronton harcoló magyar nő legfontosabb kötelességét, mert ha az otthon lelkileg, testileg ép és érintetlen, új építő feladatok teljesítésére lesz képes az otthonokat összefogó ország is. *(MTI.)*

FINN FAHÁZ lemezzel szigetelt télen is lakható
HERKULES, Wesselényi-utca 2. T. 220-852.

Tanár vagy tanárjelölt, esetleg jogász, budapesti internátusban bennlakó felügyelői állást elfoglalhat. Ajánlatok „Sürgős 1643" jeligére Blockner J. hirdetőbe, IV., Városház-utca 10

1200 m² területű raktárhelyiség belterületen kiadó
Érdeklődni d.e. 8-12-ig
VIII., Szeszgyár-utca 4
a portásnál

Részvénytársaság vezérigazgatói szobájába modern bőrgarnitúrát keres
„Kifogástalan 13716" jeligére BLOCKNER hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10.

Terpentin, festékhigító,
I. r. kencelakk, kocsikenőcs, gépszíjrok kaphatók. Kerékpárok prima gumival. Budai műszaki váll., II., Retek-u. 19. — Keddtől.

Szabó István:

Dallamy Zoltán jól kezd és remekül folytat

A műsor szerint most az ő beszéde következett, Dallamy Zoltáné. Az előző számnak járó taps elülte után, kilépett a turáni motivumokat mutogató kulisszák mögül. Mivel lelkét rendben lévőnek érezte s lakkcipőjét jól megfényesítve tudta, magabiztos mosollyal és ehhez illő szerénységgel könyvedén meghajtotta magát, aztán bajszához nyult s igazított egyet rajta. Tulajdonképpen senkire sem nézett a lámpa, az előadói asztalra és a nemsokára következő szavak kissé zavaros és mámoros percében. Ügyesen mindig megtalálta a pontot, mely éppen két arc világos foltja között adódott. Ezért pillantása úgy tűnt, hogy a végtelenben kószál, mint a jósnőké, ha már eleget kortyolgattak ihletből, meg alkoholból. Ugyanis, az emberek azt vélik, végtelenség az, ami nem ők.

Dallamy Zoltán tehát „elnézett" a hallgatóság feje között meg fölött, majd köhhintett egyet-kettőt. Ezzel mintegy intett az ihletnek, hogy: „jöhet már", mert a publikum türelmetlen, töltekezni szeretne, mint a dróton a fecskefiókák. Csakugyan, az ihlet engedelmeskedett, szedte sátorfáját s jött-jött reformer zúdulattal Meótisz felől, népi földek fölött. Irama egyenként szégyenítette meg a levegőben iparkodó turulmadarakat. Beinalt a terembe, könnyű szárnyával szíven illetett minden egyes hallgatót. Ekkor lehajtotta fejét a szónok, jegyzeteit babrálgatta, a papírlapokat gondosan sorba rakta. Ezt a vurstliban tanulta egy tetszetős csepűrágótól, aki kártyáival játszadozott így. E mozdulattól egyébként azt is remélte, hogy jól látják hullámos haját és észreveszik domború homlokát.

Majd elkezdte . . .

*

Két hivatásos állami és nyugdíjjogosult létrakezelő meghatódva a második mondattól, a terem bal hátsó sarkában izgatottan sugdosott tenyere mögül:

— Hallod, milyen meggyőzően mondotta: „az én hűségem hű marad elveimhez"?

— Igen, igen, én is észrevettem. Ez a mi emberünk.

*

E két férfitól jobbra egy keszeg, kissé hatvanéves és kissé szőkített nő mind jobban és jobban kihúzta magát recsegő székén. Nyelvével szünetlenül vékonyka szájaszélét nedvesgette. Távcsövet vett elő, ezt oly szenvedélyesen csillogtatta, hogy az már illetlenség számba ment. Kinevezte magát a szónok „leghívebb hallgatójának" s ezen az alapon hetenként kétszer kockás papíron, ceruzával levelet írt kedves Dallamy Zoltánjának. Ilyen mondatokat dugdosott a borítékba: „Ön nem is tudja, milyen férfias. De én tudom és érzem. Igenis, ön férfi, ha nem tudná. Nekem különösen a vállai tetszenek. Irigylem feleségét, akit ön nap mint nap boldogít. Csak egyszer, egyetlen egyszer hallaná saját hangját s érezné hátán a bizsergést . . . különben nem folytatom. Jaj! Árulja el egyszer, hol tanulta azt a sok idegen szót? Eztán én is tanulok idegen nyelveket. Ajánlion jó nyelvtanokat, így szeretnék felemelkedni önhöz, kedves Dallamy Zoltán. Ne értsen félre, én százszázalékosan tisztességes nő vagyok. Kizárólag a tisztelet, a becsülés iratja velem a levelet. Ma reggel tükörbe nézve megállapítottam, hogy nem is vagyok csúnya. Úgy érzem, rokonlelkek vagyunk . . ."

A távcső elszántan turkált a szónok göndör hajában. A távcső lelkes tulajdonosa megállapította, hogy a hullámos fej és a lendületes beszéd között gyönyörű párhuzam fedezhető fel.

*

A beszéd érzelmes, egyszerű mondatok hátán fénypontjához közeledett: a szónok mély lélekzetet véve, harminchat hazai meg külföldi politikust, államférfit, közírót nyalábolt fel, aztán a neveket egyenként hajigálta a sorok és székek közé. A hatás csodálatos volt. A férfiak résre tátott szájjal bámultak, a nők elégedetten sóhajtottak. A hetedik névnél a tenyerek bizseregni kezdtek s készültek, hogy egymásnak ütődjenek. Az ámulat árja torkig emelkedett. Mikor a hatvanhatodik név is elröppent, szinte galambszárnyon, az emberek nem bírtak magukkal. Elcsattant a taps, a levegő tüzet fogott, lángralobbant és fénylett Dallamy Zoltán kissé zsíros arca körül. Olvadoztak a szívek és az agyvelők; a szájak ütemesen ismételték a szónok mélyértelmű mondatait: „Éljen az önrendelkezés szent elve! Éljen a becsületes politikai megtalálói Éljen az európai út, mely előre és hátra vezet s tág perspektivákat revelál jobbra és balra! Éljen a fehér árnyalat közép-feketével! Éljenek az említett nevek, melyek a lexikonban alusznak!"

— Hallasd mégegyszer legszebb mondatodat! — ordított torkaszakadtából a két nyugdíjjogosult létrakezelő.

Az ünnepelt vastagodó csipőjére téve balkezét, kurta középső ujjával előremutatott:

— Tegyétek meg mindennap az egy lépést a haladás felé még akkor is, ha közben kettőt visszaléptek! Mozogni kell!

*

Ő is mozgott s eltűnt a kulisszák mögött, ahol öntelten simogatta pirospozsgás arcát meg kackiás bajuszát. Kalapját kezében lengetve indult a kocsmába, ahol várták bizalmas barátai, kik büszkék voltak rá s ha csak tehették, dicsekedtek vele:

— Na, elmondtad, Zolikám? — fordult feléje egyikük, a kiöregedett színész.

— Mi az, hogy elmondtal? Valósággal elszavaltal — igazította ki a zongorahangoló.

— Bizony — biccentett rá a vidéki lókereskedő, a kör legfiatalabb tagja.

A kántor meg az öreg hentes oly részeg volt már, hogy csak röhögött, szót se tudott szólni.

*

A frőccs mellett, barátai társaságában jól érezte magát Dallamy Zoltán. Ez a mellékutcai kocsma a kisvárosra emlékeztette, ahol gyermekéveit töltötte s iskolába járt. Osztályában azzal szerzett nevet, hogy régi kerékpáralkatrészeket addig-addig cserélgetett, míg vadonatúj gépre nem tett szert. Aztán egyedül ő fizetett elő a Tolnaira, ebből mindent elolvasott, novellát, ismeretterjesztő cikket, adomát; még a keresztrejtvényt is megfejtette. Lexikont kerített valahonnan s abból tanulta meg a hárombetűs spanyol királynő nevét és a kémiai elemek rövidítéseit. Bámulta a képeket, melyek válogatás nélkül, „belemarkolva" adagolták egymás mellé Disraelit és Landrut, Viktória királynőt és Kisst, a cinkotai rémet, Palmerstont és Leirer Amáliát. A Tolnaiból tanulta meg a „Dunában úszik egy láda, abban a Kodelka lába" című költeményt és Falu Tamás egyik-másik strófáját. Tudása tehát gyarapodott, mint szarkafészekben a csillogó tárgyak. Annyira fejlődött, hogy a szomszéd házban lakó bábaasszony nagy jövőt jósolt neki. Zoli piros lett a jövendöléstől s pírjában történelmeket kért kölcsön s azokat is olvasgatta. Elkáprázva pislogott, mikor rábukkant a Tolnaiból ismert nevekre. Kis romantikájú ködön át bámulta őket s úgy követte leírt intézkedéseiket, mintha regényt lapozna, füzetet, amilyent hébe-hóba a trafikban vásárolt magának kettős ünnepek előtt.

Alapjában gyermekded lélek volt, aki Landruval, Palmerstonnal meg Sándor cárral úgy játszott, mintha ezek festett ólomkatonák volnának. Nem tudta eldönteni, ki nagyobb, Disraeli-e, vagy Leirer Amália? Hiszen mind a kettő olyan érdekes . . . Amikor történelemtanára Széchenyit dicsérte, akkor Széchenyire esküdött. De otthon apja Kossuthért rajongott s ezért ebédutánra Kossuth-pártivá vedlett. Másnap reggel iskolábamenet zsíroskenyeret harapva, elhatározta, hogy egyformán elsőrangú mind a két politikus; mint a cinkotai rém és Ferenc Ferdinánd, mert egy alkalommal e két fej ugyanakkora nagyságú képen egymás mellett nézett rá a Tolnaiból.

*

Érettségi után két évig vidéken maradt, díjnokoskodott a városnál. Így valamiképpen belesodródott a politikába. Megtanult frőccsözni és jelszavakat hangoztatni. Ez is, az is mámorba ringatta, mert észrevette, hogy kell a „népnek" bor meg jelszó. Az utóbbit olcsóbban lehetett beszerezni és továbbadni, ezért akként döntött, ezzel csinál karriert.

A kocsmai asztal mellől Pestre került, itt azzal pőffesztette magát, hogy egyetemre iratkozik. Négy félévet csakugyan fel is vett a jogi karon, ami annyit jelentett, hogy magántanítványokat korrepetált s emellett pártéletet élt minden második este. Közben megtanult néhány pesties fordulatot; puha gallért hordott, már nem keményet; elhagyta a kobakot s rendszeresen mosta fogát, vagyis hetenként kétszer. Rájött, hogy többet tud, mint a párt átlaga, ez nem kis mértékben szőttette öntudatát. Itt is, ott is arra vállalkozott, hogy beszédeket mond eleinte csak szűk körben, később többeknek. Szimpla, érzelmes modorban tálalta azt, amit barátaitól hallott, ami a Tolnaiból meg a lexikonokból ráragadt. Bizonyos bonómia tette kedvessé modorát, de ezt a bonómiát barátnak és ellenségnek egyaránt szélesen, „parancsolj velem" — gesztussal használta. Kedvenc szokásává lett, hogy öleléssel üdvözölt mindenkit kézfogás vagy kalapemelés helyett.

A jogból semmi se lett, egyéb elfoglaltságai miatt. „Hja, a közélet!" — sóhajtotta az egyetem felé álszomorúsággal, fariezusi magyarázkodással, mikor egy kicsit bántotta a lelkiismeret. Pedig nem ártott volna, ha rendet vág elméje bozótjában a felsőbb oktatás módszeressége. Egy álmatlan éjszakán heveny bántalmai támadtak az elhagyott egyetem miatt s már-már úgy volt, hogy megtér. De barátai, a kántor, a hentes, a lókupec, a színész, a zongorahangoló, a támadt sebet dicséretekkel és borral addig-addig öntözték, hogy véglegesen a „köz" mellett döntött. „Zseni vagy, Zolikám!" — mondták s a tanulmányok végleg lekerültek a napirendről.

*

Mikor kitör a vihar, a hajó játéktermének tekeasztalán felejtett golyók össze-vissza gurulnak. Dallamy Zoltán körül is kitört a vihar, a „világvihar" (az ő szava) s az a párthelyiség, ahová bejárt, kongani kezdett az ürességtől. A tekeasztal megingott s a golyók elgurultak Zoltán dákója elől. Az is aggasztotta, hogy „leghűbb hallgatója" már ritkábban ír. Szerencse, hogy nemrég nevezték ki igazgatónak két kereskedelmi vállalathoz. Megérezte az „idő történelemformáló szelét", beteget jelentett s elutazott vidékre, haza, szüleihez, ahol őt gyermekkori barátai és a Tolnai bekötött évfolyamai fogadták.

— Egy szót se a politikáról — illesztette ujját szájára. — Pihenni jöttem. Este találkozzunk a Schermannál!

Össze is jöttek, nagyon sokat ettek s még többet ittak a régi, ismert asztaloknál. Közben sírtak is, mert az alkoholtól eszükbejutottak boldog gyermekéveik. A bor mindenkiből kibujtatta a nemzetfenntartót s előmásztak az együgyű világboldogító tervek, belehulltak a frőccsös poharakba s ott vígan lubickoltak. Mikor elfáradtak a tervezgetéstől, annak a bizonyos bábaasszonynak unokaöccse elkiáltotta magát:

— Éljen az élet!

Senki se gyaníthatta, milyen hatása lett e három szónak Dallamyra. A még föl nem száradt keserűség nyomban eltűnt lelke aljából s optimizmus kezdett járkálni idegpályáin. Odahajolt szomszédja füléhez s pityókásan magyarázta:

— Öregem, ha nem tudnád, neked bizalmasan megvallom, mindig abba az irányba tendáltam, hogy az életet szolgáljam, a változó életet, mert a varietas delectat. Életpolitika kell a drága hazának, nem halál-politika, meg aztán nemesveretű humanizmus is. Olyan elveket vallj te, öregem, melyekkel élni, élni tudsz, nem pedig tönkremenni.

Ittak rá s összecsókolőztak.

*

Három hónap mulva visszautazott Pestre. Régi elvbarátait elkerülte. Úgy határozott, hogy magánember lesz, családjának él, meg a gazdasági hivatásnak. De „magánya" napjai boldogtalanok voltak. Azt érezte, hogy elesett valamitől, amit szenvedéllyel gyakorolt annakidején. A Tolnai adatai mérgezéssel fenyegették. Kikívánkoztak. A pénteki kocsmai asztaltársaság nem elégítette ki, mert a zongorahangoló és társai nem tapsoltak, csak annyit mondtak neki a második liter után, hogy „zseni vagy Zolikám". De ez csak szó, nem taps, őrület, nem siker. A dobogó emelkedettségét áhitozta; a kocsmai rang vajmi kevés orvosság rosszabbodó közérzetének. Nem szívesen maradt otthon, délutánonként a hegyek közt csatangolt. „Azok a nagy napok" — sóhajtotta hangosan a fák között s majdnem elsírta magát. Nem a pártja érdekelte, hanem a „tevékenység", az „eszme szolgálata". Autóbuszon utaztában véletlenül fölbukkant benne e néhány szó: „az élettől független eszme". S ettől sorsának fordulata értelmet kapott. Így okoskodott:

— Muszáj nekem éppen oda járnom? Miért ne keressek összeköttetéseket másfelé is?! Ott is az leszek, aki és ami voltam, vagyok! Az eszméhez csakugyan nem szabad hűtlennek lennem, de a földi dolgok esetlegesek, halandók. Ne kössem magamat halotthoz, mert vele temetnek. Elvégre családom is van!

*

Egy év mulva új kávéházban láttam; az Oktogonon új barátokkal parolázott. Másfél év mulva pedig megkérdezte kegyelmes ismerősét:

—Mondd kérlekalássan, tudnátok ti engemet használni? Boldog lennék, ha szolgálhatnán elképzeléseidet.

Visszakapta, ami hiányzott: beszédeket mondott, s a mindenütt ténfergő létrakezelők megint csak úgy emlegették, hogy: ő a mi emberünk . . . S mellettük jobbra gyakran feltűnt egy szőkített hatvanéves, aki csak akkor tudta élvezni a szellemi dolgokat, amikor közben távcsövet használt. És jöttek a hódoló levelek is.

*

A történet négyévenként megismételhető, más-más színben. Úgy kell nekünk.

Előkelő iparvállalat
étkezdéje élelmiszer-beszerzési és ellátási szervezete élére
nagy gyakorlattal, széleskörű összeköttetésekkel és teljes adminisztratív felkészültséggel rendelkező
felelős vezetőt keres
Őskeresztény, magyar állampolgár, perfekt német urak ajánlkozását gyakorlat, lényeges adatok és fizetési igény megjelölésével „Gazdasági körök" jeligére a Központi Hirdető Irodába, Erzsébet-krt. 23. kérjük.

„Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch 1943"

A *Gratz* Gusztáv kiadásában megjelenő *Ungarisches Wirtschafst-Jahrbuch* új kötete, amely az 1942—43-ik gazdasági évet foglalja magában, a megszokott kivitelben és összeállításban most hagyta el a sajtót. Gratz Gusztáv neve ezúttal is olyan programot jelent, amelynek eszmei célkitűzésein a háborús eltolódások úgyszólván semmit sem változtattak. A cél ezúttal is, mint az *Ungarisches Wirtschafst-Jahrbuch* eddig megjelent 18 kötetében, az volt, hogy a külföldi közönség és a szakemberek részére tudományos színvonalon álló s e mellett könnyen áttekinthető, mindenekfölött pedig hű és megbízható keresztmetszetét adja a magyar gazdasági viszonyoknak. Ezt a célt nem csupán a jelenlegi helyzet ismertetésével szolgálja, hanem kellő teret szentel azoknak a közeljövőben megoldandó problémáknak is — így elsősorban az átmenetgazdasággal összefüggő problémáknak —, amelyek a mértékadó tényezőket már most foglalkoztatják és számot tarthatnak a külföldi közönség érdeklődésére. Ezekkel a problémákkal foglalkoznak *Navratil* Ákos és *Magyary* Zoltán egyetemi tanárok magas színvonalú tanulmányai, míg a mezőgazdasággal összefüggő kérdéseket — többek közt — vitéz *Kolgyáry* László, *Szabó* Miklós, *Czettler* Jenő és vitéz *Vass* Elek ismertetik.

Ez utóbbi tanulmányból, amely az első világháborút követő földbirtokpolitikáról tájékoztat, kiemeljük azt a részt, amelyben Vass Elek megállapítja, hogy 1920-tól 1942-ig különböző földbirtokpolitikai intézkedések következtében *1.8 millió katasztrális holdnyi terület került tulajdon vagy kisbérlet formájában a mezőgazdasági lakosság birtokába.* Ennek következtében a *nagybirtok* összterülete 23.3, szántóföldje pedig 32.8 százalékkal csökkent, míg a *középbirtok* összterülete ugyanekkor 14.2, szántóföldje 9.3, a *kisbirtok* területe pedig 13.3, illetőleg 14.8 százalékos emelkedést ért el. A juttatásban részesült gazdák száma 500.000 ezer volt, házhelyet pedig 300.000 falusi család kapott. Vass Elek azt az adatot is közli, hogy *a háború után az agrárlakosság közt további 1.5 millió katasztrális holdnyi terület vár szétosztásra* és hogy a különböző törvényes intézkedések maradéktalan végrehajtása után a kisbirtok részesedési hányada az ország egész mezőgazdasági művelés alatt álló területének *75 százalékát* fogja elérni.

A bányászat és a gyáripar helyzetét *Farkasfalvy* Sándor, *Márkus* György és *Koffler* Károly ismertetik, míg Magyarország kereskedelempolitikájáról *Székely* Artur, a külkereskedelem háborús és átmenetgazdasági feladatairól pedig gróf *Teleki* Andor tájékoztat. A termés értékesítésével összefüggő kérdéseket vitéz *Darányi* Béla ismerteti. Egy-egy érdekes cikk számol be a MÁV, a posta és távíró, az úthálózat, valamint a dunai hajózás kérdéseiről. Kiemeljük még a kötet rendkívül gazdag tartalmából *Óváry Papp* Zoltánnak a Nemzeti Bankról, valamint *Lamotte* Károlynak a pénzintézetek finanszírozó tevékenységéről írt cikkét. A szociálpolitikai részben *Benke* István tanulmánya mellett ott találjuk *Kerék* Mihály, *Dálnoky Kovács* Jenő, *Papp* Géza és mások cikkeit, amelyek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a külföldi közönség kellő tájékoztatást szerezzen viszonyainkról.

Nagyipari vállalat keres
azonnali belépésre kereskedelmi érettségivel, esetleg egy-két éves gyakorlattal vagy kereskedelmi szaktanfolyam végzettséggel bíró
magyar gyors- és gépírónőt
Egyéb adminisztrációs munkákhoz jó kézírású, kereskedelmi végzettséggel bíró, fiatal
tisztviselőt vagy tisztviselőnőt
Őskeresztény, magyar állampolgárságú pályázók kérvényeit kérjük „Iparvállalat" jeligére vitéz Nagyselyki Hirdetővállalathoz, VII., Erzsébet-krt 23

Adója kedvező csak úgy lehet, ha
adómérlege és bevallása
SZAKSZERŰEN VAN ELKÉSZÍTVE. Megkeresést „Könyvszakértő 91" jel. a kiad. kérek.

BALATONKENESE FŐVÁROSI ÜDÜLŐTELEP állomás mellett
épülő társasházban további lakosztályok leköthetők
Kellemes otthon, vagyonbiztosítás, kitűnő jövedelem, téli-nyári tartózkodás. Felvilágosítást ad: BENKŐ BANK RT., Budapest, VI., Andrássy-út 56. Délelőtt 10—12 óráig és délután 3—5 óráig.

finom, elmés költőfeje a hűvöskék köpeny felett Kazinczy szellemi kvalitásait érzékelteti a keskeny, kereső ajkakkal, az okos, fénylő szempáron keresztül. A Ferenczy-portré hőse azonban finomságon, szellemi összeszedettségen és telített intellektualizmuson kívül erőt is sugároz. Elhisszük erről a vékonyarcú férfiről, hogy Kufstein várának foglyaként vérrel írta naplóit az áhított tinta hiányában, és hogy köteteket kitevő levelezésével láncként kapcsolt össze minden irodalmi eszmélkedést széles e hazában.

Petőfi jólismert és eleget nem ünnepelhető alakját jónéhány mű állítja elénk a kiállításon. A két Orlai Petrich festmény (1848—1849) a rokon, barát és kortárs szavahihető vallomása. Izsó Miklós két remek kis terrakotta-szobra viszont (1870—75) zseniális érzékenységgel ragadja meg Petőfi szinte mágikus szuggesztivitásának lényegét. Vörösmarty arcmását Barabás finom kis aquarellje (1836), Arany Jánost néhány meleg, megnyerő és közismert Barabás litográfia, egy késői Barabás-olajfestmény (1884) és Izsó gipsz portréja (1862) képviseli a kiállításon. Itt említjük meg azt a negatívumát, ami talán nem is a rendezés, hanem a szűkmarkúan hagyakozó történelem bűne az utókorral szemben. Petőfi, Arany, Vörösmarty, Katona József, a XIX. század legnagyobbjainak arcképei között keressük a falakon Madách Imre portréját, és nem találjuk. Tudjuk, kevés arckép készült róla, ezek közül a Roskovich-festmény elpusztult a második világháború alatt, s nyilván a Jankó-portré is fellelhetetlen, ha a rendezés nem szerepelteti a kiállításon.

A negyedik teremben egymás mellett függ Benczúr ragyogó Mikszáth ábrázolása (1910) és Ferenczy Károly Malonyai Dezső portréja (1904). Mikszáth testes, joviális bölcsessége Benczúr nyugodt, reális előadásában érdekes ellenpólusa Malonyai finom festőiséggel megragadott lírai figurájának. Réti István két szép portréval szerepel a kiállításokon, Kiss Józsefnek és Herczeg Ferencnek állítván emléket. Különösen a Herczeg-portré kiváló. Réti a fiatal írót, az elegáns, karcsú gavallért örökíti meg könnyed, világos színeivel.

Ady Endre szép, kissé keleties vonásait egész sor rajz, szobor és érem tárja elénk. Pór Bertalan szénrajza monumentalitásával, erőteljes lendületével hat (1939), szép Bokros Birman jól ismert Ady-fejének terrakotta változata (1924). Czigány Dezső és Csorba Géza grafikái a kortárs vallomásai az élő költőről. Ady körül a nagy Nyugat-nemzedék sorakozik fel: Fémes Beck Vilmos nem túl szerencsés büsztje Kaffka Margitról (1913), és ugyancsak tőle

Bernáth Aurél
Szabó Lőrinc
Le poète Lőrinc Szabó
Поэт Лёринц Сабо

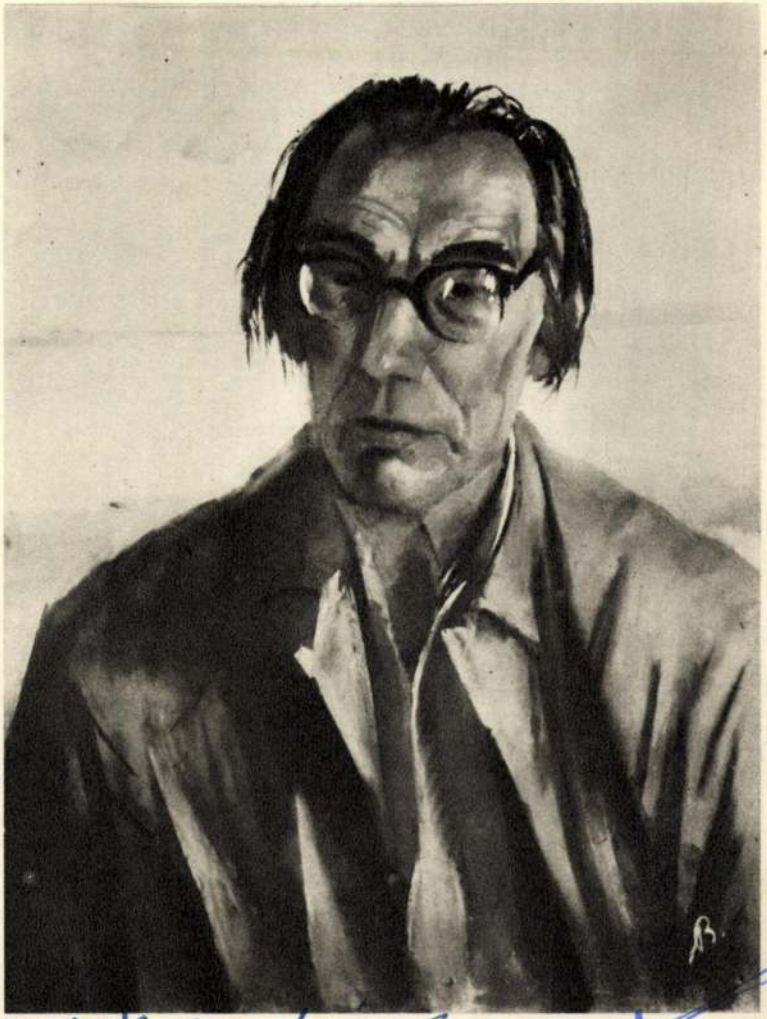

100 esztendeje, 1860 februárjában született *Kner Izidor*, szegény könyvkötő-családból. Kilencen voltak testvérek, apja mellett édesanyja is a könyvkötő-műhelyben dolgozott. Kner Izidor 13 éves korában elkerült hazulról, megkezdte vándorló inaséveit. Szolnok, Eger, Pest és Miskolc után ismét Pestre került, ahol aranyozó munkát vállalt. Cégtábla-festéssel is kísérletezett, közben kitanulta a betűszedést.

Dévaványán kis műhelyt indított, melyet lassan fejlesztett mind igényesebbé. Nyomdája Gyomára költözése után vált a magyar könyvnyomtatás és könyvművészet történetének egyik legfontosabb állomásává. Lyka Károly segítségével kora legjobb művészeit foglalkoztatta a nyomda, kiadványai művészi illusztrációkkal jelentek meg. A művészi tipográfia kialakításának feladatát fia, Kner Imre vette át tőle. Nevezetes, egyedülálló kötetek után sorozatként jelentek meg a Kner-klasszikusok, majd a Monumenta Litterarum 24 füzete. A 100 esztendős évforduló alkalmából — ha röviden is — meg kell emlékeznünk a mesterről, aki üres kézzel, vándorló inasként indult a világba, és fél évszázad alatt művészeti központot, a jövendő számára is példamutató, értékes hagyományt teremtett egy magyar alföldi városban.

Csók István Kossuth-díjas festőművész február 13-án ünnepelte 95-ik születésnapját.

Csók István a budapesti Mintarajz-iskolában Székely Bertalan és Lotz Károly tanítványa volt. Tanult Münchenben is, egy évtizednél több időt töltött Párizsban, ahol kezdetben Bouguerau és Robert-Fleury voltak mesterei. Sikerei sorozatát a párizsi Salon díjával kezdte. „Árvák" című képe itthon a Képzőművészeti Társulat díját nyerte el. Ezt a képet utóbb Bécsben aranyéremmel jutalmazták. „Ezt cselekedjétek" című festményét Antwerpenben, Báthori Erzsébetről készült nagyméretű vásznát Münchenben jutalmazták aranyéremmel.

1910-ben tért haza. Különösen színes, népéletből merített és impresszionista művei szereztek sok elismerést. Állami aranyéremmel tüntették ki, az Uffizi-Képtár megszerezte önarcképét.

A felszabadulás óta ismételten Kossuth-díjat kapott. Kiváló művész címmel, Népköztársasági Érdemrenddel tüntették ki, legutóbb pedig a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Vörös Zászló Érdemrendjét adományozta az idős mesternek. 95-ik születésnapján Pusztaegeresen emléktáblát helyeztek el a művész szülőházán, a fővárosban és Székesfehérvárt képtár viseli a nevét.

*

Küzdelmes életre tekinthet vissza *Bokros Birman Dezső* Kossuth-díjas szobrászművész, aki az idén töltötte be 70-ik életévét. Dekorációs szobrászinasként kezdte pályáját, segéd lett, de pénzkereső foglalkozás helyett az Iparművészeti Főiskolára iratkozott, majd önálló, dekoratív szobrászműhely alapításába fogott. Anyagiak híján azonban belebukott a vállalkozásba. Fillér nélkül Párizsba ment, ahol másfél évig koplalt, viszont a Louvre-ban megismerte a művészet remekműveit. Az első világháborúban katona volt, de megszökött a frontról. Elsők között állt a proletárdiktatúra mellé. Ekkor kapott először rendszeres anyagi támogatást. A Tanácsköztársaság bukása után Németországba ment. Külföldi, majd hazai kiállításokon szerzett nevet. Szobrai, Áchim András portréja, a 20 éves Adyról készült bronzfej, a Kalapos önportré, a Rokkant katona, Napbanéző bányász és sok más kiváló alkotása, nagyigényű, harcos alkotó egyéniségének a kor izzó problémáival szembenéző vallomásai. A második világháború alatt művészetével részt vállalt a fasizmus elleni küzdelemből.

*

Krusnyák Károly festőművész idén töltötte be 70-ik életévét. A két világháború között hazai és nemzetközi sikereket aratott képeivel, amelyek témáit főként a szegényparasztság életéből merítette. A felszabadulás után számos kiállításon vett részt.

*

Ötven éves fennállását ünnepli a *Százados úti művésztelep*, az ország legnagyobb művésztelepe.

1910-ben létesítették: 15 pavilonban 28 képzőművész lakik itt.

Az ötven esztendő alatt itt élt, vagy ma is itt dolgozó képzőművészek alkotásaiból az évforduló alkalmára nagy reprezentatív kiállítást terveznek a VIII. kerületi pártbizottság, a kerület országgyűlési képviselői, a kerületi tanács és a népfront bizottság támogatásával. Kiadják a művésztelep történetét is. Gyakrabban rendeznek műteremlátogatásokat, hogy a közönség, a kerület lakossága jobban megismerhesse a művésztelepen dolgozó alkotók munkásságát.

BERNÁTH AURÉL

Kati bácsi kutyája

Kezdtünk gyülekezni Kati bácsi kocsmájában. Esteledett. Ez a kocsma ugyan a cégtábla szerint »Kati néni« nevet viselte, de mivel a néni sose volt látható, a tények kemény ereje folytán a név a férjre ragadt. Elég magas termetű ember volt Kati és tevékeny.

Ő terített nekünk az udvarra néző verandán, ahonnan kilátás nyílt a telek végén hirtelen fölfelé szaladó erdőre és a disznóólra, melyből elvétve malacröffenés volt hallható, a jóllakottság, vagy az almon való elhelyezkedés szertartásának röffenései. Ezek a hangok a teljes béke érzetét keltették az emberben, márcsak azért is, mert mély tónusukban érezhető volt a jóllakottságból eredő megelégedettség.

Ez a malacröffenés mutatkozott egyébként Kati verandájának s talán kocsmájának is egyetlen említésre méltó színfoltjaként — ha a malacröffenés színként volna érzékelhető. Sőt, még eredetinek is nevezhetnénk ugyanezt, ha az ember nyitott szívvel ülne a verandán, és az ólból eredő hangokat először hallaná. Ilyképp ezek a röffenések legalább olyan érdekesen hatnának, mintha egy pesti vendéglő, minden előzetes beharangozás nélkül, valami távolkeleti zenekarral lepné meg szeretett törzsvendégeit. Nem szabad persze a sertés hangjait lokális és realista összefüggéseiben érzékelni. Különösen akkor nem, hogyha mint most Vass Elemérnének hallatszik a hangja.

Dzsin, édes angol nő volt fiatalon. Szőke, vöröses szépség, akit Vass Elemér a Riviéráról hozott haza, miután elválasztotta angol hajóskapitány férjétől. S mivel fiatalkori olvasmányainkból az angol hajóskapitányokról fölöttébb tiszteletre méltó emlékképet őriztünk meg, ez a tisztelet sokszoros erővel sugárzott Dzsinre. Titokban imponált nekünk hogy egy ilyen törékeny, szép nőnek volt ereje egy hajóskapitánytól elválni. Ezeket a kapitányokat mi kurtabeszédű embereknek képzeltük, akiknek sem jó, sem rossz házasságuk nincs, csak házasságuk van, ami azonban rendíthetetlen. Hogy tudott Dzsin egy ilyen sziklától elválni? Valószínűleg a zebegényiek is sokat töprengtek ezen.

A hajóskapitányról alkotott romantikus elképzelésünk belengte Dzsin szépségét is. Csodáltuk igyekezetét ahogy nyelvünket elsajátítja. Elemérrel franciául beszélt, akit Elmernek hívott. Mondatai néha két nyelven szóltak, olyan esetben, amikor magyarul is rátalált pár szóra. Így például:

— Elmer, c'est tout à fait admirable mindig zebegényi este szép!

Egy-egy ilyen mondata mintha valóban emelte is volna az estét. Én legalább úgy éreztem, hogy követni tudom Dzsint ebbe az angol női atmoszférába, ahová Kati bácsi udvara, a francia nyelv és Dzsin szépsége, könnyedsége folytán emelkedett.

Szőnyi láthatólag nem volt hajlandó emelkedni a Dzsintárta magasságokba, mert így fogalmazott:

— Ide hallgasson naccsága, ilyen este bor kell a konyt alá!

Pista volt köztünk a nagy helyretevő. Ha a Greshamben egyesek néha elkalandoztak képzeletükkel, ő mindjárt lecsapott. Bizonyos helyzetekben magyar szempontból történő megítélésében tévedhetetlennek mutatkozott. Helyreigazításai kisebb revolverlövésekhez hasonlítottak.

— Elmer, qu'est — ce que cela veut dire: konty? — riadt föl Dzsin, bár volt oly okos, hogy még a nyelvi nehézségek ellenére is átlásson Pista ugratásán, már mint azon, hogy amíg Pista ezzel a »naccságával« az ő elfinomult világát veszi célba, úgy álcázza magát, hogy provinciálisabb legyen Zebegénynél. Pista szerette ha a légies dolgoknál, ellentétként a magyar valóság is megjelenik.

Kétségtelen, hogy a disznók röffenései és Kati piszkos abroszai mellett elképesztően hat az a mondat hogy: Elmer! qu'est — ce que cela veut dire: konty? Főleg amikor ez a zömök magyar szó átalakul egy olyan légies teremtés ajkán mint Dzsin, kontj-ja. Pista irtózott minden hangulategyenetlenségtől és talán föltehetem, hogy számára olyan lehetett az éteri francia nyelv a Kati bácsi környezetében, mint kanálnyi parfüm egy tányér halászlében.

Egyébként Elmer — most már nevezzük őt Dzsin kedve szerint — zebegényi éveiben élte át mélyreható nagy metamorfózisát. Úri allűrökkel kezdte életét, valamikor divatos portréfestő volt, de Berény barátsága révén a Gresham-körbe került, s így lassan a Saulus-Paulus legenda eleven példája lett. Modora, amely kezdetben még magán viselte a harmincas évek előkelőinek néhány sajátosságát: a magas fejtartást, a vontatott beszédet, pecsétgyűrűt és ilyen kifejezések használatát mint: »parancsolj«, »kérlekalássan«, »hogy méltóztatsz lenni?«, »ne is említsd kérlek!«, »hová gondolsz kérlek?« stb. A harmincas évek vége felé ez a vérré vált modor és magatartás kezdett már önmaga tükrébe nézni, s a tükörképet kissé időszerűtlennek látni, hogy a negyvenes években tökéletesen időszerűtlennek lássa. Az ötvenes években már komoly magyar festőként tisztelték Elmert. Dzsin ekkor már Papinak hívta.

Ezt a metamorfózist a szóban forgó vacsora időszakában pontosan akként kell elképzelnünk, hogyha netán megkérdeztük: — Hogy vagy Elmer? — valószínűleg így válaszolt: — Méltóztatom valahogy lenni.

*

Már vacsora után voltunk és iszogattuk a savanyú bort, amikor Kati bácsi elősomfordált az ivóból, hasán egy özönvíz előtti harmonikával, s közel az asztalunkhoz leült, fronttal az udvarnak, erdőnek, malacnak. Azt már mondtam, hogy elég magas termete volt. De testes is! Vajon ki kérte fel Katit, hogy váltson át zenésznek? Pista? Nem úgy ismertem őt. Elekfy? Azt talán el tudtam képzelni, hogy bor mellett eldalolgat, de nem harmonika társaságában! Elvetettem ezt is tehát. Elmer? Tőle is kitelne, ha Kati cigány lenne, és legalább egy kontrás ülne még mellette. De így?! Egy harmonikával, Elmer?! Ezt se hiszem. Róbert? Semmi esetre. Így hát csak Kati öntevékenységéről lehetett szó.

Gondoltam, késleltetem zenéjét, amennyire tudom. Pistához fordultam: — Hány óra lehet. István?

— Tíz.

— Csak azért kérdezem — folytattam —, mert 6—8 órán belül kitör a háború.

Semmi hatás. De láttam, Istvánnak humorra áll a szeme:

— Ha úgy mondanád — felelt —, hogy az angolok holnap megtámadják Amerikát, elhinném.

Pistának egészen sajátságos világpolitikai észjárása volt. Néha oly meglepő kombinációkat tudott felállítani és oly szerényen tudta azokat közölni, mint egy született diplomata, akinek nincs szüksége a felfokozott hang nyomatékára, mert háta mögött hadseregek állnak. Dzsinnek mondta egyszer, egy más alkalommal: — Figyeljen csak rám! Maguk angolok előbb-utóbb kivándorolnak Kanadába! — A Greshamben hallottam tőle azt a mély emberismeretre valló mondást, hogy ha Hitlernek idejében kiállításokat rendeznek, nem jutottunk volna idáig... A pedagógia köréből: — Mért gondolod, hogy abból a gyerekből festő lesz? Az anyja háromszor elvált, az apja cukorgyáros!... — Ugyancsak a Greshamben egy festőnek mondta: — Vigyázz! a festészet visszarúg!... S a legédesebb ez volt: — Lennék én modern, de nem tudok.

Nem volt mentség, Kati indított. És nem is akárhogyan! Először csak futamok szaladtak ki hangszeréből, mintha ízületeinek rozsdáit akarná kihajtani ujjaiból. Majd dalfoszlányok jöttek... No, nézd csak, ez a Kati!... csak az a hatalmas tengeri kígyó ne volna a hasán!

— Bor kell a konty alá! — erősködött Pista újra.

Dzsint nem kellett nagyon biztatni. Pista ellenőrizte.

— Bárónő, maga is igyon! — ez Elekfynének szólt, akit a bennfentes zebegényiek »bárónőnek« kereszteltek át, ki tudja miért. Ez a kedélyes tanárnő jól viselte rangját, ivott.

Eta! Duci! — folytatta Pista, s tele pohárral intett a két asszony felé.

— Doktornő! — ez Alicenak szólt, de ő nem sok kárt tett a borban.

A derű eközben némileg emelkedett. Kati már egy dalt fürdetett olajban a harmonikája mélyén. Mindenkinek pohár volt a kezében, kivéve Róbertet, aki belebetegedett volna, ha iszik.

De Elekfyn fogott Kati kezdeményezése. — Hogy is van az? — kérdezte, mintha nem tudta volna.

S a dal mégiscsak megszületett, dacára a sok szertelenkedő egyéni indulatnak — előre tudta ezt Kati. Elekfyhez Szőnyi is társult az éneklésben. Magyarázó dal következett, melyben egy leányzó elsorolja az okokat, melyek miatt nem hajlandó a szép szóra hajlani. Nem a legény csúnyasága miatt volt az idegenkedés. A mostoha akarja a házasságot, s nem önzetlen okból.

A dalok egymásnak adták ötleteiket. Egyik folyt a másikból. Az ellentétek is inspiráltak. Majd Elmernek pattant ki egy az emlékei közül:

Azért hogy kend olyan ragyás,
Kend a szeretőm és nem más,
Illik kendnek rettenetes
Hogy egy kicsit hímlőhelyes

— Elmer! — sikított Dzsin — qu'est-ce que cela veut dire: ragyás?

Hát így mulatoztak ők, mármint Szőnyi, Vass, Elekfy, és Dzsin szeme. Róberttel együtt csak néztük őket. Nem fűlt a fogunk a borhoz. Így látszik meg aztán, hogy kétfajta ember él a földön: aki tud a kocsmában mulatni és aki nem tud. Mindig is szerettem volna az előbbiek közé tartozni, de nem ment soha. Úgy ítéltem, hogy a melegszívű emberek az italosok között találhatók. Pista bírta az italt. Már kedvesen bökögetett a magasba, Elmernek pedig jó hangja volt. Róbert pislogva nézte őket. Ismertem e nézését. Legalább olyan idegen volt e mulatozás neki, mintha egy csapat dervis táncát kellett volna Kati verandáján elbírálni. Mellettem ült, fülembe súgott: — Te, azt a harmonikát... — a tétel lényegét elnyelte a zaj, de tudtam jól, hogy mit akar mondani.

*

Így vigadtunk 1939. augusztus 31-én este 10 óra felé, a második világháború kitörése előtt pár órával, amikoris a Kati udvara végén felszaladó erdőből egy hatalmas farkaskutya tört elő, és elképesztő vonítással rohant felénk, majd rávetette magát Katira. Kati székkel, harmonikával együtt hanyatt vágódott. A kutya a harmonikát próbálta széttépni, és Kati védekezett. Mármár azt hittük, hogy az élete forog kockán. Elmer kapcsolt a leghamarabb, Székkel ment a kutya felé és csak Pista és Elekfy harsány nevetése tartotta vissza, hogy agyon ne üsse, mert bizony e vadállat Kati kutyája volt, aki nem tudta elviselni gazdája harmonikázását. — Hát nincs igaza? — szólt Róbert.

*

E viharos történet után szívesen használt szólásmondás lett körünkben, hogy aki nem szereti a zenét, az olyan mint a Kati kutyája.

S miért ne terjedhetne el ez a szólásmondás? Egy kis mosolyt mindig előcsalna, még a megbélyegzett arcára is.

ték, hogy dombon legyen, jó helyre építhessék a pincét, mert a pince a legfontosabb, ott volt a bor, fahordókban. A hordókat fel kellett tölteni, mert a fa beissza és apadtan nem állhat a bor, mert megtörik. Ilyenkor vagy feltöltik, vagy átszűrik kisebbe. Két sorban álltak a hordók, a közepén egy nagy üveghordóban úgy maradt a bor. Aztán jöttek az ügynökök, megvenni. Apám volt mindenért a felelős. Két hosszú ház volt még az udvaron. Egy-egy ház tizenöt méter volt, közepén válaszúttal, két sorban priccsen aludtak az emberek. Takarót mindenki maga hozott, az úr csak szalmát adott alájuk. A priccsek felett polc volt, azon tartotta mindenki az otthonról hozott élelmet. Százhúsz ember fért el így. A másik házban hetven nő lakott. Az udvaron téglatűzhely állt, ott főzték a tésztalevest meg a paprikás krumplit. Egy nagy épületben voltak a szerszámok, a rézgálic, a spárga, egy másikban a borkezeléshez szükséges kádak, darálók. Volt még az udvarban egy nagy, cementtel bélelt gödör, ponyvatetővel fedték be. Ebben taposták szüretkor a törkölyt. A barackot, a cseresznyét hordókba gyűjtötték, ebből készült a gyümölcspálinka. Egy nagy gémeskút ágaskodott a szélén. A szőlőben az utakat fák szegélyezték. Nagyon szép volt itt, mondta is az apám, szebb ez mint az Andrássy út. Gyönyörű, szálegyenes jegenyék álltak a dűlőutak mentén, amelyek egész a kövesútig futottak. Amikor virágzott, mindenütt az akác isteni illata terjedt.

mit, hogyan kell. A bűneinket is felírtuk egy kis papírra, hogy el ne felejtsük. Mikor a papnak felsoroltuk, így szólt:

— Szánjad és bánjad bűneidet!

Ezután jobb öklömmel ütögettem a mellemet és azt mondtam:

— Szánom-bánom minden bűnömet, melyekkel az én jó Istenemet megbántottam s kérek üdvösséges penitenciát és feloldozást.

Ekkor a rácson keresztül megláttam, hogy a pap keresztet vetett rám és kiosztotta a penitenciát. (Rendszerint tíz Miatyánk, Hiszekegy, Üdvangyala és Üdvözlégy.) Kinek mennyit, bűnei szerint. Kérdeztük is utána egymástól, hogy ki mennyit kapott? Ima után következett az áldozás. A ministrálók csengettek s mi letérdeltünk sorban a főoltár előtt. Háromszor mondtuk egymásután:

— Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.

Miközben mondtuk, szépen csengettek. Aztán jött a pap. Mi kinyújtottuk a nyelvünket s ő rátette az ostyát. Utána keresztet vetettünk és jöhettek a következők.

Nagyon szép volt a templom. Égtek a gyertyák, szép terítők voltak mindenütt és rengeteg virág. Körös-körül szentképek. Mária mennybemenetele, meg a tizennégy stáció. Utána mindenki fényképet csináltatott magáról.

Ezt berámázták és a falra akasztották azzal a kis kár-

nálja. November elsején mentem oda és ott voltam nála március 1-ig. Nagyon jó volt nekem. Tavasszal értem jöttek s megint elkezdtem a mezőgazdasági munkát. Sokkal nehezebb volt újra kezdeni.

Az első fiú, aki hazakísért engem, jól megjárta. Elkésett a leventéről és húsz feküdjre büntették. Udvarlóban már nem volt hiány. A fiúk közül egy se tanult, vagy földjük volt, vagy napszámba jártak. Ha akadt alkalom, táncolni mentem. Amikor elkezdődött a munka a szőlőben, ha kapálni kellett, nehéz volt a kapa, ha vesszőt hordtunk, az összekaristolta a kezünket. Sütött a nap, jó feketék lettünk, pedig akkor még a fehér bőr volt a divat. A lányok úgy kötötték be a fejüket, hogy az arcuk fehér maradjon és szépek legyenek, ha vasárnap a templomba mennek. Én sehogyse bírtam a meleget, de a hiú nők semmivel se törődtek, csakhogy azt gondolják mások, ezeknek nem kell dolgozniuk, amúgy is megélnek, ezért oly fehérek. Mindig csodálkoztam rajtuk, hogy egész héten szenvedni képesek, azért az egy vasárnapért.

Igaz, vasárnap mindenki felöltözött, mindenki a legszebb ruháját vette fel. A templombajáró ruha volt mindig a legjobb. A hajukat szépen kisütötték. Már akkor is akadt, aki levágatta rövidre a haját, de azt nagyon megszólták. A legények kilesték a templomba járó lányokat, s aki megtetszett nekik, ahhoz elmentek este. Olyan is akadt, akihez ketten mentek, azok

vágta az erét. Mire hazajöttünk, már el is vitték megmenteni. Ezek után csak úgy hajbókoltak előttem a fiúk, még Berényben is beszéltek rólam.

Sok volt körülöttünk a gond, a baj. A mi sorsunk is hol fel, hol le. Mégis, most, hogy összeszedem tanyai emlékeimet, és visszatérek a gyerekkorba, elmúlt ifjúságomba, valamitől úgy elszorul a szívem. Most érzem csak, hogy emlékezni jó, de emlékezni fáj ...

MEGNYILT!

2

M. Irén a legkisebb testvért, Bélát kedvelte a legjobban. Bélát 1941. július 2-án, kilenc éves korában látta utoljára.

Irént a pártmunka a magyar területté lett Szabadkáról a hitleri megszállás alatt álló Belgrádba szólította. Miután kereskedőségéd volt, a kereskedelemben helyezkedett el és Belgrád egyik külvárosában, régi, földszintes házban lakott.

1944. április 16-án, a pravoszláv húsvét napján, lakásán találkozója volt néhány barátjával. A várost déli tizenkét

ba. Az egyik asztal mellett fölismerte régi, gyerekkori ismerősét, a szabadkai kis fűszeres lányát, Lovászy Magda frónőt. Megölelték, megcsókolták egymást.

— Mi lett veled? Ki él a családodból? — kérdezte tőle.

— A férjemet elvesztettem, a lányom külföldre ment férjhez, én pedig Budapesten lakom. És te?

— Mindenkim elveszett. Az öcsém is meghalt.

Három év múlva, 1965-ben Lovászy Magda meglátogatta régi városát, Szabadkát. A

felejtettem. De közel lakom. [illegible] Jöjjön fel a lakásomra, kérem.

Sz.-né zavartan és [illegible] viselkedett. Irén gyanakvóan [illegible] ment fel a Dohány utcai lakásba. Nem bízott az asszonyban. De eltökélte: a dolognak végére jár.

Két egymásba nyíló szobába léptek.

— Édes Irénke — mondta a lakásban az asszony —, mi történne akkor, ha nem levelet adnék át, hanem ide varázsolnám az öcsét?

Irénke kifult, száraz szájjal hallgatott.

Minden dúlt volt és gyanúsan keserű.

Sz.-né átment a másik szobába, előhívta Bélát, a feleségét és háromesztendős fiúgyermeküket.

Béla megállt a két szoba közti küszöbön. Nem szólt.

Irén is állt. Nem beszélt.

Bő csend; mint villámcsapás utáni némulás.

— Két perc telt el. Nem tudtunk megmozdulni. Azután ...

Hegyomlást láttak-e már?

Ruffy Péter

VALAMENNYIEN

TAGJAI VAGYUNK A

BIZTOSÍTÁSI ÉS ÖNSEGÉLYZŐ CSOPORTNAK

BALESETBIZTOSÍTÁS
ÉLETBIZTOSÍTÁS
TÁMASZ
A BAJBAN

BIZTOSÍTÁSI ÉS ÖNSEGÉLYZŐ CSOPORT

KÉRJEN
FELVILÁGOSÍTÁST
MUNKAHELYÉN
A BIZTOSÍTÁSI
MEGBIZOTTÓL

GALOPPVERSENY

vasárnap 1 órakor

VÁCI DÍJ

kép tárul [illegible] Az ápolt kertben, közvetlenül barátom erkélye alatt, deszkából *hevenyészett nyúlketrecek* hevertek, rozsdabarna szénakazal omladozott, mint egy Turgenyev-novella első bekezdésében, a nyúlketrec tetején száraz kenyérhajak gyűjteménye, vágott répa s más nyúleleség vonzotta a kedvező időben életrekelt szárnyas rovarokat.

Jeles barátom felsóhajtott:

— *Ez így megy tavaly húsvét óta ...*

A story — párbeszédek nélkül

Jeles barátom elmondta a történet elejét:

— Tavaly húsvétkor az alattam lakó család, régi húsvéti szokás szerint, piros szemű, fehér szőrű *nyuszit ajándékozott a kisfiának.* A kisfiú a kertben és a kerten kívül, a beépítetlen telken legeltette a nyuszit, amely a nyulak ősi szokása szerint gyors fejlődésnek indult, s mire észbekaptunk, már akkora volt, mint egy nagy kutya. Lakótársaim akkor úgy határoztak, hogy *a nyulat megtartják.* Ez okból egy ládát helyeztek el a kertben, mivel részben a nyúl kinőtte a lakást, részben *a szaga miatt ...* Egy szép nyári napon, amikor az erkélyen pihentünk, arra lettünk figyelmesek, hogy a lakást és környékét vastag, kövér *legyek légiója lepi el,* ugyanakkor megéreztük a nyúlszagot, oly töménységben, amelynek eredőjeként az egyetlen, időközben

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 JUN 8.

NÉPSZAVA

CITYVOX

Ötmillió üdvözlet a Balatonról

Az idegenforgalmi kapunyitásra a Képzőművészeti Kiadó Vállalat — mint *Nemes Béla* igazgató keddi sajtótájékoztatóján elmondotta — több újdonságot hoz forgalomba.

Az idén először jelenik meg a *Balatoni festők-sorozat, Molnár József, Csók István, Bernáth Aurél* 18 képének reprodukcióját adják ki. A vállalat *ötmillió képes levelezőlapot* adott ki a magyar tengerről, köztük hárommillió színeset. *Diapozitíveket* és *Colorvox levelezőlapokat* is forgalomba hoznak. A legjelentősebb újdonság: megjelent a *balatoni Cityvox*. Először 1965-ben adtak ki Cityvoxot Budapestről, a 30 000 példány hetek alatt elkelt, most a második kiadás már 40 ezer példányban kerül forgalomba.

A Cityvox lényege: a képes füzetben hanglemezt találunk, amely 15 perces zenés műsorban mutatja be a város vagy a tájegység történelmi, idegenforgalmi nevezetességeit. A balatoni kiadást nyelven kerül forgalomba, a magyar szöveget *Sinkovits Imre* mondja el. A 15 perces »utazás« során a legismertebb operarákból, balatoni népdalokból kapunk szerencsés kézzel összeválogatott ízelítőt. A körséta Tihanyból indul, itt a híres orgona hangjai csendülnek fel. A szerkesztők nemcsak a nyári, hanem a téli Balatont is bemutatják. (*m. j.*)

Ungvár u. 2
lőrinc).
Vöröshadsereg
a 137.
Marx Károly
. 176 (Soroksár).
XII. Vörösmarty
u. 11 (Budafok).
X., Dobsina u. 3
(Pesterzsébet).

esték-, fa- és vas-
anyag ismerettel
rendelkező

aktárost

felvételre

technológiai osztály-
vezetőnek, vagy
technikust
10 éves gyakorlattal.
Lakást biztosítani
nem tudunk.
Vegyesipari Szolgál-
tató és Javító Vál-
lalat
Kalocsa,
Bem apó u. 21—25.
Telefon: 100.

és
FÉRFI
**SEGÉD-
MUNKÁSOKAT**

Szállást, étkezést,
különélést, a törvé-
nyes keretek között
biztosítunk.
Bérezés teljesítmény
alapján.

Mautner S. u. 60.

Tüzelőanyag Szállítási
Vállalat felvételre ke-
res mérlegkészítő vagy
lakatos szakmunkáso-
kat, valamint auto-
elektromos szerelőket.
Jelentkezés: műszaki
osztály, IX., Drégely
utca 2—8. sz.

Tengerész szolgálatra
felveszünk katonaviselt,
gimnáziumi vagy gép-
érettségivel ren-
dolgozókat 25
orig. Jelentkezés
esen, vagy írás-
nius 30-ig. Cím:
hajózási Üzem-
óság személyzeti
, Bpest, XXI.,
Szabadkikötő,
1.

sti lakással ren-
bedolgozókat
édelmi kesz-
arrására betaní-
Varrógép szüksé-

zonn
. Ép
Ká
a.
ra b
re
ozók
ökke
lek
anítá
vállaljuk. Jelentkezé
Fővárosi Kézműipa
Vállalat, Budapest, V
Klauzál tér 15 (Ho
váth elvtársnál.)

Azonnali belépéssel fe
veszünk gyakorlatt
rendelkező építésztec
nikust műszaki vezet
munkakörbe. Fizet
megegyezés szerint.
Jelentkezés: I. ke
Házkezelési Igazgat
ság, Pauler u. 18.
személyzeti.

Gépkönyvelőt azonna
belépésre felvesz Nép
művészeti és Háziipa
Vállalat, Bp. V., Régi
posta utca 12.

FELHÍVÁS

Az
Elektrotechnika Ktsz

Bernáth Aurél

N. Sz. 1942. VI. 11.

Kiállítások

A Nemzeti Szalon helyiségeiben mutatkozik be fiatal művésznemzedékünk több tagja. *Bernáth* Aurél, írja a katalógus előszavában: „A Színyei Társaság tizenhetedszer állította össze jury-jét, hogy kiválogassa a fiatalabb festőnemzedék munkáit s hogy erejéhez mérten ösztöndijaival, elismerésével fölhivja a müpártoló közönség figyelmét a kimagaslókra." A tárlat a fiatal mesterek tán első komolyabb gyülekező helye, mindenek előtt ma élő nagy művészeink dicsőségét szolgálja. Számosan akadnak közöttük, akik *Szönyi*, vagy *Bernáth* hivéül szegődtek, mások a korán elhunyt *Aba Novákot* idézik a közönség emlékezetébe. A szobrászok legszivesebben *Medgyessy* utmutatásai nyomán igyekeznek kialakitani fiatal egyéniségüket. A tárlat általános hangja kielégitő, sem nagy süllyedések, sem kimagasló emelkedések nem bontják meg helyesen müvelt és festőileg kulturált összhangját. Meglepetések helyett készülségbeli biztonságról, müvészi szorgalomról vallanak a kiállitott mütárgyak.

A katalógus első oldalán sorakoztatja föl mindazokat, akiket eddig elismerésben vagy dijban részesitett a Társulat, hogy szemléletesen igazolja művészetpártfogó tevékenységének eredményeit. Az idei Tavaszi szalon sok kiállitója között ugyancsak számos dijat és sok kitüntető elismerést osztott ki a bizottság. A szobrászok közül kitüntető elismerésben részesültek a tehetséges *Bán* Edith, *Fazekas* Sándor nagyméretü kerti figurája, *Somogyi* József Igásló cimü terakottája, a festők közül *Kazár* László Evangéliumi kompoziciója, *Molnár* Piroska Korsós csendélete, *Spányi* Ilona Aktok cimü vizfestménye és *Szilvásy-Simon* Margit Sápadt lányka cimü olajfestménye. A *Nemes* Marcell-dijat *Breznay* József Esti szoba cimü temperája, *Káldi* Jenő dijat *Cziráki* Lajos olajfestménye és *Gách* György szobra, báró *Hatvany* Ferenc dijat *Dragon* Zoltán és a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület-dijat *Ösz* Dénes Két Ödönke cimü vizfestménye nyerte el. A dijakkal és elismerésekkel ki nem tüntetett fiatal mesterek mellett meg kell még emlékezni *Bartha* Máriáról, *Domján* Józsefről, *Gábor* Marianról, *Kutasy* Imréről, *Láng* Ervinről, *Molnár* Lászlóról, *Pál* Mihályról is.

*

Vasváry József és *Boros* Endre rendezik gyüjteményes kiállitásukat a Műbarát helyiségeiben. A két egymás mellé került művész, lényegében különböző egyéniséggel, képalakitási igényekkel, mondanivalókkal állnak a közönség elé. *Vasváry* József a kis méretek, a lehelletszerüen finom, a dekadencia felé hajló költői látásmód mestere. Egyformán jellemzik különös egyéniségét rajzai, karcai és pár olajfestménye is. Legkedveltebb témája az arckép, tipusaiban is az általánosat igyekszik érzékeltetni. Szinte fogalmakat jelöl cimeikkel, a következőkkel: A horgász, A plebános, Az öreg, A bölcs, Egy festő, Egy utas, A gavallér, stb. Biztoskezü művelője a rajz és a karc minden fajának; a müfaj különösképpen kielégiti igényeit. Müvészi mondanivalóit kulturált formaérzékére, tán tulfinomult vonalkulturájára bizza. Kisméretü grafikai alkotásaival rokonjelenségek olajfestményei is; a renaissance-mesterek biztos technikájára, szerkesztésbeli gondjára emlékeztetnek.

A kiállitás másik résztvevője *Boros* Endre messze maradt társától; naivsága sokszor a mükedvelők próbálkozásait idézi. r. d.

ér kering —
pukban várnak.

sztönük megérzi, hol
ıtról otthonukhoz,
ilve az asszonyok —
ıkoricát morzsolnak.

ják a jószágokat.
ıszti ész —
ő éles kések —
ágynak terül.
MBÉRI GUSZTÁV

IRTA:

vitéz BOCSKOR ANTALNÉ

— Bemegyek!... nyujtotta kezét.

— Persze, mert az őrangyal indul vacsorázni — hahotázott a fiatal doktor. Mindig szivből kacagott Mártán a kitüntetéssel doktorált orvosnőn, ki csak addig üldögélt vele kettesben a padon, mig Süveges bácsi, a kövér portás ott volt fülkéjében, ahonnan egyenesen reájuk láthatott. Ha az öreget életepárja étkezéshez hivta, Márta rögtön felkelt...

— Ne nevessen László, nem akarom, hogy a személyzet suttogni kezdjen. Gyakran elér az az igazgatói termekbe...

Márta megfordult s a menyasszonyi diszben álló orgonafáról letört egy dus virágos ágat.

— Folyiszem, a tizennégyesnek...

A Duna (
közepes, Go
lások: Pozs
holnap 302,
454, Gombos
Rába Szentg
216, Barcsná

A Tisza Tiszakig árad, lejjebb apad, Tisza fűredig alacsony, Szolnok—Szeged között közepes, Zentától lefelé magas vizállásu. Vizállások: Máramarossziget 35, Tekeháza 2, Tiszaujlak minusz 28, Vásárosnamény 33, Tokaj 137, Tiszafüred 176, Szolnok 294, Csongrád 359, Szeged 462, holnap 413, Zenta 515, Titel 555. — A Szamos Désnél 1, Szatmárnémetinél minusz 73. — A Hernád Hidasnémetinél 45.

A szerkesztő üzenetei

„Tanerő, Nagyvárad." A kérdezett rendelet száma: 31.000/1942. V. K. M. A 6. §. 1. bekezdése szerint a népiskola I. osztályába csak azt a gyermeket lehet felvenni, aki hatodik életévét az iskolai év kezdetét közvetlenül megelőző junius 30-ig már betöltötte A 18. §. rendelkezik a tanitás helyéről és idejéről. A tanitás helye az iskola épülete, annak udvara és a gyakorló terület. A királyi tanfelügyelő a gondnokság, vagy az iskolaszék indokolt javaslatára megengedheti, hogy a tanitás az iskolai év meghatározott hónapjaiban 8 óránál korábban, vagy később kezdődjék. Az általános és különleges szünetnapokat a 20—21. §. jelöli meg. — **„M. M. Ungvár."** A kérdezett cim: M. kir. honv. Ludovika Akadémia, VIII., Üllői-ut 80. Tessék a parancsnoksághoz fordulni.

Szinházak műsora:

OPERAHÁZ. Csütörtök: Bohémélet (Bsz.). Péntek: A sevillai borbély (Népm. Biz. V—I). Szombat: Prometheus teremtményei, A köpeny, Pozsonyi majális. Vasárnap: A cigánybáró (évadzáró előadás) (fél 8).

NEMZETI SZINHÁZ. Csütörtök: Falstaff (XII). Péntek: A ronínok kincse (VI). Szombat: A ronínok kincse (I). Vasárnap: Falstaff (VIII.) (fél 3).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Hősök nélkül (3/8).

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA. Csütörtök: Bulgár kir. Szimf. Zenekar hangversenye. Péntek: Sevillai borbély (Az Operaház vendégjátéka. V—I).

1948 máj. 11
Magyar ORVOSI SZEMLE

Megjelent a Magyar Művészet harmadik száma

A *Szinyei Merse Pál Társaság* kiadásában megjelenő *Magyar Művészet* harmadik száma bő ismertetést közöl *Ferenczy Béni új munkáiról*. A cikket *Genthon István* írta. *Szegi Pál*, a fiatal generáció egyik tehetséges tagjáról, *Szentiványi Lajosról* ír. *Meller Péter* „*A gótikus és renaissance kutak Magyarországon*" címmel különösen azokat a töredékeket ismerteti melyek valamikor Mátyás király visegrádi palotájának *Giovanni Dalmata* által faragott díszkutját képezték. „*Megszakadt pályák*" cím alatt *Rabinovszky Máriusz* ír a mártírhalált halt *Sugár Andorról*. A Műgyüjtő rovatban *Mihalik Sándor* „*Magyar ezüstművek gyüjtése*" című cikkében egy előkerült *Szentpéteri* készlet alkalmából az ezüstművek gyüjtésére hívja fel a figyelmet. Gazdag múzeumi élet és kiállítási beszámoló rovatok egészítik ki a számot. A folyóirat 25 túlnyomórészt egész oldalas autótípia klisével, köztük egy színes műmelléklettel, *Bernáth Aurél* szerkesztésében jelent meg.

BOYANMONTBAN (Seine et
948 júl. 20-tól 30-ig nem-

henynek 3.4—22%-os halálozási arányszáma mellett volt olyan hypertoxikus endémiája is, melynél a halálozás 40—100%-os volt.

A kanyaró epidemiásan jelent meg (1934: 120 ezer megbetegedés, 8—10%-os mortalitás).

Nem sorojuk fel a további adatokat, hiszen csak jellemzést kívántunk adni azokról az egészségügyi állapotokról, amelyeket az új Romániára hagyott örökségül a régi.

1944 augusztus 23. a román történelem nagy fordulópontját jelenti. Azon a napon, amikor az egész román hadsereg és államapparátus egy emberként szembefordult a fasiszta Németországgal, megnyílt az út Románia demokratizálása felé. Csakhogy Romániának talán még több nehézséggel kellett politikai tekintetben megküzdenie, mint nekünk, mert hadseregében, államapparátusában hosszú időn keresztül bennmaradtak az opportunista, demokratává álcázott reakciósok és fasiszták akik — jó fanarióta-utódok — felső kormányzati sz[illegible] [illegible]

Bernáth Aurél
festőművész

Budapest
V. Stollár B. u. 4.

Czéh Józsefnek megküldött benti levelem másolatát szives tudomásulvétel végett megküldöm.

Kaposvár, 1965. december 14.

dr. Takáts Gyula
megyei múzeumi igazgató

Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága • Kaposvár •

B.U.é.k!
Régi híved

Magyar Nemzet

Temesvár

...sütörtök, 1966. május 19.

Gábor Marianne kiállítása

a Csók Galériában

Gábor Marianne képei groteszk humorú rögtönzések egyfajta látásmód hanyatlása és elmúlása fölött. Félreértés ne essék: ezzel a megállapítással dicsérni akarjuk őt. A helyzet ugyanis a következő: — a festői látásmód, aminek a hanyatlásáról szó van, a későimpresszionista festészet; az atmoszferikus táj, az ilyen enteriőr és a tájba vagy az enteriőr atmoszférájá[illegible] vezető emberalakok hangulatos rögzítése. Ez a stílus a század első évtizedeiben, Bonnard, Vuillard, Rippl-Rónai, majd Szőnyi és Bernáth művészetében érte el utolsó jelentős eredményeit. Lehet e kései virágzás után még valami újat mondani? Igen, ha a művész nem szégyelli nyíltan megmutatni, hogy amit ő fest, az már a »poszt-posztimpresszionizmus«, az már ironikus búcsú, utolsó összefoglalás és okos, kesernyés-tréfás csúfolódás. *Lehet így is korszerűnek lenni*, az elmúló dolgok iránti ken iskolázott szemmel már ezeket a játékosan és kalligrafikusan hajladozó ecsetvonásokat is észrevesszük (ahogy Frans Hals portréin is meglátjuk a bravúros ritmusú ecsetjárást), és itt, az anyag biztos mesterségbeli feldolgozásánál, a színek pasztellkönnyű, derűs elosztásánál érezzük, hogy e látszólag szabadon csapongó festészet tulajdonképpen milyen tradicionális és jól kötődő talajba fogódzik. A festői biztonságnak ez az alaprétege aztán magára ölthet bármilyen köntöst, egészen profán beszámolót is — mint amilyen a Gábor Marianne-i aspektust könnyedgúnyosan felelevenítő útiélmény, az *Absztrakt kiállítás külföldön* című kompozíció.

Mert Gábor Marianne utazásai közben és e bonyolult sokértelműség mellett is megőrizte a hazai ízeket, a gondolkodásban is, és a mesterség színötvözeteiben is. Szeretném hangsúlyozni a gondolat, az intellektuális hozzáállás [illegible]

NYÁR A KAUKÁZUSBAN

Moszkvától ezernyolcszáz kilométerre, a Fekete-tenger és a Kaspi-tenger közt, nyolcszáz méterrel a tenger színe felett fekszik a Kaukázus egyik legszebb üdülőhelye, Kiszlovodszk. Az 1895-ös kiadású magyar Pallas-lexikon még csak ennyit jegyzett fel erről a helységről: »Kozák falu Sztavropol orosz kormányzóságban.« Az eldugott, kis kozák faluból a szovjet hatalom azóta virágzó üdülőhelyet teremtett, ahol szovjet munkások és mérnökök, kolhozparasztok, katonák, művészek és írók pihennek.

Moszkvából repülőgépen érkeznek az utasok az üdülőhely közelében fekvő Mineralivodi repülőtéréig. Itt vonatra szállnak át, melynek villanymozdonya merész emelkedőn szállítja az utasokat. Az út során kibomlik az emberkéz-formálta táj egész szépsége: a Kaukázus bércei és e hegyek lejtőin azok az üdülőhelyek és szanatóriumok, melyeket a szovjet hatalom gondoskodása és a szovjet ember építő ereje teremtett. A természet nagysága vetekszik ezen a tájon az emberi alkotások szépségével.

Az utasok a kiszlovodszki üdülőkben kipihenik az utat, azután megkezdődik a kirándulások végeláthatatlan sora. A szovjet dolgozók nekivágnak a »népek őshazájának«, a Kaukázus hegyeinek, a Kuma-folyó forrásvidékének, a fenyők-borította hegyormoknak, a festői szépségű hegyszorosoknak, hogy beteljenek hazájuk szépségével és új erőt gyüjtsenek munkájukhoz.

E négy kép a Kaukázus legszebb tájaira, a pihenő szovjet emberek közé vezeti el a magyar olvasót.

SAKK-JÁTSZMA A KAUKÁZUS CSÚCSAI KÖZT, a zseleznovodszki Thälmann-szanatórium verandáján

AZ ELSŐ KIRÁNDULÁS: kiszlovodszki üdülők nekivágnak a környék hegyrengetegének. Az út eleje még kényelmes, széles lépcsőkön haladnak a hegycsúcsok felé

Béke – Lolottap 19

MŰVÉSZKITÜNTETÉSEK AZ ALKOTMÁNY ÜNNEPÉN

A Magyar Népköztársaság Kiváló Művészei

FISCHER ANNIE
zongoraművésznő

ZATHURECZKY EDE
hegedűművész

OLÁH GUSZTÁV
operarendező, tervező

SDY KÁLMÁN
és filmrendező

KISFALUDY STRÓBL ZSIGMOND
szobrászművész

PÁTZAY PÁL
szobrászművész

CSÓK ISTVÁN
festőművész

A Magyar Népköztársaság Érdemes Művészei:

FERENCSIK JÁNOS
karnagy

SOMOGYI LÁSZLÓ
karnagy

BARTOS GYULA
színművész

BIHARI JÓZSEF
színművész

KENESSEY JENŐ
balettkarnagy, zeneszerző

LUKÁCS PÁL
mélyhegedűművész

ELLÉRT ENDRE
rendező

FELEKI KAMILL
színművész

BÁN FRIGYES
filmrendező

KELETI MÁRTON
filmrendező

SZABÓ FERENC
zeneszerző

RÁCZ ALADÁR
cimbalomművész

PÓR BERTALAN
festőművész

SZŐNYI ISTVÁN
festőművész

MIKUS SÁNDOR
szobrászművész

FERENCZY NOÉMI
gobelinművésznő

BERNÁTH AURÉL
festőművész
(Magyar Fotó felv.)

Esti Hírlap 1960 dec. 10

Országos képzőművészeti kiállítás Miskolcon

Ezúttal már hatodízben rendezték meg a borsodi iparvidék központjában az országos képzőművészeti tárlatot. Ez a bemutató — művészeti életünk kiemelkedő eseménye — talán minden eddiginél hatásosabban szemlélteti: *milyen helyes, jó kezdeményezés volt a miskolci művésztelep s az országos jellegű kiállítássorozat létrehozása.*

Hagyománnyá vált, hogy ezeken a bemutatókon elsősorban *az üzemek munkásaival, a dolgozók mindennapi életével* foglalkozó alkotásoké a vezető szerep. Örömmel vesszük számba most is ezeket a műveket. A miskolci telep művészeinek alkotásai mintegy felét teszik ki a gyűjteménynek — s mi több: kvalitásait is döntő módon meghatározzák. *Feledy Gyula, Vati József, Tóth Imre, Csabai Kálmán* és más helyi mesterek festményei, rajzai: kivétel nélkül jelentős művészi gyarapodásról adnak számot. A kiállítás körül kialakuló közvélemény ezúttal is helyesen befolyásolta a díjkiosztó bizottságot: *a legjobb műveknek ítélték a borsodi üzemek, erőművek kitüntető elismeréseit.*

A változatos, gazdag gyűjteményben elsősorban a fiatalok munkái keltenek megkülönböztetett érdeklődést. *Ridovits László Nagykalapácsnál* című olajfestménye, *Konfár Gyula* női arcképei, *Szurcsik János, Sarkantyú Simon* festménye, *Váci András* Dunai tájképe, *Csohány Kálmán, Kerti Károly* rajzai sokáig megmaradnak a látogató emlékezetében. Az idősebbek közül csak *Bernáth Aurél* adta le névjegyét *Nyári est* című művével. Mellette *Gádor Emil* Martinászképe és Jakuba *„Téli este"* című poétikus tája kelt figyelmet. A szobrászat gyűjte-

a 60 fillér

Hír

I NAPILA

Egyr

bocsássák

Zorin felszólalása a elfoglalta Belgium he

New York, december 9.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa tegnap este folytatta annak a szovjet határozati javaslatnak vitáját, amely *Lumumba miniszterelnök azonnali szabadonbocsátását követeli.*

Az első felszólaló, *Zorin* szovjet külügyminiszterhelyettes hangoztatta, hogy *a kongói helyzet az utóbbi napokban rosszabbodott.* Az országban *Mobutu bandái garázdálkodnak*, s az őt támogató erők az újonnan kivívott függetlenség felszámolására törekszenek.

Uj és veszedelmes szakaszba lépett a NATO-hatalmak agressziója a Kongói Köztársaság ellen.

A gyarmatosítók már nemegyszer súlyos bűntényeket követtek el a kongói nép el-

Népszabadság
1960
dec. 27.
vas.

Sok olvasónk kívánságára röviden beszámolunk az év utolsó heteiben megjelenő művekről. A

magyar szépirodalomból

mindenekelőtt néhány verskötetről adunk hírt. Ismét kapható lesz *Petőfi* és *József Attila összes verseit* tartalmazó kötet, s hamarosan napvilágot lát a nemrég elhunyt *Szabó Lőrinc verskötete.* Mai költőink közül *Hidas Antalnak* jelenik meg gyűjteményes kötete *Jázmin utca, Hollós Korvin Lajosnak Hallgassatok meg!, Jankovich Ferencnek* pedig *Napravárók* címmel. Több fiatal költő jelentkezik az olvasóközönségnél újabb vagy első kötetével, így például *Demény Ottó, Garai Gábor* és *Ténagy Sándor.*

A prózairodalom kedvelőinek bőséges választék áll rendelkezésére. A nagy sikerű *Így éltünk Pannóniában* folytatásaként napvilágot lát *Bernáth Aurél Utak Pannóniából* című munkája, *Fehér Klára* kötete, a *Szerencsés történetek, Galabárdi Zoltán* új regénye, a *Kigyókő* tovább-

rainak tart), s nem is azzal, hogy a nagy, szent, titokzatos és örök művészet tógáját ölti fel, s úgy mondja el régi parnasszistáktól tanult beszédeit. Olcsó, giccses dolog ez ma már. A színházi élet köréből vett effajta nyilatkozatok látszólag még jobban bírják az ilyesmit (ezek is mind kevésbé), de az irodalom nem viselheti el semmiképpen.

Elvégre mégsem csak édes önkitárulkozás az irodalom, hanem mindenekelőtt — valóságábrázolás. Valóságábrázolás, amelynek gondjairól érdemes és érdekes is lenne szólni. Igy adhatná át helyét a nimbusz a gondolatnak. S ez tán nemcsak a nyilatkozatokon segítene — hisz ez sokkal fontosabb — a műveken is.

SZEMLÉLETE

...ságában, s mindenekelőtt ak-
... emberről rajzol port-

Születésnapi beszélgetés

a 70 éves Pátzay Pállal

Pátzay Pál, a budapesti *Lenin-szobor*, a székesfehérvári *Lovasemlékmű*, a *Dunai szél*, a *Bernáth-portré*, a *Fésülködő lány*, a pécsi *Hunyadi-szobor*, és sok más magas értékű szobor alkotója hetven esztendős. *Az epreskerti műteremben* kerestük fel, ahol tanít és dolgozik. A folyosón a növendékek iskolamunkái. félbehagyott és befejezett figurák, kisebb-nagyobb stúdiumok. A fordulónál az ajtó közelében két robusztus figura magasodik ki közülük, a mester alkotásai, melyek gipszbeöntve szolgáltak mintául a kőfaragóknak — s most visszatértek ide, a szűk folyosóra, mint roppant kariatidák.

A műteremben Pátzay Pál derűs mosolya fogad: — hát igen, mától kezdve öregember leszek, de voltak már életemben olyan percek, amikor úgy nézett ki, hogy meghalok, hát majd ezt is túlélem — s ez az évődő, csipkelődő hang, szellemesség és irónia kíséri végig a beszélgetést. Kedvessége lefegyverző — a professzor, aki egy-egy nyilatkozatával néha vihart kevert, vagy viharokat csillapított le, most ironikus mosollyal idézi a művészeti vitákat; — valóban, sok évtizedes munkásságának tükrében csak kicsiny forgatagok ezek, s nem az elválasztó, hanem az összekötő, a közös gondolatokat keressük ez alkalommal. S így, e természetes hanggal már azonnal a közepében járunk a témáknak.

Az izmusok anyagi háttere

— Egy cikkem, ami nemsokára megjelenik a *Kortársban*, önt is érdekelheti — mondja. — Nem lesz érdektelen, az első cikk ugyanis, amely az izmusok anyagi hátterét tárja fel... Igen, hasonlót írt már Bernáth Aurél is, én azonban szókimondóbb vagyok, tudja, a szobrász gorombább anyaggal dolgozik.

Érdeklődöm régi írásainak sorsa felől.

— A *Magvető* adja ki őket — válaszolja Pátzay mester —, valószínűleg a jövő évben. De ezek olvashatók lesznek, s bizonyára egyéb is érdekli.

— Igen. A pályaképet kellene felrajzolnunk, vagy legalábbis legfontosabb fordulópontjait. Azokat a műveket, eseményeket, amelyeket a legfontosabb momentumoknak tart.

Hogy lesz az ember szobrász?

— A legfontosabb momentum? Hát van itt egy fő-momentum, valóban a legérdekesebb kérdés. *Hogy lesz az ember szobrász?* Az a légkör, amibe és itten, mint növendék belekerültem — Pátzay mester az Epreskert pavilonjaira mutat: — Szőnyi, Aba-Novák, Elekfy és Uitz Béla. Igen, Uitz éppen utolsó éves volt akkor, amikor én idekerültem. Ez volt a forró levegő. Aztán Nemes Lampérth, akit nagyon tehetségesnek tartottunk. Ő volt az, aki Uitzot megreformálta. Uitz ugyanis Balló-növendék volt, s Balló sematikus akadémizmust tanított. Ebből rántotta ki Uitzot Lampérth a maga rögtönzött s nagyerejű tusrajzaival. Aztán a kedves, okos Kmetty János. *1914 volt ez, a világháború kitörésének éve.* De még kötetlen, felszabadult baráti légkör — ezek az idők tettek szobrászsá.

Expresszionista szobrok az első kiállításon

— Azon a nyáron, a háború kitörésekor, én még Nagybányán voltam. Hamarosan azonban engem is behívtak. De mint katona is dolgoztam, kisplasztikákat készítettem. Szabadságot is kaptam néha, így, egy ilyen alkalommal volt az első kollektív kiállításom, 1917-ben Kassákéknál, a Visegrádi utcai kiállítótermükben. Bohacsek Edével együtt állítottunk ki. Érdekes, de ma már majdnem elfeledett ember, mert elvesztek, szétszóródtak a művei. Igen erősen a népművészet hatása alatt állott, például üvegre is festett képeket, olyan technikával, mint a régi, bizánci szentképek. Korán meghalt, és stílusa talán azért volt olyan érett, mert e korán elhalók mintha csengetést éreznének, sietnek. Ugyanígy Aba-Novák is, egy csapásra lett kész művész, érett ember.

— A 17-es kiállítás szobrairól láttam néhány fényképet Székesfehérvárott, a »*Nyolcak és aktivisták köre*« című kiállításon — szakítom meg a mestert. — Igen érdekes szobrok lehettek, szabadon formált, érzelmi expresszivitást mutató kompozíciók. Bizonyos mértékig a harminc évvel későbbi Vilt Tibor stílusát előlegezték.

— Azt mondták, hogy expresszionizmus. Igen, de én nagyon hamar rájöttem, hogy csak a tudatlanságból fakadó grimasz. De mindenesetre olyan szobrok voltak, amelyeken nem utánoztam senkit. Persze, ennek a kornak, a húsz-egynéhány éves esztendőig, nagy jelentősége van mindenkinek az életében.

— Ezek szerint volt, ami megmaradt ezekből a szobrokból is.

— Volt ami megmaradt, maguk a szobrok is, és a tanulságok is.

— Ezek a korai szobrok valóban olyanok voltak, amilyent akkoriban senki nem csinált. Az előző nemzedék nagy szobrászai, például Beck Ö. Fülöp is, még közelebb maradtak a szecesszióhoz. A professzor úr akkori munkáiban viszont már nyoma sincs a szecessziónak.

— Mi, Szőnyi, Bernáth, Elekfy és később Berény is, nem estünk bele a szecesszióba, mert a kaligráfiája nem volt elég beszédes. Tompa hangja volt ennek a kaligráfiának. Az előző nemzedéknek mégis sokat köszönhetünk. Beck Ö. Fülöp szerette ezeket a dolgaimat, s nagyon sok bátorítást kaptam tőle. Viselkedése méltóságteljes volt és nagyon tiszta, szeretetre méltó. Szentenciákat mondott nekem, amik igen megtiszteltek, és nagyon meg is ijesztettek. *S egész nemzedékünk nagyon sokat köszönhetett Nagybányának.* Erős hatást tett ránk Ferenczy látásmódja, a tiszta vizualitáson keresztül megnyilatkozó közlés. Roppant természetes, kedves viszonyban voltunk velük, a generációk közti távolság szinte feloldódott. Aztán később némileg mi is hozzájuk öregedtünk.

Jelentkezett Derkovits

— Az első kiállításomról azonban még más emlékeim is vannak. Például, hogy Kornstein hegedűművész, a Waldbauer-kvartett tagja, aki katonatiszt volt, szerezte számomra a szabadságot 1917-ben. És ezen az első kiállításomon *jelentkezett Derkovits.* Tusrajzokat hozott magával és a baráti körnek ezek nagyon tetszettek. Később Kernstok, Szőnyi, Szobotka és Kmetty hatása alá került, így sorban, és csak 1927 körül vált igazán Derkovitssá, ekkor talált magára. De még ekkor is nehéz természetű, bizalmatlan ember maradt. Emlékszem, Kmettyvel rendeztük a KUT gondozásában készülő kiállítását, de előfordult, hogy papírral leragasztott képet hozott, amit csak a megnyitó alkalmával szándékozott felfedni. »Nem bontom ki, mert lelopják« — mondta.

— Ez már azonban később lehetett. De milyen emlékei vannak a *világháborút követő évekről?*

— A háború mindenképpen kettévágta az életünket. Mesterségbeliileg visszavetettek azok az évek, akkor kezdtem el a természet utáni tanulmányokat — megváltozott a felfogásom. Azt mondják, hogy klasszicista lettem —, de nem a XIX. századi módra, mert nem lettem olyan, mint Canova vagy Thorwaldsen. Valami állandót kerestem, *a formák állandóságát, ami ma is foglalkoztat.* Ebben az időben jöttem rá arra, hogy a *művészetet fölösleges kitalálni, azt csak folytatni lehet.* Ez a felismerésem különben egyidejű azzal, amit Babits mondott Berzeviczyvel való vitájában: »*modern az a művészet, amiben az egész múlt benne rejlik, és még egy kicsi*«. Az akkori élet egész szellemi légköre olyan volt, hogy ezt ki kellett mondani. Nemcsak én, mások is így érezték. Meg kell mondanom, hogy a 25—30 évvel ezelőtt írt cikkeimmel — például amit a magyar szobrászat európaiságáról írtam — ma is teljes mértékben egyetértek. Persze ebből le lehet vonni azt is, hogy nem fejlődtem...

Az első lovasszobor

— A professzor úr a két világháború közti években igen tisztult és puritán elveket képviselt a nagy átlaggal szemben...

— Igen, a magyar szobrászat állapota akkor a neobarokk volt. Akkor kezdték »barokkizálni« a városokat is, utólag és mesterségesen — mint például Egert. Ez a barokkos korszak tehát volumenben valamivel nagyobb műveket produkált, mint a szecesszió, de nem merném azt mondani, hogy előrelépett. Én abban az időben nemigen kaptam megbízásokat, távol álltam a neobarokktól. *Az első komolyabb megbízatásom csak későn, 1938-ban a fehérvári lovasszobor volt.* Csaknem egyidőben készült Sidló lovasszobra is, a Szent István. Néhány portré kedves számomra ezekből az időkből, és az olyan kisebb szobrok, mint a *Fésülködő nő.* — Egy kis bronzfigurát vesz föl az asztalról, fürdő nőt ábrázol: — Ez a figura is akkoriban készült, s még nem volt kiállítva soha. Meg fogom most csináltni nagyban, a szigligeti alkotóház számára. Nagyvonalúbban, masszívabban kellene megmintázni, a nagyobb méretekhez igazítva.

Építészet és szobrászat

— Mi a véleménye *az építészet és a szobrászat kapcsolatáról?*

— Roppant nehéz kérdés ez. Volt erről egy cikkem — akadémiai székfoglaló —, mikor a széptudományi alosztály levelező tagjává választottak. Én különbséget teszek építés és architektúra között. Az építés általában nem művészi dolog, *de az architektúra: művészi kifejezés.* A mostani építkezések nem célozzák, hogy architektúrák legyenek — ezért a véleményemért azonban az építészek gyakran haragszanak.

— Magam is az építészek pártján lennék — válaszolom —, hiszen a művészi architektúra csak az építő tevékenységben, az emberi szükségleteket kielégítő munkában bontakozhat ki és nyerheti el emberi arányait.

— Ezt nem vitatom, de mégis ritka dolog, ha így van. A modern építészetben leginkább *az ipari létesítmények olyanok, amik architektúrák, ezek szépek, mert itt a tartalom teljesen kitölti a formát.*

— Ez az elv azonban mégis közel jár *a modern építészet* »*funkcionális*« *elveihez*, nem?

— Igen, de én el szoktam kerülni ezeket a kategóriákat.

— Mi lehet a szobrászat szerepe a mai architektúrában?

— Nincs szerepe, legfeljebb arról lehet szó, hogy például az új lakótelepek forgalmát egy-egy független szobor összekapcsolja. Magán az épületen, vagyis architektonikus módon a szobor nem létezhet, mert éppen az teszi szoborrá, hogy nem architektonikus, hogy másfajta jellegű. A geometrikus díszítés ellen pedig azért vagyok, mert az csak mennyiségi jellegű, míg az ábrázolás mindig minőségi.

— Nem is szerepelhet tehát az épületen ilyen geometrikus plasztika?

— Nincs értelme.

— A történelmi példák mégis sok hasonló megoldást mutatnak. A görögök épületeiken, kerámiáikon sok geometrikus díszt használtak, például a közismert meandert. Ilyen díszek — az ábrázolások mellett — még a Parthenónon is fellelhetők.

— A meander az iparművészethez tartozik, az egészen más dolog. Az nem ábrázoló, hanem tárgyformáló művészet. Mint ilyen szerepelhet.

Tanítás és új művek

— Miről nem volt szó még eddigi beszélgetésünkben?

— *Tanár vagyok.* Rendkívüli sokat tanul az ember a tanítással, mert kénytelen mindent világosan és átadhatóan megfogalmazni. Engem nem is fáraszt a tanítás, mert úgy kezelem, hogy egy idősebb és tapasztaltabb szobrász átadja tapasztalatait. Megpróbálok úgy nevelni, hogy *tanítványaim a saját indulataikat és életüket fogalmazzák meg.* Ez itt az iskolában sikerül is, de ha kimennek, rendesen valamilyen divatáramlatba kerülnek. Hiába minden intelem, hogy semmi sem olyan múlékony, mint a divat! Hogy az ember milyen mértékben jó pedagógus, az azon is múlik még, hogy mennyire emlékszik a saját ifjúságára. Aki nem emlékszik ennek a kornak a hullámzásaira, az nem jó pedagógus, de az sem, aki erőszakos. A pedagógiában rögeszmék nem szerepelhetnek.

— A tanítás mellett természetesen dolgozom is. Most éppen Virág Benedek emlékművét készítem a Tabánba. Antik jellegű nőalak, aki kezében tart egy Virág Benedek-érmet, s a költő arca csak ezen látható. Általában is úgy vélem, a modern kosztümbe öltözött és konkrét személyt ábrázoló emlékművek ritkán sikerülhetnek, mert a mai civilruha nem ad szobrászi drapériát. Több szobromon próbáltam, mint legutoljára Verdi és Gounod alakjain. De most már nem akarok több télikabátot csinálni, ez a Virág Benedek-szobor is a latinos műveltségű költő eszményeit szimbolizálja, s nem magát a költőt. *Az emlékműszobrászat e felé a jelképes módszer felé tart,* de nehéz ma még az ilyen elképzeléseket elfogadtatni. Nekem most sikerült először.

Hogy lehet nevelni a közönséget?

— *Milyen ütemben nevelhető a közönség?*

— *Lassú ütemben.* Széchenyi Istvánné 1838-ban gondoskodott a főváros »köznövényzetéről«, de még száz éven át vaskerítésekkel kellett az utcai fákat, növényeket megvédeni a közönségtől; — csak 1938-ban bontották le a kerítéseket a köznövényzet mellől. A fehérvári lovasszobrom átvételekor is a megrendelők megakadtak azon, hogy *milyen hosszú a figura kezében tartott kard.* Nem mondhattam, hogy a kompozíció arányai miatt hosszú, inkább azt mondtam, hogy azért, mert ez az »isten kardja«. Ez az »isten kardja« volt a kerítés a köznövényzet — a művészet — védelmére. Ma inkább az a baj, hogy az újabb generációk a művészetet aggodalom nélküli kenyérkeresetnek tekintik. A szobrászok pufók és sematikusan egyforma gumibabákkal áraszítják el az országot, mert az ilyen »gumibabákat« a legkönnyebb csinálni. *A beruházási munkák egyformasága, igénytelen sivársága borzasztó monotónia.* A munkákat szétosztó szervek pedig nem ismerik a szelekciót. Meg is mondtam egyszer egy ilyen szerv vezetőjének: — *kinek adjál munkát? Akinek a műtermében sok olyan művet látsz, amik nem megrendelésre készültek.* Mert aki csak megrendelésre készít szobrokat, annak hiába is adsz... Az nem baj, ha valaki a maga feje után rosszat csinál, az a baj, ha nem tudja kiélni a butaságait. Kell a rizikó, bírni kell az iramot és az áldozatot... Kell a szelekció...

Búcsúzóul a mester körülvezet műtermében, ahol sok közismert szobor, közterek díszének kisebb léptékű modellje vagy gipszmásolata áll. Kikísér a folyosóra, ahol a legutolsó munkái, Verdi és Gounod monumentális alakjai várnak — az Opera falára kerülnek majd. És így távozom az epreskerti műteremből, Pátzay Pált látva az ajtóban, az operaszínpad nagymestereinek, Verdinek és Gounodnak a társaságában.

Perneczky Géza

NEMZETKÖZI ÜGETŐ VERSENYNAP
SZOMBAT DÉLUTÁN FÉL 3 ÓRAKOR
KÜLFÖLDI ÜGETŐK RÉSZVÉTELÉVEL KERÜL LEFUTÁSRA:
KÉTÉVESEK NAGYDÍJA
VILLÁM-DÍJ
UNGÁRIA-DÍJ

le Csepelen

Népünk harckészségét, elszántságát csak fokozza a szocialista országok — közöttük a magyar nép — együttérzése, testvéri támogatása. A szolidaritás megsokszorozza az elnyomás ellen küzdő spanyol tömegek erejét, erősíti bennük a demokrácia, a szabadság győzelmébe vetett hitet — mondotta beszéde végén Dolores Ibarruri.

A nagygyűlés befejezéseként a spanyol szabadságharc hősének nevét viselő Ibarruri-nőbrigádok tagjai nevében *Tőzsér* Lászlóné öntödei dolgozó és *Kuhár* Lajosné, a kerékpár- és varrógépgyár szocialista brigádvezetője szólalt fel, s tolmácsolta a csepeli dolgozók egyöntetű óhaját: *a szabadságszerető spanyol nép mielőbb vigye sikerre harcát, hogy a sok szenvedés után a spanyol nép is szabadon, békében élhessen.*

Budapestre érkezett az új afgán nagykövet

Dr. Sultan A. *Popal*, az Afgán Királyság új magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövete Budapestre érkezett.

Megérkezése alkalmából *Gergely* Miklós, a Külügyminisztérium protokoll osztályának vezetője üdvözölte a nagykövetet a repülőtéren.

Magyar gépipari küldöttség utazott Bukarestbe

Dr. *Kovács* Istvánnak, a kohó- és gépipari miniszter első helyettesének vezetésével pénteken magyar gépipari küldöttség utazott Bukarestbe. A tanácskozásokon Magyarország és Románia gépipari együttműködésének fejlesztéséről tárgyalnak.

·vényerejű rendelet us elleni küzdelem sikeréért

Az Elnöki Tanács ülése

gyító jellegű foglalkoztatása céljából *munkaterápiás intézetbe helyezheti át.* A kötelező kórházi (vagy munkaterápiás intézeti) kezelés időtartama a hat hónapot nem haladhatja meg. Az alkoholista — indokolt esetben — ennél hamarabb is kérheti elbocsátását.

A törvényerejű rendelet október 1-én lép hatályba.

A szocializmus és a kulturális örökség

A Pravda cikke

Szergej *Kovaljov*, a filozófiai tudományok doktora cikket írt a Pravdában. Hangsúlyozza:

Az SZKP és a szocialista állam, miután átvette és gondosan felhasználja a múlt haladó kultúráját, gigászi munkát végzett az új szocialista kultúra megteremtése érdekében.

»A marxista—leninista kulturális nézetek alapja a folyamatosság és a társadalomfejlődés fokozatos, progresszív jellegének eszméje. Minden új nemzedék, amikor fejleszti az anyagi és szellemi kultúrát, az előző nemzedékektől örökölt eredményekre támaszkodik« — írja Kovaljov.

»Ami a szellemi kultúrának az osztályjellegű elemeit érinti, ezzel kapcsolatban is helytelen volna azt állítani — mint ahogy azt a marxizmus különböző rendű és rangú vulgarizálói teszik —, hogy a dolgozók ebből a kultúrából nem használhatnak fel semmit. Ennek a kultúrának nemcsak reakciós, hanem igazi népi, demokratikus oldalai is vannak. Ilyen kultúrát mind a dolgozók, mind a kizsákmányoló osztályok teremtettek olyan történelmi időszakokban, amikor ezek az osztályok harcot vívtak az önmagát túlélt rend ellen.«

Aiszkhülosz és Shakespeare, Goethe és Balzac, Puskin és Tolsztoj irodalmi alkotásai, *Raffael és Rembrandt, Delacroix és Repin* képei, *Beethoven és Csajkovszkij, Mozart és Verdi* zenéje, az irodalom és művészet sok zsenijének művei *mindenkor az esztétikai gyönyörűség forrásai voltak és lesznek, és szolgálják az ember legjobb humanista tulajdonságait* — mutat rá a cikk szerzője.

Az SZKP helyes politikája biztosította a szocializmus építésének éveiben a nagy kultúrforradalom sikeres végrehajtását — írja Kovaljov. — »A kultúrforradalom győzelme lehetővé tette az alábbi fő feladatok megoldását: először: *a legszélesebb néptömegekkel megismertette a kultúra legfontosabb vívmányait;* másodszor: *megteremtette az új, valóban népi értelmiséget;* harmadszor: *megszületett az új, sok nemzetiségű szocialista kultúra;* negyedszer: *a társadalomban megszilárdult az új szocialista ideológia.*«

»A kulturális építés területén a marxizmus—leninizmus programtételeit *nemcsak a Szovjetunió tapasztalatai ellenőrizték és igazolták, hanem más szocialista országok tapasztalatai is.* Ezek a szocialista országok viszonylag rövid idő alatt óriási sikereket értek el, mind a szocialista gazdaság, mind a kulturális fejlődés, a társadalom szellemi életének szocialista átalakítása területén — folytatja Kovaljov. — A dolgozók kulturális fejlődésének ezek az elvei, mint az új rend győzelmének elengedhetetlen feltételei, sajátos viszonyok között megvalósulnak ma sok, nem kapitalista úton fejlődő felszabadult országban. A kommunisták nemzetközi fórumai éppen a történelmi tapasztalatból kiindulva, közösen elfogadott dokumentumokban hangsúlyozták, hogy a kulturális átalakításnak a marxizmus—leninizmus elvei alapján való végrehajtása a szocializmus építésének egyik kötelező feltétele minden országban.«

A cikk írója hangsúlyozza, hogy milyen felelősség és milyen nemes feladat hárul minden haladó emberre, mindenekelőtt a kommunistákra azzal a kereszteshadjárattal kapcsolatban, amelyet a világreakció indított a haladó kultúra nagy vívmányai ellen.

A szocialista országok számára — amelyek előtt az a feladat áll, hogy gazdasági vonatkozásban túl kell szárnyalniuk a fejlett kapitalista országokat —, a világtudomány, technika, kultúra legjobb eredményeinek elsajátítása és felhasználása különösen fontos, mert enélkül nem lehet megvívni a szocializmusnak a kapitalizmussal való sikeres versenyét. »És minél elmaradottabb műszaki, gazdasági és kulturális vonatkozásban ez, vagy az az ország, annál szükségesebb számára, hogy felhasználja más népek legjobb eredményeit a maga elmaradottságának leküzdéséhez.«

Lenin hangsúlyozta, hogy *a kulturális örökséggel szemben tanúsított nihilista magatartás óriási kárt okozhat a szocializmus ügyének* és lejárathatja azt a népek szemében — emlékeztet Kovaljov.

A szovjet hatalom első éveiben »Lenin nemcsak, hogy nem támogatta az ifjúságnak azokat a képviselőit, akik az iskola felszámolását javasolták, hanem a Komszomol III. kongresszusán az ifjúság fő jelszavát úgy határozta meg, hogy: *tanulni, elsajátítani az ismereteket és a kultúrát.* Lenin teljes nyomatékossággal hangsúlyozta, hogy nem elég tanulni és papagáj módra ismételgetni kommunista jelszavakat, mert igazi kommunistává csak akkor válhat valaki, ha igyekszik emlékezetében elraktározni azokat a szellemi kincseket, amelyeket az emberiség megteremtett« — hangsúlyozza a cikk szerzője.

Kádár János és Kállai Gyula üdvözlő távirata Jumzsagijn Cedenbalhoz

JUMZSAGIJN CEDENBAL elvtársnak,
a Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága első titkárának, a Mongol Népköztársaság Minisztertanácsa elnökének,
Ulan Bator

Kedves Cedenbal elvtárs! A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány, a magyar nép nevében, szívből jövő jókívánságainkat és forró elvtársi üdvözletünket küldjük önnek 50. születésnapja alkalmából.

Rendíthetetlen forradalmárt, népének hű fiát ismeri önben az egész haladó világ. Külön is tiszteljük önben a magyar és a mongol nép testvéri barátságának és együttműködésének őszinte hívét.

Az ön áldozatkész munkája nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a Mongol Népi Forradalmi Párt következetesen védelmezi a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elveit, síkraszáll a szocialista tábor egységének ügyéért és hogy a testvéri mongol nép a kapitalista fejlődés szakaszát átugorva, mérföldes léptekkel halad a feudalizmusból a szocializmusba vezető úton.

Ötvenedik születésnapján jó egészséget, hosszú, boldog életet, a mongol nép felemelkedéséért, a szocializmus nagy ügyéért, a népeink közötti testvéri barátság elmélyítéséért folytatott felelősségteljes tevékenységéhez pedig további sikereket kívánunk önnek.

KÁDÁR JÁNOS,
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára

KÁLLAI GYULA,
a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke

*

Jumzsagijn Cedenbal ma ötvenéves. Karonülő csecsemő volt, amikor hazája, a távoli Mongólia új, szabad életre született. Az ünnepelt ennek a forradalmi, újjászülető Mongóliának a gyermeke, aki nemcsak egyszerűen példázza népének fejlődését, de maga is alkotó részese ennek a fejlődésnek. Jumzsagijn Cedenbal már huszonnégy éves korában a Mongol Népi Forradalmi Párt főtitkára, s több évtizede szolgálja felelősségteljes tisztségekben hazáját. Munkája annak a hatalmas erőfeszítésnek része, amellyel Mongólia népe évszázados elnyomatás után felépítette független hazáját és megteremtette ennek a függetlenségnek a szilárd alapját a jól szervezett mezőgazdaság és ipar formájában. Amikor ma Cedenbal ötvenedik születésnapjáról megemlékezünk, egész Mongóliát, a mongol népet ünnepeljük, örvendünk sikereinek, s mint e nagyszerű eredmények fáradhatatlan munkását köszöntjük az ünnepeltet. Tiszteljük benne a magyar—mongol barátság fáradhatatlan ápolóját, a nemzetközi kommunista mozgalom tapasztalt és szilárd elviségű vezéregyéniségét, aki bátran védelmezi a marxizmus—leninizmust mindenfajta torzítással szemben, köszöntjük benne azt az államférfit, aki a forrásban levő ázsiai földrészen, az első vonalak egyikében harcol a szocialista tábor egységéért. Jumzsagijn Cedenbalt a szívbéli jó barátnak kijáró szeretettel köszöntjük ötvenedik születésnapja alkalmából.

Az egészségügyről és az őszi munkákról tárgyaltak

a megyei tanácselnökök

Pénteken a Parlamentben befejeződött a fővárosi, a megyei és a megyei jogú városi tanácsok végrehajtó bizottságai elnökeinek kétnapos értekezlete. A tanácskozáson, amelyen dr. *Dallos* Ferenc, a Minisztertanács tanácsszervek osztályának vezetője elnökölt, csütörtökön *Fehér* Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja tájékoztatta időszerű kérdésekről a megjelenteket. Részt vett az ülésen *Vass* Istvánné, az országgyűlés elnöke és *Kiss* Károly, az Elnöki Tanács titkára.

Az értekezlet második napján, pénteken dr. *Szabó* Zoltán egészségügyi miniszter a közegészségügyi és járványügyi szervek munkájának eredményeit, illetve feladatait, valamint az egészségügyi alapellátás helyzetét ismertette.

A miniszter felhívta a figyelmet: *a különböző szakigazgatási, gazdasági és egyéb szerveknek a jövőben az eddiginél nagyobb gondot kell fordítaniuk a lakosság egészségét, életkörülményeit védő előírások megtartására.*

Még éberebben kell őrködni az élelmezés-egészségügyi előírások, rendszabályok megtartásán.

A miniszter az egészségügyi alapellátás helyzetéről szólva elmondta, hogy a statisztikák tanúsága szerint *évente 45 millió beteg keresi fel a körzeti orvosi rendelőket, a kórházakban pedig 1,5 millió beutaltat ápolnak.* Államunk hatalmas összegeket fordít az egészségügyi intézmények hálózatának bővítésére, az ellátás javítására. Egy-egy új kórházi ágy létesítésének költsége eléri a 180 000—200 000 forintot, a rendelőintézetek új munkahelyei pedig átlagosan 540 ezer forintba kerülnek. A betegek egy napi kórházi ápolásának költsége megközelíti a 120 forintot.

A második ötéves terv időszakában elsősorban a falusi orvosok számát növelték. Összesen 211 új orvosi körzetet alakítottak ki, ezek többsége, 75 százaléka a kisebb vidéki települések ellátását javította.

A harmadik ötéves terv időszakában arra törekednek, hogy 2700-ra csökkentsék az általános orvosi körzetekhez tartozó lakosok átlagszámát. A gyermekszakorvosi ellátás javításával 1970-re el akarják érni, hogy ne legyen ezernél kevesebb és 2500-nál több az egy-egy körzethez tartozó 0—14 évesek száma. Elsősorban a városokban és azokon a járási székhelyeken kívánják bővíteni a hálózatot, ahol nincs gyermek szakrendelés a kórházakban.

A miniszter nyomatékosan hangsúlyozta: *csak akkor érhetik el a kitűzött célokat, ha valamennyi szerv szívügyének tekinti az egészségügyi ellátás javítását és lehetőségeihez mérten mindent megtesz az új orvosok letelepedésének elősegítéséért.* Így például a tanácsoknak is még nagyobb részt kell vállalniuk az orvosi lakások számának növeléséből, a rendelők hálózatának bővítéséből.

Dr. Szabó Zoltán tájékoztatóját vita követte, majd *Keserű* János földművelésügyi miniszterhelyettes szólott az időszerű mezőgazdasági munkák helyzetéről és a soron következő tennivalókról. Hangsúlyozta: *el kell érni, hogy október végéig mindenütt földbe kerüljön a kenyérgabona és még a fagyok beállta előtt befejezzék a betakarítást, valamint a mélyszántást.*

Keserű János a továbbiakban rámutatott: fontos, hogy *a tanácsok mindenütt szorgalmazzák az ösztönző bérezési formák alkalmazását,* s ahol lehetőség van rá, az előző évekhez hasonlóan foglalkoztassák azokat az ipari munkásokat, akik a falvakból származtak el, s ebben az időszakban mennek haza szabadságra. Éljenek bátran az ifjúság segítőkészségével is.

A miniszterhelyettes a továbbiakban ismertette a növényvédelem, az állattenyésztés időszerű tennivalóit.

Klasszikusok vására

A tavaszi művészikép-aukció felvételi ideje lejárt. Ez alkalommal 120 művészi festményt vettek át, és kikiáltási árukat mintegy 300 000 forintban állapították meg.

A magyar mesterek közül *Zichy Mihály* vízfestményeivel, *Székely Bertalan, Mészöly Géza, Mednyánszky László* tájképeivel, Rippl-Rónai József virágcsendéletével és pasztelljével, Vaszary János két alkotásával, Fényes Adolf, Rudnay Gyula, Glatz Oszkár, Perlmutter Izsák, Koszta József értékes festményeivel találkozunk az árverésen. Az élő magyar művészetet *Bernáth Aurél, Orbán Dezső, Barcsay Jenő, Czóbel Béla, Hincz Gyula* művei képviselik.

Az aukció anyagából *május 14-től 22-ig* kiállítást rendeznek a *Bizományi Áruház Kinizsi utcai kultúrtermében.* Az aukciót május 24-én délután 5 órakor tartják.

Esti Hírcsv 1966 május 10.

Népszabadság 1966 máj. 13.

képzőművészeti kötetek

kapcsán. A modern építészet egyik úttörőjének, *Nervinek* a munkásságát elemzi *Major Máté* tömör — szakszerűségében is közérthető — tanulmánya, amely a technika és az esztétikum egységének megvilágításával nyújt elvileg is újat. A kötet megformálása is méltó a szép témához. *(Akadémiai Kiadó,* az Architektúra-sorozat első kötete.)

A festőművészet világába kalauzol bennünket két magyar s egy csehszlovák könyv. A századforduló egyik különleges alkatú festőjének, a norvég *Edvard Munchnak* életútját és történeti helyét rajzolja meg *Bernáth Mária* kis tanulmánya. Főképp a szecesszió és az expresszionizmus viszonyítása, az „északi misztikum" és az önálló stílusteremtés erővonalainak megrajzolása tűnik értékesnek. *(Corvina Könyvkiadó.)*

— **Most jelent meg:** Norman Lewis: A tiszteletreméltó társaság. — Balázs Anna: A bukott lány (Kossuth). — Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (Európa). — Flamand festészet a XVII. században (Kultúra). — Bernáth Mária: Munch. A Művészet Kiskönyvtára sorozat. (Corvina). — Havas: Magyar—francia, francia—magyar útiszótár (Akadémiai). Népszabadság V-4

☐ *A CORVINA KIADÓ gondozásában készülő, nagyon népszerű Művészet Kiskönyvtára sorozat kötetei 1958-tól mintegy félmillió példányban jelentek meg. A legújabb három — Seurat, Ámos Imre és Munch művészetét publikáló — kötettel a sorszám 74-hez érkezett.*

Bernáth Mária

A HÉT KÖNYVEI

AKADÉMIAI KIADÓ:

Trencsényi-Waldapfel Imre: Humanizmus és nemzeti irodalom.

CORVINA KIADÓ:

Bernáth Mária: Munch. (A Művészet Kiskönyvtára, LXXIV.)

GONDOLAT KIADÓ:

Bernáth Aurél 50 négyzetméteres készülő seccó-ja (száraz falra történő festés) a Magyar Tudományos Akadémia régészeti kutató csoportjának székházát díszíti majd, *Barcsay Jenő* 30 négyzetméteres márványmozaikját a Hevesi Sándor téri új Nemzeti Színház épületén helyezték el. *Kurucz Istvántól* a Sportkórház rendelt seccót, Erdődi Etelka 24 négyzetméteres gobelinje a várpalotába kerül, *Blaski János* 100 négyzetméteres mozaikja pedig a salgótarjáni művelődési házba. Szigetvár ünnepén leplezik le *Somogyi József* Zrínyi-szobrát, *Marton László* Siklós várára farag emlékművet, *Vilt Tibor* pályázatnyertes Madách-szobrát mintázza, művét a Margitszigeten, az Ybl-fürdő közelében állítják fel...

f 13

Részt ásain, erko- pro- a mely- lapító köz- New alko- Atom- házá- tisse- járól: Sok riz e ongó, etről, ndré rátja eleg váci kö- szá- stör- mű- ont- ával eztet kin- kellő agnó, épző- yire olna ... annoz, hogy ... memoárjainak folytatása le legyen rögzítve. Nem minden mesterünknek adatott meg a szépírói tehetség, mint Bernáth Aurélnak, aki bölcsen cselekszik: nem bízza sem a kortársakra, sem az utókorra életrajzának, élményanyagának megírását. Úttörőink eljárnak a veteránokhoz, kikérdezik őket, magnószalagra veszik. Tudomásom szerint Tóbiás Áron az egyetlen, aki magnetofonjával ellátogat, elsősorban írókhoz, és olykor képzőművészekhez is.

Államunk sokat áldoz a képzőművészetekre. Bizonyára akad a millió forintokkal rendelkező Állami Lektorátus költségvetésében egy rovat, melynek terhére fiatal műtörténészek, egyetemi hallgatók részére kihasítható egy szerény összeg »kikérdezés« céljára. Vétkezünk, ha nem látunk hozzá ehhez a munkához, hiszen művészeink emlékei, élményei, sorsuk a nemzeti művelődés vérösszetételének alkotórésze.

Dutka Mária

M. Nemzet 1966 jun. 10

Csütörtök délután a Vác melletti Sződliget község temetőjében kísérték utolsó útjá- rokonai, művés- telői Érde tőmű nevéb velődé váci Magya vetsége nay Jó gyar k halottj a Duna kórusá ben hel ban.

Népszabadság 1966 jun. 29

— *MAGYAR FESTŐK A BALATONRÓL cimmel ízléses, színes levelezőlap-sorozatot jelentetett meg a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. A többi közt Csók István, Egry József, Bernáth Aurél, Mészöly Géza, Brodszky Sándor, Bartha László balatoni képeinek színvonalas reprodukcióit adták ki.*

Magyar Nemzet 1966 X 9.

OLC

FESZTY—IJJAS

Feszty Árpád élete és művészete

Hosszú késlekedés után, néhány héttel ezelőtt, a Művészettörténeti Dokumentációs Központ Forráskiadványainak a sorozatában, 500 példányban, rotaprint eljárással, megjelent *Feszty* Masa és *Ijjas* Antal könyve, *Feszty Árpád élete és művészete* címmel. Ez a mű először próbálja fölmérni és kritikailag elhelyezni Feszty Árpád munkásságát, a magyar piktúrában.

Másik értéke a kötetnek Feszty Masa festőművész emlékezése szüleire, édesapjára, Feszty Árpádra, édesanyjára, Jókai Rózára, »III. Rózára«, dédanyjára, Laborfalvy Rózára és a nagyapára, Jókaira. Feszty Masa, a kötet egyik szerzője, sok olyan részletet közöl a korról, Jókairól, Fesztyék családi életéről, Feszty társadalmi küzdelmeiről, amelyet eddig nem, vagy csak kevéssé ismertünk.

A Feszty Árpád élete és művészete egy elmúlt, elsüllyedt világ rajzolatához igen sok érdekes vonással és színnel járul hozzá.

Magyarország, 1966. X. 9. (239 szám)

BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK 1966

Egy kiállítás — négy hangverseny

A főváros képzőművészeti gyűjteménye

Ferenczy Béni: Felesége arcképe

A budapesti művészeti hetek keretében nyílt meg tegnap a Kiscelli Múzeum legújabb kiállítása a tárgyilagos és nem sokat sejtető »A főváros képzőművészeti gyűjteménye« címmel.

Ez a kiállítás pedig a legnagyobb figyelemre érdemes. Nemcsak a műtárgyak tiszteletre méltó mennyisége miatt — hiszen többségüket a Fővárosi Képtárnak a Magyar Nemzeti Galériába költözése óta, tehát 10 éve gyűjtötték —, hanem azért is, mert azt bizonyítják, hogy a Kiscelli úti múzeum csak fekvése szerint van távol a centrumtól, valójában igazi kulturális központ.

Az természetes, hogy itt találjuk a fővárosban felállított jelentős szobrok kisebb másait, a városligeti Anonymustól a Parlament előtt álló Rákóczi-szoborig vagy az Osztyapenko emlékműig. Barabásnak és Altnak a város múlt századi képét mutató vízfestményei is magától értetődően kaptak helyet itt. Annál nagyobb meglepetés, menynyi ismert, vagy eddig ismeretlen remekmű látható rajtuk kívül a múlt és jelen legnagyobb magyar mestereitől. Munkácsy néhány vázlata mellett Rippl Rónaitól Ferenczy Károlytól, Derkovitstól, Szőnyitől olajfestmények egész sora szerepel, Farkas István ritka képei közül egy, Szalay Lajos grafikáiból több is. Bernáth Aurélt legjobb korszakának művei képviselik, Ferenczy Béni kisplasztikáiból és vízfestményeiből egész kis külön gyűjtemény látható. Ide került Barcsay Jenő egyik fő műve is, a monumentális mozaikterv, és a legfiatalabbakat méltóan reprezentálják Kondor Béla, Vigh Tamás és mások munkái.

A műalkotásoknak szép keretet adó barokk teremsorokon végighaladva, az egyes művek nyújtotta esztétikai öröm mellé egy másik is járul. Az ugyanis, hogy bár eddig kevesen tudtak csak róla, a főváros, illetve a múzeum »személyében« jelentős mecénás tevékenykedik, aki jó érzékkel, hozzáértéssel egészíti ki — sőt, nem egy esetben pótolja — a Nemzeti Galéria ez irányú tevékenységét.

Az egy hónapra tervezett szép kiállítás hathatósan járul hozzá ahhoz, hogy ezek a hetek valóban a kultúra ünnepi hetei legyenek a fővárosban.

Havas Lujza

Masznyik Iván kiállítása

a Kulturális Kapcsolatok Intézetében

Most, a szecesszió újra felfedezésének idején, különösen érdekes élményt jelenthetnek *Masznyik* Iván kompozíciói, melyek az egykori szecessziót különböző mai törekvésekkel vegyítik. A *Kulturális Kapcsolatok Intézetében* rendezett kiállításon úgyszólván csak rajzokat találhatunk, fekete-fehér képeket, az apró, tenyérnyi nagyságú rajzoktól a soknégyzetméteres szén-kompozíciókig. Tájképi látomások ezek, romantikus, növényi vegetációval sűrűn borított tengeri és őserdei tájak, melyeknek szövevényes rengetegében ősrovarok és rákok alakzatait, süllyedő hajóroncsokat és szikla-szörnyeket vélünk felfedezni. Blake különös víziói, a romantikus festmények csapzott sziklaszirtjei és a szecesszió örvénylő hínártömegei egyesülnek valami itt újszerű, gyakran nonfiguratív vagy szürrealista ízű látomássá.

Olaszországi tanulmányútjának tapasztalatait mutatja be Masznyik Iván ezen a tárlaton. A képek egy része — különösen az apró, néha Barcsay tollrajzainak tisztaságára emlékeztető tájvázlatok — valóban Itáliában készültek, a nagyobb, a későbbi kompozíciók már itthon. S bár a művész maga is hangsúlyozza az olasz út jelentőségét, mégis alighatévedünk, ha ezt a kiállítást inkább a magyar festészet belső tradícióiból származtatjuk, és a pár hónapos utazást csak mint ösztönző külső körülményt vesszük tekintetbe.

Ez a zsúfolt és növényi vegetációval borított természeti kép ugyanis már ismerős Csernus Tibor, Szabó Ákos és mások kompozícióiról, Masznyik Iván csak egy újabb képviselője ennek az érdekes és még nem eléggé vizsgált festői iskolának. Valamennyi művész, aki ide tartozik, egyben Bernáth Aurél tanítványa is. Ez az összefüggés — különösen most, hogy számuk megint eggyel szaporodott — nem lehet véletlen. Noha Bernáth mester nyilván nem ilyen szürrealista-ornamentális stílusra tanítja növendékeit, mégis az általa képviselt impresszionista és természetelvű tradíciókban kell keresnünk a fiatalok közt kialakuló új festői nyelv eredetét.

Minden a világkép jellegzetességeiből fakad, az ilyen stíláris ugrások is. A Bernáth Aurél-i világképben a természet csodálata és az ideák magasságába emelt tisztelete a leghangsúlyosabb elem. Sokan örökre megmaradnak e néhány évtizeddel ezelőtti posztnagybányai stílusnál, akik viszont továbblépnek, csak ezt a természetben fogant világképet fejleszthetik tovább, tehetik »modernebbé«, gondolatilag bonyolultabbá. *A panteisztikus natura-tisztelet azonban nem gondolati, hanem érzelmi jellegű*, tovább-bonyolítása is érzelmi zsúfoltsággá bonyolódik. Így lép be ezekbe a képekbe a szecesszió, mint ahogy annak idején a századfordulón is *a naturalizmus misztikus átértelmezéseként* jelentkezett. A fiatal művészek — Masznyik is — egy erősen ornamentális, a természetet növényvegetációvá átalakító stílushoz jutnak így el, mely nem maradhat érintetlen a későbbi törekvésektől, például a szürrealizmus vagy a spontán technikájú nonfiguratív ornamentikák hatásától sem.

Masznyik mértéktartó fegyelmezettsége elsősorban a fekete-fehérre redukált koloritban, és a szimbolizmust, valamint a szecesszió érzelmességét elhagyni törekvő egyszerűbb ritmusban nyilvánul meg. Technikai készsége bravuros, sőha nem téved el a különben oly zsúfolt rajzi út vesztőkben. Bizonyos tisztulás figyelhető meg utolsó művén, az 1966-os datálású nagy kompozición, a *Keletkezés* címűn, ahol a természeti elemek és a ornamentális ritmus közt fe szülő ellentét kevésbé érezhe tő. Masznyik tehetsége végi is egy lendületes és mozga mas díszítőművészet felé m tat, nem túl mély, de igen d koratív és a monumentális m reteket is jól bíró stílus l nyába. Hogy ezt valóban e hesse, ahhoz képeinek dek tív harmóniáját kell jo hangsúlyoznia, és a kusz turális elemeket — mi nek ellentmondó irrac betétet — háttérbe szor Kiállításának összképe zsúfolt, panteisztikus, értékei ezért nem r hatnak meg.

Perneczk

1966 febr. 11.

Élet és Irodalom. 1966 febr. 19.

LAPO

IDŐSZERŰ KÉRDÉS, LEGALÁBB FÖLVETVE

A MAGYAR PSZICHOLÓGIAI SZEMLE legújabb számában (1965. 3—4), *Gróh János* a tematikus festészet pszichológiájához közöl adalékokat. Lenne vele vitázni való éppen elég: nem tisztázza s ezért összekeveri például a téma, a tartalom, a mondanivaló fogalmait, vizsgálati körét túlságosan leszűkíti, s — noha Benedetto Croce vagy Bernáth Aurél nézeteitől igyekszik elhatárolni magát — lényegében mégis a „vizionárius intuíciót" teszi meg a mű keletkezésénél kizárólagosnak. De ez alkalommal mégis mellőzzük inkább a polémiát. Hiszen a tanulmány az ábrázoló, absztrakt és új-figuratív irányzatok féktelen esztétikai kavargásában legalább felveti és részben meg is indokolja a tematikus — ezen belül külön is a politikus — festészet új, a naturalista-sematikus gyakorlatot elkerülő lehetőségeit. Ez pedig önmagában is örvendetes tett; és feltétlenül figyelemre érdemes, különösen akkor, bá a hazai művészet-esztétika feltűnő bátortalanságára és értheteden ötlet-szegénységére gondolunk.

(szgy)

1966 számot vet életével, emlékeztet, egyre könnyedebben szembenéz tulajdon természetével is, hogy megfejtse rejtélyeit — kiváltképp, ha költő. Illyés e téren sem marad adós a megfejtéssel. Ironikus versei mélyén is valami folytonos öntisztító szenvedély tüzel.

De az öregedés közeledtének érzete felfokozza a gyöngédség melegét is. A kifelé hajózó utas úgy érzi, távozóban emléket kell állítania azoknak, akik az élet gyönyörű kalandjában ugyancsak örökös felfedezésekre kész útitársai voltak. Néhány, szívéhez közel álló nagy kortársát, Tersánszky Józsi Jenőt, Kodály Zoltánt, Borsos Miklóst és Bernáth Aurélt üdvözli verssel e kötetben Illyés. Alkalmi versekkel? Igen — de e nemben a legjobbak közül valókkal; hiszen szerzőjük nem az egyszeri érvényű rímes köszöntők, hanem a Liszt Ferencet ünneplő Arany János klasszikus hagyományát folytatja bennük. S az alkalom arra jó, hogy túllépjünk rajta, hogy szólítása módot adjon az egzakt, törvényszerű fogalmazásra, a parabola megrajzolására az egyedi élménytől — az egyetemes igazságig. A Tersánszky köszöntésére szánt *Oda a törvényhozóhoz* azt hirdeti, hogy *„A lét tegyen rendet, ne a halál!"*, és olyan törvényt javasol:

— És Anna?

— Már háromeme romban rajzolgattam. sok más is érdekelt, főleg a tánc, mert az is mozgás. Rajzaimban is táncoló, szaladó, sétáló gyerekeket, embereket szeretek ábrázolni ... Szeretnék a tanári diploma megszerzése után is itt maradni az iskolán, hogy jó festő lehessek. De az is lehetséges, hogy tanárnak megyek. Az is lehet, hogy beiratkozom a főiskola filmoperatőr szakára, talán mint operatőr jobban meg tudom fogni a mozgást. Férjhez menés? Bernáth mestertől úgy tanultam: csak az a fontos, hogy festők ne házasodjanak egymással össze, mert az egyik nyilván nagyobb sikert ér el, mint a másik, s akkor vége a harmóniának.

BERNÁTH AURÉL:

Nagy Sándor pesterzsébeti freskói

MILY MEGLEPETÉS! Hányan tudnak róla? Noha 25 éve befejezte már e nagyszerű freskókat. Az originális nagy életmű híre még nem szivárgott be a főváros központjáig, ahol a művészet fölmérését végzik. Ki tudja hát jelentőségét?

Nagy Sándor (1869—1951) élete fő művét alkotta meg a pesterzsébeti nagytemplomban, s őt e freskósorozat alapján a magyar művészettörténet egyik nagyszabású és eredeti képviselőjének kell tartanunk.

A véletlenen múlt, hogy ezt elmondhatom. Nevét ugyan ismertem, hisz 1945-ig a Képzőművészeti Főiskola freskótanszékének a tanára volt. Sőt a negyvenes évek elején még hallottam is, hogy e freskósorozat elkészült. De egy fotográfia, amely akkor kezembe került, nem keltette fel érdeklődésemet. Most már sejtem, hogy ez a felvétel csak az egyik freskórészlet kartonjáról készülhetett. Így, ha nem kapok egy fiatal szobrászismerősöm kiállítására, Pesterzsébetre nemrég meghívást, további véletlenektől függött volna e beszámoló megírása.

Most már úgyszólván havonta járok ki Pesterzsébetre, nem akarok hinni a szememnek. E freskósorozat a legváltozatosabb meditációkra késztet. Hadd soroljak föl ezekből néhányat tételenként.

Meglepetésszerűen hatott, hogy a szecesszió stílusa, amelyet ifjúkorunkban legtöbbször gyanakvással néztünk, ily késői virágzásban (1938—1941) új és nagyszabású elbeszélő festészetet teremtett. Csodálattal tölt el, hogy egy festői irány, amelynek köztudomásúlag a század elejére már nem volt mondanivalója, évtizedekkel később új életre kel, mégpedig úgy, hogy európai történetében a legnagyobb és legtisztább ékesszólással beszél.

MEGNYUGTATÓ, hogy amíg a legnagyobb európai hozzáértők a művészet végéről beszélnek, ugyanakkor az ilyen eleven és nagyszabású életmű ennek az ellenkezőjéről győz meg. Helyre teszi a fogalmakat, mert szakadatlanúl bizonyítja, hogy a művészet emberi tartalma ma is a sarkalatos kérdés.

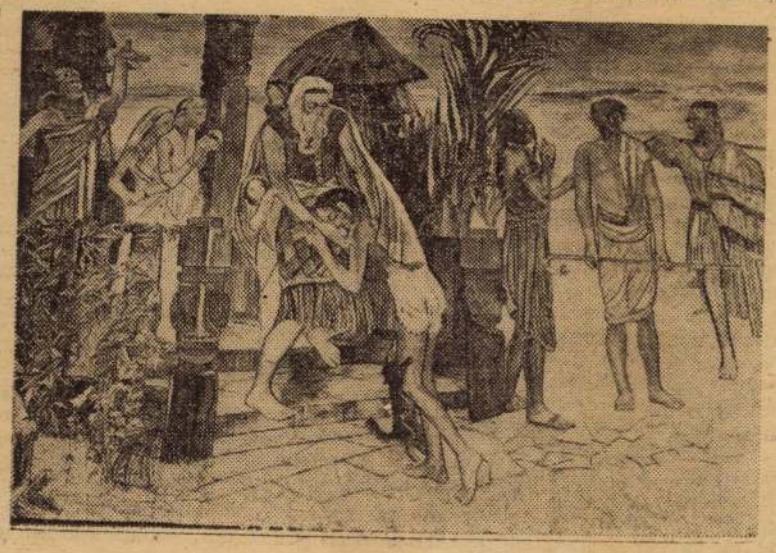

Mily meglepő új arculattal és intencióval jelenik meg itt az akadémikus művészet folytatása! Mi, akik *Székelyt, Lotzot* tiszteltük ugyan, de nem szerettük, Nagy Sándor előtt a tiszteleten kívül szeretetet is érzünk. Egyszerre eleven lett itt az akadémia, új hangszínnel, és oly méretű képzeletgazdagsággal ötvöződött, ami valósággal csodálatra méltó. Formálása már új törvényekhez igazul, elsősorban a plasztikusság értelmezésében követ új utat.

Nagy Sándor pesterzsébeti freskóival új rangot kapott *a gödöllői iskola.* Művészeti közéletünk fiatalkoromban vajmi keveset tartott e tömörülésről. A köztudat szerint *Körösfői Kriesch Aladár* volt a szóvivő. A Zeneművészeti Főiskola freskóinak gyermeteg álsága az évtizedek folyamán mindvégig álság maradt. A Parlament két hatalmas freskója közül a *Balatoni halászatra* semmi jót nem lehet mondani. Ismétlem: Kriesch vitte a szót. S most itt, Pesterzsébeten számomra hirtelen kiderült, hogy Nagy Sándor az igazi szóvivő — szegény, amikor már 15 éve nem él.

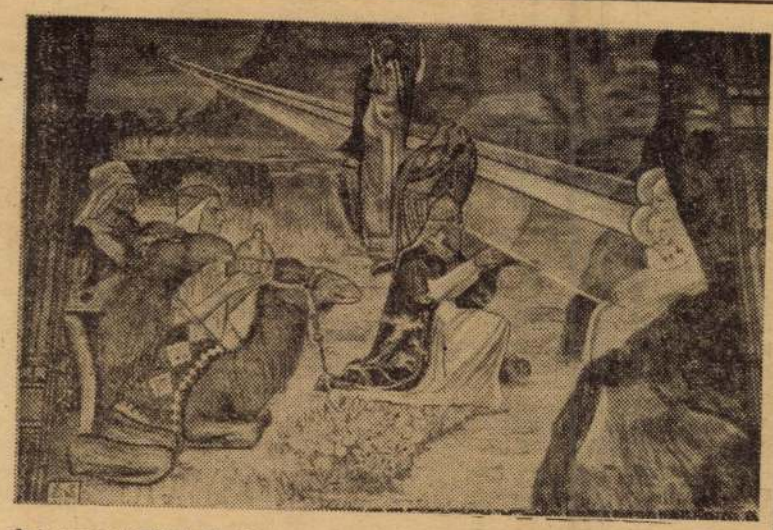

A GÖDÖLLŐI ISKOLA művészközösségének az az alapvető törekvése, hogy nem a látványhoz kötődötten akar a képfogalmazáshoz eljutni (mint Nagybánya), Nagy Sándor esetében — és úgy látszik, csak az ő esetében — rendkívül helyesnek bizonyult. Színvilága kötetlenebb lehetett, anélkül, hogy a szecesszió gyakori üres és önértelmű színességbe csúszna.

A 70. életévéhez járt már közel, mikorra e nagy feladathoz jutott. A gödöllői próbálkozások — itt főleg Krieschről beszélek — addigra már áttekinthető, és főleg vizsgáztatott állapotban voltak. Nagy bölcsesség és széles horizontú áttekintőkészség kellett ahhoz, hogy 1938-ban stílárisan ilyen időszerűtlen és ilyen hatalmas feladatba fogjon. És neki lett igaza, noha nem férfias művészet ez. Ellenkezőleg: túl érzékeny, néha a mese határán áll. De mindvégig lebilincsel és igaz.

✸

E sorok nem ismertetni akarják Nagy Sándor művét, csak a figyelmet szeretnék felhívni rá. Művészettörténészeinknek kell megadniuk rangját és helyét.

A Corvina Könyvkiadóra pedig az a feladat várna, hogy az európai szecessziólázat használja ki egy mintaszerű színes publikáció megjelentetésére.

Javasolnék még egy válogatott kiállítást is a gödöllői művészegyesülés munkásságából. Talán éppen Pesterzsébeten, Nagy Sándor freskói szomszédságában lehetne megrendezni.

— Mondana még valamit a KUT-ról?

— A Nyolcak művészeti szellemét a KUT folytatta. 1924-ben alapították — 1944-ig működött évenkénti kiállításaival. Nem véletlen, hogy a KUT gerincét Ripplrónai, Vaszary, Egry, Szőnyi, Berény, Perlott Csaba, Márffy és Czóbel alkotta. Később Bernáth, Derkovits, Dési Huber. A fiatalok: Barcsay, Bartha László. Meg a szobrászok: Beck Ö. Fülöp, Goldman, Medgyessy, Vedres Márk, Ferenczy Béni, Wilt Tibor és Csáky József. Húsz éven keresztül a KUT rendezte a modern magyar képzőművészet leghaladóbb szellemű kiállításait. A KUT családi otthonom volt, hosszú ideig alelnöke voltam.

Kurt Lyndon

Kert Zweig
15 66 März 26

A Kiscelli Múzeum képzőművészeti galériája

A főváros »helytörténeti« múzeuma, a *Kiscelli Múzeum* nem valahol a belváros szívében található, hanem Óbudán, hosszabb autóbusz- vagy villamostúrák végállomásaként. Mostoha sorsa eddig is igazságtalan volt, most pedig, hogy megnyílt ott az utóbbi évek munkájával összegyűjtött képzőművészeti gyűjtemény is, végképp azzá válik.

Mitől olyan érdekes és szuggesztív a Kiscelli Múzeum képzőművészeti anyaga? Bizonyára nem attól, hogy soha nem látott remekműveket fedezett föl, vásárolt össze és állított ki ez az intézmény. Erre nincs mód, már csak azért sem, mert az ilyen remekműveknek, például Szinyei *Majálisa* vagy Derkovits *Végzése* már közgyűjteményben vannak, a Nemzeti Galériában. A kiállítás inkább azért hat olyan meggyőzően, mert nem a régi típusú »szalonok« öncélú reprezentatív pompáját igyekszik utánozni, hanem *értelmet ad* az egyes műalkotásoknak. Kétségtelen, hogy ebből a szempontból a Kiscelli Múzeum előnyben is van, mert anyaga komplettebb egy képgyűjteményénél — a képzőművészet egészen a történelmi becsű tárgyakig bővítheti ki. Így például kis gúlába rakhatja a Budavár visszafoglalásakor kiütött és valamiképpen fönnmaradt ágyúgolyókat, falra akaszthatja az ostromot ábrázoló térképeket és metszeteket (köztük a német, holland és más nyelvű illusztrált röplapokat — a mai újság artisztikus szépségű őseit), tárlókba gyűjtheti az ötletkódés és a művességek emlékeit, sőt kiállíthatja a régi nyomdák gépezetének ma már fantasztikusnak ható, történelmi hangulatot árasztó »formatervezési ízlését« is. S ha ezeknek egyikemásika nem is egészen képzőművészet — bár egy ilyen környezetben még az ágyúgolyóbisok is annak hatnak —, a gyűjtemény egésze kétségtelenül nő ki. Kezdődik az »ártatlan« barokk metszetekkel, városképi rajzokkal, jelentős események ábrázolatával. Már ezek között is találni néha remekműveket. Aztán folytatódik az empire, a biedermeyer — vagyis a reformkor emlékeivel; medaillonokkal, miniatűr arcképekkel, Barabás Miklós lehelletfinom portréival és Borsos József édeskésen-negéd galambpostavázlataival. És itt is csoda történik: — ez a megunt, érzelgőssége és provincializmusa miatt sokszor ellenszenvessé vált művészeti pehiódus valahogy életre kel, és izgalmas, sőt néha megható atmoszférát varázsol körénk. Miért? Bizonyára azért, mert úgy szerepel, mint történelmünk egyik igen értékes, távoli ízlése ellenére is fontos és ismerős fejezete, nem pedig úgy, mint a biedermeyer szépelgés kiszolgálása, kispolgárias megdicsőítése. Mennyi minden múlik a rendezésen! — most valóban látjuk a különbséget, ami ízléstörténet és ízléskiszolgálás között fennforog.

A századforduló anyaga talán még bővebb és tanulságosabb. Itt egy sor Benczúr- és Lotz-vázlat viszi a pálmát. Ezek a freskótervekhez készült színvázlatok frissebbek és elevenebbek a kész művekénél, az akadémizmus bágyasztó lehe nem tudta elsorvasztani őket. És megint egy darab történelem is, a sokat szidott és sokat vitatott, de mindenképpen létező és ma is lélegző eklektikus Budapest egyik legrokonszenvesebb oldala. Aztán megjelennek a művészeti csatározások is, a nagybányaiak föllépése, harca a közvéleménnyel, diadaluk — s mindezt néhány kép közt talán egy remek plakátterv, Ferenczy 1903-as kiállításához készült olajvázlata — egy Toulouse-Lautrec-i produkció — idézi a leghűségesebben.

A plain-air festészet értékei után a Nyolcak és aktivisták forradalmi művészete lép a porondra. Tudományunk szerint eddig ez az egyetlen általánosan jelleggű gyűjteményanely ezt a forradalmi hullámot igazi értékei szerint igyekszik bemutatni. *Kernstok* dinamikus, de még karcsú és levegős rajzait *Uitz* Béla drámai súlyú, fekete pátoszú kompozícióit váltják fel és jut arányos hely *Kmetty* elmélyült csendélet-festészetének és a fiatal, még az aktivisták grafikáját folytató *Aba-Novák* rézkarcainak is.

A két világháború közti gyűjtemény ezt az ívet csaknem törés nélkül tudja folytatni. A plain-air színekhez újabb magyar művészettörténet egyik főművét, *Ferenczy Béni, Borsos Miklós, Vilt Tibor* szobrait (köztük a feljelentett Madách-portrét), *Kondor* Béla egy portréját, vagy hogy a legutolsó országos tárlat anyagának »zsákmányából« idézzünk, *Vigh* Tamás kimagasló kvalitású szobrát, *A tudomány szimbólumát.*

Honnan érkeztek ezek a művek a Kiscelli Múzeumba? Egy részük öröklődött, mint »helytörténeti« anyag. Más részüket vásárolták, szemfülesen, jó ízléssel. Kétségtelen, hogy koncepciózus gyűjtés eredménye ez a kiállítás.

Pernecky Géza

(Még sohasem volt kiállítása. Fiatal festő, be sem töltötte a harmincadik évét. A főiskolát 1960-ban fejezte be. A fiatalok Stúdiójának vezetőségi tagja. A tárlatokon — elég ritkán — szerepelnek a művei, tavaly részt vett a bécsi Europahaus kiállításán; kilenc nemzet fiataljai közt — nehéz mezőnyben — ismeretlenül, reklám nélkül sikere volt. Nyilvánvaló tehetsége, szakmai tudása, egyéni erőteljes festészete — melyben az expresszivitás, a lázas indulat és a mintegy idegek nélküli fegyelmezettség ötvöződik — etikája máris biztosították a tekintélyét, az idősebb kollégák előtt is. Nem grafikus, de illusztrál, lapunkban, az Új Írásban és másutt is. Plakátokat tervez, például O'Neill: Hosszú út... falragaszát; freskót is festett a Savoy kávéház falára. Mindez azért említendő, mert Laknernél ezek a „melléktermékek" magas szintűek. Általában nagyméretű képeket fest, módja is van erre a tágas műtermében, mely egykor Kernstoké volt. Itt kezdjük a beszélgetést: fő téma, a hagyomány és az újítás.)

— Nagyon sokat köszönhetek tanáraimnak, Viski Balás Lászlónak, aki a rajzgimnáziumban tanított, és főiskolai professzoromnak, Bernáth Aurél mesternek. Úgy érzem, elsősorban festői magatartást tanultam tőlük, hiszen a festészetem egészen más, mint az övék.

— *Akkor tulajdonképpen milyen hagyomány hatott a művészetére?*

— Mi hatott rám? A szürrealizmus. De tovább akartam jutni a kánonszerű szürrealizmusnál. Nem elégített ki ez a *példatár*, a tárgyak egymáshoz való viszonyának kész receptjei. Vonzott a dadaizmus forradalma is. Mégis „absztraktnak" tartanak...

— *Annak idején minden újszerű festményt, bútort „futuristának" neveztek az öregek, olyant is, aminek semmi köze sem volt a futurizmushoz.*

— Legfeljebb posztabsztrakt vagyok — a festészetemet közelebb akarom hozni a valósághoz, a mindennapi élethez. A XIX. század óta sohasem festették le az életet, úgy ahogy van, amilyen banális. Egyik régebbi képemen mintha a légáramlat egy nagy padláson szárnyra kapta volna a nagyanyáink korából maradt összes kacatot.

(Végre kifelé fordít egy nagy vásznat. Ez ritkaság, mert Lakner azok közé a festők közé tartozik, akik kinosan távol tartják magukat az exhibicionizmustól.)

— Persze mindezt kritikával is nézem, a fonákjáról. Minden képemet vitairatnak is festem. Szeretem a tárgyamat, de csak nyersanyagnak tekintem. Sokszor igénybeveszem a fénykép esetlegességének, megkomponálatlanságának a *hatását* — a kompozíció érdekében. Hagyományomnak tartom Mednyánszkyt, van Eycket. Meg Rembrandtot. Primitív összehasonlítása ez a sötét tónusoknak és a mélységnek, de mégis megközelíti azt, amit ezzel mondani akarok. Szeretnék beleszabadulni a dolgok *mélységébe!* Rembrandt ezt minden nap meg tudta csinálni. Vagy úgy festeni a valóságot, ahogy van Gogh! A van Gogh kép belédmar. Érzed, hogy reped a csont! De hát én antidekoratív vagyok, a képeim „színtelenek". Néha fel tudok színesedni, de igazában abba szeretnék belemászni: a mélységbe. Nem elsősorban az esztétikai hatást keresem. Húsba és vérbe vágó dolgokat közölni, hogy közben egy pillanatra se legyek anekdotikus. Mostanában a montázs izgat.

(Montázs, fotomontázs, Heartfield — gondolom. Lássuk Lakner legújabb képét. Címe: HIREK. A látszólag szabad asszociációk összedobáltsága, mégis rendben, egyensúlyban van minden. A felfokozott mozgalmasság ellenére. A nagy képet egész terjedelmében megtölti a festő, a maga módján harmonikusan. Sportolók, motor belseje, autó fékberendezése, hátlap nélküli rádió: modern vegetáció, mozgás, az elemeire bontva, mint a filmkockákon, mint az Edison-féle kinetoszkóp külön képein. Lakner László azonban — szemben a hagyományos kollázzsal — a fényképek, betűk kivagdosása, az „objet trouvé" felragasztása helyett mindent megfest, olajjal, a fényképet is. Ez a művész azonban a bravúros mesterségbeli tudást kicsit lenézi, alárendeli festői mondanivalójának.)

— *Miért kell mindent megfesteni, amikor a ragasztás is megtenné?*

— A tárgyakat azért festem meg így, mert mindent a festészet matériájába akarok emelni.

— *Hogyan fest?*

— Már a képzőművészeti gimnáziumban megtanultam a legprecizebb rajzolást. Eleinte az indulati tényezőt teljesen a háttérbe akartam szorítani. Most egyre inkább engedem, hogy előretörjön a közvetlen elem, de sohasem lazul fel annyira, hogy a tudatot kikapcsolja. Az állandó [illegible] ha akarom se tudom megszüntetni. Sokat dolgozom a képen. Nyavalygok, vacakolok, lekaparom, átfestem, újra kezdem. Nem vagyok *alla prima festő*, ezért nem festek akvarellt. Lefestés helyett — Bernáth mester kifejezését idézem — „beszédekény" művészetet szeretnék. Képeimben alapvető a gondolati tartalom, csak ez nem olyan egyszerű, mint képzelik. A tartalomnak is változik a mértéke. Egyik festményemben nyíltabb a mondanivalóm, például a vietnami képemen *(nemrég láthattuk a Nemzeti Galériában)*, vagy ezen itt: a HIREK-en. Máskor még áttételesebb, rejtettebb a mondanivalóm, van olyan rész is a képen, hogy magam sem tudom, hogy valaminek mi a jelentése. De kell.

— *Tervek?*

— Szeretnék kiállítást rendezni.

Frank János

— 1963 júliusában rendezték meg a képtáram első kiállítását, a Hermann Ottó Múzeum termeiben. Hatvanhat festményt és tizenegy szobrot válogattak ki a rendezők. Közöttük volt Aba Novák Vilmos, Barabás Miklós, Bernáth Aurél, Csontváry, Derkovits, Dési Huber, Egry, Ferenczy Károly, Gulácsy Lajos, Hollósy Simon, Koszta József, Lotz Károly, Mednyánszky, Mészöly Géza, Munkácsy, Rippl-Rónai, Szinyei Merse egy vagy több képe is, és szobrok Kisfaludi Strobl Zsigmondtól, Medgyessy Ferenctől, Pásztor Jánostól, Vedres Márktól. Két hétre tervezték a kiállítást, de meg kel-

---

Az író Granasztói Pál ugyanis építész, író *és* építész, akár a festő Bernáth Aurél, aki emlékező íróként is kiemelkedő. Élnek köztünk olyan alkotó emberek, akik több hangszeren játszanak, s a különböző hangok végső kicsengése olyan összhangot teremt, mintha egyetlen, tiszta zengésű húr szólana csupán.

Ilyen alkotó ember Granasz-

---

*

SIKERREL SZEREPELNEK az új-delhi nemzetközi képzőművészeti kiállításon a magyar grafikusművészek. A Delhi Statesman című lap elismerően méltatja Bernáth Aurél, Hincz Gyula és Szász Endre munkásságát.

*

Kertészet a mai magyar képzőművészetben — ez lesz az április 16-án megnyíló erfurti nemzetközi kertészeti kiállítás egyik magyar bemutatója. A többi között Bernáth Aurél, Kmetty János és Fónyi Géza műveit állítjuk ki, valamint köztéri szobrok kisplasztikai modelljeit. Az Erfurtba küldendő anyagot csütörtökön bemutatták a szakembereknek.

1566

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 JUL 23

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

Szerdahelyi András

Festők, szobrászok

1021

A Zalaegerszeg melletti egervári várkastélyban kedden délelőtt megnyílt a fiatal festők és szobrászok nyári művésztelepe. Az Zala megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának anyagi támogatásával és Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik.

kor szeretne és amikor alkalmas. És *nem kell félni*, min

Bernáth Aurél

MAGYAR HÍRMondó SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 23

VAS NÉPE

Szombathely

1021

— A FIATAL FESTŐK ÉS SZOBRÁSZOK nyári művésztelepe megnyílt az egervári kastélyban. A Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész védnökségével működő művésztelepen az ország minden részéből érkezett 30 fiatal képzőművész egy hónapig tartózkodik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1968 DEC 8

Bernáth Aurél fotó
1021 szám

AZ OLVASÓ naplója

Tüskés Tibor: A déli part

A Somogyi almanach-sorozat tizedik köteteként jelent meg Tüskés Tibor: A déli part című, Balatonról szóló tanulmánya. Tüskésnek szülőföldje a Balaton, Szántód tája, az a vidék, ahol Csokonai Lilla sebével a „rengeteg Somogyba" vette útját és a kései utód: Jankovich Ferenc innen exponálta Párizs ellenében a magyar valóságot.

Tüskés tanulmánynak nevezi kötetét. S ha ez geológiai, természeti, történelmi, társadalmi, művészeti adatok összefoglalását és újabb feltárását jelenti: műfajilag helyes a megnevezés, de a mű szépségét, atmoszféráját nem mutatja pontosan. A tárgyi adatokat a líra erejével ötvözi olyanná, hogy írása nemcsak sajátos feladatokat old meg, hanem sajátos művészetet is ad. A lírai vonás mellett érvényre jut Tüskés rendszerező, lényeget megragadó, kutató írói vonása is.

A déli part bemutatását hasznosnak tartjuk, főleg, ha figyelembe vesszük a közvéleményben, de néha a balatoni kiadványokba is becsúszó eltolódást az északi oldal javára. Mert mindenképpen egyoldalú beállítás (hiszen a fürdőzés szempontjából éppen a sekélyebb, melegebb vízű déli part a kedveltebb), hogy ez a part csak a latinosabb hegyvonulatok: Tihany, Badacsony, Szigliget látványát tükrözi.

Tüskés könyve tisztázza ezt a kérdést is. Módszerül nem a vitát választja, hanem azt keresi — céljának megfelelően —, ami sajátosan a déli part értéke, szépsége, tovább hasznosítható lehetősége. Észak és Dél vonatkozásában tehát írásában az „és" kötőszó a hangsúlyos és nem az északi beállítása a déli ellenében. Dehát megosztható-e a Balaton, nem a két oldal együttes, de egymástól elütő táji jellegében érvényesül valójában a varázsa?

A kötet 25 részben sokoldalúan és érdekesen tárgyalja a déli part kérdéseit. Felveti: meddig tart a déli part? Az Aligától Szentgyörgyig húzódó partsávot nevezi így, de nem is a vízpartot érintően lényeges a kérdés Tüskés számára, hanem (ahogy Veres Péter is a víz mögé tekint) ujjunkat tovább húzza a térképen a somogyi „mélység" felé, ahol még (s ahogy az északi oldalon is) balatoni elnevezésű falvak vannak. Balatonmagyaród 25 kilométerre esik a vízparttól és a Balaton világához tartozik. Idézi Bernáth Aurélt, aki Marcaltban is „itthon van a Balatonnál". De még Nikolán is érezte Berzsenyi kertjében a „víz szagát" és sírja mellől, a kis dombhátról is látni a Badacsonyt. Tüskés nyilván a kiegészítő erőforrásokat és lehetőségeket keresi ezekben.

S a balatoni fürdőkultúra valóban ilyen irányban próbál kimozdulni a víz mellől. Ahogy az északi oldalon a nagyvázsonyi lovasjátékok kínálnak a hazai és a külföldi vendégeknek szórakozást, délen a kőröshegyi templom ünnepi hangversenyei lesznek egyre művészibb „idegenforgalmi" érdekességek.

Csak néhány dolgot húzzunk alá Tüskés könyvéből, amit érdekesnek érez, új anyagként közöl, vagy hasznosítani kíván. Így mutat rá Buzsák népi hímzéseire, a déli part román és barokk építészeti, művészeti emlékeire: templomaira, kúriáira (ma már a szocialista élet kulturális és szociális céljait szolgálják ezek a kastélyok) és ősi parasztházaira. Itt még néhol eredetiben láthatjuk a halász- és pásztorélet világát. Óriz az emlékezet várakhoz, kövekhez tapadó regéket, mondákat s erről a vidékről is gazdag népdal- és dallamkincset gyűjtöttek Bartók, Kodály, Lajtha, Vikár és mások.

Új Tüskés tanulmányában, amit a fürdővilág 45 utáni kialakulásáról mond. Új nép, pontosabban: a nép lépett a régi helyébe. Tüskés könyvében ezek a részek („Fordul a föld", „Parasztfürdő", „Mit ad a föld?", „Népesség, népmozgalom") érdekesek, izgalmasak, szociográfiai érvényűek az új „honfoglalók" világáról. Ezeket balatonfenyvesi „kötődése" kapcsán közvetlenül látja, láttatja, s ezért írása eredeti dokumentuma marad a Balaton-kutatóknak.

De praktikus ötleteket is vet föl a somogyi part kihasználására és fejlesztésére. „Több gonddal kellene — írja a „Műemlékek, múzeumok" c. fejezetben — ország-világ elé tárni a déli part nevezetességeit. Ugyanúgy divattá lehetne tenni a szemesi, egyetlen vidéki postamúzeumot, mint Jókai füredi házát, a földvári üdüléshez ugyanúgy tartozhatna a kereki kirándulás, mint Badacsonyhoz a borkóstoló, a déli parton ugyanúgy alkalmi, időszaki kiállításokat kellene rendezni a táj képzőművészeti, irodalmi hagyományaiból, mint a badacsonyi Kisfaludy-ház, a tihanyi múzeum teszi." A művészeti látnivalók közül (csak egy példa) felhívja a figyelmet a Lelléhez közel eső Somogytúrra, ahol félszáz évig festette Kunffy Lajos a somogyi tájat és népét.

„Szülőföldem a Balaton" című önéletrajzi vázlatával záródik a szép (Varga Hajdú István finom rajzaival illusztrált) kötet. Ez a rész egészen líra: a szülőföld szeretete szól belőle és ez adta könyvéhez is az ihletet, hogy az „egészségesebb arányokat" keresse a déli partvidék múlt és mai jelenségeinek, társadalmi és szellemi életének feltárásával.

Tüskés szándéka sikerült: könyvével ennek a tájnak, tóvilágnak szinte „szerelmes földrajz"-át tárja olvasói elé. A déli part karakterét adó nyugalmas jegenyesorok. Egry József Fonyódra vetülő fénypárái kedvesebbek, a „rengeteg Somogyba" futó poros utak jobban kinyílnak előttünk írásában. S könyve mégis több egy partvidék monográfiájánál: művészi eszközeivel az új balatoni irodalom rangos darabja s minden sorával az egész Balaton jobb megismerését és szeretetét szolgálja.

BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS

Nézd meg a lábát...

LÁB és JELLEM

Több pszichológus azt állítja, hogy kapcsolat van a nők ülőhelyzetben történő lábtartása és jellemük között. A cikk a Pogled című lapban jelent meg, érte semmiféle felelősséget nem vállalunk. A mellékelt sorozat 10 képet mutat, amelyek magyarázata a következő:

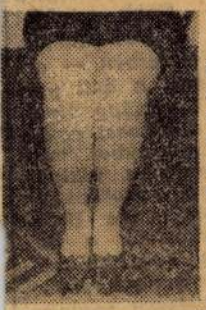

1.

A térd összeér, a lábfejek szintén. Azok a nők, akik az esetek többségében így ülnek, az alábbi tulajdonságokkal rendelkeznek: tisztaságszeretet és jó munkaszervezés, munkatervezési hajlam, de bármilyen változás és bizonytalanság iránti hajlam nélkül. Az ilyen típusú nők egészen részletes terv szerint alakítják ki életüket, nagy rendszerességet mutatnak nem csupán az élet, hanem általában valamennyi probléma viszonylatában.

2.

A térd és a lábfej zárt, a láb a szék alá nyújtva: az a nő, aki általában így ül, határozott egyéniség és egyenes jellemű. Egy munkával foglalkozik, amit nem hagy abba, amíg be nem fejezi. A problémák iránt kritikusan és intellektuálisan viszonyul. Következésképpen az ilyen dolgozó nők pontosak, és határozottságukkal tűnnek ki.

3.

A térd zárt, a láb előrenyúl, a bokák kereszteződnek: az ilyen helyzetben ülő nőket gyakran pontatlansággal vádolják, szívesen gyakorol-

6.

Keresztbevetett lábak, az egyik láb a másik körül: az ilyen nők közlékenyek, nem szeretnek egyedül lenni, szívesen segítenek, bőkezűek és szeretteik érdekeit sajat érdekeik fölé helyezik. Könnyen megbocsátanak, szívesen kimutatják szimpátiájukat, adnak és segítenek.

7.

A térdek egymástól távol, a láb előrenyújtott. Az ilyen típusú nők nem szeretik sem a megállapodott életet, sem a pedantériát. Szeretik az előre nem látott helyzeteket, a meglepetéseket, az élményeket. Ennek ellenére nem élnek a fellegekben, értenek ahhoz, hogy minden helyzetet jól értékeljenek.

8.

A térd egymástól távol, a láb keresztben (szék alatt). Az ilyen nő független személyiség, minden tekintéllyel szemben kritikus. Semmiféle rendelkezést sem bír elviselni. Szereti a változatosságot, az utazást, és az újonnan szerzett tapasztalatot. Hajlamos az egocentrizmusra.

9.

A térd egymástól távol, a láb keresztben ben a szék előtt: az ilyen típusú nő szeret uralkodni, felügyelni és mások helyett is dönteni. Nagy szükségét érzi, hogy feltűnő ruha, vagy anekdoták és saját élmények elmondása révén felhívja magára a figyelmet. Van humorérzéke, vidám és szellemes.

10.

A térd egymástól távol, a láb nyújtott, a bokák egymást keresztezik: az ilyen típusú nő igen közel áll a 6. típushoz. Tevékeny, szívesen segít, nagylelkű, de nem érzi a barátok és általában az emberekkel való szoros érintkezés szükségét.

Kutyaexport: idegen nyelvet tanulnak a magyar kutyák

Világszerte divatba jöttek a magyar pulik. Megjelentek a riválisok is, mert más országokban is megkezdték tenyésztésüket. A magyar puli számos előnnyel rendelkezik a külföldivel szemben. A mi ...lákat, új piacként Japánba utazott vizslapár és további érdeklődést hozott bemutatkozásuk.

Kitűnően sikerült a magyar kuvaszok debütálása az amerikai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Bernáth Aurél

1968 JUN 15

1024

Művésztelep az egervári várkastélyban

Zala megye egyetlen középkori erődje, *az egervári várkastély* — néhány éve befejezett felújítása óta — különféle kulturális rendezvények színhelye. Ez év júliusában például művészteleppé alakul; az ország különböző vidékein élő harminc fiatal képzőművész, főképpen festők és grafikusok veszik birtokukba a félezer éves épületet. A művésztelep vezetésére *Bernáth Aurél*, Kossuth-díjas festőművészt kérték fel.

lami gazdaságok gépjavító részlegeinél helyezkedtek el. A gépjavító embereinek egy része viszont vállalta az átképzést. Az állomás 42 ilyen dolgozója már hónapok óta jár Pestre, ahol a vállalat üzemében új szakmát tanul. Ugyanilyen feltétellel átvett a vállalat öt mezőgazdasági gépszerelő tanulót, míg a többi huszonegy szintén a gazdaságokba került. Öt villanyszerelő, esztergályos és kovácstanuló viszont tovább folytatja szakmai képzését a vállalatnál.

A Kemenceépítő Vállalat

A kulturális élet hírei

Nagybánya művészete címmel augusztus 20-a és szeptember 15-e között láthatja majd az egerszegi közönség a MMH-ban a magyar impresszionista festészet több jeles képviselőjének válogatott műveit. A kiállításon Bernáth Aurél, Csók István, Ferenczi Károly, Glatz Oszkár, Hollósi Simon és többek között Szőnyi István képei szerepelnek.

*

Lev Kulidzsanov, több sikeres szovjet filmalkotás rendezője ezúttal a híres Dosztojevszkij regény, a Bűn és bűnhődés megfilmesítését tűzte ki legközelebbi céljául. A Szovjetszkaja Kultura szerint hamarosan indulhat a forgatás is a Gorkij filmstúdióban.

*

A ma kezdődött Velencei Filmfesztiválon hazánk a Falak, illetve a Csend és kiáltás című filmekkel képviselteti magát. Egyéb érdekességek a fesztiválról: az NSZK versenyfilmje Kafka A kastély című világhírű regényének filmváltozata. A fesztiválon bemutatót tartanak Hitchcock és Renoir filmjeiből.

*

A napokban indultak el a Déryné Színház művészei az ország minden tája — közöttük megyénk — felé, a színház tizennyolcadik évadját kezdve. Három bemutatót tartanak egyébként még a fővárosban az egyes társulatok. Szécsi Ferenc rendezte Tóth Miklós Kutyaszorító című vígjátékát, Petrik József rendezésében a János vitézt is felújítja a színház, s a legérdekesebb vállalkozás, amelyik Szalai Vilmos igazgató-rendező nevéhez fűződik, alighanem Örkény István Tóték című tragikomédiájának színrevitele lesz.

*

A Román Szocialista Köztársaság felszabadulási évfordulója alkalmából a Magyar Rádió megrendezi a Román Kultúra Hetét. Hétfőn például George Georgescu vezényel a Hét Előadóművésze sorozatban, illetve a Brassói Aranyszarvas Fesztivál emlékkönyvét lapozzák fel a Kossuth adó hallgatói részére.

*

Szeptember 23-án tartja évadnyitó összejövetelét a MMH régészeti köre, amelyen nem csupán az új évad szakköri programját ismerteti majd Müller Róbert megyei régész az érdeklődőkkel, hanem első előadásként Pannónia a korai császárkorban címmel referátumot is tart majd.

*

Öt összejövetelből álló zenei estet szervez az egerszegi zenekedvelők részére az MMH. A szeptember 26-a és december 12-e között sorra kerülő esteken Gershwin művei, népszerű sanzonok és operettek, illetve az operairodalom legszebb remekei kerülnek majd az érdeklődők elé.

*

Tájékoztató adott ki az új évad újdonságairól a megyénkben rendszeresen vendégszereplő Veszprémi Petőfi Színház. Legérdekesebb új darabjaik közül Németh László Apáczai című drámáját, T. Williams Az ifjúság édes madara, illetve F. Dürrenmatt Meteor című tragédiáját emelnénk ki. A társulat új tagjai közül bizonyára nálunk is ismerősként üdvözlik majd a Hideg napok című filmben szerepelt Szilágyi Tibort.

*

Képek a hét filmbemutatóiból. Jelenet az Elátkozott hegyek farkasa és A magányos villa titka című filmből.

A MUOSZ Kulturális Szakosztálya tájékoztatót adott ki a szakosztály júniusi színházkritikai vitájáról. A tájékoztató többek között részletesen ismerteti Székely Györgynek, a Színháztudományi Intézet igazgatóhelyettesének vitaelőadását és a legérdekesebb hozzászólást, amelyet Dersi Tamástól hallottak a résztvevők.

*

Néhány érdekes rövidfilmet láthatnak az elkövetkező hetekben a mozilátogatók. A Tiszazúg Nagyrév községbe kalauzolja el a nézőt, feleleventve a Móricz Zsigmond hasonló című riportsorozatában megírt szörnyű bűntettek, az arzénos gyilkosságok hátterét. Egy népszerű tudományos film — Kezek — az emberi kéz sokoldalúságára figyelmeztet szellemesen, Elek Judit Oberhausenben díjnyertes, kétrészes rövidfilmje (Meddig él az ember?) pedig a létezés alapkérdéseit, a befejezés és az indulás állomásait ábrázolja költői erővel.

*

Két filmújdonság csütörtöktől Kanizsán és Egerszegen. Az Ady filmszínház premier-filmje, A magányos villa titka bűnügyi filmvígjáték. Az Elátkozott hegyek farkasa című jugoszláv film — csütörtöktől a hét végéig, ez a kanizsai Béke műsora — egy elmaradott hegyi település életén keresztül mutatja be a háborús megszállást.

szettől, az anyagoktól és ha mindenáron név szerint érdekli, ki volt a mesterem, hát Badár Balázs, mezőtúri fazekas.

Hm. Gorka Géza vajon mit tanulhatott egy fazekastól? Persze tudom, a munkái erősen kötődnek a magyar népművészethez, de annál sokkal többek: egyéniségre való, önálló remekek, s igazából nem azt érzem fontosnak bennük, amiben hasonlítanak, hanem azt, amiben különböznek a népművészettől és bármely más művész kezéből kikerült daraboktól.

— Ami Badár bácsit illeti — válaszolt az ellenvetésekre —, tőle nemcsak az anyagok ismeretét tanultam meg és azt, hogy a kerámiának jónak is kell lennie, amellett, hogy szép, hanem emberi magatartást is tanultam tőle. És higgye el, a művészethez nem elég a tudás és a tehetség, kötődni is kell. Kötődni kell az emberekhez, a házához, a földhöz, mindenhez, ami körülöttünk létezik. Csak úgy tudunk olyat csinálni, ami másoknak is tetszik.

Elmesélte, hogy amikor Franciaországban járt, Picasso kerámiáiról azt mondta neki egy mérnök: amit Picasso csinál az agyaggal, az nem kerámia, hanem stupid játszadozás egy olyan anyaggal, amely fölött nem képes uralkodni.

— Pedig Picasso tehetsége vitathatatlan, csakhát a kerámia önálló művészet, egész embert igényel. Még a harmincas években történt, hogy egy neves professzor cikket írt rólam és ledorongolt. A cikk címe az volt, hogy A zöld szamár. Nézze csak — mutatott az egyik vitrinre —, ott van. Az volt a baja, hogy három lába van. Mire én így válaszoltam: magam is tudom, hogy a

A gyerekek érdekében

Alsótagozatos tanulók szülei

Zalavég-Tóti

Zala megye

Kedves Szülők!

Talán furcsának találják, hogy a Zalai Hírlapban nyílt levéllel fordulok Önökhöz. Ha időm engedné, örömmel mennék el mindnyájukhoz, hogy kisiskolás gyermekeik iskolai tanulmányait és ezen keresztül jövőjüket is befolyásoló, már-már véglegesnek látszó döntésük megváltoztatását kérjem.

Mint ismeretes, néhány évvel ezelőtt az illetékes járási művelődésügyi vezetők alapos mérlegelés után úgy döntöttek, hogy megyénk iskolarendszere, ezen belül az iskolai oktatás és nevelés továbbfejlesztésének jegyében közel egy milliós költséggel Zalavég község több generációt kiszolgáló, öreg iskoláját korszerűsítik. Ezzel létrejönnek a tárgyi feltételei annak, hogy az általános iskola alsó tagozatos tanulóit is végre, ha nem is teljesen osztott, de legalább részben osztott iskolában oktassák. A terv az, hogy a Zalavégen felépülő új iskola két tantermébe járjanak a helybeli, a zalavégtóti és a Terv utcai 1—4. osztályos tanulók. A négy osztály alig tesz ki hatvan tanulót, a két részben osztott tanulócsoportban, új iskolában szinte ideális feltételek között készülhetnek az életre.

Ennek a jó, a gyermekeik alapvető érdekeit figyelembe vevő tervnek végrehajtását azonban az Önök egységes fellépése, írásbeli tiltakozása (23 aláírással), mindezideig meghiúsította. Állásfoglalásukkal megakadályozzák, hogy gyermekeik az 1—4. osztályú osztatlan tanulócsoport helyett, a jobb tanulmányi eredményt, több tudást és ismeretet biztosító, részben osztott tanulócsoportú iskolába járjanak. Talán nem is tudják a kedves szülők, hogy a nevelő már a részben osztott alsó tagozatban is majdnem kétszer annyi időben (óraszámban) fo... hat közvetlenül ...lókkal. Az pedi... hatatlan, hogy ... közvetlen oktat... munka nagyobb... ményt hoz.

Ez azonban a problémának csak az egyik oldala. Amennyiben a kedves szülők továbbra is elzárkóznak attól, hogy viszonylag kis anyagi és egyéb áldozat árán gyermekeik az új, mondhatnám „összkomfortos" zalavégi „központi" iskolába járjanak, saját gyermekeiken kívül 36, másik községbeli tanulót is hátrányos helyzetbe hoznak. Hiába a két szép, világos, parkettás tanterem, vízvezetékkel, zsibongóval, a tanulólétszám miatt a helyi, eddigi részben osztott tanulócsoportot osztatlan 1—4 osztályúra kell ...Kiharcoltak, szerettek, ...biztak benne és mindenben segítettek. Szinte szemük előtt tanultak a gyerekek, látták hogyan dolgozik, tanít-nevel a pedagógus. Most mégis arra kérem önöket, gondolják át újra döntésüket és vonják vissza írásos elutasításukat.

Még van néhány nap az új iskolaév megnyitásáig. Bizonyára a hivatalos szervek képviselői addig még újból felkeresik önöket, és jó lenne, ha korábbi, a jobb iskolát elutasító döntésüket gyermekeik igazi érdekeinek megfelelően addig megváltoztatnák.

Tisztelettel:

Balázs Béla,
az MSZMP megyei bizottságának munkatársa

1968 AUG 25
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HÍRLAP

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1968 JUN 23

Művésztelep Egerváron

Tegnap az egervári várban megnyílt a zalai művésztelep.

A művésztelep legfőbb célja, hogy alkotói lehetőséget, feltételeket biztosítson a főiskoláról nemrég kikerült fiatal képzőművészek számára, s rendeltetésével egyúttal a zalai képzőművészeti élet fellendítéséhez is hozzájáruljon.

A művésztelep vezetője Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész, résztvevői az ország minden részéből ideérkezett fiatal képzőművészek, köztük a zalai alkotók is, többek között Dús László, Haraszti László, Németh János, Szabó Sándor és Tenk László. A művésztelep július 15-ig tartja nyitva kapuit. Ezután a résztvevő művészek itt készült alkotásaikból kiállítást rendeznek.

ott tudomá-
előkelő első
r, amelyet a
Villamossági
atársai, szak-
a legerősebb
pillanatnyi-
ságai: 50 mil-
st bocsát ki
nképpen elő-
0 000 voltos, a
a felül a nap

rű

nittsburgi

A felvételünkö
emberek a napo
számára gondosko
bátortalanok és f
tól. Pedig rajtuk
harminc társukon
juk további élete.
ban a Német Szö

1021

AUSSTELLUNG MIT LÜCKEN

Gemälde auf der XI. Landesausstellung der bildenden Künste

Eine imponierende und verantwortungsvolle Aufgabe: in elf Sälen für einen einzigen Anlaß sämtliche Skulpturen, Gemälde und Grafiken auszustellen, die die bildenden Künste des Landes im Verlauf von zwei Jahren geschaffen haben.

Der Verband der bildenden Künstler Ungarns unternahm zum elften Mal, unterstützt von einigen staatlichen Stellen, diesen Versuch. Solche Landesausstellungen wurden seit 1950 zuerst alljährlich, in letzter Zeit zweijährlich in der Kunsthalle veranstaltet.

Die elfte Landesschau ist den Vorsätzen nicht gewachsen und wird — wie es schon die ersten Kritiken betonten — der zeitgenössischen ungarischen Kunst nicht gerecht. Dabei waren der Auswahl keine grundsätzlichen Schranken gesetzt: von Naturalismus bis zur Pop-Art, vom „psychodelic" Neo-Jugendstil bis zu den tachistischen Flächen- und Fleckenkompositionen sind alle Richtungen und Tendenzen auf irgendeinem Niveau vertreten. Nur ist eben das Niveau problematisch. In Fachkreisen flüstert man von Feigheit und Inkonsequenz, die Kritik bemängelt die Schau wegen des Fehlens der markantesten Vertreter der verschiedenen Richtungen.

chenmalerei. Seine Gemälde am Rand des Figuralen und des Selbstbedingten lassen aber in ihrer Harmonie ungeschaute Tiefen ahnen.

Der erste Saal — die bisher erwähnten Werke sind ebenfalls hier — ist größtenteils den großen Alten gewidmet. Hier sind noch vertreten: *Aurél Bernáth*, der am deutschen Expressionismus gebildete Schöpfer einer ungarischen bürgerlich-humanistischen Schule, *Béla Czóbel*, der die Impulsivität seiner französischen Fauve-Freunde in seiner auch heute lebensfrischen Malerei zu einer frohlockenden Lebensfreude beschwichtigte und *Jenő Barcsay*, der die konstruktivistischen Bestrebungen weitergestaltet hat (sein durch kluge Formen kräftiger Mosaikkarton ist diesmal hinter Skulpturen zu entdecken). Es fehlen: *Lajos Kassák*, der jüngst verstorbene Schriftsteller und Dichter, der auch als Maler und Organisator der Kunst eine Persönlichkeit der osteuropäischen Avantgarde war (ganz allgemein gedenkt diese Schau auch der zwischen zwei Ausstellungen verstorbenen Meister, und Kassáks Abwesenheit wird von der Kritik und dem Publikum mit Recht beanner Zeitgenossin *Viola Berki*, die moderne Ideen in groteske Märchen zu verschmelzen versteht.

Nach einer Kleinstadt in der Tiefebene mit einer prägnanten Künstlersiedlung wird jene kennzeichnende Gruppe von Malern in der ungarischen Kunstliteratur *„Vásárhelyer Schule"* genannt, der der zweite große Saal zugewiesen wurde. Diese Gruppe — mannigfache Stile, aber eine einzige Stimmung vertretend — betrachtet sich als letzten Chronisten einer in Auflösung begriffenen Bauernwelt, einer abgeschlossenen, hartnäckigen und umbarmherzigen Lebensform; ihre talentierten Vertreter vermögen das ausländische Publikum mit so verblüffenden Gemälden zu überraschen, wie das Hortobágy-Bild von *István D. Kurucz*, das die Liebhaber der minutiösen Bauernkunst und die Eingeweihten, die nach Farberlebnissen abstrakter Flecke suchen, gleichwohl anspricht. Ein anderer begnadeter Maler dieser Gruppe ist *Ferenc Szalay*. Seine Skizze und den Karton zum Wandbild einer Leichenhalle findet der, der sie sucht, ebenfalls hinter den Skulpturen: ein mit fröhlichen und dezimiert wurde, die vornehmlich mit den Errungenschaften von Surrealismus und Konstruktivismus diese blutige Epoche in Bilder bannte. Auch diese Schule ist diesmal kaum vertreten, kaum einzwei ganz Junge deuten ihre Bestrebungen an, und zwei von den früheren Künstlerinnen, die tragischen schwarz-roten Visionen stilisierende *Piroska Szántó* und die märchenhaft fröhliche, zugleich aber in Gegensätze verfallende *Margit Anna*.

Das wären also die wichtigsten malerischen Strömungen und Werke — nicht in der ungarischen Malerei, lediglich in der etwas inkonsequent ausgewählten Landesschau der heutigen ungarischen Kunst. Auf die Grafik und die Plastik, d. h. was von ihr in der Kunsthalle zu sehen ist, wollen wir noch zurückkehren.

Gyula Rózsa

Margit Anna: Masken
Aufnahme: Gábor Pomóthy

Gyula Hincz: Gobelin

Besonders deutliche Lücken zeigt das Gemäldematerial. Der friedfertig-bequeme Durchschnitt, die phantasielose Kunstfertigkeit muß das vielleicht allzu sehr durch die Malerei erzogene ungarische Publikum besonders irritieren.

Das ansprechendste Werk unter den Gemälden ist vielleicht: ein Gobelin. *Gyula Hincz*, der als Maler und Grafiker (manchmal auch als Bildhauer) gleich große vierundsechzigjährige Meister verarbeitete die Ideen seiner Monumentalgrafiken in Textil. Das Thema ist einfach (lediglich zwei stilisierte Frauenfiguren), der Stil sicher nicht extravagant (eine Synthese von Konstruktivismus, modern Klassischem im Sinn Picassos und expressiven Farben). Sofern aber eine Komposition die Gegenwart eines Landes und seiner Kunst, seine inneren Zerwürfnisse und Harmonien zu verdeutlichen vermag, ist dieser Gobelin seiner Aufgabe gewachsen.

standet. Ferner Altmeister *Ferenc Martyn*, dessen surrealistischen Gemälde und Grafiken seit vierzig Jahren mit zu den Spitzenleistungen der ungarischen fortschrittlich-bürgerlichen Kunst gehören.

Besonders fehlen aber die Schüler und Jünger der Meister, die nicht nur deren Formtendenzen fortsetzen, sondern auch ihre Ideen ins Heute verpflanzt haben. Lediglich protokollgemäß, mit einem einzigen Bild ist *Ignác Kokas* vertreten, ein Maler herb-unbequemer Gemälde, dessen Werke — schwebend zwischen Vision und Realität — dieses Jahr selbst auf der venezianischen Biennale zu sehen sein werden. Glücklicherweise ist der andere Biennale-Teilnehmer, *Béla Kondor* würdiger vertreten, zumal er als Dreißigjähriger bereits Schule zu machen vermochte. Seine kleinen, kräftigen Gefarben und harmonischen Symbolen gemaltes, dennoch unermeßliche Trauer ausstrahlendes Meisterwerk. Es ist so klar, so einfach wie die tröstlichste aller ungarischen Volksballaden. Nicht vergebens forscht Szalay bewußt nach den Geheimnissen Bartóks, nicht vergebens beschäftigt ihn das Thema von Bartóks *Cantata profana*.

Auf der Spur Bartóks bewegt sich — wohl mit anderen Vorsätzen als Szalay — auch der Künstler, den die Kritik nun ebenfalls zu Recht von der Jury fordert: *Endre Bálint*. Der wortkarge Meister empfindsamer Visionen und zarter Resignation ist übrigens der bedeutendste — noch lebende — Vertreter der Richtung, die zur Zeit des Faschismus entstand, sich zusammenschloß

MUSIKCHRONIK

Die Meistersinger von Nürnberg

Mit der vollkommenen Neuinszenierung der Meistersinger von Nürnberg hat das Ensemble der Budapester Oper eine über 30 Jahre alte Einstellung „pensioniert". Die alte Produktion, die durch die wunderbare Einstudierung durch Otto Klemperer Ende der vierziger Jahre denkwürdig wurde und die, von dem genialen Dirigenten geleitet, sozusagen die Schule des Wagner-Stils wurde, bedurfte jetzt schon stark einer Auffrischung, denn inzwischen sind nicht nur neue Sänger an Stelle der alten „großen Garde" getreten, sondern auch das Orchester und der Chor wurden abgelöst. Es stimmt zwar, daß die jetzige, neue Aufführung nicht jeden Posten mit idealen Sängern besetzen konnte — noch dazu in doppelter Rollenverteilung —, trotzdem muß anerkannt werden, daß die Neuinszenierung notwendig und unaufschiebbar war, denn die Meistersinger von Nürnberg dürfen

leidenschaftlichen dramatischen Höhepunkte, aber auch die edlen pathetischen Intonationen.

Der Chorleiter *Géza Oberfrank* hat ebenfalls ausgezeichnete Arbeit geleistet. Der Chor sang die sehr schweren Partien kristallklar und mit außerordentlicher Präzision und Disziplin. Die virtuose, neue Übersetzung von *Tamás Blum* verdient besonders her-

Rolle des Hans Sachs und konnte sich schwer von der Erinnerung der vielen Intrigantenrollen, die er im Laufe seiner bisherigen Tätigkeit spielte, lossagen.

József Réti singt den David auf internationalem Niveau und seine Produktion ist einer der größten Gewinne dieser Neuinszenierung. Es ist eine

denn seine Produktion war sowohl schauspielerisch als auch musikalisch eine reife Leistung. Auch die hagere, pedantische, spießbürgerlich-deutsche Darstellung des Beckmessers von *Endre Várhelyi* ist ein wahrer Gewinn der neuen Meistersinger.

Erzsébet Házy ist als Bühnenerscheinung eine ideale Eva, sie empfindet auch die musikalischen Betonungen dieser Rolle ganz genau, leider besitzt sie nicht die Gesangtechnik, die diese außerordentlich schwere Rolle erheischt. Das ist umso bedauerlicher, da Erzsébet Házi die verkörperte musikalische Bühnenintelligenz ist.

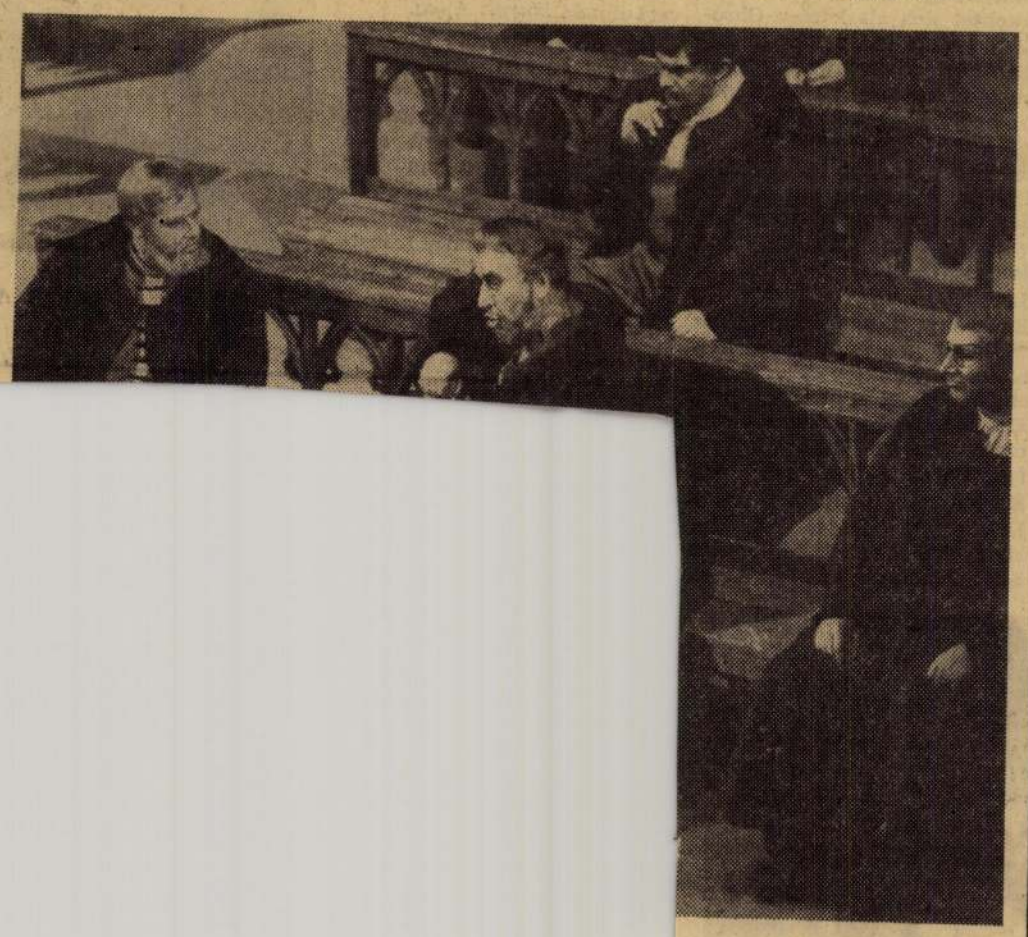

ai

Die würdevolle Figur des Pogner wird von *Ferenc Szalma* illusionserweckend, jedoch etwas farblos dargestellt. *Judit Sándor* und *Olga Szőnyi* sind in der Rolle der Magdalena gleich sympathische Figuren. Unter den Meistersingern ist die lebensvoll humoristische Darstellung von *Sándor Sebestyén* und das sympathische Spiel von *Sándor Széki* als Kothner besonderer Erwähnung wert.

Die ungarischen Partner von Nikoloff haben wesentlich zum Erfolg beigetragen. *Erzsébet Komlóssy* war eine großartige, leidenschaftliche Amneris, *Gabrielle Déry bot eine* suggestive Produktion, *Endre Ütő* war in der Rolle des Oberpriesters als Schauspieler und als Sänger gleich vorzüglich. *János Ferencsik* führte den Dirigentenstab mit der bei ihm gewohnten Sicherheit und begleitete die Festvorstellung mit einem bis zum Letzten Gespannten, langsamen Tempi.

János Breuer

WOCHE für

Gyula Kállai, Vorsitzender der Patriotischen Volksfront, empfing im Parlament Gäste aus Vietnam: Tran Huu Duyet, Generalsekretär der patriotischen Front der Demokratischen Republik Vietnam, Joseph Marie Ho Hue Ba, Mitglied des Zentralkomitees der Befreiungsfront Südvietnams, Vizepräsident des südvietnamesischen Friedenskomitees und Vertreter der dortigen katholischen Kräfte des Friedens, unter deren Leitung eine vietnamesische Delegation am ungarischen Volksfrontkongreß teilnahm. Tran Huu Duyet teilte mit, das Geschenk der ungarischen Patriotischen Volksfront und der ungarischen Friedensbewegung, die Ausrüstung von acht Schulen und zwei Krankenhäusern, sei vor einigen Tagen eingetroffen. In seiner jüngsten Sitzung beschloß der Munizipalrat von Budapest die Lieferung kultureller und sanitärer Artikel im Wert von 10 Millionen Forint für das nordvietnamesische Volk.

●

Szépirodalmi Kiadó (Verlag für Belletristik) veranstaltete eine Bücherpremiere: einige der wichtigsten, in Kürze erscheinenden Werke wurden den Vertretern des kulturellen Lebens und der Presse vorgelegt. Endre Illés, Chefredakteur des Verlages, die Redakteure und die Verfasser der Werke verbrachten einen angeregten Nachmittag mit den Gästen. Gyula Ortutay sprach über seinen Sammelband ungarischer Volksballaden, der Dichter Gábor Garai las aus seinem neuen Band vor, die Witwe von Lajos Hatvany erzählte über die Entstehungsgeschichte des posthumen Bandes ihres Gatten und Pál Réz analysierte zwei Kurzromane von György Rónay.

●

Die polnische Zeitschrift „Poezja" stellt mitunter ihrer Leserschaft einen ausländischen Dichter, die poethische Tendenz oder die Lyrik verschiedener Länder vor. Unlängst wurde der polnische Leser u. a. mit Gyula Illés bekannt gemacht. Die zweite Nummer dieses Jahrgangs war übrigens der heutigen ungarischen Lyrik gewidmet. 24 Gedichte repräsentieren die ungarische Dichtung — Werke von Lajos Kassák, Gyula Illyés, Sándor Weöres, László Benjamin, György Rónay, György Somlyó, Gábor Garai, Dezső Tandori, Ágnes Nemes-Nagy, László Nagy und János Pilinszky, übersetzt von Grácia Kerényi, Y. Lisewski, A. Miedrizecki. T. Nowak, K. Sutarski. Ein einleitender Essay wurde von Grácia Kerényi, die zusammenfassende Auswertung von K. Sutarski geschrieben.

●

Zum zweitenmal wurde im Kossuth-Klub die „Woche der ungarischen Sprache" mit folgenden Vorträgen veranstaltet: „Unser Volk und unsere Zivilisation im Spiegel der Worte" von László Hadrevics, „Maschinen im Dienste der Sprachwissenschaften" von Ferenc Papp, „Über die moderne Rhetorik" von László Grétsy, „Seit wann sprechen wir ungarisch?" von János

G
v
le
te
G
k
[illegible] gemeinsame Enguete über aktuelle Fragen der ungarischen Linguistik.

●

Auf dem Filmfestival der sozialistischen Länder in Karlovy Vary wird Ungarn durch die Filme „Wände" von András Kovács, und „Clown auf der Mauer" von Pál Sándor vertreten.

●

Dr. Herbert Seidler, Leiter des Deutschen Instituts an der Wiener Universität, kam auf Einladung des ungarischen Instituts für Kulturelle Beziehungen mit dem Ausland nach Budapest. Am 24. April hielt er im Ratssaal der Philologischen Fakultät der Budapester Loránd-Eötvös-Universität am 24. April einen Vortrag über „Die Natur in der Dichtung Adalbert Stifters".

●

Anläßlich der „Bücherwoche", die jeweils in der letzten Woche des Monats Mai veranstaltet wird, erscheinen 63 Werke in einer Gesamtauflage von 810 000. Fast die Hälfte der Werke stammen von ungarischen Autoren.

●

Zwei Mitglieder der Armenischen Akademie der Wissenschaften besuchten unlängst die Universitätsstadt Debrecen. V. A. Ambarzumjan suchte das Kernforschungsinstitut auf, G. A. Awestijan das historische Institut der Universität. Die amerikanischen Wissenschaftler wurden von den Akademikern Dr. Sándor Szalay und Lóránt Dezső empfangen.

M. M. Dscharban war Gast des Bólyai Instituts in Budapest.

●

Vom 2. bis 9. Mai findet eine ungarische Filmwoche in Wien statt. Auf dem Programm stehen „Drei Nächte einer Liebe" von György Révész, „Kalte Tage" von András Kovács, „Kinderkrankheiten" von Ferenc Tardos und János Rózsa, „Der Vater" von István Szabó, „Im Strom" von István Gaál, „Nebengasse" von Tamás Rényi, „Zwanzig Stunden" von Zoltán Fábry. Als Begleitungsprogramm werden die in Ungarn sehr beliebten „Gustav"-Zeichentrickfilme vorgeführt. Die ungarische Delegation unter Leitung von Miklós Révész, Direktor von MAFILM, besteht aus Mari Törőcsik, Vera Venzel, András Bálint und István Szabó.

●

In zwei belgischen Städten, in Vilvoorde und in Hassalt wurden „Wochen der ungarischen Kultur" veranstaltet. Das Programm in Vilvoorde wurde mit einer Foto-, Volkskunst- und Bücherschau eröffnet; der Bürgermeister der Stadt empfing die ungarische Delegation, geleitet von László Pesta. Ordinarius Péter Nagy sprach über die ungarische Literatur, Denis Dille erörterte den Entwicklungslauf der ungarischen Musik vom 14. Jahrhundert bis Bartók. Nach einem Konzert der Sängerin Karola Ágay und des Gitarrenkünstlers László Szendrey

Budapesti Kundschau
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

Bernáth Aurél

MAGYAR NEMZET

1968 AUG 30

Nagybánya művészete címmel csütörtökön Zalaegerszegen kiállítás nyílt a művelődési házban. A tárlaton Fenczy Károly, Szőnyi István, Csók István, Bernáth Aurél műveit tekintheti meg a közönség.

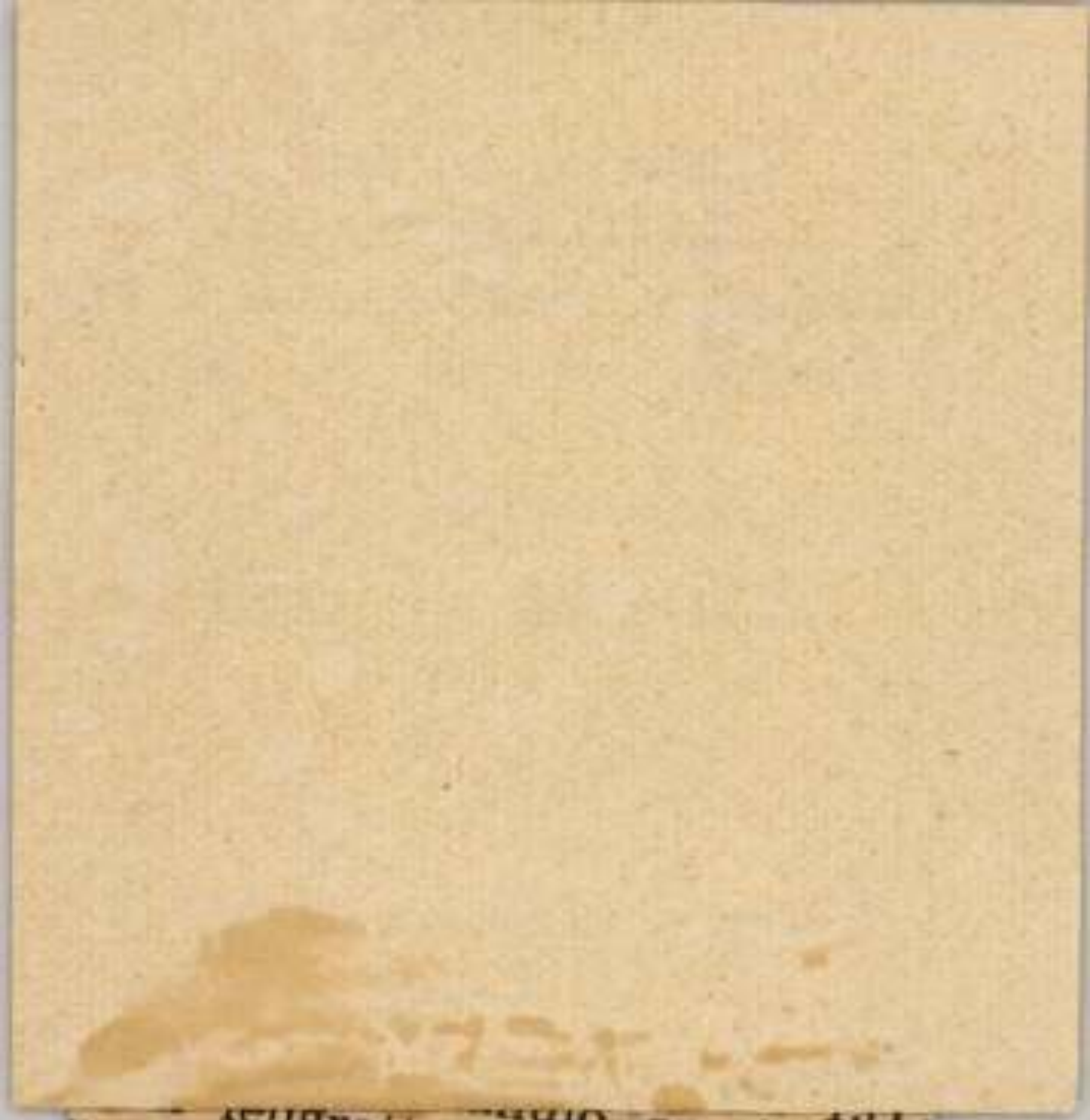

leugrott egy 63-as villa-
mosról és súlyosan megsérült.
Krivánszky László 10 éves

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1963 MAJ 29.

Bernáth Aurél

102

Bernáth Aurél

Művésztelep a kastélyban

Zala megye egyetlen középkori erődje, az egervári várkastély — néhány éve befejezett felújítása óta — különféle kulturális rendezvény színhelye. Ez év júliusában például művésztelepé alakul; az ország különböző vidékein élő 30 fiatal képzőművész, főképpen festők és grafikusok, veszik birtokukba a félezer éves épületet. A művésztelep vezetésére Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművészt kérték fel. (M[illegible]

— — 1

Az idényn
nagy érdekl
meg, a szom
84 hajóegysé
versenyzővel
egységben 2
vízre.

A verseny
logatót is re
fiak *korme*
ben és a n
sében a kétnapos viadal után jelölik ki a berlin—grünaui regattára kiküldendő versenyzőket.

ÖKÖLVÍVÁS: Kedd este a Sportcsarnokban került sor Budapest és Berlin ifjúsági válogatott ökölvívó csapatainak találkozójára. A magyar együttes értékes 12:10 arányú győzelmet aratott.

TENISZ: A párizsi nemzetközi teniszverseny második

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁJ 30

Magyar Nemzet

Bernáth Aurél

★

Művésztelepé alakul júliusban az egervári kastély, Zala megye egyetlen Középkori erődje, amelyet néhány évvel ezelőtt felújítottak. Harminc fiatal képzőművész dolgozik majd a félezer éves épületben. A művésztelep vezetésére Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművészt kérték fel.

~

történész bizottság. Az első
ülésre Budapesten még ebben

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1968 MÁJ 3 Ú.

NÉPSZABADSÁG

Bernáth Aurél

1024

— MŰVÉSZTELEPET létesítenek a Zala megyei egervári várkastélyban harminc fiatal képzőművésznek. A művésztelep vezetésére Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművészt kérték fel.

— A Fővárosi Tanács Helsinki-

dott és ott r
at helyett a p
jelen képét
rodalmi Kön

Fokoto

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Bernáth Aurél

1981 MÁR 1.
1021

Huszonöt éve alakult a Történelmi Emlékbizottság

1942. március 1-én a *Népszava* olvasói különösnek ható felhívást olvashattak. A történelmi hagyományok ápolására *„az országban mindenütt gondozatlanul kallódó ereklyék összegyűjtésére"* országos társadalmi megmozdulást hírdettek: *„Álljanak sorainkba mindazok, akik tisztán őrzik magukban a történelmi hagyományt, és hiszik, hogy e nagyszerű örökség ápolása és elmélyítése fontos nemzeti feladat"*. — Aláírva: *„A Magyar Történelmi Emlékbizottság"* és huszonnyolc név. Ismert baloldali politikusok, újságírók, írók, művészek, mint *Bajcsy Zsilinszky Endre, Kállai Gyula, Szakasits Árpád, Mihályfi Ernő, Tildy Zoltán, Illyés Gyula, Pátzay Pál, Szőnyi István, Veres Péter, Darvas József, Bernáth Aurél és mások.*

Az egyszerű újságolvasó valószínűleg meghökkent. Az ország több mint fél éve, hogy részese Hitler bűnös és őrült háborújának. A német fasiszta csapatok elszenvedték már első nagy vereségüket Moszkva alatt. Az antifasiszta demokratikus országok szövetségi szerződése és az angolok Magyarország elleni hadüzenete széjjelzúzta a kettős politikában reménykedő csoportok illúzióit. Már nem lehetett eltitkolni a magyar csapatok első nagy bűnös akcióját, nemzeti szégyenünket a „Hideg napok"-at, az újvidéki és szabadkai tömegvérengzést, amelynek több mint háromezer áldozata volt. Ilyen vérzivataros időkben minden haladó ember előtt köztiszteletben álló férfiak „ereklyegyűjtéssel" foglalkoznak, múzeumot szerveznek?

A kudarcok és a felháborodás hulláma megbuktatta a Bárdossy-kormányt. Utóda Kállay Miklós — akit közvetlen környezete is politikai sviháknak, gátlástalan kalandornak tartott — fő feladatául tűzte, hogy a háború folytatásához szükséges egységet megteremtse, és a függetlenségért, demokráciáért és békéért küzdő erők egységét megbontsa.

A Magyar Történelmi Emlékbizottság nem múzeum alapításával foglalkozott. Része, illetve legális fedőszerve a kommunisták által kezdeményezett széleskörű függetlenségi mozgalomnak. Így ír erről *az illegális Szabad Nép* 1942. márciusi száma:

„Minden mozgalom a kenyérért, földért, szabadságért, az ország függetlenségéért erősíti a gátat a labanctörekvésekkel és a Bárdossy-klikk kapitulációs politikájával szemben. A munkásság mozgalmai így válnak mind hatalmasabb tényezővé a nemzeti szabadságharcnak, 1848 eszméinek megvalósításáért".

A Történelmi Emlékbizottságot a legszélesebb értelmiségi összefogás jellemezte. A budapesti rendőrkapitány helyettesének jelentése így látja ennek a lényegét: *„A bizottság éppen azért alakult meg politikailag heterogén elemekből, hogy ezzel is demonstrálja a függetlenség és szabadság kérdésének, politikai pártok és mozgalmakon való felülállását és egységes magyar követelés jellegét"*. Távolabbi perspektívában a bizottság résztvevői talán nem értettek mindenben egyet, ideológiai különbségek is fennállottak, de valami lényegesben azért találkoztak. *Szekfű Gyula* szavaiból érthetjük ezt meg, aki így írt a Népszava emlékezetes karácsonyi számában: *„... A magyar munkássággal, akárcsak a magyar parasztsággal, nem voltak soha kapcsolataim, viszont ami a marxizmus tanelveit illeti, ezekkel szemben elfoglalt álláspontomat sohasem tartottam titokban... Nagy elemi csapások idején, felhőszakadás után, árvízveszedelemben senki sem tud négy fal között maradni... Ilyen viharban élünk ma is... Azt hiszem, a szabadság dolgában megérthetjük egymást, még ha különböző pontokról indulunk is el"*

Az értelmiség feladatává vált, hogy leleplezze az uralkodó rendszer magyarkodását, „hazafias" szólamainak hazug voltát. Megmutassa, hogy a magyar nép történelmi hagyományainak legdicsőbb szakaszaiban — elsősorban 1848-ban — hogyan küzdöttek a nép és vezetői együtt a szabadságért, függetlenségéért, demokráciáért, a gazdasági és társadalmi haladásért.

Az értelmiség részvétele a közös nagy feladatban igen sokoldalú volt. A munkáskórusok és munkásszínjátszók előadásaiba, majd a Hont Ferenc által rendezett vigadói és zeneakadémiai irodalmi esteken valóban a művészek színe-java vállalt szerepet. Olyan művészek fémjelzik ezeket az előadásokat, mint *Ascher Oszkár Basilides Mária, Bánki Zsuzsa, Baló Elemér, Gobbi Hilda, Gábor Miklós, Gellért Endre, Hont Erzsébet, Horváth Ferenc, Major Tamás, Medgyasszai Vilma és sokan-sokan mások.*

Hogy nemcsak egyszerű művészi produkcióról volt itt szó, jelzi például *Kállai Gyula* cikke a Népszavában az 1941. decemberi Petőfi-estről, amelynek bevezetőjét Móricz Zsigmond tartotta. *„Igaza van Móricz Zsigmondnak* — írja Kállai —, *amikor a bevezető tanulmányában Petőfiről azt mondja: Korlátlan benne a szabadságvágy, s ezt a korlátlanságot követeli a nép számára is. Petőfi élete Móricz Zsigmond szerint: egyetlen harc, egyetlen eszme érdekében... megszüntetni a jogtalan és oktalan rabságot, amiben emberek milliói feküdtek".*

A magyar kultúra olyan értékei nyertek új megvilágítást, mint *Bartók, Kodály, Ady és József Attila.*

A szocialista és rokonszenvező képzőművészek is a maguk eszközeivel tárták fel a kor égető problémáit. A Vasas Székházban rendezett kiállításon olyan nevekkel találkoztunk, mint: *Bán Béla, Berda Ernő, Bokros-Birmann Dezső, Derkovits Gyula, Dési-Huber István, Farkas Aladár, Fenyő A. Endre, Goldmann György, Háy Károly László, B. Juhász Pál, Kender György, Kurucz D. István, Mészáros László, Sugár Andor és mások.* Pátzay Pál Petőfi emlékplakettjét, a Történelmi Emlékbizottság bocsátotta ki, és az emlékezetes március 15-i tüntetés előtt már tízezres példányban díszítette a kabátok hajtókáit.

A mozgalom csúcspontja az 1942. március 15-i tüntetés előkészítése volt. Erre nemcsak a párt mozgósította tömegeit, hanem a Magyar Nemzeten, Kis újságon és Népszaván keresztül a Történelmi Emlékbizottság is felhívást bocsátott ki. A világháború viszonyai között páratlan erejű tüntetés élén ott haladtak a bizottság vezetői is és tették le az emlékezés koszorúit Petőfi szobrára.

A tömegek és az összefogás erejétől megrémült uralkodó osztály terrorral válaszolt. A főcsapást a pártra mérte, letartóztatva annak mintegy 600 harcosát és vezetőjét.

Nehéz volna felsorolni is azt a sokrétű és széleskörű tevékenységet, amelyet az értelmiség legjobbjai a rövid néhány hónap alatt tettek. Tetteik már a történelem részei, és így vonhatjuk le a következtetést: Azért csatlakoztak a párt népfrontpolitikájához, mert felismerték, hogy a nemzet sorsdöntő kérdéseiben akkor is a párt mutatta a helyes utat.

Dr. Szemere Vera
történész

Ára: 50 fillér

ed

GYEI TANÁCS LAPJA
XXIII. ÉVFOLYAM, 51. SZÁM

ilágtanács Vietnamról

A Béke-Világtanács elnöksége, amely 1967. február 25—27-én ülést tartott Prágában, felhívja a világ minden népét, hogy a legerélyesebben ítélje el azt a szörnyű igazságtalan háborút, amelyet az Egyesült Államok folytat Vietnam mindkét övezetében.

A Béke-Világtanács elnöksége ismét kijelenti, hogy teljes mértékben támogatja a VDK négypontos és a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front ötpontos nyilatkozatát, amelyekben kifejezésre jut az 1954-es genfi egyezmények betűje és szelleme.

Végül a határozat megállapítja:

A vietnami nép igazságos harcának leghatékonyabb és legerőteljesebb támogatása minden békére és igazságosságra törekvő nép égető feladata. Minden országban fel kell használni a cselekvés minden formáját, a vietnami néppel való nemzetközi szolidaritási kampány mind átfogóbb arányú kibontakoztatására.

A vietnami nép igazságos harca győzni fog. (MTI.)

NAPSUGÁR

Csütörtökön:

Választási nagygyűlés Győrött

A Magyar Szocialista Munkáspárt Győr városi Bizottsága és a Hazafias Népfront Győr városi Bizottsága választási nagygyűlést tart március 2-án, csütörtökön délután fél 3 órai kezdettel Győrött a Rába Filmszínházban.

A nagygyűlés előadója *Pullai Árpád*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára. Felszólal *Marton János* országgyűlési képviselő-jelölt is.

Carro: az édes

Bemutatkozik a petőházi gokka

Kampány hét hónappal előbb

1950 óta nem gyártottak a Petőházi Cukorgyárban kockacukrot. A gyár fiataljai már nem emlékeznek a süveg- és kandiszcukorra, de hogyan is emlékezhetnének, hiszen már az öreg berendezéseket is jó tíz éve kiselejtezték. Most a 110 éves gyár egy megfiatalított és új gépekkel [illegible] már hatra érkeznek dolgozni a gokkaüzem munkásnői.

A gyártás megkezdése előtt szinte ünnepélyesnek nevezhető a hangulat a gokkaüzemben. A gépek diszkrét zaja és a futószalag suhanása jólesik a fülnek és a szemnek. Az első emeleten van a kockacukorgyártó berendezés, fölötte a nedvesség-beállító és desztilláló berendezések.

Holnaptól kezdve újra egész éves üzem lesz a Petőházi Cukorgyár, s ennek a gyáriak jól ismerik a jelentőségét. A gokkacukrot most még csak egy műszakban készítik, később, ahogy a gyáriak megismerik a berendezéseket, három műszakra térnek át. Kapuvár és Petőháza környékéről [illegible] végez. Az összeszerelést megkapják a csomagoló berendezéseket is.

A gyár igazgatójától megtudtuk, hogy a gokkaüzem az építkezéssel és a gépi berendezésekkel együtt majdnem 9 millióba kerül. Naponta 1.7 vagon, évente pedig 500 vagon gokkacukor lesz a termelése. Petőházán tehát most hét hónappal előbbre hozták a kampányt, s holnaptól kezdve folyamatos lesz a cukorgyár termelése.

Carro: Hungarian cube sugar; olvassuk az ízléses kék dobozokról. Néhány nap múlva ezekkel a kockacukor-dobozkákban mutatkozik be a Carro, a petőháziak új terméke a Lipcsei Nemzetközi Vásáron. A petőháziak reménykednek, hogy sikeres

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bernáth Aurél
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1967 MÁR 1

1021

1967. MÁRCIUS 1.

Huszonöt éve alakult a Történelmi Emlékbizottság

1942. március 1-én a Népszava olvasói különösnek ható felhívást olvashattak. A történelmi hagyományok ápolására „az országban mindenütt gondozatlanul kallódó ereklyék összegyűjtésére" országos társadalmi megmozdulást hirdettek: „Álljanak sorainkba mindazok, akik tisztán őrzik magukban a történelmi hagyományt, és hiszik, hogy e nagyszerű örökség ápolása és elmélyítése fontos nemzeti feladat". — Aláírva: „A Magyar Történelmi Emlékbizottság" és huszonnyolc név. Ismert baloldali politikusok, újságírók, írók, művészek, mint Bajcsy-Zsilinszky Endre, Kállai Gyula, Szakasits Árpád, Mihályfi Ernő, Tildy Zoltán, Illyés Gyula, Pátzay Pál, Szőnyi István, Veres Péter, Darvas József, Bernáth Aurél és mások.

Az egyszerű újságolvasó valószínűleg meghökkent. Az ország több, mint fél éve, hogy részese Hitler bűnös és őrült háborújának. A német fasiszta csapatok elszenvedték már első nagy vereségüket Moszkva alatt. Az antifasiszta demokratikus országok szövetségi szerződése és az angolok Magyarország elleni hadüzenete széjjelzúzta a kettős politikában reménykedő csoportok illúzióit. Már nem lehetett eltitkolni a magyar csapatok első nagy, bűnös akcióját, nemzeti szégyenünket, a „hideg napok"-at, az újvidéki és zsallyai tömegvérengzést, amelynek több mint háromezer áldozata volt. Ilyen vérzivataros időkben minden haladó ember előtt köztiszteletben álló férfiak „ereklyegyűjtéssel" foglalkoznak, múzeumot szerveznek?

A kudarcok és a felháborodás hulláma megbuktatta a Bárdossy-kormányt. Utóda Kállay Miklós — akit közvetlen környezete is politikai sviháknak, gátlástalan kalandornak tartott —, fő feladatul tűzte, hogy a háború folytatásához szükséges egységet megteremtse és a függetlenségért, demokráciáért és békéért küzdő erők egységét megbontsa.

A Magyar Történelmi Emlékbizottság nem múzeumalapítással foglalkozott. Része, illetve legális fedőszerve a kommunisták által kezdeményezett szélesköru függetlenségi mozgalomnak. Így ír erről az illegális Szabad Nép 1942 márciusi száma:

„Minden mozgalom a kenyérért, földért, szabadságért, az ország függetlenségéért erősíti a gátat a labanctörekvésekkel és a Bárdossy-klikk kapitulációs politikájával szemben. A munkásság mozgalmai így válnak mind hatalmasabb tényezőivé a nemzeti szabadságharcnak, 1848 eszméinek megvalósításáért".

A Történelmi Emlékbizottságot a legszélesebb értelmiségi összefogás jellemezte. A budapesti rendőrfőkapitány helyettesének jelentése így látja ennek a lényegét: „A bizottság éppen azért alakult meg politikailag heterogén elemekből, hogy ezzel is demonstrálja a függetlenség és szabadság kérdésének, politikai pártok és mozgalmakon való felülállását és egységes magyar követelés jellegét". Távolabbi perspektívában a bizottság résztvevői talán nem értettek mindenben egyet, ideológiai különbségek is fennállottak, de valami lényegesben azért találkoztak. Szekfű Gyula szavaiból érthetjük ezt meg, aki így írt a Népszava emlékezetes karácsonyi számában: „...A magyar munkássággal, akárcsak a magyar parasztsággal, nem voltak soha kapcsolataim, viszont ami a marxizmus tanelveit illeti, ezekkel szemben elfoglalt álláspontomat sohasem tartottam titokban... Nagy elemi csapások idején, felhőszakadás után, árvízveszedelemben senki sem tud négy fal között maradni... Ilyen viharban élünk ma is... Azt hiszem a szabadság dolgában megérthetjük egymást, mégha különböző pontokról indulunk is el".

Az értelmiség feladatává vált, hogy leleplezze az uralkodó rendszer magyarkodásának, „hazafias" szólamainak hazug voltát. Megmutassa, hogy a magyar nép, történelmi hagyományaink legdicsőbb szakaszaiban — elsősorban 1848-ban — hogyan küzdöttek a nép és vezetői együtt a szabadságért, függetlenségért, demokráciáért, a gazdasági és társadalmi haladásért. Az írott szóval, az előadó- és képzőművészet eszközeivel próbálták felébreszteni a nemzet lelkiismeretét.

A mozgalom csúcspontja az 1942. március 15-i tüntetés előkészítése volt. Erre nemcsak a párt mozgósította tömegeit, hanem a Magyar Nemzeten, Kis Ujságon és Népszaván keresztül a Történelmi Emlékbizottság is felhívást bocsájtott ki.

A világháború viszonyai között páratlan erejű tüntetés élén ott haladtak a bizottság vezetői is, és tették le az emlékezés koszorúit Petőfi szobrára.

A tömegek és az összefogás erejétől megrémült uralkodóosztály terrorral válaszolt. A fő csapást a pártra mérte, letartóztatva annak mintegy 600 harcosát és vezetőjét.

A terror megrémítette a szövetségeseket —, így a Történelmi Emlékbizottság rövid fennállása után megszűnt. Megszűnt, hogy későbbi időben új keretekben éledjen újjá.

Nehéz volna felsorolni is azt a sokrétű és széleskörű tevékenységet, amelyet az értelmiség legjobbjai a rövid néhány hónap alatt tettek. Tetteik már a történelem részei és így vonhatjuk le a következtetést: azért csatlakoztak a párt népfrontpolitikájához, mert felismerték, hogy a nemzet sorsdöntő kérdéseiben akkor is a párt mutatta a helyes utat.

Világ proletárjai, egyesüljet

Dunán

Az MSZMP Baranya

XXIV. ÉVFOLYAM, 51. SZÁM

Dr. Donhoffer Szilárd és Gergely Lajos ké
választási gyűlése

Hazánk négyéves fejlődése m látható eredményeket

Tegnap, kedden délután választási gyűlést tartottak az új egyetemi klinika előadótermében. *Dr. Takács József*, a Hazafias Népfront városi Bizottsága titkára megnyitója után *dr. Donhoffer Szilárd*, az Orvostudományi Egyetem rektora, képviselőjelölt mondott beszédet az egészségügyi dolgozók előtt.

Bevezetőben utalt arra, hogy *hazánk négyéves fejlődése mindenki számára látható eredményeket hozott.* Ez az épület, az új klinika is tanúsítja a szocializmus igazságát, a párt és a kormány törekvését az életkörülmények megjavítására. Képviselői minőségében igyekezett elősegíteni, hogy az egészségügy megfeleljen a mai korszerű követelményeknek. A Parlament állandó bizottságában is kifejtette álláspontját a különböző kérdésekről, az orvosképzés további fejlesztéséről, az egészségügyi középkáderek anyagi és erkölcsi megbecsüléséről. A jövőben is vállalja ezt a megbizatást, amennyiben a választók erre a szavazás során meghatalmazást adnak.

Dr. Donhoffer Szilárd a továbbiakban arról beszélt, hogy az egészségügy fejlesztésének legfontosabb feltétele újabb anyagi eszközök juttatása. Az államháztartás ezután is megtalálja majd azt az egészséges arányt, amely elősegíti a különböző területek fejlesztését, a nemzeti jövedelem helyes elosztását. Nekünk az a kötelességünk, hogy a kapott pénzzel ésszerűen gazdálkodjunk, nemcsak a gazdasági igazgatók, hanem mindannyian.

— *Nagyon lényegesnek tartom* — folytatta az előadó — *az egészségügyi dolgozók magatartását is. A betegek és hozzátartozóik nem a nemzeti jövedelemmel találkoznak, hanem az orvosokkal, ápolónőkkel s ebből ítélik meg az egészségügyi ellátás színvonalát. Előfordul még, hogy a bensőséges emberi kapcsolatok helyett hivatali szellem uralkodik a betegek és*

Dr. Donhoffer Szilárd beszél klinika elő

A mi országun együtt é

Bizony, akik úgy gondoltá hogy nyugodtan késhetnek 5– 10 percet, állva voltak kény telenek végighallgatni *Gergel Lajos*, a megyei képviselőcsc port volt elnöke, országgyű lési képviselő jelölt választ gyűlését, — a KPVDSZ Józse utcai kultúrtermében 380– 400-an szorongtak.

— *A Hazafias Népfron megvitatta a IX. pártkongresz szus irányelveit* — kezdte elő adói beszédét *Gergely Lajo* —, *melyek megerősítették a eddig követett politika irányvonalat. A jelölőgyűlésel korábban soha nem tapasz talt mérvű aktivitása is azt mutatja, népünk egyetért a párt politikájával.*

Bernáth Aurél

BERNÁTH AURÉL:

Marili születésekor

1935. Marili három héttel korábban érkezett, mint vártuk. Vili jöllött akkoriban nálunk néhány hetet. Egyik este éppen vacsoráztunk, mikor Alice közölte, hogy a szülés megindult. Rohanni akartam segítségért, de ő próbált visszatartani.

— Fejezzük be előbb a vacsorát — szólt nyugodtan.

— Készülődj, térj észre! — forogtam ide-oda a szobában.

Ez időben az év felét a pöstyéni reumaszanatóriumban töltöttük, ahol Alice mint orvos működött. Korábbi elhatározása szerint Pesten történt volna a szülés. Ez a terv most felborult, s Alice Pozsony mellett döntött. De minden előkészítetlen volt, s mivel Pöstyéntől Pozsony jó másfél órás útja is előttünk állt, a vacsora nyugalma kimerítette a teljes irrealitást. Otthagytam tehát őket a vacsoránál, s indultam, hogy kocsi után nézzek, amit Alice főnökétől kértem el erre az alkalomra.

Minden összeállt alig egy óra alatt: a sofőr, egy nőgyógyász orvos barátunk, Mici, a kis ápolónő, aki régóta ígérte, hogy elkíséri Alice-t, ha eljön az ideje. Már mindannyian az autóban ültünk, amikor a ház portása szólt még oda hozzánk, hogy ő is szívesen jönne. — Sötét van már, hátha történik valami a kocsival az úton. — Jött tehát Laboda is. „Bon courage, Madame" — hajolt oda Alice-hoz a szanatórium egyik külföldi vendége. Éppen indultunk.

A kocsi reflektora, mély feketeestébe fúrta be fényét. Lipótvár előtt egy macska szemtükrének irizáló zöld fénye már messziről küldte üzenetét egy megfejthetetlen titoknak. Ez a parányi zöld pont a kocsi sárga fénypászmájában hatalmas erővel villogott. Miféle üzenet ez? A suhogás, a surrogó motor, az útszéli fatörzsek számláló ritmusú hangvisszaverődései kezdtek emelni egy más dimenziójú világba. Mi elé megyek? Minderről alig csináltam magamnak számadást. Vártam, hogy jön valaki az életembe? Nem. Kívántam? Nem. Az idő haladt, a naptárlapok átfordítása, mint egy lusta óra számolta a mulandóságot. De hogy jutottam el idáig? Milyen gondolat, érzés töltött el a közelgő esemény vártán? Mi foglalkoztatott a múlt hónapok alatt? Elképzeltem tán egyszer is a jövevény alakját, szeme színét, teste hosszát, mosolyát? Nem. De mégis! Valami volt. Lány lesz! — mondtam egyszer magamban. Miféle sejtelem volt ez? Emlékszem: nem találgatásból eredt. Csak átsuhant rajtam és mintha szőke hajat is láttam volna, ritkásat, az arc színétől alig elválót. S még egy pillanatnyi nyugtalanságra is emlékszem, mert nem tudtam elképzelni, hogy ez a kusza, vékonyka haj miként keretezheti majd az arcot. Előresimítsam? Nem. Hátra? Még kevésbé. Oldalra? Teljesen lehetetlen. Maradjon kócos? Ez már csak azért se látszott lehetségesnek, mert vékony haja lesz, ami magától a fejére simul. Enynyi volt mindössze hosszú hónapok alatt.

S a kocsiban most újra kérdeztem: kislány lesz? Semmi kétség, adtam rögtön a választ magamnak. Ahogy az éjszakában a macska szemtükrének villámzöld fénye eligazított a valóságon túli birodalom egyik irányába, úgy kerestem ennek a csodának, ennek a biztonságnak színtelen mezejét. Merről, honnan jön ez a sugárzás, s hogyan teremti alakját? De hát hol vannak ehhez szavaink? Csak árad az ember szíve (de vajon a szív árad-e?), mint a kobaltágyú radioaktív sugara. De mi veri vissza ezt, még akkor is, ha csupán tárgytalan érzésről van szó? Vagy tán a kívánság teremt még alakot is? Kívánság, ami az önnön lényünk sugárzó összege. Hogy valami hiányzik belőlünk, hogy kiegészülni akarunk... De hisz erről én mit se tudok. Soha még gondolatom se volt ilyen irányban. Ellenkezőleg. Féltettem a munkámat. Ne tereljen el semmi tőle. Szabályos menetrend szerint éltem. Terhesnek találtam még azt a kevés társadalmi kapcsolatot is, amit kikerülni nemigen lehetett. Meg aztán örökös félelem is élt bennem. Hogy mitől? Sohse tudtam megmondani. Mindentől. Volt mitől, ha most visszagondolok rá. Ödön bácsi kedves szavai oly gyakran visszacsengtek a messzeségből: „Fiacskám, nem olyan időket élünk..."

A kocsi egy városon haladt át: Nagyszombaton. A gyér utcai világítás éppen csak tömegét sejtette a kéttornyú templomnak. Itt élt Pázmány valamikor. Néhány ablakban fény. Egy kávéház előtt egy bolyban emberek. Majd megint az országúton. A rohanó fatörzsek újra megkezdték számlálásukat. Figyeltem igyekezetüket, ahogy osztották az időt. Milyen szemléletesen mondták, hogy elkerülhetetlenül megyek valami felé.

Közeleg a pillanat, s egyszerre meg fog változni a sorsom. De mi tartalma lehet ily gondolatnak? Semmi. Szólam ez csupán. Megváltozhatok talán? De hát miért kellene megváltoznom? Mi történik itt igazában? Oly nagy dolog ez? Miért? Egy kis ember fog mellettem élni, aki eddig még nem volt. Mi van ebben olyan különös? Semmi. Megszokom. De sírni fog! Azt nehezen lehet megszokni. Majd kimegyek a szobából, ha nem bírom. Várjunk csak! Nem itt kell kezdeni! Hát hol? A gyereket szeretni szokták, s ez itt a lényeg! Azt, aki még nincs, aki majd jön, fogod-e szeretni? Mert a szeretet, egy eddig még nem volt, még nem érzett szeretet talán csak nevezhető változásnak, valami újnak, ami felé a kocsi visz, ha ugyan igaz az útszéli fáknak a suttyogó jelzése, hogy haladok valami felé. A tétel igaz, de mit felelhetnék erre? Előre tudni, hogy fogom-e szeretni azt, aki még nincs... nem, nem, ezt hagyjuk, ilyenre felelni üres formula lenne és romantika. Maradjunk csak a puszta tényeknél, ha már ezek leltározásába e kocsiút akaratomon kívül belevitt. Az a „bon courage" egyébként ragyog itt előttem. Jó pillanatban mondta az a francia. Mi mindent jelent jó pillanatban mondani a pontosan megfelelőt! Se többet, se kevesebbet, mint amennyit a helyzet megenged. Nem túlozni az érzelmeket. Csak azt ne! De nézd csak, most veszem észre: nem lehet a „bon courage"-t szó szerint magyarra fordítani. Milyen közhelytől mentes mondás volt ez, szelíd és erős! A francia... átkozott merészen veszi ez a sofőr a kanyart. Ezen a rossz úton miért kell így rohanni? Úgy látszik mindjárt megérkezünk, azok a fények ott már Pozsony lámpái lesznek, ha nem tévedek. Labodának nem lesz már tennivalója a kocsival ezen az úton. De hogy hozzuk haza a gyereket? Veszek egy ruháskosarat. A sofőrnek pedig majd szólok, hogy ne hajtson oly veszettül. Mintha üldöznék.

Reggel négy óra felé lehetett, amikor az orvos, karjában hozva Marilit, benyitott a szobába.

— Lány? — kérdeztem. — Igen. — Két pelenka takarta, elég hiányosan.

— Alice? — Eddig jól ment minden. Semmi baj.

Az orvos-óriás közben haladt a dívány felé, ahová aprócska csomagját végül is letette. Még ő takarta be, igazában csak eligazította a két pelenkát, amibe csavarták. Aztán magunkra hagyott.

Meleg van. Már napok óta tart ez a fülledt hőség. Milyen nap van ma? Szeptember elseje. Ez nem lehet rossz. Jobb mintha kilencedike lenne. Vagy tizenhetedike. Elseje, az valami határozott, egyértelmű és tiszta. És még valami: ráadásul ma még vasárnap is van. Elseje és vasárnap, jól kapcsolódnak ezek! Így már határozottan ünnepélyes is. De várjunk csak: apám is szeptember elsején született. Mit gondoljak erről? Boldog volt apám? Nem. Meg kellene majd tudni vasárnap volt-e akkor is. Egy öröknaptár csak lesz a házban?!

Milyen jó csend van itt. Négy órakor már mindenki alszik és még senki sem ébred. A város felől se jön semmi zaj. De érdekes, ahogy e csendet fülelem, azt vettem észre, hogy a lábaim visznek a balkonajtó felé. Becsuktam. Mi indított el? Nem bujkált bennem semmi effajta szándék. A félúton vettem észre, hogy közeledem az ajtóhoz. Nem... nem... most már csak maradjon becsukva, szél jöhet, aztán a hajnalok mindig hűvösek. Különben is dereng már. A szelek is ilyenkor támadnak föl rendszerint.

Nos, megjöttél. Egyszerre ketten lettünk a szobában. Egy vadidegen ember hozott a karjában, s letett elém. Mondhatnám úgy is: átadott. Te kis élő csomag. Mondd: hogy szokjalak meg? Nincs ebben gyakorlatom. Nem értelek. Félórával előbb még nem voltál, s most vagy. Hogy közeledjem hozzád? Látom, teljesen tehetetlenül fekszel itt. Mit kell veled csinálni, ha már a lányom vagy? Lányom... ezt még nem mondhattam eddig senkinek. Várj! megfigyelem, milyen érzés ezt kimondani. Sajnálom, nem érzek semmit. Ez az igazság. Van ám ilyen is, Kicsikém. Istakarlak. Így. Lehet persze, hogy kellemetlen lesz, mert amúgy is meleg van a szobában, de még mindig jobb, mintha megfáznál. Így, szépen! Még a lábujjad se legyen kint. Arról fázik meg legkönnyebben az ember.

Alszol? Vagy csak éppen lustaságból nem nyitod ki a szemedet? Szívesen megnézném pedig! Így, lecsukott szemhéjjal nem sokat látok. A szemnél kezdődik a dolog. A formája nem éppen rossz, de kíváncsi vagyok a színére. Bár úgyis tudom, hogy kék szemed van. De mégis... no, nyisd ki! Makacs vagy. Pedig ertom el, hogy láttuk egymást. Pedig ez éppen most volna esedékes. A megismerkedés pillanata ez! Rám lettél kiosztva — hallod-e? Egy hatalmas termetű, szemüveges, fehér kabátos angyal hozott az imént. Letétbe helyezett nálam. És elárulom azt is neked, hogy valamiféle közmegegyezés áll fenn az emberek között, hogy mától kezdve hozzám tartozol. Nem vagy kíváncsi rám? No, nyisd ki a szemedet!

Te, macska! A szájad szélét nyaldosod, ahelyett hogy rám tekintenél? Néhány milliméterre kidugod a nyelvedet, s visszahúzod. Kedves-dolog ez, ahogy nézem. Sőt értem a beszédét. Várj csak! Még közelebb hajolok hozzád. No, folytasd! Parányi kis háromszöget látok a nyelvedből, amit aztán lustán újra csak visszahúzol. Most megint nyújtogatod. Értem én ezt tökéletesen. Nem vagy te szomjas? Szegénykém! Csak pár kanálka teát kaphatsz ma. 24 órás koplalás van kimérve rád. Azt kérded kitől? Nem tudom. Olyan világra születtél, ahol mindig kitalálnak valamit. Az én gyerekkoromban még az volt a szokás, hogy kilenc hónapig a karokat a pólya szorosan zárta a testhez. Moccanni sem tudtunk. A te karjaid szabadon vannak. Mutasd csak! A kis kezedet akarom látni. Bámulatos! Mind az öt ujjad megvan, mint a felnőtteknek. A körmöd! Az összes! A tenyeredén a rovátkák! Minden a legnagyobb rendben. De milyen parányi kéz ez! Hogy lehet valakinek ilyen kis keze? Nem merem megszorítani az ujjadat. Fáj? Ugye nem? Csak érezni akartam, hogy vagy. Hát a lábujjaid megvannak-e? No, mutasd! Egy, kettő, három, négy, öt. Tökéletes. Nagyító kellene, hogy lássam a kisujjad körmét. Várj, idehúzom közel az asztali lámpát. Egyébként már dereng, hajnalodik. Miért nem nyitod ki a szemedet? Alig láthatsz a világból szebbet, mint ahogy a nap kél. Az első nappalod indul. Már ez a kevéske fény is hántja a gondokat. Rólam is. Most már bevallhatom, egész éjjel akörül forogtam, lesz-e erőm, hogy fölneveljelek. Festő vagyok. Te még nem tudod, mit jelent ez. Ég és föld közt lebegek. Sehol se vagyok. Egy ábránd tart életben, amit a szél is elfújhat. Háború jön. Néhány éven belül itt a háború. Hová megyek Veled? Hol rejtselek el mindaz elől, ami ránk vár? S most, hogy világosodik, egyszerre csak mintha nem érezném a gondokat. E pillanatban valahogy más ember lettem. Vagy... vagy talán mégsem a fény tette ezt? Hát mi más tehette? Várj!... talán... talán csak nem te adsz erőt?! De mondd, de igazán próbálj felelni rá, honnan veszed te ezt az erőt? Te, kis egyetlen Csillagom.

MARILI ALSZIK.
Bernáth Aurél krétarajza, 1945

Részlet a szerző készülő önéletrajzának 4. kötetéből.

Demény Ottó:

ÍME A FÖLD!

Ime a Föld!
A még kiaknázatlan,
az igazsággal gazdag,
s kincsesel terhes mélyű,
a virágokkal pompás felszínű.

Ime a Föld!
A fölszaggatott mellü,
a hazugságtól síkos, iszamos,
az elhajított lomokkal sivár,
a haszontalan gazokkal buja.

Ime a Föld!
Hol örömök teremnek,
hol százannyival fizet meg a mag,
ahol a küzdő társakra talál,
ahol fölujjong az, aki ölel.

Ime a Föld!
Ahol jajgatva sírnak,
hol jég és aszály pusztítja a termést,
ahol eladják az igazakat
s a szeretőket gúnnyal illetik.

Ime a Föld!
A tehetetlen,
A mindent tűrő s mindent elvevő.
Amit az ember sivárrá tehet.
Amit az ember megtermékenyít.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZABADSÁG

AZ ATOMKORSZAK ELSŐ

A SZOVJET ATOM ATYJA

A Kreml sapadtpiros téglafalában, a Lenin-mauzóleum mögött, egyszerű tábla hirdeti: itt nyugszik *Igor Vasziljevics Kurcsatov.*

Életművének folytatói, a szovjet atomtudósok, szakemberek határtalan szeretettel, mélységes nagyrabecsüléssel gondolnak erre a nagy fizikusra. S most, mikor egykori intézete közelében, amely ma az ő nevét viseli, az atomtudósok villasorában órákon át beszélgettem barátjával és egykori helyettesével, *Igor Golovinnal*, teljes nagyságában kezdett kibontakozni előttem egy rendkívüli egyéniség sokszínű képe: korunk nagy atomtudósáé, a kommunistáé, az érző szívű emberé.

A tudományok ifjú doktora elindul

Igor Kurcsatov 1903-ban született az Urál-vidék egy isten háta mögötti falucskájában. Édesapja erdész volt, később földmérő. Kurcsatov kora gyermekkorától kezdve kitűnt szinte valószínűtlen felfogóképességével és hihetetlen széles érdeklődési körével. A szimferopoli gimnáziumot kitüntetéssel, aranyéremmel végezte el, a krími egyetem matematika-fizika szakát az ötéves tanulmányi idő helyett három esztendő alatt, mégpedig úgy, hogy közben dolgozott: gyümölcsöt szedett egy kolhozban, diszpécser volt egy garázsban. Az egyetem elvégzése után rövid ideig a hajóépítő mérnöki szakon tanult, majd meteorológiai kutatásokkal foglalkozott. 1924-ben került össze egy nagy fizikussal, aki célt és irányt adott kutatásainak: *Joffével*. Joffe intézetében érdeklődése határozott irányba fordult: a dielektrikumok, a magasfeszültségek szigetelésének problémája, a ferroelektromosság felé. Erről írt tanulmánya nyomán 31 éves korában külön disszertáció nélkül elnyerte *a tudományok doktora* címet. Ez példátlan eset volt, és mindenki azt várta, hogy most fokozott erővel ebben az irányban folytatja kutatásait. De nem így történt. Kurcsatov kijelentette: *a jövő az atomkutatásé, ez fontosabb, mint minden más* — és ezzel kezdett foglalkozni!

Hatalmas érdeklődéssel olvasta a cambridge-i, párizsi, bécsi kutatások eredményeit, Curie, Fermi és mások vizsgálatairól szóló beszámolókat.

Kurcsatov két ember munkáját végezte... Önálló laboratóriumot kapott, fiatal, tehetséges kutatókat gyűjtött maga köré, s előbb Harkovban, majd Leningrádban, a radioaktív sugárzások természetét és hatását tanulmányozta, s közben magasfeszültségű berendezések létesítésén dolgozott, az atommag hasításához. Vezetésével rekordidő alatt helyezték üzembe a leningrádi rádiumintézetben Európa *első* ciklotronját. Munkatársai közül sokan kidőltek mellőle: nem bírták a „kurcsatovi tempót". Pedig Kurcsatov, aki nappal laboratóriumában kutatott, tulajdonképpen csak éjjel tudott a ciklotron építésével foglalkozni. (A ciklotron építése egyébként azt is jelentette, hogy neki, az elméleti fizikusnak, közben műszaki-technikai jellegű problémák tömegével kellett megismerkednie.) Utána új, nagy ciklotron építéséhez fogott hozzá: ez az óriás a leningrádi fizika-matematikai intézetben, közvetlenül a háború előtt készült el.

Kutatómunka a háború éveiben

Kurcsatov, aki kutatótársaival együtt ezekben az években sok nagy jelentőségű tanulmányt publikált a nukleáris reakciókról, 1940-ben az országos atommagfizikai értekezleten tartott előadásában bebizonyította: *lassított neutronokkal teljes mértékben lehetséges a láncreakció.* Konkrét javaslatokat tett a nukleáris láncreakciók kutatásának országos egybehangolására...

(Ide kívánkozik: Sztálin, „a tudományok korifeusa, a zseniális hadvezér" nem hitt az atomkutatások jövőjében, s katonai jelentőségüket sem volt képes felmérni. Így azután, amikor Nyugaton már titkosították az utat, az atomkutatásokról szóló közlemé-

Igor Vasziljevics Kurcsatov

nyeket, a Szovjetunióban e kutatások eredményei mindenki számára hozzáférhetőek voltak.)

Kitört a háború. A „háborús kutatások" terve a műszaki tudományok emberei, a fizikusok számára néhány különösen fontos területet irányzott elő: a lokátorok kidolgozását, a páncélok tökéletesítését, a hajók megvédését az ellenség alattomos aknáitól, és — az atomkutatást.

Az ellenség azonban túl gyorsan nyomult előre szovjet területen, a háború élethalálharccá vált. Az atomkutatásokat egy időre félre kellett tenni, gyors, gyakorlati eredményre ezen a területen még nem volt kilátás. És Igor Kurcsatov, félbehagyva megkezdett kutatásait, *Alekszandrov* professzorral együtt nagyarányú, más jellegű kísérletsorozatba kezdett, a mágneses aknák hatástalanítására.

A nácik mágneses aknái tucatjával robbantották fel a nyílt tengeren a szovjet hadihajókat, a szállítókonvojok teherhajóit. Kurcsatovék laboratóriumának székhelye a szevasztopoli kikötő volt, amelyet a levegőből és a tengerről éjjel-nappal bombáztak. Szevasztopolból az ő engedélyük nélkül egyetlen hajó sem futhatott ki a tengerre...

A hajókat Kurcsatovék eljárásának vetették alá, és ezek közül *egy sem futott aknára!*

A háború legsúlyosabb időszakában felújították a szovjet atomkutatásokat. Az égő Szevasztopolból hajón vitték Kurcsatovot Potiba, aztán Murmanszkba, majd megint tovább. A háború alatti első atomkísérletekhez hallatlan nehéz körülmények között Kazanyban fogtak hozzá a paleontológiai múzeum helyiségében.

A teljes értékű kísérletek azután csak Moszkvában kezdődtek meg, amikor az atomtudósokat összegyűjtötték a hadseregből. A város szélén 1943 nyarán Kurcsatov vezetésével megkezdte munkáját a különleges laboratórium. Kurcsatov erre az időre így emlékezett vissza:

„Egyedül voltunk, az angolok és az amerikaiak, akik akkor előttünk jártak az atomenergia-kutatás tudományos-műszaki kérdéseiben, a legnagyobb titokban végezték munkájukat és semmiben sem segítettek."

A legfelelősségteljesebb megbízatás

1945 májusa, a győzelem tavasza, a szovjet atomtudósok számára a reménység tavasza is volt. Lázas ütemben kovácsolták a merész terveket, amelyeknek nyomán újfajta gyorsítók, atomerőművek körvonalai bontakoztak ki. Ez azonban nem tartott soká: 1945. augusztus 6-án reggel egy magányos B—29-es ledobta Hirosimára a legborzalmasabb bombát.

A hirosimai és a nagaszaki atomrobbanások vakító fényében világossá vált: ez a fegyver mindenekelőtt *nem* a Japán feletti gyors győzelmet szolgálja, hanem a tegnapi szövetséges sakkban tartását, zsarolását...

Határozat született. Kurcsatov és társai egyik napról a másikra évekre eltűntek a nyilvánosság reflektorfényéből. Óriási méretű munka folyt: uránlelőhelyek felderítése és kiaknázása, laboratóriumok és egymástól függetlenül működő, de fogaskerékként összeilleszkedő, hatalmas üzemek felállítása. Az új iparág és technikai ágazat fő tudományos vezetője Kurcsatov volt.

Szovjet tudós vállán aligha nyugodott még nagyobb felelősség a nép, a párt, a történelem előtt. Kurcsatov munkabírása szinte fantasztikus volt. Golovin professzor mondta nekem, hogy a kutatólaboratóriumokban is, az irányító szerveknél is sokan azt hitték: Kurcsatov *csak* náluk dolgozik. Valójában azonban mindkét helyen emberfeletti munkát végzett, mindenről tudott, mindenkivel tárgyalt és mindenre jutott ideje.

Allen Dulles hírszerző szolgálata, az angol Intelligence Service, a francia Deuxiéme Bureau és Gehlen tábornok nyugatnémet kémszolgálata különböző jóslásokba bocsátkozott, hány évre van szüksége a Szovjetuniónak az atomfegyver létrehozásához. A „pesszimista" becslések mintegy 15 évet emlegettek, „számításba véve a háborús pusztításokat és az alacsony ipari potenciált". Ilyen becslést ismertettek az amerikai kongresszus előtt is.

Amikor 1947-ben Moszkvában bejelentették, hogy *az atombomba titka nem létezik többé*, a nyugati reagálás egyöntetű volt: *„nagy blöff"*.

1949 augusztusában egy különleges amerikai felderítőgép visszatért szokásos útjáról, és a pilóta beszolgáltatta a speciális tartályt a magaslégköri levegőmintával. Az amerikai laboratóriumban nem akartak hinni a kísérlet eredményének, amely kétségtelenné tette: valahol a Szovjetunió végtelen ázsiai területei felett *atomrobbantást* végeztek. Ezt már nem lehetett blöffnek minősíteni. És az Egyesült Államok elnöke bejelentette: *bebizonyosodott, hogy a Szovjetuniónak van atombombája...*

Amerika azonban a hidrogénbomba robbantására készült, és a versenyben nem lehetett megállni... Ezt a versenyt, mint ismeretes, a Szovjetunió nyerte meg, ahol 1953-ban felrobbantották az első hidrogénbombát. Az Egyesült Államok csak a következő évben, 1954-ben jutott idáig.

A békés együttélés tántorithatatlan híve

Az ötvenes évektől kezdve Kurcsatov újra fokozott energiával vetette bele magát a békés célú atomkutatásba. Egyik tervezője és megalkotója volt a világ első atomerőművének, amelyet 1954. június 27-én avattak fel a Moszkva melletti Ognyinszkban. Addigra azonban Kurcsatov fantáziáját már egy még további kérdés izgatta: *a szabályozható termonukleáris reakció.* Hogy azt a folyamatot, amely a hidrogénbombában mindenféle időegység tört része alatt megy végbe, lelassítsák, megszelidítsék.

Nagyon nehéz képet adni arról a sokoldalú tudományos és szervező tevékenységről, amelyet Kurcsatov élete utolsó évtizedében folytatott, nehéz akár csak felsorolni is azokat a kérdéseket, amelyekkel ebben az időben foglalkozott. Vezető szovjet atomtudósok egész gárdájának adott tanácsot, részt vett kísérleteik előkészítésében. De portréja nagyon is hiányos lenne, ha nem beszélnénk arról, hogy ezekben az években, amikor a párt megszabadult Sztálin bénító személyi kultuszától, Igor Kurcsatov különösen sokat tett a békés együttélés lenini koncepcióinak gyakorlati érvényre juttatásáért.

— *Kurcsatov meggyőződéses híve volt a békés együttélés politikájának, amelyet a kommunista párt, a kormány, Hruscsov elvtárs olyan következetesen alkalmaz* — mondja Golovin elvtárs. — Ő, aki olyan pontosan tudta, hogy mit jelent a pusztító nukleáris háború, világosan látta, hogy ennek csak egy alternatívája van: *a békés együttélés.* Az atomtudósok, bármely országban éljenek is, sokat tehetnek a nemzetközi megértés atmoszférájának megteremtéséért, ha létrejön köztük az érintkezés és a bizalom. Ennek elősegítésére Kurcsatov javasolta: a Szovjetunió *egyoldalúan* hozza nyilvánosságra a szabályozható termonukleáris reakció kutatásában elért eredményeit. Ez eredeti és bátor elgondolás volt: a nyugati országokban az ezzel kapcsolatos kutatások jó részét hétpecsétes titokként kezelték. Kurcsatov felajánlotta Hruscsov elvtársnak, elmegy Angliába és *nyíltan beszámol* a szovjet kutatásokról a szabályozható termonukleáris reakció tudományágában.

1956-ban Kurcsatov elkísérte Hruscsov elvtársat Angliába. Előadásának, amelyet a harweli tudományos központban tartott, s amely óriási feltűnést keltett, döntő szerepe volt abban, hogy a szabályozható termonukleáris reakcióval kapcsolatos kísérleteket körülvevő titoktartási ködfüggöny fellebbent, s hogy a későbbi genfi tanácskozáson e kérdésről már nyíltan beszéltek egymással az atomtudósok.

„A tudás művei átlépik századok mezsgyéit"

Első agyvérzése egy hónappal Harwel után érte: bal keze és bal lába megbénult, három hónapon át nem találkozhatott senkivel sem. Állapota lassan javult. Újra dolgozni kezdett. 1957 nyarán érte a második szélütés, amely négy hónapra újra mozdulatlanságra késztette: most jobb oldali végtagjai bénultak meg... Amint jobban lett, ismét a munka és a munka.

Igor Golovin meséli:

Egyszer felkereste Kurcsatovot egy fiatal fizikus, hogy megbeszélje vele új típusú atomreaktorának tervét. Kurcsatov fellelkesedett, azonnal egy mérnököt hívatott, hogy megbeszéljék a technikai kivitelezés lehetőségét. Aztán valahogy arra terelődött a szó, hogyan nevezzék el az újfajta atomreaktort. — *Do ud 3* — javasolta Kurcsatov. — Miféle rövidítés ez? — kérdezte a fiatal fizikus. — Az *udar* szó szélütést is jelent, a rövidítés értelme tehát az, hogy *az ön reaktorának az én harmadik szélütésemig el kell készülnie* — magyarázta Kurcsatov.

Amikor Joliot Curie meghalt, Kurcsatov, akivel 1934-ben Leningrádban találkozott (a Néva partján késő éjszaka az atomenergia békés holnapjáról vitatkoztunk — emlékezett később vissza a szovjet tudós), Kurcsatov felszólalt a tudományos akadémia gyászülésén. *„Element tőlünk drága barátunk, elvtársunk, az emberiség szebb életéért vívott csatából... Életünk nem örök, de a tudás művei átlépik a századok mezsgyéit, és bízvást mondhatjuk: az ő emléke fennmarad..."*

...1958-ban és 1959-ben állapota hol reményre, hol aggodalomra adott okot. Kurcsatov ebben az időben igen sok kutatási területtel foglalkozott: a híressé vált OGRA termonukleáris kutatóberendezéssel, új reaktorokkal, az izotópok alkalmazásával, az atomjégtörővel, a szocialista országok dubnai Egyesült Atomkutató Intézetének munkájával.

1960 januárjában utolsó beszédében a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa képviselői előtt szenvedélyesen síkraszállt az atomkísérletek betiltása mellett, amit az első lépésnek tartott a nukleáris leszereléshez vezető úton.

1960. február 7-én, vasárnap reggel Kijevvel beszélt telefonon, sürgette a segítséget az ukrajnai atomkutatóknak. Aztán egy barátjához indult egy Moszkva környéki szanatóriumba.

A szanatórium parkját belepte a hó, de nem volt nagyon hideg. Kurcsatov itt, a parkban találkozott barátjával, megölelte.

Tábla a Kreml falában...

— Orvosokra nincs szükségünk, sétáljunk egyet — mondta.

Aztán leültek egy padra, és ő barátjához fordult:

— *Rengeteg új elképzelésem van, figyelj csak ide, mindjárt elmondom...*

Nem mondhatta el: e pillanatban fejjel előrebukott. A harmadik „udar" elvitte...

A Szakszervezetek Házának híres oszlopcsarnokában ravatalozták fel. Azok között, akik díszőrséget álltak, ott volt Nyikita Hruscsov is. A temetési menet elhaladt az Ohotnij Rjadon — a mai Marx sugárúton —, onnan fordult a Vörös térre, a Kreml felé.

A tudós emlékét, aki olyan sokat tett a békés atomtudományért, a nukleáris pajzsért, amely ma az egész szocialista tábort védi, és azért is, hogy a nukleáris fegyvereket sohase kelljen használni, emléktábla őrzi a Kreml falában, nem messze Lenin mauzóleumától.

Vajda Péter

Bernáth Auréll

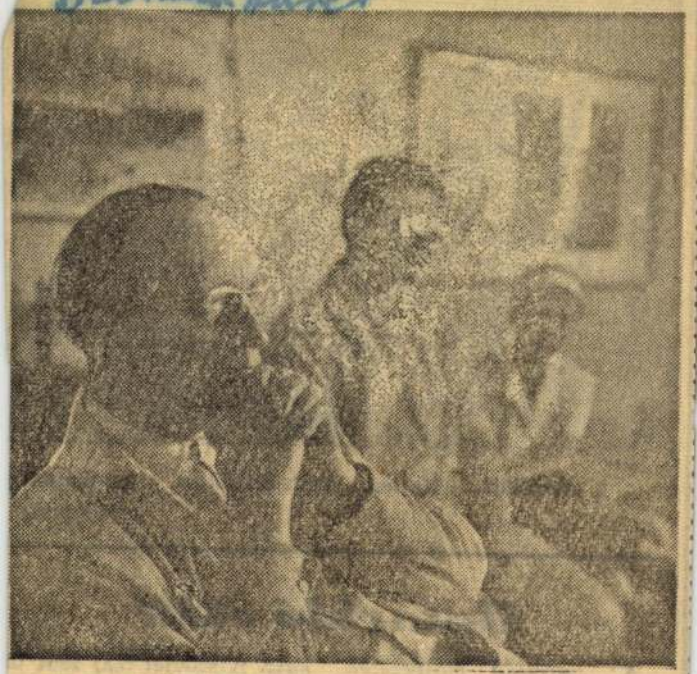

Bernáth Auréi ábrahámhegyi otthonában, vendégei körében. (MTI-foto, Molnár felv.)

Esti Hírlap
1963 aug 18

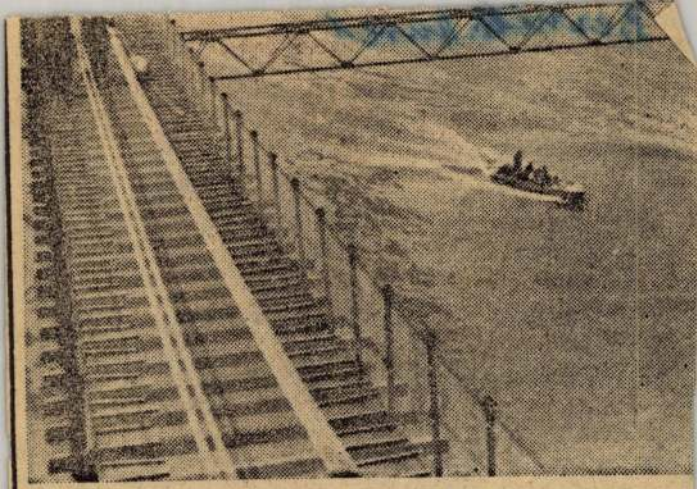

A víz fölött... Ketten a Tóth-brigádból a munkásszóv

(Folytatás

Határidő előtt

A *Barátság olajvezeték* építőinek munkasikerei következtében *jóval határidő előtt elkészült a lengyel szakasz.* A szovjet olaj 1964 ta vasza helyett már az idé november 7-én „átlépi" lengyel határt.

1963 JUL 3 1
73

A kék Dunától a kék Adriáig

Bánhidi Tibor és Timár Ede jugoszláviai útijegyzetei

Jugoszláviában jártunk, abban az országban, melyet déli szomszédunkként tisztelünk, s mely az elmúlt esztendőkben az ellentmondó hírek pergőtüzében állt előttünk.

Az utazás során készült, fésületlen feljegyzéseink nem vállalkozhatnak az ország szocialista jegyeket viselő építésének, társadalmi változásainak, bonyolult és a messzi múltban gyökerező jelenségeinek maradéktalan feltárására. Annyit írunk le csupán, amennyit láttunk, észleltünk a kéklő Dunától a kék Adriai tengerig tartó útunkon.

Bízunk abban, hogy ez sem lesz kevés.

A fejlődés jegyei

Jugoszlávia az utóbbi években jelentős eredményeket ért el gazdasága fejlesztésében. Az utolsó öt esztendőben, 1958 és 1962 között ipari termelése évente átlagosan 11 százalékkal növekedett, ezen belül a kőolajiparban 22, az elektromos iparban 18, a vegyiparban 14, a papíriparban 14 százalékos volt a fejlődés. Ez az előrehaladás néhány főbb termékre vetítve ennyit mond: az elmúlt öt évben villamosenergiából 5 milliárd kilowattórával, szénből hat és fél millió tonnával, kőolajból 1,1 millió tonnával, nyersvasból félmillió tonnával, tehergépkocsiból 3000 darabbal, motorkerékpárból 29 000 darabbal, hűtőszekrényből 68 ezer darabbal, étolajból 40 000 tonnával állítanak többet elő.

Az ipar rohamos térhódítása együtt járt a nemzeti jövedelem növekedésével. A második világháború előtt Jugoszlávia nemzeti jövedelme lakosonként 170 dollár volt. Ez az összeg az elmúlt évben 400 dollárra rúgott, — noha a lakosság száma ez idő alatt több mint hárommillióval növekedett.

Ha azt tekintjük, hogy Olaszország lakosonkénti nemzeti jövedelme például 520 dollár, Ausztriáé 650 dollár, akkor megállapíthatjuk: reális alap teremtődött Jugoszláviában ahhoz, hogy belátható időn belül utolérje a szomszédos fejlett országokat.

A jugoszláv fejlődést híven tükrözi a kereskedelem alakulása is: déli szomszédaink ipari termékekből 96 százalékkal többet szállítanak jelenleg külföldre, mint öt évvel korábban. Az export-listákon egyre kevesebb a nyersanyag, s fokozatosan nő a készáruk mennyisége.

S ez a fejlődés, úgy tűnik, töretlen: az idei év első negyedében az ipari termelés Jugoszláviában 12,1 százalékos növekedést mutatott az elmúlt év azonos időszakához képest.

Az első találkozás

A hatalmas, nagyerejű Diesel-mozdony kürtje fülsiketítően elbődül. A Száva hídján dübörögnek a vonat kerekei. Odébb a Duna hömpölyög, s egy pillanat múltán modern vasbeton- és üvegpalota sziluettje suhan el fülkénk ablaka előtt. Az impozáns épületet reflektorok világítják meg, körülötte vörös és kék, fehér, piros nemzeti zászlókat lobogtat a szél. A bejárat előtt látványos szökőkút löveli magasba vízsugarait. Az aláhulló kristálycseppek — rejtett világítás folytán — változatos színekben pompáznak.

A lenyűgöző kép belénkszorítja a szót. Csak akkor ocsudunk fel, amikor vonatunk már a pályaudvar bonyolult vágány- és váltóhálózatán zakatol.

— *Melyik épületet láttuk az imént?* — kérdezzük *Milovan Ristictől*, tolmácsunktól.

— *A Szövetségi Népi Szkupstina házát. Ma ünnepi díszbe öltöztették, a szövetségi választások tiszteletére.*

Amikor aztán az utazástól fáradtan, kábult fejjel megállunk a belgrádi pályaudvaron, és vizsgálódó tekintettel körülnézünk a tarkán kavargó tömegben, pillanatok alatt meggyőződhetünk róla, hogy nemcsak a szkupstina épülete ünnepélyes, — hanem az emberek is azok.

Igy, ilyen ünnepi percekben találkozunk először a belgrádiakkal, — vagy ahogy ők mondják magukról, a beográdski-akkal.

Az építők dicsérete

1944. október 20-án a jugoszláv és a felszabadító szovjet csapatok egy sokat szenvedett, alaposan megrongált, kifosztott városból űzték ki a megszálló fasisztákat. Belgrád ekkor kezdett újra lélegezni, élni. S aztán a háborús sebek begyógyítása után rohamosan megindult a fejlődés útján.

Az 1950-es évek elején kezdték az új Belgrád építését. Nagyszabású munkába fogtak. A Szávát új mederbe terelték egy szakaszon, holtágakat, vizenyős területeket kellett felszámolni, hogy az új városrész megfelelő helyet kapjon.

Az építés iramа ugyan nem valami gyors — különféle gazdasági nehézségekkel kellett megbirkózni Jugoszláviában az ötvenes évek végén —, de ami már elkészült itt, az tiszteletreméltó és lenyűgöző erejű látvány.

A jugoszláv építőművészet általában — és különösen itt — korszerű formákra, megoldásokra törekszik. Az új épületek magasbatörőek — 17—24 emeletesek —, formai vonalvezetésük egyszerű, de mégis mutatós, anyagukban a vasbeton, az üveg és ciklopkő dominál.

Az új városrész építésénél gondosan ügyeltek arra, hogy az egységes tér- és képhatást adjon, de a házak mégse legyenek uniformizáltak. Ezt azzal érték el, hogy a toronyházak között tágas térközöket hagytak, s valamennyi épület mind formájában, mind színeiben különbözik a másiktól.

Itt építették fel az egyetemi diákok lakónegyedét. Négy szép épületben 6000 diák kapott otthont.

Az új városrészben épül a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottságának épülete. A látványos vasbeton- és üvegpalota 24 emeletes lesz.

A modern művek Nemzeti Galériája is most van épülőben. Már a külső formája is arra utal, hogy itt a legfrissebb keletű képzőművészeti alkotásokat szándékoznak bemutatni a közönségnek. Az épület csúcsos, szögletes, — szabálytalan vonalai érdekes képet mutatnak.

Egy szó, mint száz: a jugoszláv építőművészet bátran szakított a hagyományos formákkal. Tervezőik merészek, kerülik a sablont, újabb és újabb formák után kutatnak. S nemcsak az Uj-Belgrád építésénél, hanem Bosznia-Hercegovinában, Horvátországban, Dalmáciában is azt tapasztaljuk, hogy saját ötleteiket ügyesen és hasznosan ötvözik a legújabb japán, amerikai, szovjet, román, német és francia építészeti elgondolásokkal.

A Szövetségi Népi Szkupstina épülete Belgrádban.

A kultúra csarnokában

Órákon át járjuk a belgrádi Nemzeti Múzeum termeit. A gazdag ókori anyag, a pusztulástól megmentett paroszláv freskók, az egykori krónikáskönyvek sok látnivalót tartogatnak a nézőnek. Legjobban azonban a múzeum képtára tetszik.

M. Predits, L. Jovanovic, M. Milanovic, a horvát Becic, a szlovén R. Jakopic, a szerb S. Simanovic és a többi jugoszláv festőművész alkotásai mellett meglepően sok nyugateurópai festő művével találkoztunk itt: Cezanne, Van Gogh, Gauguin, Monet, Picasso képeivel, — hogy csak a legnagyobbakat említsük. Az egyik teremben a magyar festőművészet reprezentánsaira bukkannunk rá, Bernáth Aurél: „Mikulás", Rudnay Gyula: „Hajnal" és „Folyópart", Iványi-Grünwald Béla: „Szélmalom", „Patak" és „Szobarészlet" című művei hirdetik képzőművészetünk magas színvonalát.

Az épület földszintjén hatalmas termet biztosítottak a modern európai szobrászat egyik legjelentősebb alakja, a horvát származású Iván Mestrovic műveinek. Mestrovic egyszerű pásztorként tűnt fel faragásaival, majd Bécsben és Párizsban tanult, ahol Rodinnel került kapcsolatba.

Művészete monumentális és rendkívül kifejező erővel bír. Hosszú percekig álldogálunk a szobrai előtt, erőteljes és mégis finomvonalú gránit-, márvány-, terméskő-, és bronzalakjaira méltán büszke az egész jugoszláv nép.

(Folytatása következik.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HIRLAP

Világ proletárjai, egyesüljetek!

HIRLAP

AZ MSZMP ZALA MEGYEI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI

XIX. évfolyam, 177. szám — ÁRA: 50 FILLÉR

A Biztonsági Tanács ülése

A Biztonsági Tanács hétfőn, magyar idő szerint este folytatta a portugál gyarmatokon kialakult helyzet megvitatását. Az ülésen felszólalt Fedorenko, a Szovjetunió képviselője, TASZSZ-jelentés szerint hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió támogatja az afrikai országok álláspontját. Portugália afrikai politikáját — mondta — a népirtás, valamint az általános afrikai fegyveres konfliktus kiprovokálására irányuló törekvés jellemzi. Salazarék makacsul elutasítják az ENSZ-szervek határozatainak végrehajtását. Ezzel a legsúlyosabban elítélendő politikával szemben határozottabb intézkedéseket kell tenni.

Fedorenko kiemelte, hogy küldöttsége az afrikai—ázsiai országok határozati javaslatára szavaz, mert véleménye szerint ez tükrözi az afrikai államok érdekeit, és előmozdíthatja az afrikai népek kívánságainak teljesítését.

Megemlékezés az OSZDMP II. kongre

Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt 2. kongresszusának 60. évfordulója alkalmából a szovjet fővárosban tudományos ülést tartott az SZKP Központi Bizottsága mellett működő Marxizmus—Leninizmus Intézet, a Társadalmi Tudományok Akadémiája és a Pártfőiskola. Ünnepi beszédet mondott Pjotr Poszpelov akadémikus. A kongresszus történelmi jelentőségét méltatva hangoztatta, hogy a Szovjetunió 10 millió tagot számláló kommunista pártja a lenini úton vezeti a szovjet népet és eredményesen építi a kommunizmust. Az ünnepi ülésen előadások hangzottak el az SZKP történelmi tapasztalatainak nemzetközi jelentőségéről.

Üdvözletek az SZKP Központi Bizottságához az OSZDMP II. kongresszusának 60. évfordulója alkalmából

Moszkva. (TASZSZ) A keddi Pravda közli azokat az üdvözleteket, amelyeket az SZKP Központi Bizottságához intéztek az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt 2. kongresszusának 60. évfordulója alkalmából.

Kádár János elvtárs, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára a magyar kommunisták és a szocializmust építő magyar nép nevében üdvözölte az SZKP Központi Bizottságát.

Az üzenet többek közt így hangzik: *„A történelemben nem volt egyetlen más olyan párt sem, amely annyira hűen megőrizte volna az eszmék tisztaságát, olyan maradéktalanul megvalósította volna programját, mint a Szovjetunió Kommunista Pártja."* Kádár János elvtárs rámutat: *„A világtörténelmi jelentőségű ese-*

Rusk a hét végén utazik Moszkvába

Washington. (MTI).

Az AP tájékozott forrásra hivatkozva azt írja, hogy Rusk amerikai külügyminiszter a hét végén utazik Moszkvába az atomcsend-megállapodás aláírására. Előzőleg még tájékoztatnia kell az amerikai kongresszus két házát a megállapodás részleteiről, s ő ki is jelentette, hogy „a szenátorok rendelkezésére áll" és nem akarja siettetni a szenátusi bizottságokban folyó tájékozódó megbeszéléseket. Ennek ellenére valószínűnek tartják, hogy a tervezett időpontban elindulhat, és lehetséges, hogy utazására a kongresszus több tagja is elkíséri. Eddigi tervek szerint a külügyminiszterek moszkvai megbeszélése augusztus 5-én, vagy 6-án kezdődik.

Az AP tudósításában megjegyzi, az amerikai kormányhoz közelálló körökben kiemelik Kennedy-nek azt a figyelmeztetését, hogy „senki sem tudja előre megmondani, hogy a moszkvai megállapodásra milyen egyéb megegyezést lehet majd alapítani, ha lehet egyáltalán". Rusk külügyminiszter — teszi hozzá — hajlandó folytatni Harriman tájékozódó megbeszéléseit Hruscsov július 19-i beszédében tett javaslatáról, de a szövetségesektől arra nem kapott megbízást, hogy tárgyalásokat folytasson.

Harriman hétfőn tájékoztatta az atlanti szövetségesek nagyköveteit a moszkvai tárgyalásokról. A tájékoztatás körülbelül egy óra hosszat tartott. Utána Hollandia és a Német Szövetségi Köztársaság nagykövete újságíróknak kijelentette, hogy a megbeszélés nagyon érdekes volt.

De Gaulle sajtónyilatkozata

Párizs. (MTI). De Gaulle elnök hétfőn sajtónyilatkozatot adott, amely általában kedvezőtlen visszhangot keltett a francia politikai körökben. De Gaulle kijelentette: Franciaország nem csatlakozik a moszkvai egyezményhez. Ezzel kapcsolatban a kommentárok többsége aláhúzza: ez a magatartás növeli Franciaország elszigetelődését, nem segíti elő a nemzetközi feszültség enyhülését. Francois Mitterrand, a Demokratikus Tömörülés tagja, nyilatkozatában rámutatott: De Gaulle csupán elutasította a csatlakozást, de ehelyett semmiféle konstruktív javaslatot sem tett. Bellegou szocialista képviselő kijelentette: még De Gaulle is elismerte, hogy a atomcsend-egyezmény kiindulópontja lehet más nagyfontosságú nemzetközi megállapodásoknak. Ennek ellenére, Franciaország nem lehet jelen ennél a kiindulópontnál.

Jean Maurice Hermann, a Libération vezércikkében ugyancsak hangsúlyozza, hogy De Gaulle ismét nemet mondott a megállapodásnak.

A Libération vezércikke leszögezi: ez a politika szakadásig terheli az országot katonai terhekkel, minden oldalról elszigeteli és a konzervatívizmus bástyájává teszi a világban.

A Humanité főszerkesztője, René Andrieu a lap vezércikkében hangsúlyozza: amikor Washington és London tudatában van annak, hogy milyen súlyos katasztrófát vonna maga után egy termonukleáris konfliktus, a francia kormányfő könnyű szívvel választja az atomfegyverkezési versenyt, és makacsul megtagadja, hogy bármiféle kezdeményezést tegyen a béke javára.

Belpolitikai kérdésekről szólva De Gaulle a sajtókonferencián kijelentette, hogy a társadalmi problémákat az „együttműködés" elvének alkalmazásával kell megoldani.

A Humanité ezzel kapcsolatban rámutat, hogy az együttműködés gondolata a vichyi idők korporativizmusának eszméit melegíti fel.

Ujabb négertüntetések az USA-ban

Washington. (AP—AFP).

Eddig már csaknem 700 embert vettek őrizetbe New Yorkban a faji egyenjogúságért tüntetők közül. Ennek ellenére New Yorkban több építkezésnél újabb tüntetések voltak. A rendőrség itt ötven tüntetőt vett őrizetbe. A tüntetők azt követelték, hogy az építkezéseknél legalább 25 százalék színesbőrű munkást is alkalmazzanak. Egy Brooklyn-i kórház előtt tüntető ötszáz főnyi tömegből pedig 42 embert tartóztattak le. Köztük van öt olyan néger is, aki ugyan nem vett részt a tüntetésben, de nem volt hajlandó a távozásra szóló felhívásnak eleget tenni. Wagner polgármester hivatala előtt egy fehér házaspárt és egy négert vettek őrizetbe, mert a faji megkülönböztetés ellen tüntettek. A polgármester hivatala előtt immár két hét óta éjjel-nappal tart az ülősztrájk. A Virginia állambeli Danvilleben hétfőn letartóztattak egy lelkészt, azzal az indokolással, hogy nem akadályozta meg két kiskorú gyermekének a négerek egyenjogúságáért folytatott tüntetésekben a részvételt.

Robert Kennedy amerikai igazságügyminiszter hétfőn az Egyesült Államokban tanuló kétszáz külföldi diák előtt beszélt a négerek faji megkülönböztetés elleni harcáról. Az igazságügyminiszter megállapította, hogy a probléma alapjában véve gazdasági. „Ha egy kisebbségi csoporthoz tartozó egyén hónapokon, vagy éveken keresztül nem tud munkához jutni, akkor elveszti minden illúzióját országával szemben. Ez pedig erőszakot szülhet" — jelentette ki Robert Kennedy. Egy angol diák felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy Marx szerint a gazdasági viszonyok képezik a társadalmi problémák alapját. Robert Kennedy ennyit válaszolt: „Ne akarjon engem Marx oldalára állítani; hosszú távon azonban ez így van".

A LEGFONTOSABB I

az időszerű

A megyei nőtanács végrehajtó bizottsága a közelmúltban tartott ülésén értékelte az év első felében végzett nőmozgalmi munkát, s meghatározta a második félév legfontosabb feladatait.

Segíteni az időszerű munkákban

A nőtanácsok az év első felében is jelentős szerepet töltöttek be a termelőszövetkezetek patronálásában, a termelőszövetkezetekben dolgozó nők segítésével. A két város asszonyai az év második felében is rendszeresen fölkeresik a falusi asszonyokat, segítenek egyrészt a nőtanácsok munkájában, másrészt az asszonyok ügyes-bajos dolgainak intézésében. Augusztus 15-ig felmérik, hogy az FM az Országos Nőtanács és a SZÖVOSZ által kezdeményezett baromfitenyésztési és zöldségtermesztési verseny hogyan alakult a megyében. Sor kerül a két megye nőtanácsának közös végrehajtó bizottsági ülésén a Zala és Vas megyék asszonyai között

1963 . 10.
1021

A RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

Illyés Gyulával a Balaton körül

Elfogult, nagyon szubjektív, sőt, némiképpen indulatos kalauz volt a költő ezen a legutóbbi balatoni körsétáján a rádióban —, de számomra éppen ez okból rokonszenves. Teljes riportképet akart adni a tóról, mégis, nyilván szándékosan „kifelejtett" tablójából egy sereg motivumot, és éppen az esetleges elemeket, ha mégoly nagyjelentőségűek is pillanatnyilag. Igy aztán nem hallottuk a korszerűtlen és túlzsúfolt helyi strandok olykor fülsértő ricsaját, a buszra fel nem férték megjegyzéseit, az élelmiszerért még mindig sorban állók türelmetlenkedését, a vendéglők nemkívánatos zajongóit, a huligántempó megfékezhetetlen túlhajtóit, a hivatalossá álcázott giccsárusok magakelletését, a vasárnap esti vonatrohamokat, a csapolt sör és olcsó menü hiányolóit, a benzinkútnál várakozók áldásait, a csendes zarándokhelyeket elözönlő barbárok kegyeletsértő hangoskodását. Mindezt elhanyagolhatónak ítélte a költő, sőt, szükségképpen elhanyagolandónak ahhoz, hogy az egyedülálló szépségű tó és tókörnyék valódi — mondjuk így: szellemi — arcát megmutathassa. Ez az arc talán csak az érzékenyebb szeműeknek, a fogékonyabbaknak mutatkozik meg teljes pompájában, és ezért ezeket a fogékonyabbakat kellett megidézni egy effajta mélyebbre hatoló riporthoz. A művészeket, és a Balaton művészlelkű szerelmeseit.

Először a múlt jött, *Berzsenyivel* és Eötvös Károllyal, a nagy legendacsinálóval. Az ennél régebbi is: a római meg a törökkori idők emléke (Pisky, a hajdanvaló tihanyi várkapitány párviadala a törökkel a tó jegén), az elfelejtett Balaton-opera. De a félmúlt is: *Egry* emlékezete és *Vas Eleméré*, meg az örökelégedetlen Balaton-szerelmesé, *Szabó Lőrincé*. Mert Illyés nem féltékeny rajongó, a múlt után meghívta maga mellé, kalauztársnak jelenkori nagy riválisait e szerelemben, mind a többi látókat és hallókat. *Bernáth Aurél* az utazó összehasonlításait hozta, s e táj varázsát a világ többi varázsos tájaival vetette össze. *Bartha László* arról beszélt, milyen vonzások tették őt, a festőt, örökös „tihanyi illetőségűvé", *Borsos Miklós* a végtelent idéző víz transzcendens jelképiségéről szólott. Aztán *Németh László* jött, hogy a maga panaszkodón-dicsekvő tónusában valljon élete és a tó vissza-visszatérő kapcsolatáról.

Később a vezetés egy időre a szép Balaton-versek írójának, *Keresztúry Dezső*nek kezébe ment át. Ekkor már az alsó fertályon jártunk: Badacsonynál, Tapolcánál, Keszthelynél. Hogy szó eshessék a nevezetes emlékű művészi mozgalmakról, a Festetich György-féle Helikonról és későbbi tétova kópiáiról.

Badacsonynál Illyés indulatosan közbevágott, hogy ez egyszer emlékcsinálás helyett legendarombolást hajtson végre: ami régen a bögyében volt, leépíteni igyekezett az indokolatlanul felfújt Kisfaludy-mítoszt (a Sándorét), hátrább szorítva a költőt, arra a helyre, amely megilleti, az őt még lokális jelentőségben is megelőző Batsányi, Berzsenyi, Csokonai mögött.

S hogy miről esett még szó? Horgászokról természetesen, meg vitorlázókról, meg a Balaton menti üdülőtársadalom változásairól (a legrégibb gyógyhely, Füred története kapcsán, amelyről annyi népszerűsítő írás szerzője, *Lipták Gábor* vallott). Meg divatokról persze, és minden divatok örök középpontjáról, a szép Balaton menti nőkről...

Kellemes és színvonalas délelőtt volt tehát az a Balaton mellett töltött vasárnapi: sok ilyen kellene. (Említsük meg a szerkesztő nevét is *Zoltán Péterét*.) Munkája két külön tanulsággal is szolgált, az egyik rádiós, a másik lokális, tehát a Balatonra vonatkozó. Teljes sikert aratott —, amitől oly sokáig féltek a stúdióban — a szubjektívebb, sőt, az elfogultságig személyes hang. Bátran lehet tovább kísérletezni vele — csak természetesen legalább oly jól meg kell választani az *alanyokat* hozzá, mint ezúttal. Másfelől: mennyi aktív jóakarója lehet ennek a vidéknek a mélyebbre látók között is, ha csak egy délelőttre *ilyen* csokorravalót lehetett összegyűjteni.

LUKÁCSY ANDRÁS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ELET ÉS IRODALOM

közepén.

Felegyenesedett. Hátralépett vagy hármat, a sapkáját levette s ráejtette egy székre: olyat huppant, mintha ágyú dördült volna a ház előtt. Utánakapott, lassan gyűrögette a kezében: az asszony összegörnyedt, sovány alakja oldalt feküdt, két kézzel szorította melléhez az abroszt, a feje meg felfelé fordult, a mennyezetnek. S meredt a szeme, a szája...

Lassan kihátrált a házból.

Azután még egyszer visszament, de most a szobába: ünneplőbe öltözött, úgy ment le a faluba, elintézni, amit ilyenkor kell.

Majd vissza föl.

Mire az első siratóasszony megérkezett, a felesége kimosdatva, ünnepibe öltöztetve feküdt a szoba közepére húzott ágyon. Az álla felkötve, fekete szalaggal, a szemén egy-egy régi kétfilléres, mert oda rézpénz kell.

Az ember akkor sem állt föl a sarokba tett székről, mikor éjjel megérkezett a két fiú, Pistának a felesége, meg a két kisunoka. Ült ott, két keze összekulcsolva az ölében, kalapja a térdén: nézte az asszonyt, meg a gyertyákat, amiket időnként cserélni kellett.

A négy koporsóvivő mozdulatain már az első métereken látszott, el sem tudják képzelni, hogy ezen a márciusi-sáros, csúszós hegyoldalon épségben leérjenek a halottal. Akkor ő odament, aláállt. Ráengedték a vállára. A népek csak néztek, de nem akadt egy száj, amelyik szólásra nyílott volna.

Lassú, biztos talajt kereső lépésekkel vitte le a kőhídig, ahol a halottaskocsi, a pap, meg a többi gyászoló várt.

Ott megállt, megvárta, míg a két fia leveszi a hátáról. Azután megindult a kocsi, utána a pap, majd, vagy tíz métert kivárva, ő is. Hátul a többiek: lassú, vontatott éneküket néha sikoltásként verték vissza az itt-ott fától, földtől csupasz hegyoldalak.

Az ember a jó tíz métert végig betartotta, de mindig úgy lépett, hogy a tiszteletes hátától lássa a koporsót.

Mikor leengedték a sírba, egészen közel lépett a gödör széléhez, s előrehajolva pillantott le, míg csak egy darabot látni lehetett a fényes feketeségből...

...míg csak a döngést hallani lehetett.

Mikor a sírtakarók beléptek a gödörbe, hogy megtapossák a földet, kinyújtotta a kezét, kirángatni onnan őket. Azután mégis csak sarkon fordult, s a döbbenetét rejtegető nép között kiment a temetőből.

A toron evett, ha enni kellett, kiitta a borát, ha inni kellett, azután csak rátette két tenyerét a pohárra. Az asztal közepére állított egy gyertyát, meggyújtotta, azt nézte.

A többieknek úgy tűnt, mintha asztalbontás előtt megvonta volna a vállát.

Julis menye maradt ott a két kisfiával.

Szépen sütött a nap, tavaszt ígért az idő. Egy vastag farönkön ült a ház előtt. Egyszercsak a szérű felől előkeveredett a négyéves Palika. Még az orra is maszatos, a szeme csillog s szőke haja agyonborzolt. Mászik föl a nagyapja ölébe, kezében egy hatalmas rozsdás szög:

— Nagyapa, nagyapa! Egyenesítsd ki ezt nekem!

— Ne bántsd nagyapát! — mondta Julis, aki éppen fordult be a házba. De azt még látta, hogy apósa kirántja a gyerek kezéből a szöget, messze hajítja.

Az asszony erre megfőzte az ebédet, rendbe tette a házat és elment.

Ő csak bólintott a búcsúzásukra.

A nap szemben vele fordult alá a hegy-

VII. Országos Képzőművészeti Kiállítás Miskolcon

1021

Hét éve már, hogy képzőművészeti életünk teljesen új rendezvénnyel gazdagodott: a miskolci országos képzőművészeti kiállítással. *„Magyarországon ezideig természetesnek tetszett, hogy országos rendezvények csak a fővárosban legyenek, vidéki városaink csak töredékeket kaptak olykor-olykor azok anyagából. Minden túlzottan a fővárosra koncentrálódott, a vidék szerepe a kultúra területén másodrangú volt. Kissé olyan volt a helyzet, mintha a magyar kultúra legjavához csupán Budapest lakosságának lett volna joga vagy igénye. A szocialista kultúrforradalomnak kellett eljönnie ahhoz, hogy az évtizedes szokásból emelt várfalat — mely mindent a főváros falain belül kívánt megrendezni — le lehessen rombolni. Szocialista kultúrforradalomnak jönni, mely a régi korlátokon ütött új kapukon át szét akarja vinni az országba mindazt, amit az alkotó nép a magyar kultúra területén eredményként felmutatott."* Olvashatjuk az első kiállítás katalógusában. E megállapításokat a fejlődés igazolta.

E kiállítás nemcsak Miskolcon és Borsodban, hanem az egész országban is egy jelentős decentralizálási folyamat kiindulópontja lett. Megindította a kiállítások sorát, nemcsak Miskolcon, hanem Hódmezővásárhelyen, Szegeden és Pécsett is. Megteremtette a szocialista művészetpártolás sajátos formáját is. A megye ipari üzemei, élükön a Lenin Kohászati Művekkel díjak alapításával segítették elő és segítik ma is a kiállítások sikerét. A művészetpártolás fejlődését mutatja, hogy a most megnyíló kiállításra már 8 nagy iparüzem alapított díjat.

Miskolc Város Tanácsa nagy áldozatok és hosszú harc árán teremtette meg az első országos kiállítás létrehozásának feltételeit. *1955 óta minden évben jelentős összegű megbízásokkal segíti a miskolci képzőművészeket.* Ezen felül pedig nagy gondot fordít arra is, hogy művészeink alkotói feltételei minél kedvezőbbek legyenek. A művészek miskolci letelepítése érdekében hat új műteremlakást építtetett.

A kiállítások eredményei felhívták a figyelmet a miskolci művésztelep jelentőségére és tehetséges fiatal művészek kértek és kaptak otthont Miskolc falai között. A fiatal művészek mind nagyobb lendülettel kapcsolódtak be a művészeti életbe és művészi fejlődésük az országos kiállítások anyagában, de más hazai és külföldi kiállításokon is jól lemérhető.

Az országos kiállítások közötti 1961-ben egy új — szintén országos jelentőségű — kiállítás jelent meg, a Grafikai Biennale, mely a hazai sokszorosító grafika első seregszemléje és egy nemzetközi jellegűvé fejlesztendő kiállítássorozat kiindulópontja lett. A Grafikai Biennale másik jelentős eredménye, hogy míg az országos kiállítások létrehozását elsősorban Miskolc Város Tanácsa támogatása tette lehetővé, addig a Grafikai Biennale megrendezésében a döntő részt Borsod-Abauj-Zemplén Megye Tanácsa vállalta magára.

Különösen nagy fontosságot kell tulajdonítanunk annak a ténynek, hogy *a művészeti decentralizáció Borsodban nem fejeződött be az országos kiállítások miskolci megrendezésével.* Ez évben már — Sátoraljaújhely város ilyen igénye és nem utolsó sorban a városi tanács áldozatkészsége révén — a megyei képzőművészeti kiállítás Sátoraljaújhelyen kerülhetett megrendezésre, szép sikerrel. A kiállítás anyagát azóta Ózdon és Nyíregyházán is bemutatták.

Ugyancsak a helyes decentralizálást szolgálja a megyei tanács által a megye művészei rendelkezésre bocsátott anyagából útnak indított vándorkiállítás is, mely a községekbe is eljuttatja képzőművészetünk alkotásait.

Mindezek az adatok egyértelműen bizonyítják az országos kiállítások jelentőségét és egészen kivételes kultúrpolitikai jelentőségét.

A most megnyíló kiállításon több mint 80 művész alkotásai szerepelnek. Festmények, grafikák, szobrok, kisplasztikák és gobelin is bemutatásra kerül. *A 162 műtárgyból álló anyagot a zsűri mintegy 1600 beküldött mű közül választotta ki.*

A résztvevő művészek többsége a fővárosi művészek sorából került ki. Köztük találjuk Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművészt és még sok neves művészt. A kiállító művészek többsége a fiatalabb művészek sorából került ki. Éppen ezért a kiállítás a modernebb ábrázolásra törekvés jegyében áll.

A VII. Miskolci Országos Kiállítás a belsőleg teljesen megújhodott Herman Ottó Múzeum termeiben a korszerű kiállítási technika néhány újabb formájának alkalmazásával kerül bemutatásra.

Végigtekintve az országos kiállítás létrejöttén, a megrendezett kiállítások és kihatásaik során örömmel állapíthatjuk meg a jelentős fejlődést, amely egyúttal előre is mutat. *Folytatnunk kell a miskolci országos kiállítások és grafikai biennale-k sorát.* Fokoznunk kell a művészek alkotói feltételeinek biztosítására irányuló törekvéseket és végül biztosítanunk kell kiállításaink számára a megfelelő állandó kiállítási helyiséget és a múzeum, valamint a tanácsok gazdag és értékes képanyagát bemutató állandó képtárat is. Mindezek megteremtése biztosítja Miskolc és a megye képzőművészetének további jelentős fejlődését.

nács tagja és Szaleh Al Asuai, a forradalmi parancsnoki tanács tagja személyében.

egységek próbált
Szaada térségébe

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Kádár János elvtárs haz
Moszkvából

Moszkva (TASZSZ) Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a

magyar for
paraszt korm
ken hazaindult Mosz

ság
ed-
ltek.

Adenauer kedden utazik Washingtonba

A bonni kormány szóvivője pénteken délben közölte, hogy

Adenauer kancellár november 13-án, kedden indul el repülőgépen amerikai útjára.

A kancellárt elkíséri Schröder külügyminiszter és Krone tárcanélküli miniszter is. A kancellár Washingtonban november 14-én és 15-én Kennedy elnökkel, Rusk külügyminiszterrel és Mcnamara hadügyminiszterrel tárgyal és 16-án érkezik vissza Bonnba.

A szóvivő szerint

a megbeszélések középpontjában elsősorban Berlin és a német kérdés áll majd,

valamint az, hogy a kubai válság milyen befolyást gyakorolt a nemzetközi helyzetre.

Amint a Westfalische Rundschau Adenauer kancellár küszöbönálló washingtoni útjával kapcsolatban írja: Bonni vezető körökben kínosnak tartják, hogy

az amerikai sajtó éppen a kancellár látogatása előtt bíráló hangot üt meg Bonnnal szemben a Spiegel-ügyben alkalmazott módszerek miatt és „Gestapo-módszereket" emleget.

Ezzel kapcsolatban említé érdemel, hogy a Die Welt pé teken feltűnő cikket közö Marguerite Higgins, az isme nevű amerikai újságírónő to lából.

Higgins, aki eddigi cikke ben mindig helyeselte és tám gatta a bonni kormány poli káját, most arról ír, hogy

Washingtonban „fejcsóválva" fogadják a Spiegel-ügy fejleményeit

és felvetik azt az aggódó ké dést: Vajon Adenauer nem i merte fel, hogy ez az ü mennyire megzavarhatja az Németországról kialakított k pet?

Strauss újabb beismerésre kényszerült a Spiegel-ügybe

A bonni parlamentben pé teken ismét több interpelláci intéztek a Spiegel-üggyel ka csolatban Strauss hadügym niszterhez. A miniszter a ké dések kereszttüzében kényt len volt beismerni, hogy október 27-re virradó éjszak amikor a rendőrség megszáll Hamburgban a Der Spieg szerkesztőségét,

személy szerint ő adott telefon-utasítást a madridi katonai attasénak, hogy lépjen közbe a Spanyolországban tartózkodó szerkesztő letartóztatásának kieszközlésére.

Lehallgatják Adenauer telefoniát?

Interpellációt intéztek a pos taügyi miniszterhez is azza

kapcsolatban, hogy

Bonnban politikusok és újságírók az utóbbi napokban telefonbeszélgetéseik közben többször is észleltek olyan „zavaró mellékkörülményeket", amelyekből arra következtetnek, hogy lehallgatják a beszélgetéseket.

Ezek a „zavaró mellékkörülmények" különösen akkor voltak tapasztalhatók, ha az illetők a Spiegel-ügyről beszélgettek telefonon.

Az interpellációval kapcsolatban szólásra jelentkezett Adenauer kancellár is. Kijelentette, hogy

az utóbbi időben röhndorfi villájában ő is észlelt telefonbeszélgetés közben ilyen zavaró mellékkörülményeket és ezért felkérte a postaügyi minisztert azok sürgős kivizsgálására.

— Egy ideje már nem merek bizalmas dolgokról telefonon beszélni, mert mások is

Szudán ko... ...ek-szik az Egyesült Arab Köztársaság és Szaud-Arábia között.

A két ország között a jemeni helyzet nyomán romlott meg a viszony. Ibrahim Abboud szudáni elnök külön tárgyalt az EAK és Szaud-Arábia nagyköveteivel. Mint ismeretes, Szaud-Arábia megszakította a diplomáciai kapcsolatokat az Egyesült Arab Köztársasággal.

Abdul Aziz herceg, a szaud-arábiai király féltestvére, aki nemrég belügyminiszteri rangban a kormány tagja volt,

csütörtökön este Kairóba érkezett és politikai menedékjogot kért az Egyesült Arab Köztársaság hatóságaitól.

A herceg megérkezése után kijelentette, azért választotta a menekülés útját, mert a király szembehelyezkedett a jemeni köztársasági forradalommal és támogatja a monarchista kísérleteket.

Abdul Aziz herceg rokonszenvvel beszélt a jemeni forradalomról.

Szaud királynak 32 testvére vagy féltestvére van. Köztük

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1957 NOV 25.

□ BERNÁTH AURÉLLAL beszéltünk a minap. A kitűnő mester az imotai kultúrház könyvtárterme számára tervezett faliképen dolgozik, amelynek vázlatait „Művelődés" címmel éveleji nagy tárlatán állította ki.

Bernáth Aurél.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1957 NOV 26.

610

Rippl-Rónai emlékünnepség Kaposvárott

Rippl-Rónai József, a századforduló forradalmi művészetének egyik legnagyobb egyénisége Kaposvár szülötte. Halálának harmincadik évfordulója alkalmából, vasárnap nagyszabású ünnepségeket rendeztek szülővárosában, ahol megjelent *Jean Paul-Boncour* francia követ és *Guy Turbet-Delof* francia kultúrattasé is.

Az évforduló alkalmából Kaposvár városi tanácsa ünnepi tanácsülést tartott. *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművész mondott emlékbeszédet. *Kerekes Andrásné*, a városi tanács titkára, határozati javaslatot terjesztett elő állandó Rippl-Rónai-képtár létrehozására, amelyet az ünnepi tanácsülés lelkesedéssel fogadott.

A Somogy megyei népi együttes énekkarának műsora után a múzeumban megnyitották a Rippl-Rónai emlékkiállítást, amelyen *Kunffy Lajos*, a nyolcvanéves kiváló festőművész mondott érdekes visszaemlékezést Rippl-Rónai Józsefről.

Ezután megkoszorúzták a múzeum előtti téren álló Rippl-Rónai-szobrot, majd a lakóházán elhelyezett emléktáblát leplezték le. Délután a Keleti-temetőben levő sírján is elhelyezték a megemlékezés és kegyelet virágait.

Hétfőn folytatódtak az emlékünnepségek, a Rippl-Rónai-esten, a TTIT rendezésében, *Farkas Zoltán* művészettörténész tartott előadást.

Kárpi-
egrádi

-ért el-
utca 42.

eladó,
ker.,
tca 39.
né, —
: de. 9-

ekrény,
tor. el-
Lenin

s re-
szék,
en és
több
köny-
árpi-
fnház
lefon:

nőségű

34 EV
szőnyegjavít
tisztítás, roj
BARTA E
műhelyébe
VI. Hunyadi
Telefon: 429-

HANGSZE

Zongorát, pianinót, harmóniumot — lehet hibás — készpénzért vennék. Telefon: 221—138.

Angolmechanikás — körpáncélos, rövid fekete zongora, eladó. Népköztársaság útja 45. I. 2. Pataky. Vasárnap egész nap. Hétköznap este.

Zongorát, esetleg pianinót keresek megvételre, magánkézből. 359—030.

Vennék zongorát

rintért. Este 7-től. Telefon: 385—548.

1 db bőr motorosmellény eladó. Ottenreiter, V., Petőfi Sándor utca 3.

Magas árat fizetünk ruházati

ekért

SÁRLÓ-
EINK:

i utca 16
ács krt.
im
esselényi

Lemezvillás, generálozott Csepel olcsón eladó. 353—485. Kiss.

Kiváló állapotban levő 750-es M—72 típusú oldalkocsis BMW, eladó. Esetleg kisebb motort beveszek. Kiss, Tápiószőlős. 505.

ADÁS, VÉTEL

Raktári (üzleti, irattári, műszaki) fiókos és nyitott állványzatot megveszünk, új és használtat. Építő KTSZ. Bpest, XIX., Vöröshadsereg útja 143. Telefon: 146—547.

Eladó: gyermekágy matraccal, 200-ért. XIII., Göncöl 8. I. 285.

Modern, új női téli kabát, angol szövetből, kosztümök, ruhák, blúzok, pongyolák, alsófehérnemük, pulóverek, hó-

keres,
fon:
166.

Elcser
rületbe
kőfos,
kásom
tőszob
ti +
hás la
szobás
fortosr
te 8—

Elcseré
körúti
vari.
szobás
központ
sonló
vagy
Stein.
172. D

Elcseré
fos, s
kamrá
gáz is
összko
kásért,
megeg
VII.
utca 2

Irodal

Bernáth Aurél

NÉPSZABADSÁG

1957 FEB 13

610

Számos érdekes képzőművészeti kiállítást rendeznek az idén

A Műcsarnok munkatársai az intézet 1957. évi kiállításrendezési tervén dolgoznak. A tervben több érdekes budapesti és vidéki képzőművészeti kiállítás szerepel.

Mint ismeretes, az Ernst Múzeumban rövidesen ismét megnyitják *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas érdemes művész gyűjteményes kiállítását, amely az októberi események miatt csak néhány napig volt nyitva. A Nemzeti Szalonban pedig március 2-án *Jean E* világhírű francia karik művész mintegy 400 alk mutatják be.

A Rákóczi út 30. alatti Adolf-terem az októberi nyek során súlyos károkat vedett. A helyiséget teljesen reállították úgy, hogy előr tólag még ebben a hónapb is megkezdik a kiállítások zését. A Műcsarnok főépül megsérült előadótermét is alatt teljesen rendbehozz kisebb kiállításokat és mű történeti előadásokat rend

Az intézet a jövőben m gyobb gondot fordít *a vid üzemi vándorkiállítások* el tésére. Ezt a fontos népm munkát széleskörű tájéko sal, előadásokkal, filmvet tárlatvezetéssel igyekszik esztétikai nevelés hatékonyabb eszközévé tenni.

A tervek szerint *Martyn Ferenc*, a kiváló pécsi festőművész alkotásaiból tavasszal gyűjteményes kiállítást rendeznek Pécsett. Előkészítik *a hódmezővásárhelyi és a miskolci művésztelepen* lakó fiatal festők *cserekiállításait* is. Tárgyalnak arról, hogy fiatal képzőművészeink tavasszal az Ernst Múzeumban bemutatják *a moszkvai VIT-re készített alkotásaikat.*

Érdekes eseménynek ígérkezik a számos külföldi példa nyomán a Műcsarnokban ősszel megnyíló *nemzetközi gyermekrajz-kiállítás is.*

4698 Jókai-nyomda

KOMÁROMMEGYEI
DOLGOZÓK LAPJA

LAPKIADÓ VÁLL
SAJTÓFIGYELŐ SZO
Budapest, VII., Lenin-k
TELEFON: 227—651, 2

ffel, a
atúra-
otását

Fényes
esemé-
szen-
hely-
elátha-
ban itt
rende-
etének
napok
ák. Itt
vészet-
eznek.
ég na-
léki és
őkészí-
űvelési
ztatás-
ítéssel.
az e

IV.

VAS MEGYEI szétnézésünkbő
térve különös egy levelet kaptur
terházi Lajossal a minap. Felad
termelőszövetkezet: a kunszent
Zalka Máté, címzettje pedig a
írótársadalom: névre, pártállásra
fajra való tekintet nélkül. Mi va
a levélben? Mi teszi különössé?
lom: mindenekelőtt a közve
mellyel az írókhoz mint jóisme
fordul. „Mi, a tsz tagjai" —
kunszentmártoniak — „öröm
gyeltük legutóbb a m
írók erőfeszítéseit, hisz
kívántuk, hogy az élet
keserítő, a magyar népt
gen és a magyar népre
intézkedések valahára
szűnjenek. Mindazért
amit szocializmust épít
kánk érdekében tettek

bban
apotba
nnyiség
felfegy
nek fel
alkalma
áti töltés

megsemmisítsenek.

Még a perbeszédek elhangzás
előtt a bíróság megkísérelte, hog
Bóna Zsigmondtól kielégítő ma
gyarázatot kapjon: miért rejtett
el a fegyvereket. Bóna azonba
nem élt ezzel a lehetőséggel, csa
ötölt-hatolt, ismét csak a „féle
lemre" hivatkozott. Azt állított
hogy nem volt semmiféle szánd
kuk a fegyverekkel.

A perbeszédek során az ügyés
elmondotta, hogy milyen nagy ve
szélyt jelentenek ezek az embe
rek a munkáshatalomra. Ne

VÁLASZ

Szerkeszti: ILLYÉS GYULA

VI. ÉVFOLYAM

1946

TANULMÁNYOK:

BERNÁTH AURÉL: Miniatűrök 145
BIBÓ ISTVÁN: A békeszerződés s a magyar demokrácia 43
A koalíció egyensúlya és az önkormányzati választások 107
FARKAS FERENC: A szövetkezeti mozgalom zsákutcája 30
ILLYÉS GYULA: Az idő kérdései 1
JÓCSIK LAJOS: Mint oldott kéve 135
KERESZTURY DEZSŐ: Útközben 129
KOVÁCS IMRE: A demokrácia útja Magyarországon 97
MÁRKUS ISTVÁN: Földosztás Gebén 16
NÉMETH LÁSZLÓ: Gyermekeink diáktársaként 68, 166
CS. SZABÓ LÁSZLÓ: Őszi napok Patakon 226
SZALATNAI REZSŐ: Lőcsei almák 193
SZENT-GYÖRGYI ALBERT: Egy biológus gondolatai 213

NOVELLÁK:

ILLÉS ENDRE: Karácsony 139
ILLYÉS GYULA: Hunok Párisban 158
KODOLÁNYI JÁNOS: Istár csak üzen 153
KOLOZSVÁRI-GRANDPIERRE EMIL: Mocsok 60
NÉMETH LÁSZLÓ: Széchenyi (Dráma négy felvonásban) 231
SZABÓ PÁL: Milyen is az ember, boldog Isten 8
TAKÁTS GYULA: Ellenséges világ 197

VERSEK:

DARÁZS ENDRE: Daloló fa 221
DERZSI SÁNDOR: Ima, Játék, Ifjúság 86
FAZEKAS LÁSZLÓ: Alkonyul 138
KÁLNOKY LÁSZLÓ: Kórház, Bordaműtét 144
KERESZTURY DEZSŐ: Két álom közt, Bársonyszékben 27
A Badacsony lábánál 28
LÉTAY LAJOS: Csak néha villansz meg 196
SÁRKÖZI GYÖRGY: Tünődés a betegszobában 5
November, Egy forradalmárhoz 6
Sötétség, Esőcseppek 7

SINKA ISTVÁN: Rigófütty magyarul, Ezer legény idő nélkül.... 230
SZABÓ LŐRINC: A Tücsökzenéből..... 34, 203
TAKÁTS GYULA: Nem látod..... 67
WEÖRES SÁNDOR: Békeoltár..... 152
XX. századi freskó, A kerub sodrában.... 222
Nyomor..... 225

JEGYZETEK:

ILLYÉS GYULA: Dialektika, Egy semmiség és a költő szava..... 87
Fellebbezés..... 88
Még egy lírai hang, Semmiségből mindent..... 89
Írói öröm..... 178
Lélektan a szavakban..... 265
VERES PÉTER: „Meg kell szenvedni", „Vogelfrei"..... 177

VITA:

BERNÁTH AURÉL: A népiség és az új magyar képzőművészet.... 267

FIGYELŐ:

ILLÉS ENDRE: O'Neillről, a drámaíróról..... 285
ILLYÉS GYULA: Aurélien, vagy a francia patriotizmus..... 94
KÁDÁR ZOLTÁN: A népiesség és az új magyar képzőművészet.. 189
KERESZTURY DEZSŐ: Szathmáry Sándor: Utazás Kazohiniában 281
Romeó és Júlia a Belvárosi Színházban.. 286
MÁRKUS ISTVÁN: Révai József: Marxizmus és népiesség..... 181
SZ. NAGY MIKLÓS: Taurinus István: Paraszti háború..... 92
POGÁNY Ö. GÁBOR: Csontváry Tivadar..... 283
SARKADI IMRE: Nagy Lajos: Falu..... 91
SŐTÉR ISTVÁN: A szabadság útjai..... 271
SZEGI PÁL: Radnóti Miklós..... 90
Osztrovszkij..... 95
Góth Sándor..... 96
Basilides Mária..... 96
Magyar karikaturisták kiállítása..... 191
Régi mesterek..... 192
SZENTKUTHY MIKLÓS: Szerb Antal: Gondolatok a könyvtárban 280
VAJDA ENDRE: Weöres Sándor új könyvei..... 278
VIDOR MIKLÓS: Pilinszky János..... 188

Felelős kiadó: Farkas Ferenc

Antiqua Rt., Budapest. — F.: Wiesmeyer Emil.

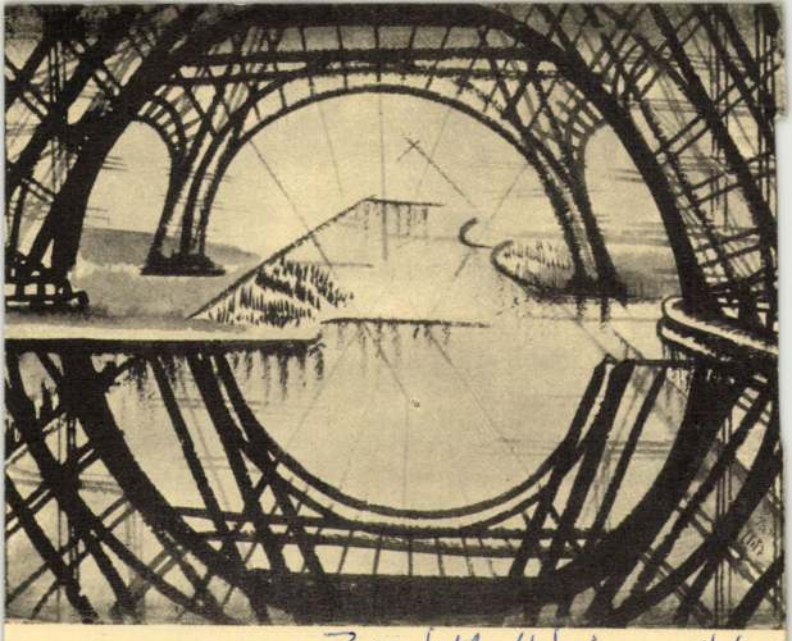

ELŐKÉSZÜLETBEN: Bernáth Mária művészete kötetével

BERNÁTH MÁRIA: *Rippl-Rónai*
SOLYMÁR ISTVÁN: *Siqueiros*
KATONA IMRE: *Zsolnay Vilmos*
FAJTH TIBOR: *Puccini*
STAUD GÉZA: *Reinhardt*
KOLTAI TAMÁS: *Peter Brook*
GYÖRFFY MIKLÓS: *Ingmar Bergman*
HORVÁTH GYÖRGY: *Dési Huber*

I SZE

Új sorozatot bocsát útjára a Gondolat Kiadó az 1974. évi Téli Könyvvásáron. Ez a sorozat a **Szemtől szemben.**

A sorozat nyíltan vallott legfőbb törekvése, hogy személyes közelségbe hozza az olvasóhoz korunk nagy alkotóit; festőket, szobrászokat, zeneszerzőket, színházi és filmrendezőket.

Mindig izgalmas egy zseniális művész, egy rendkívüli egyéniség életébe bepillantani, művei mögött az embert megkeresni, s emberi sorsában művészetének gyökereit, jellegzetességeit kitapintani. Az egyes kötetek szerzői ezért merítenek bőven a művész saját írásaiból, naplóiból, leveleiből, személyes és műhely-jellegű feljegyzéseiből éppen úgy, mint a kortársak reflexióiból, véleményeiből, a korabeli sajtó legérdekesebb cikkeiből. Ez a módszer nemcsak színes olvasmányok, hanem tudományos szempontból is hiteles művek megszületését segíti, amelyeknek értékét emeli a kötetenként 50–70 illusztráció is, személyes vonatkozású, és jobbára eddig ismeretlen fényképek, a festmények, szobrok reprodukciói, filmrészletek, színpadképek stb. stb.

A kiadó évente hat kötetet kíván megjelentetni, minél változatosabb tematikával, vagyis a különböző művészeti ágak képviselőit felváltva mutatja be. A kötetek terjedelme egyébként kb. 10–14 ív. Reméljük, hogy könyvkiadásunk jelentős új színfoltja lesz a Gondolat Kiadónak ez az új sorozata.

RODIN

szemtől szemben

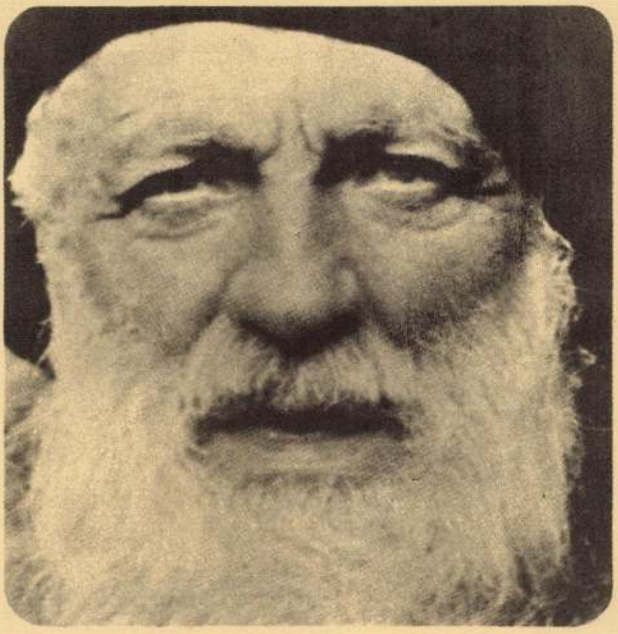

„...A Balzac-ügy kulminált. Egész bandák szerveződtek, hogy kórusban röhögni járuljanak a szobor elé. „Röhögjünk egy jót a hóember előtt." „Láttad már a zsákba varrt embert?" „Mit szólsz a szörnyeteghez?" – hangzott lépten-nyomon.

Ismét hajsza kezdődik a modern művészet egy alkotása ellen azon a címen, hogy érthetetlen. (Néhány év múlva Ady költészetének „érthetetlenségéről" beszélnek nálunk. Ady viszont a legnagyobb művésznek tartja Rodint.)

Judith Cladel mondja Emlékek Rodinről című írásában: „Rikkancsok kis fehér masszákat árusítottak, olyanok voltak ezek, mint a hólabda, gipszfigurinókat, amelyek pingvinekhez meg farkukra támaszkodó fókákhoz hasonlítottak. Kórusban üvöltözték." „Kérje Rodin Balzacját!" Egy műkereskedő álarcos bált adott, és egyik vendége Balzac-szobornak öltözve jelent meg. Vastag kartonból a fókafigurinókhoz hasonló jelmezt csináltatott. Őrült sikere volt.

Henri Rochefort, az anarchista márki, aki hajdanában Lanterne című lapjában olyan nevezetes támadásokat intézett a császárság ellen, azóta pedig mindent és mindenkit támadott, aki valamilyen módon támadható – felváltva Dreyfust és a dreyfusard-okat és az antidreyfusard-okat meg a nagyvezérkart –, most Rodin ellen intézi gyakorlottan vitriolos cikkeit az Intransigent-ban. A „röntgenszemű" szobrászról ironizál, aki belelátott a nagy író agyvelejébe. Általában csak úgy írnak a szoborról, mint egy „lábbal összerúgdosott trágyadombról". Vagy finomabban és tapintatosabban: mint a század végére bekövetkezett szellemi hanyatlás termékéről.

Ezt a Balzac-szobor körül tomboló vitát igazán alig lehet valamihez hasonlítani a művészet történetében..."

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE

BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-U. 36. I. EM. — TELEFON: 426-145.

Kedves Kartársunk!

Értesitlek, hogy Szövetségünk .....

szakosztalya / bizottsága *f. évi* III *hó* 29 *n*

nerda ~~d. e.~~ / d. u. 6 *órakor* ~~ülést~~ / ~~megbeszélést~~ ankétot *tart.*

~~Tárgy:~~ Bernáth A.: Nem sete hagyományunk verepe festévetünkben

Megjelenésedre feltétlenül számitunk.

Kartársi üdvözlettel:
VÁLI ZOLTÁN s. k.
titkár

.....
kartárs

A Magyar Tudományos Akadémia
Régészeti Intézete
és a Képző- és
Iparművészeti Lektorátus
szíves tudomására hozza, hogy

Bernáth Aurél

„A TORTÉNELEM"

című seccója

környezetének falborítási munkái
befejezést nyertek, s így
a festmény megtekintésére
szívesen látjuk.

Budapest I., Úri utca 49.
(Kapu alatt jobbra, I. em. lépcsőház.)

Megtekinthető 1968. július 15—28. között
minden nap 8—18 óráig,
ezután szombat és vasárnap kivételével,
munkanapokon.

F.k.: Ormos Tibor - 7780 Révai

BERNÁTH AUREL

SOMOGYI ALMANACH
Szerkesztősége és Kiadóhivatala

KAPOSVÁR
Pf.: 91.

SOMOGYI ALMANACH
Szerkesztősége és Kiadóhivatala
KAPOSVÁR
Postafiók: 91

KAPOSVÁR
61 II. 16 17
SV 1 5

Bernáth Aurél professzor
festőművész

Budapest
VI. Stollár Béla u. 4.
III. 2.

Hivatalból
díjátalányozva

61-382 Somogy m. Nyomda 2000

Kaposvár, a postabélyegző kelte.

Igen tisztelt Olvasó!

A Somogy megyei Tanács VB. Művelődési Osztálya kiadásában immár ötödik esztendeje megjelenő SOMOGYI ALMANACH kiadványsorozat azt a célt szolgálja, hogy a hely- és művelődéstörténet, a táj- és honismeret, az irodalom- és gazdaságtörténet, néprajz, műemlékvédelem, a szocialista mezőgazdaság stb. tárgyköréből a megyében és az országban élő írók és tudományos kutatók tollából olyan tanulmánykötetet jelentessen meg, amelyeket a szaktudomány és a pedagógiai oktatás, valamint az ismeretterjesztés és népművelés is haszonnal forgathat.

A sorozat eddig megjelent kötetei:

1. Marián Miklós: A Baláta gerinces állatvilága. Képmellékletekkel. 15,— Ft.
2. Kanyar József: Somogyi parasztság — somogyi nagybirtok. (Elfogyott.) 6 Ft.
3. Visszaemlékezések Rippl-Rónai Józsefre. Írták: Bernáth Aurél, Fóthy János, Kunffy Lajos, Martyn Ferenc, Martyn Róbert és Páti Ferenc. Képmellékletekkel. 20,— Ft
4. Volly István: A somogyi „Kalevála." Vikár Béla Somogyban. Kép- és kottamellékletekkel. 15,— Ft.
5. Balázs Árpád: Egy újonnan alapított somogyi falu: Rácegres története. 7 Ft.

Előkészületben Takáts Gyula: Toll és ecset c. kötete. 10,— Ft.

Az egyes kötetek — a képmellékletek számától függően — 6—20 forintba kerülnek.

Amikor a t. Olvasót a Somogyi Almanach Szerkesztősége és Kiadóhivatala nevében arra kérjük, hogy a mellékelt megrendelő-lap felhasználásával a kívánt köteteket megrendelni szíveskedjék, kérve annak jelzését is, hogy az előkészületben lévő 6. kötetből, valamint a további kötetekből biztosítson-e kiadóhivatalunk a saját, vagy t. Olvasónk által vezetett intézmény, iskola, művelődési otthon, könyvtár stb. részére egy-egy példányt.

Bízva abban, hogy a t. Olvasó szíves érdeklődésével kíséri majd megyénk jelentős kulturális kiadványsorozatát, kérve és várva szíves megrendelését, maradtunk

Kaposvár, 1961. január hava.

kiváló tisztelettel:
a SOMOGYI ALMANACH
Szerkesztősége és Kiadóhivatala.

Alulírott, ezennel megrendelem a SOMOGYI ALMANACH sorozat alábbi köteteit:

A szerző neve	A mű címe	Ára	Példányszám

A kötet(ek) árát egyidejűleg az OTP-nél vezetett 178-823-as csekkszámlára befizettem.

....., 196.....év .....hó .....nap.

.....
(olvasható aláírás)

.....
(pontos cím)

1021

KORNISS PÉTER REPRODUKCIÓI

Lessenyei Mária:
Szilágyi Erzsébet

SÉTA A XI. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSON

Nem lehet szürkeséggel vádolni a többezer műből válogatott, reprezentatív képzőművészeti seregszemle tisztázott körvonalú, széles panorámáját. Több egymás mellett élő, alkotó nemzedék munkásságának jellemző darabjait teszi a mérlegre, hogy megállapítsa: hol tart ma képzőművészetünk, meddig jutott el céljaink magvalósításában, a mai ember bonyolult élményvilágának tudatformáló, művészi kifejezésében. A XI. országos képzőművészeti kiállításon egy nagy alkotóműhelybe tekinthetünk, ahol különböző képességű, tehetségű művészek s különféle szemléletek, magatartások, egyéniségek vallanak önmagukon keresztül arról, hogy milyen eszközöket vesznek igénybe, milyen előadási formákat keresnek és találnak sajátos eszmei mondanivalójuk, a világ jelenségeiből kiszűrt élményeik művészi megjelenítésére.

Intimebb, közvetlenebb, őszintébb hangú az idei, három év termését összefoglaló kiállítás, mint a legutóbbi. Felszabadultabb, mintha oxigéndúsabb levegő áramlott volna a műtermekbe, művészi életünk tágabb tüdővel lélegzik. A csaknem 800 művet felsorakoztató nagyméretű kiállítás jelentős mozgást, sőt, vibrálást tükröz képzőművészetünk általános helyzetéről. Ha nem is találkozunk »szenzációkkal«, olyan átütő erejű művekkel, melyekben sűrítve, összefoglalva jelentkezne az áhított szintézis, a kinyilatkoztatáshoz mérhető vallomás, útmutatás korunkról, önmagunkról, a közösség gondolatvilágáról, társadalmunk közérzetéről.

De ha türelmesen végigjárjuk a Műcsarnok termeit, azzal a végső benyomással búcsúzunk, hogy élet és művészet között szorosabban fűződött a kapcsolat, s a valóság zavarbaejtő sokrétűségének felismerése a művészi igény tágulását hozta magával.

A kiállítás első terme lényegében megüti a hangot, ami a következőkben még színesebb, dúsabb hangszerelésben bontakozik ki a nagy anyag motívumaiban. Életműveket alkotott, klasszikus mestereink — *Czóbel*, *Bernáth*, *Domanovszky* — egyéni színhangzatú, és *Kmetty* szerkezeti szépségeket hangsúlyozó, érett műveinek társaságában *Hincz* Gyula lüktető ritmusú, monumentális gobelinje, (címlapunkat díszítő részletének gazdagságában az örök termékenység, az időtlen anyaság békés, mély lélegzetű himnusza szárnyal.) Önmagához hű, de állandóan gazdagodó *Mihály* Pál bensőséges lírája, *Kádár* György oldott formákból épített, érdekes kompozíciója, a fiatalabb nemzedékhez tartozó *Kokas* Ignác *Néma ház* című, érzékenységgel fogalmazott nyugtalanító látomása, *Vecsési* Sándor illusztratív elemeket tartalmazó, elégikus kompozíciói, *Kondor* Béla csúfondáros grimaszai s a többi között *Modok* Mária parányi festményének csöndes életörömöt sugárzó harmóniája a magyar képzőművészetnek olyan alapvető jellemvonásaira hívják fel a figyelmet, melyek jogosan írhatók a nemzeti karakter ismérvei közé.

A nagy hagyományú paraszti-plebejusi Alföld művészetének terme a drámaiság, a monumentális törekvés különböző változatait tárja elénk, s ezúttal a szemlélődés monotonságával képviseli a szűkebb körű együttes új termését. A tragikus végű *Kohán* György hallatlan feszültségű szín- és formavilága mellett mesterkéltnek, bágyadtnak tűnik a vásárhelyiek magatartása, nyelvezete. Csupán *Szurcsik* felfokozott mozgású, a mexikói monumentalisták eredményeiből nem a legszerencsésebben merített kompozíciójában érezhető kitörési szándék, valami felfrissítés felé. Nem hihető azonban, hogy a vásárhelyi véna kiapadt volna, művészek és művésztársulások önvizsgálata, vívódások árán sokszor-sokszor átvergődtek már a stagnálás keserves állapotán. Meg kell viszont emlékeznünk *Fejér* Csaba egyenletes fejlődésének örvendetes dokumentumairól, a jelenséget jelképiséggel felruházó két kis festményének újszerű festői hangot hallató, sejtelmes költőiségéről.

Korunk felfogása a képzőművészetről nem az ma, mint volt valaha. A szépségeszmény háttérbe szorul az erkölcsi követelmény mögé, olyanképpen, hogy az esztétikai élménynek az etika, az őszinteség a hitelesítői. Erre az álláspontra helyezkedve beszámolónkat még szubjektívebben folytathatjuk, felhíva a figyelmet azokra a művekre, melyekben a művészi gondolat, a téma átélése, humanizálása, érzelmekkel, gondolatokkal való átlényegítése, a művész arculatához, egyéniségéhez formálása stílustól, műfajtól függetlenül kimeríti a művészi élmény fogalmát és azt az illúziót kelti, hogy a szépség köntösében kaptunk valamit, ami szellemi, érzelmi életünk javára, gyarapítására szolgál. Nem szükölködik a kiállítás maradandó értéket jelentő alkotásokban, felsorolásukra éppen mennyiségüknél fogva nem vállalkozhatunk.

De biztosra vehetjük, hogy a látogatók hosszasan fognak időzni *Schaár* Erzsébetnek az ajkai lakótelep számára készült *Ülő leány* című szuggesztív alkotása előtt, amely a szobrászatunkban megmutatkozó líraibb, oldottabb, a festőiséghez közelebb álló irányzat egyik kiemelkedő teljesítménye, szemben az építészethez igazodó, a szerkezet formai törvényszerűségeivel számoló tektonikusabb irányzattal. Ez utóbbi törekvés is jelentős eredményeket mondhat magáénak: *Somogyi* József, *Vilt* Tibor, *Laborcz* Ferenc, *Lessenyei* Márta, *Marosán* László, *Vigh* Tamás mélyértelmű, frázismentes művei különböző variánsokban jelzik ezt a másik utat, ha a művészek mindegyike nem is jutott túl a teljes kiérlelés, a probléma végleges megoldásának feladatán.

Mély zengésű, meleg emberi érzelmekkel itatta át realista szellemű, időtálló női aktjait *Halmágyi* János, a humánum nemes veretű dallamai szólalnak meg *Vén* Emil izzó koloritú csendéletén, s különböző húrokon *Gráber* Margit, *Udvardy* Erzsébet, *Ilosvay Varga* István, *Gábor* Marianne, s a két fiatal, mesélőkedvű művész — *Berki* Viola és *Galambos* Tamás — munkáiban. A nagy plasztikai együttesben *Varga* Imre apró, szellemes szobrocskái, *Gádor* Magda téralkotó formái egy új, önálló útkeresés sokat ígérő megnyilvánulásai. Beszélhetnénk dicsérő jelzőkkel a remek grafikai sorozatokról, a több, eddig ismeretlen tehetség jelentkezéséről és a magas színvonalú, gazdag éremgyűjteményről, melyben igazgyöngyszemeket láttunk.

Dutka Mária

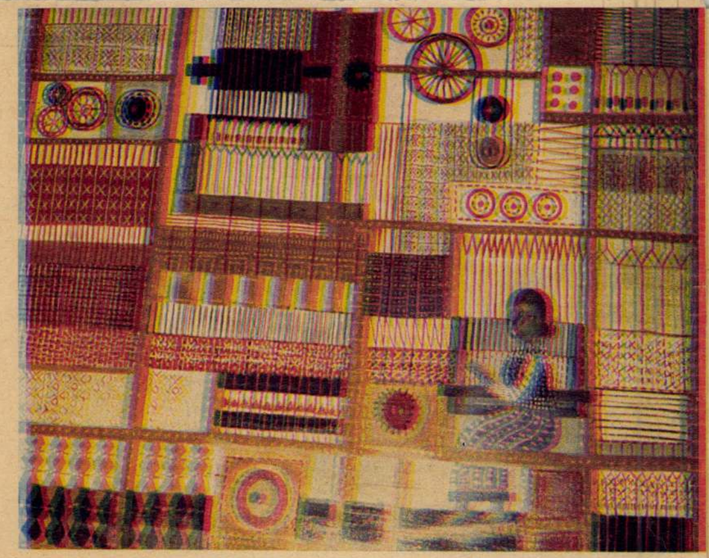

Galambos Tamás: Szövőnő (Gobelinterv részlet)

Schaár Erzsébet: Ülő nő

Kohán György: Bivalyos

Bernáth Aurél: Csendélet

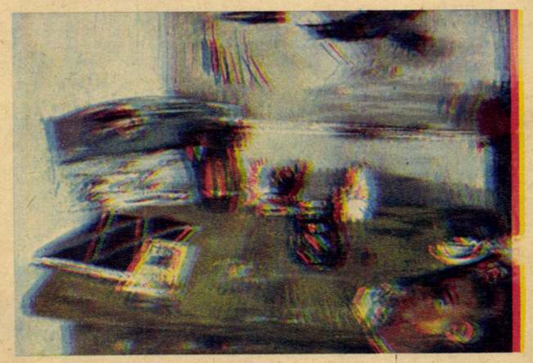

Berki Viola: Régi orosz város

MŰVÉSZETI ÉS KERESKEDELMI INTÉZET
(volt Ernst-múzeum)
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

✷

MEGHIVÓ

A DÓZSA-SZOBORALAP JAVÁRA rendezett képzőművészeti

KIÁLLITÁSRA

A kiállítás anyagát A NEMZETI PARASZTPÁRT felkérésére
BERÉNY RÓBERT, BERNÁTH AURÉL, FERENCZY BÉNI,
PÁTZAY PÁL, SZŐNYI ISTVÁN
festő- és szobrászművészek válogatták össze.

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1945 JÚNIUS 24, VASÁRNAP d. e. 1/2 12.
A KIÁLLÍTÁS ZÁRUL JÚLIUS 8.
NYITVA HÉTKÖZNAPOKON 10–5-ig, VASÁRNAP 9–2-ig.

Belépődíj 20 P.
Művészeknek, diákoknak, valamint csoportoknak személyenként 5 P.

Ezen meghívó a megnyitás napján féláru belépőjegy váltására jogosít.

MŰVÉSZETI ÉS KERESKEDELMI INTÉZET
(volt Ernst-múzeum)
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Elköltözött.
Parti.

visszont

Dr. Bencze Gyula úrnak
úrnőnek

Lendvay utca 3 sz.
alatt Grosz[illegible]
VI/22 [illegible] VI/30

BUDAPEST,

VI. Lendvai u. 3

OFFICINA

— Gengszter úr! Vigye el

Hazánk irodalmi életében megyénk nem játszott nagy szerepet. Kevés jelentős hagyományunk van e téren. Annál fontosabb, hogy különös gonddal ápoljuk azt a keveset, ami van. Mai rejtvényünkben megyénk irodalmi hagyományaiból rejtettük el a legjelesebbeket.

Vízszintes: 1. Bernáth Aurél regénye, melynek legnagyobb része megyénkben játszódik le. 16. Rezdítve hangot ad. 17. Bibliai név. 18. Csillagkép. 19. Az öregedés jele. 21. Az áru új értékét rájegyzi. 24. Eszköz nélkül üldögél. 25. A titok elmondása ez. 27. A testhez tartozó bőrdarabot. 29. Ételízesítőt. 31. Félig ózon! 33. Vissza: cseh államférfi, 1935—38-ig köztársasági elnök. 34. Állóvíz. 36. Vissza: ügynök. 37. Árva Katalin. **38. Szilárd anyagból készült hengerpalást. 40. Baromfifajta. 41.** Keresztül. **42.** Szárazvölgy. **43.** Kevert kor! **44.** Olasz kikötőváros (ék.-hiány). **46.** Ifjabb, latinul. **49.** Csont németül. 50. Vissza: vágja. 51. Ütő eszköz. 52. Víztartály. 54. Európa legnagyobb folyója. 55. Francia író és költő, regényei bámulatos képzeletről tanúskodnak. 56. **A mai somogyi irodalom egyik ismert prózaírója.** 60. Rétről való. 61. Sporteszköz. 63. Fő világtáját. 64. Nagy település. 66. Azonos mássalhangzók. 68. Kicsi Imre. 70. Mássalhangzó kiejtve. 72. Bánatos. 73. Főnév kérdőszava. 74. Befejezés. 76. Koponya szőrzete. 78. Becézett Ilona. **80. Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat. 81.** Nagyon csodálkozik. **83. A XX. század elejének Somogyból származott jelentős írója. 87.** Zsidó németül. 88. Orrával földet forgat (félmúltban). 90. Gyengén főzöm. 91. Öreg. 93. Feltételes kötőszó. 95. Megkínozták. ....-ba kötötték. 97. Porció. 98. A Rajna legnagyobb

ZAMA...
Kertmozi: Szegény gazdagok.

HÉTFŐ:

BALATONBOGLÁR
Nápoly aranya.

BALATONFÖLDVÁR
Fedett kertmozi: A fehér rénszarvas.

BALATONLELLE
Kertmozi: Vidéki lány.
Szélesvásznú kertmozi: Háború és béke I–II.

BALATONSZÁRSZÓ
Szélesvásznú kertmozi: Kölyök.

BALATONSZEMES
Kertmozi: Kölyök.

FONYÓD
Kertmozi: Mesterdetektív.

SIÓFOK
Május 1. Filmszínház: Emberi sors.
Kertmozi: A szél.

ZAMÁRDI
Kertmozi: A fehér rénszarvas.

Színházak műsora:

BALATONLELLE
Ma este kilenc órakor a Csiky Gergely Színház vendégjátéka. Huszka: **Bob herceg.** Nagyoperett 3 felvonásban.

FONYÓD
Ma délután hat órakor a kertmozi helyiségében a kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka. Huszka-emlékhangverseny.

SIÓFOK
Ma este 9 órakor Kálmán Imre-emlékhangverseny.

Időjárásjelentés

Várható időjárás vasárnap estig: hűvös idő. Kevesebb felhő, több napsütés, néhány helyen futó eső. Élénk, helyenként erős északnyugati, északi szél.

körper:
hieratische [illegible] Bilder, wie „Born", „Verlangen", Genius", sind in ihrer hohlen unruhigen Aeußerlichkeit gerade das Gegenteil der innerlichen Kraft, die sie darstellen wollen. Wenn Barlach die Traumgestalt einer Fliegenden formt, dann ist sie von einer Sphäre des Wunders, der entrückten Vision umgeben; bei Kolbe ist es eine barocke naturalistische Figur ohne jede Notwendigkeit. Graf Luckner, der erst während des Krieges in sibirischer Gefangenschaft sein Malertalent entdeckte, hat bei seinem ersten Auftreten bei Nicolai viel Erfolg gehabt. Seine neue Kollektion zeigt ihn aber doch wesentlich gefestigter und selbständiger. Das Sichversuchen in allen möglichen Stilen, die Anlehnung an viele Vorbilder hat nachgelassen. Ueber den unruhigen, schwerfällig flüchtigen Kompositionen erscheinen bescheidene Studien, flotte frische Skizzen, eine sehr feine, tönige Landschaft, kurz Dinge, die nicht bloß ein kühnes Wollen, sondern auch schon ein gewisses Können dieses begabten Künstlers verraten.

Ein wesentlich eklektisches Talent mit vornehmem Geschmack und delikater Technik, aber ohne originelle Phantasie und Gestaltungskraft ist Erich Klossowski, der bei Gurlitt ausstellt. Seine weich und zart getönten Bilder, die den französischen Einfluß, bald den Poussins, dann den Cézannes, nicht verleugnen, haben alle ein stark dekoratives Element, die müde Eleganz alter Gobelins. Mit ihm zusammen erscheinen diesmal bei Gurlitt Helmuth von Hügel und Alexander Mohr. Hügel ist ebenfalls ganz französisch orientiert. Er ringt noch mit der Farbe, deren stoffliche Substanz er nicht zu durchgeistigen vermag. So entstehen schöne Zusammenklänge mehr ornamentaler Art, ohne daß schon die volle Durchbildung erreicht wäre. In seinem ganzen Stil aber zeigt Hügel deutliche Begabung, während Mohr bei größerer Routine viel mehr Anempfinden und Nachahmer ist. Seine Entwicklung führt zum gemäßigten Kubismus, dessen Gliederpuppen und Menschenmaschinen eine gewisse stilleben[illegible]hafte Harmonie haben, aber doch nur Spielereien sind.

Der Hauptschauplatz solcher kubistischen Spielereien ist der „Sturm". Auch diesmal fehlt es daran nicht. Die Warschauerin T. Zarnower dürfte als Kunstgewerb[illegible]lerin vielleicht ganz Nettes leisten, aber [illegible] gleichermaßen in [illegible]

der-

nagel führte für die Tobe einen stammigen Sopran ins Treffen. Das Treffen war aber ohne Feingefühl nicht zu gewinnen. Schade. Die große Cahier stattete die Erzählung der Waldtaube (Alt) mit unvergeßlichen Akzenten aus. Herr Nachod gibt der Tenorpartie des Waldemars Stil. Stil ist viel, aber doch lange nicht alles. Man muß auch Stimme haben. Der Bauer wird von dem intelligenten Baritonisten Artur Fleischer aufs beste profiliert. Der Wiener Schauspieler Klitsch sprach das Melodram zwischen Sprechen und Singen in so vollendeter Weise, daß bewunderndes Murmeln von Bankreihe zu Bankreihe lief. Den Klaus-Narren gab Tenorist G. A. Walter mit bezwingender Laune.

So fand die österreichische Musikwoche ihren glorreichen Abschluß. Siegmund Pisling.

— **Klemperer und die Staatsoper.** Wie uns aus Köln berichtet wird, sind die wegen einer Berufung Klemperers an die Berliner Staatsoper schwebenden Verhandlungen bis jetzt noch nicht abgeschlossen. Von einer endgültigen Entscheidung ist in Köln noch nichts bekannt.

— **Für die Sommerspielzeit des Staatstheaters** wurde Ernst Legal von Direktor Illing als Regisseur verpflichtet. Legal wird das Eichendorffsche Lustspiel „Die Freier" im Staatstheater (Schauspielhaus) inszenieren.

— **Georg Kaisers „Geist der Antike".** Wir haben diese Komödie Kaisers als ein neues Werk des Dichters besprechen lassen, bekommen aber nachträglich vom Kiepenheuer-Verlag die Nachricht, daß es sich dabei um ein bisher noch nicht veröffentlichtes Jugendwerk Kaisers handle. Wir nehmen deshalb gern unseren Vorwurf dem Dichter gegenüber zurück, „daß er sich rückentwickle". An der Wertung des Dramas kann der Umstand natürlich nichts ändern. Uns ist nur unverständlich, welchen Zweck diese nachträgliche Drucklegung der so schwachen Komödie verfolgt, da sie weder dem Dichter noch den Lesern nützt.

— **Neue Werke von Richard Strauß.** Im Musikverlag Adolph Fürstner (Berlin W. 10) erscheint demnächst ein neues Werk, betitelt: „Tanzsuite", aus Klavierstücken von François Couperin zusammengestellt und für [illegible] Richard Strauß. Das Werk [illegible] in

... sie betätigt sich ... Beton-Architektur, monumentaler Plastik, Kinoprojekten und kubistischen Kompositionen. Das alles wird mit einem kleinen dekorativen Talent mehr schlecht als recht erledigt. Landsmann M. Ssezuka ist mit bunt-grotesken Theaterfiguren lustiger, mit allerlei schematischen Konstruktionen rätselhafter, im Ganzen unbedeutend. Interessant aber der Ungar Aurel Bernáth. An seinen Bildern kann man ein ehrliches und zwingendes Durchringen vom Naturalismus zur Abstraktion verfolgen. Er vermag die Seele des Raumes eindringlich zu gestalten, in Form und Farbe eine konzentrierte Stimmung zu geben. Manches erinnert in der märchenhaften Phantastik an Chagall. Noch näher scheint er in seinen reifsten Werken Molzahn zu stehen, ohne ihn nachzuahmen. Es ist dieselbe metaphysische Wucht in den dunklen und innerlichen Farbenverbindungen, in den schwarzen, silbergrauen, goldnen Tönen, die sich in der „Großen Komposition" zu einem heroisch mächtigen Aufbau zusammenfügen. Der Weimarer Lothar Schreyer ist ein sehr pikanter und eigenartiger Ornamentiker, der seine lebhafte Phantasie ebenso in den amüsanten Aquarellen seiner Bühnenfiguren wie in der Linienrhythmik seiner „Gleichgewichtsübungen" auslebt. Seine Oelbilder haben eine starr-grelle Farbigkeit, die nur in dem „ersten Licht" eine reichere Beseelung erfährt. Die Bilder von Waldemar Eckertz, die bei Twardy hängen, sind noch sehr unruhig, in ihren Tendenzen wirr durcheinander gehend und verraten nur in einzelnen Zügen blitzartig den echten Schöpfer. Vortreffliche kunstgewerbliche Arbeiten, hauptsächlich Webereien und Email, von Schülern der aufblühenden Kunstgewerbeschule in Halle sind hier zu sehen.

Paul Landau.

* * *

Der Salon Carl Nicolai zeigt jetzt den zweiten Teil der neuen Werke des bedeutenden russischen Meisters Konstantin Korovin. Auch in ihm dominiert naturgemäß die Landschaft, aus der sich Korovins Talent von klein auf speiste. Korovins Meisterschaft im Lichtimpressionismus ist fabelhaft. Wie er in einem „schlafenden Dorf"

kleines Orchester bearbeitet von ...
gelangte bereits im Redoutensaaltheater der Hofburg
Wien im Rahmen einer Ballett-Soiree zur Aufführung.
Die Choreographie und Einstudierung der „Gesellschafts- und Theatertänze im Stile Ludwigs XV.", aus denen sich die Suite zusammensetzt, wurde von Heinrich Kroeller besorgt. Auf Wunsch von Richard Strauß soll die „Tanzsuite" in Zukunft auch im Konzertsaal benutzt werden. Gegenwärtig arbeitet Richard Strauß an seiner neuesten Oper „Intermezzo", deren Komposition er noch im Laufe dieses Jahres zu vollenden gedenkt.

— **Neue Bühnenliteratur.** Der Bühnenvertrieb Autorenhaus erwarb zum Vertrieb der Aufführungsrechte folgende Stücke: „Der Sprung aus dem Dunkel" von C. F. W. Behl, „Endstation" (Lustspiel, in Wien mit Erfolg aufgeführt) von Béla Szenes, „Die Brüder", „Der Umweg" und „Angeles Sohn" von Alice Stein-Landesmann, „Der Spiegelblick" (Lustspiel) von Vierduch und „Um der Gerechtigkeit willen" von Friedrich Walter.

— **Elsa Alsen,** von ihrer erfolgreichen Gastspiel-Tournee aus Nordamerika zurückgekehrt, wird ab 17. Juni an der Wiener Staatsoper gastieren und die drei Brünnhilden im „Ring" singen.

— **Jüdisches Künstlertheater A.-G.** Der Architekt Fritz Benjamin entwarf für das holländische Gastspiel des Jüdischen Künstler-Theaters (Wilnaer Truppe), das gestern mit dem „Gott der Rache" von Asch im Haag begonnen hat, eine eigene Dekoration zum zweiten Akt des „Dybuk".

möglichst sofortigen
nverheirateten, **bank-**
eten tüchtigen
halter.
benslauf, Zeugnisab-
d erbeten an

Bankfachmann
(ledig), hervorr. Praktiker und Theor
Effektenspezialist, energische, repräse
tative Persönlichkeit, **sucht letten**
Posten in **Bank** oder **Indu**

MEGHIVÓ.

Van szerencsénk tisztelettel meghivni ez év október 30-án, vasárnap délelőtt

BERNÁTH AURÉL

festőművész és

MÉSZÁROS LÁSZLÓ

szobrászművész

gyüjteményes kiállításának ünnepélyes megnyitására.

Budapest, 1932 október hó.

Dr. Lázár Béla
igazgató.

Ernst Lajos
a múzeum tulajdonosa.

E meghivó a megnyitás napján egy személyre belépőjegyül szolgál.

ERNST-MÚZEUM, VI., NAGYMEZŐ UCCA 8. SZÁM

NYOMTATVÁNY.

Kegyelmes
Méltóságos
Nagyságos

Imre Tarjan *úr*
úrnő

Berlin - Tempelhof

~~BUDAPEST~~

Berliner Str. 31.

LÉGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

A MŰCSARNOK

MEGHIVJA ÖNT

Bernáth Aurél

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK

1957. ÁPRILIS 14-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR RENDEZETT

ANKÉTJÁRA

ELŐADÁST TART:

Dr. VÉGVÁRI LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

ELŐADÁS HELYE: ERNST MÚZEUM, VI, NAGYMEZŐ-U. 8

Fk. Luzsicza Lajos 2198 m Minőségi-ny. Fv. Draschitz R.

A MŰCSARNOK

MEGHIVJA ÖNT

Bernáth Aurél

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK

1957 ÁPRILIS 14-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR RENDEZETT

ANKÉTJÁRA

ELŐADÁST TART:

Dr. VÉGVÁRI LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

ELŐADÁS HELYE: ERNST MÚZEUM, VI, NAGYMEZŐ-U. 8

Fk. Luzsicza Lajos 2198 m Minőségi-ny. Fv. Draschitz R.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK • IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8.

MEGHIVÓ

BERNÁTH AURÉL FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA 1937. ÁPRILIS 4.
DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

NYITVA NAPONTA 9-TŐL 6-IG, ÜNNEPNAPON 9-TŐL 2-IG. A KIÁLLITÁS ÁPRILIS 26-ÁN ZÁRUL.
EZ A MEGHIVÓ A KIÁLLITÁS MEGNYITÁSÁRA KÉT SZEMÉLYNEK BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

BERNÁTH AURÉL KIÁLLITÁSA FRÄNKELNÉL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 1-821-22.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Bernáth Elvira úrnak
úrhölgynek

Szipetvér

LÖBL D. ÉS FIA

Fk. Nemesné 10386 m Minőségi-ny. Fv. Draschitz R.

MEGHÍVÓ

BERNÁTH AURÉL

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK

(1912 — 1956)

MEGNYITÁSÁRA

1956 OKTÓBER 20-ÁN DÉLI 12 ÓRAKOR

Megnyitó beszédet mond:

CSÓK ISTVÁN

ERNST MÚZEUM BUDAPEST, VI, NAGYMEZŐ-UTCA 8

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK · IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8

MEGHÍVÓ

BERNÁTH AURÉL FESTŐMŰVÉSZ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA
NOVEMBER 3-ÁN D. E. 11 ÓRAKOR

NYITVA NAPONTA 9-TŐL 6-IG, ÜNNEPNAPON 9-TŐL 2-IG. A KIÁLLÍTÁS NOVEMBER 27-ÉN ZÁRUL.
EZ A MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS TARTAMÁRA KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

ATHENAEUM

BERNÁTH AURÉL KIÁLLÍTÁSA FRÄNKELNÉL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 82-1-22

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Emmerich Tanjára

úrnak
úrhölgynek

Berlin - Tempelhof

Berliner Str. 31. III

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA
MŰVÉSZETI INTÉZETE (VOLT ERNST-MÚZEUM) BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

MEGHIVÓ

NÉHAI BALÁZS JÁNOS EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA 1940 MÁJUS HÓ 19-ÉN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR.

RENDEZTE: BERNÁTH AURÉL.

NYITVA: VASÁRNAP 9–2-IG, HÉTKÖZNAP 10–4-IG.

1940. 27489. LÉGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Bernáth C. Miklós

úrnak és
~~úrnőnek~~

családja

~~BUDAPEST~~

Jankovich fürdőtelep
Balaton Boglár mellett

MŰVÉSZETI ÉS KERESKEDELMI INTÉZET
(VOLT ERNST MUZEUM)
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

MEGHIVÓ

A DÓZSA-SZOBOR JAVÁRA
RENDEZETT

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

HIVATALOS MEGNYITÁSÁRA.

A KIÁLLITÁS ANYAGÁT A NEMZETI PARASZTPART FELKÉRÉSÉRE
BERÉNYI RÓBERT, BERNÁTH AURÉL,
FERENCZI BÉNI, PÁTZAY PÁL,
SZŐNYI ISTVÁN FESTŐ- ÉS SZOBRÁSZ-MŰVÉSZEK VÁLOGATTÁK ÖSSZE.

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1945. JUN. 28., CSÜTÖRTÖK, DÉLI 1 ÓRA.

NYOMTATVÁNY

BERNÁTH AURÉL

úrnak — úrnőnek

BUDAPEST

A Magyar Tudományos Akadémia
Régészeti Intézete
és a Képző- és
Iparművészeti Lektorátus
szíves tudomására hozza, hogy

Bernáth Aurél

„A TÖRTÉNELEM"

című seccója

környezetének falborítási munkái
befejezést nyertek, s így
a festmény megtekintésére
szívesen látjuk.

Budapest I., Úri utca 49.
(Kapu alatt jobbra, I. em. lépcsőház.)

Megtekinthető 1968. július 15—28. között
minden nap 8—18 óráig,
ezután szombat és vasárnap kivételével,
munkanapokon.

F.k.: Ormos Tibor - 7780 Révai

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ
Budapest XIV
Dózsa György u. 41

BERNÁTH AURÉL

VIKTÓRIA
A FESTŐNŐK ARCKÉPCSARNOKÁBAN*

Általános vonások

Nagybányán nyaranta sok festőnő gyűlt össze, védett otthont odahagyott merészebb lányok és férjüktől pár hónapra szabadságolt asszonyok. Vidámak voltak valamennyien. Világos ruháikban, nehéz felszereléseikkel, — melyeket gyakorta „pár piculáért" apróbb kölykök segítettek cipelni — felfeltünedeztek a várost környező dombok lejtőin, a szelíd gesztenyések közt. S ha az olvasó ismeri Ferenczy: *Festőnőjét*, úgy majdnem a valóság erejével maga előtt láthatja őket. Ragyogó napsütésben, harsogó zöldek közt, színes ruhákban jártak ott a dombok hajlataiban. Gyakorta volt olyan hatalmas szalmakalap is a fejükön, mint amilyen Ferenczy: *Festőnőjén*, hogy munkaközben árnyékban legyen az arcuk. És olyan hosszú szoknyában jártak — valóban. Ezt talán ma már nehéz elképzelni, de szép volt. Arcuk is olyan zöld reflexben fürdött, mint amilyenről Ferenczy beszámol. Harsogó természet volt a nagybányai, fűről, lombról bőven áradt a sugárzás.

*

Viktória az expeditív alkatú festőnők közé tartozott. Ragyogóan teniszezett, s ha egyszer azt mondta, hogy „no most kimegyek festeni", akkor ment is.

Általában a festőnők nem ilyen határozottak. Inkább imbolygóak, ha már mindenáron összefoglaló jelzővel akarjuk illetni őket. Révetegek, csodálkozóak, s nem egyszer riadtak.

Ahogy fiatalkorukban lassan beszivárognak a festészet birodalmába, jóideig maguk is csodálkoznak, hogy hová kerültek. Szívük minden kis rezdülésével, mint rovar a csápjaival, elsőnek azt tapogatják, jó helyen vannak-e. Veszélyt szimatolnak, mintha olyan misztérium templomába kerültek volna, melynek szertartásain csak férfiak vehetnek részt.

Nem egyszer hangot is adnak bizonytalankodásuknak: — **Ő** mondják — hisz nő még sose lett nagy művész. Író még csak akad, de festő, szobrász, zenész igazában egy se. Ilyenkor emlékezetükbe idézzük Vigée Lebrunt, vagy Kauffmann Angelicat, akit Rómában még Goethe is megcsodált. De — mivel hozzáértésük és ízlésük alkalmasint fejlett — gyorsan lelohad tiszteletük Kauffmann Angelica iránt. — Nem az igazi! — mondják.

— No és Berthe Morisot? — biztatjuk őket, mivel szeretnénk mihamarabb elpárologtatni gyötrődésüket. — Berthe Morisot, — mondjuk nekik — ő aztán igazán kitűnő művész volt! Őrá tekintsenek!

A szkeptikusabbja azonban ez alkalommal is lemondóan legyint: — Manet nélkül ő se lenne az, aki lett — válaszolják.

S ekkor, ilyen elkeseredett pillanatokban próbálkozunk a szociológia vigaszával: — Csacsiság! — mondjuk. — A nőket a múlt század végéig nem nevelték

* Részlet a szerző közeljövőben megjelenő önéletrajzi regényéből.

önállóságra. A XX. században kezdenek csak felszabadulni a család és társadalmi előítéletek ezer kötelékéből. Most szabadul fel tehát a női lélek is és kezd szétekinteni a függetlenség mezején. Igaz, a „mű"-höz önállóság kell, de miért ne lehetne önállóság, női módra? Miért ne nyilatkozhatna meg végre egy olyan érzelmi terület is a művészetben, ami egyedül csak a női szívre üt?!

Néha még ráduplázunk a vigasztalásban: — Figyelje csak . . . az a Rafael, az a Mozart se kimondottan „férfias" művész! Valami ilyesféle érzés-területet sejtünk mi, amerre a keresnivalójuk lehet. Az sincs kizárva persze, hogy nekünk a „nőiség"-ről nagyon is avatag fogalmaink vannak. Múlt századi fogalmaink. Előre hát — biztatjuk őket — végtelen lehetőségek vannak, amelyre a művészet érzelmi részét fordítani lehet. Mi örömmel veszünk mindent, ami új, ami felfedezés.

Biztatásunkat néha nyomósabb érvekkel is alátámasztjuk: — Figyelje csak meg — mondjuk — a világ művészete nagyjában és egészében férfi Éroszt sugall. Amilyen szerepet maguk nők, a társadalomban betöltöttek, ez nem is igen lehetett volna másképpen. Nikék, Múzsák, Vénuszok, Cereszek, Euridikék jobban vonzották az antik embert, mint a Herkulesek, Zeuszok, Marsok, vagy akár Adoniszok. A keresztény kultúrában Szűz Máriának összehasonlíthatatlanul számosabb az ábrázolása, mint az Atya vagy a Szent Lélek Istenének. Sőt, még a vallásalapítóénál is számosabb. És árnyaltabb. Mi minden fojtott férfi-imádat csúszott be rejtve a Mária ábrázolásokba! Úgyszólván nincs kép vagy szobor, amelyik Krisztus anyját, a Golgota alatt, ötvenévesnek lett volna hajlandó ábrázolni, amennyinek legalább lennie kellett a tragédia évében. Michelangelo elég zord ember lehetett. De még ő is legfeljebb huszonnyolc évesnek ábrázolja Máriát a *Pieta* jelenetben, ahol ölében fekszik a holt fia, aki harminchárom évet élt.

Fordítsák meg tehát maguk, festőnők, ezt a megmerevedett állapotot. Itassa át végre e szemléletet a női Érosz is, de ne csak kummogva és a férfiakét utánozva, hanem bátran, ahogy maguk látják a világot, benne minket, férfiakat is. Mi is szívesen vennénk egy kis felmagasztosítást, jól is esne nekünk. De ismételjük: sajátos legyen! Mert mégiscsak lehetetlen állapot, hogy még a férfiszépséget, tehát mondjuk Adoniszt is férfi képzelte el és fogalmazta meg. Hiteles ez az ábrázolás? Megfelel ez a maguk ábrándjainak is? Ilyen a legszebb férfi a maguk szemében? Vagy hogy a hősöket említsem: megfelel ízlésüknek a férfiak által teremtett hős képzete? Nem volna kedvük ezt egy kicsit átmódolni? Szívesen odasandítanánk a vásznaikra, hogy milyeneknek szeretnének bennünket látni.

— Hátha csak egyfajta Érosz van? — veti közbe esetleg a vigaszra szoruló, sarokbaszorítva az ilyképpen elmélkedőt. — Hátha csak egyfajta van, s akkor maguk, férfiak már helyettünk is kifejezték azt, ami ezen a téren kifejezhető.

— Ez persze lehet — válaszoljuk ilyenkor gyorsan. — De még az árnyalatokért is hálásak volnánk. És ha különbség még két férfi közt is bőven akad, miért ne lehetne sajátos árnyalati különbség férfi és nő közt?! Forgassa csak Elisabeth Browning szonettjeit, és megérti mire gondolok.

*

A múlt példái mind férfiak. Igazában e kérdés körül hánykolódnak ők a legtöbbet. Ez veszi el önbizalmuk felét. Ám ennek ellenére felsorakoznak a pálya első lépcsőjén.

Ahogy az iskola évadnyitó ünnepségén kipirult arccal a fogadalomtételre felállnak, még bizakodóak. Közülük a rövidre vágott barna hajúaknak legalább

...incs előre, az arcukra ível, miáltal — különösen mert meleg barna szemük is van — kutyahűséget sugároznak. Kontyot is viselnek sokan közülük. A legegyszerűbben feltűzhetőt persze, a gyakorta festékes kezek miatt. De a laza feltűzésű konty, munka közben könnyen bomlik, s ilyenkor vállukkal és felső karuk simításával teszik úgy ahogy rendbe. Bodorított hajat a legritkább esetben találunk náluk, legfeljebb egy-egy ritka ünnepély alkalmából, amikoris nagyon szokatlanul hatnak, vagy méginkább ügyetlenül, mert a csigák sajátkezűleg praktizálódtak a fejekre. Arckifejezésük ugyanis eleve ellentétben van mindenfajta, mesterséges eszközzel elért csinnal, legyen az divatos hajviselet, gyűrű, vagy akár nyakék. Talán azért, mert valami papnői van bennük, vagy legalábbis efféle hivatástudat.

Szerényen öltözködnek, még akkor is, ha telne rá. De mivel gyakorta hiszik, hogy hajlamuk van ruhatervezésre, néha egészen különleges kreációkat látunk rajtuk. Szabónőik hasztalan igyekeznek lebeszélni őket az effajta közreműködésről. Ezek a ruhatervek ugyanis sose az elegancia fokozására irányulnak, hanem olyan egyedülálló ötletek, melyeken az ember inkább elmereng, semmint gyullad.

Még a legjobban szabott ruha is a legrövidebb időn belül megunja magát rajtuk: elveszti kompozícióját. Előbb a szoknya vonala ereszkedik meg, majd a blúzé vagy kabáté. Ez egyébként természetes folyamat. Figyelmük sose oly átfogó és tömör, hogy abból mindenre — munkára, életre és megjelenésre — egyszerre fussa. Ezért kombinálódnak az egyes öltözékdarabok is oly kiszámíthatatlan módon, hogy angol kosztümszoknyához néha népművészeti blúz, sínadrághoz vászon tréningcipő, zöld selyemruhához pedig még fekete halinacsizma is társulhat. Mivel örökké időzavarban vannak és a pénz értékével nincsenek tisztában, hajlamosak a legfinomabb zsebkendőjüket terpentinbe mártani, hogy azzal vegyék ki a ruhájukon esett olajfoltot.

Viktória az öltözködést illetőleg is kivétel volt. Nem a ruhái szabásában, de azok formában-tartásában. Még tenisz szoknyája is, ami pedig hogy mozgásában ne gátolja, rendkívül bő, mert „berakott" volt, mindig hibátlanul vasaltnak látszott. S amíg a többi festőnő alig, vagy csak hézagosan védi ruháját a munka közbeni elpiszkolódástól, ő, Viktória, kék színű, hátul kapcsolódó munkaköpenyt viselt, két nagy zsebbel, melyekbe ha társalgás közben kezét mélyesztette, valóban egy öntudatos papnőre emlékeztetett, aki már túl van azon az ingadozáson, hogy a rend klauzúráját egy életre vállalja-e, vagy pedig a szülők, vagy a szerelem hívó szavára megszökik belőle.

Az ilyen ingadozás, a hivatástudat ingadozása ugyanis a pályaválasztás után két-három évre föltétlen bekövetkezik. Addigra a Múzsa repkénykoszorúzta arcából a metszőn éles fogak is kimutatják fehérüket. A festészet messziről édes, sőt még kissé közelebbről is az. Aki kezdő feléje tart, valami mondhatatlan olvadékony puha közegbe kerül, olyanba mint valami párafátyol; hol átsejlik rajta a Múzsa arca, hol eltűnik belőle. S mivel mindenki, aki élni akar, bizonyságra törekszik, a festő is mindjobban törekszik látni az arcvonásokat. Dehát milyen is az az arc? A szemünk nézi, tehát *ilyen*. De a szív másnak érzi, tehát nem *olyan*. A kéz már akkor is örülne, ha csak annyit tudna közvetíteni, mint amennyit a szem lát. Dehát még ehhez is mennyi idő kell! S az évek mennek.

Közben már az első évben beáll valamiféle éterizált állapot, mert a festő a szigorú munkaszabályokkal teli társadalomból, mint egy szökevény átkerül a munkaszabályok nélküli, s így társadalomfölötti létbe. Bár ez minden művész sorsa, de náluk, a festőnőknél, mégis különös jelentőségű. A munkaszabályok lehetnek terhesek az életben, de a társadalom keretein belül tenni kell a munkát,

ami egyben rendet, biztonságot és nem utolsósorban életlehető. Ám amit a festő „termel", az merőben irracionális, csak valami absztrakcitás" elérésére törő, ami maga is ingatag, némileg függvénye a kornak, társadalomszemléletnek, és ráadásul olyan valami, ami csak a jövőben igazolódhatik, mert csak akkor jó, akkor „kvalitás", ha a jövő igazolja.

Ki ne érezte volna festő a szabadságot az induláskor? Ki ne repült volna ebben az éterikus, könnyed életérzésben még szárny nélkül is?! De kevés festő lehet, — a férfiakat is ideszámítva — aki nem rendült meg, amikor látta, hogy a Múzsa mily irizáló ködbe búvik, s mily csalfa tud lenni, és hogy bírásához még az se elég, ha valaki erős, ha valaki nagyon akarja!

A festőnőknél ez a megrendülés — ahogy említettem — a pályaválasztás második-harmadik évében szokott bekövetkezni. Addigra már bőven megismerkednek a mesterségbeli rész nehézségeivel, addigra már felsejlik bennük, hogy egymagában a tökéletes ábrázolás se művészet. Riadtságukban ezidőtájt többféle belső elhatározásuk születhet. Az életerősek, ha átlátják, hogy képességük a versenyben elégtelen, gyorsan megalkusznak. A szerényebbek és áhitattal telibbek pedig rajztanárrá képeztetik át magukat, ha ugyan már eleve nem arra a pályára készültek. Azonmód kezdik edzeni magukat a vidéki élethez, ahol esetleg nehéz sor vár rájuk. Olyan helyeken képviselik a művészetet, ahol alig van másról szó, mint a napi gondról. Feltűnnek a faluk utcáin, vagy kint a dűlőkben tábori állványukkal. Lefestenek itt-ott egy parasztasszonyt, s odaajándékozzák családjának; karácsonyra talán egy tyúkot kapnak viszonzásul. A falu így vesz lassan tudomást róluk, s arról, hogy a mindennapi kenyér, a gyerekek gondja mellett művészet is van a világon. Hatásuk ennyiben jóformán ki is merül, ha csak azt nem említem még meg, hogy iskoláik folyosóin színes nyomatokat is elhelyeznek, legtöbbször csupán rajzszöggel felerősítve a falakra, mert rámára az iskola tárcájából már nemigen futja. Néha, az ügyesebbjeinél, úgy hat az ilyen folyosó, mint egy kis kiállítás, s ha végigvezetnek bennünket e tárlaton, szívük szorong a kritikáért. Felhívják ilyenkor figyelmünket, hogy a modernebb törekvések is helyt kaptak a falakon, így a nagybányai iskola képviselői, vagy Rippl. Elmesélik, hogy a szakfelügyelő legutóbbi látogatásakor megrótta ugyan őket, mert a múlt század realistái nincsenek kellő arányban a modernekkel. De ők kitartanak — mondják — lesz ami lesz.

Mennyi kedves és nemes ember vigyázza a vidéken a művészet e parányi pontjait, s ha, mint annyiszor, még festő-férj is tartozik e szerény otthonhoz, úgy ez a férj, hogy művészetében erőre kapjon, majdnem kizárólag a feleség tanári fizetésére támaszkodik. Ilyenkor a festőnő szíve minden rezdülésével csak a férje művészetére figyel, odaadná lelkét egy jó ecsetvonásáért. S ahogy társára figyel, úgy sorvad saját festészete. Közben őrli a háztartás gondja. Ha pedig gyerek is jön, végleg leszerel mint festő. Ekkorra már a nyugtalansága is elcsitul, hogy álmai odalettek. De kritikáját ébren tartja, mert férjének arra szüksége van. Összeforrnak minden készülő műnél, latolgatják zsüri előtti esélyeit, ha netán egyiket a nagy kiállításra felküldenék.

A boldogtalan típus

Megrendülésüket, vagy legalábbis tétovaságukat az elhivatottságban, a szerelmi életük néha hirtelen teszi akuttá. Az, hogy egyszemélyben festők, asszonyok és anyák is akarnak lenni, lényegében mást jelent mint a férfiaknál a nősülés. Mindig vannak ugyan ábrándjaik, hogy az ő házasságuk olyan „ideá-

házasság lesz, ami nem fogja érinteni szellemi függetlenségüket, — de ezek az ábrándok csakhamar szertefoszlanak. Ha pedig férjük „civil", (tehát nem festő), úgy az pár évi kíméleti idő után akaratlanul is lemorzsolja a festői munkához szükséges önállóságuknak azt a kis maradékát is, amit a háztartás masinériája még meghagyott. Így a festőállvány lassanként a hálószoba két szekrénye közé szorul, s a valamikor elkezdett képek, hogy sok helyet ne foglaljanak el, egymásba sodorva a kamra kis függő padlásán kapnak helyet. Az ilyen asszonyok zöme boldogtalan házasságban él. Úgy látszik, hogy aki egyszer belekóstolt a művészetbe, nem felejti el ízét, s hiánya úgy bénít, mint az elvont narkotikum. Pár festővel, régi baráttal marad fenn csak kapcsolatuk. A férj azonban rendszerint nem kedveli ezeket a barátokat. Fesztelenebbek a kelleténél, nem telefonálnak, hogy alkalmas-e jöttük, csak beállítanak. Beszédjük rendszerint nem pallérozott, hangosan bírálnak, senki se jó nekik. Sokáig maradnak, s távozásuk után még a világ tartópillérei is romokban látszanak heverni. A férj, akinek az effajta pusztító kritika nincs ínyére, mert családfenntartó és akinek elengedhetetlenül szükséges valamiféle biztonság és megállapodottság a lelki nyugalmához, vagy talán mint közéleti (esetleg hivatalnok) ember konstruktív szellemű, aki, ha látja is a világ bajait, de hogy önbizalma legyen és bizalma gyermekei jövőjében, kiszűri az életből a jót is, — mondom, a férj, az asszony festőbarátainak távoztán, a világban, önmagában, a jelenben és jövőben megrendülten tér a hálószobába, s csak a jótékony álom tudja rendbetenni annyira, hogy reggel érdemesnek lássa megkezdeni a napot. Egyébként nem kerülte el figyelmét az sem, hogy feleségének érdeklődése az egyik barátja iránt fokozottabb volt a kelleténél, valamint, hogy az egész esti vitában a két vendég és felesége úgyszólván közös frontot alakított ki ellene. Egy húron pendültek, ez az igazság, — mondja önmagában —, mintha ő, a férj, idegen test lenne ebben a házban, avatag szellem, s csak ők, ők egyedül a modernek, a mindent jobban tudók. De építők-e vajon?

Már éjfél után egy is elmúlt. Vetkőznek. A férj a cipője fűzőjét oldja, amikor megszólal:

— Nihilista banda.

Durdilly, vagy a másik véglet

A „civil" férjek közül egy-kettőt meg kell azonban mégis védeni, ha már a családi keretek közt élő festőnő típusáról beszélünk. Egy-kettőt mondtam, mert valóban kevés van. Valamiféle múlt századi maradvány-férjekről van itt szó, ami ez esetben nem kort jelent, inkább olyasféle lovagias felfogást a női nemről, ami szerint a nők csupán azért telepíttettek a földi létre, hogy a férfiak örömére szolgáljanak. S ezért kímélet és védelem jár nekik.

E férjtípus a művészetet is áhítatosan nézi. Lelkében a vallás számára rendelt, de üresen álló kamrát tölti be ez az áhítat, mely összekapcsolódik, vagy méginkább egybeforr az imádott asszony személyével, aki papnőként végzi a festés szertartásait.

Az ilyen férjnek igazában nincs szeme a művészetre, minden szép neki, amit az asszony létrehoz. Még ha százszor is felteszi magában, hogy éppen az asszony fejlődése érdekében tárgyilagosan kell néznie festői működését, az első adandó alkalomkor cserbenhagyja kritikai leleménye.

Az elmúlt világban üvegházi életet éltek ezek az asszonyok. A fülledt légkör alig engedte hozzájuk a világ nyers valóságát, amin edződhetett volna festészetük és egyáltalán nem engedte át a kritika szavát. Messziről tekintve őket,

mintha azt bizonyították volna, hogy a család, tehát a legkisebb emb... is elegendő ahhoz, hogy benne művészet fakadjon.

Nagy kiállításokra a múltban sose küldtek képet. Az ilyen látványossa... számukra már eleve plebejus-ízűnek számított. De nyugodtan feltehetjük, hogy ez az önkéntes visszavonultság valami mély lelki bizonytalanságot is takart, mimózaságot, félelmet az esetleges sérelemtől. S ha mégis megmutatkoztak, mert az elfogult barátok erre ösztönözték őket, és a szakma ősi ritusának mégiscsak eleget akartak tenni, úgy ezt a megmutatkozást a leggondosabb körültekintéssel készítették elő. Az önálló gyűjteményes kiállításnak „társadalmi eseménynek" kellett lenni, ami a múltban mindig és már eleve kivonta magát a nyers valóság eseményeinek sorából, s olyan ég és föld közt lebegő, sehová nem tartozó mutatvánnyá kerekedett, amit regisztrálni ugyan igen, de — ahogy József Ferenc főherceg drámájának előadását egy dunai gőzhajón — komolyan venni nem kellett.

A nyers valóság kritikája tudta, hogy neki ilyen alkalomkor nem szükséges megszólalni. Vagy pedig úgy vélte, hogy részéről éppen a hallgatás a kritika, amiben nem egyszer cseppnyi óvatosság is lapult. Egyébként az ilyen „társadalmi események" a harmincas évek végén már olyannyira légüres térben mozogtak, hogy minden kritikai beleakaszkodás csak oda húzta volna le őket, ahová nem tartoztak: a földre.

A kiállítást rendszerint a férj készítette elő. A szervezés során egy társaságban esetleg találkozott egyik kiváló szobrászunkkal, aki nagy hozzáértő hírében állt. Meghívta, hogy mondana „egész őszinte véleményt" felesége műveiről. Erre a véleményre ő valóban kíváncsi volt, de azt is gondolta titokban, hogy e nagy hozzáértő szobrász — nevezzük ezentúl Pátzaynak — éppen egy olyan társadalmi és művészréteget világosíthatna fel felesége művészetének értékéről, amelyikhez neki nincsen elég kapcsolata. Ez a sovány társadalmi réteg ugyanis, amely a polgárság művészetre érzékenyebb elemeiből állt össze, éppen abban az időben — a harmincas években — mindenféle formáció, lap vagy egyesülés nélkül kezdett hangadó lenni. Pátzay véleménye tehát — így gondolta — felvilágosíthatja őt, a férjet, arról is, hogy „abban" az irányban milyen esélyek kínálkoznak.

A férj saját kocsijával ment Pátzayért. A Gresham kávéházból hozta el, ahol gyakorta tanyázott. Ők a Rózsadombon laktak, Kotsis Iván építette villában, amely leegyszerűsített barokk-elemeket mutatott.

Inas vette el Pátzay viseltes kalapját.

— Egy Cinzanó-t? — kérdezte a férj, ahogy elhelyezkedtek a fogadószoba foteljeiben.

— Köszönömássan.

Az asszony éppen a töltés közben lépett be csodás meggyszínű fogadóruhában. Érett, szép asszony volt, telt formákkal, de babaarc és gyűszűszáj. Mezítlábra húzott piros szandálja sehogy se harmonizált a meggyszínű ruhával. Csacsogva beszélt Pátzay felé:

— Ne ám hogy arra a képemre nézzen! Ezt csak azért akasztottuk ide, mert Péter (a férjet hívták így) annyira szereti . . . Hol is festettem ezt, Petur?

— Füreden.

— Ördögöt csacsinka, Füreden csak balatoni képet festettem. Nem emlékszik?!... Ennél vesztettem el a sárga barettemet, mert akkora szél volt . . . a képet se tudtam befejezni . . . még egy gyerek is segített a vásznat hazafelé vinni a szél miatt.

— Akkor hát Pomázon festette. Az ördögit, persze, Pomázon!

— Pomázon?

— Ott, most már biztosan tudom, pejinggesztek voltunk Barkóczyéknál.

— Petur, az istenért!... Ott ezt a csendéletet festettem! Nem látja? Barkóczyék kávédarálója van a képen... Ó, mongyő... hogy én ezzel a darálóval mit vesződtem! Péter a megmondhatója. Igaz, Petur? Minden hajam szála az égnek áll, ha valamilyen masinát kell festenem. Mondta is Péter: Szivikém, miért fest maga darálógépet?... Pötyi barátnőm is, ki Glatznál tanult az iskolán... — én Burghardt-növendék voltam — ugyancsak azt mondta: Durdilly — így becézett — Durdilly, csak technika ne legyen a képen! Nem is értem, hogy az ördögbe van ez. Miért ne lehessen, teszem, egy mozdonyt festeni? Dehát úgy látszik, nem lehet... Én legalább nem láttam még mozdonyos képet... Maga látott talán?

Pátzay: — Épp...

Durdilly: — Senki... Ugyan éppen Pötyi volt, aki önmagát cáfolta meg, amikor az egyik művészettörténeti könyvben megkeresett egy ilyen mozdonyos képet, egy angol festő művét... Szivikém, hogy is hívták azt a festőt?

Kis csend. A férj csillogó szemekkel kutat emlékeiben.

— Van Dyck — bukta ki végre.

— Jaj, szivikém... angol festő!... múlt század!

Pátzay: — T... —

— Constable, no persze, Constable — szólt a férj.

— Tűz, tűz, szivikém, azon a tájon, de nem Constable!... Turner!... Jaj, szivikém, jegyezze meg!... Nohát ez a Turner festett valóban egy mozdonyos képet, dehát mozdony az?... Ördögöt... Csak a füstje meg a gőze, de még az is jól bent egy amolyan angol ködben... így aztán könnyű!

— Ahogy látod — kapja át a beszéd fonalát Pátzay felé fordulva most a férj — Emőke (az asszony igazi neve) darálóján semmi impresszionisztikus elem nincs. Ez igazi daráló! Emőke nyilván erre célzott, mikor Constable, azaz Turner mozdonyáról beszélt. Emőkének nagy probléma ez. A kortársak másképp festik a világot, mint ahogy látjuk. Hát mit gondoljunk mi erről?... Emőke néha nyugtalan... Na, na... szivikém, ne tiltakozzon, ez az igazság, maga nyugtalan!

— Én? Nyugtalan?... Szivikém, honnan veszi ezt? Mert nehezen festek le egy darálót? „Szekrement die Modernen!" mondta Glatz egy alkalommal... no, hát nekem is ez a véleményem...

— Tytytytytyty... dehát azért csak megkérdezhetjük Pátzayt, hogy neki mi a véleménye?

— Jóságos kutyinka, persze hogy megkérdezhetjük, dehát ettől én még nem festem másképp a darálót, már pedig ez itt a lényeg... Pátzay! Nem?

Assolutamente!

— Nenenene — vág közbe a férj —, nem azt kívánjuk, édes szívem, hogy maga másképp fessen, hanem azt szeretnénk tudni, hogy a többiek miért festenek másképp, mint maga!... Én nem is tudnék elképzelni szebben festett darálót, mint amilyenről éppen itt szó van... Pátzaynak is nyilván ez a véleménye... nemde?... Nehogy egy pillanatig félreértse tehát, édes, az itt folyó vitát... Mit beszélek?! Nemcsak a daráló, az egész kép remek... azok a meleg színek!... Nem találod, Pali, hogy Emőke színkezelése egész csodálatos?!

Egy ritkább típus a múzeumban másol. Ismerek közülük csodás kitartásúakat, akik évekig is eldolgozgatnak egy-egy remekmű másolatán. Önmaguknak csinálják, hiszen megfizetni ezt a sok időt igénylő munkát nálunk alig tudná valaki. Gazdagabb országokban persze van az ilyennek is keletje. Olaszországban idős férfiak, Angliában idős nők másolnak. Hadd számoljak be az utóbbiakról, noha ez már egyik külföldi utamhoz kapcsolódó emlék.

Már az öltözetük elárulja, hogy festők. Különleges ruhákban járnak. Bár van munkaköpenyük, de ezt rendszerint begombolatlanul hagyják és így akadály nélkül láthatjuk sottis szoknyájukat, s blúzuk fölött a régi divatú zsabót, vagy valami brüsszeli csipke-félét gallérként. Általában bő a ruhájuk, s az összbenyomásunk az, hogy sokféle holmi van rajtuk. Nyakuk körül könnyű muszlinsál lebeg, sőt van, aki sállal erősíti állához a széles karimájú kalapját, miként az Üdvhadsereg tagjai.

Tiszta, gyermeki tekintetük van, s ez rendszerint régimódi aranykeretes szemüveg mögül süt felénk. Arcuk erősen púderezett, majdnem fehér, hogy ráncaikat leplezzék, de szájukat, emlékezetem szerint, nem festik. Kicsit babaszerűen hatnak.

Az angol nőknek általában erős az álluk. Azoké is ilyen volt, akik ottjártamkor a National-Galleryben dolgoztak. Az erős áll azonban nem csökkentette arckifejezésük üdvözültségét. Átszellemülten figyelték műveiket és a mintaképet.

S mily különös volt, ahogy az ecsetet tartották! Mintha egy író a tollat szorosan a jobb melle és hónalja közé húzná fel és onnan lesne ugrásra készen, hogy a világot leírja.

Figyelés, átszellemültség és a végtelenségig óvatos munka jellemezte az effajta idős hölgyeket. Kazettájuk, állványuk, olajos szilkéik, palettájuk, mind a legnagyobb rendben állt előttük. És valami méltóság honolt rajtuk, a nagy mesterekkel folytatott néma vitájuk közben. Bő, színes ruhájuk, széles kalapjuk, tarka sáljaik közül, valószínűtlenül fehér arcukkal, meg-megcsillanó szemüvegükkel, és főleg a félpercenkénti enyhe hajladozásukkal, amint a látottakat átvitték saját vásznaikra, valami misztérium bensőségére emlékeztettek.

Lehet, hogy véletlenül alakult így, de ottlétemkor a különböző remekműveknek csak egy-egy részletét másolták. Angyalfej, bambino, vagy egy őrt álló cherub került csak a vásznukra, a sokfigurás olasz képek mellékalakjai. De ezek a részletek még kiszakítva is, mint kis kohók izzottak, mint meleg olasz üdvözletek integettek ott a nagy szürke termekben. Külön életet kezdtek élni, mert úgyszólván kiléptek egy remekmű zártságából, eleven, kötetlen olasz életet sugalltak. Szinte hallottam, hogy valaki az angyalfej modellje után Mafaldát, a bambinó után Csezárét kiált, s a cherub, egy kapu aljában narancsot kínál. Úgyhogy még a honvágy is elkapott Itália után. (Igen: honvágy, mert minden festőnek két hazája van, a második Itália.)

Négy termen mentem át, mindegyikben egy-egy hölgy dolgozott. Az ötödik teremben nem volt senki sem. A németalföldiek terme volt ez. Ni, ott lóg Van Eyck, az Arnolfiniek . . .

Üdvözlet, nagy mesterem!

Mifajta tűz süt ki ebből a képből? Más, mint az olaszokéiból. A valóság érintésének tüze. Szinte éget. De micsoda csörömpölés ez, az olasz édesség után! Micsoda merészség ez és micsoda rabság!

Majdnem belebukott! Ha a genti oltár Ádámjára gondolok . . . Nem lett Ádám az, csak „modell".

Mintha nagyobb lett volna szenvedélye a látvány kimerítésére (a végzetes realizmusra), mint amekkorára egy képnek szüksége van. Tör, zúz, támolyog, csakhogy a valósághoz jusson. Úgyszólván mániákusa lett. Jó ez? kell ez?

Üdvözlet, csodás mesterem! . . . El vagyok ragadtatva.

Két részre szakad — nem — két részre nyílik Európa a keze alatt. A délitől elválik az északi . . . Nemcsak Memling, de még Rembrandt sincs nélküle. Van Gogh se.

De nézzünk csak szét előbb futólag ebben a teremben. Nézzük a szomszédokat . . . Áááá . . . Ott függ Cuyp, férfi arcképe . . . tiszteletre méltó . . . Nono . . . ez kevés!, legalábbis innen messziről . . . Majd szemügyre vesszük azt is, de maradjunk még egy kicsit Eycknél.

— Áóóó . . .

Mi az?

Vékony, édes hang csendült . . . Igen, igen . . . A szomszéd teremből. És majdnem egyidőben, mintha egy tárgy is puffant volna a padlón. S még egyszer

— Áóóó . . .

Csend. De nem telik bele három másodperc sem, s már a következő teremből egy másik édes és vékony hang kiált:

— What is it?

S ezzel majdnem egyidőben még távolabbról egy még vékonyabb hang:

— What is it, Kitty?[1]

Te jóisten! A képek beszélnek! Csodának vagyok a tanúja! Majd kis lélegzet után: a festőnők!

Mily vékony a hangjuk! Figyeljük csak! Ismét az első:

— I dropped my bag.[2]

Ó, de kedves! Mily törékeny a hang . . . És az E-je mily mély, míly különös . . . Mej beg — mondja.

A másik teremből:

— Áóh . . .

A harmadik terem:

— Áóh . . .

Csodálkoznak a leesett táskán! Nem . . . mégis a képek beszélnek. Üres ez a múzeum! Ostobaság! Nézzük csak Eycket:

Cselszövő figura lehetett ez az Arnolfini . . . És miért tartja jobb kezét ilyen szertartásosan? Mintha fel akarná a figyelmet hívni magára . . . Arckifejezése egy cselszövőé . . . S ez a kis asszony a balján! Eyck egy szentet prezentált neki. Érdekes, hogy a rajza mily elfogódott, stílusa más, mint a férfié . . .

Ismét a harmadik teremből.

— May I help?[3]

Kitty — most már tudom a nevét — felel:

— Théeenksz . . .

A „théenksz" kis e-je mily remek! Zala egyes vidékein ejtik így. Úgy lejtett a zenéje, mint azé a húré, melyet pengés közben feszítenek . . . Tehát gótikus az Arnolfini asszony, de mesteri, ahogy piros ruháját beszervezi a zöld közé! . . . S a kis kutyus! . . . Micsoda ecsetje lehetett Eycknek, hogy ily parányi részletet,

[1] Mi történt, Kitty?
[2] Leesett a táskám.
[3] Segíthetek?

mint a kutya szőre, ily erővel tudott közvetíteni ? . . . Goethe mondta: *Kunst ist Ausführung* . . . Hát igen . . . Igaza van? Úgy érzem, túl rövid ez a meghatározás.

Meg kell lesnem a festőnőket, ahogy beszélnek munka közben . . . Meg kell figyelnem őket, addig úgy se lesz nyugtom . . . Az „öregség szerelme" ez, mondom magamnak, de csak átsuhanó gondolat formájában . . . Milyen is az öregség ? . . . Most kileshetem . . . Eddig nem tudtam, hogy édesség is van benne . . . Erre is kell szemednek lenni — mondtam magamnak . . . Igenis, a Kittyre ! . . . Meglesem a Kittyt . . . De hogyan ? . . . Majd ide állok és úgy teszek, mintha hosszanti irányban nézném a képtárt, holott fél szemem őt lesi a másik teremben. Ahogy fest és ahogy beszél . . . Most még talán lehet, még üresek a termek, tehát Kitty még beszélhet. . . Majd csak azután jön Cuyp . . . Innen is látom egyébként . . . a legszebb Cuyp, amelyet valaha láttam . . .

Kitty dolgozik . . . övé a bambinó . . . Felszegi fejét, miközben ecsetjét a már leírt módon a melle fölé húzza. Figyel, majd színt kever és fél meghajlásban festeni kezd.

— Melyik részt fested, Kitty? — jön egy hang a harmadik teremből.

— A lábikóját — feleli Kitty, az édes Kitty.

Viktória fest

Viktória élete olyan volt, hogy abban neki is, másnak is könnyű volt eligazodni. Ha festett, nem titkolta — mint Thorma mesterem —, hogy mit fest, s ha szerelmes volt, nem titkolta, hogy kibe. Kazettájában rendben álltak a festéktubusok, s olajos szilkéje, mely a legtöbb festőnél a bent száradó festőszertől ragacsos, kifogástalan tisztaságú volt.

Világoskék szeme nyílt tekintetet sugárzott kerekded arcából. Finom orrán éppúgy elgyönyörködhettünk, mint szép metszésű száján, noha utóbbi mentes volt minden érzékiségtől. Sötétszőke haja fru-fru-ban takarta homlokát.

Egy rajzom maradt róla. Ez előzhette meg egész alakos nagy portréját, melyet oly nagy lelkesedéssel festettem abban az időben. E rajz csak a profilját adja. Hasonlít? Nagyon is. Bár a rajzon mintha öntudatosabb volna, mint az életben volt.

Viszonzásul ő is lefestett engem. A portrét egy alkalom szülte: a modellünk megbetegedett, s én ugrottam be helyére.

Akkoriban a nyári műteremben voltunk, kint a város parkjának a hegyek erdő-rengetegével összenőtt részében. Az épület egy kis erdei tisztáson állt, de mi a szabadban festettünk.

Május volt, a legszebb. Andalító langymeleg, szélcsendes, szinte hallani lehetett a levelek növését. Sűrű, fiatal fenyves tisztáson voltunk, de látszottak az óriás tölgyek is, ahogy hátrább a fenyőket felváltották. Zöld-kék világ volt ez, nyers és hatalmas. Az égen egy villanásnyi felhő se látszott, s így kegyetlen élességgel rajzolódtak ki az ég boltozatán a fenyők istenkereső csápjai.

A terep, ahol ültem, erősen lejtett, s így Viktóriának rövidülésben kellett engem festenie. Kék munkaruha volt rajtam. — Kék, zöld itt minden — mondta ő is. De gyorsan elmerült a felrajzolásban.

Dongók vágtattak. S ahogy az erős világításban a sötétzöld erdő-háttér előtt zúgtak el egymás után, mintha egy más méretű világ erőszaktevőiként, különleges megbízatásokkal teljesítettek volna valamilyen parancsot.

— Kicsit balra! — szólt Viktória.

Ha az ember sokáig egy irányba néz, elvarázsolódik a világ. Kicserélődik az értelme. Az ilyen édes semmittevésben gondolatainkat is elhessegetjük magunktól. Vagy pedig valami rejtett értelmet keresünk a fenyők mélyén, az ágak egymást keresztező szövetében. S amikor egy ág mozdulata folytán a nap hirtelen bevillan ebbe a sötétbe, s ezt a zöld misztériumot egyetlen ponton felriasztja, párbeszédet hallunk. Így kellene beszélni nekünk is — gondoljuk. Ez aztán az értelmes beszéd! Hangtalan, de éppen azért tudja átadni igazi értelmét, mert a közlésének nincs közege.

A földön, ahova a nap foltja leért, a páfrány egy pillanatra meghajolt. Jól beszél — gondoltam. No csak, tovább . . . S egy kis fehér virág is kiágaskodott a mélyből. Majdnem fél méter hosszú száron négy levélkéje és gyűszűnyi kis virága volt. Teljesen mozdulatlanul állt. Miért van az, hogy csak a páfrány mozog? — tűnődtem. Legyezi talán azt a kis virágot? Olyan nagy úr talán az a kis virág? Nem . . . nem . . . Ez csak valami csodás asszonyszemély lehet. Akkor is . . .

— Kakukk . . .

Jól beszél. Talán éppen ide, ezeknek szólt valamit. De mit mondhat egy kakukk a páfránynak? Van akkora kapcsolata a páfránnyal, mint velem? Van — súgom magamnak belül. A dongóval is? Azzal is! S feltehető, hogy rájövök erre a titokra?

Kissé lecsukódott a szemem, de csak azért, hogy jól elmerüljek a gondolataimban. Viktória pedig úgy látszott attól félt, hogy elalszom.

— Mondják, hogy a kakukk okos madár — szólt váratlanul.

— Mondják.

— Meg tudja mondani . . .

— Mit?

— Hogy hány évig tart egy szerelem.

— Igen? — de már becsukódott ismét a szemem . . . Mire is gondoltam az előbb? Igen . . . a páfrány. De mi is volt vele ? . . . Hogy ő a kakukkot, a kakukk őt megérti . . . Hiszen mi is megértjük . . . Jósnak használjuk . . . Dehát ez kevés . . . van talán más tartalom is abban a szóban, hogy kakukk?

— Van! — mondtam magamnak félálomban.

— Alszik? — kérdezte Viktória.

— Nem.

— Fordítsa kissé balra a fejét! De rossz modell maga!

No lám, ott van megint az erdő mélye . . . Igen: valami másfajta értelem után kellene kutatni a világban. Ha a fenyő csak fenyő, a dongó csak dongó, s ha a kakukk is csak önmagának van ! . . . Más rendbe kellene összerakni a világ alkatrészeit, hogy igazán megértsük az életet . . . Lehetne azt úgy mondani, hogy a tudomány a nihil felé halad ? . . . No, ez talán sok . . . Dehát végülis hová vezet az a szenvedélye, hogy mindent csak analizál ? . . . Ki rakja össze a szétporlasztott elemeket újra és akként, hogy a világ a szemünkben új és igazibb értelemre keljen? De milyen lesz, ha egyszer megtudjuk, hogy igazában mi is a világ? Ami felé a tudomány törekszik. Az lesz talán a végső „nihil", a legnagyobb árvaság? Vagy az lesz a végső értelem, a megváltás? Én bízom és mindig bíztam az értelemben.

— Nehéz ebben az erős napsütésben festeni — mondta Viktória.

— Tegye fel a nagy szalmakalapját.

Be is ment érte a műterembe, s újra munkához látott. Az arcát kezdtem nézni, s ahogy a mély árnyékból szeme kutatva figyelt.

— Ne rám nézzen!
— Hanem?
— Arra . . .
— Mi van arra?
— Kakukk . . .
— No de tényleg, hajtsa a fejét egy kicsit odább ! . . . úgy . . . — most jó.
— Kakukk . . . Milyen fáradhatatlan madár — gondoltam. Tizenöt-húszat is kiált egymás után . . . Mitől függ, hogy mennyit kiált?

Majd teljes csend lett. Mintha megállt volna az idő. Viktória is, kezét karba fonva, fejét hátravetve szótlanul nézte a képét. Csak a feje, a nagy szalmakalappal, mint egy csodálatos növény valami enyhe szélben, ingott ide-oda. Mint a bodzavirág, olyan ő ebben a kalapban . . . Különben is miért ne lehetne ő valamilyen növény? — tűnődtem, mintha tovább akartam volna folytatni az iménti meditációt . . . Igenis ! . . . Tegyük fel, hogy ő valami nagy, valami hatalmas növény . . . csak meg ne szólaljon, az istenért — gondoltam —, mert akkor oda a varázslat . . . festenie se szabad . . . Még rám szólnia sem, ha ismét feléje nézek . . . Én, a rossz modell, a bodzavirágra.

— Meddig szeret még engem, azt mondja meg! — szólalt meg hirtelen a növény.

Csend. A szemébe néztem. Még most is összehúzva tartotta, mint a képnézésnél, de már rám szegezve.

— Kérdezze meg a kakukktól.

A növény most mintha egyik levelét (karját) mozdította volna, majd az előtte álló festményre nézett. Mint akit a sugárzás bánt, összehúzta a szemét.

— Gondolja . . . (most itt egy kis szünetet tartott, mintha elterelődött volna figyelme). Gondolja . . . — kezdte újra —, hogy a kakukk . . . az tudja?

Amitől féltem, nem következett be. Nem tört meg a varázs, még mindig növény maradt. Bár várta válaszomat, de már emelte karját, hogy folytassa a festést.

— Azt mondják — feleltem én is vontatottan, a varázslat hatása alatt.
— Hát akkor?
— Meg kell kérdeznie tőle.
— Nekem?
— Magának.
— Hangosan?
— Igen.

A festés egy percig megállt. A növény figyelt. Mintha zavarban lett volna.

— Nem tudom . . . butaság . . . Kérdezze maga!
— Olyan nincs . . . Maga kíváncsi rá.
— Dehát, ha nem tudom . . . Hangosan nem tudom.
— Akkor kérdezze magában!
— Meghallja azt is a madár?
— Egy kakukk?! Azt hiszem, igen.

Majd megindult újra a festés.

— A kabátomat festi?
— Azt.

Lehet, hogy a növények is festenek, s közben éppúgy hajladoznak, mint Viktória. Ahogy a festményt vizsgálja, s közben a fejével, de még a törzsével is ide-oda hajlik, teljesen növényszerű.

— Látott már Victoria regiá-t? — kérdeztem.

Magyar Hirdető
KORTÁRS

Kakukk . . . kakukk . . .
— Nem.
Majd egy idő múltán újra ő:
— Két év . . .
Csend. Majd újra ő:
— Kissé balra a fejét . . . Kérem . . . Csak egy kicsit . . . Úgy . . .

Öregen

A kakukk jóslata beteljesedett, de Viktória emléke az évek folyamán egyre megnyugtatóbb összképet mutatott. Az első világháború szakított szét bennünket, nem volt tehát neheztelés, vád és önvád. Az a mondás, hogy „szétmentek útjaink" ránk valóban illett. S ez a körülmény tette könnyűvé az elválás emlékezetét.

Sőt több volt az, mint könnyű. Derült volt. Mivel Viktória szüntelen tevékenységben élt, még a visszatekintésben is munkában láttam őt. S ha valaki ilyen munkás életre gondol, derűsnek látja azt a képzeletben.

Csak föl ne riassza egy késői viszontlátás az így kialakult ködös alakot, mert elszáll mint a pára, hogy soha többé vissza ne jöjjön. Valami új lép a helyébe, ami lehet mélységesen emberi, de a régit nem lehet mellette megmenteni.

Így történt ez Viktóriával is.

*

Ahogy pár évvel ezelőtt egy napon belépett a szobámba, elsőnek a szemét vizsgáltam. Mintha világosabb lett volna, mint amilyenre emlékeztem. Megtört szemek. De örültem annak, hogy noha tíz évvel idősebb nálam, haja alig őszült. Néztem a mozgását is. A régi elevenségű volt az is.

Leült. Láttam, hogy gumicipőben jött be.

— Miért nem veti le? — kérdeztem.

— Télen ebben vagyok — válaszolta —, ez jó meleg.

Kint kora téli délután volt. A hó délelőtt olvadni kezdett, s most ismét összeállt.

Érdekelt, hogy miért éppen télen szánta rá magát, hogy a határon túlról Pestre jöjjön, erre a hosszú útra. Kiderült, hogy Pest környékén lakó nővére volt éppen beteg, méghozzá menthetetlen. Őt jött meglátogatni.

— Megvárom, amíg meghal — mondta —, aztán visszamegyek.

Fölriadtam:

— No, talán csak lesz még kiút?

— Nincs — válaszolta szabatos egyszerűséggel.

(Ismerem az öregek közönyét a halállal szemben. Ezt figyeltem most Viktóriánál. Jó lesz ezt tudnom — gondoltam —, nem lehetünk ezen a téren elég tapasztaltak. De egyben nyomasztott. Sok ez — úgy éreztem. Sőt: Igaz ez?)

— Csak hat hétre kaptam tartózkodási engedélyt — folytatta —, nem tudom mi lesz, ha tovább él?!

Megszűnik vajon még a testvéri szeretet is az öregkori halál előtt? Szabad-e föladni a halál előtt a szeretetet? Vagy pedig itt már csak az öregek mélységes közönyéről van szó, amikor testvérért, barátért egyaránt nehezen fakad a könny? Hány éves korig sirathatunk valakit halálakor természetesen, jogosan?

— Hogy van, kedves Viktória? — kérdeztem. S mennyire kívántam volna, ha e kérdésben nemcsak a régi emlékek sugallta szeretet, de minden érdeklő-

JANKOVICH FERENC

ÖNMAGÁRA

Ő volt amaz égi létra,
pásztor nepek ivadéka:
mintha a fejében kucsmát
viselt volna s lábán csizmát.
(Nem félcipőt, félharisnyát.)

Vidéken élt a kutyája:
és a lelke. Mintha nyája
az országban barangolna
és a pásztor Pesten volna.
(Ide jött, hogy egyet szólna.)

Érdekelték őt, napesten,
a szép felhők Budapesten.
S ha akadt föld, egy tenyérnyi,
volt is szíve: reá lépni.
(Képzelt kertből álmot tépni.)

Meg-megesett vele néha,
hogy úgy járt-kelt, mintha lóra
szállt volna fel: mintha talán
kard fityegne az oldalán.
(Míg tapadt egy jármű falán.)

Így barangolta világát,
Kecskemétig nyújtva ágát,
Párisig és Szoboszlóig,
Moszkváig és Karakóig.
(Oly ritkán volt neki jó itt.)

Százfelé a mindenségbe,
oly magasan, mintha égbe:
fölébe minden tájaknak,
hol emberek, népek laknak . . .
(S itt rekedt, egy gondolatnak.)

ILLATSZŐNYEG

Lesnek hunyorgó szemeikkel,
mialatt tarka színeikkel
összeborulva, álmot szőnek:
egy csapat virág, — illatszőnyeg.
Mint a bálban a zsenge lányok,
mikor tánc előtt sorban állnak —
az ömlő lét színén lebegnek
játékaiul kis szeleknek,
s rezge szárán gyenge nyakoknak
keccsel ide-oda inognak.
Minden jelére a világnak
még szemet nyitnak, szájat tátnak:
s mint tánci lányok zilált csokra,
falkákba fogja tövük bokra.

A *csillagvirág* égbe repdez,
alig ért ő a szerelemhez;
s dicsőségét únja a másik,
fő elfordítva, mélyet ásít.
S *harangvirág*, a kert alatt,
észre sem vennéd, csak hanyatt:
édes ábránd ül s mályva-hím
üvegtörékeny szirmain.
Vértorkú tátika nem bánja,
mit néz halálfejes *árvácska*.
S nyúlik a föld fehér *fűgyöngye*,
ezer csillárt emel fű-gyenge
vézna nyakával a magasba:
s néz a sok csöpp kis virágocska
millió tűgomb-szemmel, csillogva.

Így ámul-bámul a nagyokra.
S kavarog tőlük annyi illat,
mint ha tánc közben lány megizzad.
A rózsa páralelke: éden,
vágyálommá ömlő zenében,
s égies *a liliom* tánca,
mint angyalszárnyak suhogása,
míg párolog *a viola* szépen
elrejtőzve; s ott, lánghevében,
alélva és félholtra válva,
teli torokkal szuszog *zsálya*;

Negyedszázados elnyomás után ismét a haladás szolgálatába állott a

G A L I L E I K Ö R

A reakciós szellem és a közömbösség ellen küzd, a baloldal fegyvereivel, - tisztán tudományos gondolkodással, elfogultság, előítéletek, babonák nélkül - babonák ellen !

Április havi előadásaink:

5-én:	KORONDI ANDRÁS: CSÉCSY IMRE DR:	Babonák nélkül... /Bevezető/ Baloldal, jobboldal...
7-én:	POGÁNY IMRE DR:	Egyén és társadalom /I./
10-én:	POGÁNY IMRE DR:	Egyén és társadalom /II./
12-én:	SUPKA GÉZA DR:	A hatalom szimbolikája
14-én:	DARVAS JÓZSEF:	Népi irodalom
17-én:	KASSÁK LAJOS:	Az ifjuság problémái
19-én:	KENDE ZSIGMOND DR:	Szakembert vagy polihisztort?
21-én:	VÁRKONYI ZOLTÁN:	Szinház a romok között
24-én:	BERNÁTH AURÉL:	A képzőművészet időszerü kérdései
26-án:	KOVÁCS IMRE:	A magyar föld kérdése
28-án:	GELEJI DEZSŐ:	Magyarország és a délszláv kérdés

A "Galilei Kör" tagjain kivül vendégeket is szivesen látunk.

Az előadások d.u. 3 órakor kezdődnek VI. Podmaniczky utca 31. I. számu előadóhelyiségünkben.

Tagfelvétel és felvilágositás: VI. Felsőerdősor 11. I. d.e.10-1-ig és az előadások napján d.u. 2 órától a Podmaniczky utcában. -

Bernáth Aurél

Bernáth Auréll./Marcali. 1895/. Rövid ideig a nagybányai szabadiskolán tanult, de lényegében autodidakta. 1922-ben Bécsban, majd Berlinben élt, itt rendezte első gyüjteményes kiállitását. Kezdetben a non figurativ piktura hive, de a 2o-as évek közepétől kezdve visszatért a természetelvüséghez. Ekkor Pöstyében, majd Budapesten élt. 193o körül alakult ki sajátos stilusa, amelyet az expresszionizmus formajegyeinek a felhasználása, a valeur-festőiség és a kontemplativ, intellektuális érzékenység jellemez. Ekkor nagy hatást gyakorolt a kortárs magyar festészetre. 1935 körül plein air reminiszcenciák jelennek meg müvészetében, közelebb került a nagybányai tradicióhoz. Az 1945 után festett képei lényegében a korábbi képei formarendjéhez kapcsolódnak. Ekkor monumentális feladatokkal is kisérletezett. /Inota, Brüsszeli Világkiállitás 1958/. 1962-ben nagyszabásu anyaggal szerepelt a Velencei Biennálén és Londonban rendezett gyüjteményes kiállitást. Müvészetirói munkássága is jelentős. A Képzőművészeti Főiskola tanára. Kossuth dijas.

Bernáth Aurél

Magyarság és Európaiság.Kállai Ernő cikkéből Kut 1926 márc 28. 1.szám.

.....Egyetlen festőnk van,akiben az európai expresszionizmus hagyományosan romantikus magyar festői értékekkel egybeolvadva,valóban monumentális vizióra tudott lendülni: B e r n á t h A u r é l .És ez a magyar expresszionista a sötét barnákba és kékekbe fojtott clair-obscur skálákat müveli.Bernáth a nemzetközi szellemi áramlatok legproblématikusabb ütköző pontján,Berlinben él és rendkivül érzékenyen reagál ezekre az áramlatokra.De minden nemzetközi orientálódása ellenére is éppen azon a ponton tárta fel müvészetének legmélyebb és legsajátosabb magyar vonatkozásait,ahol annak az életgyökerek egészében kellett megrendülnie,hogy a legnagyobbat,a transzcendentális viziót akarhassa.Éppen e felfokozott szellemi intenciók révén került napvilágra Bernáth festőiségének hallatlanul dusan orkesztrált testi ösztönereje,már-már orgiasztikus dinamikája.És ezen a ponton egészen kézenfekvő a szerves kapcsolat mindazokkal az otthon élő vagy már elhalt,muzeálisnak elismert piktorainkkal,akikben a hazai szépérzék a magyar festőművészet legmélyebb nyilvánulásait ünnepli.Madarász, Székely,Bertalan,MunkácsyMihály,a szolnokiak és nagybányaiak,Szőnyi és köre,sőt bizonyos tekintetben a mérhetetlenül tulbecsült Rudnay is. Csupa olyan név,mely a magyar piktura legtermékenyebb ,legeredetibb vonalába esik.És ehhez a vonalhoz csatlakozik Bernáth transzcendentális páthoszu, monumentális viziója is.Nem i szólva a lelki rokonságról,mely a festőt Bartók táncszvitjéhez és Kodály zsoltárához füzi. Ez a végzetszerüen teljesedő tradició ad erőt,széles mély alapot egyéni tehetségének,hogy birja az iramot és az expresszionizmus német,orosz példái mellé nagyszerü magyar dokumentumot állitson.

Bernáth csalhatatlan ösztönnel mellőzte a német és orosz expressz ionizmus spektrálszinskáláját,mint legmélyebb magyar festői mondanivalóink számára alkalmatlan kifejező eszközöket

A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS A

KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MEGHÍVJÁK ÖNT

Bernáth Aurél

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

1972 SZEPTEMBER 29-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA

A BUDAVÁRI PALOTÁBA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

Déry Tibor

A MÚZEUM MEGKÖZELÍTHETŐ A SZARVAS TÉR FELŐL,
MEGNYITÓ IDEJÉN A DÍSZ TÉRRŐL GÉPKOCSIVAL IS.

Bernáth Aurél festőművésza

BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK

FK.: A BTM FŐIGAZGATÓJA 5342 FNYV I

A múzeumi hónap megyei rendezvényei

A Fejér megyei múzeumok a kiállítások, előadások és más rendezvények sorozatával gazdagítják az októberi országos múzeumi hónap eseményeit.

Fehérváron az István király Múzeumban Ferenczy Béni emlékkiállítás, a Csók István Képtárban pedig Gresham és köre című kiállítás fogadja a látogatókat. Az előbbi egész hónapban látható lesz, az utóbbi október 22-én nyílik. Dunaújvárosban A forradalom 50 éve című kiállítás október 8-án nyit a kiállítási teremben, míg az Intercisa kereskedelmi kapcsolatai című kiállítást október 22-étől láthatják a dunaújvárosi múzeum látogatói. A forradalom 50 éve című kiállítás november 6-tól Fehérváron is bemutatásra kerül a múzeumban, ugyanitt kerámia bemutatót is tartanak a táci ásatás anyagából a nemzetközi kerámiai kongresszus résztvevői számára.

A múzeumi hónap fehérvári előadásaira a MTESZ Klubban kerül sor. Október 11-én Pesovár Ferenc skandináviai útiélményeiről beszél, 18-án Németh Lajos Gresham és köre címmel tart előadást, 25-én pedig Molnár Zsuzsa Bernáth Aurél művészetét ismerteti. November 15-én Salamon Konrád Lenin és a forradalom című előadására kerül sor. Dunaújvárosban október 8-án a Népfront Klubban Salamon Konrád a Nagy Októberi Forradalom jelentősége címmel, 27-én pedig Adonyban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom az irodalomban címmel tart előadást.

Fehérváron a XX. század magyar művészete című sorozat kísérőprogramjaként október 22-én 17 órakor hangverseny lesz, közreműködik Szücs Lóránd zongoraművész és a Weiner-vonósnégyes. Dunaújvárosban október 25-én 19 órakor a Népfront Klubban érdekes beszélgetésre kerül sor Vargha László veteránnal, míg november 12-én a Csók István Képtárban a helytörténettel kapcsolatos vetélkedőt rendeznek. Tácra október 1-én, Sukoróra pedig október 28-án rendez kirándulást a Múzeumbaráti Kör, illetve az IBUSZ.

JÓÍZŰ KENYÉR

Itt illatozik az asztalon, s bocsássák meg nekem ezt az álszerénységet, hogy személyemnek szóló jogos elégtételt tisztelek most benne. Pirospozsgás, ropogós, még párolgóan illatozó elsőszülöttje a Székesfehérvári Sütőipari Vállalatnak. Egyelőre még csak a Piac téri szakboltban kapható, három kilós nagyságban, de már van. Kerek képű, jóízű kenyér. Sok cikkemre, glosszámra válaszképp fogadom, s mi mást kérhetnék még a sütőipartól, mint azt, hogy ők is fogadják...

Ne szeretettel, hanem fogadják meg: lesz mindig, s majd mindenütt ebből a háromkilós, szép magas, ropogós, illatozó és jóízű kenyérből. Abból a kenyérből, ami szerény véleményem szerint ... mecha-

csian várják: milyen határozat szüle...

Abban valamennyi ... föld azé, aki megmű... kadt, vagy a szántó... örökösök nem tartha... ra. Csupán a föl... mondjuk ki — tehe... fantáziát. Mert zseb...

mir... tsz-v... klőd... ánt... kra

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP
1967 SZEP 27.

INN...

— **Szőlészeti, borászati** tanácskozás lesz a móri bornapok nyitánya. A pénteken 9 órakor kezdődő ankétra az ország valamennyi híres borvidékének szakemberei hivatalosak.

— **Börönd az országúton.** A rendőrség talált tárgyak osz... megint sok elhagyott

— **Mezőgazdasági** könyvkiállítást rendez a móri járási könyvtár. A pénteken nyíló kiállítás anyagát a Mezőgazdasági Könyvkiadó biztosította.

— **Az idén is megrendezik** a Szovjetunió, Magyarország, Lengyelország, az NDK, Csehszlovákia és Bulgária közös dalfesztiválját. Minden ... szé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

TANÁCSOK LAPJA

1966 OKT 27

1021

Művészetekről – vb-ülésen

Gazdag hagyományokra tekinthet a képzőművészet Somogyban Bernáth Aurél, Ripp-Rónai, Vaszary János, Iványi-Grünwald nevét európai viszonylatban is számon tartják. Erre az örökségre és a jelen értékeire volt tekintettel a megyei vb, amikor napirendre tűzte a művészetek helyzetét az ideológiai irányelvek tükrében.

Ma is jelentős alkotó munka folyik a megyében. Az utóbbi években hét fiatal, főiskolát végzett művész keresett otthont a munkálkodásra ihlető Somogyban. De rajtuk kívül még tizenöten dolgoznak szép eredménnyel.

Ezért is dicsérendő az elképzelés, amely hangot kapott a vb-ülés előterjesztésében: „A Dunántúlon húsz év alatt jelentős képzőművészeti központ kialakulni nem tudott, joggal lehet arra gondolni, hogy tervszerű művészetpolitikával Kaposvárt ilyenné lehetne fejleszteni."

Ám a megvalósításhoz úrrá kell lenniük Somogyban az afféle jelenségeken is, mint az üzemek, intézmények közömbössége a művészeti alkotások iránt. Ugyanis a megyei kiállítások alkalmával — szégyenszemre — vállalatok, üzemek nem vásárolnak az alkotásokból. Pedig a mecénás szerepét elsősorban nekik kellene betölteniük.

A zenei élettel kapcsolatosan is több fontos megállapítást tett az előterjesztés.

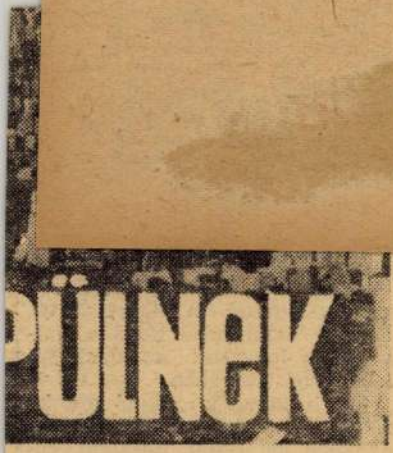

OTP és az építésügyi hatóság.

Szabolcs, Borsod, Heves, Nógrád megyének is köszönet jár a segítségért. A négy megyéből a termelőszövetkezeti építő brigádok, a tanácsi építő vállalatok, s a ktsz-ek mellett csaknem hetven műszaki társadalmi brigád áll Hajdú megye rendelkezésére és természetesen állami vállalataik is minden kapacitást átadnak, amit csak nélkülözni tudnak.

Balmazújváros

van a legnehezebb helyzetben. A város mélyen fekvő külterületére teljes építkezési zárlatot kell elrendelni. A 144 építendő lakás részére az úgynevezett Rácz-dombot jelölték ki. A TITÁSZ itt elismerésre méltó munkát végzett. Az egész területet villamosította záros határidőn belül, hogy idejében le lehessen rakni az új városrész alapjait.

Három Hajdú megyei városban jártam. Az új házak mo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

KORTÁRS

1962 JUN

1021

BERNÁTH AURÉL *rajza*

1561/14

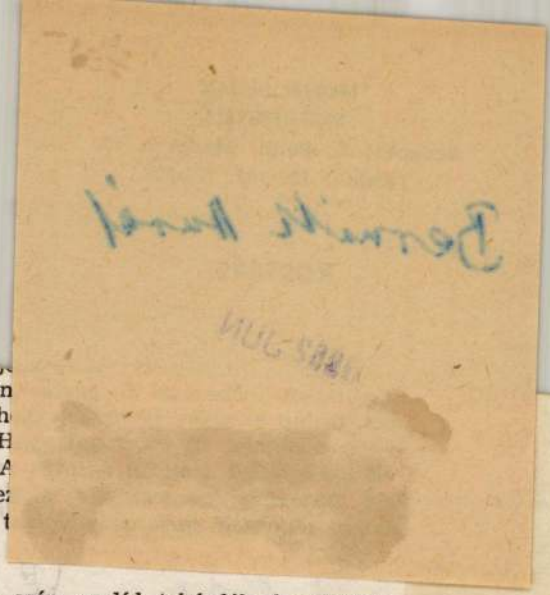

meg csak az ágyat is, amelyikben Viagra
vigasztal, hogy azon a földön járok, amelyen
szomorúan, s annyian nyüzsögnek köröttem, h
dolni, hol vagyok, milyen emlékek között. H
töröm a fejemet, s kínomban elmosolyodom. A
turistáktól. Milyen könnyű volt elképzelni e
gyereknek. Nem fogok én egyedül maradni a t
hogy lehetetlen.

A templom.

Vadul ver a szívem, ahogy meglátom a szép, szelíd tehénfák árnyékában. Még jó, hogy éppen javítják a tornyot, s körül van állványozva, így valahogy könnyebb, kevésbé ünnepélyes, mikor átlépjük a küszöböt. A Nénike elemében van, a vitrinhez tipeg, mely a híres anyakönyvet őrzi, s betűzgeti, jó hangosan, hogy a legtávolabb álló is hallja, mikor és kitől született Guglielmus Shakespeare, Johannes fia. Nem tudom, milyen a templom berendezése, azt hiszem, igazában nem is látok semmit, annyira meg vagyok hatva.

A kriptához a Nénike vezet, ő fedezi fel legelőször, mindenki odatolul, állunk. Most már látjuk az oltár mellett Shakespeare különös faszobrát.

Ezt se lehet érzékeltetni. Nem lehet leírni, mit érez az ember, ha ott áll a költő templomában egy furcsa, nyakbodros, kifestett, kopasz, pufók férfi mellszobra alatt, s a földön, a kripta tetején azt olvassa, hogy itt nyugszik az a költő, aki legnagyobb irodalmi élménye volt, s még holtában is átkot mond — sírja felirata szerint — azokra, akik megzavarnák lenti nyugalmát. Csak állok, nagyon buta képet vághatok, mert nagyon meg vagyok hatva. Még fenn a nap, rézsútos, szelíd sugarak hullanak a hajamra.

A vezető elsuttogja mondanivalóját, a pap is mond valamit, mehetünk tovább. Gyorsan, csak gyorsan, mert más is akar nézelődni, új csoport következik. Hát most nem megyek, akkor se, ha itthagynak, s külön és vonattal kell hazavergődnöm. Nem. Mindenki a kijáratnál van már, senki se néz hátra, most talán le tudok térdepelni, s azt mondhatom Vilmosnak is, hogy „szervusz".

A Nénike.

A Nénike még itt van, mert érdekli valami. Hátul a falnál van egy jelentéktelen szarkofág, ki nyugszik benne, nem tudom, a vezető nem szólt róla. Nyilván valami földesúr vagy kegyúr vagy lelkész. Hát ki fontos még ezen a helyen? Ki fekszik odahátul, érdeklődik a Nénike, s fejemet rázom, nem tudom; lesem, elmegy-e. Odébb húzódik, no hálistennek, megrezzen a térdem, ám kiegyenesí-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉRMEGYEI HIRLAP

1962 MÁJ 3

Bernáth Aurél

1021

5. oldal.

A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás anyagából

„Rárfutapi hikotó" olajt.

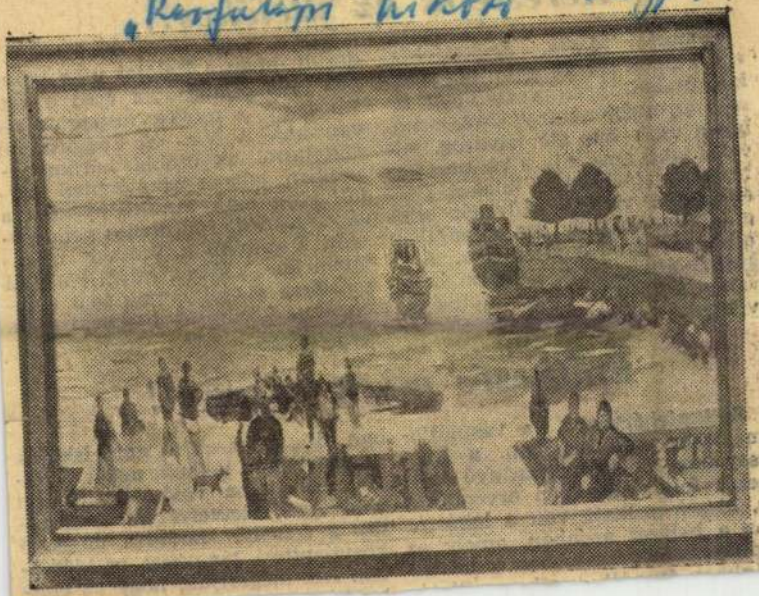

OLVASÓI a sz

Kerestetik az illetékes...

Somorjai Mária, Székesfehérvár Palotai út 33. szám alatti lakos családi háza veszélyben forog: az utcai szennyvíz-csatornából a víz a ház alá szivárog, mivel a talaj arra lejt, a víz utat keresett és alááztatja a falakat. Először a vizióra leolvasói kifogásolták, hogy az óra aknájában ellepi az órát a szennyvíz. Arra gyanakodtak, hogy a házon belül van a szivárgás. Saját költségén vizsgáltatta meg a csöveket és kiderült, hogy a Palotai utca közepén lévő csatornából ered a víz, valószínű a csövek hegesztésével van baj. A Víz- és Csatornamű Vállalattól az utóbbi három hónapban három alkalommal jártak kint, akik tanulmányozták a szivárgást, de intézkedés nem történt. Legutóbb a Vállalat irodájában járt, s kérte, mivel közületi területen a vállalatnak kell a javítást eszközölni — intézkedjenek. Intézkednek?

Építkezés miatt zárva?!

Székesfehérváron, a vasútállomás tőszomszédságában, a Kölcsey utca elején nagyarányú építkezés folyik. Ez igen örvendetes is, hiszen szükség van a lakásra. Az a helyzet azonban, amely az építkezés következtében a mi utban idős emberek és apró iskolás gyermekek is laknak, nekik a jelzett útvonalon való közlekedés valósággal életveszélyes. Fokozódik a veszély, mióta a meglévő közvilágítási lámpákat is kiszedték. Azt megértjük, hogy az épít-

Bernát Aurél

Bernát Aurél: „Révfülöpi kikötő" c. olajfestménye.

Dunántúli Napló
1942 május 3. Sze

emelvény előtt fegyelmezetten elvonuló Sportiskola, Pedagógiai Főiskola és a többi sportkör résztvevőit is. Fokozódott a tetszésnyilvánítás, amikor a Dózsa sportolói értek a Széchenyi térre.

A mozgalmi dalokat éneklő Dózsa sportolók hangját elnyomta a sok ezer főnyi közönség tapsa és éljenzése, mely mindannál ékesebb-

4x100 m vegyesváltó: 1. Dózsa 5:48.0, 2. Urán 6:23.7.

Ifjúsági lányok: 100 m gyorsúszás: 1. Szabó (Urán) 1:21.1, 2. Radványi (Urán) 1:21.4, 3. Baczoni (Urán) 1:22.3. — **Serdülő lányok: 100 m hátúszás:** 1. Haraszti (Dózsa) 1:27.2, 2. Szalai (Urán) 1:28.6, 3. Tóth (Urán) 1:29.6. — **Gyermekek:**

Stadionavatás Ú

Mindkét bánvász kézilabda-csapa

Bernáth Aurel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1960. jún. 26

NÉPSZABADSÁG

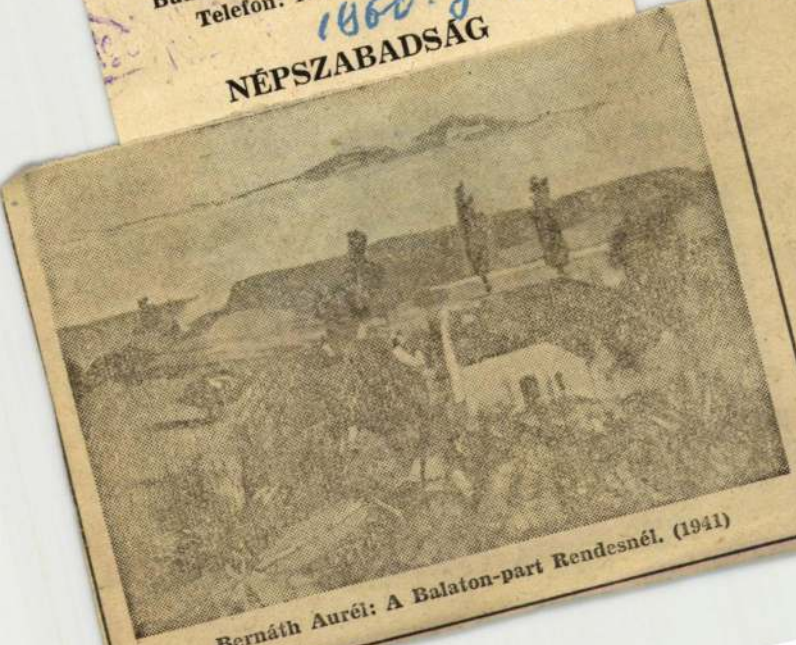

Bernáth Aurél: A Balaton-part Rendesnél. (1941)

bányára,
nyássza
tornanád
márványt
A virá
illata ös

el kitárv
eg a völgy-
t, áttetsző
kicsike ta-
egy másik
z erdő ne-

MUSZKVAI
NAGYCIRKUSZ

Bernáth Aurél

1021

1972. IV. 29. 19.00. Ka.

Esti krónika I.

- A miskolci új Képtár megnyitásáról Tréba Gyula kollégántól kaptunk beszámolót.

- Valójában egy új művészeti intézménnyel gyarapodott ma dél előtt Miskolc városa.

Váci Béla a városi tanács elnöke megnyitotta a miskolci Képtár állandó kiállitását. A népes vendégsereget dr. Végvári Lajos a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanára kalauzolta.

- Elsősorban a két világháboru közti magyar művészet klasszikus alkotásait, azoknak a mestereknek a műveit, akik később a Képzőművészeti Főiskolán professzorainak voltak a ma Miskolcon alkotó művészeknek. Bernát Aurélnak 1927-ben készült kiváló pasztellja. A hegyoldal.

- Czóbel Béla; Egry József, Berényi Róbert, azután Gadányi Jenő, Baressay Jenő, Kmetty János, Punyi Géza, Dischelbeer István és még sokan mások.

1921

Ernst Dürer

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1962 DEC 1

Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész kiállítása nyílt meg Debrecenben.

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

DEC – 1

— BERNÁTH AURÉL, *Kossuth-díjas festőművész kiállítását pénteken a debreceni Medgyessy-teremben megnyitották.*

1024

Bernard Mail

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 DEC 3

HÉTFŐI HÍREK

BERNÁTH AURÉL Kossuth-díjas festőművész kiállítását vasárnap sokszázan látogatták a debreceni Medgyessy-teremben. Különösen a művész idén alkotott, útiélményeket ábrázoló művei arattak sikert.

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 JUN 29.

NÉPSZABADSÁG

117

Bernáth Aurél, az Így éltünk Pannóniában című, nagysikerű visszaemlékezéskötete után, most Utak, vonzódások címmel folytatja visszaemlékezéseit. Beszámolója Nagybányával kezdődik, s művében feltárja az absztrakt festészet kérdéseivel viaskodó, fiatal festő válságát és kiábrándulását.

*

m
ép
tú
sz

Bi

n-vitalá

Berecz András
Magyar Hírlap
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KELET M

Ami a festőművész számára a legnagyobb

1021

Berecz András képkiállítása nyílik vasárnap

Láthatták már képeit Debrecenben, Békéscsabán, Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Budapesten, láthattuk megyénk képzőművészeinek mind a hét közös őszi tárlatán és két évvel ezelőtt Berki Nándorral és Páll Gyulával közösen rendezett kiállításán. Vasárnap délelőtt 11 órakor azonban először kerül sor önálló kiállításának a megnyitójára, először lesz alkalmunk egész alkotóművészetét áttekinteni.

— Talán furcsának tűnik, — mondja Berecz András festőművész — de magam is csak most tudom majd képeimet együttes hatásukban vizsgálni, először mérhetem le, milyen következetesség érvényesül a képek összességében. Tagadhatatlan, hogy a művész izgatottan várja, hogy alkotásai milyen érzéseket váltanak ki a közönségből. Vajon életre keltik-e azokat a hangokat, érzéseket, amelyek alkotásra késztették a művészt? Izgalmat jelent ez a várakozás.

— Milyen hatással van a kiállítás a közönségre?

— Ha csak számszerűleg hasonlítanánk az első és a hetedik őszi tárlat közönségét egymáshoz, akkor is meglepő eredményt kapnánk: többszörösére növekedett Nyíregyházán a képzőművészet iránt érdeklődők száma. És a fejlődés minőségi is: minél több kiállítást lát a közönség, annál igényesebb, hozzáértőbb. Nemcsak a zsűri követel tőlünk sokkal jobb képeket, mint mondjuk az első közös kiállításunkon, hanem a közönség is. Egy képzőművész sem alkothat magának, hiszen az emberekkel akar valamit közölni a műveken keresztül. De hogy állandóan többet és jobban, színvonalasabban közölhessen, ahhoz az szükséges, hogy ő maga igényesebben, szigorúbban bírálja meg a saját kiállítását, mint a közönség.

— Milyen anyagot láthatunk a kiállításon?

— Úgy érzem, hogy ez az év fordulópontot jelent munkásságomban. Hosszú évek szívós munkája után az eddiginél jóval kedvezőbb körülmények között, azt hiszem az idén sikeresen tűztem ki magam elé a célokat. Formában egyszerűsödni, tartalomban erősödni. A kiegyensúlyozottságra való törekvésem talán nem volt eredménytelen. Ebből következik, hogy a kiállításra kerülő 40—45 képet jórészt az elmúlt egy év legjobb terméséből igyekeztem kiválogatni. Eddigi utamon több megállót, de csak néhány jelentősebb állomást tartok számon. És én csak a fontosabb állomásokat jelző műveimet válogattam ki, azokat, amelyek a jelenlegi törekvéseimhez, szemléletemhez vezető utat mutatják.

Gál Béla.

„Kedves ismerős kopogtat ismét a falusi házak ajtaján: néhány nappal ezelőtt elhagyta a nyomdát, s most az olvasóhoz bebocsáttatást kér az 1963. évi **Kincses Kalendárium.**

A több mint 250 oldalas, képekkel, rajzokkal gazdagon illusztrált, többszínnyomású naptár ezúttal is gazdag tartalommal jelent meg, sőt sikerült is talán túlszárnyalnia eddigi testvéreit. Az év legfontosabb kül- és belpolitika eseményeinek áttekintése s tömör összefoglalása mellett híven, tükrözi azokat a nagy változásokat is, amelyek az elmúlt esztendő adatt a falu, a vidék társadalmában végbementek, s ezen túlmenően számos jótanácsot, új és hasznos tudnivalót, színvonalas, érdekes olvasmányt kínál az olvasónak. Úgyszólván mindenki talál benne valami érdeklődési körébe vágó ismeretanyagot, s a vers, a humor, a rejtvény, sőt a vásárok jegyzéke sem hiányzik a kalendáriumból. A kalendárium szerkesztői gondoltak az asszonyokra is: több oldalt szenteltek a korszerű és ízléses öltözködés, a divat tudnivalóinak.

A Kincse Kalendárium ára tíz forint.

Kapható a postahivatalokban, a kézbesítőknél és a hírlap[illegible]usoknál."

bővítette

Tiszadob

Az őszi hónapokban bevezett
javítások

A CIPÉSZ KTSZ javító rész

RAKAMAZ, TIMÁR,
TISZANAGYFALU, TI

Kérjük a megrendelőket, kere

JAVÍTÓ RÉ

1958 NOV. 24

Amíg a tervből díszlet lesz

Beszélgetés Baráth András díszlettervezővel

1021

Bernáth Aurél tanítványaként végezte a Képzőművészeti Főiskolát, majd a győri Állami Áruház grafikusa volt, mielőtt a színházhoz került. Lakásán keresem fel, éppen akkor, amikor feleségével szobájuk elrendezésének tervén fáradozott. A szoba elrendezését is terveznie kell Baráth Andrásnak, mert ez a műterme, otthona és a színházi munka sok helyet elvesz az otthonból.

Előkerül a kis makettláda, amely a Kisfaludy Színház színpadterének pontos mása. Most éppen a Denevér van soron, Strauss nagyoperettjére készülnek. Három felvonás, három különböző légkör. Biedermayer hangulat, barokkos pompa és a börtön szürkesége. De ha csak ez lenne a feladat

A díszleteknek nemcsak a kor levegőjét kell tükröznie Teljes egységet kíván a produkcióval, s ha ez megvan akkor sikerült a terv. A színész tolmácsolja az író mondanivalóját, a díszlet csak kiegészítheti ezt, hozzásegíthet ehhez, de nem gátolhatja a színész munkáját, nem uralkodhat a színészi alkotáson. Műfajonként váltakozva adhat többet, vagy kevesebbet a tervező. Operettnél többet — a látványosság javára; prózai műveknél — csak a lényeget. A legmodernebb díszletmegoldások csak a jelzésekre törekszenek.

— A Denevérnél nem mindenütt alkalmazható a jelzés — mondja Baráth András. — Klasszikus vígopera számba menő alkotásról van szó, itt a színházak hagyományait is tisztelni kell. Ezért szerepel tervemben az első felvonás Biedermayer szobájában együtt a régi és a modern. Az áttört ívek könnyedségével próbálom kifejezni azt a miliőt, mely Strauss korát legjobban jellemzi. A második felvonás barokk pompájú terme sem lehet nyomasztó, hiszen a nagyherceg nagyvilági könnyedségét, bohémságát is érzékeltetnie kell a díszletnek. Ugyanakkor a harmadik felvonásban a díszlettervezőnek is bő lehetősége van a komikumra. Itt, ahol minden társadalmi korlát felborul, a díszletek formájával is utalnom kell a komédiára. A díszlet tudatos torzítása a felvonás tartalmi jellegének kivetítése.

— És hogy jut el az elképzeléstől a tervezésig?

— Amikor elolvasom a darabot, már általános elképzelésem alakul ki róla. Skicceket, vázlatokat készítek, amelyeket megmutatok a rendezőnek. Megbeszéljük a változtatásokat, mielőtt még a jelzett díszletekkel a színészek megkezdik a darab próbáját. Ezek után veszem figyelembe a színház technikai adottságait, gazdasági lehetőségeit, majd síkábrázolással, táblakép-szerűen elkészítem a látványos színpadtervet.

— Ez lényegében képzőművészeti alkotás.

— Természetesen. Csak amíg a táblaképeknél a festőművész a maga módja szerint adja vissza az élményt, addig a díszlettervezőnek a már jelzett műfaji és stílusi adottságokon kívül csak egyénisége lehet. Ezenkívül minden munka alkotóművész jellegű. A kivitel pontossága bizonyos időt, töprengést követel. Van még egy lényeges mozzanat a tervtől a kivitelezésig: a táblakép csak két dimenzióban, síkban ábrázol, a kivitelezés pedig három dimenziós, sőt az einsteini negyedik dimenzió, az idő is közreműködik. Erre utaltam az előbb.

Nézem a harmadik felvonás makettjét, amelyen csupa leegyszerűsített, bizarr ötlet: kulcskarika láncon, két csíkos patkány, pókháló van. A börtön — szilveszter éjjelén ...

Amikor a függöny felmegy, az első nyíltszíni taps rendszerint a díszlettervező munkáját köszönti. Reméljük, nem csökkentjük a Denevér díszletkeltette meglepetését azzal, hogy bepillantottunk a készülő titok egyikébe, a díszlettervező boszorkánykonyhájába.

Borbáth Sándor

a Téti Gépállomás rossz munkaszervezését, amely tulajdonképpen oka a gépi munkák elmaradásának.

—p. j.—

Színház és képzőművészet Romániában

A marosvásárhelyi Állami Színház szeptember 8-án megkezdte őszi idényét. Szeptemberben a tartomány különböző helyiségeit járták Sütő András Tékozló szerelem című játékával. A színház első bemutatójára, Horia Lovinescu A láz című darabjának előadására október elején került sor. A darabot Anatol Constantin, a kolozsvári Nemzeti Színház rendezője rendezi, díszletterveit M. Matcabeji, ugyancsak a kolozsvári Nemzeti Színház tagja készíti. A főszerepeket Lohinszky Lóránd, Lapotta Károly, Tarr László, Sinka Károly, Mende Gabi és Szamosi Kornélia játszszák. A színház román tagozata október második felében Dorel Dorian Ha egyszer megkérdeznek című darabjával mutatkozott be, Mihail Raicu rendezésében.

Mariska néni a nyugdíjasok életét éli. Reggelente virágjait öntözi. Később lemegy az üzletbe. és szürke-tarka macskájának maradék húst vásárol néhány forintért.

Nyugdíjazása napján, amikor munkatársai virággal, ajándékkal búcsúztatták. Titokban megfogadta, hogy minden alkalmat megragad kedvességük viszonzására. Ennek már t éve.

Egyik nap aztán rendosan orrára ültte fémkeretes szemüvegét, és öreges betűket kanyaritta egy kockás írkapra, a naptárból kiszta a névnapokat.

Ettől kezdve Mariska néni napjait három dolog töltötte ki: a virágok öntözése, a Frici cica és az almatlan éjszakákat

is megbé getés vol sai

Ajándéka rülnek forintnál, dot jelen öregassz mindig szik, hog az érd emelje.

Fájós l kat gyal lak, vázá Mezőtúri eldugott, dett kez kutatja fe lik el n ne vinn egyéni izl kaiból ün katársain

A Kat napja kül feladatot nénire. E állitott l ilyen nev

ös Csillag Szál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1062 NÉPSZÁLÓ

Vasárnapi sportesem

GYŐR

LABDARÚGÁS

Gy. Vasas ETO—Újpesti Dózsa, NB I-es bajnoki labdarúgó mérkőzés. Vasas ETO sporttelep délután 1 órakor. Előtte a két gra-

SOPRON

LABDARÚGÁS

S. Vasas—S. Textiles, megyei I. osztályú bajnoki mérkőzés, Vasas sporttelep délelőtt fél 11-kor.

BERNÁTH AURÉL FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

1935 NOVEMBER 3—27.

BERNÁTH AURÉL ÚJABB KÉPEI

Bernáth Aurél egy ízben maga foglalta szóba művészi hitvallását: „Nem a kép tárgya a fontos, hanem a szellemi valóság, amely általa testet öltött". *Szellemi valóság:* Már ez a fogalom is olyan elmélyült módjára vall a festői meglátásnak, amely messze túljár a naturalizmus és impresszionizmus pusztán külszínre szorítkozó érzékletén. Az anyagi mivoltában megkérgesedett, véges térbeli korlátok közé szorított és múlékonyságra ítélt testiségen csak zavarosan, tökéletlenül szűrődik át a természetfölötti elhivatottság, az eszmei rend, a lelkiség fénye. Bernáth Aurél vallásos ihletű képzelete ezt a fényt a maga rejtett forrásában, örök sugárzásában áhítozza. Ezért lendült annak idején, a berlini évek expresszionista pátoszával, földöntúli távlatokra. Ezért szabadította fel később a színt minden anyagi és testi lekötöttség alól, hogy égő szövétnek módjára tisztán és áttetszően világítson benne a dolgok szellemi valósága, a tiszta lét.

Bernáth Aurél a színeknek ezt a mélyrejtelmű szövődményét a végletekig finomította. El, az érzékeny idegzetű fölérzések és a borongó-merengő hangulatok szélső határáig, ahol már a földről szakadt metafizikum ködfoltos révületei és az alaktalanság árnyékai kísértenek. Soha még magyar festő olyan mélyen el nem merült a színek gyönyörűséges, világfelejtő bódulatába, mint Bernáth Aurél. Kevésbbé tudatos és fegyelmezett művészre ez a színbódulat alighanem veszedelmes is lehetett volna. De Bernáth Aurél képzelete csak azért engedett a felszabadult színek sodrának, hogy az árnyalatok legtávolabbi, legrejtettebb érzelmi és optikai lehetőségeit is fölmérve, újból szilárd partot érjen.

Gyüjteményes kiállításán ezúttal már nyilvánvaló, hogy a festő a fejlődés új szakát éli. Lelki szemével ma is változatlanul a dolgok

mélyebb arculatán, a szellemi valóság sugaras, eszményi távlatain csügg. De már nem éri be azzal, hogy az eszményit csupán nagy általánosságban, mint a való jelenségeknek holmi távoli, réveteg vázlatát, halvány színkódlését sejttesse. Bernáth Aurél a maga módja szerint ugyanazt tartja most szem előtt, amire, más nézőpontból, *Cézanne* egész élete végéig szakadatlanul törekedett. „Réaliser": Megvalósítani, a látomás lélekvázát konkrét, plasztikus hús-vértestté telíteni anélkül, hogy szellemi magasrendűségét, művészi önértelműségét lealacsonyítanók a valóság anyagias, szolgai ábrázolásának szintjére. Az általános érvényű eszmei látásnak és az egyes testi valóra irányuló érzékletnek ebben a szoros egybeszervezésében rejlik a cézanne-i forma félelmetes szellemi feszítőereje és gyönyörű teltsége.

Bernáth Aurél újabb képei is erre az áthidaló, egybefogó látásra törekednek. Az ábrázolt dolgokon és embereken most is ott sugárzik a magasabb eszmei rendhez való tartozás fénye, a tiszta lét fennkölt szépsége. De ez a lét kezd valószerűbbé válni, kezd testet ölteni a természet érzékletes, dús hajtású pompájában, zamatos, levegős sűrűjében. Bernáth meglátásai ma már sokkal közelebb állanak a testi valósághoz, mint annak előtte, anélkül, hogy rejtelmes lelki atmoszférájukból kivetkőztek volna.

„Festőnő" c. pasztellképe egy triptihon balszárnyának készült, amely a művészet, a filozófia és a költészet hármas tagozatú szellemi rendjét példázta volna az allegórikus ábrázolás eszközével. A triptihon középső képére és jobbszárnyára még nem került sor. Azért a „Festőnő" magában és így, ezzel az egyszerű, portréjellegű címmel is több profán asszonyszemélynél, aki ecsetet tart kezében. A szellemi emelkedettség fényében, amely ott derül az alak nemes rajzán és az aranyszínárnyalatok szelíd harmóniáján, nem az X vagy Y-né nevű modell, hanem a művészet géniusza ölt testet. Ám mennyivel érzékletesebb, határozottabb ez a megtestesülés, mint a festő rokontárgyú régibb művein.

De nemcsak a „Festőnő", hanem Bernáth Aurél többi új képének alakja is a valóság eleven, érzékletes erejével ölt testet. Ugyanakkor mégis túlemelkedik a testi valóság egyéni határain, az általánosabb, az eszmei sugárzású tiszta lét távlatába. Az ember eszméjének, a humánumnak tiszta fölmagasztosulása derül ismét Bernáth

22. FESTŐNŐ

képein, a természet ékes övezetében. Ez a humanizmus a renaissance művészeszményeit vallja magáénak, habár formailag egészen más ösztönök vezetik is, mint a régi mestereket. A régiek az anyagi külszínvalóság lehető hűséges mását kívánták nyujtani, a részletező rajz, a lokálszín és a fény-árnyék révén. Bernáth Aurél meglátása már alapszövetében más. Tisztára színből sűrűsödik egybe. A forma a színek vajudó méhéből úgyszólván szemünk láttára bontakozik ki. Oldott festőisége nem ábrázolja a dolgokat, hanem érzelmesen megindul láttukra. Amennyiben jellemzi őket, ez a jellemző erő is a lírizmusnak a tárggyal való szoros egybefonódásából adódik, nem a tárgyias megfigyelésből.

Így van ez az arcképek esetében is, amelyek viszonylag új műfajt jelentenek a festő munkásságában. Bernáth Aurél maga mondja, hogy őt a portréfestésben azelőtt a szellemi valóság sommás szemlélete gátolta. Amióta azonban a testiséget is a látás eszmei távlatai alá tudja rendelni, a portrémodell már nem gátolja abban, hogy az egyéni jellemhez, arcvonásokhoz való ragaszkodás mellett is egyénfölötti, általános emberi hangsúlyt adjon az arcképnek. A „Férfi virággal" című képmás kitűnően példázza a jellemző és az idealizáló erőnek ezt a manapság igen ritka művészi egységét.

Ami az ifjú alakján és arcvonásain az egyéni meghatározáson túl általános emberi jelleget ölt, az az egyedülvalóság nyomasztó érzete. Az alak és a képfelület terjedelme között feltűnő, szándékos diszproporció uralkodik. Az ember nem tölti be, alakjának eleven erejével nem sugározza be a körülötte lévő képteret, miként a régi mesterek arcképein. Végletesen magára hagyatva, valósággal fázón húzódik össze ebben az elszigeteltségben, mert köröskörül a nagy Semmi, a halálos Űr, a szociális és metafizikai társtalanság rideg pusztasága tátong. A hangulat Munch északi látomásaival rokon. Bernáth ember- és természetlátásának mélabús alaptónusában nem a renaissance győzelmes, hanem a huszadik század kegyetlen válságokba döntött individualizmusa érvényesül. Örökös vívódásra, tépelődésre ítélt, tragikus lelki helyzet ez. Annál nagyobb tisztelet illeti azt a művészi étoszt, amellyel Bernáth Aurél büszkén, dacosan vállalja individualista küldetését és ennek a küldetésnek szilárd, határozott festői kiformálását.

90. TÉLI DÉLUTÁN

A valószerűbb látás és a megszilárdult forma még a lírizmus olyan bűbájos, költői szövődésű hangulatában is megállja a helyét, mint amilyennel a „Téli délután" gyönyörködteti szemünket-lelkünket. A régi velencei festészet kolorisztikus pompája kel újból életre a női csoport sűrű, meleg színskálájában, a borvörös, sötétkék és olvatag aranysárga hármas összhangjában. Ez a dús zamatú színharmónia természetének megfelelően telt formát öltött. Gyönyörűen, szélesen tölti be az entériőrt, melyhez az ablakon áttetsző téli városkép mintegy hangulatos drapériának, puha takarónak szolgál. Ebben a rejtett családi közösségben, amelybe a külvilágnak csak fátyolos, tompa érzete hatol, Bernáth melankólikus individualizmusa körül engesztelőbb atmoszféra támad. A lélek a meghitt együttlét melegségében boldog virágzásnak indul és ennek a belső harmóniának a derűs fénye az arcokon is, a forma nyugodt, valószerű teltségén is ott sugárzik.

A „Pihenő munkások" c. képen a forma valószerű határozottsága már sokkal keményebb próbára van téve. A szabad tér levegős, szeles távlata teljes nyers erejében tárul szét és a három férfialak mégis szilárdan, zárkózottan emelkedik ki ebből a messze nyíló foglalatból. Ám a hideg színekben és abban, ahogy a kontúrok rajzolódnak, ahogy a terep és az ég lendületei űzötten szárnyalnak, a meglátás világos szabadterűsége mögött megint csak ott kisértenek a melankólia lappangó árnyai.

Minden munkája közül eddig a „Parkban" c. hatalmas vásznán tette meg Bernáth Aurél a legelszántabb lépést a tiszta lét általános, sejtelmes távlataiból a valóság közeli, érzékletes képe felé. Kivált ami a kompozició tájképes részét illeti. A szabad napsütés ezernyi színárnyalata bomlik és virul a térben és a lombozat szövevényes sűrűjében gazdagon részleteződik a forma. A festő régibb képeinek különös lelki világával a laza elosztású alakok tartják a kapcsolatot. Az az érzésünk, hogy ez a nagyigényű munka a további feladatok egész sorát nyitja meg. Bernáth Aurél festői fejlődése előtt még tárva-nyitva az út.

Kállai Ernő

26. PARKBAN

2. TENGERNÉL

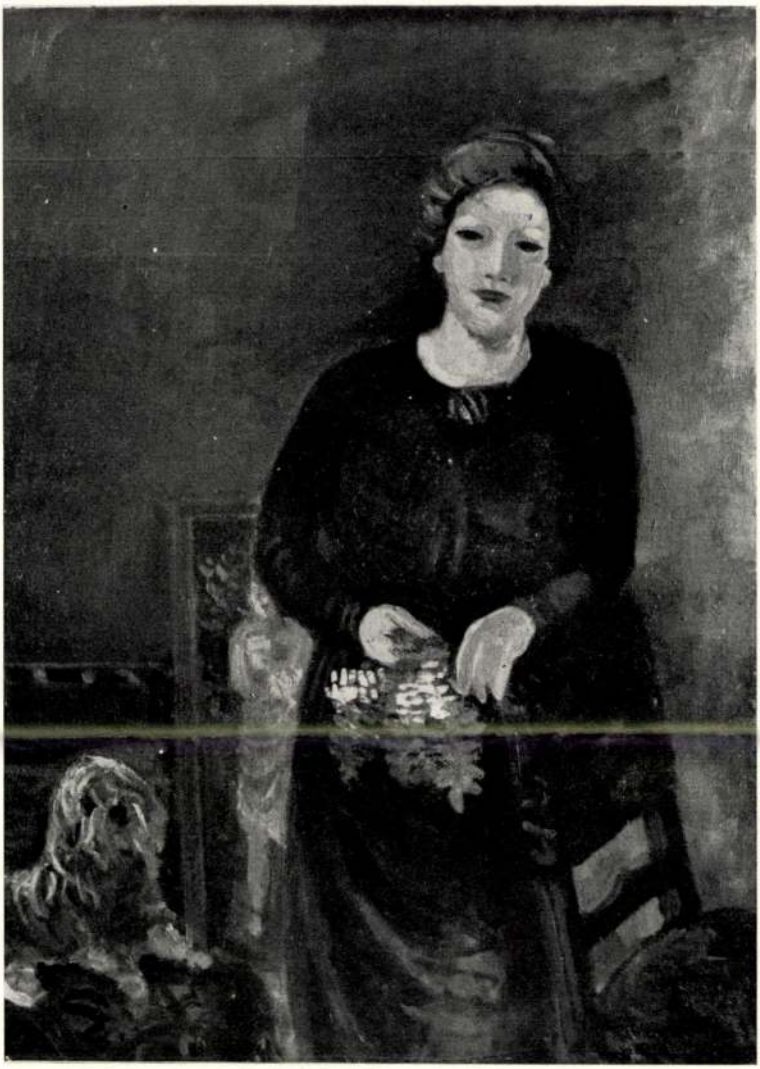

17. VÖRÖSRUHÁS NŐ

DER MALER AUREL BERNÁTH

Aurel Bernáth hat die Grundlagen seiner malerischen Ausbildung während des Weltkrieges in der Künstlerkolonie zu Nagybánya durch eingehendes Naturstudium im Sinne der Freilichtmalerei und des Impressionismus erworben. Doch die vom Stofflichen und Gegenständlichen bestimmte herkömmliche Darstellungsart dieser Schule konnte dem jungen Künstler auf die Dauer nicht genügen. Bernáth wurde von der tiefen Sehnsucht der Zeit nach Vergeistigung erfasst. Die Jahre in Wien und Berlin (1921—25) waren erfüllt von schwärmerischen Visionen der Unendlichkeit. Bilder entstanden von gewaltiger räumlicher Weite, mit wild zerklüfteten Landschaften, überflutet von nächtlich-dunklen Farbströmen und funkelnd im silbrigen Licht: chaotisch-traumhafte Gesichte des Überirdischen.

Ganz allmählich fand Bernáth aus diesen phantastischen Regionen zur Erde zurück, ohne an Tiefe und Vergeistigung zu verlieren. Er stürmte nicht mehr hemmungslos in den Raum, in die menschen- und naturferne Welt der Gestirne hinaus, um das Geheimnis unseres Daseins zu ergründen. Er fand, dass die wunderbare geistige Bedeutsamkeit der Schöpfung auch in den gewöhnlichsten Erscheinungen des Alltags und der Natur erstrahlt: durch die lichtvolle Kraft der Farbe. In den Augen der fernöstlichen Weisheit ist die Welt nur ein Schleier, eine undurchsichtige Hülle um das Antlitz der Gottheit. Auch die religiös ergriffene Phantasie des Malers Aurel Bernáth ahnt diese Verschleierung: in dem herrlichen lichterzeugten Gespinst der Farbe, die uns in unzähligen Abtönungen aus allen Poren der Natur entgegenblüht. Die lichtdurchwirkte Farbe ist der schöne festliche Abglanz des Geistigen, das in den Erscheinungen waltet.

Es gab eine Zeit, in der Aurel Bernáth von diesem Glanz der Farbe fast geblendet, über alles Körperliche und Feste hinwegsah und die Dinge gleichsam nur noch als Fata Morgana erlebte. Doch seine neueren Bilder sind wieder von der schönen dichten Wärme einer beglückenden Naturnähe erfüllt. Aber auch in seinen lichtvollsten Schöpfungen sind die lauernden Schatten und Hintergründe der Melancholie zu spüren. Bernáth ist ein Tiefer Künstler. Er kennt die tiefe Einsamkeit des geistigen Menschen in unserer Zeit, der seine Persönlichkeit nicht an die Masse verlieren will.

Aurel Bernáth hat in Budapest und Berlin mehrfach kollektiv ausgestellt. Eine gemeinsame Ausstellung mit Stefan Szönyi in New-York steht in nächster Zeit bevor. Werke von ihm befinden sich in den Museen zu Budapest und Nürnberg, sowie in vielen Privatsammlungen Ungarns und des Auslandes.

21. ARCKÉP

KÉPEK JEGYZÉKE

1.	Munkaasztal	olaj	1928.	800 P
2.	Tengernél	pasztell	1930.	1000 P
3.	Reggel	„	1931.	Magántulajdon
4.	Ablakon kinéző lány	olaj	1933.	„
5.	Venus	„	„	900 P
6.	Műteremben	„	„	Főv. Képtár tul.
7.	Menekülés Egyiptomba (Tintoretto után)	„	„	700 P
8.	Nyári reggel	„	„	850 P
9.	Arckép	„	„	Magántulajdon
10.	Nyárfaerdő	„	„	„
11.	Vörös hajú lány	pasztell	1934.	„
12.	Barna ruhás férfi	„	„	1000 P
13.	Férfi virággal	olaj	„	1500 P
14.	Ablaknál	pasztell	„	Magántulajdon
15.	Arckép	szén	„	„
16.	Vörös ruhás nő (I.)	olaj	1935.	1500 P
17.	Vörös ruhás nő (II.)	pasztell	„	Magántulajdon
18.	Pihenő munkások	olaj	„	1500 P
19.	Korcsolyapálya	pasztell	„	700 P
20.	Téli délután	olaj	„	1500 P
21.	Arckép	pasztell	„	Magántulajdon
22.	Festőnő	„	„	1000 P
23.	Villatelep	„	„	1000 P
24.	Barna ruhás nő	„	„	600 P
25.	Napnyugta	„	„	600 P
26.	Parkban	olaj	„	4000 P
27.	Képterv	szén	„	150 P
28.	Balaton	pasztell	„	1000 P

23. VILLATELEP

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

November végén nyílik meg Bernáth Aurél és Szönyi István festőművészek együttes kiállítása New-Yorkban, a Silberman Gallery termeiben. A katalógus előszavát Petrovics Elek írta.

***

Bernáth Aurél művészetéről Genthon István írt beható méltatást. A 32 képmelléklettel ellátott tanulmány az „Ars Hungarica" c. monográfiasorozat első kötete gyanánt jelent meg Bisztrai Farkas Ferenc kiadásában.

***

A Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria uccai helyiségében a tél folyamán a következő kiállítások lesznek:

December: Berény Róbert
Január: Vass Elemér
Február: Szönyi István
Március: Aba-Novák Vilmos

Az újabb festőnemzedék köréből ezenkívül Czóbel Béla, Egry József és Diener-Dénes művei kerülnek sorra egy-egy gyüjteményes kiállítás keretében. Idősebb mestereink közül Iványi-Grünwald Béla gyüjteményes kiállítása van programmon.

***

A gyüjteményes kiállításokon kívül a galéria csoportos kiállításokra is készül. Ezek részben az újabb hazai művészet összefoglaló ismertetését, részben a legfontosabb külföldi művészek bemutatását célozzák.

1. MUNKAASZTAL

Bernáth Aurél

Kiáll. Fränkelnek
1935 nov.

69961. — Athenaeum.

Felelős kiadó : Fränkel József.

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. ⟨VOLT ERNST-MÚZEUM⟩

MEGHIVÓ

BERNÁTH AURÉL

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLITÁSÁRA

⟨KÉPEK AZ 1912–1939. ÉVEKBŐL⟩

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS:

1939 OKTÓBER 22-ÉN ⟨VASÁRNAP⟩ DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

KIÁLLITÁS:

OKTÓBER 22–NOVEMBER 5. NAPONTA 10–4-IG. VASÁRNAP 9–2-IG.

BELÉPŐJEGY ÁRA 1 PENGŐ

E MEGHIVÓ FELMUTATÓJÁNAK 50 FILLÉR.

1939. 26110. LÉGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. (VOLT ERNST-MÚZEUM)

5

NAGYMÉLTÓSÁGU
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

Bernáth c. Miklós

URNAK
URNÖNEK

Jankovits telep

~~BUDAPEST~~

Balatonboglár

NYOMTATVÁNY

Bernáth Aurél
festőművész

(5)

Budapesti Hírlap
1935 XI. 3.

Bernáth Aurél festményei

Ha figyelmesen végignézzük *Bernáth* Aurélnak, a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben (Mária Valéria-utca 8.) látható gyüjteményét, ha betelünk művészetének aranycsurgású mézével, örömmel eszmélünk rá, hogy Bernáth festészetében a valóság újabban, zamatosabban, kézzelfoghatóbban konkretizálódik. Az ábrázolt lényeknek, tájaknak ugyan nincs festőileg kifejezett formai megfoghatósága, biztos letapinthatósága, de úgy érezzük, hogy Bernáth képírói világának ködképei mind jobban szilárd anyagokká alakulnak. Spirituális művészete már nem emelkedik transcendens magasságokba, mindinkább horgonyt vet a világ szépségeiben. Szerencsésen kiegyensúlyozza, összeegyezteti a szellemi és reális lét érzékfölötti és érzékelhető, eszmei és anyagi értékeit. Bernáth újból felfedezte a természet festői szenzációit, de anélkül, hogy hűtlen lenne lelki atmoszférájához. Már nincs kifejezése és a valóság között áthidalásra váró távolság, már nem férkőzhetik kettőjük közé idegen festő modora, az átszellemült természet a maga közvetlen, konkrét mivoltában jelentkezik úgy, ahogyan Bernáth megpillantja és lelki értékeit kihangsúlyozza. Visszaérkezett az elvonatkoztatás világából, színskálája, barnás, kékes, szürkés, zöldes, aranyos tónusai zamatosabbak lettek, már örülni tud a felületi hatások lehetőségeinek, bár színei nem adják a dolgok realitását. Tónusértékeinek finomságait nem veszítette el, de elmaradt képeinek földi ózont nélkülöző, a világ szépségeiről lemondó légköre. Nem érezzük most már embereinek magárahagyottságát, szellemi árvaságukat a kihalt világban; tájképeiben már nem egyedül a zordságok, a kietlen fakóságok lírikusa.

Bernáth művészete most is lírai festészet, lelki önvallomás a látottakról és ebben az értelemben a l'art pour l'art legtökéletesebb megnyilvánulása. De minden alkotását képszerűen komponálja meg, egyikben sem adja kötetlenül a természet változó szögleteit. Még a látszólag impresszionisztikus hatású, újabb képeit is a magasabb elvonatkoztatás levegőjével itatja át. Elismeri, tolmácsolja már a valóság szépségeit, de nem velük akar hatni, hanem a saját maga teremtette értékekkel. Ezért magasrendű és őszinte Bernáth művészete összes vonatkozásaiban.

Minden újabb eredménye a *Parkban* című képében rezumálódik. Ez a festmény a magyar piktúra egyik legmagasabbrendű, legtisztább eszközökkel megoldott alkotása. Látszólag a francia, késői impresszionistákra, Cézannera emlékeztet, de formai föloldottsága, delikát színeinek minden finomsága, érzékeny változatossága Bernáth előzményeiben gyökeredzik. Mennyire gazdag, telített a kép festői hangezerelése, a színakcentusok a valóság himnuszát zengik, az olajfesték zamatossága is láthatóbban érvényesül. Minő eleven a játéka a park fáin átszűrődő napfénynek, ott vibrál foltokban a szétszórt, de mégis megkomponált alakokon és átitatja az ezer árnyalatokban csillogó lombokat, a levegős parkrészletet. Valóban plein air világítás, igazi atmoszféra, de a tudatos kompozició crejével, — valószínüleg a müteremben — megszervezve. Többi festménye, így a *Pihenő munkások*, a *Villatelep*, a *Téli délután* is mind kivételes értéket tartogat. Bernáth legújabb megjelenése nevezetes dátuma festészetünknek.

YBL ERVIN

(*) **Francois Gachot előadása.** A Comité D'Alliance Francais november 5-én, kedden délután hat órakor a Tudományos Akadémia előadótermében ülést tart, melynek keretében Francois *Gachot*, a Képzőművészeti Főiskola tanára *A mai francia költészet* címmel ad elő.

IRADÓ

gyarázata annak, hogy a film, a színpad és az irodalom egyaránt visszafordul elmult korok, elmult századok világához akkor, amikor témát keres. És ez a magyarázata annak, hogy régi generációk kimagasló egyénei, művészei, államférfiai mind sűrűbben alakulnak át filmhősökké.

Bellini, a *Norma*, *Alvajáró* és más halhatatlan operák tragikus életű zeneszerzője, aki most száz éve halt meg, ideális filmhős. Az az ember, aki zseni volt és zseniális munkája közben elégett harminckét éves korában egy boldogtalan szerelem tüzében, valóban középpontja lehet egy művészi értékű filmmesének.

A *Costa Diva* című film, amelyet szombaton este mutatott be a Royal Apollo, csupa ihlet, csupa művészet és Bellini életének megfelelően csupa romantika. *Székely* Vilmos dr., a külföldön élő magyar producer, aki a mult évben nagy sikert aratott Schubert-filmmel megmutatta, hogy a művészet és a zene szerelmese, most ismét kitünő témát és rokonszenves

*** Bernáth grafikai albuma.** Egy Nagybányáról elindult magyar festőnek, Bernáth Aurélnak, jelent meg grafikai albuma Bécsben. Hat fekete-fehér-arany rajz, expresszionista kompozíciók. A festő ezeket falvaknak, templomoknak és házaknak, grófoknak és kastélyoknak, parasztoknak és keresztutnak nevezi. Mindezek a dolgok csakugyan ott vannak az egyes kompozíciókban ugyis, mint reális elemek, de ezenfelül mindaz az érzésanyag is, az a hangulat és élmény is, amelyet Bernáth a külső látomásról hordozott. Bizonyos fokig misztikus érzések, valami, amit ugy lehetne nevezni, hogy: neo-romanticizmus és még inkább, hogy: neo-katolicizmus, a hallucinativ rajongásnak egy neme, amely benne zöng a képekben, áméde tendencia nélkül, tiszta, mint művészi élmény és belső muzsika. Ezt a grafikát leginkább Francis Jammes irásához hasonlithatnám. Olyan egyszerü, a katolicizmusból éppugy művészi élményt reagál — és az őszintesség és tehetség bélyegét éppugy magán hordja. Természetesen kezdőbb művész ez a fiatal Bernáth Francis Jammes-nél, aki a francia irodalomban rég beérkezett; viszont jövendője épp ezért nyilt pálya: lehetőségei nem zárultak le, az ő kezében, tehetségében rejtőznek. Igérnek is ezek a lehetőségek: Bernáthnak igaz problémája, kényszere és már képessége is a művészet. Grafikai albumát Lányi mükereskedő a Kärtnerstrasse-n és Heller a Bauernmarkt-on árulja. Százötven számozott példány jelent meg és huszonöt amatőr-album. Bernáthnak legközelebb gyüjteményes képkiállitása lesz Bécsben. Egy nyolcéves festői mult eredménye: Ferenczytől, Réthytől és Thormától egyéni expresszionizmusig. Még vissza fogunk térni értékeire.

D. Zs.

(3)

1922

BÉCSI
MAGYAR UJSÁG

női detektiv Angliában — A berlini
ssío müvészestélyének dekorációi
elyek sorsa (Nyírő József illusztrált cikke)
ut felfakad — A Gyilkos-tó —
vásár Gyergyószentmiklóson — Suly-
kolás — Alszegi csöngettyü
Két világhiresség:
Chaplin és Anna Pawlowna
csillag — A vágsellyei szépség-
— Kassa női sportja — A Corinthiá-
nok — Temesvár birkózói
Novella, vers, regény
ky J. Jenő — Gábor Andor — Nagy
— Benedek Károly — Albert Ehren-
Déry Tibor — Bolgár Imre — Márai
— Richly Dezső — Avercsenko —
Zseni — Skiz — Rouletabille büne
walesi fiskális (Bródy Béla cikke)
ni sport, Bluz-divat, Asszonyoknak,
Tudásfája

szték férfi és női **kosztümszövetekben.**

Schiffmann Wien, II., Taborstr. 48.
Telefon 471/9
Nagyban Kicsinyben

— Kiadja a Bécsi Magyar Ujság kiadóvállalat G. m. b. H.

uri és női szövetekben

alatt. (Egy remek manikürkészlő
vagy 1 selyem jambó: 15 csch
Szín és nagyság megirandó. Kivánatra bármil
ság ingyen. Magyar-német levelezés. Portóér
Cim. saját ház, SAM. DEUTSCH,

MEGHIVÓ.

Van szerencsénk tisztelettel
meghívni ez év október 30-án,
vasárnap délelőtt

BERNÁTH AURÉL

festőművész és

MÉSZÁROS LÁSZLÓ

szobrászművész

gyüjteményes kiállításának
ünnepélyes megnyitására.

Budapest, 1932 október hó.

Dr. Lázár Béla
igazgató.

Ernst Lajos
a múzeum tulajdonosa.

E meghivó a megnyitás napján
egy személyre belépőjegyül szolgál.

ERNST-MÚZEUM, VI., NAGYMEZŐ UCCA 8. SZÁM

4.50
2.80
7.30

NYOMTATVÁNY.

Kegyelmes
Méltóságos
Nagyságos

..... *úr*
úrnő

.....

BUDAPEST

LÉGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

.....

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Bernáth Aurél

1021

Nagy mesterek

A Múzsa udvarában

Beszélgetés Bernáth Auréllal

Bevezetőül: *„Végül egy szó helyükről a világban. (A Gresham-csoportról van szó, amelyhez Bernáth Aurélt is számítani szoktuk. A szerk.) Ez az új csoport nem posztimpresszionista, nem kacsingat az izmusokra, semmi köze a szürrealizmushoz, hanem a sajátos magyar hagyományokhoz kapcsolódik, Nagybányához. Ez a legfőbb ereje, értéke és dicsősége ...” — írja Genthon István Bernáth mesterről szóló kis könyvében.*

*

A Mesterrel pesti lakásán beszélgetünk, amelynek ablaka — „még szerencse” — a Dunára néz. Mindenekelőtt feketekávét tölt, magának csak keveset. Miközben beszél, háttal ül a Dunának, és néha hosszabb szünetet tart a mondatok között. E csendeket őrzi a magnetofonszalag, itt nem lehet visszaadni hangulatukat. Ilyenkor mintha az ablak alatti folyó neszére, vagy a hajókra figyelne.

A művészet sorskérdéseiről beszélgetünk. Tehát rendkívül aktuális kérdésekről, ahogy mondani szokták.

— *Legutóbbi, a Múzsa udvarában című önéletrajzi kötetének előszavában olvastuk, hogy a fiatal generáció iránt szenvedélyesen érdeklődik.*

— Hogy az ifjúság iránt érdeklődöm, természetes, 24 éve vagyok a főiskolának tanára. De más ok is van. Nem utolsósorban az, hogy érdekel a művészet sorsa és szeretem a fiatalokat. Ez a kettő egymástól egy ilyen tanári szerepkörben szétválaszthatatlan. És hála isten, hogy az. Hosszú tanári működésem alatt — elmondhatom — a művészet sorskérdései voltak napirenden az európai porondon. Ez persze a tanári működést is befolyásolja. Elvem az volt — nézetem szerint nem is lehet más a festészet tanárának —, hogy tanulják meg a fiatalok a szakma alapvető kérdéseit. Az utolsó évtizedekben felmerült az a kérdés — és ez nem honi, hanem európai ügy —, hogy ha a művészet átáll az absztrakt irányra, tulajdonképpen mi legyen a tanítással. Anélkül, hogy e kérdésben nyilatkozatot adnék, annyit mondhatok, még ha valaki absztrakt művész lesz is, jobb absztrakt művész lesz, ha megtanulja a tradíció diktálta követelményeket, tehát megtanul rajzolni a szó klasszikus értelmében.

— *Hogyan látja jelenleg az európai, és ebben a magyar művészet jövőjét?*

— Ez tulajdonképpen megválaszolhatatlan kérdés. Jelenleg a művészet, megítélésem szerint, egy tisztulási folyamat kezdetén áll. Azonban annyi olyan lépés történt, amely a művészetet teljesen járatlan utakra vitte, hogy egy ilyen folyamat hosszú-hosszú évtizedeket vesz igénybe.

— *Mik a jelei Európában, s a világ művészetében ennek a tisztulási folyamatnak?*

— A jelei nagyon egyértelműek, kopogtatnak, hogy itt vannak. Legtisztább jelei talán abban mutatkoznak, hogy a figuratív művészet, úgy érzem, Európa-szerte hosszú, de állhatatos önismeretre és formakeresésre kényszerült annál is inkább, mert hatalmas életveszélyben volt. A folyamatot sürgette, hogy az absztrakt művészet végső kicsengéseiben elindult egy olyan fokra, amelyik folytathatatlan lett. Mert azt hiszem világos az, ha valaki eljut a fehér négyszögig, vagy a fekete kockáig, nemigen fogja látni művészetének folytatását. Vagy ennek tanítványa nem tud kapcsolódni mesteréhez. Kifogy a művészet matériája. Részben ez kényszeríti a művészetet egy olvasfalta gondolkozásra és pályakeresésre, amely óhatatlanul visszakozást jelent az ábrázolás felé. Vagy pedig célozhatok a pop-art elnevezésű művészetre, amely tárgyakat kreál, s amelyiknek sem a szobrászathoz, sem a festészethez nincs köze. Nem akarok itt a pop-art művészi kvalitásairól beszélni. Csak azt akarom mondani —, s a legutóbbi pop-art bécsi kiállításán ezt alkalmam volt látni —, hogy itt valami más keletkezett, ami máshová tartozik. Ezen a kiállításon például volt egy amerikai lobogó, az eredeti pontos mása, csak festve volt, öt méter nagyságban. Ezt sem tudom a festészet keretei közé szorítani, hanem valami tárgy-ábrának gondolom. Visszatérve a megújulás jeleire, a művészet egy olyan óriási mező, hogy ha én erről a nagy látképről valami rövid összefoglalást akarok adni, akkor ez nem ágazhatik el odáig, hogy ezer apró jelet itt felsoroljak. Ez impresszió, amit rengeteg adat sugall nekem. Benyomások, amelyek tapasztalataim is.

— *Ön írt arról, hogy olyan házak épülnek, amelyekbe talán már nem is kell kép. Ennek ellenére bízik a művészetben. Mire alapozza ezt a bizalmat?*

— Arra alapozom, hogy szenvedéllyel festek ma is. És ha az emberek, itt nemcsak magamról beszélek, hanem a tengernyi művészről is, aki idehaza és a világon egyaránt, ilyen indulattal rendelkeznek, akkor a művészet élhet válságban, élhet hatalmas válságban, élhet kataszrofális válságban, de ott mindenképpen valami élet születik. Például mondok egy nagyon érdekes tételt ezzel kapcsolatban. A Musée d'Arts Moderne, Párizs egyik nagy múzeumának, kimondottan az absztrakt művészet otthonának igazgatója Jean Cassou, aki a legnevesebb művészeti esztéta, kritikus és elméleti ember volt, lemondott az állásáról azzal, hogy a művészet meghalt. Ő mondta ezt, aki az absztrakt legnagyobb segítője volt. De egy hátsó ajtót azért hagyott. Azt mondja, hogy azért majdcsak összeszedi magát, de ezen az úton tovább nem lehet lépni. Cassou-ról én a könyvemben írtam. Bizonyos fokig okulásul szolgálhat a fiatalságnak, mert hát ő igazán benfentese volt ennek az ügynek.

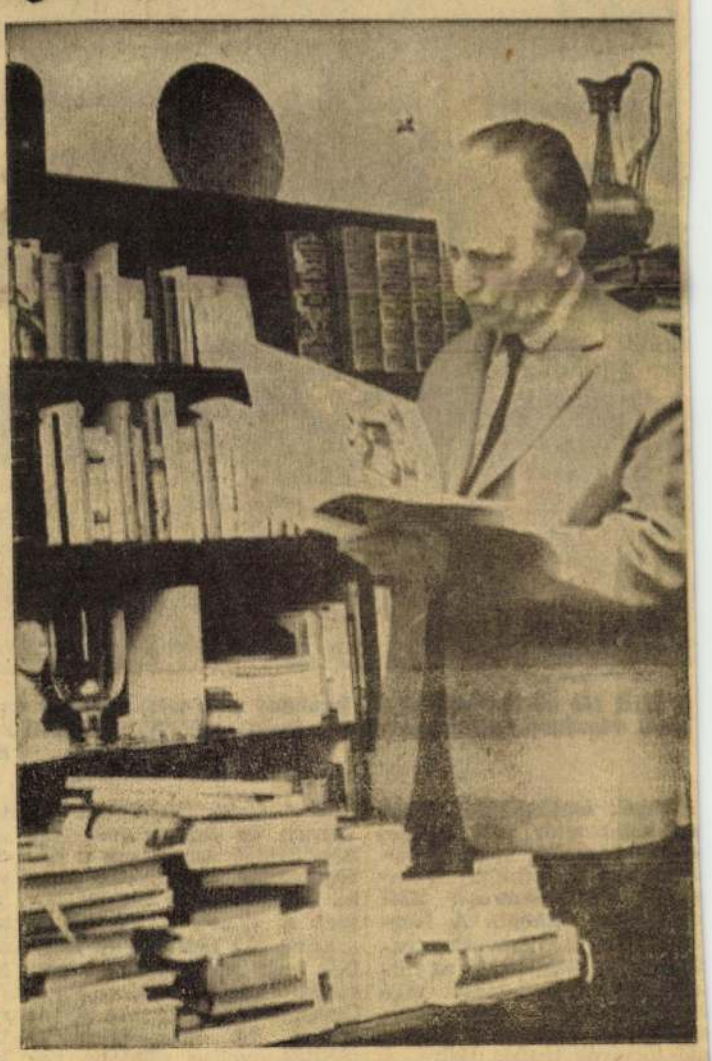

Bernáth Aurél
(Koppány György felvétele)

Bernáth Aurél, Kossuth-díjas festőművész most egy freskón dolgozik. Már évek óta leköti, és még nagyon hosszú ideig — mint mondja — ki sem látszik a munkából. A mű a pártközpontba kerül, a munkáról és a politikáról beszél. Ez a témája.

Az interjút készítette:
Tóth Elemér

(5)

Vívás

Színvonalas küzdelmek

Németh (Szolnok) és Welther (Veszprém) az országos vidéki tőrvívóbajnok

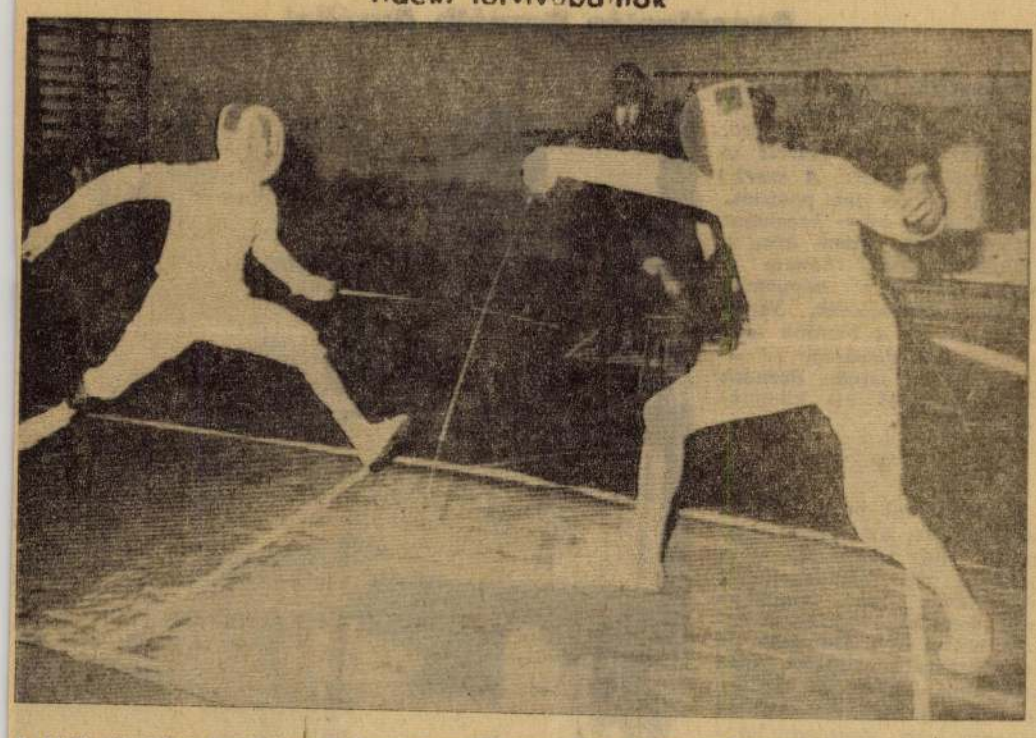

A férfi tőr középdöntő egyik izgalmas pillanata, amelyik salgótarjáni versenyző sikerével végződött. Buchinger (SKSE), Szabó (DVTK) 5:2. Balról jobbra: Szabó, Buchinger
Koppány György felvétele

Pengék csattogásától, vívók csatakiáltásaitól volt hangos tegnap reggeltől estig Salgótarjánban, a Gépipari Technikum tornaterme és a ZIM művelődési otthona. A Nógrád megyei Vívó Szövetség rendezésében lezajlottak az országos felnőtt férfi és női vívó vidékbajnokság első napi küzdelmei. Tegnap a férfi és női tőrvívók léptek pástra. A férfiaknál 70, a nőknél 46 volt az indulók száma. Az ünnepélyes megnyitó, és a versenyzők felvonulása után Szunyog Tibor, az MTS Nógrád megyei Tanácsának elnöke köszöntötte a versenyzőket, sikeres szereplést kívánva nekik. A küzdelmeket megtekintette Tábor István, a Magyar Vívó Szövetség főtitkára és Polgár József szakfelügyelő is.

Elsőként a selejtező csörtéket bonyolították le. Az elődöntőből 12—12 vívó került a középdöntőbe, majd kialakult a nyolcas döntő mezőnye. Nógrád színeit a női mezőnyben Oláh Krisztina (SKSE) képviselte, aki a legjobb tizenkettő közé jutott. A középdöntőben azonban nem tudott továbbjutni.

A férfiak közül Nagy B., Vertich és Bárczy (mindhárom SKSE) ugyancsak a középdöntőbe jutás során esett ki. Tovább jutott viszont egészen a döntőbe Buchinger (SKSE), aki 1963-ban és 1965-ben már megnyerte az országos vidéki bajnokságot. Örvendetes meglepetést jelentett a 19 éves Gasparin (SKSE) nyolcas döntőbe való jutása. Nagy kedvvel vívott, és a döntőben is méltó ellenfele volt a többieknek. Annak ellenére, hogy Buchinger 5:1 arányban legyőzte a későbbi győztes Welthert, nem lett első, mert két váratlan vereséget is szenvedett.

Férfi végeredmény:

1. Welther (Veszprém) 6 gy., 2. Buchinger (SKSE) 5 gy., 3. Danics (Szolnok) 5 gy., 4. Fatalin (DVTK) 4 gy., 5. Tisztartó (Veszprém) 3 gy., 6. Komatits (Szombathely) 3 gy., 7. Gasparin (SKSE) 1 gy., 8. Várnagy (PEAC) 1 gy.

A nők maratoni küzdelméből a háromszoros vidékbajnok Németh Ilona (Szolnok) került ki győztesen. A szerencsével sem állt hadilábon. A középdöntőben vereséget szenvedett Ujszászi Katalintól (Ózdi Kohász) és az eredményt magával vitte a döntőbe. Ujszászi azonban váratlanul kikapott az utolsó helyezettől és újravívás következett, amelyben 4:3 arányban ezúttal alul maradt Némethtel szemben.

Női végeredmény: 1. Németh I. (Szolnok) 6 gy., 2. Ujszászi K. (Ózd) 6 gy., 3. Varga (DVSC) 4 gy., 4. Fejesné (Ózd) 4 gy., 5. Kovács (Veszprém) 3 gy., 6. Németh J. (Szolnok) 2 gy., 7. Kövesdi (DVTK) 2 gy., 8. Radácsi (Szolnok) 1 gy.

Szerencsés Rudolf zsürielnök véleménye: — Igen színvonalas csörtéket vívtak mind a férfiak, mind a nők. Kíváncsian várom a második napi asszókat. Kár hogy néhány egyesület képviselője távol maradt a versenytől.

A résztvevők tiszteletére este fogadást adtak az SZMT székházában.

Rozgonyi István

i műsor

népi zenekara játszik. — 13.45: Válaszolunk hallgatóinknak. — 14.00: Zenekari muzsika. — 14.40: Szent Péter esernyője IX. rész. — 15.10: Harsan a kürtszó. — 15.45: Couperin: Két rigószonáta. — 16.00: A világgazdaság hírei. — 16.05: Kóruspódium. — 16.15: Népdalexpedíció. — 16.37: Ribárdy Antal: Concertino. — 16.48: Arcok muzsika közben. — 16.58: Hallgatóink figyelmébe! — 17.05: Külpolitikai figyelő. — 17.20: Két operettnyitány. — 17.34: Lenin és a szocialista világrendszer. — 17.49: Hilde Güden Mozart-áriákat énekel. — 18.00: Sajtókonferencia a Rádióban. — 18.58: Hallgatóink figyelmébe! — 19.00: Esti Krónika. — 19.25: Sporthíradó. — 19.35: A Magyar Rádió és Televízió népi zenekara játszik. — 20.04: A Mittalon-ügy. Rádiószatíra. — 21.20: Zeneművészeink reflektorfényben. — 23.00: Először magyarul. — 23.20: Tánczene. — 0.10—0.25: Bartók-kórusok.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Operettmuzsika. — 8.45: Népművészek a mikrofon előtt. — 9.00—10.00: Ezeregy délelőtt. — 10.00—11.45: A zene hullámhosszán. — 11.45: A természet műhelyében. — 12.00: Fúvószene Behár György műveiből. — 12.17: Margherita Carosio és Vlagyimir Atlantov énekel. — 12.45: Dolgozatokban lapozgatunk. — 13.05: Zenekari muzsika. — 14.00—18.00: Kaleidoszkóp. Kettőtől hatig... — 18.10: A Magyar nyelv hete. — 18.15—19.51: Közkívánatra! — 19.51: Új könyvek. — 19.54: Jó éjszakát, gyerekek! — 20.00: Esti Krónika II. — 20.25: Szviatoszlav Richter zongorázik. — 21.14: Hódmezővásárhely. 1894. április 22. — 21.34: Tánczene. — 22.21: A rádiószínház bemutatója. Szűz Mária. Gábor Andor drámájának rádióváltozata. — 23.10: A hét előadóművésze. — 23.45: Gulyás László: Békési esték.

BESZTERCEBANYA: 17.55: Gyermek- és ifjúsági műsor. — 19.00: és 21.45: Tv-Híradó. — 19.35: A tenger enciklopédiája. — 20.00: Tv-telekvíz. — 20.45: Bűntény az utcákon.

Honvédelmi sportnapok a Bolyai Gimnáziumban

Az idén és a megyében először került lebonyolításra az összetett honvédelmi sportverseny az I. évfolyam tanulói részére Salgótarjánban, a Bolyai Gimnáziumban. A két nap változatos programját a Zója ligetben, és a mellette levő lőtéren rendezték meg. A középiskola öt első osztálya 15 tíz fős rajjal indult. Az első napon a verseny anyagának gyakoroltatását végezték forgószínpadszerűen, nyolc helyen. Lövészeten, lőkiképzésen, kézigránát-dobáson, kötélmászáson, távolugrásban, kúszásban és elméleti állomásokon kellett a tanulóknak számot adni felkészültségükről.

A második napon a rajok versenyszerűen mentek végig a kétezer méteres versenypályán, közben minden állomáson megkapták a feladatokat. A tanulók nagy [illegible] tással, és fegy[illegible] hajtották vég[illegible] kat. Jó volt [illegible] mény terept[illegible] szásból, lőelméleti ismeretekből, ötvenszázalékos kézigránát-dobásból és kúszásból gyengének minősíthető a lövészet, különösen a leánytanulóknál.

A legjobb eredményt az I. D. ő. VII. raja és az I. C. o. X. raja érte el. Ezüstérmet két raj, bronzérmet három szerzett.

A sikeres előkészítés és lebonyolítás *Palik Ferenc* és *Tóth András* pedagógusok munkájának köszönhető. A jövő tanévben már a második évfolyam is bekapcsolódik a honvédelmi sportnapok programjába.

BERNÁTH AURÉL KIÁLLITÁSA

Bernáth Aurél, mint generációjának majd minden nagytehetségü művésze, sokáig az ellentétes végletek malomkövei között őrlődött. Az egyik véglet: feladni a régi formanyelvet, nem is közönyösen, hanem ellenségesen elfordulni a természettől, lemondani a látható világ ábrázolásáról s a dolgok felülete helyett azt festeni, ami a hangulati és optikai élmények mögött lappang, a sikok, egymást vonzó tömegek, szinritmusok és foltviszonyok világát. Azok a stilusok, amelyek ebben a szellemben fogantak, technikában és részletértékekben gazdagitották a festőművészetet, de tulságosan öntudatosak, tudálékosak voltak és nem tudtak szabadulni a műhelyszagtól. Lombik-izük volt. A másik véglet: menekülni az elméletektől, lemondani a szabatos optikai rendről, a látható világ oktató megmagyarázásáról, az értelem helyett inkább a szivhez szólni és a sejtetés, a suttogás hangulatába burkolni mindent, azt is, ami nem arra való. Ez a szertelen liraiság természetszerü válasz volt az erőszakolt szárazságra, de kitenyésztette a lirai közhelyeket, vagami kellemetlen negédességet és nemcsak tárgyilagosságától, hanem szinte férfiasságától is megfosztotta a képeket.

Bernáth Aurél érezte a tulzott okoskodás és az állandósult elérzékenyedés veszélyeit és hamar tisztában volt azzal, hogy olyan formanyelvet kell keresnie, amely értékesiti ugyan az uj esztétikai eredményeket, de ezeket olyan tartalommal ruházza fel, hogy a kép magasabbrendü szellemvilágba emelkedjék, hogy a szem, az értelem és a sziv elunt ismétlések helyett ujszerü festőiség zománcától kapjon friss benyomásokat. *Bernáth* stilusa elkerülve a végletek zátonyait, ilyen módon formálódott azzá, aminek mai gyüjteményes kiállitása mutatja. Mai stilusa ábrázoló, de nem naturalista, hangulatos, de alig van köze az impresszionizmushoz. A hangulat nála nem a jelenségek, a képtárgy szerint alakul, hanem változatlan közeg, szinte állandó állapota egy titokzatos lelkiségnek. Olyanok a tárlaton szereplő képei, mint a nehéz bársony drapériákkal elfüggönyözött szobák, amelyekben örökös a félhomály, láthatatlan fényforrásoktól kelnek életre a tárgyak. Régi perzsák selyem-bársony fénye sejlik elő, puha, arany-barna árnyékok élednek fel, emberek és tárgyak boronganak, minden kép rokona annak a hangulatnak, mint mikor elsötétitett teremben játszik a gyéren megvilágitott kamarazenekar és a hegedü halk kiséretében felzendül a gordonka-szóló.

Bernáth néha félrehuzza a nehéz drapériákat és kinéz a lélek ablakain és mutatja: ime, erdőrészlet, amott szelid tó, szürke tónusfátyolba burkolózva és kissé dideregve a hajnal ezüstös párázatában. Azután ismét elfüggönyözi a lélek ablakait, számüzi a nappali fényt, a zajt, a valóság erőszakos rendjét és zavaros rendetlenségét, hogy ismét visszavonuljon a süppedő szőnyegek, a szines félhomály misztikus világába. Ebben az ünnepélyes csendben és mégis intimus hangulatban a dolgok elvesztik tárgyi sulyukat, a testek megszabadulnak a valóság durvaságaitól és olyan jelentőségre kapnak, amelyet sokszor nem is értünk, csak érzünk. A lélek artikulátlan hangján, de a mesterségbeli tudás tökéletes, sőt raffinált eszközeivel alakitja ki *Bernáth* Aurél a maga festői világát. Nemes és szemérmes férfi-lira ez, semmisem hangos, a szinek sem hivalkodók, tompa és fojtott suttogás ez dolgokról, amelyekről hangosan nem is szabad beszélni.

Márjás Viktor

Bernáth Aurél
Festőművész

nemzeti ujság
1935 XI.5.

nogy a világszerte elszegényedett fogyasztók nagy tömegei nem birják az angol iparcikkeket megvásárolni s *Anglia drága exportcikkei előtt mindinkább becsukódnak a külföld vámsorompói is,* mert minden ország a háboru után kifejlesztett hazai iparát védelmezi. Ezért kell Angliának a *legszorosabbra füzni gazdasági kapcsolatait a brit dominiumok minden részével.* Ezt célozta az 1931. évi *ottawai gazdasági konferencia.* Amidőn Anglia most már kénytelen a belső fogyasztópiacot mindinkább a saját termelése, a saját munkástömegei részére lekötni, az Indiával és a többi brit gyarmatokkal való gazdasági összeköttetés **fokozott megszilárditása csakis ugy**

házásokkal ki is csinositották. A konjunktura azonban nem tartott sokáig, mert 1931 tavaszán kirobbant az uj pénzügyi világválság, amelynek következményei felboritották a kis- és középkereskedők minden számitását. A bérleti szerződésekben a házbéreket tul magasan állapitották meg, ami a gazdasági válság bekövetkeztével olyan terhet jelentett, amelyet a kereskedők már nem birtak el. Ennek a krizisnek lett áldozata a *Bányai és Kálmán* is-

MEGHIVÓ

A MAGYAR-SZOVJET TÁRSASÁG KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKOSZTÁLYA ÉS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE RENDEZÉSÉBEN 1951. ÉVI JÚNIUS HÓ 11-ÉN, HÉTFŐN ESTE 7 ÓRAKOR

ÉK SÁNDOR

Kossuth-díjjal és Munkácsy-díjjal kitüntetett festőművész

BESZÁMOL

A SZOVJETUNIÓBAN SZERZETT TAPASZTALATAIRÓL

A beszámolóhoz hozzászólnak:

BÁN BÉLA, Munkácsy-díjas festőművész
BERNÁTH AURÉL, Munkácsy- és Kossuth-díjas festőművész
FELEKINÉ GÁSPÁR ANNIE, Munkácsy-díjas festőművész
PÁTZAI PÁL, Kossuth-díjas szobrászművész
SZABÓ ISTVÁN, Munkácsy-díjas szobrászművész
dr. VÉGHVÁRI LAJOS, művészettörténész
a Szovjetunióban járt képzőművészküldöttség tagjai

AZ ELŐADÁS HELYE: ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA KISTERME, BUDAPEST, VI., LISZT FERENC-TÉR 8

MAGYAR-SZOVJET TÁRSASÁG
BUDAPEST, V, SEMMELWEIS-UTCA 1-3.

NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL SEHMENTESÍVE
81 V. 621
BUDAPEST

Bernáth Aurél

H.

V. Klotild-u. 4.

F. k.: Kállai Magda — Minőségi nyomda. F. v.: Draschitz R

DRUCK: H. S. HERMANN GMBH · BERLIN SW 19

AUSSTELLUNG AUREL BERNÁTH

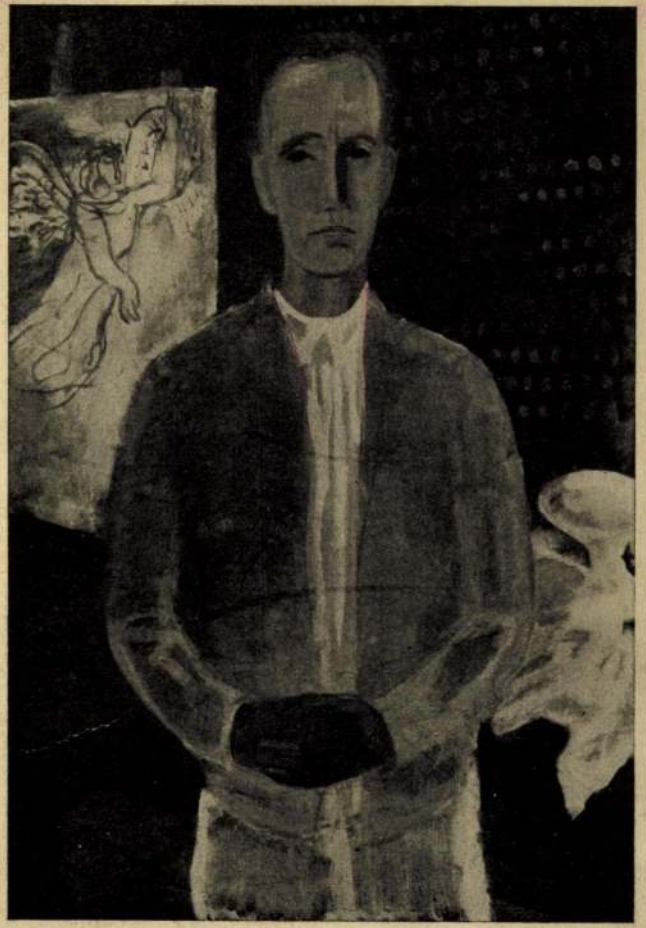

IN DER GALERIE VICTOR HARTBERG

ZUR AUSSTELLUNG DER WERKE VON

AUREL BERNÁTH

LADET DIE

GALERIE VICTOR HARTBERG

BERLIN W35 · SCHÖNEBERGER UFER 41
(AN DER BENDLERBRÜCKE)

HÖFLICHST EIN

ERÖFFNUNG
MITTWOCH, DEN 4. NOVEMBER 1931
4½ UHR NACHMITTAGS

Geöffnet: Werktags 9½—6 Uhr
Sonntags 11½—1½ Uhr

Dauer der Ausstellung 4. bis 30. November 1931

kit rappal meg lett bomablitva
úgyhogy 1931. december 2.-án zárt be!!!

FALIKÉP AZ ÉLETRŐL. Bernáth Aurél, Kossuth dijas festőművészünk 12 x 8 méteres faliképet készit az MSZMP Központi Bizottsága székházának előcsarnokába. A nagyméretü kompozició secco eljárással /száraz vakolatra enyves festékkel/ készül, s az emberi élet és munka motivumait ábrázolja. Kép: A müvész munka közben. /Fotó: Szebellédy/

A GYŐZTES XI.

Este 8 óra. Az Újvárosháza tanácstermének a karzatán ülök, egy Jupiter-lámpa árnyékában. Alattam a nevezetes vetélkedő résztvevői zsibonganak. Kislányok és

rek felteszik a fejhallgatókat. Vitray Tamás is most foglalja el a trónját (az a hír járta róla, hogy beteg... örömmel látom, hogy a játékmester ismét jó színben van), mosolyog,

ker. Mögötte egy lépcsővel magasabban — ezúttal láthatóan is — a zsüri tagjai. Még egy lépcsőfokkal magasabban — olimposzi magányukban — a vetélkedő két patrónusa, illetve donátora: Sarlós István és Tömpe István.

Ez a tudósítás voltaképpen felesleges. Nincs kinek beszámolni. A döntőt milliók látták a képernyőkön, jobban, mint én, aki nem a

Előbb azon
rűs percr
Például a
sát felidé
Ezúttal pe
árvízcsapáso
hattunk. A
sorolja az é
Tűzvész! —
— A legköz
kánonban ké
dik Vitray.

A teremben
ül, mégis n
még itt is akadnak „fehér
foltok." Mindhárom kerület rosszul vizsgázik például a klasszikus múltból. A Herkules-villának akad

gettünk róla. Javaslatunkban hármas alternatíva lesz. Egyik helyként a lágymányosi lakótelepet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
TÜKÖR
Budapest
1970 FEB 2 4

1920 május 26

GÁL MARGIT ÉS BERNÁTH AURÉL ELŐADÁSA AZ URÁNIA-SZINHÁZBAN

GÁL MARGIT zongoraművésznő

ÉS

BERNÁTH AURÉL festőművész

meghivják

.....

urat és családját

KESZTHELYEN, AZ URÁNIA-MOZGÓ-SZINHÁZBAN 1920. MÁRCIUS 26-ÁN (PÉNTEKEN) DÉLUTÁN 1/26 ÓRAKOR

A MODERN MŰVÉSZETEKRŐL

TARTANDÓ ELŐADÁSUKRA.

—

CSAK A MEGHIVÓ FELMUTATÁSA JOGOSIT A BELÉPÉSRE.

—

HELYÁRAK: Páholy (4 személyre) 60 K.
Pótszék . . . . . 15 K.
Páholyülés diákok számára 6 K.
Földszinti ülőhelyek . . 15 K.

(Földszinten a jegyek csak a III. sortól kezdve adatnak ki.)

—

JEGYEK ELŐRE VÁLTHATÓK: Mérei, Helbek és Harangozó urak kereskedésében és előadás előtt a pénztárnál.

Mérei-nyomda, Keszthely. 15909.

MŰSOR:

BACH: Chromaticus fantasia és fuga.
DEBUSSY: Elsülyedt székesegyház (Prelude).
DEBUSSY: Kertek esőben (Estampe).

Zongorán: GÁL MARGIT.

—

A KÉPZŐMŰVÉSZET LEGUJABB IRÁNYAIRÓL

(impressionizmus, futurizmus, expressionizmus, kubizmus) VETITETT KÉPEKKEL

BERNÁTH AURÉL

felolvasása.

—

BARTÓK BÉLA: Kicsit ázottan (Burleszk).
BARTÓK BÉLA: Allegro barbaro.

Zongorán: GÁL MARGIT.

Bernáth Aurél:

Programművészet, vagy „öncélú“ művészet?

A *Magyar Nemzet* munkatársa *Aba-Novák* Vilmossal a lap húsvéti számában hosszabb beszélgetést közölt, melyben festőkollégám egy rendkívül fontos művészeti kérdésben közli állásfoglalását, célkitűzéseit.

Nézetei abban foglalhatók össze, hogy korunk számára elérkezettnek látja az időt az alkalmazott, azaz *program-művészetre*. Program-művészet alatt valami olyasfélét ért, ami egy határozott cél szolgálatában áll, ahogy a vallási művészetek tárgyai is (oltárképek, templomi freskók vagy akár az egyiptomi istenszobrok) ilyen szerepűek voltak. Szerinte az ilyenfajta művészeti megnyilatkozások a legmagasabbrendűek s így ma csak azok a festők, akik ily értelemben szolgálják a közületeket, művészek „a szó időtálló értelmében“.

Így tehát felállítja a „program-művészettel“ szemben az „öncélú“ művészet kategóriáját.

„A művésznek nemcsak esztétikai szempontjai vannak“

Az „öncélú“ művészetnek Aba-Novák alárendelt jelentőséget ád. Magánügynek jelenti ki. Tekintve, hogy a „művész nem volt hatalmas közületek műhelymunkása többé: egyéni és néha egészen önkényes módokon folytatta a maga vizuális kutatásait és közölte optikai benyomásait. Magánvásárlóknak dolgozott, akik műveit elfogadták és ezzel a festő vagy szobrász magánügyét a saját magánügyükké tették“. Szerinte ez a fajta művészet már „késő őszét, sőt telét“ éli.

Amit elismer az öncélú művészet érdeméül, annyi, hogy nagy műveket is felmutathat s bizonyos fajtájú alárendelt vagy kiegészítő szerepet még betölthet, mint „esztétikai kezdeményező“, amit a program-művészet eredményesen felhasználhat nagy elképzeléseinek megvalósítása közben. De viszont — mondja — „az öncélú művészet program-művészet nélkül zsákutcába“, legjobb esetben a „kvalitásos művészi grafológia“ nívójára süllyed.

Ezeket a művészeti nézeteket Aba-Novák már egy előadásán is ismertette, de tudtommal most elsőízben lép vele a nagyobb nyilvánosság elé.

Nem lesz talán indokolatlan, ha a másik oldalról, az „öncélú“ művészet táborából is elhangzik vélemény s mindjárt megmondhatom: állásfoglalásával szemben.

Annyival is inkább szükségesnek ítélem a hozzászólást, mert tudom, hogy *fiatal művészek milyen könnyen követik az energikusan kimondott művészeti nézeteket* s mily nagy veszélyt rejt magában az, ha az irányításnak éppen sarkalatos pontjai rosszul megfogalmazottak, sőt hibásak. De ezen túl a művészeti közvélemény irányítása, annak állásfoglalása is ilyen kiállások hatása alá kerülhet, tehát nem idő- és célszerűtlen, ha az ember ennek ott szegül ellen, ahol elsőízben kér meghallgattatást.

Sorra véve Aba-Novák állításait, elsőnek ötlik szembe és vált ki ellenkezést belőlem ez a szétválasztás program és öncélú művészet között.

Miért van erre szükség?

Az ő szeme előtt nyilván a régi nagy művészetek tárgyai: a keresztény freskók, mozaikak, egyiptomi és görög kultúra alkotásai lebegnek, melyeknek hatásfokát, grandiózitását ismét oly kívánatosnak tartaná elérni. Tudja azt is, hogy ezeket a nagy műveket főleg közületek teremtették, melyek alkalmat adtak nagyvonalú megnyilatkozásokra.

Azt már nem vizsgálja, hogy milyen szellemi előfeltételek tették mindezt lehetővé, pedig ez az érem másik oldala. Csak azt látja, hogy egy idő óta (s ez idestova 500 év) a közületek csökkent közreműködésével is boldogult a művészet, az egyesekre, az egyénre támaszkodva, akinek a közületek a megrendelő szerepét részben átengedték. Úgy véli, hogy ez a viszony a nagy művészet rovására ment s bár közben jó művek keletkeztek, de mégis „öncélúvá“ lett.

Aba-Novák a történeti adottságokat nem elemzi, megelégszik a helyzet szemléletével.

Úgy gondolkozik tehát: nagy közület mint megrendelő, nagy tartalom s a régi fényességet újra elérhetjük.

A művészi alkotás mindíg hitvallás

Felmentve érzem magam az alól, hogy *Rembrandt* vagy *Cézanne* — ilyen fő-„öncélúak“ — érdekében ügyvédkedjek. Én nem tudom a monreáli katedrálist egy *Rembrandt*-rajzzal összehasonlítani, mert semmiféle eredményre nem juthatok. Örülök mindkettőnek, hogy: van.

A renaissance-ban, mikor a festők mindinkább világi témákhoz nyúltak s kezdtek megszűnni program művészek lenni, *nem árulták el a művészetet* s nemcsak „esztétikailag kezdeményeztek“, hanem megelégedtek az ősi témával: a lét kérdéseivel, az ember és világ problémáival, ezzel a soha ki nem meríthető élménnyel, ezzel a soha meg nem oldható rejtéllyel és ezzel a soha el nem fojtható izgalommal.

Tehát hamis az interpretációja az „öncélú“ művészetnek, mikor ezzel kapcsolatban csak „optikai benyomásokról, esztétikai kezdeményezésekről, vizuális kutatásokról“ vagy pláne „kvalitásos művészi grafológiáról“ beszél.

Egy szép mű, akármilyen lehelletfínom is a problémája, emberi szív szavát hallatja elsősorban, akár a legnagyobbméretű alkalmazott műremek. Csak nagyon messze ezután beszélhetünk vele kapcsolatban „optikai benyomásokról, vizuális kutatásokról“ stb., melyek végül is csak melléktermékek.

A világi művészet szellemisége jutott tehát uralomra ezelőtt kb. 500 évvel s talán fölösleges és reménytelen is kitérnem ennek mélységes okaira s az ebből származó következményekre.

Helytelen a beállítás akkor is, mikor ő az „öncélú“ képeket a festő és a magános vásárló magánügyévé deklarálja. Tudtommal ez *az „öncélú“ művészet teremtette meg a múzeumokat, a magánosok nyilvános gyűjteményeit és a kiállítások legváltozatosabb fajtáit.* A táblaképek helyhez nem kötött voltával sikerült éppen *hihetetlen arányú kultúrmunkát* végezni, nem csak városok és országokon belül, de a nemzetek között is. Olyan arányú kultúrmunkát mégpedig, melyet a helyhezkötött freskóval soha nem lehetett volna elvégezni. Végül ezek a kisebb képek vállalták a hangyamunkát, a személyes agitációt, le egészen a lakásokig, az egyes emberig. S kell még netán arra is utalnom, hogy ez a személytől-személyig folyó agitáció volt aztán a meggyőzés, a művészettel való átitatás igazi módja?

Irányított vagy kollektív művészet?

Ugyancsak a helytelen beállítás folytán elsikkadnak a nézőtérről az inkriminált 500 év „program“-képei. Fejtegetései úgy hatnak, mintha ez idő alatt nem festettek volna nagyméretű vagy freskó képeket.

A világi művészet uralkodó volta nem gátolta a festőket, hogy itt-ott ne nyúljanak olyan pl. vallási témákhoz, amelyek ezelőtt a program-festészet tárgyát jórészt adták. Sajnos, egyre csökkenő eredménnyel, de ez most nem ide tartozik. A lehetőség azonban fennállt és fennáll most is, ez ellen nem tesz senki ellenvetést, sőt a közületi támogatások ma is jórészt erről az oldalról jönnek.

Nem helytálló tehát, hogy a közületek aktív beleszólása valaha is kihagyott volna. Hogy csak a magyar művészetnél maradjunk és a közelmultat vegyük: *Krisch, Lotz, Székely, Than* ilyen értelemben program-művészetet is végeztek. *Miért „sürgetnek tehát éppen a mai idők döntést a program vagy a szabad, öncélú művészet között“?* Miért alkonyulna be ennek folytán egyszerre a táblaképfestészetnek?

Ő sejtetni engedi a feleletet: azt mondja: *„ez a fajta (öncélú) művészet az egyéni szabadság és kezdeményezés szülötte“.* A *program-művészet* tehát — ha szabad ezt az egyenes következtetést levonnom — a jövő, *a kollektív lélek művészete* lesz. Mondja is: „az európai történeti fejlődés mai állapota, a nagy közösségi gondolat kora minden téren nem kedvez a szabad művészet elvének. A művészet maga is új célkitűzéseket keres“.

Úgy rémlik azonban, mintha már a *háború utáni években* hallottam volna az ilyenfajta stílusalakításnak türelmetlen követelését és magyarázatát. Némileg más előjellel ugyan, de éppúgy a kollektív lélek érdekében. *Akkor a munkások ábrázolását kívánták, mint ami egyedüli biztosítéka a kollektív lélek kifejezésének.*

A kollektív lélekről azonban csupán romantikus elképzeléseink lehetnek s így a festészet csak ködképbe markolna. Amit tehet, az nem más, mint hogy mind'g, lépésről-lépésre a feladathoz tartsa magát, ami annyit jelent, hogy azt csinálja a művész, amit élettel meg tud tölteni. Elképzelhető, hogy *a jövőben a közületek gazdasági téren a centralizáció folytán megsokasodnak* s így újabb és újabb kívánalmak is léphetnek fel, de túlzott fantáziára vall, ha ebből mindjárt az egész emberi, szellemi státus gyökeres átváltozására következtetnénk. Főleg veszélyes azt hinni, hogy ez mindjárt művészetet átalakító erőt is jelent. Romantikus elképzelés ily, egyelőre tisztán szociális átalakulásnak mindjárt szinte vallási színezetet adni. Oroszországban pl. a proletariátus a legjellegzetesebb kispolgári szintre megy át, pedig ott igazán minden megtörténik, hogy az elvet filozófiailag elmélyítsék.

Azt hiszem, okosabb a valósággal maradni. Semmi olyanra nem vállalkozhatunk, ami még festőileg nem érzékelhető.

Ezek tehát jóslások, ködképek, melybe erőszakosan nem vetheti bele magát a festészet, anélkül, hogy ki ne tenné magát az eltévedés kockázatának.

Amikor felülről kezdenek építeni

Itt lesznek veszélyesek ezek a nézetek. Veszélyesek azért, mert az ilyen jövőmegálmodásból nem lesz más, mint stílushipotézis. Ez az elmélet odavezet, hogy *a stílus előbb lesz kész, mint maga a tartalom.* Mintha egy lokomotívot akként építhetnénk, hogy először az áramvonalas vaslemezszekrényt állítanók össze. A stílusnak belülről, a tartalomból kell megszületnie.

Könnyen rossz nézőpontot adhat Aba-Novák számára az a momentum is, hogy ő a jövő képeit nagynak és falrafestettnek képzeli. Ebből mindjárt különös festészeti törvényeket szűr le, mintha itt meg a méret volna a stílusalakító. Miért választaná el szinte egy világ a nagy képet a kisebb képtől, mintha azok tűz-víz volnának? A freskónak csupán két, stílusokon feletti követelménye van: hogy szimbolikus ereje nagy legyen és hogy a méretet hatáserejével győzze. Így s amióta a program-művészet az „öncélú“ művészettel parallel fut, a naturalizmus-impresszionizmuson kívül mindegyik stílus tökéletesen alkalmas volt a freskófestészetre is s mindegyik korszak művelte is azt. Művelte, még pedig anélkül, hogy a legkisebb stiláris törést is felfedezhetnénk a freskó és a táblakép között. A renaissance, a barokk, a klasszicizmus, a romantika kiváló művészeinek ugyanazon szellemben, ugyanazon stílusban készültek freskói, mint táblaképei.

*

Közületek vagy magános, templom vagy szalon az, ahová a képek kerülnek, egy fontos, hogy *milyen a kép.* Ezen kell a szemünknek lenni. Lehet a legmagasztosabb téma, mint megrendelő a legtiszteletreméltóbb közület, a legimponálóbb méret, de *úgy nem alakulhat a dolog, hogy ezek a körülmények kvalitás iránti érzékenységünket eltompíthassák.* Méretekben nagyobb művek nagyobb tetterőt, nagyobb fantáziát igényelnek, de ha ezek rosszak s nem állják az időt, éppúgy kihullnak, mint az öncélú művészet gyenge alkotásai.

Így tehát művészeti teóriát felépíteni, különösen akként, hogy ez még egyben a művészeti közösség nagyobb részének munkásságát devalválja is, nemcsak lovagiatlan, de túlságosan elhibázott vállalkozás.

Mi, az „öncélúak“ mindannyian kivétel nélkül örülünk, hogy a közületekben megértés mutatkozik a festészet ügye iránt s hogy szépszámmal juttat nagyobb feladatokat festőknek. De ebben nem látunk mást, mint eggyel több lehetőséget a festészet gazdagságának fejlesztésére.

NINCSEN PÁRJA
A·MAGY·KIR·DOHÁNYJÖVEDÉK·
SZIVARJÁNAK·CIGARETTÁJÁNAK·
HÁROM·VILÁGRÉSZ·VÁLOGATOTT·
DOHÁNYLEVELEIT·DOLGOZZA·FEL·
ÉVTIZEDES·TAPASZTALATAI·ALAPJÁN·
VÁLTOZATLANUL·KITŰNŐ·GYÁRTMÁNNYÁ·
NIKOTEX·MINŐSÉGBEN·IS·
CIGARETTÁI·MESSZE·KÜLFÖLDÖN·IS·
NÉPSZERŰEK··HIRES·»CUBA«
SZIVARJA·A·MEZŐGAZDASÁGI·VÁSÁRON·
A·KÖZÖNSÉG·SZEME·ELŐTT·KÉSZÜL·
SZIVAROZÓK·CSEMEGÉJE·LESZ!

Katona Jenő lapja, a
Jelenkor
a független Magyarországért harcol
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Váci utca 38. III. 16. T.: 185-248. Előfizetés: fél évre 2 P, egy évre 4 P. Csekkszámlaszám: 11 870

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ:
HEGEDÜS GYULA

Valuta- és devizapiac

A *Magyar Nemzeti Bank* hivatalos árfolyamai:

Valuták: Angol font 12.15—12.35, belga 58.60—59.30, kanadai dollár 301—306, cseh-morva korona (20 koronásnál nagyobb címletek kivételével) 11.45—11.80, dán korona 66.15—67.05, dínár (500 és 1000 dináros címletek kivételével) 7.60—7.90, dollár 344.10—350.10, francia frank 6.80—6.95, holland forint 182.20—184.40, leu (érme kivételével) 3.20—3.40, leva 3.30—3.60, líra (csak 10 lírás bankjegyek és érmék vásárolhatók) 17.40—17.90, norvég korona 77.95—78.95, svájci frank 76.90—77.90, svéd korona 81.70—82.70, szlovák korona (20 koronásnál nagyobb címletek kivételével) 11.55—11.90.

Devizák: Amszterdám 182.60—184.40, Athén 3.025—3.055, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.70—136.70, Brüsszel 58.80—59.30, Bukarest 3.41—3.44, Isztanbul 268—271, Koppenhága 66.35—67.05, London 12 24—12 40, Milánó 17.66—17.8854, New York 344.10—347.10, Oslo 78.15—78.95, Párizs 6.95—7.05, Prága 11.79—11.93, Szófia 4.11—4.15, Stockholm 81.90—82.70, Zürich 77.10—77.90, Pozsony 11.79—11.93.

Devizakompenzációs felárak: A magyar—német 18—19½%, a magyar—jugoszláv 46—47½%. A török font felára 38—39½%.

Zürich, ápr. 2. (Zárlat.) Párizs 8.99, London 15.87, New ork 446, Brüsszel 76.20, Milánó 22.52½, Amszterdam 236.80, Berlin 178.70, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Koppenhága 86.12½, Szófia 5.50, Belgrad 10, Athén 3.30 áru, Isztanbul 3.55 áru, Bukarest 3.40 áru, Helsinki 7, Buenos Aires 104, Yokohama 104¾.

London, ápr. 2. (Zárlat.) New York 4.02½—4.03½, Párizs 176.50—176.75, Montreal 4.43—4.47, Amszterdam 7.53—7.58, Brüsszel 23.55—23.70, Zürich 17.85—17.95, Stockholm 16.85—16.95, Oslo 17.65—17.75, Buenos Aires 17.05—17.30. — Nemhivatalos jegyzések: Madrid 37, Milánó 70, Koppenhága 18.37, Helsinki 205, Belgrád 150 áru Szófia 295, Bukarest 102.62, Isztanbul 515, Athén 540, Riga 18.25 áru, Tallinn 14.62, Kaunas 20.50, Rio de Janeiro 3.46 áru, Kobe 14.85, Bukarest 840.

Párizs, ápr. 2. (Zárlat.) London 176.62½, Brüsszel 745, Zürich 985, Amszterdam 2329, Oslo 996.50, Stockholm 1046, New York 43.80.

New York, ápr. 2. (Zárlat.) London 3 58¼, Berlin 40.20, Madrid 9.95, Amszterdam 53.09, Párizs 2.03½, Brüsszel 17.69, Milánó 5.05, Zürich 22.43, Stockholm 23.84, Oslo 22.73, Koppenhága 19.32, Montreal 82.25, Buenos Aires 23.30, Rio de Janeiro 5.10, Yokohama 23.48, Sanghai 6.25.

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdén* kedden az árak alakulásában némi ingadozás mutatkozott. A csekély üzlet miatt azonban az árkülönbségek nem voltak jelentékenyek. A tőzsde egyenetlenül zárt.

A *budapesti értéktőzsdén* kedden a következő árfolyamokat jegyezték:

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
N. Bank	178.5	178	178.—
I. Bp. Mal.	12.—	12	12.—
Hungária	31.25	31.2—31.5	31.25
Király Mal.	—	—	17.—
Bauxit	229.—	228—230	228.—
Beocsini	15.6	16	15.9
Borsodi sz.	13.7	13.75—13.95	13.80
Szentlőrinci	8.25	8.2—8.4	8.2
Drasche	—	—	19.—
Kőszén	419.5	418—420	419.—
N.-bátonyi	44 75	44.25—44.75	44.5
Salgó	42.20	41.85—42.2	42.—
Urikányi	37.10	37.25	37.2
Fegyver	45.9	45.5—47.5	47.25
Ganz	19.4	19.3—19.9	19.75
Acél	37.5	40	39.5
Rima	97.8	96.6—97.25	97.—
Nasici	82.—	—	81.5
Levante	0.35	—	0.30
Nova	—	17.5	17.5
Tröszt	54.25	54—54.5	54.75
Államvasút	9.8	—	9.8
Délcukor	90.—	91—92	91.—
M. cukor	—	103—104	103.75
Georgia	23.5	—	23.5
Izzó	131.—	131—133	132.—
Dreher-H.	167.5	165.5	165.5
Gschwindt	860.—	—	855.—
Goldberger	56.—	—	56.—
Pamutipar	37.—	36.5	37.—
Sz. kender	—	—	55.5
Chinoin	14.—	—	14.5
Diana	—	90	88.—
Flóra	—	17	16.5
Brassói	—	35	35.—
Felten	—	173	173.—
Gumi	66.—	—	66.—
V. forgalmi	21.85	22	22.—
Telefon	9.60	9.60	9.6

Államadósság, kötvények, záloglevelek: 1940. évi pénztárjegy 100 (100), I—V. hadikölcsön 0.02 (0.02), VI—VII. hadikölcsön 0.02 (0 02), II—VII. hadikölcsön 0.02 (0.02), IV. hadikölcsön 0.02 (0.02), V. hadikölcsön 0.02 (0 02), VIII. hadikölcsön 0.02 (0.02), 1910. évi fővárosi kölcsön 4% — (165), 1914. évi fővárosi kölcsön 6% 332.5 (333).

A *londoni tőzsdén* az irányzat barátságos volt. Élénkebb forgalom mellett az árfolyamok kisebb-nagyobb javulást tüntettek fel. Az aranyszélű papírok felfelé irányuló mozgalmat követtek, ugyanez vonatkozik a vasúti és ipari részvényekre is. Délafrikai aranybánya papírok iránt érdeklődés nyilvánult meg. Az olajpapírok szintén javítottak árfolyamukat.

London, ápr. 2. (Zárlat.) Mexican Eagle 6⅜, Royal Dutch Petr. 32¼, Shell Transport 78⅛, Anaconda Copper 7¼, Rio Tinto 15¼, Cons. Diamonds 7⅛, Rand Mines 150, London Tin Corp. 4, Brit. American Tobacco 104⅜, Imperial Tobacco Comp. 116¼, British Ford 18, British Celanese 8⅝, Courtaulds 38⅜, Imperial Chemicals 32⅛, Lever Brothers Ord. 32⅜, Unilever N. V. Ord. 32⅝, Cable and Wireless 7½% Ord. 61, Vickers Ordinary 18⅜, Cunard S/S Comp. Ord. 3¼, Swedish Match „B' 15, U. S. Steel Com. 72¼, Brazilian Traction 10¾, Internat. Nickels 46, Canadian Pac. 9⅜, Electric Musical Ind. 8¾, Brit. Consols 2½% 72½, Brit. War Loan 3½% 99¼, Brit. Funding Loan 4% 109⅞, City of Prague 7½% 39, Czechoslovakia 47, Chinese 1912 Loan 5% 26, Hungarian Loan 4½% 24½, Separator 3.

New York, ápr. 2. (Zárlat.) Allied Chemical 177⅜, Americ. Can. 115, Americ. Smelting 49⅞, Americ. Sugar 19½, Americ. Tel. 172½, Americ. Tobacco 88¼, Anaconda Copper 29⅛, Atchinson Topeca 22⅝, Baltimore and Ohio 5, Bethlehem Steel 77, Canadian Pac. 5¾, Chrysler Corp. 86⅝, Consol. Gas 31⅞, Delaware and Hudson 17⅝, Eastman Kodak 151½, Gen. Electric 38⅝, Gen Motors 54½, Hudson Motors 5⅜, Intern. Tel. 4, Missouri Pac. 5/16, Ney York Central 16, Intern. Nickel 32⅝, Norfolk and Western 216½, Northern Pac. 8, Pennsylvania R. 22¼, Radio Corp. 6⅞, Standard Brands 5⅞ Standard Oils 43½, Southern Pac. 12⅝, Union Pac. 95¼, U. S. Rubber 34⅝, U. S. Steel 59⅛, Westinghouse El. 112¼, Woolworth Co. 40½, Brasilian Traction 7¾, Wright Aero 119, Chase Nat. Bank 34, Nat City Bank 29½, Paramount Publ. 7⅝, 7% Dawes-kölcs. 15, 5½% Young-kölcs. 11⅞, Italian 7% 65⅝.

Terménytőzsdék

A *budapesti terménytőzsdén* kedden az árak nem változtak, csupán a kukorica ára emelkedett 10—15 fillérrel.

Hivatalos árfolyamok: Búza: Tiszavidéki, felsőtiszai, duna—tiszaközi, fejérmegyei, dunántúli és kisalföldi 77 kg-os 20 25, 78 kg-os 20.75, 79 kg-os 21.05, 80 kg-os 21 25. — *Rozs:* Pestvidéki 16.45—16.70, más származású 16.65—16.90. — *Sörárpa:* Kiváló 22.60—22.85, prima 21.60—21.85, sörárpa 20.60—20.85. — *Takarmányárpa:* Ia, 65—66 kg-os 18.50—18.75, középminőségű 18—18.25. — *Zab:* Közepminőségű 20.80—21.05. — *Kukorica:* Tiszántúli állomásról 21.50—21.70, egyéb állomásról 21.50—21.60 pengő mázsánként.

Winnipeg, április 2. *(Zárlat.) Búza* máj. 88⅞, júl. 90⅛, okt. 91⅝. — *Zab* máj. 38½, júl. 37⅛, okt. 35. — *Rozs* máj. 71⅜, júl. 71⅞, okt. 71⅞. — *Árpa* máj. 52⅜, júl. 50⅜, okt. 48¾. — *Lenmag* máj. 217, júl. 216½, okt. 207¾ cent per bushel.

Chicago, április 2. *(Zárlat.) Búza* máj. 104½—104⅜ (pengőben 13.25), júl. 103⅜—103¼ (13.11), szept. 103⅛—103 (13.08). — *Tengeri* máj. 56¾ (7.72), júl. 57¾ (7.86), szept. 58½ (7.96). — *Zab* máj. 40⅜ (9.61), júl. 36⅛ (8 60), szept. 32⅞ (7.83). — *Rozs* máj. 65⅝ (8.90), júl. 66⅝ (9.07), szept. 67⅜ (9.17) cent per bushel.

A községi pótadók kérdésének rendezését sürgették a földbérlők közgyülésén

A Magyar Földbérlők Országos Szövetsége évi közgyűlésén a megüresedett társelnöki tisztséget egyhangú választással vitéz *Oláh* Gyula egerfarmosi földbirtokos és bérlővel töltötte be. A közgyűlésen számos kisbérlő vett részt. Rámutattak annak szükségességére, hogy ha a földbirtokreformot új kisbérletek létesítésével kívánják megoldani, úgy *elsősorban* az egymillió holdon már ezidőszerint is gazdálkodó *kisbérlők sorsán kell javítani*, mert a kisbérlő ma rosszabb helyzetben van a napszámosnál. Súlyos panaszok merültek fel a bérlők adóztatása ellen. Kiemelték, hogy egy munkás évi 960 pengős keresete, mint létminimum, *teljesen adómentes*, ezzel szemben a 40 holdas bérlő, mint azt vitéz *Gyulay* Lajos kifejtette, csak nehezen tud szert tenni holdanként 25 pengő, összesen 1000 pengő keresetre és gazdasága után a kat. holdanként átlag 12 pengőre rúgó közteher alapulvétele mellett *480 pengő adót kell lerónia.* A községi pótadó is erősen sujtja a gazdákat, különösen a kisbérlőket. Dr. *Pátkai* Béla bejelentette, hogy az Országos Döntőbizottság azoknak a bérlőknek, akik fellebbeztek, a beruházási hozzájárulási alap háromnyolcaddal való leszállításáért, kedvező döntést hozott és igyekezni kell ezt a kedvezményt azokra a bérlőkre is kiterjeszteni, akik a fellebbezést elmulasztották. *Puliusz* István kisbérlő az alacsony állatárakat az értékesítéssel kapcsolatos magas terheknek tulajdonítja és ezek leszállítása iránt akciót indítványoz. A közgyűlés elhatározta, hogy ebben a kérdésben, valamint a községi pótadók mérséklése ügyében a kormányhoz és az utóbbi kérdésben a közületekhez statisztikai adatokkal alátámasztott előterjesztéssel fordul.

Több szót kérnek a gazdák a gazdálkodás és az árkérdés irányitásában

Az *Országos Mezőgazdasági Kiállítással* kapcsolatosan rendezett közteleki *tavaszi gazdahét* egyik kimagasló eseménye volt az OMGE együttes ülése, amelyet gróf *Somssich* László, az OMGE elnöke nyitott meg.

Gróf *Somssich* László javaslatára három évre új szakosztály-elnökké megválasztották *Czettler* Jenő titkos tanácsost, társelnökké pedig dr. *Bud* János v. minisztert és gróf *Bethlen* Pál felsőházi tagot. *Czettler* Jenő vette át ezután az elnöklést és bejelentette, hogy az OMGE régi tradíciói alapján kívánja továbbvinni a szakosztály ügyeit. Hangsúlyozta, hogy az agrárkérdésekre rá kell irányítani a figyelmet s amikor agrárkérdésekről beszélünk, nem szabad egyes részleteket kiragadni. A továbbiakban az együttes gyűlés megválasztotta a bizottságokat, majd dr. *Mutschenbacher* Emil, felsőházi tag, az OMGE igazgatója tartotta meg előadását *a kötött gazdálkodás a szántóföldi termelésben.* Az eddigi tapasztalatokból azt a megállapítást szürte le, hogy valószínűleg csak májusban számíthatunk nagyobb melegre s a kedvező május még mindig jó eredményt biztosíthat a termeshozamban.

Az agrárolló ellen

A vita során *Bárányos* Károly miniszteri tanácsos szólalt fel, aki Mutschenbacher Emil előadásához kapcsolódva megállapította, hogy a kötött gazdálkodás egyik legfontosabb része *az értékesítés.* Kívánatos lenne, hogy a gazdaközönség még behatóbban foglalkozzék ezzel, valamint az árkérdéssel. A mezőgazdasági árakat általában a budapesti nagykereskedői árak alapján állapítják meg, amiknek hivatalos jegyzésük van, ezzel szemben az ipari nagykereskedelmi árakat hivatalosan nem jegyzik. A budapesti árak mindig

Gyapotpiac

Liverpool, április 2. *(Zárlat.)* Északamerikai fuliy middling ápr. 7.60 máj. 7.66, jún. 7.67, júl. 7.68, aug. 7.59, szept. 7.49, okt. 7.42, nov. 7 35, dec. 7.32, jan. 7.30, febr. 7.28, márc. 7.26, ápr. 7.23, máj. 7.21, júl. 7.15. — *Giza* máj. 10.19, júl. 10.34, szept. 10.36, okt. 10.43, nov. 10.45, jan. 10.50, márc. 10 51. — *Upper* máj. 10.06, júl. 10.14, szept. 10.14, okt. 9.95, nov. 9.95, jan 9.91, márc. 9.92 penny per libra. Az irányzat tartott

New York, április 2. *(Zárlat.)* Északamerikai fully middling loko 10.73 (előző zárlat 10 74), ápr. 10.59 (10.62), máj. 10 49 (10.52—10.53), jún. 10.36 (10.41), júl. 10.23—10 24 (10.30—10 31) cent per libra. Az irányzat tartott volt — *Új szerződés:* Északamerikai fully middling loko 10.93, ápr. 10.74, máj. 10.64, jún. 10.51, júl. 10.38, aug. 10.28, szept. 10, okt. 9.72, nov. 9.65, dec. 9.58, jan. 9.54, febr. 9.48, márc. 9.43 cent per libra. Az irányzat tartott volt.

Kárpátaljai munkások vasúti kedvezményei

A közlekedésügyi miniszter ez év végéig a 350 kilométeren felüli viszonylatban utazó kárpátaljai idénymunkások (sommások) részére az alacsonyabb kocsiosztályú féljegykedvezményt engedélyezte. Az éves gazdasági cselédek ideszerződésük esetén az átköltözködési ingóságokra és az ingóságokkal együtt egy kocsiba berakott élő állataikra legkésőbb folyó év végéig kocsinként és fuvarlevelenként legalább 5000 kg súlyért való díjfizetés esetén kedvezményes díjtételben részesülnek.

Tovább csökkent a fizetésképtelenségek száma

Az *Országos Hitelvédő Egylet* közlése szerint a hitelbiztonsági helyzet március hó folyamán *további lényeges javulást mutat*, amennyiben e hónapban csak *16 magán- és kényszeregyességi ügy* merült fel, összesen *300.000 pengő tartozásösszeggel.* Csőd megnyitására 2 *esetben* került a sor.

Az ez év első negyedére vonatkozó adatoknak az előző évvel való összehasonlítása úgy az ügyek számában, mint a tartozások összegében 75 *százalék körül mozgó* csökkenést mutat.

A fővárosi marhavásárok takarmányszükséglete

Az év elejétől kezdve a marhavásár és felhajtások olyan nagy mértékben növekedtek, amire az idei költségvetés összeállításánál számítani nem lehetett. Amíg ugyanis a mult év januárjában 3671 marhát hoztak fel a fővárosba, addig ez év januárjában a felhajtás már *5431 szarvasmarha* volt A felhozatal a közelmult hónapokban tovább emelkedett, a mult hónapban a felhozott szarvasmarhák száma *megközelítette a 9000-et.* A marhavásári forgalom további emelkedésére lehet számítani és ezért *Szendy* Károly polgármester utasítást adott az állatok ellátásához szükséges takarmány- és szalmatöbblet beszerzésére. Erre a célra *200.000 pengő* póthitelt vesz igénybe a főváros.

Jugoszlávia ellenőrzi a borkivitelt

Belgrádból jelenti a *Budapesti Tudósító:* A jugoszláv nemzeti bank devizaosztálya úgy határozott, hogy a borkivitelt is ellenőrzés alá vonja. A jövőben tehát a borkivitelhez a nemzeti bank engedélye is szükséges. Ez a rendelkezés április 24-én lép életbe.

Fémpiac

London, április 2. *(Zárlat.)* Az irányzat ónban szilárd. Standard ón 248¾—249, három hónapra 246½—247, lesz. árf. 248¾, straits 269—274. — *Nem hivatalos jegyzések:* Cleveland öntöttvas 78½ névleg, réz strong sheets belföldi 86, nickel belföldi 190—195, külföldi 180—185, alumínium külföldi 95, antimon reg. 106—107, platina 190, higany legal., legm. 207 dollár, antimon reg. kínai 93—95, Wolfram-érc 50—60 névleg, fehérhádog 31¾—32, vörösrézszulfát 26¾, ezüstrúd prompt 20¼, kés. száll. 20 3/16, finom ezüst prompt 21⅛, kés. száll. 21 13/16. Arany 168.

Állatpiac

Budapesti sertésvásár. Hétfői maradvány 6, keddi felhajtás 392, összesen 398, eladás 334, eladatlan 64 darab. A vásári állományból angol hússertés felhajtás 265 darab. Az irányzat változatlan. — Árak: Uradalmi zsírsertés páronként 340 kg-on felül 132, szedett sertés elsőrendű 128, középrendű 117, öreg sertés elsőrendű kiv. 124, angol tőkesertés 125—127, angol sonkasertés elsőrendű 112—126, középrendű 110 fillér kilónként élősúlyban.

Budapesti borjúvásár. Felhajtás 706 darab. Az irányzat élénk. Árak: Elsőrendű borjú 90—95, középrendű 78—89, silány 55—74 fillér kilónként élősúlyban.

Magpiac

A budapesti magpiacon kedden a következő árakat jegyezték budapesti paritásban: Kőles, fehér 40—43, vörös 39—41, egyéb 35—36 pengő mázsánként. — Ab feladóállomás: Mák 148—153, Borsó, Viktória sterilizált 58—65, zöld (expressz) sterilizált 42—44, Lencse, nagyszemű sterilizált 36—47, középszemű sterilizált 27—33, kisszemű sterilizált 23—26. Bab fehér szokványbab dunai 30.5—31.25, dunántúli 29.25—29.75, felsőmagyarországi 29.25—29.75, fürjbab, gömbölyű 33—35, hosszú 33—35, barnabab 31—35, tarkabab 26.5—28. Lucernamag, nyers arankás 230—250, fehérbárcás legalább 10 q 305—315 (ab Budapest). Lóheremag, nyers arankás 150—173, fehérbárcás legalább 10 q 210—220 (ab Budapest). Biborheremag 80—86, Muharmag 46—50, Bükköny, tavaszi 43—47, szőszös 56—62, Csillagfürt, fehér lapos 22—23 pengő mázsánként.

Élelmiszerpiac

Kiskereskedelmi árak. Rostélyos, felsál 160—250, leveshúsok 120—180, borjúcomb 260—300, borjúvesés 160—240, juhhús, hátulja 140—190, eleje 120—140, sertéskaraj 220—280, tarja, comb, lapocka 190—220, oldalas 160—170, szalonna 180—190, háj 196—204, zsír 196—198, élő tyúk drb 300—450, csirke drb 120—350, tisztított tyúk 180—250, csirke 200—380, lúd, hizott 190—250, ruca, hizott 200—250, teatojás 180—190, főző és apró 160—170, tejföl 120—130, teavaj 370—390, paszt. 410, tehéntúró 70—80, száraz lencse 48—96, borsó 90—104, bab, 44, burgonya: Gülbaba 14, nyári rózsa 15, őszi rózsa 14 Ella 12—13, fajtott 24—32, Wohltmann 11—12, Krüger 11—12, vöröshagyma 20—24, fokhagyma 28—44, fejeskáposzta 40—66, kelkáposzta 56—80, savanyúkáposzta 30, petrezselyem és sárgaréna 76—100 kalarábé 36—50, melegágyi drb 120—140, sóska 280—400, paraj 140—200, karfiol 120—140 fejessaláta 12—50, hónapospetrek csomó 24—90, alma, nemes 60—160, közönséges 56—160, narancs, vörösbelű 90—190, sárgabelű 80—100, mák 160—190, dió 120—144, dióbél 340—440, pesztonye 96—120 fillér kilónként.

ET R.-T. KÖNYOMÓGÉPEIN, BUDAPEST, VI., ARADI UTCA 8. — FELELŐS VEZETŐ: ERDÉLYI GYÖRGY

BERNÁTH AURÉL ÚJABB MUNKÁI

Szerte a világon nagyon kis tételekben folyik most a verseny a piktúrában. Az utolsó húsz-huszonöt év csodálatra méltó megfeszülései után bizony nagyon megszűkültek a keretek és lehiggadtak a lendületek. Az expresszionizmusra és kubizmusra támadt visszahatás még az apák impresszionizmusát is túlságosan szabad szelleműnek és megbízhatatlannak tartja. Az általános takarodó meg sem állt, amíg a nagyapák nyugalmas révébe nem ért.

Akik ezt a reakciót védik, azok a parttalan és túlcsigázott érzelmi hevületekben rángó expresszionizmus kimerültére hivatkoznak. A megszilárdult és letisztult tárgyszerűség az egyetlen út, mondják, melyen a piktúra újból elindulhat. És csakugyan úgy látszott egy darabig, hogy nincs más hátra: be kell érnünk a zugkedélyek uralmával, mert az expresszionizmus és a vele vagy nyomában támadt, természettől elvonatkozott festői irányokon valóban súlyos belső válság jelei mutatkoztak. Újabb nyilvánulásaik egyre többet vesztettek eleven erőben. Ez a művészetlélektani pillanat bizonyos kedvező konjunktúrát jelentett az olyan képek számára, melyek a válságba került absztrakcióval szemben az ellenkező végletbe csaptak és a természetes tárgyszerűség legszolgaibb, legkicsinyesebb respektálásában keresték üdvöket. A hosszas szellemi vívódásokban megernyedt ember érthetően langyos belenyugvással vett tudomást az efajta képekről, melyek egyszerű, világos szerkezete, szilárd egyensúlya és régtől ismert, természetes ábrázata nem rejtett magában semmi nyugtalanító mámort, vagy kérdést.

Bebizonyult azonban, hogy a piktúrának a természetes tárgyszerűség jelében való, szükséges megújhodása máskép is történhetik. Bebizonyult, hogy lehet a művésznek a természetet odaadóan szeretnie, lehet megbékülten és boldogan beleilleszkednie a tárgyak objektív, közös rendjébe a nélkül, hogy kénytelen lenne lemondani látomásainak szabad, hatalmas térségéről és formáinak szuverén önállóságáról. Egész sora van Európában azoknak a művészeknek, akiknek munkái bizonyságot tesznek erről a lehetőségről.

Így vagyunk *Bernáth Aurél* újabb munkáival is, aki kétségkívül igazán európai jelentőségű magyar képviselője az expresszionizmusnak. Bernáth Aurél munkáiban ma is ott nyílnak az expresszionista vízió távlatai. A jelenségek ma is titokzatos egységben futnak össze és a dolgok mélyén mindenütt áthatlan árnyak lappanganak. De ahogyan Bernáth Aurél újabb képeinek expresszionista víziója testet ölt, abban a szó legszorosabb értelmében való *tárgyszerűség* nyilvánul. A természetnek és emberi szellemnek egysége tökéletes összhanggá, tehát kiegyensúlyozott, megállapodott tárgyszerűséggé kristályosodott bennük a nélkül, hogy a tárgyakhoz kötött ábrázolás a motívum és az anyag szolgai követését jelentené.

Ez a mélységes lelki hátterekből kibontakozó, szabad nagy távlatokra nyíló tárgyszerűség két tekintetben juttatja döntő fölényre Bernáth Aurél újabb munkáit. A tárgyi formák festői felhasználását mellőző absztrakciókból átmenti a képfelületnek önmagában teljesedő, eleven szerkezetét. A formák szorosan egymásba öltött síklapok módjára terülnek szét a képen, akár háztetőn a cseréptéglák. Ez a váz a látszat legtávolabbi pontjait is oldhatatlanul, szilárdan beleágyazza a homloktérbe. Ahol a vízió határtalan távolságok látszatát kelti, ott is érezzük a képsíkkal való szerkezetes kapcsolatot és ez az összefüggés izmos feszültséget, támasztó, egybefoglaló rendet teremt a képben, akárcsak az expresszionizmus idejéből való alkotásokon. De Bernáth a képfelületnek ez az önálló éltű, szerkezetes foglalatát kimentette az absztrakciók elerőtlenedett általánosításaiból. Megtöltötte határozott tartalommal, a természet ezer arcú jelenségeivel. Bernáth Aurél festővilága megtelt a való dolgok és lények sokadalmával; *tárgyszerű* lett. Képei ma is zárkózottan élik a maguk külön világát, de ez a világ megtermékenyült a természet

9/1
MAGYAR MUVESZET
1929

BERNÁTH AURÉL: „RIVIERA". Olajfestmény. 1926—1927

BERNÁTH AURÉL: FÖLDSZAKADÉK. Pasztell. 1928
Szépművészeti Múzeum

BERNÁTH AURÉL: ARCKÉP KAGYLÓVAL. Pasztell. 1929

BERNÁTH AURÉL: „MEDITATIO". Olajfestmény. 1927

A „Magyar Művészet“ melléklete

BERNÁTH AURÉL: REGGEL. 1927—1928

Az Athenaeum r.-t. nyomása

BERNÁTH AURÉL: WALCHENSEE. Olajfestmény. 1927
Szegő István Gyula úr tulajdona

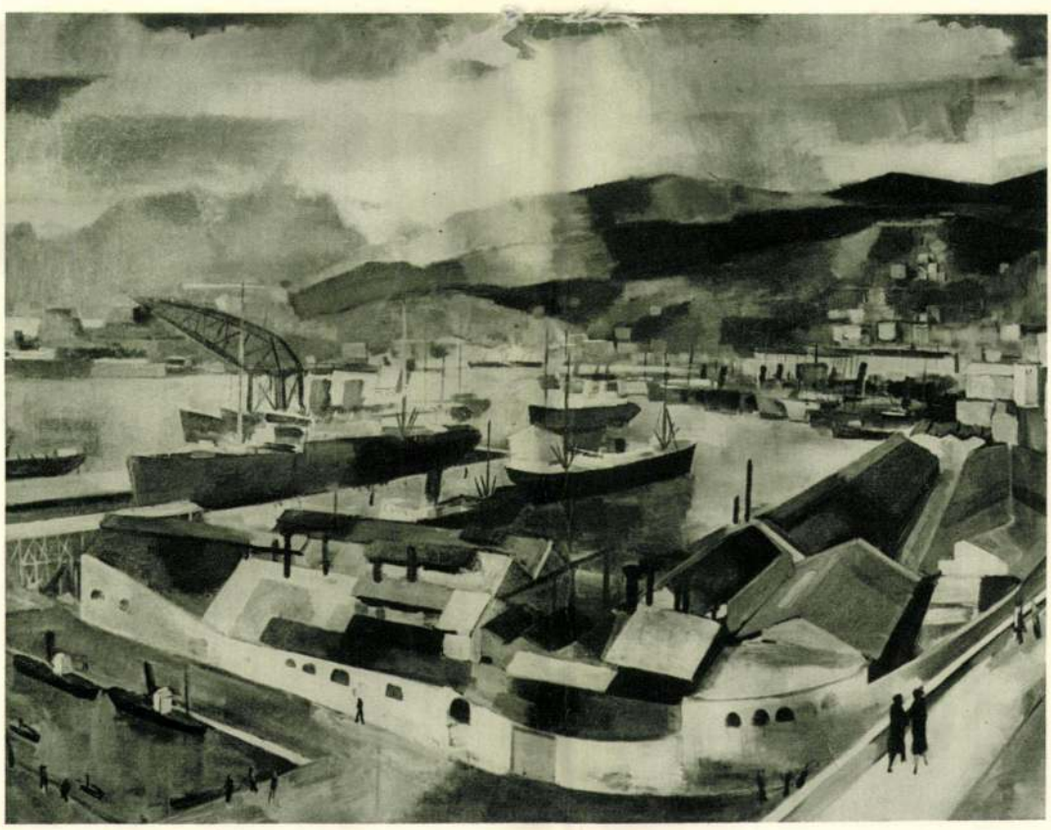

BERNÁTH AURÉL: KIKÖTŐ. Olajfestmény. 1927

BERNÁTH AURÉL: CSENDÉLET NIKÉVEL. Pasztell. 1928

Prof. W. Szilasi Freiburg tulajdona

BERNÁTH AURÉL: WALCHENSEE TÉLEN. Pasztell. 1928
Ugron Gábor úr tulajdona

BERNÁTH AURÉL: ORSZÁGÚT. Pasztell. 1928
Artinger Imre úr tulajdona

mélységesen kutató szemléletével. Gondoljunk a ma is impresszionista nyomokon járó epigonok elnyűtt hangulataira és rögtön szemünkbe ötlik, hogy Bernáth újabb képein az expresszionisztikus szerkezeti mélységekből, mint televény talajból kibontakozó tárgyszerűség milyen jellegzetes arculatú, mennyire feszültséggel és erővel teljes. Bernáth képei mintha újjá alakították volna a természetet. Pedig tárgyi vonatkozásaik korántsem olyan hangsúlyosak, hogy naturalizmusnak lennének nevezhetők. Bernáth nem engedi, hogy a tárgy, a motívum a legkevésbbé is korlátozza a festői szemléletnek minden anyaghoz való kötöttségen túlszárnyaló idealizmusát. Bernáth Aurél legsajátosabb és legkülönb alkotásai filozófikus elmélyülésekre hajló lélekről tesznek tanuvallomást. Egyik legszebb kompozíciójának címe „Meditáció". Ez a cím egész festői munkásságának velejére tapint. Bernáth nem éri be a dolgok érzéki külszínével. Értelmüket nem elszigetelt tárgyi mivoltukban látja, hanem létük egyetemes összefüggéseiben. Festői életre is úgy váltja őket tehát, hogy formába való zárkózásukat alárendeli egy átfogóbb, általánosabb egységnek: a tér hatalmának. „Eleven tér"-nek nevezte volt Bernáth egyik legszebb expresszionista képét és tárgyszerűvé vált, újabb festményein is mindíg az öblösen széttáruló, tágas, boltozatos tér uralkodik a dolgok fölött. Akár úgy, mint hogyha a mozdulatlan csönddé meredt, puszta tájékra egy-egy távoli formának néma árnyéka hullana csupán („Starnbergi tó"), akár olyképpen, hogy a formák erővel teljesebbek ugyan, de plasztikájukat minduntalan áttörik a térképződés sokrétű, gazdag rejtelmei („Génuai kikötő", „Riviéra", „Meditácio"). A formák ilyenkor elsősorban arra valók, hogy a térszerkezetnek egy-egy lappangó köze váljék általuk láthatóvá. A tér nem holmi bura, melyben szépen, rendesen, önmagukban elkülönítve állanak a tárgyak, hanem energiáknak, feszültségeknek bonyolult fonata, melynek mélyében gyökereznek a formák. És hogy a dolgok vérbeli ölelkezése még oldhatatlanabb legyen, a festői látomás minden pórusát sűrű, fényködösen borongó atmoszféra telíti.

Ez a vízió néhány évvel ezelőtt még chaotikus zsúfoltságokban vonaglott. Érzéki ereje, határtalan távlatokat és sötétlő mélységeket fölérző, romantikus fantáziája azonban akkor is lenyügözően hatott. Bernáth újabb munkáinak nagy jelentősége abban áll, hogy festői szemléletük diadalmasan kibontakozott. Filozófikusan elmélkedő ösztönei ma már nem járják a „szent őrület" útjait, amelyek viharzó szenvedéllyel áradnak a földről az égre és minden poklok fenekére. Ma is tudatában vannak ugyan létünk titkainak, de az örvények, amelyekbe zuhantak volt, elültek és helyükben a szellem és anyag harmoniája épül renddé.

Ez a tisztulás hozta magával, hogy Bernáth újabb képein a dolgok tárgyszerűbbé váltan kerülnek vászonra és hogy a festő térfantáziája ma biztosabb határokat ölt, mint azelőtt. Ám elég egy pillantást vetnünk az újabb képekre, hogy megállapíthassuk: ez a fantázia ma is mély és gazdag.

Bernáth Aurélt el-elkapja néha a látható világ mozgalmas, hangos intenzitása vagy csöndes pihenése. Szeme fennakad egy-egy tájéknak, interieurnek vagy csendéletnek lokális jellegű szépségén és ilyenkor a festő elmélkedések nélkül él a pillanatnak. Ez a pillanat sem futó ismerkedés vagy hangulat ugyan. Példa rá a „Génuai kikötő", a „Starnbergi tó", a „Walchensee", a „Csendélet hegedűvel" stb. De a kép vagy pasztell ilyenkor egyszerűen kitárul a természetnek. Mélyen, nagyvonalúan, szerkezetesen, de mégsem úgy, hogy az érzékek és a lélek spontán megszólalása *gondolattá: kompozícióvá* magasodnék a szónak abban a végső, átfogó értelmében, amely a „Riviérát" és a „Meditaciót", Bernáth eddigi munkásságának legfőbb eredményeit jellemzi.

Ezek a kompozíciók is földön járnak, de a festői látomás, mely testet ölt bennük, tiszta eszmei szférákba emelkedik. Nem túlsok az a magyar kép, mely olyan gyönyörű, méltóságteljes nyugalommal épülne monumentális, harmonikus egésszé, mint a „Riviéra". Tele van ez a kép a tüzelő égszínkékek, ragyogó ezüstök szépségével, a szürkülő, barnuló és fekete tónusok bizalmas lírájával. Részleteiben egyik festői finomság a másikat éri. Technikájában nagy kultúrájú, tudatos készség mutatkozik. Ahány differenciálódás formában és színben, mindmegannyi újszerű, eleven festői invenció. De a szebbnél szebb részletek

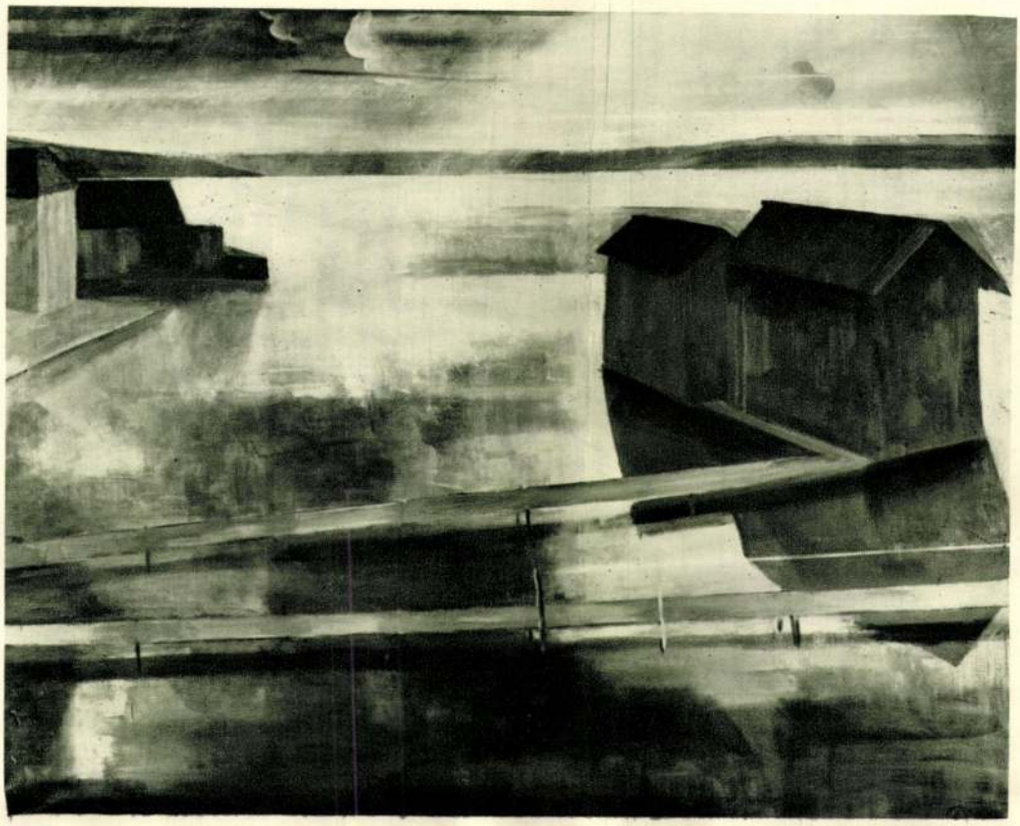

BERNÁTH AURÉL: A STARNBERGI TÓ. Olajfestmény. 1926
Preisich Gusztáv úr tulajdona

BERNÁTH AURÉL: ŐSZ. Pasztell
Dr. Balla Adolfné úrnő tulajdona. Pécs

BERNÁTH AURÉL: A MŰVÉSZ ÖNARCKÉPE. 1929

BERNÁTH AURÉL: TÉL. Pasztell. 1929

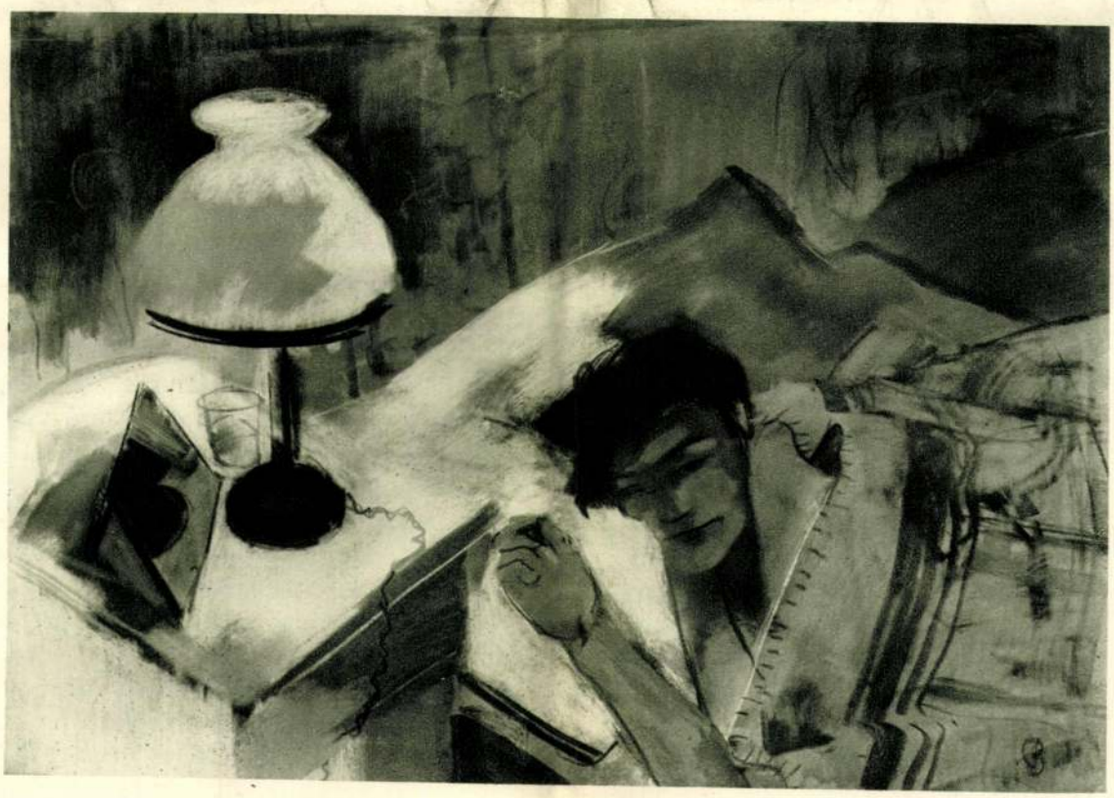

BERNÁTH AURÉL: FEKVŐ NŐ. Pasztell. 1928

csak építőkövei egy sokkal nagyobb értéknek, a szigorú következetességgel, nagyvonalúan véghez vitt képarchitektúrának. Ez az architektúra olyan vonulatokban, a szélesen terpeszkedő nehézkedés, a tömör egymásrarakódás és borongó magasbatörés olyan nemes páthoszával teljesedik, akár *Berzsenyi* ódaköltészete.

A szabad síkhatár, az égboltozat és a tömör sziklafal mesteri szembehelyezésén épül a „Riviéra" kompozíciója, melynek szívébe a homloktérből a középre vonuló és ott éles fordulattal mintegy önmagába visszatérő sétány nyit utat. Mint széles sorompó monumentális architektúra elé, úgy kanyarodik ez a sétány a képalkat középpontjába, ahol az ég, a föld és a tenger hatalmai találkoznak és ahonnan minden irányban nagyszerű festői kinyilatkoztatások kelnek.

A „Riviéra" téralkatában mérhetetlen távolságok igézete rejlik. Égboltozat, tenger és sétány mégis olyan szorosan illeszkednek a térnek egy azonos mélységű zónájába, mintha a képfelület síkja zsilip módjára duzzasztotta volna össze őket. Térszerűség és síkszerűség rendkívül érdekes egységet alkotnak a képen. A síknak nem lapos hengerelt, szikkadt freskó-módjára, hanem a gobelinek vaskosabb, lazább, puhább felületéhez hasonlóan.

A „Meditáció" sík-téralkatán és fakturáján még jobban kiütközik ez a sajátosság. A „Meditáció" ugyanakkora erővel és következetességgel törekszik egy *Cézanne* értelmében való szerkezetre, mint amennyire megolvasztja és elmossa ezt a vázat, a színfoltoknak *Kokoschkára* emlékeztető, buja, expresszív virágzása kedvéért. Mivel pedig Bernáth a sűrű lokálszínek és súlyos tónusok festője, a képfelület sikhatása csak úgy duzzad a telített, plasztikus erőtől.

Szín- és fakturabőség dolgában eddig kétségkívül a „Meditáció" Bernáth Aurél legpompásabb alkotása. Szerkezete nem olyan monumentális, mint a „Riviéráé"; nem épül olyan szigorúan vízszintes-függőleges tagozódású, sztatikus renddé. Már maga az a tény is jóval fesztelelenebb magatartást nyujt ennek a kompozíciónak, hogy a folyó átlósan vonul végig rajta és hogy a tér nem fokról-fokra, a képfelülettel párhuzamos rétegekbe mélyül, hanem egész tágasságában egyszerre nyit utat a szemnek. A „Riviéra" képalkata architektonikusabb, a „Meditáció"-é természetesebb. A „Riviéra" idealisztikus páthosza ódai hangulatot kelt; a „Meditáció" közvetlenebb, bizalmasabb hangulatú. Benne is eszmeileg elmélyült és fölfokozott képe van a természetnek, de az érzéki szemléletbe avatkozó gondolat itt nem támaszt pathetikus hangsúlyokat. A „Riviéra" kompozíciója klasszikus-romantikus hagyományokra üt; a „Meditáció"-ban természettől áthatott, szerkezetes expresszionizmus nyilvánul. A tájkép monumentális architekturája amott szerény kis figurák gyanánt szerepelteti az embereket; a „Meditáció"-ban ember és természet egyenrangú osztályosok. A „Riviéra" alakjai alig egyebek hanyatló szilhouetteknél; a másik kép főalakja méretre is, plasztikus erőre is mint a tájjal egyenrangú tényező illeszkedik a képbe. Amott a határtalanság, a rejtélyes csúcsok és szakadékok nosztalgiája kísért; a „Meditáció" érzései is túljárnak a látható és kézzel fogható valóság határán, de ez a határ szűkebbre szorult és a dolgoknak napvilágos tudattól elfordult, sejtelmek burkolta túloldala úgyszólván köznapi jelenvalósággá lett. A „Riviéra" eszmeisége a a dolgok ünnepélyes fölsorakoztatásában nyilvánul. A természetbeli motívum, természetfölötti jelentőséggé fokozva, mintha egész világrendet lenne hivatva példázni. A „Meditáció" nem él ilyen rendkívüli színtérrel és pathetikus eszközökkel. Borongó, bölcselkedő lírája beéri a szűkebb hazai természettel. Ám ez a motívumbeli igénytelenség nem jelenti a szemlélet igénytelenségét. Bernáth nem azzal az érzéssel lép egészen közel a természethez, mint az impresszionista, aki mindennek fajsúlyát, mélységét veszi. A „Meditáció" sűrű vérű anyag, virágzó természet és szenvedélyes, mélytüzű gondolat. Szilárd valóság, melyet rejtelmes fantázia tükröz. A földdel, súlyokkal terhelt, melankóliával mélyen körülárnyalt magyar elmélkedés férfi-erejét, gerinces magatartását csodálom és szeretem benne.

Pompázó és mégis fegyelmezett, nyugodt bőségű művészet a Bernáth Aurél piktúrája. Olyan egyszerűen és magától értődően, olyan gyönyörűen összhangzatos, amilyen harmóniára csak mély emberi érettség és az eszközök mesteri uralása képesít.

KÁLLAI ERNŐ (Dessau, Bauhaus)

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Könyvillusztrációkat is
készít.

Szíj Rezső: A könyv mint műalkotás
művészet, 1962. szeptember – 16 lap

mak

Bernátl Aurél

városképek (kiemelkedő darabok a festmény-gyűjteményben)

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum Bp. 1962

55. L

MEK

Benáth Aurél

Szerepelt a német művészszövetség berlini pavillonjában /Unter den Linden/ rendezett magyar művészeti kiállításon.

Uhlitzsch Joachim: Entwicklungsprobleme ungarischer Kunst.
NEUES DEUTSCHLAND. 1962. szept. 14.

MDK

Bernáth Aurél

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Gerlach Áurel
festő

M.D.K.

Legszebb alkotásait a velencei
Biennálén mutatták be.

Vajda Lajos: A XXXI. velencei képzőművészeti Biennálé után.
Élet és Irodalom, 1962. augusztus 4 — 8 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Mainál felolvas Szabó Lőrinccel
című képe a kiállításon van

Földes: Jegyzetek a IX.-ről
Nők Lapja, 1962. május 12—8 lap

le.D.U.

BERNÁTH Aurél festő

"észvétel a kiállitáson

Kiküldött tudósitónk jelenti a 31. velncei biennálé megnyitásáról / Dutka Mária/

Magyar Nemzet 1962. junius 17. 7.1.

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Balatoni képeit mutatta be a
siófoki kiállításon.

Telepy Katalin: A Magyar Nemzeti Galéria három kiállításáról

Művészet, 1962. augusztus — 43 lap.

M.D.K.

BERNÁTH Aurél festő

művei a Dunakanyar a képzőművészetben című kiállításon a szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban

Napló
Magyar Nemzet 1962. julius 18. 4.l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.V.

Balatoni strandja" című
"Népe + repro

földes: Jegyzetek a IX. ről
Nők Lapja, 1962. május 12 – 8 lap

Bernáth Aurél

Szerepel a IX. nagy. Kép. mův. kiállításon

Magyar Hjuság 1962 IV. 28

M.D.K.

Bernáth Aurél festőművész

"A Muzsa körül" c. művének megjelenése alkalmából Gách Marianne -interju keretében- beszámol egyrészt a kötetről, másrészt a festőművész-irónak a művészetekre vonatkozó véleményéről.
Fényképfelvételen a lap bemutatja a művészt műtermében.

Gách Marianne: Egy óra Bernáth Auréllal. c.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. dec. 21. VI. évf.
51. sz. 21-23. lap.

MDK

Bernáth Aurél.

Megérkezés Velencébe.
Részlet a nemrég megjelent önéletrajzának
4. kötetéből.

Korunk. 1962. 3. sz. ápr. 504-509. l.

Bernáth Aurél

MDK

Rajzé (~~[illegible]~~ ülő nő)

Kortárs. 1962. 6. sz. jún. 902. l.

BERNÁTH Aurél festő M.D.K.

Kossuth-díjas

Kiállítása nyilt meg Debrecenben

Napló

Magyar Nemzet 1962. december 1 . 4.1.

BERNÁTH Aurél festő M.[illegible].K.

Nagydijjal jutalmazott "Svájci tó" c. képe a kiállitáson

Dutka Mária: Képzőművészeti utkeresések a miskolci kiállitáson

Magyar Nemzet 1962. november 18. 9.l.

Bernáth Aurel
festő

M.D.K.

Az elmult években volt gyüj-
teményes kiállítása Prágában.

Bernyi László: Alföldi festészetünk prágai bemutatója
Művészet, 1962. junius – 14 lap.

Bernáth Aurél, grafikus festő

MDh.

Megjelentek grafikái a Kortársban.

-: Megjelent a Kortárs legújabb száma 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jún. 12. [Vidéki]

Bernáth Aurél, Fertő

MDk

Részt vesz a kiállításon.

—: Elkészült a velencei biennale magyar anyagának prospektusa 9.l

Népszabadság, Bp. 1962. jún. 8.

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

művei a kiállitáson

Magyar képzőművészeti kiállitás a leningrádi Ermitázban

Magyar Nemzet 1962. március 20. 4.1.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Aszódi művésztelepen
dolgozott.

Kaposvári Gyula: Mégegyszer egy katalógus előszavához
Művészet, 1962. április — 47 l.

MDK

Bernáth Aurél

Sugár Gyula kiáll. 1962.máj. Fényes A.terem

MDK

Bernáth Aurél

UNGHERIA XXXI. Biennale Venezia, 1962.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Váci András művein érződik
Bernáth Aurél hatása.

H.T.: Három kiállítás
Élet és Irodalom, 1962. november 10 – 11 lap

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

1948-ban foglalkozott Nagy Balogh
János munkásságával

Szíj Béla: Nagy Balogh János emlékére
Művészet, 1962. november — 43 lap

Bernáth Aurél

festő

M.D.f.

„Riviera" című képeinek keletkezéséről

Halán László: A művészi alkotás folyamata

Művészet, 1962. december – 27 lap

Bernáth Aurél

Saját tó

– repr. –

† VII. Országos Képzőművészeti Kiállítás anyagából

Északmagyarország 1962. nov. 11. 4. p.

Bernáth Aurél

Kiállító művészek közt volt a VII. Országos képzőművészeti Kiállításon

Északmagyarország 1962. nov. 10. 2. l.

Benáth Aurél

Müve szerepelt a sárpspataki várban 1962-ben rendezett III. kiállitáson.

Képzőmüvészeti kiállitás ≠ Sárospatakon a Nemzeti Galéria anyagából.
Északmagyarország 1962. szept. 4. 4.l.

MDK

Bernáth

Résztvett a magyar művészeti kiállitás on Berlinben/ Die 9. Republikausstellung Ungarns./

"Abschied" /Bucsuzás/

kht: Weiter geistiger Radius

Der Morgen, 11. Sept. 1962.

Bernáth Aurél
festő

MDK

Falusi utca (tempera)

Élet és Irodalom, 1962. április 7—10 l.

Bernáth Aurél, festő

MDk

1962. márc. 15-én az egyik Kossuth
Bernáth Aurél helyezte el a Petőfi
szobor alatt.

Visszaemlékezések ....
Pattantyús Pál: Így született a jelvény 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. márc. 15.

mdk

Bernáth Aurél festőművész

válogatott művének gyűjteményével
szerepel az idei velencei Biennálén

Képszava 9. évf. 9. sz. 1962. okt. 22. 12. l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Vidéken című képe a Galéri-
ába került.

~~[illegible]~~: Uj műkincsek a Galériában és a Szépművészeti Muzeumban
Élet és Irodalom, 1962. márc 17 — 11 l.

-1-

M. D. K

BERNÁTH Aurél festő
(1890 -)

A Szinyei Távsaság tagja

A Gresham-asztal karabi társa-
sághoz tartozott.

„Tél" vear

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1962. 294, 297, 367, 368, 410, 430, 440,
443, 444-446, 447, 453, 454, 460, 461, 467
XIII. t.

- 2 -

M. D. K

BERNÁTH Aurél festő

1915-ben került a nagybányai

telepre.

A háború megszakította mű-

vészi tanulmányait

A 20-as évek elején hiltőlare

távozott

./.

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor:Magyar Müvészet 1800-1945

Bp. 1962. 444. e.

-3- M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

1921-ben Bécsben él, ahol a következő évben grafikai albumot jelentet meg.

1923-ban Berlinben telepszik le, itt 2 kiállítást rendez

1926-ba Pöstyénbe kerül ./.

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar Művészet 1800-194

Bp. 1962. 444.

le.D.K

BERNÁTH Aurél festő

1928-ban rendezte első budapesti gyűjteményes kiállítását

„Föld"

„Eleven lét"

„Komposició"

./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar Művészet 1800-1945. Bp. 1962. 444

-5-

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

„Sakktábla" (1924)

„Ilegedű" (1925)

„Staruhergitó" (1926)

„Riviera" (1926, 1927,) repr.

„Festőnő"

„Reggel" (1928)

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar művészet 1800-194

Bk. 1962. 444, XIII t.

 M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

„Ősz"

„Tél" (1929) repr.

Sárga kabátos önarckép (1930)

„Hegedűművésznő" (1930)

„Halász" (1931)

Rózsaszín-sárgás reflexü ablaknál álló önarckép

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar művészet 1800-1945

Bk. 1962. 445.

— 7. — M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

„Kikötőmunkás" (1932)

„Arató-ünnezre induló lány" (1932) rezr.

„Vénusz" (1932)

„Tavasz" (1931-1938)

„Csillagnézők" (1936) ./.

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar müvészet 1800-1945 p1962 445. 447.

— 8. — M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

„Felolvasás" (1935)

„Pöstyéni park" (1935)

„Táj jázmincsokorral" (1938)

„Nő gyerekkel" (1938-1939)

„Vidéken" repr.

./.

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar müvészet 1800-1945

1962 445, 446.

-9- M.D.K.

BERNÁTH Aurél festő

A Szocialista Képző művészek

Csoportja „Szabadság és Nép"

c. freskópályázatán resztvett

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar müvészet 1800-19

1962 461,

M.D.K

BERNÁTH Aurél fotó

Városképe a Budapest Történeti Muzeum festménygyüjteményében

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 394.l.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

szabó Lőrinc arcképe /repr.

Bernáth Aurél: A Muzsa körül Bp. 1962. 72-73.l.

MDK

Bernáth Aurél

Szabadság és nép-kiáll. Csók.gal. 1962. V.

Bernáth Aurél MDK

Révfülöpi kikötő, olf.

Marili felolvas Szabó Lőrincnek, pasztell

Gyulakeszi, olf.

Balatoni strand, olf.

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Bernáth Aurél

Svájci tó, of.

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.
Herman O. Muz.

MDK

Bernáth Aurél

Zebegényi táj Dunával, of.

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

MDK

Bernáth Aurél

Révfülöpi kikötő, of.

Marili felolvas Szabó Lőrincnek, paszt.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 12.1.

MDK

Bernáth Aurél

Gyulakeszi, of.,repr.

Balatoni strand, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 12.l.

Bernáth Aurél MDK

Gyulakeszi, repr.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél, festő MDU

Keresztury Dezső kalauzolásával
műteremlátogatás volt Bernáth Aurélnál:
ezt közvetítette. TV.

Tamás István: Képernyő – A televízió
ünnepi műsora 9.l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. dec. 28.

mdk

Bernáth Aurél

nünvei a kiállításon

Lelöcz Mária. A X. Magy. Képzőm. Kiállításról
Jelenkor. 1962, 4 sz 542. l

BERNÁTH Aurél festő M.D.K.

Aba Novák indulásakor festészetével rokon irányt mutat

Oelmacher Anna: Aba Novák Vilmos emlékkiállitása

Magyar Nemzet 1962. augusztus 4. 4.l.

BERNÁTH Aurél festő M.D.K.

Révfülöpi kikötő repr.

Pestmegyei Hírlap 1962. július 1. 4.l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Dunakanyart ábrázoló képét
állították ki a „Dunakanyar a
képzőművészetben" vándorkiállí-
táson.

— : Dunakanyar a képzőművészetben
Művészet, 1962. december — 45 lap

Bernáth Aurél
festő

MDK

Múltatás

Ht Ervin: Az absztrakt művészet problématikája
Művészet, 1962. december – 17 lap

MNK

Bernáth Aurél

Szerepelt a kiállításon.

Lehóczi Mária: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításról.
JELENKOR 1962. 4. 541-543.l.

Bernáth Aurél

MDK

"Balatoni strand"
" Gyula keszi"
"Révfülöpi kikötő" stb.

Koncz István: Veszprém megyei ismerősök a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

NAPLO/Veszprém/ 1962. máj. 19.

Bernáth Aurél, [festő] MDh

A múzsa körül címmel könyve jelenik meg

–: A téli könyvvásár könyvei 14.l

NÉPSZABADSÁG 1 bn. 1962. nov. 24. [Vidéki]

Bernáth Aurél, festő M Dh

Miskolc Város Tanácsának 8000 forintos nagydíját nyerte el Svájci tó c. képével.

–: Miskolcon megnyílt az Országos Képzőmű vészeti Kiállítás 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. nov. 13.

mdk

Bernáth Aurél festőmnvész
(Kossuth díjas)

kiállítása a debreceni Medgyessy
teremben.

Mozaik

Népszava 90. évf 281. sz 1962 dec 1.

Bernáth Aurél, festő M Dh

Svájci tájképével a megyei tanács nagydíját nyerte el a Miskolci bisz. képzőművészeti Kiállításon.

R.R.: Miskolci művészet 8-l.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1962. dec. 15.

Bernáth Aurél, festő MDK

Nov. 30-án Debrecenben kiállítása nyílt meg. Régebbi művein kívül több 1962-ben készült műve is látható a tárlaton.

– : Hír

10.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. dec. 1.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Művtatai.

Szabó György: Biennale, Velence, 1962.
Élet és Irodalom, 1962. november 24 - 11 lap

Bernáth Aurél

festő

M.D.K.

A velencei 31. Biennalen 1962-ben
19 festményét és akvarelljét állították ki.

Rabó György: Biennale, Velence, 1962
Élet és Irodalom, 1962. nov 24 – 11 lap

Bernáth Aurél MDK

Szerepelt a kiállitáson.

"Család" ecsetrajz eredetije, melyet az "Igy élünk Pannoniában" c. önéletrajzából ismerünk.

Heitler László: Modern magyar grafikai és kisplasztikai kiállitás Pápán.

NAPLÓ/Veszprém/ 1962. jun. 14.

MDK

Bernáth Aurél

Szerepelt a tárlaton

"Révfülöpi kikötő"
"Balatoni Strand"

Cserhát József: Baltoni Nyári Tárlat.
Naplo/Veszprém/ 1962. jul. 24.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Svájci tó" című képével nyerte el
" a Miskolc Város Tanácsának nyolc-
ezer forintos nagydíját.

Országos Képzőművészeti Kiállítás Miskolcon
Élet és Irodalom, 1962. nov 17 – 2 kép

MDK

Bernáth Aurél

reprodukció:

Bucsuzás a Balatonnál

II. Miskolci orsz. grafikai biennale,

Herman O. Múz. 1963.

MDK

Bernáth Aurél

Bucsuzás a Balatonnál, szin.kőrajz

Hotelszoba, " "

Szélkakas, szin. rk.

II.Miskolci orsz.grafikai biennale, Herman

O. Muz. 1963.

MDK

Bernáth Aurél

neve emlitve

Szőnyi István emlékkiáll. N.Gal. 1963.

Bernáth Aurél
festő.

M.D.K.

Méltatás.

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
Művészet, 1963. április – 24 lap.

Bernáth Aurél, festő MDG

A elnökség tagja volt.

– : Díszünnepség a felszabadulás 18. évfordulója alkalmából 1.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. április 4.

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

„Hegyi tó" című képe a
miskolci kiállítás remeke.

D. Fehér Zsuzsa: A Miskolci VII. Országos Kiállítás
Művészet, 1963. március – 34 lap

mdk

Bernáth Aurél

„munvéskeleinek biztos alapot adott Nagybánya"

-ys- Nagybányai Festők

Népmuvelés 1963. 2. sz 41. l

Bernáth Aurél
festő

M.D.Y

Méltatás.

Ortner Tivadar: Meghésett, de nem késő vagybányai szeregszemle
Élet és Irodalom, 1963. március 9 - 8 kep

Bernáth Aurél

festő

M.D.K.

Egész oldalas tempera, akvarell és olajfestésű műmelléklet jellegű kompozíciókkal kísérletek Ibsen: Terje Wiegen, illusztrációja

P. Brestyánszky Ilona: Bibliofília vagy kompozíciókat művészet, 1963. január — 30 lap

Bernáth Aurél festő

MDL

A nagybányai csoport egyik jelentős egyénisége.

Murányi-Kovács Endre: Nagybányai festők kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában 8.f

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 23.

Bernáth Aurél, festő — M. Dh

Sok-sok képe van, amelyet műterme vagy lakása ablakából kitekintve festett: belső csendélet, ablakpárkány, kilátással a dunai vagy balatoni tájra vagy a havas télre.

Skihátyfi Ernő: Bernáth Aurél: A Múzsa körül 8.1.

NÉPSZABADSÁG, Bu. 1963. ján. 9.

Bernáth Aurél, festő

MDk

A Kor s pálya c. önéletrajz-trilógiának harmadik kötete, A Múzsa körül c. kötet recenziója.

Mihályfi Ernő: Bernáth Aurél: A Múzsa körül

8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 9.

Bernáth Aurél

"Festőnő" /repr/

Rajztanitás 1963. V.sz. 2.l.

mdk

Bernáth Aurél

Svájevtó c. műve

Kép

A VII Miskolci Orsz. Képzőművészeti Kiállítás

anyagából

Népművelés 1963. 1. sz hátsó borítólapon

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Decemberben a Debreceni Medgyessy
Galériában állította ki új akvarelljeit

— : Ikrek
Művészet, 1963. február — 46 lap.

mdk

Bernáth Aurél

„Nagybánya művészi jelentőségét idéző harmadik generációlos" fortozik

(b. e.) Nagybánya Festészete A Nemzeti Galériában

Ország Világ 1963 4. sz 15. l

-1-

...el, festő (1895- M.D.K.

...művészeti tanulmányait Nagybányán
...erdte, mint Thorma János és Réti István
növendéke. 1921-ben Bécsbe, majd még évre
Berlinbe ment, akol több alkalommal rende-
zett önálló kiállítást. Europa több országában
is élt, összesen 13 évet töltött külföldön. Mint
a Képzőművészeti Főiskola tanára, nagy hatással
van a fiatalabb nemzedékerre, de ugszintén
a kortárs művészerre is. 1956-ban rendezett
retrospektív kiállítása az Ernst-muzeumban
egész élltművéről áttekintést nyújtott. ./.

Bildhauer Béni Ferenczy im Kreise seiner Zeitgenossen
Ung.Kunstausstellung. Einl.d.Katalogs: István Genthon

Wien, 1963. 83 l. illusztr. 70. old.

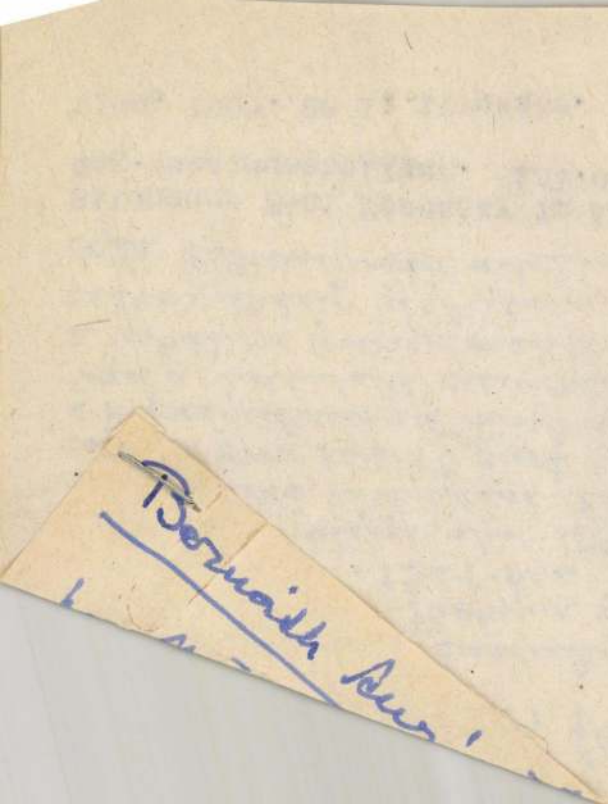
Bernoith Ave

M.D.K.

...áth Szurél, festő

...mer a kiállítás nar teljes anyagát. ...57-ben Prágában is bemutattár. Egy kisebb kollekció 1962-ben Londonban, és ugyanez évben a XXXI. Velencei Biennalén szerepelt. Kossuth-díjas művész. A bécsi Künstlerhausbeli kiállításon nyolc akvarellel vett részt.

Bildhauer Béni Ferenczy im Kreise seiner Zeitgenossen Ung. Kunstausstellung. Einl.d.Katalogs: István Genthon

Wien, 1963. 83 l. illusztr.

70. old.

Bernáth [fertő] MDk

Művei mai fejlődésünket tükrözik.

Bencze Gyula: A Magyar Képzőművészek Szövetsége Közgyűlése elé 8. l.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1963. febr. 13.

mdk.

Bernáth, Barcsay, Czobel, Ferenczy Béni, Márffy, Pátzay-, Vedres

D. Fehér Lsuzsa Művészek. valamint Kassák két évtized előtt megjelent Vallomás fizenöt művészről e könyvében szerepelnek. Összetasonlítás a két könyv között

Devényi Iván: Két könyv a XX. sz. Magy. képzőművészetéről

jelenkor, 1963 11. sz 1103. l.

Mak.

Bernáth-Berény-Szőnyi

szuptilis poszt impresszionizmusa „posztnagybányai" lirizmusa.

Dévényi Iván. Két könyv a XX század Magyar Képzőművészetéről

Jelenkor 1963. 11 sz

1104.

Johannes Brahms

Johannes Brahms - Festival

Johannes Brahms Festival

Johannes Brahms Festival

Johannes Brahms

mdk

Bernáth Aurél

Művészettörténeti írásai „A muzsa körül e könyvében

Könyvjelző

E.F.P. Bernáth Aurél: A muzsa körül

Népszava 91. évf. 3. sz 1963 jan. 2. l

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás.

G.M.: Gábor Mariannes kiállítása
Művészet, 1963. július – 37 lap

melk

Bernáth Aurél 1

A Nemzeti Körül a Kor és pálya c. művének nemrég megjelent harmadik kötete.

Lipták Gábor: Bernáth Aurél: A Nemzeti Körül
Jelenkor, 1963. 3. sz 28 f. L

mdk

Bernáth Aurél 2

„a tanulmánynak is kiváló Arcképek" sorozatból (Szinyei, Ferenczy K. Benczúr, Csók Nagy-Balogh S. Petrovics E.) kiemelkedő írás az Arcképvázlat Szabó Lőrincről"

Lipták Gábor: Bernáth Aurél a muzsa körül. Jelenkor, 1963. 3.11 287-288.

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Méltatás – Ortvay Imre

Bernáth Aurél művészetét tanulmányában
méltatta

Farkas Lóránt: In memoriam Ortvay Imre
Művészet, 1963. június – 32 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Ibsen: Terje Vigen művet akvarelljeivel díszítette.

Szij Rezső: A Magyar Helikon és a képrőművészet
Művészet, 1963. junius — 20 kep

Bernáth Aurél

festő

M.D.K

Méltatás

Tornai József: Ismerős képek és gondolatok világa

Élet és Irodalom, 1963. június 8 – 10 lap

Bernáth Aurél, festő

MDK

Megemlítve.

-k-: Granasztói Pál: Liane 46. l.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. január XIII/1.

Bernáth Aurél, festő

MDK

Könyvének ismertetése.

Lipták Gábor: Bernáth Aurél: A múzsa körül

180.

A KÖNYVTÁROS, BP. Bp. 1963. március XIII/3

MDK

Bernáth Aurél

Tél, lit.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

ÉNy-indiai eredetre ut
rokon. A tornyok É-ind
csu hegyben végződik.
szintén magas, csucsos
a Nat Mahatat /12--13.
sziámi jellegü pl. a W

MDK

Bernáth Aurél

Balatoni nyári tárlat 1964.
Keszthely, Tihany, Veszprém

MDK

Bernáth Aurél

Révfülöpi kikötő, repr.

Balatoni nyári tárlat 1964

Keszthely, Tihany, Veszprém

Bernáth Aurél

MDK

Táj lovaskocsival, vizf.

Pécs, 1964. Modern magyar képtár

Bernáth Aurél MDK

Révfülöpi kikötő alkonyatkor, olf.

VIII.Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Bernáth Aurél MDK

Révfülöpi kikötő alkonyatkor, repr.

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Bernáth Aurél

Gyulakeszi, o.

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Bernáth Aurél

Riviera c. képének keletkezéséről maga vallja, hogy a természeti látvány közvetlen ihlette.
Idézet.
Repr. /16. kép./

Halász László: Művészet és pszichológia
Bp. 1964. 95. l

Bernáth Aurél, festő

MDK

Néhány ifjúkori műve
kerül aukcióra.

(fenntr.): Képkonjunktúra Magyarországon

8.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. dec. 5.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

nevét Csontvárytól vallott elitélő kritikájával kapcsolatban emliti a szerző.

Bencze László: Csontváry Szekesfehérvárok (Részletek egy készülő tanulmányból)

Fejér megyei Szemle, 1964 . 1.sz. 165-169.old.

Bernáth

út Szinyei képszemüségéről

Balogh András: A képzőmüvészeti gicos. Ill. Artner Tivadar. Bp. 1964. 131 l. /Gondolattár/

34. l.

Bernáth Aurél

Táj lovas rocsival, p. vir. 28×41 cm

Pécs (Janus Pannonius Múzeum) Modern magyar képtár. Forgács Hann Erzsébet emlékgyűjtemény. Ismeretőt írta: Romváry Ferenc. Pécs 1964. (Z múzeum füzetei 6).

15

Bernáth Aurél festő

Szöveg említi, hogy reprodukcióval szerepel a képzőművészeti alap naptárában.

Műzel nem említ.

Magyar Nemzet, 1964 dec. 20.

a/

...th Auról festő M.D.K.

...élet sakktáblával / 1924/ repr.

...bergi tó /1926/

Riviéra /1926-27/ Nemzeti Galéria

Országut /1928/

Ösz /1927/

Reggel / 1927-28/ Nemzeti Galéria

Genthon István: Bernáth Auról Bp. 1964.

/ 1-6. kép t.

a/

[illegible]

[illegible]élet sakktáblával / 1924/ repr.

[illegible]bergi tó /1926/

Riviéra /1926-27/ Nemzeti Galéria

Országut /1928/

Ősz /1927/

Reggel / 1927-28/ Nemzeti Galéria

[illegible]

1-6. kép t.

b/

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Csendélet Nikével / 1928/ repr.

Hegedü ablak elött /1929/ repr.

Tél / 1929/ repr. Nemzeti Galéria

Hotelszoba / 1929/ repr.

A festö / 1929-30/ repr.

Merengö /1930/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 7-12 t.

/.

Csendélet Nikével / 1928/ repr.

Hegedü ablak előtt /1929/ repr.

Tél / 1929/ repr. Nemzeti Galéria

Hotelszoba / 1929/ repr.

A festő / 1929-30/ repr.

Merengő /1930/ repr.

7-12 t.

c

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Titi tó / 1930/ repr.

Esti park /1930/ repr. / Nemzeti Galéria/

Terasz /1930/ repr.

Reggel / 1931/ repr.

Hegedümüvésznö /1931/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 13-17 t.

·/·

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Titi tó / 1930/ repr.

Esti park /1930/ repr. / Nemzeti Galéria/

Terasz /1930/ repr.

Reggel / 1931/ repr.

Hegedűművésznő /1931/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 13-17.t.

/ .

d/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Halászkikötö sirályokkal / 1931/ repr.

Kis téli kikötö /1931/ repr.

Kikötömunkás / 1932/

Aratóünnepre menö leány / 1932/

Vénusz /1932/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 18-22. t.

•/ .

d/

Gernáth Aurél Festő M.D.K.

Halászkikötő sirályokkal / 1931/ repr.

Kis téli kikötő /1931/ repr.

Kikötőmunkás / 1932/

Aratóünnepre menő leány / 1932/

Vénusz /1932/

Genthen István: Gernáth Aurél Sp. 1984. 18-22. t.

./.

e/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Önarckép sárga kabátban / 1930/ repr. M.N.G.

Öregasszony/ 1933/ repr.

Önarckép papirlappal /1937/ repr.

Anya gyermekével / 1938-39/ repr.

Pöstyéni park / 1935/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 23-27 t.

/ .

f/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Pusztai országut /1938/ repr.

Vidéken /1941/ repr.

Alice erkélyen /1941/ repr.

Csuka tálon / 1942/ repr.

Festönö /1943/ repr. M.Nenzeti Galéria tul.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 28-32.t.

• / •

Paasivi oraakkut \1933\ repr.

Vidéken \1941\ repr.

Allue oraäjven \1941\ repr.

Gauva Vation \ 1942\ repr.

Peatsnd \1945\ repr. K.Nenaseti Gaiäetie tui.

28-32.t.

g/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Halcsendélet / 1947/ repr.

Balkonon Alice és Marili / 1947/ repr.

Alice és Marili a kisörsi szobában / 1947/ repr

Az épülö Lánchid / 1949/ repr.

Fekete Badacsony Alice-szal / 1948/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 33-37.t.

•/ .

h/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Zebegényi táj Dunával / 1939/ repr. M.N. G.

Marili olvas / 1950/ repr.

Vörös csokor az ablakban /1956/ repr.

Szénagyüjtök /1954/ repr.

Éjszaka lepkékkel / 1959/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964.
38-42.t.

·/ .

h/

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Zebegényi táj Dunával / 1939/ repr. M.N. G.

Marili olvas / 1950/ repr.

Vörös csokor az ablakban /1956/ repr.

Szénagyűjtők /1954/ repr.

Éjszaka lepkékkel / 1959/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964.

38-42.t.

1/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Szabó Lörinc arcképe /1955/ repr.

A Muzsa / 1956/ tanulmány az inotai könyvtár freskójához , repr.

Müelödés / 1959/ freskó, Inota

Révfülöpi kikötö / 1961/ repr.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964.

43-46.t.

/ .

43-46.t.

j/

Bernáth Aurél festö M.D.K.

London / 1962-63/ repr.

A festö / Részlet a Müvelödés c. inotai freskóból

Genthon István : Bernáth Aurél Bp. 1964. 47-48. t.

1/

Bernáth Aurél festő M.D.K.

London / 1962-63/ repr.

A festő / Részlet a Művelődés c. inotai fres-
kób-1

Genthon Istvá : Bernáth Aurél Sp. 1964. 47-48. t.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

A Gresham -asztal tagja
A Somogy megyei Marcaliban született 1895-ben

Elsö rajzait Rippl-Rónai Ödönnek , a festö öccsének mutatta meg.

1914-böl ismerjük elsö képét Fleinerék szalonja cimmel.
Egy év multán már Nagybányán dolgozott, mint Thorma és Réti tanitványa.
Nagybányai piactér / 1916/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 6.l.

/%

Bernáth Aurél festő M.D.K.

A Gresham -asztal tagja
A Somogy megyei Marcaliban született 1895-ben

Első rajzait Ripp1-Rónai Ödönnek , a festő öccsé-
nek mutatta meg.

1914-ből ismerjük első képét Fleinerék szalon-
ja címmel.
Egy év multán már Nagybányán dolgozott, mint
Thorma és Réti tanítványa.
Nagybányai piactér / 1916/

Gentbon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 6.1.

/5

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Részt vett az elsö világháboruban.

1921-ben Bécsbe ment, hol mint csontfaragó munkás igen szükösen kereste meg kenyerét.

1922-ben ott aeta ki Graphik Aurél Bernáth c. saját készitésü mappáját. Budapesten felfigyeltek rá.
1923-1926 Berlinbe n tart-zkodik.
1923 és 1924 kiállitása a berlini Stnmm helyiségében
Elsö kiállitásán 25 képpel, a másodikon Ferenczy Bénivel együtt ~~xxxxxxxx~~ állitott ki.

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 6.l.

./.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Vörös állat /1924/ repr. elpusztult

Eleven tér /1923/

Táncszvit /1923/

Csendélet sakktaáblával /1924/

1926-1927 elsö olaszországi utja

Riviéra / 1926-27/

Génuai kikötö / 1926-27/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 6-8 l.

*/.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Starnbergi tó / 1926/

Ösz / 1927/

Csendélet Nikével / 1928/

Országut /1928/

Reggel / 1927-28/

Walchensee /1928/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 9.1.

*/.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

1926 óta is sokfelé járt Európában, de egyre több idöt töltött Pesten

Nyarainak egy részében a Vág völgyében fekvö Pöstyénben dolgozott

1928. elsö budapesti kiállitása az Ernst-Muzeumban / 27 kép köztük a Riviéra, Reggel/

Tél / 1929/

Hotelszoba / 1929/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 9-11.l

·/.

M.D.K.

Bernáth Aurél festö

Hegedü ablak elött / 1929/

Merengö /1930 /

Esti park / 19306

Terasz /1930/

Titi-tó /1930/

Önarckép hotelszobában /1929/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 11. 1.

'/.

M.D.K.

M.D.K.

Bernáth Aurél festö

Önarckép sárga kabátban / 1930/

Festö 1929-1930 6

1930, kiállitás az Ernst-Muzeumban / 24 kép/

Tél varjakkal /1932/ repr.

Nyár / 1932/ repr.

Tavasz / 1931-1938/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 9-12 l.

/.

M.D.K.

Bernáth Aurél festö

Reggel / 1931/

Hegedümüvésznö /1931/

Halászkikötö sirályokkal /1931/

Kis téli kikötö / 1931/

1931, kiállitása a berlini Galerie Hartberg-ben / 31 kép, rajzok, akvarellek/
Kikötömunkás / 1932/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 12-13

./.

M.D.K.

Bernáth Aurél festö

Aratóünnepre menö leány

Vénusz / 1932/

Nöi arckép / 1935/ szénrajz, repr.

1932, kiállitás az Ernst-Muzeumban / 63 kép/

Önarckép ajtó elött / 1933/

Öregasszony /1933/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 14-15 l

/.

Bernáth Aurél festő

M.D.K.

Pöstyéni park / 1935/

1935. tárlata a Szépművészeti Kiállitások helyiségében / 26 kép, két szénrajz/

Önarckép papirlappal /1937/

Pásztorlány/ 1937/

Pusztai országut / 1938/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 15. l.

/.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Anya gyermekével / 1938-1939/

1937 kiállitása a Szépmüvészeti Kiállitások helyiségében / 28 olaj- és pasztellkép, 7 akvarell/

1939 kiállitás az Ernst-Müzeumban / retrospektiv jellegü tárlat 1912 óta festett müveiböl, 95 kép, 18 akvarell és rajz/

Zbegényi táj Dunával / 1939/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 16-17 l.

•/•

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Kisörsi táj/1940ø

Vidéken / 1941/

Alice erkélyen / 1941/

Csónakázók / 1940ø

Csuka tálon /1942/

Festönö / 1943/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 17. 1.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

A második váilágháboruban , Budapest ostromakor több mint 50 képe pusztult el.

1945-ben a Képzömüvészeti Föiskola tanárjának nevezték ki.

1948-ban szerkesztette a Magyar Müvészet c. folyóiratot.

1948 Kossuth-dijjal kitüntetve

Karácsonyfa /1946/ pasztell

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 17 l.

•/.

Bernáth Aurél festö M.D.A.

Halcsendélet / 1947/

Balkonon Alice és Marili / 1947/

Tolsztoj-illusztráció / 1942/ repr.

Alice és Marili a kisörsi szobában / 1947/

Fekete Badacsony Alice-szal / 1948/

Az épülö Lánchid /1949/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 16-18. l.

·/ .

Bernáth Aurél festö K.D.K.

A munkásmozgalom kezdetei az épitöiparban / 1950 /

Freskótervek: Az ipari munkásság és a sport / 1952 1953/

Röpgyülés /1953/ tanulmányrészlet

1951 tanulmányut Moszkva, Leningrád,

1956 kiállitása az Ernst-Muzeumban / 177 kép /

Matili olvas / 1950 /

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 18.1.

./.

15.1.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Vörösruhás Marili / 1952/

Pest látképe a Parlamettel / 1954/

Szénagyüjtök / 1954/

Szabó Lörinc arcképe / 1955/

Kertben fa alatt ülökxxx nö / 1955/

A vörös csokor az ablakban / 1956/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 18. l.

·/·

M.D.K.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Szegfücsokor / 1954/ repr.

Inotai falikép / 1959/ a müvelödést szimbolizálja

Révfülöpi kikötö / 1961/

London / 1962-63/

Nyár / 1932/

Tél varjakkal / 1932/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 20-21.

./.

Szegfücsokor / 1954/ repr.

Inotai falikép / 1959/ a müvelődést szimbolizálja

Révfülöpi kikötő / 1961/

London / 1962-63/

Nyár / 1932/

Tél varjakkal / 1932/

20-21.

/.

Bernáth Aurél festö M.D.A.

Marili kendöben / 1956/ repr.

Tolsztoj- illusztráció / 1942/

Kritikai és szépirói munkássága :
Irások a müvészetröl / 1947/
Igy éltünk Pannóniában / 1956/
Utak Pannóniából / 1960/
A muzsa körül / 1962/

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 21-22.

/.

BERNÁTH AURÉL, festő

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Gyűjteményében a mai művészek közül Bernáth is szerepel műveivel. 41.old.

ZSADÁNYI GUIDO: A megye képzőművészetének helyzete, képtárai és képzőművészeti irodalma 37.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 5. 1965.szept. Miskolc, 1965

BERNÁTH AURÉL /

1.) Búcsúzás a Balatonnál x
színes kőrajz 37 x 51

2.) Hotelszoba -"- -"- 37.5 x 52

x reprodukció a katalógusban

II. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. Koczogh Ákos Miskolc, 1963.

MDK

Bernáth Aurél

neve az előszóban szerepel

20. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal.és
Móra F.Muz. Szeged, 1966.

MDK

Bernáth Aurél

Önarckép sárga kabátban, o.

2o. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Bernáth Aurél

Sárga kabátos önarckép, **repr.:**

20. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal. és Móra F. Muz. Szeged 1966.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festőművész/1895-/

Az első világháború után fellépő lirai festő. 97.o.

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

és Szőnyi István nevét abban az összefüggésben emliti a szerző, hogy Berény – baráti kapcsolatukon túl menőleg – a 30-as évek folyamán lehiggadva, megnyugodva, mindinkább közelebb kerül az ő szemlélődő, lírai látásmódjukhoz.

B.Szij: Róbert Berény

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.
190., 191. old.

MDK

Bernáth Aurél

Önarckép, o.

Tompa Kálmán képzőművészeti gyűjteménye
Rippl Rónai Múz. Kaposvár 1966. ápr.

Germáth Andrél

nevét említi:

Halász Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.

274

MDK.

Bernáth Aurél

Kritika a X' Magyar Képzőművészeti Kiállitásról

Müvészet 1966 jan. lap -?

Bernáth Aurél

magyar post-impresszionista; fáradhatatlan munkásságról tesz tanuságot egidőszerint is

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

2751

Bernáth Aurél

a post-impressionizmus stílus követője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

2857

Bernáth Aurél

müveit a Magyar Nemzeti Galériá-
ban őrzik

Halász Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.

3341

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Részt vett a biennálén.

Vayer Lajos: Az idei velencei biennale...
Művészet, 1966. november - 15 lap.

Bernáth Aurél
festő!

H.D.

Méltatás

Fóthy János: Látogatás Pátray Pálnál,
Művészet, 1966. november – 26 lap.

M.D.L.

Bernáth Aurél
festő

Pátray birtokában van egy
Bernáth műnk

Fáklyajáros: Látogatás Pátray Pálnál.
Művészet, 1966 november – 26 lap.

MDK.

Bernáth Aurél

Kritika a X.Magyar Képzőművészeti Kiállitás-ról

Társadalmi Szemle 1966 I. 74 lap.

MDK.

Bernáth Aurél

Kritika Genthon I. Bernáth"-monográfiájáról.

Jelenkor 1966 jan. 7o oldal.

Bernáth Aurél

Neve említve

Magyar Nemzet 1966. jún. 29.

Bernáth Aurél

Neve emlitve

Komáromi magyar Dolgozók Lapja 1966. jún. 26.

Bernáth Aurél

Neve említve

Neue Zeitung 1966. jún. 17.

Bernáth Aurél

Neve emlitve

Kunitila 1966. jún.

Bernáth Aurél

Neve említve

Erdélyi Napló 1966. máj. 29.

Bernáth Aurél, festő MDH

Levelezőlapon reprodukálják balatoni képeit.

—: Hír 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jún. 29.

Bernáth Aurél

Több műve nagyobb „A fővárosi képzőműv. gyűjteménye" c. kiállításona Kiscelli Múzeumban

Nagyvaca 1966 x. 9 Fold.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Nem vett részt a párizsi
magyar kiállításon.

F.Á: Egyszeri alkalom
Nők Lapja, 1966. okt. 17 – 10 kép

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

A KUT tagja volt.

Frank János: Kmetty János
Élet és Irodalom, 1966. március 26-8 lap

MDK

Bernáth Aurél, festő

A Balaton elismerten nagy festője.

Kolozsvári Erzsébetnek mestere volt.

Tamás István: Vázlat egy festőről 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 27.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

„Hotelszoba" cimű szines
„litója szerepel a tárlaton

Szilágyi Dezső: Kiállítás Sátoraljaújhelyen . . .
Műrészet, 1964. szeptember - 47 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

Devényi Iván: Vincze László két kiállítása,
Művészet, 1966. szeptember - 38 lap.

Bernáth Aurél, festő

MIDh

Részletek az Így éltünk Pannóniában

c. önéletrajzi művéből.

— : Ó... és a táj

2

CSALÁD és ISKOL

Bp. 1966. július

XVII./7

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Alkotásaiban gyönyörködtetnek a szegedi tárlaton.

Szelesi Lóránt: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember - 32 lap.

Bernáth Aurél, festő MDK

A balatoni benámoló megemlíti

Bernáth Aurél 6½ c. képét.

Tamás István: Végig a parton, szeptemberben

6.

NÉPSZABADSÁG Sp. 1966. szept. 25.

Bernáth Aurél, jestő MDK

Cikke a 70 éves Pátzay

Pálról.

Bernáth Aurél: Pátzay Pál születésnapjára

9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. szept. 17.

98

Bernáth Aurél

Született 1895. november 13-án Marcaliban. Festőművész, író. Tanulmányai a Nagybányai iskolánál Thorma J. és Réti J. alatt. 1919-ben Németországban majd Csehszlovákiában telepedett le.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 p. Hill.

Bernáth Aurél

1924-ben a Sturm csoporthoz állított ki Berlinben. Magyarországra való visszatérte után a „Magyar Művészet" szerkesztette. A Képzőművészeti Főiskola tanára.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 41 l.

Bernáth Aurél

Kossuth díjas. Szómos könyvet illusztrált. Jelentős művei: „Riviéra," „A reggel," „A Kovács család," „Szabó Lőrinc a költő" stb.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 41 l.

Bernáth Aurél

Könyvei: „Írások a művészetről," „Így éltünk Pannoniában," „Itak Pannoniá-ból," „Itak vonzódások." Neje: Pártos Alice.

Fekete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966.

334 l. 41 l.

Bernáth Aurél

Tanítványa a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szinte Gáboré.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

3341 2841.

Bernáth Aurél

tanítványa a Budapesti Képzőművészeti Főiskolánál Udvardi Erzsébet.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 3341

3001.

Bernáth

I.

Csernus... konkrét tájképi ~~[illegible]~~ kompozíciókat zsúfolt fel addig a fokig, míg a vegetatív-burjánzás már elvesztette valószerűségét... A kiállítások zsűrije... meghökkenve figyelte ezt a folyamatot. Csernustól megszokták, hogy évek óta ő festi a legjobb „Bernáth-képeket)...

Perneczky Géza: A magyar „szürnaturalizmus" problémája.
Új Irás VI. évf. 1966. nov. 11. sz. 101. l.

II.

Bernáth

...egy alaposabb vizsgálódás már ekkor megmutatta volna, hogy Csernus továbbra is Bernáth-tanítvány maradt, - nemcsak szinvilága, a kékes-zöldes és vörhenyes tónusok emlékeztettek a magyar posztimpressionizmus kolorítjára, hanem „tájképeinek" kompozíciója... is magyjából azonos maradt a posztimpressionista tájak szerkezetével...

Perneczky G.: A magyar „szür-naturalizmus" problémája.

Új Irás VI. évf. 1966. nov. 11. sz. 101. l.

I.

Bernáth Aurél

Maradtak... azok a törekvések, amelyek már vagy korábban elvesztették minden stiláris feszítőerejüket – mint az akadémizmus és a két világháború között belőle kifejlesztett u. n. „novocento" izlés –, vagy amelyek... önmagáért, vagyis steril kultúrális értékeikért őrizték a stílusnak bizonyos szükebb-örökségét: – ezek a posztimpresszionista művészek voltak; magyar vonatkozásban a Gresham-csoport, ... a természetelvűséget vallotta esztétikai normájának. Nálunk elsősorban Bernáth Aurél írásai fogalmazták meg ezt...: a Naturában, „a természetben", megfigyelhető ideavilág tükrözésének a tanát.

Új Irás VI. évf. 1966. nov. 11. sz. 106–107. l.

II.

Bernáth Aurél

És most érkeztünk el a magyar „szür-naturalizmushoz". Bizonyára nem véletlen, hogy e furcsa iskola fiatal képviselői a magyar posztimpressionista mesterek, elsősorban Bernáth Aurél tanítványaiból kerültek ki. Hiszen ők kapták örökségül azt a panteisztikus természetelvűséget, a művészeti „ideák"-nak és a stilusjegyeknek azt a készletét, ami már évtizedek óta védőszáncokba vonult és ezért meglehetősen akadémikus művészetté szürkült.

Perneczky G.: A magyar „szür-naturalizmus" problémája.

Új Szás VI. évf. 1966. nov. 11. sz. 107. l.

Bernáth Aurél

... a Knokke-le Zoute-i kaszinó kupoláját René Magritte, a kiváló belga festő hatalmas körfreskója díszíti. ... ez az ünnepéges munkát semmivel sem ... kevésbé hagyományos ... és hivatalos, mint a mi Bernáth Aurélunk és Domanovszkynk falfestményei-ha jól emlékszem a hazai értékelésre, elnyerték a szocialista realizmus fémjelzését ...

Vas István: Kérdések.

Új Irás VI. évf. 1966. dec. 12. sz. 13. l.

Bernáth Aurél, festő MDK

Részt vesz az aukción.

–: Klasszikusok vására 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. máj. 10.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

Kovács Iván: Szervátius Tibor ~~[illegible]~~ nobrai
Művészet, 1966. augusztus – 22 lap.

MDK.

Bernáth Aurél

A Keszthelyi-Muzeum állandó kiállitásán szereplő müveiről

Napló/Veszprém/ 1966 juni.3. lap -

MDK.

Bernáth Aurél

Müvei az 1966 május 24-i Báv-aukción

Népszava 1966 máj.14. lap -

Bernáth Aurél festő

Szőreg művel nem említi.

Bodnár Éva:
„A Balaton a képző
műrétsben".

Jelenkor, 1966-8

Bernáth Aurél festő

szöveg egik kétrülő művét
emliti.

Emlitek mü: 50 uméteres seccó
a M. Tud. Akadémia
régészeti kutató csoportjának székházába.

más művet nem
emlit.

Esti Hirlap, 1966 aug. 13.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Udvardi Erzsébet mestere
volt.

D.E.: Udvardi Erzsébet
Nők Lapja, 1962. május 31 — 8 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

Végvári János, Bernáth Aurél
művészetét ideré

Ortner Tivadar: Entergomi hípek
Élet és Irodalom, 1963. jan 5. — 11 lap

Bernáth Aurél

Festő tanítványa volt Berecz András

Tóth Ervin: Berecz A. festőművész tárlatáról

Alföld 1965 12 sz. 75. l.

Bernáth Aurél, festő MDK

Udvardi Erzsébet művészi fejlődésével kapcsolatban hivatkozik rá a szerző.

Tamás István: Egy sors Badacsonyból 6-7.

NÉPSZABADSÁG, Dr. 1965. júl. 2.

MDK

Bernáth Aurél
festő

A Főiskolán Bér Rudolfnak
volt a mestere.

Szabó György: A nemességről és a nemtelenségről.
Élet és Irodalom, 1965. okt. 30 - 8 lap.

Bernáth Aurél

egyike ma azoknak, akik a legkö-
betheretesebben érvényesítik a szocia-
lista realizmust.

Artner Tivadar: Évezredek müvészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

569. l.

Bernáth Aurél

Tél 1929. (repr.)

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

547. l.

Bernáth Aurél

expressionista kitérő után jutott el e terméretelvű látásmódhoz.

Artner Tivadar: Évszredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

546.l

Bernáth Aurél

Részt vett a KUT 1929-es kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965. 199.l.

M.D.K.

Berháth Aurél festö

Mv e a MNG. gyüjteményébe került

5 képe:

Tél /1929/Kisörsi táj /1940/
Önarckép sárga kabátban /19306

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.

162. l.

Bernáth Aurél festö M.D.K.

Reggel, 1927.

Haulisch Lenke: Pász Goebel Jenö: Csendélet rákokkal

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965

148. l.

Bernáth Aurél

M.D.K.

Rajzát megvásárolta a Radnai gyüjteményből a MNG

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.

163. l.

A. Bernát

A Magyar Képzőművészeti Iskola festészeti oktatásának keretében Professzora.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966 I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 522.1.

Bernáth Aurél

Professor. Festő. ~~Hollán B~~

Budapest, V. Stollár Béla u. 4.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966, I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 578. l.

Bernáth Aurél, festő M.D.K.

„A munkás mozgalom kezdete az építő iparban" c. képét a II. Képző-művészeti kiállítás egyik legjelentősebb művének minősíti a szerző, kiemeli Bernáth fasizmus ellenes, polgári humanista magatartását, festészetének „melengető lírai szépségét a szinek konzonáns harmóniáját". Hiányolja az élmény személyes lendületét... a látvány szépkége, festői kulturáltsága nem engedi a nézőt mélyebbre, mert maga a művész sem tudott már, ébbre hatolni."

Lánez Sándor: A szocialista realizmus művészetéből 1949–1956

Müvészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 2. sz.

111. 121. old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

a Fővárosi Tanács 41, művész számára kiírt kötött témáju pályárat keretében mutatta be „Tanácstag fogadóórát tart" c. képét.

Láncz Sándor: A szocialista realizmus művészetéből
6949-1956

Művészettörténeti Ertesitő, 1965. XIV.évf. 2.sz.

123.old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

nevét emeliti, mint „aki nek inkább szakmai-mesterségbeli vonzása érvényesül, semmint művészetének tartalmi indítéka."

Bencze Gyula: Képzőművészetünk tegnapja, jelene, fejlődésének néhány kérdése

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV, évf. 3.sz.

229. old.

Bernáth Aurél, festő M.D.K.

„élet művében nyert folytatást az idealizált Nagbánya ... hogy fiatal-jaink körök éppen ő vált követésre méltó példává indokolja művész politikában elfoglalt helyzete, de, még inkább festészetének kétségtelen értékei ... főiskolai tanári pozíciója ... az 1954-56-os évek eszmei zűrzavara ... " Szerző végül megállapítja, hogy „míg Bernáth művészete történelmileg kialakult piktura, addig az epigonok utánzása tartalmatlan, üres és értelmetlen."

Láncz Sándor: A szocialista realizmus művészetébő 1949-1956

Művészettörténeti Értesitő, XIV.évf. 1965. 2.sz.

Körner Evát idéri: 139. old. 135-136. old.

Bernáth Aurél MDK

Önarckép o.v. 1oox7o cm.

Veszprém,1965.Tompa K. képzőm.gyüjteménye

Bernáth Nurél

MDK

Táborzók, olf.

Nyári örömök, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Integetők, szines litográfia

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MBK

Bernáth Aurél

Táborozók, o.

Nyári örömök, o.

X. Magy. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1965.

MDK

Bernáth Aurél

Integetők, szin. lit.

X. Magy. Képzőművészeti kiáll. Műcs. 1965.

Bernáth Aurél

MDK

Táborozók, repr.

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Bernáth Aurél

Tél, repr.

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

MDK.

Bernáth Aurél

A Kiscelli-Muzeumban elhelyezett müveiről

Népszabadság 1965 julius 4. lap -

Bernáth Aurél

Grafikái szerepelnek a bratislavai magyar kiállításon.

Új Szó 1965. jún. 1.

Bernáth László

Szerepel a X. Magyar Képzőművészeti Kiállításon, a Műcsarnokban.

Bolgár Kálmán: X. Magyar Képzőművészeti kiállítás.

Magyar Ifjúság, 1965. XI. 6.

M.D.H.

Bernáth Aurél
festő.

A mester műveiből is van Seres
Béla gyűjteményében

Bodnár Éva: Seres Béla
Művészet, 1965 október - 41 lap

MDK.

Bernáth Aurél

Rövid megjegyzések a Nemzeti Galériában lévő képeiről.

Pestmegyei Hirlap 1965.ápr.18. lap -

Berniáth Aurél

Jestő

M.D.K.

A mester kirja Egry József temetését, amelyen részt vett és a búcsúbeszédet tartotta.

Berniáth Aurél: Egry temetése

Élet és Irodalom, 1965. máj. 29 - 11 lap

Bernáth Aurél.

festőművész,

Brüsszeli Kiállításon szereplő faliképek

Említve,

Népművelés, 1965. 7. sz. 39. old.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

Méltatás.

Láncz Sándor: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás elé.
Művészet, 1965. október – 20 kep.

MDK.

Bernát Aurél

Cimszóval szerepel a Müvészeti Lexikonban

Dunántuli Napló 1965 jüni.27.lap -

MDK.

Bernáth Aurél

Cimszóval szerepel a Müvészeti Lexikonban

Nógrád 1965 juni.27.lap -

MDK.

Bernáth Aurél

A Magyar Nemzeti Galériában lévő müveiről

Tolnamegyei Népujság 1965 ápr.18. lap -

Bernáth Aurél, festő MDK

Az elnökség tagja volt.

Dinnunnepség...

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján 1.

Kr. 1965. nov. 7.

NÉPSZABADSÁG

Bernáth Aurél

Festő

Heitler L.: Művészek, művek és műgyűjtők

Jelenkor 965 9 m. 857 l.

rdőiv

sok művészetéről

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Müvei bemutatva H elsinkiban

Magyar festészet Helsinkiban

Hétfői Hirek 1965. márc. 15.

Bernáth Aurél, festő

70. születésnapja alkalmából

a Munka Érdemrend arany

fokozatát kapta.

— : Kitüntetés

8.

NÉPSZABADSÁG — 1965. nov. 12.

Bernáth Aurél

Festő" munkásságáról

Aradi Nóra: Húsz év képzőművészetéről

Kritika 1965 4 sz. 11. l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

Látogatást tett Ferenczy Béninél és beszámol vízről a Nők Lapjának

Bernáth Aurél: Látogatás Ferenczy Béninél
Nők Lapja, 1965. ~~jul. 31~~ - 10 lap.
aug 7.

MDK.

Bernáth Aurél

irása Egry József temetéséről

Élet és Irodalom, 1965 máj.29. 11.lap.

MDK.

Bernáth Aurél

Pozsonyban megnyiló grafikai kiállitáson részt vett.

Népszava 1965 máj.27.lap -

MDK.

Bernáth Aurél

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1965 juni.26.lap -

MDK.

Berneth Aurél

A X. Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

zsüritagja

Népszava 1965 juni.3o.lap -

Bernáth Aurél

festő művész tanulmányából közöl egy részletet az alanti cikk szerzője: „Bucsu Rippl-től. (Részlet a szerző készülő művének „Bucsu Rippl"-től c. fejezetéből." Somogyi néplap, 1957. nov. 24

Kávássy Sándorné: Rippl-Rónai a somogyi sajtóban, 1885-1957. A somogyi muzeum füzetei 5. sz. Kaposvár, 1965.

35 l.

MDK'

Bernáth Aurél

Rövid emlités a müvészről

Tolnamegyei Népujság 1965 május 8.lap 6 .

MDK

Bernáth Aurél festő

M.D.K.

Művei a kiállitáson

Nyári örömök

Perneczky Géza: Festmények a X. Magyar Képző-
művészeti Kiáll táson

Magy ar Nemzet 1965. okt. 3. 9.1.

S.V.Z.

MDK.

Bernáth Aurél

Koffán Károly portréfotója

Tükör 1965 juni.8.

Bernáth Aurél.

Kompozíciók,

Enalítve.

Népművelés, 1965. 6. r. 34. old.

MDK.

Bernáth Aurél

Cimszavat kapott a Müvészeti Lexikonban

Somogymegyei Néplap 1965 juni.12.lap -

MDK

Bernáth Aurél, festő

Több képe, köztük temperás remekműve, az Épülő Marpit-híd, látható a Kiscelli úti Múzeumban.

Rózsa Gyula: Felfedezések 10.

NÉPSZABADSÁG, 1965. júl. 4.

MDK.

Bernáth Aurél

Müvei a Nemzeti Galériában

Kisalföld 1965 május 9.lap -

Bernáth Aurél, festő

Ybl Ervin több Bernáth-művet hagyott a székesfehérvári múzeumra.

– : Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. aug. 24.

MDK

Bernáth Aurél

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

Bernáth Aurél, festő

MDK

Tárlat vezetésén ismertetik
művészetét.

—: A hét végi kulturális programokról 11

NÉPSZABADSÁG, BP. 1965. dec. 4

MDK.

Bernáth Aurél

Néhány megjegyzés müvészetéről

Müvészet 1965 ápr. lap-

Bernáth Aurél festő MDK

Koffán Károly fotoportrét készített róla.

–: Grafikus művész fotokiállítása 2.

EST HIRLAP, gy. 1965. jún. 4.

Bernáth Aurél

„Művelődés a nabadban" c. szerzője olajos technikával rénült. Középen a múzsa áll és a festő mintéra. Tőle jobbra egy szerzői tag festeget. Stb. 595 x 244 cm. ~~A.J.~~ Az ikotai Művelődési Ház Könyvtárnobárát dimti.

Szíj Rezső, Műkultérek és műalkotások Várpalotán, Bp. 1965.

L
XLV. } kép
104 l.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

A kiállitás zsürijének tagja

Szabó Éva: 205 kép, 143 grafika, 196 szobor
Beszélgetés a X. Orsz. Képzőművészeti Kiállitás előkészületeiről

Szocialista Művészetért 1965. szept.

Bertrand Aurel Peet

R.I.P.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Alkotása baja magá gyüj ményben

Disznópásztor, Önarckép, Csónakázás a Balatonon

Szabó Julia: XX. századi művek bajai magángyüjte: ményben

Művészet 1965. febr.

Bernáth Aurél

Festő Csontváryról való véleménye

Bögel József: Németh Lajos: Csontváry

Alföld 1965 10 sz. 87. l.

Bernhardt Aurel

Fachl. Landwirtschaftsrat und Nebenberuf

Vogel Józef: Metrwalk Jajos: Gromadzy

Alfötel 1965 15 m. 27 l.

MDK.

Bernáth Aurél

Emlités részvételéről a brüsszeli világkiállitáson

Magyarország.52.lap 2o.
1965.

Bernáth Aurél, festő

MDK

70. születésnapja alkalmából

a Munka Érdemrend arany foko-

zatát kapta.

– : Kitüntetés

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. nov. 11.

M.

Bernáth Aurél

A Müvészeti Lexikon megjelenésével kapcsolatban utalás a müvészre.

Magyar Nemzet 1965 máj.29.lap -

MTA.

Bernáth Aurél

A Művészeti Lexikon megjelenéséről kapcsolatban utalás a művészre.

Magyar Nemzet 1953 máj.29.lap -

Bernáth Aurél, Jestő

MDK

Önéletírásának ismertetése.

(Kéziratban.)

Zolnay Vilmos: A múlt tükre

169-171.

Könyvtáros, 1965. március

XV/3

Bernáth Aurél, festő MDK

A nagy művén baladja körében ünnepelte 70. születése napját, amely rendes munka napnak indult.

Apa gyermekével, némaf., 1937. Repr.
Újpesti rakpart; olajfestmény, 1953. Repr.

György István: Bernáth Aurél születésnapján 8–9

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. nov. 14.

Bernáth Aurél festő

Szöveg emliti, mint az első tárlat résztvevőjét.

Műnek nem emlit.

Sárvári kárta:
"Képzőművészeti kiállítás a Harapias Népfront klubjában".

Magyar Nemzet 1966 5. jan. 6.

Bernáth Aurél

Irásai: néhány folyóiratban megjelent szemelvény és a müvészetről szóló kötet: Kor és pálya 3 kötetre tervezve, az első Igy éltünk Pannóniában.

Kassák Lajosnak mondta: Higyje el, ha egy hétig nem dolgozom, ugy érzem magam, mintha valami bünt követtem volna el.

Kellér Andor: Déli posta Bp. 1964. 163-166.l.
"Igy éltünk Pannóniában"

Bernáth Aurél

1956. Ernst múzeumban rendezett gyűjteményes kiállítását megtekintették Kellés Andor és társai. Erről a délutánról számol be Illés Endre.

Kellés Andor: Déli posta 1964. Bp. 11-14.l.

Bernáth Aurél

„Reggel" 1927. Tempera, vászon, 146x128, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött festményét kines táblán közli

Lyka Károly: kis könyv a művészetről.

Budapest, 1964. 24-25 l között

Bernáth Aurél

A Népszava májusi számában mégegyszer hitet tett a müvészet szabadsága mellett.

Erdős László: Valami történt 1964. Bp. 107.l.

MDK

Bernáth Auréll

A révfülöpi kikötő, o.

Balatoni nyári tárlat 1964. Keszthely, Tihany, Veszprém

MDK

Bernáth Aurél

Révfülöpi kikötő, repr.

Balatoni nyári tárlat 1964

Keszthely, Tihany, Veszprém

MDK

Bernáth Aurél:
Vidáman és komolyan Illyés Gyulá-
ról. Kortárs 1962. 11., 1695.)

Kiss Ferenc: A „Dölt vitorla"
költője.

Új Irás VII. évf. 5. s. 1967. ~~[illegible]~~ nméj; 111. l.

Bernáth Aurél

A boritólap képét alkotó Bernáth Aurél tudta, mért festette a sötét... tengerfölé, a még fémesen élettelen arany-ágra a célja felé tartó s a derengésben sinével ásnyalt lepkét, fehér galambot: a vizözön utáni újrakezdés látomását.

Kiss Ferenc: A „Dőlt vitorla" költője.

Új Irás VII. évf. 5. sz. 1967. ~~apr.~~ máj., 112. l.

Bernáth Aurél

...a Tersánszky óda... is, akár a Kodályt vagy Bernáth Aurélt ünneplő, afféle vigasztalást, bátoritást remélő finálában ér véget...

Kiss Ferenc: A „Dőlt vitorla" költője.

Új Irás VII. évf. 5. sz. 1967, ~~apr.~~ máj, 413. l.

Bernáth Aurél

emlitve

Kiss Ferenc: A „Dölt vitorla" költője.

Új Irás VII. évf. 5. sz. 1967. ~~ápr.~~ máj., 413. l.

Bernáth Aurél

emlékére

Kiss Ferenc: A „Dőlt vitorla" keletkezése.

Új Írás VII. évf. 5. sz. 1967 ~~okt.~~ máj.; 114. l.

Bernáth Aurél

Illyés Gyula:
Bernáth Aurél egy képe alá.

Kiss Ferenc: A „Dölt vitorla" költője.
Új Irás VIII. évf. 5. sz. 1967. ~~[illegible]~~ máj., 114-115 l.

Bernáth Aurél

Észak-Olaszországi tavak környékeit festette és következetes térbeli konstrukciói és tárgyilagos valőrjei lényeges komponensei a 30-as évek épett stílusának.

Németh Lajos: Current Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 24 sz. 175 l.

Bernáth Aurel
festő

M.D.

1942 március 15-én a Petőfi szobor ~~tálp~~ szatára helyezett virágot az értelmiség nebeben és nehány szót is mondott az eseményekről.

Wesselényi Miklós: Március Idusán
Nők Lapja, 1967. március 11 - 3 lap

MDK

Bernáth Aurél
levele

A Magyar Történelmi Emlékbizottság tagja volt, 1942-ben

Wesselényi Miklós: Március Idusán.
Vígh Lapja 1967. március 11-8 lap.

Benczúr Aurél

Szerepelt az indiai első magyar képzőművészeti kiállításon.

MN 1967. jan. 31.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

A mester műveiről volt Éigel István
és Tassy Klárá is.

Grabó György: Ernst Museum: Éigel – Tassy
Élet és Irodalom, 1966 július 16 - 9 lap

Berniath Aurél

festő

M.D.V

Kohas Ignác Berniath mester
növendéke volt

Frank János: Kohas Ignácnál
Élet és Irodalom, 1966. dec. 17 - 8 lap

MDK

Bernáth Aurél

alanti festő tanára volt

Demjén Attila festőm.kiáll. Csók I.galéria

1966.nov.

Bernáth Aurél, festő MDK
grafikus

az új-delhi nemzetközi képzőművészeti kiállításon sikerrel szerepel. Hincz Gyulával és Szász Endrével együtt.

— : Kulturális hírek 8

NÉPSZABADSÁG, gy. 1966. jan. 1.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

Egy: Második kérdés legalább felvetve.
Élet és Irodalom, 1966 febr. 19. 8 l. lap.

MDK

Bernáth Aurél

Paizs Goebel J. emlékkiáll. N.Gal. 1966.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

nevét emliti a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, mint a Nagbányai iskola reálista technikájának egyik ujjáélesztőjét, aki azonban érzékeny kolorizmusában felhasználta a kubizmus és az expressionizmus eredményeit és nagmértékben tovább fejlesztette Nagbánya hagományait.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia, 197. old.

+ 198. "

+ 199. "

Bernáth Aurél festő

nevét említi, mint a poszt-
impresszionizmus vezető egyé-
niségét.

Fehér, Zsuzsa: Malerei und Plastik
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t.

287. old.

M.D.K.

Bernáth Aurél. festő

nevét említi

Perneczky, Gézs: Geschichte der ungarischen bildenden Kunst

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.

Bp. 1966. 363 l. 26 t. 297. old.

Bernáth Aurél, festő MDh

„Kertészet a mai magyar képzőművészetben" című erfurti kiállítás egyik résztvevője.

–: Ázúbemutató és művészeti alkotások az erfurti nemzetközi kertészeti kiállításon 4

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1966. márc. 11.

Bernáth Aurél, festő

Figyelemre méltó, „felfedező" – jellegű és értékű írása Nagy Sándorról.

Bernáth Aurél: Nagy Sándor pesterzsébeti freskói 8–9

NÉPSZABADSÁG

bn. 1966. márc. 13.

4

B ernáth Aurél festő M.D.K.

Müve a gyüjteményben

H egedümüvésznő /19306
Reggel /1931 /

Perneczky Géza: A Kiscelli Muzeum képzőművészeti galériája

Magyar Nemzet 1966. okt. 14. 4.l.

MDK.

Bernáth Aurél

Aukciós hiradás

Esti Hirlap 1966 dec.7.

MDK.

Bernáth Aurél

Balatonvidék,Kisörsi táj,Balatoni táj tornyos villával c. képei a keszthelyi Balatoni-Képtárban.

Napló /Veszprém/ 1966 okt.15. lap -

MDK.

Bernáth Aurél

A Kiscelli-Muzeumban lévő képeiről

Magyar Nemzet 1966 okt.14. lap -

Bernáth. turól

Egy műve nerepel a BÁV
aukciós kiállításán

Nagyvaro 1966 v. 14 8 oct

Bernáth Aurél

Borsos Miklós (951-ben megmin-
tázta. (Brom. 6,8 cm. – MNG. ltsz.
56.1429.P.)

A magyar művészet kiállitása Párizsban. Bp. 1966.
Kat. Bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár I.
Bp. 1966. 31 l., 2o t.

30. l.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

„az alkotó művészet körül, egyedül ő törekedett olyan irányító, eszmézet és gondolatokat sugárzó szerepre, mely révén valóban, tekintéllyé tudott válni... A 20-as évekel Németországban töltötte s ott megpróbálkozott azzal, hogy a nonfiguratív és erősen expressziv formanyelvet művészetének anyanyelvévé tegye. ...azonban nerány figyelemre méltó kísérlet után egyre nyilvánvalóbban a posztimpesszionista formanyelvhez tért vissza... ami főleg a 30-as

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

33-35. old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

... években vált véglegessé ... s ebben bizonyára szerepet játszok visszatérése hagyarországra, ahol az itthoni fojtok légkör elősegítette nézeteinek konzervatív irányu hibriskályosodását." A továbbiakban szerző Bernáth elméleti irásait ismerteti, illetve azokkal szélt vitába.

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

33-35. old.

Bernáth Aurél, festő

M.D.K.

„a 19-utáni emigrációból visszaterve az un. Gresham-asztaltársaság legjobbjai körött egyfe „a nagbányai hagyományok tudatos apolóinak, ami a művészi igényességet, a nemes humánumot, a belső fegyelem követelményeit illeti."

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967. XVI.évf. 1.sz.

old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

1920-1930 körötti műveit az évtized bizonyos mértékig egységes stílusával kapcsolatban említi a hozzászóló, mely stílusra az expresszionizmus nyomata rá bélyegét. Újra megemlíti nevét 1930-35 körötti félévtizedben, mely „a modern magyar művészet klasszikus kora."

Németh Lajos hozzászólása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz. 22old.

M.D.K.

Bernáth Aurél festő

1924. második berlini kiállitása.
bezárása után készült
a Sakktáblás csendélet

1939 nya rát Zebegényben tölti

Bernáth Aurél: A muzsa ~~körül~~ városban, Bp. 1967 69.1.
72.1.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

A budapesti Szépmüvészeti Muzeumot elöször 1915-ben látta Nagybányára utaztában.

Nagybányáról katonai behivóra a csehorszagi Reichenbergbe menet megnézte Bécsben a Kunsthistorisches Museumot.

Grecot elöször 1919-ben az állami tulajdonban vett mükincsek Mücsarnoki Kiállitásán látta

Bernáth Aurél: A muzsa körül, Bp. 1967. 135-145.1.

M.D.K.

Bernáth Aurél festő

1922 őszén Déry Tibor hivására egy bajorországi kis faluba, Feldafingbe a starnbergi tó partjára hivta.
1927 telén első kiállitása Budapesten,
Riviera,
Hegedü , c. képe a Mücsarnok téli tárlatán.
1927. a KUT márciusi közgyülése választja tagjául,
feltehetően berlini kiállitásai alapján.

.rnáth Aurél: A muzsa udvarában, Bp. 1967. 7-20.1.

Bernáth Aurél festő

M.D.K.

1928-ban Riviéra c. képét megvásárolja a Szépmüvészeti Muzeum,

Bernáth Aurél: A muzsa udvarában, Bp. 1967.

MDK

Bernáth Aurél

olaj:

Országuton

Pásztorfiu

Aratóünnepre menő lány

A Gresham és köre. Szfvár Csók I. Képtár 1967.

MDK

Szlovéniai-Vas m.i képzőművészek kiáll. 1967.
nov. Szombathely Savaria Muz.

MDK

Bernáth Aurél

olaj:

Balkonon Alice és Marili

Fekete Badacsony

A Gresham és köre. Szfvár Csók I. Képtár 1967.

MDK

Bernáth Aurél

olaj:

Terraszon

Zebegén i táj

Festőnő

A Gresham és köre. Szfvár Csók I. Képtár 1967.

MDK

Bernáth Aurél

neve előszóban emlitve

A Gresham és köre kiáll. Szfvár Csók I. köptár
1967.

MDK

Bernáth Aurél

Genuai kikötő, o.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

MDK

Bernáth Aurél

repr.

Genuai kikötő

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

Bernáth Aurél

MDK

Sváici tó, repr.

Rippl Rónai Múz. ujszerzeményi kiáll. Kaposvár

1967. jun.

MDK

Bernáth Aurél

Partvédő gátak, o.

Svájci tó, paszt.

Zöldkályhás önarcképp paszt.

Rippl Rónai Múz. ujszerzeményi kiáll. Kaposvár
1967.jun.

MDK

Bernáth Aurél, Jerő

Csak három képe látható.

Rózsa Gyula: A tíréves Nemzeti Galéria

8

Népszabadság, Bp. 1957. szept. 17.

Bernáth Aurél

festő-

M.D.K.

Fürst Milan hortaisai közül
Bernáth Aurél művészetet
értékelte igen sokra.

Déveny Iván: Fürst Milan és a képző művészet
Művészet, 1967. október – 20 lap.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás

Fáthy János: Studió 67.
Művészet, 1967. október - 42 lap.

Bernáth Aurél

Füst Milán nagyra értékelte, budai lakását a müvész alkotása is diszitette.

Vigilia 1967. IX. 634.l.

Bernáth Aurél

Művei a velencei biennálén szerepeltek a 60-as évek elején.

Maksay László: A velencei biennálé
Ra jztanitás 1967. II. 22.l.

M.DK

Bernáth Aurél
festő-

Kállai Ernő 1925-ben jelentette meg az „Új magyar piktura" nevű művét ebben megemlékezik a fiatal Bernáth Aurél munkásságáról.

Dévény Iván: Kállai Ernő.
Művészet, 1967. szeptember. 48 lap.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Kiállítják a Petőfi Irod. Múzeum Csaló

Lőrincről készült festményeit.

(bé): Üvegbe zárt szellemek 2.

ESTI HIRLAP, Bp, 1967. szept. 23.

Bernáth Aurél, festő

Baroda, Chandigarh és Új-Delhi
kiállításán szerepel.

– : Magyar festészeti tárlat Indiai három
városban 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. jan. 31.

MDK

Bernáth Aurél

költő

Méltatás

Debreczeni Gábor: Szabó Lőrinc arcai.

Élet és Irodalom, 1964. febr. 4 - 11 kép

Bernáth Aurél

MEMOSz szikhárban megfestette az építőmunkások illegális csoportjának gyülését.

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX-XX.

Moszkva 1967. 157. l.

Bernáth Auréll festő

Kossuth-dijas

Megbizást kapott figurális freskó készitésére .
Areskó a MTA Régészeti Kutatócsoportjának
Uri utcai épületében a lépcsőházba készül
Napló

Magyar Nemzet 1967. jan. 10. 4.1.

-1-

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő (1895 -

egyike a modern magyar festészet, leghiválóbb képviselőinek. Kossuth-díjas, érdemes művész. Tanár a Képrőművészeti Főiskolán. Tanulmányait a Nagybányai Művésztelepen kezdte, mint Thorma János és Réti István növendéke, majd több évet töltött Bécsben, Berlinben, Franciaés Olaszországban. Önálló kiállítása volt Berlinben 1923-ban, 1924-ben és 1931-ben. 1928-ota Budapesten is több, mekyek körül a legnagyobb ./.

Twentieth Century Hungarian Art
Pantings, sculpture and graphic works
Intr. István Genthon
The Arts Council of Great Britain at the Royal Institute Galleries, Piccadilly, 1967

3. és 13.o.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

... szabásu a 1956-os Ernst muzeumban rendezek retrospektív kiállítása volt. Műveit bemutattak 1957-ben Prágában, 1962-ben Londonban, ugyanez évben kiállítok a Velencei Biennálin is. Művészeti tanulmányai és önéletrajza jelentős irodalmi sikeseket hortak számára. A londoni kiállításon 4 olajképe szerepelt, melyek körül a katalógus az 1927-28-ban készült „Reggel" (Ablak) c. t körli (128 x 146 cm)

Twentieth Century Hungarian Art
Pantings, Sculpture and graphic works
Intr. István Genthon
The Arts Council of Great Britain at the Royal Institute Galleries, Piccadilly, 1967.

Besnáth

Szerepel.

Pesneczky Géza: „A Gresham és Köre". Kiállítás Székesfehérott.

Magyar Nemzet, 1967. XI. 29. 4. o.

Bernáth

Képaz aukción.

Perneczky Géza: Egy meghasonlott tudósító beszélgetése önmagával."

Magyar Nemzet, 1967. XII. 15. 5. o.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

Méltatás.

Szij Ressö: Szurcsik Jánossal
Művészet, 1967. október - 18 lap

Bernáth Aurél

Kor és pálya c. ciklusának 4. kötete "A Muzsa udvarában" 1967. Szépirodalmi kiadó.

Szőnyi, Berény, Ferenczy Béniről ir. RózsaMiklós, Oltványi, Gerevich, Fruhter alakját eleveniti meg.
KUT, Gresham-asztaltársaság, Római iskola
Déry Tiborról és Illyés Gyuláról, iróbarátairól is szól.
Cikkei: Greco, Rembrandt, Giorgione

Vigilia 1967. XI. 778.l.

MDK

Bernáth Aurél

festő

Méltatás.

Erdély Miklós: Makonxipában hull a hó.
Művészet, 1967. aug. – 20 kép.

MDK

Bernáth Aurél, festő

A piatalon elhúnyt Gaál Imre festőművész Bernáth Aurél tanítványa volt.

T. Á.: Jegyzetek kiállításokról 7

NÉPSZABADSÁG, bu. 1967. aug. 11.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Gink Károly fotoművésznél Egri-, Szőnyi-, Bernáth-képek vannak a falon.

Fencsik Flóra: Kövek, emberek, találkozások

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jút. 11.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Szabó Lőrinctől került hires festménye most a Petőfi Irodalmi Múzeum Szabó Lőrinc – emlékkiállításán látható.

Fenyik Flóra: „Mint egy megőrült ingyenmozi..."

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. okt. 2.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Nagybányán kapott művészi indítást pályafutásához Bernáth Aurél is.

—: Nagybányaiak 6

ESTI HIRLAP, [illegible] 1967. máj. 5.

Bernáth Aurél

A "Magyar festők Itáliában" c. tárlaton a Nemzeti Galériában bemutatásra került két ifjukori nagyméretü képe: Riviéra, Genovai kikötő

Vigilia 1967. VI. 417.l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Tompa Kálmán doktor gyűjte-
ményében a mester alkotása
is megvan.

Zsigmondi: Emberi tájak tarlatán
Nők Lapja, 1967. szept. 30 - 30 lap

M.D.K.

Beinath Aurél
festő

A székesfehérvári kiállításra
az mester egy sorozata sze-
repel, közte a „Sárgakabá-
tos önarckép" is.

Frank Jakos: A Greshamn's köre.
Élet és Irodalom, 1967. nov. 11-8 lap

MDK

Bernáth Aurél

neve emlitve

Gaál Imre gyüjt.kiáll. Ernst Muz. 1967.jul.

Bernáth Aurél

festő

M.D.

A harmincas évek elige a művész nagykorszaka, mely az „Anatóiin-nepre indult lécsy" - ban és a Vernisz - ban tetőzik, hogy majd váltás után a „Festőnőhöz" vigyen tovább.

Kanéz Sándor: Domanovszky Endréről.
Művészet, 1967. január - 21 lap

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Iroisk József nek volt a mestere.

Bauer Jenő: Krónika
Műnészet, 1969. kiajis – 44 kap

MDK

Bernáth Aurél, jestő

Kokas Ignác műveiben egy ideig erős Bernáth Aurél-hatás érezhető.

Rózsa Gyula: Küzdelem, magány nélkül 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. máj. 3.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Kis Attila festőművész Bernáth Aurél tanítványa volt a főiskolán.

–: Karinthareika festője 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jún. 12.

Bernáth Aurél

Az Előadói Munkaközösség 1951 márcinsában tartott két-menetes vita meghívottjai közt említve. Rajta kívül Rénai József, Horváth Márton, Lukács György neve is szerepel.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969. 287 l.

Bernáth Aurél

Egalmasta meg legpregnánsabban a posztimpresszionista entétikét.

Pernecky Géza: Tanulmányút a Párakertbe,
Bp. 1969.

95. o.

Bernáth Aurél

Janitványa Kokas Ignác is

Képzőművi Almanach Bp. 1969. 33. o.

Frank: XXXIV. Velencei B.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bernáth Aurél

Szerepelt a XVII. Velencei Biennálén /1930/.

Major Máté: Az építészet új világa, Magvető, 1969, 97. l.

Bernáth Aurél

(1895) – festőművész. A nagybányai festőiskolában tanult. Thorma János és Réti István tanítványa. 1921–22 Pécsben és Münchenben, 1923–24 Berlinben, később Pöstyénben, majd Budapesten él.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969. 1–617 l. 61 l.

Bernáth Aurél

A 20-as évek elején az expresszionista irányzat követője, később alakul ki egyéni stílusa. 1945 - a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára. 1948-49 a Magyar Művészet című folyóirat szerkesztője.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Gyula—Pest, 1969 1-617 l. 61 l.

Bernáth Aurél

Első önálló kiállítása Berlinben, ottani tartózkodása idején. Életművének gyűjteményes kiállítása 1956 Budapesten az Ernst muzeumban. 1962 a Velence-i Biennalén állítják ki képeit.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 611.

Bernáth Aurél

A modern festészet egyik vezető magyar alakja. Műv. író képe is jelentős. Kossuth díjas (1948), Munkácsy díjas (1950), Kiváló művész (1964) Főbb művei: Festmények: „Riviéra" (1926), „Reggel" (1931).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969. 1-617 l. 61 l.

Bernáth Aurél

„Teraszon", „Ő" arckép" (1930), „A munkás mozgalom kezdetei az építőiparban" (: A Mémosz-székház pannója), „Pest látképe a parlamenttel." (1954).

Kikicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969. 1-617 l 61 l.

Bernáth Aurél

„Szabó Lőrinc" (1955) stb. Könyvei:
„Írások a művészetről" (1948), „Így éltünk
Pannóniában" (életrajz) 1956; „Utak
Pannóniából (életrajz) 1958.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest,
1969. 1-617 l. 61 l.

Bernáth Aurél

„A Mirza köpül" (művészeti elméleti tanulmányok (1962); „A Mirza udvarában" (művészeti elméleti tanulmányok 1967.).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-6171 61 l.

Bernáth Aurél

szerepel Gentilhon 1935-ben megjelent
Az új magyar festészet c. könyvében

Képzőművészeti Almanach Bp. 1969. 18.o. Pemecky
Gresham és köre

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bernáth Aurél

Kassák szerint Berény Róbert festői felfogása
közel áll B. A-hoz

Képzőmű v. Almanach Bp. 1969. 19. o. Pernecsky
Gresham kiskore

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bernáth Aurél

a Gresham-kör Lajja

Képzőmův. Almanach Bp. 1969. 19. Pernecky
A Gresham és köre

Berháth Aurél

cikke:

Berháth Aurél: Pátzay Pál születésnapjára. - Népszabadság, 1966. szept. 17.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./ 253. l.

Bernáth Aurél

„A húszas évek legelején Bernáth Aurélnak is egy sor neoprimitiv képét ismerjük."

Borbély László: Bortnyik Sándor korai művészete.
/Művtört.Ért. 1969. 1. sz., p. 46-73./
p. 70.

Bernáth

Több műve

a pécs.. modern magyar képtárban van

Rózsa Gyula: Pécs.. képek

Népnabadság 1969 I.25

Bernath Aurel

A festészeti tanszékjelenleg két osztályos Bernath Aurel és Szentiványi Lajos ivanyitásával az Epreskertben.

Selmeczi Toth János: Epreskert.

Népművelés 1969/3 40 old.

Bernáth

A Műcsarnokban művészeink legújabb negyed-
századának alakulásait bemutató kiállításá-
hoz, azoknak a művészeknek munkái kap-
csolnak, akiknek működése a felszabadulás
után is folytatódott, sőt ma is példamutató
értékei élő képzőművészetünknek.

Péter Imre: Háromnegyed század magyar művészete
az Ernst Múzeum és a Műcsarnok kiállításai

Népművelés 1969/11 36 old.

Bernáth

Az 1968-as Stúdió 58-68 kiállítás ezt bizonyítja, hogy a fiatal kiállítók, nemcsak Szőnyi, Bernáth, Barcsay hatására alkotnak

Péter Imre: Kiállításról kiállításra

Népművelés 1969/2

3 oldal

Bernáth Aurél

festő

Míg Egyjek Honthelyen laktak,
a Mester gyakori vendége volt
Egryéknek.

Rácz István: A badacsonyi Egry házak
Művészet, 1969. november - 15 lap.

Berniath Aurél

festő

Az „Utak Pannoniából" c.
önéletrajzé irásában emlé-
kezik meg Egyy József-ről.

Rácz István: A badacsonyi Egyy házak
Műnéscet, 1969. november – 15 lap

MDK

Bernáth Aurél, festő

Egy beadvány aláírója (1945.):
„a magyar művészek java pedag.
pályán akar elhelyezkedni."

Pakots György: Budapest, 1945

4.

ESTI HIRLAP, Bu. 1969. dec. 3.

Bernáth Aurél

Postreval szerepel az Irodalmi
Muzeum „Mártis Sóltók is Vrók"
c. Kiállításán

Magyar Nemzet 1969 X. 15

Benáth Amál

Testett felirépet kérút a KB siek-
házába

Modern mecénás
Pest Megyei Hírlap, Bo 1964. szept. 15

Bernáth Aurél

Resztvesz a Műcsarnok Mállítosán

Ridey Gábor: 25 év magyar képzőmű-
vészete a Műcsarnokban

Népszava, Jf. 1969. sep. 26.

Bernáth

Említve

Képzőművészet
Vigilia, Bo. 1969. sep.

Bernáth Aurél

festő

A második legnehezebb művet a
kor életéről és művészetéről
Bernáth Aurél írta.

Keresztury Dezső: A magyar festészet . . .
Művészet, 1969. december – 39 lap.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás

Tüskés Tibor: Kapcsolási tartalat
Miskolc, 1969. december - 47 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

Méltatás.

Bajkay Éva: A művészet vízőlelébe.
Művészet, 1969. julius – 37 lap.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Irodalom

— : Magyar művészet 1896-1945
Dolgozók Lapja, 1968 okt. 5.

M.D.K

Berziath Aurél
festő

Méltatás

—: Magyar művészet 1896-1945
Kelet magyarország, 1969. okt. 5.

MDK

Bernáth Aurél

Koll. kiáll. Ernst Muz. 1962. dec.

Bernáth Aurél festö N.D.K.

/ 1895 -/

Reggel, 1927. repr.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 196[illegible]

74. 11.

MDP

Bernáth Aurél
festő

Méltatás

—: Magyar művészet
Kisalföld, 1969. okt. 5.

Berniath Aurél
festő

M.D.V.

Önportréja szerepel a tárlaton.

Bertalan: Vegyedszárad képekben, szobrokban
Vasnépe, 1969. szept. 28.

Bernáth Aurel

festő

M.D.K.

A háboru előtti idószak egyik legnagyobb mestere volt.

—: Kicilli tár, az Ernst hu rendszere Petőfi nepe 1969 szept. 5

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bernáth Aurél
festő

M.D.

A „Dunai láthépét" mutatha be a
tárlalon.

Horváth György: Egy elszalasztott lehetőség
Magyar Nemzet, 1969 okt.21

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Bernáth Aurél, festő

A Zalaegerszeg közelében megnyílt nyári művésztelep vezetőségét elvállalta.

— : Művésztelep 12

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. júl. 25

MDK

Bernáth Aurél, festő

Írása.

Bernáth Aurél: Egy „fogyasztó" tünődései
6

Népszabadság, Bn. 1969. júl. 15.

Bernáth Aurél

Freskóterve szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: A Szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiáli. a Fővi. Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1969 III. 15 4 old.

MDK

Bernáth Aurél festő

Genthon könyvet írt Bernáth „Aurélról ...“

–: Elhúnyt Genthon István 9

Népszabadság, I Bp. 1969. jún. 1.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Az Olvasó népért mozgalom társadalmi elnökségének tagja.

(n.j.): Az Olvasó népért mozgalom felhívása 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 24.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Hosi utcai freskójáért

nívódíjat kapott.

–: Képző- és iparművészeti nívódíjak

12.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 13.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Az Olvasó népért mozgalom
társadalmi elnökségének
tagja.

—: Az Olvasó népért mozgalom felhívása

7.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 25.

Bernáth Aurél

Festményei és grafikái vannak az Ybl Múzeumban

H. J.: Felavatták a székesfehérvári Ybl Múzeumot

Magyar Hírlap 1969 V. 19.

Bernáth Aurél

Festményeje van kolnokon az alábbi muzeumban

Egri Mária: A Damjanich Muzeum legújabb képőművészeti nevzeményei

Kolnok Megyei Néplap 1969 I. 7

M.D.4

Bernáth Aurél

festő

Méltatás

Skorúcs Gyula: Beszélgetés Gerzson Pál festőművészel

Művészet, 1969 május – 3 lap

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

A Magyar Képzőművészek Szövetsége kerületi közgyűlése a festő szakosztály választmányi tagjává választotta.

A Magyar Képzőművészek Szövetségének közgyűlése
Művészet, 1969. március - 18 lap.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Keszthelyen Schadl Jánossal
barátkozott össze és on hozta
össze Egnyvel.

Zalai Tóth János: Egny József balala
Művészet, 1969. április – 14 lap

Bernáth Aurél festő

Úri utca freskójáért nívódíjat kapott

N. N.: Képző és iparművészeti nívódíjak

Magyar Hírlap 1969 IV. 13

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bernáth Aurél festő

Úri utcai freskójáért nívódíjat kapott

N.N.: Nívódíjat kapott
Lilienc művén

Magyar Nemzet

1969 IV. 13

Bernáth

„Az itt kiállitott Martynképek körül a vörös-tarka tehenesre most is jól emlékszem. Itt van a keremben most is, mert Ödön bácsi jelképes „egy koronáért", akárcsak Bernáthét, megvásárolta akkor a 14-16 éves Martyn műveit is.

Takáts Gyula: Egy kertre emlékezve...

Jelenkor XII. évf. 6. sz. 1969 jún., 520. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.Y.

Berniath Aurel
festő

A mester Úri utcai freskójával
miró díjat kapott.

—:—

Művészet, 1969. május – 47 lap.

Bernáth Aurél

A két világháború közötti idő a magyar történelem egyik legszomorúbb negyedszázada, politikai tragédiákhoz vezetett; művészete azonban időtálló. Nagy alkotókat tarthatunk számon... a képzőművészetben Derkovits, Egry, Nagy István, Bernáth Aurél, Aba-Novák Vilmos, Berény Róbert, Vajda Lajos s Barcsay Jenő alkotott a kor szinvonalán...

Czine Mihály: Irodalmunk a két háború között.

Jelenkor XII. évf. 5. sz. 1969. máj., 487–488. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bernáth Aurél
A kubizmus szerkesztési módja és a csendéletfestés újfajta szemlélete... hazai képzőművészetünkben sem maradt hatástalan. Párizsban járt művészeink kivétel nélkül mind megkiséreltek átvenni és folytatni a nagy elődök példáját. Már a „Nyolcak" körében találkozunk a kubista csendéletfelfogásra utaló törekvéseket. Később Derkovits Gyula, Dési Huber István, Perlrott Csaba Vilmos, Diener Dénes Rudolf, Schubert Ernő, Bernáth Aurél művein követhetjük végig a Cézanne-i konstruktivizmus egyszerűsítő hatását.
Hárs Éva: Csendélet ábrázolás és folklór Martyn Ferenc festészetében
Jelenkor XIII. évf. 6. sz. 1969 jún., 527. l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bernáth Aurél

irányítja a 30 képzőművész az egervári nyári művéntelepen.

?. 1968?

Magyar Nemzet (1968) jún. 23. 11. o.

M:D4

Bernáth Aurél
festő

Meglátogatta Lalában az Egérvári
művésztelepet, ahol Tenk László a
mester tanítványa is szerepelt.

Borbás György: Első bemutatkozás
Művészet, 1969. június – 42 lap.

M.D.K.

Bernáth Aurél

festő

1919 decemberében jött haza Németországból a mester és magával hozta az expresszionista képet a „Misztekumot" több más képpel együtt.

Lalai Tóth János: Egy József halala
Művészet, 1969. ápr. szám – 14 lap.

Bernáth Aurél
festő

M. Dk

Pozsonyban Szőnyi Endre rendezte kiállítását a harminczas években.

Szabatnai Pezsö: Szőnyi Endre
Művészet, 1969. április – 25 lap.

Bernáth Aurél

Nyaranta ábrahámhegyen
Tartózkodik

Fonay Tibor: Képzőművészeti élet
Veszprém megyében

Veszprém. N. 1969 IV. 4

Beznáth Aurél

Mri utvai freskójáért (ewl.)

Nívó díjat kapott

N.N.: Nívó díjak

Csongrád megyei Hisloy 1969 V.2

Bernáth Aurél
festő

M.D.V.
1

A mester követőjének könyvetlen
el Kohas Ignácot.

Frank János: Ungheria - Magyarország
Élet és Irodalom, 1968. apr. 27 - 4 lap

MD4

Bernáth Aurél

festő

Zaborszky Viola mestere volt

Bernáth Aurél a Főiskolán.

Tölgyesi János: Kiállítási Krónika.

Művészet, 1968. junius - 42 lap.

Bernáth Aurél

Szőnyivel együtt azt a szerepet játszotta a festészetben, amit Ferenczy Béni a szobrászatban.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968 83. l.

Bernáth Aurél

Önarckép sárga kabátban 1930 /színes repró/

Németh Lajos, Modern magyar [illegible] 1968 96–97 l. k.

1.

Bernáth Aurél

1921 őszén is merkedett meg Ék Sándorral Bécsben a Stadttheater Kellerben, ahol egy oron köpenyt adott el neki. Nemzég érkezett Bécsbe, egy album kiadását szerverte, melyet sablonok segítségével maga sokszorosít.

Ék Sándor: Mába érő tegnapok. Bp. 1968. Kossuth K., 246 l., képes.

159-160. l.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

művészetéről szerző felveti, hogy
„... sajátos elemzést érdemelne,
milyen inspirációkkal gazdagodott
az időszott alkotó nemzedék ... a
felszabadulás utáni ..."

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik,

Bp.1968. Magvető, 327.old.

Bernáth Aurél

Bemutatott művei:

"Budapesti látkép", olaj, 73 x 99,

"Csendélet , pasztell, 60 x 89 / reprodukció /,

" Szilveszter" pasztell, 96 x 66.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968.

MNK

Bernáth Aurél

~~olaj.~~

Budapesti látkép, o.

Csendélet, pa szt.

Szilveszter, "

II. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

nevét emliti a lap, mint azi budapesti festményeiért és a „Művelődés" c. falfestményéért „Pro Arte" aranyérmet kapott. Más helyen hőzli egy rövid vizsát és portré-fényképét:

Bernáth Aurél: Este az ablakomból

BUDAPEST, 1968. VI. évf. 3. sz. 3. old.

+ 10. "

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Új magyar festészet
Művészet, 1968. május - 40 lap.

M.D.V.

Bernáth Aurél
festő

„Budapesti látkép"
(repro)

D. Fehér Zsuzsa: A XI. Magyar Képzőművészeti ...
Művészet, 1968. május – 11 lap.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

A kiállításon bemutatta a „Pesti Dunapart", a „Múzeum-belső" című műveit.

D. Fehér Ibrusa: A XI. Magyar Képző művészeti Művészet, 1968. magus – 11 lap

Bernáth Aurél, festő

MDK

k Egervárott (Zala m.)
létesített művéntelep vezetésére
hívták fel Bernáth Aurélt.

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1968. máj. 30.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Az egervári kastélyban művéntelepet létesítenek. Vezetésére Bernáth Aurélt kérték fel.

← : Művéntelep a kastélyban 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 29.

Berniáth Aurél
festő

M.D.K

Méltatás.

Lánc Sándor: Előhang a XI.-hez
Művészet, 1968. április - 40 kep.

Bernáth Aurél festő

Proakte akonyérmet kapott
a Fővárosi Tanácstól –
a többi között „hűvéne Höstenelem"
u munkájáért" (eml.)

Nagyvaca 1968 feb. 13 sold.

Bernáth Aurél

Szerepel a XI. nagy. Kép. műv. Kiállításon

Németh Lajos: Reflexiók a XI. nagy. Kép. műv. kiállításról

Kritika 1968 VI. 41 old.

Bernáth Aurél

festő.

M.D.K.

Freskótervei a földalatti vasút végállomásához 1950 es, évek műve.

D. Fehér Zsuzsa: Új magyar festészet

Művészet, 1968. május - 40 lap

M.D.K.

Bernáth [Aurél], festő

nevét említi:

Szíj Rezső: Szentviányi Lajosról

ALFÖLD, Debrecen, 1968. ~~XVIII.~~ XIX. évf. 6. sz. 70. old.

MDK

Bernáth Aurél, festő

30 fiatal képzőművész dolgozik az Egervárott megnyílt művésztelepen. Irányítójuk: Bernáth Aurél festőművész.

– : Hír

12

Népszabadság, Bn. 1968. jún. 23. [Vidéki]

MDK

Bernáth Aurél, festő

Kép, feledhetetlen élmény minden műve.

Rózsa Gyula: XI. Magyar képzőművészeti kiállítás

9

Népszabadság, Bp. 1968. ápr. 7.

MDK

Bernáth Aurél, festő

A Hazafias Népfront bonyágos Tanácsának tagja.

— : A Hazafias Népfront 2

Népszabadság, Bp. 1968. ápr. 20.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Képei az első teremben látható.
(M. képzőmüv. kiállítás.)

(fencsik): Kürtősök az előcsarnokban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 11.

Berniath Aurel
festő

M.D.K.

Bemutatta a tartalon „Csendélet"
it a művész. — „Csendélet" (repro)

Dutha Mária: Séta a XI. Magyar Képző művészeti Kiállításon
Nők Lapja, 1968. május 4 — 16 lap.

Bernáth

Több műve a pécsi

Képtárban van

Jelenkor 1968 IV. 383old.

MDK

Bernáth Aurél

A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás kritikája

Délmagyarország 1968 ápr.17.

MDK

Bernáth Aurél

XI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás kritikája

Élet és Irodalom 1968 ápr.2o.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás

Dutka Mária Sétra a X. Magyar Képzőművészeti...
Nők Lapja, 1968. május – 18 szám

Bernáth Aurél
festő

„Gendilet" (repro)

Dutka Mária: Séta a X. Magyar Kiprónúvészeti.
Nők Lapja, 1968. május – 18 szám

Bernáth Aurél

3 műve

melyet a Fruchter gyüjteményből vásároltak, ki van állitva a Kiscelli Muzeumban.

Perneczky Géza: Dési Huber István grafikái a Kiscelli Muzeumban.
Magyar Nemzet 1968. jun.8.4.o.

korstilus: Főm. és szerző:

Bernáth Aurél

Gendélet-e az Ybl-gyűjteményben van.

Horváth György: „Komaramúzeum" Székesfehérvárott
Magyar Nemzet 1968. márc. 7. 4. o.

Bernáth Aurél

festményei rént vettek a velencei biennálén.

Horváth György: Benélgetés a Herder-díjas
Vayer Lajos professorral
Magyar Nemzet 1968. febr. 6. 4. o.

Bernáth Aurél

nerepel a XI. magyar Képiőművészeti Kiállításon.

(2-a): Kiválónművének – érdemes alkotásk

Pest negyei Hírlap. 1968. IV. 28. 8.o.

Bernáth Aurél

Kossuth díjas festőművész.
Balesetet szenvedett Stollár Béla utcai lakásának
kapujában kilépve elcsúszott és a bal
karját eltörte.

Magyar Nemzet 1968. jan. 12. 4. o.

Bernáth Aurél

műveit is kiállitották Zalaegerszegen a Nagybányai művészet kiállitáson.

Magyar Nemzet 1968 aug. 30.

Bernáth Aurél

dolgozni Zebegényben

Horváth György: Képzőművészeti szabadiskola
Zebegényben

Magyar Nmezet 1968 aug. 7.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Bernáth Aurél

műveit mutatták be a budapesti

Műcsarnokban.

Jelmélküli: „11th Hungarian Arts

Show opened."

Daily News, Budapest, 1968. dec. 17.

2 l.

M.D.Q

Bernáth Aurél
festő

A főiskolán növendéke volt
Irsik József.

Bolgár Kálmán: Irsik József kiállítása
Művészet, 1967 november - 46 lap.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

A mester növendéke volt a Főiskolán
Lakner Lajos

Lajos Sándor: Lakner László.
Művészet, 1967. október -21 lap.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

A mester növendéke volt Molnár József, ahnek a munkásságan tükröződik mestere művészete.

Tölgyesi János: Molnár József kiállítása
Művészet, 1967. szeptember - 41 lap.

MDK

Bernáth Aurél

alanti festő tanára volt

Molnár József kiáll. Csók István gal. 1967.jun.

Bernáth Aurél

Czébényi Vilmos tanára volt a Képző-
művészeti Főiskolán.

Szíj Rezső: Czébényi Vilmos. Művalota, 1967.
23 l., ill.—

22. l.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

nevét emlitik:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk.Németh Lajos
Bev. és Összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

5. old.

M.D.K.

Bernáth Auréll [?]: Szucsich Mária irónő arcképe.

Mélynyomás, -- rajza után.

Panoráma. Bécs. 1923.jul.1. 26.sz. 4.p.

Bernáth Aurél
festő

Művészete termézenyi tőlug hatott
B. Mikli Ferenc festészetére.

Aszalos Endre: B.Mikli Ferencnről.
Nüvészet, 1970.november - 26.lap.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

A mester tanítványa
volt Denyér Attila

Fothy János: Denyér Attila
Művészet, 1967. február – 43 lap

M.D.K.

Bernáth Aurél professzor

Tanitványairól ir Gál Zsuzsanna: "Fiatal képzőművészek" cimmel, s az ifju művészekkel folytatott interju során beszél Sik József II.éves, Freund Vera, II. éves, Kiss László Pál IV. éves és Galitzer Imre II. éves tanitványáról. A művész növendékei előzőleg részt vettek szabadiskolájában s utána kerültek a Főiskolára. Valamennyiük müve szerepelt már kiállitásokon.

Szinház, Bp. 1946. juni. 26.- juli 2. II. évf. 24. sz. 18. lap

Bernáth Aurél

tanítványa volt a Főiskolán Gaál Imre kis-kunlacházi festő"

Pestmegyei Hírlap 1969. febr. 9. 8. o. Gaál Imre élete és Polgár Istvánné írása

M.D.K.

Bevinath Aurél

festő

A Főiskolán tanítványa rott

Pogány Géza.

Baghány Éva: Szemtől-szembe Pogány Géza képeivel

Művészet, 1969. május – 38 kap.

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Csernó Judit tanulmányait a
Képző- Művészeti Főiskolán Bernáth
Mester Osztályán fejezi be

Tóth Ervin: Csernó Judit
Művészet, 1969 május – 19 lap.

Bernáth Aurél

tanítványa Csermis Tibor volt.

Perneczky Gézé: Tanulmányút a Pávakertbe,
Bp. 1969.

80-81.o.

Bernáth Aurél, festő MDG

Káplár Éva festőművész tanára volt.

Várai Emil: Az első interjú 3. l

Esti Hírlap, Bp. 1960. szept. 24.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Udvardi Erzsébetnek volt a
mestere.

D.E.: Udvardi Erzsébet
Nők Lapja, 1962. március 31- 8 lap

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Kishonti fenő Bernáth Aurél
festőosztályán tanult.

Ecsery Elemér: A fiatal egyi művészek bemutatkozása
Művészet, 1961. november — 43 l.

MDK

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Udvardi Erzsébet is Bernáth
növendék volt.

A.T.: SZOT díjas képzőművészek
Élet és Irodalom, 1962. július 14—8 lap

Bernáth Aurél

tanitványa a Képzőművészeti Főiskolán Pásztor Gábor.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Bernáth Aurél

tanitványa a Képzőművészeti Főiskolán Ágotha Margit.

Solymár István : Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.. 1 l.

Bernáth Autél

tanitványa a Képzőművészeti Főiskolán Lakner László.

Solymár István : Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Bernáth Aurél

Mestere volt Gyémánt Lászlónak.

Szabadi Judit; Lakner László festészete; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 118.l.

Bernáth Aurél

tanítványa volt a Képzőművészeti

Főiskolán Derkovits József

– Napló –

Magyar Nemzet 1971 november 21
12. old.

Bornáth Aurél
festő

Kóka Ferenc mesterei voltak.

Kovács Gyula: Az uj művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1970.október - 23.lap.

Bernáth Aurel
festő

Gy. Molnár István mestere volt
a Főiskolán.

Kovács Gyula: Az uj művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1970.október - 23.lap.

MDK

Bernáth Auréł festőm.

Riviera

Hegedü

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Walchensee

Tengerszem

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Auról festőm.

Tengerpart télen

Esti sétány

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Auréll festőm.

Kopasz hegyek

Csendélet reprodukciókkal

Virágcsendélet

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Nervi

Est a folyón

Reggel

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Beczkó
Csendélet Nikével

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Köd

Esti sétány

Ősz

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.l.

MDK

Bernáth Auréll festőm.

Alpesi tó télen

Tengeri kikötő

Alpesi mező

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bornith Aurél festőm.

Meditáció

Vasuti bevágás

Csendélet sakktáblával

Ernst Mus. csop.kiáll. 1928. szept. 16.-1.

MDK

Bernáth Auréltól festőm.

Alpesi tó

Hegedü

Országut

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Berniith Aurél festőm.

Starnbergi tá

Ernst Muz. csop.kiáll. 1928. szept. 16.1.

MDK

Bernáth Aurél festőművész
festményei:

Virágcsendélet.
Alpesi tó.
Hegedü.
Országut.
Meditáció.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.XCVIII.Csoportkiall.
Bp.1928.szept.hó.Kat.

MDK

Bernáth Aurél festőművész
festményei:

Vasuti bevágás.
Csendélet sakktáblával.
Alpesi tó télen.
Tengeri kikötő.
Alpesi mező.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.XCVIII.Csoportkiall.
Bp.1928.szept.hó.Kat.

MDK

Bernáth Aurél festőművész
festményei:

Walchensee.
Tengerszem.
Riviera.
Hegedü.
Reggel.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.XCVIII.Csoportkiall.
Bp.1928.szept.hó.Kat.

MDK

Bernáth Aurél festőművész
festményei:

Nervi.
Est a folyón.
Esti sétány.
Folyókanyarulat.
Csendélet reprodukciókkal.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.XCVIII.Csoportkiáll.
Bp.1928.szept.hó.Kat.

MDK

Bernáth Aurél festőművész
festményei:

Köd.
Esti sétány.
Ősz.
Beczkó.
Csendélet Nikével.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.XCVIII.Csoportkiáll.
Bp.1928.szept.hó.Kat.

M.D.K.

Bernáth András

Gárdonyi Géza regényéből készült, -Emőd Tamás és Török Rezső átirásában- Ida regénye c. szindarab bemutató előadásához készitett diszleteket.
A darab a győri Kisfaludy Szinház előadásában került bemutatásra. A krirka elismerő dicsérettel ir a szép szinpadképekről.

lux: Ida regénye Győrött.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. szept, 27. I. évf. 20. sz. 9. l.

MDK

Bernáth Aurél

Pátzay Pál müve /márvány/

Nemzeti Müvészet 2. sz. képek

Bernáth Aurél MDK

Svájci tó

Műcsarnok 1939dec-1940 január

Bernáth Aurél MDK

Svájci tó, repr.

Mücsarnok 1939 dec-1940 január

MDK

Bernáth Aurél, festöm.

Tájkép. Olf. Jelz.

Tengerpart. Paszt. "

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.3k.sz. 3o.l.

Bernáth Aurél MDK

Csillagok, pasztell

Reggel,

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Bernáth Aurél

Csillagok.Pasztel.
Reggel.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936. máj-jun. 11.o.

MDK

Bernáth Aurél

"Reggel" c. festm.repr.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun.

Bernáth Aurél MDK

Müvészetek I. freskóterv, pasztell

Parkban

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőm.Kiállitás

Bernáth Aurél MDK

Parkban, repr.

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

plakett, Gál Margit müve

Pécsi Képzőmův. és Mübar. Társ. kiáll. 1935.

88sb. jun. 28 l.

Bernát Aurél MDK

a Céh müvésztagja, festőmüv.

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

Bermáth Aurél MDK

Felolvasás, pasztell

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

[illegible]áth Aurél M DK

Reggel, pasztell

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Bárnáth Aurél MDK

Felolvasás, repr.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Bernáth Aurél MDK

Teraszon

Barátnők

Ablakon kinéző

Műcsarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Bernáth Aurél

Ülő férfi, festm.

Magy. Kulturszövetség kiáll. katalógusa.

Bp. 1932.

MDK

Bernáth Aurél

Kikötő, festm.

Magy. Kultúrszövetség kiáll. katalógusa.

Bp. 1932.

MDK

Bernáth Aurél

Művét a Szépművészeti Múzeum 1929-ben megvásárolta.

Cikk: A Szépművészeti Múzeum ujabb szerzeményiről.

Képzőművészet, 1931. 97. l.

Bernáth Aurél MDK

Virágot tartó nő, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Bernáth Aurél MDK

Müteremben, olf.

A festő, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

MDK

Bernáth Aurél

Hegyszakadék.	Pasztell
Budai vár.	"
Munka-asztal	"

Nemzeti Szalon 1929.jan. Kut.Kiáll.Kat.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Ösz.	Pasztell.
Riviera .	
Csendélet sakktáblával.	Pasztell.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

KKT.-Tavaszi kiáll. 1928.-Kat. 11.1.

Bernáth Aurél

Szerepel a Sunyi Társaság kiállításán.

Nyság 1935. VI. 5.

Bernáth Aurél

Részt vesz a Mücsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállitásán.

Nemzeti Ujság 1935.III.24.

Bernáth Aurél
festő

Rózt vez a Műcsarnok nemzeti kiállításán.

M. O. 1935. III. 24.

	Pengő				Pengő			
sen								
Le a bevételt... ...								
Kifizetendő összeg								

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Bernáth Aurél
festő

Kiállit a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Est, 1935.III.24.

Bernáth.

A III. ~~Magyar~~ Nemzeti Képzőművészeti Kiállításon képei szerepeltek.

Uj Magyarság, 1935. márc. 24.

Mit Hochachtung, M. 27. Mai. 24.

Bernáth

Részt vesz a Műcsarnok harpadik nemzeti képzőművészeti kiállításán.

8 ó.ujság 1935.III.24.

Bernáth Aurél, festő

MDK

Az Ars Hungarica sorozatban megjelent monografiát (Genthon István: Bernáth Aurél) ismerteti röviden a recensens.

Dr. Péthery Zsolt: Hét modern magyar művén 4

A Könyv, Bp. 1935. január II/1

Bernáth Aurél, festőm. MDK

fényvibrációkra épitett festményei kiáll. leg-
kiemelkedőbb alkotásai.

A KUT. kiáll. a Nemz. Szal.-ban.-Nemz. Ujs. 1934. dec. 2.
28.1.

Bernáth

Műve a Beczkói-Biró magángyüjtm.kiáll.-án.

P.H.934.X.6.

Bernáth Aurél

Alkotása szerepel a Szépmüv.Muz. új szerzemé-
nyeinek kiállitásán.

M.O.934.VI.17.

Bernáth Aurél

Alkotása szerepel a Szépmüv.Muz. új szerzemé-
nyeinek kiállitásán.

Est,934.VI.17.

Bernáth Aurél

Alkotása szerepel a Szépmüv.Muz. új szerzeményeinek kiállitásán.

M.934.VI.16.

M.D.K.

Bernáth

Müve szerepel a Képzőművészeti Társulat városligeti kiállitáson, amelyről Herman Lipót: "Ez is megtörténhetett..." cimmel ir.
A müvészbéke nevében rendezett kiállitáson a legkülönfélébb irányzatu müvek kerültek bemutatásra, s Herman összehasonlitásokat tesz, hivatkozik Csánky Dénesre, mint a kiállitás rendezőjére, aki „a legkülönbözőbb művészeti felfogások képviselőinek alkotásait szépen egymás mellé tette...egy jóakaratu felsőbbség tiszteletreméltó szándékából."

Szinh zi Elet. Bp. 1934. május 13-19. XXIV. évf. 21. sz. 54-55. lap.

MDK

Bernáth Aurél

Genthon I.: Tavaszi Szalon. Napkelet 1934. 297.l.

Bernát Aurél festő

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

EK. 934. II. 25.

Bernáth Aurél

Tizennyolc magyar művész kiállí-
tásán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M. 93h. II. 25.

Bernáth Aurél

Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban "... föld és levegőrajú tájai és halász portréja szerepell.

MH. 934. II. 25.

Bernáth Aurél

Tizennyolc művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

80u.934.II.25.

Bernáth Aurél

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

BH. 934. II. 18.

Bernáth Aurél

"1934". Tizennyolc magyar művész kiállítása a Nemzeti Szalonban szerepel.

NU. 934. II. 18

Bernáth Aurél

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

MO.934.II.12

Bernáth Aurél

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban műveivel szerepelt.

PN. 934. II. 18

MDK

Bernáth Aurél

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle 1933. okt.

106 l.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Terasszon, festm.
Barátnők, "
Ablakon kinéző, "

Jajczay J: Képzőművészeti s emle. Magyar Kultura
1933. máj. 5. 419-422 l.

MDK

Bernáth Aurél

Fasor, repr.

Magyar Művészet 1933. 60.l.

MDK

Bernáth Aurél

Vidovszky Béla kiáll. Szépművészeti Kiállitások. Bpest. 1933. jan.

MDK

Bernáth Aurél, festő

115. Lombok alatt. Olf.

121. Vizi jelenet. "

123. Ujpesti rakpart. "

Bp.Mücs.-"A M agyar Müvészetért". Képzöm.Kiáll. 1942. jun6.-22. Kat. 8.1.

Bernáth Aurél

MDK

Vízi jelenet, olf.

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c. kiáll.

Bonsoir Aurel

Vini demain, oui.

Bernáth Aurél MDK

Lombok alatt, olf.

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállítás
A magyar művészetért c.kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Ujpesti rakpart

Mücsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

[redacted]

Bernáth Azrél MDK

Vizi jelenet, repr.

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Ujpesti rakpart" c. alkotásának repr.-ját bemutatja a lap a Mücsarnokban "A magyar müvészetért" cimmel rendezett kiállitásról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. jüni. 12. 18. V. évf. 24. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Vizi jelenet" c. alkotása mellett a lap hozza a müvészről készült felvételt a Mücsarnok kiállitásáról.

Szentgyörgyi Elvira: "A magyar müvészetért." c. Szinházi Magazin, Bp. 1942. juni. 1o-16. V.évf. 25. ~~lap~~ sz. 6-7. lap

Bernáth Aurél

Részlet a Múcsarnokban rendezett
"Magyar művészetért" kiállításon.

Nemzeti Újság 1942. VI.7.

Benáth Aurél

Kiáltt

PH. 1942. I. 20.

Kérdő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 u

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: .

Bernáth Aurél

Kiállít

NV. 1942. I. 18.

K é r d ő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 u

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: .

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Almásy-Teleki müv.Int.kiáll. Szépmüvészet, 1942.

3.sz. 62 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Bernáth -Rippl-Rónai kiállitáson" cimmel a lap képes riportot közöl a tárlatról, s az ujesztendő "...legnagyobb müvészi eseménye"-ként emliti a kiállitást.
Bernáth Aurél "Önarckép" c. festményének reprját bemutatja a lap, valamint hozza a müvész és családjának arcképét.
Az ezen a kiállitáson bemutatott egyik festményét az állam vásárolta meg.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. jan. 23-29.
V. évf. 4. sz.

MDK

Bernáth Auréll

A cikk Bernáth Aurélnak az egyházművészetről irt észrevételeinek Somogyi Antal dr. tollából való kritikáját tartalmazza.

Somogyi Antal dr.: Az egyházművészeti kiall.

Jelenkor 1941.márc.15. 6.sz.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Bekey M: A KUT kiáll. Nemzeti Ujság 1941. nov. 30. 21.l.

MDK

Bernáth Aurél

Szinyei emlék-ünnepély, Szinyei Társ. Akadémia.
1941. febr.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Uj nagy kompoziciójának kislánymodelljével" cimmel mutatja be a lap a müvészt munka közben fényképfelvételen.

Szigethy István: „Két kiállitás" cimmel ir a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásról. A lap bemutatja a müvésznek "Marilli" c. alkotását a kiállitásról.
Repr.

Festők és szobrászok a zendülő tavaszban c. Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. május 2-8. IV. évf. 18. sz.

. . .

MDK

Bernáth Aurél, festö

Tájkép.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Muz.-ban. 1930 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 12.1.

MDK

Bernáth Aurél festő

r.sz.l: N.Szal. törzstagjainak kiáll. Uj Magyarság, 1941, ápr. 27. 16. l.

MDK

Bernáth Aurél, festöm.

45. Tájkép. Pasztell. 7ox1oo Jelzett.

46. Tengerpart. " 7ox1oo. "

Festmények, rajzok, metszetek. -97.aukció.
Árv.Közl. 1941. márc. 2.rr.sz.-Kat.19.1..

Bernáth Aurél

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

MDK

Bernáth Aurél, festöm.

Tájkép. Olf. Jelz.
Vágvölgye. " "
Illusztrálva a VI.táblán.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 18.1.

Bernáth Aurél MDK

festő

Vágvölgye c.müvének magasnyomásu fényképrepr.-ja

I.rk.

Arv.Közlöny 1940, 99 sz. VI.old.

M.D.K.

Bernáth Aurél festőművész

Demjén József beszámolójának keretében a lap bemutatja a művész fényképét a mütermi-sorsolással kapcsolatban Pátzay Pál mütermében.

Cs.: "A magyar közönségért" cimmel ir a Műcsarnokban rendezett "A magyar müvészetért" c. kiállitásról és bemutatja a művésznek "Balkon" c. alkotását.
Repr.

Film Színház Irodalom, Bp. 1940. dec. 27.-1941 jan. 2. III. évf. 52. sz. /lapszám nincs

Bernáth Aurél

Svájci tájkép, pasztell

Asztalra hajló nő, pasztell

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Genovai kikötő, festm.

Spectator: Képzőművészet. Almásy-Teleki int.kiáll.
Pesti Szemle, 1940. ápr.sz. 174-180 l.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Alice, festm.

Tavasz, "

Pusztai országut, festm.

Spectator: Képzőművészet. Almásy-Teleki int.kiáll.
Bpesti Szemle, 194o. ápr.sz. 174-18o l.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Walchensee, festm.

Reggel, festm.

Spectator: Képzőművészet. Almásy-Teleki int.kiáll.
Bpesti Szemle, 194o. ápr.sz. 174-18o l.

MDK

Bernáth Aurél festőn.

Magyarország a képzőművészetben, N.Szal.kiáll.

Spectator: Képzőművészet. Esti Szemle, 1940.
ápr.sz. 74-80 l.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

Spectator: Képzőművészet. Pesti Szemle, 1940, ápr.sz. 74-80 l.

BERNÁTH AURÉL;

433. Pásztorleány. Olajf.
442. Tavasz. Olajf.
454. Balkon. Olajf.

KMTárs.Magyar Művészetért kiáll.194o-41.17.old.
és 18.o.

ernáth Aurél MDK

tvasz, olf.

Mücsarnok 194o A magyar müvészetért c.kiáll.

MIK

.ilo ,sasv

Miccarrok 1940 A megyar művészetért c.kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Pásztorleány, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c. kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Balkon, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Balkon, repr.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Bernáth Aurél

szerepelt a Műcsarnok Téli tárlatán.

N. M. 1939. XII. 17.

Bernát Aurél

Műve szerepelt a Postatakarékpénztár

aukcióján

P fl 1939. VII 7.

Bernáth Aurél

Szerepelt a varsói magyar kiállításon.

MN 1939. V. 2.

Bernáth Aurél

szerepelt a krakkói magyar kiállításon.

N li 1939. IV. 12.

MDK

Bernáth Aurél

/Vigil/: Pohárnok Zoltán gyüjteményes kiáll. Magyarság 1938. okt. 19.

MDK

Bernáth

Festményei a Mücsarnokban rend.Szt.István kiállitáson.

/d.m./:Szt.István kiáll. a Mücsarnokban.

Magyarország 1938.máj.24. 8.o.

MDK

Bernáth Aurél

A képzőművészet 1937-ben. Ujság 1938. jan. 1.

Bernáth Andrés

Egy képe nekrepel a KVT kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Hirlap 1937 XI 21

Bernáth Aurél

„Hosónő" c. műve nagyon
a KUT jubilárni kiállításán
a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Pesti Napló 1937 XI 21

MDK;

Bernáth Aurél festőművész.
A Fränkel Szalonban rendezett kiállitáson.

Művészet,1937.7.sz.66.1.

MDK

Bernáth Aurél

Kállai E: KUT kiáll. N.Szal. Uj Idők, 1936. lo.sz. kép.

MDK

Bermáth Auréll, festöm.

nyerte a föváros nagy aranyérmét.

Bermáth Auréll kapta a föváros aranyérmét. -A Pesti Városháza 1936. 5.dz.15.l.

MDK

Bernáth

neve emlitve

/Vass Elemér képei/ Pesti Napló 1936. jan. 5.

MDK

Bernáth Aurél

-ny: Vass Elemér kiáll. Fränkelnél. Az Est, 1936. I.5.

9.1.

Benkhard Ambrus

Szerepelt a XX. velencei biennálén.

Pesti Hírlap 1936. máj. 29.

Magyar művészet Velencében. Kéri-Kovács László.

MDK

Bernáth

Farkas I.:A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és művész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936. máj. 21. 11.l.

Bernáth Aurél, festő MDK

a Szépművészeti Kiállításon

tervez rendezni 1937. áprilisban.

~~Bp. 1936~~

Huber Rudolf Nyújt. kiállítása.

Bp. 1936. 12. l.

Bernhard Duval, Paris

Paris, le 12 Février 1936

Cher Monsieur Friedländer,

Je vous remercie de votre lettre du 10 courant et vous prie de bien vouloir me faire parvenir votre note d'honoraires pour la traduction de votre article.

Veuillez agréer, Cher Monsieur Friedländer, mes sentiments les meilleurs.

Bernhard Duval

MAK

Bernáth Aurél, festő

az oslói kunstnernes Hus kiállításán

vesz részt.

Anhaj Andrei gyűjt. kiállítása.

Bp. 1936. 12. d.

Bernáth Aurél

Bécsben a Neumann és Salzer mükereskedö cég szalonjában rendezett magyar mükiállításon képeivel szerepelt

PN.936.III.22.

Bernáth Aurél

Bécsben a magyar képkiállításon szerepelt.

M.936.III.21.

Bernáth Aurél

Bécsben a Neumann és Salzer Galériában rendezett tíz magyar festő kiállításán szerepelt.

Újság 936. III. 21.

Bernáth Aurél

Magyar festők bécsi kiállításain szerepelt.

PN.936.III.21.

Bernáth Aurél

Bécsben a Neumann és Salzer-féle képcsarnokban rendezett magyar festők kiállításán képei szerepeltek.

M. 936. III. 14.

Bernáth Aurél

Bécsben a Neumann és Salzer féle képcsarnokban rendezett "Magyar festőkiállítás"-on képei szerepeltek.

NM.936.III.13.

Bernáth Aurél

Szerepel a K. V. T. Kiállításon a Nemzeti Szalonban

P. H. 936 II. 25

Bernáth Aurél

Szerepel a K.U.T. Kiállitáson a Neureli Salonban.

Est. 936 II. 23.

Bernáth Aurél

Szerepel a K. U. T. mállítóson a Nemzeti halomban.

Kiemelt (Társaja) "c. művét

P. N. 936 11. 23

Bernáth Aurél

Szerepel a K.V.T.
Kiállításán a Nemzeti
Szalonban.

B.H. 936 II/23

Bernáth Aurél.

Lerepel a K.U.T. Ziállitásán a Nemzeti Salonban.
Kiemelik beszélgető nőzet ábrázoló répét.
N.Ü. 936 II. 22.

MDK

Bernáth I.

festő

a jelen magyar festészet egyik reprezentánsa

Gachot, François: Modern Hungarian Painting
Hungarian Quarterly, 1936-I 91.o

MDK

Bernáth

Merengő
Férfiportré
Vöröshaju lány,
Társaság c. képei szerepelnek a kiállitáson

Benczo László:A K.U.T. kiállitása Nemzeti Szalonban
Képzőművészet, 1935. 17.l. 80.n.

Bernáth Aurél

Festőművész

New-york Silbermann Gallery
Hönyi sztrájnal együttes kiállítás

1935 XI.

Bernáth Aurél

Szerepelt a pittsburgi Carnegie-kiállításon.

M. 1935. IV. 15.

Bernáth Aurél

Szerepelt a pittsburgi Carnegie-intézet kiállításán.

Nk 1935. IX. 15.

Bernáth Aurél

szerepelt a pittsburgi Carnegie-intézet ki-
állításán.

PH 1935. IX. 11.

Bernát

festőművész

Szinyei Társaság kiállitása - Ernst Muzeumban - képé-
vel szerepel.

8 Órai Ujság
1935.VI.6.

Bernáth Aurél

~~La~~ „Az épülő lánchíd"
c. lépő a velencei
Biennalén Luciano Pomini
(- Castellanza, Varese) vette
meg.

— szóbeli közlés.

Bernáth Aurél

Szerepel az "Alkotás Müvészház" második csoportkiállitásám müveivel

P.H.1942.XII.12.

142

Bernáth Aurél

Kiállít az "Alkotás Művészház" második csoportkiállításán.

Magyar Nemzet 1942.XII.16.

Benáth Aurél

Kálmán

MN. 1942. XI. 26

rgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.

).650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Bernáth Aurél

Az „Alkotás Művészház" első kiállításán szerepel műveivel

N. U. 1942. XI. 19.

Bernáth Aurél

Kiállít

Nyitr. 1942. XI. 17.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa György
Megrendelés esetén az összeg MNB 149.
ciós Központ számlaszámára utalandó. E
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "Ac
mely a terület épitészeti állagának a törő

Mü

Bernáth Aurél

Alkotásaival szerepel a Tamás Galéria "magyar akvarellek" c. kiállitásán.

Pest,1942.X.16.

Bernáth Aurél
festő

A Tamás Galériában rendzett "Magyar akvarellek" c. kiállitáson szerepel, emlitve Ezüsttál c. müve.

esti M.O.1942.X.12.

Bernáth Aurél

A Nemzeti Szalonban a KUT soros évi kiállításán szereplenek művei.

Esti Kis Ujság 1942. XI. 3.

Bernáth Aurél

A Nemzeti Szalonban a KUT kiállításán szereplenek képei

U.M. 1942. XI. 3.

Bernáth Aurél

A magyar tenger festői

(Farkas 2.)

NV. 4942. X. 3.

i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

tán: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Bernáth Aurél

?

A Corvin Áruház 'állandó' képző-
művészeti tárlatának negyedik bemuta-
tóján szerepelt.

N. ü. 1942. VII. 3.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Alkotásainak repr.-ói szerepelnek a Corvin Áruház kiállitásán, amelyről "Akvarellek, szobrok, szines reprodukciók kiállitása a Corvinban" -cimmel ir a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. juli 8-14. V. évf. 29.sz. 38-39. lap

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Csendélet" c. alkotását bemutatja a lap a Corvin Áruházban rendezett kiállitásról. Repr.

Horváth Zoltán: "Remek a negyedik Corvin Tárlat" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. juli 10-16
V. évf. 28. sz.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Marili járékokkal.	Olajf.
Csendélet sakktáblával.	Pasztell
Festönö.	Olajf.
Csendélet.	Pasztell.

Műcsarnok. IV.Képzőművészeti Kiáll. "A Magyar Művészetért". 1913. máj.16-30. Kat. 8.1.

Bernáth Aurél

MDK

Festőnő, repr.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Marili játékokkal, olf.

Csendélet sakktáblával, pasztell

Festőnő, olf.

Csendélet, pasztell

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Virágcsendélete és megragadóan szép akvarelljei"-ről ir a lap az "Uj képzőművészeti szalon nyilt meg a Belvárosban" c. beszámolójában a kiállitásról s az ott szereplő művészekről.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. aug. 13-19
VI. évf. 33. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Festőnő" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a Műcsarnokban rendezett kiállitásról. A müvész fényképét is hozza a lap.

"650 kép és szobor" c.
Film Színház Irodalom, Bp. 1943. május ~~14-20~~ 21-27.
VI. évf. ~~20~~ 21. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Riviera" c. festményének repr.-ját bemutatj
a lap az ENID kiállitásáról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. ápr. 30.-
május 6. VI. évf. 18. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

A Belvárosi Müvészeti Szalon "kiállitásán az egyetemes magyar képz müvészet reprezentánsai egy-egy kiváló müalkotással vannak képviselve.."- irja a lap "Uj Képzőművészeti Kiállitás a Belvárosban" cimmel és hozza a kiállitott müvek fényképfelvételeit, de nem jelöli külön, hogy melyik mü kinek az alkotása.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. aug. 18-24. VI. évf . 35. sz. 32. lap

Velence

Tér és Forma 1943. 156.

Bernáth Aurél címhez a kri-
tikáról

London

Tér és Forma 1943. 156.

Bernáth Aurél cikke a kritikáról

MDK

Bernáth Aurél, festö

"csendéleteinek sajátos zamatot kölcsönöz a sok barna árnyalat".

Festönök. "elvontsága ellenére is közvetlen hatásu".

R.Szörédi Ilona:
Mücsarnok. "A Magyar Müvészetért" kiáll. 1943.máj.
Vasárnapi Ujs. 1943 máj.16. 13.1.

MDK

Bernáth Aurél

"Balatoni táj" c. festm.repr.

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Mücsarnok.
1955.Kat.

MTA

MDK

Bernáth Auréll

1928-ban Bp.-en gyűjteményes kiáll.-t rendez. Ablakos csendélet,a Tél, a Zebegényi táj, a Kikötőmunkás, a Festőnő.Részt vesz a Szabadság és Nép freskópályázaton. 1945-ben a Képzőm. Főisk.tanára lett. 1948-ban Kossuth-dij, majd a Népköztársaság Érdemes Művésze c.kapta. 1951-55-ig a Képzőm.és Iparm. Szövets.-nek elnöke. A MEMOSZ-székház számara készitett munkásmozgalmi témajú pannók.

Artner Tivadar: Bernáth Auréll 60 éves.
Szabad Nép 1955.nov.13.

MDK

Bernáth Aurél

1926.-ban Riviéra c.olajf. 1932.-ben Kikötő-munkás. Vénusz, Hegedű.
Hazatér és megszületnek a Balatonról, Duna-partról készült vásznai. Csendéletei, interiöröl
A Rothe Fahne gyakori illusztratora részt vesz a Tört.Emlékbizottság munkájában. Szoc.tart. komp.a Vasas Székházban szerepelt. A felszabadulás óta a Képzőm.Főisk.tanszékvezető tanara.
Kossuth-dijas, érdemes művész.
Dutka Mária: Bernáth Aurél születésnapjara. Magyar Nemzet. 1955.nov.13.

MDK

Bernáth Aurél

Nagybanyán kezdett az alkotómunkához Thorma és Réti vezetése mellett. Az ellenforradalom elől Bécsbe menekül. Ott egy csontfaragó műhelyben esernyőnyeleket farag. Ezután Berlinben egy diorámakészítőnél helyezkedik el. Itt születnek munkaközben meg a berlini pasztellek.

Dutka Mária: Bernáth Aurél születésnapjára. Magyar Nemzet 1955. nov. 13.

MDK

Bernáth Aurél

Az ipari munkásság és a sport 1954 olajtemp. Művész tul.

Munkásmozgalom kezdete 1951 olaj Munk.-mozg. Int.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok. Kiállitott művek jegyzéke. 7.1.

1955

MDK

Bernáth Aurél

Sztálinvárosi kikötő 1953 olaj OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 3.1.

MDK

Bernáth Aurél

Szénagyűjtés 1953 olaj Külügymin.tul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke.3.1.

1955

MDK

Bernáth Aurél

Szénagyüjtés,1954. c.kép repr.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok Kat. 1955

MDK

Bernáth Aurél

Festőműterem 1950 olaj OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok. 1955
Kiállított művek jegyzéke. 13.1.

MDK

Bernáth Aurél

Freskóterve az V. magyar képzőművészeti kiall.

Dutka M.: 1954 képzőművészeti tükre.

Magyar Nemzet 1955.jan.9. 7.l.

MDK

Bernáth Aurél, festö

nagy freskója mellett két tájjal szerepel.
/A freskó szinvázlata csupán./

Rényi Péter: Az V. Magyar Képzömüvészeti kiállitás festményeiröl. Sz.N. 1955. jan. 9. 6.l.

MDK

Bernáth Aurél

Szekfük, fekete háttérrel, akv.

Miskolci kiáll. I. Herman O.Muz. 1955.

19. 1.

MDK

Bernáth Aurél

Budapesti városkép télen, akv.

Thuják a Balatonnál, "

Tavasz, "

Miskolci kiáll. I. Herman O.Muz. 1955.

19. 1.

Bernáth Aurél

Sztálinvárosi részlet, of.

Miskolci kiáll. I. 1955. Herman O. Mus.

xxxxxxxxxxxx ~~20.l.~~ 16.l.

Bernáth Aurél

"A nagy sikert aratott mesterek" között ir a lap a müvészről, de alkotásait külön nem nevezi meg, melyek a Mücsarnokban rendezett, V. Magyar Képzőmüvészeti Kiállitáson szerepelnek.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. dec. 25.
V. évf. 41. sz. 2. lap.

MDK

Bernáth Aurél

festő

A mester nyitotta meg a vidéken elő képzőművészek budapesti kiállítását

S.M.: Pécsi művek a vidéken elő . . .

Dunántúli Napló, 1954. dec. 17 - 7 lap

MDK

Bernáth Auréll festőm.

Borsos Miklós br.érme a müvészről

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf.kiáll. 1954.szept. 20. 1.

Bernáth Auréll, 1895-- MDK

Ülő nő, tinta

Dunai hajó, akv.

Petróleumlámpa, akv.

Tájkép, akv.

Szekfü, akv.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf. kiáll.
1954. szept.
26 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

nevét enclitik:

P.G.: Les Populistes reçoivent les Peintres
~~Xxxxxxxxx~~ Hongrois

Les Lettres Françaises, Párizs, 1954. jun.17.

MDK

Bernáth Aurél

neve említve

Műcs. kiáll. 1954. ápr. Fényes A.terem

Bernáth Aurél

"Orvosnő" c. és "Csendélet"-einek "valószerü szépsége megkapó", -irja Cseh Miklós: a "IV. Magyar Képzőmüvészeti Kiállitás" c. beszámolójában, mely a Mücsarnokban rendezett tárlaton bemutatott alkotásokról ad ismertetést.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. jan. 16.
V. évf. 2. sz. 1-2. lap.

Bernáth Aurél

A IV. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson bemutatják a művész tájképeit, -közli a lap cimlapján, s felsorolja a Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő művészeket.

Irodalmi Ujság. Bp. 1953. dec. 19.
IV. évf. 26. sz. cimlap.

Bernáth Aurél

MDK

Ujpesti rakpart, olf.

Dr. P.A. arcképe, olf.

Balatoni tájkép, olf.

Műcsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Sztálinvárosi részlet.	Olajf.
Sztálinvárosi kikötö.	"
Leányom arcképe.	"

/Műcsarnok?/- III.Képzőművészeti kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 5.l.

Bernáth Aurél MDK

Sztálinvárosi kikötő, repr.

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Sztálinvárosi részlet, olf.

Sztálinvárosi kikötő, olf.

Leányom arcképe, olf.

Mücsarnok 1952-53 III.Magy. Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél.

A Fő. Tanács képzőművészeti pályázat „A tanácstag fogadóórát tart" címen a művészt kérnit festménnyt. (említve)

Magyar Nemzet, 1952. Jún. 15.

Bernáth Aurél.

A Tó. Tanács képzőművészeti pályázat
„A tanácstag fogadóórát tart" címen
a műszt hívott festmény. (emlékre)

Nagyar Aurél, 1952. Jún. 15.

Bernáth Aurél.

A Tavasi Tárlaton tájképe szerepelt.

Kis Ujság, Budapest, 1952. Jún. 1.

Bernáth Aurél.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új tiszti-kar elnökségébe választották.

Szabad Nép, 1952. május 24.

Bernáth Aurél.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén megválasztották az új tiszteletbeli elnökségébe.

Népszava, 1952. május 27.

Bernáth Aurél.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének 1952. évi közgyűlésén az új tisztikar elnökségébe választották.

Független Magyarország, 1952. Máj. 26.

Bernáth Aurél

Horváth Márton „Megjegyzések a képzőművészeti vitához" ~~című~~ c. füzetében a II. Képzőművészeti Kiállítással kapcsolatban műveit elemzi.

Magyar Nemzet, 1952. máj. 25.

Bernáth Aurél.

A Tavaszi Tárlaton „Az új Lánc-
hid" c. képe szerepelt. (említve.

Szabad Nép, 1952, máj. 25.

Bernáth Aurél,

a földalatti apparatust állandóan
egy 120 négyzetméter felületű freskót készít,
Szőnyi Istvánnal együtt.

Szabad Nép, 1952. ápr. 13.

Bernáth Aurél

festőművész

A fővárosi Tanács festészeti pályázatára meghívást kapott „Tanácstag fogadóórát tart" témakörű vázlatának elkészítésével.

Magyar Nemzet, 1972. ápr. 23.

Bernáth Aurél

Az uj Lánchid, olf.

Szőlőhegy, pasztell

Műcsarnok 1952. Tavaszi tárlat

Bernáth Aurél.

A bajai Türr István múzeumban kiállítás nyílik „Duna a festészetben" címmel, melyen budai képe, -a hidak sorsát szemléltető képanyag- fog szerepelni. (említve.)

Bácskiskúnmegyei Népújság, Kecskemét, 1952. Febr. 24.

Bernáth Aurél

"Kossuth-dijas festőművész, az Országos Béketanács Kulturális Bizottságának tagja".
A most megalakult bizottságról: "Az Országos Béketanács Kulturális Bizottságának feladatai" cimmel számol be a lap.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. jan. 31.
III. évf. 3. sz. 8. lap.

MDK

Bernáth Aurél

„A munkás mozgalom kezdetei az építőiparban" c. képe szerepel a II. Magyar Képzőműnészeti Kiállításon. repr.

Horváth Márton: Megjegyzések a képzőműnészeti vitához. Bp. 1952. 35. o.

MDK

Bernáth Aurél

Kávéház, past.

Csendélet, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Bernáth Aurél.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt két történelmi festményének témáját a magyar munkásmozgalom harcaiból vette. Mindkét festmény a Mémosz székház díszlermébe fog kerülni. (említve.)
„Reggel a vitorlások táborában" c. festménye is szerepelt a kiállításon. (említve.)

Szabad Nép, 1951. Nov. 4.

Bernáth Aurél

Bán Béla és Szentiványi Lajos művésztársával, "az épitőipari munkásság fejlődéséről számol be hat faliképen, az illegális szervezkedéstől, a sztahanovista munka-módszer átadásáig." A művészek munkájáról elismeréssel ir Pogány Ö. Gábor: "A Második Magyar Képzőművészeti Kiállitás" cimmel a Mücsarnokban rendezett tárlaton bemutatott müről.

Irodalmi Ujság, Bp. 1951. nov. 6.
II. évf. 23. sz. 4. lap.

Bernáth Aurél.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szereplő művek melyek címe „Budai Dunapart" - már megvásárolta a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja. (említve.)

Világosság, 1951. Nov. 19.

Bernáth Aurél

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon MÉMOSZ-képei szerepeltek (említve) valamint „Budai Dunapart" állrotása. (említve.)

Magyar Nemzet, 1951. Nov. 30.

Bernáth Aurél.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás első termében helyezik el a magyar munkás-mozgalom egy hőri korszakát megörökítő alkotását.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 31.

Bernáth Aurél.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításra
építőmunkás témájú művét küldte be.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 25.

Bornáth Aurél.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon kerül bemutatásra a magyar munkásmozgalom egy jelenetéről készített képe. (aulitve.)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 31.

Bornát Aurél.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon bemutatásra kerül a Mélusz-székház részére készített műve.

Világosság, 1957. Okt. 30.

Bernáth Aurél MDK

A Mémosz előtti tüntetés 193o-ban, olf.

A munkásmozgalom kezdete az épitőiparban, olf.

Reggel a vitorlázók táborában, olf.

Budai dunapart, olf.

Mücsarnok 1951.II.Magy. Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél MDK

A munkásmozgalom kezdete az épitőiparban, repr.

Műcsarnok 1951.II. Képzőm. Kiáll.

Bernát Aurél.

A földalatti gyorsvasút föld alá vezető lépcső bejáratánál elhelyezendő ipari témájú freskópályamű kompozíciójának tökélelesítésére felkérték.

Magyar Nemzet, 1951, Szept. 21.

Bornáth Aurél.

A földalatti gyorsvasút állomásépület lépcsőcsarnokába két darab freskó kerül, melyet művével megajándékozott.

Magyar Nemzet, 1951. aug. 9.

Bernáth Aurél

A fiktalatti gyorsaut állandóprint lépcsőrendkába hét darab frekvenciál, melyet minőnel megfelyárott.

Magyar Nemzet, 1951. dec. 9.

Bernáth Aurél.
Kossuth-díjas festőművész

A magyar képzőművészküldöttség tagjaként a Szovjetunióban járt.

Kis Újság, 1957. június 14.

Benedek Andrél

Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész

A magyar képzőművészküldöttség tagjaként három hétet töltött a Szovjetunióban járt.

Magyar Nemzet, 1951. jún. 13.

Benkhard Ambrus

Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész.

a Szovjetunióban járt magyar képzőművészküldöttség tagja volt.

Lipcsa, 1951. Jún. 13.

Bernáth Aurél

A magyar képzőművészküldöttség tagjaként a Szovjetunióban járt.

Magyar Nemzet, 1957. jún. 10.

Bernáth Aurél

festőművész.

A Szovjetunióban járt képzőművész-küldöttség tagjaként.

Kis Ujság, 1957. Jún. 10.

Bernáth Aurél MDK

Festő-müterem, olf.

Május 1 . /Freskótervrészt/, olf.

Család, olf.

Mücsarnok 1950 I. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Bernáth Aurél a Képzőm.Főisk.tanara

"Család" című festménye a Munkácsy-díj II.fokozatával kitüntetve, az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

Pogány Ö.Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás.

Szabad Nép, 1950.szept.2. 6.l.

Bernáth Aurél

Jegyzetek a művészetről – A socialista realizmus problémái. – Közösségi művészet felé – címmel cikket írt. (Utóbbi hozzávolás a képzőművészet vaskadrenvezetében a fenti címen tartott ennek pályazatkiállítás ankétjén.)

Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 70–74. l.

Benczúr.

Székely és Lotz nemélyében az akadémikus festészet nagy kapacitású képviselőkkel rendelkezett (és Munkácsy hatása is nagy volt), – ezért nem tudott hálunk a szintiszta realizmus egyöreset verni. Nagybánya és Rippl forradalma Benczúr és Székely Műcsarnoka ellen küzdött.

Bernáth Aurél: A szocialista realizmus problémái. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 72. l.

Bernáth

több műve megtalálható a budapesti Radnai
gyűjteményben. és a Kövesi-kollekcióban.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a
magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949.
16. évf. 2.sz. 68 l.

Bernáth Aurél

festőművént magyarországi tartózkodása idején meglátogatta Géo-Charles francia költő és műkritikus.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 68. l.

Bernáth

élő művén műve nesepelt a 19. század magyar művénetét és a ~~...~~ mai iskolát bemutató entergonis kiállítása, melynek megnyitásán (Városháza kapterme) Géo-Charles költő és műkritikus jelen volt.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művénetről. Magyar Művénet. 1949. 16. évf. 2. sz. 66. l.

Bernáth Aurél

Szerkenti a Magyar Művészetet a Szinyei Merse Pál Társaság (melynek rendes tagja) megbízásából 1948-ban bilenc évi hiány-szerű szünetelés után jelent meg újra (kétharonkent).

A Szinyei Merse Pál Társaság titkári jelentése. – Magyar Művészet. 1949 16 évf. 2. sz. 84-l.

Bernáth Aurél

a Szinyei Merse Pál Társaság tagja. 1948-ban Kossuth-díjban részesült.

A Szinyei Merse Pál Társaság titkári jelentése. – Magyar Művészet, 1949. 16. évf. 7-12. 84. l.

M.D.K.

Bernáth Aurél

A fővárosi és a debreceni "képzőművészek legkitünőbbjei állitották ki alkotásaikat" a debreceni Vigszinház és Apolló mozik előcsarnokaiban.
A közlemény nem emliti külön a müvészi alkotásokat, csupán a müvészek neveit közli.

Tárlat a debreceni mozikban.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 15. II. évf. 24. sz. 14. l.

MDK

Kiállitások

Bernáth Aurél

Szabad Művészet, 1949.1.sz. 30.o.

Bernáth Aurél

A tárlaton bemutatott művei:

21 sz. „Vidéken,"
22 " „A reggel."
23 " „A Balaton parti teraszon."

Exposition d'Art Hongrois Contemporain, Paris, é.n. (1949?) Katalógus: 14 l.

Bernáth Aurél

23. sz. „A Balaton parti terasszon"
egész alakos, fekete-fehér reprodukció.

Exposition d'Art Hongrois Contempo-
rain, Paris, é.n. (1949?) Catalogue.

Bernáth Aurél

A színek e mestere fegyelmezett és egyben lírai módon fejezi ki művészetét. A Képzőművészeti Főiskola tanára; Kossuth díjas.

Exposition d'Art Hongrois Contemporain, Paris, é.n. (1949?) Katalógus, 131.

Bernáth Aurél

Tanulmányait Nagybányán végezte. 1924-ben, Berlinben nyílik meg első kiállítása nagy sikerrel. 1928-ban Budapesten volt gyüjteményes tárlata, amellyel megnyerte a magyar közönséget.

Exposition d'Art Hongrois Contemporain, Paris, é. n. (1949?) Katalógus 13 l.

MDK

Bernáth Aurél

Nyár, vf.

Müvésznő, cer.

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. emlékkiáll. 1948. dec.

MDK

Bernáth Aurél

Hoffmann Edith árnyékrajza

Szépm. Muz. Graf, Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. emlékkiáll. 1948. dec.

Bernáth

F.A.H: A dolgozó nő és anya. Szabad Nép. 1948. nov. 27. 6 l.

oltozott szobákkal és folyosóval.
énesbirtoké volt.

. 1907, Rép. 85 l. – Kincze Imre, 1955)

Bernáth Aurél

MDK

Művészetéről is beszél a cikkiró, aki "A mai magyar festészet és szobrászat kiállitása"/Catania. 1948. jan jan 18-24/ alkalmából a mai magyar müvészet gyökereit vázolja.

Péter Meller: Quattro pittori e due scultori della piu schietta contemporaneitá.

LA SICILIA 1948. jan 20.

Bernáth Aurél

A miskolci Kossuth szálló emeleti kiállitási helyiségében a Szépmüvészeti Muzeum, Fővárosi Képtár és néhány magángyüjtő anyagából rendezett kiállitáson müve szerepelt.

Északmagyarország 1948.aug.12. 2.l.

Bernáth Aurél festőművész

Bányavidéki ut

Festőnő

Bányavidéki Vándorkiállitások katalógusa 1948.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Park" c. alkotása szerepel a Szépmüvészeti Muzeum kiállitásán.
Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában magasra értékeli a müvet.

"Láttuk Hallottuk Olvastuk" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. aug 1o-16. IV. évf.
33. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Kossuth-dijas müvészek villámlexikona" cimmel irja a lap: "szubtilis festőisége a leghétköznapibb tárgyat is tündöklő, könnyedén lebegő és mégis erőteljes szineivel egy más világba emeli".

Fényképét bemutatja a lap.

Szinház, Bp. 1948. ápr. 13-19. IV. évf. 16. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Kossuth-nagydijat kapott a müvész és fényképét hozza a lap Bóka László: "Ledőlt az elefántcsonttorony" c. beszámolójának keretében.

Szinház, Bp. 1948. márc. 16-22. IV. évf. 12. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Berend Ilona: "Kiállitások cimmel ir a Szinyei Társaság tizedik kiállitásáról.
A tárlaton szerepel alkotásaival a müvész.
Nemzeti Szalon kiállitása.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. febr. 24. - márc. 1.
IV. évf. 9. sz.

M.D.K.

Bernáth

A Dési Huber-Kör által rendezett kiállitáson szerepel a müvész alkotásaival a Fővárosi Képtárban.
A kiállitáson több mint 400 grafikai müvet mutattak be, amelyről Berend Ilona: "A magyar grafika loo éve" cimmel ir.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 6-12. IV. évf.
2. sz.

NDK

Bernáth Aurél

Ablak
Kovácsék
Halas csendélet
Tájkép

Szinyei Társ. X.kiáll. N.Szal. 1948. febr.

MDK

Bernáth Aurél

Ablak

Kovácsék

Halas csendélet

Tájkép

Szinyei Merse Pál Társ. művésztagjainak X. kiáll. Nemz.Szal. 1948. febr.

MDK

Bernáth Aurél

"Dunapart", pasztell

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v. Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan. 4-26-ig. 6.o.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Pekáry Dagmar: A Képzőművészeti Főiskola tanárával készült interjuja keretében a lap bemutatja a müvész legujabb festményét.
Repr.
A müvész fényképét bemutatja a lap.

Szinház, Bp. 1947. szept. 24-3o. III. évf. 39. sz.

MDK

Bernáth Aurél

Önarckép, of.

Kompozició, "

Fókusz Galéria 2. kiáll. 1947. márc.

MDK

Bernáth Aurél

Karácsonyfa, paszt.

N.Szal. 1947.jan. Törzstagok III-ik kiáll.

MDK

Bernáth Aurél

Csemdélet fehár vázával, of.

N.Szal.1947.jan. Törzstagok III-ik kiáll.

MDK

Bernáth Aurél

Karácsonyfa, paszt.

A törzstagok 3. kiáll. N.Szal. 1947. jan.

MDK

Bernáth Aurél

Csendélet fehér vázával, of.

A törzstagok 3.kiáll. M.Szal. 1947. jan.

Bernáth Aurél

Bemutatott műve:

48 sz. „Dunai látkép", olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért"

I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946.

VII.

81

MDK

Bernáth

Kállai Ernő: Elvont müvészet I.m. csop.kiáll. M.Képzm. Szerv. 1946. máj. 3 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél

A Szinyei Merse Társaság Fényes Adolf emléke
zetére felolvasó ülést tartott, amelyen rész
vett a müvész, s ebből az alkalomból a lap
bemutatja fényképét.

Szinház, Bp. 1946. május 16-22. II. évf.
18. sz. 23. lap

M.D.K.

Bernáth Aurél

Fényképét hozza a lap abból az alkalomból, hogy a felszabadulás emlékére a főváros emlékérmet adományozott a müvésznek.

Szinház, Bp. 1946. febr. 13-28. II. évf. 7. sz. 4-5 lap

M.D.K.

Bernáth Aurél

Fényképét hozza a lap abból az alkalomból, hogy a felszabadulás emlékére a fővárosemlékérmet adományozott a művészpek.

Szinház, Bp. 1946. febr. 13-28. II. évf. 7. sz. 4-5 lap

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Karácsonyfa" c. alkotását kiemeli beszámolójában Berend Ilona: "Az ujjá született Nemzeti Szalon" cimmel.
A kép a megnyitó kiállitáson szerepel.

Szinház, Bp. XVI 1946. jan. 15-21. II. évf. 3. sz. 18. lap

MDK

Bernát Aurél festőm.

Miklóssy Z: Művészprogram Zebegényben. Figyelő 1946.I.26.II.é.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Müvészek ujjáépitési kölcsöne" cimen a müvész ötvenezer pengős dijat kapott a müvészek részére megállapitott dijazási keretből.

"50.000.- P.-ős dijat kapott ötven képzőmüvész" c.
Szinház, Bp. 1945. szept. 12-18. I. évf. 5. sz. 22. lap.

MDK

Bernáth Aurél

Virágcsendélet, paszt.

Csónakázók, ef.

Szinyei Merse Pál Társ. jub. kiáll. 1945.nov.

MDK

Bernáth Aurél

Önarckép Marilivel, of.

Szinyei Merse Pál Társ. jub. kiáll. 1945. nov.

Bernáth Aurél

A Balaton festői között elismert, kiváló művész.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabad Szakszervezetének Képzőművészeti kiállítása, Bp. 1945. VIII.

Bernáth Aurél

Bemutatott művei:

83. sz. „Margithid", olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszabadszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

Bernáth Aurél

Bemutatott műve:

85. p. „Kert", pastell.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945

Bernáth Aurél MDK

Műteremben, olf.

Festőnő, olf.

Mücsarnok 1944 A Székesfőv.Képtár Jub. kiáll.

MDK

Bernáth Aurél

Fosca,François: L'art hongroise moderne au musée Rath. La Tribune de Genève. 1944.máj.23.

MDK

Bernáth Aurél

ZPA: "Uj romantika" és még 2 kiáll. Magyarország, 1944. márc. 3.

MDK

Bernáth Aurél

J.B.: Kunsthalle Bern. Ungarische Kunst.

Neue Berner Zeitung 1944 febr.16.

MDK

Bernáth Aurél

e.k.: Kunstverein N.Szal. Pester Lloyd 1944. febr.26.

MDK

Bernáth Aurél

Csendélet, paszt.

Tiszai halász, "

A törzstagok 2. kiáll. N.Szol.1944. febr.

MDK

Bernáth Aurél

Pátzay Pál terr. mellszobra a müvészről

A törzstagok 2. kiáll. N.Szal. 1944. febr.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Festő nő" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap "Képek és szobrok a Nemzeti Szalon és a Mübarát kiállitásáról" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. nov. 12-18
VI. évf. 46. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Önarckép" c. müvét bemutatja a lap a Székes fővárosi Képtár kiállitásáról, amely "A magyar grafika 150 éve" cimen nyilt meg.
Repr.

Grafikai kiállitás a Székesfővárosi Képtárban c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. okt. 29.-nov. 4. VI. évf. 44. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Ignácz Rózsa:"Szolnok müvészei" c. beszámoló
jában ir a müvészről, alkotásairól s cikké-
nek keretében a lap bemutatja a müvész "Ma-
rili husvéti játékokkal" c. alkotását.
Repr.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. szept. 24-3
VI. évf. 39. sz.

Bernáth Aurél

Neve Egry egyik levelében emlitve /Folly Róberthez, 1945. XII. 22./. A müvész pénzét Pesten nála /B. A./ hagyta.

Rácz István; Egry József kiadatlan levelei; Képzőmüvészeti Almanach 2, Corvina 197o, 138.l.

Bernáth Aurél

A szerző idéz egy részt Egry Józsefre vonatkozóan az Utak Pannóniában c. kötetből.

Rácz István; Egry József kiadatlan levelei; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 128.l.

Bernáth Aurél

Aliz erhélyen olaj

100 x 110

Miskolci Téli Tárlat 1970

Bernáth Aurél

Alice erkényen repr.

Miskolci Téli Tárlat 1970

Bernáth Aurél

festő

Az 1967-es székesfehérvári kiállításon
bemutatták néhány művét.

Dévényi Imre: Szobotka Imre..
Művészet, 1970. november - 15.

Bernáth Aurél

A tárlaton bemutatott műve:
„Aliz erkélyen", olaj, 100 x 110 cm.

Kovács Béla: Miskolci téli tárlat '70.
Miskolc, 1970.

Bernáth Aurel
festő

A „Munkásállam" című secaga 12.60 m. széles és 8.60 m. magas. A művön 102 alak van ábrázolva.

Szemes Piroska: A művész tisztelug.
Vök Lapja, 1970. ~~[illegible]~~ apszlis - 14 szám

Bernáth Aurel
festő

Bernáth Aurel Kossuth és Munkácsy
díjas, kiváló művész a Magyar Szocia-
lista Munkáspárt székháiában a Mun-
kásállam annú műven dolgozik

Szemes Piroska: A művész tisztelig
Vőh Lapja, 1970. ~~március~~ - 14. szám
április

Bernáth Aurél

Lánchid/szines repro/

Bernáth Aurél:Az ujjáépült Lánchid
Népmüvelés 197o/8 szines melléklet

Bernáth Aurél

A festőművész a Képzőművészeti Főiskola professzora. Lánchid c. képét 1948-ban festette. A háboru után sokáignehezen tudta a szükséges anyágokkal felszerelni mühelyeit. A háboru alatt lakása és összes képei elpusztultak. Külföldi barátai lassan küldözgettek festékeket és igy 1948-ba már üzembe helyezte kis mühelyét. Lánchid cimü festményét az Akadémia egyik szobájából festette. Kép mérete 8oxloo cm. A kép külföldre került, a velencei biennálén egy olasz gyüjtő vette meg.

Bernáth A.: Az ujjáépült Lánchid/Az interjut Bánszki Pál készitette Népmüvelés 197o/8 46.old.

Bernáth Aurél

Xitx Fiatal művészek jelentkeztek olyanok ,mint Szőnyi,Bernáth Aurél uj célokkal és eredményekkel és a régebbiek Rippl,Csók, Iványi-Grünwald,Fényes Adolf szivesen látják tagokként maguk körében és a vacsorázó asztalná .

Bálint Lajos:Két asztal társaság
Látóhatár 1970/7-8 742.

Bernáth Aurél

Petőfi képe az V. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás
Északmagyarország 1959. okt. 30. 4. l.

Bernáth Aurél

MDK

Képzőművészek uj alkotásokat készitenek
ipari városoknak és vidéki iskoláknak.
Fenti művész is részt vesz.

Esti Hirlap 154 sz. 1959. július 3. 1 old

Bernáth Aurél MDK

A Hazafias Népfront ünneplésére a Somogymegyei Képzőművészek csoportja ünnepséget rendezett. Fenti művész is jelen volt.

Esti Hirlap 151 sz. 1959. jun. 30 2 old.

Bernáth Aurél MDK

kiállítása a Szinnyei teremben.

Esti Hirlap 128 sz. 1959. jun. 3 2 old.

Bernáth Aurél

MDK

Rippl Rónai József

életéről szóló Somogyi Almanach-ot Bernáth Aurél ünnepi írása nyitja meg.

Esti Hirlap 102 sz. 1959. máj. 4. 4 old.

Bernáth Aurél MDK

A VII. Magyar Képzőművészeti kiállitás a Műcsarnokban, a Tanácsköztársaság évfordulója tiszteletére. Fenti művész is részt vesz.

Esti Hirlap 75 sz. 1959. márc. 29. 2 old.

Bernáth Aurél MDK

Megnyílt a VII. Magyar Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban. Fenti művész is részt vesz.

/Petőfi/

Esti Hirlap 74 sz. 1959. márc. 28. 2 old.

Bernáth Aurél
Kossuth dijas festőművész

A brüsszeli világkiállitáson nemzetközi zsüri aranyx diszoklevéllel tüntette ki.

/alum. falfestmények/

Esti Hirlap 59. sz. 1959. márc 11. 2 old.

Bernáth Aurél

(mil. 1895)

Vidéken. 1941. o. v. 85 x 125 cm.

J. b. l.: BA

Fruchtet Gyűjtemény.

Reprodukció: Vidéken

Mérőjavaság a képröművénetben,
a kat. bevezette Mistolni János.

Bp. 1959

19. l.

mdk

Bernáth Aurél

mūve: Szőlőkötöző lány (pasztel)

Jelenkor, 1959, Pécs. 3. sz 48 l. után
Mūmelléklet

mdk

Bernáth Aurél

mulékbeszéde nyitja meg a Visszaculéke-
zések Rippl-Ronai Jósséfre c. zsp kiállítási
könyvet, mely a festőművész Rippl, halála 30.
éves évfordulójára készült

Sovs Arpád: Visszaculékezések Rippl-Ronai Jósséfre
Jelenkor. 1919, Pécs 4. sz 103. l

Bernáth Aurél (1895-)

Varjat. „BA" (monogr.)
atv. 320 × 465 mm. Ltr.: 1955 - 5562.
Nyár. cer. és atv. 330 × 414
mm. Ltr.: 1936 - 3031.

Reprodukció: Varjat

Magyar kajz és atvarell a XIX. és XX.
naradban. Bev. Oelmacher Anna.
kat. Bp. 1959

38.

Bernáth Auréll festő M.D.K.

1928-ban tünt föl idehaza.

Perkas Zoltán: Egry József /1883-1951/ Bp. 1959

7.1.

M.-.L.

Z.L.

Bernáth

MNK

A moszkvai kiállitáson /1958 dec/ kiállitják

"A munkásmozgalom kezdetei az épitőiparban "
c. pannoját.

Deréi Tamás: Tizenkét ország 4000 műve a moszkvai kiállitáson.

Esti Hirlap. 1958.okt. 10.

MDK

Bernáth Aurél

Népszava 1958. szept, 11.

Bernáth Aurél

MDK

A brüsszeli világkiállításon részt vett
és jutalmazott művész

/aranyérem/

Esti Hirlap 159 sz. 1958. jul. 9. 5 old.

MDK

Bernáth Aurél

Párizsból hazajövet lo napot tölt Olaszországban.

Esti Hirlap 131 sz. 1958. jun. 6 2 old.

MTA

Bernáth Aurél

Brüsszeli tartózkodás után Párizsba utazott, ahol az ottani kiállitását beszéli meg.

Esti Hirlap 130 sz. 1958. junius 5. 2 old.

m DK

Bernáth Aurél

festőm.

rajza. Megjelent az. Így éltünk Pannoniá-
ban e. könyvben.

reprodukció

Kossuth-nyomda. Melléklet

Magyar Grafika, 1958 II évf 6 sz. 548 l.

Bernáth

Székely Zoltán: Balaton a képzőművészetben
Műterem 1958 I. évf. 3. sz. 42 o.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

(1895 –

Sz. a Somogy megyei Marcaliban. Első félénk próbálkozásait Rippl-Rónai József öccsének mutatta meg, aki maga is dilettáns festő, de főleg műgyűjtő volt. Az ő biztatására, s az ő segítségével 1915-ben már Nagbányára kerül, azok Thorma és Réti növendére. Az első világháboru katonáskodása után 1921-ben elhagyja Magyarországot, először Bécsben, majd Berlinben telepszik le és tölt három nehéz évet (1923-1926). Csatlakozik a német expressionista irányzathoz. Ebből az időből származó képeinek nagy része elpusztult; két legkiválóbb, ami megmaradt körülük a Neuralt Galériában örökt Riviera. /.

Genthon I.: Aurélien Bernáth

Acta Historiae Artium, Bp.1958.Tom.V.fasc.3-4.

383-403. old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

...(1926-27) és a Sarktáblás csendélet (1924) ami magántulajdonban van. A művész 1926-ban visszatért hazájába, magában hordozva az expressszionizmustól való elfordulást. Szerző ezután hét periódust különböztet meg B.A. műveszetében: metodiknak említi a vízióik hosszakat, az éterikus, áttetsző, bizonytalan formákba burkolt lírai hifejezések korát, majd harmadikként a réalisabb látásmódhoz való hanyarodást. Mindegyikben felsorolja legjellegzetesebb alkotásait, egyesek hosszabb, kiváló elemzésével, melyek alapján hitünő jellemrajzot ad a művésznek, -sokszor helytelenül zögösnek minősítek- tartózkodó./

Genthon I.: Aurélien Bernáth

Acta Historiae Artium, Bp.1958. Tom.V. fasc.3-4.

383-403old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

... inkább északias beállítottságu lényéről, melyeppen legjobb alkotásaiban mélységes humánumot árul el. A felszabadulás utáni évekből, kiemeli a szerző két remek csendéletét: a Karacsonyfát és a halas csendéletet, valamint a nagy, szocialista témáju pannóihoz készült kiváló vázlatait. Bár az emberi test sokasem érdekelte a maga latinos életteljességében, az emberi arcból annál inkább meg tudta ragadni a lélek legmélyebb kifejezését: amiben egyik, megrázó, felejthetetlen példája Szabó Lőrinc arcképe. Szerző felsorolja a művész összes ismert, jellegzetes alkotását és értékes tanulmányát a következő képek reprodukcióival illusztrálja: ./.

Genthon I.: Aurélien Bernáth

Acta Historiae Artium, Bp.1958.Tom.V.fasc.3-4.

383-403. old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

1.) Sakktáblás csendélet (1924)
2.) Riviera (1926-1927)
3.) Csendélet Nikével (1928)
4.) Tél (1928)
5.) Reggel (1928)
6.) Sárgakalapos önarckép (1930)
7.) A kegedűművésznő (1931)

-/.

Genthon I.: Aurélien Bernáth
Acta Historiae Artium, Bp.1958. Tom.V. fasc.3-4.
384-390. old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

8.) Aratóünnepre induló lány (1932)
9.) Vénus (1932)
10.) A pósteni park (1935)
11.) Anya és gyermeke (1938-1939)
12.) Pásztorlány (1937.)
13.) Halak az ebédlőben (1947)
14.) Falun (1941)
15.) Szabó Lőrinc arcképe (1955)
16.) Marili (1952)
17.) Erdélyi parasztnő (1957)

Genthon I.: Aurélien Bernáth

Acta Historiae Artium, Bp.1958.Tom.V.fasc.3-4.

391 - 402. old.

MDK

Bernáth Aurél

Élet és Irodalom. 1958. jan. 31.

Uj müvészeti folyóirat.

MDK

Bernáth Aurél

Sous les frondaisons, of.

Alice au balcon, of.

Buquet rouge á la fenétre, of.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois d'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

Bernáth Aurél

megnyitóbeszédet mond 1957. XI. 24-én a kaposvári városi tanács nagytermében Rippl-Rónai József halálának 30. évfoi-dulóján.

Visszaemlékezések Rippl-Rónai József-re. Somogyi almanach 3. sz. Kaposvár, 1958.

4-9 l.

-b- M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

(1895 —

a Szinyei Társaság tagja,

a Gresham " "

a nagybányai hagyományokhoz

kapcsolódik.

Genthon-Végvári-Németh-Záder: Magyar müvészet 1800-1945. Bp. 1958. 295, 299, 371, 412, 430, 441, 442-448,

 M. D. K

BERNÁTH Aurél festő

1915-ben került a nagybányai telepre s ott Réti és Thorma mellett dolgozott.

A háboru megszakitatta művészi tanulmányait; a huszas évek elején külföldre távozott

./.

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945 ... 1958 Bu. 1958. 442 -

-3- M. D. K

BERNÁTH Aurél Jastó

1921-ben Bécsben él, ahol a kö-
vetkező évben grafikai albu-
mat is jelentet meg

1923-ben Berlinben telepszik le
(itt 2 kiállítása van)

1926. Pöstyénben (Piešťány) kerül.

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar művészet 1800-
1945. Bp. 1958. 442. l.

./.

-4- M.D.K

BERNÁTH Aurél festő

„Föld"

„Eleven tér"

„Kompozíció"

„Sakktábla" (1924)

„Hegedű" (1925)

„Staruhergi tó" (1926)

Genthon-Végvári-Németh-Záder: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1958. 444. e.

./.

 M. D. K

BERNÁTH Aurél festő

„Riviera" (1926) repr.

„Reggel" (1928)

„Ősz"

„Tél" (1929) repr.

„Sárga kabátos önarckép"

Genthon-Végvári-Németh-Záder: Magyar müvészet 1800-1945. Bp. 1958. 444 - 445, 446. l.

 M.D.U

BERNÁTH Aurél festő

„Ilegedűművésznő" (1930)

„Halász" (1931)

Ablaknál álló önarckép (1931)

„Rikötőmunkás" (1932)

„Arabóünnepre induló leány" 1932. rezv.

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar müvészet 1800-945. Bp. 1958. 446, 447. e.

— 7 — ee. D. K

BERNÁTH Aurél festő

„Vénusz" (1932)

„Tavasz" (1931-38)

„Csillagnézők" (1936)

„Felolvasás" (1935)

„Pöstyéni park" (1935)

„Vidéken" repr.

„Táj jázmincsokorral"

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar müvészet 1800-

945 . p. 1958. 446. e.

le. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

„Nő gyerekkel" (1938-39)

„Festőnő" (1943) - XIII. t.

Genthon-Végvári-Németh-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1958. 446. 447, 448, 450, 458, 466.

MDK

Bernáth Aurél

Kovácsék, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Bücs. 1957.

MDK

Bernáth Aurél

Sztalinvárosi kikötő, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mücs. 1957.

MDK

Bernáth Aurél

Freskóterv, paszt.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Milos. 1957.

MDK

Bernáth Aurél

Tél, paszt.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs, 1957.

MDK

Bernáth

"Balaton" kiállitás a Csók Galériában.
Fenti alkotó munkái is részt vesznek.

Esti Hirlap 294 sz. 1957. dec. 15 2 old.

Bernáth Aurél

MTK

"Olvasó nők"

"Kati néni arcképe"

Hajdu Béla: Néhány gondolat a III. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitásról. III. ÉSZAKMAGYARORSZÁG. 1957. nov. 16.

Bernáth Aurél

Olvasó nők, Kati néni c. képei szerepeltek 1957. Miskolcon kiállításon.

Hajdu Béla: Néhány gondolat a III. Miskolci Országos Képzőművészeti kiállításról

Esti Magyarország 1957. nov. 16. 5. l.

Bernáth Aurél

Bejelentette részvételét a III. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson.

Északmagyarország 1957. szept. 22. 6.1

Bernáth, [festő]

MDK

"A Képzőmvészeti Alap Kiadóvállalat megvalósitotta végre régi tervét: kiválóművészek képeinek reprodukcióival diszitett levelezőlapokat bocsát ki.'

A magyar mesterek közül

Munkácsy, Paál. Ferenczy Károly, Koszta és Derkovits, az élő alkotók közül:
Bernáth, Csók, Domanovszky és mások müvei szerepelnek a müveken, melyek ára 1.5o Ft.

[illegible]: A Képzőművészeti Alap ....

Esti Hirlap, II.évf.1o9.sz. 1957. máj.12.vas.
2.oldal

Bernáth [festő] MDK

Csernus Tibor festő mestre

Artner Tivadar: A Tavaszi Tárlat képei között.

Esti Hirlap, II.évf.98.sz. 1957.ápr.28.vas.
2.oldal

[illegible]

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

az irodalmi Erőmű művelődési otthona részére nagyméretű mozaikképvázlatát készítette el.

Számos uj alkotás készül képzőművészeink műtermeiben

Esti Hirlap, 1957. jan. 29.

Bernáth Aurél

Borsos József 1951-ben érmet készített róla. (Bronz, 68 mm, első- és hátlap) (Kat. 171. sz.

Borsos Miklós szobrászmüvész kiállitása. Bp. 1957. /Mücsarnok./ ~~Kat.~~ Kat. bev.: Borsos Miklósné Kéry Ilona Gabriella. Bp. 1957. 22 l., 12 t.

18. l.

MDK

Bernáth Aurél
festő

Így él tünk Pannoniában e. könyve nyerte el az év legszebb szépirodalmi kiadványa emiet (Szépirodalmi Könyvkiadó). Ábra 82 lapon

Haas Károly: Az év legszebb könyve.
Magyar Grafika 1957 évf. 3-4 sz 83 l.

Bernáth Aurél, festő

M.D.K.

– ot rézkarcáról a Grafikai Osztály 1956-évi gyarapodásai körül történő emlités

A Szépművészeti Muzeum 1956-ban. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1957. 10.sz. 110. old.

Bernáth

Képzőművészeti Múzeumunk és Európa. Magyar Kamrel
Farkas Zoltán 1956. okt. 18.

Bernáth

Legszebb rajzok kiáll. K. M.

A Szépm. Múz. legsz. rajzai Szabad Nép
Meller Péter 1956. okt. 16.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Müve a Szépmüvészeti Muzeum rajzgyüjteményébe került.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 161.l.

M.D.A.

Bernáth Aurél festő

/ 1895-

Müve a Szépmüvészeti Muzeum metszetgyüjteményébe került.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 163.l.

Bernáth Aurél szobrász M.D.K.

Pátzay Pál megmintázta portréját

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 2oo.l.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

„Az ipari munkásság és a sport" c. festményéről, mint az Uj Magyar Képtár 1955-évi gyarapodásáról, említés történik:

A Szépművészeti Muzeum 1955-ben. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1956. 8.sz. 129.old.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

„Aratólány" c. festményének képe:

Gelmacher Anna: A mai magyar festészet (1945-1955). Kiállítás az Új Magyar Képtárban. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1956. 9.sz. 71.old. 41.ábra.

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

„A munkásmorgalom kezdetei" c. képét, megbízásra készült nagy pannóját, mint a realizmus felé való fordulás, a szuggesztív kifejezésre való törekvés példáját emliti:

Oelmacher Anna: A mai magyar festészet /1945-1955/. Kiállitás az Uj Magyar Képtárban. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1956. 9.sz. 120. old.

M.D.V.
1

Bernáth Aurél
levele

Megjelent az 1956-ban az
„Így éltünk Pannóniában"
című műve.

—

Hollósy Kálmán: Komjonap 1956
Dunántúli Napló, 1956. június 4 - 2 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Műveit bemutatják a
tárlaton.

dr. Végvári Lajos: Pécsi képzőművészek a...
Dunántúli Napló, 1956. május 9 – 3. lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

Pécsett kiállítasom szerepelnek
a műveiből.

–i.–ó: Már helyükön vannak a képek
Dunantúli Napló, 1956. május 5 – 1 kap

BERNÁTH AURÉL, festő

1955. júl. 9-én nyilt meg Miskolcon az első vidéki orsz. képzőmüv. kiállitás a Herman Ottó Múz-ban a bpesti Műcsarnok rendezésében. Ezen Bernáth müvei is szerepeltek. 59. old.

HAJDU BÉLA: Két irszágos képzőművészeti kiállitás Miskolcon 58. old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1956. dec. Miskolc

M.D.K.

Bernáth Aurél, festő

a munkás-sportról készített vázlatát állította ki a Károlyi palotában megnyílt kiállításon.

Mai Magyar festőművészet kiállitása

Irodalmi Ujság, Bp. 1956. márc. 3.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Kossuth-dijas festőművész nyitotta meg a Színész-Képzőművészek kiállitását a Rátkai Márton-ról elnevezett Szinészklubban.

H i r e k - K é p e k c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 1956. jan. 13. IX. évf.
2. sz. 15. l.

MDK

Bernáth Aurél

Önarckép Marilival.Olajf.110x100
Tél. Olajf. 80x117
Napnyugta Csobánc fölött.Olajf. 78x125
Balatoni táj.Olajf. 80x120
Ping-pong lecke. Olajf. 170x220

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok. 1955.Kat. 14.1.

Bernáth Aurél

1. Karácsonyfa 1970 olaj 67x97

2. Múzsa 1970 pasztell 100x110

Bernáth Aurél kiállítása a Rippl Rónai Múzeumban Kaposvár 1971.

Bernáth Aurél

1. Szendélet 1945 olaj

2. Önarckép éjtaraka I 1970 pentell
100×80

Bernáth Aurél kiállítása a
Pippl Rózsai Múzeumban Kaposvár
1971.

Bernáth Aurél

1. Önarckép éjszaka II. 1970 pasztell
2. Virágcsendélet 1969 —"—
65x48

Bernáth Aurél kiállítása a
Rippl Rónai Múzeumban Kaposvár
1971.

Bernáth Aurél

1. Munkás állam 1967 olajtemp. 220×177

2. Alice és Mariki 1938 olaj 110×80

Bernáth Aurél kiállítása a Ripp-Lónai Múzeumban Vaposton 1971

Benáth Aurél

1. London 1965 olaj 85×120

2. Hotel szoba pasztell 80×100
1970

Benáth Aurél kiállítása a
Ripp-Lónai Múzeumban Pápostán
1971

Bernáth Aurél

1. Erkélyen 1942 olaj 110×100

2. Kisórsi erkélyen 1943 olaj 120×85

Bernáth Aurél kiállítása a
Ripp-Lónai Múzeumban Kaposvár
1971

Bernáth Aurél

1. Naplemente a Budai hegyek felett
1968 olaj 116 × 82

2. Zajló Duna 1969 olaj 130 × 85

Bernáth Aurél kiállítása a
Ripp-Rónai Múzeumban Kaposvár
1971.

Benáth Árpád

1. Hegedűművésznő 1932 olaj 100×70
2. Reggel 1928 olaj 110×80

Benáth Árpád kiállítása a
Ripp-Rónai Múzeumban Kaposvár
1971.

Benáth Aurél

1. Önarckép sárga kalapban 1930
V. olaj 130×85

2. Tél 1929 karton past.
100×74

Benáth Aurél kiállítása a
Ripp-Rónai Múzeumban Kaposvár
1971.

Benáth Aurél

1. Kiskörösi táj 1940 v.olaj 100×70
2. Zöldkálykás papír-past. 100×70
Önarckép 1936

Benáth Aurél kiállítása a
Lippl-Lóvai Múzeumban Kaposvár
1971.

Bernáth Aurél

1. Kertben 1970 olaj 100x110

2. Budapest-Napnyugta 1970 olaj 85x130

Bernáth Aurél kiállítása a Rippl-Rónai Múzeumban Kaposvár 1971.

Bernáth Aurél

1. Önarckép ajtó előtt 1933 vászon-olaj
110×80

2. Reggel vászon-olaj 146×128
1927

Bernáth Aurél kiállítása a
Ripp-Bónai kúriemban Kaposvár
1971.

Bernáth Aurél

1. Ablakon kinéző lány v. olaj 110x100
2. Riviera 1926-27 —"— 150x130

Bernáth Aurél kiállítása a Rippl-Rónai Múzeumban Kaposvár 1971.

Bernáth Aurél

1. Arató ünnepre menő lány 1932. v. olaj
110×80

2. Festőnő 1943 v. olaj 130×116

Bernáth Aurél kiállítása a
Ripp-Bónai Múzeumban Kaposvár
1971.

Bernáth Aurél

1. Esti park 1930 v. olaj 100x73
2. Karácsonyfa 1946 papír-paszt. 99x73

Bernáth Aurél kiállítása a Rippl-Rónai Múzeumban Kaposvár 1971.

Bernáth Aurél

1. Ablak kartonpaszt. 99x71
2 Vidéken 1941 v.olaj 130x85

Bernáth Aurél kiállítása a Rippl-Rónai Múzeumban Kaposvár 1971.

Bernáth Aurél, festő

1

Az ismertetés első harmadában a Gresham-kör- és tagja körül kialakult vitával, kérdés-csoportokkal foglalkozik a cikk írója. Írása kiterjed életrajzi adatok feltüntetésére, a művén irodalmi szerepére, művészeti hitvallására és kiállított műveinek helyére fejlődésében s az életműben.

Kontha Sándor: Bernáth Aurél kiállítása a várpalotában M. F.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 15.

Bernáth Aurél, festő

2

Megemlített és elemzett művek: a Hegedű (1925), a Prágai Károly-híd (1925), A Starnbergi tó, a Riviera, a Reggel (1927), az Ősz (1927), a Tél (1929), a Merengő, a Halász, az Aratóünnepre menő lány, a Kikötőmunkás, a Vénusz, a Hegedűművésznő, az Anya gyermekével (1938), Vidékcen (1940) →

Kontha Sándor: Bernáth Aurél kiállítása a várpalotában M.T.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 15.

Bernáth Aurél, festő

3

[Megemlített ... művek:] → Naplemente a budai hegyek fölött (1956), Szájci tó (1962), London (1962-63.)

Az MSZMP KB székházába festett seccó, az Erkel Színház 1971-72-es freskóterve ...

Kontha Sándor: Bernáth Aurél kiállítása a Vásárlatában

M.7.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 15.

Bernáth Aurél

neve említve, szerepelt a

30 éve megnyílt „Szabadság és Nép" c.

Kiállításon

Magyar Nemzet 1972 március 29

4. old.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás.

Remsey Ivan: Kupser Margit kiállítása Szolon.
Művészet, 1972 szeptember - 40 oldal.

Bernáth Aurél

A második év után Kokas Ignác mestere. volt.

Rózsa Gyula: A Munkácsy-díj nemzedéke

Uj vrás 1972/1 108 old.

Berniáth Aurél
festő

„Téli táj" (repro)

Bodri Ferenc: Berniáth Aurél retrospektív kiállítása Kaposvárt.
Művészet, 1972. március – 40 oldal.

Bernáth Aurél
festő.

Kaposvári kiállításának katalógusának címlapját a mester ismert pasztellképe díszíti a „Tél – A Róma dombtetőn.

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektív kiállítása Kaposvári Művészet 1972 március – 40 oldal

Bernáth Aurél
festő

Kaposvári nonathozási művei:
a „Perenyi szárados", „Skublics fő-
szolgabíró", „Kranoz ír", „Obetkó-
ek", stb.

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektiója Kaposvárt
Művészet, 1972. mánius – 40 oldal.

Bernáth Aurél
festő

A mester élménglelges portrét vajzol a városról és nagyszerű szavúrt az itt megismert, emberekről. Legkiv alt Rippl-Rónai Ő dőrről a lenek bírla tása a művészre hatott.

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektiója Kaposvár Művészet, 1972. mannus' – 40 oldal.

Bernáth Aurél
festő.

A mester Marcaliban született, születési helyének, a Balaton vidékének és ka posvárnak hatása volt rá.

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektívje Kaposvár
Művészet, 1972. március - 40 oldal

Bernáth Aurel
festő.

1970-ben készült a „Hotelszoba", az „Önarckép éjszaka I.-II", „Karácsony-fa", a „Mizsa", „Kertben", „Budapest-napnyugta".

Bodzi Ferenc: Bernáth Aurel retrospektívje Kaposvárt
Művészet, 1972. március - 40 oldal.

Bernáth Aurél
festő.

A kaposvári kiállításon bemutatott
képei közül 1969-ben készültek a
„Virágcsendélet", a „Lajtó-Duna".

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektívje Kaposvár.
Művészet, 1972 március - 40 oldal.

Bernáth Aurél

festő

A mesternek a haposvári kiállítása előtt 1956 őszén volt az Ernst Múzeum-ban retrospektív kiállítása, 1967-ben Szekesfehérváron rendezett tárlatot Bernáth Aurél.

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektívje Kaposvárt Műveszet, 1972. március – 40 oldal

Bernáth Aurél
festő -

London és a velencei bienniálé
fogadta az elmult másfél év-
tiredben a festőművén nagyobb
anyagát.

Bodrè Ferenc: Bernáth Aurél retrospektiva Kaponárt
Művészet, 1972. március - 40 oldal

Bernáth Aurél
festő

A kaposvári Rippl-Rónai Múzeumban a mester születésenapja tájékán rendezte táltalát ahol 32 olaj és pasztellképet mutatott be.

Bodri Ferenc · Bernáth Aurél retrospektuje Kaposvárt
Műviszet, 1971 március – 40 oldal

Bernáth Aurél
festő

A mester kaposvár tárlatán egyetlen temperahipét mutatta be az 1967-ben készült „Munkásállám" című művét.

Bodri Ferenc · Bernáth Aurél retrospektívje Kaposvárt.
Művészet, 1971. március – 40 oldal

Bernáth Aurél
festő.

A mester kaposvári kiállításával
egybe esett könyvének megjelenése
is, amelyet a Szépirodalmi Kiadó
adott ki, Golyáról, Helgáról, Halabról
címmel.

Bodri Ferenc:
Bernáth Aurél vetrospektívje Kaposvárt
Művészet, 1972 március – 40 oldal

Bernáth Aurél
festő

Patachy Dénes Bernáth Aurél kiállításának katalógusában írja, hogy „Bernáth művészete érzékeny és intellektuális. Festészetének magas kvalitása miatt már életében klasszikussá vált".

Bodri Ferenc:
Bernáth Aurél retrospektív kiállítása Kaposvárt
Művészet, 1972. március – 40 oldal

Berniáth Aurél
festő

A kaposvári kiállításon szereplő
művek közül a Magyar Nemzeti
galéria tulajdonában lévők a:
„Riviera", a „Festőnő", „Reggel" a
„Tél", „Önarckép sapka nélkül" és

Bodri Ferenc: Berniáth Aurél retrospektív kaposvári
Művészet, 1972. március – 40 oldal.

Bernáth Aurél

festő.

Az „Aratóünnepre menő leány" című
műve 1932-ben készült. A kaposvári
kiállításon bemutatott művek részben a
a Nemzeti galeriából, részben a Kiscelli
Múzeumból, részben magánosokból valók.

Bodzi Ferenc: Bernáth Aurél retrospektívje Kaposvárt
Műrészet, 1972 május – 40 oldal.

Bernáth Aurél
festő

A kaposvári kiállításán szereplő művek közül a Kiscelli Múzeum tulajdonában lévők a „Tájló Duna", a „Munkás állam" stb.

Bodri Ferenc: Bernáth Aurél retrospektívje Kaposvár
Művészet, 1972. március – 40 oldal

Berniath Aurel

festő

A mester jó nihány évtizede a magyar
és európai kultúra és piktúra jelentős
egyénisége. Mű viszoliben az emberi szép-
ség és művészi tisztaság keresése vejlik.

Bodri Ferenc: Berniath Aurel retrospektívje Kaposvárt
Művészet, 1972. március - 40 oldal

Bernáth Aurél

A Kiscelli Múzeumban is szerepelnek művei.

1941. XII. 30. 21.45 D|6| Petőfi

Bernáth Aurél, festő

Réklet hangzik el egyik novellájából az Egyetemi Kiripadon dec. 15-én.

— : Képirodalmi figyelő 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. dec. 9.

Bernáth Aurél

Ziállítása nyelt Kaposvárott,

a Rippl Rónai Múzeumban

Pestmegyei Hírlap 1971 november 25

4. old.

Bernáth Aurél

Gyűjteményes Vallomása nyílt Kapcsolatról

Magyar Nemzet 1971 november 25
4. old.

Benkő Imre

gyűjteményes kiállítása

október 10-én nyílt meg Kaposváron

Népszava 1971 október 12
7. old.

Bernáth Aurél

76 éve született

Népszava 1971 november 13
9. old.

Bernáth Aurél, festő

Női akt és Ablakos csendélet c. képe volt Rácz István gyűjteményében.

Szabadi Judit: Képgyűjtés és hitvallás 158-161.

JELENKOR, Pécs, 1971. február XIV/2.

Bernáth Aurél, festő

Mecenálsa: Halász Gábor portréja,
melyet Bernáth Aurél alkotott.

Gál István: Jegyzetek Fülep Lajosról
226-230.

JELENKOR, Pécs, 1971. március

XIV/3.

Bernáth Aurél, festő

Bizse festéneteről szóba idéri az
ismertetés: ez a piktúra nem
„a lábány igazságán gyullad" (Bernáth)

Lánez Sándor: Bizse János művéneteről
669-672

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

Bernáth Aurél, festő

Megemlítve.

Szíj Rezső: Kettős arckép egy önéletrajz tükrében
(Barsanyi Károly és Markov Zlata)
185–189.

Tiszatáj, Szeged. 1971. február

XXV/2

Bejnóth Aurél

Marcaliban született 1895-ben; 1915 óta a nagybányai iskolában folytatott tanulmányokat. 1921-22-ig Pécsen a „Ma" csoporttal állt kapcsolatban.

Köpner Éva: Ungarische Avantgarde, München, 1971. oldalszám nélkül

Bernáth Aurél

A „Ma" folyóirat közölte műveit. 1922-ben jelenik meg gyűjteménye „Bernáth Aurél grafikái" címen. 1923-26 Berlin.

Körner Éva: Ungarische avantgarde. München, 1971.

Oldalszám nélkül

Bernáth Aurél

1924-ben kiállítása a „Sturm"-ban.
1921-26 között figurativ és absztrakt-expresszionista festményekkel és grafikával szerepelt.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Bernáth Aurél

1926-ban visszatér Magyarországra.
Ösztönzője és ideologusa a magyar festészetben mindinkább erősbödő neoimpresszionista irányzatnak.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,
1971. München oldalszám nélkül

Bernáth Aurél

37. sz. reprodukció: 6 gouache, 1922,
38. sz. példány, bécsi kiadású, 27.7 x 38 cm

Körner Éva: Ungarische avantgarde.
München, 1971.

Bernáth Aurél

tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán

Pásztor Gábor.

Kotona László: VI. Miskolci országos grafikai biennále, Miskolc, 1971.

Bernáth Aurél

A Főiskolán öt éven át Bér Rudolf mestere volt.

Balogh András - Bér Rudolf; Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 46. l.

Bernáth Aurél

Pasztell csendélete és tájképe Benkő Ferenc derecskei főgyógyszerész tulajdonában.

Sz. Kürti Katalin - Benkő Ferenc gyüjteménye a Déri Muzeumban; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 35.l.

Bernárth Aurél

Pasatell csendélete és tájképe Benkó Ferenc debrecenei főgyógyszerész tulajdonában.

35. Kiáltó Kantáta - Benkó Ferenc gyűjteménye a Déri Múzeumban; Műgyűjtő, 1971. 4. sz. 55.l.

Bernáth Aurél

Festő a tó partján /1930/ c. műve Márton Ödön gyüjteményében.

Dévényi Iván - Márton Ödön halálára; Magyüjtő, 1971. 4. sz. 29.l.

Bernáth Aurél

művészetével valamilyen ügyet kéz-
visel és azzal azonosul.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Bu-
dapest, 1971

2021

Bernáth Aurel

A múzeumi hónap keretében a városok minőségét olyan nevek fémjelzik mint Ripp-Rónai (Nagykanizsa) Czóbel Béla, Nagy István (Szeged) Bernáth Aurél (Nagyvárad) Domanovszky Endre (Budapesti Történeti Múzeum) Balint Endre (Pécs) akinek alkotásaiból önálló kiállításokat nyitottak.

Villangó István: Múzeumi és műemléki hónap 1971

Népművelés 1971/12 34 old.

Bernáth Aurel

freskóterveit (az MSZMP-székház freskojához) láthattuk a 1970 júliusában rendezett hajduszoboszloi országos vázlatkiállításon. Szabó Iván emlék-plakettjét kapta.

Sz. Kürti Katalin: Képzőművészeti kiállítások Hajduszoboszlón.

Népművelés 1971/1 41old

Bernáth Aurél

Közölt kínes reprodukció:

46. k. „Vidéken," 1941. olaj, vászon, 85 x 130 cm

D. Fehér Ísuzsa és Pogány Ö. Gábor:

Magyar festészet a XX században, Budapest, 1971

Bernáth József

Közölt színes reprodukció:

30. sz. „Tél", 1929, pasztell, karton, 74 x 100 cm.

D. Fehér László a Pogány Ö. Gábor:

Magyar festészet a XX. században, Budapest, 1971

Bernáth Aurél

tagja lett emigrációja folyamán a szintézist kereső progresszív művészeti mozgalmaknak.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor:
Magyar festészet a XX. században, Budapest, 1971

131

Bernáth Aurél

a posztnagybányaiság vezéregyénisége, Réti és Thorma egykorinövendéke. Mellette Szőnyi István fémjelzi a posztnagybányai stílust.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században, Bp. 1971 14 l

Bernáth Aurél

festőművész

Szépművészeti Muzeum uj szerzemények kiállitása - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.V.

Bernát Aurél

Festőművész

Szépművészeti Muzeum uj szerzeményeinek kiállítása - képével szerepel

Ujság 1931.V.[illegible]1.

Bernáth Aurél

festőművész

Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményeinek kiállitásaképével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.V.21.

Bernáth Aurél

festőművész

Szépművészeti Muzeum uj gyüjtőének kiállitása - képével szerepel.

Magyarság 1931.V.21.

Bernáth Aurél

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

N. M. 1931. II. 22.

Benáth Aurél

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PM 1931. II. 22.

Bernáth Aurél

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Szórai lipság 1931. II. 22.

Bernáth Aurél

Szerepelt a művészcsoport művészeti kiállításán.

M. L. 1931. II. 22.

Bernáth Aurél

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki ki-
állításán.

BH. 1931. II. 22.

Benàth Aurél

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MO. 1931. II. 22.

MDK.

Bernáth Aurél festőművész.

A Szinyei Társaság Jubiláris Kiállitásán
a "Hegedü" c. képe.

Képzőművészet, 1931. 37. sz. 46. l.

Bernáth Aurél

III-ik Szinyei kiállításon "Tél" c. vásznával is szerepelt.

Az Est 1931. I. 11.

Bernáth Aurél

Szinyei Társaság II. kiállításán az Ernst Múzeumban "Tél" c. vásznával és Balkonja-val szerepelt.

PN.931.T.11.

Bernáth Aurél

Szinyei Társaság jubiláris tár-
latán az Ernst Múzeumban csend-
életével és tájképével szerepelt.

8.ó.u.931.T.11.

Bernáth

Szinyei Merse Pál Társaság III. kiállítá-
sán az Ernst Múzeumban neve szerepelt.

M.931.T.11.

Bernáth Aurél

Szinyei Társaság Ernst Múzeumban rendezett kiállításán Téli tája és Balkonja szerepelt.

M.O.931.T.11.

Bernáth Aurél

Szinyei Társaság jubiláris kiállításán az Ernst Múzeumban szerepel.

Új Nemzedék 931. T. 11.

Bernáth Aurél

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban "Téli fájkép" és "Hegedű" c. munkájával szerepelt.

MH.931.I.11.

Barnáth Aurél

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban "Tél" c. pasztellképével szerepelt.

Újság 931. I. 11.

Bernáth Aurél

Kiállít

Sön. 1930. X. 14.

Benáth Aurél

Kiállít

P. H. 1930. X. 12.

Benáth Aurél

Kiállít

Et 1930. X. 12.

Bernáth Aurél

Kiáhít

MO. 1930. X. 12.

Bernáth Aurél

Ernst-Múzeum csoportkiállításán tájaival, csendéleteivel, portréival, kompozíciójával szerepelt. Szinyei Társaság nagy díjával tüntették ki.

NU.930.III.K

Benáth Aurél

Kiállít

PN. 1926. IX. 25.

MDK

Bernáth Aurél

Az elmult év első kiállitásanak Bernath Aurél kollekciója volt a nagy eseménye,..irja a Pesti Napló.

r: Csoportkiállitás az Ernst-múzeumban.

Pesti Napló 1929.szept.15. 12.o.

Bernáth Aurél

Kiállít

N. V. 1929. IV. 28.

Bernáth Aurél

Kiállít

ÚN. 1929. IV. 28.

Beniáth Aurél

Kiállít

Et 1929. IV. 28.

Benáth Anvil

festőművész

Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1929.I.C.

Renát

festőművész

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel.

Reggel
1929.I.7.

Bernáth Aurél

festőművész

KUT Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Jó munkákat állítok ki. -

Nemzeti Újság
1929.I.6.

Bernáth Aurél

festőművész

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1929.I.6.

MDK

Bernáth

Rolinovszky:

KUT kiáll. N.Szal.ban. Nyugat, 1929.jan.16.

145 l.

MDK

Bernáth Aurél

Rabinovszky M.: Kiállitások. M.Grafika. 1928. 11-12.sz. 319.l.

Bernáth Aurél festőm.

e.a: Az Ernst Múz. ujabb csoportkiállitása.
Ujság, 1928. okt.2.

Bernáth Aurél.

a Munkácsy-Céh első kiállításán műve szerepelt.

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 11.

Bernáth Aurél.

A Munkácsy-Céh első kiállításán képei szerepeltek.

Nemzeti Újság. 1924. nov. 11.

Fernette Cruel.

Bernát Aurél.

Műve szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Sárai Ujság, 1928. Nov. 11.

Bernáth Aurél.

A Ferenc József festészeti díjra beérkezett pályaműveket a Műcsarnokban állították ki, melyen alkotása szerepel.

Az Est, 1928. jún. 14.

Bernáth Aurél.

Alkotása. szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

Bernáth Aurél

Hatvany Ferenc és Vass Elemér festők gyüjt. kiáll. Szépm. Kiállitások, 1932. dec.

E T É S

lem a mult megörökitésének nem e-
gy közösség - család, nemzetség
se az eredet, az ősök tettei iránt
rjedése előtt jelentkezett, amint
gyszámu feljegyzése bizonyitja. A-
en

Bernáth Aurél

Kiállít

A Reggel 932 nov. 21.

Bernáth Aurél

Kiállít

M. H. 932. X. 30.

zpont meginditotta rotaprintes for-

kötéteként a

ozőmüvészeti Élete"

mely a Közoktatásügyi Népbiztosság

a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

kozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

iadványai közül kapható

k 1954-55."

zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

Bernáth Aurél

a fiatal nemzedék művészei közül
első helyen áll gazdag festőiségű
„Téli tájkép" c. képével. A kiállítás
egyik legszebb darabja.

(– r.): Csoportkiállítás.
M. O. 932. VIII. 14.

Herrn M. Kunel

[illegible]

[illegible]

(– +): [illegible]

M. G. 932. VIII. M.

Bernáth Aurél

pénteken az. aug 14-én megnyíló kiállításon
(Maria Valeria u. 8.)

Szépművészeti kiállítás,
N. U. 932. VIII. 12.

Bernáth Aurél

Három rajza, a Szépmüv.Muz.gyüjteményében.

M.H.932.VII.24.
N.U.932.VII.24.

Bernáth Aurél

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Bernath Aural

Bernáth Aurél

Szerepelt az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

Est, 932.V.29.

Bernath Aurel

Bernát Aurél

Alkotása, az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

8 O.U.932.V.29.

Bernet Aurel

Bernáth

Alketása, az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

Pesti Napló, 932.V.29.

Bernáth

Alkotása, az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

Pesti Napló, 932.V.29.

Bernáth Aurél

"Veranda" c. műve, az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

P.H.932.V.29.

Bernáth Aurél

"Veranda" c. móve, az Ernst-Mózeum jub. kiállitásán.

P.H.932.V.20.

Bernáth

Alkotása, az Ernst-múzeum jub.kiállitásán.

M.O.932.V.29.

Bericht

Bernáth Aurél

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon neve szerepelt.

M.O.932.II.21.

Bernáth Aurél

Műcsarnok reprezentativ kiállitásán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

Bernát

Műcsarnok kiállításain neve szerepelt.

8.ó.u. 932.II.21.

Bernáth

Műcsarnok reprezentatív kiállításain neve szerepelt.

PN.932.Ī.20.

Bernáth Aurél

Műcsarnok kiállításán: "Nyolcvan eszendő magyar képzőművészete" önarcképpel szerepelt.

PH. 932. II. 20.

Bernáth Aurél

Csendéletei a képzelőerő és szinlátomá-
sok különös varázsát lüktetik.

(te.): Magyar Poszlimpresszionisták. II kiáll.
P. H. 931. XI. 6.

Bernáth Aurél

egy, még a szűz impresszió jegyében megszületett remek képe szerepel

A magy. posztimpressz. második kiáll.-a
(Arany János u. 9.)

E. K. 931. XI. 4.

Bernáth festművész

Kiállitás a Tamás-galériában - képével vesz részt

Az Est 1931.X.4.

Bernáth Aurél festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállítása - Könyves Vál. szín r-t.Arany János utcai kiállítási termében - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.V.2.

Bernáth Aurél festőművész

Magyar postimpressionisták kiállitása - képével vesz részt

Esti Kurir 1931.X.2.

MDK

Bernáth Aurél

"színes akvarellje

Résztvett a kiállitáson.
Bencsikné Sergő Erzsébet: Kisplasztikai és grafikai kiállitás a muzeumben.
Dunaujváros. 1962. szept. 18.

mdk

Bernáth Aurél

művei a kiállításon

Szíj Béla: A Magy. Nem. Galéria kiállítása Nyírbátorban.

Alföld 1962. 1. sz. 84. l.

Bernát Aurél
festő

M.D.K.

A Napló e számában meg-
jelent „Révfülöpi hihető" c.
dajgestménye.

repro

Napló. 1962. máj. 3.-5. lap

MDK

Bernáth Aurél

résztvett a kiállitáson.

"Dunaujvárosi kikötő"

--: "Mai festészetünk" kiállitás Sopronban. Kisalföld. 1962. szept. 21.

MDK

Bernáth Aurél

Sztalinvárosi kikötő, of.

Mai festészetünk kiáll. Nemz. Gal. anyágából.

Bernáth Aurél, Jestő MDh

Gutudat és művelség címnó alatt nyilatkozik.

– A kongresszusi irányelvekről 8.0

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. szept. 1.

Bernáth Aurél

festő

M.D.K.

Az idei biennálen műveiből a velencei biennalen kiállítottak + repro

Vayer Lajos: Biennálé problémák

Művészet, 1962. november, 24 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.4

1945-ben részt vett a velencei
biennalen.

Vayer Lajos: Biennale - problémák
Művészet, 1962. november - 24 lap

BERNÁTH Auréll festő M.D.K.

kiállitás müveiből Prágában

Oelmacher Anna: Ma ötéves a Magyar Nemzeti Galéria
Magyar Nemzet 1962. október 5. 4.1.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Balatoni strand "c. műve.

"Balaton" (repro)

Soós Klára: Vallomás a vízről.
Művészet, 1962. február — 36 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás.

K. Á.: Mai művészetünk.
Művészet, 1962. február — 35 l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Balatoni strand "c. műve
" + repro

Földes: Jegyzetek a IX.-ről
Nők Lapja, 1962. május 12 – 8 lap

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

„Marili felolvas Szabó Lőrincznek"
"cinni műve

Földes: Jegyzetek a Kilencediksől
Nők Lapja, 1962. május 12-8 lap.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

A „Sztalinvárosi kihívó" c. műve
1952-ben készült és közkiállításon
nem szerepelt.

Gy.: Művek és mesterek.
Nők Lapja, 1962. nov. 4 – 4 lap.

Bernáth Aurél, festő MDk

Balaton-parti képe látható a tárlaton.

Rémyi Péter: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei 8.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. máj. 12.

Bernáth Aurél, festő

MDk

Szentendrén a Duna-kanyar tájait bemutató Kiállításon harminc több alkotása.

-: Kulturális hírek

9.1.

NÉPSZABADSÁG 1962. júl. 18.

Bernáth [Aurél], festő

1924

57 festőművén – köztük Bernáth Aurél – 60 műve kerül bemutatásra A Duna-kanyar a képzőművészetben c. tárlaton. A kiállítás színhelye: Szentendre, majd Esztergom és Tata.

8. l.

– : Hír

NÉPSZABADSÁG, 1962. júl. 11. [Vidéki]

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás

D. Fehér Zsuzsa: A kortársi festészetről.
Művészet, 1962. január. – 25 l.

Rezmáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

Bérupha Magdolna: Festészetünk körutja Ausztráliban
Művészet, 1962. január — 39 l.

MDK

Bernáth Aurél

1924 - Bau „Der Sturm" kiállítója absztrakt kompozíciói. A kiállítást is ő gondozza.

Ferenczy Béni: Írás és kép. Bp. 1961. 247-o.
/Genthon István: Utószó/

Bernáth Aurél

megfestette Rippl-Rónai Ödön emlékét:
„Ödön bácsiról". (A kép a kaposvári
múzeumban.)

Takáts Gyula: Képek és versek utjain. Kaposvár, 1961. 70 l., ill./Somogyi Almanach 6./

16 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél festő

Reggel, 1928, repr.

MNG

Aradi Nóra: Képzőművészet és közönség, Bp. 1961.

34.kép
226.l.

BERNÁTH AURÉL /

Tél nines kőrajz 61.5 x 86
reprodukció a katalógusban

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehé r Zsuzsa Miskolc , 1961.

MDK

Bernáth Aurél

Tél, sz.kőrajz

1. Miskolci O. Grafikai Biennale. 1961.

MDK

Bernáth Aurél

Tél, repr.

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

INDEX

Bernath, Aurel

Bel, repr.

Blakeslee, Albert Francis. Orchids. 1901.

Bernáth Aurél, festő

MDh

Nyilatkozott Gagarin ürrepülése alkal-

mából: „Az ember mindig föltelé tekintett"

– : Kimyilt a Kozmosz ajtaja

4. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 13.

Bernáth Aurél

„A kompozíció sorsa az újabb festészetben.
(Magyar Művészet, 1937. 5. sz.) c. írásában
Raffael terméneflátásáról ír.

Maksay Lánló: Műalkotás, kompozíció, stílus.
Bp. 1961. Gondolat k., Franklin ny. 133 l.,
52 t (Gondolatfáz S.) 20. l.

Bernáth Aurél

MDK

Kitűnő önéletírása második részének ismertetése.

Lengyel Balázs: Bernáth Aurél: Utak Pannóniából

29.1

A KÖNYV, E

Bp. 1961. január

I. évf. /1. sz.

Bernáth Aurél, festő MDk

A recensens megemlíti.

– o –: Pataky Dénes: A magyar rajzművészet

28–29. l.

A KÖNYV, BP. 1961, január I. évf./1. n.

Bernáth Aurél, festő

Tőle is sokat tanult a fiatal Miskolczi Lánló festőművén.

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról 8.l

NÉPSZABADSÁG Bn. 1961. dec. 21.

mdk

Bernáth Aurél

Lánchid (akvarell)

mimeleklet

Jelenkor 1961, 3. sz 288. l utáni

MDK

Bernáth Aurél

Szolnoki művésztelep kiáll. Múz. 1961. V.

Bernáth [Aurél], festő

Helsinkiben szerepel a Magyar Képzőmű-
vészeti Kiállításon.

–: Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. febr. 26.

Bernáth Aurél

Monumentális panoi:
A munkásmozgalom kezdetei az építőiparban. 1951.
Metodállomáshoz: Munkások sportja
1953-55.

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX-XX
Moszkva 1961. 153.l.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Festőművész kiállitja müveit a miskolci Herman Ottó muzeomban.

Országos képzőművészeti kiállitás Miskolcon.
Magyar Nemzet 1961. jan.13. 4.old.

Bernáth Aurél

„A munkásmozgalom kezdete az építőiparban" 1951.

- repr. -

A.Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. Képmelléklet. 114.

Bernáth Aurél, festő

Nyilatkozata önéletrajzi művének folytatásáról.

Kiss Dénes: Készül a harmadik kötet

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 7.

Bernáth Aurél, festő

M Dk

Szerepel a grafikai kiállításon.

–: Magyar kiállítás a Szovjetunióban és Kínában

2. l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 19.

Bernáth Aurél, festő

MDk

Kor-s pálya c. műve (2 kötet eddig)
memoár-irodalmunk egyik értéke.

Réz Pál: Emlékiratok, naplók, levelek
A KÖNYV, BP. 1961, november

14-15. l.

I. évf/11.

01

Bernáth Aurél

Elfordult az absztrakt művészettől.
1948: „Alkotás" c. folyóiratban
nyílt levele.
Sok interieur és csendélet kép
„Műterem" 1950

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX-XX
Moszkva 1961. 152.o.

Bernáth [Aurél], festő 7 Dk

felszabadulás utáni művészetünket ismertető

Kiállításon szerepel műve. [Ganz: Mázag

Kultúrterme.].

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról 8. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 23.

001

MDK

Bernáth Aurél
festő

Illyés Gyula: Új versek hőlteinek
címképe

Élet és Irodalom, 1961. nov. 18 – 7 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás.

Szabó György: Fiatal művészek — öreges módszerek
Élet és Irodalom, 1961. aug 26 — 11 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Szőnyi István és Pátzay Pál neve mellett mint a Gresham-csoport tagját emliti Németh Lajos cikke a velük rokonszellemü humanista müvészek-mint Ferenczy Béni, s a KUT néhány képviselője, mint Kmetty, Barcsay-neve között.
Több müvésznév között Bernáth Aurél müvészetére vonatkozóan megjegyzi, hogy a kiállitások tanusága szerint példaképként szerepel ő is, s alkotásainak hatása érezhető a különböző tárlatokon.

Németh Lajos: Megjegyzések képzőmüvészetünk helyzetéről.
Uj Irás. Irodalmi és Kritikai Folyóirat. Bp. 1961. Október. I. évf. 8. sz. 739., 741. l.

BERNÁTH AURÉL / gestő

Aratóünnepre menő lány

Xantus Gyula: Rajz kézikönyv az általános iskolák rajzot tanitó nevelői számára. Bp., 1960. /Ált. iskolai tanári kézikönyvek/

137

MDK

Bernáth Aurél

Budai Dunapart, of.

Naplemente a budai hegyek fölött, of.

Au épülő Marghid, paszt.

Felszabadult Bp művészete. N.Szal. 196o.

MDK

Bernáth Aurél

Az ipari munkásság és sport, repr. freskóterv

Felszabadult Bp. művészete. M.Szal. 1960.

MDK

Bernáth Aurél

Budapesti panoráma, vf.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

Bernáth Aurél

MDK

Tanácstag beszámolója, of.

Prága, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

14 l.

Bernáth Aurél MDK

Szálinvárosi kikötő, of.

Az ipari munkásság és a sport, o.temp.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

14 l.

Bernáth Aurél

MDK

A munkásmozgalom kezdetei az épitőiparban, temp.

Festőmüterem, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

14 l.

MDK

Bernáth Aurél

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

9 l.

MDK

Bernáth Aurél festő

Csillagnézők

Fényes Adolf eml.kiáll. MNG 196o.

16 l.

MDK

Bernáth Aurél

Petróleumlámpa, akv.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1965. 23 l.

MDK

Bernáth Aurél

~~[illegible] előtt, repr.~~

Sztalinvárosi kikötő, repr.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

MDK

Bernáth Aurél

Vázl. a Metropol szálló falikpéhez, temp.

Budapest, temp.

Felszabadult Bp művészete. N.Szal. 196o.

MDK

Bernáth Aurél

Az épülő Lánchid, of.

Az ip. munkásság és a sport, temp.

Röpgyülés, temp.

Felszabadult Bp művészete. N.Szal. 1960.

Bernáth Aurél: MDK

Balatoni táj tujákkal. olf. 5ox62 cm.

V.kerületi festőművészek kiállitása
196o. jun 17-jul.4.

MDK

Bernáth Aurél

Balatoni táj, paszt.

Nyári est, "

B. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücsarnok 196o. ápr.

atásában főleg a kender- és len népi

Bernáth Aurél

B. A.: Viktória a festőnők arcképcsarnokában
(régényrészlet)

Kortárs. 1960. 8. sz. ~~julius~~ augusztus 209. ~~[illegible]~~-224. l.

mdk

Bernáth Aurél

„Új ipari munkásaink és sport"
c. műve a kiállításon.

T.E. Képzőművészetünk a Felszabadulás után
Kiállítás a M. N. Galériában.

Népművelés, 1960. 5.sz 37.l.

Bernáth Aurél, festő

Nyári est c. műve szerepel a tárlaton.

Gy. M.: Országos képzőművészeti kiállítás Miskolcon

2 l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. dec. 10.

MDK.

Bernáth Aurél

Fővárosi vásárlás a müvésztől

Esti Hirlap 1960.XII.31. lap -

MDK

Bernáth Aurél

Ridovics Ferenc festőm. kiáll. Fényes A. terem,

1960. jan.

Bernath Aurel

Bernáth Aurél, festő

MDK

„A felszabadult Budapest művészete" c. kiállításon bemutatják freskóterveit, mely a Metropol Szállodának készül.

–: Dózsa-emlékmű, Ifjúság Háza, freskók, mozaikterv 2. l.

ESTI HIRLAP Dr. 1960. nov. 19.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Tanára volt Valkó
Lászlónak.

Főiskolások galériája
— : Valkó László

M. 12

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 29.

Bernáth Aurél, festő

MDK

Szerepel a Pesti Tört.-i Múzeumban megnyílt kiállításon.

– : Kiállítások Budapesten 3.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 13.

Bernáth Aurél
festő

1948 szeptemberében ír Nagy
Balogh János művészetéről.

Hárdoss Béla: Nagy Balogh Jánosról
Művészet, 1970. február – 10 lap

MDK

Bernáth Aurél, festő

Secco falkép (8,60 x 12,60 m.) az MSZMP központi nékházában:

Repr.

— : Munkásállam M 8.

Népszabadság, Bp. 1970 márc. 29

Bernáth Aurél

1945-ben kinevezték tanárrá a művészt a Főiskolába.
1956 után a festő tanszék vezetője lett, a kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész.

Ónody Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola.

Budapest, 1971. nov.

Bernáth Aurél

Meglúrták és beválasztották a Szinyei Társaság művészi egyesülés tagjai közé.

Bálint Lajos: Két asztaltársaság.

Látóhatár, Budapest, 1971. aug. 742. old.

Bernáth Aurél
festő

A mestoo a „Mizsa körül" cimű
könyvében megemlékezik Hrabéczy
Ernőre.

Sz. Kurti Katalin: Hrabéczy Ernő emlékezete
Művészet, 1972. julius - 37 oldal.

Bernáth Aurél
festő

Bernáth Aurél barátiköréhez
tartozott Hrabéczy Ernő.

Sz. Kurti Katalin: Hrabéczy Ernő emlékezete
Művészet, 1972. pilmus - 37 oldal.

Bernáth Aurel
festő

Bernáth Aurel nyitotta meg 1957-
ben Hrabéczy Ernő emlékkiállítását.

Sz. Kürti Katalin: Hrabéczy Ernő emlékezete.
Művészet, 1972. július - 37 oldal.

Bernáth Aurél, festő

Kiállítása lesz a művészeti hetek programjában.

— : Tíz nemzet hetven együttese 2

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 16.

Bernáth Aurél, festő

Kiállítása lesz.

↓

... rendezik meg
a budapesti művészeti heteket

1.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 17.

Bernáth Aurél

műve szerepel a Szegedi

Műgyűjtők Klubja Ziállításán a Bartók

Béla Művelődési Központban, Szegeden

Magyar Nemzet 1972 július 30

12. old.

Benczúr Gyula

Berecz András mestere volt
a Képzőművészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1972 január 22
4. old.

Bernáth Aurél

Szeptember 30-án nyílik
Kiállítása a budavári palotában

Magyar Nemzet 1972 szeptember 20
4. old.

Benedek Elek festőművész

Febr. 16.-án a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem dísztermében nyitják meg Hrabéczy Emő festőművész emlékkiállítását.

Magyar Nemzet, 1972. febr. 15.

Bernáth Aurél festőművész

a debreceni egyetem díszudvarán
febr. 16-án Hrabéczy Emő festőművésznek
emlékkiállítását megnyitja meg.

Hajdú-Bihari Napló, 1942. febr. 15.

Bernáth Aurél

a Mahácsin 1968-ban megnyílt magyar művészet Galériájában, alkotásaiból néhány látható

Jelenkor, Pécs, 1942. 3. 286. old.

Bernáth Aurél, festő

Megemlítve: Egyvel együtt a Gresham-csoporthoz tartozott;

Vissza emlékezéseiből: Egy mellőztetéséről írt szomorú sorai.

Rózsa Gyula: Plebejus a párás fényben M. 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 9.

Bernáth Aurél

Megnyílt a miskolci Képtár állandó kiállítása, melyen művei szerepel.

Magyar Nemzet, 1942. ápr. 30.

Bernáth Aurél, festő

A Budapesti Történeti Múzeum bem
nyílik meg tárlata.

— : A művészeti hetek nyitánya 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1972. szept. 4.

Bernáth Aurél, festő

Sept. 29-én nyitják meg kiállítását. (Vár.)

— :O Tárlat

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. szept. 29.

Bernáth Aurél festőművész

Nemrég jelent meg memoárja, melynek címe: „Gályáról, Helgáról, halálról".

Bársony Éva: Képernyő és könyvespolc.

Könyv Világ, 1972. aug. (?)

Bernáth Aurél, festő

A budapesti művészeti hetek programját, gazdagságát dicsérő cikk kiemeli a Bernáth-kiállítás jelentőségét.

(– bel –): Kép volt 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 27.

Bernáth Aurél, festő-

Gyűjteményes kiállítása alkalmából otthonában látogatta meg a riporter a festőművészt.
A beszélgetés témái: a sárbeli kiállítás, a művészi fejlődés, az élet mű kialakításának útjai és a jövő: a készülő művek és a tervek.

Kristóf Károly: Zuboly a falon 2.

Esti Hírlap, Bp. 1972. okt. 2.

Bernáth Aurél, festő

A Történelmi Emlékbizottság tagja volt, részt vett az 1942. márc. 15-i ünnepélyen, mely is megjelent az ünnepségen.

—: Ünnepség a budapesti Petőfi-szobornál

5.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 16.

Bernáth Aurél, festő

Megemlékezések

↓

—. A Harmadik Népfront Országos Tanácsának tagjai 2.

Népszabadság, Bp. 1972. ápr. 29.

Bernáth Aurél festőművész

A Budapesti Történeti Muzeumban szeptember 29.-én nyilik meg a művész kiállitása,-közli a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 23.
XVI. évf. 39. sz. 2. lap.

Bernáth Aurél

A Budapesti Történeti Múzeum „Munkáshatalom" c. alkotásával gyarapodott 1971. évben.

Magyar Nemzet, 1972. febr. 12.

Bernáth Aurél 1)

Országos vázlatkiállítást rendezett a Szabaszlói Művelődési Központ és a városi tanács 1970-ben, az művész részvételével.

Szállási Gyuláné: Kiállítási társulások Hajdú-Biharban.

Hajdú-Bihari Napló, 1972. febr. 15.

Bernáth Aurél 2.) Folytatás.

A derecskei művelődési központban 1968-ban rendezték meg a járás műgyűjteményeinek kiállítását, ahol alkotásai szerepeltek.

Szállási Gyuláné: Kiállítási társulások Hajdú-Biharban.

Hajdú-Bihari Napló, 1972. febr. 15.

Bernáth Aurél, festő

Szept. 29-én Déry Tibor nyitja meg Bernáth Aurél kiállítását a Budapesti Történeti Múzeumban.

— :.. a budapesti művészeti hetekben 7

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 26.

Bernáth Aurél, festő

A 77 éves mester gyűjteményes kiállításán több mint hetven festmény mellett kartonok, akvarellek, rajzok láthatók. Legkosábbi: A prágai Károly-híd c. pasztell (1928), legfrissebb (1972) az Erkel Szinház kartonja.

—: Bernáth Aurél festőművész kiállítása Y.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 30.

Bernáth Aurél, festő

↓

Művei a képtárban

↓

— : Tizenöt éve a pécsi képtár

7.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 31.

Bernáth Aurél festő

Tárlata nagy visszhangot
keltett.

– : Több mint százezer néző a budapesti
művészeti hetek eseményein M.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 19.